

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

61AR8

Arucella nuper.

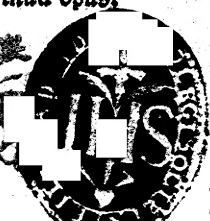
rime impressa cum q̃ plurimis
tractatibus pristine im-
pressioni superaddi-
tis: vt pater in
pagina se-
quenti.

(..)

Petri pomari

lentini Hispani ad lectorē liberallychō.

Parua licet non sunt spernenda volumina lector,
Quisquis es: infixo lumine fiste gradum.
Inuenies medici varias vel Apollinis artes:
Crede mihi sacro est charta referta sale,
Candide seruose lector cui cura salutis:
Non parcas auro: Vitius istud opus.

Hyfagoge Joannitij.	fo. ff.
Phylaretus de pulsibus.	fo. viij.
Theophilus de vitis.	fo. x.
Hypocrates de lege qui et introductorius dicitur.	fo. xvi.
Iururandum hypocratis.	fo. xvij.
Eiusdem pronostica.	fo. xvij.
Eiusdem Aphorismi Antiqua translatione.	fo. xx.
Eiusdem Aphorismi Theodoro Gaza interprete.	fo. xxx.
Eiusdem collectio Aphorismorum ad vnâquamq; egritudinem pertinentium.	fo. xxxviij.
Regimen Acutorum eiusdem additum.	fo. xlvij.
Eiusdem liber Epydimarum additus.	fo. lvij.
Eiusdem de natura fetus additus.	fo. lxiij.
Eiusdem liber secretorum additus.	fo. lxiij.
Eiusdem pronostica secundum lunam addita.	fo. lxx.
Eiusdem capsula Eburnea.	fo. lxxviij.
Eiusdem de humana natura additus.	fo. lxxv.
Eiusdem de aere et aqua et regionibus additus.	fo. lxxviij.
Eiusdem de Pharmacijs additus.	fo. lxxxiij.
Eiusdem de insomnijs additus.	fo. lxxxiij.
Aphorismi Joannis Damasceni.	fo. lxxxy.
Rosculi medicinales ex Cornelio Celso extracti.	fo. lxxxiij.
Parabole Brnaldi de Villa Noua addite.	fo. xc.
Libri Tres Tegni Saleni Antiquae translationis.	fo. cv.
Libri Tres Tegni Saleni translatione Laurentij Laurentiaz ni.	fo. cxij.
Tertus duarũ primarũ ften primi canonis Auicene.	fo. cxixviij.
Tertus ften quarte primi canonis Eiusdẽ Auicene.	fo. clxxiij.
Tertus ften pmi quarti canonis eiusdẽ q est de febribus.	fo. cxviiij.
Tertus tertie: quarte: quinte ften quarti Canonis eiusdẽ in Chirurgia.	fo. ccxcix.
Cantica Antenne.	fo. cccxiij.
Tertus noni ad Almanforez qui est de egritudinibus a capite vsq; ad pedes.	fo. cccxxxiij.
Summula Jacobi de ptib⁹ sup antidotario Mesue.	fo. cccclviij.
Descriptio ponderum medicinaliũ mensurarũ et dosium ex bueuario Alseir.	fo. cccclxix.

Incipiunt hyfagoge Joannis in medicina.

Medicina dividitur in duas partes: scilicet in theoreticam et practicam. Quam theoreticam in tria dividitur

scilicet in contemplationem rerum naturalium: et non naturalium: et earum que sunt contra naturam: et quod egritudinis: et sanitatis: et neutralitatis: et suarum causarum et significacionum scientia preedit: quam extra curriculum naturale quatuor humores excrecentur: ex occasione vel ex qua significacione egritudo habetur.

De rebus naturalibus.

Es sunt naturales sunt septem: scilicet elementa: mixtionem: compositiones: membra: partes: operationes: et spiritus. Et alij addiderunt his alia quatuor: scilicet etates: colores: figuras: et distantiam inter masculum et feminam.

De quatuor elementis.

Elementa sunt quatuor: scilicet: ignis: aer: aqua: et terra. Ignis calidus et siccus. Aer calidus et humidus. Aqua frigida et humida. Terra frigida et sicca.

De commixtionibus.

Commixtionem sunt novem: octo inaequales: et una equalis. De inaequalibus vero quatuor sunt simplices: hoc est calidus: et frigidus: et humidus et siccus. Et quatuor ex his compositiones: scilicet: calidus et humidus: calidus et siccus: frigidus et humidus: frigidus et siccus. Equalis vero est quando cum moderacione corpus incolume ducit.

De humoribus.

Compositiones sunt quatuor: scilicet sanguis: flegma: colera: et rubra: et colera nigra. Sanguis est calidus et humidus. Flegma frigidum et humidum. Colera rubra calida et sicca. Colera nigra frigida et sicca. De flegmate. Flegmatis autem quatuor sunt modi. Est autem flegma salubre calidus et siccus: ceteris: infectus humore colerico. Est et flegma dulce pertinens ad caliditatem et humectationem: infectus humore sanguineo. Est et acere pertinens ad frigiditatem et siccitatem: infectus melancolico. Est etiam flegma vitreum quod nascitur ex magna frigiditate: coagulatione: sicut in senibus: nam calorem destituit. Et est alius frigidus et humidus: illud humore saporem non habet: sed propriam retinet frigiditatem et humiditatem.

De colera rubra. Colera rubra quatuor modis existat. Est colera rubra clara pura nascentur et substantia calida: cuius origo est ab epate. Alia est citrina: cuius exordium est a compositione aquae flegmatis: et colere rubre pure: idem est calida mixta. Alia est vitellina sibilis vitellis ovorumque nascitur ex compositione flegmatis coagulati et colere rubre clarae: quod est minus calida. Alia est colera prassina ad modum prassii viridis: cuius origo magis est a stomacho quam ab epate. Est et alia eruginosa ad modum viridis: et viridis in modum veneni: quod nascitur ex mixtura adustioneque proprii habet colorem: propriamque et virtutem malitiam. De colera nigra. Colera nigra duobus modis existat. Uno modo est naturalis in modum fecis sanguinis: et eius deperurbationis: et cognoscitur esse a coloribus nigris cum inferius vel superius extra manat: rube

mod⁹ est veracit⁹ frigid⁹ et sic-
cus. Est et alius mod⁹ extra na-
turalē corpus: cui⁹ ougo est de
vshone colerice cōmixtiōis: et
hic veraciter appellat⁹ niger: et
est calidior et lenior a superiori
mō habēs in se ipetū perneccabi-
lem: et qualitatē perniciosā.

De modis membrorum.

Membrioz modi sūt quatuor.
Eozum enim sunt quedā
principalia: et sunt q̄si materia
et fundamenta: scz cerebrū cor:
epar: et testiculi. Et sunt alia
qdā q̄ predictis principalibus
deserviunt: vt sunt nerui qui ce-
rebro ministrant. Arterie q̄ de-
seruiūt cordi. Vene q̄ deseruiūt
epati. Et vasa spermatica que
deseruūt testiculis: et illis sper-
ma ministrat. Sūt hō de mē-
bris aliā propriā virtutem ha-
bentia: vnde eadē mēbra regū-
tur et eoz qualitas pstat: vt sūt
ossa: et cartilagine: et membra-
ne: q̄ sunt inter coriū et carnē: et
musculi: et pinguedo: et caro.

Alia sūt q̄ p̄pua virtute eni-
ta: tamē principium habent et
vigorē a p̄ncipalib⁹ fūdāmētis
vt est stomach⁹: renes: intesti-
na: omnesq; lacerti: hec enī sua
virtute p̄pua appetunt cibum
et mutant: et operant⁹ suos act⁹
em naturā: habent et alias p̄-
prias virtutes decurrētes a p̄-
ncipalib⁹ fundamentis: de qui-
bus p̄ncipalibus cōstat sensus
et vita cum volūtario motu.

De nūero p̄tutū et diuisione.

Virtutis itaq; trina sūt p̄ti-
tio. Est virt⁹ aialis. Et spi-
ritualis. Et naturalis.

De virtute naturali. Virtus
sq̄dē naturalis vna est q̄ mini-
strat: altera cui ministrat. Sed

naturalis viri⁹ cui ministrat mo-
do generat: modo nutrit: modo
pascit. Virtus autem que mini-
strat et nō ministratur ei mō ap-
petit: et retinet: et digerit et erpet-
lit que deseruiūt pascēti virtuti:
quemadmodū pascens virtus
nutribili. Et generanti virtuti
deseruūt alie due. Vna que im-
mutat cibū: altera que i format
que in se differūt. Nā prior vir-
tus immutat cibū: ministrat p̄-
tuti generāti sine informatiōe.
Secūda vero immutat et mini-
strat generanti virtuti cūz infor-
matione. Sed informatiue vir-
tutis operationes sūt quinque.
Assimilatiua: concava: perfora-
bilis: aspera: et lenis. De vir-
tute spiritali. De virtute spiri-
tuali duo procedunt. Vnus ope-
ratiu⁹: aliū ab hoc opatū. Ope-
ratiu⁹ h⁹ ē q̄ cor dilatāt et arte-
rias et iterū p̄stringit. Ab opata
hec nascūtur ira: indignatio vi-
ctoria: dominatio: astutia: et so-
licitudo. De p̄tute aiali. 30:
diacavi⁹ tria p̄plectif. Est vna
h⁹ aialis q̄ ordinat et p̄ponit et
discernit. Scōa q̄ mouet volūta-
rio motu. Tertia q̄ sensibilis vo-
cat. De ordiatiua et discretina et
p̄positiua p̄tute hec p̄cedūt. Nā
tasia in frōte. Cogitatio vlt⁹ i
ceredro. Memoria in occipito.
Virt⁹ vero voluntarie mobilis
lacertos q̄b⁹ cetera mēbra mouē
tur mouet: q̄ volūtario motu mo-
uent. Virt⁹ itaq; sensibilis p̄stat
visu: auditu: gustu: tactu: et odo-
ratu. De operationibus.

Operatiōes duobus modis
sūt. Sunt operatiōes quaz
vnaqueq; singularis q̄b⁹ sūū est p̄-
ficat. Ut est cibi appetitus p̄ cali-
ditatē et siccitatē. Digestio p̄

caliditate & humectatione. Re-
tento per frigiditate & siccitate
Expulsio per illud qd est frigi-
dū & hūidū. Sūt & cōposite que
a duob' cōponūtur: vt est deside-
riū: & depozitatio. Nā desiderii
virtute duplici cōponitur. Qua-
rū vna est que appetit: altera q̄
sentit. Stomachus est suā mā-
sionem sentit. Depozitatio vero
duplici virtute vel amplius cō-
ponitur. Vna que expellit: alte-
ra que attrahit vel sentit: alte-
ra que appetit.

De spiritibus.

Spiritus igitur sūt tres. Pri-
mus naturalis q̄ sumit p̄n-
cipium ab epate. Secundus vi-
talis a corde. Tertius aialis a
cerebro. horum primus ab epa-
te pervenas q̄ nō habēt pulsū
in totū corp' diffundit. Scōs a
corde p arterias in totū corp'
dirigit. Tertius nō p nervos i
totū corp' a cerebro dirigit q̄ in
septima parte rerū naturalium
id est in spiritu cognoscuntur.

De numero etatum.

Quatuor sunt etates. s. ado-
lescentia: iuuetus: senect'
& senū. Adoleſcētia comple-
xiōis vcz calide & hūide est: in q̄
crescit & augetur corp' vsq̄ ad
xxv. vel. xxx. perveniēs annum.
Hāc iuuet' sequit' q̄ calida est
& sicca: pfectū sine diminutōe vi-
riū corp' pseruās. q̄. xxxv. vl. xl.
āno finit. Hūic succedit sene-
ctus frigida & sicca: in q̄ qdē mi-
nuī & decrescere corp' incipit: tñ
virt' nō deficit: qñquagesimo qñ-
to āno. vel sexagesimo persistēs
Hūic succedit senū collectōe
flegmatis hūoris frigidi & hūi-
di: q̄ hūitis appet defectus: qd
suos ānos vite termino metit

De colore cutis & diuisione.

Color cutis duobus mōis
fit. Aut enim hunc interio-
ra subministrant. Aut exteriora
deducunt. Ab interiorib'
aut duobus modis accidit. Vel
ex abundantia. Seu ab equali-
tate humorū. Ab equalitate est
ille qui est compositus ex albe-
dine & rubore. Ab inequalitate
vero procedunt niger: citrinus
rube': glauc': & alb' color. Co-
lor nāq̄ rube': & niger & citrin'
significāt hūorē corp' dñantem
Citrinus nō solus significat co-
lerā rubeā. Niger nō solus cole-
rā nigrā. Rube' sol' abundantiā
sanguinis. Alb' nāq̄ & glaucus
abundatē frigiditātē corp' domi-
nātē. S; glauc' ex melācolia: al-
bus ex flegmate sui causas h're
sigt. Ab exterioribus nēpe co-
lores adueniunt: sicut ex rigore
scotis: & ex calore ethiopib': et
ex alijs multis accitib'. Sūt
et alijs spāles vel spūales colo-
res: aut ex timore: aut ex ira: aut
ex tristitia: vl alijs ai moribus.

De coloribus capillorum.

Quatuor colores sunt quat-
tuor. s. niger: rube': glauc-
cus: & canities. Niger fit ex abū-
dantia colerici incēsi vel com-
bustioe multa sanguis. Rube' a
nimietate caloris nō adusti: vñ
sp̄ sūt rubei capilli. Glaucus ex
abundantia melācolie. Canities
nō fit ex nimia defectōe caloris
nālis: ex effectu putridi flegma-
tis: hoc plurimū fit in senibus.

De tunicis oculorum.

Oculorū tunice sunt septē:
& hūores tres. Prima tū-
ca dicitur retina. Secunda ſech-
dina. Tertia ſcleros. Quarta re-
la aranee. Quinta ynea. Sexta

comea. Septia pictina. Chumoz ho prim^o est vitre^o. Scds cristalin^o. Et terti^o albugine^o. q^o est ante vneam tunicam.

De coloribus oculorum.

Oculorū colores sūt q̄tuor. niger: subalbid^o: varius: et glauc^o. Nigredo fit ex defectu visibilis spūs: v^o ex p̄batio ne ipsi^o aut ex penuria cristallini hūoris: vel q̄ plurimū recedit iteri^o ip̄e cristallin^o hūor: aut ex hūorū abūdātia q̄ ē similis albugini oui: aut ex p̄turbatioe ipsi^o: aut ex abūdātia q̄ltatatis vnei hūoris. Subalbedo fit ex septe reb^o supiorib^o r̄gō. i. ex abūdātia spūs visibilis vel claritate ipsi^o: aut ex magnitudine cristallini hūoris et eminentia ipsi^o: aut ex minorantia albuginei hūoris et claritate ipsi^o. et defectione q̄ltatatis vnei hūoris. Clari^o vero color et glauc^o fit: si pueniūt rū reb^o q̄ accidunt nigredini et subalbedini. Clari^o ho color significat spiritū visibilē magis abūdare et clarescere in sua varietate. Glauc^o ho color significat spiritū visibilē magis abūdare et subnigrescere i sua glaucedie. De modis qualitatū corpis. Modi q̄ltatis corpis quinq̄ sunt scz crassitudo nimia: et extenuata macies: sintthesis: squaliditas. requalitas. Crassitudinis due sūt spēs. abūdātia carnis: et pinguedo. Abūdātia carnis fit ex abūdātia caloris hūorū. Pinguedo fit ex frigiditate et hūiditate intēsa. Pinguedis diminutio v^o extenuata macies fit ex caliditate et siccitate intēsa. Sintthesis fit ex frigiditate et siccitate itēsa.

Squaliditas nēpe fit ex frigiditate: itēsa hūiditate: aut simul vtriusq̄ intēsis. Equalitas itaq̄ fit ex humorū equalitate. Corpōis hē sunt forme.

De distētia i^o masculū et feminā.

Masculus a femina differt i eo qd hic calidior et siccior ē illa ho est eōtrario frigidior et humidior.

Incipit tractat^o rez nō nālū. Et p̄io de aeris mutatioe.

Aeris mu

tatio fit quicq̄ modis: aut em̄ fit ex āni tēpib^o: et ex rotu stellaz: et occasu vētis: terris: reaz sūositatib^o.

De temporibus anni.

Ani tēpora sūt quatuor. scz. Uer equale calidū et hūidū. Estas calida et sicca. Autū n^o frigid^o et sicc^o. Et hyēs frigida et humida. Estellis imutat aeris natura. Nā cū appropiq̄nerit sol stellis: vel ip̄e illi calidior fit aer. his qdē a se separat^o frigiditas aeris mutat. scz. aut augetur: aut minuitur.

De numero ventorum reorum qualitatibus.

Uenti q̄tuor sūt. scz. subsolan^o fauon^o: septētrio: rauter. Quorū n^o h̄z vtrūq̄ frigidā et siccā Alter calidā et hūidā. Ceteri ho duo eq̄lis p̄tatis sūt. Quorū vni. scz. subsolano caliditas et siccitas. Alteri ho fauonio frigiditas et hūiditas attribuant^o. Et auster paulo calidior et hūidior. Septētrio ho frigidior et siccior. De mōis trax^o eaz q̄ltatib^o. Erray modi sūt q̄tuor: alti tudo: profunditas: vicinitas mōtū et maris: eq̄litas tera

rarum seu locorum quibus terra a sediffert. Altitudine et profunditate: quoniam altitudo frigiditate profunditas huic contrarium reddit. Propinquitate montium eueniunt hec: quoniam si ipsi fuerint a parte meridiana terra erit frigida. Nam montes calidis meridiani obstituerunt: septentrionales vero et frigidis eas perstruunt flantibus: si hoc septentrio montes habuerit: superioi terre contraria erit. Uicinitate maris: quoniam merides calida et sicca: septentrio frigidam et siccam terram prebet. Preterea terre sui natura inter sediffert. Nam si fuerit terra petrosa: frigida et sicca si hoc pinguis et crassa: calida et humida: lutea aut frigida et humida erit. Immutata quoque aer fumositateque paludum siue putredinis aliquid: unde sunt morbi ac pestes in hominibus.

De exercitio corporis.

Exercitium mutat corpus. Quia quoniam equaliter: equaliter prestat calorem. Cum hoc amplius sit: magis calefacit: sed postea infrigidat et desiccatur. Octositate corpus immutatur: quoniam si in equalis est frigiditate facit et humectationem in equaliter: si vero equaliter.

De diuisione balnei.

Balnea autem dulcis sunt aque: aut non dulcis. Sed dulcis aque balneum remollit: calidum calefacit: et frigidum infrigidat. Non dulcis vero aque balneum desiccatur corpus. Quod si ex aqua salia vel amara sine sulphurea fuerit calefacit et desiccatur. Si vero alumino sa et gipsea infrigidat et desiccatur.

De modis ciborum.

Modi ciborum sunt duo. Est enim cibus bonus qui bonum gignit humorem: et est malus qui malum gignit humores. Bonum autem gignit qui bonum sanguinem creat: et equaliter in comixtione et opere: ut est panis mundus: et recens et fermentatus: et caro asalis agni et hedulina. Malus autem contraria operatur: ut panis opus non recens et bouina et hyrcina caro vetusta. Preterea bonum malum humorem creantibus ciborum duo sunt modi: grauis et leuis. Grauis est caro porcinna et bouina. Leuis pulio vel piscium: caro mediocrum magis mobilium et minus pignum et squamosum. Est et oleum genus quod malum gignit humorem. scilicet colera rubra: ut nasturtium sinapis rallium. Sunt qui generant meliam: sicut lens: canis: caro capina verum et bubulina. Et sunt qui generant flegma: ut est caro porcellorum: et agnos porculaca: et triplex preterea grauis cibus gignit flegma et colera nigram. Cibus leuis colera rubram: et uterque malus.

De modis potationum.

Modi potationum sunt tres. Est potus qui nihil aliud est quam potus ut aqua. Est alius qui est potus et cibus: ut vinum. et est alius potus duobus pertinentibus superioribus: ut potio qui datur contra morbum vitium aliquod: ut mellitatum vel mulla: vel conditum. Cibus hoc huius utilitatis est quod reparat integritatem corporis recto ordine. Potus hoc hanc utilitatem prestat quod reponat cibum in corpus. Sed illius potus que potionum diximus pertinere: corporis naturam ad se conuertit.

De somno.

a iij

Somn⁹ corporis naturā im-
mutat. pumoq; ifrigidat
exteri⁹: & calefacit interi⁹. Qui si
plius fuerit: ifrigidat & hūme-
crat. Vigilijs quoq; imutat cor-
pus: q; extrinsecus calefaciunt
intrinsecus autem inifrigidant
& ericcant.

¶ De coitu.

Coit⁹ hoc pstat corpori. sic
cat corp⁹: emittit natura
lem virtutem: ideoq; inifrigidat
multoties vero ex multa con-
cussione corpus calefacit.

¶ De accidentibus anime.

Sunt qdā accidētia aleque
faciūt intra corp⁹ aliqd: si-
cut que cōmouent naturā ca-
lūē ab interiori parte ad supio-
rē seu supficiē cutis. Aut impe-
tuose: vt ira: Aut leniter cū su-
auitate: vt delitie & gaudiū. Sūt
autē q ad caliditate p̄hūt & celāt
Aut ipetuose vt terror: vltumor.
Aut leniter vt angustia. Et sunt
que cōmouent naturā lem virtu-
tem int⁹ & extra: vt est tristitia.

¶ Incipit tractatus rerum
contra naturam.

Tria ergo p̄ naturam sunt
morib⁹: morbi cā: & accidē-
tia morbi sequentia. Morbus
est q pūcipāl⁹ corpori nocet
nullo mediatore q eū adiūuet:
vt calor: in febre succedente.

¶ De febribus.

Febus est calor innatura-
lis: cursus supergrediens
nature: procedens a corde in ar-
terias: suq; ledens effectū. Cu-
tus sunt tria genera. Unū i ani-
ma: & dicitur ephimera. Aliud
humoribus qui putrescūt & pu-
trida nūcupat. Tertiu ledit mē-
bra solida: & ipa ē ethica. Quar-
tū ephimera nascit ab acciden-

ti occasiōe. Putrida quoq; a ps-
tridiorib⁹: cuiusmodi sunt sim-
plices atq; singulares: & sūt qua-
tuor. pum⁹ mod⁹ est q fit de pu-
tre dine sanguinis p̄bures vtrū-
q; partē interiorē & exteriorē vt
est sinoch⁹. Scōs q fit de putre-
dine colere rubeē: vt ē trithe⁹.
Teti⁹ fit ex putredie flegmat⁹
vt est q̄tidian⁹. Quartas vero
q fit ex putredine melācholie: q̄
itermissis duob⁹ diebus affligit
infirmum: & dicitur quartanus.

¶ De modis & spēs⁹ febriu.

Modi p̄terea febriu ex pu-
tre dine accidētū tres sūt.
Est febus q quoridie minuit vt
paugmastic⁹. i. decrescēs. Et est
que augetur vt augmastic⁹ do-
nec recedat. Est qui in eodē sta-
tu permanet dōec itē recedat
vt homother⁹. Cōtinua febus
de putredine venarum fit decli-
nans quidē extra venas in alt-
quibus corporis partib⁹. horri-
pilatio fit in febib⁹ ex infusiōe
putredinis i sensibilib⁹ mēbris
mordēs & ifrigidās. Ideoq; hor-
ripilatio fit in febib⁹ illis que
habēt anesim. i. iterpollationez
q; putredines extra venas sūt.

¶ De modis apostematum.

Apostematum autem qua-
tuor sunt modi simplices.
Aut enim fiunt ex sanguine et
dicuntur flegmones. Aut ex co-
lera rubea & dicuntur herisipis-
le. Aut ex flegmate quod est co-
gulatur: & dicuntur vndimievel-
cimie id est tumor. Aut ex cole-
ra nigra: & dicuntur cancri fleg-
monum. ¶ Ex sanguine signa
sunt hec: rubor: duritia: pullus:
dolor: calor: & tumor. ¶ Ex cole-
ra flegmonum signa sunt hec:
calor: rubor: mixtus citius colo-

ri magnitudinē doloris cum punctione et velox augmentatio. **E**x flegmate flegmonis signa sunt hec: albedo: mollities: vt si digitum impiefferis: quasi si gnum facit foraminis: et est sine dolore. **E**x colera nigra flegmonis signa sunt hec: durities ingēscū nigredine absq; sensu. **D**e re naturali in humano corpore.

In humano corpore vnaq; res naturalis si propriā naturam retinuerit facit sanitatē. Si vero eaz; dimiserit: aut facit egritudinem: aut neutrum. **D**e generibus egritudinum.

Genera egritudinum sunt tria. scilicet consimile: officiale: et vniuersale. **E**st quidem egritudo consimilis sibi huius mēbris cōtingēs que sibi sortiuntur vocabula cū eadem passione: vt p; ca put dolēs. **E**t est officialis: egritudo q; accidit officialib; membris: sicut sunt pedes man; lingua dentes etc. Que noia sibi sumit ex sibi accēte infirmitate vt podagra pedis: et chiragra manū. Vel q; noia sumunt ex membris: q; b; accidūt vt chiragra et podagra. **E**t est vniuersalis egritudo q; lociatur supradictis duabus: vt est membrorum seunctio et paralytis.

De egritudinibus similibus membris.

Egritudines ergo que paritū habent similitudinem octo sunt quatuor simplices: et quatuor composite. Simples sūt aut ex sola caliditate: aut ex hūiditate: aut frigiditate: aut siccitate. Ex his inter se iunctis sunt quatuor cōposite. scilicet fri. et hūm. fri. et sic. ca. et hūmidum. ca. et

sic. **C**harum octo per singulas duo modi sūt egritudinis. Aut em̄ sit ex qualitate simplici: aut ex humoris alterius cōmixtōe. Ex simplici vero qualitate cōtingit infirmitas q; solidis accidit mēbris q; grece ethica dī. Egritudo calida q; ex humore acidit est febris ex putredine: vt superius dictū est. Egritudo frigida que sine aliquo humore accidit est vt algor ex nimia frigiditate aeris seu nixis. Et est egritudo q; cū aliquo humore frigido accidit: vt paralytis q; sit in toto corpore: aut in parte. Morbus huicectati morbi est q; sit p; pte vt non indigeat alterius humorū admixtione: vt est frigidum vulnus: vel vacuū: vel feridissimū cū tabiditate corporis: quē ad modū inflata caro hydropicorum vacuo squalore torpens. Morbus vero hūidus est alios trahens ad se humores: vt hydropisis. Morbus siccus est cū humore: vt cancer durus et siccus.

De morbis in officialibus membris.

Morbi in officialib; mēbris accētes quatuor sunt. Ipsi sunt qui accidunt in plasmatione. i. forma creature: et in quāritate membrorum: et in naturālis numeri superfluitate: et in membrorum positione.

De morbis in plasmatione. Morbi officialium in forma hominis quinq; modis fiunt. Vnde membrorum inconuenientia: et vt est feda capitis longitudo. In concavitatibus: vt si manuum pedumq; concantitas carne repletur. In poris: vt eorū structura aut largitas. In asperitate: vt gutturis: aut pulmonis canalibus.

aspitas. In lenitate: veluti ma-
trix lenitas vel stomachi.

¶ De morbis in quantitate mē-
broꝝ. Morbi in quātitate mem-
broꝝ sunt ex abundātia asper-
maris cū mēbra creſcūt ampu-
q̃s decet. Sicut videm⁹ fieri in
magno capite: in lingua grossa.
Aut vltia putate et indecēt: vt
paruū caput: stomach⁹ et epar.

¶ De morbis in nūero mēbroꝝ.
Morbi in nūero mēbroꝝ sunt:
aut ex augmento: aut ex diminu-
tione. Scdm augmentū quidē: aut
ex cursu nature: vt superflu⁹ di-
git⁹. Aut extra cursu: vt lūbu-
ci ascarides et ruce: et acro cordi-
nes id est magne carnis additio-
nes: vel verruce magis late: vel
pori. Scdm diminutionem ho
aut vniuersaliter vt omnium di-
gitōꝝ abscissio. Aut particula-
riter vt vnius digitus.

¶ De morbis in situ mēbroꝝ.
In positioe mēbroꝝ sūt morbi
aut pp mēbru motionez de loco
suo: at ex dispōne vicini mēbru:
vt sunt digiti et labia: q̃ cōgluti-
nant: vt adherēt et nō separant:
aut q̃ separātur et nō cōgluti-
nentur. Sed separatio adherē-
tis mēbru vniuersaliter fit: aut
in mēbris p̃tibus: aut officiali-
bus. Cōsilibus membris vt ossi-
bus: et neruis: carne: venis lacer-
tis: et cute. Qd si acciderit ossi:
fractura dī. Si carni et recenti
tpe: plaga dicit̃. Si vero ex vete-
ri: nō qm̃ plaga sed putrida pla-
ga nuncupatur. Qd si venis: ner-
uis. et arterijs alio atq̃ alio no-
mine nūcupat̃. Si aut enegerit
medijs lacertis: cōsilio sine cō-
tricio nuncupatur. Si vero in
cate: excoaratio dicitur. Que si
iuxtauerit putrida plaga nū

cupatur. In officialib⁹ ho mem-
bris p̃petua fit separatio: vt est
manus vel pedis abscissio.

¶ De qualitatibus cor-
porum.

¶ Quod p̃p̃os q̃uitates sūt tres
sc̃z sanitas: egritudo: et neu-
tritas. ¶ Sanitas est t̃pamen-
tū perficiēs vt custodiēs res na-
turales s̃m cursū nature.

¶ Infirmitas ē intēperantia et
cursu nature naturā ledēs: vt
fit lesionis effect⁹ sensibilis.
¶ Neutrum q̃dē est quod nec sa-
num nec infirmum dicitur.

¶ Sc̃z neutralis q̃uitas trib⁹ mo-
dis cōsistat. Ut si in vno corpore sit
cōueniēt infirmitas et sanitas.
In diuersis mēbris: vt ē in corpore
ceci et claudis: siue in corpore senis:
cui nec vnū membrū remanet q̃
nō malū fiat et parat̃. Et si cor-
pus hois aliquib⁹ hois sanus
fuerit: alijs ho infirmū: vt eoz q̃
estate infirmant: hyeme sani sūt.
Qui sūt frigidius nature fue-
runt: hyeme infirmantur: estate sa-
ni sūt. et q̃ hūidā naturā ha-
buerint: i pueritia infirmantur: in
iuuentute et senectute sanantur.
Qui p̃o sicca habuerit naturā: i
pueritia sani sūt in iuuentute at̃
et senectute infirmantur.

¶ In tribus inuenitur reb⁹ sa-
nitas et infirmitas et neutrum.
Aut in corpore in quo triū qua-
litarum ynaqueq̃ reperit̃. Aut
in causa faciente illas: et regēte
et cōseruāte. Aut in significatio-
nib⁹ eas significantibus.

¶ De modis occasionum.

¶ Occasionis vero duo sūt ge-
nera: vnum est naturale: et
est aliud extra cursū nature:
Occasiones autem naturales:
aut faciunt sanitatem: aut p̃ser-

est. Occasiones conservantes pertinent ad sanitatem. Facientes vero pertinent ad infirmitatem expellendam. Occasiones non naturales aut quod ultra naturam procedunt alie pertinent ad infirmitatem alie ad neutralitatem. Sed egre occasiones faciunt infirmitatem: et sunt res easdem infirmitates perservantes. Ille vero quod pertinet nec ad sanitatem nec ad infirmitatem: constituant neutrum atque conservant.

De occasioibus sanitatis et egritudinis vel infirmitatis.

Omnia occasionum societate habent cum sanitate et infirmitate sex modi sunt. Quorum unus est aer qui humanum corpus circumdat. Cibum et potum. Et motum: et quies. Somnum: et vigiliam. Inanitionem: et repletio. Et accidentia alie. Que omnia si cum moderacione decem fuerint: et in quantitate: qualitate: tempore: et ordine: custodiunt sanitatem ab accidentibus. Quod si contra hoc aliquid fuerit: accidunt infirmitates: et permanent.

Modi occasionum infirmitatem facientium sunt tres. Nam alie sunt que vocantur primitivae que exterius accidunt corpori ut calor et frigus. Sunt et accidentia que admovent intrinsece in corpore: ut repletio: et inanition. Sunt et alie que vocantur junctae que cum adsunt: adest infirmitas: et abeuntibus his infirmitas abest ut putredo in febribus.

De diversitate egritudinum.

Egritudinum semper alia divisionem modi sunt duo. Coter aut proprie. Que coter accidunt aut accidentales: ut passio: combustio: mors: deceptio: et cetera et res nocive. Aut necessario ut

alia superius memorata quod dicitur est sunt focia sanitati et infirmitati. Que vero proprie sunt egritudines: aut sunt in similibus membris et conservant egritudinem: aut officialibus: aut in continua divisione.

De modis morborum ex caliditate procedentium.

Odi morborum ex caliditate procedentium quatuor sunt. Primum sit ex commotione spiritus: aut ex commotione corporis. Ex commotione spiritus ut ira. Ex commotione corporis ut labor vel supbia. Secundus ut est concursus visibilis caliditatis cum effectu: ut hypanthasis. id est expositio ad solem. Tertius ex caliditate corpori adveniente cum potestate quando recipit caliditatem ex visu acuminum. Quartus sit ex interclusionione pororum: ut ex frigiditate hyemum. Quintus sit ex putredine humorum: ut in febribus.

De causis frigidorum morborum.

Occasiones frigidorum morborum octo sunt. Primum est concursus frigoris visibilis cum effectu: ut frigiditas nimis. Secundum ut frigiditas operum adveniens fortiter humano corpori. Tertia ex abundantia ciborum corpori adveniente atque repletur extinguente naturale calorem. Quarta ex paritate ciborum: unde calor naturalis extinguatur. Quinta vero ex abundantia frigoris vel humoris frigidi poros obturantis: unde naturalis calor minuitur. Sexta ex dissolutione et apertione corporum addissolvendum et acuat dum naturale calorem. Septima ex primo

Hysagoge

tiōe z exercitio nimio. vñ sit mē-
ta dissolutio hūorū z euacuatio
z sudor: vnde corp' attenuat.
¶ Octaua sit ex requie z occa-
sione multa.

¶ De causis siccorū morborum.
Siccōz morborū occasiones
sunt quatuor. ¶ Prima ē oc-
cursus aliene siccitatis visibilis
ac manifeste cū effectū: vt vene-
ni siccitas. ¶ Scda pō ex adue-
tu sicce rei i corpore cū fortitudine
vt acetū sal sinapis. ¶ Tertia
putas cibi z potus. ¶ Quarta
cōmorio nimia z exercitium.

¶ De causis morborū hūidorū
Occasiones morborū hūidorū
quatuor sūt. ¶ Prima vt occur-
sus rei afferētis hūorē cū effectū
vt balneū. ¶ Scda vt ingressio
rei afferētis hūorē cū virtute i
corpore: vt recētes pisces. ¶ Ter-
tia at vt nimietas cibi et pot'.

¶ Quarta sicut requies z otii.

¶ De modis morborum.
Modi morborū ex innatura
li malitia cum aliq' hūore
decurrēt i ad infirmā loca qua-
tuor sūt. ¶ Prim' est virt' mēbri
impellētis z debilitas mēbri su-
stinētis. ¶ Scds mltitudo hūo-
ris. ¶ Tertius debilitas virtu-
tis nutrientis. ¶ Quartus largi-
tas vie pororum.

¶ De malitia egritudinis.
Malitia egritudinis. Igre dīf-
z supuenit in p'simile mē-
briū naturale quibz modis. Aut
p'ingit i vtero materno. Aut i
tpe natiuitatis. Aut em p'strigi-
tur fascia. Aut ex malo nutri-
mēto: siue ex aliq' infirmitate ad-
ueniēte p'dictis t'pib' vt postea.
Si tpe p'ceptionis in vtero debi-
litatur aliq' cōsimile mēbrum
sit ex abundātia spermatis: aut

ex paruitate z indigentia cōne-
nientis: qualitatis spermatis:
vt si fuerit grossū z pingue. vel
adsum: z tenue. ¶ Quādo pō na-
scitur infans debilitatur aliq' i
eo mēbriū si egressus fuerit nō
equa sed mala egressione vt su-
pinus: aut sup genua incuru'.
¶ Cū igit fascia cōstringit icō-
nuenienti p'strictiōe duplicat' de-
bilitat. ¶ Qñ aut nutrit male
inconueniēter lac suggendo vel
accipiendo debilitat. ¶ his vero
t'pibus vel postea infirmitate ac-
cidēte egritudinis malitia p'si-
mili mēbro superuenit ex cuius
libet nerui incisione. Et si pas-
s' fuerit ex aliq' accidēt. siue de-
bilitatē seu vñ. vel apostema.

¶ De egritudinibus mēbro-
rum consilium.

Igre dīf egritudo p'simile
mēbriū naturale septez mo-
dis. Aut ex obsterice si culpā
habuerit cū t'z infante. Vel si p-
miserit ābulare añ debitū t'ps
seu cōgruū. Vel ex medico: si p-
facta z collisa mēbra ignorāter
cōstituerit z p'strinxerit. Ex infir-
mo si ea p'mouerit a medico cō-
posita anteq' solident et firma
sint. Ex fractura: vt si sup muscu-
lū vertebū qd i femore est cōtor-
queat corā. Aut ex p'cussioe: vt
si cōprimat nasus: z accidet vt
fiat chim'. Aut ex malo hūore
q' accidit leprosis: siue ex parui-
tale hūoris accidentis p'ficus

¶ De modis constrictionis.
et largitatis pororum: lenita-
tis z asperitatis.

¶ Constrictio pororum sit tri-
bus modis vel occasio-
bus. Aut ex constrictione atte-
nuaroua. Aut ex carnositate.
Siue ex coartatione. ¶ Con-

strictio vero fit: aut ex nimietate virtutis retinentis. Aut ex debilitate virtutis expellentis. Aut ex abundātia frigoris. Aut ex abundantia constrictione copulante aliquam partem loci ut sepe fit ex ligatura cōstricta. Aut ex abundantia siccitatis. ¶ Ex carnositate vero cōstriguntur pora: ut si acciderit aliquod apostema: fiat carnositas: aut si prius venerit aliquod vulnus. ¶ Ex coartatione vero cuius deciderit aliquid in poris: ut humor sine lapis seu coagulatus sanguis: aut aliquod latitans in eis ut supflua caro: scabies. ¶ Largitas quoque pororum quatuor fit modis. Aut ex multa cōmotiōe impellentis virtutis. Aut ex debilitate retinentis. Aut ex abundantia colorum et humorum. Aut ex medicamentis aperientibus. ¶ Lenitas accidit duobus modis: videlicet deintus et de foris. Sed intus ex humore viscoso liquefacto. Foris vero ex cera liquefacta cum unguento. ¶ Asperitas autem duobus modis fit: deintus et de foris. Intus namque ex supfluo humore et acuto. Foris vero ex fumo et pulvere.

¶ De superfluitate membrorum in numero.

Superfluitas membrorum in numero accidit duobus modis. Nam superfluitas si fuerit naturalis erit ex supfluo humore naturali et bono: vel ex abundātia virtutis informative. Que si fuerit extra cursum naturalem erit ex humore non naturali et inconuenienti aut ex abundantia virtutis vel debilitate.

¶ De diminutione membrorum.

Diminutio membrorum in numero duo modis fit: aut interioribus: aut exterioribus. Interioribus per diminutionem humorum. Exterioribus ex abusione ignis: aut ex frigore sine putredine: siue incisione. Putredo autem accidit: aut ex potione mortificante: aut putredine faciente aut ex restrictione et retentione illius humoris qui soluit. ¶ De magnitudine membrorum. Magnitudo membrorum tribus modis fit. Aut ex multitudine humorum. Aut ex abundātia virtutis. Aut ex coniunctione vtriusque. ¶ Paruitas fit tribus modis sicut. Aut ex debilitate virtutis. Aut ex incisione. Vel combustione ignis vel ex frigore nimis.

¶ De commotione membrorum.

Commutio membrorum de suo loco duo modis fit. Aut ex cōmotiōe volūtaria. Aut ex humore vicino equitanti dissiuati membrum lubricum facienti. ¶ Membrum vltimos egreditur a sua iunctura et mutatur duobus modis sicut. Aut ex iunctura in qua non cōuenit separatio. Aut ex separatione ubi non cōuenit iunctura. Si ex coniunctione hoc fuerit sine separatione aut erit ex humore acuto parietis: aut ex accidente: vulnere: aut spasmo. Si hoc fuerit ex separatione ubi non cōuenit coniunctio: aut ex grosso humore: aut ex accidente: aut ex vulnere: aut ex spasmo.

¶ De separatione iuncture.

Separatio iuncture duobus modis fit: aut intrinsecus: aut extrinsecus. ¶ Intrinsecus hoc fit: aut ex humore acuto: aut icidenti. Aut ex vetustate pingui distendite vel dissipate. ¶ Extrinsecus hoc fit aut cum scissura: aut fractione aut exercitio nimio: aut incisione.

9 *Hyfagoge* 6

vt ensis: aut quod distendit vt funis. aut qđ cōtandit vt lapis.

¶ De modis ⁊ numero significationum.

Onera significationū sunt tria. Alia em̄ significāt sātutātē. Alia egritudinem. Alia neutrū. Quarū significationū qđ es gen⁹ in duo p^o t^o. Sūt em̄ q̄ si significātur de officialib⁹ mēbr⁹. ⁊ sūt q̄ signant de p^ontib⁹ mēbr⁹.

¶ Consimiliū p^ontū significatio nū duo sūt mōi. Alie em̄ sūt substantiales. Alie accētales. Substantiales hō vt est calor: frigiditas: siccitas: ⁊ hūctatio. Accidentales autē qđā signant: aut p tactū vt durū: molle. qđā p visū vt coloratū. quedā p perfectiōnē virtutum: vt sunt operatiōes plene et perfecte.

¶ De signis officialiū mēbroz.

Significationū mēbroz: duo sunt modi sūt. I. substantiales: ⁊ accētales. substantiales signiōes quoz sūt ars: mod⁹: nūer⁹: ⁊ positiō. Accidentales significationes sūt quoz sunt: bonū: malū: perfectiō: imperfectum.

¶ De generibus significationum.

Onera signationū p^ocientiū suū gen⁹ tria sunt. Quedā sūt q̄ significāt p^oteritū rē q̄ iam abijt. ⁊ dñr cognitua. vel agnitua vt vidētes corp⁹ humidū agnoscimus qđ sudor precessit. Alia significāt p^ontia que a Sa leno dñr demonstratiua: ⁊ agnoscunt p signationes veluti cū inuenit pall⁹ magn⁹ ⁊ citat⁹. Intel ligim⁹ qđ signat calorē superantē. Sūt ⁊ alia q̄ significāt futurū ⁊ aūcedit agnitio: vt cū videtur⁹ labiū leri⁹ citari p^oceptū⁹

vomitū accidere: q̄ postq̄ acciderit vocat⁹ precessio significatiua. Sed inter significationes et accidentia distat quoniam est diuisio cū augmento inter eas. Quod si vnā quāq̄ diuisiōnum scrutari volueris. vnā habet habitudinē: s; infirmo hec sunt accidentia: medico autem significationes.

¶ De signis accidentium et numero.

Accidentia 3 significatiua tria sūt. Aliud em̄ est viri⁹ opatiua mutata: sicut indigestio. Aliud autē corporis qualitas mutata: vt icteritia. Aliud epica a corpore: vt nigra vitina.

¶ De virtutis operatiue immutatione.

Virtutis opatiue immutatio triplex est. Aut em̄ ex toto est: sicut indigestio. Aut ex parte: sicut oculoꝝ obscuritas vel tarda digestio. Aut de qualitate in qualitatē. veluti de bona digestionē in fumosā vel acidam vel quasi sicut musca: v^o l^o l^o gna in oculis apparentia: aut ex parte visus vel obscuritas.

¶ De modis mutatiōis qualitatis.

Qualitatis mutata corpis significatio 4 modis fit. Aut em̄ per visum sicut icteritia vel morpheas: ⁊ nigredo li gue ⁊ sitia. Aut p odoratum: vt anhelitus fetidus vel sudor: v^o polipus: vel hy: cus: ⁊ sitia. Aut per gustum: vt salsum: amarū: vel acidum. Aut per tactum: vt molle et durum.

¶ De excrementis a corpore.

Excrementa a corpore bipartita est significatio: vnā cū sonita

altera sine sonitu. Cū sonitu vt
oris ruct⁹: vel intestinox rugit⁹:
vel p anū vē⁹. Et⁹ hō q̄ est sine
sonitu innaturali triplici ha-
bet. Alia q̄ritate: vt lienteria.
Alia q̄ritate vt vna nigra. alia
vtrag⁹ vt sanguinis fluxus.

De motione membrorum.
Quoniam mutatorum signifi-
 catio bisarie diuiditur: tri-
 secus vtz et extrinsecus. **I**ntri-
 secus sex modis. Alia est a muta-
 tione opatime virtutis in membro.
 Alia ab euentibus a coepte. Alia
 ex dolore in membro vicino prin-
 ti. Alia ex ppo loco. Alia ex in-
 naturali semotiōe de loco: alia
 ex patiens iudicio. **E**xtrinse-
 cus fit tribus modis. Aut p visum
 vel albu vel nigrum. Aut per ta-
 ctum vt durum et molle: calidū
 et frigidum. Aut per vtramqz:
 vel magnum vel paruum: plus
 vel minus.

De occasionib⁹ egritudinis.

Occasiones egritudinū sunt
res. Nature mutatio. Of-
ficialis mēbrū icōueniēs habi-
tudo. Juncture separatio.

De operatione medicine.

Operatio medicine h3 tripli-
cē effectū. Aut em custodit
sanitatē fm multitudinē suaz.
Aut ex infirmitate facit sanita-
tē. Aut ecōrrario.

De regimine sanitatis.

R Egēdoꝝ sanoꝝ triplex est
mod⁹. Egotare parati
Incipiētes iſſmari. ⁊ defecti.
E Infirmari paratos ſupradic-
toꝝ ſex ꝑpetēti moderatōe re-
gim⁹. Incipitib⁹ infirmari du-
plici curā adhibem⁹. Aut enī
chimi ſupabūditiā trahimus.
Aut nature defectiōnem repa-
rando ꝑdictoꝝ ſex q̄ ſunt necesse.

faria adhiberi ꝑcipim⁹. ꝑfecto
rū alij infantes: alij fenes: alij
ex iffirmitate ꝓualescētes.

¶ De diuisione medicine i. gñali.

Omnis medicina aut ē vltis
aut particularis. Vltis ē ser
pcedētū recta ordinatio. Part
icularis p hūi fit triplex. Alia
ei i pssibib mēbus. alia i officiali
bus mēbus. Alia i iūcturay. Ie
paratiōe. Assimilatiua mēbra
mutata reddim⁹ silitudini ⁊ i
sua q̄litate stare colligādo cō
pescim⁹. ¶ Cōcava si pter mor
dū āplata fuerit ad sui modū
āstrigim⁹ ⁊ q̄etē iducim⁹. si mi
nus: hūi. In largi āt silitr addi
to hūo causē: vñitiū acciderit
foramia strictiora suo mō faci
mus. si dfectu p̄tēne p̄tūz p̄ti
gerit somētis ⁊ cataplasmate
mollim⁹. qd si d expulsiue ē dfe
ctu: dyaforetic⁹ ⁊ p̄fortatūz. Si
d sriptica cā: mollificāte. Si d
ficca: humectatiōe. Si de p̄stri
ctiōe. solone. Ea hō qd ē nālī di
spositiōe fuerit mutata suo lo
co restitum⁹. Si de apate apā
maturādo sanam⁹. Si de nālī
iūctura: eā aut apitino medica
mine: aut chirurgia disūgim⁹
Si de q̄libet nalcētia: ipaz dele
mus. Si d asperitate: lenitate.
Si de lenitate: asperitate.

¶ De ablatiōe superfluitatis.

Suppluat et i numero aut tol
lemus et preuit scrophu
las. Aut ex toto: vt castru. sepa
ratione i numero sanamus. Si ex
abundantia sanguis firin omni
etate tollim'. Si ex spermate
i pueritia tñi sanam'. Paruita
te mebroz. motib' x iomēz ad
modū augmētam'. Magnitu
dine iſo copim. edo quiete mu
tuamus et minuiamus.

9 Liber pulsuum 6

De mutatione membrorum.

Mutatione mēbrī de suo loco reddim⁹ loco p^{ro} duo bus modis. Aut em̄ separatuz iūgm⁹. Aut iūctū separamus.

Necessaria ad separatōz iūcturā q̄tuor sunt. Separata iū gere. Iūcturā custodire. Ne re scindatur defendere. Naturam loci custodire.

De sufficientia et diuisione medicine.

Omnis enim medicina est: aut eorū sex modis que su p^{er}ia diximus temperata exhibi tio aut porio. Aut chyrgia.

Operatio medicine h^{ab}z tripli cē effectū. Intus vt ea q̄ ore: aut narib⁹: auribus: sine ano: sine vulua itromittam⁹. For^{is} vt epi rhima: cataplasma: ēplastra: et filia q̄ for^{is} opant⁹. **M**edicine interior⁹ opatio i tria diuidit⁹. Aut em̄ soluit vt farmacia. Aut cōpunit vt coctana. Aut mu rat q̄litate: vt aq̄ frida in febu bus. **E**t ar̄ effect⁹ q̄druplex est. Aut ei minuit abūdantiā vt farmacia. Aut replet inopiā: vt caroyl sanguis. Aut p̄strigit so lutū: vt stipticū. Aut mutat q̄li tatē: vt frida aq̄ in februbus.

De chyrgia.

Chyrgia duplex est: i car ne z osse. In carne: vt inci dere: suere coq̄re. In osse: vt so lidar⁹: aut inectere: aut radere:

De specierū cognitione.

Specieruz cognitio quinqz modis fit: q̄litate: q̄antitate: tempore: ordinis: boni malive discretio.

Libri hyfagorā Joanni ty cum dei laude.

F 7 N 3 S.
Articella.

Incipit liber phylareti de pulsibus.

Atentionem habem⁹ i p̄nti cōscri ptiōe d pulsū nego tio p̄p̄diosa: ex po nere traditione z dicere p̄mūz qd sit pulsus: z q̄ vtilitas pul sus: z qd est arteria: z q̄ re dica tur arteria: z vnde exoritur.

Quid est pulsus.

Incipiendū a p̄cio. Puls⁹ est motio cordis z arteriaz q̄ h^{ab}z diastolē z sistolē fit ad ifrigi dationē calor^{is} inati: z egōnē v̄l eiectionē fumosaz supfluitatū

Quot sunt efficiētia pulsū.

Efficiētia pulsū sunt tria. **V**irt⁹ facies motionē: vtili tas iducēs z instrū obediens.

Quid est arteria.

Arteria ē corp⁹ oblogū ro tūdū ad istar canal^{is}: duaz bus tunicis p̄stites: a corde ici piēs: z in oē corp⁹ diuisuz: aerē z sp̄m vitālē cōtinens.

Unde dicitur arteria.

Arteria d̄r a para topy: id est seruare aerē vitālē.

Unde oritur arteria.

Hec vero a sinistra auricula cordis q̄ d̄r adorti erouit: q̄ scidit dupl⁹. Et h^{ab}z qdē fert de orū p̄teriora: z diuidit in dex trā z sinistrā: ad coras z v̄lqz ad pedes z digitos. Altera p̄o rurū fert furūz: z diuidit s̄litr i dex trā z sinistrā: i man⁹ z caput. z q̄ qdē ad caput fert: facit arterias q̄ d̄r parotide. Que vero in dex trā z sinistrā itrise: cus fert tēdit ad brachia: z cubitos: z v̄lqz ad extremos manuum digitos. Intentionez vero h^{ab}z p̄sēns p̄scriptio: ad pul sūm

suū monitionē & cognitiōes et causas exponere.

¶ Quoties mutatur pulsus.

Trip̄ ab his em̄ q̄ fm̄ nā: **T**rip̄: z q̄ nā: z q̄ nā: velut crasib⁹ viroz z muliez: z etatib⁹ z alijs p̄iugatis. hoim̄ em̄ hī q̄dē mares hē hō semine Et hōz ipoz hī q̄dē calidiores fm̄ crasim: hī hō frigidiores. z hī q̄dē graciles nā: hī hō pingues z carnosī. Et viri q̄dē mulierib⁹ oīno calidiores z fortiores s̄z naturā sunt. Merito igitur puls⁹ in eis velociores z vehementiores sunt: mulierū vt frigidaz tardiores z lentiores. In vtrīs hō hōz: dico autem viris z mulierib⁹ itēsa crasī in tendit z pulsus. ¶ In calidiori q̄dē maiores z velociores sunt. calidū ei veloci⁹ mobile. In frigidiori hō miores z tardiores: frigidū ei tarde mobile. ¶ Habitudines hō in vtrīs iuentū tur: velut gracile z carnosū. In gracilioub⁹ em̄ mltū lubiacēt tactui pulsus: in piguib⁹ hō et carnosīs humiliores. ¶ Cōsiderādū ergo est ad p̄iugatavelut regiones z tpa: z etates partiales p̄tutitiōes: z est dicere i tpi⁹ quatuor anni q̄nides existētib⁹: vere/ estate/ autūno z hyeme. horū duo sūt bñ tpa: ta: ver et autūnus: distēperata hō hyems z estas. Merito ergo vere z autūno pulsus sunt magni et fortes valde pp̄ tēperamētū q̄ltat⁹: manifestū ē qm̄ fm̄ etates p̄p̄tionantur. In estate em̄ velociores z spissiores sunt fm̄ vnāquāqz etatē necessitatē inducēte: propter cōtinentis nos exteri⁹ caliditatem aeris. In hyeme hō rariores z

tardiores pulsus sunt propter aeris p̄tinctis frigiditatē aut constrictionē. ¶ Sitr̄ aut et in vnaquāqz regiōe fm̄ illi⁹ Crasim z pulsus p̄mutat. Calidior liquidē magnos z veloces facit pulsus. Frigidior est ecōtrario. ¶ Dicam⁹ aut de etatib⁹. Si igitur etates differētes sūt: z pulsus earū differētes mouebunt. Pueroz liquidē puls⁹ veloces sunt z leues z spissī: s̄z hō magnitudinē z fortitudinē medij: veloces q̄dē qm̄ fm̄ iustitiaz abundant in eis naturalis calor: spissī pp̄ abundantiā i eis fm̄ quantitātē caliditatē. leues hō qm̄ impfecte sunt in eis virtutes. Dicim⁹ em̄ qm̄ leues ex imbecillitate virtutū sūt. Senū vero ecōtrario tardiores et rariores: q̄stū ad pueros p̄pter imbecillitatē z frigiditatē q̄ in eis est. Augumētū hō magni z fortissimi eo q̄ fortes in eis magis virtutes sūt. Sitr̄ at et fm̄ tpi⁹ q̄ltatē cōmutat crasēs z pulsus. sicut em̄ p̄dictum est cōtinēs mutat cōtentū ad p̄uā ei⁹ crasim. In p̄gnatibus hō mulier. b⁹ sunt parui: spissī et veloces. parui hō eo q̄ grauat virt⁹ ex teru. spissī hō z veloces pp̄ inducētē necessitatē p̄gnatis z fer⁹. In somno hō sunt pulsus minores z leniores manifestus est: qm̄ sit naturali calore ingreditē p̄fundū. In superuenientib⁹ hō crasib⁹ ad superuenientia mutantur z puls⁹. Sitr̄ autēz in gracilib⁹ vt qm̄ fm̄ naturam virtus patifant secundū substantiam aicūis principalis partis: aut ab alio quo faciente vel grauat eam. ¶ Veniam⁹ igit ad ea que nō

Articella.

b

Liber pulsuum 6

natura. hec ho sūt gymnasia: balnea: cibum: mī vini portio: et aq̄ mltē potatio. ¶ Sicut in his q̄ pter naturā hoc ē causis egritudinib⁹: et accidētib⁹ sīlī fēz p̄cā p̄siderare opz. Sciēdū em̄ qm̄ q̄ fm̄ naturā et q̄ nō nā: si imoderate fiat: in id qd̄ pter naturā est vertuntur pulsus.

¶ Quot sunt obseruāda in cognitione pulsus.

Qum̄ ergo ad egrotū igredieris quē nūq̄ vidisti: atēde p̄: qd̄ si mascul⁹ aut femina ē. Et si masculus p̄sidera pulsū masculi. si ho femia: femine. Deinde nāz laborāt⁹ et eratē ei⁹. Et post h̄ ips̄ anni et regionē. Et pparās oīa et p̄iectās q̄lē pulsū laborātē h̄re oportuit qñ san⁹ erat: tūc cognosces diligēter magnitudinē pter naturāz facte cōuersionis pulsus.

¶ Quot sunt genera pulsuum.

Sex genera pulsū sunt decem.

Primū gen⁹ ēz quātitatē triū dimēsiōnū p̄siderat. s. ēz lōgitudinē: latitudinē et p̄fūditatē. Cōueniēter igit̄ iste augumētat⁹ fm̄ tres dimēsiōnes trāscēdēs modū dī magn⁹ puls⁹.

¶ Scōz gen⁹ pulsū ē fm̄ quātitatē motiōis arterie diastol⁹ et systol⁹. i. q̄ p̄siderat velox tard⁹ et mediocr⁹. ¶ Tertiū gen⁹ pulsū fm̄ gen⁹ virtut⁹: in q̄ cōsiderat fortis debilis et mediocris. frequētia em̄ accipiēs magnitudinē facit validū. qñvero dīat virt⁹ cārū: tunc magis sit validus pulsus: et e contrario.

¶ Quartū gen⁹ pulsū ēz p̄sistētā arterie corpor⁹. Dico at arterie corpor⁹: i. q̄ p̄siderat dur⁹: moll⁹ et mediocr⁹. ¶ Quintū gen⁹ pulsū ēz quātitatē q̄eris:

in q̄ spissus et rar⁹ cōsiderat⁹. Breue em̄ tps̄ q̄eris significat spissū: lōgū ho rarū. ¶ Sextū gen⁹ pulsū p̄p̄q̄litatē et ineq̄litatē q̄ p̄siderat i vno pulsu in plurib⁹. In vno qd̄ vt i caputē. Que ho i plurib⁹ sit dī cōsistēs ineq̄litas vbi ho ineq̄litas: ubi sit iordiatio vt i oibus. aut ei dēdit vna p̄cussio: aut icidit. et h̄ sit quātar afflicta tute aliq̄ cā. ¶ Septimū gen⁹ fm̄ plenā ordiationē et iordiationez est. icisio ei ab eq̄li pulsu facit ineq̄lē ineq̄lis ēz periodos ordinat⁹ fit: et iste rursus p̄siderat ēz vna p̄cussione et fm̄ plures reditiōes. ¶ Octauū gen⁹ pulsū fm̄ plenū et vacuū: h̄ est fm̄ arterie figurā. oē enīz vas: aut plenuz: aut vacuū. ¶ Nonū gen⁹ pulsū ēz p̄cordiā in q̄ mēsurat proportio tps̄ ad tps̄. vñ cognoscunt̄ deficientes et icidentes. ¶ Decimū gen⁹ pulsū cōsiderat fm̄ calorē q̄ reddit per totū corp⁹ arterie in q̄ cōsideratur q̄ntas supposite materie corporis p̄ tactum veluti distēperata et moidax.

De causis et differētijs pulsū et actis ergo decē generib⁹ pulsū dicamus breuiter paucas cās et differētiās eoz. Si quis enim ad diligētīā eoz peruenire voluerit: sciat q. xvj. libri sunt de pulsuum negotio. Ego em̄ lōgitudinē parces in paucis capitulis paucas quasdam differētiās et causas pulsuum in breui dicam.

¶ Propter quā causaz pulsant arterie.

Pulsant arterie vt seruet moderat⁹ ēz naturā calor cordi et omnibus partibus.

Quid differt saltus a pulsu.

Saltus a pliu differt: qm qdē pp icidētē spm fit saltus i oi corpore: pulsus vō i operatiōe hatur: mouet et in solis arterijs.

Quid differt pulsus magnus a valido.

Pulsus magnus a valido differt: qm quidē secūdū tres dimensiones magnus psideratur: validus vero secūdum motionem: tenorem enim virtutis significat.

Quid differt pulsus spissus a veloci.

Pulsus spissus a veloci differt h cōtinuū z discretū. Spissum em cōtinuū dicim⁹ vel locū hō discretū veluti si currat aliquis velocius et ster.

Quid differt rarus pulsus a tardo.

Rarus pulsus a tardo differt: qm rarus ex infirmiore magis hute fit. Rarus em pulsus difficiolior. Tardus ex solo defectu fieri potest calorus. Rarus autēz maiorem defectū significat virtutis.

Quot differentie pulsū fiūt in dyastole.

Octo sūt pulsus differentie in dyastole: scilz magnitudo puritas valitudo ebilitas velocitastarditas duritiaz mollicies

Quot sūt iudicatiua pulsus.

Duo: Intellectus et sensus. Sensus qdē indicat pēntia. Intellectus facta z futura.

Quot sunt efficientes cause pulsus.

Due. Vitis facies z mouēs corpus vasis. Et vilitas propter quam mouetur.

Quot modis psiderat modus rarus z immoderatus pulsus.

Quadrupliciter: secundum magnitudinem: em velocitatem: em valitudinem: et secundum ipsitudinem.

Quid differt pulsus inequalis ab immoderato.

Quoniam inequalis quidē in vno pulsu psiderat: z in pluribus: aut em em vnā dyastole z sistole aut hz plura cōgregata: qdē cōsistens inequalitas in multitudine pulsū cōsiderata Immoderatus vero fit hz rithmō id est numerū: vt si post tres magnos z vnu paruum sequantur duo magni.

Quid differūt deficientes pulsus ab incidentibus.

Quia deficientes ex infirmioari magis hute fiūt: aggrauata ei z deficientē deficient. Incidentes hō pagnāte resistēte: ptenet em seipsam virtus excitās volēs repellere hūa. Et vident eē hū deficientes incidentibus.

Quid differt spasmus a ramo.

Quoniam in spasmoso qdē tēdit arteria ad instar chor de tēse. In ramo vero trāssetur dextra in sinistra.

Quomodo fiunt fluctuantes pulsus.

Ex abūdantia contenti magis humoris infundentis corp⁹ arterie: sicut hypofarca i hydropisi.

Quid differt caprizans a bis pulsante.

Secūdū qdē caprizans quidē i vna dyastole differt motiōes facit: vt capra sursum saliens bis saltat pedib⁹ in vere hū sit coacta hute grauata ab aliqua cā tribulāte eā. bis pulsans vero bis: z hz idē pulsat p cussione hic hō sit p p duritē corp⁹

Liber vinarum.

arterie: repentiēte em̄ et rursus
currēte violēter spiritu i secū:
dam venit percussione: vt i in-
cude malleus.

¶ Quid differt vermiculosus a
foemicante.

Quoniam vermiculosus q̄des
plurimuz puerit et venit
ad meli: et manifestā magis h̄z
inequitatē. foemicas ho nō cō-
tota iam virtute: sed dissoluta
et deleta sit et mortē significat.
Et hec vobis de pulsu ad p̄sēs
sufficiant.

Explicit liber pulsū philareti

¶ Incipit liber vinarum.

Theophili.

De vinarum
differētia negotium
multi veterū medico-
rū aggressi sūt scribe-
re. Quorū p̄m^o oim fuit hypo-
cho^o: cu^o libus isneu. m^o. post
h^o i ho tpa Sale. mirabil me-
dic^o aggressus ē et scripsit. De
hic post hūc magn^o medic^o so-
phista. bi g viri laudib^o digni
sūt: qm̄ p̄mi studuerūt aliqd vti-
le inueni i vita. Null^o tñ hoꝝ vi-
roꝝ p̄fectā et n̄ diminutā doctri-
nā fecit. Nā hypocrates cho^o d
vunis exponēs aliū alibi i suis
tractatib^o parsim tāgēs gñā et
spēs et d̄rias vinarū: et ex eis co-
gnitiōes i futuris partiū dispo-
sitiōib^o p̄ter naturā: et i sanis cor-
porib^o: et i acutis egritudib^o mi-
nus habētē doctrinā reliq̄t. Et
sūt et post eū Sale. i tractatu
suo phryseos p̄ponēs docēs
valde m̄tra et indeterminata et
obscura reliq̄t fm̄ genera et spe-
cies: et d̄rias. Cōsequēter his su-
p̄ueniēs magn^o medic^o Rome:
anerpt^o ho rē aggress^o est: et ip̄e

de his artē h̄z diuisionē scipiēs
et d̄rias earū et spēs p̄scribere: et
p̄nostica signa q̄ ex eis h̄t: aut
futura sunt fieri multa p̄termit-
tēs: imp̄fectā et p̄e diuiciplinā tra-
didit itay multa q̄rant ab his
q̄ postea facti sūt medici: et nullo
mō solutionē valētes inueniret
q̄rere cogunt aliā doctrinā et nō
vane q̄: ex his q̄ didicerūt discer-
nūt obseruare et autmare vt cō-
uicere ex ipsis manifestis obscu-
ras res et intellect^o. Nā vinarū
apta ipectio manifesta factā nō
apparetēs et patiētes locos co-
gnoscit: et quō dispositi sūt: et em̄
q̄lē crasiz eoz singulū: aut h̄z na-
turā dispositi sūt: aut p̄ter natu-
raz p̄stituti sūt: aut dispositi ex
naturā. Et em̄ q̄ sanguinē opat
virtutis quolibet fm̄ op^o p̄pū
ip̄edite nūci^o nō fallā vinarū di-
ligēs ipectio nata ē eē. ¶ Igit̄
optimū nobis est de vunis volē-
tib^o tractare inuocare Chustū
dñm nrm̄ verū adiutorē et dūceꝝ
fieri in h̄mōi doctrina: vt mereas-
mur nō dimittā et idefraudatā
hāc p̄ficere. ¶ Op̄z igit̄ nō diffi-
nure qd̄ est ip̄a vīna. Deinde ma-
nifestare locū i quo nascit̄. De-
hinc locū in q̄ discernit̄. Et dein-
de sicicipere doctrinā h̄z gene-
ra et species et differētiās earū.

¶ Diffinitio vīne.

Vīna est colamētū sangui-
nis et alioꝝ humorū. hanc
aut̄ aliū sup̄fluitatē sero similez
vocauerūt. Aliū ad̄sam. Aliū pa-
tredinē sanguinis. De nomi-
bus ergo nulla sit cōtentio.

¶ De loco in quo nascit̄ vīna.

Nascit̄ igit̄ vīna in ramosa
vena circa simā epatis ex-
pāsa: in q̄ sanguinē vt^o faciens
opus suū p̄ficit. ¶ Est aut̄ gha

tio ei⁹ talis. Sanguine forma-
to et parbatōe facta in eo qd-
cūq; qdē leue est supiora petēs
qd ex colera rubea supfluitas
natū est esse. Accipit illud susce-
ptrix christi sellis per suū mea-
tū posita ppe epar. Terrenū āt
velat fecē sanguinis trahit splē
per suū meatū. Relinquit ergo
aquosa supfluitas cū sanguie:
hāc accipites rhenes p mediā
chilim. i. pfundā venāz formāt
illud in vīne pstitutionē. Dicit
āt aliq; et merito: vt qd fellis re-
ceptaculo: in splene exsimis epa-
tis recipiētib⁹ sanguinis super-
fluitates: nōne et lūbi ppe posi-
ti acceperūt aquosi superfluita-
tē. Et dicim⁹ ppter magnā ne-
cessitatem: hoc natura retinuit
Nam ramōsa vena q sanguinē
operat in sima epatis posita cō-
fert perramos suos chili vene-
iuxta curuaturas epatis expli-
cate p quosdā meat⁹ angustos
et rotundos. Sanguis ergo hz psti-
tutionē pigui existēte: et nō valē-
te āgustas sine impedimēto vias
trāsire: op⁹ fuit adesse cū ea
aqsa supfluitatē: vt subtilitate
aquose supfluitatis facile cūea
trāsiret sanguis ad chiliz venā
qm dū impellit aquosa supflui-
tas ad ramū chilis vene q adia-
cet spine dorfi a sursum deor-
sum: et p ipsum: et p meatus lū-
borū: et dexter et sinister hz labdā
literā grecorū positi in imposi-
tione sua trahūt p ipsos meat⁹
a chili vena lumbi hui⁹ super-
fluitatē. Deū sic formātes illā:
et i vīne essentia trāsmutātes p
vinales meatus trāsmittūt ad
vīne susceptricē christi. Et si qd
dē sincer⁹ et pur⁹ sanguis et pfe-
ct⁹ fuerit: manifestū est qm rei⁹

supfluitas talis erit. Si hō fm
aliquē casuz sanguis operāz
tus ipedita fuerit op⁹ suū pfece-
re: hōmō fit aqsa supfluitas qnā
et vīnā vocam⁹. Ppter hoc hāc
qm qdē subtiles vīne et albe ap-
priet. Aliqñ aut p guesz albe
crudiore sanguine facto: et ipse
cta sanguine opante digestiōe
facta et velut crudiore. Alia āt
supincēso et velut seruēte sāgni-
ne talis et eius supfluitas fiat.
Itaq; ppter hōmō causas et vī-
ne fm species immutantur.

De notificatione na-
turalis vīne.

Dicam⁹ igr de ea q ē hz na-
turā vīna q ē ex pfecta ea-
rōe sanguis fctā qlem oporteat
eē. Et diffiniām bonā vīnā: q et
hiz naturā ehs notat: et excedētē
hāc aut min⁹ hntem: nō fm na-
turā: sz pter naturā reputem⁹.
Est ergo ei⁹ diffinitio talis.
Que ē fm naturā vīna bonā?
Est sicut dicit hypocrates: albā
et planā et equalē hypostasim ha-
bens. Manifestū quidez est qm
pnte suba moderata et colore op-
portuno: q sit diffinitio diffini-
ens perfecta.

De substantia vīne.

Vīna est bona: substantia q
dē moderata hypostasive
ro alba et plana et equali: colore
hō ruffa: aut subruffa: et rubor
panlulū participās ppter lim-
pitudinem et tps similiter cōse-
quēs. Salenas qdē subruffam
et subrubēā bonā esse dicit. Ma-
gus vero ruffam et subruffam.
Nos aut ex cōtēperantia vtro-
rūq; fecimus. Quēcūq; aut fm
aliquod istozum quatuor aut
abundat: aut minus habz: hāc
fm naturam dicimus non esse.

De colorib⁹ ergo: rhyposasib⁹
nō presentis ē dicere tēporis:
pcedēs em̄ sermō docebit. Scōz
vero presens tempus dicamus
de effusione qm̄ omnis vrina ēz
substātiā ipsam effusio est. sub-
stātiā em̄ vri ē humiditas est:
hāc hūditatē multi sapiētū me-
dicorū effusione vocauerūt qm̄
quid in mēbus effusum est i ea
inspicit: vel pcepit. ¶ Duiusmo-
di aut effusionis differētie pme-
do sunt: subtilitas: r piguedo
r ex his mixtis est cōtēperātiā:
ipsa aut cōtēperātiā q̄ em̄ natu-
ram est nō diuidit. ¶ Subtilis
igit aut migi^r tenuis r manet
tenuis. Aut mingi^r tenuis: rnt
luculēta r piguis: r est puor: q̄-
dē idigesta vstume: luculēta nō
facta r piguedinē trāsmutata
digestiōis picipiū significat ac-
cipe. Si trāz r piguis diuidit du-
pfr. Aut migi^r piguis r manet
talis. Aut mingi^r q̄dē pinguis
refidēs vero sūt tenuis. ¶ Et mō-
strat quidē puor: p rurbationēz
in corpore factā validā humorū
secundario turbationē quidez
determinari: sanguinis nō opa-
rationis digestiōnē resurgere.
¶ Jūgam⁹ igit colorū substātiā
r determinem⁹ ea q̄ ex ipis sūt
cōplexiōis signa: r i sanis hoib⁹
r quolibz egrorātib⁹. Et qm̄ al-
bus color pcedit alios colores
r tenuis effusio pcedit alias i
effusione q̄itates: pponam⁹ pu^r
tenuē r albā substātiā.

De tenui r alba vrina: vel de
vria cū tenui hā: et albo colore
¶ Tenuis ē r alba substātiā
vrine multa significat
Urina ergo veniens multū re-
nūis r a. b. i sanis hoib⁹. mltā
porationē significat cū largoci

bo: r maxime si est vinū exite et
leue. ¶ Urina nō talis i pueris
mala: nā vrine aquose i pueris
pessime sunt. ¶ Urina talis ve-
niēs significat debilitatē vt in
vt in senecture q̄ est em̄ naturā:
significat: r debilitatē ex diuini-
na egritudine q̄ appellata ē a
sapiētibus medicorū ex egritu-
dine senect⁹. ¶ Urina tenuis r
alba r multum micta r similis
dyabetē significat quā sapiētes
medicorū sanidā vocauerūt: r
q̄dā sapientū maxim⁹ i vrinis
dyatiā vocauit. Alij autē dipsa-
tion nō scōz naturāz hntē se ho-
mie s3 pter naturā dispō appet-
scōz calidā distēperātiā lūborū
Innūta ergo attractiōe lūborū
pter naturā dispositōrum talis
vrina venit. ¶ Uria tenuis r al-
ba multū micta i febrib⁹ āph-
me ritis deficientē febriē signifi-
cat p hmoi humorē: r ea q̄ scōz
naturā frigiditatis distēperan-
tiā epatis tennes r albe mingū-
tur vrine et pp emphazim ve-
niūt siles vt in nefreticis: r vt i
quartanis in principijs. ¶ Uri-
na tenuis r alba in hydropicis
venit ppter abūdātem causāz.
¶ Urina tenuis et alba in leſia
collū r caput et humeros gra-
uatis. scōz r lipot hominū
gnificat. Significare aut i nū-
ro tpe hyposta: r in pterito: si-
cut dicitur. Sudor mult⁹ ex iō
no sine manifesta cā fac⁹ signi-
ficat qm̄ corp⁹ plurio cibovit.
¶ Urina multa in febrib⁹ acu-
tis tenuis r alba veniēs q̄erē
significat. ¶ Urina tenuis r al-
ba veniēs in fine eaz q̄ valde
acuant febriū discessūz fore si-
gnificat: r eas q̄ sunt sub treni-
b⁹. ptes. vrina sūm r veniēs i can

Febribus signat frenesiz. Nam causon febribus a multitudine rubei fellis fecit vna non colorata super lata fellia suppositate existere excelsum locum caput occupauit. Et si quod de interiori cerebri locos legmonem faciens: in his quod in eo sunt mirigifrenesiz facit. rursus quod aliquando est vt in fluxu sanguinis per nares: aut per sudorem multum in capite factum vna subtili et alba veniente detestatur significat. Si enim talis existens vna adest frenesiz prima: netuta dispositum mouit ipsa igitur enarrare de coloribus: dicitur quod sunt rationes et cum quilibet effusione perit completur: aut omnes: aut quidam.

De coloribus vinarum significatibus indigestionem.

Est igitur de coloribus primum albus et huius latitudo in eo perfecta est chustallus enim et nix et calx et aqua purissima quoddem alba sunt: sed non in summo: oia. Imperfectior autem his color: lacteus. Quiescit ex ipsa denominatione. Deinde remissior hoc glaucus: vt cornu lucidum aut icteroides. i. cor nec tunice oculorum. Deinde hoc glauco adhuc remissior liare: pos quia camelorum vellera subalbida: aut vt lapis onichinus: hi ergo colores albi sunt quilibet rationem magis et minus sunt. Si vero infectione aliquando recipiat fellis alba vna: secundum primum quod rationem subpallida sit vt decoctio semi crude carnis. Si vero permaneat tempore aliquando decoctio: infectione maior facies percipit color pallidus: significans abundantius vel priore aquam vnam suscepisse. Post hunc autem ponit sub: assus sicutis aureo a celtica veniente. Deinde vero rufus vt est empyretate chuson garum. Deinde sub: assus remis-

sior parum. Deinde rubeus quod assumilactis croco. Deinde hyperiters factum ab ipso aquo sanguine vt ex albo colore splendore adueniente quod tinctores sanguinem nominant: quod vero sunt Salenum finicon: id est similis dactilorum colorum maturo rum. Supponere enim vel preponere suppositionem in coloribus omnibus non omnes consueuerunt sicut arbitrari. Alij tamen preponunt: alij supponunt Eridum sicut ipse sanguis purus et sine dolo. Nam interior hoc et remissior: non est sanus sed non. Inopos autem vt vinum nigrum: aut profundior vt purpureus sanguis: sicut est color epatis. Cyanos vt putrefactus sanguis ex felle rubeo et supadustus et color vt garus et ictericorum vine. Regla autem liana talis est colorum secundum Salenum albus splendidus adueniens et nigrum plurimum icteroides liana non facit. Fuscus vero ex albo et nigro percipit tunc sit sicut rosagadia. Clorovero id est color viridis vt canlis viridis et vt gramen latitudo autem in eo considerat. Nam violaceus et smaragdinus et rhyssodis: oia sunt clora id est viridia secundum magis et minus. hec oia a calore plurimofacta sunt. Pelitidum vero profundius est fuscum plumbum: quod sunt ex acciditibus plagis corporum: quod ex cassidibus nigratres colores. hic autem aut a frigore sit aut a plaga. primum hunc autem magis indicans aliquando quod frigiditate: aliquando calorem. si vero ex viridi precedere calorem si vero ex liuido: frigiditate. Est autem nigrudo super illa genera oia colorum: et nigrudo latitudinem multam habens secundum magis et minus. multa ei nigra alio interiora dissimilia sunt. Et de coloribus quidem sufficiens doctrina est collecta a disciplinis antiqua

b iij

rum philosophorum et medicorum. horum vero color qui possunt coniungi cum pingui effusione et tenui: et que ex his signata siue in sanis corporibus: siue in egrorati bus precedens sermo docebit. Quoniam autem de coloribus docetes perdidimus ab albo nudissimo distans: et lacteus: et glaucus: et karpos: non ut aliquem colorum coniugatum premit tam cum tenui effusione coniugamus: et ea quod significat exponamus.

Tenuis lactea et alba vina. In principio febrium huiusmodi veniens mala: quoniam cunctitate febrium seu egritudinis significat. In declinationibus vero si multa: solutionem significat.

Tenuis glauca et karpos vicia. Quoniam igitur tenuis substantia: et alba indigesta est: manifestum est ex his quod ante nos fuerunt sapientibus. Colores autem hi conuenientes ei qui primi sunt albo ipsi indigestione significant: non enim colorati sunt aliqua ibecillitate naturalis coloris. Igitur tenuis cum his coloribus consistens indigestione significat.

Tenuis pallida et subpallida vicia.

Princlpiu digestionis hominis vixne significat. Nam substantia quasi difficiliore naturalis calor: non potuit densare. Colorem vero quasi faciliore in principio digestionis mutauit.

Tenuis subruffa et ruffa vicia.

Hec melior a priori. significat enim homini vixna natura: lem calorem conuulisse eo quod plim colore vixne pcessit: quoniam non potuit materiam desare: vocamus et hanc indigestam. Et vixna talis veniens in hydropicis periculosa est quod admodum aquosa vixis.

Tenuis hyporanthos et ranthos. i. subrubea et rubea.

Est tenuis quidem vt ponebatur: he tales enim substantia quidem indigeste: enim colores non solum extra naturam extiterunt sed et materie indigesta demonstrant. abstinete enim aliquo adolefcere enim naturam enim etate propter indigentiam materie vixne appareret hyporanthos aut ranthos: eo quod abundet in profundo caloris quidem propter naturam abundantiam fellis generas quoniam multo calore in se mutatur sanguis: et maxime plaga causa in tempore estimo in quo tertane plurimum supueniunt etiam eorum vixne ranthos sunt propter has causas: et vigilie et sollicitudo et labor rubeas ostendit. Et de complexionibus tenuis substantie cum quibus coloribus possit componi: sufficiant quod dicta sunt. Reliquum est vt in descriptione propter manifestationem exponamus eas sic. Tenuis enim alba. Tenuis lactea. Tenuis glauca. Tenuis karpos. Tenuis hyporanthos. Tenuis ranthos. Tenuis pallida. Tenuis subpallida. Tenuis ruffa. Tenuis subruffa.

De coloribus vixne cum grossa substantia.

Quoniam autem omnes complexionibus tenuis substantie cum quibus possunt coniungi coloribus sufficiet fecimus: et quod significandum est: et descriptione eas exposuimus: traſeamus ad complexionibus pinguis substantie et dicamus cum quibus coloribus possunt coniungi.

De pingui alba.

Alis complexionibus stat et monstrat crudum humorem plim abundare in yasis: et diuersas dis-

ferētiās flegmatis: vt est vitreū flegma: et falſuz: et ſine qualitate huiusmodi pinguis multa et alba veniēs in egritudinib⁹ acut⁹ liberat a pata in articulis nata: his q̄ dolebāt eos et his q̄ quodāmodo i egritudine erāt: his q̄ diu fuerāt in multitudine pinguiū humorum.

De vīna pingui et lactea. Et huiusmodi cōſtat. Et ſi in fine talis veniat: lithiaſis veſice aut renum ſignificat.

De pingui karopos et glauca vīna.

Et cōplexio pſtat. Et ſi in turbata manet demōſtrat tales humores multos i corpore eſſe. Si hō turbate h̄mōi vine fuerit quales ſub iugaliū: demōſtrat capitis dolorē: aut pſentē aut futurū. Quid aut apparet: ſi turbate iā ſunt et clare reſſedētes manifeſtāt exteriori igne pbate. Caleſacte em̄ ampullas in ſupficie demōſtrabūt. Aliter aut piguis exiſtēs eadē ſubſtātia ſi accidit febrib⁹ trūbos ec̄: hāc ſequēs multitudo vine tenuis ſolutionē febris ſignificat.

De pingui ſubrubea vīna. Talis pſtat. Et ſi ē hypochiſis h̄mōi diuturniorē egritudinē declarat et laudabilē vel ſanabilem.

De pingui rubea vīna. Talis pſtat et declarat multū humorē ſanguineū eſſe in corpore quē ad modū i ſinohis et in acutis febrib⁹. Talis paulatim micta periculū ſignificat. Si h̄ autē h̄mōi vīna. In talib⁹ febrib⁹ ſi turbulēta micta eſt cū ſurditate et capitis et colli et hypocōdrii: et dolore: ictericū fore ante ſeptē dies ſignificat.

De pingui inopos vīna. Et h̄mōi pſtat. Et ſi euenerit in febre cauſon capite dolente et circūdolente ſit criſis et fert criſim.

De vīna pingui kianos. Talis pſtat. Et in ſanis ſupueniēs ſignificat laborē: et aut curſū multū ſignificat factū eſſe. Seniorib⁹ hō ſupueniēs: quibus ex multo tpe tales ſiūt a malis humorib⁹ immutari veſicā vt i plurib⁹ ſignificat. In fine hō ſi tales ſacte in lithiaſi ſiſtituntur: ſtrāguriā ſignificat futurā.

De vīna pingui viridi.

Talis pſtat. Et in fine febris h̄mōi veniēs ictericā ſigat

De pinguis limida vīna.

Talis vīna in febrib⁹ et nō reſidēs p acutiū. i. mēte alienatū ſignificat. Significat et aliū: i febre ei cauſo talis vīna apparēs ſtrāguriā futurā ſigat

De pinguis nigra vīna.

Et ea cōplexio pſtat et dēclarat purgationē melācolici humoris vt in declinatōe q̄rtanarū: et ſolutōe melācolicē: et ppter frigiditatē veniūt tales: ppter eruſtionē ſanguinis. In talib⁹ hō cauſis dēſata ſubſtātia ſignificat tales colores cū dēſitate ſubſtātie fieri. Qm̄ hō vera eſt rō q̄ tres dīe nigre vine piguiore ſiūt ea q̄ ſm naturā eſt vīna ſm ſubſtātiā et hinc manifeſtū eſt q̄ q̄rtanario ſoluto et melācolico humore p vias ereſcite: vīe pingues apparēt et nigre. Si h̄ et dū egritudo melācolica ſoluit. Et p vias erit cā q̄ fecerat melācolia: qm̄ hō melācolic⁹ h̄mōi terre nus et piguis et niger eſt: p hoc et vias facit et nigras et pigues. Si h̄ et q̄ ex aduſiōe ſanguinis

facit nigre sūt quēadmodū p di
ctū ē: dēlitate possederūt sbe eo
q̄ eā q̄ i vaſer hūiditate exhau
rit aduſtio: frigiditas māiſte
deſat māiſtione pſtrictiois. ¶ Si
gnificāt āt tales vrie iſebre ſpaſ
mū ex ſiccitate. ¶ Si gant āt ta
les talis i febrīb⁹ ei pacat⁹ tales
venietes cū ſudore capiti⁹ coll
edoxit cū ſuſpirio male ſūt: p
pter exuſtionē. ¶ Si gant autē z
aliis. tales emvenietes i febrīb⁹
acutis cū fetore nihil mali hñte
veſica: morte ſigant. ¶ De pple
tionib⁹ ḡ tenuis ſbe cū q̄b⁹ colo
rib⁹ pñt pſtare pſcripſim⁹: z ſiga
ta capdurum⁹: z cās pñt q̄ſacta
ſūt māiſtanti m⁹: z i deſcriptiōe
eas expoſuim⁹ hoc mō. z i pigui
ſba cōponētes z piūgētes eos q̄
cū ea pñt colores pūire: pueniē
ter ſcripſim⁹: z ſigata eoz diligē
ti⁹ i q̄ ſuim⁹: z cās eoz enarraui
mus. Reliquū dō eſt vt p deſcri
ptionē eas apponamus.

Pigu⁹: alba: pigu⁹: lactea: pigu⁹
glauca: z liaropos: piguis ſub
ruffa: pigu⁹: viridis: pigu⁹: luida
pigu⁹: nigra: piguis liyanos.

Belinquē gō mediocri ſba
edicere: z māiſtare cū q̄b⁹
coloub⁹ poſit⁹ puenire. Ea ei eſt
fm naturā ſubſtātia: cū hac igit
ſubſtātia vt Gale: dicit in pery
crileon. ſubruſſū z ſubrubēū pñ
ſtūt magn⁹ dō ruffuz: z ſubruſ
fuz. Nos autē viros tātos z tales
rephēdeſ veremur: tñ eb vtrūq̄
p̄termiſſa piūgētes cōplebim⁹:
cōueniētēq̄ mixtionē mediocri
ſubſtātie cōmiſceam⁹ ita: qm cū
in mediocri ſubſtātia pōt aliq̄s
color⁹ puenire except⁹ ſubruſſo z
ſubrubēo in mediobabētib⁹ ruf
ſam. ¶ Iſti ḡ colores ſūt medio
cri ſubſtātie. ſ. ſubrubē⁹ ruffus

z rubicūd⁹. Et vt ſit manifeſta
ratio reliquū eſt: vt i deſcriptiōe
exponam⁹ ita hoc.

¶ Pinguis alb⁹: pinguis lacte⁹
liaropos: pinguis ſubrubē⁹: pi
guis inopos: pinguis liyanos:
pinguis viridis: pinguis luid⁹

Cum hic ergo pueniēter ex
poſuerim⁹: z pueniētē ordi
nem in hiſq̄ ſcripta ſūt ſeruaue
rim⁹: z in deſcriptiōe ea manife
ſtauerim⁹: z clara oib⁹ diſcētib⁹
fecerim⁹: de hypoſtaſib⁹ diſpu
tem⁹ oſtēdēt⁹ q̄ bona hypoſta
ſis: z q̄ ē ab hac ſine intēla: ſine
remiſſa: z q̄ ex ea aut ex eis pñt
pñci: z q̄ piculoſe z minores ha
ruz: z q̄ ad ſanitatē pueniētes h
cōpoſituri: z hypoſtaſim z ſub
ſtātie z coloub⁹ z murtas vt pfe
ctū terminū aſſignem⁹: inuocē
m⁹ r̄p̄z vey deū nřz dūcē fieri vt
hui⁹ pmiſſiois nihil p̄mittam⁹
¶ Hic determinat de hypoſtaſi
in generali.

Incipiam⁹ igit bone hypo
ſtaſeos ex poſitiōe: meli⁹
aut a ſapiētīſſimo hypo. hāc di
cere: neq̄ adiectionē: neq̄ abla
tionē aliquā faciā⁹: appoſitiō
em⁹ z defect⁹ non fm naturā. Eſt
ergo dictio ſapiētis hypo. de
ea que fm naturā hypoſtaſi.

Hic deſmiat d hypoſtaſi i ſpāli.

Arina aut bona eſt qñ tal
ba hypoſtaſis fuerit: z le
uis: z q̄lis fm omne tps. Et ita
vir ſa piēs z amicus breuitatis
erit⁹ ex cōtento diſſinitionē
protulit: cōtēnens ſubſtātiā z
colorē quaſi par ticulāria. Nos
autē ab eo p̄termiſſa apponam⁹
vt omnes appropinquātes lite
re non qualecūq̄ habeant gau
dinū: multoz em⁹ intellect⁹ nō
perfectā diſſinitionē audietes z

quasi sapientē summū exposito
rē opinātur. Est igitur perfecta diffi-
nitio ei⁹ fm naturā vine talis.
¶ Hic ponit diffinitionē cōple-
tam hypostasis: z de hypost. al-
ba leui⁹ z equali.

Urina bōa est z laudabilis
cū alba hypostasis fuerit z
leui⁹ z eq̄lis p oē tps: fm substā-
tiā hō moderatā. colore ruffo z
subruffo parū aliqd picipās ru-
bor. Et q: diffinitio ita figant
inspicere opz i vna hec quor
hypostasim: colore substantiā: z
tps. Dicam⁹ aut vñū quodq: in
vno quoz eoz q̄le oportet esse.

¶ Hic declarat hypostasim na-
turale penes suas conditiōes.

Que q̄dem igitur fm naturā hy-
postasis hz albū colorē et
inferiorē locū z est leui⁹ z indi-
uisa z equalis in multos dies
talis pmanēs hoc ei est equale
in tpe seruatū. Quēcūq: ergo ex
his quor: hmoi quidē que fm
naturā sediminis pueritū in
ptariū: siue vñū: siue duo: hoc
tale nō fm naturā. Quēadmo-
dū aū pponē supius de substan-
tijs z coloribus fecim⁹: z sic nūc
omnia cū hypostasi componen-
tes exordiri habeam⁹. Conuer-
tam⁹ autem ex his que obseruā-
tur in hypostasi omniū vltimū
q̄d est equalē: z tribus fm natu-
rā manētib⁹ ineq̄le sit quartū.

¶ Quid significat alba hypo-
stasis z continua z inequalis.

Uisumodi infirmitatē vir-
tutis digestiue sūt. Nō ei
omnino potuit digerere natu-
ra: sed reliq̄t vñū indigestum
eo q̄d oib⁹ dieb⁹ digestio non
fuit: sed aliquando quidē dige-
stum sedimē: aliquando vero in-
digestum. ¶ Rursus igitur cōuer-

tamus z continuum: vt sint cō-
uersa illa duo in vñū: vt nō sit
hypostasis cōtinua: neq: eq̄lis.
¶ Quid significat alba hypo-
stasis nō cōtinua z nō equalis.

Hec priori minus digesta z
deficientibus fm digestio-
nē duob⁹: non solum em̄ equale
amissit: s; z leue: vt non sit conti-
nua sed discreta. Incidit autē
continuum sedimen spūs indi-
gens pinguis: z nō dimittens il-
lud esse equalē: propter has igitur
causas reliquus sedimē ab his
duobus minus digestū vno est.
¶ Vertamus autem rursus in p̄n-
cipio quod concessum est.

¶ Quid significat alba hypo-
stasis nō continua z equalis.

Et si sedimen nō leue s; di-
uisū: eq̄le hō. h tale malū
eo q̄ nullū spūs fit: z nō possit a-
nā dyasorelim h̄re vt sit digest⁹.

¶ Quid significat alba hypo-
stasis nō cōtinua z nō equalis.

Rursus autē est vna nō p̄t:
¶ Rursus in equalis hec melior
priorē nō em̄ quotidie dissipat
quēadmodū equalis: aliquādo
tamē dispergitur: aliquādo ve-
ro nō: z p̄pterea declarat mino-
rē esse spm̄ diuellentē cōtinuita-
tem. ¶ hoc aut ostendamus in
exemplo deficientis pulsus si em̄
deficiēs pulsus vsq: ad multos
dies idē pmanet: maior malū
est q̄d quotidie permutari. hoc
ei est ineq̄le. igitur meli⁹ ē diuisū
sum ineq̄le diuisū equali: z
q̄ stupor est audiētib⁹. Et d̄ hac
quidē cōplerione tāta sufficiat
Quid sūt continuū eneorima.

Sit igitur sedimē aliquid trās-
mutet sit a loco suo vt sit i
medio q̄d vocat eneorima a po-
tu venouie q̄d ē p̄dere. Est hō

et continuū et equale hoc medio erit indigestū nō valuit eū natura digerere ut inferiorē acciperet locū. hoc em̄ est digestū: sed participatione alicui⁹ spūs in cūctis eleuatur illud circa mediam regionem.

¶ Quid significat alba nubes: et cōtinua: et equalis.

Si vero mult⁹ spirit⁹ fuerit impellit sedimē et sup̄ mediā fert regionē occupās superiorē sup̄ficiē et vocat nubes: q̄si a metaphora nubū. ¶ Ea nubes q̄ superiorē locū occupata habet eris in feb. acutis spumosis colericos hūiores significat. Et aliter. Si in feb. continua alba vrina nubes spumosas habēs malū valde: significat enī dextrū hypocōn. dolere. Si i feb. caulon nigras nubes h̄z in quartanarū trāsmutari significat. Si hō nō oīno fuerit spūs ac inferiorē accipit locū: et dīstrat pfectā digestionē q̄ est fm̄ naturā. ¶ Hypostasīs itaq; et q̄ cūq; de hypostasi dicta fuit totidē de eneomate: et d̄ nube dicta oportet arbitrari: huiusmodi em̄ positioē sola rātū differētia. ¶ Itaq; manifestū est: qm̄ ex loco apli⁹ nihil dicem⁹ qm̄ suram signatorū et significatorū permutatur igit albi⁹ color ex hypostasi et fit niger.

¶ Quid significat alba hypostasis nō cōtinua et equalis hoc docet cognitionē malā hypost. s̄z magis et minus.

Hoc rale malū si fuerit qdē i nube nigrū: minus malū. Si hō i eneomate: mai⁹ malū. Si hō i hypostasi: pfecte malū. ¶ Quid significat alba nubes nō cōtinua et inequalis.

Similiter et in alba. Si em̄ alba et cōtinua et cōfuerit hypostasi bonū. Si hō nubes mai⁹ bonū. Si hō eneoma manifestū: et meli⁹ bonū. Et de triū qdē positioē sufficiēter dēfinit.

¶ Notificatio hypostasis a parte coloris.

Quoniam aut dixerim⁹ d̄ tpe et substantia et loco. reliquū apponam⁹ de colore. Erat aut scōm naturā: color: sedimēnis albi⁹. hoc igit nō fit albi⁹ s̄z nigrū aut luidū: aut pallidū: aut sub ruffum: aut rubeū: aut viride.

¶ Quid significat rubeum aut subruffum sedimen.

Subrubeū ergo ab aquoso sanguine fit vt sup̄ dēfinit: et significat indigestionē sed nō mortē. Rubeū hō factū a sincero sanguine significat digestiōnē: et si qdē fuerit moderatū: neq; abūditiā habēs: neq; indigestiā: sine periculo maxime. Qm̄ igit neq; subrubeū adducit periculū materie familiare est: propriū hō materie aquosi si sanguinis primi existens sanguini vt amicū corpori nō adducit periculū. Qm̄ hō i digestionē significat pp hoc et tēp⁹ expectare opz et hoc manifestū est qd sequitur tēp⁹ humorū. h̄i qdē sanguine fuit prius. vt flegma et liquor: h̄i hō post sanguinē vt colera et melicolic⁹ humor: sincer⁹ hō sanguis i medio aborū est. Quādo igit subruffa apparet vrinā significat ab aquoso sanguine habere colorem. Aquosus hō sanguis prior est sincero sanguine et pp hoc i digestionē significat: s̄o em̄ pfectū apposuit natura aquosū colorem: manifestū ē igit qm̄ neq; digest⁹ ē. Indiget g

ipe natura ad digestionē a quo
n̄ sanguis. Rubēū h̄o sedimē z
crisiz futurā i. vii. die s̄igt. Si ei
in q̄rta die super^o nubē h̄z vi
na rubea z alia digestōis signa
vii. die manifestū qm̄ egritudo
indicabitur. Qd̄ ergo significat
subrūsum z rubenū dictūz est.
¶ Quid s̄igt sedimen luidū.

Rigiditatē z mortificatio
nē manifestat virtutis. Est
autem dicere z aliter. in a cur
enim febribus vīna luidā hy
postasim habens in superueniē
ti die non sine periculo.

¶ Quid s̄igt sedimen viride.
Viride h̄o s̄igt calorē pluri
mū: z cacoeticū egritudis

¶ Quid s̄igt sedimen subnigrū
Subnigra vīna deficiat a
pfecto nigro. In febre em̄
causōn vīna subnigra eneu
mata h̄is excelsa isaniā s̄igt: z
oēs flux^o sanguis plurimū sup
ueniēs crīsis cū rigore z sudore

¶ Quid s̄igt sedimen nigrum.

Nigrū aliqñ qdē idicat frī
giditatē: aliqñ h̄o calorē:
determinem^o illō ita. Si qdē p
cesserit luidū: deinde sic factū
est nigrū: frigidā h̄z s̄igtionem.
Si vero viride p̄cesserit. secutū
aut est nigrum manifestū est q
niam a calore factum.

¶ Hic docet quandā cautelam.

Quoniam āt albus color bo
ne ypostasis creditur esse
signum nosse oportet quoniam
calor multoties deludit artifi
cē q̄si alba hypostasis bona sit:
cū nō sit: s̄ crud^o humor: albus
in sedimine apparete post albū
decipit artificē q̄si alba hypo
stasis bōa sit. S̄z hoc qdē odore
discernit: seti dū em̄ est. S̄z lū
bi yplceratis z vesicatis aut epate

aut aliqua particula per vias
euacuatis: pus emittit: quē ad
modum dicit hypocrates. Si
sanguinē migrit q̄s: aut p^o: lūbo
rū: aut rhenū: aut vesicē ylcera
tionē significat. Et rursum. Qui
buscūq; in vīnali virga pus
le nascunt: h̄is sanie facta z eru
pta solutio fit.

¶ De sedimine crudi humoris.

Manifestū qm̄ sanies p̄ ean
dē viā euacuata est: crud^o
h̄o h̄uor ex inequali substantia
determinat sediminis. nō enim
est p̄tinuū ipm̄ sedimē crudi hu
moris: s̄z velut dissolutū in mini
ma velut harena. hec qdē doctā
sūt: vt nō decipiat medic^o colore
s̄z discernāt hypostasiz a sanie
z a crudo h̄uore. Si em̄ sangui
nē z pus mingat z squamas: et
odor: gūis ē: aut lūbor: aut rhe
nū: aut vesicē ylcerationē s̄igt.
hec qdē dicim^o vt nō decipiat
artifex. S̄z z harenosa i vīnis
sedimia: z diuturna vesicā aut
lūbos lithiasim h̄re s̄igt. z al
ter. Si sanguinē mingat: lūbo
rū z vesicē significat ylcera
tōnē. hoc qdē dicim^o vt nō decipia
tur artifex inspectione sedimis
facti z a sanie z a crudo h̄uore.
Et q̄tuor: qdē d̄ia sedimis ex
posuim^o: z colorē: z locū: z sub
stantiā: z t̄ps. Et reliquū est vt
hoc scōz quatuor partes demō
stremus in descriptione sic.
Alba hypostasis cōtinua eq̄lis
Alba hypostasis p̄tinua eq̄lis
Alba hypostasis n̄ p̄tinua eq̄lis
Alba hypostasis n̄ p̄tinua eq̄lis
¶ Sciunt q̄tuor: differētie de
scriptionis sedimis. Qm̄ āt
sedimē dicim^o tres h̄re locos: z
significata eoz dicim^o: z t̄scri
ptiōe ei^o quē admodū z appens

ratio manifesta. Aut enim inferiori locū habet et hypostasis notat. Aut mediū et eneouma dicitur. Aut superiorē et nephilis vocabit. Et cās oim propter quas acceperūt locos et signa vel significata eorū dixim⁹: et descriptio nē eius q̄ inferiorē locū accepit hypostasis. Differentias exposuim⁹ ad eūdē modū: et i media hypostasi q̄ eneouma vocatur faciam⁹ eiusdē differentias. In descriptiōe dicamus ita.

¶ Articella.

Albū eneouma p̄tinuū equale.
Albū eneouma p̄tinuū iequale
Albū eneouma n̄ p̄tinuū iēgle.
Albū eneouma n̄ p̄tinuū egle.

Iste ergo eneoumarū differentie sunt quas et in descriptiōe exposuim⁹. Procedēs sermo docebit significata vniuersi uisq̄ differentie qd̄ significat. Secundū hō tertiam differentiam sediminis sup̄iorem locū tenētis q̄ et nubes notat: et hui⁹ differentias in descriptiōe exponam⁹: et qd̄ significant subiequēti dōnez dicem⁹ et signata hui⁹ n̄ p̄termittem⁹. Est igit̄ rei⁹ descriptio sic. Alba nubes nō p̄tinua equalis
Alba nubes nō cōtinua inēqlis
Alba nubes continua equalis.
Alba nubes p̄tinua inequalis.

Et de p̄pleiōibus qd̄ differentiarū triū hypostaseō dixim⁹ nihil p̄termittētes: et in descriptiōe exposuimus.

Diuersitas vine a pte corp̄is.

Quoniam humanū corpus ex trib⁹ consistit: scilicet ex spiritib⁹ humouib⁹: et ex terrestris. I. firmis partib⁹. humida vero corp⁹ cōstitutū sunt humores et eorū p̄p̄tates: quēcūq̄ quidē ex p̄trefact⁹ hūouib⁹ p̄ vinas erēūt

sufficiēter exposuim⁹. Dicam⁹ igit̄ nūc q̄ ex ip̄is p̄tibus firmis corp̄is mingūtur: vt p̄fecta et nō minus hñs de vinis doctrina fiat. Item earū partiū meliores qd̄ sūt liq̄facte i olei substātiā aut in aliquā aliā formā assimilant. Qñ q̄ pinguedo molliora firmarū p̄tiū sunt et humidiora. p̄mū qd̄ resoluit p̄guedinē et oim firmarū partiū solubilitate deinde carnē. Pinguedine q̄ liq̄facta i olei substātiā trāsmutat calidū. Et quoniam eadē non simul resoluit: s; h; quoddam principium resolutionis et ascēsum et statum temporum: eius cognitionem dicamus.

¶ Quid signī vina oleaginosas: et d̄ differentis oleaginarū vinarū.

Pincipiū qd̄ oleaginarū vinarū ē cū oli colorē hñtes: augmētū hō apparētes vt oleū. stat⁹ vero est: q̄ sūt oleagine. Ergo olei colorē hñtes p̄ncipiū liq̄factiōis declarātes qñ aqueose apparēt. Que hō apparēt vbi oleū t̄p̄is augmento facte mixtionē perfectiorē olei ad vinā hñt. Oleagine vero facte q̄ in statu sunt vine tote oino: et i colore et i substātiā velut oleū sunt. Vina i feb̄e oleagia subnigraveniēs icēsiōe ex sp̄asmo et mortē signūcat. Qm̄ autē pinguedo vniuersalis est scdm̄ plures diuidit partes. Aut em̄ secundū lumbos et circūvoluitur: et qñ operit. i. cooperit eos. Aut scdm̄ omnes corp̄is partes circa lūbos pinguedine resoluta et p̄ vinas erēūt magis simul exitus fiet q̄ ea q̄ in toto corpore est pinguedine: eo q̄ hec qd̄em ppe vinales meatus sit hec hō lōge ab his hypocras. hō

discrete p̄siderās scripsit ita in aphorismis. Quibuscūq; pigre sedimē z m̄tū: his nefreticā significat. manifestū qm̄ liborūz pinguedie resoluta. Et aliter. Urina in causon pingue hypostasiz habēs: mortē sigat. Sine febre h̄o senib⁹ hoc tale factūz perapligiā sigat. i. solutionem partis. Et de oleaginis q̄dez vunis ex liq̄factione pinguedis factis sufficiāt que dicta sunt.

¶ Quid significant petaloides in vuna.

Quoniam igit solide partes corporūz habēt i seipsis ex lōgitudine z latitudine z p̄funditate. Quicūq; h̄o i latitudine dilacerant v̄l i superficie radunt: q̄si qdā petala i vunis apparetia: vesice v̄tū talia sūt demonstratina: dnoationē at h̄nt ex his q̄ sūt filia petalis: q̄ ex dextris tritici sūt. Scōz h̄o supra dictū modū ex lūbis d̄terminatur. Si em̄ fuerit febris z vuna petaloides substātiā h̄ns: totū patit corp⁹. Si h̄o nō sit febris vesice passio est. hec p̄ digestionē z idigestionē terminant. Si em̄ cū idigestiōe totū corporis malum est. Si h̄o sit digestio vesice malum est.

¶ Quid significāt fursuree hypostasales.

Quando h̄o febris occupat corp⁹ h̄z p̄fuda vasorūz hypostasales fursuree sūt z grossiores: d̄ petaloidib⁹ sūt. Et tales igit vune p̄dictis hypostasib⁹ h̄z eūdē modū significatiue sūt z vesice passionē eē z totū corporis. Si ei adsit febris: totū corporis malū. Si h̄o nō: vesice. Et si qd indigestū sit: totū. Si h̄o digestū: vesice; sic hypocr, d̄t.

Quibuscūq; i pingui vuna fursurea cōueniūt: his vesica scabit.

¶ Quid significant crinoides.

Si h̄o occupet febris h̄z tres dimēisiones corporis. i. lōgitudine: latitudine z p̄funditate: h̄mōi fursuree grossiores sūt et vocant crinoides. Scias at tale h̄ fieri si aliqd̄ sublenās morlā tritici molētē in grossiores ptes tritici opat tales grossiores ptes tritici crinoides nominant. ex his igit z q̄ i vuna apparēt dnoationē acceperit. Sūt at h̄mōi crinoides vune: aut ppter liq̄factionē solidorūz vehementer pp̄ eruptionē sāguis. Sz si qdē albe fuerit: solidorūz ē passio. Si v̄o rubee sāguinis: quē admodū d̄t hypocrates. In februb⁹ acutū vuna colerica crinoides z albā hypostasim habēs malū. Et alit. In februb⁹ diuturnis vuna crinoidē hypostasiz habēs alijs salutarib⁹ exstibus discessū significat. Uria i febris bus eneoruma crinoidē habēs diuturnā significat exstidū.

¶ Et de grossiorib⁹ qdē hypostasib⁹ q̄ in vunis sunt et apparent sufficiant premissa.

¶ Quid significant fetide vune et diuerse.

Etida h̄o vuna differētiās significat. Uria mali odoris z moriāz: humorūz putredinē significat. Et rursum. In februb⁹ vuna aq̄sa z alba z multa cum albis eneorimatib⁹ fetida peracopin sedat: id est maniam. Et aliter. Urina i acutis februb⁹ pigūz nigraz fetida: vesica nihil mali habēte mortem sigat: sigat h̄o putredinē: z mortificationē nature. Et de his

inmodi quidē vīnis sufficiāt
que dicta sunt.

¶ De sedimibus et colorib⁹ et
substātijs simul coniunctis.

Quoniam autē pri⁹ et substan-
tie tenuis et pinguis cum
colorib⁹ ppositiōes secum⁹: nūc
cōiūgam⁹ effusiōē ex sedimie
cū cōpetentib⁹ colorib⁹: et qđ si
gnificat horū singulū appona-
mus. Et qm̄ sedimē km̄ substā-
tiā est pigue manifestū aut qm̄
a digestione tale factū est: aut
ex abūdātia pinguiū crudorū
humorū. Ceterū sedimē hoc cū
tenui substātia cōuenire nō p̄t.
Iungam⁹ igit̄ ipaz effusiōem
pinguē cū hypostasi et cum co-
lore rubeo et subrubeo. In ppo-
sitiōib⁹ em̄ his idigestiōē si-
gnificātes colores puenire nō
possunt. Incipiam⁹ ergo cōpo-
sitiōē facere cū subrubeo co-
lore: qm̄ hoc ab aquoso sangui-
ne fit: hūc ex p̄fecto. Oportet
aut cognoscere qm̄ qđē colo-
res cōiūcti in substātijs effusio-
nis: ipsi etiā in hypostasib⁹ nō
tñ perfecti quidā in substātijs
sunt: sed in hypostasibus im-
perfecti.

¶ Quid si ḡat sedimen pingue
subrubeū cū pigui sbia vune.

Hec ppositio cōstat quēad-
modū super⁹ dictū est: et si
gnificat lōgitudinē egritudis
velut si sit vīa subrubeaz hy-
postasis subrubea et cōtinua et
equalis: sedimen pingue et ru-
beū cū pingui substātia vīne.

¶ De sedimine pigui nigro cū
pingui substātia vīne et nigra.

Et ea p̄stat cōpositio: et si-
gnificat mltitudinē san-
guinis et ex subia et ex sedimie.

¶ De sedimine nigro et pin-

gui cum substantia pingui.

Ex h̄ ppositio p̄stat et mon-
strat adustioē: et h̄z subaz
et sedimē. Si h̄z āt et cū colorib⁹
cōtigētib⁹ cōiūgi substātie et se-
dimini eadē significata decla-
rant supfluitatis et idigētie ex-
cepta m̄diocritate tēptorūq; sub-
stātie et sediminis cūz km̄ nām
colorib⁹ sc̄z cū ruffo et subruffo
et ei hec significat p̄fectā dige-
stionem. et in substātia: et in se-
dimine: et in colore. ¶ Et de vi-
narū quidē disciplina et secūdū
genera et species et differētijs
conuenienter exposuimus.

¶ Expler⁹ est liber vinarū
Theophili.

¶ Liber hypocratis de lege
qui itroductor⁹ dicit̄ traduct⁹
per Arnaldū de villa noua de
greco in latinum.

Medicina ar

Mediciā p̄clarissima et ex-
cellētissima pp̄ indi-
sciplinam vītiū et in-
dicātiū talis vana in defectu
est vtiq; magis oib⁹ artib⁹: ho-
rū āt peccatū maxime m̄h̄v ha-
bere cām h̄ac: q̄ et ̄ meritum
medicie soli⁹ i ciuitatib⁹ nullū
determinatū est p̄ter ingloria-
tiōē. hoc aut nō vulnerat ppo-
sitos ex ea. simillimi em̄ isti sūt
itroducti i tragedia: et em̄ illi
figurā et indumentū et faciē et
speciē hypocrite habent nō sūt
aut hypocrite. sic aut et medi-
ci noie qđē m̄tri: ope aut valde
pauci. p̄gruit em̄ et si qđ d̄z me-
dicalē sciaz de doceri horū p-
cipē eē nature discipline doc-
trine loci altitudinis labor: et
tpis. p̄mū qđē op⁹ ē nāz: sup-
oia habeat h̄am̄ h̄ac ei ̄ op̄are
vana sunt

vana sunt oia. natura hō itro-
ducta ars doctrinalis sit: quas
cū sapiētia facere opz discipli-
natū scū i h loco q ap^r natus
fuerit ad disciplinā: apli^r at in
ducere laborē i tpe mltō curā-
do qten^r disciplina i nām con-
peria apte z bñ crescat z fruct^r
asserat qlis at ē speculatio ve-
getabiliū q sūt i fra talē z me-
dicine disciplina: nra ei nā ē q-
lis ē regio: doctrine at docētū
qlia semia: disciplina at q ipa
cadat i terrā cultā fm tps loc^r
in q ē disciplina ē qlē nutrimē-
tū qd est ex cōueniēti aere scū
vegetabiliū: labor at cultura.
tps aut corroborauit oia et fe-
cit nutriri pfecte. hec autē qb^r
idigēt medicie artē ad discētes
z vere ipi^r noticiā accipientes
ita p ciuitates cūtes: n hōbo sz
ope medicos reputari faciunt
ignorātia at ē mal^r thesaur^r z
mala rpositio hñtib^r ipaz z sō-
niū z visio hilaritat^r z gaudiū
erps: timiditat^r z audacie nu-
tritio: timiditas ifirmitatē sigr
audacia hō iartificialitatē duo-
rū ei h qdē scir fē: altez hō ne-
scire: opinio at ignorare. sacre
aut res existētes sacrs hōibus
osēdunt: prius autē nequaqs
puiusq^r perficiat secretis scia.

Incipit iusiurān. byppo.

Estor Apollinē et Escula-
piū: higinēq z Pānacem
Esculapū filias z deos z deas
oēs: me qstū i me erit z qstū in-
geniū meū valebit: hec oia ob-
seruatur: q h iureiurādo atq
his tabulis pñēf. Tributurū
me pceptoū meo a q hāc artes
sum edoct^r n min^r q parēti a
q suz genit^r. vitā cū eo cōicatu-
rū. Res oēs q s illi necessarias

eē itelligā p virib^r meis sub-
ministratur. Progeniē ei^r fratru
loco habiturum. hāc artē sine
mercede z sine pactionib^r edo-
ctur. Precepta oia libēter z fi-
delit^r traditur meis z pceptoū
bus meis liberz ceterisq^r disci-
pulis q se legib^r medicie astrixe-
rit atq iurati fuerit: alij pterea
nemini. In curādū egrot^r p vi-
rib^r: z p ingenio meo necessariis
reb^r vsur. Nemini egritudinē
dilatatur. Nihil p iuriā facitur.
Rogatū mortale venenū nemi-
ni datur: neq id cuiq^r p sultur.
Neq pgnati mlieri ad iterficiē-
dū pceptū fetū potōez potrectu-
rū. Vita meā atq artē meā pu-
rā atq itegrā suatur. Laborā-
ti lapillo haud quēq^r excusur:
sz expt^r ei^r art^r h negociū per-
missur. Quācūq^r domū igrēss^r
fuero dūtarat liberādū egrot^r
operā datur. oēs iuriā: oēs cor-
ruptelā: oē gen^r pitudis: res
ē venereas spōte mea emittatū-
rū. Sine muliebua corpa cura-
uero sine virilla: sine hōis libe-
ri: sine fui: q iter curādū vl vide-
ro vl audiero vl ēt ēf curā i vi-
ta hōis cognouero. q reticēda
eē itelligā: nemini apitur: sz in-
temeratā taciturnitatē suatur.
Pns igit iusiurādū integre
atq icorrupte suati mihi oia
tā i vita q i arte mea pspa fel-
ciaq succedāt: glia ieternū pa-
tata sit. trāsgrediētī hō atq p-
iuro pua oia enēiāt. iusiurā-
di domini hippocratis finis.

Incipit. i. liber pnosticorū.

Odis q medicie art^r stu-
bulē amicorū copiam consequi
desiderat: adeo prudētū regu-
lis rationem suam munat. z.

Articella

c

Ut si singulis valitudinib⁹ pre-
rita presentia et futura cogno-
scar. Et ego renelet q̄ de ipso
eger mime p̄ficerat. Si ei le p̄
cognoscat: totū se illi certius
committet.

3. finisq; medicie laudabil⁹ eri-
sit: cū actor: futura in singul⁹ p̄
pedit ip̄uis oēs minime curare
possit.

4. Qd si posset: iā nō futuri p̄uio-
s; diuinis p̄phetis diceret nō-
bilis.

5. Uerū q; vi et acumie egritudinis
hic rep̄te mori subito p̄tingit
aliū nō medicie appar⁹ p̄uenit
vt vix dieculā vite addicit.

6. Interest artificis vt vires egri-
atq; egritudinis bñ p̄p̄dat.

7. Est etiā quoddā celeste i q̄ opz
ip̄m medicū p̄uider: cui⁹ si tāta
sit prudētia: mirabilis ē numiū
q; stupēda. Nōne illi⁹ est vt fu-
turū periculū vel oīno p̄hibeat
vel p̄pet̄i adminiculo tolera-
bil⁹ fiat. Et si mortituro finez:
aliq; nō salutē p̄nunciet: nunq̄d
accusationē in altero merei⁹.

9. Opz ergo te circa acutas egri-
tudines sollicitū fieri. Primum
eternū faciē egrip̄notab⁹. vtrū
sit siliis sano. Et ē si sibi sano si
nullis sit: qd optimū est. Si nō
cōtrariū: pessimū est.

10. Et si nares acute.
Oculi cōcanti: tpa plana: aures
frigide et p̄te: et pulpe earū in-
uerse: frōs arida et tēsa tor⁹ fa-
ciei color viridis seu niger aut
pallidus aut plumbeus.

11. Que si sic fuerit i p̄cipio egri-
tudinis: opz inq̄ri an vigilie p̄-
cesserint: aut vētris solutiōes:
aut ieiunij labores p̄ affuerit.
Et si aliqd̄ horū cognoueris p̄-
cessisse: min⁹ p̄iculosū p̄beris.

Qd si die ac nocte p̄cedētib⁹ q̄e
q; horū substituerit: nō vtrū p̄-
culosū spabis. Si nō nihil horū
cognoueris: mortis signū spab⁹. 12.
Et si h̄mōi egritudo triduaana
fuerit qui p̄cesserūt labores
nō min⁹ p̄scrutaberis: et oīa
q̄ sunt inquirenda circa corp⁹:
perquirere debes etiam circa
oculos.

13. Et si lumē effugerit notētesq; la-
chrymas effuderint: atq; foras
tāq; i suffocato p̄minuerit: aut
alter altero minor: appuerit: et
alba eorū sanguinea p̄mutata
fuerit: et tāq; vene nigrioris vel
pallor⁹: it⁹ i se fuerit: et lippitu-
dinē habeat. et istabiles aut tre-
muli fuerit: aut ex nimis extiterit
aut it⁹ multū delituerit: et tota
facies horribil⁹ appuerit: oīa
p̄iculosā et mortalia indicab⁹.

14. Opz ē te videre qd de oculis
i somno videat: si em̄ sola alba
videant subclasis palpebr⁹: nec
solutio: aut p̄ se: aut p̄ catarti-
cū p̄cesserit: neq; ex p̄uetudine
h̄ euenerit: mortis signa tieb⁹.

15. Et si palpebre inuerse fuerint
aut liuide: siue labia sili fuerit
liuida: aut nares distortē: hīs si
gnis siue solis siue cū p̄dictis:

16. mortē proximā indicabis.

Bonū ē egrū inuenire iacētē in
laterē dextro aut sinistro: et man⁹
et pedes et ceruicē n̄ vt i spasmo
distēsar totū corp⁹ i sua positio-
ne flexibilē mime rigidū: q̄ h̄i-
tudo san⁹ ē familiar⁹ et amica:

et iacere i modū sani ē meli⁹.

17. Quia nō est signum laudabile
egram supino corpe iacere bra-
chijs rigidis et pedibus.

18. Et si rep̄te se a capite lecti ad
pedes iactauerit: malū esse nō
dubitabis.

19.

Et si pedes nudos et tepidos inueneris: et iordiate cum labore ceruicem atque pedes iactauerit: est pessimum et agustie signum. 20.
Et si eger iacuerit delecta ceruice et aperto ore. 21.
Et reiecta ceruice: pedibusque tortis. 22.
Et si super ventrem preter solitum iacuerit malum est et alienationem significat siue dolore ventris. 23.
Et si augmento egritudinis respiciensurgens steterit: malum in omni acuta egritudine et pessimum est in peripleumonia. 24.
Frendere dentibus in febribus preter solitum neque a pueritia mortem vel maniam significat. Quod si freddat cum infantia mors sequitur vicina. 25.
Si in egro corpore fuerit antrax aut carbunculus: siue processerit: siue egritudini supuenerit: opus est attendere. Quod si exicatus fuerit et colore viridem vel citrinum vel luidum pertulerit: mortem dicit proximam. 26.
Manuum mobilitatis signa sic per notabis in febre acuta: in peripleumonia: et in frenesi non vera et in capitis dolore: si manus ad faciem tulerit tamquam quidam positorum vel quasi collectorum aliquid hac illac quaerit: vel de vestibus. Quasi pilos euulserit: vel quasi festucas de pariete decerpserit: pessimum est et mortale. 27.
Spiritus si frequens sit sicut dolor et successione in his que sunt super dyasfragma. Quod si magnus et cum intermissione sicut alleviationem. Et si idem per os et nares frigidus erit mortale. 28.
Spiritus vero bonus cognoscitur ordine suo proprio: et habet eundem salutis ostensione in acuta egritudine: que cum febre est

cuius terminus est in quadraginta diebus. 29.

Sudor bonus et laudabilis existit in omni acuta egritudine: que idem critica fit egrum liberat. Est autem bonus qui fit in toto corpore: reget ex eo suauior fortior efficit. Qui vero nihil horum fecerit: his est inutilis. Frigidus autem malus: peior si in ceruice et in capite solo: qui quidem in acuta febre significat mortem. Cum lenta vero prolixitate significat egritudinis. 30.

In hypochondriis si sine dolore fuerint: si mollia: si bene composita: hic inde bonum sit erit. Si vero feruentia: aut dolentia vel quodam spasmo distenta: aut inter se dissimilia in his considerandum est. Si enim in aliqua parte earum pulsus fuerit: angustia vel alienationem significat. 32.

Oculi tamen sunt in hac egritudine intuenti: quod si velociter mobiles apparuerint: maniam significant. 33.
Acuta existente passione collectio si affuerit in hypochondriis cum tumore et dolore malum est cum abascomplectitur. Si vero in altera earum que in sinistra est melior est. 34.
Que collectio si in principio subita mortem non intulerit. 35.

Et si vltimus in die vigesimus permanserit: neque febribus deciderit: neque dolore defecerit: ipse peruertet. 36.

Solet huic acute egritudini infra septem dies sanguis fluxer naribus vel ut supuenerit. Per quod redum est autem an dolor ad sit frontem: et scotomia: que si affuerit: sanguis fluxit ex naribus: nunciabit. 37.

In his tamen quibus etas annorum est. 38.

Apoplemate hominibus est sine dolore et sub tactu mutabili: contingit egritudinem terminari in

Liber pronosticorum 6

predictis tamen sepius. 39.
Qd si vlcq; i die. 40. sic manserit
sebie nō deficiēte: in pus cōuer-
tet: z oē āpa circa vētrē ad hūc
modum diiudicabitur. 40.
Apostema hō solidū cū dolore
horredū ē: z cito mortiferū. Qd
aut molle sine dolore z sub ta-
ctu cursile: tardius. 41.

Apostema hō circa vētrē min⁹
colligit humore qd i hyppo-
cundrijs. Minime omnium qd
sub vmbilico est. 42.

Elegantius oib⁹ signis signaz
est sanguis effusio ex his āpa-
ribus que insunt in prenotatis
locis. 43.

Omne āpa diuturnū i p̄dictis
locis in pus vertetur. 44.

Oportet ergo te eē attētū i his
q cū putruerit fēz hmoi discipuli
nā. Quod eminet z oino extra
est: z int⁹ min⁹ est z pacutū: lau-
dabile. Qd vero spatiosum et
minime acutū: pessimū. 45.

Honū āt q int⁹ crepuerunt:
si qua qdē exteri⁹ apparēt
pessimū. Quoz hō nihil signi
est extra: meliora. 46.

Putredo ea laudat: q alba
est z eqūit p totū: neq; in su-
p̄ficie ineq̄lis: neq; mali odor.
Que vero cōtraria pessima.

ExPLICIT liber primus
pronosticorum.
Incipit. ij. liber p̄nosticorū.

Omnis hy-
drops i acuta egri-
tudine malū. infestat
em fere z grauedie
membrorum z dolore. Consur-
git autem ex lumbis et hylis
et epate. 1.

Consurgēs ex lūbis et hy-
lis significat ex pedū ista

tiōe: z diuturna vētris effusioe
non tñ cū defectu doloris: seu vē-
tris tumoris. 2.

Quia hō origo ē ab epate
sit cū tussicula: nec p̄cūit
q̄q; z tumēt pedes: nec egerūt
nisi modicū zcū āgustia: z circa
vētrē sūt āpata: n̄ p̄tinue ex ma-
nātia iz qñq; veluti fugiētia. 4.

Et si caput z plante pedū z
vole manū frigidē fuerit
vēter hō z latera z mādibule ca-
luerint: maluz est. 5.

Bonū ē āt egrū ex toto calere z
moile z iuane puenienter esse. 6.

Bonū ē modeste se h̄re z nō
laboriose: z non repēte eū-
de latera commutare: z si sibi le-
uis videatur. 7.

Siauis hō si fuerit man⁹ qz et
crura pōderosa: horredū. 8.

Quod si liuo: admitt⁹ viri
diuigui⁹ diguig⁹ affue-
rit: mortē adnēare nō dubitab. 9
Et si color h̄ vngues nō ifecerit
iz cetera mēbra corripuerit: spei
loc⁹ nō deerit. Proderit hō cū
cta signa p̄edere. Qd si egrum
sufficiētē videris: z vna boni si-
gnificatio affuerit: termin⁹ tibi
pmittet cū q̄libet exteriori āpa-
te z futura salute: sz calous ip̄-
dictis locis picula nō deerit. 10.

Si testes z h̄gā p̄ter solitū
diminui h̄iq; apparuerit
aut minui: doloris aut mortis
aduentum p̄nūciabis. 11.

Sōnus vt moris est cōueniens
z naturalis vt noctē nō effugiat
z diē nō impediāt: laudabilis.
Cōtrari⁹ hō i probād⁹ minustñ
si a m̄e vlcq; ad trā tenuerit. 12.

Pessimū est aut nō dormire
aut em̄ magnitudinē dolo-
ris s̄gt: aut alienationē. 13.
Stercoris egestio sineq; exsicca

ta: neq; liuida oino: s; iusta z
hora solita: signū ē ea q̄ s; sub
dyafragmate eē salubua. 14.
Si liq̄da: bona est si sine sonitu
vetofo fuerit: nec inordinate
manauerit. Si ei frequē ma-
nat: egrū mario labore acvi-
gilijs afficit: z in defectū ad-
ducit. 15.
Utile ē sterc⁹ s; q̄titatē ciborū
assumptoz euenire: z bis vel
ter i die. In nocte vero semel
z iam luce prima: aut solito
more contingere. 16.
Utile ē t̄ appropinquatē iā terio
egritudis idē sterc⁹ dēfari. 17.
Et colore subcitrico fieri: nec in
solidum densari. 18.
Bonū est etiā si lumbucos ad-
mixtos habuerit. 19.
In oī acuta egritudine vētrē nō
plenū s; vt vacuū tractari: et
non tenuem sed carnosum in-
uentiri: bonum. 20.
Aquosum nō sterc⁹: liquidum
sine albū: aut nimis citrinum
aut spumosum: malū est. 21.
Item modicū sterc⁹ z viscosum
z lene sine albū seu citrinum
aut spumosum: malum. 22.
Pessimū aut z mortale ē visco-
sum nigrū fetidū z viride. 23.
Variū nō p̄ductionē s; egritu-
dinis: neq; min⁹ signū ē mor-
tis q̄ qd̄ loturā intestinorum
proferit: aut colore porcorū si-
ne nigrū. Contingit ēt colo-
res istos simul enenire. 24.
Vetositas sine sonitu laudabi-
lior ē. Que nō cū sono melior
q̄ illa q̄ intus claudit: signifi-
cat tñ amētē aut dolore labo-
rantē: nisi sit volūtaria. 25.
Dolor sub hypocūdris hāc p̄-
prietatē hz: si recēs z sine ca-
lore fuerit: si rugit⁹ supuene-

rit z cum egestionē vel vīna
eruperit: soluit: alioq̄n ad in-
feriora transmittitur. 26.
Uīa laudabilis ē que hyposta-
sim albā subfidēt z egle z cō-
tinuā atq; leuem habebit. Et
si permanens vsq; in crisin
erit: est em̄ fidelis nūcia salu-
tis: z s; breuitatē egritudi-
nis. Qd̄ si modo cū hypostasi
p̄dicta: mō nō sine ea fuerit:
diuturnitatē s; egritudinis:
neq; oino fidelis est. 27.
Uīna rubea nimis cū sua simi-
li hypostasi: egritudinēz ma-
gis supioribus diuturnā di-
cit: est tñ nūcia certa et fide-
lis sperande salutis. 28.
S; si eadē hypostasis fursurea
fuerit mala est. Pessimā vero
si spumosa. Alba aut z liqui-
da: lenis mala. Peior tñ que
dicta est fursurea. 29.
Nebula p̄dēs i vīna si alba bo-
na est nigra vero mala. 30.
Cū fuerit vīna citrina clara in-
digesta: egritudinem s; ḡ. 31.
Timēdus ē c̄ ifirmi defect⁹. 32.
Uīna mortis significatiua fide-
lis z certa ē aq̄sa: aut fetens:
aut nigra: aut lutosa. 33.
In vtrozq; sexu nigra pessima ē
in pueris nō aq̄sa malū. 34.
Uīna cruda clara et diuturna
cum alijs signis bonis: certū
est apostema futurū sub dya-
fragmate. 35.
Crassities vt aranee tela supna-
tis i vīna vituperāda est: si
gnificat em̄ liquari egrū. 36.
Rōnis nō est z ordinē i nebula
nō negligere vt rū supremum
aut mediū teneat locū: s; et
colores. Que etem̄ mediā est
cum p̄dicto colore laudabili
laudabilis: suprema vero et
c iij

Liber pronosticorum.

nigra vituperabilis. 37.
 Cauēdū ē tñ ne vesicce vitio ca-
 piaris: vt qđ ab ea est alienum
 dijudices. 38.
 Laudabilē ē vomit⁹ cui flegma
 admixtū coloub⁹ fuerit: neq; ni-
 mis viscos⁹ qđo pō a simplicita-
 te remotior: tāto suspectior. 39.
 Vomit⁹ si sit sicut succus porri:
 aut viridis: aut plumbeus: aut
 niger: malus est. 40.
 Si oibus hīs infect⁹ fuerit: est
 nūcūs mortis et: infirm⁹ morti
 est contiguus. 41.
 Qđ si vomat hō vnus oēs istos
 colores: tunc illud erit mortale
 valde. 42.
 Omnis ordo: malus in quocūq;
 vomitu malum est. 43.
 Sputū in egritudine pulmōis
 seu coste ē vtile. si sit velox: si fa-
 cile sine labore. 44.
 Si subrubeum ⁊ sano sputo ad-
 mixtum. 45.
 Si pō tardū i doloris pncipio: ⁊
 rubeū: aut citrinū: neq; sano spu-
 to admixtū: ⁊ cū laboriosa tussi
 malum nunciat. 46.
 Et rubeū oīno molestū: ⁊ albū vi-
 scosum globosūz inutile est. 47.
 Viride spumofūz: malum. 48.
 Si nigrū est mortale est. 49.
 Si i pīmōe coherēs fōnuerit: nec
 qđq; ide exierit malū ē. Sternu-
 tatio cū reumate i oi egritudine
 pulmōis ⁊ coste malū est: siue
 em illa sternutatio pcedat: siue
 coequa sit egritudini malū ē. 50.
 Si sternutatio pō sine renmate:
 oi acuta egritudine bonū ē. 51.
 Sputū sub sāguineū clarū i pul-
 monis valitudine i pncipio nul-
 lo colore turbatū: saluē sūgt. 53.
 Si vltz in diē septimū aut āpli⁹
 idē sputū māleri suspectū ē. 52.
 Omne sputū pluerante dolore

malū est. Sputū nigrū pessimū
 est. Et oē sputū cū doloris dimi-
 natione bonum. 53.
 Ois dolor: pductor locorū si sup-
 ueniēte sputo vel solutiōe ven-
 tris vlt flosia adhibito: vlt q̄libet
 ppetēti medicamēti n fuerit dimi-
 nut⁹: pus ibi futur⁹ dñūciat. 54.
 Putredo colerica sputo ad mix-
 ta. ⁊ sine sputo malū est. 56.
 Si tñ a diē septimo ptingerit. 56.
 Mortē nāq; in q̄rto decio nūcia-
 bis: nisi signū qđlibet aliō sperā
 de salutē adde p̄sideraueris. 57.
 Qđ si h̄mōi est robur ⁊ pstantia
 egri ⁊ bon⁹ spūs ⁊ facilis prote-
 ctio putredinis cū tussi: ⁊ equa-
 litas tori⁹: corpis i h̄itudine ca-
 lois ⁊ multitudine: nec sitierit: ⁊
 si vrina ⁊ sterc⁹ ⁊ sudor ⁊ somn⁹
 bñ se habuerint. q̄ si bñ se sūt ha-
 bētia vitā sūt pollicētia. ex qđ⁹
 si plura defuerit. post diē. 14.
 mortē futurā pñūciabis. Et 2.
 riū qđ dē qđ ē mortis signū h̄mōi
 ē. s. debilitas egri. spūs antrius
 magn⁹ ⁊ dēfus. dolor pmanēs:
 plectio cū laboriosa tussi. sitis ap-
 feuerās. corpis circa calorē ieq-
 litas. vētris ⁊ laterum calor ma-
 gn⁹ s3 ⁊ frōtis ⁊ manū ⁊ pedū
 rigor. vrina ⁊ sterc⁹ ⁊ sudor: r̄fo-
 nus vt dixim⁹ sūt minātia mor-
 tē. hec si p̄dicte plectiōi colerice
 putredinis supuenerint. ⁊ mor-
 tē futurā āñ diē. 14. n dubitabis
 vlt l. 9. vel l. 11. Ex hac ḡ p̄sidera-
 tiōe sputū dices esse mortale. et
 si vitalia mortisq; signa cognoue-
 ris. pronosticorū rectitudine iof-
 fense p̄gredieris. 58.
 Et illa signa sūt laudabilia. s. ro-
 bur. ⁊ p̄sistentia egri ⁊ bon⁹ spūs
 59. Spata qđā in. 20. qđā in. 40.
 qđā in. 60. rupinrā differūt. 60.
 Opz ergo medicū diē pncipiū

ignoscere et in q̄ hora corp⁹ p̄mū habuerit calere: aut rigere: aut p̄ infirmū cognoscere q̄n̄ incepit i eodē loco dolē: et p̄punctiōē sentire. hec ei sūt p̄ma collectionū iudicia. Et q̄ erunt tibi dies computādi: et inde eruptionē expectabis in predicta tpa. 61.

Et si hec collectio i vno latere cōgerit aut ā bob⁹ enenerit: tūc p̄cunctaberis. Et si i altero magis caluerit: dehinc iacere sup̄ alterū videbis. Et si pōd⁹ i alio sentiatur: interrogabis. Et ex hoc ap̄a in altero latere et nō ā bob⁹ esse diiudicabis. 62.

Et ex signis h̄mōi q̄ sūt putribilia p̄iecturabis: febris ē m̄ i deficiēs erit sed in die modica: i m̄o cte h̄o magis accēsa: et sudor m̄tus: et i tussiendo falsa q̄es: et oculorū reductio: atq; i eorū gū r̄u bor. et vnguiū strictio: et digitorū calefactio. Ampli⁹ tñ in eorū dē digitorū summitatib⁹: et i pedib⁹ sūt et cēdūt m̄uta ap̄ata fastidiū patiūt: et p̄ corp⁹ eorū ve sic nascunt: et nō morāt. Illi ep̄ci sūt in q̄bus hec signa sūt. 63.

Qui h̄o veloci⁹ empici sūt: vtrūq; et eis q̄ dicta sūt aliqd̄ p̄tigit: p̄siderab⁹ an spūs sit frēq̄ns et spūtū cū tussī i deficiēte: et vtrū cū excreas cepit dolor: fiat ap̄li⁹ et i talib⁹ rupturā añ. 20. diē expectabis. 64.

Et quos febris i die rupture dimiserit: eos euasuros enūciab⁹ tūc ipsi cibū appetūt: et nō sitiūt et modicū atq; p̄iunctū est q̄egerit: pus qd̄ eiciūt albū ē et leue et p̄ totū egle et s̄n̄ labor: et cū modica tussī et i b̄eni sanā. Prope hos sunt q̄p̄ia signa his signis habuere eorū. Quos aut febris et ap̄at ruptura nō d̄serit: et q̄si

furtina postmodū iuaserit. et asficiunt siti et fastidio cibi et egerunt molle: et post quod iactant liuet et vires flegmati admixtum atq; spumosum. his signis p̄tractatis: perituros non dubitabis. 65.

Quivero qdā horū et non oia habuerint: eorū quidē h̄i moriunt h̄i etiā in vita: manebūt: vtrūq; tamen difficilem exitum consequitur: h̄i tamē tuo p̄uidēt iudicio discernūt. 66.

Quib⁹ p̄pieumoniciis supra aurem infra apostema cōtingit et putredinē fecerit: et cū crepuerit fistulam parit et sic enadit. 67.

Interest aut tua diligenter f̄m hec precepta perpendere quando febris p̄manet: neq; dolor minuitur: et spūtū est in cōueniēs: et egestio non est colerica: neq; liquida: vna modica cum hypo stasi plurima et alia cūcta signa boni sunt nūcia: tūc sub aure. vt diximus apostema futurum expectabis. 68.

Sepius innascit apostema hoc his quibus dolor aut calor est sub hypochondrijs. Quib⁹ h̄o peripneumoniciis hypochondria neq; dolent: neq; calēt: et spūs est dēsus sine causa manifesta his ap̄a super aure nascitur. 69.

Apostema vel vesica in pede natū peripneumoniciis salutē p̄mittit: meli⁹ tamen si in principio spūti proiectio ex rubeo in albū mutat quia his signis certa salus p̄mittitur. Sed qd̄ reijcitur non est vt op̄ neq; in vna est hypostasis: timendū ē ei membro cui superuenit apostema periculum. 70.

Quod si idē apostema euasuerit: atq; spūtū putredinis non

Lib. p. pronosticorum.

enenerit: neq; febris defecerit:
mali est: et ego amentia mortis
p. niam expectabis. 71.

Pures ex his q. grandeni
sunt: p. lemonica depereunt
collectione. Alij vero alij scolle
ctionibus magis. 72.

Acute febribus existibus
si dolor a lumbis et femore
ad dyastagma ascenderit: mor
tale est. Alijs tamen signis pre
missis: ex quor. pluralitate sine
paucitate iudicabis. 73.

Africa dolens atq; frigida
febris non deficientibus ma
li p. nunciat: magis tamen cum ven
tris strictura. 74.

Sed si p. uenerit vira sicut pus
cum hypostasi: dolor soluit. 75.

Si vero vira non sic fuerit: et
vesica non mollescit: neq; fe
bus deciderit: mors in prima
perodo aderit. 76.

Hec autem morbi species am
plius p. ueris septimo an
no vsq; in decimum quintum iene
nre consuevit.

Explicat Scdus p. nsticorum.

Incipit terti lib. p. nsticor.

In febribus idem
terminus quibusdam
ad vira: quibusdam ad
mortem. 1.

Illa dies idem quibus ex hostibus
saluatque saluat: et perijt qui
perijt. 2.

In quibus febribus si cuncta signa
boni p. cesserint: spes mali in
quarta non deserit: in die quarta aut
prius terminum vire indicabis. Si
in quibus cuncta signa male p. ue
nerint: neq; boni spes vlla affue
rit: in quarta die vel ante mor
tem obibit. 4.

Prima piodus hoc numero p. tinef:

scda in septio: tertia in vndecio
quarta in quindecio: quinta in decio
septio: sexta in vigesimo. Qui nu
merus p. quaternarius augmetando in
acuta egritudine vsq; in vigesimu
die decurrit: neq; e. p. putari in co
pleto numero dixer: quodamodum
neq; anni: neq; menses: ad quatuor
ma tres septianas in viginti diebus
spatio terminamus. 5.

Et piodus prima ex piodis
earum apud hoc p. uenit. 6.

Ende et hanc rationem augme
ti enenit prima piodus in vige
simo die: scda in quindagesimo: et
tertia in sexagesimo. 7.

In quibus valitudinibus deter
minatio est tarda: p. nstica
in illis in initio sunt latetia: earu
ei p. ncia p. fusa sunt iccirco cau
ti in iugilando: et in singulis quibus
diebus studiosius intueudu: quoniam si fece
ris aut vir aut natus falleris. 8.

Et finis quartane huius est. 9.

Quod vero in breui finiuntur:
facilius cognoscunt. Vira
enim illarum est euidentissima.
Erasuris quod est spiritus suavis: neq;
dolor aliquis minus: et nocturna quies
naturalis: et illius signa cuncta boni
ordinis: ut diximus. Moriturus
vero spiritus anxius: et turbatus: aius
vigiliarum instans: et ois signifi
catio mali nuncia. 10.

Considerabis igitur augmen
ti p. vira in statu: an sint ut
supra disposuimus. 11.

Sed cum hanc quatuor rationem et pa
tientibus cautus eris: et non
parientibus similiter. 12.

Si dolor in capite acutissi
mus cum febre fuerit: et signum
aliquod mortis apparuerit.
mors cito aderit. Et si signum
mali non affuerit: et dolor vsq; in
xx. die p. m. serit: neq; febus ab:

ierit: sanguinē de narib⁹ expectabis aliq^d a⁹ inferiorib⁹ p^{ti} b⁹ corpis. S³ dolore adhuc res⁹ stāte: sanguinē de narib⁹ expectab⁹: aut a⁹ expectabis mag⁹ tñ dolore frontem ac t⁹pa non relinquēte. 13.

Et sanguinē spāt⁹ plus i illis q^d sunt minus. 35. āno rum: a⁹pa vero magis in his q^d sunt amplioris etatis. 14.

Acriū dolor acut⁹ cū acuta febre pmanēte malū ē. Expectabis i eo alienationē r⁹moz tē graue et ē r⁹molestū. Interest q^d tua bñ oīa a pncipio egritudinis pscrutariz attēder⁹ signa. 15.

Iuuenes em q^d sūt i hac pā s⁹io: i septio vel pu⁹ peunt. Senes v⁹o tardi⁹ q^d febres⁹ alie natio min⁹ eis q^d iuuenib⁹ p⁹tin gūt: atq⁹ aures eoz erūpūnt et pus emittūt. In senili tñ etate valitudo resurgit r⁹terimit. In iuuenes v⁹o anteq⁹ rūpā a⁹pa per eūt. Qd si crepuerit: r⁹ signū q^{li} bet apparuerit boni: aliq^d d⁹boni sperabis. 16.

Apostema i gutture cū acuta febre malū ē. Et si aliud mali signū ex iā dictis viliuz fuerit: mortale est. 17.

Squinātia pessima r⁹ cito mortifera est q^d i gutture n⁹ apparet nec extat in ceruice cū rubēti timore: dolore tñ acutis⁹ simo existente r⁹ spū orthōie. 18.

Hec mali spēs i pma die sus focat aut scōa: aut tertia: aut q⁹ta. Altera hui⁹ mali spēs est cū i gutture a⁹pa rubet: r⁹ ipa mortifera est: tamen pigrior est puma. 19.

Aertia vero in qua cernit⁹ r⁹ guttur rubēt priorib⁹ diu turnior est: r⁹ nisi tumor ad inte

riora redierit: spēi locus omni no non resistit. 20.

Et si delituerit: nō tñ ipa die critica: neq⁹ pp aliq^d apostema rubentē tumorē alio trāsduerit: neq⁹ putredinē pātēs expuerit: v⁹l ad modicū dse cerit: r⁹ si dolor requiemērit: mor tē ad itatōis laborē pmittit. 21.

Bonū est aut tumorē r⁹ rubo rem foras pmineri: qd a⁹pa si ad pulmonē intus lapsuz fuerit: ipus ibi efficit et amentem reddit. 22.

Quā tumidā r⁹ rubētē incide⁹ timendū est: q^d velisā nies inde sequit⁹. vel sanguinis flux⁹ nimi⁹. Laborabis igit⁹ ad aliā curā pfugere. Et si neq⁹ sic poter⁹ icisionē effugere: r⁹ apli⁹ crescit: linefcit: r⁹ si q^d palato ad heret subtilia: tūc idē: i⁹pusio tū corp⁹ festinabis purgare: tpe fauente: r⁹ suffocationis timore minime reluctantē. 23.

Quop⁹ feb⁹is p modicū lēte scit: nec signū finiedē egritudinis habuerit: nec feb⁹is defe cr⁹ i die critica fuerit: iterō neq⁹ egritudinis habetis. 24.

Quib⁹ feb⁹ib⁹ pmanet: neq⁹ labore grauā: neq⁹ mltuz molestāf⁹ue dolore: his a⁹pa fū tur ē i iūcturis inferior⁹ ptiū p⁹ diē. 20. q⁹b⁹ febres lōge: his pu sse aut i articulis dolores sūt. 15. Transactis. 20. diēb⁹ post febrē opz vt expectet epitura cū p⁹trā sit egritudo vigesimū diē. 26. Hec aut a⁹pa min⁹ enenit illis q^d rū etas est inferior a. 35. āno. 27. Quibus v⁹o etas est plior: fiet a⁹pa feb⁹ib⁹ manētib⁹. 28.

Exb⁹ v⁹o inordinate va: Egātib⁹ q⁹rtane sunt future certius tñ circa autumnum. 29.

Et sicut illis q̄s p̄diximus
apa out: sic q̄. 35. ānū p̄teri
erūt quartanarū efficiūt. 30.

Ome apa magis in hyeme
q̄ i alijs t̄pib⁹ euenit: et am
plius morat: et si sanat non reci
procat. 31.

Quib⁹ adsunt febres n̄ mor
tūfere: attestāt i capite do
lores et patētes a se p̄tāt tāq̄
muscas volitare: vlt aliq̄ nigra.
Et si dolor i vitalib⁹ supuenerit
rubeā colerā vōituros spab⁹ Et
si rigor vlt frīg⁹ affuerit: et s̄ hyp
pocūdriq̄s fridū sentit: certiorē
subitū vomitū sperabis: et si ci
bū assumunt reijciunt. 32.

Quib⁹ ille dolor a p̄mordio
febris i capite ērdolor q̄tra
die aut q̄nta auge i septia eua
dūt. Quib⁹ q̄ die tertia dolor
incepit et crescit vsq̄ i q̄ntā et se
ptimā finit i nonavt yndecia. si
q̄o p̄tigat i octa et vltia p̄on s̄ilis
estun q̄rtadeciadie liberant. 33.

Que q̄o dirim⁹ tertianarijs
eueniūt cōfīvirs mulieri
b⁹. Zymouib⁹ q̄o eueniūt i febrī
b⁹ diuturnis et i vīrs fīans. 34.

In febrib⁹ si ē dolor capitis
neq̄ aī oculos q̄buslib⁹ ni
gris apparētib⁹. s̄yeluti flāma
lāpadib⁹ et i b̄ hypopocūdriader
tra vel sinistra sūt tēsiōes et tur
mores et tetani sine dolore his
sanguis n̄rur⁹ est de narib⁹. 35.

Pueris i acuta febre spasm⁹
p̄cipit: parie aut si vētres
p̄stipati sūt et vigilēt et expaueāt
et plāgāt et colorē variēt: vt mō ci
trini. mō rubet: mō lūidū: mō vi
rides sūt. hec veniūt pueris vsq̄
i septimū ānū: maiouib⁹ q̄o h̄s
et inuenib⁹ spasm⁹ i febrīb⁹ non
cōtingit. nisi magnis epistētib⁹
infirmitatib⁹ vt ē frenesia. 36.

Interest q̄ tua vt m̄to studio p̄
eūtes zeuafuros sine pueros si
ne iuuenes p̄licernas: nec i q̄lib⁹
egritu. te negligēt offeras. 37.

Honestū q̄z illū est q̄ sanita
tē huic vult p̄mitter: illi q̄o
mortē vult p̄nūciare. Et in bre
ui et i plura egritudie oēs vt diri
m⁹ significatiōes opz dignosce
re et q̄ rōne p̄p̄dere atq̄ vires
eaz cōferre: cauti⁹ tñ hec in vi
nis et sputis facere. 39.

Et hec est n̄sa doctrina in acu
tis passiōib⁹ et in epidimicēgri
tudinib⁹. i. lōgis vt in cācro et si
milib⁹ piculis: ne torpeas et t̄pa
p̄sentelq̄ morib⁹ attēdas. 39.
Scito oēs valitudines posse eue
nire oib⁹ t̄pib⁹ q̄sdā tñ q̄busdā
magis ē enenire: q̄rū signa ma
la sunt malae esse: q̄rū q̄o bona
sunt econtra se habere. 40.

Adhuc significatiōes q̄s dīrim⁹
in ethiopia et hesperia et septen
trione experti sumus. 41.

Nec despatio aliq̄ tepturbet: q̄
locuplet⁹ q̄ existimes tibi arri
debit signoz series si vt monui
mus n̄c rōni inuigiles. 42.

Neq̄ ad aljs egritudines et alias
p̄ceptiōes ab hac p̄ceptiōe velis
diffundere q̄ q̄cūq̄ determināt
n̄ro nūero certo diez creticorū
n̄ro quoz sint expōsite ordine
preceptorum.

Explicuit liber tertius pronos
ticorum hypocratis.

Incipit liber. i. apphousm. dñi
hyp̄p. scōm antiquā trāslationē.

Uta breuis. ars q̄o longa.
T̄ps aut acutū. Experimē
tum fallar. Iudicium autē dif
ficile. Opz aut n̄o solū seipsuz p̄
bere facientē q̄ opz: s̄ et egrotā
tē et p̄sentes et ea que extrinse
cus sunt. 31.

Primus aphorismorum. 50. xxiij.

In pturbatiōib⁹ vētris ⁊ vomitu
tib⁹ q̄ spōte fiunt: si q̄dē qualia
opz purgari purgēnt: ⁊ p̄fert: ⁊
bene ferunt. Si hō nō: cōtrariū
¶ Sic ⁊ inanitiō si quidē qualē
opz fieri fiat: ⁊ cōfert ⁊ bñ fert.
Si hō nō: p̄uū. ¶ Cōtēplari iḡ
oz ⁊ tps ⁊ regidēz: etates: ⁊ egri
tūdines: i quib⁹ opz aut nō. 3.
In exercitantiū⁹ ad summū bo
ne habitūdines sunt fallaces si
i vltimo fuerint. Non em̄ p̄ht
manere in eodē: neqz quiescere
Qui hō nō dēscūt: neqz possūt
in meli⁹ addere. relinq̄. ergo
ad p̄t⁹. horū iḡ cā bonā ha
bitudinē solvere cōfert ⁊ nō tar
de: vt rur⁹ p̄ncipiū nutrimenti
accipiat corp⁹. Neqz cōp̄tiones
ad vltimū ducere: fallax em̄ est.
Sed qualis natura fuerit susti
nētis ad hoc ducere. Similiter
⁊ inanitiōes ad vltimū ducētes
sūt fallaces. Et iterū resumptōes
in vltimo exsistētes fallaces. 4.
Tenuēs ⁊ certe diete i diuīnis
sp̄passiōib⁹ ⁊ i acutis egritudinib⁹
q̄b⁹ nō pueniūt: difficiles Ad vl
timū tenuitatē q̄ ad ducūt diete
difficiles. Et iterū resumptōes
i vltimo exsistētes difficiles. 5.
In tenuib⁹ dietis peccāt egro
tātes: ⁊ iō magis ledūt. Oē em̄
p̄ctm̄ q̄tūcūqz sit magnū sit ma
gis i tenuib⁹ dietis q̄ i grossiorib⁹
Propter hoc ⁊ i sanis fallaces
sunt valde certe ⁊ p̄sistite diete
qm̄ peccātia difficiliter ferūt. Pro
pter hoc iḡ tenuēs ⁊ certe die
te fallaces sunt amplius parū
solidioribus. 6.
Ad vltias egritudines: vlti cura
tōes ad p̄fectionē sūt potētes. 7.
Ubi hō h̄z acutē egritudo p̄ti
nuos vltios labores h̄z vltia ⁊
tenuissima dieta necessariū est
viti. vbi at h̄. nō: s̄z p̄uū grossi⁹

reficere: ⁊ tm̄ sub cōdēscēdere q̄tū
egritudo mollior fuerit vltis. 8.
Qñ i statu ē egritudo: tūc tēnū
sima dieta necessariū est vti. 9.
Cōtēplari oz iḡ egrotātē si suf
ficiat dieta ad statū egritudis:
⁊ vtrū ille deficiat p̄t⁹ ⁊ nō suf
ficiat dieta: aut egritudo deficiat
⁊ obtrundatur. 10.
Quib⁹ q̄tūcūqz ē stat⁹ p̄tinuo ⁊
tenuit reficere opz. Quib⁹ vero
posterior stat⁹ ad id ⁊ añ id pa
rū afferēdū. P̄t⁹ hō vberi⁹ resi
ciēdū: vt sufficiat egrotās. 11.
In paroxisimis subtrahere ci
bū opz apponere ei lesiō ē. Et q̄
cūqz h̄z circuit⁹ exacut⁹: i exacer
batiōib⁹ subtrahere opz. 12.
Paroxisimos hō ⁊ p̄sistētiās de
clarāt egritudines: ⁊ tpa āni: ⁊
circuitū adinuicē incrementa:
siue q̄tūdie: siue p̄ter diē. siue p̄
āpli⁹ tps sūt. S̄z ex post appa
rētib⁹: quādamodū i pleuretico
sp̄tū subrubeū si p̄tinuo appeat
ichōstē q̄dē abbreviat si hō po
steri⁹ appeat p̄lōgat. Et vltie ege
stiones ⁊ sudores ⁊ descriptas ⁊
eucritas lōgas ⁊ breues egritu
dines apparētia declarāt. 13.
Senes facillime ferūt ieiuniū.
Scōo p̄sistētes. Adin⁹ hō pueri.
horū hō oim̄ maxime infantes
horū hō ipsoz q̄cūqz sunt aut
mosiores exsistētes. 14.
Qui crescūt plm̄ habēt inatūca
lorē: p̄lo iḡ idigēt nutrimento
Si hō nō p̄sumat corp⁹. Senib⁹
hō puus calor: inest: p̄ hoc: iḡ
paucis fomētis idigēt: a multz
cibis em̄ extinguit calor p̄pter
hoc iḡ ⁊ febres senib⁹ h̄z s̄z acu
te sūt: frigidū ei corp⁹ h̄t. 15.
Vētres hyeme ⁊ h̄e calidissimi
sūt nā: ⁊ somni lōgissimi. In his
ergo temporibus oblatōes plu
res dāde sunt. Et enim immatus

Liber aphorismorum.

calore ē mult^o: nutrimēto igr^o
 ampliori indigēt. Signum 7
 etates 7 athlete. 16.
 humide diete oib⁹ febricitātis
 bus pferūt: maxime hō puer
 ris: 7 alijs sic assues⁹ refici. 17
 Quibus semel: aut bis: aut am
 plius: aut min⁹: aut fm ptem
 dādū hō ē aliqd tpi: 7 doret
 regiōi 7 etati: 7 psuetudini. 18
 Estate hō: 7 autino cibos gūis
 sime ferūt. In hyeme hō faci
 le. Vere vero secundo. 19.
 Bis q in circuitib⁹ exacūtur:
 nihil dare: neq cogere: s3 au
 ferri ex apposit⁹ an crisi3. 20.
 Ea q crisi fit: 7 q scā ē egr^o
 nō mouere neq nouū facere:
 neq farmacijs: neq alijs pro
 uocatiōib⁹ uti: sed sinere. 21.
 Que ducere opz p hūcūq nā ma
 xime reperit: ide ducere p cō
 uenientes regiones. 22.
 Digesta medicari: 7 mouere nō
 cruda: neq in principijs: nisi
 sint furiosa: multa vero non
 sunt furiosa. 23.
 Que egerunt nō multitudines
 psiderare opz: s3 quō egerūt.
 Et si qualia opz purgari pur
 gētur: 7 pferre: 7 b nferūt. Et
 vbi opz vsq ad defectionē du
 cere: 7 hoc facere si sufficiat
 egrotans. 24.
 In pacātis passiōib⁹ raro: i p
 cipijs farmacijs uti. Et h pns
 bñ dū dicantes facere. 25.
 Si qualia opz purgari purgen
 tur: 7 cōfert: 7 bñ ferūt. Si hō
 contrariū importune. 26.
**Explicit liber primus apho
 rismorum hypocratis.**
**Incipit liber secundus apho
 rismorum.**
In q morbo somnus laborē
 prestat mortale. Si hō sō:

nus innerit: nō mortale. 2.
 Ubi desipientiā somn⁹ sedat: bo
 nū. vbi hō pstat: malum. 3.
 Somn⁹ 7 vigilie vtroq mō ma
 gis facta: malum. 4.
 Nō plenitudo: nō idigētia: neq
 aliō qd cūq magis natura
 fuerit nihil bonū. 5.
 Labores spōtanei narrāt mor
 bos. 6.
 Quicūq dolētes aliqd corpis:
 plurimum dolorem non sen
 tiunt: his mens egrotat. 7.
 Quicūq multo tpe extenuāt cor
 pora: tarde reuertit⁹ suenerūt
 Que hō modico modice. 8.
 Si ex egritudine cibū accipies
 q nō cōualescat signum est
 q corp⁹ plurimo cibovti. Si
 vero nō accipienti hoc fit signū
 qm corp⁹ sanitiōe indiget. 9.
 Corpora vbi q s vult purgare:
 oportet fluxa facere. 10.
 Nō pura corpora quantūcūq
 nutries magis ledes. 11.
 Facili⁹ ē repleri potu q cibo. 12.
 Que reliquū i morbis post cri
 sim: subuersiones facere con
 suenerunt. 13.
 Quibuscūq crisis fit: his non
 difficilis est an acumē. supue
 nies hō leuior: vt in pñib⁹. 14.
 In ventris fluxib⁹ mutationes
 egestionū iuuāt si nō ad ma
 la transmutantur. 15.
 Ubi fauces egrotāt aut pustule
 in corpe nascūtur cōsiderare
 opz egestionē. Si em coleri
 ce fuerit. corpus egrotat. Si
 vero sanici similes: certū est
 corpus nutrirī. 16.
 Ubi idigētia n opz laborare. 17
 Ubi cūq cib⁹ pter naturā itrat:
 hic egritudinem facit. Mani
 festat vero sanatio. 18.
 Eoz q nutriunt copiose 7 velo

citer: veloces secess^o fūt. 19.
 Auctorum morboꝝ nō omnino
 certe sunt sanitatis pñuncia
 tiones neq; mortis. 20
 Quibuscūq; iuuenib⁹ exñtib⁹
 ventres sunt humidi: his se
 nescētib⁹ exsiccant. Quib⁹ vē
 tres iuuenib⁹ fūt siccī his se
 niouibus factis hūectātur. 21
 Potus indigentia soluit. 22.
 Ex plenitudie q̄cūq; egritudies
 fūt euacuatio sanat. Et que
 cūq; ab euacuatione plenu
 do. Et alioꝝ cōtrarietas. 23.
 Acute egritudies i quatuorde
 cim diebus iudicantur. 24.
 Septime quarta est iudicatio
 a alt⁹ hebdomade octaua ē
 pñcipiū. Cōtemplaria vero
 yndecima: hec em̄ q̄rta secun
 de hebdomade. Cōtēplaria
 ruri⁹ septimadecia hec est ei
 quarta a quartadecia septia
 vero ab yndecima. 25.
 Estne hō quartane vt multum
 fūt breues. Autūnales hō lō
 ge. Maxime hō q̄ ad hyemē
 coniunguntur. 26.
 Febriē in spasmo melius est fie
 ri q̄ spasmus in febre. 27.
 Nō ē m̄ rōnē alieniatis non opz
 credere: neq; vereri valde ma
 la q̄ fūt irrōnabiliter. Multa
 em̄ talia icerta sunt z non val
 de permanere neq; morari cō
 suenerunt. 28.
 Febucitātib⁹ nō fortiter: neq;
 oio i sup̄ficie pmanere: n̄h̄l
 minuere corp⁹: aut tabescere
 magis eo quod ē m̄ rōnem sit
 malū est: hoc em̄ longitudo
 egritudinis s̄gt: hoc aut ibe
 cillitatem virtutis s̄gt. 29
 Inchoātib⁹ morbis si q̄d v̄l mo
 uere moue. In statu vero ha
 bere silentium melius est. 30.

Circa pñcipia z fines oia imbe
 cilliora. Circa hō status oia
 fortiora. 31.
 Ex egritudie hō bñ reficiēti et
 n̄h̄l addere corp⁹ malū. 32.
 Plerūq; oēs male se habentes
 ē m̄ pñcipia q̄dē bñ recipites
 z n̄h̄l addētes i fine rursus
 abstinē. Scōm pñcipia q̄dez
 abstinētes fortit. Posterius
 vero bene reficientes melius
 commutant. 33.
 In oī egritudie: pfortari mēte:
 z bñ se h̄re ad oblatiōes bō
 nū. Cōtrariū hō malū. 34.
 In morbis nun⁹ piculant⁹ egro
 tates. Quibuscūq; pprie na
 ture: z etat⁹: z hitudis: t̄pis z
 regiōis: z hore egritudo iest
 magis q̄ q̄bus non ppua ē m̄
 aliquid horum inest. 35.
 In oib⁹ morbis ea q̄ circa vmbi
 licū z pectinē sūt ip̄situdinē
 h̄re meli⁹ ē. Nimis hō tenue
 z tabefactū malū. Fallax em̄
 h̄mōi ad inferiores purgatio
 nes. 36.
 Sana habētes corpora farma
 cūq; purgati exolunt. Cele
 ri⁹ hō malo cibo vtētes. 37.
 Sana habētes corpora farma
 cūq; vti difficile est. 38.
 Parū deterior cib⁹ z pot⁹ dele
 ctabilior vero meliorib⁹ qui
 dem in delectabilibus magis
 appetendus. 39.
 Senes iuuenib⁹ plerūq; egro
 tāt minus. Quēcūq; hō egri
 tudines eis cronice sint: mul
 tories cōmouuntur. 40.
 Biāchi z corize i valde senib⁹
 non maturantur. 41.
 Qui exolūtur frequēter z forti
 ter sine manifesta occasione:
 repente moriuntur. 42.
 Apoplexiā soluere fortē ipossi

bile ē. Debilē nō n̄ facile. 43.
 Strāgulatorū z dissolutorū non
 dū mortuorū n̄ refert q̄buscūq;
 q̄ spuma fuerit circa os. 44.
 Crassiyalde s̄m naturā cito mo-
 riantur magis gracilib⁹. 45.
 Epilēncorū iuuēb⁹ alterationē
 mutatiōes maxie etatis ho-
 raz locoꝝ faciūt z vitaz. 46.
 Duoꝝ dolorū q̄ simul fiunt: non
 s̄m eundem locū: maior deni-
 grat alterum. 47. Circa g̃na-
 tionē sanā: dolores z febres
 accidunt magis q̄ scā sanie. 47
 In oi mortuōe corporis cū cepe-
 rit quis dolere: quiescere sta-
 tim remedium est. 49.
 Assueti assuetos labores ferre:
 z si fuerit ibecilles aut senes
 insuetis z fortibus z iuueni-
 bus facilius ferunt. 50.
 Ex mltō tpe p̄sueti: z si fuerit o-
 teriora insuet⁹: min⁹ molesta-
 re p̄suerūt. Oportet igitur
 ad incōsuetā trāsmittē. 51.
 Scdm multūz rep̄ere euacuare
 aut r̄plere: aut calefacere aut
 ifrigidā: aut aliter quolibz
 corpus mouere: fallax est et
 oīno nature inimicū. Paulat-
 ti nō certū. Et ex alio ad aliū
 trānsire decet: non aliter. 52.
 Oīa s̄m rōnem faciēti: z n̄ eueni-
 enti s̄m rōnem nō opz trānsire
 ad aliud manēte eo q̄dvisum
 est a principio. 53.
 Quicūq; vētres h̄nt hūidos iu-
 uenes q̄dem exsiccēs: siccos
 h̄ntibus melius p̄mutant. In
 senectute nō deter⁹ p̄mutāt
 siccantur em̄t in pluribus se-
 nescitibus. 54.
 In magnitudine nō corporis iu-
 uenescere q̄dē decēs est: z non
 insuane. Senescere nō inuti-
 le: z peius minoribus.

Explicit liber secundus.
 Incipit lib. iij. aphorismorum.

Mutationestē
 poꝝ maxime g̃nant
 morbos. Et h̄ous
 magne mutationes
 aut frigiditatis aut estus. Et
 alia s̄m rationem sic. 2.
 Naturarum hec quidē ad estas-
 tem: hec vero ad h̄yemē: bene-
 aut male nate sunt. 3.
 Egritudinum alie ad alias b̄n
 aut male nate sunt. 4.
 Etates q̄dā ad regiōes: z horas
 z dietas b̄n aut male z nate s̄t. 5.
 In horis q̄n eadē die: aliq̄n q̄dē
 estus: aliq̄n nō frig⁹: aut tūna
 les egritudines expectat⁹. 6.
 Austrini stat⁹ grauāt auditū: ca-
 liginosi caput grauantes: pi-
 gri dissolūēres. Si nō boreas
 fuerit: tussis: fariges: vētres
 duri: dissiles: horrores: dolo-
 res: z pectorū z laterū: q̄n isti
 p̄uenaluerint talia in morbis
 expectare oportet. 7.
 Cū estas sit n̄ s̄tis: sudores mlt̄
 tos i febrib⁹ expectare opz. 8.
 In siccis t̄pib⁹ febres acute fiūt
 Et si quidē ann⁹ talis exstēs
 amplius fuerit: qualē cōsti. u-
 tionē fecerit in plurib⁹: z ta-
 les egritudines q̄n isti p̄uen-
 lēt talia in morbis patiūtur
 egrotantes expectare opz. 9.
 In moderat⁹ t̄pib⁹ si t̄pāl ips̄
 reddiderint: boni stat⁹ z bo-
 ne egritudinis determinatio-
 nes fiunt. In imoderatis nō
 maxime imoderate: z diffici-
 les determinatiōes. 10.
 In autūno acutissime fiūt egrit-
 tudines: z maxie mortifere:
 vt in plurib⁹. Verō sanis-
 simū: z minime mortiferū. 11.

Autumnus p̄tiscis malus. 12.
De t̄pib⁹: si q̄dē hyēs sicca ⁊ bō
realis fuerit: ver hō pluuios⁹ ⁊
austri⁹ necesse ē estate febres
acutas ⁊ obtalmias: ⁊ dissinte-
rias fieri: maxime mulierib⁹: ⁊
humidis natura. 13.
Si hō austria hyēs ⁊ pluuiosa
⁊ trāq̄lla fiat: ver hō siccū ⁊ bō
reale m̄lieres si q̄dē q̄b⁹ p̄r ad
ver test ex oi occasiōe abortiūf.
Si hō genuerit: moribidos pue-
ros ⁊ ibecilles piūt: vt aut statī
resoluant aut moribidi ⁊ tēues
vināt existētes. Alijs hō iūiorū
bus q̄dē dissintie: ⁊ obtalie sic-
ce fiūt. seniorib⁹ hō catarrhi ce-
teris dissoluētes. 14.
Si hō estas sicca ⁊ boreal fiat:
autū⁹ hō pluui⁹ austri⁹ capi-
t⁹ dolores: hyeme: tussis: brāchi
⁊ couze fiūt q̄b⁹ dā hō p̄tiscis. 15.
Si hō autū⁹ boreal fuerit ⁊ i
aq̄s hūid⁹ nā ⁊ m̄lires p̄fert
Reliqs hō obtalmie fiūt sicci:
⁊ febres acutē: ⁊ couze diuīne
Quib⁹ dā hō ⁊ melācolie. 16.
Cōstitutiōes āni hō oīno q̄dē
sicce pluuiatib⁹ sūt saniores et
minus mortifere. 17.
Egritudies hō i pluuiatib⁹ vt
m̄tū fiūt: ⁊ febres lōge ⁊ vētr⁹
flux⁹ ⁊ putredies: ⁊ epilepsia: ⁊
apoplexia: ⁊ s̄qnātes. siccis hō
cōsūptiōes: p̄tiscis obtalmie: ar-
retice: strāgurie. ⁊ dissintie. 18.
Quotidiāne hō p̄stitutiōes bō
reales corpa p̄stunt q̄dē for-
tiora ⁊ bñ mobilia: ⁊ bñ colōra-
ta ⁊ meli⁹ audiētia faciūt: ⁊ vē-
tres siccāt: ⁊ oculos mordēt ⁊ cir-
ca thoracē faciūt: ⁊ si q̄dē prius
est dolendum magis dolet. 19.
Austrie hō corpa dissolūnt hū-
mectāt: ⁊ caput ⁊ audit⁹ graui-
tates faciūt: ⁊ vertigines i ocu-

lis et corpore difficilē motū et
ventres humectant. 20.
Scōm hōiā q̄dē ver⁹ ⁊ extreme
estatis pueri ⁊ eoz affines etatis
b⁹ ⁊ bñ degūt ⁊ maxie sani sūt.
Estate ⁊ autūno vsq̄ ad aliū q̄
dez senes. Reliq hō autūno et
hyeme medij etate. 21.
Egritudines q̄dā oēs in oib⁹
hōi sūt: q̄dā hō maxie sz q̄dā
eaz fiūt et eracuntur. 22.
Vere si q̄dē manie: ⁊ melie: zepi-
leptie: s̄gnis flux⁹: s̄qnātes cor-
rize: brāchi: tussis: lepte: lichi-
neis: alphi: rubores: ylcerosi plu-
rim: pustule: ⁊ artetice. 23.
Estate hō q̄dā hōiū febres pri-
nuet: ⁊ causon: ⁊ etiāne plurime
⁊ vomit⁹: ⁊ dyarie: ⁊ oculoꝝ et
auriū dolores: oꝝ ylceratiōes:
⁊ pudēdoꝝ putredies: ⁊ dissu-
dationes. 24.
Autūno hō ⁊ estiuoꝝ m̄ta ⁊ fe-
bres q̄rtanez errātes: ⁊ splenes
⁊ hydropes: ⁊ p̄tiscis: ⁊ ylcera-
tiōes: strāguriez iēteriez: scia-
des ⁊ s̄qnātes: ⁊ ābelit⁹ ⁊ hyiei
et epilepsie: ⁊ manie ⁊ melie. 25.
Hyeme pleuretides: p̄pleumo-
nie: couze brāchi tussis: dolores
pectoꝝ: lateꝝ ⁊ lūboꝝ. dolor ca-
pit⁹. h̄tignes ⁊ apoplexie. 26.
In etatib⁹ hō talia accidūt pue-
r⁹ q̄dē ⁊ nouit̄ genitis ylcera-
tiōes oꝝ: vomit⁹ tussis: fariges
ymbilici s̄legmōes: vigile: tu-
mores ⁊ aurū hūiditates. 27.
Cū hō dētes p̄ducūt: gingiua-
rū piurit⁹: febres: ipasmi: dyar-
riez maxie q̄n p̄ducūt caninos
dētes: piguissim⁹ pueroz ⁊ du-
ros vētres habētib⁹. 28.
Seniorib⁹ vero fact⁹ pithimia
spondilis em colū in⁹ i pulsio-
nes: asinata: lithiasis: lumbi-
ci rotūdi: ascarides: a croco: di-

nes sathiriasis. scrophule et
alie pustule. 29.
Seniourib⁹ hō et ad iunētutē ac
cedētib⁹. et horū multa. et fe-
bres diurne magis: et ex na-
rib⁹ sanguinis fluxus. 30.
plurime hō pueri passiōes ter-
minant. hec qdē i qdragita
dieb⁹. hec hō i septē mēlib⁹
hec hō i septē ānis. hō ad
iunētutē accedūt: qdē hō p
manēt pueris et si solūf cir-
ca iunētutē: aut semis circa
mēstruorū eruptiōes. vetera
scere cōsueuerunt. 31.
Adolescētib⁹ hō sanguis spu-
raptus: febres acute: epilep-
sie et alie egritudines: et ma-
rime predicte. 32.
Ultra hō hāc etatem asmata:
pleuretides: pipleumonia: li-
targie: frenetis: causō: dyarie
diurne: colere: dissinterie:
lienterie: et emorroydes. 33.
Seniourib⁹ dissinie: catarrhi cū tus-
si: strāgurie: dissurie: articu-
lorū dolores: nefreses: hōtigi-
nes: appoplexie: cacesie: pū-
rit⁹ toti⁹ corpis: melancolie
vigilie: vētris et nariū hūidi-
tates: oclorū habetudo: glau-
cositas: et grauitas auditus.
Explicit. iij. lib. aphorismorum.
Incipit lib. iij. aphorismorum.

Regnātes si
cōuenit purgare: a.
iij. mēse vsq. ad. viij.
mōn⁹ hō has. Mōn-
ra hō et senioia vereri op. 2.
In farmacis talia ducef ex cor-
pore q̄lia spōte veniētia sunt
vtilia. Que vero cōtraria ve-
nientia quiescere. 3.
Si q̄lia op. purgari purgent: et
p̄fert et dñ ferūt. Cōtraria hō

grauior. 4.
Purgare qdē estate superiora:
hyeme vero inferiora. 5.
Sub cane: et ante canē mo leste
sunt purgationes. 6.
Faciles et facile vomētes purga-
re supius: timētes hyemē. 7.
Difficile hō vomētes et medicar
nosos iferi: timētes estatē. 8.
Pulicos hō metuētes ad lūpe-
riores farmacias. 9.
Melācolici hō iferi ea. rōne ve-
hemētius tria apponētes. 10.
Medicari in valde acutis si ex-
pedit eadē die differre em in
talibus malum est. 11.
Quibuscūq. toriōes: et circa vni-
bilicū dolores et lūbos et dolo-
rē nō solut⁹ sit: neq. farmacijs:
neq. aliter in hydropē siccaj
perficitur. 12.
Quib⁹ vētres lienterici hyeme
supius medicari malū. 13.
Ad elleboros hō nō facile sur-
sum purgāt: an bibitionē o3
phumectare corpora plurio
nutrimēto et requie. 14.
Cū biberit q̄s elleborū ad mo-
tiōes qdē corp⁹ magis o3 du-
cef. Ad sōnos hō et imobilita-
tes min⁹. declarat at nauiga-
tio: qm mot⁹ corpa turbat. 15.
Cū volueris magis ducef ellebo-
rū moue corp⁹. Cū hō statue-
re: fac sōnū et noli mouere. 16.
Ellebor⁹ piculos⁹ ē sanas carnes
hñtib⁹: spasmū ei facit. 17.
Nō febricitantib⁹ exñtib⁹ si fiat
fastidiū et cordis morsus et te-
nebrositas oculorū et os ama-
ricatum: sursum farmacia i-
digere significat. 18.
Supradiatragama dolores sur-
sum farmacia indigere signi-
ficat. Quicūq. vero inferius:
significant inferius. 19.
Quicūq.

Quicūq; i farmachis n̄ sitit cū purgāt: n̄ q̄scāt dōc sitiat. 20. Nō febucitanti b̄ exritib̄ si fiat stroph̄: v̄l genuū fuitas 7 lū: boz dolor: deorūq; farmacia indigere significat. 21.

Egestiōes nigre v̄l q̄lis s̄agus spōte veniētes: 7 cū febre 7 sine febre pessime. Et quātūcūq; fuerit colorēs p̄les malū. Cū phar maco nō meli⁹. Et quāto plures fuerit colorēs nō malū. 22. Egritudinib̄ q̄buscūq; icipiētib̄: si fel nigrū: aut surfū: aut deorsū exierit mortale. 23.

Quibuscūq; ex egritudib̄ acutis: aut mlti t̄pis: aut abo: tib̄ aut alit extenuatis si fel nigrū exierit: aut q̄lis sanguis niger sequēti die morientur. 24.

Disinteria si a felle nigro inceperit mortale. 25.

S̄agus surfū q̄dē q̄liscūq; malū: do: r̄ū nō si niger exierit bonū. 26. Nigre egestiōes si a disinteria habitov̄ i testinoy carnes egerant mortale. 27.

Quibuscūq; in febub̄ sanguis fuit mltitudo: v̄hūcūq; i f̄sūptiōib̄ v̄tres his humectant. 28.

Quibuscūq; felle egestiōes sūt: surditate supueniēte q̄scūt. et q̄buscūq; surditas felleis egestiōib̄ supueniētib̄ q̄scūt. 29.

quibuscūq; i febub̄ f̄ertāis exritib̄ rigores sūt discreti sūt. 30.

Quibuscūq; exacerbatōes sūt si qua hora febris acceperit: in crastinū eadē hora incipiūt discretā. 31.

Laboniosis in febub̄ circa artīculos 7 circa maxillas maxie apostates sūt. 32.

Quibuscūq; resurgētib̄ ex morbis si aliqd̄ doluerit: bi apostates sūt. 33.

Si hō 7 pu⁹ doluerit: aliqd̄ ante egritudinē: illic cōfirmat egritudo. 34.

Si a febre habito timore non exisēte i fancib̄ suffocatio repēte superuenerit mortale. 35.

Si a febre habito collū puertatur vt vir possit oglutire: timore nō exite i collo: mortale. 36.

Febucitanti si ceperit sudores boni sūt tertiani: q̄ntani: septe mi. 7 q̄ nono die. 7. 11. 7. 14. 7. 17. 7. 20. 7. 21. 7. 24. 7. 27. 7. 30. 7. 31. 7. 34. 7. 37. 7. 40. 37. Si em̄ sudores egritudines indicant. Qui hō ita nō sūt: dolorē significat et lōgitudinem egritudinis et cōversionem. 37.

frigidī sudores cum febre acuta quidē facti mortē significāt. Cum molliori hō febre lōgitudinē egritudinis significāt. 38. Et vbi i corpore sudor: ibi egritudinē narrat. 39.

Et vbi in corpore calidū vel frigidū: ibi egritudo regnat. 40.

Et vbi i toto corpore mutatio: nes: 7 si corp⁹: aut infrigidat: aut statī calidū fit: aut calor alter ex altero fit: significāt lōgitudinē egritudinis. 41.

Sudor mlt⁹ ex somno sine ali qua manifesta causa fact⁹ signifi cat qm̄ corp⁹ plurio cibov̄t. Si hō cibū non accipientī hoc fiat: significat quoniam indiget euacuatione. 42.

Sudor multus frigid⁹ vel calid⁹ semper finens: frigid⁹ maiorem. calid⁹ hō minorē egritudinē significat. 43.

Febres quēcūq; non deficiētes tertia die fortiores sūt periculose. Quēcūq; hō sic defecerint: significāt quoniam non periculose. 44.

Quibuscūq; febres longe sunt:
his dolores: et pustule sūt i ar-
ticulis. 45.

Quibuscūq; ex febribus resurgē-
tibus aut pustule aut dolores
sunt in articulis: hi aplici-
bus videntur. 46.

Si rigor: inciderit febre nō defi-
ciēt: itaq; debili existēte virtute
mortale. 47.

Excreationes si i febribus nō defi-
ciēt: limide: vel sanguinee et
fetide: et felles sint: oēs male sūt
Egeste vero bonū: bone sūt et fē-
cilis: et fē- vinas. Si vero nō
aliqd vtilū egrediat p hec lo-
ca: malum est. 48.

In nō deficientibus febribus: si qdā
extra frigida fuerit: que vero in-
tus ardeat et sitim habeat: mor-
tale. 49.

In nō deficientibus vero febribus si
labiū: aut oculū: aut supciliū:
aut nasū discolor: que aut nō vi-
deat: aut nō audiat: ita debili eri-
stēte corpore: quocūq; horū fiat
prope mors est. 50.

Ubi febre nō deficientē: disuria su-
peruenerit: et desipientia morta-
le est. 51.

In febribus apostema nō solutū
ad primas crises: longitudinem
egritudinis significat. 52.

Quibuscūq; i febribus aut i alijs
egritudinibus volūtarie oculi la-
chrymantur: nihil inconueniēs.
Quibuscūq; vero non fē- volun-
tatem inconueniēs. 53.

Quibus in dentibus i febribus li-
mositates sūt fortiores et diu-
turniores sunt febres. 54.

Quibus plerūq; tussis sicce et
modice puocate i febribus et vic-
tibus: non valde sitiētes sunt. 55.

In bubonibus febres facte oēs
male: exceptis ephemeris. 56.

Febicitati sudor: superueniēs
nō deficientē febre malum: pro-
longatur enim morbus et humo-
rem plurimū significat. 57.

A spasmo et tetano habito feb-
bus superueniēs soluit egritu-
dinem. 58.

A causone habito rigore sup-
ueniente solutio fit. 59.

Tertiana vero si nō iudicatur
in septem periodis: longissima
erit. 60.

Quibuscūq; aures i febribus sur-
descūt: sanguis ex naribus fluēs
aut venter turbatur: soluit egrit-
tudinē. 61.

Que iudicantur in paribus dies
bus discreta sunt: et amica puer-
tionis. 62.

Quibuscūq; i febribus quotidie
rigores sunt: quotidie febres
soluuntur. 63.

Quibuscūq; in febribus icteritia
supuenerit ante septimū diem
malum. 64.

Quibuscūq; i febribus in septi-
mo: aut sexto: aut vndecio: aut
decimo quarto die icteritia su-
penerit bonum si non dextruz
hypocōdriū durū fiat: si vero
sit non bonum. 65.

In febribus circa ventrē cauma
forte et cordis mori malū. 66.

In febribus ex somnis timores
aut spasmi malum. 67.

In febribus spūs offendēs malū
spasmū enim significat. 68.

In febribus acutis spasmi: et cir-
ca viscera dolores fortes ma-
lum. 69.

Quibus vire grossę: globosę:
pance: nō sine febribus multitu-
do veniēs: ex his tenuis tuat
maxie vero talia veniūt: quibus ex
picipio aut celerius hypostas-
es sunt. 70.

Quartus aphorismorum 50.rrvj.

Quib⁹ vrine in febrib⁹ contur-
bate z puerie velut subiugaliſi
his capitis dolores: aut adſūt:
aut aderunt. 71.

Quib⁹ in ſeptima terminatur:
his nubi⁹ h³ quarta dies vrinā
rubeā vel alia ſm rationē. 72.

Quib⁹ vrine limpide aut albe
male: maxime ſi i freneticis ap-
pareant. 73.

Quibus hypochondria ſuſpenſa
ſunt z ſubiugietia lūbi dolore
ſupueniente: vtrēs his hūme-
ctant ſi nō ventofitates erūpāt
aut vrine mltitudo ſupueniat:
in febrib⁹ vero ſiunt hec. 74.

Quib⁹ ſpes ad articulo aſa cō-
uerſi erunt ab apoſtemate: vū-
na groſſa z mltā z alba ſctā ve-
lut i laborioſis febrib⁹: et mari-
me ſi quartanis quibuſdāz in-
cipit fieri. Si ſiſo ſanguis ex na-
rib⁹ ſuat valde z celeriter ſol-
uitur. 75.

Si ſanguinē aut pus minterit
rhenū aut veſice vlcerationem
ſignificat. 76.

Quibuſcūq⁹ i vūna groſſa: qſi
carniū fructa: vel ſicut pilli ſūt
his de rhenibus exeunt. 77.

Quib⁹ i vūna pingui exſite tur-
fura minguntur: his veſica ſca-
bit. 78.

Quicuq⁹ ſanguinē ſponte min-
gunt: his de rhenib⁹ vene ru-
pturam ſignificant. 79.

Quibuſcūq⁹ in vūnis harenō-
ſa ſubſtāt ſedumina: his veſica
āt rhenes lithiaſim habēt. 80.

Si ſanguinē mingunt: aut trū-
bos z ſtranguriā habent: z do-
lor incidit in pectinē: z ſub vē-
tre: z perithoneō circa veſicāz:
doloſem ſignificat. 81.

Si ſanguinē aut pus mingūt:
aut ſquamāz: odor grauiſ ve-

ſice vlcerationem ſignificat. 82.
Quibus in vūnali via puſtule
naſcuntur: ſanie facta z erup-
ſolutio ſit morbi. 83.

Urina multa facta noctu: modi-
cū ſecelluſz ſignificat: z cōuerſo.
Explicit liber quartus apho-
riſmorum.

Incipit Quintus liber apho-
riſmorum dñi hypocratis.

Spasmus

ex eleboro mor-
tale. 2.

In vthere ſpasm⁹
ſuperueniēs mor-
tale. 3.

Sāguie mltō ſluēte ſpasm⁹ in-
natus aut ſingult⁹ malū. 4.

Spasm⁹ innat⁹ z ſingult⁹ poſt
nimia inanitionē malū. 5.

In imoderata purgatione ſpasm⁹
autem ſingultus innatus
malum. 6.

Si inebriatus aliquis repente
ſine voce fiat: ſpasm⁹ inato mo-
ritur: ſi non febriſ acceperit euz
autem ante horam ſecundum
quam crapule ſoluuntur locuſ
fuerit. 7.

Quicuq⁹ a tetano apprehēdū-
tur: in quatuor diebus moriun-
tur. 8.

Si vero hos effugerint: ſalui
ſiunt. 9.

Epilepſie quibus ante iunen-
tutem naſcuntur mutationē ha-
bent: quib⁹ vero poſt vigēſimū
quintum annum commouent⁹
vt plurimum. 10.

Quicuq⁹ pleuretici facti in qua-
tuordecim dieb⁹ non purgātur
h³ in empima tranſeunt. 11.

Ptiſis ſit maxime in etā: iſtūſa
decemocto annis vſq⁹ ad vigēſi-
mū quintū annum. 12.

Quicūq; squinatā effugiūt: et
ad pulmonē eis cōuertit: in se-
ptem diebus moriunt. Si vero
hos effugerint: empici sūt. 12.
Qui a ptiis molestantur si spu-
tū q̄lecūq; expuunt grane fetet
sup carbones effusum ⁊ capilli
a capite desluūt: mortale. 13.
Quibuscūq; ptiis capilli de-
fluūt: dyaria supueniēte moriū-
tur. 14.
Quicūq; sanguinē spumofum
expuunt: his ex pulmone edu-
ctio fit. 15.
Ptiis habito diaria supueniē-
te mortale. 16.
Quicūq; ex pleuretide empici
sūt si purgent i. 40. diebus a q̄
die ruptura sit q̄scūt. si nō:
in ptiis transeunt. 17.
Calidū nocet h̄ frequēter p̄cti-
bus carnis effeminationem fa-
cit: neruorū incōtinētiā: mētis
stuporē: fluxū sanguinis: ⁊ dese-
ctiones spiritus: quibuscūq; nō
et mors sequitur. 18.
Frigidū nō spasmos ⁊ tetanos
⁊ nigrores ⁊ febriū rigores. 19.
Frigidū inimicū neruis ossib⁹
dētib⁹ cerebro spinali medulle
Calidū vero vtile ⁊ amicū. 20.
Quicūq; infrigidata sunt: reca-
lescere opz: excepti q̄buscūq;
sanguinē manare futurū ē. 21.
Ulcerib⁹ frigidū mordax: cutē
ldurat: dolores sine sanie facit:
nigrores: rigores: spasmos: te-
tanos: et febres. 22.
Est at vbi i tetano sine vulnere
iuuene bñ carnosus estate me-
dia aq̄ frigide m̄tra isfusio: calo-
ris reuocationē facit: calor nō
hoc liberat. 23.
Calidum saniem faciens i om-
ni vulnere maximum signū ad
certitudinē cutem mollit ⁊ at-

tenuat sine dolore: rigorem: te-
tanorum ⁊ spasmodum mitiga-
torum est. 24.
Eoz vero q̄ in capi-
te sunt soluit grauedinem plu-
rimuz confert ossium fracturis
magis vero denudatis: horuz
aut maxie in capite vulnera ha-
bētib⁹: ⁊ quicūq; a frigiditate
oriuntur: aut vulnerant: ⁊ herpe-
tis vulneribus comedentibus:
ano pudendo vesice: ⁊ matrici.
Cūq; quidē determinans ⁊
amicum. frigidum vero cōtra-
rium: ⁊ occidens. 25.
In his nō opz frigidū vti s̄
guis fluere iutur⁹ est: non sup
loca sed circa ea. Et quicūq; fle-
mones: aut inflāma: iōes in ru-
beū aut sub sanguineuz colorē
sunt rēderes: recēti sanguine
quoniā veterat ⁊ denigrat: ⁊ in-
nas herpilā nō vulneratā quo-
niā vulnerate nocet. 26.
Frigida velut nix vel chustall⁹
pectori inimica: tusses cōmonē-
tia sanguinē fluere facientia: ⁊
catarros. 27.
In articulis dolores ⁊ hūores si-
ne ulceratiōe podagrā ⁊ spasmū
⁊ hoz plurima frigida aq̄ infu-
la refrigerat ⁊ attenuat et do-
lorē soluit. Stupor enim medio-
cris dolorem minuit. 28.
Aqua que cito calefit ⁊ cito ifri-
gidatur. leuissima est. 29.
Quibuscūq; bibere desiderium
est noctu valde sitiētib⁹: si su-
perdor: merint bonū. 30.
Muliebria educit calefactio ex
aromatib⁹. Multoties nō ⁊ ad
alia vtilis esset si nō grauedinē
capitis faceret. 31.
Mulier in ytero habens flobō
thomata abortu facit: s̄ magis
cuius maior est fetus. 32.
Mulieri typhōnti ab aliq̄acuta ⁊

Quintus Aphorismorum. 50. xxx.

egritudinū accipi mortale. 32.
 Mulieri sanguinē vomēti men-
 struis supueniētib⁹ solo fit. 33.
 Mulieri mēstru⁹ deficiētib⁹ san-
 guinē ex narib⁹ fluere bonū ē. 34.
 Mulieri i yfo hñti: si vter mul-
 tū sinat: piculū est abortiēdi. 35.
 Mulieri q̄ a matrice molestat:
 aut difficile generāti sternuta-
 tio superueniēs bonū. 36.
 Mulieri mēstrua habēti sine co-
 lore pprio ⁊ non km se semp fa-
 cta purgatiōe idigere figt. 37.
 Mulieri in vtero hñti: si subitō
 māmille fciles fiāt abortit. 38.
 Mulieri in vtero hñti: si altera
 māmilla gracilis fiat. geminos
 hñti: alter abortiet. Et si quidē
 dextra gracilis fiat masculū si
 vero sinistra feminam. 39.
 Si r̄ q̄ neq⁹ pgnās neq⁹ gnauit
 lac h̄z: h⁹ mēstrua defecerūt. 40.
 Mulierib⁹ qb⁹ ad māmillas s̄
 guis cōuertitur: mania figt. 41.
 Mulierem si vis scire si pcepit:
 mellicratū qñ dormitura est: da
 bibere ei: ⁊ si qdē torsiones ha-
 buerit circa vētrē pcepit: si hō n̄
 Mult si qdē mactz (minie. 42.
 pcepit: bñ colorāta ē: si hō femi-
 nam: discolorata. 43.
 Si mulieri pgnāti heris spila fit
 in matrice: mortale. 44.
 Que p̄t nāz tenues enītes p̄cipi-
 unt: abortiūt aq⁹ grossescāt. 45.
 Quēcūq⁹ corpa moderate hñtes
 abortiūt scōo mēse: aut ftio. si
 ne oi occasiōe manifesta: his co-
 tildōes mncillaginibus pleni
 sunt: ⁊ nō pñt pre grandēdine te-
 nere fetum: sed abrupunt. 46.
 Quēcūq⁹ exstiles p̄ter naturā
 crasse nō cōcipiūt: his piguedo
 os matricis obturat: ⁊ pūsq⁹ ex-
 tenuētur nō concipiunt. 47.
 Si matrici i p̄tebio posita fece-

rit sanē: necesse est p̄motū fieri
 ffer⁹ maris qdē i dextris. (48.
 femie hō i sinistris mag⁹. 49.
 Ad mīcis p̄cipitatiōes obtat-
 micū apponēs apphēde os ⁊
 Mulieri in vtero hñti. (res. 50.
 Tenas mō inat⁹ abortire fac. 51.
 Mlier⁹ mēstrua si vel⁹ retinere
 litā: maiorē ad māmillas appo-
 Quēcūq⁹ i vtero hñt his (ne. 52.
 cōcluditur os matricis. 53.
 Mulieri i vtero hñti lac ex mā-
 millis multū fluens fetū figt de-
 bilē. Si vero vbera dura fuerit
 sanum fetum significat. 54.
 Quēcūq⁹ corrupture sunt fetus
 his vbera gracilia fiūt. Si hō
 rursus dura fiunt. Et si dolor ē i
 vberib⁹: aut i vertebus: aut i ge-
 nib⁹: aut i oculis n̄ corūpūt. 55.
 Quibuscūq⁹ os matricis durū
 est: his necesse est os matricem
 concludi. 56.
 Quēcūq⁹ i vtero hñtes a febrib⁹
 accipiunt: ⁊ fortit calefiunt sine
 occasiōe manifesta: generāt pe-
 riculose ⁊ difficulter: aut abor-
 tiuntur periclitantes. 57.
 In fluxu mliebū spasm⁹ ⁊ ai de-
 sectio si supueniat malum. 58.
 Menstruis plurimis enenienti-
 bus accidūt egritudines: ⁊ nō
 venientibus a matrice: accidūt
 egritudines. 59.
 In ano flegmōes patiēti: ⁊ ma-
 trice flegmōē hñti: strāguria
 supuenit. In epate hō flegmō-
 nes patiēti singultus supuenit
 Et in rhenibus hñtib⁹ saniez:
 stranguria accidit. 60.
 Mulier si nō cōceperit: velis at
 scire si cōcipiet: cōregēs vestimē-
 tis suffumiga deorsum: ⁊ si qdē
 trāsire videatur odor p corpus
 ad os ⁊ nares: cognosce qm ea
 nō propter se nō generat. 61.

Mulieri in utero hñti si purgationes exeat impossibile est fetu-
sanum esse: 62

Si mulieri purgationes si exeat
neq; febre: neq; rigore supueni-
te: angustie vero: abhominaciones
defectiones a ei acciderit: repu-
ta hanc in utero habere. 63

Quaecumq; frigiditas et defas ma-
trices hñt: nō cōcipiēt. Et q̄cūq;
humidas hñt matrices nō cōci-
piūt: extinguit em̄ in eis semē. Et
q̄cūq; siccitas et magis ardētes: si
p̄cipiūt: idigētia em̄ nutrimenti
corrūpit semē. Et q̄cūq; ex utrius-
q; tēperie hñt moderate sūt hu-
iusmodi generātes: anxietates
abhominatio. 64.

Simult et i marib⁹: aut em̄ pp-
raritate corporis spūs extra fert̄
vt nō incidat semē: aut ppter de-
bilitatē humidū diffūdit extra
aut ppter frigidū nō calefit: ita
vt cōgreget ad hūc locū: aut p-
pter caliditatē ipsū hoc fit. 65.
Lac dare caput dolētib⁹ malū ē
Malū hō et febricitantib⁹: et q̄bus
cūq; hypochondria: suspensa ru-
giūt: et siticulosi. Malū vero q̄
bus fellis secessus: et in acutis fe-
brib⁹: et q̄bus sanguinis multa
egestio facta est. Cōuenit vero
pituiticis nō valde febricitantib⁹.
Dare hō et i februb⁹ lōgis nullo
p̄dictorū signorū p̄sente: et extra
rōnē tabefactis. 66

Quib⁹ tumores i vulnerib⁹ ap-
paret nō valde spasmātur: neq;
infantūt. his hō nō apparenti-
bus repēte: quibus quidē retro
spasmi et tetani fiant: Quibus
vero in priori parte: mania et do-
lor lateris acut⁹: aut empima
aut dissinteria si rubei sunt tu-
mores. 67.

Si in vulneribus malis et forti-

bus existentibus tumor: non ap-
pareat: magnū malū: laxa bo-
na cruda mala. 68

Posteri ora capitis dolētia: in
frōte recta vena icisa tuat. 69.
Rigores mulierib⁹ incipiūt ex
lūbis magis: et p̄ dorsū ad ca-
put et viris retro magis q̄ i po-
ri parte corporis: velut cubitoꝝ
corarū: et p̄opter cutem raraz
declarat pilus. 70.

A quartanis habiti nō valde a
spasms apprehēdunt. si hō ap-
prehendunt pri⁹ et supueniat
quartana soluantur. 71

Quibus circūdet̄ cutis dura
et sicca sine sudore finiēt. Quib⁹
vero laxa et rara cum sudore fi-
nient. 72.

Ictericis non valde sunt inflati.
¶ Explicat lib. v. aphorismorum.

¶ Incipit lib. vi. aphorismorum.

In diuturnis liēte-
ris orirentia su-
perueniēs prius nō
erāt bonū signū. et
Quib⁹ nares humi-
de naturaliter. et semē humi-
dum cito in firmanē. Quibus
vero contraria salubrius. 3.

In diuturnis dissinterijs absti-
nētia malū. et cum febre pei⁹. 4.
Circūstuentia vlcera male cō-
suetudinis. malum. 5.

Dolores in lateribus et pectori-
bus: et in alijs corporis partib⁹
si multū differūt ad discernen-
dum mali sunt. 6.

Nefretici et circa vesicam do-
lores laboriose sanantur i se-
nibus. 7.

Dolores et tumores fm̄ vētrez
existētes: superiores q̄dē leuiores
inferiores fortiores. 8.

Hydropicis q̄ vulnera in corpe

nascuntur: non facile sanant. 9.
Late pustule non valde purigi
nose sunt. 10.
Caput dolenti vel circūdolenti: sa-
nies aut aqua: aut sanguis de-
fluens ē m aures ⁊ nares soluit
egritudines. 11.
Melancolicis ⁊ freneticis emo-
roydes innate bonum. 12.
Emoroydas sanāti antiquas effi-
non vna fuerit: relicta: periculū
est fieri hydropē: aut ptisiz: aut
maniam. 13.
A singultu habito sternutatio
superueniens soluit egritudi-
nem. 14.
Ab hydropē habito ē m venas
invenire: aqua fluente solutio
fit. 15.
A dyaria habita diuturna spō-
taneus vomitus superueniens
soluit egritudinem. 16.
A pleuretide habito ⁊ periplen-
monia dyaria superueniēs ma-
lum. 17.
In oculis patientem dyaria ac-
cipi: bonum. 18.
Vesicam incisam: aut cerebrū:
aut cor: aut dyafragma: aut
epar: aut vētrē: aut rhenes: aut
intestinoꝝ aliquō gracilium:
mortale. 19.
Quando incisam fuerit os: aut
cartilago: aut nerv⁹: aut maril-
le tenues: aut pputis: neq; cre-
scit: neq; cōglutinatur. 20.
Si invētrē sanguis fluat pter
naturā necesse est in saniem cō-
verti. 21.
Maniacis emoroydib⁹ aut va-
ricibus innatis: manie solutio
fit. 22.
Quibuscūq; dolores a dorso in
cubitos trāseant: fibrothomia
soluit. 23.
Si tumor: ⁊ pusillanimitas mul-

tum habeant tempus: habētem
melancholicū perficiunt. 24.
Intestinoꝝ si incidatur aliquō
gracilium: nō cōglutinatur. 25.
Perisipilam extrinsec⁹ factam:
intus cōverti non bonū: intrin-
secus hō extra bonum. 26.
Quibuscūq; in cause tremores
siant: alienatio soluit. 27.
Quicūq; empici aut hydropici
vunt: aut incidunt: his effluēte
sanie aut aqua multa ⁊ repēte
omnino pereunt. 28.
Eunuchi non podagrizāt: neq;
calui fiunt. 29.
Mulier non podagrizat: si men-
strua non defecerūt in ea. 30.
Puer nō podagrizat ante affro-
disiam. 31.
Dolores oculorum meri potio
aut lanacris: aut pyria: aut sō-
mia: aut farmacia soluit. 32.
Trauli ad dyaria marime capis-
tur longa. 33.
Acidum ructātes nō valde plen-
retici fiunt. 34.
Quicūq; calui sūt: his varices
non nascunt magne. Quibuscū-
q; hō innascūtur rufus capilla-
ti fiunt. 35.
Hydropicis tussis superueniēs
malum. Preexistens hō sine ma-
lo. 36.
Dissuriam fibrothomia soluit
incidere hō venam que intus in
talo est. 37.
A squamante habito tumorē fie-
ri in gutture bonū. Extra enim
cōvertitur morbus. 38.
Quibuscūq; absconditi cancri
sunt: non curare melius est. Cu-
rati enim pereunt citius: non
curati multum tempus perfici-
ciunt. 39.
Spasm⁹ fit ex plenitudine aut
enacuatione. Ita singul⁹. 40.

Quibuscūq; dolor circa hyppo-
cūdria sine flegmone: his supue-
niens febus soluit dolorē. 41.
Quibuscūq; sanies facta in co-
pore nō manifestat: his propter
spissitudinē saniei aut loci gros-
situdinē nō manifestat. 42.
Fetentis si epar durū fiat ma-
lum. 43.
Quicūq; splenitici a dissinteria
capiunt: his supueniēte longa
dissinteria hydrops nascit̃ aut
lienteria: et pereunt. 44.
Quibuscūq; ex stranguria ileos
inascit̃: hi in septē diebus per-
eunt: si nō febre supueniēte mul-
ta vuna fluxerit. 45.
Vulnera quēcūq; annua fuerit
vel lōgins tps habēt: os necesse
est emitti et cicatrices fieri cōca-
uas. 46.
Quibuscūq; gibbi ex asmate
fiunt aut tussi ante iuuentutez
pereunt. 47.
Quibuscūq; flobothomia aut
farmacia pferit: hos vere flobot-
thomare aut farmaciā dare cō-
uenit. 48.
Spleneticis supueniēs dissin-
teria: bonum. 49.
Quibuscūq; tumores podagri-
ei sūt in quadraginta dieb⁹ de-
feruescēte resident. 50.
Quibuscūq; cerebrū sursum cō-
cutitur: necesse est febrez et sellis
vomitū supuenire. 51.
Quibuscūq; sanis dolores repē-
te fiunt in capite: et cōtinuo sine
voce fiunt et sterit̃ pereit in se-
ptem dieb⁹. si non eos accipiat
febus. 52.
Attēdere oportet et iudiciū ocu-
lorum in somnis. Si enim quid
alibi appareat cōmissis palpe-
bus: non ex dyaria existēte aut
farmacie potiōe morālū signū:

et mortale valde. 53.
Desipiēte cum risu quidē facte
securiores. Cum tristitia vero
molestē. 54.
In acutis passionib⁹ cum febre
luctuosa suspiria malum. 55.
Podagrica et mania verezan-
tūno mouent̃ vt in plurib⁹. 56.
In melācolicis egritudinib⁹ pe-
riculose eruptiōes: aut apople-
xiam: aut epilepsiā: aut spasmi-
um: aut cecitate: aut mania signifi-
cant. 57.
Apopletici maxime sūt et atib⁹
a quadraginta annis vsq; ad se-
raginta vel septuaginta. 58.
Si omētum eruperit necesse est
putrefieri. 59.
Quibuscūq; a sciatica molestā-
tis dtebrū resilit foras et rursus
incidat in locū suū: hī musculi la-
gines facte sunt. 60.
Quibuscūq; a sciatica molestā-
tis vertebū resilit foras: hīs tabe-
scit erus et laudicāt si nō vran-
t̃. ¶ Explicit liber sextus i aphorif-
morum

¶ Incipit liber septimus
aphorismorum.

A acutis

morbis frigiditas
extremitatū ma-
lū. In osse egrotā-
ti caro liquida ma-

lum. 2.
In vomitu singult⁹ et oculi ru-
bei malum. 3.
In sudore rigor: malum. 4.
In mania dissinteria: aut hy-
drops: aut extasis: bonum. 5.
In egritudine diuturna: abstine-
tia regestiōes colerice malū. 6.
Ex multa potione rigor et defi-
cientia malum. 7.
Ex spatis et ruptura: dissolutio

Septimus Aphorismorum. 6. Fo. xxix.

vomit⁹: & defectio animi fit. 8.
 In sanguinis fluxu desipientia
 aut spasmus: malum. 9.
 In hyleon vomitus: singultus:
 spasm⁹ & desipientia: malū. 10.
 In pleuretide peripneumonia:
 malum. 11.
 In pitemōia frenesis malū. 12.
 In vulnerib⁹ fortib⁹: spasm⁹ aut
 rhexanus malum. 13.
 In percussioe in capite stupor aut
 desipientia malū. 14.
 In sanguinis sputo saniei spu-
 tum malum. 15.
 In saniei sputo ptisis & flux⁹ ma-
 lum: vbi nō salua tenet: moriū-
 tur. 16.
 In flegmone epatis singultus:
 malum. 17.
 In vigilia spasmus aut desipie-
 tia malum. 18.
 In ossis denudatione herisipi-
 la malum. 19.
 In herisipila putredo aut fa-
 nies malum. 20.
 In turgido tremor malū. 21.
 In forti pulsu in vulnerib⁹ emo-
 rosagia malum. 22.
 In dolore diurno circa vētrē
 sanies malum. 23.
 In colerico secessu dissenteria:
 malum. 24.
 In ossis fractura desipientia si in
 vacuū acceperit malū. 25.
 In farmacie potiōe spasm⁹ mor-
 talis. 26.
 In dolore forti circa vētrē frigi-
 das extremitatū malū. 27.
 In ytero habēti tenasmi⁹ supue-
 niens abortitur. 28.
 Quibuscūq⁹ os aut cartilago in-
 cūsi fuerit: corpe nō auget. 29.
 Si ab albo flegmate habito
 dyaria supuenerit fortis soluit
 egritudinem. 30.
 Quibuscūq⁹ spumose egestiōes

in dyaria: his a capite flegma
 defluit. 31.
 Quibuscūq⁹ in febrib⁹ in vrinis
 crinoides hypostasies sūt: lōgā
 egritudinē significat. 32.
 Quibuscūq⁹ cholericæ hyposta-
 ses sūt superi⁹ nō tenues acutā
 egritudinē significat. 33.
 Quibuscūq⁹ vine distātes sūt:
 his i corpe turbatio sit forti⁹. 34.
 Quibuscūq⁹ i vrinis amulle su-
 pnatā: nefreticā significat: & lō-
 gam egritudinē fore. 35.
 Quibuscūq⁹ piguis hypostasis
 & cōglobata: his nefreticā & acu-
 tam egritudinē fore. 36.
 Quibuscūq⁹ nefreticis existeritib⁹
 p̄dicta signa accidunt & dolores
 acuti circa musculos spinales
 sūt si qdē circa extrilecos locos
 fuerit apostema futurū expecta-
 extrilec⁹. Si nō dolores magis
 circa interiores locos ap̄a futu-
 rum expecta magis intus. 37.
 Quicūq⁹ sanguinē vomūt si qdē
 sine febrib⁹ salubre. Curant nō
 stipticis & refrigerantib⁹. Si nō ex
 febre: p̄niciosum est. 38.
 Catarrhi in supiori vētre i sanie
 p̄uertunt in viginti dieb⁹. 39.
 Si sanguinē & trūbos mingit
 strāguriā h⁹: & dolor incidit i pe-
 ritoneon & sub vētrē & pectinē: ea
 que circa vesicā sunt egrotāsi
 gnificat. 40.
 Si ligua intēperata repēte fiat
 aut appolericū aliqd corpis v̄
 melācolicū h̄mōi efficit. 41.
 Si sup purgato sentio singult⁹
 supueniat nō bonū. 42.
 Si febris nō a colera habeat: aq̄
 multa calida infusa a capite so-
 lutio sit febris. 43.
 Mulier vtrasq⁹ de trās habens
 non sit. 44.
 Quicūq⁹ empiunt aut inci-

dunt: si qdē sanies plura fluxe-
rit et alba euadūt. Si hō cenn-
lēra z male olens pereunt. 45.
Quēcūq; in epate ppter saniez
vūtur: si quidē sanies pura flu-
xerit z alba euadunt. In tunica
em illius sanies est. Si hō velut
amarca fluxerit pereunt. 46.
Oculoz dolores: meri potior la-
uacru z lobo thomia soluit. 47.
Hydropic⁹ si tussim habeat: de-
speratus sit. 48.
Strāguriā z diarriā vini po-
tio z flōmiā soluit. Incidēt hō
venā q̄ int⁹ i talo est bonū. 49.
Squināte habito tumor rubor:
i pectore supueniēs bonū: foras
em puerit egritudi. 50.
Quicūq; spachilō in cerebro pa-
riant: in trib⁹ dieb⁹ peūt. Si hō
hos effugerint: sani fiunt. 51.
Sternutatio fit a capite ex ce-
rebro calefacto z humectato: q̄
est i capite vacuo: aere dscēdēte
i illud vacuū: faciēte sonitū: qm̄
eritus est ei per angustū. 52.
Quicūq; circa epā dolēt: his fe-
bris supueniēs soluit egritudi-
nem. 53.
Quibuscūq; puenit sanguinē au-
ferre ex venis: hos oportet flo-
bothomare in vere. 54.
Quibuscūq; iter rhenes z vētrē
flegma pcludit: z dolorē pstat: nō
habēs exitū i neutrū vētrū: his
imvenas i vesicā: pverso flegma-
te solutio fit morbi. 55.
Quibuscūq; epā aqua impletū
in omētū eruperit: his aqua vē-
ter implet: moriunt. 56.
Halices: ofcitatiōes: rigores: vi-
nū mēsurate bibitū soluit egrit-
tudinē. 57.
Quibuscūq; cerebrū motū fue-
rit ab aliqua actione necesse fie-
ri siue voce statim. 58.

Corporib⁹ humiditas carnes ha-
bentib⁹: famē adhibere puenit:
fames em deficiat corpora. 59.
Si a febre habito tumor si eri-
stente in collo: suffocatio repēte
innascit: vt deglutire non possit
mortale. 60.
Si a febre habito torqueat col-
lū: vt deglutire nō possit: trās-
glutiēdo angustiet sinetumore
manifesto: mortale. 61.
Si a febre habito: tumor si eri-
stet i faucib⁹: suffocatio repēte
venerit mortale. Si a febre ha-
bito collū puerit ita vt vir de-
glutire possit: tumor nō existi-
tē in collo: mortale. 62.
Sudore multo frigido calido
superfluēte oportet mitti humi-
ditatē a corporib⁹ fortib⁹ supe-
rius: debilib⁹ hō inferius. 63.
Febres quēcūq; non deficiēt
tertia dies: sunt fortiores z peri-
culose. Quēcūq; hō sic defecerit
significat qm̄ nō periculose. 64.
Quibus febres longe: his pus-
tule diuturne: aut in articulis do-
lores fiunt. 65.
Quibuscūq; ex febrib⁹ aut pu-
stule diuturne: aut i articulis do-
lores fuerint: hi ampliorib⁹ ci-
bis vtantur. 66.
Cibus quem accipiūt feb: icitā-
tes sanis est virtus: infirmis hō
morbus. 67.
Premissis aliquibus serenitib⁹
non motis: sed quasi rasura in-
testini supnatauerit parua: par-
uus est morbus. Si multa mul-
tas. horum hō multa necessa-
ria est vētris solutio. Si hō ven-
ter non mūdificabit: sed potius
inscula dabunt: quanto magis
dabis: tātō magis pl⁹ petorabit.
¶ Expliciūt Aphorismi hypo-
cratis sū veterē translationē.

Incipit liber Aphorismorum domini Hippocratis a dño Theodoro Gaza medico e greco in latinum de nouo translatorum.

A tabreuis

ars longa. Occasio pceptis. Experimentum fallax. Iudicium difficile.

le est. Nec solum seipsuz officio fungentem exhibere oportet: sed etiam egrum et assidentes et exteriora.

In pturbationibus vtriusque vobis spontaneis si tale purgat quale purgari oportet res bene cedit et facile fertur. Sin minus contra. Simili modo conceptaculo in anitio si fiat quiescere oportet res bene cedit et facile fertur. Sin minus contra. Igitur et tempus et terrarum et etate et genera morborum in quibus oportet necesse conspiciari officium est.

Habitus athletarum ad modum boni tuti non sunt si ad summum denenerint. Non enim in eodem subsistere possunt aut quiescere. Quod si non quiescunt nihil proficere in melius possunt. Restat igitur his de causis ut iudicet labantur. Quia ob id solvere habitum expedit sine mora: ut denuo refici corpus incipiat. Nec idcirco compressiones in extremum ducende sunt. Haud enim tutum hoc est: sed pro eius qui corrigitur natura ducendum ut tollere. Omnino euacuaciones in extremum deducte cum periculo sunt. Rursusque recreaciones extreme ad periculum agunt.

Tenuis exquisitasque victus ratio in affectibus tum diuturnis

omnibus: tum etiam acutis quibus non competit: grauius molestaque est. Itemque victus qui in extremum tenuitatem deuenerit: grauius est. Nam satietas quousque in extremum acta molesta est. 5. In tenui victu ratione egri peccant quo fit ut maiore afficiantur de trimento quicquid enim committitur grauius obuenit quam in aliquantulum pleniori. his igitur et sanis tanta non est illa admodum tenuis diligens et quiescens ratio victus ob eam rem quod difficilius errore qui committitur feruntur. Ita fit ut tenuis et diligens victus periculo sit: maxima ex parte sit eo quod paulo plenior recipiatur.

Summis morbis summa diligentissime remedia adhibenda sunt. 7. Ubi morbus parvus est statim et labores summi fatigant et tenuissimo victu uti necesse est. Ubi non ita est: sed plenus agere licet. Tantu indulgendum est cibo quanto morbus ipse sit summo lenior. 8. Cum vero morbus consistit suo vigore: tenuissimo victu uti necesse est.

Colligendum etiam est an eger possit eo victu quem preceperis durare ad consistendum vigorem usque egrotationis: et ille ut potius deficiat: nec durare possit ea ipsa victus ratione: an morbus autem deficiat atque hebetescat.

Quibus igitur consistens iuxta est: his tenuis victus iuxta precipiendus est. Quibus autem consistens vigor postea futurus est: his in eo ipso vigore et paulo ante de cibo subtrahendum est. Tempore vero superiore verius agendum est ut eger sufficiat.

In accessibus abstinentium est assumere enim cibum nocuum est. et quod per

circuitū veniūt accessiōes: his i
ip̃a accessiōe abstinentū est. 12.
Accessiōes h̃o p̃ditionesq; iudi
cant a morbis 7 anni ip̃ib; atq;
ē circuitū successiuis ieremēs
siue q̃ti die: siue vno interposito
die: siue ē p̃ internalla āpliora
eueniūt: necnō ex his q̃ superue
niunt iudiciū accipi pōt. Verbi
gratia i morbo costalli si screa
tio purulenta statim iter initia
exstitit: breuē egritudinem fore
oñdit. Sin postea puruit lōgā.
Quin ē vna: alio: sudor: mor
bus aut difficile aut facile nul
lo pacto iudicari finitine posse
aut breues. aut longos fore si
gnificabunt. 13

Senes facillime ieiuniū tolerāt
mor q̃ firma etate sūt min⁹ a dō
lescētes. oīz minime pueri eorū
q; ip̃or q̃ oīo sūt p̃p̃fiores. 14.
Qui increscūt p̃m calor: inati
obtinēt: itaq; plurimo cibo ldi
gēt alioqñ corp⁹ absūmūt. Seni
bus h̃o par calor: iē: 7 ob eā
rē paucis egēt somnib; q̃ppe q̃
a mltis op̃p̃si extinguant: h̃ic
ē feb. n̄ eā acute senib; accidūt
corpus em̄ eorū frigidū est. 15.
Uetres hyeme 7 vere natura ca
lidissimi sunt: somni lōgissimi
Itaq; per eatēpora cibi dari co
piofi debent. Calorus em̄ nati
ui copia magna inest: vt cib⁹ p̃
inde plentior requiratur. Argu
mento etates suntz athlete. 16.
Victus omnis febricitantibus
humid⁹ p̃ficiat: sed p̃cipue pue
ris: 7 his qui ita vivere consue
uerunt. 17.

E: quibusnam semel aut bis as
sumendū sit: 7 plurane an pau
ciora: particulatiz an inaduer
tendum. Tempou etatiz p̃sue
tudinē impartiendum aliquid

est. 18.
Cibos estatez autūno difficillī
me ferūt: hyeme facillime mor
vere. 19.

Qui p̃cruit⁹ accessiōnē racuūt
his nihil est dandū nec assume
re q̃cq; cogendū: sed adiectioni
subtrahēdū ē an iudicatōes. 20.
Que iudicant aut iudicata sūt
integre: nō monere neq; noua:
re vel medicamentis: vel alijs i
citamētis: sed sinere debes. 21.
Que etiāda sunt eo duci debz
qua maxie nā cōmode tēdit. 22.
Concocta enacuare mouereq;
nō cruda opz nec i p̃ncipio nisi
turgēt. Sed magna ex pte non
turgent. 23.

Deiectiōes nō copia estimāde
sunt: sed eo q̃d talia deiciūt
q̃lia deici opz facile eger fert.
Atq; vbi ad aie defectionē vsq;
ducendū est: ita agendū modo
eger durare possit. 24.

In affectib; acutis raro 7 inter
initia vtēdū medicamēto: euas
cuatorio est: idq; adhibito dili
gēt examine faciendū est. 25.
Si quale purgari opz tale pur
gat: prodest 7 facile fertur. Si
contra difficulter. 26.

Incipit liber scōsaphorismo
rū dñi hypocratis a dño theo
dorio gaza medico e greco in
latinum nuper traductorum.

18 quocun

q; morbo somnus
laborem affert le
talis est. At si in
uat letalis nō ē. 2.
Ubi somn⁹ delirū tollit bñ ē. 3.
Sōnus aut vigilia si alterutrū
modū excesserit: male est. 4.
Nō satietas: n̄ fames: n̄ alio q̃
q̃ bonū ē q̃d naturā excedit. 5.

Lasitudines sponte enueniētes morbos pronunciant. 6.

Quicūq; parte corporis aliqua laborantes laborem ipsum magna ex parte non sentiunt: his mens egrotat. 7.

Que longo temporis spatio extenuantur lente reficienda sūt. Que breui breuiter. 8.

Si q̄s a morbo cibū assumēs n̄ corrobora: plus cibi q̄ satis sit assumi significat. At v̄o si non assumēti ita enenit: euacuatio: ne opus esse sciendum est. 9.

Corpora quacunq; purgare libuerit: fluida eo facies. 10.

Corpora ipsa quo magis nutritis: eo magis offendis. 11.

Potū q̄ cibo expleri facili⁹ ē. 12.

Que p morbo reliquunt: ab indicatione faciūt recidiuam. 13.

Quib⁹ indicatio instat: his nox difficilis est q̄ accessionē p̄cedit subseque: aut nox facili⁹ magna ex parte accedere solet. 14.

In p̄fluuijs alui mutatiōes dictionū inuāt nisi i p̄ua mutet. 15.

Ubi fauces egrotat aut tubercula i corpe oriunt excreatiōes p̄siderāde sunt nā si biliose sūt corpus egrotat: si similes sanis corpus alere tutum est. 16.

Ubi fames ē: laborādū nō ē. 17.

Ubi plus cibi p̄ter naturā ingestum est: morbum id facit: patet hoc ex ip̄a curādi ratione. 18.

Eoz q̄ vniuersim atq; celerit aluit excretiōes q̄ celerit sūt. 19.

Morboz acutoz p̄dictiōes non admodum tute sunt neq; mortis neq; salutis. 20.

Quib⁹ iuueib⁹ adhuc alui hūida ē: his senescētib⁹ siccat. p̄tra quibus iuuenibus adhuc alui sicca est: his senescentibus hu-
mectatur. 21.

fame vini potio soluit. 22.

Quicūq; morbi ex repletōe sūt euacuatiōe curāt. Quicūq; euacuatiōe repletōe. Eodēq; mō ceteroz p̄ua remedio sunt. 23.

Morbi acuti intra quantūdecimū diē indicari solent. 24.

Dies q̄r⁹ septimi index ē. Octauus p̄ncipiū alteri⁹ septenarijs exordit. Undecim⁹ etiā conlide-
randus est. Quartus enim scōi septenarij est. Item decimus le-
ptimus p̄siderandus est. Quar-
tus enim a quarto decimo ⁊ se-
ptimus ab vndecimo est. 25.

Quartāe estue vienes magna ex parte sunt. Autūnales lōge p̄ertim q̄ hyemē attigerint. 26.

Febriē conuulsioni superuenire melius est q̄ conuulsionem te-
bu. 27.

his que nō ex ratione lenāt: cō-
fidendum non est: nec p̄ metu
omittendum soluere: ea que p̄-
ter rationē incidunt mala: hec
enim magna ex parte infirma
sunt nec perseverare aut immo-
rari diutius solent. 28.

Febritati nō admodū leuiter ⁊ p̄ summā corpis formā si cor-
pus p̄stat nec v̄llo modo colla-
bit: aut ⁊ si magis consumitur
q̄ ratio postulat: vitiosum ē al-
ter em lōgitudine morbi: alte-
rū imbecillitatē significat. 29.

Cū morbi incipiūt: si quid mo-
uendū est moue. Cū consistunt ⁊
vigēt: quiescere melius est. 30.

Omnia cum incipiunt ⁊ finiunt
leniora sunt. Cū consistunt gra-
uiora. 31.

Si cui ab egrotatiōe bene assu-
mēti cibū corpus nihilo p̄ficat
signum est vitiosum. 32.

Omnes fere q̄ sese male habēt
principio bene assumētes cibū

¶ Noua traductio secundi libri. ¶ 6

nec quicq̃ proficientes : in fine
medicinam erigunt. At vero q̃
p̃ncipio vehementer erigētes
postea bene assumunt: hi meli⁹
euadunt. 33.

In quouis morbo mente con-
stare ⁊ cibū appetere bonū est:
contrarium vero vitiō dā. 34.

Per morbos minus hi periculi-
tantur quorum nature morbus
conuenit aut etati aut habitui
aut tempori q̃ quibus vno con-
uenit aliqua ex his ratione. 35.

In quouis egritudine partē vni-
uersali ⁊ inuēntrem esse plenio-
rem melius est: admodum exte-
nuari atq; tabescere vitiosum
est. Ad inferas et purgationes
hoc idem tutum non est. 36.

Qui salubri corpore sunt: celeri-
ter p̃ euacuationes oppressi dis-
solvuntur atq; etiam qui prauo
cibo vtūtur. 37.

Qui corpore bene constant: dif-
ficulter ad vsum veniunt medi-
camentorum. 38.

Potus ⁊ cibis paulo deterior
mō suauior sit q̃ melior: sed q̃
inuiuior: antepōnendus est. 39.

Seniores magna ex parte mi-
nus egrotāt q̃ iuuenes. Atta-
men qui longi his acciderint
morbi: magna ex parte inabi-
les tota vita comitantur. 40.

Rauedines ⁊ grauedines ma-
ioribus admodum cōcoqui ne-
queunt. 41.

Qui sepe ⁊ multum exsoluitur
sine causa manifesta: hi de repē-
te moriuntur. 42.

Supor attonitus vehemēs sol-
ui non potest. leuis non de faci-
li potest. 43.

Qui strangulantur ⁊ euertuntur
circa mortem: si ore spumāt
non reficiuntur. 44.

Qui obesi admodum sūt ex na-
tura celerius moriuntur q̃ qui
graciles. 45.

Qui morbo comitiali laborat:
si iuuenis est liberari mutatōe
potissimum: etatis: loci: victus
⁊ vite munere potest. 46.

Si dolor geminus non eodē in
loco infestat: qui vehementior
est alterū leuiorē obscurat. 47.

Dolores ⁊ febres accidunt magis
cum conficitur pus: q̃ vbi con-
fectum iam est. 48.

In omni corporis motu cum fa-
tigari incepit cessasse prorsus
lassitudinis lenario est. 49.

Qui assueuerit ferre labores et
si inualidi sunt aut senes faci-
lius ferunt: q̃ q̃ nō sunt assueti
quāuis robusti ⁊ iuuenes. 50.

Quicūq; longo tpe assueta sūt
etiā si deteriora sint min⁹ iesta-
re solēt: q̃ insueta sūt. Igit̃ ad
insueta q̃ mutasse pueniet. 51.

Nimis repente euacuare aut
replere aut calefacere aut refri-
gerare aut alio q̃uis mō corp⁹
monere: tutū nō est. Atq; nimis

omne inimicū nature est. Cōtra
paulatim lēteq; agere tutū est.

Deniq; de alio trāsire in aliud
prestat. 52.

Si cū oīa ratione feceris: non
id puenit q̃ ratio postulat: no-
li in aliud trāsire dum maneat
quod p̃ncipio vitum est. 53.

Quorum alius est humidus: hi
quādiu iuuenes sunt meli⁹ de-
gūt q̃ quibus sicca est. At in se-
nectute deteri⁹. Siccat̃ em̃ ali⁹

magna ex p̃e hisq; fenescūt. 54.

Magnitudo corporis in iuuenta
quidē formā liberāle affert nec
iniocundam. Sed in senectute
vsu difficilis est: atq; deterius
euadit quod procerius est.

Incipit liber tertius aphorismorum hypocratis a domino Theodoro Gaza nuper e greco in latinum traductorum.

Temporū mutationes potissimum pariunt morbos. magneque temporū mutationes: aut frigoris: aut estus et reliqua ex ratione grauius incidunt.

2. Naturarum alie ad estatē: alie ad hyemē bene maleve sese habent.

3. Ex morbis alijs ad alia tempa loca et victus gratia bene maleve sese habent eodem modo etates.

4. Per tempa quoties eadem die morbus estus: morbus frigus exurit morbos autumnales expectari oportet.

5. Auri hebetat auditus: caliginē obducit: corpora diffundit: pigriorque faciunt. caput aggrauat. ubi tēpestas ita pualuerit: affectus eiusmodi existunt.

At si tempus aqilonis erussit: fauces: alui dure: difficultates viue: dolores horifici costarum et pectorum accidunt. Ubi tēpestas ita eruperauit: affectus humidi expectato.

6. Quoties estas sit similis veri sudoris copiam in febribus expectare oportet.

7. Per squozes febres acute fieri solent: et si magna ex parte talis sit annus. Quē fecerit additione: morbos quos tales expectare magna ex parte oportebit.

8. In tempore nature legitimum quousque tēpestiva tēpestine reddunt: morbi pstantes sinceri et faciles subeunt. At vero iniquis incōstantes et indicati difficiles existunt.

9. Per autumnum morbi acutissimi et exitiosissimi. accidunt magna

ex parte ver saluberrimum est minime exitiosum.

10. Autumnum tabidis malus est. Quod ad tempus attinet rationē. Si hyems squalida et aqilonia fuerit: ver pluuium australeque: febres acutas fieri estate necesse est: et lippitudines et uestiginum difficultates maxime mulieribus et his que humidam habent naturam.

12. Morbi autem per imbres fiunt magna ex parte febres: lōge: alui suores: putredines.

13. Si hyems australis pluuia. et tepida fuerit: ver calidum aqilonumque: miferes quoniam primum iuxta ver pperat: abortum ex quolibet causa facit. Que autem pepererit: imbecilles aut morbosos edet infantes: ita ut aut statim pereant aut tennes atque valitudinarii vian.

Ceteris difficultates uestiginum et lippitudines aride accidunt. se moribus vero distillationes que cito interimant.

14. Si estas squalida aqilonumque fuerit: autumnum pluuium austrinumque dolores capitis: russes: rauedines: granedines existunt. Tabes etiam nonnullos inuadit.

15. At si autumnum aqilonumque sit et siccus: viris natura humidis et mulieribus pderit: relique accidunt lippitudines aride et febres acute et granedines: nonnullos etiam atra bilis exercebit.

16. Conditionum anni squalores salubriores quod in totum dixerit quibus minusque mortiferi sunt.

17. Morbi per libres magna ex parte pstant: febres lōge: alui finetes: putredines: attoniti: agine per squalores tabitudines: lippitudines: articuloz dolores: stillicidia viue: difficultates ite

stinorum.

18.

9 Noua traductio tertij libri. 6

Cōditionuz q̄tidianarū aquilones corpora p̄stipatoria: p̄tētiōra: mobilitiora: coloratio: aq̄ faciūt. andrū etiā aduūat: s; aluū excicāt: oculos mordēt: et si in pectore dolo: aliq̄s p̄est acri⁹ excitatur. 19.

Austri corpora dissoluūt et hūmefaciūt: caput aggranāt: auditū obtūdūt: v̄tigiles mouēt: oclis et corpore⁹ asserūt tarditātē: aluos ēt hūmefaciūt. 20. Per tpa anni pueri et qui etate his p̄imi sunt: vere atq̄ p̄ia etate oprie degūt: et marie valēt. Senes etate et autūno alū: quādiū reliq̄ autūni tpe et h̄yeme q̄ media sūt etate meli⁹ valent. 21.

Morbi q̄ dē oēs t̄pib⁹ oib⁹ accidere solēt. Sed nōnulli certis q̄busdā et oriunt et irritant. 22. Vere em̄ aīre bules: furores comitiales: p̄fusiōes s̄guis: angine: usses: grauedies: lepie: i: petigiles: v̄tigines: pustule: vlceroīe plurie: tubercula: articulorum dolores. 23.

Etate nōnulli ex his ac febres continuc: et ardores et tertiane plurime: vomitiōes: et alui p̄fusiō: oculorū et aurīū dolores: ous vlcera: genitaliū putredines et sudamina. 24.

Autūno magna pars estiuorū atq̄ etiā febres q̄rtane et erronee: lienes aq̄ iter cutē: tabes: stillicidia: yune: leuitates itestinoz: corēdices: angine: anhelationes: volunū: comitiales: aīre bules furores. 25.

Hyeme costales: pulmonie: grauedies: rauedines: tusses: dolores laterū: pectorū: lūborū: caputū dolores: v̄tigiles: attōiti. 26. Per etates hec accidunt: p̄s et

recēs nat⁹ puerulis vlcera oris vomit⁹: ifōnie: pauores: iflāmātiōes vmbilici: hūiores aurīū. 27. Paulo etate p̄grediētib⁹ cū dē tire icipiūt: giguay p̄urigies febres: p̄ulsiōes. alui fluores marie cū caninos edūt: et his potissimū pueri q̄ corpulētissimi sūt et aluos h̄nt astrictas. 28. Adultiorib⁹ iā tōssile. v̄tebre i occipitio sine luxatio i p̄tē ite: riorē: āhelatiōes: calculi: lūbuci teretes: ascarides: v̄ruce: satirē strume: reliq̄ abscess⁹: sed p̄cipue q̄ enumerant. 29.

Adolescētib⁹ iaz et pubescētib⁹ magna eoz p̄s accidit: atq̄ ēt febres diurne poti⁹ et s̄guinis enarib⁹ p̄fusiōes. 30.

Plurimi h̄o affect⁹ pueril⁹ etatis iudicāt siue finiunt: aut intra q̄dragēsimū diē: aut itra septimū mēse: aut itra septimū anū: aut cū ad pubertatē itur. Qui āt p̄durarūt nec solui potuerunt. pubescēti aut femie cū menstrua erūpūt: h̄i p̄senescere assolent. 31.

Adolescētib⁹ sanguinis screatiōes: tabes: febres acute: comitiales et reliq̄ morbi: s; p̄cipue q̄ enumerant accidunt. 32.

Qui h̄ac excesserūt etate his anhelatiōes: costales: pulmonie: obliuarij: deluria: ardores bilares: alui fluores lōgi: difficultates itestinoz: leuitates itestinoz: marisce. 33.

Sēiorib⁹ difficultates spirādī difficultates: tusses stillicidia v̄ie difficultates v̄ie: articoz dolores: rhēnū dolores: v̄tigiles: attōiti: mali habit⁹. p̄urigies corpoz totū ifōnie: alui oclorū et aurīū hūiditates. hebetudines oculorū: granitas aurium. 24.

¶ Incipit

Incipit liber quartus Aphorismorum dñi hyppocratis a domio Theodoro gaza nup̄ e greco i latinū traductorum.

Mulierē vero gerētē purgabis medicamēto si mā turget q̄rto mēse: z ad. viij. vsq;: i3 eas min⁹: ab recētiore aut z ab auctiore cauebis.

2. In medicamētoꝝ vñ si talia dñcunt ex corpe q̄lia vñ sponte exeat: vtile ē si p̄cohibēda sūt.

3. Si quale purgari oportet tale purgatur: prodest z facile fert.

4. Si p̄difficiliter.

5. Estate poti⁹ supra: hyeme infra ducēdū medicamētis est.

6. Sub caner añ canē medicamētoꝝ vsus difficilis.

7. Macilentos z ad vomitū faciles purgādos. p̄curab; cauendo hyemem.

8. Qui at ad enomēdū difficiles sūt corpe mediocriter p̄stāt infra purgabis canēdo estatē.

9. Tabi obnoxios caue ne vñq; ad supnas dñcas enacuatiōes.

10. At vero atra bili cōmotos plenus infra eadēq; rōne contraria afferas.

11. In valde acutis statī z die primi enacuādū ē si materia rurgēt. Supsedere em̄ in eiusmodi morbo. malo est.

12. Quos tormia vmbilicū fatigāt z labor atq; lūborū dolor infestat: nec medicamēto aut vñlo alio mō solui cruciat⁹ pōt; hīs in aquam inter cutē siccam decumbitur.

13. Quorū a sui lenitate ītestinoꝝ infestant: hiberno tpe eos supra purgare malum est.

14. Qui nō de facili supra veratrū purgantur: eoꝝ corpora añ p̄tione hūmectāda sūt cibo pile

nioze quietep.

15. Eū q̄ veratrū biberit ad corporis motiōes mag; ad somnos q̄etesc; min⁹ ducito: motiōe corpus turbari. iudicio est nautigatio.

16. Cū libuerit vt veratrū āplius ducat: corp⁹ monebis. Cōtra cū sistēdū cēluer; somnū molieris nec quicq; monebis.

17. Veratrū periculofuz his est q̄ corpore integro sunt: facit enim conuulsionem.

18. Si q̄s nō febriēs inedia erigit et cord; dolore aut caliginosa p̄tigne ītestat ac oris amaritudinē sentit: purgationē se egere pte supiore figat.

19. Dolores qui supra p̄cordia īstant purgationē supra: q̄ infra infra requirunt.

20. Qui in medicamentoz potiōe nō sitiunt cū purgant. hī nō desinūt puulq; sitiunt.

21. Si tormina acciderūt nō febricitātī z genuū grauitas z lūborū dolor: purgatione infra op⁹ esse significatur.

22. Deiectiones nī. rei mō sanguis atrī spōte veniētes siue cū febre siue sine febre pessime sunt: z q̄ plures sūt priui colores: eo peius. Sz si ex medicamēto tales egerunt: meli⁹ ē z q̄ plures non priui colores sūt eo meli⁹.

23. In quocūq; morbo incipiēte si atra bilis vel supra vñ infra erit: letale est.

24. Quicūq; ex morbis acutis aut diuturnis pulnerib⁹ aut alio quouis mō extenuati atrā bilē sanguinei atro similē emiserit: postridies moriunt.

25. Difficultas ītestinoꝝ si ab atra bile īceperit: letalis ē.

26. Sanguis supra emissus q̄liscūq; Articella

Articella

9 Noua traductio. 6

est mal⁹ est fra aut bon⁹ ē. 26.
 Si difficultate itestinoꝝ labo-
 rāti carūcule exeūt: letale ē. 27.
 Quib⁹ p febres sanguis alicū-
 de large exierit: his i recreatio
 ne alui humide reducunt. 28.
 Quib⁹ deiectiones bilioſe exeūt
 surditate superueniente finiu-
 tur. Et qb⁹ surditas preceſſerit
 desinit si deiectiones sequunt⁹
 bilioſe. 29.
 Quibus febricitātib⁹ die septo
 frigora accidūt: his difficulter
 iudicantur. 30.
 Quib⁹ accessiones veniūt si fe-
 bus quacūq⁹ hora dimiserit: ea
 de altero die repetit: his diffi-
 le iudicatur. 31.
 Qui p febres lassantur: his in
 articulos et maxillas possimū
 abscessus decumbunt. 32.
 Quib⁹ cōualescentibus a qua-
 nius egritudine pars aliqua cor-
 poris dolore veratur: his eā in
 parte absceditur. 33.
 Quin et si pūſq⁹ egrotassent pre
 aliq⁹ sui corporis pdoluerit eo-
 de morbus decumbit. 34.
 Si febricitāti nullo tumore fau-
 ciū strāgulatio accidit subito
 letale est. 35.
 Si febricitāti collū puerit⁹ vt
 vix deuotare possit sine villo col-
 li tumore mortiferū est. 36.
 Sudores febricitāti si stati in-
 ceperit bono sūt. Et tertio die
 2. v. 7. viij. 7. ix. 7. x. 7. xij. 7. x.
 7. xviij. 7. xxij. 7. xxx. 7. xxxij
 his em sudorib⁹ morbi iudicā-
 tur. Qui autem nō ita veniunt
 laborem significant: et longitu-
 dinem morbi et recidiuam. 37.
 Sudores frigidi si cum febre a-
 cuta accidunt: mortē significāt
 si cum mitiore: longitudinem
 morbi. 38.

Et qua pte corporis sudor est
 ibi morbum esse significat. 39.
 Et qua parte corporis frigor
 aut calor est: ibi morbus ē. 40.
 Ubi toto i corpore mutatio sit:
 et modo corp⁹ frigescit: modo
 caleſcit: aut colorem alium ab
 alio recipit: longitudo morbi
 significatur. 41.
 Si per somnū sudoris copia si-
 ne causa manifesta enenit: vlt⁹
 cibi plenioris significatur. 42.
 Si non per cibū id accidit: ina-
 nitione corpus egere significa-
 tur. 43.
 Sudor: multus modo frigid⁹
 modo calid⁹ assidue fluēs fr-
 gidus magis: calidus minus:
 morbum significat. 44.
 Quēcūq⁹ nō intermittētes ter-
 tio die vehēmentiores reddūt
 magis periculose erisūt. 45.
 Si quouis modo intermittunt
 securitatē inesse significat. 46.
 Quos febres longe exercēt his
 vel abscessus i articulos: vlt⁹ do-
 lores decūbunt. 47.
 Quos febres diutine habent:
 his in articulos abscedit si la-
 bor: accidit. Quib⁹ autem in
 articulos abscedit si labor ex
 febre: hi cibo pleniorē vtūt. 48.
 Si rigor: accidit per febrem cō-
 tinuam egro iam debili letale
 est. 49.
 Excretiones in febribus non
 interpolatis luide aut crūete
 aut ietide. omnes sunt male. 50.
 si bene excernit salutare sunt
 deiectiones etiam et vine iu-
 uant que commode exeūt. At
 si nihil commode p ea loca ex-
 cernitur: malo est. 51.
 In febrib⁹ nō interpolat⁹ si ex-
 teriora frigēt interiora vniūt et
 sitiunt. letale est. 52.

In febre nō interpolata si labiū
aut oculū aut supciliū aut nasū
peruerit: si visus: si auditus
defecerit: egro iam debili: quic
quid ex his accidit: moris i pro
pinquo est. 50.
Quibus i febre nō interpolata
difficultas spirādi cū durio ac
cidit letale est. 51.
Per febres abscessus nisi p̄mis
soluat iudicatiōib⁹ morbi lon
gitudinem indicat. 52.
Quib⁹ in febribus aut in alijs
morbis oculis volētib⁹ illacri
mant nullū est periculū: s; q̄b⁹
innitis: periculosus est. 53.
Quib⁹ p febres lentore dentes
opplent: his febres incidunt ve
hemētes. 54.
Quib⁹ tussis sicce leuiter irri
tantur in febrib⁹ arduis: hi nō
admodum siti afficiuntur. 55.
Febres que per accessus ingui
nuz accidunt: male sunt nisi gñe
ep̄himere hoc est dyarie conti
nentur. 56.
Febucitanti si sudor accedit fe
bre nō intermittere malo ē. mor
bus em̄ prorogat: plusq; humi
ditatis esse significatur. 57.
Qui p̄nisiōe aut distēsiōe tene
tur si accidit febris morbum le
uat. 58.
Qui ardore tenetur si frig⁹ ac
ciderit soluetur eo malo. 59.
Febres tertiane septen⁹ circui
tib⁹ iudicāt qd̄ lōgissimū ē. 60.
Quib⁹ per febres aures obsur
duerit: his sanguinis e narib⁹
fusus aut alius perturbata sol
uit morbum. 61.
Quib⁹ per febres morbi regi⁹
an̄ septimū accidit: malo ē. 62.
Febus nisi die pari desierit so
let recidinare. 63.
Quib⁹ p febres q̄tidie frig⁹ ac

cidit: febres q̄tidie soluant. 64.
Quib⁹ p febres morbi regi⁹ die
septio: aut q̄rtodecio acciderit
bono ē: nisi illa obdurnerit. nā
si hoc in ita accidit: nō bñ ē. 65.
In febrib⁹ si circa alnū calor: ve
hemēs ac dolor v̄triculi verat
male est. 66.
In febrib⁹ acutis si cōnulsioes
aut viscerū dolores vehemētes
acciderint: male erit. 67.
In febrib⁹ si pauciores p̄ somnū
aut cōnulsiones accidunt ma
le est. 68.
In febrib⁹ sp̄s subsistēs malo ē
qm̄ p̄nulsionem significat. 69.
Quibus vine crasse: grumose
pauce sūt: n̄ sine febre: si tenues
copiose prodierint: proderunt
maxie vero tales erunt his q̄
statim aut breui sedimen hā
beant. 70.
Quibus v̄rina turbulenta qua
lis iumētōz ē: his dolor capitis
vel adest vel aderit. 71.
Quibus septimo die indicatur
ad salutē: his v̄rina quarto die
nubeculā h̄z rubicundam t̄teli
qua ex ratione. 72.
Quib⁹ v̄rina plucida alba emit
titur malo est: deliris potissimū
talīs euenit. 73.
Quib⁹ ilia suspēsa murmurāt: si
lūboz dolor accesserit his alui
ad modū h̄uectāt: nisi fiat⁹ erū
pat aut v̄rine copia p̄deat idq;
in febribus. 74.
Quib⁹ i articulos abscessurū ē
his eximit abscessus v̄rina cassa
copiosa alba q̄is i febrib⁹ labo
riosis quarto die nōnullis exi
re incipit. s; si sanguis q̄z erupit
breui admodū tenabunt. 75.
Si sāguis aut pus esuit p̄ v̄ri
nā: exulcerationē aut r̄p̄nū aut
vesice significat. 76.

Quib⁹ cū vīna crassa carūcile eriguer: aut veluti capillamēta creūt ex rhēib⁹ his excernit. 77
Quib⁹ cū vīna crassa fursūrea qdā creūt: his vesica scabie affecta est. 78.

Quicūq; spōte sāguinē mingūt his venulam ruptam esse i rhe nibus significantur. 79.

Quib⁹ invīna decidēt harenosa: his calcovesica laborat. 80.
Si q̄s sāguinē migūt grumos et guttati emittit vīnā ac dolo rē adyētrē imūe pectinēz semē vitis vesice laborat. 81.

Si q̄s sanguinem aut pus aut squamulas migūt: et cuz graue olēna invīna exulceratio vesi ce significatur. 82.

Quib⁹ i vīnario meatu tubercula oriunt: his suppuratione facta et eruptioe lenat dolor. 83.
Mictio noctu copiose fetā erigūa fore deiectionē sīgar. 84.

Incipit liber quint⁹ aphorif morūz qui hypocratis a dño theodoro gaza nup e greco in latinum traductorū.

Convulsio a veratro letalis ē. 2.
Convulsio a vulnere letalis est. 3.

Sanguinis multe profusionis convulsio aut singultus supueniēs malo est. 4.

Ex purgatioe convulsio aut singult⁹ supueniēs malo est. 5.

Si ebri⁹ q̄quā obmutuerit convuls⁹ emouit nisi phēn⁹ a febre sit aut cū ad eā venerit horā q̄ crapula soluitur facultatē recipiat loquendi. 6.

Qui a distensione phēdunt: intra quartū diē intereūt. Si tñ hos dies euaserit: pualiscēt. 7.

Conutiales q̄bus ante vbertatē accidūt comutatioez recipiūt quib⁹ āno vigesimo quinto comouuntur. 8.

Costales nisi intra q̄rtūdecimū diez repurgantur in suppurationēz vertuntur. 9.

Tabitudini maxie etas obnoxia ē ab āno decimo octauo ad trigessimū quintū. 10.

Qui tabe iestant: si q̄s despuūt et extruūt granit olet et capilli defluūt: letale signū ostēdūt. 11.
Qui angina euaserūt: his i pulmone abscedit et intra septimū diē moriūtur. si tñ hos dies euaserint suppurantur. 12.

Quib⁹ p tabē capilli defluūt. hi alui fluxioe supuetētem moriūt. 13.

Qui spumātē sanguinē despuūt his de pulmone educitur. 14.

Tabem detēt fluxio alui accedens letalis est. 15.

Qui a costali supant si itra quadagesimū diē a quo ruptio facta est repurgētur lenātur: alio q̄n trāsēūt in tabem. 16.

Calida si immodica sit detrimēta hec insert: corpis effeminatio nē: nernoq; cōtinētā: mētis torpedinē: sanguinis pfusione aie defectionē: quib⁹ mors seq̄t. 17.

Frigidiora conuulsiones distētoes: liuores algores febules. 18.
Frigida ossib⁹: dētib⁹ neruis: cerebro: medulle dorsali inimica ē. 19.

Que p frigerit calefaciēda sunt exceptis his que sanguinem pfundant. 20.

Frigida vlcereb⁹ mordax est cū tē obdurat: dolorē i se pabilē monet: liuorē trahit: algores febules puulsioes distensionēq; inuehit. 21.

Nōnunquam per distensionē a-

ne vlcere inneni bñ corporato
estate mediā frigide aq̄ larga
perfusio reuocat calozē: calor
autem mala hec tollit. 22

Calida suppuratoria vulnerū
oīm summu securitatis idiciū
p̄stat: cutē mollit: extenuat do-
lozē: lenit rigores: cōuulsiones
distensōes mitigat: capitis au-
tem grauitatem soluit: ossibus
fractis plurimū prodest: s; pre-
cipue his que eruta sunt eorū:
q̄ marie his q̄ vlcera hñt cadit
z q̄ ab algore vel moriunt vñ
cerant: necnō repētib⁹ cōessis:
sedi gñali vtero: vesice opitu-
latur: his calor amicus z decre-
torū est: frigus inimicum atq̄
interimens. 23.

Ufus frigide vbi sanguis p̄fū-
dit: attamē nō q̄ effluat s; iuxta
injiciēda est. Quinetiam vbi in-
flāmatioēs sunt aut inflāmīna
ad rubrū cruetiue tēdētia san-
guine recēti. Nā veterib⁹ quidē
nigredinē affert: ignē ēt sacruz
nō exulceratū inuat: exulceratū
ledit. 24.

Frigida qualis nix aut glacies
pectori iunica sūt: ruses mouēt
z sanguinē z distillationem. 25.
Tumores articulorū z dolores
sine vlcere atq̄ etiam podagri-
cos dolores z cōuulsa aqua fri-
gida large effusa magna ex p-
te lenat: soluit: dolorē extenuat
torpor enim mediocris dolorē
mitigat. 26.

Aqua que cito calefcit cito fri-
gescit leuissima est. 27.

Qui noctu bibere cupiunt: his
admodum strictibus si obdor-
muerint bono est. 28.

Mēstrua ducunt suffitu aroma-
tū: q̄ sepe vel ad alios vsus re-
sperent nisi caput tētarēt. 29.

Mulierē vtero gerentē purga-
bis medicamēto si materia tur-
get quarto mēse z ad septimū
vsq̄: s; eas min⁹ a recētiore au-
tē z ab auctiore cauebis. 30.

Mulierī grauide capi ab aliq̄
morbo acuto: letale est. 31.

Mulier pregnās sanguine emis-
so eryena abortū facit: z magis
si fetus auctior est. 32.

Mulierī sāguinē euomēti si mē-
strua eruperint: leuatio mali
cōtingit. 33.

Mulierī mēstruis deficiētib⁹ si
sāguis e narib⁹ fluxit bono ē. 34.
Mulierī pgnāri si alu⁹ nimiam
fluxit piculū faciendi abortum
imminet. 35.

Mulierī quā vitia vteri isellāt:
aut que difficulter parit: si ster-
nutamētū supuenit: bono ē. 36.
Si mulieri mēses decolores nec
semp eodem tempore pueniūt
purgatione opus esse significa-
tur. 37.

Si muliere vtero graui māmē
subito extenuāt abortio seq̄. 38
Mulierī grauide gemis si alte-
ra māmā extenuet alterū amit-
tit z si dextera mamina extenua-
ta est marem: si sinistra feminā
amittit. 39.

Si mulier nō pregnās nō puer-
pera habet: lac: menstrua ei⁹ de-
fecerunt. 40.

Quib⁹ mulieribus sanguis in
vbera colligit isania idicat. 41.
Si nōsse libuerit an mulier gra-
uida sit mulsū ei dibendū da-
bis cuius itura cubitū est: post de-
ide si venter torquet grauida
est si minus nō est. 42.

Mulier si marē gerit probe co-
lorata est: si feminam decolor
est. 43.

Si mulieris pregnātis vterum

Nova traductio sexti libri.

ignis sacer ifestat letale est. 44.
Que preter naturā tenuēs vte-
rū gerūt: abortū faciunt donec
crassefiant. 45.

Mulieres q̄ mediocriter corpu-
lēte abortū faciūt scđo mēse aut
tertio sine cā māifesta: his acce-
ptabula vteri plēa n. n. ouis sunt
ita nefetū p̄tinere possint: s̄ pre
suo pondere p̄rūpat elabātq; p-
tus necesse sit. 46.

Que preter naturā crasse cōcipe-
re nequeūt: his vteri os abomē-
to cōprimuntur: itaq; impleri do-
nec extenuent non possunt. 47.
Si vter⁹ in corā positus suppu-
ratur liciamentum recipiat ne-
cesse est. 48.

fer⁹ q̄ mares sūt pte vteri der-
tra p̄tinēt: qui semine magis si-
nistra. 49.

Si scđa. p̄cidit sternutatōio ap-
posito: nārā z os ap̄phēdim⁹. 50.
Si mēstrua sistere placet cucur-
bitulā grandem appōe ad mam-
mas. 51.

Que vterum gerunt: his vuluāle
comprimunt. 52.

Mulieri grauide si lac effluit e
māmis fetū ibecillū eē s̄ḡt. At si
māmie sūt firmē ac solide: fetū
esse validiorē significatur. 53.

Que abortū facture sūt: his mā-
mie extenuātur. S̄ si denuo du-
rescāt: dolor i māmis fatigauit
aut in corā: aut i oculis: aut in
genib⁹: itaq; n̄ faciet abortū. 54.

Quib⁹ vteri os durū est: his cō-
pressum id esse necesse est. 55.

Que vter⁹ gerētes a febrib⁹ ca-
piūtur: valdeq; extenuātur sine
cā māifesta: he difficulter piūt z
cū p̄calor aut abortū faciētes pe-
riclitantur. 56.

Si p̄liuio m̄lieris cōnulsio aut
sic defectio supuenit: malō. 57.

Si mēstrua immodice sūt: mor-
bi accidunt. Et si nō fiunt: morbi
matricarū accidunt. 58.

Uteri aut recti ifestini inflāma-
tiōe vīne stillicidium accidit.
Rhenibus ēt parulentis vīne
stillicidium sequitur. 59.

Si mulier nō cōcipit z scire plz
an cōcipere possit veste obuolu-
tā suffles infra. Nā si ordo: trās
mitti p os ad nares videbit nō
esse sua culpa sterilitē cōgices. 60.

Si mulieri grauidemēstruē pur-
gationes p̄deunt fieri non pōt
vt fetus bene valeat. 61.

Si mulieri mēstruē purgatiōes
nō p̄deūt: nec horro: aut fe-
bris supuenit z fastidia accidunt
gravidā esse arbitrare. 62.

Mulieres q̄ p̄ humidos habēt
vteros cōcipe nequeūt q̄ ēt frigi-
dos spissosq; habēt nō cōcipiūt:
fer⁹ em̄ extinguit. Necnō sicci et
admodū calidi cōcipe nō possūt
genitale ei semē corūp̄t p̄pter
inopiā alimēti. que aut modice
temperatos obtinent vteros he
valent fecunditate. 63.

Pari mō v̄ marib⁹ euenit: aut
ei pp corpis laxitatē diffiat euāe
scitq; spūs. ne semē genitale, trās
mitti possit. aut ob spissitudinē
hūor: nō foras decedit. aut pp fri-
giditatē foueri nō patit̄r ad eū
colligat locū. aut pp nimīū ca-
lorē hoc idē accidit. 64.

Lac febricitanti dari aut caput
dolēti malū ē z q̄b⁹ illa suspensa
murmurāt. z his q̄ sitibūdī sūt
nocet ēt q̄b⁹ p febres acutas bi-
liose diectiōes p̄deūt z q̄b⁹ san-
guinis multi diectio facta ēst z
Cōperit rabe p̄fectio nisi admo-
dū febriū. Dādū ēt i febrib⁹ iō-
gis tassibūdīs. si nec vllū exp̄di-
ctis piget p̄ rōnē eger p̄sūt. 65.

Quib⁹ tumoribus in vulneribus ap-
paret: hi non marlespuellis nec i-
faniur: sed delectis tumoribus alijs
de repete punctiones a tergo ubi
flesiones accidunt alijs aut ista
aut lateris dolor acut⁹ ⁊ vicia
aut difficultas testinorum si tumo-
res sunt rubicundi. 66.

Si in vulneribus validis: ⁊ prauis
tumor: si apparet malū ē magnū. 67.
Vuln⁹ molle ⁊ cedēs bonū: crū-
dū ⁊ remittēs malū. 68.

Dolenti partem capitis posteriorem
frons venam surrectā incidisse
prodest. 69.

Mulieribus frigora ichoant a lū-
bis ⁊ postluzad caput veniunt
viris in parte posteriore corporis
post⁹ qd⁹ ore: vbiq⁹ cubitorū
aut femorū cutis eris rara est:
qd⁹ pius declarat. 70.

Qui a quartanis capiuntur non
admodū cōuulsioib⁹ capiuntur
si antea capiebantur: quartana sup-
ueniente liberant. 71.

Quorum cutis obredidit squalida ⁊
sicca: hi sine sudore moriunt. Cō-
tra quorum cutis laxa solutaq⁹ ē:
hi obeunt cū sudore. 72.

Qui regio laborant: hi non ad-
modum instantur.

Incipit lib. vi. Aphor. Do.
hyp. a. d. Theodoro gaza egre-
co in latinū nup traductorum.

In longis le-

uitatibus testinorum
ruct acid⁹ supueniēs
q⁹ non extitit pius si-
gnū est bonū. 2.

Quibus nares humet aut genitu-
ra: hi valitudinarij degūt qd⁹ e-
rio ē melius valent. 3.

In longis difficultatibus testinorum
fastidiose iedie male sunt: p-
ter si accidunt cū febre. 4.

Vulnera obglabrata praua sūt.
Dolores aut pectoris aut core
aut cuiusuis mēbrū an multū in-
festant aia duertendū est. 6.

Vicia rhenus vesice lentioribus
difficiliter sanantur. 7.

Dolores ventris si suspensi sūt
lentius: si non suspensi grauius
infestant. 8.

Ulcera aq⁹ inter cutē que in cor-
pore sūt non facile sanant. 9.

Pustule late non admodum pri-
riunt. 10.

Dolenti caput reuehemēt laborē
ti pusant aq⁹ aut sanguis effus⁹
per nares aut aures egritudi-
nem tollit. 11.

Vitius a tre bilis rhenū simari-
sce supuenerit bene erit. 12.

A mariscis diuturnis sanato: mi-
si vna seruet piculum vel aque
inter cutem vel tabitudinis im-
minet. 13.

Singultuē si sternutamenta su-
puenerit: tollūt singultū. 14.

Ab aqua iter ante detentus si aq⁹
p venas in ventrem defluerit
morbo soluetur. 15.

Fluore alui diutino detentovo-
mitus sponte superueniens tol-
lit fluorem. 16.

Costali aut pulmonia detēto si
alui fluo: supuenerit malo ē. 17.

Lippientem deprehendi alui
fluore bono est. 18.

Sive flica pēdidit: aut cerebrum
cor: aut pēcordia: aut aliqd⁹ ex te-
nuioribus testinis: aut venter: aut
recurrere letale est. 19.

Cum precus os est: aut cartila-
go: aut genepicula tennis: aut
preputium: nec augeri: nec coa-
lescere potest. 20.

Si sanguis preter naturā in vē-
trez transfunditur suppuretur
necesse est. 21.

Nova traductio septimi libri

Si varices aut marice infan-
ti supuenerint: ifania soluet. 22.
Quocūq; rupta de dorso ad cu-
bitū descendūt: sanguine detra-
ctō solunt. 23.
Si melitiaz eret? lōgo tpe te-
nent atra bilis in vitio est. 24.
Si qđ intestinū ex tenuiorib? p-
cūm est nūq; coalescit. 25.
Ignē sacrū defozia hī ltrō: lūz
nō hñ ē: interi? foras bñ ē. 26.
Qui p ardōres cōtremiscūt hīs
deliriū affert solutionē. 27.
Qui suppurati aut aq̄ iter cutē
laborātes vunt aut secant: oēs
intererunt: si pus aut aq̄ vnuer-
sa efflaxerit. 28.
Spadōes neq; podagra laborāt
neq; calui efficiūt. 29.
Mulier podagra nunq; laborat
nisi mēstrua defecerint. 30.
Puer podagra nō laborat añq;
concūbere incipiat. 31.
Dolores oculorū soluit aut me-
ri potio: aut balneū: aut fomētū
aut vena incisa. aut medicamē-
tū epatum. 32.
Qui vitio lingue balbutiūt. hī
marie ab alui pfusiōe longa ca-
piuntur. 33.
Qui acida ructāt: nō admodū
costali morbo laborāt. 34.
Qui calui sunt: hīs varices grā-
des nō fiūt. Quib? aut caluis va-
rices supuenerit: hīs capilli de-
nuo subnascuntur. 35.
Aqua inter cutē laborāti si tuf-
sis supuenit malo est. 36.
Difficultatē vne vena icisa sol-
uit incidēde sunt interiores. 37.
Ab īginadēto si tūor i collo ex-
nitir: bono ē: foras ei morb? dece-
at. Quib? cācri oculi fiūt. dī. 38.
eos nō curari meli? ē. q̄ efficitur
celerius pereūt. q̄ nō curant
diutius durāt. 39.

Cōnūlio sit vltanitiōe vlt repli-
tiōe eodēq; mō singultus. 40.
Quorū illa dolores fatigāt sin-
inflammatione: hīs febrib? supue-
niens soluit dolorem. 41.
Quibus suppuratū qđ in corp-
abditum non innotescit: id p-
crassitudinem vel puris: vel le-
ci delitescit. 42.
Arquatis iecur efficit duruzma-
le est. 43.
Lienosis q̄ a difficultate itestioz
capiūt: si ea ip̄a difficultas lōga
aq̄ inf cutē supuēter: aut lenita
itestioz atoz ita iterimē. 44.
Quib? p stillicidiū vīne supue-
nerit voluulus: intra septimum
diē moriūtur nisi febre superue-
niente vīna effluat satis. 45.
In vicerib? annis aut etiā diu
turniorib? os discedere cicatri-
cesq; efficit canas necesse est. 46.
Quigib? ierā helitū aut tussi ef-
ficiūt aq̄ pubertate iterēūt. 47.
Qui lenādi sanguine aut sūt me-
dicamēto purgādi. hīs pno tpe
vel cultello solnēda ē vena: vel
medicamētū adhibēdū est. 48.
Lienosis difficultas itestinoz
supueniēs bono est. 49.
Podagrici morbi inflammatiōe
sedata intra qua dragesimū diē
desistunt. 50.
Quibus cerebrū precisum ē hīs
febrē 2 bilis vomitū supuenire
necesse est. 51.
Quib? bñ valētib? dolores subi-
to accidūt capitis statiq; obma-
tescūt 2 stertūt itra septimū diē
pereūt: nisi febris p̄hēdat. 52.
Oculorū suspectiōes ēp somnū
obseruasse cōsiliū ē: nā si qđ cā-
dide pris inspicit palpebris nō
vndiq; sibi pmissis nec alui su-
or aut medicamēti potio i cā ē
pranū hoc signū: letaleq; admo-

dum est. 53.
 Deliria q̄ cū risu accidunt tutio-
 ra sunt q̄ que serio. 54.
 In affectib⁹ acutis q̄ affligāt cū
 fe. suspiria luctuosamala sūt. 55.
 Podagrici morbi vivere autūno
 magna ex pte moventur. 56.
 Attributaris morbis in picula
 hec decubitur: stupor et corpis:
 aut cōuulsione aut furore indi-
 cāt aut cecitatem. 57.
 Stupores attoniti potissimū ve-
 niūt a. xl. ad sexagesimū annū. 58.
 Si omentum decidat putrescat
 necesse est. 59.
 Quibus a corendice infestatis
 cora recedit et redit: his mucos-
 res ea in pte gignūt. 60.
 Quibus a corendice infestatis
 diutina recesserit cora: his crus
 cōtabescit et claudicat nisi adu-
 ratur. 61.
 Incipit liber septimus apho-
 rismo: a dñi hyppo. egreco in
 latinū nuper a dño Theodoro
 gaza translatorum.
In morbis acutis frig⁹ par-
 tiū extremarū malo est. 2.
 In osse egrotante caro liuida:
 malo est. 3.
 A vomitu singultus et oculorū
 r̄bor: malo est. 4.
 Viro: a sudore nō bono est. 5.
 Ab infania difficultas intestino-
 rū aut qua inter cutē aut men-
 tis alienatio: bono est. 6.
 In morbo diuturno inedia et de-
 iectionis: sincere malo sunt. 7.
 Ex multa potione rigor aut de-
 lirium malo est. 8.
 A vomice rptione interna res-
 solutio aut vomitio aut aie de-
 sectio euenit. 9.
 A sanguis p̄fusio mentis com-
 motio aut cōuulsio malo est. 10.
 A voluulo vomitus: aut singul-

tus: aut mentis commotio: aut
 cōuulsio accidēs malo est. 11.
 A costalli pulmonia: malo ē. 12.
 A pulmonia delirium malo ē. 13.
 Per estus vehementes cōuul-
 sio aut distensio malo est. 14.
 In capitis ictu stupor aut men-
 tis commotio malo est. 15.
 A sanguinis sputo puris sputū
 malum. 16.
 A puris sputo tabes et fluo: cū
 q̄ salua subsistit moriūt. 17.
 A tectoris inflammatione singul-
 tus malo est. 18.
 Ab i somnio cōuulsio aut mē-
 tis cōmotio: malo est. 19.
 Ab ossis erutione ignis accidit
 sacer. 20.
 Ab igne sacro putredo aut sup-
 puratio sequitur. 21.
 A forti ulcere: pulsū sanguinis
 profusio sequitur. 22.
 A ventris dolore diutino sup-
 puratio sequitur. 23.
 A deiectione sincera sequit̄ dif-
 ficultas intestinorū. 24.
 Ab ossis p̄cisione stupor et de-
 lirium incidet. 25.
 Cōuulsio ex medicamento po-
 tione letalis est. 26.
 In ventris dolore forti algor par-
 tium extremarum: malo est. 27.
 Si mulier yterum gerenti ten-
 tia acciderit abortū patiet. 28.
 Quodcūq̄ os aut cartilago p̄-
 ciditur in corpe crescere non
 potest. 29.
 A pituita alba detento si alui
 fluo: supuenerit vehemēs egri-
 tudinem tollit. 30.
 Quibus per alui fluorem deie-
 ctiones spumāt his pituita a ca-
 pite defluit. 31.
 Quibus febricitantibus vine
 sedimentū speciem farine cras-
 sioris refert: longae egritudinē

forte significat. 32.
 Quibus sedimen biliosum de-
 super tenue est: acutum signifi-
 cat morbum. 33.
 Quibus vena deducta disiecta
 est: his perturbatio vehemens
 in corpore est. 34.
 Quib' vena bullat: his fore mor-
 bû rhenalē z lōgū significat. 35.
 Quibus sedimen pingue cōge-
 sumq; est: his rhenale vitium
 acutum indicatur. 36.
 Quib' igit vitio rhenali deten-
 tis predicta accidūt signa: eos
 dolores circa musculos spine fa-
 tigāt: qui si locis exteriorib' ac-
 cidūt abscessus q̄z futuros eo dē
 existimato. Sed si interiorib'
 magis laboratur. int' abscessus
 quoq; fore expecta. 37.
 Omnis sanguinis sine febre
 salutaris est cum febre malo est
 curandum acerbis z refrigerā-
 tibus. 38.
 Distillationes in vētrē supiores
 suppurant intra dies viginti. 39.
 Si q̄s sanguinē migitz grumos
 atq; vena stillicidio affligitur z
 dolore femorum ventris im. ipe
 cuniscos infestatur morbû circa
 vesicā esse significatur. 40.
 Si lingua subito incontīnēs fa-
 cta est aut pars aliq̄ corporis stu-
 pore elanguit vitium hoc esse a
 stre bilis certum est. 41.
 Si mēstitia z metus longo tpe
 tenēt atra bilis invitio est. 42.
 Si natu maioribus ppurgatio-
 nem singultus supuenit nō bo-
 no est. 43.
 Si feb. ortum nō ex bile trahit
 cale copia capiti affusa tollit se
 diem. 44.
 Mulierem fieri ambi dextram
 natura non patitur. 45.
 Qui superari adurūtur: si pus

effluit purum z album euadunt
 si cruentum seculentum et feti-
 dum pereunt. 46.
 Quorum iecur suppuratur adu-
 ritur si pus effluit purum z al-
 bum euadunt: his enim conclu-
 sum in membrana est pus sed si
 qualis amurca est tale effluit
 intereunt. 47.
 In oculoz doloribus sanguinē
 detrahe cum puris vinum p po-
 tionē exhibueris ex calida aq̄
 multum dilueris. 48.
 Qui aqua inter cutem laborat
 si a tussi tenetur desperandus
 est. 49.
 Stillicidium z difficultates vi-
 ne potio vini z detractio sāgni-
 nis tollit: incidende sunt vene
 interiores. 50.
 Ab angina detēto si tumor aut
 rubedo pectoris superuenit bo-
 no est. 51.
 Quib' cerebrū sphacelatū hoc
 est sideratū est: intra tertiu die
 moriunt. At si ab his dieb' eva-
 serint sanitati restituent. 52.
 Sternutamentum fit ex capite
 cerebro calefacto aut humefa-
 cta pte capitis inani. Aer enim
 vbi cōtentus erumpit z cū stre-
 pitu: quoniam per angusta eri-
 tus datur. 53.
 Qui dolore iecoris admodū cō-
 fluctantur: his febribus supueniēs
 leuat dolorem. 54.
 Quib' sanguinē trahi prodest:
 his vere detrahendus est. 55.
 Quib' interventriculū z venas
 pituita constituta infert dolorem
 vt pote que ad alterutrum ven-
 trem exitu careat: his pituita p
 venas in vesicam de lapsa mor-
 bus leuatur. 56.
 Quibus iecur aqua repletur in
 omentuz erūpit: his vter aqua

impletur atq; ita moriuntur. 57.
 pādiculatiōe oscitatiōe hor-
 rore vinū par pari ingestū tol-
 lit egritudinem: 58.
 Quibus tubercula in vinariorio
 meatu oriunt: his suppuratiōe
 scitā et eruptiōe leuat dolor. 59.
 Quorū cerebrū cōcussū aliqua
 ex cā: eos repente obmutescere
 necesse est. 60.
 Corporib; humidis fames affe-
 rēda est fames esū corpora red-
 dit sicciora. 61. 62.
 Ubi in toto corpe mutatio fit: et
 mō corp⁹ frigescit: mō calefit:
 aut calorem aliū ab alio recipit:
 longitudo morbi significat. 63.
 Sudorū copia calidi aut frigi-
 di finētiū humorē deduci robu-
 sto supra: debili infra signat. 64.
 Quocūq; nō intermittentes ter-
 tio die vehemētiore red dūtur
 magis periculose existunt: s; si
 quouis mō intermittunt securi-
 tatem inesse significatur. 65.
 Quos febres diutine habēt: his
 i articulos abscedit: si labor ac-
 cidit. Quib; aut i articulos ab-
 scedit: si labor ex febre accidit
 hi cibo pleniorē vtuntur. 66.
 Quib; tubercula diutina aut i
 articulos dolores ex febre decū-
 bunt. 67.
 Si cibū febricitātī des: vt vires
 sano: sic morib; ego dder. 68.
 Que per vesicam excernunt cō-
 spiciēda sunt an talia sint qua-
 lia exeunt sanis. 69.
 Quorū defectionib; si stare si-
 nas nec moneas subsistat qua-
 si strigmēta: si pauca sunt parū
 morbi cōtractū est. si multa. mul-
 tū his alui purgasse pducit.
 Qd si alio non purgata dabis
 sorbitiones nocebis. et quo pl⁹
 dederis eo magis nocebis. 70.

Excretiōes in febribus nō inter-
 pollatis liuide crūte biliose se-
 tide male sunt oēs. At si bñ ex-
 cernitur bene est: et qd tum p vē-
 trē tum per vesicam et quacūq;
 secedēs aliquid subsistit nō pur-
 gatum malo est. 71.
 Corp⁹ efficere fluidū oportebit
 quocūq; euacuandū censueris
 si supra firmari aluum: si infra
 solui necesse est. 72.
 Somnus aut insomnia si alter
 utrum vltra debitum fiat mor-
 bus accidet. 73.
 In febribus nō interpollatis si
 exteriora frigent interiora vī-
 tur et sitiunt letale est. 74.
 In febre nō iterpollata si labiū
 aut ocul⁹ aut supciliū aut nas⁹
 puertū: si vīsus si audit⁹ defece-
 rit ego iā debili qd ex his ac-
 cidit. mors in propinquo est. 75.
 A pituita alba aqua inter cutē
 sequitur. 76.
 Ab alui pfluuiio difficultas ire
 stinorum. 77.
 A difficultate intestinoz lenitas
 intestinoz accedit. 78.
 A sīderatione abscessus accedit
 ossis. 79.
 A sanguis vōitōe tabes et pur⁹
 purgatio supra: a tabe fluctio v
 capite: a fluctione pfluuiio alui. a
 profusione alui astrictio purga-
 tionis superioris: ab astrictiōe
 mors. 80.
 A sanguinis spūto puris: spurū
 et fū: cūq; salua subsistit mori-
 untur. 81.
 Qualiscūq; aut per vesicā aut
 per aluum: aut per carnem ex-
 cretio fit quacūq; omnino: cor-
 pus excedit naturam: si parum
 excedit pua est egritudo: si mul-
 tum magna: si admodum mul-
 tum letalis est.

Aphorismi ad vnamquāq.

¶ Diu hypocritarū medici aphorismorum finis: a dño Theodoro Gaza medico nup̄ e greco in latinū trāslator. Deo gratias.

Is tamen ad tollēdū studiū laborē addere decreuit aphorismos medicine p̄tinentes: nō solū eos qui ad curandū morbos p̄cipalr cōferre decernūtur: verū et pronosticos q̄ in curis morborū etiam magni sunt adiuvamenti.

¶ De egritudinibus capit-
tis. Caplin. f.

De dolore capitis.

Quibuscunq; in febribus vine conturbate velut subiugaliū his capitis dolores assunt.

Apho. 71. quarte particule.
Lac dare caput dolentibus malum.

64. f.
Posteriora capitis dolētia: vena frōtis incisa iuuat: et maxime pōt poni ex eadem causa. 67. f.

Duorū dolorū qui siliunt: et nō s̄m eodē locū: maior denigrat minore faciūt etem hip canone qui est diuissio.

40. 2.
Dolores in laterib⁹ et in pectoribus: et i alijs p̄tib⁹ si multū durāt ad discernēdū mali sūt.

56.
Dolores et tumores circa vētrē existētes: superiores quidem leuiores: non superiores vero fortiores.

5. f.
Caput dolenti: et circumdolenti sanies aut aqua: aut sanguis defluens: s̄m aures: aut s̄m nares: aut s̄z os soluit egritudinē.

10. f.
Quibus dolores a dorso in cubitos transeunt. stobothomia soluit.

21. f.
Quibuscunq; sanis dolores re-

pente fiunt in capite et cōtinue sine voce fiunt et stertunt: tūc pereunt in septem diebus si nō febribus eos accipiat.

51. f.

¶ De litargia.

In erisipila putredo aut sanies malum. in litargico tremor malum.

20. 7.

¶ De subeth.

In quo morbo somnus laborē prestat mortale.

1. 2.

¶ De vigilia superflua.

Somn⁹ et vigilia vtracq; magis modo facta: malum.

3. 2.

Apopletici maxime sūt in etatib⁹ a. 40. ānis vsq; ad. 60. 67. f.

Soluere apoplexiā fortē impossibile ē: debile pō nō facile. 42. 2.
Strangulatorum et dissolutorū nondum mortuorum non referuntur quibuscunq; spuma fuerit circa os.

43. 2.

¶ De melancolia.

Si timor et pusillanimitas multum tempus habet perficit melancolicum h̄mōi h̄ntem.

14. f.

In melancolicis egritudinib⁹ periculose eruptiones apoplexiā aut spasmum aut cecitatem significāt: aut mania.

56. f.

Melancolicis et nefreticis emorroydes innate bonum.

11. f.

Melancolicis vero vehementius inferius eadem ratione cōtraria apponentes.

9. 4.

¶ De mania.

Maniacis varicibus et emorroydibus inatis manie fit solutio.

21. f.

In mania dissintheria aut hydrops aut extasis: nonū.

5. 7.

¶ De amentia.

Desipientie cum risu quidē facile securiores: que vero cum solitudine molestae.

53. f.

¶ De permissioe sensus.

Egritudinem collecti. 6to. xxxix.

Ubi desipientiā somnus sedat bonū. vbi vero p̄stat malū. 22.

De epileptia.

Epilepticorum iuuenibus mutationes etatum temporū & locorum euitare faciunt. 46.2.
Quibus epileptie ante inuēti-
tem nascuntur mutationem ha-
bēt q̄bus x̄o a. 25. an. fiunt ple-
rūq; cōmoriuntur. 8.5.

De dispositionibus ner- uorum. Cap. ij.

De parali.
Frigidū vero neruis inimicum
ossibus dentibus cerebro spina-
li medulle: calidū vero vtile
& amicum. 15.5.

De spasmo & tetano.
A spasmo & tetano febribus super-
ueniēs soluit egritudinē. 57.4.
In febre ex tōnis timores aut
spasmi malum. 66.4.

In febre spūs offendens malū:
spasmm enim significat. 67.4.
In febribus acutis spasmus et
circa viscera dolores fortes ma-
lum. 79.4.

Spasmus ex elleboro mortu-
le. 1.5.

In vulnere spasmus superue-
niens mortale. 2.5.

Sanguine multo fluente spaf-
mus innatus malum. 3.5.

Spasmus & singult⁹ post nimīā
innationem malum. 4.5.

Si inebriatus aliq̄s repēte sine
voce fiat spasmo innato mori-
tur. 6.5.

Quicūq; a tetano cōprehēdunt
in quatuor dieb⁹ pereūt si vero
hos effugiūt sani fiunt. 7.5.
Frigidūz & tetanos & frigores:
et febrium rigores. 18.5.

Est aut vbi i tetano sine vulne-
re, iunene bñ carnosio estate me-
dia frigide aque multa infusio

caloris reuocationem facit: ca-
lor vero hoc liberat. 17.5.

Calidum saniem faciēs in om-
ni vulnere maximū signū ē ad-
certitudinē: cutez mollit & atte-
nuat sine dolore: rigorū spaf-
morum tetanorum est mitiga-
torium. 23.5.

Spasmus fit ex plenitudine aut
ex enacuatione: ita et singul-
tus. 39.6.

In sanguinis fluxu: desipientia
& spasmus malum. 9.7.

In illo vomit⁹ singultus spaf-
mus & desipientia malū. 10.7.

In vulnerib⁹ fortibus spasmus
aut tetanus malum. 13.7.

In vigilia spasmus aut desipie-
tia malum. 18.7.

In farmacie potione spasmus
malum. 26.7.

De stupore.

In plaga vel percussione in ca-
pite stupor aut desipientia ma-
lum. 14.7.

De iectigatione aut saltu nihil.

De tortura.

In nō deficiente vero febre si la-
biū aut ocul⁹ aut superciliū aut
nasus distorqueatur aut nō vi-
deat vel vt natura audiat: iā de-
bili existente corpore: quecunq;
horū fiat iā ppe est mors. 49.4.

De dispositionibus ocu- lorum. Cap. iij.

In tpibus vero si quidem hyēs
siccatz borealis fiat: ver x̄o plu-
uiosum & austrinū: necesse ē esta-
te obtalmias fieri. 12.3.

Si vero hyems austrina & plu-
uiosa fiat: ver vero siccum & bo-
reale: obtalmie sicce fiunt. 13.3.

Si vero borealis fuerit autū⁹
& inaquosus humidis quidem
natura & mulieribus cōfert ire

9 Aphorismi ad vnamquāq.

liqs ho obthalmie est sicce. 14.3
In ficiis temporibus obthalmie
fiunt. 18.3.

Cōstōnes ho q̄tidiane austrine
p̄rigines faciūt i oculis. 17.3.
Estare ho quedā horū oculorū
z auriū dolores. 22.3.

In nō deficiēte febre si ocul⁹ di-
storqueat z nō videat debiliari
fiēte corpe iā ppe mors ē. 49.4

Quibuscūq̄ inferiorib⁹ aut alijs
egritudinib⁹ volūtarie ocl⁹ la-
chrymant: nihil cōueniēs. q̄b⁹
ho non s̄m voluntatē: inconne-
niens. 52.4.

In oculis patiētez a dyaria ac-
cipi bonum. 17.6.

Dolores oclorū meri potio aut
pura aut floborhōmia aut far-
macia soluit. 31.6.

Antēdere aut oportet z iudicia
oculorū z somnia si em̄ quid al-
bi appareat pmissis palpebris
nō ex dyaria erubēte aut farma-
cie potatione: malū est signū: et
mortale valde. 52.6.

Oculorū dolores meri potiōes
z lauachia multa calide z flo-
borhōmia soluit. 47.7.

De dispositionibus au-
rium. Cap. iij.

Quibuscūq̄ felle egestiōes sur-
dirate supueniente q̄escunt: z q̄
buscūq̄ surditas fit: felleis sup-
seniētibus egestionibus quie-
scit. 282.4.

Aut nō audiat iā debili existē-
te corpore: quecūq̄ horū fiāt iā
prope est mors. 49.4.

Quibus in febribus aures sur-
descūt: sanguis ex narib⁹ fluēs
aut venter turbatus soluit egri-
tudinē. 9.4.

De dispositionibus
nasi. Cap. v.

Quibus nares humide natura

z semē humidū sanis egrinis q̄
bus ho cōtraria salubri⁹. 2.6.

Branchi z corize in valde sen-
bus non maturantur. 40.2.

Seniōibus vero catarrhi celeri-
ter dissoluentes. in sine aphorif-
mi. 23.3.

Si ho estas sicca z borealis fue-
rit autumnis ver o pluuosus
et austrinus capitis dolores in
hyme tusses branchi et corize
fiunt. 14.3.

Si ho borealis zc. z corize diu-
turne. 15.3.

Seniōibus vero disnie catar-
ri zc. 32.3.

Catarrhi in supiori vētre. i. pecto-
re isaniem conuertuntur in 20.
diebus. 36.7.

Frīgida aut nix aut cristall⁹ et
cetera catarrhos faciētia. 25.5.

De fluxu sanguis nariū.

Seniōib⁹ ho z ad inuentutez
accedētib⁹ zc. z ex naribus san-
guinis fluxus. 37.3.

Quibuscūq̄ i febrib⁹ sāguinis
fluit multitudo vndecūq̄ i re-
sumptionibus ventres his hu-
mectantur. 27.4.

Quibuscūq̄ febribus aures
surdescunt: sanguis ex naribus
fluēs aut venter turbatus: soluit
egritudinē. 60.4.

Quibus spes ad articulos apo-
stema conuerti z cetera in fine.

Si vero ex narib⁹ sāguis fluit
valde z celerit soluit. 75.4.

Mulieri menstruis deficienti-
bus sanguinē ex narib⁹ fluere
bonum est. 32.5.

Caput dolenti et circundolen-
ti sanies aut aqua aut sanguis
defluens secūdū aures aut na-
res aut secūdum os soluit egri-
tudinē. 10.6.

In sanguinis fluxu desipientia

Egritudinem collecti. 56 Fo. xl.

aut spasmus malum. 9.7.

De sternutatione.

Mulieri que a matrice molestatur: aut difficulter generant: si sternutatio superueniens bonum.

34.5.

A singultu habito sternutatio superueniens soluit egritudinem.

12.6.

Sternutatio fit a capite excalescentia cerebri aut hūctato quod est in capitis vacuo: effunditur enim aer intus existens foras. sonat vero quia perangustus est exitus.

52.7.

De variis dispositionibus et lingue. Cap. vi.

In etatibus hoc talia accidunt pueris et nouiter genitis ulcerationes et vomitus etc. 25.3. Trauli dyaria maxie capiunt longa.

32.5.

De dispositionibus dentium. Cap. vii.

Unicus repio aphorismus de medicina dentium et pronosticum preter illud quod posuit est difficile exitum dentium: et est.

26.3.

Quibus in dentibus in febribus leuissimas sunt: fortiores et diuturniores sunt febres.

53.4.

Cum vero dentes producant gingivarum pruritus. febres spasmi: dyarie: et maxie quod producant caninos dentes.

25.3.

De dispositionibus labiorum et gingivarum. Cap. viii.

De egritudinibus labiorum et gingivarum in aphorismis nihil reperio ultra que dicta sunt de egritudine oris.

De dispositionibus gutturis. Cap. ix.

Autumno vero et estiuorum multa stragurie lēterie et squinantes et anhelitus.

23.3.

Si a febre habito tumore non existerit in faucibus suffocatio repente superuenit mortale.

34.4. Si a febre habito collum puertatur ut vir deglutire possit tumore non existerit in collo mortale.

37.4. Quicquid ignaria effugiat et ad pulmonem eis puertit: in septem diebus moriuntur. Si hoc hos effugiant empirici fiunt.

11.5.

A squinate habito tumore ruhor in pectore superueniens bonum foras enim conuertitur egritudo.

37.6.

Si a febre habito tumore non existente suffocatio repente nascitur ut deglutire non possit mortale.

60.7.

Secundo taliter inuenit. Si a febre habito torquet collum ut deglutire non possit: et transglutiedo angusties sine tumore manifesto mortale.

De dispositionibus pectoris et pulmonis. Cap. x.

De anhelitus constrictione siue difficultate eius: ut in quarto aphorismo. ut iam clarebit.

In febribus spiritus offendens malum: spasmus ei fieri significat.

63.4.

De asmate.

Quibuscumque gibbi ex asmate sunt aut tussi ante iuuentutes pereunt.

46.6.

De tussi.

Quadragesimo sexto dictus.

De voce.

Si inebriatus aliquis repente sine voce fiat: spasmus inuictus mouet si non febre acceperit eum aut ad horam veniens sed quam crapule soluantur locutus fuerit etc.

6.5.

Quibuscumque dolores repente sunt in capite continuo sine voce

Aphorismi ad vnāquāq̃ 6

- sūt z stertūt p̃eūt i. viij. dieb⁹
 z si n̄ eos feb⁹ accipiat. 51.5.
Quibusq̃q̃ cerebri z motū fue
rit ab aliq̃ cā necesse ēt statiz
sine voce fieri. 48.7.
 De spūto sanguinis.
Adolescētib⁹ h̄o spūta sangui
 nis: p̃tisis: febres acute: epi
 lētie z alie egritudines: ma
 xime vero p̃dictē. 30.3.
Quibusq̃q̃ i febrib⁹ sanguin⁹
 sūt m̃tudo vñcūq̃ in res
 sumptionib⁹ ṽtres h̄is hu
 mectantur. 67.4.
Excretiōes i febre nō deficien
tib⁹ liuide z sanguinee z fel
 lee z fetide oēs male sūt: ege
 ste h̄o bone. Bone h̄o sunt z
 km̄ secessū z vñā zc. 47.4.
Quicūq̃ sanguinez spūmolum
 spūit: h̄is ex pulmone edu
 ctio fit. 14.5.
Capit dolēti z circūdolenti sa
nies aut aq̃ aut sāguis oflu
ens km̄ nares aut aures aut
os soluit egritudinē. 10.6.
In sanguinis spūto saniet spu
rum malum. 15.7.
Quicūq̃ sāguinē vomūt si qdē
sine febre salubre: si h̄o ex fe
bre p̃niciōsū curare h̄o o3 sti
p̃ticis aut ifrigidātib⁹. 37.8
 De pleuresi.
Paroxisimos z p̃stērias oclā
rāt egritudines i tpa āni z cir
cuitū adiuicē i cremēta. siue
q̃tidie siue p̃t die siue p̃ āpli
us tps fiat. Sz ex appētib⁹
post: q̃nē admodū pleuretici⁹
spūti si p̃tinuo appet subru
beū i choātē qdē morbū ab
breuiat. Si h̄o post apparet
sub: beū plongat. 12.1.
Austrini fiat: granatāuditā. et
lōdinit. Si h̄o boreas fue
rit: tussis: fariges: ṽtres du
rit: diffurie: h̄o: rores: lateriz
dolores. 6.3.
Hyeme h̄o pleuretides: p̃pleu
monie: corizē: brāchi. tusses
pectous laterū z lumborum
dolores. 24.3.
Quicūq̃ pleuretici sci n̄ purgā
tur i q̃tuordecī dieb⁹ h̄i i em
 pima transeunt. 9.5.
Quicūq̃ ex pleuretici⁹ epici sūt
 si purgant i. xl. dieb⁹ aq̃ die
 ruptura fait: soluit. Si h̄o n̄:
 in p̃tissim trāseūt. 16.5.
A pleuretide supato aut p̃ple
mōia dyaria supueniēs ma
lum. 16.6.
Accide eructuātes n̄ valō plen
retici sūt. In pleuretide p̃i
plemonia malum. 33.6.
 De peripleumonia.
Dictus est de pleuresi. 34.6.
Dictus est de pleuresi. 16.
In peripleumonia frenessis ma
lum. 12.7.
 De empimate.
Quicūq̃ empici aut hydropici
vñt aut icidūt: si sanies qdē
pura fluxerit z alba euadūt
si h̄o cenulenta z male olēs
 fuerit pereunt. 27.6.
 De p̃tisi.
Autū⁹ p̃tisis malus. 11.5.
Si h̄o estas sicca z boreal fue
rit autū⁹ h̄o plunios⁹ z aus
trin⁹: capit⁹ dolores i h̄ye
me z tusses z brāchi z corizē
sūt q̃busdā h̄o z p̃tisis. 14.3
Autūno h̄o z estiuoz mltaz fe
bres q̃rtanex errātes z sple
nes z hydropes veniētes et
splenes z p̃tisci. 23.3.
Dict⁹ ē d spūto sanguis. 30.3.
P̃tiscos h̄o metuētes ad supe
riores farmacias. 8.4.
P̃tisis fit maxie etatib⁹. a. xviij
ānis vsq̃ ad. xxx. ānos. 10.5.
 Qui a p̃tisi

Qui a ptisi molestant si sputu
q̄cūq; spuū sciet sup carbo-
nes effusū: et capilli a capite de-
fluunt: mortale est. 11.5.

Quibuscūq; ptificis defluūt ca-
pilli. si dyaria supuenerit mor-
tale. 13.6.

A ptisi habito dyaria superue-
niens mortale est. 16.5.

Lac dare caput dolētib⁹ malū.
Malū hō et febricitatib⁹ et q̄b⁹
hypocūdria suspēsa rugiūt et
sicculosi. Malū hō et q̄b⁹ fellei
secessus: et i acutis febrib⁹: et q̄-
bus sanguinis mītra egestio fa-
cta ē. Cōuenit hō ptificis non
valde febricitatib⁹. Mare hō et
in februb⁹ lōgis nullo p̄dictorū
signorū p̄sente et extra rōnē ta-
befactis. 64.5.

In famei sputo ptisis et fluxus
malū. ybi salua retinet mortū
tur. 16.7.

De dispositionib⁹ cordis. Et
p̄mo de tremore. Cap. xj.
In februb⁹ circa ventrē cauma
et cordis motus vel tremor ma-
lum. 66.4.

Qui exsoluuntur fortiter et fre-
quenter sine manifesta occasio-
ne repente moriuntur.

De māmullis et dispositioni-
bus earum. Cap. xij.

Mulier i in vtero habenti si su-
bito mammille graciles fiunt
abortitur. 36.5.

Mulier i vtero geminos habē-
ti: si altera māmullarū gracilis
fiat: alterū abortit: et si quidem
dextra gracilis fiat masculū: si
hō sinistra feminam. 37.5.

Si mulier q̄ neq; pregnans est:
neq; generauit: lac h̄z hūic mē-
strua defecerunt. 38.5.

Mulierib⁹ q̄b⁹ conuertit san-
guis ad māmillas: manū signi-

ficat.

Mulier i si vis mēstrua retinere
siciam maiorē ad māmillas ap-
pone. 50.5.

Mulier i vtero h̄ti lac et mā-
millā multū fluēs debilē fetum
signat si hō dura fuerint vbera:
sanū fetū significāt. 52.5.

Quēcūq; corrupture sunt fet⁹:
his vbera gracilia fiūt. si vero
rur⁹ dura fiāt: et si dolor est in
vberib⁹: aut p̄teb⁹: aut i genu
b⁹: aut i oculis n̄ corrupūt. 54.5.

De meri et dispositione
stomachi.

De dispōnib⁹ stōachi. Cap. xij.
Uētres vere et hyeme calidissi-
mi sūt nā et sōni lōgissimi. 15.1.

Estare et autūno cibos granis-
sime ferūt: hyeme hō facillime
mor. vere. 18.1.

In oi egritudine p̄fortari mēte
et bene se habere ad oblatiōes
bonū: hūi hō malū. 33.2.

De difficultate trāsglutiēdi.
Si a febre habito collū puerta
tur vt vir dglutit possit: tūore
n̄ exite i collo sp̄ete inasit. vt
dglutire n̄ possit: mortale. 35.4.

De dolore stomachi.

In februb⁹ circa ventrē cauma
forte et cord⁹ mor⁹ malū. 66.4.
Por⁹ indigentia soluit. 21.2.

De siti.

Quibuscūq; bibere desiderium
nocte valde sitiētib⁹ si dormi-
uerint bonum. 37.5.

De dispositionib⁹ mirach
et hypocūdriorum.

Quibus hypocūdria suspēsa
sūt subugiētia: lūbi dolore su-
pueniēte vētres his humectāt:
si nō vētositates erāp̄ar aut vi-
ne multitudo nō supueniar: i fe-
brub⁹ vero hec fiunt. 64.4.

De vomitu.
Articella.

f

Aphorismi ad vnaquāq;

In perturbationib⁹ vētris et vomitib⁹ q^o spōte fiūt si qdē q^oia op^o purgari purgent⁹ p^ofesti et bene ferūt. si nō non cōtrarium. 2.1.

Difficile vomētes et medic⁹ carnosos iferi⁹ timētes estatē. 7.4
Ex egritudinib⁹ q^obuscūq; si fel nigrū surfū aut deorsūz eriuūt mortale. 22.4.

In illō vomit⁹ singult⁹ spasm⁹ desipientia: malum. 10.7.

De singultu.

Spasm⁹ et singult⁹ post nimīā purgationē malum. 4.5.

A singultu habito sternutatio supueniēs soluit egritudinē. 13.6.

A dyaria habito diuturna spōtane⁹ vomit⁹ supueniēs soluit dyariam. 15.6.

In flegmone epatis singultus malum. 17.7.

De dispositionib⁹ epatis. Cap. xiiij.

De dolore epatis.

Quicūq; epar circūdolet: his feb⁹ supueniens soluit egritudinem. 53.7.

De apostematib⁹ epatis.

In epate nō flegmones patiēti singult⁹ superuenit. 50.5.

Vesicā icicā aut cerebrū aut cor aut dyasfragma aut rhenes aut testinoz aliq^o graciliū aut vētrē aut epar mortale. 18.6.

Quicūq; in epate pp^o sanie vrūt: si qdē sanies pura fluxerit et alba euadūt: in tunica enim illic sanies est. Si vero velut amurca fluxerit pereunt. 4.6.7

De hydropē.

Autumno et estiuoz mltā: et feb⁹es q^ortane: et errātes: et splenes: et hydropes venientes ex splene etc. 23.3.

Hydropicis si nascunt⁹ i corpe vulnera: nō facile sanant⁹. 8.6.

Quicūq; empici aut hydropici vunt⁹ aut scindunt⁹: his effluēte sanie aut aqua multa etiā repēte omnino pereunt. 22.6.

Quibuscūq; toriōdes et circa vmbilicū dolores et lūbos et dolorē nō solutneg⁹ farmacis neg⁹ alter: in hydropē sicca p^oficat. 11.4.

Hydropicis tussis superueniēs mala: pcedēs nō sine malo. 35.6.

Quicūq; splenetici abissintēria capiunt⁹: his supueniente disintēria longa hydrops nascit⁹ aut liētēria et pereunt. 43.6.

In mania disintēria: aut hydrops aut extasis bonū. 5.7.

Hydropicus si tussim siccam habet desperatus est. 48.7.

Quib⁹ epar aqua impletū erūpit: hi aqua vēter implet⁹ et moriuntur. 46.7.

De hypocūdriis.

Quib⁹ in febricitantib⁹ in septima aut nona aut vndecia aut decima quarta die icteritia supueniens bonū: si non ad dextrū hypocūdriū durum fiat. si nō non: nō bonum. 64.4.

Quib⁹ hypocūdria suspēsa et subrugicia: lūbi dolore supueniētes his humectāt: si nō vētositates erumpūt aut vine multitudo supūciat: in feb. hec fiunt. 74.4.

Lac dare caput dolentib⁹ malū nō et febricitantib⁹ et quib⁹ hypocūdria suspēsa rugiūt et siticulosi etc. 64.5.

Quibuscūq; dolor sit circā hypocūdria sine flegmōe: his supueniēs feb⁹ soluit dolorē. 44.6.

De dispositionib⁹ fellis et splenis. Cap. xv.

De ictericia.

Quib⁹ in feb⁹ib⁹ i septima aut nona: aut vndecima: aut deci-

Egritudinem collecti. Fo. clij.

ma quarta die ictertia supue-
nerit bonum nisi dextrum hy-
pocundrium duruz fiat: si vero
non bonum. 64.4.

Quibuscūq; in febribus ictertia
supuenerit ante septimum diē
malum est. 63.4.

Ictericus nō valde inflant. 71.5.
Ictericis si epar durum sit ma-
lum. 42.6.

De splene.

Autūno vero estiuorum multa
et febres quartane et errātes
et splenes et hydropes venien-
tes ex splene. 33.3.

Quicunq; splenetici a dissinte-
ria capiuntur: his superueniē-
te dissintia lōga hydrops inasci-
tur aut lienteria et pereūt. 43.6.

Splenetica dissintertia supue-
niens bonum. 48.6.

De fluxu oīz modoz. Ca. xvj
In ventris fluxib⁹ mutatiōes
egestionū inuuant: si nō ad ma-
lum transmutentur. 14.2.

Egestiones nigrescunt quasi san-
guis sponte venientes et cū fe-
bre et sine febre pessime sunt: q̄-
tūcūq; colores plures fuerint
magis malū. cū farmacijs nō
meli⁹ est: et quantūcūq; plures
colores fuerint nō malū ē. 21.4.

Egritudinibus quibuscūq; in-
cipiētib⁹ si fel nigrū fursū aut
deorsū exierit mortale ē. 22.4.

Quibuscunq; ex egritudinib⁹
acutis: aut multi tēporis: aut
abortibus: aut aliter extenua-
ti si fel nigrū q̄si sāguis exierit:
sequēti die critico mouet. 23.4.

Dissintertia si a felle nigro in-
choauerit mortale. 34.4.

Nigre egestiōes si a dissintertia
iam habito vt intestinorū car-
nes egerantur mortale. 26.4.

Quib⁹cūq; fellee egestiōes sūt

surditate superueniente q̄scūt
et quibuscunq; surditate super-
ueniente quiescunt et quibuscūq;
surditas sit felleis super-
uenientibus egestionibus quie-
scūt. 28.4.

Mulieri in vtero habenti tenas-
mon innar⁹ abortū facit. 49.5.
In diuturnis lienterijs orirentia
ueniens prius non existē. signū
est bonum. 1.6.

In lōgis dissintertijs cibi absti-
nētia malū: et cū febre peris. 3.5.
Tranli a dyaria capiuntur lon-
ga. 32.6.

Quicunq; splenetici a dissinte-
ria capiuntur: his superueniē-
te dissintia lōga hydrops inasci-
tur aut lienteria et pereūt. 43.6.

Spleneticis superueniēss dissin-
teria bonum. 48.5.

In māiā dissintertia aut hydrops
aut estasis bonum. 5.7.

In colerico secessu dissintertia ma-
lum. 24.7.

Si ab albo phlegmate habito
dyaria supuenerit fortis soluit
egritudinem. 30.7.

Quibuscunq; spumose egestio-
nes in dyaria: his flegma a ca-
pite defluit. 31.7.

De doloribus intestinorum.
Quibuscūq; toriōes et circa vm-
bilicum dolores et lumbos: do-
lor nō soluit neq; a farmacijs ne-
q; aliter in hydropē siccam per-
ficitur. 11.4.

In febrib⁹ acutis spasmus et cir-
ca viscera dolores fortes ma-
lum. 49.4.

Dolores in laterib⁹ et pectorib⁹
et in alijs ptib⁹ si mltū differunt
ad discernēdū mali sunt. 5.6.

Dolores et tumores circa vētrē
existentes superiores quidē le-
uiorē non superiores. 7.6.

9 Aphorismi ad vnāquāq; 6

De ilios.

Quibuscūq; ex strāguria ilion innascitur: hi in septem diebus pereunt si non febre superueniēte viā mītra fluxerit. 44.6. In ilion vomitus singult⁹ spas mus desipientia malum. 107.

De colica nihil.

De dispositōib⁹ ani. Ca. xvij. Melancholicis ⁊ freneticis emor roides innate: bonum. 117. Emorroides habēt antiquas si non vna relictā fuerit pericu lum est hydropisim aut ptisim aut maniam fieri. 127.

Maniacis varicib⁹ aut emor roidibus innatis manie fit so lutio. 11.6.

De dispositionib⁹ rhez num. Ca. xvij.

Quicūq; nefretici sunt non sa nantur post. 40. annos: intelli gendo per nefresim passionem rhenū oēm indifferenter. 64. Quibuscūq; in vrinis arenosa subsistant sedimina: his vesica aut rhenes lithiasiz patit⁹. 80.4. Nefretici et circa vesicā dolo res laboriose sanātur in seni bus. Et p nefresim hic intelli ge vlcerationem et in fine com menti Salenus sicut alibi di cit. hypocrasenes his passiōi bus cōmouuntur. 76.

Quibuscūq; in vrinis ampul le supernatant nefreticaz ⁊ lon gam egritudinem fore signifi cant. 35.7.

Quibuscūq; pinguis hypostas is ⁊ conglobata: his nefreticā significat: et acutam fore egri tudinem. 30.7.

Quibuscūq; nefreticis existi tibus pdicta signa acciderint ⁊ dolores acuti circa musculos spinales sint si quidez circa lū-

bos intrinsecos sunt apostema futurum extrinsec⁹ signat. Si ve ro dolo: magis circa interiores locos fuerit: apostema futuruz expectabis magis intus. 37.7. Quibuscūq; inter rhenes ⁊ vē trem flegma concluditur et do lorem prestanānon habet exitū in neutrum: his secundum vesicam conuerso flegmate solutio fit morbi. 55.3.

De dispositōib⁹ vesice. Ca. xix. Egritudines vero in pluualib⁹ bas vt multum fiunt: et febres lōge: et ventris fluxus ⁊ putre dines: epileptici: apoplectici: et squinatēs. In siccis vero ptisici obthalmie: aretice: strangurie: ⁊ dysurie. 17.9.

Autumno q̄o ⁊ estiuoruz multa febres quartane ⁊ errātes ⁊ ple nes hydropes ⁊ ptisiz: ⁊ stran gurie: ⁊ lienterie. 23.3.

Seniorib⁹ nō fact⁹ perithymia spōdilis ⁊ lithiasis lūbici. 27.3. Seniorib⁹ distinte: catarrhi cū tñ si strāgurie: dysurie: articulorū dolores: nefresis: strigines: apo plexie: cacecie: puritus toti⁹ cor poris: melancholie: vigilie: vē tris ⁊ nariū humiditates: oculorū hebetudo: glauco sitas: gra uitas auditus. 32.3.

Quibuscūq; vrine grosse globose pauce nō sine febrib⁹ mul titudo veniēs ex his tenuis in uat: maxime vero talia eueniūt quibus ex principio vel post pncipium aut celerius hypostas es fiunt. 70.4.

Quibuscūq; in febribus vrine conturbare velut subiugalum his capitis dolores aut ad sunt aut adierunt. 71.4.

Quib⁹ se cōtinuo egritudo ter minat: his nubē d⁹ rubeaz q̄rta

dies in vuna z alia signa fm rationem. 73.4.

Quib⁹ vrie lipide aut albe: male ho i frenetic⁹ appet. 72.4.

Quibus hypocúdría suspéla z brugiéria lúbi dolore supueniēte: vctres his humectant: si non vctositates erumpat: aut vrine multitudo supueniat. 74.4.

Quib⁹ spes ē ad articulos apostema puerit: eruet ab apatevina grossa z multa z alba facta velut laboriosis febrib⁹ z maxime si in qrtanis qbus dāicipit fieri. Si ho sanguis ex narib⁹ fluat valde celerit soluit. 75.4.

Si sanguinē aut pus mizerint: renū aut vesice vlcerationez significat. 70.4.

Quib⁹ in vuna grossa quascarnū frustra vel sicut pili sūt: his de renib⁹ exeunt. 76.4.

Quib⁹ i vria pigui existēte furfura minguntur: his vesica scabit. 77.4.

Quicūq; sanguinē spōte migūt his de rhenib⁹ vene rupturā significat. 75.4.

Si sanguinē migūt aut trūbos z strāguriā hñt z dolor icidit i pectinē z sub vctre z peritoneo circa vesicā dolorē sñt. 80.4.

Quibuscūq; i vvinis harenosa obstat: his vesicca aut rhenesli thiasin habet. 80.4.

Si sanguinē aut pus mingunt aut squasmas z odor gravis vesice vlcerationē significat. 82.4.

Quibus in vvnali via vel virga pustule nascūt: sanie facta z erupta solutio fit morbi. 83.3

Vuna facta multa noctu modicum secessum significat et econuerso. 84.4.

In ano flegmones patiētiz maxime flegmonē habente: strāgu

ria supuenit. In epate ho flegmones patiēti singult⁹ supuenit: z in rhenib⁹ habētib⁹ sanie strāguria accidit. 78.5.

Nefretici z circa vesicā dolores laboriose sanāt i febrib⁹ alias in senibus. 6.6.

Vesicam incisam: aut cerebrū aut cor: aut diafragma: aut ep aut ventrem: aut rhenes: aut i testinorum aliquod gracilim mortale. 19.6.

Quibuscūq; ex strāguria ileos innascit: hi in septē dieb⁹ peunt si nō febre supueniēte multū vuna fluxerit. 44.4.

Quibuscūq; in febrib⁹ in vvinis crinoydes hypostasies sūt longā egritudinē significat. 32.7.

Quibuscūq; vune distates sūt: his in corpore turbatio fit fortis. 34.7.

Quibuscūq; in vvinis ampulle supnatāt: nefreticā significat: z longam egritudinē fore. 35.7.

Quibuscūq; piguis hypostasis z globata: his nefreticā signi. z acutā egritudinē fore. 36.7.

Si sanguinē z trūbos mingāt z stranguriā habeāt: z dolor icidit in peritoneo z sub vctre z pectinē: ea q̄ circa vesicā sūt: egrotare significant. 40.7.

Stranguriā z dissuriā vini portio z sic flobothomia soluit: icidere vero venam que intus in talo est bonum. 49.7.

De dispositionib⁹ mēbrouz generationis in viris. Cap. xx. Similiter in maribus: aut eniz propter raritatem corporis spiritus extra fertur vt nō incidat semen: aut propter densitatem humidum nō diffūdetur extra aut propter frigidū nō calefiat ita vt congregetur ad hunc lo

Aphorismi ad vnā quāq̃.

cū: aut propter caliditatez hoc
 ipsum fit. 63. 5.
 Quādo icisuz fuerit os aut car
 tilago: aut nern⁹: aut maxille
 tenues: aut p̃putiū. neq̃ crescit
 neq̃ conglutinat. 19. 6.
 De mēbris generatiōis in fe
 mellis. Ca. xxi.
 Si vero anstrina hyems ⁊ plu
 uiosa ⁊ tranquilla sit aut ver h̃o sic
 cū ⁊ boreale mulieres si quidē
 q̃b⁹ part⁹ ad ver inest: ex omni
 occasiōe abortiūt. Si h̃o genuē
 rit: morbidos pueros ⁊ imbecil
 les pariūt: vt aut statim resoluā
 tur: id est moriantur: aut morbidū
 et tenues veniant existentes.
 Alijs vero iunioribus quidem
 dissinterie et obtalmie sicce fiūt
 senioribus vero catarri celeri
 ter dissoluentes. 13. 3.
 Pregnantes si cōuenit purgare
 a quarto mēse vsq̃ ad septimū
 min⁹: vero has: minora vero rē
 niora vereri oportet. 14.
 Muliebria educite: aromatis
 calefactio: multoties vero et ad
 alia vitilis esset si nō capitis gra
 uedine faceret. 28. 5.
 Mulier i vtero habēs flōthoma
 ra abortum facit: sed magis cu
 ius maior est fetus. 29. 5.
 Mulieri in vtero habēti: ab ali
 qua egritudinum acutarū ac
 cipi mortale est. 20. 5.
 Mulieri sanguinem vomenti
 menstruis superueniētibus so
 luto fit. 31. 5.
 Mulier i menstruis deficiētibus
 sanguinez ex naribus fluere bo
 num est. 32. 5.
 Mulieri in vtero habēti si ven
 ter fluat: periculum est abortiē
 di. 33. 5.
 Mulieri que a matrice molesta
 tur aut difficulter generāti ster

nutatio supueniēs bonū. 34. 4.
 Mulieri menstrua habēti sine
 colore proprio et nō sē se semp
 facta purgatiōe indigere signi
 ficat. 35. 5.
 Mulieri in vtero habenti si su
 bito mammille gracies fiāt ⁊ a
 bortitur. 36. 5.
 Mulieri in vtero habenti si al
 tera māmilla gracilis fiat: ge
 minos alterū abortietur. ⁊ si q̃
 dē dextra gracilis fiat: masculū
 si vero sinistra: feminā. 37. 5.
 Similiter q̃ neq̃ pregnās neq̃
 generauit lac habet: huiusmo
 di: mēstrua defecerūt. 38. 5.
 Mulieribus quibus conuertit
 sanguis ad mammillas: manū
 significat. 39. 6.
 Mulierē si vis scire si concepit:
 mellicratū quādo dormitura ē
 da ei bibere ⁊ si quidē torridos
 habuerit circa ventrē cōcepit. si
 vero nō minime. 40. 5.
 Mulier si quidē masculū cōce
 pit bene colorata est si h̃o femi
 nā discolorata. 41. 5.
 Si mulieri pregnantī erisipila
 sit in matrice mortale. 42. 5.
 Que preter naturā tenues exi
 stētes cōcipiunt: abortiunt ante
 q̃ grocescant. 43. 5.
 Quēcūq̃ corpora moderate hū
 tes abortiunt scdō mēse aut ter
 tio sine omni occasione manife
 sta: his cortilidones muci hagi
 nibus pleni sunt: ⁊ non possunt
 pregrauedine tenere fetū: sede
 abruptuntur. 44. 5.
 Quēcūq̃ existentes preter na
 turam crasse non concipiūt: his
 pinguedo os matricis obturat
 ⁊ priusq̃ exiē uentur non con
 ci piunt. 45. 5.
 Si matrix in vertebro posita fe
 cerit saniem: necesse est commo

tum fieri. 46.5.
 fter⁹ maris quidē in dextris: se
 mine hō i sinistris magis. 47.5.
 Ad matricis p̄cipitationes ob-
 talmicū appone apphēdēns os
 z nares. 48.5.
 Mulieri in vtero habēti tenas-
 mon inatus abortiri facit. 49.5.
 Mulieris menstrua si vis retine-
 re: faciam maiore ad māmillas
 appone. 50.5.
 Quēcūq; in vtero habēt: his cō-
 cluditur os matricis. 51.5.
 Mulieri in vtero habēti: lac ex
 māmillis multū fluēs ferū signi-
 ficat debile. si hō veradura fue-
 rint: sanū significāt ferū. 52.5.
 Quēcūq; corrupture sunt fetus
 his veragracila sūt. Si hō rur-
 sus dura sūt: z si dolor sit i vbe-
 rib⁹ aut in vertebus: aut i geni-
 bus: aut in oculis non corrup-
 puntur. 53.5.
 Quibuscūq; os matricū durum
 est: his necesse est os matricum
 concludi. 54.5.
 Quēcūq; in vtero habentes a fe-
 bubus accipiūtur: z fortit⁹ cale-
 fiunt sine occasiōe manifesta: ge-
 nerāt piculose: z difficulter aut
 abortiūtur periclitātes. 55.5.
 In fluxu mliebu spasm⁹ z ai de-
 fectiosi supueniat malū. 56.5.
 Mēstruis plurimis eueniētib⁹
 accidūt egritudines: z nō veniē-
 tib⁹ a matrice accidūt egritudi-
 nes. 57.5.
 Mulier si nō pceperit: velis aut
 scire si p̄cipiet: p̄regēs vestimen-
 tis suffumiga deosum z si q̄dez
 trāsire videat odor per corp⁹ ad
 os z nares cognosce qm ea non
 propter se nō generat. 59.5.
 Mulieri in vtero habēti si pur-
 gatiōes erūt: impossibile est fe-
 tum sanū esse. 60.5.

Si mulieri purgatiōes n̄ erūt
 neq; febre: neq; rigore supueniē-
 te anrietates abhominaciones
 defectiōes animi et acciderint:
 reputa hanc in vtero habere.
 61.5.
 Quēcūq; dēfas z frigidasmatri-
 ces hnt nō p̄cipiēt. Et q̄cūq; hu-
 midas habēt matrices nō cōci-
 pient. extinguit em in eis semē.
 Et q̄cūq; siccās magis ardētes
 nō p̄cipiūt idigētia em nutrime-
 ti corrupiēmē. Et q̄cūq; ex vtrū-
 q; tēperiē hnt moderate hmoi
 fiunt generātes. 62.5.
 Mulieri in vtero habenti tes-
 nasmus superueniens aborti-
 tur. 63.7.
 De dispositionib⁹ apparētib⁹
 bus in extremitatib⁹ membror⁹
 Cap. 22.
 Duorum dolor⁹ qui simul fiunt
 non em eundem locum vehemē-
 tior denigrat alterū. Posit⁹ est
 hic aphorism⁹ ad euidentia do-
 lorum iuncturā. 46.2.
 Non febucitātib⁹ existentib⁹ si
 fiat strophus vel genuz graui-
 tas z lumbor⁹ dolor: deorsuz far-
 macia indigere signat. 20.4.
 Laboriosus in febus⁹ circa arti-
 culos z circa maxillas maxime
 apostases fiunt. 31.4.
 Si hō prius dolnerit aliqd ante
 egritudinē: illic p̄firmat egri-
 tudo. 33.4.
 Quibuscūq; feb. longe: his dolo-
 res: et pustule fiunt in articu-
 lis. 44.4.
 In articulis dolores z tumores
 sine ulceratione podagram: et
 spasmum: z horum plurima: fris-
 gida aqua iusa refrigerat z at-
 tenuat: z dolores soluit. Stupor
 enim mediocris: dolorem mi-
 nuit. 25.5.

¶ Aphorismi ad vnamquãq3.

Manfacis emorroidib⁹ ant va
ricibus innatis manie solutio
fit. 21.6.

Quicūq3 dolores a dorso in cu
bitos trāseūt: scobothomia sol
uit. 22.6.

Eunuchi non podagrizāt neq3
calui fiunt. 28.6.

Mulier non podagrizat si men
strua non defecerūt in ea. 29.6.

Puer nō podagrizat aī aphro
disiam: id est ante coitū. 30.6.

Quicūq3 calui fiunt: his varices
nō nascant magne: quibuscūq3
hō innascūtur rursus capillati
fiunt. 34.6.

Quibuscūq3 gibbi ex asmate
fiunt aut tussitante inuentutez
pereunt. 49.8.

Quicūq3 tūores podagrīci sūt i
quadraginta dieb⁹ desernesce
res resident. 49.6.

Podagrica z maniacaverē an
tūno mouent vt i plurib⁹. 55.6.

Quibuscūq3 ascatica molestat^r
hēbrū resilit foras: z rursus in
cidat in locū suū: his macillagi
nes facte sunt. 59.6.

Quibuscūq3 sciatica molestat^r
vertebrū resilit foras: his tabe
scit crus z claudicat si non vian
tur. 60.5.

¶ Finis

¶ Tabulam itaq3

februm sē morē solitū sic meo
facili ingenio p̄scribam: si prius
eos numerauero Aphorismos
de febrib⁹ ipsis loquētes: vt añ
oculos tuos ponā: que in ipsis
te doctissimū reddant.

Paroxismos z p̄sistentias decla
rant egritudines: z tēpora anni
et circūitū adinuicē incremē
ta. 12.1.

Qui creicūt plurimum habent

innatū calozē zc. in fine. Et pro
pter hoc z senibus nō similiter
febres fiunt acute: frigidū enim
habent corpus. 14.1.

Acute egritudines in quatuor
decim diebus indicant: qđ z de
febribus intellige. 23.2.

Estiue quartane z multum sunt
breues: autūnales hō longe ma
xime hō que ad h̄yemem cōiū
guntur. 25.2.

Febrem in sp̄asmo meli⁹ est fie
ri qđ sp̄asmū in febre. 26.2.

Feblicitatib⁹ nō fortiter neq3 oī
no in sup̄ficie pmanere: z nihil
minuere corp⁹ aut tabesce^r ma
gis: eo qđ sē rationē fit: malum
est: hoc em̄ lōgitudinē egritu
dinis significat: hoc autē imbe
cillitatem. 28.2.

Circa p̄ncipia z fines oīa lim
becilliora: circa stat⁹ omnia for
tiora qui de febrib⁹ intelligen
das est zc. 30.2.

In morbis minus periculātur
egrotātes q̄buscūq3 pprie na
ture z etatis z habitudinis et
hōz egritudo inest magis qđ q̄
bus non ppria sē aliquid hō
rum inest. 34.2.

Cum estas sit veri similis sado
res multos in febribus expecta
re oportet. 7.3.

In siccis temporib⁹ febres acu
te fiunt: z si quidē annustalis
existēs amplius fuerit qualem
constitutionē fecerit in plurib⁹
z tales egritudines expectare
oportet. 8.3.

In autūno acutissime sūt egri
tadines z maxime mortifere vt
in pluribus. ver hō sanissimū z
minime mortiferū: quos duos
etiā de febrib⁹ intellige. 10.3.

De temporibus siquidē h̄yems
sicca z boreal⁹ fuerit: ver hō plu

niosum ⁊ austrinum: necesse est
estate febres acutas ⁊ obtalmi-
as ⁊ dissinterias fieri: maxie mu-
lierib⁹ ⁊ humidis natura. 12.3.
Estate ⁊o quedam horum ⁊ fe-
bres cōtinue: ⁊ causon ⁊ tertiane
plurime ⁊ vomit⁹ ⁊ dyarie: ⁊ ocul-
lorum: ⁊ aurium doloros: oris vl-
cerationes: ⁊ pudendorū putre-
dines: et desudationes. 22.3.
Quibuscūq; in febrib⁹ sextanis
idest in sexta die rigores sūnt dis-
cripti sunt. 29.4.
Laboriosis in febribus circalar
ticulos ⁊ maxillas maxime apo-
stases fiunt. 31.4.
Febres quēcūq; non deficientes
tertia die sunt fortiores pericu-
lose: quēcūq; ⁊o sic defecerint si-
gnificant quoniam non pericu-
lose. 44.4.
Quibuscūq; febres lōge: his do-
lores et pustule fiunt in articu-
lis. 45.3.
Si rigo: inciderit febre nō defi-
ciente iam debili existēte virtute
mortale. 46.4.
In non deficientibus febribus si
que quidem extra frigida fue-
runt: que ⁊o interius ardeant ⁊
sitim habeant mortale. 48.4.
Quibuscūq; in febribus resurgē-
tibus: aut pustule: aut dolores
fiunt i articulis: hi ampliorib⁹
cibis vtuntur. 45.4.
In non deficientibus ⁊o febr-
ibus si labium aut oculus aut su-
percilium aut nasus distorquee-
tur: aut non videat aut non au-
diat iam debili existente corpo-
re quēcūq; horum fiant prope
est mors. 49.4.
Ubi in febre non deficiente dis-
sinteria superuenerit: et desipientia
mortale. 50.4.
In febrib⁹ apostema nō solituz

ad primas chuses: lōgitudines
egritudinis significat. 51.4.
Quibuscūq; in febrib⁹ aut alijs
egritudinib⁹ volūtarie oculi la-
chrimant nihil icōueniēs. Quis-
buscūq; ⁊o nō secūdū volūtatez
inconueniens. 52.4.
Quib⁹ in dentib⁹ in febribus li-
mositates fiunt fortiores: ⁊ diu-
turniores fiunt febres. 53.4.
In bubonibus febres facte: oēs
male exceptis ephimeris. 54.4.
Febre citati sudor supueniēs nō
deficiente febre malū. Prologa
em morb⁹ ⁊ humorē plurimum
significat. 56.4.
A causone habito rigore super-
ueniēte solutio fit. 57.4.
Tertiana ⁊o: si nō indicat in se-
ptē piodis lōgissima erit. 58.4.
Quibuscūq; aures in febribus
surdescunt sanguis ex naribus
fluens aut venter turbatus sol-
uit egritudinem. 60.4.
Quibuscūq; in febribus quoti-
die rigores sūnt: quoti die febres
soluuntur. 62.4.
Quibuscūq; in febrib⁹ icteritia
superuenerit ante septimū diez
malum. 63.4.
Quibuscūq; i febrib⁹ i septimo
aut nono: aut yndecimo: aut de-
cimo quarto die icteritia super-
uenerit bonū: si nō dextrū hyp-
pocōdrium durum fiat. Si vero
fit: nō bonū. 94.4.
In febribus circa vētrē cauma
forte ⁊ cordis moris uyl tremor
malum. 66.4.
In febribus ex somnis timores
aut spasm⁹ malū. 67.4.
In febribus spiritus offendens
malum: spasmus enim signifi-
cat. 68.4.
In feb. acutis spasm⁹ ⁊ circavi-
sceradolores fortes malū. 68.4.

De dieta in febrib⁹ ipſis cōueniēti. 6

Quib⁹ vane in febrib⁹ turbate
z cōuerſe velut ſubingaliū his
capitis dolores aut adſunt aut
aderunt.

71.4.
A quartanis habiti non valde
a ſpasmis apprehēdunt ſi vero
apprehēdant z ſupueniat: q̄rta
na ſoluitur.

66.4.
Quibuſcūq; in cauſone tremo-
res ſiunt alienatio ſoluit. 26.6.
In acutis paſſionib⁹ cum febre
luctuoſa ſuſpiria malū. 54.6
Febucitati ſi ceperint ſudores
bōi ſi: tertiani: q̄ntani: ſepteni z
qui nono die z. xj. z. xij. et xvj.
z. xxi. z. xxi. z. xxiij. z. xxv.
z. xxv. z. xxv. z. xxv. z. xli.
iſti em̄ ſudores egritudines in-
dicāt. qui ſo ita non ſiūt dolo-
rē ſignificāt z lōgitudinē egritu-
dinis z quēſionem. 35.4.

¶ Finis

De dieta in febribus
ipſis cōuenienti.

Aphoriſmi.

Tenues z certe diete in diutur-
nis ſemp paſſionib⁹: zin acutis
egritudinib⁹ quib⁹ nō cōueniūt
difficiles. Ad vltimū tenuitatis
que adducūtur diete difficiles.
Et iterū reſumptiōes in vltimo
exiſtētes difficiles. 4.1.

In tenuib⁹ dietis peccāt egrotā-
tes: et iō magis ledunt. Omne
enim peccatū quātiūq; ſit ma-
gnū ſit magis in tenuib⁹ dietis
q̄ groſſioub⁹ ppter hoc z in ſa-
nis fallaces ſūt valde z ceterē cō-
ſtitute diete: qm̄ peccāti ad ſuffici-
li⁹ ferūt: ppter hoc igit tenues
z ceterē diete fallaces ſūt ampli⁹
parū ſolidioub⁹. 5.1.

Ad vltimas egritudines: vltime
curationes ad perfectionē ſunt
potentes. 6.1.

Ubi ſo ſz acumē egritudo pti-
nuos z vltios labores hz: vltia z
tenuiſſima dieta neceſſariuz eſt
vlt. vbi aut nō: nō ſz puenit groſ-
ſi⁹ reficere z tū ſubcōdeſcēdere
q̄tū egritudo mollior fuerit vlti-
mis. 7.1.

Qñ i ſtatufeterit egritudo. tūc
tenuiſſima dietz neceſſariuz eſt
vlti. 8.11.

Cōtemplari igit opz egrotātē ſi
ſufficiat: dieta ad ſtatū egritudi-
nis: z vtrū ille deficiat pu⁹ z nō
ſufficiat: dieta: aut egritudo de-
ficiat z obrūdatur. 9.1.

Quib⁹ ergo ptinu⁹ eſt ſtat⁹: pti-
nuoz tenuiter reficere opz. Qui
buſ ſo poſterior: ſtat⁹ ad id z aſi
id parz auferēdū: pu⁹ hōyberi⁹
ſficiēdi vtr ſufficiat egrotās. 10.1
In paroxiſmis ſubtrahere opz:
apponere em̄ leſio: z q̄cūq; ſz cur-
cui⁹ eracunn: in eracerbatōi-
bus ſubtrahere opz. 11.1.

Senes facillime ſerūt ieiuniū:
ſecūdo pſiſtētes: minus ſo pue-
ri: hōy ſo omniū maxime iſan-
tes: hōy ſo ipſoz quicūq;
ſunt animoſiores exiſtētes. 13.1.
Qui creſcunt plurimū habēt in
natum calorē plurimo igit idi-
gent nutrimento: ſi ſo non: cōſu-
mitur corpus. Senib⁹ ſo parū⁹
calor: ineſt ppter hoc igit pau-
cis fomentis indigēt. A multis
enim cibus exinguit calor: pro-
pter hoc igit febres ſenib⁹ nō
ſimiliter acute ſiunt: frigidū ei
corpus habent. 14.1.

Ventres hyeme z vere calidiſſi-
mi ſunt natura z ſomni lōgiſſi-
mi. In his temporib⁹ oblatio-
nes plures dande ſunt. Etenim
innatus calor: eſt multus: nutri-
mento igitur ampliori idiget.
Signum z etates z athlete. 15.1.

Dum de diete oibus febricitanti
bus cōferat: maxime hō pueris
z alijs sic assuetis refici. 16.1.
Quib⁹ semel: aut bis: aut āpli⁹
aut min⁹: aut sūm pte: dandū hō
est aliqd tpi z hōe et regioni z
etati z consuetudini. 17.1.
Est ate z autūno cibos grauissi
me ferūt: hyeme vero facile: ve
re vero secundo. 18.1.
his q̄ in circuitib⁹ exacuūtur:
nihil dare neq; cogere: s; anser
ri ex appositionibus vel ex ap
positis ante crism. 19.1.
Incipit liber regiminis acu
torum primus.

U de egrotanti
um acciden
tib⁹ i singulis egrit
tudinibus tractā
tes vōti⁹ cōsensis
se ferūt: eos quidē

in his qui tradiderūt: inuenisse
quiddā non est dubiū: pōt em̄ ēt
quāuis medic⁹ quis eadē face
re: vbi egrī accidenā picipēs de
notauerit. Sed z eorū etiā que
cū his medico scire necesse est z
absq; egrī iudicio nota fieri de
bēt: pluria intacta omiserunt. 2.
Que quidē in diuersis egris di
uersa sunt ex parte: obscuras z
intelligi difficiles habent signi
ficationes. 3.
Si em̄ sagaci z oportuna inue
stigatione collusa discutiant in
vniuscuiusq; morbi typo nōnul
la ab eorū sententijs discrepan
tia poterant inueniri. 4.
In quo tñ nō solū eos nō laudo
verū etiā quia medicīne p pau
ca numero atq; vulgaria: ppter q̄
in acutis passionib⁹ ereruerūt
vt catarticū z seruo tpi⁹ sū. 5.
Sed posteriores eorū corrigen
tes dicta medicinali vie quod:

dā sequacins vel sagaci⁹ z egru
tāti familiaris relinquerūt. 6
S; antiqui prorsus de dieta le
uia viribusq; carētia inutiliter
ediderunt: eo quod multa dimi
nute prescripserunt: prorsus de
dieta nihil vtile tradiderunt. 7
Inde leuia viribusq; carētia in
utiliter ediderunt: non tamē in
hoc errauerunt quoniam ip̄am
vel ipsorum partium vel partē
variorum morborum eorumq;
multiplicitatē ignorarent. 8.
Sed potius numerum palā tra
dere conantes non inuenerūt:
aut quoniā fortasse difficile cō
prehendi: siquidē ex altissimis
inuestigandū sit aut quia non
alius morbus ab alio vt cunq;
differre viderur: nec idem esse
sentiantur: nisi eodem nomine
vocitentur. 9.
Si ergo quādo epidimie v l epi
dimialis morbi q̄litas aut quā
titas: aut vniuersalr mortalitas
est sed ipsi morbi varij aut ieq̄
les sunt: z afficiūt plerūq; pluri
mos vt dixim⁹ z interimūt. 10.
Sed vulgus peritū ab imperi
to huiusmodi cognoscentiū di
scernere nequeunt. 11.
Alia laudantes z alia vituperā
tes. 12.
Quorū z in ijs morbis eorumq;
medela ignorātia hac ptz ma
xime quā dicturi sum⁹ significa
tione. Expertis nāq; toti⁹ medi
cialis sciētie ab ijs peritissim⁹
huius egritudine causa ablata
putat: que enim medicīna in eo
inuare videt: eius nomina sūt
habilia qui ergo ea dignouerit
prisanā vcz z sirupū aquā quo
q; mellis z hmoi: z illi⁹ a vulgo
medic⁹ habet q̄ incipies itidez
vt sapiens iudicare putatur. 13.

Liber primus.

Scripturū itaq; me esse que ha-
cten⁹ ignorata fuerunt necessa-
riuz duco: quoz itaq; doctrina
excellētissima est in ijs q̄cūq; in
uamen vel lesionē sunt paritu-
ra. Id aut̄ qđ ignoratura medi-
cis est cur medicoz pars toti⁹
uite sue nō desistit dieb⁹ ppina-
re in acutis passiōib⁹ p̄izanā
ordeacea nō colatā vtiliterope-
rari consili. Alij vero vt necvñ
ordei granum trāsglu tiāt egrī
sumnopere student. Quo si fie-
ret ⁊ nō collata eēt maxmū cre-
dunt esse nocmentum egroto
Alij autē nec colatā necnō cola-
tam dāt: quoz rursus pars nū
q̄ nisi septimo die transacto.

Alū vero morbo deficiente i cre-
tica.

Ad hec vero: aut interrogasti:
aut nō interrogasti: ne q̄cōpido
neum respondere solent.

Sue res itaq; iam demū ita ad
hoc deducta eū vt etiam vulgo
liquidissime clare videat: ⁊ me
dicine ars omnino ars essenon
videatur.

Cum ergo huius dissensionis
magnitudo de acutis passio-
nis inter curatores eo vsq; in-
creuerit: vt quod vñ egrotāti
tanq̄ profecturum alicui alteri
videatur nociuū: sic ars medici-
ne in diminutionis vanitaiē re-
ducta est. Qui em̄ diminutiōes
exercent vt auspices: quas qui
dē aues in sinistram partes vo-
lare viderunt: malum quas ve-
ro in dextrā bonum p̄fagiūz
protendere iudicāt. Similiter
antē ⁊ aruspices hic hoc ille ve-
ro hic contrarium videt.

Quorum vcz oim a deo intēdi-
tur studiū: vt i firmo sanitatē fa-
no vero crāsin ⁊ hēnestatem cū

hūana volūtate lucent. 18.
P̄isā hō ordeacea meritome
iudice super omne de grano fa-
ctum cibariū in his acutis pas-
sionib⁹ excellentissima habet-
tur: eis qui eam primo ac p̄-
cipuum omnibus alijs p̄tali-
collaudando assentior. P̄mū
quippe quia vtilis viscosa est ⁊
lenis iūcta: quoz ⁊ mollis: nec
non ⁊ lubrica temperatāq; ha-
bens humiditatz sitinq; extin-
guit. Atq; si op⁹ fuerit abluī fa-
cilis nequaquam p̄isana sti-
ptica: ⁊ nō ad tussim nec ad la-
borē furiosa. nec iflatur stoma-
cho nec acescit: que vtrāq; numē-
rum in decoctiōe dū in p̄ate ha-
beret expleuit.

Quapropter cum eā i his mor-
bis cōgruā dixerim exhiberi ca-
uendū est: vt nec vna die venas
exinanire p̄mittas: s; absq; vlla
interpollatiōe dare nō desistas
nisi fortasse quādo portitiōe vel
clisteri fuerit necesse.

Si ergo bis in die sumere cibū
consuevit bis ⁊ p̄isā dabis:
similiter q̄ si semel ⁊ semel p̄-
ma die postmodū si poter; bis
assuesce si illū repleri videaris
necesse habere.

Itaq; p̄mo hoc modo vñ hui⁹
quantitatis dādū est q̄ nec m̄-
tuz nec parum fuerit. neq; gros-
sum vel nimis subtile fuerit. vt
videlicet corpori ea que nō fue-
rint necessaria vt cōsuetā intro-
ducantur: nec vene nimis epina-
niantur.

Secundo vero si eger sicci⁹ sit
q̄ oporteat nō multū iuris dā-
dū est: sed ante illud aquā mel-
litam propinandū sine vinū
vtrumq; videlicet quod iunati-
uum videris esse: vtrum antez

inuuantius sit in sequētibz ex-
planabimus. 23.

Quod si tunc demū oshumidū
factū fuerit: et de pulmōe oppor-
tune expuerit: eis iuris tunc se-
cunda repletio deneganda nō
ex toto. Qui em̄ citiore nimiaq;
humiditate abūdat eius citior
est termin⁹. Qui em̄ tarda et p-
ua imin⁹ tardior expectat. 24.
De his autē que p̄misimus qua-
liter quidē dictū est maxime cō-
tingit. Atvero quedā p̄termi-
simus q̄ elegatio: a magis et ne-
cessaria: nec ignoranda postmo-
dum exequemur. 25.

Sed quādo sputi plus est scōm
quātitatē refectionis quoq; pl⁹
aliquid dandū est his: hoc autē
ita vsq; ad termini sui tempus
et postea duob⁹ dieb⁹ exequen-
dū est. deinde q̄o cui⁹ terminuz
videbis. 5. vel. 6. die vel. 9. et vt
etiā parē et parē numerū p̄side
ratio tua amplectat eis ius ad
prandiū da: et ad cenā illū cibū
grossiorem muta. 26.

Sed hoc eis maxime cōuenit q̄
ptisanā ab initio i tempore to-
to exercuerint morbi. 27.

In pleureticis: si a p̄cipio ad
sit facilis sputi diectio etem̄ do-
lor: mox et pus expuere ceperit:
vltro quiescendo meliorat. pur-
gatio autē ad p̄fectionē curatio
nis v̄eturā p̄ducit: virus q̄o mi-
n⁹ coadunāt: q̄ si ab hac diuer-
sa diēta tradit necnō ēt termi-
nus lentior: atq; purgatiōis effi-
cacio: minusq; recidiuus v̄etur-
nus est. 28.

Ptisanavero ex optimo ordeo
facta bene ad perfectionem ex-
cocta esse d3: precipue autē si nō
colatam dare volueris similiter
autem et si colatam. 29.

Cum enim omnes alias h3 bo-
nitates lubrica etiā est: vñ et no-
cium ordeum si quis transglu-
tierit et illud fecū illabēdo sub-
ducit: neq; vñ in inherens trās-
meando vsq; loco vñ erecti pe-
ctoris remanet vel inuiscat. 30.
Quippe effi: q; lubicissima etiā
est sitim amputat: facile digeri-
tur. valde enim leuis est si per-
fectā habuerit coctionem qui-
bus vcz oib⁹ necesse h3 eger. 31.
Nisi ergo medic⁹ in oib⁹ his q̄-
cūq; in accipiēda ptisana neces-
saria sunt egro curā adhibeat:
vbi vcz in illis que sibi ad op⁹
sunt sit perfecta: sit p̄culdubio
multis modis nocina. 32.

Quibus cūq; effi cibozū reliq̄as
in ventrē h̄tib⁹ ea anq̄ purgē-
tur porrigit eis: si dolorem ha-
buerint augmentat. si autē non
efficit necnō fiat⁹ crebrius duci-
tur: et qd̄ malū est excitat pulmo-
nāq; desiccāt sub hyp̄pocūdris
et dyasfragmate laboratur. 33.

Adhuc q̄o q̄b⁹ lat⁹ dolētib⁹ ca-
lefactoriū adhibitu doloꝝ non
alleuiat: nec erit sputū bonū: i3
poti⁹ viscosius et i digestibilis
efficit. Rursus q̄o nisi catartico
aut flobothomia: vtrū. s. magis
necessariū videris dolor dissol-
uat i hui⁹ egritudinis statu po-
sitis: si ptisanadeē in breui mor-
tis imperio subiungatur. 34.

Ex quib⁹ nimirum oib⁹ et his
similibus causis cōtingit eos q̄
ptisanā cū toto recipiant in se-
ptimo aut ate necessario inter-
ire. Quorum quidam vñq; men-
te patiūtur: alij vero orthomiā
vel stertendo suffocantur. 35.
Quos quidem vñq; oēs celitus
esse percussos antiqui arbitrati
sunt: quia in eis cū mortui fue-

Liber primus.

runt: latus virefcere aut nigrefcere ficut in percuffis folet fieri locis reperiebant. 36.

Quod quidem eo cōtingebat q̄ anteq̄ dolor diffolueret mortē p̄uenti fuerunt propterea quia continuo defiderium magni anhelitus incurrerunt. 37. Sputum quippe qđ nō excreat aerem introductū contrahit et velocius exire cogit. 38.

Quoniam vtrūq̄ alterum alteri ad periculum fūggerit cōplementum: sputum nāq̄ viscosum flatum infpiffat: flatus spiffus autem sputi viscofitatē augmētat viscofitas vero elabivertat et erumpi. 39.

Quod non tantum cū ptifana fi non suo tempore detur cōtingit: verū tamen et multo magis cum aliū cibum potumve min⁹ ea aptum fumere pmittūt. 40. Tia autem fubfistentiā eos qui colatam q̄ eos qui nō colatam et qui neutrum illorum: fed potum alium fibi affumūt et qui non fepiffime vna eadēq̄: interdum autē diuerfa. 41.

Quapropter vt ibi dicam facere oportet: incipiēte itaq̄ febre fiue cum dolore: fiue fine dolore paruo post fumptum cibum tempore tranfacto nondum vtre erinanto: ergo ius cōtradendum est accipere vīq̄ dū videlicet cibum ad inferio: ite ftinorūz noneris defcēdiffe. 42. his autem qui plenretici sunt de potibus oximellis dandum est fi hyemis tēpus fuerit calidum: fi autem estatis fuerit frigidū fi nimia fiti laborauerint dāda ē mulla mellis cū aq̄. 43. Quo fumpto fido olo: loco igne rit: egrog accidentia inefle vi

deant timēda: expedit vt hui⁹ q̄tirat⁹ ptifana def q̄ neq̄ fit groffa: neq̄ fit multa: hoc poft feptimū diē fi virt⁹ eius doctolerare queat. 44.

Quod fi antiqu⁹ cib⁹ nōdū defcenderit ac brevis tēporis mora poft cibū nouiffimū trāfierit neq̄ ferre valeat patiens fi ei⁹ virtus et etas pmiferit clifteris op⁹ h̄z: fi aut defect⁹ fit virtut⁹ vel etatis fupposito: iū limitā dū ē: nifi cibi fponde fuabonocq̄ exitu egerantur. 45.

Et vidēdū ē quo tpe ius dari debeat in primordio vel i oib⁹ tpi⁹ morbi: qñ em pedū plāte frigide fuerit: tūc ius maxime et omnis alius potus patienti denegādus est f̄z cū iā calor: in calcaneū defcēderit dandū est: nouim⁹ em vīz tpi⁹ hui⁹ i morbis qđc oib⁹ q̄ magna fit: et in acutis marie. In his ei q̄topl⁹ calor⁹ ē rāto magis cū fallacia sunt. Porro fuccū ptifane pmo deinde vero groffū adhibeas opz aut poft hoc pfpicaciorē rōnē p̄dictarū fignificationū et cōditionum operari.

Domini hypocratis liber fecundus regiminis acutoz morborum feliciter incipit.

De pleuresi

vero accidentedo
lore fiue cōtinuo
fiue poft moram
pūmo quidem ca
lefactorūz est ad

hibendū diffoluedi intentio:
ne doloris: non fit fecundū inu
tile. 2.

Est autem iuuatiūz calefacto
rium vel vitreum vas: aut eneu
fiue terreū aq̄ calide plenū. 3.

Sed antea quodlibet liq̃dorū
apponēdū lateri ē: vt videlz ca-
lefactoriū succedēs leui⁹ tolere-
tur: quoz vtiq; meli⁹ ē: spōgia
spatiola aq̃ calida ifusa ⁊ post
ea expressa. 4.

Deinde calefactoriū ex ol late-
re et omni parte cooperiēdū:
quasi qdā vestis circūdet opz
vt qd factuz ibidē diutius im-
moret. Canēdū ē etiā ne fum⁹
inde ad egri nares vt id odo-
ret ascēdat nisi qñ sibi inuamē-
tum videbit nam et hoc fz tē-
pus ipsum interdū inuat. 5.

Postea ordeuz ⁊ orobū i aceto
infusa aque mixto: q̃ mixtura
ita fortiuscula sit q̃ homo pos-
sit bibere fac bullire. post bulli-
tōez hō i sacculo missa lateri sup-
pone: silt etiā et de fursure. 6.

Siccoz at calefactorioz ea cō-
uenientia sunt: que cū sale ⁊ cū
mulio simul assatis i sacculo re-
cōdita apponunt muliū quoq;
qd pondere leuius atq; subti-
lius est. 7.

Nam huiusmodi calefactoriū
illū quoq; qui vsq; ad fureulas
idest spatulas ascendit dolorē
dissoluit. 8.

Incisio aut non fit nisi tñ
cum iam vsq; ad spatulas ascē-
derit dolor. 9.

Nisi q̃ calefactorio dolor dissol-
uatur nō in eo diutius imoran-
dus est: pulmonē nāq; desiccāt:
et empīma coadunāt. 10.

Quñ q̃ dolor ad spatulas ascen-
dēdo iam saltem cōpleuerit si
grauitas q̃ in brachio vel cir-
ca pectus vel dyastagma con-
tigerit de basilica vena est flō-
mādus. flobothomo ergo ad
hibito nullaten⁹ reuoces quin-
tantam minuas quātitatē san-

guinis: vsq; dum videlz illū in
splendidū colorē vel ex splēdi-
do in rubēdū: aut ex rubeo i ni-
gredinē videas puerit: q̃ vtriq;
colores i sanguine accidūt. 11.
Porro si passio sub dyastagma-
te fuerit: dolorq; vsq; ad fureu-
las nō ascēderit: naturā cū hel-
leboro nigro fellichino lenias
oportet helleboro nigro daucū
vt sizzeleos aut cuminū siue ani-
sum: siue quodlibet aliū odorī-
ferum: fellichino aut affam cō-
misceas quod si vtrags commi-
scean̄ idē opus faciūt. Sed tñ
ex helleboro nigro solutio fit
vtulior et ad crisiū prouocan-
dam efficacior. Illa vero que
ex fellichino est ad dissoluēdū
inflatiuā ventositatē p̃p̃rior
est. 12.

his itaq; factis post solutionē
de p̃tisana dandū est: min⁹ qui-
dem q̃ cōsueuerat: sed irrep̃hē-
sibilē expedit minuas quanti-
tatem. 13.

Tempore enim solutiōis nul-
lum ius puenit p̃pinari solu-
tione hō cessante: p̃mū quidē
de p̃tisana minus sumere q̃ cō-
sueuit dandū est deinde hō sp̃
ascēdēdo vsq; dum plus detur
si dolor quieuerit: neq; qdlibz
aliud contrarium occurrēs ob-
stiterit. 14.

Iste sermo etiā est me⁹ ⁊ si ne-
cesse sit vti aqua ordeī. 15.

At hō vbi p̃tisana op⁹ fuerit ac-
cipere: illā dare a p̃cipio cau-
se vel morbi fateor: eē meli⁹ q̃
venarū exinanitiōē p̃cedere
postmodū hō i die tertia: mor-
bi autē quarta vel quinta siue
sexta: siue i septima dari icipe-
re oportet: nisi tantū crisiis tūc
typis fuerit peruentura. 16.

Liber secundus 6

In q̄b⁹ etiā p̄parationis p̄n-
cipiū maxime h̄z simile fieri vt
dictum est oportet. 17.

Similiter autē z de potib⁹ illis
quos bibi puenit quos etiā di-
cturi sum⁹: nāq⁹ eoz q̄ dixim⁹
plurima eadē sunt. 18.

Scio nāq⁹ multos medicos q̄
extra q̄s opportunū ē operātes
in morbi principio duob⁹ vlt⁹ tri-
bus vlt⁹ plurib⁹ dieb⁹ custodiūt
egros postea h̄o ius z potum
illis sumere pmittūt qd̄ ē par-
uipēdūt. Cū em̄ corp⁹ maxima
mutatiōe mutet ei maximū h̄-
riū illi⁹ mutatiōis opus esse di-
cūt: maximū āt illi⁹ mutatiōis
h̄uū optimū est: sed fm̄ utilita-
tē z cōcordissime securitati ex-
hibēdū: z maxime i dādo cibū
his que media sunt. 19.

Noctū⁹ h̄o in mutatione dere-
linq̄t q̄ p̄sanā cū fece mīstrat
nocet ēt z qui tñ succū ei adhi-
bet: nocet ēt q̄ solū p̄pinat po-
tum: sed nocumētū ei⁹ ad illos
non est tantum. 20.

Jam z p̄suerudines i dieta: dū
ēt sanitas adest fm̄ inuamētū
pcedere debēt. Cū ergo ex die-
ta in sanis maxima diuersitas
z alia h̄mōi videant⁹: quātoma-
gis necesse est fieri i morbis et
maxime in peracutis. 21.

Quod quidē facile est p̄p̄hen-
di: mala nāq⁹ dieta cibi et por⁹
q̄ fm̄ sile sit securior est i omni
tēpore tueri sanitatē q̄ ea que
melior est si in ea mutatio subi-
ta fiat. 22.

Qui em̄ semel vel bis in die su-
mere cibū p̄suerūt si a solito
vsu in aliū subito mutet noctū
mētū eis generat z defectionē.
Quib⁹ āt nō est p̄suetudo p̄ā-
dere z p̄āddē: mox d̄ficiūt z ag-

grauant corpora eoz ac torpēt
atq⁹ mollescūt: si cenāt post eru-
ctuāt acidū. Aliū autē sūt q̄ na-
ture mollitiē patiunt⁹ p̄p̄ea qd̄
stōach⁹ eoz p̄tra cursu⁹ sue na-
ture aggrauāt cui videl⁹: erina-
nitio fuerit assueta: nō autē bis
ipleri: z bis dirigerē p̄t i die. 23
Si quoz oxiremiā emittāt p̄t
fieri vt adiuuent sic alleuādo
se ab his q̄ ex mutatiōe diete i
p̄trariū patiunt⁹: oportet itaq⁹
vt post cenā p̄ integrā dormiāt
noctē. si hyems fuerit a frigo-
re si estas a calore tuti q̄ si non
dormiāt diutissime suauiter de-
ambulādo nō cessent deinceps
h̄o aut nihil: aut leuia: aut mi-
nime nocua cenent bibātq⁹ pa-
rū vini nec aqua cōmixti. 24.
Similiter autē et qui bis i die
comedere cōsueuerūt: si pran-
dium dimiserint corpora eoz
in se deficiunt atq⁹ ab oi opere
exerunt p̄cordia dolent adeo
vt eoz viscera sibi suspēsa esse
videant⁹. vna colerica viridis
q̄ colous stercus incēsum: qui-
dam autem oris amaritudinē
oculos obductos tēpora fumi-
cantia frigidōs sentiūt articu-
los. 25.

P̄lurimi h̄o qui prandiu ob-
miserūt cenam nequeūt exple-
re qui si cenauerint stomach⁹
eis grauatur: somnum h̄o mo-
lestiorem q̄ si pransi fuerūt du-
cunt. 26.

Que accidentia si quidē etiā
sanis cōtingūt ex immutatio-
ne diete diei medie in cōtrariū
q̄ solebāt. Iustum est apud me
vt ne quicq̄ in egritudine sub-
iungatur. aut subtrahat. 27.
Si em̄ ei qui semel in die cōtra
consuetudinē suam comedēdo
tota

tota die venas enacuauerit: et post solito more cenauerit corpus grauat scz post p̄ernissus p̄adiūveratioe corporis ac de fectione: post cenam vero grauedine sequente.

28. Si iteq̄ cenent post largiorem venarū exinanitionem multo magis corpus aḡrauat. 29. Iuuat itaq̄ corp⁹ et venas p̄ter solitū exinanitio: si ab his que in eadē die patit̄: mēdo se a rigore et calore atq̄ labore alienet qz illi⁹ passio i his q̄ duplicatur: cena q̄ sua leuior sit solito: nec sicca sed humida sit. potus vero non sit aqua m̄ptus nec cibi quātitate minor: postera autem die prandiu al̄: leuiet: sicq̄ gradatim ad solitū reuertatur vsū.

30. Quorū hō in lummo corporis colera dñat ipsi plurimum hoc molestius patiuntur.

31. Quoz aut̄ slegma eis dñans ē maxie si teiuent cōtra p̄suetudinē suā leuius et facili⁹ teiuium ferūt q̄re semel in die p̄ter vsū comedere facile sustinent.

32. de autē nostre ad hoc significatiōes sufficiunt q̄ maria mutatio his que nostre nature accidūt corporūq̄ figure generat morbos.

33. Nō igit opz multū exinanitio: nē venaz fieri añ suuz tps nec dari cibum in statu z acumine morborū nec dietā subito i his: neq̄ in illis nec in alijs semper permutari.

34. Sed alia his p̄ueniētia dicem⁹ de his q̄ stomach⁹ patit̄ q̄ videt̄ cibos solutos et si sint il̄: laudabiles leui⁹ ferret: et pot⁹ sit̄ solutos et egri⁹ et si nō sint

mali cibi et pot⁹ sit̄.

35. Quapropter eos q̄ mltā carnē et alia et similia magnā vim habentia cōtra vsū recipiunt nō vehementer admirez hui⁹ esse quantitas: et in stomacho que dam plus faciunt doloris alijs et alia min⁹: sed si ea que sequūtur perpendēdo perceperis necesse est vt i hac nra p̄positione nostrorum ciborum vehemēt⁹ admireris.

36. hoc em̄ cōtra illd̄ est: immutatio ergo diete sit in his tantū cum corpus non fuerit et dieta immutatu nisi ad vegetationē virtutis: vnde necesse est vt ad damus in cibo: et non in defectiōe vñ necesse sit subtrahi. 37. Cū quo etiā morbi cuiusq̄ dispositionē egrig⁹ virtutē atq̄ naturam: et in dieta tam cibi q̄ potus consuetudinem oportet vt cognoscas.

38. Necnō etiā i mutatione tua sp̄ minime adiungēdū est: minui nāq̄ maximū iuuamentū est: si tñ egro tolerabili⁹ sit et morbi⁹ in statu sit vsq̄ dū statu p̄pleat et digeratur.

39. Quod est qz diminutio vniuer saliter est magis iuuatiua km plurimū qñ infirm⁹ est magis tolerās dum p̄manet egritudo ei⁹ stans vsq̄ quo cōsequat̄ statum suū vt maturetur.

40. Quod autē in quib⁹ morbis et etatibus opz fieri dico. 41. Et alia his necessaria atq̄ p̄cipuas significatiōes subiunge re parū post oportet.

42. Neq̄ morbi sentētiā mobilem subiūgere in quo plurimū sermo n̄ continet: sed qd̄ p̄cellētissimū est ibi dicēdū ē: morbi⁹ aut̄ acut⁹ eadē die qua initia

Libri secundus.

h3 vel postea q̄tūcūq; cibi aliq̄
recipiūt aliq̄ aut q̄lucūq; iuris
partem assumunt. Ceteri vero
potum in quo panis fuerit īsu-
sus q̄ quidē oīa peiora sunt q̄
si his contrarijs dītarent: sed
tamē minus nocuum hoc tpe:
q̄s duob⁹ vel trib⁹ dieb⁹ venas
exinanire: transactis vō q̄mōr:
diebus vel quinq; h̄mōi diēta:
impartiri: peior vero his oīb⁹
venarū euacuatio. In fine aut
h̄mōi diēta aī morbi digestio:
nē facta exhibitio neq; ⁊ hac ⁊
illa diēta vrentib⁹ celer⁹ mors
plurimū intēdit nisi qñ morbi⁹
impiecta fuerit saluta: nec ēt er-
ror: ī p̄ncipio morbi facti emē-
datio sicut hec īpossibilis est
sed medicabilior est: 43.

Ecce em̄ iuuamētū ī q̄ mihi vi-
deor: tibi marie p̄tuturū: cauē-
dū itaq; ē ne ī p̄mis dieb⁹ a p̄-
ncipio morbi ab aliq̄b⁹ iuriū q̄
ēt diuersa puenit et egrū p̄hi-
beas paulop⁹ eisdē flectur. 44.

Sūt em̄ q̄ p̄sanā grossā dāt
ī p̄ncipio morbi ⁊ nocitiuā īg-
norāt cū rurs⁹ dēert eā post ve-
narū inanitionē duob⁹ dieb⁹ vt
trib⁹ seu plurib⁹ factā: sūt ⁊ aliq̄
q̄ succū ei⁹ dāt sūt nocuum ne
sciūt esse si dādī p̄ncipiū h3 vt
litatē nō fuerit nec q̄c̄s atten-
dūt aliū aut intelligūt nisi qz
si p̄sanā grossā aī morbi di-
gestionē fuerit datū ei q̄ secun-
tum coluēuit: maxima lesio
inde contingit. 45.

In q̄b⁹ plurimū ip̄i errare p̄ti-
nēt: q̄ppe q̄ sepi⁹ egros euacua-
tis ven⁹ ad accipiēdū ius trās-
mutāt: cū poti⁹ ab accepto iu-
re ad euacuādas venas eēt mu-
tandum maxime si tūc molest⁹
fuerit morbus. 46.

Multoties autem ⁊ a capite a
partibus circū pect⁹ crudi de
genere colerum attrahunt hū-
mores: vnde ⁊ illis vigilie acci-
dunt q̄ p̄fecto digestioni mor-
bi repugnāt et angustia super
abundant: ⁊ murmurant ⁊ mē-
te perturbantur: oculi quasi su-
bito īpiendore obrūduntur au-
ricule vocum t̄ntibus implē-
tur: articuli frigen: vīa īdige-
stat ⁊ īpurā subtiliter ⁊ salum ⁊
parūz īatisq; colore īnatū cir-
ca colla iudo: īq̄erant nar⁹ ⁊
tract⁹ inde sic p̄mutant: fort⁹
atq; crebri⁹ ducit: p̄a planant
si cui defect⁹ īp̄s acciderit: h̄
pius est a pectore cooperimē-
ta repellūt: manus tremunt: vt
plurib⁹ aut inferiora labia pal-
pitant. 47.

Que quidem accidētia si ī p̄-
ncipio morbi appareant: nūmā
mentis alienationez significāt
et egros plurimū inde moriū-
tur. 48.

Qui vō euadūt aut nato apā-
te aut sanguine p̄ nares fluē-
te: aut grosso empimatis īputo
liberantur alioquin nō. 49.

Neg⁹ ē q̄ sp̄iā medicorū mihi
reperi⁹ est q̄ habundinē egros
cognoscere queat: sic op3 si vi-
delicet virtutis defectionē pa-
tiunt: aut si ex ip̄a venaz īani-
tiōe ex alia furia: aut ex labore
egrū efficiēte: seu quouis alio
torpore nature corporis acce-
dēte vel sibi⁹ accidētib⁹. 50.

Malū ē nimirū qñ egrū ī dolo-
ris vel morbi acumine defectū
ī diuortiū die potū aut cibū aut
ius accipere permittunt: quia
īpsam defectionez ex inanitio-
ne estimant eam et rursuz eodē
tra malū est īrtutis defectionē

Regiminis acutorū. Fol.

ex inanitiōe eē qđ ignorās me-
dic⁹ cibū restrigit: qđ vtroq; er-
rore egri molestāt: verūtm̃ h̃ vl
timū ē nimis malū potē: vñ tibi
familiari⁹ eē opz. Si qđ ei ali⁹
medic⁹ siue plebei⁹ ad egrū in-
gress⁹ h̃ accidēs itelleperit: ei⁹
ea cibi vl pot⁹ qđ a pōre medico
venta fuerāt accipe pceperit: n̄
ē dubiū qm̄ egro iuuamētū sit:
qđ h̄mōi magno hōi dedec⁹ ē:
qđ his posterior: siue medic⁹ vul-
garis fuerit: velut mortuum su-
scitasse videtur. 51.

Et ego qđdē suz dicēs significa-
tiones qđ⁹ opz significari sup
vnumquodq;.

52.
Licine āt sunt heres z his qđ ac-
cidunt stōacho si em̄ corpora qđ
psuetudinē suā magna torpue-
runt qđete nō pñt statī pfortari.
Qđ si gēnerit atq; regēnerit p
lōgū tps: postea vō ad laboris
exercitia fuerit subito trāsata
malū ē: sili vō mō z singula cor-
porū mēbra vt vcz pes vl qlibz
artibz qđescer solit⁹: si qñ subito
ad isolitū trāsferat labor⁹ exer-
citiū: eo dē mōz i dētib⁹: z i ocu-
lis accidit: nullū deniq; iuenit
mēbz cui nō itidē p̄rigat mol-
li ēt iacere culcitra p̄ter solitū
vsū fatigat corp⁹: sup cutē du-
rā z ēt sub diuio idurat: si info-
litum est. 53.

Verigratia homo quinis in-
crure dubiū vuln⁹ habēs cū cō-
miserit se in initio laboris ad
medicandum: ita vt nec pedez
a loco dimouerit: abūt itaq;
apostema hac ope atq; multo
citius sanus efficitur quam si
in medicando inerit z redue-
rit: quod si supra pedes stan-
do sexta vel septima die vel ci-
tius vel circiter: plus illico ac-

cidit sibi doloris qđ si a puncia
pio in medicando inerit z redi-
uerit: si quoq; aliud opus exer-
cuerit: sit eius causa grauior qđ
si hoc modo in medicando eun-
dē laborem eisdem assuenerit
diebus. 54.

Que itaq; iam dicta oīa ad se i-
nicē testificant: qđ videlicet im-
mutatio subita in diuū tam i-
ijs qđ in alijs nocumēto magno
constat: esse. 55.

Plus tamē leditur stomachus:
ex subita mutatōe ab inanitis
venis ad accipiēdum cibū mul-
to magis qđ consuenerit: vel cū
totum corpus commutatur su-
bito a nimia quietē ad multū
laborem: qđ ex mutatione ab ac-
cepto cibo multo ad euacuā-
das venas necesse est āt corpi vt
qđescat z reqdescat: si mutatio ei⁹
sit: subita de labore i qđete opz i-
ter stomachuz: ab accepto cibo
multo cessare: qđ nisi fiat corp⁹
veratur atq; fatigatur. 56.

his aut oib⁹ de immutatione
qđdē repletōis z inanitiōis ma-
xime agit: valēt aut ad oīz acci-
dētium cognitionem: z ad eam
vnde sermonē habui in acutis
scz morbis ad modū dandū cibū
qm̄ vtilē immutationē ad furie
qđ significatiōē necnō sicut ap-
parent a loco qđ est sub dyasrag-
mate: sicut datur⁹ sum: opz ei vt
sit pmutatio: sicut pcepi de ea
deide vt nō admiſtraſ aliqd de-
sorbitōe donec digereſ egritus
do: aut vt appeat i intestinis si
gnū prouocās ad dimittendū
phibitiōē ab vsu cibi. 57.
Multe vigilie faciūt contra ci-
bi potulq; digestionez. Similitē
aut mutatio in diuerſa z partēz
eius mollit instrumentum ipz

Liber tertius.

sumq; quasi coctū reddit ⁊ gra-
uat caput.

¶ Finit liber secundus.

¶ De hippocratis regimi-
nis acutoꝝum liber Tertius
feliciter incipit.

Notus autem
dulcis vel vinū siue
albū siue nigrū ⁊ aq̃
mellis et aq̃ oximel-
lis: siue secantiabin acutis mor-
bis exhibenda sunt post multā
considerationem in his. 2.
Dulcis autem potus min⁹ ag-
grauat caput q̃ vinū mentem
percutit min⁹ intestina vtrāq;
magis expurgat: sed viscera in-
flat: splenem vꝝ ⁊ epā opillat
colerā autē habentib⁹ ineptus
est q̃ eis sitim infert: superiori-
bus quoq; intestinis est iuuā-
tius: nec tñ contrari⁹ inferiori-
bus. 3. Inflatu⁹ sit presertim cū
eius inflationi facilis minime
sit descensus: sed poti⁹ in locis
qui sub dyasfragmate sunt im-
moratur. 4.
Mentem lenius ⁊ minus q̃ for-
tiora vina percutit. 5.
Cuius ergo dispositio ē hec ex
vinis ipsum etiam inflat. 6.
Sed plurimū in vina min⁹ pe-
netratuū q̃ vinum albū. 7.
Et eam que cū sputo sit excre-
tionē plusq; ali⁹ pot⁹ iuuat. 8.
Qui autē hmoi vinū bibēdo pa-
tiuntur sitim: minus sereant q̃
si aliud biberēt vinū: qui vero
non contrarium. 9.
De vino autē albo vtrūq; sit lau-
dabile vel ilaudabile p̃io di-
ctū est i his que de dulci potu
tractauim⁹: sed eius trās sit⁹ in
vesicā facilior est q̃ cuiuslibet
alteri⁹ pot⁹ cū quo et ym a pe-

rituam h̃re dignoscit q̃ in eis
morbis sp̃ iuuatiua est vꝝ et iā
i alijs min⁹ alio vino cōueniēs
est: sed tñ si qd in corpore mūdi-
ficat p̃ viā vesicę ē necesse a mor-
bo liberet sit prout opz p̃p̃inet
q̃ bonū est cognoscere illam si-
gnificationē vini q̃ iuuamētū et
nocumētū ē mōstratiua cur⁹ qdē
toti⁹ notitū oēs qdē medicine
p̃iores exptes fuere. 9.

Palme⁹ pot⁹ qdē miger ⁊ pō-
ticus in his morbis vtilis est si
non fuerit capitis grauitas ac-
mētū nō timeas: nec fuerit disti-
milis sputi creat⁹ ⁊ exit⁹ vīne
nō est difficilis. ⁊ ster⁹ hūidū ⁊
liquidū: ⁊ simile loture intesti-
nōrū: hos em si qd lꝝ affuerit al-
bū vinū ⁊ oīa vinōꝝ similia nō
dare bonum est. 10.

Sciendū est etiā tibi q̃ superiori-
rib⁹ ⁊ inferiorib⁹ morbis min⁹
nocuū est si aq̃ supmisceat: cir-
ca autē intestina salubrius si fue-
rit purum vinum. 11.

Hydromel si oibus temporib⁹
morbi bibitur in acutis egritu-
dinib⁹ ei⁹ cōueniētia plurimū
minor ē eisq; colerā habēt ama-
ram quicq; magna habent visce-
ra q̃ nō habentib⁹. 12.

Hydromel autē plurimū minus
sitis furia accēdit q̃ vinū dulce
q̃ pulmonē humefacit ⁊ ad spu-
tū excreandū iuuamētū tēpera-
tum p̃stat: tussim sedat: hoc autē
ideo q̃ virtutis hꝝ qd dā lauati-
ue: ⁊ sputū viscosū plusq; opor-
tet reddat. 13.

Aqua mellismultum prouocat
vīnā: nisi hui⁹ aliq̃ viscerū scō-
tradicat. 14.

Humores de genere colere pur-
gat ab ifra: q̃ aut purgat aliqñ
est bonum in colore: aliqñ satis

plurēq; dzinctū plurēq; spumofū
qđ maxime colerā hñtibz qđ
magna viscera hñt 3tingit. 15.
Screat⁹ opportun⁹ cū sputo ac
pulmōis hñectatio maxime fit
ex potu aq mellis pl⁹ mure. Sz
egestio stercois colerā habentū
calorē fit ex potu aq mellis
cui⁹ mixtio puro vicina fuerit
multo plus q̄ ei⁹ cui⁹ cōmixtio
ni aqua dominatur. 16.
Sed etiā cur⁹ egestio hanc ha-
buerit qualitātē? maximō
cumēto est: neq; em ardorē qui
sub diafragmate est extiguit sz
poti⁹ furorem z feruorem stimu-
lat: atq; infirmo infert morbi in-
tolerantiā: membrūq; generat
molestiam: i intestinis aut z in
stomacho vulnera generat. 17.
Diuersitatē aut medicamento-
rū necessariorū ad hos morbos
medicādos postea itumabo. 18.
Sed si in his morbis acutis p
iure vel potu aquā dederis mel-
litā vtile tibi in multis opar. s
nec multū delinquis: quem au-
tem oporteat illā bibere z quē
non dictum est: vt oportuit diri-
mus etiam cur denegetur infir-
mo. 19.
Sed qđā iam dimittūt dare il-
lā q; vcz debilitat illā virtutem
bibentiū vnde z illi⁹ causa citā
mollē credūt impendere qđ ita
esse idcirco videtur sibi q; is q
bibit minime pōt sustentari: de-
bet em quidā ea trāstres q z si
opportune vtunt ea. 20.
Nō tamen hic sensus hoc modo
perfectus est. 21.
Que tñ fortior est si sola bibat
nisi ventrem soluerit. 22.
Est etiam qñq; illud forti⁹ illo
leui vino q; aquam sustinere nō
potest est z qñq; debilius. 23.

Differentia autem que est ins-
ter virtutē vini aquosi z mellis
vel vtriusq; nō cōmitti magna
est qui enim duplū vini puri bi-
berit q; mellis eius virtutē ma-
gis illud mellis pfortat nisi na-
turam hñefaciat: stercois etiā
duplum egerit. 24.
Post pisanā vero si aqua mel-
lis bibat saturat nimis reple-
tione z iflat z eis q sūt sub dia-
fragmate locus minime inuat.
Antea hō nō sit adeonocina: sz
etiā iunamēto humilior hñ. 25.
Coctum autē mel vsui appet-
melius: q; subtile z albū lucidū
q; vī perforabile. Sed eam bo-
nitatē illud habere qua crudo
preferatur dicere nō possum: nō
em saporosior crudo si mel an-
te coctionē bonū inuenit. sed ēt
plus defectū z ad egerendū ster-
cus inuoluitur comprobāt: quo-
rū neutrū quantū ad iunamen-
tum necessarium est. Ad qđ aut
coq; expediat iudicabo. Si er-
go mel malū fuerit aut immū-
dum inepti odor: nigris colo-
ris coctio eius malignitatē mi-
nuit aut turpitudinem. 26.
Pot⁹ autē oximel dī in hyeme
datus in acutis passionib⁹ plu-
rimū inuātio est: qbus enim ne-
cesse est screare inuariatū mbo-
num facit. 27.
hore vero qbus vtitur eo sunt
iste. 28.
Acidissimus vero his quibus
sputum screare est necesse nō pa-
rum facit iunamenti q; si id qđ
inclusū est adiuuat excreari in
bucm faciēs atq; canalis pul-
monis dilatans pulmōis iflat
quiddā quietis: q; illud humi-
dum reddit itaq; maximum im-
pendit iunamētū: quandoq; ve
S iij

Liber tertius.

ro p̄m: vcz acidissim⁹ opportu-
 nū sreatū p̄ sputū fieri amit-
 tē adiuuare si pōt: quare sputi
 viscositas augmentatur. vnde
 et opus illius impeditur. 29.
 Accidit autē hoc illis maxime
 quorum morbus periculosus ē:
 vnde cūq; fuerit. neq; tussire ne-
 q; ea que in pulmone sunt clau-
 sa scire possunt. 30.
 Quod si ita fuerit vires infirmi
 necesse vt cognoscas et an sibi
 tū illud dederis sal⁹ speret. 31.
 Sed egroto oximel qñ dare vo-
 lueris illud i ultimo tūc tepidū
 esse oportet atq; paulatim da-
 ri: neq; multū necesse est. 32.
 Parum acidissimū datum: os et
 palatum humidū facit: sputū
 adiuvat excreari: sitim extinguit
 locus q̄ sub diafragmae sūt. vi-
 sceribus aptū est: atq; lesiōi q̄
 ex melle acciderit repugnat et
 amaritudinē ab eo procedentē
 mortificat. 33.
 Rursus ventositatē relaxat: vi-
 nam puocat. 34.
 Sed in inferioribus intestinorū
 vltra q̄ opus sit humiditatem
 infert eaq; excoilat. 35.
 Quod maluz in acutis plerūq;
 accidit morbis: maxime q; vē-
 tris ventositas exire prohibet:
 sursumq; remittit: et quia debi-
 litat virtutem articulis etiam
 frigus importat. 36.
 Itaq; qd nocumētū ex oximel-
 le nascitur: illud necessarium
 est. 37.
 Bonum quidē est bibere egrū
 inde parū de nocte ieiunus an-
 te accipiendū ius: nec quicq; in-
 de prohibet dari post cibū sed
 post longum tempus. 38.
 Qui autem solo potu dietatur.
 nō grossa p̄stane quicq; accipit

tes nō illis oximel cōuenit: fo-
 lum precipue cum constet qd
 excoilet intestina ad hoc enim
 agendum cum vene inanes sūt
 sua maior p̄staret potētia. q̄p
 pe non habz fecē s; aqua mellis
 minuit eius virtutem. 39.
 Si ergo infirmi iuuamē oximel
 lis omni tpe morbi noueris ēē
 necessariū aceti parū in aq̄ mel-
 lis immiscere put tibi. l. ad iu-
 uamentū tū videtur posse suf-
 ficere: qd eius qdē minuit nocu-
 mentum: ac iuuamentūz impe-
 dit necessarium. 40.
 Vniuersaliter aut aceto aceti
 eos iuuat q̄ hñt colerā a marā:
 nō aut qui nigrā: colera aut ena-
 nescendo in materiā flegmatis
 trāsfertur: cū ab aceto trahit nē-
 gra nō bullit et crescendo mul-
 tiplicatur. Acetum enī colerā
 nigram adiuvat multiplicari et
 procreari. 41.
 Acetū femellis plusq; masculis
 inimicat: q; vulue nociuū. 42.
 Aque vero nullum opus inue-
 ni nisi quia in acutis bibitis mor-
 bis neq; em̄ i pleuresi vel pleri-
 pneumonia situm vel tussim se-
 dat sputum non adiuvat scea-
 re et in his omnibus alijs poti-
 bus operat: maxie si eger om-
 ni tempore morbi vitur ea. Si
 vero de ea parum inter oximel
 bibat et aquam mellis sreatū
 sputū adiutorū largitur cui-
 us rei causa est potū ipsorū
 qualitatis mutatio q̄ ab ea fit.
 Aliter em̄ nullo modo reperi-
 m⁹ eā sibi sedare verū magis
 furia i citare. et aq̄ potū in cole-
 ricis et i q̄b⁹ sub diafragmae
 colera dñatur i colerā mutat.
 Qui aut eā bibūt vētre eorū
 ep̄ntē i anito: eo p̄ corp̄is dñectio

nē adducit: magnitudinez sple
nis repaſt auger: ſi iſenſionē ha
beāt rugitū facit: iſtomachona
tat qz transire morat: quod in
de eſt. qz frigiditati prinet: ridi
geſtibilis eſt neqz fecem deſcend
dere facit nec uinā puocat no
cuior eſt: qz natura nō hz fecē
ſed ſi cui pedes frigēt aquā bi
bat ei⁹ nocumentū augmentat
multo magis. 43

Si dolore capitis timeas mētis
qz percuſſionē abſu vini ſūmo
pere tibi canēdū eſt: dandū er
go pro eo tū aque aut uinū pal
maz: colorū ſimile ſine odore ad
ſum 7 pl⁹ mīxtū: poſt qd etiā aq
ppinādū ē paz qd ei⁹ ututē mi
nuat in capite 7 in mēte. 44.

Cui aut ſolā aquam vni bibere
expediat: cuiqz mltū aut parū:
7 cui calidum aut frigidum pa
rum iam diximus: quod vero
reſtat ſuo tempore ſubiunge
mus. 45.

Dicam quoqz quo tempore de
bet dari potus: ſicut ille qui ex
ordeo eſt factus: 7 qui cū herbis
qz quoqz de uvis paſſis: 7 qui de
frumēto: 7 qui de melle: 7 qz de iu
re: 7 qz de malis granatis: 7 qz de
alijs factis cū ſpecieb⁹. 46

Balnea vero in quibuſdā mor
borū iuuant: in quibuſdā no
minime: rursus bona quidez in
quibuſdā locis plus: in quibuſ
dā minus ſi uidelicet neceſſaria
aliquādo preſto nō ſint. Cū vti
qz huic inſtrumentū operi neceſ
ſaria ſine vtilia: aut idonei mi
ſtri raro inueniuntur. Cū vero
infirmus nō bene balneat maxi
mum inde patitur nocumentū
neceſſe eſt enim huic officio lo
cus coopert⁹ 7 a fumo tut⁹: ma
xima aque plenitudo: ſi aut cre

bro balneandum eſt: niſi fuerit
forte neceſſe. 47

Ubi autē cor: puſe groti deponē
dū eſt nō niſi calidusqz ipſe con
ſuevit eſſe oportet: primo itaqz
parū aque: deinde crebrius ſup
ponendū eſt. 48.

Via ergo breuis ſit ad ſoliū. 49
Introitus vero 7 exitus eſſe fa
cilis debet. 50.

Qui aut lauā quiet⁹ tacit⁹: ne
qz quicqz agens: ſed aquā alius
ſupponens corpus diligētē fri
cando pertractet. 51.

Deinde multe aque permixte
preparatio. 52.

Multū deinde ſup verſa. 53.

Poſtqz loco fricatorū vttere ſpō
gia ad deſiccādū corpus. 54.

Neqz oleū qñ multū ſicci ſunt
adiunge. 55.

Sed caput quantū pl⁹ poſſit cū
ſpōgia deſiccādū eſt. 56.

Et cauendū eſt ne articuli 7 ca
put neqz quicqz totius corporis
frigeſcat. 57.

Sed neqz balneandū eſt parua
temporis mora tranſacta poſt
acceptum uis vel quemcūqz po
tum. 58.

Neqz qz potū circa ipſam, ho
ra balnei ppinandū eſt. 59.

Qui balneū amāt vel ſant con
ſueuerūt eis: maxie adhibēdū ē
ū nāqz deſiderāt 7 iuuat ſi ergo
dimiſerint nocet. 60.

Balneare in periplemonia in
uāt⁹ eſt qz in acutis febrib⁹: in
latere em tenero coſte atqz iter
ſpatulas exiſſentem dolore mūi
gat. Itē excoquitur quod p ſpu
tum neceſſe eſt excreari 7 adin
uat ſtatū etiā bonificat 7 ſcraa
7 aufer laborē quia artus mol
lit: cutē hūidā facit uinā expel
lit capitis releuat: grauitatē na.

Liber quartus

res humidas reddit. 61.
 Balneare humidū vitra modū
 ventres habentibus nō est plu-
 rimū necessarium: neq; eis q̄ sti-
 ptici sunt pl^o defecto nisi vētre
 prius purgato: neq; defectis cō-
 nēit neq; fastidio vomētib⁹ neq;
 eruct⁹ de genere colere emittē-
 tibus: neq; fluxū sanguis p̄na-
 res habentib⁹: nisi illud minus
 opportunū fuerit. Tu quoq; sc̄
 quātū oporteat eē: si ergo min⁹
 sit balneū est adhibēdū: si tñ vi-
 detur corpi necessariū. 62.
 Balneare nō nocet amātib⁹: z si
 bis in die p̄ceperis. 63.
 Balneū multo p̄ueniēti⁹ est p̄ti-
 sanā fece sumētib⁹ q̄ eis qui ac-
 ciipiūt solū succum: quib⁹ tñ in-
 terdū conuenire videt⁹ quādoq;
 rursus z in his min⁹ congruū
 est qui solo potu dietant: sed in
 illis aliquādo conueniens est.
 Regiminis acutorūz liber
 quartus incipit.

Causon autē

fit: cū resiccate ve-
 nule estina hora
 euulserit duimeos
 i. acres z colericos
 h̄ycores. i. liq̄res

ad ipsos. 2.
 Sz z febris m̄lta detiet corp⁹: si
 cut ab osteocopo. i. ossiū labore
 habitū: laborat z dolet. 3.
 fit autē q̄ multū z ex ābulatiōe
 longa: est in lōga: cū resiccate ve-
 nule dumia. i. acris z calida reu-
 mata euellunt ad seipsas. 4.
 fit autē lingua aspera z sicca et
 nigravalde r̄q̄ fm indicō. i. ven-
 trē morus dolet z subegestioēs
 hūide z acre fiūt: sitis vehemēs
 inest insunt: vigilie aliqñ vero
 z alterōnes frenū. i. sapientie. 5.

huic bibere aquā z melliceratū
 coctū da aquosum q̄tū vult. 16.
 Et si amaruz os fuerit vomere
 cōfert z ventrē clisterizare. 6.
 Si hō adhuc soluat: lacte as-
 si ne coquens purga. 7.
 Salituz autē nihil neq; dūmi. i.
 acre offerre. nō em̄ subducet. 8.
 Sorbitiōes autē donec eē crisim
 dies facta fuerit ne des. 9.
 Et si sanguis ex narib⁹ fluxerit
 soluit passio z sudores sup̄uene-
 rint cretici guisi. i. pp̄ij: z certi
 z cūvūnis albis z grossis lenib⁹
 subsistentib⁹ hypostasisbus. 10.
 Et si ap̄a aliq̄ factū fuerit. 11.
 Si hō sine his solita fuerit re-
 uersio rursus erit egritudis vel
 p̄tebui crurū dolor: tingit: z ex-
 pnet grossa si dz san⁹ esse. 12.
 Causi gen⁹ aliud vēter subdu-
 cēs sitis plen⁹: lingua aspa: sic-
 ca: falsa: vine defecto: vigilie:
 extremitates infrigidate. 13.
 Tali causo nisi sanguiser naso
 fluxerit vel ap̄a circa collum fa-
 ctū fuerit vel crurū dolor: p̄rige
 rit: v̄l sputa grossa expuerit hec
 em̄ p̄sistētē vētre fiūt vertebroꝝ
 dolor v̄l pudēdorū liuor nō in-
 dicat cūz testiculis tensis creti-
 cum. 14.
 Et hic id est vēter subducēs sc̄dz
 eūdem dictū est modū. 15.
 Rosmata vero. i. sorbitiōes epi-
 spaticas. i. euulsiuas da. 16.
 Acutas autē passiones flebo otho-
 mabis si fortis appareat egritu-
 do. r̄q̄ habēt iuuenescūt etate z
 robur aderit eis. 17.
 Igr̄ q̄dē si q̄s s̄qn̄atic⁹ electroele-
 ctuarioꝝ mūda siue aliq̄d plen-
 renicoꝝ: si vero imbecillior ap-
 pareat si z plus sanguinis ause-
 ras: clisteri fm ventrem vti per
 tertū diem donec in fallacia fa-

etus fuerit egrotansz fame in-
dget. 18.

Fleuminantia hypochondria
nō spiritū assumptōe fremō. i.
dyafragmatis incēsiōis vel spi-
ritū accēsiōes orthomie sicce
q̄b⁹ non pus subit: s̄ ad defēsiō-
nem spirituum passiones he su
perueniūt: maxime hō repatis
dolores z cōuersiōes egritudi-
nū nō possunt solui: si quis pu-
tentauerit farmacare. i. arma-
cū dare: sed flobothomia taliz
hygenionici. i. pncipale ē. De-
inde hō in clisterib⁹ nisi magna
z fortis fuerit egritudo: si hō nō
postea farmacia indiget aut in
fallacia: z moderatiōe post flo-
bothomiā farmacia. 19.

Quicūq; hō fleuminātia in pri-
cipio egritudinū mor conatur
soluere farmacia: tēti q̄dē fleu-
minātis nihil auferūt neq; re-
mittit cruda existēs passio: resi-
stētia hō egritudini sana colli-
quāt imbecillivero corpe fiēte
egritudo dñāz cū aut egritudo
dñāz corpori hoc tale insanabi-
liter habet. 20.

Si hō assonū. i. innocālē repēte
venaz assumptiōes fiūt: si sano
hoc homini cōtingat sine occa-
siōe vel alia causa forti. 21.

Et auferre sanguinē fm habitū
z etatem excogitans quidē qd
plurimū z qd minus. 22.

Accidūt aut plurimiseoz talia
rubores faciet: z oculoꝝ statio-
nes dūstātie manū stridores dē-
tū puls⁹ maxillaz coactio infri-
gidatio extremitatū spiritū d
sectiones in venas. 23.

Quicūq; dolores pgenite. i. ad
uenerit nigre colere z dumeo-
rū. i. acritū reumatū infusiōes
fiūt: pollēt aut int⁹ mor: sa: mor:

se hō vel sicce facte uene tēdunt
z fleuminātes euellūt infusiōtia
vñ corrupto sanguine z spiritib⁹
nō potētib⁹ in eo vias q̄ fm na-
turā ābulare ifrigidatiōes fiūt
accēsiōes z scotosies. i. tenebrosi-
tates z affonia. i. innocalitates: z
caluaria. i. capitis grauitas et
spasmi si iā in cor: vel epar vñ in
venā uenerit: vñ epileptici fiūt
vel paraplignes. i. apoplectici: si
in loca ptinētia inciderint spūs
za spiritib⁹ non potentib⁹ trāsi-
re deficcatus fuerit. 24.

Et opz hos tales p̄mētantes
flobothomare in pncipio p̄festi
sublimib⁹ existētib⁹ oib⁹ circū-
stātib⁹ spiritib⁹ z reumatib⁹ fa-
cile em auxiliabiliora sunt. 25.

Et resumētēz criseos sup cōfide-
rātē pharmacare: si nō allēuāt
sarfum. Inferiōrē aut ventrē si
nō subegerit clister asine lac co-
ctum darbibat nō minus. 26. co-
ctilis. i. pugilis si vero robur cir-
cūtenet nō min⁹ sed pl⁹. 27. 28. 29.
Sinanches aut fit vel squinan-
tes: cū reuma ex capite multū z
pglutinosū hora hyemali vel hy-
nali ad sagitidas. i. occisivas
venas supluat z spiritum am-
pliozem propter latitudinez
epispason euellent. Cūz reuma
autem frigidum existens z glu-
tinosum est effractabit. i. opila-
bit transitus spiritus z sanguis
e p̄fractās coagulat eas que p-
prie sanguinem z immobilem et
stabilem facit natura frigidum
existens z euphraticū. idest opti-
latium z propterea coagulat:
lingua limida effecta z rotūda-
ta z recuruata propter venas q̄
sub lingua sunt: succise enim ve-
ne hī vero columnulā vocāt al-
eratrung venam grossāz. Cū

Liber quartus

igitur plene existētes he ad lin-
guam firmantur et terminantur
rarā existentem et spongiosam
propter siccitatez: deinde hec a
violentia humidum quod erve-
nis suscipiens ex lata quidē ro-
tūda fit ex bene colorata vero li-
uida: ex molli vero dura ex bene
vero curuabili incuruabilis ut
cito suffocet nisi quis cito auxi-
liabitur slobothomiam faciēs
a brachijs et venas que sub lin-
gua succidens et pharmacijs at
tractius et gargarismis calidis
et caput radens et cerotum collo
et capiti circumpone: et lanis cir-
cumuoluere et spōgjs mollib⁹
et aqua calida experimente fo-
mentare et bibere aquam et mel-
licratum non frigida: succuzan-
tem offerre cum crisis in fallā-
cia iam fuerit.

27. Cum vero in estiuā vel autūna
li hora eē calidum reuma deslu-
xerit et nitrosum seu ab hora dri-
mi. i. acre et calidū factū mordet
aut hoc tale eris et vlcera et spu-
to implet et orthomia aduenit et
siccitas multa et q̄ inspicunt hy-
sophia. i. subnilia apparēt. 28.
Et posterior est et tanosi collo tē-
dit et videt et tetan⁹ tēdit et vor-
apofoge et spūs paru⁹.

29. Et antipasis spiritus spissa et
violenta fit.

30. S3 et arteria vlcera his q̄ ita di-
sposti sunt: erit autem propter
dumica: id est acedine humo-
ris videlicet.

31. Si febrius assuperit veteri ster-
core subeūte vel nouis comesto-
ri existēti sine cū dolore coste si-
ne nō: quietē agere donec descē-
derit cibus pumum ad inferio-
rem ventrem.

Potu aut vti oximelle,

Si ho lappato. i. fluxibili existē-
tibus supuenerit: si tibi videbi-
tur farmacie apte habere et ho-
ris triū diez nō pharmacare de-
bes s3 quartanum.

34. Cum autem pharmacaueris soz-
bitionib⁹ vttere obseruās paro-
xismos febriū: vt nunq̄ offeras
existentibus neq̄ debetib⁹ esse
futuris: sed desinētib⁹ vel quie-
scentib⁹. i. cessantibus et vt lōgis
sine a principio.

35. Quibuscūq̄ vero diathelos. i.
finaliter venter humidus in fe-
bribus: his differēter pedes ca-
lesciens et pistellens. i. cōstrin-
gens cerotis et coronis circūvol-
uens cane vt non sint frigidio-
res alio corpore: calidis ho eri-
scentibus calefactiones nullas
offerres sed obserua vt nō infrig-
identur: potu vero vtantur q̄
minima aqua frigida vel melli-
crato.

36. Quibuscūq̄ in febribus venter
humidus et mens turbata: et mul-
ti talis croidas id est vllera au-
ferunt et nasos fodiūt et sē paz-
quidem respondent ad interro-
gata ipsi ho ad seipsum nihil di-
cunt rectū: videtur igitur mihi
hic talia melancolica esse si ho
talib⁹ existētibus venter humi-
dus fuerit et colliquat: videt mī
bi sorbitiones frigidiores et gros-
siores offerre et pot⁹ stipticos. i.
cōstipatiuos et vinosiores vel cō-
pactiores.

37. Quibuscūq̄ vero febriū versio-
nes a principio et pulsus capitis
sunt et vna subtilis his opz ex-
pectare ad crises exacuiturā eē
febrē: nō admirari vero si desi-
puerint.

38. Quibus vero in principio vīne
nebule formes vt grosse: hos ta-

Regiminis acutorum. Fo. liiij.

les subpurgare & si alia p̄fēt: q̄
buscūq; vero in principio vīne
subtiles ne phar̄maces hos ta-
les: sed viderit vtile clisteriza-
re hos confert ita curari. 39.
Corpori quidē quietē ducentes
& yngentem: & perisellonata. i.
circum constringentem homa-
les: id est eq̄lites: potaño mel-
licrato aqueo & sorbitione suc-
co p̄tisane ad vesp̄ā vētrē aut
subducit secundū principia cli-
stere phar̄macaño ne adducas
his in principio: si em̄ aliqd̄ mo-
uebis secundum ventrem vīna
non matura sed amēdros. i. in-
sudabilis: & acrit̄hoi. i. incri-
sibilis febris per multum temp̄
erit. 40.

Sorbitiones sūt cū prope crisi
fuerint ne des si turbeſ cuz aut
remiserit & addiderit ad meli⁹
custodire vero oportet & oīm fe-
briū crises & auferre sorbitiones
fm̄ hoc tempus. 41.

Didicerūt aut̄ hē longe febres
fieri & ap̄ata. i. abscess⁹ habere
si quidē infertora frigida fuerit
sed habent trāsmutationes: sicut
aut̄ sanguis ex narib⁹ & ventres
talibus turbantur. 42.

Quicūq; hō febres affodes. i. an-
xie sūt hypocūdria. i. p̄cordia
tenduntur & iacētes nō sustinēt
in eodem & extrema ifrigidata
oīa pluria diligētia & custodia
indigēs: deducere hō eis offerē-
tes nil aliud q̄ orimel aquosū
sorbitiones aut̄ nō offerri donec
destinat vīa digesta fuerit. 43.

Accubare vero ad obscuras do-
mos & accubare i mobilissimis
stratis multo tēpore ad eandē
destinētem: & vt minime reijciat
se: maxime vero hoc tale tales
magis. 44.

Hypocūdrio vero linisemen-
gens appone: canēs vt nō frige-
rit. i. frige appositū sit aut̄ sum-
me tepidū coctū aq̄ & oleo. 45.
Coniecturari vero ex vīnis qd̄
futurum est essenam si quidem
fuerit grossiores & occothere. i.
flauiores sunt meliores: si vero
subtiliores & nigriores p̄ncio-
siores. 46.

Si autem trāsmutationes ha-
buerint: & tps significāt: necesse
est egritudinē trāsmutari ad
deteriora & meliora anomalīā
id est inequalitatem. 47.

Inconsistentes autem febrium
finere donec stant: cū vero stete-
rint obuiare cū dieta & cura de-
cēti fm̄ naturā cōsiderās. 48.
Sunt aut̄ visiones multe labo-
rantium. 49.

It̄ attendēdū est sananti vt nō
oblitiōi tradatur aliqua occa-
sione. 50.

Neq; eorum que fm̄ mentē. 51.
Igitur maxime quidē oportet i
parē numerū vereri qd̄ hi dies
heteropes. i. artero rep̄entes
faciunt laborantes. 52.

Custodire igitur op̄z p̄mā diē q̄
incipit ibecillis esse q̄ laborat
scientē p̄ncipiū ex quo & qd̄ an-
cedit ei hoc em̄ p̄mū scire: cuz
aut̄ interrogauerit eū & scruta-
tus fuerit oīa: p̄mū quat̄ qd̄
caput h̄z si indolorosum & non
graue dīnē h̄z in seipo: deñ hy-
pocūdria & costas si indoloro-
sa nā hypocūdriū qd̄ dē si doloro-
sum est vel eleuatū v̄fcolonia
.i. p̄uersionē h̄z v̄f s̄anetate: vel
coste dolor inſit & simul cū dolo-
re v̄f tussicula v̄f tozno v̄f dolor
ventris cū aut̄ qd̄ hor̄ affuerit
hypocūdrio: tūc maxime solue
reyētrē clisterib⁹ bibat sūt melli

Liber quartus.

cratū calidū coctū. adūcere nō
sine surrectōib⁹ si lipporomiz
zat ⁊ si spūs euforia. i. bōa pa
tictia cū hys videas at egestionē
ne aliquē forte nigrū egresserit
colorē vltur q̄les fūit tūq̄hoies
egestioēs ⁊ febris ēri tertiā diē
superacerbata īspiciēs valō bñ
tales i his egritudinib⁹: tertia
nas adhuc iā ⁊ alia īspiciēs si
q̄rta tertiē diei sile qd hz: qd hō
rū ipsoz piculosi⁹ sit signa vero
nigra qdē egestio mortē sīgt si
milis aut sano cum oib⁹ vti
q̄ dieb⁹ appareat salubrie. 53.
Cum aut nō obedir bānāno. i.
suppositoꝝ: sīt autē spiritus
euforia. i. bona patientia: sur
gēs in thorū vlt hōnū vlt ibi i
lectulo: si absinthia. i. ināiositas
sīt: hoc aut cū: aderit labor: āti
māculo vlt feie ⁊ hz pncipia īna
scūtō desipitiā expecta futura. 54.
Attēdere nō ⁊ manus si nō tre
mule fuerit expecta tali distilla
tionez sanguinis per nasum fu
turam. 55.

Inspicere nō oportet ipsas na
res si sīt spūs p vtrasq̄ trahat
⁊ si mult⁹ feras ex narib⁹ amat
fieri spasmus. 56.

Si nō in febie hyemali lingua
aspera facta fuerit: ⁊ absichie. i.
ināiositas eis sint amat huic ta
le ⁊ remissio esse febus sed tamē
hūc talē custodire īsamē velis ⁊
aq̄ potu ⁊ mellicratū potu ⁊ etiā
in succis custodi: neq̄ credes re
missioni febus huic: qz qui qdē
talīa habent signa piculosi sūt
mori. 57.

Cū in febus⁹ terribile qd factū
fuerit q̄ntanis exstibus vel vē
ter repete hūda egresserit: vel
absinthia. i. ināiositas scētā fue
rit: vlt affonia idest inuocalitas

assumpserit: vel spumofus fa
ctus fuerit vlt singultuos⁹: in ijs
affodis. idest anxi⁹ amat fieri ⁊
circa hyppouino. i. quod sub na
res ⁊ frōtē sudores ⁊ collū res
tro: suz capitis. Qui nō hec pa
tiuntur moriuntur inflati. nō ī
longum. 58.

Quibuscūq̄ aut in febib⁹ cru
ra sūt hysmadra idest vlcerosa
⁊ morantia nō maturant exste
tib⁹ in febib⁹ sīz acciderit suf
focatio pharigis idest faucib⁹
subtilib⁹ existantibus que cir
ca pharingam: ⁊ neq̄ digeritur
neque extinguit: sed amat huic
talis sanguis fluere ex naso. ⁊
si quidez mult⁹ fluxerit solutio
nē significat egritudinis: si ve
ro non longam q̄stocunq̄ vero
paucior fluxerit: tāto deteriorē
⁊ longiorē: si vero alia facillī
ma facta fuerint huic expecta
re ad pedes dolores: si nō teti
gerint pedē: ⁊ dolorofus fact⁹ p
maneāt igni⁹ fact⁹ ⁊ nō solut⁹
fuerit paulatim vlt ad collūdo
lores ⁊ ad clauū ⁊ humer⁹ ⁊ ad
pect⁹ ⁊ articulū ⁊ hoc idigebat
sima thodis. i. vlcerosi fieri ex
tinctis autem ijs si man⁹ cōtra
hūf vel tremule facie fuerit cras
mus hunc talem suscipit ⁊ desi
pientia. s. ⁊ phlogaria. i. ampu
le supercalitōr rubores hz ⁊ pal
pebra altera circa alterā pal
strarū. i. germinat durus flegmō
detinet: ⁊ hydent. i. tument ocu
li ⁊ desipitiā multū supaddit:
noctes autē magis supsignifi
cāt q̄ dies ea q̄ circa desipitiā
signa nō maxima multa sūt in
imparē numerū q̄ parē. quicūq̄
q̄ vero horum numerorū fiunt
periculosi superueniunt. 58.
hos autem tales a principio

Regiminis acutorum. 650. lvi.

pharmacare eligens ante quin-
tam si vomorizat. i. gurgulizat
veter siho n̄ finire appharmaliē
tos. i. iurgatos eē si ho diano-
riste z egestionē cholericē fue-
rit scamonea suppurga mode-
rate alia vero cura q̄ minios
offerre pot⁹ z sorbitiōes vt me-
li⁹ sorbeat. si ho nō supuenerit
quartadecimā excedentes. 60.
Cum febūcitātī quartadecima
existenti affonia. i. innocalitas
affuerit: nō amat solutionē citā
neq̄ egritudinis electionem fie-
ri: z tempus hoc tale significat
cū autē apparuerint in die hac
.i. quartadecia lōgins accidit. 61.
Cum autē febūcī quartano lin-
gua turbata vba loq̄t z venter
colerica subegerit hūda: amat
delirare hic talis. 62.
Estiua z autūnali hora z i acu-
tis sanguis distillatū repente
fīs synconiā. i. fortitudinē z mī-
tam inflātionem secundum
venas ostēdit: z i posteriore sub-
tiliū vinarū sup apparētias et
si tendit ad statū etate z corp⁹
ex ginasīs vī eufarchia. i. bonā
carnositatē habeat vel melāco-
licū: vel ex potu man⁹ tremule
bonum h̄z: desipientiā predice-
re vel spasmum. 63.
Et si q̄dez in parib⁹ supuenerit
meli⁹ in crisi ho pnciosum nisi
multus abūdātē excur⁹ sāgui-
nis exitū faciet superabūdātie
fm̄ nares vī anū epyfees vī apo-
stases vī dolores hypochondrio-
rū vī ad testē vī ad crura: solut⁹
aut hīs exit⁹ sūt p sputa vī spu-
tor z grossarum vinarū leuius
albarum exitus. 64.
Febū siticulose op̄s vel op̄s. i.
succū sūphū orimel daucum te-
rēs bibere da z gulbanū in mel

lez ciminū electicū. i. electuariū
z succum ptisane in hīs sorbere
afflictos. i. impassibilis aut hic
talis: nisi sudores critici vī som-
ni humales superuenerit z vie
grosse z dumies decurrant: vel
in apostemata firmentur. 65.
Cotallus z mirtha elictō. i. ele-
ctuariū: bibere aut hīs talibus
orimel da q̄ minimum. 66.
Si ho siticulosi vehemēter fue-
rit ordeacee aque bibāt q̄dē. 67
Peripleumōica z pleuretica ita
oportet scrutari si acuta febris
fuerit z dolores lateris vel abo-
rū z spū sursum delato si doleat
tusses insint z sputa expuit ig-
neavī lūida z subtilia z spumo-
sa z anthira. i. flōda vī crocea
z si quid aliud diuersuz h̄z p̄ter
ea q̄ reducta sunt hos ita opo-
tet deducere. 68.
Si vero dolor sursum finiat ad
clauū vī circa vbera vī brachia
incidere oportet i brachio venā
que intus ad qualescūq̄ partiū
fuerint fm̄ hanc. 69.
Subauferre ho fm̄ habitū cor-
poris z horā z etatē z calorē pl⁹
aut audens si acutus dolor fue-
rit ducere ad lipothosim. i. defe-
ctionem animi. 70.
Demū subclisterizare p⁹ hoc. 71
Si ho sub⁹ infer⁹ thorace do-
lor fuerit z rēdit valde pleureti-
coventrē subpurgare: in medio
vero purgationis nihī da post
purgationem aut orimel p̄phar-
macare vero quatarum. 72.
Si vero non facile erectus fue-
rit: minorem potum z sorbitiō-
nem paucum succum subtilem
z semel in quacūq̄ hora meli⁹
agit cognosce autem ex vi-
nis. 73.
Matura vero sunt pariscella. i.

Liber quartus. 65

putacū scā fuerit sūstapyo. i. pu
rivie vo matur sūt q̄ ypostales
hnt subribreas q̄les ozodū. 74.
Periplemonie electuariū co
tallū galbanū attractivum cuz
melle arrico abrotanū i oximel
le pig helleboz vel electuariuz
nigrū decoquēs ⁊ pleuretico et
piplemonico in principio circū
doloroso exite da bibere: bonū
aut ⁊ panaces i oximelle bulliē
tem ⁊ colantem da bibere. 75.
Dissenteria apostema aliqd v̄
eleuationē q̄lescs. i. cassās facit
nisi in febrib⁹ ⁊ sudores ⁊ urine
grosse ⁊ albe ⁊ lenes sup appa
rent in tertianis dieb⁹ v̄ achir
son. i. varicē vel ad testē vel ad
crura dolor vel ab hysichion. i.
vertebrum firmetur. 76.
In febre colerica ante septimū
cū rigore hysterus super inat⁹
soluit febrē: sine rigore nō si su
perinnascatur extra tēpora per
niciosum. 77.
Thetani nō lumbor⁹ ⁊ in melā
colicum per venas spiritum de
fectiones cum fuerint flobotho
mia soluit. 78.
Cum aut tetanib⁹ antierius ve
hemēter spasmatur: ⁊ circa col
lū ⁊ facies sudores a dolore in
teri⁹ mortis ⁊ siccatis tenētib⁹
videtib⁹. i. caudatis v̄ grossio
res dorsum cōtinent vel medie
colligationes innate vt pedes
desinit hūc tali nisi febris ⁊ sō
nus supuenerit: ⁊ frequētes vi
ne digestionē habētes venerint
⁊ sudores cratici: bibere vinū ci
trinū vinosū: ⁊ alicio. i. pullēā
coctā comedere ⁊ ceretovngere
crura circūvoluere vsq̄ ad pe
des calidos ⁊ ifundētes schape
. i. cathino ⁊ brachia deuoluere
⁊ lūbos a collo vsq̄ ad ptebra. i.

scyam incerāsy ⁊ anteriora cō
tineat ⁊ diuitēs fomēta vitreo
lis calidā autem aquam infun
dens ⁊ extendēs linthēo: acca
bans eum ⁊ ne ventrem soluas
nisi balano. i. suppositoio si m̄
to tempore existens non egesti
bilis. 79.

Egritudines aut solūtur oēs
vel fm os vel fm ventrem vel se
cundum vesicam. 80.

hellebozizare opz eos quibus
a capite fertur reuma. 81.

Quibuscūq̄ ex apostematib⁹ v̄
heborogia. i. vene scissione vel
propter aliam fortē causam em
pici fiunt: ne des helleboz neq̄
enim proderit ⁊ si quid patia
tur: causā videbit helleboz esse
si vero dyalipite corpus vel do
lor in capite vel implestrate au
res vel nasus vel exputio vel
geniculor⁹ grauedo vel corpis
tumor: p̄ter p̄uetudinē quod
cūq̄ contigerit hellebozizare
oportet neq̄ a potibus neq̄ a
venis vel venereis: neq̄ a tristi
cia neq̄ a solitudinibus neq̄
a vigilijs hoc si quid quidē ho
rū hēat cām ad facere curā. 82.

Que ex itinere dolores laterū
dolorosi hysichion. i. vertebroū
et quecūq̄ respirantes dolent
occasionem habentes multo
ties enim didicere venire ex cra
pulis: ⁊ escis ventosis dolores
ad lumbum et ad hysichium et
hilum quibuscūq̄ autem ho
rum fuerint talia dysurie. i. dif
furiantur. i. difficulter mingun
tur: horum autem item causa ⁊
couzarpū ⁊ branchorum. 83.

Quecūq̄ vero a dyamatib⁹. i.
diētis sunt multa q̄dē v̄nq̄sq̄
sicut vtiq̄ p̄ter cōsuetudinē die
tatis fuerit maxime insignit:

etē q̄cunq; nō distātes p̄ade
re z p̄aderint vel p̄ansi fuerit
eis tumor vētris erit multus z
rictasm⁹. i. plectio z plectoria
i. multitudo: z si cenauerit vē-
ter turbat: mihi nō nō necessa-
riū i talibus plōngare sermo-
nem.

84.

Ecce nō maxime insigniūt nō
ex ratione aliqua: sed experiē-
tia docet iudicare cibarioum
virtutem.

85.

Aleuz sīsam. i. ventositatē z ca-
lorē ad thoracē et capitis gra-
uitatē: z si quidē alium dolorē
didicerat ante et acuit vetricū
autem est: et hoc habet bonū:
optimum autem et id come-
dere debenti ad potuz ire vel
ebuo.

86.

Caleus autem sīsam. i. ventosi-
tatem gestora. i. strictionē z ci-
bariorū accensionē facit crudū
autē adhuc z indigestum pes-
simū aut potu comedere re-
pletis.

87.

Legumina nō oīa ventosa et
cruda z cocta et frixa minime
nō infusa z viridia: z his at nō
vti nisi perysmon. i. cibaria: hz
aut z pprias malinas singulū
bonum.

88.

Cicer sīsam. i. ventositatē qui-
dem crudum z frixū z laborē
facit.

89.

Lens at stupicat. i. stipat z ari-
dū facit si cū cortice fuerit. 90.
Lupinū aut hōz minime mala
habet minima.

91.

Silfium aut z opos idest succ⁹
est quidem quib⁹ maxime: in
expertis autem non transit vē-
tre.

92.

Et caufodes. i. estuosū hoc. 93.
Maxime vero fit si cum multo
caseo mixtū fuerit vel p̄mixtio

ne bouinarū carnum.

94.

Melancolice quidem eracu-
tur passiones bouinis carnib⁹
aniperblitos. i. ilepabilis na-
tura earum z nō contingentis
ventris est digerere.

95.

Optime nō vtq; eripient sicut
si z coctis vtatur z vt veratissi-
mis.

96.

Caprine nō carnes et q̄cūq; in
bouinis sunt male oīa em hnt
z idigestionē z vērosiores z eru-
ctuosiores z colerā faciūt: sunt
aut bñ odorabiles solide z de-
lectabilissime: hē optime cocte
et frigide: q̄ vero indelectabi-
les fetide z dure hē pessime z i
recētes: optime nō sunt estua
hora autūnali nō pessime.

97.

Chiri idest porci p̄niciose cum
enorme. i. crude vī sāguinee. i.
circū asse: colerice nō vtq; erūt
et turbatiue: iuine nō omniū
carniū optime validissime ve-
ro omniū que nō fortiter cras-
se neq; subriles macre neq; eta-
te terū idest sacrificiū veteri: co-
medere nō z sine forma vī inb
frigidās.

98.

Acolera nō sicca vēter infiat z
sonit⁹ insunt z dolor costaz et
lūbi: egerūt em nihil iferi: sed
constringuntur.

99.

Hunc talē custodi vt nō vomat
sz venter subducāt clisterizās
q̄ cito aq̄ calidaz pinguisima
et etiā aquā yngens. plurimā
imitte calidā i scapha. i. pelui
accubāt faciēs: z calide aq̄ pa-
rū supinfunde: z si calefact⁹ ei
venter subducitur soluit.

100.

Confert autem z dormire hūc
tali.

101.

Et bibere vinum subtile: z vez-
tus et acrelteron. idest mera-
cus.

102.

Liber quartus. 6

Et oleū da vt q̄ſcat z v̄ter ſub
eas. i. egerat z ſoluī doloꝝ. 103.
Alubis āt z potib⁹ abſtineāt q̄
bus idigētia q̄dē nulla ē h̄z coꝝ
pus nec op⁹ appoſitōe: idige
ſta h̄o q̄dā p̄tinent digōne idigē
tia: huic q̄dē q̄ete ē op⁹ ciba
rūs āt nō aſtūp digerant mode
rate q̄ cōtinent ſi h̄o nō remiſe
rit doloꝝ lac aſine da bibere vt
purgetur. 104.

Si h̄o humid⁹ v̄ter fuerit: et
colera ſubit. i. egerit z p̄ſiōes
z vomit⁹ z mordicatōes h̄is va
lidiffimū q̄ſcer biber mellicra
tū z n̄ vomere: ſubducere āt ſm
cū moderamine z quere. 105.
Ethydrops due ſunt ſpēs ſiue
nature: q̄ū h̄ q̄dē hypofarchi
di⁹ conās fieri ineffugibilis. h̄
h̄o cū iſtatiōib⁹ mltā bona ſor
tunatiōe idigēs maxime h̄o af
ſictōe z pyria. i. ſomētiōe et
eucraſia. i. p̄tinentia cibi: ſicca
h̄o z dumia. i. acia cōdat ita
em vutitotar⁹. i. vūnatiſimus
erit z ſort⁹ erit marie: ſi h̄o di
ſputus. i. difficile ſpirabilis fa
ct⁹ fuerit: z hora ſnal⁹ ex̄ns cō
tigerit: z etas i ſta: ſuo ſit et
robur fuerit a brachio ſangui
nem auferre. Deīn panes cali
dos ex vino nigro z oleo iſun
dēs cō: dat: z q̄ mīme bibēs q̄
plurimū laboret: z carnes ſui
nas carnoſas cōdat cū aceto
cocraſit ad difficiles ābulatio
nes obuiet id eſt ſufficiat. 106.
Quicūq̄ v̄tres iſirmos iſerio
res calidos h̄nt et dumie. i. a
cres egeſtiōes z anomale. i. me
q̄les exeūt a colligtiōe eis ſit
ſi q̄dē potētes ſiāt eleboro ātis
paſſe. i. ſueller: ſi h̄o n̄ ſucc⁹ ſru
mētarij tritici groſſ⁹ factus et
ſabbatū⁹ z etnos. i. ſabe inte

gre aq̄ cocte iur⁹ p̄ſuamē: et
panes eucit⁹. i. ſubcinerich z pi
ſces febricēti q̄dē cocti: iſebuēti
h̄o ex̄nti aſſi z vinū nigrum iſe
buēti ſi h̄o n̄ aq̄ a neſpulis vel
mirtib⁹ v̄l mal⁹ ḡaari vel ſini
co balanis. i. dactilis vel ana
thos. i. ſioz vineap. vitis. 107.
Si h̄o febrē habeat z torſiones
fuerit lac aſininū paucū z cali
dū plurimū deīn ex induciōe
pl⁹ z limoſpma. i. ſemē lini z tri
tica alphiſa. i. polēras. i. ſaria
nouī tritici v̄l ordeī roſti z co
cti: z egyptiaq̄ fabaz: auterēs
amara excoiās ſemia bibat v̄l
oua ſemi coagulata comedat
aſſa z ſimilaginēz multūz conā
drū coctū v̄l p̄driū i lacte cocto
frigida cōedere z q̄ h̄is ſiſia z
pot⁹ z cibaria offerantur. 108.
Dietarie v̄l dietatiue maximū
ē obſuar⁹ z custodire ſic i acut⁹
et i lōgis egritudinib⁹: z inten
ſiōes febrū z remiſiōes v̄t ipa
custodiat q̄n opz cibaria offer
re z iſallacit⁹ q̄n oporteat affer
re ſciāt adhuc āt q̄n plurimūz
diſtāt ab intentione. 109.
Sciū h̄o cephalargicos. i. capi
te doloroſos et gymnaſi⁹ vel
cuſſib⁹ vel ābulatiōib⁹ v̄l vena
tib⁹ vel aliq̄ alio labore i tpa
neo vel ex venereis decolorēs
brācoſos ſpleneticos liphemi
os. i. ſanguie defectos z ſiſode
ras. i. iſtatos et ſicce tuſſiētes.
i. ſitriculoſos venis d̄fectos z tē
ſos hypocundr⁹ z lateribus
et metaphrentis. id eſt ſcapulis
torpentes z obtuſe vidētes q̄
bus ſonit⁹ aurium incidūt et
vūnatiōe nocturnam in con
ſtineri diſpoſitos ictorodes: z q̄
rum ventres cruda emittūt e
mouogētes ex naribus vel ſm
anum

Liber epydimiarū. 6. Fo. lviij.

annū vehēmenter vel in ephise
matib⁹ erites vel in eis labor
occurrit vehēmēs: z nō cōtinēt:
horū nullū pharmacare: etem
pericula: q; em acuta z nihil in
uat z eas q̄ ad curā electiones
et crises auferes. 110.

Si hō sāguinē alicui p̄fert au
ferre solidū facit vētrē z ita au
ferre z fame cruciari z vinū au
ferre ab eis deū dieta pueniē:
ti reliq̄ eorū z pyria. i. fomenta
tione et ignis. i. immisionib⁹
cura. 111.

Si hō tibi vēter dēsus videat
esse molli clisteri clisteriza. 112.

Si vero pharmacare opz hele
boro infallaciter sursum pur
ga: inferi⁹ aut nulli taliū. 113.

Calidissimū aut ad vumatōez
z ad sudores z ambulationes
ducere: z fricatōe q̄eta vti vt n̄
dēses habitū: si hō chinopees
i. sedēs fuerit alij fricēt eū. 114.

Et si qdē i thorace sup frenas
idest dyasfragma cōtristat pas
sio eū: resedeat q̄ multoties z
mime acclinēt: donec valentes
fuerit et sedētē fricēt mīto tpe
multa aq̄ calida: si hō in infe
riorē vētre suffrenes habeat do
lores ei iacere p̄fert z nullo mo
tu moueri tali corpi extra fri
cationem. 115.

Que ex inferiorē vētre solunt p
vunas z sudores vt lubricitate
dēcidit moderate a casu solū
tur q̄ parua: q̄ hō vehēmentia
pniciosa: tales em v̄l pereūt v̄l
sine malis alijs nō sūt sanī: s;
cōsistūt huiusmodi morbi: post
hydropem catarides tres au
ferens caput vniuscuiusq; z pe
des z alas terens trib⁹ ciat:
idest pugillus aq̄ corpora. Cuz
autē doluerit qui bibat calida

infundant: vinct⁹ autē prius ie
nnus aut bibat z comedat pa
nes calidos ex aliphatoride est
oleo. 116.

Opū idest succū fici in lana ap
ponere int⁹ ad venā. i. narē vel
piterā. i. coagulū conuolnente
bize. i. obstruere in nasū v̄l de
calchādide. i. vitriolo circūnel
lēs cōprime: z cartilagines ex
trosum cōprime alter vtriq; z
vētrē solue asine lacte cocto et
caput radēs stiptica. i. p̄stipati
ua offer si hora calida fiat.

¶ Domini hypocratis libū re
giminis acutorum finis.

¶ Liber epydimiarū: dñi hy
pocratis.

Quibuscūq; ex
dissolutiōe circa ma
tricem: z tumor est i
capitis grauedinem

conuertuntur: z iuxta bregma
dolores maxime z q̄cūq; alie a
matricib⁹ istis i. viij. vel. x. mēsi
bus in hischiam terminat. 2.

Figure hē qdā tenaces cerni
ce fortes: z alia z ossib⁹ fortes
hē hō obiles v̄l capita dolētes
et aurib⁹ fluētes his hyperoe

concaue et dentes pmutati. 3.
Quibuscūq; ossēū ab hyperoea
discessit his medi⁹ inducī na
sus: quibusdā hōvñ dētes sum
matim signantur. 4.

Infantiū epilepsie vel inflāma
tiones simul pubertatib⁹ quib⁹
busdam et permutationes ha
bent et alia. 5.

In rhenem dolor pōderos⁹ qñ
replent cibo: vomūt fleg. cū au
tē ampliant dolores veneno
sa: z facile quidē fiunt: solunt
vero qñ cibus euacuant hares
nosa rubeaq; subsistunt z sana

Articella.

h

guinē mingūt: stupor femoris
cōsequēter lequit: q̄scere non
cōuenit: s; exercitare: nō reple-
ri: iuuenes hēlebonzare venā
icidere diureticis purgare: sub-
tiliare: q̄ mollificare. 6.

Duliebua quib; aquosus si in
multū permanēt: q̄n̄ h̄o non ci-
ro inerint instantur. 7.

In cranone atiqui dolores fri-
gidi: noui h̄o calidi. Sāguine
h̄o plurime et que ab h̄ylicia
frigida. 8.

Que in rigores fortes eūtia h̄
oīno añ alleuentur sed prope
statum. 9.

Ante rigorē retētiōes vrinaz
si in vili ierit: z vēr si p̄cesse-
rit z somni affuerint: parit̄ au-
tē z mod; febus: pariter aut̄ et
que ex laboribus. 10.

apostasēs n̄ oīno q̄b; rigores. 11.

Tibiaz effeminatiōes aut añ
egritudinē ābulāt̄ aut ex egri-
tudine cōtinuo p̄ q̄ forte q̄d
ex laborib; i articulos dimittit̄:
p̄ hoc z cruz effeminatiōes. 12.

Phimata extrisec; manēdū et
ex acuta z capitata z qualr cō-
maturātia z h̄ circūdura: z dōr-
sū rēdētia z h̄ bicipitia h̄o ma-
la: quāto āt pl; h̄ia pessima. 13.

Qd̄ ferinū autūno z cord; dolo-
res z q̄ frictile: z q̄dē melācho-
licū ad p̄icipia cōmotiōes spe-
culari z i omni mēbro vt i occa-
sū eraci z lūbici z ascarides.
sic si ann; in occasum. 14.

Pueror; tusses cū vētr; p̄nrbaz-
tiōe z febre p̄tinua significant
determinationē ex̄n̄i duor; mē-
sum vt mltū vel. xx. z tumores
in articulos si q̄d iseri; vmbili-
co p̄stituerit vel sursum i arti-
culos bonū si h̄o superi; nō si-
milis solūt morbū nisi putre-

scāt. Que h̄o in humeris putre-
scētia p̄fectis galilācones facit.

Solutiones aut̄ z vlcēz dispo-
sitioni si rotūda z p̄funda sint:
talīa h̄o pessima: z alit̄. Solu-
tiones h̄o z sāguinis flux; ma-
gis q̄dē p̄fectiorib; apparet. 15.

Lachryme i acut; morbis mo-
leste volētū q̄dē vtile inuitor;
autem existens malū. Et q̄bus
circūrdunt palpebre malum:

malū aut̄ z sup̄ desiccātū velut
spuma z caliginosū malū z ar-
dū: z sordidū introzū et stupi-
dū z vix p̄uertibiles z p̄caui: et
alia que relinquuntur. 16.

Febres hē q̄d demordētes maz-
nū: hē h̄o mediocres: hē h̄o nō
demordētes superredētes h̄o.

hē h̄o circūrdunt p̄fectū: hē h̄o
p̄ totū lēte sicce: hē h̄o salugti-
nose. hē h̄o ex rubicūde: et hē
āt ex croce. hē h̄o luide. hē h̄o
luide et alia talia. 17.

Distēsiōes corpor; z durities
articulor; z idē dissolut; malū
et p̄fractiōes articulor; malū.

Oculi virilitas rep̄cussini. z re-
iectiōes: z p̄fractiōes malū.

¶ De h̄i hypocratis epy-
dimiarū particula secūda
incipit.

¶ Adpire coāgustare hēc q̄
dē illa h̄o nō. h̄uores h̄os
q̄dē exercere: h̄os āt apponere.
illos aut̄ exsiccare: z huic q̄dē
illi h̄o non. 1.

Attenuare: ipiguare corp; cutē
carnēz alia. hēc q̄dē illa h̄o n̄ re-
nere erat par. Indurāt mollifi-
care h̄ q̄dē illa h̄o nō. Suscita-
re stupefacere z alia mltā talia
q̄cūq; Coeffūdere subducta e;
euellē p̄fecti e;
distēta s̄ducē. z
Aliū h̄uorē nō eūtē agere: eūtē
autē coeffūdere: cōmoueri sim-

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

49.

50.

51.

52.

53.

54.

55.

56.

57.

58.

59.

60.

61.

62.

63.

64.

65.

66.

67.

68.

69.

70.

71.

72.

73.

74.

75.

76.

77.

78.

79.

80.

81.

82.

83.

84.

85.

86.

87.

88.

89.

90.

91.

92.

93.

94.

95.

96.

97.

98.

99.

100.

101.

102.

103.

104.

105.

106.

107.

108.

109.

110.

111.

112.

113.

114.

115.

116.

117.

118.

119.

120.

121.

122.

123.

124.

125.

126.

127.

128.

129.

130.

131.

132.

133.

134.

135.

136.

137.

138.

139.

140.

141.

142.

143.

144.

145.

146.

147.

148.

149.

150.

151.

152.

153.

154.

155.

156.

157.

158.

159.

160.

161.

162.

163.

164.

165.

166.

167.

168.

169.

170.

171.

172.

173.

174.

175.

176.

177.

178.

179.

180.

181.

182.

183.

184.

185.

186.

187.

188.

189.

190.

191.

192.

193.

194.

195.

196.

197.

198.

199.

200.

201.

202.

203.

204.

205.

206.

207.

208.

209.

210.

211.

212.

213.

214.

215.

216.

217.

218.

219.

220.

221.

222.

223.

224.

225.

226.

227.

228.

229.

230.

231.

232.

233.

234.

235.

236.

237.

238.

239.

240.

241.

242.

243.

244.

245.

246.

247.

248.

249.

placiter: vt dolor dolorē soluat. Dissimilia si repūt sursum erecta dorsus soluit: et cōtraria ea: dē dolor dolorē soluit vt capit: et purgatio floborhomia qñq; nō est auferrī. Apostasies vt bu bonis signū qdē blatinata ha bētū etiā alioz: maxime autē eozū que circa viscera male cō sucti verbo isti.

4. Spiritib⁹ parui spissi: magni rari exteri⁹ magni introi⁹ par ui introitus magni exteri⁹ par ui. Illud quidem extēdēs hoc vero contendens: condensans. Dupla introitus respiratio et reiteratio vt respirātibus calidum: calidum frigidum. 5. Medicamentū pinnuarū oscita: tionū plire inspirantes. in nō bibētes et laboriose vel prolixe breuiter anhelantes.

6. Consequētia et laterū dolores et distensiones hypochondrioz et splenis et sub: euatiōes et ex na libus reiectiones et aures fz ordinem istorū pñma hec et in oculos. Utrū ne oia deorsū aut hoc qdē deorsum supi⁹. Quia q̄ circa maxillā vlt̄ circa oculū et aurē vlt̄ circa faucē erithina: q̄ at sursum deorsū nō fm pñtiā vt inferius epate oia deorsū attri buēna vt q̄ i testes et tirios spe cuiāda ista quo et vnde et q̄b⁹ et propter quid.

7. Vene temporū nō trāquille neq; viriditas splendens si spūs derelinquitur.

8. Tussis sicca nō serina i articu los cōfirmari speret fz ordinē extensorū eorum que circa vē trem vt multum et clauda facit membra.

9. habēt aut pñma qdē nō fina liter determinant q̄ inanitionē

reuerterentur per apā determinā tur reprobicū da: et natura albo ris mōi. et si sanguinē fundūt fz nares aut modice sanguinē fun dūt. et si qdē flētū derelinquūt pñptū. Sitis derelicta et oris de siccatio et insauitas et fastidū. feb. vero nō acute: tales vero re ditantes.

10. Derelicta post crism reditātia Ista namq; est interceptio vtro runq; et hypostrophe ex istis. quādoq; Apostasim igitur face re eum incipientem. Eam reci pere: si omni fuerit conueniētes vt opz: et quō opz: et quantū opz et quando opz. qñ autē nō satis coopandum. Maxime quidem factas si aut nō mor iceptas. 11. Quartane emorosa ce descripte intermittētes aut vnam altera: tūc rigescunt sil crisi ex qñq; in vñ. quicūq; tritophie his diffi lis nor q̄ est añ peroximū rece dens bene ferēs vt in multū. 12. Tussis sicca breuiter incitātes vt a febre circūrentes non fm rōnem siticulose neq; lingue de siccate nō ferio fm ipū: manifes tum aut qñ loquunt vel diffun dūt tūc tussit: qñ vero nō. hoc in laboriosis febrib⁹ maxie fit. Nihil frustra: nihil despiciēduz. Quevero ex inductiōe cōtraria inferre et quicere.

13. posteriora capitis dolēti in frō te recta vena incisa pdest. 14. Susceptiones hypochondrioz ex qualz Quia soluit et viscera flemonū q̄ta pñt siue ex epa te ad splenē et cōtrario.

15. Cōtra euellere qdē opz reclina ri si non vbi repit: si aut vbi opz his aperire vt singula repūt. 16. Lata erathinata nō valde puu riginosa qualia si mō hūit hye a

Particula.ij.

me stetit iuxta ignē calefactioe
scā sunt exanthinata. Vomit⁹
ñ iunat scio sz excalefactio. 17.
Quēcūq; maturat opz obtura
re forti stutē q̄ nō neq; diafre
netic; neq; amplis pausant; sz
subito nigrescūt nouū fac. 8.
Oculorū habentū rīandā si al
ter appet puenire ecōtra euel
lendū in faucē. Et vbi eructua
tiones solutio finalis. 19.
Egressus adaperire vt nares
alios. Quomō opz et vt opz et
qualia oportet: qñ opz: z quā
tū opz. Ut sudores sicut nares
et alia vtq; omnia. 20.
In magis malis facies si sit cō
grua bonū signū. modicis hūa
nigāns bōc dīgnatīcī malū. 12.
Circa magnū locū mulier q̄ re
tro iecou icterico facto. P ara
tieneo soror: sic nigre colorate
vel sic q̄ cū timeo sorore hoc ni
gre coloratus. 22.
In piritho velut semē vīna ta
lis q̄ determinatiua z hūidoz
z talia q̄ vīne fiunt. neq; enīz
ventositates multe: neq; sterco
ris mlti viscosa veniēte mala
fabatur non enim magnū erat
hypocundriū sine bonū. 23.
Brassicam tenus comedit dif
ficulter spirans existens et tu
mor: circa pectinem quieuit et
bene spirans statim factus est.
De sanguine hycorodeos. 1.
hycor: sanguis mediocris ni
grecq; colere acutus quidem et
agrestis in timentibus. Siue
molestum. 24.
Quib⁹ spē procliniū pedes et
genua calida: manus aut z au
res z nares frigide an pp h̄ di
xit subtilis sanguis: an ppter
hoc z tumores hi habēt. 25.
In putrefactionibus videndū

quidem futura ex putrefieri vē
tres commouentur. 26.
Splēdur⁹ inferiora supiora ro
tūd⁹ lat⁹ grossus tenuis. 27.
Min⁹ a capite corizantib⁹. 28.
Que circa egrum pcuratio zin
egritudine interrogatioq; mani
festat qualia recipiendū sermo
nes que circa egrotuz circa coa
stātes circa exteriora: q; calidio
ri z firmiori masculi z nigri pro
pter hoc exterius vene. 29.
Que circa egruz pcuratio z in
egritudine interrogatioq; mani
festat qualia vt recipiendū ser
monesque circa egrotum circa
coastātes circa exteriora quia
in calidiori z firmiori qd in dex
tris musculi nigri ppter hoc ex
terius vene. 30.
Magis commiscetur cōstat. 31.
Acutius mouere q̄scit: z tardū
q̄ crecit. z p ampli⁹ crecit. 32.
Et amplius tps q; firmatū: est
magis colericūz magis sangui
neum est hoc: z ppter calidior
est locus animalium.
¶ Diui hypocratis epydimia
rum pticula.ij. incipit.
Sicuti raritas vērī dēstas
tum ventis stupor: oim confusio
vasculorū imūdicia: cerebri dis
sipatio ppter qd z caluities or
ganorum z contritio. 2.
Expurgatio cursibus luctatio
nibus repausationibus multis
deambulationib⁹: excitatiōib⁹
eliramaissa plīng panis modic
cus. Expurgatōis signū lapsus
ex subleuatōe. Eādē horā diet
suā. d subito nāq; labit subeū
do labores. iūtr ei totū corruit. 3
Quando aut corruit offeri por
cinas assas quando hō replent
lignuz eis color: floridus sit. 4.

In gymnasijs signū sudor̄ qui fluēs deguttationē ofert quasi ex imbutibus.

5. Mulieris q̄ prius curauit i car- none splen natura magnus fe- causionidis ex rubicunda. Spi- ritus decima die fact⁹ est sudor̄ circa superiorem partē. xiiij. ve- ro factus est sudor̄ minus.

6. A capite corizātib⁹ ⁊ brācho- sis super febuentibus vt scio: ergo redite rationes.

7. Omne exputrescens irreditās. sic. sin. maturatio: ⁊ crisis simul ⁊ apostasis est. Eis q̄dē q̄ spūa- scunt inflat v̄ter vt dānagore: quib⁹sdā vero ⁊ in hoc tumor̄. archescia aut sic.

8. Uētosum cōcausale alatis etem sunt alati.

9. Frigidū valde venar̄ eruptiuū ⁊ tussiculosum vt nix crystallus ⁊ cōuersiū. Ut furea ⁊ gāgrene: cōcāle ⁊ durities fiunt.

10. Post vr̄ine coadunatio pueris magis an q̄ cali.

11. Figuras mitigantes velut sar- menta manu plicans vel distor- quens predolouribus iacens ac- cipiēs furculis extremū desup̄ infir̄ retinuit ⁊ liberat⁹ est.

12. Quem ex montano labore vidi ego circa gephirā iactare cru- ra tibīā alterā minime extēna- uerūt: femora aut valde vr̄ina ⁊ semen nō sunt retenta.

13. Que velut alate nature costa- rū ppter virtutē occasionis. 14. In catarris male cōsuetis si ex purgatio fuerit vel non fuerit malum.

15. Rigores inchoant mulieribus quidem magis ab ofros. i. a lū- bis ⁊ per dorsum ad caput: vr̄i- ris magis retro q̄ an frigesūt exteriora magis q̄ interiora cor-

pous vt cubitoꝝ femorū etiā ⁊ cutē rarioꝝ manifestat pil⁹: ab his aut alijs rigescūt recte ab vlcerib⁹ icipit ex occasiōib⁹. 16. Capitellū ex generatiōe ⁊ occa- sione ⁊ plurimis rationib⁹ sed modica cogit colligunt ⁊ addi- scūtur paria ⁊ impia sicut erim- parib⁹ paritas sit vna: sicutiq̄ erat via deoꝝ sum ⁊ recte habē- tiū experimentū ⁊ nō recte. 17. Sanguinis flurus ex naribus aut a subuiride nigr⁹: aut a ru- bicūdis: aut a subuiridib⁹. 18. Breuia subducta impinguare. alijs aut min⁹ impinguatione: sic co vero oportet albo stiptiria galla.

19. Cum spumascūt aut rancescūt sanguinē fundūt minus.

20. In processionib⁹ sunt q̄ sonant minus vt archiselaus.

21. Hi vero facti friculēti: hi autē cū pcedūt inflant ventrē vt dāna- goras.

22. Permutationes conseruabiles modicū nutrimentū illaborio- sum insituculosum.

23. Omne extenuatū deponit cutē deinde vero distendit nutrime- tum cōtraria.

24. Corpus iactura collabētis di- stensio nutriti.

25. Frictile continuum alterius si- gnum.

26. Subuiride subrubeum.

27. Sic depumī māmas graciles vero subtolli et circuntendit: ⁊ quidez nequa q̄ quis dignoscit ppter hec sed incarnati hoc fie- ri valde repletio.

28. Clauis apparens vene manife- ste.

29. Fredic⁹ febricentes interficitur oculis luctationibus multis ca- lesactionibus.

Particula tertia

Malum febrere fame oppugnā
tes dolorem dolore ipsiqh. 31.
Tenarū rubedo liuior viridi-
tas laterū dolores molles. 32.
Quū cōuenit insitientē seruare
os: tacēdū vētū cū potu infrigi
dum inducere. 33.

Occasiones ynde ceperint labo-
rare cōtēplādū siue capitis do-
lor siue auris siue lateris signū
dētes z bubones. 34.

Ulcera facta determinātia fe-
bres z firmata q̄b⁹ hec nō sunt
distemperantijs vero derelinq̄-
tur certissime reiterationes z
pessime. 35.

Rotundum sputum percussio-
rum. 36.

Emorofagias habētes nō plu-
res eragitant nō periplemonia
neq; cū medēti fagedene: equa-
liter vero neq; leperis qualiter
autē neq; alphis. 37.

Medicātes qđ intēperate de si-
catorijs istis nō tarde dereliq̄-
rūt z pessima sicut alie aposte-
fes vt fistulate reuelatiōes. 38.

Revelationes z cōtemplatio ex
his facte ea liberāt: his ante fa-
ctis impediunt. 39.

Alterius loci loca suscipiētia si
ue dolor siue pōd⁹ siue aliud qđ
liberāt adinuicē cōmemories cō-
muniones ppter cōmixtionez.
Et nō rursus sanguis pcedit:
sz secundū humoris cōsistatē
talita expuunt. 40.

Est quib⁹ sanguinē dimittāt in
tpe in his vel in alijs qđ vult i
his hoc nāq; sic impedimentū
sanguine aspuentibus tpius
pleuresis colera.

¶ Diui hypocratis epidi-
miarū particula q̄ta icipit.

COexistētibz dubia crisis
generata si repausato: nō

putreferia hoc depresso reitēra-
ratio fit sicut feb. reiterationes
in simili periodo istis sperās i
articulos dimitti. 2.

Urina pignus z alba vt antige-
neos in laboriosis quartanis ē
qđ icipit liberat apate si hō añ
hāc z a naribus sanguis fluit
sufficienter. z valde. 3.

Cui intestinū i dextro artetico
factū est licet quietior: cū vero
hic curat superdolentior. 4.

Agasij qđ puella existēs dēfari
spūs erat mulier hō scā exiptu-
ritiōe supdolēs nō valde sz i su-
pficie eleuauit pōd⁹ magnū cō-
festum aliqd sonare visum ē in-
rta pectus posteriori aut asma
habuit z dolebat isciā dextrū.
vti capite enē pri⁹ adaptata est
stiptitia checaumene. 5.

Aliud apostema equaliter: qđ au-
fertur ide erat apatizari affluit
sexagesimum. 6.

Sola hnt q̄lia cōis aut cōiter
maioris vero dicunt mesocolis.
hec etiā ex latētibz circa. vē-
trē a spina. 7.

Cōcessionēs ad infirmos vt mū-
de agere vel pot⁹ vel cibis in-
tuetur si videt molliter que at-
tingit. 8.

Que nō multum ledunt: qđ non
magna inde ledit fri. et vbi opz
parum deterior: cibis. 9.

Aquam elixā hoc quod vt reci-
piat aerē hoc vero nō plenū eē
z suppositionū habere. 10.

Quoniam ex emorofagijs ina-
quatur. 11.

Si qualia opz purgari purgēt
z confert z bene ferunt. 12.

Ineno legumina comedētes i
fame ptinēte femina masculina
crurib⁹ icōtēptibilia facta sūt
z finaliter etiā: zorobos come-

dentes genna dolentes. 13
Manifeste vigilas calidior exte-
rius interi⁹ frigidior dormiens
econtra. 14

In calido natura frigiditas po-
tas aqua causare. 15

Sonus infrigidat invelato. 16

Son⁹ sedilis erecto soporifer. 17

Debiles diete frigide. fortes ho-
none calide. 18

Aquaz inertiu hoc qdē ab ethe-
re deducta⁹ tonitrualis bona

globalis autē mala. 19

Aquazorabilis et vigilia vo-
bilis. 20

Per calido natura in calidamā-
sione frigida māssio impiguat i

calida subtiliat. 21

Studiū salutis repletio nutri-
menti impigricies laborū. 22

In vigilā do sitiser supficie som-
nus medicamētū cui ho ex som-

no erectio. 23

Quib⁹ plurim⁹ calor magne vo-
cis etem frigidus aer plurim⁹

duob⁹ ho magnis mugnaz pge-
nita sunt. 24

Qui calidi ventrib⁹ frigidi car-
nibas z subtiles isti sunt supue-

nenosi vacuti furoris. 25

Siccitate in terra auium gen⁹
multiplicatur. 26

Tragos qs apparet exterior te-
stis si dexter masculū si ho fini-

ster feminam. 27

Oculi vt habeāt fortitudinis sic
et membror⁹ oculo⁹: sic z totū

corpus. 28

Signa mortalia: sine dubio cali-
dissim⁹ sum⁹ puus nares frigidi

spū dimiserūt vitali ho e⁹. 29.

Quini hypocratis epydi-
miarum particula quinta

incipit.

Apores cibus pre dispone-
buntur.

Natura morboz medicina. 2

Inuenit ipsa eadē natura q sūt

dispositionis introit⁹ z exit⁹ nō

ex doctria zc. vt palpebuzare li-

gua aut administrare zc. quicqz

alia talia. 3

Bene docta natura existēs non

addiscēs pueniētia facere. 4

Lachryme nariū humiditas ster-

nutattones ous auris sordides

saline deductio. 5

Spiritus introit⁹ z exitus osci-

tatio tussis singultus. 6

Non eodē oia oibus modo. 7

Urine exitus z vētositatis hui⁹

z alterius nutritiū z spiraculi

mulieribusqz istis z s; aliud cor-

pus scordissim⁹ z puritus. 8

hominis anima semper oritur

vsqz ad mortem: si ho ignescit si

mul cum egritudine corpus de-

pascitur. 9

Morbi connutriti in senectute

deficiūt z per maturationē z dis-

solutionē z raritatem. 10

Salus dissentienti non cōsentire

passioni frigidum z dissēdit z su-

percurat. 11

Quecunqz ex ira hic acutus fu-

ror eleuat cor z pulmonē ad ca-

put calidum z humidū z ad au-

res trāquillitas sit cum hoc re-

sidet. 12

Labor articulis z carnib⁹ som-

nus visceribus. 13

Anime exercitiū meditatio ho-

minibus. 14

In scissuris sanguis confluit: au-

xiliandum igitur vt vacuum re-

pleatur. 15

Si auri doluerit effundere vn-

ctionē calidā: oportet ho super-

ponere stupā naturali organo.

Et videbis quidē exire: z nō ob-

stupefieri: deinde in ignē proū-

cere fallacia 16

Particula sexta. 6

Lingua vinā designat liguev =
 rides colerice. 17.
 Cholericū hō a pignoso: rubeo
 a sāguie: nigre aut a nigra cho
 lera: aride aut aberuſtione. ſuli
 ginoſe hō a matrici parte: albe
 hō a ſlegmate. 18.
 Uria ſimilis colozū corpori z po
 tui zyt intrinſec⁹ exiſtēs. Por⁹
 humectatio colliquatio. 19.
 Lingue ſimiles colozū deſcēſio:
 ni humozū ppter q de ea cogno
 ſcam⁹ hūozes ſi falſe carnes fue
 rint guſtāti ſupſui ſignum. 20.
 Si māmārū capitella z rubeūz
 viride eſt morbidū vas. 21.
 hominib⁹ in auribus ſordicies
 dulcis qdē mortalis: amara hō
 non. 22.
 Terram demutare pnutriētē in
 prolixis paſſionib⁹: terrā demu
 tare connutrientē. 23.
 Debiliora nutrimēta modicaz
 vitam habent. 24.
 pnutritū in auribus retro venas
 incidere. 25.
 Libido a ſlegmate egritudinū
 proſeurea. 26.
 Calidis vētre validi cibi z pot⁹
 perturbatiui. 27.
 Nigre colere i ſimul ſanguinis
 fluxus. 28.
 Superauctiles morbos cōiun:
 ctio inſrigidat. 29.
 ſrigiditas aque iuxta ventrem
 indurat. 30.
 beleboz bibentē cito purgati
 vis lauare vel comedere. 31.
 flux⁹ z intrinſec⁹ z extrinſec⁹. 32.
 Sanguinis in ſomno introſus
 recepit magis. 33.
 Rigoz a ſuperiori venire: ignis
 hō ab inferiori magis. 34.
 Attractio pulmo ſiccus cauma
 ſupernaciū gracilitat ſomnus
 multus. 35

Frigidiffim⁹ cibis lenticule mi
 lum chentri cucurbite. 36
 Ulcera apponunt z exorūtur ſi
 impurgatus exiſtens laboraue
 rit. 37

Femina capia ex electerio: z cu
 cumerē agreſtē comedēs purga
 tio pueris. 38

Percalido nutrimēto inſrigida
 tio intrinſec⁹ labor⁹ extrinſecus
 ſolus calore ſenſibili parte eſti:
 uo cōtrario autem cōtraria. Ci
 bi hi quidem velociter tenētur
 hi vero tarde.

Diui hypocratis epydi:
 miarum particula ſexta
 incipit.

Arnes trahūt zex vētre in
 terius z exteri⁹ manifeſtū
 ſenſui z iuducētes ſpiritu zedu
 centes. 2

In calidiorib⁹ venis ſanguinis
 mltitudo ſublenat cauſonides
 z conſeſtum expellit. 3.

Quib⁹ pinguis quidē colerā ru
 beam ſanguis hō nigrā. Ratio
 ne memoria odoratu z alijs: et
 fame organoz ſtudiū labores
 balnea cibi potus ſomni libidi
 nes: z omnia mēſurata. 4

Perfrigidior aer in frigido tpe
 z in regiōe pcalidior erit. 5

Dolorū pxiomū ventrē purga
 re ſanguinis hō ventrē diuiderē
 incuſione exuſtio: eſt⁹ frigidatio
 ſternutatio plantarū humores
 ex quib⁹ virtutē habēt z chiceō:
 male operatiū lac: alia: vinum
 feruidū: acetū: ſales. 6

Non ex laborib⁹ ex itinere debi
 litat⁹ z pōdus expuit extuſſiuit.
 nāq ex vertice feb. acuta ad ma
 nus ſubmordēs: ſecūdo hō capi
 tis grauedo lingua erarſit: naſ⁹
 vngula ſcalptus non egeſſit ſan
 guinem: ſniſter ſplen magnus

durus doluit. 7.
 Quartanis comoti magno morbo non accipiunt: qsi declinent prius et supuenit quartan⁹ panfat. 8
 A quibus morbi. 9
 Choleram vt dixi aut quoniam colerica. 10
 Caliditas acredinis signu grauedinis et transitus. 11.
 Alienati⁹ deficiunt dolore latorum est aut et quib⁹ feb. est aut et quib⁹ no: sed cum sudorib⁹ est aut quib⁹ cum grauedine est ho quib⁹ aridu et distensum corum et saluginosum. 12
 Stupores quales ex aurib⁹: et quales hyschiam in aurib⁹ et ex aurib⁹ multa occidit. 13
 Quib⁹ coria circu tendunt sicca et dura sine sudore. quib⁹ ho relaxata et mollia cum sudore finiuntur. 14.
 In mutabilib⁹ pmutationes inuant his pmutare priusq⁹ malignentur incongrua vt cheroni comouetia ex quib⁹ excreationes. 15
 Diffinitio quide quib⁹ sanis efficiunt relinquit sublata occasio nis vel mundandū vel educendum vel abscindendū vel nectendum vel exurendū quib⁹ ho non. 16
 Quibus sanguis fluit multus et multoties ex narib⁹ quib⁹ quidam mali colore pura modice p sunt quib⁹ ho rubei colores dissimiliter et quib⁹ capita beneferentia purum prodest: quib⁹ ho non: non. 17
 Aut qb⁹ nares humidiores natura: et semel humidius et plus sanis sunt hi morbidiores quib⁹ et contra. 18
 Rotunda sputa repulsoria vt in

plinthio adiacete a calore: et qn to die fluru sanguinis ex narib⁹ bene determinat⁹ est morbi⁹. 19
 Urina multa hypostasiz habes liberā repulsionem. Utque derippi cum lapsu. 20
 Quartanus ho ad vnu annu. 21
 Quis estatis iactus quint⁹ est aut et qn et plurius. 22
 Que circa gingiuas et ligua putrescunt septenis: maxime ho hec iuxta nares putrefactiones. 23
 Quib⁹ in dentibus dolor: a supelilio subtilis venit his apipere conuenienti pinguiori posteriori denit: siquide alia non obtinet magis ho iteru et qualuit et violentus. 24
 A capite ossium natura: deinde nervoz et venarū. Et carniū et alioz. Et humor et alioz. Et superioz et inferioz ventriu. Et rationis et modoz et factorū fm annum tepore quoda tunc intepesitui anni. Ut exatpinata et similia: simile qbusda quotidie tepesituius occupatis aut tardius similiter. 25
 Per cholericu et per sanguineu corpus melancholicu non habes extractionis. Licino vltia splen magn⁹ dolens in qrtā vel qnta
 Diui hypocratis epidimiarū particula septima incipit.

Asses ceperunt circa solis tropicas pyemales nualibus pstitit⁹ factis vel quanta: vel decima: vel vigesima die ex mutatione densa australis et bo realiū ventoz et nualiu. Ex his hinc quide breuioza. hic ho pluriore facta sūt. Et peripneumonia a cōdensa. Post hoc aut circa ismerinas mor reiterauerūt plurimis vt multu qdragenis

ab initio et quibusdam quod nimis bre-
uia et eucrita facta sunt his. Non
faucessilegmonē passe sunt illis
aut chināche: his non perapligi-
ca. Quibusdam non nictilopesma-
gis aut pueris peripneumoni-
ca non nimis breuia facta sunt. Ni-
ctilopes quidē non tussierūt po-
stremit sed nimis breuia per tussi
facta sunt. fauces aut breues: ma-
gis aut noctilopes chināchie
aut et perapligica aut dura et sic-
ca vel parua et modice rationa-
ta. hi ergo plures voce exercitantes
vel rigentes in chināchias magis
finiebant: manu non laborantes in
manu solū parapligici hi autē q-
tates aut viam ambulantes aut
aliud quod cruribus exercitantes his
in lūbis vel crura circa vel circa
irretitiones perapligice et in fe-
mur et tibias: et labor et dolor du-
rissimi non et fortissimi in vicina
agētes oīa aut hec. multis autē
horū inseparabiles tusses in me-
dio cōualuerūt et non demutate
sunt cito: sed post hypostrophin
quibus voces rūpebant in tussicu-
losum horū plurimi non febricitā-
bant. alij quidē breuiter etiā neque
peripneumoniaca facta sunt nul-
li horū neque perapligica neque ali-
nullus factus est morbus. Quibus
voces abscisse sunt. et in voce de-
terminata est. Nictilopica non se-
derunt: ut ex alijs occasionibus
sunt facta. 2.
Facta sunt autem nictilopica
pueris maxime oculorū aut per
nigras et tubarias et cū pupillas
quidē paruas habēt oīno aut nig-
rū in multū. magnorū oculorū
aut magis non rectorū et paruo-
rum et rectorū crinium plurimi et
nigrorum. 3.
Mulieres non similiter labora-

nere a tussis sed paucae passe sunt
et modice in peripneumonicā vi-
nerūt: et ipse non quod passe sunt et
stiores erāt et oēs circūdānu-
bant causabāt aut et hoc et non ex-
re similiter viris et quod negaliter
similiter occupant viris et quod
virtus debilis existit et mēstrua
purgatio nequaquā facta est et in
eisdē mulieribus deservientes ma-
gis: dominarū non aut nec passa
est aut vna aut due solum: et ipsi
chināchia secute sunt boni mo-
ris hanc non oīno valentes
transglutire solū nimis boni mo-
ris et bene ferēda: grauiora et plu-
riora. hi nāque et disputantes cum
his in manifeste grauiora et plu-
riora quibus autem et vene circa
tēpora et collum subleuant mal-
ciora: his aut et spiritus subleuant
malus. hi nāque et superefacti sū-
t ut scriptū est neque et ingētie pal-
sionum fuerūt prima quidē scri-
pta siue posterius scripta facta
sunt: que non posterius non sunt
prioribus. 4.
Ditissime non moriebant quibus
rigor in febribus superuenit hos de-
pressos non dignū sermone nil in
ui tūc vsus sunt sibi et homia et
purgatione et nihil pfecti sed fi-
niti sūt isti ut superior causa est
ut celestis cohabuit. circuli. 5.
Incidi aut et sub lingua venam.
hos non superius curauit. hec igitur
omnino in estate ut et superiecta
multa. 6.
Primum in siccis opthalmijs oc-
currere cum dolore. 7.
Venarū sanguinis discurfus li-
porthomia figura irrepens. 8.
Sed interceptio. 9.
Bubonū aut neque pleraque propter
quod epatica si aut et arterie male

cōsue te malū signū. Sicut possi
 donie sanguine emittētes. hinc
 tes nō sudaret i fronte sangui-
 nem emittētes s; icidētes z cō-
 cidentes. 10.
 finiebāt aut cōcidētes: z pneu-
 matie et q: sudorib⁹ dispse la-
 boriosum. 11.
 Ventrū bone sufferētie turba-
 tionū sicut possidōne in ptur-
 batiōe vētrū bōe sufferētie de-
 clarāt q: hīat secūdū naturam
 vt possidōne et ferina qualia
 procreātur. 12.
 In tēuitate circūcūssio aī facie
 z ymbilic⁹ pduct⁹ vlcerū eius
 aī facie z fetida abeūtia circa
 dentem. 13.
 Q: multa deynoquoq: est recte
 determinare: hic qdē eadē va-
 lētia. hic xō q:lia sunthmōi. p:ca-
 liditatē qdē diffūdē educere
 p: frigiditatē vero condensare z
 vbi oportet. 14.
 Et stratū demutare vbi opz nō
 temerarium. 15.
 In que post posuerunt. 16.
 Aquosos cito incidere p:thys-
 cos incidere continuo secare ca-
 pita z talia. 17.
 hidropicū nō p:git medicone
 q: itroisus. silez ei gēculis. 18.
 Que circa cor renarcho z cali-
 dū sufficiēs flatū attrahere in
 vlcus pro euersione calefacere
 conuenit a primordio. 19.
 A signo furoris z talū zc. Uox
 q:lis furibūd⁹ si talis ē nō furē-
 tibus natura z oculi qb⁹ vtiq:
 fuerūt nū mobiles z quales quō
 irascūtur nō tales: talia s; rōnē
 z morbū q:le p:ificā fecit spēm
 vel si talis natura fuerit in tali
 egritudine aderit z alia ita. 20.
 Tussis laboriose attingūt debi-
 lia sed maxime articulos. 21.

In laboriosis se. tussessicce sūt
 Cū febre fieri si dereliquūt. 22.
 Spiritas p:ificis absconsi ma-
 li z sterilib⁹ q:cuq: alia talia ex
 eadē instantia. 23.
 P:ificis autūnus malus. malū
 aut z ver cū sic folia comicis
 pedibus adequantur. 24.
 In piritho xē plimi p:ale vero
 tussis hyemal: cōsue ta p:ualuit
 z alijs q:cuq: lōgeua: etei qb⁹ du-
 biātē habnerūt affirmata sūt
 ē nāq: qb⁹ pliorz nō supuenit
 vt nephreticos dolores hīitib⁹
 sed etiā in alijs sicut hō ad quē
 ciniscus indurit. 25.
 Dolorū in costis z in pectore z
 i alijs tpa si xō magnūdistant ad
 discēdū: q: qn meli⁹ hīit cōfesti
 peius habebūt licet nihil offē-
 dentes. 26.
 In diurnis dysenterie malū
 fastidiū malū aliter qdē: z si su-
 p: febricitauerit. 27.
 Circa desluxiona vlcera malecō-
 suetudinis. 28.
 Osphi dolēti excursus ad lat⁹ z
 phiatha q:lia putredovocāt. 29.
 Nephreticas nō vidi s;aras su-
 p: qnquaginta annos. 30.
 Que i somnis cōmota z qb⁹ sū-
 mitates circūfrigesūt z mens
 turbat: z alia q:cuq: circa sonū
 talia z quib⁹ cōtraria. 31.
 Quib⁹ nihil qdē ē itra ordiatū
 tps singulis part⁹ se⁹ sūt. 32.
 Apparētia i qb⁹ mētib⁹ sūt. 33.
 Labores in periodis quia i se-
 ptem mouentur triplicibus si-
 nuntur: quia in nouem mo-
 uentur etiā i triplicitate ter-
 minantur. 34.
 Qd post muliebria dextra fini-
 stra quidē effundens. 35.
 humorositates p: pcedētia die
 ta desiccatoria. Quia citius de

Particula. viij. 6

terminatum commotum auge
tur tardius. 36.

Labores trino quino: septimo
vel quarto vel sexto vel octauo.

Quia hypocratis epydimia
rum particula octaua et ultima
incipit.

Que ex parua tabula pscrui
tada diete fiat repletio
inanitio ciborum et potuum pmuta
tio horum ex qualibus iqua
lia ut habet. 2.

Odores releuatorum delectabi
les replentes proficientes pmuta
tiones ex qualibus ut habet. 3.
Incidentes et intrantes spiritus
et corporum. 4.

Auditur hi melius sunt peiores
hi vero mestificantes. 5.

Et lingue gustus ex qualibus qua
lia aduocantur delectabilia. 6.

Spiritus similiter calidior: siccior:
frigidior: pinguior: subtilior: sic
cus humidus minuens replens
et plus unusquisque quibus per
mutaciones qualia qualibus ut
habent. 7.

habentia vel habita: vel mobi
lia. 8.

Sermones silentium non pferre
que vult vel quibus loquitur si
magni si multi si parui si pauci
si veri si friuoli. 9.

Procedentia sudoribus inceptis si
ne quo pausat vel quibus extir
pauit coloribus his vel calidiores
vel sanguinem aut dulcedinem
aut pinguedinem aut equat aut
inequaliter corpus tempus. 10.
Permutationes quales ex qua
libus habent. 11.

Obtinuit et non obtinuit. 12.
Lachryme voluntarie et inuolun
tarie multe paucae calidae frigide
de pinguedo. 13.

Sustus sputum unde excreatur
vel extulsiuit vel vomitus. 14.

Molestus frigus liquor: desicca
tio. 15.

Labores otia somni et vigilie. 16.
Que in somno somnia. 17.

Mansiones in quibus et a quibus.
18.

Animi vel mentis noticia defi
cit ipsa secundum eadem absque
organis: et rebus delectatur et
tristatur et timet et confidit et spe
rat et desperat ut passa ut dome
stica hypopotoi mentis siue secu
dum eandem sciens existens su
peruenientium in egritudine. 19.

Etas quidem etatis et etate prius
vel posterius conueniente. De
tium depunctiones pilorum or
tus semel. Magis et minus. Ca
pillorum augmentum. Impin
guatio continetia diminutio. 20.
Quod affine et quidem secu
dum seipsum. 21.

Animi tempus in quo et mane
aliud et vespere aliud tempus factum
pluuiosum aut siccum aut frigi
dum aut calidum cum vento aut
sine vento et qualium ventorum
superuenientes aut frigus aut
calor: temporis et ubi temporis
aut medio aut ultimo aut p
totum: aut preterito aut presente. 22.

Tempus in quo generatum est. 23.
Tempus egritudinis superue
nientia. 24.

Periodi et periodorum maio
res et vel per multitudinem sup
datio: et aut totius morbi super
datio: vel dissensio vel status et
quibus quidem maius: et qui
dem minus determinauimus: et
quando qualiter et in quo tem
pore estate. 25.

Epydemicorum morborum mo
di. 26.

Et si quis inceptorum inceperit

vix vomens aut bene vomens
sive bibentes quidem: siue con-
tinentes: siue tarde purgati. 27
Ignitum forte qui exalbat &
rum et labia. 28.
Qualis modus que tēpora. 29.
Opus cor: p^o in speculatiōe age-
re visus auditus nasus tracta-
tus lingua rōne addiscere. 30.
In palpebris superioribus de-
relictis tumores alijs circūgraci-
latis redit rationes in som-
no. 31.
In extremo vero subinbea du-
ra: & minus his molesta. Et ex-
tantia et inhibita vel habita.
Inhibita vero vt falsali & poli-
medi. 32.
Delectatorios tumores vltimo
res siue i ophthalmijs siue in vl-
ceribus: sed etiam que exfema-
tibus et epimatibus delata: q^u-
signa. 33.
Mellio tossiones circa vmbili-
cum & dolores est quibus a por-
ris etiam et alleis et hoc poste-
rius. 34.
berispila est quibus a cerutecz
eorum que circa ipsam in facie
determinata est nigra. Nigra &
quibus ceruices mala: & quib⁹
fictene mala: & quibus comouē-
tia mala. 35.
Melancolicus adomantus a
peplis vomuit quandoq; nigra
aliquando a cepis. 36.
Febres quibus vicerātur labia
forte intermittentes quidem &
tertianis infrigidationes que
vero circumferentes p̄festum ad
manum solute semper. 37.
Qualis est in articulis videndū
incisionem non experiaris si nō
in saniem sunt. 38.
Consuetudinem vero ex qui-
bus sanissimus dietis operimē

tis laboribus somnis libidini-
bus mente. 39.
Qualiter egritudines a quib⁹
quas figuras. Ex quib⁹ modis
et locis generātur inchoāt. im-
minent. paufant. 40.
In quibus incontinens pauen-
dus. 41.
Contrarie in morbo diete. 42.
Qd bñ fertur qd vix fertur. 43.
Dieta quantum cognoscere nō
inconspicere. congrue natura
malte. 44.
Bonis vero medic⁹ similitudin-
es errores ad derivatiōes sed
econtra occasio. Scio q^u diffici-
le est rōcinari speculātes vias
aut figurā si mō subaridus cho-
lericus bene vomēs vel vix vo-
mens color: dieta existens certe
simul hic ad alia cōsiteri & i ma-
gis & minus difficile. 45.
Quod fistulosus super iactant
impediuerit tussis manere. 46.
Cui tam similitas epatis dupli-
cata est cum tussi continuo do-
lor: paufant. 47.
Satirus in ipso apud numus
vocat⁹ grippalopix circa ānos
5. & 20. ex quibus effundit mul-
toties: processit hō & in die ple-
rūq; factus est autem circa ā-
nos. 30. ptific⁹ & mortu⁹ est. 48.
In abditus palestre cōseruator
clysteneus factus pugnās plus
versus fortiozem & ruens super
caput abiēs bibit aquam mul-
tam frigidam & ei vigililia facta
est & āgustia & infrigidatio ex-
tremataz. Posteriori vero ad-
ueniens: intulit ei suppositoū
& mediocriter egressit et minxit
pius aut nō minxit: in nocte vi-
gilavit non minus vigilia & fa-
cta: in mala sufferentia. existeri
antez tertia die infrigidatio ex

tremitatum postea febriles et su-
das et mellitatum bibens mor-
tuus est.

49. Melancholici et epileptici soli
tu sunt fieri plerumque et epilepti-
ci melancholici. horum autem alter
magis sit super quod reperit morbus:
si quidem in corpore epileptici. si vero
in noticiam melancholici. 50.

In abditis sacris hypochondri-
um mulieris suspensa existens an-
teriori parte. viro autem eius
fugiente: pudica manens omni-
no muliebria defecerunt et pilos
emisit. et virilis facta est postea
facta est ei arthetis et multa feci-
mus ut menses ei veniret et nihil
profecimus sed tempore disperuit. Et vox
ei erasperata est.

51. Contigit et notavi gonoppii mu-
lieri in thasso eadem visum. et autem
oibus medicis quos ego novi
specie vna esse effeminatam: et hac
multa fecimus et nihil profecimus
quod non oino mulieres omnes curant.

Diui hypocratis epvdimiaz
particula octava et ultima finit

Eiusdem de natura ferus sine na-
tura embryonis aut puerorum
libellus vnicus incipit.

Sperma

Ab utrisque primas se-
ritur in matrice mu-
lieris primum quidem mi-
scetur: simul tamque mu-
liere non desecere et colligit et in-
grossat calefactum. deinde quoniam re-
pletur spiritu huius sicut et in calido
prima matrice spirante. deinde quoniam
repletur spiritu viam sibi ipsi
extra facit: et sic medium spermatis
spiritus erit. cum autem via sit extra spi-
ritum calido existenti iterum alius
frigidus spirata matrice. et hoc fa-
cit per totum spiritus calefit quod sicut in

calido et in frigido autem huius
matrice spirante omnia autem quicquid ca-
lescit spiritum huius: spiritus autem fra-
git et facit sibi ipsi viam et redit ex-
tra: spiritum autem quod calefit attrahit
ad seipsam spiritum fridum per fractionem
a quo nutritur: hoc autem in lignis
et in fructibus et cibis et potibus
quicquid vehementer calefit: itelle-
ctum autem per beatum ligna cum adurunt
omnia enim ligna faciunt hoc matrice
autem suburit et emittunt semine
sectione spiritum: spiritus autem quoniam extra re-
dit reuoluitur circa sectionem: ut
fieri videmus: manifesta igitur
rotationem est spiritus quoniam in ligno exi-
stens calide attrahit alterum fridum
a quo nutritur et a se dimittit: si
quidem ei non attraheret non utique
uolueret spiritus extra redire: et
calidum frigidum nutrit moderato
et quoniam calefit huius quod in ligno
existit spiritus factus redit extra et ita
erit et calidum quod in ligno ex-
tra attrahit aliud fridum a quo
nutritur. Faciunt autem hoc et fructus vi-
rides quoniam videntur. spiritum enim habent
deinde erumpit spiritus et facit viam:
et redit extra reuoluit se rediens
autem sonum per beatum: semine quod in spiratio-
ne per beatum: et legumina: et frum-
tum et fructus calefacta spiritum habent
et extra venit ruptionem faciendo: et
si humidiora fuerint plenus spiritum ha-
bent et emittunt: et ruptionem maio-
rem faciunt: et quod opus plangere ser-
monem: omnia et quicquid calefit spiritum
emittunt: et alter frigidus huius hoc
contra attrahunt quod nutritur.
Et huiusmodi necessitates inducte sunt
a me quod sperma calefactum in ma-
trice spiritum huius et emittit: similiter
a matrice spirante spiritum huius et spi-
ma quoniam ei matris frigidum attra-
heret ab aere ad se ipsam spiritum
calidum: et tamque in calido et in

vtiq; spm h3 z emittit: et sperma istatū facit pāniculū: extēditur aut circa spm exteri⁹ continens fact⁹ sicut vilcosus tāq; i pāno affato subtile i specie pāniculi stat supficialit⁹ calefact⁹ z inflat⁹ pānis eleuat⁹ fm q in flatur sicut pānicul⁹ fit. Spermati aut calefacto z inflato toto pāniculis exteri⁹ circūfit: iuxta mediū at spmat⁹ spūi trāstus z int⁹ z extra sit p pāniculū z hoc pāniculo distat tenui z spma in se parum est: hoc aut aliud sperma rotūdū est i pāniculo: at 30 sex dieb⁹ manēs in matrice z spma extra cadens. ego vidi: z qle mihi videbat i mēte: tūc ab illis reliq; argumēta feci. quātū at vidi spma sex dieb⁹ existēs ego narrabo. Mulier⁹ ppa famula erat: ppcio ad viros iens: quā n oportebat cōcipere i vtero quātū nō eēt i hō norata andiebat aut cātatrix q̄lia mulieres dicūt adiucē cū mulier d3 cōcipere in vtero non egrediā sperma: sed iteri⁹ manet hēc audiēs intēdebat z obseruabat sp: z postea vt nō sen sit exire semē: dicit dñe sue: z hū puenit vsq; ad me ego aut audiēs pcepi ipaz salire ad terrā z son⁹ fact⁹ ē illa vidēs aspiciēbat z admirata ē. Quale at hoc erat: ego dicā: vt si q̄s oui crudi exteriorē corticē circūauerat: z i interiori pāniculo iteri⁹ hūidū appareat: mod⁹ qdē talis fuit sufficienter vt dicere op3. erat at rubeū z rotūdū: in pāniculo at videbant existere fila alba z grossa cū grosso sanguine z rubeo z circa pāniculū exteri⁹ vestigia: medio at pāniculi distabat subtile qd mihi

videbat eē vmbilic⁹: illū at spirītū iteri⁹ z exteri⁹ fere p̄mū: z pānicul⁹ ex illo tēdebat totus cōtinēs spma: tale at ego vidi septū existēs spma. Dicā aut z aliā cognitionē: z i hoc poster⁹ apparētē cuilibet volēt sci re de hoc: z ad argm non oīno meo sermoni qui est virt⁹ vt dicat hō de huiusmodi reet hēc qdē adhuc dicta sunt a me: qd aut spma in pāniculo est: z spirītū h. interi⁹ z exteri⁹: z auge tur a sanguine matricis descēdente ad matrices. Mēstrua at egrediunt⁹ qñ mulier cōcipit a se si debet puer sanus esse: si nō est quib⁹ supersignat fm p̄mū mēsem quātū modicū: sed descēdes sanguis a toto corpore mulier⁹ circulariter stat circa pāniculū exteri⁹: simul aut spū attractio interi⁹ sanguis p pāniculū fm perforatū z distans coagulatur: z auge qd d3 fieri animal qñ aut ips fiet rursus alij pāniculi eq̄liter pūm pāniculi subtiles circūtendūtur multi tali modo quo et pūm⁹ pānicul⁹ fact⁹ est: tēsi aut sūt et isti ex vmbilico ex adinuicēz ligamēta habēt qñ. vtiq; hic fieri descēdere sanguine a matrice ex coagulatoz caro fit: scōm mediū autem carnis vmbilic⁹ distat per quem spirat z augmētū habet. mulier autē qñ in vtero habet a mēstruis non descenditib⁹ pp hoc nō dolet quia sanguis non perturbat: z affluenter descendens: quolibet mēse sed tēdit quiete paulatiz sine dolore q̄t die ad matrices et in matricib⁹ existens auge quoridie aut h̄mōi causa tēdit: sed nō semel fm mē-

De natura fetus.

sem: quoniam in matricibus sperma erit: et attrahit a corpore spiritus quo vivit et potest huiusmodi spiritus et primum quod parvus spiritus sit. et sanguis modicus tendit ad matricem: quoniam autem spiritus in plus sit: magis attrahit sanguinem: et in plus descendit sanguis ad matricem. Non habetibus autem in utero quoniam menstrua non egrediuntur propter dolor sit. Primum quidem perturbat sanguis in corpore secundum quolibet membra a necessitate huiusmodi: quoniam menses a mense differunt multum: et secundum frigiditatem et caliditatem et hoc sentit mulieris corpus humidum enim est quod vivit et perturbato sanguine et replet venas descendit ab ipso. Et qualiter hic a principio naturae fuit: quare si quidem evacuatur a sanguine mulier concipit in utero si autem repleta fuerit non vacuus est matricibus et venis factus a sanguine percipit a se mulieres pueros post menstruum siquidem purgatione mulieres matrem concipiunt in utero. Cuius autem quod dicitur quoniam autem perturbat sanguis et non tendit extra segregatur. sed ad matricem: matricem autem non remittunt: calefacte autem a sanguine diuturno matricem parant alteri corpori caliditatem: est autem quoniam et tamen de sanguine in venis corporis et vene replere debeant et tumorem prebeat est autem quoniam et primum et huiusmodi purgari: autem quoniam et ad vesicam percipiunt: et primum et claudunt vesicam. et straguriam prebeat est autem quoniam replere sanguine extrinsecus matricem declinat: autem ad ischiuram autem ad lumbos: et dolor prebeat. Est autem quoniam et diuturnum fuerit sanguis quoniam mensibus. autem sex in matricibus putrefactus putredo fit:

in quibusdam autem secundum testiculum egredietur. est autem quod in utero femur: si est anima fit: erit et sanies facta egredietur anima est: et alia multa huiusmodi mulieribus sunt cum non purgantur menstrua: sed non oportet dicere hoc hic dictum est in mulieribus egritudinibus: sed vix dimisi sermonem complebo. Quoniam autem fit caro tunc panniculi aucto eo quod est in matricibus augentur: et ipsi cavant maxime exteriores et sanguis qui est a matrice descendens: quod cum caro fuerit spirans attraheret: et augmentum fit et si utile non fuerit in peccata panniculorum segregat et quoniam cavant et sanguinem recipiunt: tunc autem nominantur regio: hec autem a me in hac parte dicta sunt. Caro autem aucta a spiritu articulatur: et venit in ipsa singula simile: ut simul: et densum ad densum: et rarum ad rarum: et humidum ad humidum: et unumquodque venit in propria regione: secundum cognatum a quibus et factum est quod cum a densis sunt et sunt. et quod cum ab humidis humida sunt et alia secundum eandem rationem sunt: et augmentatis et ossa idcirco rescut a caliditate coagulata et ita ramificantur ut arbor: melius interiora corporis et exteriora et caput sit distans a spatulis et brachia et cubiti a lateribus: et crura distant ab iunctis: et nervi involunt circa nasus articulos et ipsos huiusmodi os: et nares et aures eleuantur in carne: et perforantur oculi replentur humido puro et testiculi manifestantur quod est in viscera articulatur: et ita a superioribus inspiratione facit ore: et naso: et veteri ista: et intestina ista et superiora accipiunt spiritum qui est per umbilicum et obthuratur: et ad intestinum via fit a veteri: et ab ite-

stinis

stinis extra. Singula at horū articulant a spū singula inflata qđē cū distant oīa. Scđz cognitionē etem si volueris fistulaz ligare ad vesicā: z p fistulā immittere i vesicā frā z harenaz z plābi frustra subtilia z aquā infundens fistulā inflare p̄mūz qđē illa miscēt aqua: deīn tpe inflata: veniat plumbū ad plūbū: z harena ad harenā: z frā ad frā: z si q̄s ipā desiccare dimitteret: z circūfrāget vesicā inueniet: z videbit ipoz simile sicut ad sile veniēs: itaq̄ aut z sp̄ma z caro articulat: z veniet vnūqđq̄ sile ad sile. hec at ad huc dicta sunt a me: z fact⁹ est vtiq̄ puer z ad h̄ accidit semina quidē in .xl. dieb⁹ ad lōgissimū sicut em accidit i pl⁹ i hoc tpe aut paulopl⁹ aut paulo minus hoc articari. etem purgatio fit i mulierib⁹ post ptū aut i pl⁹ accidit at i puella qđē. i. i mulier pariete puellā i dieb⁹. plūq̄. ita qđē durissima z finalis piculū vtiq̄ erit z i .xxxv. dieb⁹ purgare i masculo at mūdificatio fit i dieb⁹ .xxx. ita diuturnissima z finalis piculū vtiq̄ eēt z si i .xx. dieb⁹ purgaret: postremo aut tpe nimie egredit purgatio i iunenib⁹ at pauc⁹ diebus purgant i vetustiorib⁹ at plurib⁹. Maxie at dolēt mulieres in partu et in purgatione partus: primo parietes: z i mora parietes magis dolent: purgationes aut mulierib⁹ ex ptu h̄mōi cā fiunt qz in puoi t̄pis vsq̄ ad quadragesimū diem z duos in puella. in puero autez vsq̄ ad .xxx. diē minus sanguis descendit in augmentū puero. hic autem in his plus quousq̄

pariatur: oportet vtiq̄ purgationē retribui in purgatione partus: z exire foras secundus purgationem dierum. Puncipinū autez sit huiusmodi mulieribus i dolore perturbatur sanguis mulieris: z calefit tot⁹ a motu pueri forti existēte: per turbat⁹ aut p̄io q̄venit extra post puerū autē putredo grossa sanguinea: z meat⁹ egressus fact⁹ est chīm⁹ sicut aq̄ unmen sa: deīn post illud secundū plurimos dies egreditur purgatio vsq̄ ad dictū tempus scōm similitudinē hore mēsis cotile. i. pugilli aut tota aut media: p̄tmo at paulo pl⁹: aut paulo minus s̄m rōnē h̄mōi quousq̄ finiat. Egredit at sanguis vt ab occisa victia si sana fuerit mulier z dz sana esse: z cito coagulatur: si aut mulier nō fuerit sana neq̄ debet sana esse egreditur purgatio minor z s̄m specie prantior z nō coagulabilis: ita aut hoc h̄z si qua mulier in vtero habēs egritudinem habuerit n̄ cr̄stē cognatā purgationi pt⁹ destruit nisi purget i anteriorib⁹ diebus i vtero habēs mor̄ sana ex̄ns mor̄ int⁹ si m̄aserit aut ipsi purgatio siue a medicis siue a sp̄ōtanea subito s̄m rōnē dier⁹ egrediet: q̄b⁹ nō egrediet: in semel v̄l simul. Si at si purgata fuerit mulier purgatōe pt⁹: egritudo ipi magis z piclitrabit mori: neq̄ si curā h̄uerit i h̄uerit: z ipa deosus agat purgatiōe: h̄ at reduci h̄ p̄p̄ea quat̄ enunciet q̄ puerorū sit seggatio mēbroz lōgissima in puella qđem in .xl. dieb⁹ in puero h̄o i .xxx. diebus diuturnā. Debeo aut s̄m nunc notare

Articella,

tam explanatōis: dico nō retri-
bui q̄ i matricib⁹ exñti spmati
min⁹ sāguis venit a mulier ad
matrices hñte femineū spma i
xlj. dieb⁹: in his aut dieb⁹ ar-
ticultant mēbra infantū ab hoc
aut tpe ipsi in plus venit san-
guis in puero fm ipm numer⁹
et rōnez. xxx. dieb⁹: sicut aut hz
aliud argm̄ hic q̄ hec vera sūt
pūmis aut. xxx. dieb⁹ qñ spma
in matricem cedit minim⁹ san-
guis venit ad matrices a mu-
liere deinde in pl⁹: si em̄ coadu-
natus: et mult⁹ venerit: nō vti-
q̄ sperma possit spiritū habe-
re: suffocaretur vtiq̄ a sangui-
ne vehemēte multo. Retribuit
auti purgatiōe ecōtrario egre-
ditur aut purgatio parr⁹ i pu-
mis dieb⁹ plurima. deide i mi-
nus donec finiatur multe vtiq̄
mulieres corruerunt puerum
paulo ante. xxx. dieb⁹ inarticu-
lat⁹ apparuit: qñq̄ hō poste-
ri⁹ aut fil. xxx. dieb⁹ articulata
apparebant exñtia: et in puella
fm rōnē. xlv. dieb⁹. qñ corrupū
videtur articulatio mēbrozū:
siue prius corruatur puer si-
ue posteri⁹ sic videt⁹ rōne et ne-
cessitate articfatio exñs i puel-
la quidē in. xlv. dieb⁹ i puero.
in. xxx. testat⁹ em̄ aborsus infā-
tium et immundificatiōes pr⁹.
causa autē est. q̄ femia coazu-
latur posteri⁹ et articulat⁹: q̄ sp-
ma infirmius et humidius mu-
lieris q̄ viri: et necesse ē fm hāc
rōnem posteri⁹ feminā coagu-
lari q̄ masculū: et mundifica-
tio diuturnior: hōmō cā. cū in fe-
mina magis de suba sit q̄ i ma-
sculo. Redibo aut uterū retro vn-
de discessi: qñ aut articulat⁹ in-
fans fm formas mēbrozū ipso

ancto ossa et membra duriora
sunt et canant: et aut hec a spū
sūt cōcana at exñtia attrahūt
ad se a carnib⁹ sāguis pinguis
simū: et tpe pcedēte ramifican-
teq̄ extrema ossū sicut arbo-
ris extrema postremo ramifi-
cant: ita et pueri distāt: aduicē
digiti manū et pedū: i extrem⁹
at vngues oriunt⁹: finiūt at ve-
ne hōis: oēs i digitos manū et
pedū: et grossissime qdē sunt in
corpe et q̄ i capite: deñ at i cru-
rib⁹ et brachijs. et cubitis: in pe-
dib⁹ at i manib⁹ subtilissime et
dēssime et plūme vene sūt et ner-
ui subtilissim⁹ et dēssim⁹ plūm⁹
digiti at manū et pedū hi ma-
xime sūt et dixit at sic ex hñti-
b⁹ dēsa ossa pua et venas et ner-
uos: ita et vngues oriūt ex ipis
subtiles et dēssē: accipiūt extre-
ma venaz q̄ nō apli⁹ augeant⁹
ipse neq̄ emineat aliq̄ alia: q̄-
re nō ē mirādū q̄ vngues i ex-
tremo corpis dēssim⁹ sunt sūt
aut et vnguib⁹ et capilli in capi-
te radicanē. hz at i capite sic q̄
sunt de natura capillozū: oriunt⁹
em̄ maximi et plurimi vbi cor-
poris cutis rarissima est: et hoc
vbi capilli moderatā hūditatē
in nutrimentū hñt et vbi cu-
tis posteri⁹ rara sit: et ibi pili
posteri⁹ oriunt⁹ in mēto et pecti-
ne et scibi: simul em̄ spermate
factō caro rara sit: et cutis et vene
apiunt mag⁹ q̄ i pore tpe pue-
ro exñti subtilib⁹ ei ven⁹ exñti
b⁹ si descēdit p ipsas spmaz de
mēstr⁹ puelle eadē cadit rō: si
mul at via fit i mēstrualib⁹ et
spermari vnguib⁹ et capillaz pe-
cten pueri et puelle rara facta cu-
te et siml crinis vel cutis hūdi-
tatē temperatā in nutriment⁹

h3: nō minorē: ita z barba viri
 h3: rara ei sit cuti: tēdēte i ipaz
 humiditate a capite: sūm qdē
 em z i coitu: pariter aut z i me-
 dio tps crinib⁹ mēsuratam h3
 hūiditatē i nutrimentū: tūc ma-
 xime qñ tps sit humido descen-
 dēti a capite: et in coitu descen-
 dēdo a pectore ad barbam: si-
 gnificatio at: q i rarissimis cu-
 tis oriunt^r pili: si quis voluerit
 aduerere cuti z crustā solū fa-
 cere z sanare desā fctā cuti i ci-
 catrice pilos nō pducet. Quicū
 qāt eunuchi pueri exātes sūt
 pp h neq pilos hāt in pectore
 neq i mēto lenes sūt toti: quia
 via nō fctā spmati rarificat cu-
 tim i toto coio. Secāt āt viā
 spmatis sicut mibi dictū ē pau-
 lo ante: z mlieres āt lenes sūt
 fm mentū z corpus: q i coitu
 ipsaz hūidū sūlter iectigatū
 sicut id qd id est viri cutiz non
 facit rarā: quicūqāt calui sūt
 isti autē flegmatici sunt: et i ca-
 pite ipsaz simul coitu iectiga-
 tū z calefactū flegma cadēs in
 cuti: vrit capilloz radicez sūt
 capilli. Eunuchi pp hoc nō sūt
 calui: q i ipsaz nō sit mor⁹ vehe-
 mēs neq calefactum flegma in
 coitu vrit capilloz radices: ca-
 ni aut pp hoc sūt: q i mēto tpe
 descēdēte humido in hoie seq-
 strā albiūm et cadit ad cu-
 tim: z crinis albioz hūiditatē
 habens q i prioz tpe albioz
 sūt: et cutis vbi canī sūt albioz
 altera sit z qñq ex genitura
 canicie quādā habēt i capite:
 illis vbi canices ē albioz alia
 est: illic ei albiūm hūidū est:
 h3āt z hoc sit vbi vtiqz caro hu-
 miditatē attrahit siue albā si-
 ue rubeam siue nigram: tales

h3 colorēz pili sūt hec aūdicta
 sunt a me. Adhuc veniam autē
 ad residuum sermonis: qñ vtiqz
 extrema corporis pueri ramifi-
 cant^r extra: z vngues z capilli ra-
 mificabūtur: tūc vtiqz z mouet^r
 tēpus ad hoc sit masculo quidē
 tres mēses: femine 40. iij. sic et
 in plurimū accidit: ē aut z quol-
 dam puerozū ante hoc tēpus
 moueri: mouetur aut āt mascul-
 lus: q i est fortior femina: z ante
 coagulatur masculusa grossio-
 ri em z fortiori spermate sit ma-
 sculis femina: qñ autē monebit^r
 embryo tunc vtiqz z lac super si-
 gnat matri: māmille enim ele-
 uantur z pupille quiescunt lu-
 cescūt aut lineescunt: lac 40 non
 egreditur et feminis densatur
 carnū posteri⁹ lac supsignat et
 venit: z rarum autem carnum
 ante pppter hanc necessitatez sit
 lac quando matricēs tumorose
 fuerit a puero comprunt ven-
 tre mulieris huiusmodi autem
 quando repleta repressio sit: re-
 silit pinguiūm a cibis z potib⁹
 bus ē ad omētū z carnē: sicut si
 qs coriū inūgat oleo multo. z p-
 mittat umbibere postqz ibibe-
 rit repmat coriū represso coio
 resilit extra oleū ita vtiqz z ven-
 tre habētē i ipō pingue a cibis
 z potib⁹ represso a mētib⁹ resilit
 pigue ad omētū z carnē: z si fue-
 rit mulier rare carnis citi⁹ sen-
 tit saltū: si 40 nō posteri⁹: et be-
 stie in vtero habētes siqdē non
 egrotauerūt ab eodē cibo z po-
 tu piguiorez sūt pppterea. sūt
 autē et femina a pingui calefa-
 cto z albo exāte: quod dulcoratū
 a caliditateq est in matricibus
 repressū venit ad māmillas: ad
 matricēs parū venit p easdē ve-

nas: pcedūt ei vene ad māmillas
 2 ad matrices: 2 he alie si-
 miles: qñ accidit ad matrices
 lac puer ab ipso augetur: pām
 mille nō recipiētes lac eleuāt re-
 plere: 2 qñ parit pmo motu scō
 tēdit lac ad hās māmillas si la-
 ctauerit: h3 em sic lactātib⁹ mām-
 illas āpliores fiunt vene fm
 māmillas āpliores asit facte
 vene a vētre attrahētes pigue
 tradūt māmille etem si vir co-
 ierit multū āpliores fiūt vene
 2 magis ducūt coitū h3 aut 2
 hoc sic. Nutrimētū 2 augmētū
 puerozū fit qñ in matricib⁹ va-
 dūt q sūt a matre: 2 quomodo
 mī h3 sana 2 iūma: ita 2 puer
 h3 quēadmodū q i terrā vege-
 tabilia nutriunt a terra. 2 qñ
 vtiq terra se hñt: ita 2 vegeta-
 bilia se habēt: 2 q i terrā: semen
 em qñ deponitur in terrā hu-
 miditate replet a terra h3 em
 in seipsa terra humiditatē om-
 nimodā qua nutriunt vegeta-
 bilia: hūiditate āt repletū se-
 men inflatur et tumescit et co-
 gitur ab humiditate conuerti
 tus q est leuissima in sperma:
 te: cōuersa aut vir⁹ a frōde et
 humiditate facta frōdes rūpit
 sperma: et oriunt pīos exterius
 frōdes: oriētia autē qua nō
 ampli⁹ possunt nutrirī frōdes
 ab hūiditate que est i sperma:
 te rūpūt inferi⁹ sperma 2 frō-
 des. 2 coactū a frōdib⁹ trans-
 mittit a pondere in dorsū aut
 in ipso delinquit propter gra-
 uitatem. 2 fiūt radices ex frō-
 dibus dēse. qñ autē dorsū fir-
 miter radicatū fuerit vegeta-
 bile et nutrimentū a terra fa-
 ciēt. tunc vtiq eūauit oē: et qd
 consumptum est et vegetatum

preter cornicē. qz solidissimus
 est: iterum aut cortex putrescēs
 in terra immanifest⁹ fit tēpore
 vtiq: 2 ramificātur quedaz frō-
 dium ex spermate igitur sic ab
 humido factum: tamen momē-
 tale existens: 2 aquosum 2 augu-
 mētū motum 2 in deorsum 2 in
 sursum nō pōt fructum emittes-
 re nō enim ipsi est virtus fortis
 et pinguis ex qua semen cōuer-
 tetur. quando autem infirmabi-
 tur magis vegetabile ad gen⁹
 a. tēpore tunc vtiq et venas h3
 amplas 2 in sursum 2 deorsū 2
 tunc vtiq ex terra extrahit non
 amplius aquosum sed grossius
 2 pinguis 2 plus vt calefactus
 a sole ebullit ad extrema: et fit
 fruct⁹ fm cognitū ex quo 2 fa-
 ctum est 2 multus ex medico: 2
 propter hoc fit: qz attrahit vnū
 quodq vegetabilium ex terra
 potentiam magis q ex quo fa-
 ctum est: 2 extra vinit nō s3 vnū
 sed fm multa. Quando aut frū-
 ctus egreditur: nutritur a vege-
 tabili attrahens enim vegeta-
 bile a terra fructū trahit: sol au-
 tem maturat 2 solidat fructum
 attrahēs ab ipso ab aquoso ad
 se. Et hec dicta sūt a me de vege-
 tabilib⁹ a terra 2 aqua 2 semi-
 nibus. Que autem plātatur ex
 arboribus plante fiunt hoc mo-
 do. Vlnus autem vnus habet
 s3q in infirmo versus terram
 s3q ab arboze ruptū ē vñ radi-
 ces emittūtur: hoc modo dicto
 trāsmutant qñ plāta que ē i ter-
 ra humiditatē sumit a terra in
 flāz spm habet: que aut sup ter-
 rā vñ spiritus hic 2 humiditas
 quertunt ad inferi⁹: plāte virtu-
 te quecunq erat grauissima rū-
 pit in deorsū: 2 fiūt ex ipso radi-

De natura fetus. 6 fo. lxxij.

ces molles:quādo autē ifertus accipiantur tūc attrahit a radice humiditatem:z tradit exiētū sup terra z tūc rursū superius infiat:z spiritū hz:quāta virt⁹ in plāta leuis est cōuerfa frondes facta germinat:z in superi⁹ augmētū facit.z ad iferi⁹ ita in cōtrariū accidit vtiqz eoz q̄ sūt ex semine z plātarū de germine. Dumū ei ex femie frōdes oriūt. deinde radices ad inferi⁹ emittant arbor at radi ca⁹ prius deinde frondescit:pp hoc qz in semine quidē ipso humiditatis multitudo inest.z in terra oī exiēnti nutrimentum inest primo sufficiens frōdi:vñ frons nutria⁹ quousqz radices:ī ramo autem non sicut:non em̄ sit ex alia:inde frons pūmū nutrimentū habet:sed ipse ram⁹ est sicut z arbor se hz:z hic super terram est multa. quare nō poterat sup terrā repleri hūiditate nisi ex iferiori magis virtus quedā veniens extra det qz superius est humiditatis z primo qd plāta⁹ necesse est ī seipso nutrimentum facere a terra radicibus:deinde sit a terra attrahens sursum tribuere z frōdes mouere in germen z augmētū. quādo autem auget plāta ramificat ab huiusmodi necessitate:quā dicā qñ pl⁹ hūiditas ipi a dūeniat ex terre extra ete a multitudine rūpit s̄z qz plurima erat z sic ramificat plāta auget aut z ī latitudine z ī superi⁹ z ī iferi⁹ pp hoc qz iferi⁹ terre hyeme qdē calidū ē estate nō frim:hoc aut pp hoc ē: qz terra hūida hyeme ab aq̄ q̄ a celo descendit:trepm̄ ī se sicut grantio n exiētē hūiditate:deīo: aut

ab hac:z nō hz aliquā respiratiōē nō ei ampli⁹ inest magnū rerū:z pp hoc isti⁹ terre hyeme magis ē calidū. etem̄ sūm⁹ collect⁹ qdē calidior est s̄z qz rar⁹ exiēt:z alr. hūida aut rep̄sa a se ipis calide sūt z ī veloci valde a caliditate cōbusta putrefiūt: nō ei trāsīt respiratiō p ipsa tā q̄ deīa exiētia. Si at siccasuerunt z rare posita multomin⁹ calefiūt z nō putrefiūt. sic at z frumētaz hōideahūida exiētia z fusa calidiora sūt q̄ sicca fuerit z rare posita. Et idumenta colligata z cōpressis fortis inoluta:vñ a seīpa sicut ego vidi tā tāqz ab igne:z alia si q̄s voluerit estimare: oīa q̄cūqz rep̄mūt a seīpis calidiora inēt q̄ rare posita: si ei respirare fridū a vētis ita at z terra iferi⁹ repleta exiētē:z ipa a seīpa repressa tāqz graui z deīa exiētē ab hūiditate calidū ē hyeme: si ei ē ipsi⁹ exalatio aliq̄ calidi: s̄z qñ ceciderit ex celo aq̄ in ipsaz qñ respirat in terra ab ipsonō trāsīt an tāqz tra exiētē deīa s̄z spūs retro ad aquā venit. z pp hoc fōtes calidiores sūt hyeme z maiores q̄ in estate: qz respirāte spū retro venit ad aquaz tāqz terra deīo exiētē z non trāsīt p eā spūs z aq̄ multa exiēt inq̄tū si cōtingat: hic aut rūpit distēdēs z viā sibi ipsi facit ampliorē q̄ si modic⁹ fuerit: aq̄ em̄ in terra nō stat. s̄z sp̄ rēdit ī deīuū: si aut transiret hyeme ab aqua spūs terre p se minor aq̄ pcederet ab ipso ex ipaz fōtes n essent vtiqz hyeme magni: hec aut dicta sunt a me: z terre iferi⁹ calidi vñ exiētēs hyeme q̄ estate. Nūc autē volo dicere: qz

De natura fetus.

estate iferi⁹ tre frigid⁹ v⁹ eris
 q⁹ hyeme estate em⁹ rara ē terra
 z lenis tanq⁹ sole attrahente ad
 se ab ipa humiditate: h⁹ aut ter
 ra i se aqua plus aut min⁹: spūs
 aut oēs sūt nobis ex aqua: hui⁹
 aut simile ē q⁹ ita se h⁹: ab oib⁹
 enim fluminib⁹ z nubibus spūs
 pcedit q⁹ tidie z cōtinne: nubes
 autē sūt aq⁹ p⁹tinua in aere: z tūc
 vtiq⁹ terra rara ē z lenis estate
 z tāq⁹ i ipsa hūs z aq⁹ sūt ad de
 clinia decēdēte aut aqua sp⁹ erpi
 rat exinde ali⁹ spūs ex alio: q⁹ āt
 erat p terrā venit leuē z rarā exi
 stētē: z frigidus terre facit. z ipsa
 aqua similiter infrigidatur. h⁹
 autem sic quēdammoduz si q⁹ in
 vtre: aqua existētē represserit for
 titer z exalationē aq⁹ fecerit i pū
 cta vel in puncturātā magna
 aut pua ac⁹ z vtrē pēdēs suble
 uet nullus spūs p perforātū pro
 cedet se aqua: non enim habet
 amplitudinē qua expirat aqua
 sicut aut habet hyeme de aqua
 in terrā: si aut aqua i vtrē ampli
 tudinē fecerit z pendēs subleua
 bis vtrē spūs pcedet p perfora
 tū. amplitudo em⁹ est spūi ab aq⁹
 mota. ex ire p vtrē z p perfora
 tū spūs pp hoc pcedit. Sic aut
 habēt se aque estate terra: apli
 tudo em⁹ est ipsi tāq⁹ terra rara
 existētē z sole attrahente ab ipa
 humiditate ad se: z transit
 spūs tāq⁹ frigid⁹ existēs ab aq⁹
 ipaz rara exntē et leuē pp hoc i
 feri⁹ ipi⁹ existēs frigidū estate.
 et aq⁹ magis spiritu q⁹ est i terra
 frigidō existētē: et ipa dimittit
 sibū ipsi spiritū ad terrā et parit
 qdē q⁹ haurit in puteo semper
 mouet spm tanq⁹ flabellum et
 ipsum facit frig⁹ prebere aque:
 que autem nō hauritur aq⁹ esta

te s⁹ ē sās dē suz ex hōnō similē
 recipit spm ad se a terra: neq⁹ in
 terrā ad se tradit: z pariter a so
 le z aere nō dispo i puteo: s⁹ sta
 bili exntē calefit pūo supficiale
 ipi⁹: deinde alter ab altero adife
 ri⁹ tradit caliditatē: z pp hāc aq⁹
 q⁹ nō hauritur estate calidior: est
 ea q⁹ haurit. fōtes aut p⁹fundi
 aquarū estate valde sunt frigi
 di z aqua hausta hyeme a terra
 calida existēte cōfestim em⁹ ca
 lida est qn āt tēpus sit frigida
 est ab aere frigidō existēte ex
 arefcit enim a vento z spiritus
 per ipsam transit quemadmo
 dum z aqua que hauritur esta
 te qn hauritur frigida confestiz
 sit calida ppter hoc q⁹ terra ra
 ra existētē z spiritū existētē i ipa
 infrigidat: qn aut hauritur tem
 pus fiat stabilis: calefit enim ab
 aere calido existētē quemadmo
 dū z aqua q⁹ nō haurit in pu
 teo estate: z ppter hoc calida
 fit: qdē adhuc dicta sūt a me.
 Resumā iterū quare estate ter
 re iferi⁹ frigid⁹. ē hyeme aut
 calidū: sup⁹ aut terre p⁹riū hu
 i⁹. z opz arborū duo nō calida
 fieri neq⁹ duos frigidā. simul si
 bz sana eē. s⁹ si ex supiori adue
 nit. ex iferiori opz frigidū adue
 nire sibi radices aut qn attraxe
 rit arborū retribuit z. arbor a
 radicib⁹. z ita fit p⁹seruatio z fri
 gidi calidis tāq⁹ z hoib⁹ itrātū
 b⁹ i vtrē cibis q⁹cūq⁹ digesta ca
 lesaciūt oportet infrigidare tra
 dendo arbori a loco z arborū.
 ita z arborū ex iferiori opz retri
 buere ad supiora et eōuer⁹. z
 auget. arbor et sup⁹ z iferi⁹ pp
 hoc q⁹ nutritur ē z ex supiori
 z iferiori z quousq⁹ mollis fuerit
 vehemētē nō fructificat. nō em

De natura fetus. 66. Fo. lxxvii.

ē ipi pignus h^o neq^z grossa q̄ in fructū pferūt q̄le est. qñ aut tps fit tūc vtiq^z in ipsa vene ample facie faciūt in ipsa ex terra pin guē z grossum fluxū. sol āt dīffū dēs ipm ipm facit extravinere vterire sicut leuē exītē in extre mitatibus z fructificare z subti lē q̄dem humiditatem a fructu auferit grossa āt maturās sol et calefaciēs: dulcorat. Arbores h^o q̄ nō fructificāt nō hñt piguedi nē in seipsis q̄ta in fructuz tra dāt extra. oīz aut arbor: qñ atpe firmabit z sumat ex inferioribus vtiq^z a radicib⁹ terre cessat au geri q̄buscūq^z āt arborib⁹ abla tīs arborib⁹ oculi insiti sunt. et arbores facti in arborib⁹ viuūt z fructificāt fructū: nō silez qui bus isite sunt tali modo hoc fit Accidit oculo pūmū quidē ger minare. alimentū em̄ habuit. p mū q̄dē ab arboze qui decisus ē deinde in qua situs est: qñ aut germinabit ita transmittit i ar bozem radices ab ipsa subtiles in pūmū augetur ab humidi tate que est in arboze in qua is si tus est: deinde tēpore facto mit tit radices in terrā. ppter ea q̄ i q̄ situs est eleuat a terra attra hens humiditatem: nutrimen tū ipsi: z exinde est q̄re nō admi rādū insitas arbores alteri⁹ fru ctus eē: viuūt em̄ a terra. hec āt dicta sūt a me de arborib⁹ z fru ctib⁹: ppter hoc q̄ non est pole mibi sermonē semper factū de relinquare. Redibo aut itez re tro cui⁹ sermonis cā hic de his dicta sunt dico em̄ vegetabilia in terra oīa viuere ab humidi tate terre: z qualiter se habzter ra humiditate: que est in ipsa: ita et vegetabilia habere ita et

puerviuūt a matre in matricib⁹ z quomodo mater sana se habz z ita puer se habet: si quis autē voluerit intelligere ea que di cta sunt de huiusmodi inueniet ex principio ad finē. naturā oēz similē existerē vegetabiliū enim ex terra z humana natura z hec a me ad hoc dicta sunt. puer āt in matricib⁹ ex uteris manushz apud mētū z caput p: ope pe des: z nō est vere iudicare neq^z videbis in matricib⁹ puer vtrū caput superi⁹ hz aut inferi⁹ ex vmbilico distēsi sunt pāniculi p positi sibi: nunc aut dico cogni tionē quā dixi enūciare paulo ante sicut possibile est humane mēti manifestā exītētem cui libet volenti scire de hoc: qz spma in pāniculo est. z em̄ mediū ipsius vmbilicū est exinde pūmū spira tionē attrahit ad se z trāsit eē z ex vmbilico pāniculi sunt i aliā naturā pueri sic se hñtē quā dī ri inueniēstotā vsq^z ad hec q̄r a me in sermōib⁹ nō fuerit asser tū. si voluerint em̄ aliquib⁹ testi bus quib⁹ debeo dicere vti. Si q̄s em̄ voluerit oīa. xx. aut plu ra q̄lit excozian⁹ supponē galli vel gallinis siue duob⁹ aut plu rib⁹ z icipiēs singula die a scōa vsq^z ad vltimū hz q̄ deficiet oīū auferat frāgēdo intēdēs inue niat oīa hñtia scōa meaz rōnē vt pgruit auiā naturā copara re nature hominis. q̄ enim pan niculi sunt ex vmbilico distēsi: z alia quecūq^z dicta sunt de pue ro multa se habere i ouo aui cu lari inuenies ex pncipio vsq^z ad finē: zēt si q̄s nondū scuit admi rabifin ouo auiā existerē vmbi licū. hic aut sic se habēt: z hec a me dicta sunt: qm̄ autem mulie

ri ptus aduenit accidit tūc pue
ro moto ⁊ calcitrandi manib⁹
⁊ pedib⁹ rūpere aliquē interior
pāniculorū: rupto autē vno alij
vtiq; infirmiorē fortitudinē hñt
⁊ rūpuntur: pūmus quidē illi⁹
continui deinde postremus. qñ
autem franguntur vel pannicu
li tunc soluitur a ligamento em
br̃yo: ⁊ tenditur extra ictigatū
veniētib⁹ enim pāniculis ante
rius ⁊ his apertis matricēs nō
hñt amplius potentiā pueri re
tinere: simul capiunt vel coope
riūtur effūz pāniculi matricū qñ
puer circūuoluitur nō multo
post. qñ autē egreditur puer co
git ⁊ dilatat matricēs in exitu
molles existētes egreditur aut
ad caput si scōm naturā extierit
grauiora em̃ sunt ipsi supiora
exumbilico liberata existens in
manib⁹ incōtinens magis sit ex
panniculis secūdum ruptionez
simul. x. mēse qñ part⁹ matricē ad
uenit. Si autē violentā passiōe
passus fuerit puer ⁊ ante hoc tē
pus ruptis panniculis egredit⁹
⁊ hoc si nutrimentū prius fiat a
matre puero. ⁊ sic prius partus
māi aduenit: veloci⁹ aut. x. mēsi
bus egreditur. sed quicūq; opi
nati sunt habere puerū ipsi pl⁹
x. mensibus. iam em̃ multoties
hoc audiri: extraxerūt hoc mō
quo dbeo dicere. Quādo matri
ces spiritū acceperūt in seipsas
a ventre vētositate prebente in
stabūtur: si em̃ hoc poterāt ⁊ pu
tant vti mulieres ad se habere:
tūc ⁊ si mēstrua nō existētia con
uertant in matricibus ⁊ fuerint
diuturniora: semp̃ defluūt i ma
trices est quidē qñ a ventosita
te q̃ est a ventre est: aut quando
q; ⁊ calefacta: se dē etiam tunc in

utero putant habere mulieres
tanq; menstruis nō egredienti
bus ⁊ matricib⁹ inflatis: deinde
qñ mēstrua rumpūtur spon
tanea: aut alijs sup̃descēdētib⁹
ad matricēs ⁊ ducētib⁹ deorsū
priora ⁊ ventositas egressa est
mulieris vtq; cōfestim post pur
gationē matricēs aperte sunt. ⁊
ad testiculū cōuerse sunt ⁊ coeū
tes cū viris mulieres cōceperūt
ad se eodē die aut simul paucis
dieb⁹ putāt mulieres in expte
harū rōnē ⁊ cārū illo tpe in ven
tre habere tūc qñ mēstrua nō
egrediebant ab ipsis et matricēs
inflate erant. Quō autem nō
est diuturnū. x. mensib⁹ habere
i utero dicā nutrimentū augmē
tū quidē a matricē descendētes
non ampli⁹ sufficiens puero est
qñ. x. menses aduenerint ⁊ em
br̃yo angeat attrahit em̃ ad se
sanguinē dulcissimū pariter at
⁊ a lacte auget par: cū aut ipsi
rariora hoc fiūt ⁊ grossiora: ex
puer petēs pl⁹ nō existēte nutri
mēto calcitrat ⁊ pāniculosum
pit ⁊ mulieres priō parietēs hū
patiunt magis: deficit em̃ nutri
mētū pueris ad sufficientiā vsq;
ad. x. mēses plus deficit aut hie
ppter q̃ hoc sūt aut hic purgāl
a mēstruis plurimis alie vere
pauciorib⁹ hoc aut sp̃ sit. ⁊ nā
in genere matricū est. q̃ aut mi
strua modica trāsmittūt: nutri
mētū rarius se prebēt pueris i
ultimo. tps. quando vtq; ergo
superiori nutrimento indiget fi
ciūt calcitrare: ⁊ ante. x. mēsem
egredit⁹: parū em̃ ab ipsis egre
dit⁹ sanguis: sic aut in plus acci
dit sine lacte magis eē hae mu
lieres q̃ modica mēstrua mit
tūt durioris em̃ carnis et densi

carnis sunt hac aut rōne q: defici-
eiente nutrimento egredit̃ em-
bryon: nisi aliqua passio violēta
accidat: testimoniū aut̃ est aus
q̃ sit ex vitello oui hoc modo ac-
cubāte m̃se calefit ouū et: q̃ eri-
sit in ouo a matre mouet. cale-
factū aut̃ quod existit i ouo spi-
ritū h̃z attrahit aliū frigidum
ab aere p̃ ouū em̃ rarū ita tanq̃
apertū sp̃m attractū sufficiēte
ire existēte inferi⁹ ⁊ angel̃ aus
in ouo r̃ articulat̃ hoc modo r̃ si
mili quo r̃ puer: sicut r̃ p̃ius di-
ctū est a me: sit aut̃ ex vitello oui
nutrimentū aut̃ ē in ouo r̃ hoc
vtiq̃ manifestum est omnibus
factū quicūq̃ ⁊ intellectū inten-
dūt: quando aut̃ deficit nutri-
mentū auicule ex ouo nō habēs
sufficiens a quo viuat mouetur
fortiter in ouo appetēs nutrime-
tum plus ⁊ p̃aniculi circum frā-
guntur: qm̃ mater sentit auicu-
laz moueri fortiter rumpens et
trahit: ⁊ hec accidunt sibi i. xx.
diebus: ⁊ manifestum est qd̃ ita
se habet qm̃ enim sculpsit aus
in cortice out: nihil est humidū
quod sit dignum ratione. con-
sumptum enim est in auiculaz.
Ita autem r̃ puer quādo auge-
tur non amplius potest mater
p̃bere nutrimentū sufficiens ap-
petens igitur pl⁹ nutrimentum
presente embryone calcitrans
frāgit p̃aniculos ⁊ solutū a liga-
mento tendit pariter foras hec
fiunt in x. mensibus ad lōgissi-
mū. Et scōm hāc rōne ⁊ bestijs ⁊
feris part⁹ aduenit tpe in quo
singulū parit ad longus. Uni-
cus em̃ alaliū necesse est tps in
quo nutrimentū rarius est em-
bryoni, ⁊ deficiet ⁊ partus adest

⁊ que quidem habent min⁹ nus-
trimētū embryonib⁹ minus pa-
riūt q̃ vero plus posterius: hec
quidem ad hoc dicta sunt a me.
Puer aut̃ qm̃ circūstrāguñ p̃ani-
culi siquidē vtq̃ in exitu ad ca-
put facile parit mulier si aut̃ h̃z
latus aut̃ fm̃ pedes egrediet̃ sit
em̃ hoc si ita egressus accidat fa-
ctus aut̃ ab amplitudine matri-
cū ⁊ si mater in dolore nō descat
primū aut̃ si ita egreditur diffi-
cilter pariet mulier multeq̃ vt
q̃ aut ipse destructe sūt aut pue-
ri aut simul. Partientes autem
mulieres maxime dolent q̃ pri-
mo pariūt ppter inesperienza
dolorum: ⁊ maxime dolēt qdam
secundū lumbos ⁊ anchas. do-
lent aut̃ ⁊ totum corpus distant
⁊ anche ipsarū que autē maxie
experte partus minus dolēt pri-
mo parientib⁹ que vero multo
ties minus dolent. Si a capite
terit embryon caput pmo extra
egreditur deinde alia mēbra cō-
sequentia postremo aut̃ vmbi-
licus: ex vmbilico aut̃ regio tēsa
est: post hoc aut̃ putredo venit
sanguinea a capite ⁊ ab alio cor-
pore segregata coactiōe ⁊ labo-
re ⁊ caliditate ⁊ fecit vel facit viā
purgationi part⁹ post exitū pu-
tredini mūdificatio fit h̃z tps
mo dictū r̃ m̃ mille ⁊ alia mēbra
mulierū quecūq̃ h̃uidiora sunt
rūpuntur minus quidē in pmo
partu. deinde tanq̃ plurib⁹ cor-
rūpūtur partib⁹ adhuc magis
rūpañ seu acutis veniēsa mūn-
dificatiōe pr⁹. hec aut̃ a me di-
cta sunt ad hoc. Semelli at̃ sūt
ab vno coitu: h̃nt em̃ vtres ⁊ si
nus matrices densos hos q̃ de
lōgiores alios h̃o p̃pinq̃iores
testiculi et multorū generantia

alialiū plures hñt paucorū gñatius: sñt aut oues ⁊ bestie ⁊ aues. Qñ aut mulieri accidat diuersa aut diuisa accidēs ad duos vētres ⁊ mñices rapiāt sperma ⁊ vētrū neq; alr ad alterū vētrē relaxet diuisaz aut i vtroq; vēter pticulā ⁊ viuificat eodē mō quo ⁊ nūc dictū est. qñ aut abvno coitu gemellī sñt hoc est signum canis ⁊ sus ⁊ alia alia sunt qñq; abvno coitu pariūt ⁊ duo ⁊ plura ⁊ singulū alialū in matricibus in vētre ⁊ panniculo sñt. ⁊ hic nosipsi dicam⁹ fieri ⁊ hec pariunt eadez die olavt multū sic autē ⁊ mulieri abvno coitu pueri facti. vtrq; in vētre ⁊ regione est. ⁊ pariūtur eadē die vtrq; et pūmū alr egreditur foras et regio ipsius. Qñ aut femina ⁊ masculus gemelli sñt. dico in femia erviro ⁊ i vno quoq; animali sperma esse ⁊ firmitus ⁊ fortius nō insimul egreditur sperma: sed in duas ztres erectiones vel electiōes et non est possibile semp simile esse totū forte. qñ primo egredit ⁊ qñ posterius siquidē ptingat grossum ⁊ forte spermantrare i aliter ventriū illic masculus fit. si vero in alterū humidius ⁊ imbecillius ibi femina fit. si hō in vtroq; forte ingredia vtrigmasculi fiunt. si vero infirmū vtrēq; semine sñt. Iste sermo sic dictus totus finem habet.

Deo gratias.

Et hic finis imponitur libello hypocratis de embryōe siue natura fetus.

Eiusdem liber secretorum incipit.

Dritihypocrates cum in somnis apparet apha nigrum in posteriori pte auris mouetur infirmus. 18. die.

Et cū i iūcturis hydropiseriuerit apha aut in pede liberabit post mēsem a die q̄ apparuit. 3.

Sup nasuz aut si apparuerit pustula sicut pānus lineus mūdus aut nigra mouet i fine anni a die apparitionis. 4.

Et qñ februiens habuerit dolorem sub hypochondriis sinistris: ⁊ apparet in loco apha: ⁊ delituerit subito mouetur in die quarta. 5.

Et si pustula nigri coloris aut pavonis coloris in poplite sinistri pedis: scias quod est pestilentia. 6.

Si patiens alienatus fuerit ante tertiu diez mouetur añ. 7.

Et si exitura pustule nigra in lingua fuerit februentis in die non cretico pñosticatur mortē. 8.

Alienatio cito post dolorem totius corporis et cardiacam statim post somnū significant abūdantiā hu. in corpore ⁊ pñosticantur mortē subitanā. 9.

Cū erierit in palpebra patiens apostema quasi auella nasine dolore ⁊ granitate morietur in. xxxij. die. 10.

Cū exiret in summitate nasi apostema nigrum subito eam forti dolore: morietur in tribus mensibus. 11.

Qui carent odoratu sine remate se. pñosticantur. 12.

Dolores iuncturarum in iuuentute breuitatem vite significant. 13.

Tremor genuuz post somnū

Et regionibus hypocratis. 64. fo. lxx.

cum remanentia virtutis pronosticatur paralysim. 14

Cum in ancha appuerit apostema acutum morietur i tribus mensibus. 15.

Si auitas lignae post ei⁹ leuitatem in iuuenute: significat mortem subitanam. 16.

Cu in auris cartilagine erit apostema fortis doloris morietur in tribus mensibus. 17.

Qui patitur ephimeram: et fluxerit sanguis ab eius naribus: morietur trigesimo tertio die. 18

Qui dormierit oculis apertis absq^{ue} consuetudine epilepsiam significat. 19.

Quando febues huc illuc manibus quesierit et viderit mortuos quanto decimo die morietur. 20.

In quo febrile apparuerint dispositiones insuete si discooperit pudenda absq^{ue} pudore et loquitur verba turpia morietur omnino. 21.

Alienatio in omni egritudine pessimum. 22.

Permanetia sensuum non significat euasione omnino. 23.

In cui⁹ crure apparuerit pustula cerulei coloris et flammei omnino morietur primo mense. Et si fuerit sine ardore et pruritu in septem mensibus morietur. 24.

Pustule nigre et virides mortale marie si hnt cum febre. 25.

Tortura mandibule vel obliquatus visus in febre acutam significat mortem statim. 26.

Cuius oculi fuerint obliqui cito alienatione significat. 27.

Cui⁹ sen⁹ odorat⁹ subtilior sitiuero surdus pronosticat. 28.

Qui appetit comedere in horis non assuetis humores in ei⁹ stomacho pronosticatur: qui si fuerint sparsi vel congregati inferunt mortem. 29.

Qui multu studuerit libris philosophorum pronosticat vigiliam maniam vel melancolicam. 30.

Qui loquitur subito turpia: et appetit subito cibaria nocua debilitatem significat membrorum principalium. 31.

Qui multu sufferut fortis sunt complexionis. 32.

Acuitas malitia significat intelligentie: sed temerantia magis est conueniens. 33.

Qui transierint sem annu et acciderit eis dolor renu non curantur sz q^{ui} magis pnt: sunt medicina a virtute occulta opantes qui si transierint primum et acciderit eis frenesis morietur. 34.

Cu acciderit febris cu tussi et subito tussis recesserit pronosticatur aprea in aliqua iunctura. 35.

Iuuenis cui acciderit pleuresis magna morietur. 36.

In cui⁹ corpore acciderit sepe dormitio mebroz sigt ipsum mori subito ppter paucitatem spirituum in corpore. 37.

Qui piger est ad motu pronosticat dolorem iuncturarum. 38.

Cui⁹ sudor assellaru fetet pronosticatur lepra. 39.

Quicunq^{ue} iuuenis hnt febrem cu dolore capitis icurrēs cardia ca moriet q^{ui} subito p tres vlt^{imas} tuor dies post principium febris.

Prologus haly in librum hypocratis de esse egroorum secundum lunam.

Dixit hypocras medicoru optimi cuiusmodi medic⁹ est q^{ui} astronomia ignorat: est em

Liber secretorū hypocratis.

tāq̃ cec' viā baculo examinās:
huc illucq̃ miserabilr' cespitās
p̃ qualibet boni malive appa-
rētia fantastica z inaniyr fatu'
trepidās z exultās. Null' hō se
mittere deberet in man' illi': q̃
nō est medic' p̃fect' nec noie me-
dici meret' dōctari. Cognoui ḡ
q̃: op' erat sciēdi astronomiā: z
asperi in libro hypocratis: et
inueni librū parū sed optimū
quem qui bene scierit efficit
magnus: z est valde necessari'
omnibus medicis.

Incipit libellus diuin' quē
hypocras de esse egrozū km
lune existentiam ac disposi-
tionem edidit.

De hora z crisi recum-
bentium km lunam.

Hypocrates

dirit q' primum
aspice lunā q̃n est
plena lumis: tūc
crescit sanguis z
medulla in oi ho-
mine z bestijs oib' km augmē-
tū: z in mari z in cūctis reb' mū-
danis. Cū igit' ism' cadit in
lecto op' ē ei videre si luna ex-
eat de p̃bustione: tūc em̃ crescit
infirmitas q̃usq̃ venerit ad op-
positiōis ḡdū: q̃n itrat i oppō-
nē vide si fuerit cū malo plane-
ta aut in malo loco: z si aspere-
rit dñz dom' mortis: z p̃ hoc po-
ter' scire vtrū hēat mori an nō:
z si hēbit longā infirmitatē aut
nō. Nūc videam' naturā oim si
gnop̃ iuxta p̃ntiam lune i eis.

De luna in ariete.

Quam infirmitas cuiq̃ ac-
ciderit cum luna fuerit in
ariete cum sole erit infirmitas
in capite z p̃ calorē solis z do-

lebit ei puls' capis hz q̃z febres
calidas z n̄ vadit caliditas ab
eo patit' q̃z arietatē z vir loq̃r:
in pectore nimū calorē patit' z
dolorē i pulmone. z hz vehemē-
tissimū pulsū. Necesse est ḡ ei
vt minuat sibi sanguis de vena
cordis: z opz vti reb' frigidis i
potuz cibo z minuētib' vtiq̃z ca-
lorē: z hec infirmitas denenit in
frenesim nisi p̃ueniat medicina
z periculū ē mortis. Et si cuz
fuerit mars aut saturn' moiet
ex hac isfirmitate infra. vñ. dies
a die cū luna fuerit cū sole per
4. aspectū pl': hoc ē si luna ad-
dat suo lumini. Si luna fue-
rit in ariete z in fortuna aspere-
rit eā ēz ḡdratū v' oppositionē
Si fuerit saturn' cū ea ista isfir-
mitas erit i capite: ducet eū ēz
mentē z isanit. ei tūc crescit nūc
minuit: z ē sifis illi q̃ videre nō
pōt z si astronomiam nescis nō
poter' ei' iudicare infirmitatē.
Et si lūa fuerit i diminutione
ḡdū v' luis q̃n reuertit ad pri-
mū aspectū saturni. i. q̃n eū dimi-
sit: z p̃ aliū aspectū eū aspererit
terminat' isfirmitas i bonū siue i
malū: q̃z si inspererit aliā infor-
tunatā moiet: z si nō aspererit
istos aspect' de q̃b' dixim' q' dz
terminare z iuenerit ionē v' ve-
nerē p̃ aliquē aspectū aḡp̃vciat
ad p̃bustionem isfirmitas stabit
supra eū donec luna venerit in
aspectū v' oppōnē sol: z si istos
nō iuenerit z mercuriū iuenerit
moiet: z si iuērit martē melio-
rabit: z hec isfirmitas erit ab ali-
q̃ si egmate albo. Et q̃n isfir' p̃
mo sentit isfirmitatē z fuit luna
addēs suo lumine z gradib' et
mars z sol i ariete erit isfirmitas

Et regionibus hypocratis. fo. lxxj.

in capite et insanit et nascit ap̃a
i capite de flegmate albo: rexit
sanguis de narib⁹ et oz euyti fri
gidis: et op̃ ei facere medicinā
vñ ap̃a remoueat. ¶ Et si luna
fuerit cū mercurio i locosol eua
det infirm⁹: s; pu⁹ erit i magno
piculo. Jōg mercuri⁹ p̃cordat
cū marte i vno negocio: s; mars
nō facit sicut saturn⁹ s; mouet
qñ saturn⁹ est i loco solis. ¶ S; si
fuerit iupiter cū eadē vel mer
curi⁹ vel ven⁹ hēbit infirmitatē
diuersā. Si asp̃erit eā mars
vñ saturn⁹ aliq̃ aspectu op̃ ē vt
des ei leuē medicinā et leuē die
tā qñq; sedeat: qñq; se voluat: et
pone eū sedere i aliq̃ locovt pos
sit p totū videre: et balneo vtaf:
et fac eū sedere plane et dormire
et da ei bibere aquā frigidā: et
da ei māducare qd vis: q; qñ ē
aspect⁹: nō ē ei op̃ dare medici
nā s̃m p̃physicū nisi sicut volet.

De luna in thāuro.

Quando incidit infirmitas
et luna est in thāuro et a
spicit eam mars ab oppositio:
nevel quadrato illa infirmitas
est ex sanguine: sentit calidita
tem et siccitatē: et dolet in nocte
et nō p̃t dormire: et h̃volūtatem
bibēdi vinū aut res frigidās: et
est necessariū ei minnere sāgu
nē et dare ei medicinā q̃ reddat
eū frigidū et h̃uidū. S; si fuerit
in isto aspectu saturn⁹ cu; luna
aut venerit ad eū: et nō inuenerit
fortunā mouet ifra. 14. diem a
die qñ iceperit ei puo infirmitas
Et si fuerit luna addēs i suo lu
mine et ḡdib⁹: et insperit eam
mars ex trino vñ ex ḡdrato et lu
na venerit ad saturnū et mercu
ri⁹ cū hec infirmitas ex frigidita
te et siccitate erit: et erit tor⁹ fra

ctus et dirup⁹: et vix etiā panca
loqui poterit: et stomach⁹ ei⁹ nō
p̃t digerere: et interi⁹ caloriē nō
hēbit: et medicina laxatiua erit
ei necessāria q; ista frigiditas ē
d colera alba. Aspice ḡ lunā qñ
venerit ad oppositū loci i q̃ fue
rat: et cū ibi fuerit habebit ma
gnū piculū et laborē et mouet si
nō inuenerit cū luna fortunā ali
quā i vno signo et si inuenerit cū
ea fortunā enadet vñq; ad. s. di
es. ¶ S; qñ acciderit alicui infir
mitas et luna fuerit i thāuro et
mars et sol ibidē cū ea: hēbit istā
infirmitatē i nocte i pectore: et li
gua sibi erit p̃busta: et hēbit ma
gnū caloriē i ore et in oculis citri
nitatē: vadit ēr ad fellā et balbe
tiet et h; febres ex sanguine: fiti
numiā patit ē ei opus medicina
laxatiua et sanguis minutioe et
māducat qd vult: et bibat de
frigido: et caueat a calido. Et a
spice qñ lūa fuerit i trino aspe
ctu ad solē: si minuat infirmitas
vivet. et si crescat mouet qñ erit
luna erit in oppōne solis. Sed
si inuenerit iouē vel venerē non
mouet: et si ē in fortuna mouet.

De luna in geminis.

Si luna fuerit i geminis qñ
alicui acciderit infirmitas
et asp̃erit eā mars aut saturn⁹
ex quarto vel septimo: ē illa in
firmitas iō q; p̃didit somnum
aut q; habuit aliquam tristitiā
vel habuit nimiā cogitationē
de aliq̃ negocio: q; amisit aliq̃d
de reb⁹ suis et dolebit totū cor
pus: et durabit hec infirmitas p
centū dies et plus: postea vero
habebit caloriem in corpore sed
cum iacet in nocte se multū ex
tendit: et dolorem habebit i epa
te. Et si nō fuerit cū luna vna ex

Liber pronosticationis hypocratis.

fortunis morietur vsq; ad dies triginta. ¶ Cū luna aut fuerit i gemis addēs suo lumine et gradibus et mars aspererit eā ex quarto vel septio: erit hec i firmitas ex colera rebea: et h3 se bies et pulsus est vhemēs. Minuat itaq; sibi ita sāguinē fridis vtaf cibis. Sz si fuerit saturn⁹ i isto aspectu: et nulla fuerit fortāa cū luna moriet qñ luna venerit ad oppositionē illi⁹ i q erat qñ incepit infirmitas. Et si aliq fortuna eā aspererit. euadet: sz i magno piculo erit. ¶ Si fuerit luna i gemis et saturn⁹ i ea: hec i firmitas ex hūiditate ē: et friditas ei⁹ erit i capite et iō diligēter aduertat ne minuas tali ifirmo sāguinē: et ne vtaf reb⁹ fridis et hūidis: sz da hmoi infirmitatē patiētires cōueniēter tēperatas. Et aspice qñ luna venerit i oppositionez ipsi⁹ solis: si iuenerit aliquā fortunā aspiciētē viuet debilitat⁹: si āt nullā fortunā iuenerit moriet infirm⁹. ¶ Si hō in gemis fuerit luna ipa et aspererit eaz alia fortuna ex bono aspectu: puuiet ifirm⁹. Sz ei⁹ i firmitas in aliā infirmitatē mutabit. Sz qñ dimiserit istā fortunā et nō inuenerit aliā fortunā quousq; venerit i aliā oppositionē loci in quo erat nō pōt scire medic⁹ quā i firmitatē habebit. Sz tūc euadet ab infirmitate sua cum luna fuerit i oppositiōe p̄dicta. ¶ Si aut luna sit in geminis et cū ea sol et mars ceciderit aliq; i i firmitatē. h i firmitas erit magna: et vñ ei ocul⁹ lachryma bitur. Veniet quoq; in frenesiz et inest ei magnus timor: et ap parent ante faciem eius diuer

se figure et imagines horribiles et eius pulsus nō inuenietur: et pul⁹ capitis dolet ei. Cauegitur ne minuas ei sāguinē et da ei cibū leuē: et nō multū: fac eū iacere i loco p̄p̄tēter t̄pato. Aspice igr qñ lūa fuerit ad aspectū qrtū loci in quo p̄mo erat: et tūc moriet infirm⁹. Si luna fuerit i fortunata. Si hō fortunata tūc viuet. ¶ Sz qñ luna fuerit cum sole et marte: et aspererit eā fortunata ex bono aspectu: et luna sit addēs suo lumini et gradib⁹ cū luna venerit ad quartū aspectū loci in quo prius fuit: vide ne des ei potionez aliquā: sed etiam vtaf leui cibo et balneo: et sedeat in loco alto et eminēti.

De luna in cancro.

Sz luna fuerit i cācro qñali qñ i i firmitatē iciderit: et aspererit eā saturn⁹ ex qrtro vel septio: ei⁹ i firmitas erit q: frig⁹ itēsum eū inuaserat post exitū balnei ipō nō sentiētē: et nō sentit odorē aliquē: dolebit qz ei pect⁹ et tussiz parit et par h3 caloris pulsus qz in eo exigu⁹ respit aut null⁹: dolēt ei et lumbi et stomach⁹: et est ei medicina p̄ necessaria ad mūdificādum pectus et ad tussiz rep̄mēdā. ¶ Si vero nō fuerit cū luna et etiā nō aspererit eā aliq fortuna bono aspectu donec venerit ad qrtū aspectū loci i quo fuerat qñ incepit eum infirmitas molestari: aut ad oppositum illius: tūc h3 mori hinc vsq; ad decē dies infallēter. Sed si aspererit eaz fortuna aspectu bono: tūc reanebit i vita: sz magnā hēbit fāngationē. ¶ Si ēr luna fuerit i cācro et mars eā aspererit ex aspectu qrtro: vt ēr ex opposito ille

Et regiōibus hypocratis. Fo. lxxij.

que infirmitas cepit p̄mū nīmū vomit: vel alit enacuationis: et malū stōachū h̄z valde: et est ei mltū necessaria medicīa frigida et stōachi sui restrictiua: et si h̄ aspererit eā aliq̄ alia fortūa pueniēs et bōa i ip̄o loco infirmus mouet aſp̄ ad q̄rtū aspectū veniat. ¶ Si h̄o luna i cancro et cursū suo sit vacua: h̄ debilitas siue infirmitas orta fuit ex nimio potu ex q̄ vene implete sūt s̄agnie et se nīmū distēdūt. h̄z q̄z dolorē nō modicū i nocte h̄z etiā volūtātē sedēdi in altū cōtinuoc̄ appetit stare discoperi et nō vult audire loq̄ntē iuxta se aliq̄. vtaf̄ q̄z reb̄ frigidis: tēperat̄ tñ q̄ eū ifridet. Qñ āt luna venerit ad oppositū cācri tūc infirm⁹ euadet: si eā fortūa bōa aspererit. S̄z si ip̄a iuenerit martē aut solē infirmitas h̄ puerit ad febres calas: et pull⁹ et nō p̄micef̄ s̄z sp̄ vn⁹ est ei. 3gīt minutio ei foret necessaria qd̄ p̄t medic⁹ moderare sciet et daret fm̄ infirmitatē: si fuerit vt dirim⁹ i loco vbi fuerit ad q̄rtū ḡdū vt appositū. si ēt iuenerit. a. 90. vsq̄ ad oppositū h̄z tūc ad infirmū: q̄z habebit malū i nocte: et clamabit et nīmū fatigabit: s̄z q̄z iuenerit ad aspectū trīnū infirm⁹ euadet. s̄z si iuenerit aliquā fortūā i illo bonā: nec ei r̄s̄idua infirmitas i aliā infirmitatē puerit et euad̄z qñ illa fuerit r̄ersa ad locū suū i q̄ fuerat qñ infirmitas eū i uaserat. et si aduersatē sibi fortūā iuenerit infirm⁹ mouetur. ¶ S̄z si fortūa eā aspererit aliq̄ aspectu bono r̄mābebit infirm⁹ vn⁹ et euadet. ¶ Si āt lūa i cācro fuerit et s̄afn⁹ cū ea vna cuz

Zone morbu⁹ h̄bit p̄ sp̄acium trū die⁹ et tādē p̄ualebit et viuet. si āt lūa i cācro fuerit s̄afn⁹ et mars venusq̄ cū ea et aliq̄s i cepit infirmari: h̄ infirmitas p̄surgit ex nimia fatigatōe infirm⁹: et post suū aduētū ex itinere nīmū se cū muliere exercuit voluitq̄ se h̄ic de et mltū fact⁹ debilis: et p̄pea neq̄s minnere ei d̄beas. S̄z fac vt vtaf̄ carne assa et pull⁹: et maxie vtotaf̄ cibo p̄fortatino. et caueas ne ei des res fridas: et cū exierit a loco illo et venerit ad oppositōez et nō iuenerit aliq̄ planetā infirm⁹ euadet qñ veniet ad oppositōnē loci i q̄ erat. et si fortūā bonā iuenerit valde breui in tpe euadet. et iuenerit malā fortūā c̄scit infirmitas et q̄p̄mū moriet. Si āt lūa i cācro sit: et s̄afn⁹ et mars et mercuri⁹ cū ea: et infirmitas aliq̄ iuaserit infirmitas tal⁹ p̄cedit ex nimio labore scribēdi et legēdi: et p̄uēt ēt ex sup̄fluitate coler̄ niḡ. tal⁹ vt i d̄z iudiciavtiq̄z p̄pata coler̄ i nigrā diuidēte. qñ āt fuerit eḡsa d̄ loco illo et iuenerit fortūā euadet cū lūa v̄erit ad q̄rtū aspectū illi⁹ fortūe. s̄z si iuenerit aliq̄ pl̄etā bonū euadet qñ v̄erit ad oppositōez loci i q̄ fuerat qñ infirmitas eū iuaserat. s̄z si iuenerit ifortūā durabit tal⁹ infirmitas q̄usq̄z veniet ad locū i q̄ fuerat p̄io et tādē euadet. s̄z si iuenerit ifortūā pp̄ malū aspectū: tūc qñ luna se reuoluet ad oppositōnē talis infirm⁹ efficiet vesan⁹: furiosus: et mēte captus. Si h̄o fortūā aliq̄ iuenerit infirm⁹ cadet i aliā infirmitatē sed tamē euadet.

De luna in leone.

Liber pñosticatiōis hypocratis.

Cum luna fuerit i signo leo
 nis: aspexerit eā saturn⁹
 ex qrtovl oppositiōe: et aliq̃s i-
 ciderit i infirmitatē infirmitas h̃
 erit ex flegmate albo: et habes-
 bit dolore itēfū i capite: ita qđ
 est? veniūt: et hēbit febres mul-
 tas: et nimīū durabit hec infirmi-
 tas: et maior erit iteri⁹ q̃ exte-
 ri⁹ et erit q̃ marie fūptic⁹: et si
 penit⁹ nullā fortunā aspexerit
 mouet q̃primū ad qrtū leōis
 aspectū applicuerit d loco cō-
 putādo i q̃ fuerat qñ eū infirmi-
 tas inuaserat. S3 si fortunā ali-
 quā ispererit euadet. ¶ Si hō
 luna i leone fuerit et eā aspere-
 rit mars ex qrtovl septio: et ali-
 q̃s iciderit i aliq̃s infirmitatē talē
 infirm. tas erit ex abūdātia san-
 guis: et calorē nimīū patiet⁹ eū
 due feb. fortes inuadēt: vitet res
 fridas: et siccas. et si aspexerit eā
 fortuna bono aspectu euadet
 post fatigationē magnā. S3 si
 fortuna bono aspectu eū n aspe-
 xerit absq̃ dubio mouet qñ ve-
 niet ad oppōnē loci i q̃ fuerat
 qñ eū infirmitas illa cepat. Cū
 itē luna sit i leone et aspexerit
 eā mars aut sol ex aspectu op-
 posito hēbit calorē maximū ite-
 ri⁹ i pectorē hēbit pedes et ma-
 n⁹ itēfissime et excellēt fridas et
 dolorē i capite: op⁹ ē ei vti mi-
 nutōe s3 guis: si potes qñ luna
 ē i illo signo. s3 si i illo n potes
 minuer: dimitte eū donec i me-
 dietatē sui lumis vnge sibi pe-
 desyncrōe q̃ tollat sibi ifrigidi-
 tatē. ¶ S3 si mars vlt sol sit cū
 ea i vno signo: erit h̃ infirmitas
 ex dolore cordi. qñ hō luna ve-
 nerit ad qrtū aspectū loci in q̃
 fuerat euadet. qñ hō luna rece-
 det d vno ex loci q̃s dixi et iue-

nerit ionē i itinē ad venerē an
 q̃ venerit ad qrtū aspectū: op⁹
 ē pponē et balnea et i alto loco
 sedet. Si hō saturnū inuenerit cō-
 uertit h̃ infirmitas i vitū vesice
 euadet q̃z cū luna vēnerit ad lo-
 cū i q̃ fuerat p̃mū. et qñ luna iue-
 nerit solē aut martē et fuerit cū
 ea saturn⁹ aut mercuri⁹ erit in-
 firmitas sic diximus ex dolore
 cordi: et erit lōga: et timēdū ē q̃z
 neveniat i mētē obliuionē. vtať
 q̃z reb⁹ frigidis: et caueat a cali-
 do et ne iaceat in loco lucido.
 aspice qñ venerit luna ad qrtū
 aspectū loci i q̃ fuerat si h̃ infir-
 mitas cōfuit mouet: si minas:
 euadet dōec luna p̃gat t̃m qrtū
 vsq̃ ad locū qñ venerit i oppo-
 sitōe. s3 si fuerit i fortuna eua-
 det donec luna t̃m p̃gat qrtū ē
 vsq̃ ad locū i q̃ fuerat qñ infirm⁹
 eū cepit. ¶ De luna i h̃gine.

Cum luna fuerit i h̃gine fa-
 turn⁹ aspexerit eā ex qrt-
 to vlt septio qñ infirmitas ei ac-
 cidit hēbit dolore itōachi: et vē-
 tris tele sustinētis itēfina: et i-
 teri⁹ hēbit apā de flegmate al-
 bo: interi⁹ q̃z calorē patiet⁹: et d-
 bit puls⁹ ē ei: et nemo pōt astro-
 logice de infirmo cogitare. Uta-
 tur q̃z reb⁹ frigidis et p̃petēter
 tēperat⁹ et op⁹ ē vt sanet apate
 ita q̃ nō apiat. Et ista infirmi-
 tas ē lōga. Si hō fortuna eam
 asperit euadet post multos di-
 es: et si in fortuna eā aspexerit
 mouetur ad dies. 40. ¶ Cum
 luna fuerit i h̃gine et aspere-
 rit eā mars aut sol ex qdrato
 vel septimo erit infirmitas cū
 magno calore iterius: et nimīū
 ascēdit ad fellā: et p̃iicit san-
 guinē et venenū et pulsus est ei
 fortis: et qñq̃ nō inuenit: ante

tatem

Et regionibus Hypocratis. 65o. lxxliij.

tatem quoque patitur: h3 et maluz stomachu. Est igitur medicina ei necessaria p̄stipatiua et stōachi cōfortatiua: vtat quoque reb⁹ leui⁹: medicina etiā leui⁹ ei def. Sed si nō aspererit eā fortuna aliq̄ mouet vsq̄ ad .xxx. dies et si aspererit eā fortuna aliq̄ viuet. ¶ Cū luna fuerit i virgie et cursu infirmitas vacua erit: nā stomach⁹ erit debilis. habebit quoque fluxu vētris: et qñ facit vī nā pugit eū vesica: h3 quoque colicū viridē et vix facit vīnam. S3 si fuerit cū ea mars v̄l mercuri⁹ seu sol erit infirmitas magna et vix loquit op⁹ ē ei medicina q̄ paulatim fluxu vētris restringat habebit q3 magnum periculū qñ luna venerit ad loci oppositionē in q̄ fuerat. et si aspererit eā fortuna viuet: sin dō mouet: et si fuerit sic inuent⁹ saturnū cū luna v̄l mercuriū aut venerē aut iouē hec infirmitas erit min⁹ longa: et habebit dolorē capitis: et nō euadet donec luna venerit ad locū i q̄ fuerat quando infirmitas cepit.

¶ De luna in libra.

Cū luna fuerit i libra et venerit ad q̄dratū aspererit et saturn⁹ aspererit eā ex q̄drato v̄l oppositiōe erit hec infirmitas ex nimia potatiōe et maior infirmitas qñ luna erit i diminutiōe luminis et gradu⁹ et tpa ei dolent pect⁹ q3 strictū ei sit: et h3 flegma albū i pulmone et sternutat multū. h3 q3 feles op⁹ est ei medicina tpa et cibo tpa et leui vtat. Si vero aspererit eā mars ex malo aspectu mouet. et si nō aspererit viuet qñ lunavenerit ad oppositionē loci in q̄ p̄io fuit. ¶ Si

aut fuerit luna i libra et aspererit eā mars ex q̄drato v̄l oppositiōe: hec infirmitas erit de sanguine et hēbit magnas feb. et putius sūt vehēmentes: et i nocte videt pessimas visiōes: et nō p̄t dormire: et h3 ap̄a ex flegmate albor: et ē ei necessaria minutio: et est ei op⁹ medicina tpa. S3 si nō aspererit eā aliq̄ fortuna mouet vsq̄ ad .xxiij. dies: s3 si aspererit eā aliq̄ fortuna euadet cū lunavenerit ad oppositiōē loci i q̄ fuerat. ¶ Cū luna fuerit i libra pegrina ē et infirmitas ē ex dolore pedū et manū iteri⁹ h3 calorē et oculos fues qñ violentos: et balbutit cū loq̄r: et medicina est ei dē necessaria et dieta frigida et hūida et minutio sanguinis. Cū at luna exiuerit d̄ loco illo et inuenerit fortunā aut fuerit cū ea euadet cū luna venerit ad oppositiōē: sin aut moriet. ¶ Cū at luna fuerit i libra et fuerit mars: et sol i oppositiōe ei⁹ erit infirmitas in capite vald magna: s3 si fuerit mercurius cū luna erit dolor i capite et oculi ei⁹ lachrymant: et minutio est ei necessaria et medicina laxatiua. et si luna inuenerit iouē aut venerē qñ egrediet d̄ loco illo euadet alioqñ moriet.

¶ De luna in scorpione.

Luna cū fuerit i scorpione et aspererit eā saturn⁹ ex q̄drato vel oppositiōe erit ista infirmitas ex sanguine putrido aut de veneno: et si fuerit luna i diminutiōe sui luminis et sui gradus et nō aspererit eā fortuna mouet: et si fuerit addēs luminis et gdui et fortia aspererit eā viuet. ¶ Cū at luna fuerit in scorpione et mars in scorpione cū ea

Articella.

k

et impit aspererit eā ex qdrato
vlt oppositōe hēbit feb. z valō
necessaria ē ei medicina larati
ua z tpata dū exuerit lūa d lo
co illo z iūget se Joui z enadet
¶ Cū āt luna i scorpione pegri
na est. ifirmitas erit qn pmiū iei
pit eē lenis z p nihilo hē z va
dit z mutat i malū: postea hō
patit i vesicca z pustula ei nasci
tur i narib. Cū āt lūa venerit
ad septimū aspectū loci i q fue
rat patiet febres mltas. z cū lu
na fuerit ad qrtū aspectū loci z
h iuenerit fortunā mouet. Sin
aut iuenerit fortunā nascet ei
apa i aliq illoz z viuet. z ē op
ei medicina ad illā ifirmitatē vt
apiat i balneo nec i loco cali
do vlt frido mouet. ¶ Cū āt lu
na i scorpiōe fuerit z cū ea mars
et saturn⁹ iste ifirm⁹ habebit
febres calidas z als fridas et
renascet flegma: z fac vt in die
vadat ad sellā z nō minuas ei
sanguinē. qn hō lūa egrediet d
loco illo z aspererit eā fortūa
enadet vlsq ad diē. xiiij. si āt h
aspererit durabit vlsq ad diē.
lxx. ¶ De luna i sagittario.
¶ Cū āt luna fuerit i sagit
tario z aspererit eā safn⁹
ex qdrato vlt oppositōe erit i
firmitas i flegmate z hēbit do
lorē in iecore: pedes qz erūt ei
fridi: durabitqz hec ifirmitas
qz lūa iungef cū saturno
bis. Si iuenerit fortunā nō du
rabit apli⁹ qz lūa venerit
i oppōnē loci in q fuerat. ¶ Cū
āt lūa fuerit i sagittarioz aspe
rerit eā mars ex qdrato vlt op
pōnē: z addiderit i suo lumie
z du est hec ifirmitas quā me
dic⁹ icure hē pnt nisi astronomiā
habuerit q: mō dicet qz dolet

ei caput: z tota psona: mō aliē
q ita ei accidit qm nūmū fuit i
balneo: z nūmū itrouit i pect⁹
suū z i caput: vomit qz mltū et
assellat: op⁹ ē ei mēdicia pstipa
tiua: z vtat dieta z leui sirupo
p acetosū. qn hō lūa exuerit d
loco illo z iuenerit saturnū mo
riet s3 si iuenerit fortunā viuet
s3 maximā hēbit fatigationez.
¶ Cū lūa fuerit i sagit. cū ioue
vlt vtere z erit ifirmitas ex tussī
z dolorē i pectore hēbitz qn ex
uerit d loco z aspererit sagitta
riū ex qdrato enadet. et est ei
medicina mollificatiua necia:
caueat aut balnea ne intret.

¶ De luna in capricorno.
¶ Aspererit eā safn⁹ ex qdra
to vlt oppōnē z fuerit i lumis di
minutōe z qd⁹ ē ifirmitas ex ni
mia fatigatōe sudor: z frig⁹ eū
accepit: z nim⁹ ē claus⁹ z sternu
tat mltū z stōach⁹ qz z pect⁹ ei
doler: h3 qz febres ex sanguie:
vtat fb⁹ tepaz: z sirupo tepa
to. qn āt lūa iūpererit fortunā
enad3: s3 hēbit magnā fatiga
tōez si hō fortunā h aspererit mo
riet vlsq ad. 30. dies. ¶ Cū āt lu
fuerit i capricorno z aspererit eā
marser qdrato vlt ex septio erit
h ifirmitas ex vomitu z mlti ca
lor: z h3 vtr⁹ fluxūz ardet stōa
ch⁹ z iilat: z h3 magnā febrēz su
dat mltū z pl⁹ h iuenerit sp vni⁹
manerit: op⁹ ē ei mēdicia frī
da. si āt lūa aspererit fortunā
enadet: z si h aspererit mouet
vlsq ad dies. vi. ¶ Cū āt lūa i ca
picoz fuerit z mars sol cū ea
tuerit i firmitas ex nimia fatiga
tōe z calefactōe ad ignē z acce
pit cā fe. ex colera citria caueat
a balneo z se n lūdāt i aq frigi

Secundū lunam. 66 Fo. lxxiiij.

da. s; si exierit ide lūa enadet
vſq; addies. 7. ¶ De lūa i aq̄rio
Una cū fuerit i aq̄rio ad-
dēs in lumine ⁊ gradib⁹ ⁊
aſpererit eā ſaturn⁹ ex q̄drato
vel ſepſio erit ex nimio labore
et parcit ſanguinē: ⁊ iſta infir-
mitas q̄hōs creſcit. q̄hōs minuit
cauendū eſt eo: aſpice q̄n vene-
rit ad oppoſitiōē ſi meliores
vivet. Sin autē moriet vſq; ad
q̄tuor dies. ¶ Cū āt luna i aq̄-
rio fuerit peregrina pumū ha-
bebit malū ⁊ dolebit interi⁹ h; 3
q̄s febres calidas ⁊ durabūt mī-
rū. ⁊ habebit magnā infirmita-
tem ſine anxietatē: ſed q̄n luna
fuerit cū ſole habebit ſe meli⁹
aſpice lunā q̄n egrediet ū ſole.
ſi inuenerit fortunā añq; vene-
rit ad locū in q̄ cepit iſfirmari i
firmus enadet. ſinaut inuenerit
mouet. ¶ Cū āt lūa fuerit i aq̄-
rio: et ſaturn⁹ vel mercurius.
alias mars cū ea eſt iſfirmitas
ex colera nigra. S; ſi luna erit
addēs lumini ⁊ gradib⁹ ⁊ iue-
nerit eā fortuna añq; ſit i oppō-
ne loci i quo erat enadet: ſi āt
fortuna nō inuenerit mouet in-
firm⁹. ¶ Cū autē luna fuerit in
aq̄rio addens in ſuo lumine et
gradib⁹ et ſaturn⁹ aſpererit ex
q̄drato vel oppoſitiōē ē iſfirmi-
tas ex frigore qd̄ eū accepit: et
h; dolorē i capite ⁊ vêtre: ⁊ op⁹
eſt ei medicina calida q̄ frig⁹
expellat: ⁊ ſi aſpererit fortunā
enadet: ſed vene nodi: ⁊ nerui:
dolebūt ei. ¶ De lūa i piſcib⁹.
Cum luna fuerit i piſce ad-
dens ſuo lumini ⁊ q̄dib⁹
⁊ ſaturn⁹ aſpererit eā ex q̄dra-
to v; ex ſepſio eſt hec iſfirmitas
ex terrore quod eū ſuſcepit: et
habet in capite dolorē et in vē-

tre: ⁊ ē ei opus medicina calida
que frigus expellat. ⁊ ſi aſpere-
rit fortunam viuet ⁊ poſtq; ena-
det: tñ nodi dolebūt ei. ¶ Cū ſo-
luna fuerit i piſce addēs lumini
⁊ gradib⁹: ⁊ aſpererit eā mars
ex q̄drato vel oppoſitiōē erit i-
firmitas ex nimio cibo ⁊ nimio
ſanguine ⁊ colera ⁊ opus ē ei vt
minuat ſanguinē ⁊ maiorē dolo-
rē habebit in nocte q̄ in die. S; ſi
nō aſpererit ea ⁊ fortuna in loco
illo in quo accepit eū iſfirmitas
mouet. ſi autē aſpererit enadet
quādo venerit ad locū illū in q̄
incepit infirmitas. ¶ Cū autē lu-
na in piſce eſt: ⁊ ven⁹ ⁊ iuppiter
cū ea iſfirmat q; ſudauit et bi-
bit aquā ⁊ habebit dolorē i oculo:
⁊ habebit febres cū frigore: ⁊
poſtea cū calore. opus eſt ei me-
dicina laxatiua ⁊ caloris expulſi-
ua: et cum luna venerit ad oppō-
nē illi⁹ enadet. ¶ Cum luna eſt i
piſce ⁊ mars cum ea erit iſfirmi-
tas ex nimio calore. ⁊ opus eſt ei
vt minuat ſanguinem. ⁊ ſi fortu-
na eam aſpererit viuet. ſinautē
mouetur.

¶ Explicit libell⁹ diuin⁹ hypo-
cratis ch;: quē de eē egroz ſm
diuerſā lane diſpoſitiōē edidit
¶ Liber hypocratis dictus ca-
piſula eburnea. Qui in ei⁹ ſepul-
chro inuentus fertur.

¶ Prologus in librum.

Erueſcit ad
q̄d Cuz hypocras
tes mori appropinquaret pcepit
vt virtutes iſteſcri-
pte ponerentur in capſa eburnea:
et poneretur capſa cum eo
in ſepulchro ſuo ne aliquis ea
deregeret. ¶ Cum ergo voluit
k ij

Liber pronosticorū hypocratis.

cesar videre sepulchruū hypo.
peruenit ad ipsū aspexit ipm:
erat autē valde abiectū pcepit
q̄ ip̄s renouari ⁊ sabucari ⁊ cor
pus ei⁹ si integrū iueneret dferri
sibi: cūq̄ fodere sepulchrū inē
ta est in eo hec capsa eburnea
⁊ i ea iste virtutes: delata est q̄
cesari: qui in ea aspiciens Mi-
dos amico suo fidei tradidit.

Quando in facie infirmi fuerit ap̄a cui nō inuenitur tact⁹: ⁊ fuerit manus sinistra posita sup pectus suū scias q̄ mouetur vīq̄ ad. xij. dies: ⁊ p̄cipue qñ i egritudinis sue principio palpat sepe nares suas. 2. ¶ Qñ fuerit i vtrūq̄ genib⁹ ap̄a magnū cum vehemētia sit⁹ scias q̄ mouet vīq̄ ad octauū diē: ⁊ p̄cipue qñ i egritudinis sue principio sudauerit sudore mīto. 3. ¶ Qñ fuerit sup venā q̄ est sup ceruicē q̄ generat somnū: pustula pua sup ip̄az sicut forma pulueris: scias q̄ infirm⁹ mouet. 4. die a die q̄ infirm⁹ est: ⁊ signū ē qd̄ sit i principio sue egritudinis sit⁹ vehemēs. 4. ¶ Qñ fuerit sup lignā pustula sic naurati. ⁊ est naurea q̄ d̄r musca canina aut sicut grana p̄tadactili scias q̄ mouet in die illo: ⁊ signū ē qd̄ desiderat i principio sue egritudinis res calidas i suis naturis. 5. ¶ Qñ fuerit sup aliquē digitorū pustula nigra pua sitis horobo ⁊ dolebit scias q̄ mouet i duob⁹ dieb⁹ ab egritudine sua. ⁊ signū erit qd̄ fuit i gnatiōe sua suis corporis. 6. ¶ Qñ fuerit in pollice man⁹ sinistre pustula parua si milis fabe fusci vī pallidi coloris q̄ nō dolet: scias q̄ in sexto die mouet i principio egritudinis

Et signū ē q̄ a principio egritudinis assellauit assellatiōib⁹ multis valde. 7. ¶ Qñ in digito medio sinistri pedis fuerit pustula cui⁹ color est sicut tersiōis aurificis scias q̄ habēs eā mouet xij. die a principio egritudinis. Et signū ē qd̄ desiderat i principio egritudinis res habētes acrimoniā desiderio vehemētē. 8. ¶ Qñ in rinyngues digitorū fuscū pal- lidi coloris: ⁊ in frōte fuerit pustula sanguinea scias q̄ mouet in scōa die a principio egritudinis ⁊ signū ill⁹ est: quia erit multe sternutatiōis in principio iceptionis sue egritudinis ⁊ multarū oscitationum. 9. ¶ Qñ fuerit in pollicibus duorū pedum puri- rus vehemens ⁊ fuerit color ceruicis fuscus valde scias q̄ mouet q̄nto die egritudinis occa- sum solis: ⁊ signū ē q̄ mixxit in principio sue egritudinis vīnā multā eruberantē. 10. ¶ Quan- do fuerint super palpebram infirmi tres pustule: quarū vna sit nigra: ⁊ alia fusci coloris ⁊ palli- di ⁊ alia subalbedindeclin⁹ scias q̄ habēs eā mouet. xxiij. die a principio egritudinis sue: ⁊ signū ē q̄ i principio erit sp̄nti multi. 11. ¶ Qñ fuerit sup palpebrā vni⁹ oculorū pustula sicut auellana le- uis fusci coloris: scias q̄ mouet scōa die sue egritudinis: signūq̄ q̄ in principio sue egritudinis dor- mit somnū multū ⁊ grauem. 12. ¶ Qñ fuit ex narib⁹ infirmi san- guis trahēsaad subalbedinē ruf- fedinē ⁊ appet i mān ei⁹ dextra pustula alba q̄ nō dolet scias q̄ mouet. iij. die a principio sue egritudinis. ⁊ signū ē q̄ nō p̄siderat ci- bū oīno. 13. ¶ Qñ appebit i cora infirmi sinistra rubedo vehemēs

q̄ nō dolet scias q̄ mouet in.ij. die sue egritudinis. 2. signū ē q̄ in p̄ncipio īceptiōis sue egritudinis habuit puritū uehementē 2. desiderat comedere olera. 14. ¶ Qñ fuerit post aurē sinistram pustula nigra scias q̄ mouetur xviij. die sue egritudinis: et signū ē q̄ desiderat potare aquā frigidā desiderio uehementi. Et si fuerit dura ḡuis alba similis grano frumenti: scias q̄ mouet vigesima die a p̄ncipio sue egritudinis i illa hora i qua appuit pustula: 2. signū ē q̄ migi i p̄ncipio sue egritudinis uinā multā. 15. ¶ Qñ fuerit post aurē dextrā pustula rubea ca. similis cōbustioni ignis scias q̄ mouet. vij. die a p̄ncipio sue egritudinis. 2. signū est q̄ vomit in p̄ncipio egritudinis sue vomitū multū. 16. ¶ Qñ fuerit sub mēto pustula rubea i magnitudine fēbie egyptiace scias q̄ mouet. 52. die ab īceptiōe sue egritudinis 2. signū ē q̄ spuit i sue egritudinis p̄ncipio sputū multū. 17. ¶ Qñ accidit dolor alicui i p̄putio 2. in pellicula. q̄ coopitca put h̄ge deide appet i cubito pustula fusci coloris scias q̄ mouet. v. die egritudinis: 2. signū ē q̄ desiderat uinā bibere in īceptiōe sue egritudinis. 18. Qñ fuerit sup la^r dextrū pustula si dolet fusci coloris: scias q̄ mouet. ix. die egritudinis añ ortū solis: signū est q̄ i egritudine sua facit multas oscitantes. 19. ¶ Qñ fuerit in titillico sinistro pustula fusci coloris i magnitudine citiū: scias q̄ mouet. xv. die egritudinis: 2. signū ē q̄ accidit i īceptiōe egritudinis somn⁹ mult⁹ 2. grauis. 20. ¶ Qñ fuerint sup

calcaneum pustule nigre mltē scias q̄ mouet. xij. die egritudinis 2. signū ē q̄ desiderat i p̄ncipio aerē friz 2. cibos fridos desiderio uehementi. 21. ¶ Qñ fuerit supra pectus sinistrū pustula sabalbida scias q̄ mouet. iij. die egritudinis 2. signū ē q̄ accidit i p̄ncipio egritudinis purit⁹ uehementis in oculis: 2. nō sufficit scalpere oculos suos. 22. ¶ Qñ fuerit in medio capitis pustula nigra sicut nux nigra lenis q̄ si dolet mouet. xl. die a p̄ncipio egritudinis: 2. signū ē q̄ accidit ei i p̄ncipio egritudinis desiderū melonū 2. exuberatio uine. 23. ¶ Qñ sub cernice fuerit pustula pua 2. i palpebra inferiori oculi sinistri pustula etiā alba: scias q̄ mouet. xj. die egritudinis sue 2. signū est q̄ accidit ei in īceptiōe egritudinis desiderū dulciū uehementis. finis. ¶ Hypocratis de hūana natura vel de elemētis liber.

Quicunq; autē cōsuevit audire dicētes de natura humanalteri⁹ q̄ q̄tū ip̄a ad medicinā prinet: huic q̄des nō est cōueniēs q̄ audiat hūc sermonē. Nō em̄ esset totū aerē hoiez dicēdo esse 2. a ne signē neq; aquā neq; terrā neq; aliqd aliud. Nāq; hoc manifestū est ex his i hoie: s; volētib⁹ hoc dīe p̄mitto. 2. ¶ Quidē autē mihi nō recte cognoscere qd sit q̄ huiusmodi dicūt itētiōe qdē eadē oēs v̄runt dicūt at nō eadē. S; itētiōis qdē rōtinationē eā dez faciūt. Dicūt em̄ qdāq; ē 2 hoc esse vnū quidā 2 hoie: s; m̄ vero nomina non continentur. di
k iij

Hypocratis liber. 6

est enim ipsorum huiusmodi asserens
aerem esse hoc unum totus alius aut
ignis: alii autem aqua: alii vero terra
asserunt: quosquosque suo sermone testi-
monia et argumenta quae nihil sunt. 1.
Quod quidem igitur eadem intentione
omnes utantur: dicunt autem non eadem ma-
nifestum est his quod cognoscunt ipsa.
Sciet autem utique aliquis hoc maxi-
me adueniens ipsis indicetur. 4.
Idem enim homines sibi invicem indi-
cant eisdem audientibus. Quis
enim infra per idem hominem accedit le-
o de sermone. Si quis quidem iste ob-
tinet: quisque non ille: quisque autem pergit
lingua labes ad populum et iustum est
vel populum cognoscere recte dicit
et probere sermonem suum semper vin-
centem cum rebus: siquidem ea quae sunt co-
gnoscit: et recte asserit. 5. Sed
mihi quidem videntur hominibus homines di-
cere se ipsos in omnibus ipsorum ser-
monum ab inscientia. 6. Melissus
autem et Parmenidis sermonum diri-
gere. 7. De his quidem igitur sus-
ficiat mihi ea quae dicta sunt. De-
dicor vero aliqui dicunt quod homo quidem
sanguis solus est: aliqui vero hominum
aiunt coleram esse hominem: quidam vero
flegma. Rationem non facientes. Et
isti omnes eadem quidem esse aiunt
quod unusquisque eorum notare
voluerunt et hoc unum existens
permutare scorum formam potentiam
coactum a calido et frigido et si-
ridulce et amarum et album et nigrum
omnimodum: mihi autem non videntur
hec sic habere. Plurimum quidem
igitur talia quedam et adhuc pro-
pria hominum asserunt.

Capitulum secundum.

Quid autem si unus esset ho-
mo nunquam unus doleret: non
est enim a quo doleat unum exis-
tens: si igitur et doleret necesse
est et quod sanatur unum esse:

nunc autem multa. 2. Multa
enim sunt in corpore quae quan-
do ab invicem praeter naturam
calefiunt et infrigidantur et desic-
cantur et humectantur egritudi-
nes generant. 3. Quia multe
sunt quidem species egritudi-
num: multa autem et medica-
tio ipsarum est. 4. Dignior autem
ego dicerem sanguinem solum
esse hominem et non aliud ostē-
dere ipsum non paritatem for-
mam: neque fieri omni modo: sed aut
hoc secundum tempus aliquod
anni aut etatis hominis. In quo
sanguis existens videtur solus
in homine conveniens est enim
aliquod tempus esse in quo videtur
ipsum in eodem esse: hoc autem di-
co et de eo qui dicit hominem fleg-
ma esse et de eo qui dicit coleram. 5.
Ego quidem de morbo quo-
cumque dixero secundum legem
et secundum naturam si hec sunt simi-
lia et invicem existētes: et sene et tpe
et frigido et calido existētes: et ar-
gumenta prebebo et necessitates
nuntiabo: per quas si singula au-
getur et diminuitur in corpore. 6.
Primum quidem igitur neces-
se est generationem fieri non ab
uno. Quomodo ei unum existens unum
generabit nisi aliquid miscetur
deinde nisi eiusdem generis sint quae
misceantur et eandem habeant po-
tentiam non generant: neque in hoc
nobis conferunt. Et iterum nisi ca-
lidum et frigidum et siccum et humidum
moderate se habeant ad invicem
et equaliter: sed alterum alteri maius
preemineat et fortissimum in
firmissimo generatio non utique
fieri quare quod communis est ab uno
aliquid generari. 7. Quod autem
neque a pluribus generatur nisi con-
tingat bene se habentia complectere

De natura humana. ¶ Fo. lxxvi.

que est ad inuicē. 8. ¶ Necesse est
igit natura tali existēte ratioꝝ
et ea q̄ hoīs humorē nō eēvnu: sꝫ
vnuquodq; q̄ pferunt in genera
tiōe habere aliquā potentiā in
corpore sē q̄ pueniūt: et iterū
necesse est vnuquodq; eoz disce
dere in sui naturā siēte corpore
hoīs humidū ad humidū: siccū
ad siccū: calidū ad calidū: frigi
dum ad frigidū. 9. ¶ Talis aut
et aialū natura est: ratioꝝ oim:
sunt aut sili oia: p̄sistirem ipsoꝝ
natura ab ipsis p̄dictis oibꝫ et si
nū sē p̄dicta in hoc: vñ cōsistit
singulū hoc: et accessit. 10. ¶ Cor
pus hoīs hz in se sanguinez
flegma. co. rubeā: et ni. co. et hec ē
natura corpōis: et ppter hoc do
let et sanū est. 11. ¶ Sanū q̄dē igit
tur ē q̄ moderate se habēt hec
cōplexioni q̄ est ad inuicē: et potē
tie multitudīne: et maxime sꝫ qd
mixta fuerūt: dolet at q̄ aliqd
hoꝝ minꝫ aut plus fuerit in cor
pore: aut discedat et nō mixtū fue
rit oibꝫ. 12. ¶ Necesse ē q̄ ali
quid hoꝝ discedit p̄stat vñ disce
dit in se non solū egregie egro
tat: sed q̄ supfundit sup reple
tum laborē et dolorē prebere. 13.
¶ Et enim q̄n aliquid hoꝝ extra
corpus effluit: plus supabūdāte
dolorē p̄stat euacuatio. 14. ¶ Si
aut itez intus facit euacuatio
nez et trāsmutationē et expulsio
nem ab alijs necesse est duplicē
laborē p̄bere sē p̄dicta vñ disse
runt et quō supabūdāt. dixi aut
vñ: quēcūq; direro hoīem af
ferere esse sup hec existētia sē
nām. 15. ¶ Dico aut esse sangui
nem et flegma et colerā rubeā et ni
gram. 16. ¶ Et hoꝝ qdā p̄mū
sē legē nōia determinat adico:
et nullus eoz idē nomē esse de

inde sē naturā formas diuinas
esse: et neq; flegma non assimilā
ri sanguini: neq; sanguinē coles
re: neq; coleram flegmati. Quō
em hec vñ assimilāta erūt ad
inuicē. 17. ¶ Hoꝝ colorēs neq;
similes vident neq; manu t̄gē
ti similia vident esse neq; frigi
da similiter sunt neq; sicca: neq;
humida: necesse ē igit ex q̄ itez
differūt ad inuicē sē formā et po
tētiā ipsa nō est vñ. 18. ¶ Si q̄
dem ignis et q̄ nō idē sūt: scies
vñ q̄ his q̄ hec oia nō idē sunt
sed vnuquodq; ipsoꝝ hz naturā et
virtutē p̄p̄iā: si em cuidā homi
ni dederis phar macū quod fleg
ma agat: euomet tibi flegma.
Et si dederis phar macū colago
gū: euomet tibi colerā. 19. ¶ Se
cū dū h aut et co. ni. purgabit: si
dederis phar macū qd coleram
nigrā agat: et si pcusser: partē ali
quā ipsi corpōis ita q̄ vulnus
fiat: fluet ex idē sanguis. 20. ¶ Et
hec oia faciet tibi tota die et no
cte: et hyeme testate: quiscq; potēs
fuerit spiritū attrahere i se: et te
rum remittere et nō potēs fuerit
si in aliquo eoz q̄ p̄siterit p̄u
bit p̄siterūt hec p̄dicta quō em
cōsiterint. 21. ¶ P̄mū aut ma
nifestū est q̄ hō hz in se hec oia
semp quiscq; viuūt ei de facta sūt
ex hoīe habēte: h oia postea in
gunt i hoīe habēte hec oia que
cunq; ego dico et demonstro. 22.
¶ Qui aut dicūt q̄ vñ est hoī
dent mibi hac itētiōē vñ aspiciē
tes eos q̄ bibūt phar maca et de
struūt i supliua purgatiōe: hos
qdē colerā vomēs alios hoī flā
hoc singulū ipsoꝝ cogitauerūt
eē hoīez q̄ cū purgare viderāt
ipm mori: et dicētes s̄guinē esse
hoīez eadē itētiōē vñ alpi
k iij

De natura humana.

ciētes hoīes iugulatos ⁊ sāgni
nem fluentē ex corpore: hāc esti
mant esse animā in homine ⁊ te
stimonijs vti i suis rōnibus. 23
¶ Et primū quidem in supinis
purgationib⁹: nullus moritur⁹ est
solā colerā purgat⁹: sed q̄re ali
quis bibit pharmacū qđ cole
ram vomit deinde flegma. 24.
¶ Postea i colera coactivomūt
co. nū. finiētes autē sanguinē vo
munt purū hec autē patiunt⁹: et
a pharmacū agentibus flā. 25
¶ Primū quidē em flā vomunt:
deinde colerā rubē: postea ni
gram. finiētes autē sanguinē pu
rum ⁊ in hoc moriunt pharma
cum em cū ingredit corpus pri
mū qđ agit qđcūq; eorū que
sunt in corpore: si ēz naturā ma
xime fuerit: demū autē ⁊ alia at
trahit ⁊ purgat. 26. ¶ Quē ad
modū vegetabilis ⁊ seminalia:
qñ in terram venerint attrahet
vñs qđcūq; ēz naturā qđ inest in
terra. 27. ¶ Inest autē calēscēz ⁊
amarū ⁊ dulce ⁊ salum ⁊ omo
dum. 28. ¶ Primū qđē igit plu
rimū hui⁹ attrahit in se qđcūq;
vñq; maxime fuerit sibi ēz na
turā demū attrahit calidū. ¶ Ta
le autē qđēz pharmaca faciunt
in corpore qđcūq; vñq; coleram
agūt: primū quidē immixtā pur
gauerūt colerā: deinde mixtā. 39
¶ Pharmaca flegmatis et iā pri
mū qđē immixtū flegma agūt
deinde mixtū ⁊ interfectis san
guis fluit. 30. ¶ Primū qđē cali
dissim⁹ ⁊ valde rubē: deinde fluit
magis flegmatic⁹ ⁊ coleric⁹ au
get autē i hoīe flegma qđē i hye
me: hoc em in hyeme maxie ēz
naturā corā sunt in corpore fri
gidissimū est. argumēta autē ho
rū qđ flegma qđē frigidissimū

si vulneris tāgere flegma ⁊ cole
raz ⁊ sanguinē flegma inuenies
frigidissimū exister. ⁊ etiā visco
sum est: ⁊ violētia marimeducit
post colerā nigrā. qđcūq; autē vio
lētia veniūt calidiora fiāt co
cta a violētia: attñō ⁊ ad hāc oīa
frigidū est flegma: videtur asui
natura: qđ hyems replet corp⁹
flegmate: scies vñq; hi hoīes
spūit screāt flegmaticū hyeme
⁊ tumores albiissimi sūt maxi
me ēz hoc tps talie egritudies
flegmaticē: vere autē flegma qđē
est fortissimū i corpore ⁊ sāguis
auget: ⁊ frigora exēit ⁊ aq sup
veniūt. 31. ¶ Sāguis autē ēz hoc
auget ab ymbrēb⁹ ⁊ calidis die
bus: ēz naturā em ipsorū hec
sunt maxime annū humidū aut
est: ⁊ calidū: scies autē hīs hoīes
vere ⁊ restare: occupant marie ⁊
dissenterijs ⁊ ex narib⁹ sanguis
fluit ipsi⁹ ⁊ calidissimi sūt et ru
bei estate hō sanguis potēs est
ad hec ⁊ colera excitat in corp⁹
⁊ de se cedit: vñq; ad autūnū. 32.
¶ In autūno autē sanguis modi
cus sit: vñ ei ipsi⁹ autūn⁹ natu
raliter sit. 33. ¶ Colera autē esta
te ⁊ tūnet corpus ⁊ autūmno. 34
¶ Cognoscēs autē hīs homines
spōte hoc tpe colerā vomūt ⁊ in
accessionib⁹ medicinarū colere
purgant. 35. ¶ Manifestū autē et
in febrib⁹ ⁊ in colorib⁹ hoīm fle
gma autē estate infirmū ē ipsū
seipso: vñū ei est tps nature ipi⁹
siccū nāq; est ⁊ calidū. 36. ¶ Sā
guis autē in autūno sit min⁹ in
hoīe. 37. ¶ Sicc⁹ em est autūn⁹
⁊ ifrigidare vñq; incipit hoīez.
38. ¶ Nigra autē colera autūno
multa est ⁊ fortissima. 39. ¶ Qñ
autē hyems aduenit colera ifri
gidata modica sit ⁊ flegma au

get iterum a multitudine eorum de
et a longitudine nocivum habet: quod
igitur hec omnia super corpus hominis a tempore
aut circū imitatio quod quod plu-
ra sunt ipsis ipsa quod quod minora sin-
gula sunt partem finem naturam: quod
admodum annum totum participatio
bus et calidis et frigidis et siccis et
humidis. Neque enim vitium manet
illo tempore aliquid horum sine omnibus que
sunt in hoc mundo. Sed si aliquis
deficeret omnia periret: ab humore ei
necessitate omnia plerumque mutatur
ad invicem. ita autem et si quod ab
hominis deficiat ex his cognatis non
vitium posset vivere homo. dicit enim
in anno quod quod hyemum marie: quod
autem ver: quod quod hoestas: quod quod
autum. 40. Sic autem et in homine
quod quod domineat flegma: quod
autem sanguis: quod quod ho colera. 41.
Primo quod quod rubea deinde ni-
gra dicta: testimonium autem mani-
festum si volens eide homini dare
id pharmacum iterum et innovomet
tibi. hyeme quod quod flegmatice: ver
autem humidissime. Estate autem co-
lerice: autumno nigerrime: debet
igitur his ita se habere: quod quod
quod quod egitudine hyeme augen-
tur: estate finire. 42. Quod quod
ho estate augent hyeme finire
43. Quod quod ipsarum in peryo-
do dierum non permittant: peryodum
autem dierum iterum dicemus. 44.
Quod quod autem vere supveniunt
egritudines expectare: venit in
autumno permutatione esse egritu-
dinis. 45. Quod quod ho autem
nates egritudines harum muta-
tione necesse est esse. 46. Quod
autem si hec tempore excedit morbum sci-
re oportet quod in ipse sit medicum sic
oportet curas facere: ad egritudines
ut singula harum dicitur in corpo-
re finem quod tempus quod est finem naturam

ipsi. Maxime autem gruit scire
hoc cum illis quod egritudines ex res-
pletione sunt: has euacuatio sanat.
47. Quod quod ho egritu-
dines ab euacuatio sunt: reple-
tio sanat. 48. Quod quod ab otio
egritudines generant labor: sa-
nat. Quod quod universaliter autem scire
oportet medicum.

Hypocratis de aere et
aqua et regionibus Liber.

Quisquis ad

medicie statum ac-
cedere curat necesse
est per annum tempus et
quod eis generant attē-
tiorem requiratur. 1. Quod quod non solum
dissimilia ad invicem sepe distat vi-
dent: verum et singula se in se
variando sibi met alterant: in an-
nis namque sua tempore eorum de comple-
tionibus suam temperamentum custodire
tibi: qui morbum nascunt non ab
eisdem degenerare: sed similes et
concreare videntur. 3. Contra ho
tempus inter se dissimilata et a se alie-
na dissolui: que difficiles preceat
egritudines: hyeme ho est frigi-
da et humida: ver ho calidum et hu-
midum. Estate ho calidum et siccum: au-
tumnus ho frigidum est et siccum: quod cau-
sant vitium si decreverit si ma-
gnitudine eius de completionibus ac-
paritate in tantum neutrū natu-
re sue familiare existat tempus quod in
eistibus quod diversa sunt accidere
solet. 4. Est etiam quod hyemum frigi-
dior et humiditas sua in sua reti-
net similitudinem. 5. Est quod estate calidior
et siccior: hec igitur contraria: quod
a veteris tantum calidum et frigidum: si-
ne vniuersales sive locales sunt
corpori mala tempora mutantur. 6.
Oportet autem te esse attentum cir-
ca virtutes aquarum: ut pote quod

uerse in pōdere et sapore sint: de hac enim qui bibēt eorū vētres calidi ac timidi sūt: corpora macra: cubiti et spatule tenuēs. Sili faciesque maximū carnis ad splēnem pfluere cogit vñ mal⁹ sanguis pcreat. 7. ¶ Illam hō bibētes multa supabūdāt: comestione. esurientes em illis pgenerat atq; crescit: sitis quoque sili: supiora vētriū cū media istant. quā propter fortib⁹ catartici vētrū est illis hac egritudine hyeme etestate pūctē accidit aqua illis citrina: et intereūt estate hō dissintēria: licētia lōga q̄rtana laboratq; morbi naturā puerit. et mutāt et aqua cadūt citrināz pēūt. 8. ¶ Iuuenes illorū pulmōis dolore aliusq; passiōib⁹ eorū mētes perturbātib⁹ affligunt. 9. ¶ Senes acuta febre ardēt et vētriū cōstrictiōe accidēt verātur. 10. ¶ Mulierib⁹ apostemata de genere flegmatis albi innascunt: neq; p̄cipiūt neq; pariāt nisi cū magna difficultate atq; molestia corpora eorū magna et grossa. quāto plus p̄tendunt in lōgitudine: tāto graciliora sūt: mēstrua nō sēm qd opz pfluunt. 11. ¶ Pueris hernia. viri causō crurū vulnerib⁹ infestant. Sed et q̄ hōi nature sunt eis impossibile est vitā extēdi. Sed intēpestina senectā p̄apiūt. 12. ¶ Mulieres sibi grauide vident: cum hō part⁹ aduenerit t̄p̄yteri festu lanestumore relaxant: hōi passiōe decepta mat̄r q̄cūq; aq̄ citrie coadunatiōe intumuerit laborat. 13. ¶ Ad hāc itaq; quā p̄durim⁹ aquā p̄tendit: et ea q̄ calida terra surgit: aut a ferro: metallo: vel ere: siue argēto: vel auro: vñ sulphure: aut alumine

vel pice: vel nitro: q̄s oēs ab ingēti p̄stat exire calor hūic erge aquarū vel terraz generi nulla oīno species inuatiua vel salubris: s; dure oēs habent atq; bibentib⁹ strāguriā nimias impōrāt solutiōne. 14. ¶ Verum ea q̄ in altis locis aque sine puluerulēt: mōriculis aliaz et optima et saluberrima saporata talis neq; multa vini cōmitione indigēs est hyeme calida estate frigida: sili quoque rilla q̄ a profundiusculo erurgit fōre aq̄rū etiā melior: ē ea q̄ ab ortu solis et maxime estiuo tēpore decurrit alba: perspicua atq; pculdubio odorifera est. 15. ¶ Que hō est lēta et grauis currēs: ea sicca atq; bibētib⁹ nisi opus fuerit minime est inuatiua: q̄bus dā enīz naturis egritudinib⁹ p̄futura videt. 16. ¶ Dep̄hēdim⁹ hō hoc ex lapidib⁹ qui in pueris nascuntur. sed p̄pterea quia vna clara et subtilis est emitunt: qd hō grossum et turbidū remanet: et lapis efficit: lac etiā si malū est lapidē in vesica lacretis facit. Maxime aut si calidissimū colorib⁹ rubeis pertinēs est. ventrē em̄z vesicā calefacit et vinā incēdit et lapides facit. quā propter hōi infantes vinū subtile bibere inuat qd nec venas scindit nec excoīadōdisrūpit. 17. ¶ In mulieribus aut nō crescit lapis: quia ea quib⁹ mingūt loca parua sūt larga lata: nec fortiter fricat vel scalpūt ea nec tractā domanib⁹ cum illis sicut masculi ludunt: neq; enim ad eorum ora que intra vuluam latēt longius remota tangere possunt. 18. ¶ Ceterum masculī micturum in summo est virge. 19. ¶ In semina

Et regionibus. ¶ Fo. lxxvii.

vero longius est os vesice. 10. ¶ De temporib⁹ hō expedit cō-
tēplationē tuā adhibeas vt an-
ni habitudo si salutifera sit vcz
aut egrota cognoscas. Si enim
or⁹ stellaz put dz fuerit ⁊ occa-
sus i autūno aq̄ multe. 21. ¶ In
hyeme hō pauce: neq; serenū: ne-
q; frigidū pl⁹ opportuno. Vere
q; ⁊ estate aquaz cōtēperantia
annū sanū atq; saluberrimū ne-
cesse ē eē. 22. ¶ Si hō signa secū-
dū q̄ debēt in ortu ⁊ occasu non
fuerit opportuna: hyems hō sic-
ca ⁊ borealis. Ver aut pluuiosū
et australe febres acutas: atq;
lyctērias in estate necesse est ve-
nire: q; vcz intrans autūnus vel
estas terrā vernalis pluuie non
in estate infusam inuenit sic q; ⁊
austrinū duplicare necesse fue-
rit: ppter ea qui terra insula sit
⁊ alios ardore calidavētres igitur
graves molles humidū: vnde
⁊ multa egestionē abūdant.
Cerebra aut tenera sunt in hac
itaz qualitate dū aer habetur
morder carnē ⁊ corpus: acutis-
sime febres tūc ingruunt vel ir-
ruūt ⁊ maxime his qui slegma-
tici sunt. Z yenteria vero mulie-
rib⁹ ⁊ quibuscūq; viris natura-
lis cōplexio humida est. Si aut
caniculare temp⁹ pluuiiale fue-
rit multūz hyemale ventiq; sup-
tannas irruūt morbi extingunt
atq; autūnus speratur futur⁹ sa-
lubris multoties pueri ⁊ mulie-
res commouūtur sed ⁊ sensum
pauci quoz qui euadūt in quar-
tanā febrem: a quartana hō in
aquā citrinā deneniūt. 23. ¶ Qd
si ecōtra hys austrina nimisq;
pluuiosa fuerit. Ver aut siccū: ⁊
boreū: mulieres pregnātes i ve-
re abortiūt si tūc eis tps pa-

riēdi fuerit. 24. ¶ Si quoq; fet⁹
emiserint ānihilatos atq; defec-
tos emittūt: q̄ aut p̄tinuo mo-
uent: aut viuūt semp ānihilati
atq; defecti. hominū lyenteria:
oculorūq; dolorē. Alij catarrū d
capite i auriculā patiunt: s; de-
licatis ⁊ mulierib⁹ lyctēria: de-
licatis nāq; a capite i ventrē de-
scēdit eis slegma. Eis at q̄ cole-
rici sūt sum⁹ ascēdit ad cerebrū
⁊ cir tegit illō. 25. ¶ Mulieres eo-
rū sp̄ egrote m̄tri suis mēstruis
redūdant nuncq; piguescūtq; vcz
nō illis naturat⁹ s; ex morbo cō-
tingit: s; cuz concipiūt plurime
abortiunt. nati vero eoz pluri-
mū sp̄asmoz anhelitu: morboq;
yleos afficiuntur. 26. hunc aut
locū viri inhabitantes lyctēria
⁊ colerica disinteria ⁊ ephydimō
id est febres longa et vcrus ac-
emorroyis affligit: pleuressis hō
aut peripleumonia aut causon
morbive acuti: ppter ea q; ven-
tres liquidos hnt oculi eorum
cacesia infestatur: nec tñ fortivl
longa nisi quando super illos
vniuersalis accidit morb⁹ voto
vcz austro aerq; mutātem eoz
capita nebula ⁊ fumo implent
Et si deniq; ad quinquaginta p-
uenerint annos in os a capite
reuma ipsi q̄ in epilepsiam ca-
dūt que cui aduenerit totū cor-
pus possidebit: ⁊ maxie si caput
subito calore vel frigore pcutiat
q̄lq; hō loc⁹ frigidorū ventorū
locis oppositus est sine ortui p-
tinens sine occasui illi venti sui
locales vcti sunt a calidis at ob-
tegit: aq̄ itaq; sueficee graues
digeri plimū dulces sūt. hitato-
res duriz fortes s; eoz crura g-
cilib⁹ totisq; sūt p̄nētia: vētriū
hō iferiora hnt durissima supio

9 Et regionibus. 6

ra vo lenia ⁊ mollis atq; curre
tia plimūg d colera nō flegma
te capita sana durissima: s; ipi
plarimi rūpūnt: vñ ⁊ hernia one
rant plimū nō i pleuresis mor
bosq; acutos necesse ē icidātq;
vētres cōstricti sunt sicq; ex q;
cūq; morbo i ēpima ducunt ei⁹
rei cā ē tetan⁹ corpis ⁊ cōstipa
tio vētris i qb⁹ etiā vene rūpūnt
ex frigiditate sue aque multū
comedūt nec tñ multū bibūtq;
vtriq; sufficere nequeūt nō illis
obralmia facile enenit: s; si ene
nerit oculi cōcrepāt. ⁊. ¶ Tunc
nes eorū cū ad annorū trigin
ta etatem peruenierint multū i
estate sanguis p nares fluxū q
multū patiunt nōnulli i epile
psia cadūt si tñ ceciderit fortis
sima est: alij diutius viuunt q;
quecunq; erent super corpora
eorū nō infunduntur neq; dolēt
habitus rudis animiq; minime
modesti sūt qvtyq; locales mor
bi nunq; in huiusmodi morbi
loci incolis adueniunt nisi qñ
vniuersales affuerint. mulieres
ibidē steriles ex frigiditate aq
⁊ siccitate cū tarda digōne neq;
em mēstrua illis p oportūo: s;
parua ⁊ mala adueniūt que cū
pceperint difficiles ex maligni
tate aque parturiūt: neq; ei plu
rimo abortiūt. q aut pariūt fi
lios lac hfe nequeūt: s; hoc pp
cōgelationē ac frigiditatē aq ⁊
asperitatē: spalm⁹ q; accidit il
lis: dolor quocq; pulmonis atq;
consumptio qd grece epilētos
nominat ⁊ maxie in parturien
do: ⁊ ex eiusdē part⁹ difficultate
q; videlicet nerui ⁊ vene que in
pulmōe sūt distrūpūnt: pueri ea
rū ⁊ puellē ex aq citria laborāt
pueri qdē i testiculis: s; cū ado

lenerit euanescent ac dissoluitur
pueri tandem polliuntur.

¶ Evētis calidis ⁊ frigidis
⁊ vrbibus q in eis site sūt
eadē intētiōe cōtinent. Itaq; de
omni vrbē q; cunq; est iter estiuū
ortū ⁊ hyemalē sita: ⁊ q; q; huius
cōtra posita sic est accipere om
nis vrbis q in ortu solis posita ē
securior est q; que in septētriōe
est vel in calidiyenti statu sedet
in illa ei calor: ⁊ frigus minor
⁊ sicciora. ⁊. Morb⁹ q; minor et
lenior: necnō ⁊ aqua q fm solis
est ortū clara lenis ⁊ hūida nē
pe aer ibi nūq; gross⁹ habet q;
numiū a solis pntia phibet qd
ex hoc dāf intelligi: q; aer hūi
dior in mane grossior ⁊ spissior
repi: ea nō que apposita ē i so
lis occasu: humiditatē semp h;
aeris. habitātū facies pulchre
ac lenes colores splēdidi perlu
cētes nisi his qdlibz aliud acci
dēs obstat. ⁊. ¶ Vasculorū voces
sūt clare ⁊ acute h; nō facile tra
scunt nec obtēperant germina
nascētia loci meliora alijs atq;
salubriora. ⁊. ¶ Ad salugini p
tinētes male sunt ac nocive: aq
fontiū fm ortū solis existentius
omniū sunt meliores: scdō vero
omniū eorū q inter estiualem ⁊
hyemalē ortū sunt: quorū etiam
meliores sunt oriētes ortui pti
nētes. Postea vero q inter occa
sum estiuale ⁊ hyemalē existūt
s; hāc oim petores meridiane
sunt hyemalē ortū ⁊ hyemalem
occasū existentū: ille nō que i
septētriōis parte sunt alijs me
liores. Quaz illas q currūt q;
qd san⁹ fuerit ⁊ fortis bibere si
ne timore pōt: de qbus nimiz si
cut egrotāti bibere opus fuerit
illa q sue egritudini pueniat ē

De aere et aqua. Fo. lxxix.

eligēda qđ si ita fecerit non de
uat a salute: ventrē durū hñrē
aqua saporata lenis et clara in
uat. 5. ¶ Mollem vero vinctio-
sum atq; slegmaticū dura ac tar-
da digerit omnis aq̃ q̃ cito di-
geritur vñrē facit mollē et humi-
dū: tarda autē dura calefacit at
q; pstringit, prauē autē itelligūt
palāq; delinquūt: qui p aquam
salsam vñrē mollire ex sue sciē-
tie paruitate estimāt. illa ei cō-
tra solutionē q̃ dura est et tarde
digerit vñrē desiccāt postq; hūi-
dū reddūt. 6. ¶ Siq; pluuiiales le-
uēs saporate ac lucidissime sūt
p̃mo nāq; sol ab aq; qđ subtili⁹
et leui⁹ est attrahēdo assumit qđ
inde dephēdim⁹: q; id qđ graue
et salsū fuit i suo mō remanere
videm⁹ s; sol qđ leui⁹ et subtili⁹
est nō solū d̃ fluminib⁹ attrahit
s; ēt de narib⁹ et q̃buscūq; locis
hūidis humiditas nāq; i rebus
hūidis inuenit: necnō i oib⁹ qđ
hūiditāq; subtili⁹: ac leui⁹ est a
sole desiccari sic cōprobatur: si
q; ei sedeat ad solē optus etiā
vestimēt; sudat eq̃liter. 7. ¶ Si
vero in vmbria est inequaliter:
q; est longinquus a sole et remo-
tus vnde et aque pluuiiales pu-
trent malūq; odorē exhalāt: q;
ex multis cōgregate sunt aq;:
et iō leniores alijs putrescere so-
lēt ac mutari. cū autē sol accepit
eas et in altū suspēdit frigescūt
et aeri cōmīscēt: turbidū vero
suum nigredinem reddidit seor-
sum in nube iungit: quod hō le-
ui⁹ est purgat atq; dulcescit. Q;
de sole decoquit sicut et oē cum
coquit saporitū dulce efficit. 8.
¶ Hac ergo humiditate fit a so-
le dispersa in aere atq; suspēsa:
s; eā in vñū coadūnatā ventres

diuersis pñb⁹ cōcurrētes colli-
dūt dissolūtesq; corrūt: rurū⁹
maxie cū ea tractē s; q; opziūt
q; vñz plimū nūq; sit nisi cū nu-
biū grex a vētis in vñū pfecte
et coadunat⁹: atq; alijs vētis p-
currētib⁹ intercepr⁹ dispgit: et
idē sublequēs nubes illā pñrūt:
et hūiditas cadit. Cū nubibus
grossis nigrescētib⁹ spissis at
q; graui⁹ obuiā vēti veniētes
pfligēdo cōpūmūt. hūiditas ca-
dit sicq; pluuia crebra dīcedit.
De itaq; oēs aq; putribiles qđ
sunt s; nō dñt habere odorem:
q; si contingit odor: bibentes
brāco si sunt atq; tussim: vocisq;
sustinēt grauitatē: hē aque sico
quātur nihil pñunt. 9. ¶ Aqua
vero glacialis atq; nivalis om-
nia mala est: postq; ei semel iue-
rint cōgelate nūq; in pūstinaz
pūertunt naturā. qđqd em aq;
saporitū ē et leue clarūq; fuerit
ac purum id gelu adueniēte ro-
tū recessit: qđ hō turbidū pñā
sit: qđ sic poteris probare si em
aqua in vase ad mēsurā positā
sub celo pgelari dimiseris cūq;
cōgelata fuerit in sole vel quoli-
bet alio calido loco liq̃facta ea
dē remeteris mēsurā: mīxtomi-
nus inuenies eē. 10. ¶ Si tr̃ autē
de gelu et nūe: ex qđ nūmip ol-
bus significat: q; sol aque subri-
litate ac lenitate accipit et disp-
git gelu sup eā nihil pōt. gros-
sum hō nō dissoluit aut deloco
remouet. 11. ¶ Vis qđ nūe: sili-
bus prior ē oib⁹ aq; multiplicat
bibētib⁹ strāgurā: et i vesica pe-
tra: atq; i sub:henalib⁹ dolorē: et
i cor; et herniā i testiculis gignit
et maxie ea qđ de magn; flumi-
bus alioz lacū stagna recipiē-
tib⁹: vel ex multis et diuersis ri-

De aqua et aere. 66

nis fluentibus est similiter et ea que de altis locis currunt. non ei omnes similes sunt: est enim saporita et dulcis et salsa hyemalis: et que de calidis currit locis. habet ergo cum aliis alijs commiscetur modo dicitur fortior modo minor: secundum videretur. hec ei septentrionalis potestatem vero. illa vero meridiana non quod si in vase moram fecerit: fecerit quocumque necesse est ut faciat: et habentia bibentes aut homines quos diximus morbi afficiunt. Quibus vero veteris mollis est et lenis: neque vesica multum calida: neque in collo iuncta: hi sine difficultate mingunt neque quicquam turbidi in vesica relinquunt: et quod vesica inferiora habet calidissima: necesse est ut collum habeat totum: quod ergo illa in calore naturam excessit: et inde collum intumescit: quod apparet et vena non egreditur: sed in inferioribus retenta coarctatur. Et quod itaque lenge est et subtile mictum emittit: quod turbidum et grossum est ibidem congelatur. Sed congelatio illa in primo quidem anno fit parua: postea vero capit augmentum: quoniam abundantijs mingunt: quod cumque grossum in vesica retinetur: sic ibi inuiscatum in lapide conuertitur. Cum ergo iningere voluerit: in os vesice lapis descendens obstruit: et via refragatur: tunc vero dolor augmentatur: quod ob id inueniunt virge pruriri. Unde ipsi scalpunt et excoriant eas: causam illam ibidem esse putantes: vis autem huius rei varia est. Si quis vero ignorat sibi adeam tribuere: illius situm inquirat opergo quomodo vixit erga ventos et ortum solis posita habeat: non enim in omnibus hoc equaliter est septentrionalis namque habet naturam meridianam est: atque situm orientalis

non sicut occidentalis est. Si illi civitati que contra solis ortum ac septentrionalis situm ventum habet et aqua saporita parum inter alia supradicta loca ab aeris mutatione nocet: contra vero cuiuscumque humiditates et aquas saliares bibunt atque paludestres nec aperta est secundum orientem nec liberum habet odoribus eis multum est aeris nociva mutatio. Et etiam maximum est studium adhibendum bonitati aquarum vel malignitati earum. Si paludestres vixant stagna aut mollia aut grossa aut ne ab orientis locis decurrat: siue petrosa siue salsa sit: aut digeri dura. Sed nec in terris negligenti habet: si sicca sit et inaquosa vel humida et aqua aut coarctata aut arcta vtrum edita et emittens. Si autem est in habitatione dietarum illis amabilis vel saporosus sit potumne an cibum an quies an exercitium vel laborum vel manducare. In his autem omnibus inquirendum est. Sciendum namque quod si quod hec omnia vel horum plura quod dixerimus cognouerit. Si in aliis quod oppidum ingrediat: quod nunquam antea adiuverit vel scuerit quicquam ex eo nihil aliud latebit: et de civili morbo: quod de corporis habitatorum naturis: et cuiusmodi sint: morbum itaque curare poterit: neque in subtilitate opportune curationis errabit: neque ei hec ignorans quicquam curare: vel arbitrio poterit operari. postquam quod aliquid temporis transierit accidentia vera et accidentalia loci in locis in hyeme et estate ventura predicet: nec non et singulos morbos quod singulis hominibus accidere debeant ex eorum dietis: nisi vero morbi ex aeris prauiate procederent: non quod de vniuersali sed per

De diuersitate aquarum. 650. lxxx.

culariter igererēt. 18. ¶ Cū igitur medic⁹ tēperatiā aeris tēporūq; discordiaꝝ pnotauerit. sciētia sua semp vtilis ⁊ ad salutari⁹ igenū puenit morbi: ea hō q̄ ore a. tiffima tractauim⁹ recta tenēt ⁊ credūt nouit astro nomia nō minimā pte eē medicinē q̄ q̄ppe hoies pmonet mutationes ptiū tēporū. 19. ¶ Itē ciuitas q̄ cōtra posita est calidis vētis. s. q̄ inter ortū ⁊ occasum eq̄noctialis mediū tenet: ea sp̄ ab eis incutit: aq̄ hō illi⁹ multet et calide sunt: aq̄ salte calefiūt in estare ⁊ refrigerāt i hyeme. 20. ¶ Habētū capita humida ⁊ flegmatica vētes sp̄ salubres ⁊ defectio sp̄ possidet corpora multo cibo vel potu. sufficere pp̄ corporū defectioez nō possunt. ⁊ ideo multū recipiūt potū: q̄ eius multus est alicuius: que quidē ciuitas tēporis vernalis est similis in tēperamēto caloris ⁊ frigoris. Egri- tudo i ea minor ac iualidior. Sitr autē ⁊ ois ciuitas in vētos parum caloris sita habet.

¶ De diuersitate aquarū que est inter bonitatem ⁊ maliciā ⁊ diuersitate terrarum.

Hic etiā dicturi sum⁹ q̄ aq̄rū sunt meliores vel salubiores q̄ petiores plusue nocue ⁊ q̄cqd inuaminis vel nocumēti eas comitet. q̄ videlz sciētia multa est: ⁊ ad corporee salutatis ingenium.

¶ Aquę igit turbulēte stagnātes salmares ⁊ palustres: estate calide sunt: ⁊ grosse: austeri odoris pp̄ue q̄ nō currūt: sed pmanēt pluuia sapientiēte: atq; solis splēdore pp̄etuo eas cō-

burente. Itaq; necessario fiunt male: et absq; calore colerā rubeam generant.

¶ He q̄dē in hyeme frigide cōgelate atq; turbide sunt ex nubibus et earū cōgelatione: q̄re flegmatice deueniūt. Bāchos et colerā pcreātes. dolor q̄ accidit oculis ex caloris ⁊ siccitatis in corporib⁹ dominatiōe senibus catarrus: ex defectione nernorum ⁊ cōsumptione: q̄dā vero moriuntur: alij autē latera desiccantur dextera.

¶ Si em̄ hyems calida pcesse-rit: ⁊ austria: neq; a natura corpora induruerint et vene. Ner autē subsequit siccū: ⁊ septētrionale: cui itaq; id supflui qd̄ h̄z cerebrū cū reumate: ⁊ tussī deberet dissolui: tūc poti⁹ cōgelatū reddit: atq; coagulātū: post ea hō itrāte estate cū suo calore sic magna mutatio fiat: p̄dē accidunt egritudines. Sed et illi ciuitati q̄ ptra solis ortū ac septētrionis ventū siccū h̄z: ⁊ aq̄ saporita: p̄p̄ iter alia supradicta ab aeris mutatiōe nocere q̄ hō ⁊ cuiuscūq; habitātes salmares aquas bibūt: atq; palustres: neq; posita ē h̄z ouētē neq; libez h̄z odorē: eis multum est aeris mutatio nocua.

¶ Si hō estas sicca nimis: calida fuerit morbi cito euanescent. si hō pluuiosissima extēdetur. q̄cūq; ei morbi occasiōe aduenerit illi i putredinē necesse est pueri: q̄s q̄dē morbos mollicies vētis quā greci vocāt: et aq̄ curina sp̄ cōsequit: q̄ nutriti iunt non cito vel leuiter: nec grauiter desiccantur.

¶ Si hō estas nimis pluuiosa fuerit ⁊ austria ⁊ autū⁹ similis

De aqua et aere.

ter hyemē egrā ē necesse futu-
rā. flegmatici ergo et qui. xl. an-
nos sūt in causon. Colerici in
pleuresiz ac pipleumoiā cadēt
¶ Qd si est assicca: et austria: au-
tūnus hō sūt pluuiialis sit atq;
septētrionalis: in hyeme do-
lores capitis facillimeq; cerebri
atq; tussis: raucitas q; accidit
et reuma quibuscūq; hō et ptilis.
¶ Si at septētrionalis sit: neq;
dieb; canicule pluuit: neq; artu-
ri euadūt flegmatici et pfortāt.
¶ Si at et qui hūide nature
sunt atq; mulieres. Colericis
hō est valde nociuū: q; eorū sic-
citas suscipit incrementū: acci-
dūt itaq; illi; accidētia febrisq;
acuta ac diuturna.
¶ Alijs hō colera nigra: qd em
est ex colore rubeo subtili et aq;
so icēdū: qd hō grossū relinqt.
sūt quoq; et de sanguine: q; pp
hec pnotata passio contigit in
flegmaticis aut contra est.
¶ Iuuenū corpora nō mollia sz
sūt sicca et spissa. itaq; q ea q di-
rim; bñ pscrutādo nouerit p
pēdere: poterit pñutiā q mor-
bi sūt vēturi ex tps mutatiōe.
¶ Cōsiderādo ipsaz et mutatiōis
essentiā et rurs; maxime q for-
tio: sit et superās i q videlz me-
dicū nō vltro dāt catarticū opz:
neq; coqre añq; decē dies vlt plu-
res trāsacti sūt: fortior autem
plusq; nociua ea mutatio q so-
l; ē mutatio estiuā. mutabilior
hyemali et autūnali. hec vero
duab; d causis. Cōsiderādū q;
et arturi ortū et occasū pleiādū
his nāq; tpsib; morbi prolōgā-
tur: sed qdā magis: aliq; hō mi-
nus: aliq; aut mutantur in aliū.
¶ Dicēdū quoq; est a nobis de
asie et europe distantia quorūq;

diferentias adiūcē hñt: in ol-
bus at reb; nature: et in forma
in q etiā n parū distare noscūt
de q re: q; multa sunt q referi-
mus ad eas q plurime sunt et
ad fortiores resolutiones ser-
monē redigere volo. Asia euro-
pe valde hūa est i oib; nascen-
tium hominūq; naturis.

¶ In illa q; quecūq; meliora
q in ista sunt: atq; picipis ho-
minū hō q; lita māsuetior: atq;
modestior: ē necnon et aie vires
excellētiore ibi q vñq; locorū
sūt: q; itaq; oim bona ipso-
rū cōplexio cā est: illi; em loci re-
gio in medio solis ortu est. vñ
inhabitantes neq; calore neq;
frigore superabūdāt: qd hō m;
tudo ibi rerū ac magnitudo
maior q; vbiuis locorū est inde
venit q forte ē id qd a natura
est: q; cōplexio equalis est: non
tamē omnis asie terra equalis
est cōplexionis: sed varia est.

¶ Que hō ciuitas iter calidū et
frigidū: ibi media locata ē ei;
cōplexio tēperata: arbores igē-
tes et exelset: et aq; saporiter: et ap-
te siue de celo descendētes siue
de terre fontib; surgētes: neq;
nimio exardēt calore neq; mul-
ta exardent siccitate.

¶ Semina q; et plante ibidem
multiplicant: necnō et ab ipa ter-
ra vltro generant hoies etiam
suorū arborū fructib; vescunt:
q; d loc; sūt ad alia sibi magis
cōgrua trāspplantant: atq; gna-
re faciunt pecora sua castrā et
armenta: ideo q; nimis quiera
sunt bonū quoq; habent alimē-
tum: homines ipsi beniuoli no-
biles habitu: carnosī corpore
atq; magni: formosi parum dif-
similes magnitudine voce et
pulsitudine:

pulchritudine nā loci z regiōis illi⁹ cōtēperātia: tēporū vicine vernalis cōplexionis p̄similes sunt. qui ergo hui⁹ nature sūt sollicitudini apti atq; labori n̄ inuitē: sed voluntatis effectū.

¶ Et sciēdū q̄ ex temperamēto abūdāt aialia z eoz forme variānt egypt⁹ qdē de nubrib⁹: sufficit hec nra i hoc snia ptinētiā ad dextrā hyemalis or⁹ vī q̄ ad illū trāsītū q̄ michonitus noiat europē filis est. Ubi enī multa tēporū mutatio ē illa regio aggressis: z inēqlis lōgos mōtes z altos h̄ns multāq; arborū varietatē. Ubi nō pua mutatio: illuc inēqlis regio est. Si q̄s āt hoīm q̄litate z hitu time tur q̄sdā eoz excelsis mōtib⁹ ni mūq; aq̄sis silēs eē repient q̄litate. alios āt subtili⁹ parūq; aq̄sis ptē nō palustri terre mltū herbe fieri alios sicce ac grosse ¶ Adhuc q̄z si tpa iter se variātur z eoz forme diuerse efficiūtur: de gēte nō illa q̄ parū inter se distat vtr̄ dixim⁹ restat vt de illis iter q̄s multū diuersitatis est natura ac silitudine sicut ē loqm̄r: ab his igit q̄ capita lōga h̄nt exordiū capiam⁹: quia alijs nullis similes sunt.

¶ Causa ergo lōgitudinis capiti p̄mū a m̄terib⁹ ē habita. i. cōsuetudo: deū nō nā p̄suetudinē est cōsecuta. qd̄ iō factū ē vt illi hoīes atosi eē atq; audaces insinuerent: cōsuetudo autē hec adoleuit q̄ vcz mor vt nascebat isās illū accipiebāt: ei⁹ q̄z caput i lōgitudinē aptabāt sicq; ligabant ingeniātes rotū duratē amitteret. q̄ res eoz capita in lōgitudinē adduxit qz vcz ip̄s nāz ad q̄ cogit post:

ea nō lōgioris tps mora vsū i naturā cauillādo iseruit. Jam nūc itaq; nō ē cā lōgorū capiti cōsuetudo: s̄z sola nā ē. Qz vero sp̄ma ab oib⁹ mēb⁹ corpis descendit: sanū qdē a sanis: firmū qdē ab egr⁹ currēs: z rurius qdē sic opatiōes sūt vt calui cal uos: variū oculos varios: strabo q̄z generat strabonē. Cur q̄ q̄ lōgū caput h̄z silt nō p̄creet longū: sed iam parua est capitū longitudo ad pulcorū comparationem: eo qd̄ nūc cōsuetudo remota est: et ipsa gens est alijs cōmixta. Qui vero habitant in terra p̄hephynos: eoz regio paludestr̄s z cala vñ filios p̄creant multos fortes. ciuaria ex paludib⁹ habēt mansiones calamus z viminib⁹ i ip̄sis paludib⁹ molunt. q̄ prop̄ ex ip̄is pauci ad als trāseūt regiones: trabes itaq; summis z imis: cōstruētēs minūdo semper inēqlitatē loci machinānt bibūt āt aq̄s calas nō currētēs putrefactas a sole ac pluuiarū nimietate: s̄z. z hoc mare quod p̄hephynos d̄r: stās est nūq; currens p̄terq; quidē in illud flumina dcurrūt qd̄ si currat par ac pigrū est: atq; subtile: qz maximū chaos illud cōcurrēdo: pluuiā d̄scēdit: q̄re forme habitantiū p̄hephynos inter hoīū formas prodigales sunt i cras sis quidē crasse in corpore: corpore. Jūcture q̄z illoz z vene i carne latētes: nō appent. colore qdē citrino silēs sunt aquaz citrinā h̄ntib⁹: hui⁹ itaq; regionis veni austri sūt: h̄nt etiā quē dā aliū locale flatū vehemētē: z corrūpētē caliditatē exhalatē incole piceon dicunt.

Articella.

Septétrionalis vō nō eis in
sufflat: qz eos plene ptiger mi-
nime pōt. qd si sufflat: sufflat d
fecte. hec itaqz nra ē snia de di-
uersitate naturaz atqz formaz
in asia habitantium.

O Et racūdie āt eoz et au-
dacie puitate subiūgen-
dū est. min⁹ bellatores sunt qz
illi q europam colunt qz qēto
res atqz modestiores cuius rei
cā tpa sunt q in calore quidē vl
frig⁹ nō multū permutant sed
fm similitudinē atqz vicinita-
tē: neqz enim eoz atos pertur-
bāt: vel corpora plena de cōple-
xione in complexionē pmutant
quamobz nō facile irascūtur.
Mutatio nāqz aeris cā est com-
motionis hominis ad iram: ne-
qz illū quiescere permittit. hac
quidē de cā asiani quieti sūt at
qz modesti: sed etiā aliqua con-
suetudo est vniuerse nanqz asie
nō suis dominant. quidā ergo
asiani nō alijs obsequunt quē-
admodū hellēi z trabi sibimet
ipsis fortasse dñantes nulli ob-
tēperādo discunt prodesse: qui
vtiqz fortiores z animosiores z
audaciores oib⁹ sunt: qui pu-
gnatorib⁹ oppugnātes sibimet
capiūt predā vñ z ruffe alias
iuste dedec⁹ pportāt inueniunt
etiā asiani diuersi: quidā ei in-
stia: aliū inuisti: diueritate tēpo-
rū sicut diximus cā qui etiā nu-
biam tenēt eleni. sedaces sunt
atqz molles pigri pugnare ex-
tēperantia temporum. 2.

Et i europa qdā gens traco-
rum: trachi tamē plusqz queli-
bet alia gens sibi consimiles
sunt. Similiter vō egyptū in
calore. turchi vigēt in frigore:
terra turchorū viridi ē z petro

sa ac mollis: tpa vō eoz ac for-
me ab omni gente diuerse: sibi
qz consimiles sunt. regio mise-
ra sub polo ē i mōtib⁹ vñ septē-
trio sufflat: z ad quā sol cū occi-
dit estiuo tpe appropinqt par-
uo qdē tēpore paruoqz calore
calefaciens eā: ad hāc aut vñ
ex calidis partibus spirantes
minime peruenire possunt nisi
minores atqz frigidiores va-
leāt a parte vero poli frigidi
turgēt pp nubes geluqz: z aqz
multitudinē: sine qbus illa mō-
tana non sunt: vnde et inhabi-
tata deseruntur. 3.

Aer illi⁹ regiōis mltoties i
die nebula occupat: quapropt
hoiū forme crasse sunt et car-
nolenta vt neqz iuncture i eis
appareant: humidi et molles
z inualidi ventres humidissi-
mi nimiuqz currētes: qz quidē
desiccari ipossibile ē. in huius
regione nā nostra ē aerea atqz
tpa habente: que enim corpo-
ra humide atqz frigide sunt cō-
plexionis ex eis parū dissoluta
sunt: presertim si in humida sūt
z frigida pariter regione. cete-
rūqz cibaria in ventre aut i mē-
bris prout expedit nō dcurrūt
qz colere rubec ad id opis de-
ficiunt: sicqz corpora eoz gra-
uissima necesse sunt: sz z i figu-
ris vtriusqz sexus mascul⁹ vcz
masculo. femina vō femine si-
miles sunt eadē causa: qz eozū
tempora vicina sunt: nullo mo-
doqz sperma corrumpitur: nisi
abūdantie siue morbi accidens
incurrat: tñ itaqz crassi sūt z la-
ti qz infantulos suos pānis sicut
egyptū nō inuoluunt: qd iō fit
vt sup eqs fixis natib⁹ latissqz p-
stare possint etem masculi illoz

Et regionibus. 6 Fo. lxxxj.

semper in: curribus deportant. usque
dum ad equitatum puentum fuerit ipsi
sunt aut paulatim eorum de loco in
locum excessus: nasorum vero latitudo
iam dictum est esse.

¶ Turchorum autem gens rubens huius
coloris: neque ei super eos sol cum
suo ascendit calore. Albedo vero
cum frigore iterum in ruborem muta-
tur. Huius autem non in multum est pre-
creatura filiorum: neque ei masculinavoluntas
in coitu sit: quare et minus generantur
quam semine raro paritur: hoc est quod
matris spuma attrahere non potest: in
quod est subtilius iterum operis: menstrua
ei illis non oportune: sed parum post
quam longum tempus adveniunt. vis. n. ma-
tricis: et multa eis corrupta est
crassitie: ociose namque ac delicate
gerentes ex nulla identem motione
virescunt vero eorum frigidi et humidi
sunt in quod re magna fictione deprehenditur
quod: chetres et famulas frequenter
tunc mori ut masculo coierit: sunt
das precepisse inuenimus. quod pre-
dicto ex multa exercituum promotione
corporumque attenuatio euenit.
multum est irachis castitatis: filios sunt.
neque coire possunt. feminas quoque femi-
nei corporis exercitio atque locu-
tione modo imitantes. Quibuscumque
venere post auriculas incidunt eis
ultra primum ab omni generatione orbantur.
illa vero alta gens que europam et multum
ad iunctam magnitudinem longitudo
die atque forma per suorum temporum va-
rietatem differt quod quidem tempus va-
rietas magna ac valida est ac
crebra in calore nimio vel hyeme
forti: multa vero pluvia postmodum
dum vero nebula subsequente crebris
ventis. hac quoque diuersitate perpetua
spem atque coagulatio: atque pre-
creatio diuersa sunt alio namque
modo coagulatur et estate alio vero in
hyeme alio vero pluuia effluunt

et alio vero in neblis pluuia
itaque que europam primum ab iuncta disse-
runt quod asia colunt. Differt quidem in
vltimo: quod forme nimirum ipsa sper-
matum conceptione per diuersa
tempus diuersa figurantur.

¶ Et quemadmodum in forma cor-
porum differt figure: ita quoque ne-
cesse est eos differre et qualitate. sunt
enim iracundissimi duri icultri atque
aggressivissimi. hoc autem ex multa
mutatione primum quoque stabilitate
sic habitatores europe fortius ai-
unt quod alie sunt. oculi quoque ac pigri-
tia ex aeris qualitate prouenit: per
quam in eis alie corporis: laboris et
exercituum tolerantia prestat. Quies
autem et requies timore et ignavia la-
borum et agitatio aiositate: mi-
strat: quare europes et militum gau-
det: et pugna: cui quibusque: vltimi
liari respuentes. Differt et hac primum
varietate: scilicet eo vero quod eiusdem
europe terre pars alta est et magna
illa vero parua. hic autem profunditas:
hic quoque planities. rursus in
temporibus mutatio parua. 6.
¶ Sicut vero modo in puulis. Aliter autem quod
cumque sicca et altissima multumque
aquosa habitant regionem terram quoque
multum habent diuersa: necesse est
quoque hos formas habere diuersas: ad
laborem duriciem aiorum firmam aspe-
ram et angustiam quod vero loco profun-
da incolunt: et petrosa eos calidi
di plusque frigidi venti sufflant
aquas tepidas bibunt corpora
eorum magna nec bene posita
sunt. lata sunt et carnosa: piluli nigri
sunt et calor albi statici. cole-
rici autem nequaquam patientes sunt
labores nisi fortissimae et peruerdi-
ne sunt neque naturam habent. Qui
autem flumina habent in quod pluuiales
et alie pluuat aqua: hi magis icolu-
mes sunt illis ac meliores: quod vero

De pharmacijs hypocratis libellus

nō: s; post sibi fontes sūt pigres
q; paludes siue saliaz sūt vñ-
da bibēt i vsuz. oēs hos mltē
et varie faciūt distare figure.
sunt q; citrinū: vter eis larg^r
multū q; z splenis habetur. 7.
¶ Qui vñ i alta habitāt regio
ne eq̄lis odore atq; aq̄sa: eorūz
forme: z corpa bona magna: cō-
similes vsu: atq; natura boni tē-
peramenti audaces.

¶ Quelibet vñ tra macra atq;
subtilis inaquosa z aspa aer:
cōplexio intēperata illi asperi
sunt forma: z tetanosi colore q̄si
citrini: z nigri iracūdi rigidi.
Vbi nimia mutatio: mltasq; di-
uersitas habitātū forme z aie
atq; nature mltē sunt diuerse.
variant et z nature ex varieta-
te tēpor. deinde regionū: e q̄b^r
cib^r est postea vñ aq̄rū iueniū-
tur z forme hoim varie s; q̄li-
tatē nature regionis. vbi em ē
terra crassa z hūida p se: aq̄sa
ea q̄dē est in estate fri. cal vñ i
hyeme: rpa bōa z sibi puenien-
tia: hñt habitantes crassos nā
fortes hūidos i labore illis ex-
ercitio minime pdurātes ani-
mi segn; z otiosi i artificis: ige-
nū duri z grauis: non sunt aut
acuti siue subtilis.

¶ Quib^r vero regio lenis ē z p-
funda: pfundit aut i hyeme z a
sole icēdit in estate z hi corpis
aspi sunt z tenu; ad laborē for-
tis ad imodicā irā veloces: ni-
hil illis pter snūv aspirati ani-
mi viciniores q̄ modestie siue
quieti i artificiali ingenio subti-
les: audaces: atq; pugnātes: s;
regiōis nascētia hñc natū sūt
vicina. Et sciēdū q; nature z for-
me mltū hñe sūt: atq; diuerse.
¶ De his at q̄ diximus ita ē si

q; q̄ras: q̄ d naturis restāt illa
contēplare ab his z nō errabis
a veritate.

¶ De aqua z aere finis.
¶ Hypocratis de pharmacijs li-
bellus incipit.

De pharma

cijis antē cause nō
vt estimant sunt:
eadē eim pharma-
cia purgant: qm
alta purgat q̄ p̄suevit purga-
re: est at q̄d suppurgauit: q̄ et
cōueniētia facit: q̄re nō vt p̄tigat
pharmacie debēt dari. Arbitra-
ri em opz z cibos nutriētes non
pharmacas esse min^r autē illis
hoies em hos recte quidē ap-
petētes salui sūt: nō vñ recte la-
borāt si pdātur aut purgantur
sicut a puris medicinis manife-
stum igit ē z hos pharmacas
min^r z tardi^r pur; pharmacas.
¶ Vt hi tardiores z p̄suevi nob;
sūt q̄tidie intrātes i corp^r. Vane
aut z negligēt traditi cibi ptur-
bāt hoies z egrotare faciūt q̄dā
mōr puras z acutas si absq; pal-
siōe tabsq; cā tradat aliq; n̄ dz
opari aliqd p̄ferēs. Opz igit p-
mū tradet coleric; q̄dē q̄ colerā
purget statiq; at q̄d flegma: hy-
dropicis q̄d aquā: melācolicis
vñ q̄d nigrā colerā. Si vero eē
hui^r purgaueris cōueniētia vñ
nō purgas: q̄ vñ nō pueniūt pur-
gas: q̄re ad vtrāq; peccare ē. q̄
igit dōes alicui medicinā tra-
dere sup^r siue inferi^r interrogat
ipz opz si vivit bibit medicinā: z
vix vñ i iferionib^r pharmacas
acut^r ē. z obedit cito aut dur^r: z
si acut^r z bñ solubil fuerit: mol-
lioub^r z mioub^r pharmacas di-
ger: si vñ dur^r fuerit fortiorib^r

eg^ret. Idē aut mod^o rad supiora
si hō nūq^u dicat neq^{ue} sup^r neq^{ue}
interi^{us} purgatū fuisse: aut potas
se phar^maciā scire op^{er}z si ad in
grediētia sano ex^{ist}i bñ solubi
lis erat yster ad iferiora aut bñ
vomēs ad supiora: z si ad reple
tiōē quādā fact^{us} diaria supne
nit ip^si. hui^{us} oia op^{er}z inquiri quō
possis recte p^{ro}sulere: malū em̄ ē
accidēs tradētē phar^maciā hōi
interficere. Quicūq^{ue} qdē igit a
febrib^{us} vehemētib^{us} occupat ne
q^{ue} oportet his medicinas pur
gatinas tradere est utiq^{ue} post
feb. si hō nō in quatuor: z i decē
dies: colere em̄ carnes ex^{ist}es
ip^soz z vētres accipiūt phar^ma
ciā z nil purgat^{ur} feb. fit maior
z color mutat^{ur} z yctericū sūt. mo
ta em̄ corpa z nō purgata neq^{ue}
comedere volūt neq^{ue} bibere: sed
oia horrēt: z vt frequēt^{er} peunt
Si hō accipiat phar^maciā z añ
meridiez nil purgat: a meridie
hō purgās subtilis fit: z finit. Si
hō hūc diē circūfiat^{ur} sil purga
tiōē post fe. san^{us} fit. Si hō feb.
iterū occupet ip^sm destruit non
puenit fortib^{us} passionib^{us} phar
macias purgatiuas offerre: s^{ed}
si quē op^{er}z clisterizare p^{ro}gruit q^{ue}
tiefcunq^{ue} volueris vt periculo
suz ei ē. Scōm aut eadē rōnē et
in estiuo tpe a canis ortu dies.
60. obseruare op^{er}z non tradere
phar^maciā sed clisterijs vti
id est enim periculum.

De phar^macijs finis.

Hypocratis liber de insomnijs.

Somnijs
ea vob^{is} bona sūt
que ad vltimā no
ctis partē itelligē
tie representēt res

eo q^{ue} interdū agebant mō: aut
de illis deliberatōes atq^{ue} p^{ro}silia
Sanitatē em̄ signāt: q^{ue} diurnis
in p^{ro}silijs anim^{us} p^{ro}manet nulla i
pletioē nulla erinantiōē: nulla
alia deniq^{ue} re externa aut adnē
titia supat^{ur}. Quē hō his p^{ro}ua ac
inter se repugnātia sunt: si vehe
mēt^{er} vehemētē si modice infir
mā in corpe pturbationē esse te
stāt. An igit a negocijs abstine
ri oporteat necne iudiciū nō fe
ro. Verū tū corp^{us} iō purgādū ē
p^{ro}sulo q^{ue} ex mā quapiā superat^{ur}
p^{ro}tingit secretio aim z intelligē
tiā pturbās. Qd si vehemēt^{er} di
screpēt: p^{ro}dest vomitū mouere: z
i q^{ue}ntū dē modicos lenescib^{us}
sumere. Erin cū deābulatiōib^{us}
mktis z acrib^{us}: tū mediocrib^{us}
exercitatiōib^{us} vtēdū. Sin min^{us}
vomūt^{ur} ocūs: z tertia ps cibis de
mēda. Rursusq^{ue} eadē vict^{us} rōnē
q^{ue}ntū vsq^{ue} diē vtēre: adiecta de
ābulatiōis z vocis exercitatiōē
Deinde postea dñs imortalibus
supplicādū. Sol luna celū stelle
ex p^{ro}suetudie pure lucidē splēdi
de p^{ro}spectui subiecte i bonis sūt
indicātes q^{ue}ppe oī ex pte corp^{us} bñ
valere. Quare hic hūc p^{ro}siti vi
ctu p^{ro}suādus ē. Si qd hō p^{ro} ap
paruerit: morbū corpi a valid^{us}
validiorē: ab ifirmis leuiorē in
stare māifestissimū ē. Atq^{ue} si stel
laz extern^{us} circūit^{ur}: solis medi^{us}
lune: q^{ue} causis adiacet: extingui
qd aut ledi aut occultari aut oī
no ipēdiri vltus fuerit: eidē cir
cuit^{ur} p^{ro}ti morbum supuenire: te
nuiorē qdē: si ab acere vel nube
stellaz aliq^{ue} afficiat^{ur}: si ab aq^{ue} seu
grādine: vehementiorē. Signo
nāq^{ue} hūiditat^{is} z pituite excre
tiōē in interiorē excūserētā i
cidisse. hūic igit expedit i vesti

Liber hypocratis.

mētis sudoris q̄s marie euocan
 di cā pmo qdē sensim. deide ve
 hemēter currere posthō exerci
 tationē mētis subinde deābula
 tiōib⁹ vti p̄adio itermittēdo.
 Ac tertia demū cibis ablata p
 te i qnū diē puū assumere. tū si
 maior offensa appet. fouere. Si
 qdē ea de re corp⁹ p̄supficiē ex
 purgari p̄fert. q̄ i exteriorē cir
 cūferētiā detrimētū test. Præter
 ea cibis siccis: acrib⁹ austeris:
 meracis: z exercitatiōib⁹ marie
 siccis vti. At hō si qd eiuscemo
 di pati lūa videat: int⁹ euulsio
 nē fieri pdest ab acrib⁹ falsis:
 lenib⁹q̄s cibis vomitū excitare
 magna vi currere: vocē exerce
 re: p̄adiū itermittere vtiq̄s cibi
 detractiōe z vict⁹ moderatiōe
 hīta. Deide vomitu iterū facto
 i qntū diē modicū cibū adhibe
 re. Ubi āt sereno celo circuit⁹ a
 siccitate affligi laborare supā
 ri v̄ egrotatiōis piculū ē. Jgit
 op⁹ ē laborib⁹ d̄mere: victu hūi
 diore leni balneis maiore q̄te
 sono multo: donec cōsistat vti.
 Si igneū qd z iccū stellis illis
 repugnās p̄spiciat: bilis excretio
 nis nota ē. Si viciē demū ocul
 tē piculū ē ex egrotatiōe mori
 Si in fugā aut h̄rūf: aut h̄se ce
 leriter fugiūt alijs deiceps lse
 quētib⁹ future nisi hō curet:
 isanie mer⁹ ē. his itaq̄ oib⁹ ve
 ratro i p̄misenunci: victū mode
 rari cōuenit: aliter victū ab aq̄
 repeti h̄ alienū ē: vinū neq̄q̄ gu
 stare p̄t q̄ tenuissimū lene dilu
 tū. Jtē ab acrib⁹ siccitib⁹: fal
 sis calefaciētib⁹ abstinere: nec
 h̄ exercitatiōib⁹ nālīb⁹ z cursib⁹
 i vestimēto vti q̄ p̄limis absit
 frictio: lucta: saltatio: z vehē
 mēs exagitatio molis cubet de

fideat p̄terq̄ nālīb⁹ laborib⁹.
 Post cenā deābulet. Bonū ē ē
 foueri h̄z somēta subide vomē
 re. Ad trigesimū diē ne impleat.
 implet⁹ bis i mēse vomitū a dul
 cib⁹ hūidib⁹ z lenib⁹ prouocet.
 Que aliūde alio nlla necessita
 te aut vi vigēte: vagant: aim so
 litudinē z cura affici docent
 hūic nēpe. pdest ex toto p̄q̄sece
 re: z aim ad spectacula risū p̄ci
 pue mouētia vtere. Si min⁹ ad
 id saltē qd p̄ biduū aut triduū
 spectādo mēs exhilaret. post h̄
 stet. si id h̄ pderit: egrotatiō
 eē metuēdā. Qino stelle q̄ circū
 ferētia pure z splēdide vlabi ac
 oricis p̄tē petere vidēt. bōe va
 litudis testimōia sūt: p̄p̄ea qd
 qd qd v̄ i corpē ē spatū. v̄ i alio
 excretū v̄ i carne pululās id p
 be oē occidit: circuitu cui recte
 adheret excidit. Que hō ex il
 lis nigre z obscure siue ad occi
 duū siue i mane siue i trā siue
 paulo supra deferri vidēt mor
 bos denūciās. Que. s. g. uedies
 q̄ i mare: malos alui h̄r⁹: q̄ in
 terrā: tubercula in carne marie
 nascētia his p̄fert tertiā portio
 nē cibis d̄mere exercitatio q̄ vo
 mitu i qntū diē victū tēperare
 alio deiceps qnto die cuiusli
 bz gñis cibū adhibere. Tū ite
 rū scō vomitu ad eūdē supiorē
 victū redire. his deniq̄ celestib⁹
 b⁹ i fidere qd tibi v̄ideb̄ pur
 z hūidū: bonā valitūdinē cōdit
 Qm̄ id ab erhere d̄scēdisse i hō
 minē. Tale āt aio representari q̄
 le hois: itrauerit. Ecōtrario ni
 grū q̄ d̄lib⁹ i purū z minie illu
 stre: mali morbi: nō ab impletōe
 certe aut exināitiōe: s̄z ab exter
 na cā instantis iudiciū habet
 hūic ergo cōducit multayr cur

re: vt q̄ minima corporis liqua-
 ctione: ac spiritu spissimo vñs
 aduentu malū ppellat: prinuſ
 q̄ km cursuſ acrob⁹ deambula-
 tionib⁹ vtendū: vict⁹ aut in q̄r-
 tū diē mollis ⁊ leuis adhibeat.
 Quodlibet tibi a deo puz dari
 visum: secūde valitudinis signū
 est q̄ ingredientia corpus pura
 sint. Cuiuscūq; horū q̄i inspe-
 ctio extiterit: nō est bonū. Mor-
 bū em corp⁹ inuasisse pstat. Idē
 hūc sicut priore curari opus est
 Aquā lenē sereno celo sine vehe-
 menti quidē ma defactione aut
 graui tempestate pluere videri
 bonū: tēperatū nāq; ⁊ purū e ce-
 lo spm intrasse demonstrat. Ecō-
 trario magnā ipure aq̄vz cū p-
 cella ⁊ grādie pluere: morbū ab
 aduentu spū notat. Sitr hūc te-
 nui victu ⁊ cibis oī modo perq̄s
 paucis vñs oportere. Si q̄ cele-
 stiu astroz signa cognoscēdi iu-
 dicio p̄dit⁹ fuerit: debet ex ill
 cū sibi suū valitudinē vict⁹ ge-
 nere p̄spicere: tū etiā dūsuppli-
 care: p̄o bonis q̄dē. Soli ioui
 celestri ioui f̄estri. Minerue ter-
 restri Mercurio: apollini: p̄o
 q̄i⁹ aut dū⁹ maloz auersori-
 bus terre ⁊ heroib⁹ vt oīa gra-
 tia ⁊ aduersa a nobis auertant
 Insup̄ et ex sōno p̄pinquāt qd a-
 criter itneri: aut audir: tuto ice-
 dere secure ⁊ sine vlla formidie
 curreſ. Itē terrā planā bñq; cul-
 tā arbores floētes ⁊ fructuosas
 ⁊ mites fluuios p̄ more aq̄ lipi-
 da: nequa q̄ iusto pleniores mīo-
 resue fluētes fontes iridem ⁊ pu-
 teos insōnio aī oculos obferva-
 tū: his oib⁹ indicij cū corp⁹ bñ
 hē tū p̄o oēs circuit⁹ ⁊ vict⁹ atq;
 extremēta p̄ nā eē cognoscūtur
 qd istoz q̄iū apparet: malide

trimenti est. Nā auditum ledi:
 circa caput esse nō docet. Igi-
 tur matutine: quinetiā km cenā
 aptissime erūt deambulationes ad-
 dito supioris vict⁹ genere. Cru-
 rium offensa vomitu cōuellēda
 est pleniorē luctayēdū: seruata
 eadē in cibis rōne. Aspera corp⁹
 impurū esse dicit. rer amat plu-
 res post exercitationē deambu-
 lationes. Arboz sterilitati hūa-
 ni corporis p̄uices ostenditur.
 Si q̄dē sine folijs arbores ab hu-
 midis ⁊ frigidis detrimētū: cū
 folijs aut sed sine fructu a cali-
 dis: ⁊ siccis: vñt vict⁹ rōne hēc
 refrigerat⁹ ⁊ humefiūt: illa siccā
 ⁊ calefiūt. fluiū non p̄o natu-
 ra fluētes sanguinis circuitū si-
 gnāt: largi⁹ quippe excessū: mi-
 nus defectū. Cōmodū igit ē vi-
 ctu hoc implere: illud tenuar. Si
 ipuri flui: p̄turbationē signifi-
 cāt. purgāt at a cursib⁹ ⁊ deambu-
 lationib⁹ multo spū citati. No-
 cturue fontū ⁊ puteoz imagies
 ventos circa vesicā esse idēcio
 sunt. Res igit vñā mouentes
 ad purgationē aptissime sunt.
 Mare turbatū aliis maluz sub
 esse testimonio est. Auxilio sūt
 res alium soluētes lenes ⁊ mol-
 les. Terray dom⁹ mouēs sano
 aduersaz valitudinē. Egro sani-
 tatē ⁊ instātis mutationē polli-
 cet. Valeri idēo victum mutare
 perarile ē: qd totū a p̄nti corp⁹
 afficitur. Egrotati aut in eodē
 persistendū: q̄ ab instante cor-
 pus mutatur. Terrā vñ a mari:
 vel ab alia quapiā aquay mul-
 titudine inundari: egrotationē
 multe q̄ in corpore inest humi-
 ditatis expectandā esse testat.
 Quare vomit⁹ p̄adū intermissi-
 sio exercitationes siccivict⁹ per

necessarij sunt. Deinde ex modicis et parū assumēdo ad consuetudinem reuertendum. Utique nec id i bonis ē i somno terrā nigrā aut crematā videre. Qñdo qđē in vehemētē et mortifex morbus incidere piculosissimū est. Sicci tatisēsi eruperantiā carni istā tē deprehendit. Laborib⁹ ergo. Itē in cibis quicqđ siccī calidi aeris et vinā monētis: demēdū. vict⁹ esse dyspſiane decoctū ins res deniq; oēs molles leues et modice qđē: potui vinū dilutū albiū copiosi⁹ dādū ē. balneo frequentiore et calido vtēdū. Sz hō minime ieiuno: emolliat: cōq̄escat. frigus solē caueat. Telluri mercurio heroib⁹ diuinā rē faciat. In palude sine mari fluminib⁹ natāre videri: nō bonū. Q: humidi excessus testat⁹ opz hūc sperare victū i se exercet: sebu citātī aut bonū q̄ calidū ab humidis extinguit. Quicqđ neq; maius minusue: sz ex cōsuetudine et p sui natura ē apparuerit p bono valitudinis habet. Uel sē candidā siue pulcherrimos calceos indui bonū. Qđ ex mēbris mar⁹: nō bonū: vtique qđ minus opz vict⁹ rōne hoc augeri: illud minui. Nigra oīno morbi da atq; piculosa sūt. Uti fr emolliūtur et humescūt. Nonā mutationē pdicūt. Puros et i albisve stimētis mortuos videre: bonū Itē ab illis aliquid puri accipere in nobis ē. Nā et corpis et reingrediētum integritatem declarant. Ex mortuis quippe nutrimenta incrementa et semina pificiūtur. ppterea q; hec si plura in corpus serpunt: lanitatis sūt. Rursū nudatos vel pullatos vel sordidos vel e domo qđ ca-

pientes auferētē sue cōspici: nō aptum. Morbus ideo arguit q; res corp⁹ ingrediētes noie sūt. Confugiendū ergo ad cursum atq; deambulationes: ac vomitu facto alimentum molle et leue adhibēdū. Corpora quēcūq; in somnijs deformia in cōspectum veniūt: hominēq; terrēt insoliti cibi satietate: excremētum: cholera: deniq; morbum piculosum exponūt. Necesse itaq; erit vomitū monere: et in quantum diē cibis q; leuissimis et modicis minimeq; acrib⁹ siccisve aut calidis: pſertimq; laborib⁹ natura lib⁹: ppterq; sz cenā deambulationib⁹. Item balneis: sed vero calidis ac quiete vti a sole pterea et frigore cauēdū ē. In somno videri qđ assueti potus aut cibi sumere: alimēti inopia et animi laborē pbat atq; carne validissime qđ marum excessus infirmissime aut minoris. Ut ei qđ assumit bonū: itaq; est quod apparet. Cibis ideo demēdū i quod alimēti eruperātie id testimoniu sit. Similiter etiā pnes caseo et melle confecti i somno edi si videant: eiusdem signi sunt. Bq̄ pura epota: bonū sūt. hō oēsnoie. qđ dassueti hōspitare vī: animi desideriu testatur. Quodcūq; vero fugit perterritus: sanguinem a siccitate infestātes deregūt. Utilissime corp⁹ refrigerat et humescit. Pugnare vulnerari: cruciari: vincti corpori secretionē circuit⁹ imicazptigisse signo sunt. Optimum igitur est attenuare deambulari cibis facilibus vti. Tum scōn vomitum intra quinque dies sibi tēperandū. Quinetiam ex vitiis errores: yagatiōes alciūs ma-

li ⁊ granes ptingūt. flumioꝝ tra-
iect⁹: armati hostes: diuersi ge-
neris mōstra: egrotatōis siue i-
sanie argumēta sunt. Per neces-
sariū igit sic errātib⁹ sūt tibi mo-
dici leues ⁊ molles. Tū porro p
malte: pterq⁹ post cenā exercita-
tiōes. Necnō ad qntū diē cū vo-
mitu vict⁹ paulatim tēpat⁹ sit.
Insup a calidis balneis desidia
frigore sole canēdū. hec q̄ serua-
re voluerit: pū vict⁹ rō dictata
vobis quantū p hominē deo iu-
nate fieri potuit: excogitata in-
uentaq⁹ his semp in vita bñ va-
lere poterit.

Et ad dei omnipotentis laudes
cū libro de insomnijs iponit si-
nis oibus operib⁹ hypocratis
que ad manus nostras perueni-
re potuerunt.

Joannis Damasceni medici
clarissimi Aphorismi incipiūt.

Iberet te

Deus fili amātissi-
me a deuio error⁹
⁊ in via cōseruet p-
spirat⁹: atq⁹ meū
velle de te mihi digne posse cō-
cedere: atq⁹ in eodē agilez face-
re: sic desiderium tuū iunctum
meo compiat in te. Nouerit di-
lectio tua a fili mi: q⁹ petitionem
tuam de aphorismis medicine
scribendis propter nihil aliud
prologauit nisi quia verebar ne
aliquādo fastidiretui dīderū
meam longitudinem velle tēta-
re: ⁊ pcrādo cognoscere. Jā nūc
vero quantum inde cognoue-
rim sufficere videatur: quia cuz
maiores nostros peritissimos
viros quemq⁹ fastidiosūz noue-
ris sepe arguisse non egre tibi
ferendū est. Ceterū ipse presen-

sisse potes me semp vtilitatem
tuā quesiuisse: ⁊ nunq̄ te deserē-
do plus aliū coluisse. Deus om-
nipotens dirigat mentē tuam in
beneplacito suo ad vtilitatē ser-
uoz suoz. Ecce iā aphorismos
quos me scribere rogasti: medi-
lectioni mando.

Cere in medicina immēsa p-
funditas est. 1

Opari aut scōm libros abscq⁹
perfecta rōne ⁊ solerti ingenio:
molestum est. 2.

Ingeniū aut naturale adiū-
uat artē ⁊ naturā regentē: q̄uiz
autem contraria. 3.

Abūdāter aut libros pitorūz
vetēz relegere: ⁊ secreta eoz di-
ligēter discutere: inuat oēm sa-
pientem ⁊c. 4.

Vita brevis est ad cognoscēdūz
vires oim terre nascentium. 5.

Tu aut ea q̄ palā sūt: ⁊ i q̄b⁹
oēs pueniūt: maxie q̄ pbasti te
ne. Que hō i dubio sūt ⁊ in q̄b⁹
dissentiūt omittē. 6.

Illud hō nō dē nos cōmouere
q̄d in sapientū dictis h̄t. 7.

Quedā sunt q̄ nō vñ nobis ad
plēnū rō attestari: s⁹ poti⁹ credu-
los habere. 18.

Illō q̄ppe q̄ medicamur sub-
tiliūba est: neq⁹ em hūana nā er-
roris piculū incurrere nō pōt:
sertim in subtilibus. 9.

Quidēdit⁹ oīno secularib⁹ ne-
gotijs: alas delitjs: negligit fū-
damētū medicine: philosophie
⁊ artū doctrinā nō ei fides ad-
hibēda est: ⁊ maxie i eavbi Gal.
⁊ Aristo. pcordāt: vbi discordāt
difficile veraz inuenit. Animal
scōm frigidū ⁊ hūidū nutrit: s̄m
calidū ⁊ hūidū vinit. 10.

Vir⁹ siue p̄tutes nāles v̄l spūa
les varia noīa h̄ntesyna eadēz

Aphorismi

est. f. virtus.

¶ Sed h3 diuersa i subiecti mē-
bris officia: diuersis vocabulis
nuncupantur.

¶ Cōplo nālis fm vicinitatē q
dē ē sepabil: accu tñ ē illeparibil.

13. Quādamodū tā vitia ai q si-
guī corpis ab autēparētib⁹ ca-
dūt rēp dītant ita q3 morb⁹ diu-
turn⁹ 7 maxime si fueris i prin-
cipali memb⁹.

¶ Medicina q tēperamēto vici-
na est 7 est odorifera si cibis q3
fieri possit optimum est.

¶ Colligatio corpis 7 aie h3 or-
dinis naturalis cōsonantiā fa-
cta ēvt subsistat. Vñ cauedū est
ne des ei fortē medicināq fortitē
mutet eā: vt ea q ē i tūa pte.

¶ Cōpletio corpis aiati ad fi-
gurā nerui cōsona est. Non igit
temerarius sis in medicina for-
ti:que eam dissoluat: 7 aperiē-
do corpus in aliam completio-
nem mutet.

¶ Medicina stiptica 7 odorifera
7 tēpamēto ppinq custodit 7 cō-
fortat pncipalia mēbra 7 virtu-
tē naturalē hmōi tibi sic semp
vtendum vt confortes naturaz.
Si enim naturam cōfortaueris
morbum medicādo inuat cura-
ri. Sivero eā neglexeris: negle-
ctam deficere permiseris nihil
prodest.

¶ Espar 7 stomachus sunt posi-
ta int efficacia nature vt nutriāt
sicut i frumētis: q si accidētī ali-
quo amiserint cōplexionē 7 mi-
nuet cursum nature.

¶ Calidi morbi pl⁹ frigidis sūt
mortiferi propter ignei motus
velocitatem.

¶ An corpi aliqd acciderit, non
ei dandū est nō noceat pncipali-
bus mēbris. Qd si feceris, inde

nocius eris: 7 magnuz iuuare
non videberis.

¶ Vitiiū animi seqtur cōplonez
corpis: cū igit corp⁹ patitur: et
marie pncipalia mēbra medici-
nā maxie aie exhibere minime
negligas: vñ v3 gaudeat vt o do-
ratu: visu: auditu: quod nō nulla
medicīne pars est.

¶ Medicinaz qdā 7 maxie q fa-
ciūt in summo capitis: post ce-
nā: 7 qñ itur dormitur dāde sūt
vt natura ad interiora intenta
ab altissimis membris attrahē-
do sensus alleniet. Sifr aut vbi
morb⁹ iā pualuerit 7 maxie in
principalibus mēbris.

¶ Nulli medicīne mēbrū pmit-
tendū est aliqd nisi ei que ad cō-
plexionē ei⁹ aut ex parte: aut ex
toto ptineat ad similitudinem
medicīne nutritiis mēbrū: que
medicina si nutritibilis q3 fuerit
vtilis est.

¶ Medicina hia ad contrariū
deponendū est: 7 non fm cōple-
xionem eandem.

¶ Infirmis defectis nulla me-
dicā aut cibariadanda sunt ni-
si ea q facile possit natura pati:
7 ppue tēperamētū in quantita-
te 7 qualitate sit.

¶ Medicamīa pauca tibi tenē-
da sunt: nisi quoz innamēto se-
pi⁹ ex⁹ p⁹ fidere possis: toti⁹
em mltitudinis notitia icōprehē-
sibilis est. Ne cū p singla volue-
ris iqrēdo discurre mltiplici
diuersitate sensuū distractus i
nullo possis fidē habere.

¶ Rerum proprietates dubia est.

¶ Ea nāq multi olim experie-
tes arbitrati sunt facere a pro-
pueritate quod pleriq faciebāt
natura.

¶ Unde vidēdū ē ne i ppteratiz

9 Joannis damasceni. 6 Fo. lxxvi.

purgatione negligas naturam
que notior est. 29.

Humores in hyeme natura. pl.
dispergit: et vere in?estate aut
et autumno min? tunc itaq; opzvt
medicinemur qñ potior est. 30.
frequetatio morbi in pñcipali
mēbro dissolutionē corpis pñu-
ciat. Dū oēs calefaciēdo: et dissol-
uēdo: et nāz pfortādo: salubrius
purgantur q̄ per catarticū: aut
per vomitū: quoz neutrum sine
detrimētō sit nāse: si tñ eos ca-
lefaciēdo dissolutos ad pñcipa-
lia mēbra desluere nō ptinetur
Qd si timetur ad qōlibet aliud
ingentū recurrēdū est. 31.

Cauendū est ne ab egritudine
cōualescētib? innatū āpā ad in-
teriora medicamento redire co-
gatur: ppter pñcipaliū mēbroz
defectionē: sed aliter dissolutuz
expellatur: qd leui? fieri potest
q̄ tñ addi: nec q̄ sibi sufficiat
ad distributionē minuendoz
pñcipaliū membroz. 32.
habitatēs in qñto aut serio cli-
mate pl? minnere sanguinē ex-
pedit q̄ septio: aut in pmo: aut
in scōo: aut in tertio. 33.

Apā in membro pñcipali sine
doloze naturam in regimē dimi-
sisse sigt: marie si ex co. ru. aut
ex sanguie est qd rarum est. 34.
Corpora naturaliter frigida et
hūida parū i vētre recipiūt. mi-
nus hō reddūt: vētres quoq; eo-
rū plurimū liquidi sunt: et infir-
mitas diuturna. 35.

Calidis enim et siccis contrariū
conuenit. 36.

Ab infirmitate surgētibus ciba-
ria sibi nociua petētibus nō ne-
gāda sūt: sed ingeniā dū in qñ-
tātē sibi vtilem mutando. 37.

Opz aut in infirmo salutē pro-

mittere semper: nec vnq; illuz a
spe deponere et si ipse desperet.
Cōpletio em corpore animi af-
fectui semper inheret. 38.

Ingeniū naturale medici cum
puo artis fundamento adiuvat
naturā in naturale suum. 39.
Medicorū illiteratorū simplici-
um: adolescentiū luxu subiacē-
tiū vt plurimū homicide. 40.

Opz etiā egrotū de oibz vnde
egritudo nasci solet tā exteri-
oribus q̄ interioribus inqñ: et sz
potiorem partem iudicare. 41.

Stouosoz supbiā: et ad natura-
le multiloquiū si sapias contē-
nas nec te egrū ifrogare poia
pudeat. vna em vbi morb? in-
tra venas exiit fallax est. 42.

Si interrogatus spvelociter rñ-
deas: dubitandus es. 43.

Curca infirmū cōstitut? sui sani
qñtatēz ai affectionē puenit co-
gnoscas eaz hō q̄ illū noueris a-
masse p ceteris aut cōcupiscere
ad memoriā reuocando lauda-
re: et si licitū sit añ oculos pñtare
aut se mor? facile hituz pñtāter
pmittere: et sic in eoz ipse illum
animare non desinas. 44.

Multū inuat paliticos ad eoz
latera nālē calozē apponere nō
tñ igneū: sz adolēscētis puelle.
Una medicinarū i iuuamē: (45.

to eqliū: et sapore odorifero et le-
uio: eligenda. 46.

Datate consuetudinē nociuūz
pessimū ē et maxime veterē. 47.

Quō nulla puenientia sit inter
aquā et calozē nālē ita nō est pur-
gādū nisi medicina q̄ nō sit lon-
ge a temperamento. 48.

Timendū est em ne horēs eaz
nā reiciat: et nō misceat humori-
bus: nec corroborata noxiūm
expellere possit. 49.

¶ Opus est ad purgandum iterclulos humores in similitudine sibi puer tam medicina pigeniu vt natura ea recipiat apte: et recepta p venas deponet: et sic pfortata facili inimicu suu excludat. 49. si i qritate fortior fuerit deficit natura: nam contrariatur ei. 50.

¶ Ante purgationem homo p aliquot dies humores comouendi sunt et dissoluendi cum medicina cibalis cibo medicinali. et sic cum pntis diei abstinentia sunt purgandi. 51.

¶ Balnea non sunt necessaria nobis ad refrigerandum calidum aut calefaciendum frigidum: sed vt dissoluant et sudare faciant: et desiccet et humectent. 52.

¶ Tyiaca magna necessaria est dissoluat et dissipat mundet. Sed pueris adolescentibus et senibus et defectis parum dandum est inde. 53.

¶ Morbi exteriores vere et estate magis sunt curandi. Interiores vero per contrarium. 54.

¶ Morbi ex penuria quantitat: vt qualitatis non minus quam de plenitudine nimia nascuntur: vnde medici multi in temeraria purgatione delinquent plerumque. 55.

¶ Medicina data si victa natura non eos quos quimus expulerit humores remanet in corpore: et humorum mutata qritate morbos inde intendit generare. 56.

¶ Corpora frigida et humida ossa nervos inuadidos habent: vnde sanae egritudinis: et egra sanatati habilitiora sunt. 57.

¶ Spasmi in pueris cum summa diligitia et cautela curandus: neque ei intus violenter medicina redigendum ne natura in modum valida ex humore quem habet adhuc a matrice copia repleta succubat. 58.

¶ Morbido corpori non forte triu. vel eadem die per nimium aeris calidandum est et contrarium. 59.

¶ Acute egritudines plerumque in senibus quam in iuuenibus timede sunt citiussem in bonum malum firmant cibaria quippe que recipiunt mutat natura eorum in similitudinem frigiditatis: vnde celerius ad sanitatem reuocant timede non osunt: quod de febre caloris naturalis acumen egritudinis sustinere non potest. 60.

¶ Frigidi morbi in senioribus difficilius: in iunioribus facilius curantur. 61.

¶ Balnea et tepata potio iuuat causam et contrariam cause. 62.

¶ In nimio exercitio positos ante cibum parum quiescere oculos aut parum exerceri oportet. 63.

¶ Labor et exercitium quodam dolore vnde in eo positi non dolent sed pluribus morbis illaboriosi etiam sunt ad comparationem illius laboris nisi cum dolore morbi labor excesserit. 64.

¶ In iuuenibus spiritus emissio raro ex frigidityte accidit. 65.

¶ In iuuenibus epilepsia et spasmus in primis secundo et tertio quarto climate ex naturalis coloris loptia et tepameti defectoe vnde sanitas eorum ex calore et tepamento costare debet magis enenit raro ex nimia frigiditate sub qritate vel quantitate multiplici teperameti vnde purgatio prouidenda est medicina calidissima non ad vltimam subtilitatem prouidenda. 66.

¶ Cum quis vult caput purgare aut cerebrum aut istra sensum pilulis maioribus. et grossioribus: et post cena est in domitu datus faciendum est. 67.

¶ Ad nimiam humiditatem in stomacho subtilis puluerem damus. 68.

¶ Si cui principalia membra defe-

Joannis damasceni. 66. fo. xcj.

eta habēti aut debilitata catar-
ticum necessariū fuerit clistere
faciamus. 69.

Abundātia stomachi pillulis
pulis et recentib⁹ hūidis ieiuno
stomacho datis purgāda est: et
his qui biberunt deambulādo
commouendum est. 70.

Pillule veteres et desiccate
pulis q̄ dētur humectande iūt
per noctē in aqua calida. 71.

Omne catarcticum necessario
corru. commouet. 72.

Qui. 50. annor⁹ aut plurimū
sunt: in medicina eor⁹ nō est insi-
stendū q̄ cole. rub. purget: q̄ ip-
sa p se facit humectatio corpo-
ris fundamentum est. 73.

Principalia membra natura
liter defecta hñibus canēdum
est ne acutā medicinā: sed ad vi-
cinitatē temperamenti redactā
accipiant. 74.

Due species si simul mīrte bi-
bere sint necessario tan q̄ si sepa-
rati: vtrāq; lacerto⁹ et carnē ge-
nerādo suū nālē reddīt effectū.

Cōualescētes fm infirmi: 75.
tatē suā: dñt quidē tractari: non
tñ ex toto pmittātur haberi p-
ut añ consuerunt sani. 76.

Op⁹ medicinā fieri ad simili-
tudinē opant⁹ nature: et si dura
aut tarda fuerit: et non fm q̄dvi
deat iuuamentū absq; rōne: absq;
ratione quidem fallax est. 77.

Eger diu fidelimēdico pmit-
tedus est: cuius error a recti di-
stantia rarus est.

Q: si plurimos cōsultat in sin-
guloz errorē plerūq; cadit. 78.

Aspa in senib⁹ nō retrozū me-
dicamine cogat. Quidēdū est em̄
ne natura deficiat ad dispergē-
dū illō: et q̄d expulsiōe totas vi-
res cōsumperit extrahēdū q̄p-

pe est: s; nō cū forti medicina ne
natura cū eo eries corp⁹ erina-
riat: mediocriter igr ē extrahē-
dū. Est nēpe q̄d deperdit i seni-
bus multū: ad differentiā illi⁹
q̄d restaurat. Similiter et i pue-
ris vis nāq; medicine fortior ē
natura eorū. 79.

Infirmit⁹ ad solitū statū ex quo
iegritudine cecideritis tm̄: reuo-
candus est: nō aut ad tēpamen-
tū in omni substantia. 80.

Cuius qualitātē cōplexiōis
nō nouim⁹ sani: eius infirmita-
tē an gravis sit necne: nō bñ p-
pendimus infirmi. vñ medicina
incerta quēq; subsequit. Redde-
re em̄ sanū ad cōplexiōnē tēpe-
ramenti morbus est ad sui sani
qualitatis opationē. Nā vñr⁹
est causa motionis. 81.

Uñ in purgādo corpe si forte
sit ipm cōmonēdū est forti me-
dicina et illi manifesta. 82.

Singulis infirmitatib⁹ ppria
fieri medicamina ad ingeniūz
ad arbitrium medici: perfectōi
propinquū est. 83.

Nulla res sub lunari globo
vel circulo posita: quocūq; gra-
du mutet circul⁹: vltra renocat
i eternū ad illā qualitātē: vñquā
titatis in quo fuerit in ipso cir-
culi motu. 84.

Nulla medicina lenis ē in cō-
tēplatione et opatōe ea em̄ que
lenis vñ graue: que aut grauis
lenem: si attentius eam ispete-
ris comprehendēs. Nō igitur le-
uiter vel absq; rationis cōside-
ratione determinandū ē. 85.

Credere experimento sine rō-
ne fallax est. 86.

Nulla egritudo est que non
habeat opus interrogari infir-
mum. 87.

¶ Ois se. calor: extra naturā est
Sed inter fortē z leuem differt
fm suā materiā qua ppter ei q̄
ex co. ru. est fortiter: quevero ex
co. nigra lēte resistam⁹ opz. 88.
¶ Quodcūq; mēbrū suscepit de
trimentū aliquod seu naturali
mo:bo seu quouis exteriori ac
cidenti: nō ulterius priou statui
perfecte reddi potest. 89.
¶ Mo:bu diurnū: z dfectionē
mēbroz hereditat qdem filius:
sz differēter: aut minorē si alter
pater parentū fuerit san⁹. 90.
¶ Nulli etiā credendū ē studio
so medico: nisi etatē z pbato. 91.
¶ In morbo diurno cui⁹ vi-
na vine sanī similis fuerit: z in
vna eademq; qualitate permā
serit: nō euadet egritudine. 92.
¶ Medicus mediocris qualita-
tis est: z ne nimis mundū admi-
retur: neq; ex toto aspernatur
opozter. 93.
¶ In tpe veris si ex multa hu-
mectatione fiat mutatio aeris
estate nascūtur variolē: apata:
frensis: z febres: nec solutione
purgatiua curantur. 94.
¶ Mulier in dextera pte concipi-
ens raro femina pariet. 95.
¶ Catarrico dato pregnāti: defi-
ciūt principalia mēbra nati oī-
bus diebus vite sue. 96.
¶ Quo nascūtur morbi ex hūo-
rū q̄tate vel q̄litate abūdan-
tia. Si tr est ex dfectione. pro-
pterea nō medicū purgando z
erinaniēdo errare ptingit. 97.
¶ Olfact⁹ z maxime si saliat vir-
mus in caput celeri⁹ q̄ bibitur
cerebrum inuat. 98.
¶ Ex mutatione stellarū i lōgi-
tudinē z latitudinem: vitia z cō-
suetudines mutantur. 99.
¶ Ex diuersitate spacioz regio

nū variantur q̄q; cōplexiones z
vitia nature etiā z cibaria atq;
medicine: adeo vt ea que fiunt
in. 2. ascendant in. 4. z econuer-
so. velut herba hortulana et ag-
restia seu syluatica z domesti-
ca differunt. 100.
¶ Emplastrā atq; vnguenta fm
vicinitatē qualitatis pplexiōis
in similitudinem illius mēbra
cui apponuntur. 101.
¶ Co. ni in inuenibus forti me-
dicina purgare notū. Forz nam-
q; quātitas parua: z equalitas
defecta. neq; enim corpori cohe-
rentia sunt. 102.
¶ Si poterit medicus medica-
ri cum dieta absq; portione pro-
spera euenient. 103.
¶ Si quis per multum tempus
neq; vomitum neq; solutionem
habuit: z eueniat illi subito im-
petu: videndum est ne restrin-
gere festines. 104.
¶ Fumus in corpore aliud ē q̄
ventositas: z pauci nouerūt di-
scernere. 105.
¶ Una sanitatem significās in
oī hoīe nō est eq̄lis: nec in quā-
titate: nec in qualitate nec in li-
quore. 106.
¶ Cui⁹ vitia nō prenoueris sa-
ni: i ei⁹ medicina nō appropria-
bis virtutem egroti. 107.
¶ In conualecentib⁹ apā sic mi-
dicare vt nō ingreditur intus
sz foras: nō fortiter quidē sed li-
niter extrahatur. Si tr quoq; u-
pueris: z in senibus. 108.
¶ Si dementia ex frigiditate z
siccitate procedens ad cerebrū
incuriens sit fumum odoriferi-
ca. z hu. tam itus q̄ foras ei ad-
hibemus: z excitandū calorem
ad iras quoq; interdum patiē-
tem pronocamus. 109

Joannis damasceni. 6 Fo. lxxxvij.

Cōpositio cōplonis sanitatem significās in omni hoīe nō ē eūlis: nec in quāritate nec in qūitate. 110.

Quib⁹ in iuēntute q̄ter i anno tū flebothomari p̄suetudo fuerit h̄mōi. 40. ānoꝝ erūt aut ter in. 50. aut. 60. semel cōferēdū ē. Ulteri⁹ vero ex toto dimittendū est. 111.

Senes a. 40. āno cephalicā venā. 50. medianā: post. 60. basilicam incidere designant. 112.

Qui in iuēntute p̄stituti m̄trū ⁊ frequēter sanguine minuti fuerint annos. 60. calor eorum in frigidū et siccū conuertetur: maxie si fuerit frigide nature. 113.

Custodia virtutis p̄ncipalia membra confortat: ⁊ a morbis tnetur. 114.

P̄ncipalia vero membra confortata v̄tutes q̄z vices reddēdo confortant et a morbis defendunt. 115.

Nati iuuenib⁹ patrib⁹ p̄ncipalia membra fortiora et sana naturaliter habent: ⁊ econuerso. 116.

Sicut ignis ad ea q̄ sunt ca. ⁊ h̄a. semper intendit: ita et morbus ad huiusmodi complexio nem. 117.

Qui aromatū abhorrēt odorē nec saportam sentiunt dieiā vitium est corrupte complexionis illorum. 118.

In omni regione quibuscunq; ex ventis nubes procreari videntur: ex illis habitantiū capita fumo replentur: et sic corrip̄ze nascuntur: ⁊ sensus aggrauantur. 119.

In q̄cūq; puicia q̄cūq; āno mulsule supabūdauit: putredine

nes q̄z morboꝝ supabūdabūt i corporib⁹ habitatoꝝ. 120.

Ieiunare in estate corp⁹ ossicat colorē citrinat: melācholiā p̄creat necnō vīsus ad defectum perturbat. 121.

Sanguine mox vt exierit i aerē ⁊ gelare: fre abūdantiā designat et q̄to magis h̄uaf: t̄to magis contrarium contingit. 122.

Ois puincia q̄ lōgi⁹ est a mari remota nō i meridiē p̄tēsa habitantium cor. sunt sicciōra. 123.

flō ē eadē na ipis i oi regione. q̄n sol ē i q̄drāgulo circulo: q̄p̄pe errat h̄ estas: et h̄ys alibi. ver q̄z i alio loco: ⁊ autūnus in alio: ad q̄rū diuersitatū situs

dine differt: ⁊ p̄plexiōes: ⁊ vitia p̄suetudines habitatoꝝ q̄n enīz ver ē i egypto ē estas i idia ver ⁊ habitantib⁹ sub equi die due

hyemes: ⁊ due estates: et duo h̄a: ⁊ duo autūni i āno sūt. vñ il

lis fruct⁹ abūdātes p̄creāt arbores: memoria est subtilis: et alia huiusmodi multa. 124.

Deficiēte v̄tute officiūt p̄ncipalia mēbra ⁊ morbi afficiunt: neq; illā defendere possunt. 125.

Ubi plurimi p̄cordāt: ⁊ rō attestat: ⁊ expimētū p̄probat: illud añ oculos pone. contrario h̄o contrarium. 126.

Medicina q̄dā ⁊ maxie q̄ facit i sūmo capitis post cenā: ⁊ q̄n itur dormitū dā de sūt: vt nā

sic itēta circa iteriora ab altissimis mēbris attrahēdo sc̄p̄ al

leuiet. ⁊ sic vbi morbi p̄ualuerit h̄ est obseruādū marie i p̄ncipalib⁹ membris. 127.

In nullū medicie aliq̄d p̄mittēdū ē morbū q̄ ad p̄plexiōnē ei⁹ aut ex toto: aut ex p̄te n̄ p̄teat v̄l ad similitudinē tibi mēbra nu

triētis. q̄ medicina si sic fuerit
nutribilis q̄z vtilis est. 128.
Accipe nūc fili carissime postu-
latoz a te aphorismos q̄b⁹ sp̄ si
dus pmanēs ēz eoz autoutatē
opare cōfidēter. Ad q̄s put po-
tui sudās ob tuā dīseretionem
solicite laboraui. 129.

Nā te diligētē sapientiam no-
ui pre omnia. 130.

Præterea valde ceptū op⁹ n̄ ne-
gligere hortor: p qd̄ me nim⁹ le-
tificasti. Et qz libz Salen⁹ gl̄io
sūlūmī trāstulisti: cui⁹ titulū ei
placuit vocari mega tegni: q̄ li-
ber ē vbi maria ē pprietas me-
dicorū. Nūc āt deo gr̄as ago: qz
te h̄mōi p̄mū trāstatorē iuenti.

Explicūt aphorismi

Ioannis damasceni.

Flosculi medicinales extra-
cti ex libris Cornelij celsi medi-
corum omnium ornatissimi. Ex
primo libro.

Alimenta

sanis corporib⁹ agri-
cultura: sic sanitatē
egris medicina pro-
mittit. 2.

Morbi non eloquentia: sed re-
medijs curantur. 3.

Cui⁹ rei n̄ ē certa cognitio: ei⁹
opinio certū remediū habere
nō p̄t. Uez ē q̄ ip̄az curādi rōez
nihil pl⁹ ofert q̄ expiētia. 4.

Interest ei an fatigatio morbi
an sitis: an frig⁹: an calor: an vi-
gilia: an fames fecerit: an cibi
viniqz abūdantia: an intempe-
rantia libidinis. 5.

Neqz ignorāf medicū opz q̄ sit
egri nā: hūidū mag⁹: an mag⁹
siccū corp⁹ ei⁹ sit: validi nerui:
an infirmi: frequēs valitudo: an
rara eaqz cū ē vehemens eē so-

leat an lenis: breu⁹ an lōga. 6.
Quā par scia sit: tñ vtilioz
medicum esse scias amicum q̄z
extraneum. 7.

Ignauia q̄dē corp⁹ hebetat
labor: āt firmat illā naturā se-
nescentem: hīc lōgā adolescen-
tiam facit. 8.

Bis i die poti⁹ q̄z semel cibū
capere homo potest. 9.

Cōcubit⁹ neqz nimis cōcupi-
scēd⁹: neqz nimis p̄timescēd⁹ ē:
rarus excitat corpus: frequens
soluit scire lz eū nō inutīlē esse
quē corpus neqz languor: neqz
dolor sequit⁹. idē iter diu peior:
ē noctu tutior: ita tñ si neqz eū
cibus neqz hūc cū vigilia labor
sequitur. 10.

Imbecilli stomacho q̄ i nūc-
ro magna ps vrbanoz est oēs qz
pene literarū cupid⁹: obsequio
maior ē necessaria: vt qd̄ vt cor-
pous vel studiū vel loci rō de-
trahit cura restituat. 11.

Ex hoib⁹ q̄ nocte bñ cōcorit
mane tuto surgere q̄ vō parū
q̄scere debet qui non cōcorit
ex toto q̄scere d̄z: ac neqz labo-
ri neqz exercitationi: neqz nego-
tio se credere. 12.

Si lucubrādū ē: n̄ post cibū
id facere sed post concoctionē
facere oportet. 13.

Quē iter diu vt domestica: vt
ciuita officia tenuerit hūc tps
aliq̄d suādū ē curatiōi corpis
sui: p̄ia corpis curatio ē exerci-
tatio q̄ sp̄ antecēdē d̄z cibū: exer-
citatiōis āt plerūqz d̄z finis ēē
sudor: aut certe lassitudo q̄ ci-
tra lassitudinem sit. 14.

Nūqz vtilis ē nimia satietas
Sepe inutilis nimia abstinen-
tia. Sepe si q̄ itēperātia ē du-
rior in potione q̄ in esca est. 15.

Scda

¶ Scda mensa bono stomacho nihil nocet: ibecilli accessit. 16.
¶ Post satietatē nihil est agendum. 17.
¶ Ubi q̄s est explet⁹ facilis concoct⁹ si q̄qd assumpsit portioe aq̄ frigide includit: tñ paulisp̄ inuigilat: deinde bñ dormit. 18.
¶ Neq̄ ex salubri loco i granē neq̄ ex graui in salubrē trāsīt⁹ satis tur⁹ est. ex salubri i granē prima hyeme. ex graui i eum q̄ salubri⁹ est pia estate trāsire melius est. 19.
¶ Neq̄ ho ex mltā fame nimia satietas: neq̄ ex nimia satietate fames idonea est. 20.
¶ Periclitat⁹ et q̄ semel: z q̄ bis die cibū incōueniēter assumit cōtra cōsuetudinē. 21.
¶ Neq̄ ex nimio labore subitū ociū: neq̄ ex nimio ocio subit⁹ labor: sine graui nora est: ergo cū q̄s mutare cōsuetudinē volēt: paulatim debet assuescere. 22.
¶ Omnib⁹ fatigatis aptū ē cibū sumere: eoq̄ humidovri: aq̄ vel certa diluta potione esse cōtentos. 23.
¶ Illō quoq̄ nosse opz q̄ ex labore sudāti frigida portio pniciosissima ē: atq̄ etiā cū sudor se remiserit itinere fatigatis inutilis. 24.
¶ Qd ē p̄ p̄suetudinē nocet. 25.
¶ Qui vomere bis i mēse vult meli⁹ p̄sulet si biduo enomuerit: si post. xv. diē vomuerit. 26.
¶ Purgatiōes vt iterdū necesse sūt: sic vbi frequētes sunt piculū afferūt: assuescit et si ali corpus: z ob hoc infirmū erit. 27.
¶ Vinū dilutū pueris: senibus mercacius conuenit. 28.
¶ In autūno pp̄ celi varietate

tem periculum est maximū. 29.
¶ Hyeme ven⁹ nō pniciosa: vere tutissima: estate z autūno si vtilis: tolerabilior: tñ p̄ autūnum: estate totaz si fieri potest abstinendum.

¶ Ex secundo libro.
¶ Saluberrimū ver est: deide ab hoc hyems: piculiosior estas: autūn⁹ longe piculiosissimus. 2.

¶ Ex tēpestatib⁹ pessime sūt q̄ variāt marie: quo fit vt autūnus plurimos opprimat. nā fere meridian⁹ t̄pibus calor: nocturnis atq̄ matutinis: fit etiā vespertinis frig⁹ ē. corp⁹ ergo estate: z subide meridianis caloub⁹ relaxatum subito frigo: re excipit: s; vt eo tpe id marie fit: sic q̄ncūq̄ euenire noriū ē. 3.
¶ Saluberrimi sūt sereni dies meliores planq̄ q̄ tantū nebulosi. 4.

¶ Nā fere vētus vbiq̄ a mediterraneis regionib⁹ veniēs salubus a mari grauis est: neq̄ solū in bono tēpestatū habitu certior valitudo est: s; priores morbi q̄z si q̄ inciderūt: leuiiores sunt: z prompti⁹ finiuntur: pessimū ergo celū est qd̄ egras fecit: adeo vt i id q̄z gen⁹ qd̄ natura peius est: in hoc statu salubris mutatio sit. 5.

¶ Lōgis morbis senect⁹: acut⁹ adolescentia magis pater. 6.
¶ Lōga statura vt i iunēta decora ē: sic matura senectute cōficitur. 7.

¶ Facile corpus infirmū: obesum hebes est. 8.
¶ Si plenior aliq̄z speciosior et coloratio: fact⁹ est: bona sua suspecta habere debet que: qz in eodē habitu subsistere: neq̄
 Articella. m

ultra p̄gredi possūt: fere retro
quasi ruina quadā reuoluunt.
peius tñ signū ē vbi q̄s p̄sue-
tudine emacruit ⁊ colorē deco-
rēs amisit: qm̄ in his que supe-
rant est qđ morib⁹ demat: i his
q̄ desunt non est qđ ipsuz mor-
bum ferat. 9.

Facile secur⁹ est aliq̄s in his q̄
sepe sine periculo euasit. 10.
Ille sollicitari d̄z cui hec noua
sunt: aut qui ista sine custodia
sui tura habuit. 11.

Neq̄s terrere d̄z ea feb. q̄ eodē
die finita est: ac nec ea quidē q̄
q̄uis longiore tpe euauit: ta-
men ante alteram accessionez
quieuit. 12.

Pessimū ē si somn⁹ neq̄ noctu
neq̄ inter diu accedit: id em̄ si-
ne p̄tinuo dolore esse non pōt.
eque nō signū malū est: somno
ultra d̄bitu v̄geri: peiusq̄ quo
magis se sopor inter diu noctu
q̄ continuat. 13.

Vali etiā morbi testimonium
est vehemēter ex cerebro spira-
re. 14.

Sanguinem incisa vena mitti
nouū nō est: s̄z nullū pene mor-
bum esse i quo nō mittat: nouū
est. Interest nō que etas sit ei⁹
a quo sangui⁹ mittēd⁹: neq̄ qđ
in corpore int⁹ gerat: s̄z q̄ vires
sint. ergo si iuuenis imbecill⁹
est: aut si mulier q̄ grauida nō
est: parū v̄z: male sanguis emit-
titur: emorū em̄ vis si qua sup-
erat: hoc nō erepta est. At h̄r-
mus puer ⁊ robust⁹ senex ⁊ ſui-
da m̄ter valēs tuto curant. 15.

Tenuiorib⁹ magis sāguis: ple-
niorib⁹ magis caro abūdat. fa-
cili⁹ itaq̄ illi d̄tractōez sangui-
nis sustinēt celeriusq̄ ea si ni-
mum est pinguis affligit. 16.

Sati⁹ est anceps experiri an-
xium qđ nullum. 17.

Si morbi ratio patit: sangui-
nis d̄tractiōi tps aptissimū ē
dies aduerse valitudinis scōs
aut terti⁹: sed aliqñ ⁊ p̄io die
sanguinē mittere est necesse. si
vehemens febris v̄get: in ipso
ipetu ei⁹ sanguinē mittere: ho-
minē iugulare ē: ergo remissio
expectāda: ⁊ sanguinis d̄tractio
fere diuidēda in biduū. 18.

Satius enim est primo lenare
egrum: deinde p̄opurgare: q̄
simul omni vi effusa fortasse p̄-
cipitare. 19.

Cū ex vena incisa sanguis erū-
pit: colorē ei⁹ habitūq̄ op̄z at-
tēdere. nā si is crassus ⁊ niger
est: vitiosus extat: idēq̄ vitis
effundit. si rubet ieger est ea:
q̄ emissio alio nō p̄dest: vt etiā
nō noceat p̄otinusq̄ is sup̄p̄i-
mendus est. 20.

In acutis q̄busdā cucurbitula
sanguinē extrahim⁹ cū ex vena
vires nō patiunt: idēq̄ auxiliuz
vt min⁹ vehemēs: ita magis tu-
tū: neq̄ vnq̄ periculosum est ēt
si in medio febris: impetu: etiā
si in cruditate adhibeat: idēq̄
vbi sanguinē mitti opus est in-
cisa vena pieceps periculū est.
huic poti⁹ cōfugiendū cū eo tñ
vt sciam⁹ vt hic nullū periculū
ita leue p̄esidiū esse neq̄ posse
vehemēti malo: nisi eque vehe-
mens auxiliū succurrere. 21.

Initia morborū primū famē: si-
timq̄ desiderant: neq̄ vlla res
magis adiunat laborātē q̄ rē-
pestiua abstinētia. 22.

Plus alimenti est in carneq̄ in
nullo alio cibo. 23.

Brassica subcruda aluum mo-
uet: bulcocta stringit. 24.

Ex tertio libro.

Natura repugnante nihil medicina proficit. 2.
Magis ignoscendum medico parum proficienti in acutis morbis quam in longis. hic enim breue spatium est intra quod si quod auxilium non profuit eger extinguitur: ibi et de liberatione: et remediorum mutatione tempus perit: adeo ut raro si iter inuena medicina accessit obsequens eger sine illi vitio pereat longum tempus morbum cum penitus inleuit quo ad difficultatem pertinet: acuto par est: et acutus quam vetustus longum aut quo recetior: facilius curatur. Ignorari non oportet quod non omnibus egris eadem auxilia conueniunt. 3.
In acutis morbis seruius eger alendus est: neque nisi iam inclinatus ut paulo deperita materia ipse frangat: longum maturum ut sustineat spatium mali affectui possit. 4.
Multum interest ab initio quis recte curatus sit: an perperam. 5.
Sola abstinentia sine ulla periculo medetur. 6.
Alicuius aures ait officium esse medicum: ut tuto. ut celeriter: ut iocunde curet. 7.
Id vortum est: sed fere periculosa esse nimium et festinatio et voluptas solet. 8.
Medicamentorum potiores: et alius duci si nisi raro dore pcedi. 9.
Ex egri imbecillitate summum periculum est. 10.
Infirmitas neque nimium potest: neque nimium sibi crucietur. 11.
Optimum medicamentum est opportune cibis datus. 12.
Ubique seruandum ut egri vires medicus inspicat. 13.
Ab uno medico plures curari non possunt. 14.
Scire oportet optimum cibo re-

pus esse febre finita. 15.
Semper egros securos agere conuenit ut corpore tantum non etiam animo laborent. 16.
Periti medici est non potius ut venit appropinquare manu egri brachium: sed potius residere hilarit vultu: potius quod admodum se habeat: et si quis eius metus est eum probabili sermone lenire: ita deinde eius corpori manum ad mouere. 17.
Medicus neque in tenebris neque a capite egri residere debet: sed in loco illustri aduersus eum ut omnes notitas ex vultu perspicat. Cum summo incremento morbum est: vitioque non ante die quartam magna sit antecedenti frigida aqua copiose praestanda est: ut bibat etiam ultra satietatem: et cum iam veteris et per cordia ultra modum repleta satietas refrigerata sunt vomere debet quidem nec vomitum quod erigatur: sed ipsa aqua frigida tamen ad satietatem data per medicamentum utitur. ubi utrumlibet factum est: ultra veste coopulendum est: et collocandum ut dormiat: fereque post longam sitim et vigiliam: per multam satietatem: post fractum calorem plenus somnus venit: per quam ingens sudor effunditur: idque praestantissimum auxilium est: sed in his tamen quibus praeter ardorem nulli dolores: nullum per cordiorum tumor: nihil prohibes vel in thorace: vel in pulmone vel in faucibus: novum: non deiectione: non alui profluvium fuit. 18.
Semper peritacia iuvantis: cor poris malum vincit. 19.
Quartanase. neminem ingulat. Uterque quartana raro nisi se soluit. 20.
Facilius suis quam in liberis tollit hydropisis: quia cum consideret famem sitim: mille alia remedia: longam patientiam propter quod succurrit quae faci-

le coguntur quibus inutilis libertas est. sed ne hi quidem quod sub alio sunt: si ex toto sibi temperare non possunt: ad salutem perducuntur. 20.

¶ Et ideo non ignobilis medicus chusippi discipulus apud atigonum regem: amicum quendam note interperatim medicocriter hydropico morbo implicitum negavit posse sanari. Cum alter medicus epirotus philippus se sanaturum polliceretur. Rndit illum ad morbum respicere: se ad egri animi: neque ei res fecerit. Ille enim cum summa diligentia non medici tantummodo sed etiam regis custodiretur: tamen malignitate sua denotando bibedocum suam vinam se precipitavit. 21.

¶ Ex quarto libro.

¶ Hodie finere alium sepe per valitudine est: atque et pluribus: dum se absit: et intra septimum diem id conquiescat: purgat enim corpus: et quod intus lesurum erat utiliter effunditur. 22.

¶ Verum spatium periculosum est. interdum enim tormenta ac febriulas excitat: utrisque consuevit: interdum evenit ut fluxus diu neglectus curari difficili sit. 23.

¶ Medicamentis uti nisi in vehementibus malis superuacuum est. 24.

¶ Ex quinto libro.

¶ Quibus articulosi dolor: certis temporibus reuertitur. hos ante et curioso victu cauere oportet: ne inutilis materia corpori supersit: et crebriore vomitu. 25.

¶ Cum omnia fere medicamenta stomachum ledant: non sine causa asclepiades ad ipsius victus rationem potius omnem curam transulit. 26.

¶ Verum ut illud in plerisque morbis utilius est sic multa admodum corporibus nostris incidere consueverunt: quod sine medicamentis ad sanitatem peruenire non possit. 4.

¶ Qui somni ferissimum nimia necessitas viget alienus est: sunt enim ex vehementibus medicamentis et stomacho alienis. 5.

¶ Est enim prudentis hominis primum eum qui seruari non potest non attingere: nec subire speciem eius ut occisi: quem fors ipsius peremit. deinde ubi grauis metus est sine certa ratione desperatione indicare necessarius: spicilantis in difficili re esse sit victa aemalo fuerit vel ignorasse: vel fecerit se videat. Sed ut hec prudenti viro conueniat: sic rursus histriois est parum rezat tollere quo plures stitisse videatur. 6.

¶ Dubia spes certa desperatio ne est potior. 7.

¶ Explicunt flosculi cornelii celsi. Incipiunt aphorismi siue parabolae vniuersales Arnaldi de villa nona medici clarissimi: et sunt doctrine. viij.

¶ Doctrina prima.

¶ Quis me-

dela procedit a summ obono. 1.

¶ Qui iustevoluerit ac utiliter med-

cari figet in animo suo nobiles appetitum. 2.

¶ Elegans appetit aut feruet i cultum dei aut in commodum parum. 3.

¶ Qui non ut sapiat sed ut lucret aducit in facultates quas eligit efficitur abortiuus. 4.

¶ Solite vacas commo temporali non solum inutilis sed nocivus est.

pluries in medendo. 5.

¶ Magus animus et voluptatibus irretitus artis peritiā sterilitate sedat. 6.

¶ Omnis motus animi vel appetitus inordinatus mentem laesat operantis: et impedit rectum opus. 7.

¶ Cū determinato lāguēs inuamento indigeat: necesse est medicantē ad speciale effectū dirigere opus artis. 8.

¶ Ex effectib⁹ preintensis tota ratio agibilii deriuatur. 9.

¶ Cū exemplar exterioris opis in mente gerat artificis: necesse est ut sit clar⁹ speculū mētis ei⁹. 10.

¶ Mēs informata cūctis p̄bētibus directionē ad op⁹ claro mō strāt intuitu quid agendū. 11.

¶ Corporum nās morboz spēs causaz varietatē et vires istroz agnosces cū rōne medebis et arte inuabis egros. 12.

¶ Proprietates indiuiduales: corporū sanabiliū lz scribi non valeāt necesse est tñ ut operari⁹ non ignoret. 13.

¶ Per ignorantia indiuidualis nature propriū regimen cuiuslibet corporis ignorat. 14.

¶ Propria natura cuiuslibet indiuidui formā p̄p̄ū regiminis determinat exquisisse. 15.

¶ Proprietas incognita ratioe vel syllogismo reuelatione vel experimento inuantiū et nocentium innotescit. 16.

¶ Artificialis noticia passionū non acquiritur nomine sed definitione ipsarum. 17.

¶ Notitia nom̄ proficit ad doctrinam rebus aut significatis medela perficitur. 18.

¶ Nota morbis iposita fm̄ mēb⁹z dineritatē vtrorūq; p̄bēt

noticiā cognatiui fēmonis. 19.

¶ Conuenit medicū efficacē ēē in ope nō loquacē: qz morbi nō vocibus sed rerū essentijs aut viribus expelluntur. 20.

Doctrina secunda.

¶ Stando nocina et vtendo inuuantibus prosperat in egris opus curationis. 1.

¶ Anteq; innotescant egritudines species aut proxime cause: tēperatis aut neutris regēdus est patiens. 2.

¶ Sicut ex singulis corporis mēb⁹ totū p̄stat substantia: sic alterū alteri⁹ auxilio gubernat. et iō totū corp⁹ in curatione cuiuslibet morbi cōuenit aliquo beneficio procurare. 3.

¶ Medicus fidelis et sapiens cognitis agnoscedis q̄to celer⁹ poterit subueniet egrotanti. 4.

¶ Illa opatio breuior est q̄ pauciorib⁹ instrumētis effectū cōsequitur p̄ceptatum. 5.

¶ Opus rectissimū nō efficacioribus tantum: sed tutiorib⁹ consummat. 6.

¶ Quicūq; nature subiecti sūt magis amabilia securi⁹ mouent ipsum. 7.

¶ Prudens et p̄s medicus morbum expellere satagit ante cibus medicinalib⁹ q̄ medicinis puris. 8.

¶ Cuiusq; potest per alimēta restitui sanitas: fugiendus est penitus vsus medicinarum. 9.

¶ Medicatio que pur⁹ agitur medicinis aut diu non poterit tolerari: aut non est diu continuanda. 10.

¶ Modestus et sapiens medicus nunq; properabit ad phar maciam nisi cogente necessitate: cum etiam debilia quibus

Doctrina secūda.

corp⁹ nō idiget sint nocīua. 11.

¶ In pueris ⁊ decrepitis verēdū est phararmacare: inuenib⁹ quoq⁹ suspectū est credio sumere pharmaciam. 12.

¶ Quicūq⁹ in iuuentute sepius pharmacatur cito deslebit in cōmoda senectutis. 13.

¶ Fallax aut ignorās est medicus querens inusitata et rara: cum possit communib⁹ languīdo subuenire. 14.

¶ Potens mederi simplicibus composita medicamina dolose aut frustra querit. 15.

¶ Simplicē medicinā species rerum elementalium administrant: compositaz vero ex illis ars preparat. 16.

¶ Morbis simplicibus medicina conuenit in virtute simplex compositis vero multiplex in eadem. 17.

¶ Cum in simplicibus non occurrat amplexus virum debitarū composito lapsus: necessitas vigeat preparare compositas. 18.

¶ Morina precipua cōponēdi medicinas surgūt a morbis vel mēbris aut medicinis. 19.

¶ Morborū pluralitas aut cōtrarietas cause ad ipsum morbū vel accidentis ad eū diuersitas vigeat diuersas coniungere medicinas. 20.

¶ Ut educatur ad membrum distans vel penetret in compactū aut si communis est plurib⁹ vt ad vnum determinetur. aut ad hereat ei: aut immoret: vnares aliū societur. 21.

¶ Ne vis medicine corpi necessaria virtutem eluminet membrū nobilius aut offenda: ab ea morbum passibile vel acuti seq

uus in termino vel in via: ne vis ipsius nocīua cuiq⁹ ingerat lesionē aut horribilitate perturbet ne cito pereat virt⁹ eius vt cōfortetur vel vt rep⁹ssa qualitas proposito conformentur medici ne alterius copulaz necessario sustinebit. 22.

¶ Quāto plura sunt componētia medicine: tanto est cōponētī minus certus effectus eius. 23.

¶ Sicut medicine cōposite basim permutare nō licet: sic neq⁹ medicine a proprietate iuuantis eam vel eius maliciam corrigentis. 24.

¶ Quorumcūq⁹ componentū iunamina sunt plura vel pauciora conuenienter eorū pondera maiorantur. 25.

¶ Sicut cōponēs efficax ad iuuandū: angetur in q⁹ritate: sic efficax ad nocēdū a quibuscūq⁹ mēbris necessario minorat. 26.

¶ Licet componens excellētis fuerit iuuamētū vt aurūz respectu cordis: tñ q⁹ grauitate sua diuertere pōt cōpositū ad secesum: ideo q⁹tūlib⁹ ei⁹ quātitas nō auget ⁊ sic de similibus. 27.

¶ Sicut i medicinis ordinatis ad membra longinqua pōdus augetur: hec debet cōueniēter in oppositis minorari. 28.

¶ In componentibus quorum sapor austerus vel odor exriterit: aut qualitates prime fuerit excellentes rationabiliter pondus minuitur: in oppositis nō potest augeri. 29.

¶ Quicūq⁹ solēt p⁹tristari sumētē rōnabiliter minorant: q⁹ vero delectāt poterāt augeri. 30.

¶ Quorumcūq⁹ medicinarum virt⁹ corpori necessaria potest resoluī celeriter augeri: conue

nit quātitatē in oppositis autē
minuit cōpetenter. 31.

¶ In cōpōnētē cui⁹ potētia in-
natura ceteris est cōisiz minue
re quātitatē cum plures habeat
adiutores. si hō ppua sit eidez
cōueniēter augetur. 32.

¶ Testiū vniuersoz pccordiacia
rum pcessum indicat operātū.
discordiis sigm⁹ declinādūz
est semp ad plura vlt fortiora. 33.

¶ Cū significatiōes augēdi vel
minuēdi pares fuerint numero
seu virtute mediocris erit quā
titas cōponentis. 34.

¶ Mediocris quātitas medici
ne dosis terminū respicit: serua
ta proportione medicine cōpo
nentis ad componentē. 35.

¶ Inter salubres causas ila po
ti⁹ est eligēda sanabili que plu
ra pōt inuamēta pferre. 36.

¶ Medicina q̄ plures cōgregat
per naturā virtutes a cōmodas
mēbro vlt corpori ceteris est sem
per eligibilior. 37.

¶ Medicina tyuacalis pte cete
ris sui generis est eligēda. 38.

¶ Motiua p̄cipua cōponēdi me
dicinas surgūt a morbis. 39.

¶ Medicina potēs a pprietate
cōferre melior est pferente virtu
te cōplexionis. 40.

¶ Effect⁹ pueniens a p̄mis me
dicinarū virtutib⁹ etiā vulg⁹ at
tendit cōiter. Sed in his q̄ pro
ueniūt a secūdis z tertijs p̄pol
lere debet consideratiō sapien
tis. 41.

¶ Doctrina tertia.

¶ Rantioribus morbis obuiū
dum est studiosus non ex
pedit tamen leuioribus non me
deri. 1.

¶ Morbis malignis r̄petnōsis
subita z fortis medicatio core

spōdet: mitibus hō atqz tardis
debilis z diuturna. 7.

¶ In virtute medicaminis cu
iuslibet mensurāda est non vis
morbi: sed corp⁹ z mēbroz di
uersitas vigilātū attēda. 3.

¶ Sicut etas z habitudo diuer
sificāt regimē nō solū i quāti
ta te s̄ etiā qualitate: sic z cetera
particularia quib⁹ corp⁹z vir
tus differt. 4.

¶ Sicut infans z mulier nō tm̄
corpore differunt sed virtute sic
per eandē distāt rationē. 5.

¶ Iuuenis calid⁹ mollis corpe.
atqz senex z frigid⁹ atqz dur⁹.

¶ Tenuis porosus audax
z spissus ac d̄sus z pauidus

estiu⁹ v̄be rure laboriosus
z hyemal⁹ q̄ degēs z octosus.

¶ Solit⁹ pati atqz insolitus.

¶ Sicut isoliti parce viuere ieiū
nio tabescūt velocius: sic isoliti

crebro pativi passionis aut me
dicaminis citi⁹ p̄sternūt. 6.

¶ Sicut mēbra mollissima velo
citer a forti medicamine resol
nūt nisi pteganē testudine ve
lut cerebrū: ita q̄ sensibilissima

vt os stomachiz ocul⁹ eo q̄ gra
uiter indignātur. 7.

¶ Sicut mēbra sensus acutiora
non tolerant medicamē forte: si
militer mēbris obtusi sensus pa
rum aut nihil prodest ad motū

celeriter. 8.

¶ Medicamē appositū mēbris
obtusis sensus amoueri nōd̄z sal
tem quousqz sentiāt ab eis. 9.

¶ Mēbra q̄ medicine grauē sar
cinā diu tolerāt p̄m̄qz idignē
tur vt pulmo splen z iirb⁹: hebe
tem sensum habent. 10.

¶ Medicamē corp⁹ applica
tum absqz mora sufficēti nō p̄fi
cit opus suum. 11.

Doctrina quarta. 6

Doctrina quarta. Cap. i.
Humoris vitio carens discra-
 tia solum corrigitur alte-
 rantibus causis. opposita vero
 cogit vt plurimū excludere vi-
 tiosum humorem. 1.

**Morbi quos generat enacua-
 tiois p̄suece cessatio: eadē r̄ deū
 te vel reuocata cessabūt. 2.**

**Nihil p̄hibetym alterantis
 adequare si leuis extiterit dis-
 crassa. 3.**

**Mēbra stabefactis aut marci-
 dis vires alteratiū in intēsib̄ dis-
 crassiss̄ nō p̄uenit adequare: sed
 hoc est cum virt̄ est fortis & mē-
 bra sunt solida. 4.**

**In iueneratis discrassiss̄ & ma-
 xime p̄ncipaliū p̄sultatim mē-
 bra sūt tēperamētorestituēda. 5.**

**Mēbra: p̄gelata si rep̄te cami-
 no appropinquant nō effugiūt do-
 lous acerbitatē & in posterū sca-
 bie sedabuntur. 6.**

**Signata frigiditas circa scu-
 ti: ruptorijs aut p̄fuditatis can-
 terijs extirpat. 7.**

**Mēbra: q̄ substantia liter exci-
 catur vel in senio p̄tabescit: at
 q̄ destruit naturali caliditate. 8.**

**Lactis alimētū solūmodo: vt
 humectātia similia mēbra p̄ti-
 fica per se fouent. 9.**

**Sup̄ humectatis mēbris aut
 nimia tātūmodo calefacti: leni-
 ter in oppositū alterantib̄ sub-
 uenitur. 10.**

Capitulum. ii.

Secundū speciem locū peccā-
 tis humous eius exclusio
 variatur. 1.

**Intercutane⁹ humor: si subti-
 lis fuerit vel aquosus resoluit
 per sudorē: grossus: p̄o atq; me-
 diocris cutis incisib̄ sangui-
 sugis aut ventosis. 2.**

**Intercutane⁹ sanguis nitro-
 sus aut eruginosus vel purulen-
 tus v̄tosis enacuātib̄ cōueniē-
 ter extrahit maxie si grossus ex-
 titerit: aut profundus superfi-
 cialis aut atq; subtilis sangui-
 sugis 3.**

**Ubi prauo sanguine solacutis
 inficit: sufficit vt multis incisio-
 nib̄ flobothomi perforet. 4.**

**Ue v̄tose t̄m enacuāt sensi-
 bilit̄ q̄ sensibilib̄ p̄ous ac natu-
 ralib̄ applicant: vt auri saniez
 cōcludēt: vel artificialib̄: vt in
 cise cuti. 5.**

**Ūtosa q̄ solū trahit aut r̄uo-
 cat sanguinē effluētē aut disloca-
 ti mēbru sitū rectificat: vt in ma-
 trice p̄cipitata: vel mēbro infri-
 gidato calorē adducit: vt in pa-
 ralitico: vel mēbru dolētis hebe-
 tat sensum: p̄stringēdo r̄diuertē
 do: sicut i colicis: vel submersū
 facit emergere vt i emorroyda-
 rum capitibus. 6.**

**Ūtose que turno vel succiōe
 trahūt parū aut nihil: p̄ferūt mē-
 bus infrigidatis: plurimū p̄o q̄
 cum igne sunt applicate. 7.**

**Cutis incisio tāto p̄fudior: esse
 debet quāto est grossior: ipsa cu-
 tis: atq; sanguis euacuād⁹ pro-
 fundior. 8.**

**Si sanguis intercutane⁹ aquo-
 sus fuerit aut subtilis cutē suffi-
 cit cararare. 9.**

**Si grossus fuerit aut p̄fund⁹
 non superficialiter incidenda est:
 sed profunde quod greci vocāt
 scarificare. 10.**

**Sanguis immoderat⁹ vena-
 ram incisione vt naturali fluxu
 minuitur. 11.**

**Cam sanguis arterialis acu-
 mine suo mēbru sagittat vt ocu-
 lum nō solum per incisionem**

arterie debet euacuari: sed etiā ipsa detruncat vtiliter maxime reumatismo inueterato. 11.
 Chimus prauius abundas in concanitatib⁹ viscerū aut in venis: medicinis excludit educen-
 tibus ipsum per exitus breuio-
 res ac securiores. 12.

Capitulum. iij.

Euacuationes vniuersales particularibus premiſſis: tur nisi particulares ad tollendum prohibens ordinētur. Si-
 cut interdum distere flobotho-
 mie premiſſitur cum eam pro-
 hibeat cōstipatio fieri. 1.

Euacuatio ministrātis debet eiuscui ministratur euacuatio-
 nē precedere quā propter visceri-
 bus non purgat⁹ antyenis ven-
 toſatio sit nocua. 2.

Prauo chimo cum immode-
 rato sanguine abundare debet
 flobothomia pcedere pharma-
 ciam. 3.

Capitulum. iij.

Pharmaciam et flobotho-
 miam eadem die verendū
 est exercere. 1.

Fortis euacuatio rāz in eadē
 specie q̄ in diuersis nunq̄ gēmi-
 nabitur vna die. 2.

Qui multus est sanguis r̄ pra-
 uis r̄ timetur virtuti secundā
 flobothomia seu fiat apophore-
 sis. 3.

Triduum recreationis expo-
 ſcit flobothomia notabilis in
 quo fortis medicatio perdit lo-
 cum. 4.

Post pharmaciam notabilez
 infra triduum flobothomia non
 sequatur. 5.

Capitulum. v.

Omnī euacuationi pre cete-
 ris anni partib⁹ est electis-

ſimum vernum tempus. 1.

Cirgens neceſſitas nec prebet
 inducias expectandi tēpus ele-
 ctionis neq̄ tardandi opus ex-
 pediens. 2.

Sicut diſpoſitio continentis
 arefacientis corpora flobotho-
 miam phibet vt ferno: eſtius.
 ſimiliter et infrigidans vt hye-
 mis alioz. 3.

Quibus est sanguis groſſus
 timendum est in algobus exer-
 cere flobothomiam ne ſolū eu-
 ciet quod ſubtile est: propterea
 ſi cogatur ſub frigore minui: ſi
 igne ſed tolerabili motu mēbra
 contemperabunt. 4.

Capitulum. vi.

Secundum lunarem influē-
 tiā et aſſunationis ad flo-
 borthomiam eligitur cuz paſſio
 tribuit inducias expectādi. 1.

Influētia ſtellarū proueniēs
 a virtute ſpecifica fortior ē illa
 que prouenit a virtute commu-
 ni. 2.

Virtus lucis ſolarisq̄ ceteris
 ſtellis communicatur recipit in
 formationem a propria natura
 ipſarū: quia quod in altero reci-
 pitur ſequitur modum recipiē-
 tis. 3.

Cum ex propria virtute luna
 mouet r̄ extendat aquoſas ſub-
 ſtantias r̄ augmento diſponat
 quanto fortius irradiabit tan-
 to magis augebitur reumatif-
 mus. 4.

Cum effectiue ſit luna frigi-
 de complexionis r̄ humide in
 nulla etate poterit ab effectū p-
 prio calida vel ſicca denomina-
 ri. 5.

Et eadem ratione qua p̄ci-
 pales etates in viuētib⁹ diſ-
 ſtinguantur per ſimilitudinem

Doctrina quarta

notantur in luna.

6. **S**icut p̄ia etas est in qua crementū inchoat ⁊ p̄cedit vsq; ad notabile mēsurā stature viuētis. Sic ⁊ luna i prima etate incipit augeri vsq; ad mediā. Et sicut etas sc̄a viuētis est i qua cremētū ipsol̄z notabile terminatur. Sic ⁊ luna. Si t̄quoz tertia viuētis est in qua viuens incipit occulte decrescere. s. in uirtute ⁊ in processu manifestetur. Quarta ⁊o est in qua decremētū sensui manifestū in ipsa substantia p̄seq̄ terminū: s. i. lūa. 7.

Licet cremētū ⁊ decremētū in inferiorib⁹ sequat̄ varietatē superior⁹ ⁊ non ecōuerso: t̄m q; notiora sunt nobis inferiora superiorib⁹ variationē superior⁹ ab inferiorib⁹ nominam⁹.

8. **C**um calida ⁊ humida cōpleto sit cremētō promptissima: p̄pterea prima etas lune in q̄ cremētū nullaten⁹ sistit: ab ea de nominat: quia ⁊o notabile cremētū etatis secūde viuētū efficit caliditas: ⁊ siccitas terminat: ideo calida ⁊ sicca denominat.

Quoniam etati sc̄e lune accōmodat̄ p̄pter similitudinē sup̄dictā: ⁊ sic in alijs.

9. **E**tas lunaris in qua min⁹ adfitates reumatice multiplicant̄ aut fluitāt: ⁊ in qua minus obdiminutionē aquositate dēfatur sanguis magis est sloborhomie conueniens.

10. **C**um in tertia quadra lunatiōis moderate minuant̄ aquositates p̄stat q̄ electio in sloborhomia debetur et.

Capitulum. vii.

Si membrū crenica non grauerur collatione vel materia venenosa: sloborhomia est

eger per venas lōginquiores oppositiōis vni⁹ diametri vel multarū si fuerit corpus plectoriciū. Verbo ⁊o p̄firmato ⁊ fluxu cessante per venas p̄p̄nquiores. **I**ntra p̄mū dyatriū rarissime fluxus cessat ⁊ plectona frequēter occurrit: quia propter vt plurimū oppositio lōginquior seruit sloborhomie.

2. **I**n crenicis ⁊ venenosis materijs exercet sloborhomia peruenas p̄p̄nquissimas mēbro lesio nisi fuerit nobile.

Capitulum. viii.

Quibus in uena secūda est ad dēie sloborhamia iūct⁹ cū stodiet incisōis apertionē. Cū incisōis foramē cōsolidatione minuit: tantū excludit qd̄ subtilē est. Quib⁹ sanguis est grossus aut sloborhomia i necessitas in valido frigore patet sloborhomia larga incisōe. Quib⁹ ⁊o ecōtrario cōstricta.

Capitulum. ix.

Pronis ad syncopim mart̄ me frigiditate cordis ap̄phoresis est amica sanguine tā fluente.

In proniorib⁹ ad defectū vt in melācolicis fluxus sanguinis intercept̄ sepius in eadē sloborhomia.

Capitulum. x.

Actenore virtutis quoz cir cūstantie variat̄es eū notificant: ab exuberantia sanguinis eius euacuatio mēsurat.

Quibus cūq; fortibus ⁊ audacibus vna die geminatur sloborhomia conuenit vt prima euacuatio maioretur. In debilib⁹ ⁊ meticulosis gradatim est procedendum ad multū sanguinis fusionē: quia propter in illis flo-

bothomia succedens maior est
precedenti. 2.

¶ Cap. xj.

In quorū gustui suavis et re-
dolens ad infrigidandū
foenaces corporis atq; venas san-
guine fluente fugitur compe-
tenter. 1.

¶ Quicūq; sunt p̄p̄ti ad caco-
chimiā stomachalem slobotho-
mati deficiūt nisi premūdet sto-
mach⁹ et corroboret os eius. 2.

¶ Quicūq; resistunt fluentib⁹
chimis ad stomachum facta slobothomia
nō poterunt sumi
competenter. 3.

¶ Cap. xij.

Quemadmodū estas i ena-
cuādo colera p̄uenit: sicut
hys purgatio Regmatis et ni-
gri humoris precedere debet. 1.

¶ Sicut enacuatio frigidi hu-
moris inultu estatis parit acu-
tos morbos: sic et i introitu hye-
mis enacuatio calidorū gignit
diuturnos. 2.

¶ In exacerbationibus aut die-
bus paroxysmorum verēdū est far-
macare seu slobothomare: i die
tranquillitatis fortes euacua-
tiones conuenit exercere. 3.

¶ Cap. xij.

Sicut exclusionē peccatis
humoris alteratio sequit̄
corrigens discrasia derelictam.
Sic prauū chimi eductio p̄cede-
re debet ad illius malitiā emendā-
dam ubi extiterit furiosus. 1.

¶ Si prauus chimus ad exitū
compellatur vitio per digōnem
non emendato aut difficulter
euacuabitur: aut offendet mem-
bra per que transibit. 2.

¶ Ex grossis humoribus nō di-
gestis: aut impfecte subtile tan-
tū euacuat farmaciā residuum

compingendo.

¶ In chimis furiosis et q̄ p̄vui-
nas euacuant emendatio vitij
et eductio fiunt simul. 4.

¶ Alleviata purgatio nō erpe-
ctat digestionem sed eradicās
chimum prauum. 5.

¶ Alleviatiua purgatio clyste-
ribus fit vt plurimum aut leni-
tibus medicinis. 6.

¶ In materijs aq̄sis vel fluidis
vitanda sunt liquida digestiua
nisi vim habuerint educēdi pec-
cantē humorē: vt serū in hyd̄ro-
pe: aut p̄sumēdi vt aqua ardēs
in p̄lyticis non repletis. 7.

¶ In reumatismis p̄pter aquo-
sitate distillatibus in guttur
aut pectus: ingrossatum syru-
pum absq; mixtura limphē con-
uenit exhibere. 8.

¶ Ad suitatē purgationis atq;
suauitatem nō sufficit corpora
flura facere digestiuis humorib⁹
euacuandis: sed apertiuīs et leni-
tius ac dilatantibus. 9.

¶ Sicut balneum lauans corp⁹
et excludens reliquias nocuorū
sequitur farmaciā. Sic prehū-
mectās et corpora flura reddēs
precedere debet: maxime si fue-
rint chimi terrestres. 10.

¶ Colera cinerea et cruginosa et
nigra terrestreitate sua possi-
dent immobiliter canernas in-
teriores. 11.

¶ Terrestres chimi p̄fūda cor-
poris occupantes etiā post alio-
rum emissionem repentinis al-
terationibus et improuisis p̄tur-
bant medicatū et medicantē. 12.

¶ Qui a secum duricie consti-
pantur: nisi clystere premiserit
farmacie tortionibus veraban-
tur. 13.

¶ Cap. xij.

Doctrina quarta.

Harmacis leptoniensz maxime ardēs et enforbium et dyagridiū per grossas portōes siue p se: siue cū alijs glutieda.

CScutum pharvacum nisi lubrico velatu deglutiatu offendit guttur et si fuerit macilentū et aridum perpetuo ledit vt plurimum.

Pharvacū violentum prohibendum est cibus occurrere nisi necessitas perurgeret.

Capitulum. xv.

Emplastris vel vnguētis attractiuis chimorum verendū est pharvacare p̄cipue cum occurrit euidens plectoria.

Exteriorib⁹ locis plectoricorū trahētib⁹ pharvacis appositis vel apatis Idignatio vel scabiei seditas preueniet ea.

Pharvacie trahētes applicatur exterius vigente necessitate videlicet cū omnino respuit pharvacandus applicationez earū per partes conueniētes.

Atractiuis exterius applicatis repercussiuā et confortantia conuenit sociare.

Licet chim⁹ eradicet a pharvacia: tamen eius expulsio p̄ficitur a natura.

Chimū cōmotū a pharvacia expulsua mēbroz obuiā inclinat ad exitus naturales si p̄ualuerit pharvacie. Quia op̄t interiora mēbra exteriora sint fortia cū pharvacia trahens exterius applicatur.

Nunq̄ tabefactis corpibus cōuenit solutiū trahens exterius applicare.

Capitulum. xvj.

Pharvacie venenosis vt dyagridio et elleboro sup̄ dormire nō cōuenit: aut per mo-

dicū ne p̄ncipalia mēbra conclusis vaporibus offendatur: et maxime si debilia fuerint.

Capitulum. xvij.

Humoris euandū per pharvacia nequit quātitas certis rationibus mensurari.

Ex regulari ventris officio et vi medicine atq̄ dosi et humorū digestionē numerus affellandi frequenter estimatur vltra necessitatem.

Tandiu solutio proficit quā diu peccātis humoris eēatio si ne defectu agustia tolerant.

Capitulum. xvij.

Post pharvacia auenit alimētis exitus retinere mēdiocriter laxos ne nouam procuret offensam constipatio fortis et repentina.

Capitulum. xix.

Dyscrasia membrorum post pharvacia et maxime fortē nunq̄ est corrigenda ex cellenti alteratiuo.

Mēbra dyscrasiata multiplicānt superfluitates p̄formēs eorum dyscrasie: quā enūcrata fuerint alimenta.

Corpoza quorū interiora dyscrasiantur oppositis qualitatibus sunt vt plurimum cacochima.

Oppositas dyscrasias in interioribus patiētes leuiter offenduntur distincto vsu cōtrariorū si sumātur interi⁹: ideo media debent sumi vel commixta cōtraria.

In oppositis membrorum dyscrasij nocuiorē semper apli⁹ impugnatu.

Dyscrasia fortior: aut mēbri nobilioris apta est plus nocere.

In ueterata discrasia trāsīt in habitum, & respicit extirpari. 7.
Erederitarie passiōes inextirpabiles sunt radicis: & sufficit ne pullulent in deterius conuenienti regimine prohibere. 8.

Capitulum. xx.

Iuxta morboꝝ durationem sunt tempora mensuranda perfecte curationis. 1.

In morbis annū trāsgredientibus cūcta sanationis opa nequeant in minori tꝑis spatio terminari. 2.

In annualibus morbis nō solum in quadris anni pꝑortionaliter medicari opꝑ: sed etiaꝫ in quolibet mense. 3.

Capitulum. xxi.

Anguor: diuturnꝑ peregrinationibus aut loci mutatione fugatur. 1.

Morbi diuturniꝫ hꝑmorales extirpantur cauterijs aut theriacalibus aquis. 2.

Omnis medicina pollens viribus opiate congruit excellenter i morbis diuturnis cacochymia diminuta. 3.

Febres multiplicat vsus opiatarꝫ cacochymia dñante. 4.

Sub eadē specie febresꝫ plurimū opiata multiplicat vt duplādo vel triplādo quartanā. 5.

Quocunꝫ regimine patiens emendat eodē proportionabiliter obseruato cōsequitur possibilem sanitatem. 6.

Quāto plus egritudo minuitur tanto minus forti mēbro vltꝫ corpori medicamen est applicandum. 7.

Doctrina quinta. Cap. pꝑmū.

Malitia compositionis aut exhibitionē medicinay aut chyꝫurgia corrigiꝫ autꝫtroꝫ.

Mēbris qꝫbus nequeūt applicari manus aut instrumenta qꝫ manualis operatio regi possunt: manualis operatio nūqꝫ pdest. 2.

Innata malitia figure nūqꝫ i adultis corrigitur in crescentibus autem raro. 3.

Malitia figure accidētaliter superueniēs corpꝫbus adultꝫ: cum deperditione substantie incorrigibilis est vt plurimum: que vero sine deperditione substantie contingit sepe corrigitur vt in dislocationibꝫ iuncturarum. 4.

Sicut obliquitatem dislocationis aut spasmi mollificatio prius aut resolutio deinde pulso vltꝫ tractꝫ aut extēsiō dirigūt.

Sic tortura mollificationis ericantibusꝫ contrahentibus aperte corrigitur. 5.

Rectificata figura mēbri congrua ligatura situatio quietas & firma parꝫper cōstringentia medicamina seruant eam. 6.

Utilis ligatura neqꝫerat cōstrictiōe: neqꝫ fluitat laxitate. 7.

In situatiōe firma vel a stellis falcit mēbrū vel suspenditur linteis vltꝫ tabulis coartatur aut geritꝫ: vel stuellis ipositis subleuatur vt in naso & virga. 8.

Quibuscunꝫ pꝫulis aut passibilibꝫ dislocatio spondiliꝫ corꝫrūpit figurā doxi vel pectoris vt plurimū nequit rectificatio solidari. 9.

Passibilia membra et maxime calida si diu a sensibilibꝫ coartentur aut suffocatiōis periculum: aut febrilꝫ in cōmoda non euadent. 10.

Superficies tabularum absqꝫ plumaceolis nequit vtiliter superficiesi mēbri coaptari vltꝫ.

corpous.

11.

Quibuscūq; relaxatione ligamentorum spondilia dislocantur precūctis exiccatis efficacius balnea sulphurea: vel cauteria conferunt inuamen.

12.

Caplm.ij.

Quicquid preter naturā replet concacuitatē membri vel minuit eius capacitātē debet quantum possibile fuerit cōgruis exitib⁹ ab eodē expelli.

Caplm.ij.

Quod meatū obstruat et impedit transitum naturālē expellendum est ab eodem.

1.

Secundum diuersitatem corporis opilantis et membrorum in quibus transitus obstruitur cōuenit de opilantia preparare.

2.

Sicut intestina deopilantur a stercore duro clisteribus mollicatis: sic et rursus meatus renum a calculo medicinis cōminuentibus calculum aut facientibus lubricare.

3.

Sicut humor opilans multitudine sola detrahatur tamen ad apertionem meatus ut in venarū repletionē sic et opilās viscositate inuāte siue grossicie dē incidi ut subtiliari ut detrahatur.

4.

Medicina apertiuā meatorum occultorum quanto subtilioris substantie fuerit tanto preceferis eligibilior.

5.

Sicut medicina resoluēs absq; stipticitate non conuenit epati: sic nec fortiter aperiens meatus ipsi carere debet pauca stipticitate.

6.

Sicut i pustuli aut ragadēs vlcerebus membrorum interiorum acuta et incisua per se vel cum aliquo introducta: mordicationis ingentiant cruciatū sic

lenitiua et frigida sine tormento illorū sument vt plurimū.

7.

Inter lenitiua communia ragadiarum et vlcerū occultorū pluslac ptisana tertie decoctionis vendicat sibi gradū.

8.

Quod opilat meat⁹ si nequit expelli a mēbro vel corpore trasponendum est: et q̄tum possibile fuerit elōgādū ab eodē calculus a collo vesice vel a pupilla catharacta deponitur.

9.

Cap. iij.

Status inaturalis qui diu manauit vt in fistulis antiquitatis nequit obturari abiq; timore grauioris incōmodi nūi manatio consueta deriuēt ad proximā.

1.

Innaturalis manatio p̄grue permuratur ad exitum naturalem vt fistula lachrymalis ad calamos nariū in osse corrupto.

2.

Quibuscūq; superfluitas manans adducitur a proximorū naturali meatu sicut vīna distillans p̄ forāmē incisōis vesice in calculo nūq; timendum est claudere foramen innaturale.

3.

Quicūq; meat⁹ innaturalis p̄t absq; timore claudi si fuerit strict⁹ et antiquitate suspect⁹ ad immūditias coartatas elargāndus est in incisione vel medicis vt a profundo sincera cōsolidatio procuretur.

4.

Manatio quediuerit neq; ad exitum naturalem vicinis cauterijs abducit cōpetenter.

5.

Enacuatiua cauteria sp̄ i fontanellis vbi lacertus a lacerto manifeste disingit: aut non fieri subsistit: consideratio recitatbet.

6.

Cauteria q̄ distrahūt flux⁹ in ueteratos efficac⁹ opant si p̄ pinq; sint magni: venis sicut q̄ di

nerit a p^{ri}b⁹ capitis: cepha-
lee debet appropinquare. 7.
Quādiu vixerit fistula nūq̃ po-
rerit obturari humiditas do-
minās & acilla frigiditas fistu-
le vitam prebet. 8.

Quādiu sanies fistularis aq̃sa
vel glutinosa seu prape q̃lita-
tē extiterit fistula viua m̃et. 9
Ex q̃cūq̃ sui parte fistula sanie
perfecta & purā emisierit: ibi est
iam extincta. 10.

Fistula tortuosa & lⁱtricata nū-
q̃ p̃mit̃ nisi felleis aut nitro-
sis liquorib⁹ imbuat. 11.

Fistula inollata nūq̃ medica-
tioni obediēt donec extirpatū
fuerit os corruptum. 12.

In cūctis vlc^{er}ib⁹ os infectum
respuīt incarnari: virulētās in-
tus cauernulas gignens. 13.

Capitulum. v.

Ostia asperitas radendo
corrigi vel liniendo. 1.

Cutis innaturaliter aspera le-
nitius vnguētis aut balne⁹ v^l
mūdicatis lotib⁹ emēdat. 2.

Cōcauitatib⁹ interiorū mēbro-
rū humectantia infusua: apte
mucilagines: aut q̃cūq̃ nitrosū
vel terrestrē chimū enacuāt et
naturales restituūt sanitatē. 3.

Exasperata cōcauitas plurali-
tate ragadiarū: infusū leni⁹
mucilaginosus aut glutinosus
precipue lactis vsu. 4.

Nutritiuis exasperatis p̃fali-
tate veruca⁹ limantia subue-
niūt vt pulueres metallini vel
abstergentia incisua. 5.

Pustulis exasperatib⁹ mēbra
interiora lac subuenit: aut yn-
ctuosa quecūq̃ paz mūdicat
et exiccant. 6.

Sicut i pustulis aut ragadijs
vel vlc^{er}ib⁹ mēbroz interiorū

acuta & calida mordicationis
ingeniāt cruciatū. sic lenitua
& frigida sine tormēto illorū su-
muntur vt plurimum. 7.

Inter lenitua cōmunia raga-
diarū & vlc^{er}oz occultoz post
lac ptisana pēdicat sibi q̃dū. s

Capitulum. vi.

Lentitas innaturalis quas
mucilagines inferūt emē-
datur incisui⁹ & absterui⁹. 1.

Concaua mēbra quoz superfi-
ciem intrinsecam cicatrices vl-
cerū lenterūt cōuenienter pon-
tici⁹ mordicatione carentib⁹
incrūspantur. 2.

Capitulum. vii.

Quicquid p̃ter naturā ad-
dit numero vel mēsurā si
tate fieri queat totū est auferē-
dum. 1.

Incisio: & vstio: & corrosio: & cō-
sumptio auferūt qd̃ excedit. 2.
Ubi vene sunt et arterie nora-
bilit̃ magne corrosio & icisio
propter emorrosagiā sunt verē
de. 3.

In excrecentijs mēbroz
passibilium et sensus acuti cor-
rosiua non mordicātia sūt ap-
plicanda. 4.

Vstio vel igne p̃ficatur: aut cō-
burentibus medicinis. 5.

Metallis ignitis breui⁹ & effi-
caci⁹ cōpletur adustio & cer-
tius regulatur. 6.

Meticulosos tātmōdo pue-
nit viere medicinis. 7.

Ferrū ignitū efficac⁹ auro et
argēto soluit supflua: pellitq̃
frigiditatē & crustā obuiantez
emorrosagie facit solidiorē. 8.

Circa mēbra multis irradiata
spiritib⁹ & resoluī p̃optissima
quales sunt oculi tuti⁹ fir auro
vel argento cauterium. 9.

Exercitari fortiter aſi cibū z
fames z ſitis z duricies ſtramē
tozū atq; vigilie: ſolitudinis
ſpinis angariātes cōſumūt ex-
ceſſū piguedinis atq; carnis. 10.
Tenuis diēta pcurres cum
balneo termarū celeriter ma-
cerat corpora nimis craſſa. 11.
Excedēs moles vni⁹ membri
vt māmullarū aſſiduata cōſtri-
ctione ſeruat humiditatē. 12.

Capitulum octauum.

Alimēta reſumptiua z hu-
mectātia bal. quies mētis
z corporis habitudinē reparat
accidentaliter diminutam. 1.
Mēbrū extenuatū diminutio
ne piguedis atq; carnis abun-
dātia ſanguinis z q̄ete pſeue-
rantibus ingroſſatur. 2.

Capitulum nonum.

Qum his qui corrigūt figu-
re maliciā rectificat i pre-
membriū naturali ſituatū. 1.
Mēbrū diſcedēs a ſede p̄pā
ſine leſiōe figure vel pulſiōe re-
ducit ſicut an⁹ vel horrido va-
pore fugat: vel allicit placido:
aut ventofatiōib⁹ trahit ſicut
matrix. 2.

Capitulum decimum.

In vulnerib⁹ z figurā mē-
bru z ſitū partiū ei⁹ vt plu-
rimū oportet rectificare. 1.
In quibuſcūq; vulnerib⁹ mē-
bru ſubſtātia ſi dep̄dīt ſola co-
equatio et cōglutinatione reſti-
tuunt ſanitatē. 2.
Labia vulneris glutinant ſi
nihil alienū intercitat: z natu-
ralis membri cōplexio fuerit
cuſto dita. 3.

In magnis vñerib⁹ ligatura
nequit abſq; futura labia vul-
neris contiguata ſeruare. 4.
Iſſus ſericinū labia diſticta

nodās in moderata diſtātia ſu-
turam efficit meliorem. 5.

Feſtia ſolidatio vulnery po-
tiſſime cauſat a ſanguine pau-
ce aquoſitatis: quapropter ad
ſos potus vulneratis conuenit
euitare. 6.

Capitulum xi.

Potio q̄ cōſumit atq; ſeq-
ſtrat aquoſitatē a ſanguī-
ne non aqua ſed vino z ſtipti-
cis diureticis cum aromatico-
rū cōmixtione conficitur. 1.
In vulneratis ſlegmaticis z
in hyeme mel p̄iugit potiōi. 2.

Capitulum xij.

Enter ſtipticus z viscera
opitata vel tumida ſpūa-
lia ſicca vel toti⁹ ariditas pro-
hibet vulneratis offerre potio-
nes ſtipticas et acutas. 1.

Capitulum xij.

Quanto vulnerati maiorē
fuerit emorrolagiā paſſi-
tāto ſecuri⁹ pigmētis aromati-
cis imbuuntur.

Capitulum xiiij.

Sicut vulneratis emorrola-
giā paſſis merū p̄cipue cō-
gruit: ſic prunis ad eā d̄rogat
omne vinū: et q̄cqd acuit ſan-
guinē vel ſtimulat ebullire.

Capitulum xv.

Sicut iſſāmatia z ſubſti-
liatua cogūt effluere ſan-
guinē: ſic et inſtigidātia et in-
groſſantia phibēt emanare. 1.
Sicut inq̄etudo et clamor: z
ira ſanguinē faciūt ebullire ſic
eū retinēt q̄es et taciturnitas
et pax cordis. 2.

Ubi vena corrodit prauo chi-
mo vel putrefactione diſſoluit
abſq; canterio diſſolvente cām
apertionis eius nō ſiſtit fluēs
ſanguis. 3.

Medicina

Doctrina. v. Ca. xvi. xvij. xviii. xix. So. xxvij.

Medicina cōburēs cū manife-
sta sūpticitate vt attramentuz
nō solū corruptionez extirpat.
sed escarā seu crustā fluxui ob-
stantem efficaciter generat. 4.
Arteria vulnerata quāto plus
dilataf plus sanguinē euomit
q̄ circa necesse est vt ei⁹ dilata-
tio quantuz possibile fuerit re-
mittatur. 5.

Latitudinalis arterie sectio pio-
pius solidatur q̄ apertura se-
cundum longum. 6.

Modica vene pulsabilis aptu-
ra i corpe molli z hūido vt pue-
rili z mīlebbi sanari p̄t: magna
hō vir aut nūq̄ in sicco z cali-
do corpore. 7.

Ubi san. arteriaz p̄e vulnere
cogit scaturire necesse ē sūptis-
cis exterius applicatis iūgere
glutinosa. 8.

¶ Capitulum. xvj.

Quibuscūq̄ vulnerat̄ itra cor-
pus recēter sanguis coagulaf
his potio resolutiua sudorem
prouocans confert cito. 1.

¶ Capitulum. xvij.

Consolidat efficaciter suppo-
sitū medicamē vebemēter eric-
cans z vim glutinādi gerēs. 1.
Lotio vulneris exiccātib⁹ te-
pidis exerceri d̄z vt vino vl aq̄
vini. 2.

Recentia vulnera cū aq̄ ardēti
lota sanationis effectū citissi-
me consequuntur. 3.

Non solū aquositas omni vul-
neri: s̄z frig⁹ inimicantur z cu-
iusq̄ p̄plexionis malicia: q̄pro-
pter op̄z medicinā variare sim-
diuersitatē corp̄z et mēbroz:
l̄z exiccantia cōter exiccant. 4.

¶ Capitulum. xviii.

Sanies et maxie in vulnerib⁹
concauis deperdite carnis p̄-

hibet substantiam generari. 1.
Alimētū attractū et non incor-
poratū in sanie cōuertitur: z iō
vulneratis obest supfluitas ali-
menti. 2.

Sicut aquositati debent̄ eric-
catua: sic vulnera saniosa mū-
dificantibus indigent medic-
nis. 3.

In vulnerib⁹ q̄ nō saniant vel
corp⁹ nō alit̄ aut p̄e defectu na-
turalis caloris deficit attracti-
ua vel immutatiua. 4.

Sanatio vulneris vbi est op⁹
debilis cōuersiue nullo mō d̄z
a medico procurari. 5.

Minister nature supplere tene-
tur defectū ei⁹ non facere p̄pea
sanie ex vulnerib⁹ effici. nō in-
ducit nisi supfluitas prohibēs
ip̄orū sanationē nequeat alit̄
extirpari. 6.

In quibuscūq̄ vulneribus cruda
supfluitas p̄globaf cassatione
vel extrisecoz alteratiū obuia-
tione seu alijs causis putrefa-
ctiuis cogenda est sanare nisi
nerui prohibeant. 7.

In neruosis vulnerib⁹ calefa-
ctiuis leptomeris nō putrefa-
ctiuis aut sanientib⁹ est super-
fluitas resoluenda. 8.

Supfluitas vulneris nisi p̄tas-
tur in sanie aut alr̄ resoluat̄ vl
cōglobata gnat̄ apatavel sp̄as-
mum accelerabit. 9.

¶ Capitulum. xix.

Ulcera sordida non t̄m̄ emit-
tūt sanie s̄z virulētis lachumē
tur: ideo ericcadā sunt abster-
siuis. 1.

Sordidis vlcerb⁹ tumefactis
ericcatiū congruit abiq̄ mor-
dicatione resoluens vt p̄si-
dia vel plantago in vino deco-
cta. 2.

Articella.

n.

Ulcereb⁹ corrosiuis q̄ spōre dilatan^t ac pfundantur: stiptica mordicatione carētia obent eric catiua. Si nō fuerint venenosa vt lupus et cācer tyuacalia debent esse.

Ulcera deābulatiua stipticissimo medicamine cōpescunt. 4. Ulcera q̄cunq; partim a grosso chimo ⁊ ignito causant^r pti nō a subtili ⁊ calido sicut noli me tāgere: manifeste resoluētib⁹ ⁊ pure stipticis indignantur. Et ideo solūmodo cōgruit medicamen has vires eq̄tas hñs fortiter colligatas.

Ubiq; subtilis ⁊ grossus humor: inequaliter causant vlcus p̄domināti ē obuiādū fortiori virtute.

In quibuscūq; vlcereb⁹ caro ē mortua p̄putrescit: ⁊ id v^l ferro secari v^l igne cōburi d̄z aut medicinis.

In vlcereb⁹ caro mortis ⁊ iam pax vite retinēs vt cācrene iudiciū subit cū ceteris auferēd̄s. q̄vero incipit adhuc mori carationibus ⁊ scarpellis ab humore mortificante conuenit vt purgetur.

Sicut sclerosi diu radicit⁹ incalescens trāsīt in herperē: sic in vlcereb⁹ calidop̄ mēbroz caro mortua nisi radicit⁹ euellat^r et prope festinabit gignere sacrum ignem.

Capitulum.xx.

Punctura neruosi mēbri fomētis oleorū subtiliū perdit doloris acerbitatē.

Virulētia q̄ cōcludit in pūcturis acerbō dolori potissime cāz prebet.

Oleū terebēntine p se vel oliuarū cū ensofio moderate cōse-

ctū efficaciter subtrahit eruginem a puncturis.

Par est iudiciū i pūcturis neruoz ⁊ chordaz ligamenti ⁊ pāniculorum.

Neruus oīno sect⁹ infrigidatione veloci spasmabit nisi cauterio vel fomētis oleoz subtiliū p̄seruet: ⁊ q̄libz vitiat⁹ aq̄ i fusione celeriter p̄putrescit. 5. Neruū infrigidatū p̄sens frigus nō spasmatur tñ i supfluitas vaporosa in eodē multiplicata.

Si vulnerati sub hūer⁹ a spasmō ceperit app̄hēdi cauteriū pfundū in spōdilib⁹ colli mortis piculū aufert vel tardabit: et vbi spasmus gignit a pūctura: cōfestim est dilatanda ⁊ fortiter expurganda.

Capitulum.xxi.

Rimula cranei q̄ interi⁹ terminat op̄z icalpello ⁊ trepano dilaret^r vt possit educi sanies aut virulentia subdistillans.

Sanies aut virulentia distillās in durā matrē incōmoda letifera multa parit.

Abseq; poro sensibili possibile est fracturam infantium solidari.

Nunquam i dura parte s̄z molli sicut extremitatib⁹ ossis pecia alias fractura solidat.

Doctrina sexta.Cap.i.

Diuertendo fluentia et dissoluēdo coadunata vel extirpando curantur apostemose collectiones.

Flurū diuertit humor: q̄d retrahit ac repellit.

Euacuantibus aliunde q̄ per partem apostematam ⁊ maxime sensibilib⁹ fluentia retrahuntur.

Doctrina septima. Cap. i. 66 fo. xcviij.

Pululantib⁹ in corpore bubo
 nibus aut furunculis detractio
 sanguinis & resectio tenuis ex
 terminant exituras. 4.
 Absq^{ue} cibi tenuitate nūq^{ue} hu-
 moralis collectio cōmode res-
 soluetur. 5.
 Non solū repellit mēbrū vt po-
 te fluxui resistēdo: s; medicina
 reperculsiua refrigerādō & sti-
 picando. 6.
 Ubi calid⁹ mediocris aut sub-
 tilis humor ad collectionē nō
 fluxerit repulsio fit nocua. 7.
 Euaporatiua moderata cali-
 ditate dissoluūt insensibiliter
 globum collectionis. 8.
 Magna collectio p̄cipue gros-
 si hūoris tūti⁹ in sanie vertitur
 p̄ euaporatione dissoluatur. 9.
 Collectiones quicūq^{ue} fuerint in-
 tra craneū & thoracē nunq^{ue} itē-
 tione directa vertit in sanie ar-
 tifer erudit⁹: s; indirecte cū co-
 gitur lenire maturatiuis dolo-
 ris acerbisatem. 10.
 Euaporatiua & sanatiua nisi
 notabili caruerit siccitate peri-
 culū est in scirosum verti colle-
 ctionem. 11.
 Collectio saniosa p̄ incisionem
 dissoluūt & saniei exclusionē. 12.
 Ne corde vel nervi putrescant
 in collectionibus iūcturarū cō-
 pleta generatio saniei preueni-
 tur incisione. 13.
 Multa parit incommoda tar-
 dare a pertionem saniose colle-
 ctionis. 14.
 Cōglobata sanies & maxime q̄
 in scirosum vertit cancrū: aut
 lupū: aut fistulā machinat⁹: aut
 transit in bocium. 15.
 Turba scrophularū colli secu-
 rius extirpat corrosione medi-
 cinali & sanatione p̄ ferro. 16.

Quelibet extirpatio pestis in
 guinarie vt subassellaris pluriū
 scrophularū i pueris & debilib⁹
 ēverēda marie i estate ne corpo-
 ra febrib⁹ aut nimia purulētia
 cōtabescent. 17.

Scrophularū extriseca multitu-
 do clamat ex pluralitate itri-
 secā zio talib⁹ scrophulis nihil
 pficit exterius operari. 18.

Bocium colli verendū est inci-
 sione vel corrosiōe dissoluere vel
 extirpare. 19.

Usus aquarū mineraliū ma-
 xime saporis tartare vel acuti:
 nō solū interiora bociā s; extrin-
 seca valde extenuare. 20.

Blandulosa collectio nō iherēs
 nervis aut magnis venis vt no-
 dus extirpari debet incisiōe cū
 cisti sua. 21.

Doctrina septima. Capitulum primū.

Vera conua-

lescentia nec morbu
 patit nec radices
 eius. 1.

Declinādo a pri-
 mitiuis causis abscissi morbi cō-
 ualescentia solidatur. 2.

Tranquillus et purus aer so-
 lummodo conualescentibus est
 amicus. 3.

Mansio quam infecit egritudo
 nis preterite longitudo conua-
 lescentis profecti squalore carce-
 ris aduersatur. 4.

Conualescens incantus recidi-
 uat festinanter. 5.

Sobrietates et perfecta digestio
 corroborant membra conuale-
 scentis. 6.

Puritate alimentorum et potis-
 bus aromaticis conualescentiā
 incommoda reparatur. 7.

Dulcibus melodijs et amenis aspectibus conualescentium animus reflorescit. 8.

Stellarum sublimitas: gemarum varietates: plantarum viriditas: aquarum puritas: iturum effocillat. 9. Exteriori corporis lotioe et marime capitis non solum allentantur membra conualescentis verum animus recreatur. 10.

Lotio crebra pedum: capiti conualescentis et visui prebet sinceritatem. 11.

Exercitia consueta et placida que morbum preteritum nullo modo canuerunt: si resumantur paulatim et moderate pluit conalescenti. 12. Aromaticis perfectiones et temperate studio peritorum facte: conualescentes viuificant matutinis horis et vespertinis. 13.

Capitulum secundum.

Debiles et incauti promptissime me recidunt. 1.

Grave recidivum in conalescentia superueniens minas periculum. 2. In gravibus debiliu recidivis perplexus est medicus. 3.

Impugnare morbum et virtuti subministrare fometa in recrudatis debilibus valde grave. 4. In validis recrudatis aut cibus medicinalibus erit subueniendum aut leuissimis antidotis conueniet medicari. 5.

Suaves fricationes debiliu in recidivis prouent frequenter. 6. Prudentia medicantis in gravibus recidivis nunquam omittit periculum protestari. 7.

Capitulum tertium.

Parabole salomonis ostendunt quod sapientes in conside rationibus naturalibus protulerunt conuenienti methaphora morallibus adaptantur. 1.

Doctor: graciosus et efficax parabolis vititur ad occulta perscrutabilia declaranda. 2.

Eterni doctoris enagelica lectestaf eundem fuisse pabolanum. 3.

Sapiens igitur ad exemplum illius premissa reducit in parabolas opportunas. 4.

Exitudines capitis vel cerebri sunt: vel in tegumentis aut in ramis eius. 1.

Quocumque passiones in capite sunt continue a putata causa capitis oriuntur. 2. Que vero a causis exterioribus interpolant ab alijs membris eis comunicantur. 3.

Malitia stomachi et intestinorum atque matricis: ut plurimum caput ledit. 4.

Omnocumetum actionis cuiuslibet membris significat inesse passionem aut morbum priuatum vel ab alio comunicatum membris. 5.

Omnocumetum singularis actionis continuu: cum non cumetum significat esse priuatum membris cuius actio leditur. 6.

Documenta continua plurimum actionum habentium ad se inuicem ordinem significant membris prime actionis parti immediate. Et posteriorum actionum lesiones ab ea procedere. 7.

Ablatio repetita cuiuslibet actionis ab ipsa causa extrinseca testat exuberare humiditates. 8.

Omnocumetum actionis interpolatum: non tamen interpolans propter causas priuatiuam nisi sit paroxysmale: sicut epilepsia significat causam passionis esse intrinsecam materiale. Et aliunde mada ri particule patienti. 9.

Causa passionis ab eo membro comunicatur patienti cuius immutatio precessit vel comita

Doctrina. j. de egritudibus capitis. Fo. xcix.

tur lesione patientis ad quam se
quitur immutatio eius. 10.
Si membrum aliquod patiat propter
causam coicatus a membro vicino vel
colligato: proculdubio aliquando
immutant cetera membra sibi vi-
cina vel colligata propter naturam
membrorum mandati precipue si fue-
rit sensus acutus. 11.
Omne nocumētū vicinū i ramis
alicuius membri significat causam
passionis in toto ramo contine-
ri vel radice. 12.
Nocumentū oē ex radice pue-
niens indicatū est cōe mēbris
ortis ab illa radice. 13.
Nocumentū diuturnū quod in so-
lo ramo manifestat non prouenit
a radice: sed propriū illius est. 14.
Ois materia comunicata mem-
bro patienti: vel humor est: vel
aliquis vapor. 15.
Omne nocumētū subitū et mo-
mentaneū si ab interiori pcesse-
rit oritur a vapore: si non tamen non
fuerit ortus ab humore. 16.
Si morbo aliquis aggrauatur
parte superiori vel precedente per ac-
cidēs illud posteriori est causa ag-
grauationis: sicut accidit epile-
pticis colicis nefreticis ex frigi-
ditate nam in febre: aut post febre
grauius molestantur per usum
aque aut aliquorū infrigidantū
contra febre. 17.
Si morbus aliquis abijciatur parte
simili vel presente per accūs
illud contingit. 18.
Quibus sudor aut consueta ena-
cuatio diu cessauerit necesse est
digestionē granari i organo vel
impediri: nocumenta digestio-
nis in interioribus appere. 19.
Omne nocumentum actionis
repentinum sine causa exteriori
attestat repletionem veteri vel

antique. 20.
Cerebrū quod innatur calefactio-
nibus excellenter frigidū est. 21.
Quod innatur calefactionibus
moderate vel frigidum est vel
leditur ab humore quem mode-
ratus calor resoluit. 22.
Quod innatur ab infrigidanti-
bus calidum est. 23.
Quod innatur humectantibus
siccum est et econuerso. 24.
Quod ab euacuātibus leditur
ut fibrothomia vel coitu et cete-
ris siccum est. 25.
Quod velociter calefit calidū
est. vel rarum. 26.
Quod tarde calefit frigidum ē
aut densum. 27.
Quod tarde abundat humidis-
tatibus spissis siccum est. 28.
Quod satis abundat supfluita-
tibus temperatis humidū est. 29.
Quod cito abundat humiditati-
bus spissis acutis fetidis velut
putridis calidū est et humidū. 30.
Cuius calidum trahendo mul-
tiplicat humiditates frigidius
maxime in gulosis et multum
potantibus. 31.
Quod tarde leditur a vaporibus
vini fortis ē in virtute compactū et
quasi durum in substantia. 32.
Quod cito leditur ab eo debile
est et molle. 33.
Dolor qui sentitur in profundo ven-
tre versus ad radices oculorum vel
oculos causam doloris in sub-
stantia cerebri aut in ventricu-
lis eius contineri signi-
ficat. 34.
Dolor qui non sentitur in pro-
fundo: sed magis extra in alijs
partibus capitis a cerebro cau-
sam doloris contineri signifi-
cat. 35.
Dolor profundus per periodicus
in fronte vel prope: maxime
n. iij

De vertigine ⁊ scotthomia.

me in altero cornu flect cā pmi
tina causam doloris significat
ouri a stomacho. 36.

¶ Dolor peryodic⁹ in fundo se
pe tresp⁹ eueniēs in ieiunio ma
xime si acut⁹ fuerit vaporē acu
tū a stōacho pcedere ad caput
significat: ⁊ stomachus esse cali
dū naturalit aut calidis ⁊ acu
tis humorib⁹ aggrauari. 37.

¶ Dolor peryodic⁹ ⁊ pfundus
maxime eueniēs in ieiunio ⁊ to
tā p̄oriā occupans ac diuidens
frontē per lineam circūquas p
tensaz dum tñ sine ponderosita
te sit ⁊ acumine significat cām
doloris siccitatē eiusdē partis
ab inanitione ieiunij vel coir⁹
vel alterius inanientia impres
sam. 38.

¶ Dolor peryodicus pfundus
in capite maxime lētus sine cā
punitiua significat qđ pcedit
a flegmate v̄l vaporē resolutio
a mēbro flegmatis copiam con
tinente. 39.

¶ Quib⁹ craneū spissum aut ce
rebrū medullosuz ⁊ temperamē
tū quoq; miringe solide talib⁹
vt plurimū est caput forte ⁊ nō
leuiter patiunt⁹ dolorē i eo. 40.
¶ Grauiſſima cephalēa ⁊ maxi
me in repletis futurā predicat
apoplexiam. 41.

¶ In omnibus cephalēis quo
tidiana secum expulſio inuat
egros. 42.

¶ In omnib⁹ capitis passiōib⁹
fricatio pedum ⁊ tybiarum pre
stat remedium. 43.

¶ Ab omnibus vaporosis ⁊ ma
xime generantibus grossuz fu
mum conuenit cephalogicos
abstinere. 44.

¶ Humor viscosus qui solū in
capite continetur vel fomentis

extrinsecis ⁊ odoribus tantum
digeritur vel aromaticis absq;
potu sumptis post cibum p̄eci
pue ne ab ore stomachi elongē
tur. 45.

¶ Chimus opprimens capitis
regionem vel pillulis in somno
ad stomachum trahitur: vela d
palatum ⁊ nares dissoluētibus
obthalmicis inclinatur aut lo
tionibus cōsumptiuis resoluūt
in vaporē. 46.

¶ Pillule capitales debēt aro
maticis abundare. 47.

¶ Vehēmētia resolutiua nō cō
uenit capiti applicat⁹ sine stipri
corum cōmixtione. 48.

¶ In emigranea violēta ⁊ sub
ita delinātū ad alterū tēporū ni
si vena frōtis celeriter icula fue
rit: ⁊ mult⁹ exinde sanguis efflu
xerit. aut secetur arteria tēpo
rū periculum est oculuz eijci a
sua cōcauitate vel ruptacornea
humores effluere aut intus cor
rumpi aut cōturbari. 49.

De vertigine et sco
thomia.

¶ Quib⁹ vertigo ⁊ scotthomia
causantur a stipticitate intesti
norum: hos grauius in ieiuno
verant fumositates caput gra
uantes. 50.

¶ Fumositates in capite gene
rantur propter cibi humidita
tem: ⁊ eius impositione prohi
bentur ascendere. 51.

¶ Scotthomia quā causant s̄q;
bala inclusa in intestinis i exer
cijs frequenter exacerbant⁹. 52.

¶ Scotthomac⁹ nauſeās ⁊ sa
pale luteo molestat⁹ i ore nec ci
bū abhōiās: imo copiose mā
ducās ⁊ auidē proculdubio gi
gnit multitudinē hūoꝝ nec a p
dictis liberabit⁹ accidenib⁹ dō

De epilepsia. frenesi ⁊ litargia. Fo.c.

nec ab eis fuerit emundatus et
quotidiana letetur secuzerpul-
sione. 5.

Sicut in hñtib⁹ stomachū co-
lericū eturios lōga etriginē pa-
rit ⁊ scorhomia: sic in hñtib⁹ fle-
gmaticū refectio festinata. 6
Qua rōne iubet i passiōibus ca-
pitis vaporosis ⁊ subitis frica-
tio māmillaꝝ in feminis: eadeꝝ
cōuenit in marib⁹ fricatio testi-
culorum illesa dicēsa sicut in
pueris. 7

Scorhomia fortis apoplexiam
pnoſcat cū a parua epilepsia
non differat.

¶ De epilepsia.

Epilepsia que seq̃t motū lune si
pūctionē seruauerit acvicinos
aspectus pncipalr a frigiditate
causaf: q̃d in plenilunio com-
mouet nascitur maxime ab hu-
miditate. 2

Epilepsia cōcutiēs in sōno et cū
tremore medicinaz aut curam
non recipit mortalium medico-
rum. 3.

Epilepsia p̃surgens a mixtura
chimoz p̃cipue ruffi ⁊ nigri silti
maligna ē curari difficilis. 4
Sulosi ⁊ infrenati maxime vio-
lēti sicut ab epilepsia tardissi-
me liberantur: sic ab eadē facilli-
me capiuntur. 5.

Epilepticus negligens a poti-
bus abstinere nūq̃ opprobriū
carebit epilepsie. 6.

Epilepticus q̃s p̃ijs q̃litarib⁹
ei⁹ itecioꝝa discrasia: ⁊ marie
nutrientia nō multum poterit
emendari. 7

Qui vero q̃nq̃ mania torquen-
tur: quādoq̃ epilepsia nunq̃ sa-
nabitur.

¶ De frenesi ⁊ litargia. 2

¶ Frenesi et litargia. perma-

tantur alterutru sine contrario
nā frenetici peūtes sūt litargi-
ci: sibi frenescēdo salutē recupe-
rant. 2

Intuitus picturarū ⁊ multū di-
uersorū ⁊ splendor ⁊ sonitus fre-
neticos nimis turbat. 3

Multa lux ⁊ tumultus ⁊ q̃cqd
euigilare facit litargicis multū
confert. 4

Sicut frenetici non ligati mer-
terminat inquietudo: sic litar-
gicū quietatum perneat sopor
mendax. 5.

Venter sripticus ⁊ nimis solu-
tus ambo litargicū ipellūt aut
impedire dicuntur. 6

Ubi cerebrum cōpūit ap̃a tūc
⁊ fumoz illuc directio ⁊ natura
lis coloris abinde subtractio fe-
stinat p̃niciē maxime q̃ manet
eger immobilis.

¶ De mania ⁊ melancoli- ca passione.

Maniacis ⁊ melancolicis frigi-
dus aer semp inimicaf: ⁊ q̃cqd
in eoz corpib⁹ fumos cōcludit
horribiles: sōm⁹ tñ ⁊ humecta-
tio profunt eis. 2

Sicut timor est a melancolicis
extirpādu. sic est incutiēd⁹ ter-
ror: maniacis minarum ⁊ flagel-
lorum. 3.

Quātū melancolicis obest ha-
bitaculū tenebrosū: tñ pōt cō-
ferre maniacis potissime si ad
fletum eos induxerit: 4

Melancolicoz fantasmata sub-
uertēda sunt igento: nōdānāda
ne p̃uocati respuāt medētibus
obedire. 5.

Melancolici non curati sepius
trāseunt in maniam. 6.

Maniaci quoz aures falsis vo-
cibus crebre sonant si ligati nō
fuerint seipsos extermināt.

n uij

De paralyſi ⁊ apoplexia

De paralyſi ⁊ apoplexia.
 Paralyſis totius corporis ē mor-
 tis imago apoplexiā vicariam
 ei⁹ pretendit ꝑceſſiſſe aut veie-
 re immoderatam atreſtatur re-
 pletionem.

Non ſolū reſectio nimia: ſ; ina-
 nitio ſtomachi ꝑcipue cali pōt
 fumoſitatibus incubum gene-
 rare.

Inſelix terminus apoplexie v3
 impotētia ſemicorporis lateralis
 demōſtrat repletionem immode-
 ratam.

Immoderata vltis repletio ſi-
 ne hydropiſi nunq̃ caret exa-
 berātia ſanguinis.

**De paſſione membrorum
 neruoſorum.**

Quocunq̃ hūido replēte vās
 ceteroſq̃ meat⁹ imoderate ꝑh̃t
 ⁊ nerui ⁊ lacerti ⁊ corde molliſi
 cari ſupſine.

Lacertus ibibitus ad ſa hūidi-
 tate vel iſuſina ſedib⁹ correſpō-
 det nimīū demollitū.

Corde remollite cedūt: ſ; non
 obediūt pulſantis impio nā re-
 gere nequeūt ad mouēdū aerē
 vel ſanādū ꝑ nimia laxitate.

Lacertus mollificat⁹ ꝑdit ꝑſtā-
 tiā naturalis firmitatis ⁊ laxi-
 tate cadit a naturali ſitu.

Corruēs lacert⁹ ꝑe nimia laxi-
 tate ſequit⁹ via centri.

Lacertus ꝑſtrat⁹ lax⁹ ſeu nāl-
 plōgat⁹ neq̃ ſurſū ſeu laterāl-
 monē iūcturā cui ſupiacet aut
 deputat⁹ ad mouēdū.

Membra relaxata ꝑe nimia la-
 xitate non ſolū impotētia ſunt
 ad motum ſed etiam ad ſenſū
 inepta.

Quia temperamento ſpiritus
 animalium ꝑficitur: ideo ſen-
 ſus deſicci⁹ vbi non admixcenſur

aut eorum temperantia corrū-
 pitur.

Mēbra que corruerūt ſpūs non
 recipiunt vt ſolebāt: ⁊ ſuſceptoſ
 extingunt artādo ⁊ humectan-
 do.

Quanto digniora ſunt opa ſpi-
 ritus animalis tanto tempera-
 mentum eius melius eſt q̃ in ce-
 teris.

Quod magis elongat⁹ ab excel-
 lentis ſemper facilius vincitur
 ab extremis.

Cuius tēperātia magis decli-
 nat in altere extremorū corrūpi-
 leniter ab illi⁹ oppoſitis.

ꝑe cunctis ſpiritib⁹ ē aīa ſub-
 tilior atq̃ lucidior: min⁹ calid⁹
 quapropter imoderata calidi-
 tas ⁊ frigiditas velocius eū di-
 ſtēperat ceteris.

In medicatiōe vlcera diutur-
 na iſtinaliſi aut ꝑicine regiōis
 niſi core ꝑtegan⁹ opimētis ꝑi-
 culū ē in poſterū ſpāſmari lacer-
 toſeoz ꝑe tñ inſtigidari vt ſint

admodū inepti.

Qd aut obtenebrat ⁊ ingroſſat
 citi⁹ extinguit aſterilē efficit.

Membrū paralyticū lz ſenſū ꝑ-
 ueſ ⁊ motu calere pōt vt in ſan-
 guineis q̃ venarū ⁊ arteriarū bñ
 ſicio nō ꝑunantur.

De ſpāſmo.

Repletio vaporoſa ſm latum
 offendens organa motionis et
 longitudinē contrahenda ſpāſ-
 mat.

Replicatio inſuſina vel aquoſa
 mollificās omnes partes iſtru-
 menti motini paraliticat ip-
 ſum.

Spāſmo repletionis reſolutiua
 magis palyſi ericaticua magi⁹
 cōueniūt ⁊ ruptua.

Uniuersalis ablatio vel di-

Doctrina. ij. de spasmo & visu. Fo. cj.

minutio subita mor⁹ voluntarij
frigiditate & humiditatem cere
bri significat. 5.

Ablatio humiditatu repletio-
ne ut in apoplexia. 6.

Diminutio raritatis sine stu-
pori frigiditate & humiditate si-
gnificat. 7.

Per mutatio mor⁹ vel in ali-
tasmor⁹ & palmositas oim me-
broz subiecta corrupta humida-
te cerebri vel vaporu venenosus
aliunde veniente in epilepsie spe-
bus significat. 8.

Spasmositas vltis paulatim
mebroz siccitatem signi-
ficat. 1.

De visu.

Lapsus cerebri nervi optici
tunicarum oculi vel humoris eius
aut spiritus ingerunt visui nocu-
mentum. 1.

De membris organicis & pri-
mo de passionibus oculorum.

Allesis organici potest spiritus vi-
sui vaporibus ut confirmat sco-
thomia & vertigo. 2.

Non patitur lucem solis oculus
plenus aquositate. 3.

Quibuscumque vapores colerici
aut calidi a stomacho resoluti
visui obtenebrantur his in fine refe-
ctiois expedit aquam sumere fri-
gidam cum manifesta sit maxime
circa somnum. 4.

In huiusmodi palpebra scabio-
sam vel pilorum reflexione pugen-
te oculus pluit lachrymis ces-
sante. 5.

Quibus cerebrum reumatizat et
cibus ingurgitatur vel potibus
oculi quis aura lenissima prom-
ptissime lachrymatur. 6.

Quibus palpebra superius pre-
magnitudine complicata i oculo
necesse est orbem eius ungere
suis pilis. 7.

Rugosa palpebra sit et turbet
in medio cessabit cruciari. 8.

Si ruga superueniens in medio
palpebre forpicibus aut diu persi-
cta cum macellis iseribilibus deci-
dat arefacta matica palpebra
oculo poterit confirmari. 9.

In palpebra moderata si pli-
reflectant oculum cum fuerit extir-
pari moruenit situm eorum cum acu-
punde canterizare. Sanato cau-
terio meatu vni pilum canterizan-
dus est alii porus: interim cete-
ri reflexi cum exterioribus gutne-
tur. 10.

Palpebra scabiosa cum inners-
atur granosa rubea sit sempest-
gravis. 11.

Pigredo pgesta iter itrisecum
tunica extrinsecum nodosa sca-
bias palpebra gravat & oculum
phibent aperiri. 12.

Uenositates cornea inatura-
les semper cedunt a coniunctiva &
ideo cum extirpantur ab ea mace-
scunt in cornea. 13.

Uulnerum cicatrices in cornea
semper albe: quod in coniunctiva
ut plurimum rubeo. 14.

Uidere clare res suas tamen ex
propinquo claritate cerebri signum
siccitatis & paucitatis spirituum. 15.

Uidere turbide res grossas
tamen ex propinquo turbiditatem
cerebri significat ex materia
porosa in venis eius imo in re-
tina. 16.

Quibus uterque oculus caligat
altero clauso clarus videtur. 1.

De aurium passionibus.

Ablatio auditus diminutio
frigiditate cerebri vel instrumenti
significat. 2.

Permutatio auditus audire in-
petum aqua campanas sufflationes ve-
torum maleactiones concussiones ar-

Aphorif. de passio. nari. doc. de cōser. memoriē.

borū tonitrua frirationes imo
deratā siccitatē in mediapre ce
rebi aut velaminū sūt: res gros
sas vapores aut vtrostrates aliū
de venientes vel ibi generatas.
Audire quasi a remotis humi
ditatem. 3.

Quibuscūq; post obturationē
auris reuiscit audit⁹ hūc p
culdubio friditas hebetavit. 4

Insensatio reumatis intra ca
put nō solū parit granedine: s; 5
tinnitū.

Surditas magna tantūq; me
dicamīs auxilia nō admittit. 6

Surditas paulatī supueniēs
et cōtinne cū se. vel sine feb. ppe
tūat maxime qbus etas decli
nat manifeste. 7.

Quēadmodū naturales efflu
xiones aurū felles surditate sup
ueniēte curantur: ita et surditas
fellis emēdas liquorib⁹ maxie
aurum. 8

Olea nitro cōdita vel acutis
apitinis fellibus cōparant. 9

In vulnerib⁹ auris p̄cipue lō
gi t̄pis fabularū auditus vitan
dus est et sonorum. 10.

Effluores aurū diurni tēpe
randi sunt non cōstringendi et
maxime subito.

De passionibus narium. 1.
Abolatio odorat⁹ sine strictu
ra et eius dimissio sine opilatio
ne narium frigiditatez cerebri
significat. 2.

Permutatio odoratus fetor
sine nūdicā nariū humores
corruptos significat i cerebro. 3

Olfactus recēter amissus a
cutis odoribus et obthalmicis re
saturatur frigidis et humidis li
quorib⁹ et viscolis diminutis. 4

Quibus olfactus triennio de
fuit semp̄ deficiet. 5

Carētes olfactu nec delecta
ri nec tristaripossunt odorib⁹. 6
Quicūq; diligentius vigilādo
q̄ dormiēdo caput operiūt his
vt plurimū sanguis e narib⁹ cre
bro instillat. 7.

Si siens aquositas in cori
zam subito restringatur non so
lū grauabitur proza capitis: s;
auditus et visus recipient no
cumentum. 8.

Indecens rubedo nasi et ma
xillarū cum manifesta ventosi
tate illarum partium nequit ex
tergi quousq; ruptorū corrosi
nis. vultui proportionatis ex
tirpatio venarum premitat: ci
catriz ibidem equalis solida p
curetur.

Doctrina de cōserua
tione memoriē et aliarum
virtutum sanitatis cerebri

terior ex

cedēs frigiditas
ledit memoriā
p̄cipue nocturna
propter malaz ca
pitis coopertu

ram. 1.

Caliditas intēsa valde qnq;
Emiscet rōnē et memoriā: et illaz
inde ledit. 2.

Excedēs cibi et pot⁹ quātitas
memoriā multū ledit. 3.

Ciboz fumosozū comestio et
pot⁹ vt aliozū porroz ceparū
porri casei et leguminū virtuti
nocēt plurimū memoriali. 4.

Et frigidis fructib⁹ atq; hūi
dis et alijs crudis refectio ledit
memoriā atq; corpus. 5.

Fructuū stipicorū vel p̄nām
aut p̄ artē post comestione tēpa
ta acceptio phibēdo fumos ele
uari memoriā inuat valde. 6

De conseruatione memorie. 66 fo. cū.

Fructibus aliquibus per as-
 sationem supsticiis bonitas ac-
 quirir sicut sunt pira hyemalia
 regulata. sicut z sunt auellane
 castanee nuces atqz ficus. 7.
Carnium nō castrati arietis
 medulleqz muttonis frequēs co-
 mestio a tota ppuetate memo-
 riam debilitat atqz ledit. 8.
Temperatum ciborum et
 potus sicut gallinarum z perdi-
 cam: precipue cerebellorum: eā-
 rum temperata resectio nō tan-
 tum confortat memoriā: sed et
 totum corpus. 9.
Potus excedētis vini vel aq-
 specialiter excedētis frigidita-
 tis actualis corpore nimis cali-
 do calozē naturalē dpaupat sto-
 macho: z per consequēs memo-
 riam debilitat atqz ledit. 10.
Potus post comestione dū
 cibi fiat ebullitio digestionē in-
 terrumpens memoriez cerebro
 nocet valde. 11.
Anre resectionem corporis p-
 curare moderatum z conueniēs
 exercitium nō tantū memorie:
 sed ceteris virtutibus prodest
 valde. Spatiari em̄ z delectari
 sensui sunt intellectus. 12.
Quiet aut supstia calozē de-
 bilitat: superfluitates retinet z
 aggrauat: quare ledit memo-
 riam z vsurpat. 13.
Somnus superfluous et vigilie
 nimie caput z etiam memoriaz
 valde ledunt. 14.
Somnus comestioni ppinqu⁹
 pūstqz cibis ad fundum stoma-
 chi descendit: surripit memo-
 riam atqz aufert. 15.
Superfluitatū per itestina per
 nares per palatum per vnam
 per os per aures: z per fricatio-
 nem capitis cum pectine coue-

niens: debita expulsio pfert vir-
 tuti plurimū memoriali: z hoc
 est post somnum exercitium fa-
 ciendum. 16.
Sollicitudo visorum sen audi-
 torum frequēs recordatio me-
 moriam corroborat et confir-
 mat. 17.
Saudium temperatum z hone-
 sta delectatio nō solum memo-
 riā: sed virtutem intellectūam
 et ceteras virtutes corporis et
 iam augmentat. 18.
Sepe lauare pedes in aqua ca-
 lida in qua bullierint mellissa
 z folia lauri: camo. z similia me-
 morie capiti z oculis valde cō-
 fert. 19.
Dormire calciatis pedibus p-
 pue forularibus memoriam im-
 pedit atqz sensum. 20.
Lauare caput de decimo in de-
 cimū diem cū lixiuo in quo cas-
 lefacta fuerit camomilla: melis-
 sa: vel saluia: vel maiorana vel
 lauri folia z similia: memoriam
 corroborat z confirmat. 21.
Stare pedes post comestiones
 suauiter deambulare multum
 expedit atqz confert. 22.
Coriandri preparati post come-
 stionem assumptio prohibendo
 fumos ad caput ascendere me-
 moriam multum iuuat. 23.
Masticatio masticis cum modis-
 co. 33. facta ieiuno stomacho ab
 hūiditate flegmatica sine mole-
 stia caput purgat: et inde impe-
 dita memoria confortatur. 24.
Puris cuz musco passule z ana-
 cardina confectio mirabolanti-
 quoqz conditi cōfortant memo-
 riam et restaurant.

¶ Doctrina prima.
 Capitulum primum.

Disici et quib

cunq; extenuati celerime caliditatib⁹ aeris in pfundo corporis alterant: maxie si rari fuerit naturaliter vt colericis: vel accidē taliter vt qui diu febribus languerunt.

Quicūq; febricitātes expofuerūt mēbra nuda frigido cōtine ri vt in laboriofis febrib⁹ dolore i articulis patiunt^r et moleftā incurrunt tūffim.

Extenuatos p̄cipue iacentes in maffione frigida vel reumatica tuffis infeitāt nifi tunicatis brachijs et torace iacuerit et capite pileato maxime fi rafum extiterit.

In extenuatis corpib⁹ panniculi fpuales et aiales et cerebrum repēte et imoderate ledūt a frigido aere vel a q̄būfcūq; actuali frigidis.

Repētina p̄aniculorū fpūaliū q̄ fridatio fubitā introducit ābēlādī difficultatē q̄ fi nimis p̄trahent imoderatū caufabit dolore iterdū fyncopi atq; mortē cōstrictis capfulis cordis.

Tunicā lanea q̄re fēfibilr calefacit et angufiat patientē: bōbicina p̄o vl. fericia vl. linea iterclufa bōbace fufficiēt a frigore ptegit neq; efumatōe verat ifirmū.

De sudore:

Quotiefcūq; fudauerint tunicae et maxie graciles expedit mutare tunicā ne corpus ledatur i frigido sudore.

Quāto tunica calidior aut minus fuerit fpōgiola tāto copiofius reflectit fudorē: et iō cōuenit i predictis feftinātius fponere

De epate calido.

Quibūfcūq; caliditas epatis caufat p̄ftipationē ab aq̄fifidulcib⁹ velut vnis et cerasis forti^r p̄ftipāt maxie fi fuerit meleraice late nā terreū forti^r epiccaū p̄ftipat inteftina.

In habētib⁹ meleraicas latas et epas calidū mltitudo pot^r fth imoderata cōftipationē p̄hibēt folū i frigidiorib⁹ et itēftis nimis mollificat^r nequeūt iferiora fupiorū p̄ftictōe iunari. Si vero imoderata fuerit nec epas attrahere: nec inteftia p̄tuerunt retinere.

De febribus.

Qui in multis tēporib⁹ i cōtemplatōe viret^r: et maxie cibo pauciffimo celerit^r eos feb. vitali de pauperat fpiritu.

De administratione vini in febucitantibus.

Quibūfcūq; februcitantib⁹ arterie fūt angufte med iūq; fpūm cōtinētes necelle eft vino fubtili et d̄bili fpūs fouere vitales. et februcitātes q̄ penuriā fpūm patiūt nifi vino caute refocilentur: cito deficiūt.

Quibūfcūq; februcitātib⁹ ftomachus fuerit frigid⁹ caput autē forte et vix paffibile vinū cōgruentius miniftratur.

Solut fudoris ablatio tam in fanis q̄ i lapfis: et maxie februcitātib⁹ opilatos aut claufos indicat poros cutis.

Februcitantes ex putrida carnofos necelle eft ad aerē fubtile et liberē trāsportare: maxie fi poros habuerit opilatos ab efu q̄z carniū cōuenit eos abstinere penitus.

De voce.

Diminutio vocis enanefcens p clamorē loquēdi conatū aut p fudorē et calefactionē ex motu a

frigiditate causatur et partim
ex humiditate. 2.
Vox rauca in loquendo et non in cla-
mādo vlt̄ loquendo submisit et non
alte hūiditate t̄m̄ circa epiglo-
tū esse significat: q̄ p̄ clamorem
excitatur aut consumitur. 3.
Raucavor in clamando s̄gt̄ hu-
miditatem dissolutā ex conatu
ad organū vocis pcedere: si cuꝝ
rascatione ex capite: si cuꝝ tussi
aut cū subito salu granor̄ ad-
guttur intercipientium voces a
pulmone procedit. 4.
Quor̄ caput humidū est et reu-
matismis abūdās et acutis vocis
bus festinanter mutescunt. 5.
Raucedo quā introducunt for-
tes et subite alterationes q̄lita-
tū oppositarum vt plurimū est
perpetua. 6.
Quicūq̄ masticabilia bene de-
glutit: potabilia h̄o trāsgluti-
re nō p̄nt vlt̄ difficilr̄ his vocalis
arteria neq̄ obturari sufficien-
ter ab epigloto ex vno q̄dē late-
re si difficilr̄ aut ex ambob⁹ s̄iti
modo valeat deglutire. 7.
Si trachea arteria prohibeat
obturari ex vno latere p̄tē op-
positam lateris ingeniatur na-
tura potum trāscire. 8.
Nimi⁹ et assidui cantandi vsus
vlt̄ alte clamādi pectoris meat⁹
dilatāt: et panniculos spūalium
membrorum relaxat. 9.
Quibuscūq̄ spūalū meatus ni-
mū dilatāt his attract⁹ aer ab
eor̄ pectore cito egreditur. 10.
Aer inspiratus si moderata di-
sp̄c̄atiōe nequeat expelli vocis
offm̄ nō poterit diu p̄tinuari. 11.
Quibuscūq̄ catātibus inferior
cliban⁹ aut stomach⁹ estuat: ali-
as resonat his mlt̄a v̄tositas et
subtilis ibidē iclydit̄ circa fre-

nē aut circa stomachū h̄ntes tu-
nicas siccās et tennes. 12.
Quibuscūq̄ sanguis stegmati-
cus dñatur et viscera sua natu-
ralr̄ sūt calida et robusta h̄ntes
magica sup̄fluitas ad cutē co-
piose p̄pellit et cādida morphea
sep̄ius maculātur. hoc aut̄ illis
precipue contingit. 13.
Sicut anhelit⁹ et insufflatio cū
ictu et vox et loq̄a sūt actiōes p̄-
ordinē se h̄ntes cū ledit̄ ex por-
b⁹ necessario ledit̄ q̄libz illi po-
sterior: et nō ecd̄uerso. S̄it̄ in dē
gestiōe p̄ia sc̄da et tertia necnō
in sensu et ymaginatiōe estima-
tiōe et memoria et sic de alijs. 14.
Sicut anhelitu leso ledit̄ lacer-
ti pect⁹ ab̄iētes: sic lesa t̄m̄ isuf-
flatiōe p̄mo necessario patiūt̄ la-
certi q̄ sūt itra costas. Et lesa so-
lū ictuali patiūt̄ gule lacerti: le-
sa q̄ voce t̄m̄mō ledunt̄ solū mu-
sculi gutturis hoc est regionis
epiglotti. Si t̄m̄ loq̄a ledit̄ sine
p̄cedētib⁹ t̄m̄ ledit̄ linguā vlt̄ ali-
q̄d coadiunātiū mēbroꝝ ad loq̄-
lā labia: dētes: palatū et nares.
De passionibus membro-
rum nutritiuorum: et p̄io me-
ri et stomachi.
Quibuscūq̄ subito sine nau-
sea glob⁹ aut nod⁹ ab ore stoma-
chi ad guttur ascēdere videt̄ et
cibi trāsitū ipedire his grossa
v̄tositas iter ystophagū et lacer-
tos p̄cludit: aut iter tūcas me-
ri si cum dolore ascenderit. 2.
Quib⁹ h̄o cū fastidio et nausea
glob⁹ ascēdit glomeratos lūbū-
cos superius pelli significat. 3.
Quoscūq̄ sollicitudo imodera-
ta verauerit: somnū ipediēs na-
turalē: si copiose reficiāt̄ necesse
est eos indigestione grauari et
reumatismis resuere: q̄propte r

Doctrina. j. de epate. 6

timēdū est ydropisim aut obli-
uionē. i. litargiā aut scrophulas
aut glādulosas collectiōes gñā
ri nisi supuenerit fluxus vētris.
Quod si sollicitudines importu-
nas sepe timor: concommitatur
alienationem vel cardiacāz pe-
riculum est oriri. 4.

¶ Importuna sollicitudo corp⁹
macerat ⁊ extenuat: precipue si
crebra tristitia vel illud conco-
mitetur. 5.

¶ In puritu et pustulis saniosis
pedū ⁊ rybiarū expedit calcia-
menta deponere saltem stricta ⁊
lana. 6.

¶ Fomētationes aq̄ calide sūt
vitādes: sed carnosiss est sterile bal-
neum aque frigide. 7.

¶ Quibus epar calidū ⁊ stoma-
chus frigid⁹ necessariū ē venas
eor⁹ crudis hūoribus ⁊ stāticis
abū dare p̄cipue si copiose resi-
ciātur nā cruditas chili p̄ actio-
nē epatis nequit corrigi. 8.

¶ Quibuscūq̄ sitis ex salso fleg-
mate causatur his vinum pur-
rum vel aqua calida sedat effi-
caci⁹ eam quā mixtum vel fri-
gida. 9.

¶ Quibuscūq̄ tendit cutis imo
derate: sicut hydropicis: sūt suda-
re nequeūt vel difficilr: ⁊ em̄ pe-
ritensione strigūtur ⁊ obliquā-
tur. 10.

¶ Quoscūq̄ sine feb. verauerit
amaritudo si deliquerit sup̄to
cib⁹ necesse est hos aut indura-
tis ⁊ aridis fecib⁹ p̄stipari v̄l p̄-
ter solitū ad pilos: on. i. ad fūdū
vētris effluere colerā. Si nō sū-
pto cibo ⁊ maxie hūmido nil re-
mittat aut parū necesse est i ves-
nis oui stomachi concludi cole-
ram. 11.

¶ Quibus in ore stomachi cole-

ra cōcluditur: als cōculcat. hos
dolor: pregrauat in proza capi-
tis ⁊ amaritudo ⁊ siccitas cole-
rico molestatur. 12.

¶ In crapulosis hñtibus vētre
stipticum v̄l plurimum scrophe
multiplicantur. 13.

¶ Quibuscūq̄ strop⁹ abūdat in-
tus v̄t exteri⁹ his extrema cito
infrigidātur gñissima q̄z sūt cor-
pora ⁊ mox i labore deficiūt. 14.

¶ Uorāres ⁊ q̄cūq̄ deglutiūt v̄t
plurimū cibū imasticarum non
eua dūt capitis nocumenta: nā
visus caliginē aut dolorem aut
putredinē dentiū patiūtur: aut
aliquam cephalēam. 15.

¶ Quib⁹ cor est parum et epar
anguste iunt oēs vene. 16.

¶ Quibuscūq̄ febucitātib⁹ sto-
mach⁹ fuerit frigid⁹ caput aut
forte vir passibile vinum p̄gruē-
tius ministratur. 17.

¶ Quib⁹ cranēū spissum ⁊ cere-
brū medullosuz ⁊ tēperatū in-
ringe q̄z solide talibus v̄t pluri-
mum caput forte nec leuiter pa-
tiuntur dolores in eodem.

De epate.

¶ Quib⁹ epar est calidū necesse
est chimos corp⁹s quantūcūq̄
crudi exiterint aliquatiter sint
acuti. 1.

¶ In habentibus epar caliduz
et miseraicas latus v̄t plurimū
sicce sunt egestiōes ⁊ velut adu-
ste. 3.

¶ Corpora que crudis ⁊ acutis
abundant chimis contrariarū
qualitatum mutationibus alte-
rantur: ⁊ cum ererētis incale-
scunt punctis: id est pustulis ra-
beis prius maculata cutis tan-
dem albescit. ¶ Calidi enim et
acuti humours impressio vapo-
rosa preuenit frigidi et compa-

cri humoris impressionem. que
tardius illo dissoluitur. 4.
In quibuscumq; corporibus abunda-
uerint chymi crudi si est et acuti
humoris pressio excedens sup-
uenerit in aliqua parte corporis
immoderata illius ostendit mali-
tiam quod nimis est fortis ignis qui vi-
get et aqua vel qui aqua non extinguitur.
Epar hinc calidum et colericum si
ceciderit in astrictum vel hyposar-
cham: neque calidis neque frigidis
poterit emendari: sed sufficit me-
dico retardare periculum. 6.
Colerici et qui epar est calidum in
moderato potu vel usu fructuum
adspici hyposarcham: interdum se-
pius incidit in astrictum. his vero as-
tictibus ignis sicut erigit cocor-
ru officium crebro percutiunt arthe-
tica vagatuna cruda aquosita-
te petere iuncturas que sepius motu
dilatantur ut sponte liborū. 7.
Quibuscumque languentibus astrictum
vel hyposarcha supuenerit car-
bunculus vel antrax proculdu-
bio mortificandam esse denunciat. 8.
Quibuscumque iuuenibus epar cum
pustulatione inducit his potus aqua
frigida subuenit precipue si su-
mas circa principium refectionis. 9.
Quibus vapores a stomacho co-
lerico vel cito resoluti visum ob-
tenebrant: his in fine refectionis
expedit aquam sumere frigidam
cum manifesta sit: et maxime cir-
ca somnum. 10.
Qui lacticiis cibis et piscibus
atque oleribus vescuntur ut plerumque ne-
cesse est horum sanguinem abunde
re flegmate: maxime si cum his
fructibus aquosis vrant. 11.
Quibuscumque sanguis flegmaticus
dominat et viscera sua naturaliter sunt
cra: et robusta: his flegmatica su-
perfluitas ad cutem copiose proeli-

tur: et candida morphea sepius
maculant. his autem illis precipue co-
tingit quibuscumque sub vestibus cre-
bro sudor concluditur. 12.
Circa ventrem ubi sudor maxime co-
artat morphea sepius incipit: et
ad superiora sepius preterit vaporis
flegmatici motu sequens. 13.
Purgati et alimēta flegmatis
euitantes a morphea celeriter
emendantur aqua sulphurea et ardenti-
bus atque ruptoriis medicinis.

**De intestinorum et partium
ventris passionibus.**

In diuturnis ventris solonibus
nisi caute pretegitur anchorum re-
gio patiens sedet in sella panis
calidis circumtecta verax in po-
steriorem nefresis vel dolore liborū. 2.
Quibuscumque verax torfionibus
aut alijs ventris doloribus ab his
feb. vel vlcere si remediatur per cale-
factorum vel clistere vel balne. aqua
calide: his phyloniū aut alia
ex magnis opiatis rectibus aut si
rectibus senibus aut iuuenibus co-
uenit ministrare. 3.
Quibuscumque venter fuerit stipti-
cus et chymi crudi atque acuti mul-
tiplicantur in venis ut plerumque scabie
verant et immunditias cutis. 4.
Iuuenes qui a fluxu colerico mo-
lestantur et maxime in estate copiosus
potus aqua frigida liberat si sum-
atur viget sibi precipue circa re-
fectionis principium. 5.
Iuuenibus colericis in vix vixina-
libus vlcera fluxu patiens vixi-
naliter expedit abstinere a potu vi-
ni: et maxime acuti. 6.
In assuetis diu sedere quoniam mens
studio distrahit: precipue quoniam di-
uerfona sunt remora nimis re-
tenta coartant egestio et vix. 7.
Quibus egestio vixine superflui-
tates diutius retinentur necesse est

De cōseruatione sanitatis aphorismi.

lūboꝝ aut circūiacētū mēboꝝ
rū passionē incurrere. 8.

Assuefactio simplicis supposi-
torū vlt̄ clisterijs i illis q̄ a p̄sti-
patione grauant̄ q̄tidiana nō
offendit naturam. 9.

In r̄r cōspatis obseruantia
diēte laudabilis vlt̄ nocumē-
ta nō corrigit: s̄ phibet augmē-
tari: iō meli⁹ ē vt corrigit s̄z
q̄ nature cursu p̄miserit. 10.

Intentiones rerū cōspectarū
tpe gñationis efficaces i geni-
tis relinquūt impressiones. 11.

Vigilie vespertine solenitatis
vētralis leuitatē strāgulāt ma-
tutinam. 12.

Quibuscūq̄ venter imoderate
tumescit absq̄ dolore vel ipre-
gnatiōe his iter sifach z nutri-
tūa multa coartat̄ adq̄ sitas ve-
lut i asclite sicca: z multa vēto-
sitas vt i tympanite: s̄z si m̄ter
fuerit a matrice extensa a vēto-
sitate mediocr̄ tumor cārī po-
test. 13.

Venter q̄ mediocri ventosita-
te tumescit exteri⁹ p̄cuss⁹ tym-
panizat̄ interius. 14.

Si ventus clausus in matrice
tetēderit mulieris vētrē tunc
erit⁹ femine. i. vulue sepius ru-
ctuabunt. 15.

Quibuscūq̄ vētr⁹ a siphach his
sumptis apitiuis ructuat̄ p̄ os
sursum. 16.

Tumor q̄ delitescit fomentis
moderate calidis: z infra diez
nālē resurgit: aut circūsa tenui
vlt̄ mediocri vētositate cātur.

De cōseruatione sanitatis.

Conseruatio sanitatis in
lapsis corporib⁹ cū his q̄
lapsū corrīgunt leuiter secu-
rius exercetur. 2.

Etas et inata cōplexio atq̄ cō-

suetudo sp̄ attendi debēt mo-
derāda v̄tute correctiorū. 3.

Ubi cōplexio naturalis cū eta-
te cōiūgit̄ declinādi p̄cipuū est
vlt̄s tēperatoꝝ i qualibet an-
ni quadra. 4.

Sicut calidiora modicū tēpe-
ratis cōueniūt vlt̄i tpe hyema-
li: sic estatis tpebus frigidiora
conceduntur.

De cōferētib⁹ z nocētib⁹
iūcturis z p̄uo d̄ nocētib⁹.

Assibilitas iūcturarū ne-
q̄t̄ vlt̄m nocētū i q̄titate
notabili tolerare: pedes corpo-
rū p̄dictoꝝ offēdit excellētē i
frigidās z faciēs estuare: ois
fatigatiua dēambulario ledit
eos: z maxie sūpto cibo: plura
q̄ insensio pedū facit idē. 1.
Hyemalia pira z mala cōcta-
na castanee: v̄ue brumales et
substātie leguminū z raparū
iūcturis oib⁹ aduersant̄. 3.
Lactēs porcillus aut flumina-
les aues z vetuste gallie p̄di-
cialiter feriunt iūcturas infe-
riores cū modico it̄uallo. 4.
Minas terribiles isert iunctu-
ris lesis z capiti q̄ lac aialinum
cum cibus et vino frequenter
sumit. 5.

Pisces bellinales vt murex et
anguilla iūcturis inferioub⁹
semp inimicantur. 6.

Potus q̄ nō expectat iudiciū
vere sitis iūcturis mistrat̄ gra-
uamina lesionis. 7.

In dormiētib⁹ nimis ledit ar-
ticulos decubīt⁹ resupin⁹. 8.

Sicut avarus venter opp̄mit
oēs art⁹ sic ei⁹ q̄tidiana largi-
tas fouet eos. 9.

Extremis artib⁹ naturalr̄ ex-
citāt iracūdia tempestatem.

De cōferētib⁹ iuncturis.
Flores

Aphorismi materiã febrũ cõcernētes. fo. cv.

Hiores amigдали: necnon
lon argrose sp iuncturis pos-
sunt puentēter administrari. 2.
Achouus et edera nõ arbozea:
sed terrestris iuncturis oibus
specialiter amicanur. 3.
Lux indica iūcturis et nernis
pre ceteris terrenascētib⁹ mlti-
pliciter est amica. 4.
Salvia parũ cocta et crebro sũ-
pra in fine refectionis ministrat
eis inestimabile iuamētũ. 5.
Qui sepi⁹ calcat vnas ac mu-
sto recēti balneat pedes suos
rarissime podagrizat. 6.
Florib⁹ alcāne lari pedes fra-
giles ppetuo roborantur. 7.
Uerbena gestata recens circa
colūnas pedũ virib⁹ occultis
prebet iuamentum eisdem. 8.
In terris alūinos pedib⁹ nũ-
q̃ deest robur piperitatis. 9.
fomentationes q̃z aq̃ calide
sunt vitande: sed carnosus est
vile bal. aque frigide. 10.
Celeste sigillũ dolores pedum
fugat in eternum.

¶ Aphorismi eiusdē mate-
riam febrũ concernentes:
cũ annotatione proprior
locorũ quo facili⁹ repert-
ri possint.

Qui in multis tpius 2c.
de febribus. 1.

¶ Quibuscũq̃ febricitatib⁹ ar-
terie 2c. Apho. 1. ca. 6 admini-
stratiōe vini in febricitantib⁹.
¶ Febricitates q̃ penuria spi-
ritũ 2c. 2. de administratione
vini in febricitantibus.

¶ Soliti sudoris ablatio 2c. 4.
de administratione vini 2c.

¶ Febricitates de putrida 2c.

¶ Quintus de administratiōe
vini in febricitantibus.

¶ Quibuscũq̃ febricitatib⁹ sto-
machus fuerit frigid⁹ 2c. 3. de
administratione vini vt supra.

¶ De apostematibus.

¶ Quibuscũq̃ strophus abun-
dat 2c. 13. de passionibus mem-
brorum nutritiuorum.

¶ De sudore.

¶ Quotiescũq̃ sudauerit tui-
cati 2c. de sudore. 1.

¶ Quāto tunica calidior 2c. de
sudore. 2.

¶ Soliti sudoris ablatio tã in
sanis 2c. de administratiōe vi-
ni in febricitantibus.

¶ Quibuscũq̃ tendit cutis 2c.
de passionibus membrorũ nu-
tritiuorum. 9.

¶ Circa ventrem vbi sudor 2c.
de epate. 12.

¶ Purgati 2c. alimenta flegma-
tis. 2c. de epate vltimus.

¶ Explicuit Aphorismi parti-
culares ab Arnaldo 6 villa no-
ua editi ingenũ nocuis curati-
nis 7 pseruatiuis morborũ sp̃s
rituales ptes corporis huma-
ni respicientes.

Deo gratias.

¶ Incipit Liber primus
Tegni Galeni.

¶ Prima pars primi libri.

Res sunt

omnes doctrine
que ordine ha-
bentur. 2.
Prima quidē est
finis notione que secundũ dis-
solutionem fit. 3.

Secũda vero que ex cõpositio-
ne est s̃z resolutionē inētor. 4.
Tertia h̃o ex termini dissolu-
tione: cui nunc insistim⁹. Appel-
lare at̃ 13 huiusmodi doctrinã
nõ solũ termini dissolutionē: s̃z

Articella. 6

Liber primus 6

etiā aptionē vt qdā noiauefr:
aut folutionē: aut diuerfionē
vt aliū qdā: aut explicationē:
aut expofitionē vt aliū.

5. Conati ſūt qdā herophilowz
hmoi facere doctrinā quead-
modū eracledes ⁊ heritpe. 6.
Conati ſunt ⁊ eā qm cōpōnez
ipſi herophilū: ⁊ qdā eraſiſtra-
top: ⁊ arthenēſis athaleus. 7.
Quil' tñ añ nos ſcripſit eā q ex
hmis notidē icipit: q oēs ar-
tes cōſiſtūt fm rationē. 8.
Sed ⁊ illā quidē alibi pertrā-
ſimus. 9.

Hic ſo diffinitiuā faciem⁹ do-
ctrinā q ſpū reliquit ab ea q ē
fm diſſolutōez dignitate ⁊ rō-
ne: tñ abūdās ē ad cōphēſionē
toti⁹ ⁊ memo. eoz q ſz ptē. ſa-
cile ei memorabilia ſūt lat⁹ ex
fm diſſolutōe oia: eo q pti-
neat i ſe toti⁹ art⁹ capla ⁊ opti-
mū fmū: que ⁊ iſale qdā no-
minat eſuo diuidentes his q
notidēs appellāt. et ille ſi qdē
ab accitib⁹ diffiniunt reb⁹: hi
ſo in ſubſtātia ipſa pſiſtūt. 10.
Que ſo ſz ptē ē tractatio vni-
uerſe medicinalis ſpeculatio-
nis: i multis alijs a nobis ſcri-
pta eſt negocijs. Quib⁹ expe-
dit vti ad tres doctrinas. 11.

Sz nūc a diffinitiuā icipiem⁹
tñ adhuc epponētes q ſola ca-
puta ⁊ velut pclufionē: ſz expli-
catōez dmoſtratoz dicet nūc.

Secūda pars pumi li-
bri Tegni Galeni de tpe.

Megroz: ⁊ neutroz. 2.
Sciētie ergo nomē cōiter ⁊ nō
proprie audire oportet. 3.
Sanū aut ⁊ egz ⁊ neutz tri-
plicit vñ qdēz dī: hoc qdēz vt
corp⁹: h aut vt cauſa: hoc ſo vt

ſignū. Et em ſuſceptibile ſan-
tatis eſt corp⁹. ⁊ efficiēs ⁊ pſer-
uās eā eſt cā. Et declarās eam
ſignū. oia āt hec vocāt helenes
ſana. Scōm ſo eūdē modū et
egza: ⁊ ſuſceptiuā egritudinū
corpora ⁊ efficiēs ⁊ pſuātes
egritudines: cās: ⁊ ſigna decla-
rātia: ⁊ neutra fm eādē rōnē: ⁊
corpora: et ſigna: ⁊ cauſas. 4.
Et fm primā qdem rōnē ſciētia
cārū ſanaz medicinalis ē poſt
illā aut ⁊ aliaz: ſcō ſo ⁊ egza-
rū: ⁊ tertio neutrarū: ⁊ poſt hoc
corpoz. pumū qdē eſt ſanorū:
deinde egroz: deinde neutroz.
Et de ſignis ſo fm eādē rōnē.
In actiōib⁹ ſo pū qdē corpoz
cognitio ex ſign⁹ māiſteſta ē: p
hec ſo ⁊ eaz. cārū iuētio. 5.

Sz qm efficiēs: ⁊ declarās: ⁊ ſu-
ſceptiuū dupl'r vñ qz dī h qdē
ſimpl'r. h ſo vt nūc: ſciēdū eſt
vtroz: ſz ſciaz eē medicinalē. ⁊ ipz
ſo ſimpl'r dupl'r dī: hoc qdē vt
ſp. hoc ſo vt multū. ⁊ vtroz:
qz ēt hoz ſcia medicinalis. 6.
Neutroz ſo ⁊ cā: ⁊ ſignū: ⁊ cor-
pus. ⁊ qd ſimpl'r dī: ⁊ qd vt nūc
tripl'r vñ qdēz dī. h qdē eo qd
neutro ſuoz pūcipet. hoc q-
dē eo qd vtriuſqz ſuoz eqli. h
aut eo q aliqui qdē hoc: aliqui
illa. C hoz vero ipoz ſz duos
modos dī. Aliqñ qdē pūcipā-
do vtroz: qz ſuoz equalr. Ali-
qñ ſo ampli⁹ altero. 7.

Eſt aut de toto termino dubi-
tatio qdā fm locutionē: quā ⁊
ipſam opz determinare. In eo
em qd dicit medicinā eſſe ſciē-
tiā ſanoz egroz ⁊ neutroz: ſi-
gnificat quidē ⁊ omniū ptuiz.
Significat aut ⁊ quarūdā. Si
gnificat etiā ⁊ ſuū. Sed oim
quidē incōprehēſibile eſt ⁊ im-

possibile. Quarūdā vero ipse-
ctū: et nō artificiale. Qualis hō
et artificiale siml et sufficiens ad
oēs partes artis quas cōtine-
ri dicim⁹ i medicie diffinitioe.

¶ Tertia pars libri primi
Teg. Sal. de corpore.

Incipiam⁹ igit a corpore:
bus. primo quidē q̄lia sa-
na et egra et neutra ptingat eē
existētia: post hec vero d signis
et causis orōne percurram⁹. 1.
Sanū est aut simplr corp⁹ eu-
cratū qdē exis ex generatiōe
simplicib⁹ et primis particulis
coequale hō his q̄ ex his cōpo-
nunt organicis. Sanū vero vt
nunc est corpus quod secundū
prelens tēp⁹ est sanum. Est aut
et hoc qd secundū tempus sa-
num est corp⁹ encratū et coeq̄-
le non secundū optimam eu-
crasim et coequalitatem sed se-
cundum propriam ipsius sani
corporis essentiam: vel secundū
ipsius propriam sani corporis
qualitatē. Semper est tale ma-
xime eucratum et maxime coe-
quale. Ut multūz vero ab opti-
ma compositione derelictū est:
non multum tamen.

2.
Egrum vero corp⁹ simpliciter
est quod ex generatiōe est aut
distemperatūz in his que simi-
les habent partes: aut nō coe-
quale in organicis: aut vtrūq̄
simul.

3.
Egrum vero vt nunc est corp⁹
egrotās in tempore in quo di-
citur tale existens. Manifestūz
est autem quod et hoc quod se-
cundum tēp⁹ dicitur esse egrū
aut distemperatum est in simi-
les habentib⁹ partes: aut ines-
quale i organicis: aut i vtrūq̄.
¶ Et semper quidem egrū est

quodcūq̄ ex generatiōe aut di-
stēperatum satis existens i sim-
plicibus particulis: aut in om-
nibus: aut in quibusdā: aut ma-
xime dominantibus: aut etiam
inequale in organicis. ¶ Et mē-
tum vero egrū est corpus ab hū-
iusmodi malitiaderelictum: nō
dum vero in medio neutralita-
tis constitutum.

4.
Quoniam autem et neutruq̄ cor-
pus tripliciter dicebatur: hoc q̄
dem in eo q̄ neutra extremarū
dispositionū participet: hoc ve-
ro vtrāq̄. hoc autē eo q̄ aliquā
do quidem hac: aliqñ vero ha c
Secundū primū qdē significatūz
neutrum erit corpus mediūve-
re existens sanissimi corporis et
egerrimi.

5.
¶ Et hūmōi qdē: hoc simpliciter
tale est quoniam ex generatiōe
tale constitutum est: hoc vero vt
nunc quodcūq̄ in p̄senti tēpore
mediūvero existit et sanissimi
corporis egerrimi. ¶ Eius hō
quod simpliciter est. hoc quidē sem-
per tale: qm̄ i oib⁹ eratib⁹ semp
maxie permanet tale. hoc vero
vt multū qm̄ mutatiōes qdā est
accipies. ¶ Scd⁹ hō secundū si-
gnificatū neutrum erit corp⁹ cō-
trariūsimul dispositionib⁹ par-
ticipans ex generatiōe aut se-
cundum vnā partē: aut ex duas
differentes. Secundū vnā qdē: vt
si sem alteram oppositionem eu-
cratūz fuerit effectiua: qualita-
tū: aut fēp̄trale: qdē oppositio-
nes: s; circa formationem: aut
magnitudinem: aut nūerū p̄icu-
larū: aut positionē lapsum: aut
ecōuerso. In his qdē corectūz:
aut i oib⁹: aut i quōsdā. In cra-
si hō derelinquēs: aut differētib⁹
hō partibus et sem cēs oppositūz
o q

Libri secundus

nes pōt aliqd p̄trarioꝝ partici-
pare siml. ¶ Et sp̄ qđē tale est
ēz oēs etates manēs simile. Ut
multū hō est qđ z pmutat̄ fm
aliqd. ¶ Ita vero z qđ vt nunc
neutrū erit corp⁹ fm significa-
tū: aut eo qđ fm vnā p̄tē: hec ha-
beat sana: hec hō egra: aut in-
herentiū ei: aut circa ptes dif-
ferētes. ¶ Scōm hō tertiuꝝ si-
gnificatū neutrū erit corp⁹ qđ
qđē mō sanū sit mō egrū in pre-
sēti: quēadmodū inheret ali-
quib⁹ puer⁹ qđē exnib⁹ sanos
ēē: adoleſcētib⁹ hō fact⁹ egros
vt ecōuerſo. In vno hō tpe ita
neutrū vere p̄tigit qđē cōſiste-
re: fm hō latitudinē nō p̄tigit.
Scim⁹ hō qm̄ nunc dupl̄. 7.
Sanū hō z egrū z neutrū cor-
pus q̄ties d̄r z q̄le vnūqđē est:
sufficiēt̄ determinatū est. De
signis hō deinceps dicēdū est.

Incipit secundus liber
Regni Saleni.

Incipit p̄ia p̄ li. Sal. d̄ cās
p̄ p̄ma pars de capite.

Sunt autē z
hor⁹ signor⁹ sana
qđē q̄cūq̄ p̄sēnt⁹
sanitatis sunt si-
gna demonstrati-
ua: et future p̄noscica et pu-
facte rememoratiua. 2.

¶ Egra hō signa p̄ntis egritu-
dis d̄mōstratiua sūt z future p̄-
noscica: z p̄fctē remōratiua. 3
Scōm hō h̄ z neutra: z q̄ neu-
traꝝ dispositionū d̄mōstratiua
sūt: z p̄noscica: z r̄memoratiua.
Et sūt signa ēz aliqd qđē sanā
fm hō aliqd qđē egrā declarā-
tiua dispositionē. Et hec qđē fm
t̄pa sanis z egros insunt. 4.
Appellant̄ autē hec oīa qđem

signa a veterib⁹ medicis p̄no-
stica z si p̄sēntiū aut p̄teritor⁹
aut futuroꝝ declaratiua sunt. 5.
¶ Et vilitas qđē magna est: et
d̄mōstratiuoꝝ z p̄noscicoꝝ mi-
nor: hō rememoratiuoꝝ. 6.

¶ Et sistentib⁹ hō corporib⁹ sa-
nis: his qđē simpliciter: his hō
vt nūc qđ z sana dicunt̄. Simpli-
citer sanor⁹ corpor⁹ duplicē d̄xi-
mus ēē differētiā. hec qđē ieorū
sp̄ ēē talia. hec hō vt multū. Sē
p̄ qđē talia q̄cūq̄ h̄nt optimā
cōpositionē. Ut multū hō q̄cūq̄
ab hac non multum deficiunt. 7.

¶ Cognitiōes hō eor⁹: z ab ihe-
rētib⁹ ēz substātie eor⁹ rōnē op̄-
fieri. z ab his qđē necessitate hec
p̄sequunt̄ effectibus z casibusq̄
et accidētia vocamus p̄p̄ue. 8.

¶ Substātia qđē ip̄a eor⁹ q̄i op-
tima p̄positiōe sūt p̄tēp̄ratiua: si-
miles qđē p̄tes habētū i calidi-
tate z frigiditate: z siccitate: et
hūiditate: organicor⁹ hō i quā-
titate z q̄litate p̄ponētū ea z ad
huc i formatiōē p̄positiōē p̄tula-
rū vniuscuiusq̄ totū⁹ organi. 9.

¶ Ab his hō qđē ex necessitate hec
sequunt̄: siles qđē p̄tes habētia
q̄tū qđē ad tactū in duritie et
mollitie mediocritas q̄tū ad vi-
sum bonus color⁹ fm lenitatē z
asperitatē mediocritas. 10

¶ Secūdū hō effect⁹ opationū
p̄fectio quā z h̄ritē notamus. 11

¶ Eorū hō qđē organica p̄sequūt̄
in cōq̄litate z pulchritudine om-
nis corporis organicor⁹: āplius
z inherētū eis effectū in h̄ritē
Optime: ergo p̄positiōis corp⁹
d̄mōstratiua signa sūt hec. 12.

¶ Eor⁹ hō qđē qđē deficiūt ab hac
sana hō sunt: hec qđē in similes
partes habētū lapsa sunt con-
tēp̄ratiua fm quēdā puū lapin⁹

hec ho z i coeqlitate orgaicoz
pap aliqd: z hic lapsus aut e oiz:
aut aliqd: sz aut vtriusq. 13.

¶ Sicut aut lapsu eadē sunt cū
his q dntur eoz cōplēt: pāntia
in hntib⁹ siles ptes: nūer⁹ vero
z formatio z magnitudo: z po
silio i organicis. vtriusq. verocōe
vnitas: quā z cōtinuitatē eozū
nominamus. 14.

¶ In eis dē ho ipisgnib⁹ lapsuū
z egroz corporū ē vitiū fm sin
gulū egri significatū. Termin⁹
ho vtriusq. discretū est opera
tionis sensibilis lesio. 15.

¶ Ab optima ho deficiētia ppo
sitiōe: corpa qdē breue lesa sunt
z ipsa fm veritatem: non tamē
sensibile est hoc. 16.

¶ Determinat aut ea magis z
minus in operationib⁹ z egri
causis repugnare. 17.

¶ Simpliciter ho egra corpa
determinata sunt eo qd facilius
ab egri causis vincant: z ab eo
qd fm mltū aliqd sz dntur ope
rationū delinquant. 18.

¶ Sunt ho horū vtriusq. i me
dio neutra: z qd ho dicūt neutra
z que cū latitudine quadā. 19.

¶ Et diuidit⁹ toti⁹ sanitatis la
tudo i tres ptes latitudinē ha
bētes z ipas multā: quāz pma
qdē erit sanoy corporoz: secunda
vero egroz: tertia neutroz. 20.

¶ A quib⁹ deinceps sunt egro
tāta corpora lesionis sensibil
opationū determinata. 21.

¶ Volētia ho z quozū motiōes
sunt deliquētes: aut oīno pte
runt manifestos hnt terminos.

¶ Quēcūq. ho ifirmas hnt opa
tiones in maximis quidem dis
cessibus facile discernūt⁹ fm
vero minores ambigē sunt: et
propter hoc fm hoc gen⁹ lesio

nis neutro hio participās as
sit in illa dispositōe quā z ipaz
neutrā dicim⁹ noiari. 22.

¶ Omnib⁹ his dijudicatis non
fm ipaz rerū naturā sensu pe
riculū ei est sempiternae passiōis
irrepere dogma. 23.

¶ Signa ho horū q sanant⁹ corpo
rū z egroz z sanioz vt nūc ex
tū qtitate distātie differt. 24.

¶ Ponētib⁹ nobis duos extres
mos terminos cōtrarios alter
utrū optimā cōpositionē z nūc
factā egritudine. Cōsiderātib⁹
ho cui horū sunt viciniōra: z q
pbāt⁹ corpora: ppinqui⁹ enim
optime cōpositioni sanū. Qd ho
ab hac lōgi⁹ iam ho egrotanti
ppinqui⁹ egrū. Utrozq. ho me
diū equaliter ab vtroq. ab esse
apparēs: neutrū erit hoc. Opti
me ergo cōpositionis corporis
dicte sunt cognitiōes. Deficien
tiū vero ab hac equalia quidē
nūero sunt his genera: z magis
z minus diuidi potentibus z se
paratis in tres latitudines. 25.

¶ Signa ho egri corporis sim
pliciter dicemus: ex his enim
erunt relique due latitudines
manifeste. Secundum ergo ge
nus dictum est prius in optime
compositionis oratione: secun
dum vero speciem nunc dicetur
pri⁹ nobis diuidētib⁹ ptes. 26.

¶ Quatuor aut sunt earū diffe
rētie oēs. Quedā em earū sunt
principales. Quedā vero ab il
lis erote sunt. Quedā ho neg
aliarū domināt⁹ negalie eaz
innatas habentes virtutes z re
gentes eas domināt⁹. Quedā
vero z innatas simul habent et
influentes. 27.

¶ Principalia igit sunt cor: cere
bium: epa: z testiculi. 28.

Liber secundus.

Ab illis vero exorta sūt: et illis famulantur: nemi et spinalis medulla cerebro Cordi vero arterie. Venae epaui. Semialia via testiculis. 29.

¶ Ipsa quo seipsa regūt cartilago: ossis cōiunctio: membrana glā dula: pinguedo: caro. 30.

¶ Aliæ quo oēs ptes cōe his habētes ad sūspēsū regimē artē: rūs et ventis tneruis indigēt. 31.

¶ Capillos quo rēgnū negre gūm ē aliqō: lē ghatio sola. 32.

¶ Hec qdē partiū sunt differētie: signa quo vniuscuiusq; crasseos deinceps dicent. 33.

¶ Principiū autē a cerebro nobis facientibus. ¶ Sūt enim quicq; inata genera cognitionū eius.

Primum quidem totius capitis dispositio. Secundum vero sensibiliū operationū virtus et vitium. Tertium operatio. Quartū principaliū. Quintū naturalium. Aliud est gen^o i his oibus generib⁹ ab his qdē extrinsecus ei accidit alteratio. 34.

¶ Totius quidē capitis dispositio ex magnitudie et figura ei⁹ et capillorū accipitur. 35.

¶ Parū quo caput praeue ppositiois cerebri ppiū ē signū. 36.

¶ Magnū quo ex necessitate bōe cōpositionis est signū. Si enim propter vehemētiā factū ē magnam eius que inest virtutis i materiā multā rbonā operātis bonū est signū. Si vero ppter solā materiē multitudinē nō bonū ē signū. Determinādū ergo est ex ea figura et ex hisq; ab eo nata sunt. Figura quidē si bōe forme est: semp̄ em̄ bonū est signū. Ab his quo qdē ab eo nata sūt vt si collū forte ē: et i alijs ossib⁹ optime dispositū est: et si oē qdē

ei⁹ neruofum est et plēnū et vniū dū. Propria quo capitis figura est velut si videas spherā perfectā cereā ex vtraq; pte leuiter cōpressam. Necesse est enim huiusmodi talis gibbosa quidē cūduz spherā posteriora fieri et anteriora rectora vero fieri qdē ex vtraq; parte. 37.

¶ Si quo em occipitiū eminētia sit minor alicui: cōsidera et neruos et collū cū alijs ossib⁹. Scōz naturā siquidē his se habentibus i digētiā materiē nō p̄tutis imbecillitate taliter factū est hoc. Ineptiorib⁹ vero em̄tib⁹ infirmū ē principiū. In plurib⁹ quo scōz occipitiū indigētiā imbecillitas eorūque dicta sunt sequit^r et rarū valde et tale cōtigit.

¶ Si ossus quo em occipitiū cōsidera caput eodē mō eisdē in toto magno nato determinatis. In plurib⁹ rhec bona figura facta p acephalidos bonū signū quā qdā medicorū poster⁹ cerebrū nomināt: quā dmodū igif et poster⁹ dēterminatū: formave lut lauda hñte pmissurā. Spie quo pncipiū hec ps ē et p illā oīm sēz totū atalis corp⁹ sūt neruorū actiōes. Pa quo poster⁹ ps em se in oibus paucorū sensibiliū picipat multorū quo operatio. Itaq; hec ebene disposita pfectas habēt nās sēz vñū qdē qd p̄prias. ¶ Eadē quo et i anteriorib⁹ capitis eorū qd sūt sēz frōtē determinatiōes sunt his que sunt sēz poster⁹ ad puitatē et magnitudinē ei⁹ nobis respiciētib⁹ et figurā: et que sunt i his sensus: sēz vñū gustū et odoratū. Alterutrū enī sunt cognitiōes et sibi inuicem attestantes. Et a principio nata picipū virtutē et

visio. Et picipiū his que ab eo
nata sunt. 38

¶ Principaliū tñ operationū vir-
tus vitiū eiusdē principij soli
fm seipsum sunt cognitiones.
Uoco aut principales operatio-
nes ea q̄ a solo pncipio fiūt. 39.

¶ Facilis igit intellect⁹ subtilis
substātie cerebri ē cognitio. tar-
ditas vō intellect⁹ pignioris. 40.

¶ Facilitas vō discēdi est mol-
lis. 7 memoria pmanētis. 41.

¶ Sic vō 7 difficultas discēdi
dure. Oblivio vō fluētis. 42.

¶ Et bene mobile i opinionib⁹
est calide. manēs vō frigide. 43

¶ Adhuc vō mihi vidētur duo
deesse genera cognitionū q̄ ex
principio suscepi dicere. Unum
qdē naturalū. Alterū vō extrin-
secus accidentiū. Erit aut cōmu-
nis de vtriusq̄ ratio. 44

¶ Nā si eucatū cerebrū existit
fm quatuor qualitates: oia que
dicta sunt habebit cum modor
mensuraz supfluitates quecūq̄
per palatū aut nares aut oculos
purgant: 7 hec habebit modera-
te minime ledit ab omnib⁹ que
cūq̄ extrinsec⁹ calefaciūt 7 infri-
gidāt 7 deficcāt 7 humectāt. 45.

¶ Talib⁹ quidē infantib⁹ existen-
tibus capilli fiūt subrussi. Puer-
is vō subrubei. Perfectis vō ru-
bei. Medij vō quodāmodo eri-
stēs crispōz 7 simplicij. i. pla-
norū: neq̄ calui fiūt: facili⁹. 46.

¶ Audire vō oportet que dicte
sunt 7 que dicēde sunt cognitio-
nes vt in bene tēperatis habita-
tionibus. 47.

¶ Quecūq̄ vō fm capillos non
in regionib⁹ nī: sed in humorū
temperātia proportionē habēt
temperātie eorū que sunt fm
cerebrum. 48.

¶ Si vō calidius tēperato fue-
rit cerebrū: fm vō alterā oppo-
sitionē eucatō: siqdē plurimū
fuerit calidi⁹ fortiora oia quēdi-
cta sunt dicēda fient signa. Bre-
ui vō superabūdātia existēte le-
uia. Cōmunis vō hec ratio fit i
omnib⁹ q̄ dicēde sunt mihi par-
tibus earum que in omnib⁹ tē-
perantib⁹ dicēde sunt cognitio-
nes. 49.

¶ Deinceps vō signa eius que
in cerebro est caliditatis in his
que pri⁹ dicta sunt rubicūdiora
7 calidiora que snut circa caput
omnia que in oculis vene sensu-
biles. Capilli horū natoz citius
in capite nascunt. Multū quidē
calidiorib⁹ existētib⁹ bene tēpe-
ratis nigri 7 fortes 7 crispi fiūt.
Non multū vō calidiorib⁹ sub-
rubei quidē pumū fiunt: deinde
nigrescūt. Accedētib⁹ vō etati-
b⁹ calui fiūt 7 mag⁹ plurimū cali-
di. Supfluitates vō fm palatū
7 nares zoculosz aures breues
7 digeste his sunt qñ irrepēs-
biliter sani sūt. Repleto aut ali-
qñ capite ptinuer maxie his qñ
dietaz negligētē obseruāt hoc
tale accidit. Plurima qdē sz nō
indigesta fiūt supflua. Replēt
aut 7 granant capita ex cibis ca-
lefaciētibus: 7 potibus: 7 odorib⁹
vō: 7 extrinsec⁹ accidētib⁹ oib⁹
calefaciētibus in quibus est et
continens aer. Adhuc autē ma-
gis si non solum calida sint ta-
lium natura: sed 7 humida bre-
uib⁹ somnis huiusmodi tem-
perantē dominantur adhuc ne
profundi ipsi fiant. 50.

¶ Frigidioris q̄ oportet cere-
bri cognitiōes sūt. Plurima su-
perflua fm ppuas effusiones: 7
capilli rufi recti 7 manentes 7

Liber secundus. 6

post multū tēpus nascētes sub-
tiles zeriles primū. Et faciles a
causis frigidis ledunt. Er̄zidē
tēpus lesiōis catarris zcorizis
cōsumunt. Neq; tangētib⁹ cali-
da que circa caput sunt. Neq; in
spiciunt rubea. Et oculoꝝ vene
inuisibiles. Et somnolentiores
quodāmodo sunt.

¶ Si Siccior⁹ hō cerebri cognitio-
nes. Non superflūū est in efflu-
xionib⁹. Et sensū perfectio. Uigilātes hō sunt. Et capillos for-
tissimos habēt citissimeq; pdu-
cunt nati crispōs magis quā re-
ctos. Calui in breui fiunt. Cere-
midious hō cerebri capilli sunt
plani. Et nō omnino calui fiūt.
Et sensus hebetes sunt. Et sup-
fluitatū multitudo. Et hec qdē
simplices distēperatiōe sunt.

¶ Si Cōposita quidē calida z sicca
puma quidē est ēm quā nō abū-
dantes sunt in supfluitatib⁹. sz
perfecti senib⁹. z vigilātissimi. z
calui fiunt citi⁹. Puma tñ gene-
ratio capilloꝝ citissima est eis z
plenissima. z nigri capilli. z cris-
pi fiunt. z calidi sunt tangētib⁹
caput. z rubicūdine vsq; ad status
tempora.

¶ Si hō humiditas accedat ca-
lidity: parū quidē supegrediē-
tib⁹ vtriusq; mediocritatē: fit bo-
nus color: z caliditas. z i oculis
vene magne. z supfluitates plu-
rime mediocrit digeste. z capil-
li recti subnbei. znō calui fiūt
facile. Replent autē z grauante ca-
pita a calefacientib⁹. Si hō hu-
mectent multo magis statim su-
perabūdantiā habēt superfluita-
tum. ¶ Quando hō ad plurimū
humiditatis z caliditatis vene-
rit egrum. his caput: z supflui-
tatib⁹ plenū facile ex calefaciē-

tibus z humectatib⁹ ledit. No-
tū hō his semper iuuus. Opti-
me hō in borea degūt neq; exci-
tari possent vsq; ad multū: z ad
somnū pueritēs seiplos. Simi-
liter z grauātur dormiētes: z vi-
gilātes: z fantasias vidēt: z sen-
sus sunt impfecti. ¶ Si hō mul-
tum tēperato sit calidi⁹ cerebri
parū hō humidius: remanebūt
calide craseos cognititiōes misce-
būtur autē eis leniter humidita-
tis cognititiōes. Velūt ecōtrario
z si multo quidē sit humid⁹ ce-
rebrum: paulo hō calidi⁹: mani-
feste quidē erunt vehemētis hu-
miditatis: leues hō caliditatis
cognitiones. quia si qualitates
intendunt: z signa erant inten-
siora. Si hō remissē: emittunt
z signa. Cōis hō ratio est hec in-
omnib⁹ ēm cōplexionē distem-
perant.

¶ Si Frigide hō simul z sicce cra-
seos cerebri frigidū z sine colo-
re perficiūt caput q̄rtum in ipis
est. Sēper enim oportet memi-
nisse eiusque in principio deter-
minationis dicta sunt. Conside-
randū autem q̄rtum ex humor
crassī alterant q̄ circa illud sunt
Statim hō huiusmodi crases
ne venis circa oculos sunt: et a
frigidis causis cito ledunt: ideo
inequaliter sūt sanī. Aliquādo
qdē leuissima sunt capita: z non
sunt supflue effluxiones. Aliqñ
hō couzis z catarris in paruis
causis cito cōsumunt. Sensus hō
eis in pueritia quidē pfecti: pue-
ctis hō emarcescūt citius. Et vt
breuiter dicā cito senes circa ca-
put sūt omnes: ideo canescūt ci-
tius. Capilli hō eis nati qdē ve-
niūt viriles z ruffi. Accedēte
hō tpe domināte quidē ampli⁹

frigiditate q̄ siccitate nō calui
fiunt plurimū. Ecōtrario si acci-
dat siccitatē q̄dē apli⁹ dñari hu-
miditate: frigiditatē vero cali-
ditate: parū hñōi calui fiūt. 55.
Thūde hō z frigide crases ce-
redū grauit facit dormiētes.
z somnolētos. z inutiles sensi-
bus. z facile patiētes a frigore
z facile repletos caput. z facile
patiētes catarrū z corizā. neq;
calui fiūt huiusmodi. 56.
Hec igitur sunt signa earū q̄
in cerebro crassum. 57.
Ex his ergo tendēs ad vnū:
quodq; organū sensus scies co-
gnitiōes trāsferens te de aliq;
ad aliud. Sufficiet vero in ocu-
lis tantum dicere. 58.
Quicūq; ergo rāgētib⁹ oculi
manifeste sunt calidi z mouent
faciliter: z frequēter: z venas la-
tas habēt: calidi sunt oēs hī. fri-
gidi vero q̄ his p̄ij: humidi q̄
dem q̄ molles simulz multe hu-
miditatis fiūt. Sicci vero q̄ du-
ri simul z aridi sunt. 59.
Et ledunt q̄dē a similib⁹ cau-
sis sue crassi facile. Iunātur ve-
ro a p̄ijs: s; moderato vsu. 60.
Et hoc cōe in omni cognitio-
ne craseos omnis partis memi-
nisse oportet. 61.
Magnitudo vero oculorū p-
portione q̄dē z operationū vir-
tute multitudinē substantie eu-
cratā ex q̄ oculi facti sunt osten-
dit. Que vero sine his multā q̄
dē substantiā: s; nō eucratā de-
clarat. paruitas vero oculorū cū p-
portione q̄dē z virtute opera-
tionū: parū q̄dē s; eucratā de-
clarat substantiā: ex qua facti
sunt oculi. Cum nō pportione
vero q̄dā z vitio operationum
parū simul z inutile esse signifi-

cat substantiā oculo: um. 62.

Ha hō que sunt s; colores sic
opz determinari. Sclauici quidez
oculi splēdētes humiditate pu-
ra et multa: luminis splēdidi
sunt p̄tinentia. Nigri hō ecōtra-
rio. Medij aut sunt fm medias
causas. 63.

Sclaucus hō oculus: aut pro-
pter magnitudinē aut splēdo-
rez cristalloydos: aut in somno
positionē: aut p subtilis z aquo-
si humoris qui est fm pupillaz
paucitatē z puritatē fit. Omni-
bus q̄dē simul pueniētib⁹ sunt
glauicissimi. Si hō hec q̄dē horū
ad sint: hec hō nō magis z min⁹
in glaucedine p̄sistunt. 64.

Niger hō oculus fit: aut pro-
pter in profundo positionē: aut
ppter paruitatē cristalloydos:
aut quia splēdidū z rutilās p̄fe-
cte nō est: aut qm̄ subtile humi-
dum: aut ampli⁹: aut purū non
est: aut ppter quedā horūz aut
propter omnia natū est fierima-
gis z minus in eis quēadmodū
dictum est prius. 65.

Subtile quidem huiusmodi
humidū aquosi⁹ amplius factū
humidiorē demonstrat oculum.
Quēadmodum si spissius z mi-
nus fiat sicciorē. 66.

Cristalloydes hō si quidē du-
rius sit: sicciorē operat⁹ oculum.
Si hō mollius: humidiorē. Ita
hovt si quid super addat cōtem-
perāne subtilis: sicciorē. Si hō
deficiat: cōtrarium.

Pars secunda secundi li-
bri Tegni Saleni que est
de corde.

Decordis autem crasibus
deinceps dicat. Pius hec
cōmemorantib⁹ nobis qd vnā
quāq; partē calidiorē: aut frigi-

Liber secundus.

diorē: aut facciōrē: aut humidiorē: rem seipſa factā eſſe dicim⁹: non ad aliq̃s aliā cōparātes: quātū cūq̃ em cor: fiat qdā natura frigidissimū: multo calidi⁹ est fm crasim calidissimo cerebro.

¶ Calidioris ergo vt ad p̃p̃iū modū referam⁹ cordis signa iſe parabilia q̃de z familiaria hec sunt. Magnitudo respiratiōis. z pulsus velocitas. z frequētia. z audacia. z actiōes impigrū.

¶ Si hō cor: ad plurimū ventiat caliditas: furoz est eis. z mania ca p̃ſidētia. Est aut z pilosus z eis pect⁹: z que circa hypocūdria z his prima. In plurib⁹ hō z totū corp⁹ calidū ex calido corde sit: nisi maxime cōtra operet epar. Dicent aut paulo posteri⁹ toti⁹ corporis cognitiones.

¶ Est aut latitudo pectoris: calidi cordis cognitio: nisi z huic ali qñ cerebrū maxime cōtra opere tur. Qñ autē spinalis medulle magnitudo p̃portionalis est illi plurimū: spōdilia fm magnitudinem quāta spinalis medulla. Itaqz spina tota. Coniūgi hō thoraz ad posteriōrē partē hō longitudinē qdē equalis methasre mo: fm latitudinē hō cū quādā p̃portionali g̃rofitudine spōdiliū p̃iūctio sit fm illā spinā. Cū hō caliditas cordis dominata fuerit augmētabit thoracē. i. dilatabit fm p̃mā generationē p̃portionabilr hui⁹ caliditatis. iō etiā z cū i paruo qdē capite thoraz possit⁹ fuerit: maxima fm cor sit cognitio caliditatis. Qñ hō i magno paru⁹ maxie thocppuz signū ē cordis frigidioris. si hō p̃portionē hēat cū capite: alijs signis determinādū erit d corō ita vt ex thoc: acis quātitate nil

accepturus sis.

¶ In frigidiorib⁹ hō corde pulsus miōres sūt p̃lectētib⁹ n̄ tñ ex necessitate tardiores: aut rariōres.

¶ Spirit⁹ vero siquidē tāto mi nor thoraz sit q̃to cor frigid⁹ pulsib⁹ est p̃portionalis. Si hō thoraz maior: fuerit h̄ q̃titate cordis frigiditātē h̄ miōrē tñ: s̄ tardior: cōclarat pulsū natura.

¶ Tales z timidi z curiosi. z nudum eis pilis est pectus. ¶ De paruitate hō ei⁹ determinādū est: vt prius dictū est. Scōm hoc hō z de toti⁹ corporis q̃titate.

¶ Siccū vero cor: pulsus operat⁹ duriores. Et furoz nō p̃optum qdē s̄ ferocē z difficile placabilē. Ut multū hō z totū corp⁹ sic cuz si nō epar hō p̃p̃i. būdioris hō cordis signa sūt. Pulsus molles. Et cōsuetudo facile mobilis ad irā. z facile placabilis. z totū corpus humidius: nisi ea q̃ fm epar cōtra operentur.

¶ Secundū cōpositionē hō p̃i marū qualitatū distēperātie cordis sic se habēt. Calidi qdē z sic ei cordis signa sūt. Pulsus duri: z magni: z veloces: z sp̃si. z sp̃s sūt magni: z veloces: z freq̃ntes. Et mltomag⁹ ad velocitatē accēdūt: z frequētiā nō crescēte s̄ p̃portionē cordis thorace.

¶ Oī z pilosissimi sūt hī s̄ pect⁹ z hypocūdria. ad actiōes hō parati. z aiosi. z veloces. z rariāci morib⁹. et ei furiosi sūt z difficile placabiles. ¶ De toti⁹ hō cor: poris crasī ad huc: z thoracē āplitudine p̃portionalr d̄ his q̃ pri⁹ dicta sunt determinādū est.

¶ Si hō būditas obrinuerit cū caliditate. pilosi qdē min⁹ his q̃ pri⁹ dicti sunt huiusmodi. Et pari ad actiōes nō min⁹ illis nō

th ferociiores in furore: s; in irā
rū parati. Pulsus hō molles z
magni z veloces z frequētes: et
spūs thorace qdē pportionalr
se hñte cordi s; eadē formā erit
sitis pulsibus. Minorē hō erñte
tāto velocior z frequētiō ē pdi
ctis spūs qsto z thorax minor.
Mtra hō puerisde fm crasim scā
z marie si fm hūditatē accidit
hec pterea q dicta sūt adhuc z
in putridas egritudines ex cor
ruptis z putrescētib; i eis hūo
rib; icidūt. Et expiratōes ma
iores z velociōes inspiratib;.
Et in pulsib; sistoles veloc. 11.
Humidioris vero z frigidio
ris cordis signa sūt. Pul; mol
les Et psuetudo nimida: z formi
dolosa. z pigra. Sūt vero z nu
di pilis hi fm pectora. Et min
ime irascūtur. Et in irā nō sūt pa
rati. Qd vero circa thoracem
z totū corpus his que prius di
cta sunt similiter determinan
dum est. 12.
Frigidū vero z siccū cor pul
sus qdē duros opat z paruos.
Spūs vero siquidē proportio
naliter frigiditati paruus tho
rax sit cōpetentes. Si vero ma
ior: rarum z tardū. Minime ve
ro omnium iracūdi hicoacti ta
men aliquibus irasci serñāt me
mouā. Sunt vero z hi nō pilosi
pectora omniū marie. De p
uitate vero thoracis z totū cor
poria frigiditate similē deter
minandum est. 13.
Unū cōe in oib; his q dicta
sunt cōmemorātes q qcūq; de
moribus aut nūc scōm aliā ali
quā scripta sūt ofonez ad agni
tionē in craseos: nō p bonis aut
pauis morib; ex philosophia ex
ercitatorū: sed pro naturalibus

unicūq; dictum est.

Tertia pars Scōi libri Te
gni Saleni. que est de epate.

Etatis vero calidi cogni
tiones sunt. Venarū ampli
tudo. Colera rubea multa. In
tpe vero augmāstice etatis ni
gra. Calidior enim est sanguis
eis. Et propter hoc vnūersum
corpus calidius nisi ea que fm
cor cōtra operentur. Densitas
vero eorū que fm hypocūdriū
et ventrem. 2.

Frigidioris hō epatis cogni
tiones. Angustia venarū. fleg
ma plurimū. Sāguis frigidior.
Et vnūersa corporis habitudo
frigidior: nisi ea q circa cor cali
da fuerunt. Nuda pilis hypocū
dria z venter. 3.

Siccioris vero epatis cogni
tiones. Sanguis quidē spissior
z paucior. Vene dure. Et vnūer
sa corporis habitudo siccior v
durior. 4.

Humidiores vero epatis co
gnitiones. Sanguis quidē plu
rimus z humidus. Vene autem
molliores. Ita vero z vnūersū
corpus: nisi ea que circa cor cō
tra operentur. 5.

Calidi qdē simul z sicci epa
tis signa. Pilosum hypocū
drium dextrum. Sanguis spis
sior z paucior. Amara colera:
multa circa augmāsticam vero
etatem nigra. Venarum ampli
tudo et duritia. Ita vero z vnū
ersum corpus. 6.

Caliditas siquidem a corde
proumpens potest proumpen
tem ab epate frigiditatē. Quē
admodum z frigiditas quidē
caliditatem. 7.

Siccitatē hō impossibile est
ad contrariū a corde. hūmidia

ri facto adduci.

Media hō est q̄ ab epate humiditatis eorū q̄ dicta sunt. Et magis liquidē ab ea q̄ in corde est vincit siccitate q̄ siccitas ab humiditate.

Minus vero caliditate. Ampli⁹ aut̄ min⁹ frigiditate. Facile em̄ vincibilis est hec eorū que ab epate pr̄punt qualitatu.

Manifestū est ergo qm̄ si i id ipsam concurrant principiorū vtroūq; crases: totū corp⁹ pfecte circa eas disponetur. Dicitur ergo paulo posteri⁹ toti⁹ corpus cognitiones.

Humidū quidem simulz calidū epar minus qdē calido z sic eo ea q̄ circa hypochondria sunt operat̄ pilosa. Plurimū hō sanguinē z venas magnas. Et corporis habitudinē humidā z calidam si nō ea q̄ circa cor sūt cōtra operant̄. Si hō ampli⁹ vtriusq; qualitatu⁹ auertat̄ ab eo q̄ em̄ naturā p̄p̄te cōsumuntur a cacochimijs z putrefacientib⁹ egritudinib⁹. Adhuc hō magis si plurimū augeat̄ humidū paululū hō calidū si hō p̄trario parū qdē hūi dū plurimū hō calidū: minime cachimi fiunt.

Humidi⁹ vero z frigid⁹ epar sine pilis qdē h̄z hypochondrium sanguine vero magis opat̄ fleumaticū cū venarū gracilitate. Et vniuersum corpus similiter se h̄s: nisi ea q̄ a corde sunt ad contraria illō trāsducat̄. **F**rigidū vero z siccū epar pauci s̄ sanguis z gracillū venarū efficit corpus. Et frigidius. Et hypochondriū nudius pilis: nisi z hic vincat cor.

Quarta pars scōi libri Tegni Saleni q̄ est de testiculis seq̄tur

Testiculorū hō crasis calida qdē maxime venerea est. z masculorū generatrix. Et citius pubescūt eis ptes genitales. **F**rigida vero crasis est cōtrarie.

Humida quidē z multi seminis z hūidi⁹ est. Sicca hō z pauci semis: z mediocrit̄ spissi est.

Calida hō z sicca crasis z spissi seminis est. Et maxime generatrix masculorū. Et citissime ad coitū excitat. A principio ergo z h̄mōi citissime pubescūt i partib⁹ genitalib⁹ z in oib⁹ i circuitu sui sursum qdē vsq; ad regionē circa vmbilicū: deorsum vero vsq; ad mediū coraz. Petulca igit̄ est h̄mōi crasis satis ad ventrem. Citissime vero satiat. Si cogatur nocet.

Conuenientib⁹ siq̄ dē caliditate z humiditate piloli qdē min⁹ h̄mōi h̄s q̄ dicti sunt. Multi hō seminis magis. Nō cupiscunt vero magis alijs. Sufficiūt vero sine lesione magis veneris plurimis. Si hō satis augeatur vtraz z calidū z humidū: nō si ne lesiōe abstinet̄ a veneris.

Si vero frigid⁹ z humid⁹ em̄ crases fiunt testiculi: nuda fiūt qui sunt i circuitu pilis. Et tarde coire incipiūt. Neq; vehementes sunt ad operationes. Aquosum vero et tenue semen eis: et parum generans vel non generans et si generat: seminas generans est.

Sicca quidem z frigida crasis similis quidem plurimū ei que predicta est crasi. Spissum vero semen eis: z omnibus magis eriguum.

Totius vero corporis habitus dicte quidē sunt prius in

his que assimilantur cordi: dominatur vero similitudo vehemētiore habentis mēbri: quālibet pumarūz qualitatū quas et operatiuas nominamus. 9.
 ¶ Totius vero corporis habitudo i illis maxime discernitur partibus quecūq; videntib⁹ primo subiacent. Viscali hō sunt his omnibus ossibus circūuoluti z cōposite quedā carnes sunt ex simplici z prima carne z neruis quibus he circūuolute sunt pro prima em musculorum substantia hec est vtraq; ad eos vero conuenientia hec vasorū velutriui quidam sunt non cōplēcentes eorum substantiā: s; feruientes ad conseruationem. 10.
 ¶ Discuntur igit^r z eoz craseos cognitiones secundum bene tēperatam habitationem. permutant enim disēperatiē regionū cates secundum se formantes z corrumpunt quasdam cognitiones. Ita vero z secundum bene temperatam regionem tpe melis seipsum soli aliquis nudum exponat z pmutabit eas cognitiones quecūq; sū colores sunt z in mollicie z in duritia: scōm consistentiam. Si vero vt bene temperata est regio: ita z ipe bene temperata dieta vtatur. Neq; exur⁹ i sole taceat nud⁹ vna: quaq; die plurimum. Neq; vt qdam more virginis in ymbria degens perfecte craseos demonstrabūtur signa. Quasi i his igitur in ofone futura intēdamus iam intellectum est. 11.
 ¶ Competētis vero craseos cognitione sū totā animalis habitudinem sunt. Color quidē ex rubeo z albo cōmixtus. Capilli vero rubei z mediocriter mixti

crispi vt i pibus. Mediocritas hō carnositas in q̄titate z eq̄litate. Mediū em ptecte est hmoi corp⁹ oim supfluitatū: vt hec dicat^r z itelligat^r ad hoc necesse est em spissum corp⁹ ad hoc dī spissum. Et tenue sūr adhuc. Et mētā carnē hñs z paucā carnē. Et crassum z macruz: z molle z durum: z pilosum z nudum pilis. Nihil igit^r hōz est mediocre: s; q̄si polieteti regula ad summū venit mediocritatis vniuerse. vt tāgentibus q̄dez neq; molle: neq; durz appareat. Neq; calidū neq; frigidū. Videntibus vero neq; pilosū neq; nudū pilis. Neq; grossum: neq; gracile. Neq; aliā hñs intemperantiam. 12.
 ¶ Quecūq; hō tpato calidiora q̄dē sunt: non tñ humidiora aut sicciora sū carnē: de his em p̄sens rō ē. Appent q̄dē z tangentib⁹ calidiora tāto q̄to sū crassim sunt calidiora. Et pinguedinis minus hñtia. Colore hō ruhea. z nigros capillos hñtia. 13.
 ¶ Frigidiorz craseos corpis signa. Nō pilosū: z pigue. Frigidū tangentib⁹. Color hō eoz cū capillis magis ruffus. Mtra vero frigiditate existēte liuida q̄dāmodo ē caro: s; vocare cōsuetudo quibusdam medicorū est hos tales plumbei coloris. 14.
 ¶ Sicca hō crasis gracilior est z durior bene tēperata tanto q̄to siccior: z alia vero proxima signa sunt his. 15.
 ¶ Et humida hō alia signa quidē similiter. Magis carnosā vero: z mollior. 16.
 ¶ Et sū p̄pilationē primaz qualitatū qua sūnt disēperatiē cōpositam cognitionū formā hñt. Calida quidem z sicca crasis pa

lofior: et durior: et calidior: et mi-
n⁹ piguis est: et g^rilis: et nigri ca-
pilli. Si v^o ad apli⁹ caliditas.
veniat et nigri coloris cutis. 17.
Humida vero et calida crasis
Mollior. Et calidior. Et multo
carnosior: optima crasi inquitū
aucte fuerint tres qualitates.
Ad plimū v^o aucte. putridis
sumitur egritudinib⁹. Et caco-
chimi cito fiūt. Et si v^o pap q^d
dē hūidior sit mltō v^o calidior:
Molliores q^dē pap ipato hī ta-
les: et magis carnosī. Pilosiores
nō modicū. Et tāgētib⁹ nō pap
calidiores. Nigri v^o his sūt ca-
pilli: et caro nō sine pinguedie.
Et si v^o pap q^dē sit calidior mlt
to v^o hūidior. Mollis est his ca-
ro. et mltā. Et color p^rmut⁹ ex al-
bo rubeo. Et tāgētib⁹ paululū
calidiores. Uniuersaliter v^o est
dices q^uib⁹ copulatiua craseos p^r
dñant⁹ q^uitat⁹ dñabūt signa. 18.
Frigida v^o et humida crasis.
Paululū quidē v^ritūq⁹ augmēta-
tis. sine pilis ē. et alba: et mollis:
et spissa: et piguis. Et si v^o apli⁹
alia qualitas augmētē: consi-
derant signa q^dē km p^rportione
augmētatiōis qualitātū. Color
vero cū capillis magis rufus:
quēadmodū p^rmytrūq⁹ augmē-
tatis limit⁹ fityt i eis cut⁹ color
Si v^o iequalis sit augmētatio
qlitatū: dñabunt magis augmē-
tate qualitatis p^rpria signa. 19.
Et si v^o frigidū cū sicco equali-
tate augmētē: naturaliter du-
rū et gracile habetur corpus. Et
nō pilosū. Et tāgētib⁹ frigi-
dū. Pinguedo vero similiter est
in eis. Et gracilib⁹ existentibus
disperfa est per carnem. Capilli
vero et color: p^rportionaliter sūt
mensure frigiditatis. 20.

Decidēte vero calida et sicca
crasi tpe paugmasticē etatis in
frigida et sicca: hitado v^o taliū
gracilis q^d sit et dura et melan-
colica est et p^rpterea nigra sit et
pilosa. Dñante v^o altera q^uita-
te mltū: altera v^o pap a medio
cri mutata. Dñabunt q^dē dñan-
tis ligna: medio cres vero erunt
alterius cognitionis. 21.

In oib⁹ v^o q^d p^rdicta sunt et q^d
dicēda sunt ois agnitio craseos
si q^dē facile frigeiscēs sit ps: aut
frigiditate: aut raritate n^r. Si
vero difficile frigeiscēs: aut calo-
re: aut spūitudine. Si v^o ex de
siccatib⁹ sit aridū et siccū et diffi-
cultate mobile n^r: ex siccitate
sit. Quēadmodum si grauet hū-
midus ab humiditate. 22.

Considerare v^o opz similem
adinuicē oēs musculi: aut nō si-
milē crasim habent simul. 23.

Sitr opz p^riderare in oib⁹ q^u
titatē inolutorū ossiū. Aliq^u em
gracilio: v^r ēē ps nō ex n^r grac-
lio: q^u ad musculos: s^z p^rpter
angustia ossiū talis v^r ēē appa-
rēs. Sitr aut et spūior: v^r ēē mul-
tones nō p^r amplitudinē ossiū:
sed p^r carnis multitudinē. 24.

Que aucta et diminuta et du-
rior et mollior: dūz sit siccior: aut
humidior: apparet parū ps si q^d
dē pauca et dura siccior. Si vero
multa et mollis humidior. 25.

Similiter v^o et medie regio-
nes similes p^res hñtū corporū
aut apliorē: aut minorē humidi-
tatē in seipis: continētes aut te-
nuiorē: aut hūidiorē: aut siccio-
rē demōstrant partē: humida q^d
dē ps est vbi tenuior: et ampli⁹ ē
hūditas. Sicca v^o vbi spūior
et sit minor. Ipas tñ corporis soli-
das p^res n^r solidas et p^rmas s^z

nullū modū possibile est humi-
diores facere: s; satis est si q̄s
phibeat eas siccatī n̄ cito eas
no p̄tinētes regiones: s; reple-
re humiditate aut tali. Id̄ no
ppuū est nutrimentū siles par-
tes habentiū et appositioe nō
per vasa factū. Cōmunis vero
hec ratio est oīm partū. Et de
hoc dicit postea in sanarū et
egrarū causaz doctrina. Nunc
vero que sequuntur dicamus.

Quinta pars secundi li-
bri Tegni Galeni de ven-
tris dispositioe sequitur.

Anter cognitiōes natura
quidē siccioris. Velocius
siniētes fiunt. Et parū eis suf-
ficat pot⁹. Et grauant āpliou.
Et fluctuationes habēt: et sup-
natat superflūū in eis. Cibiq;̄
gaudent siccioribus.

1. humidioris no vētris signa.
Si neq; siniētes fiāt. Et āplio-
rem humiditatē moleste ferāt.
Cibiq;̄ gaudent humidiorib⁹. 3.
Calidior no natura vēter di-
gerit qdē melius q̄ appetat et
magis quēcūq; dura sunt na-
turaz difficile mutabilia. San-
det no calidis cibus et porib⁹.
Neq; a frigidis nihil ledit s;̄
moderatum vsum.

4. frigid⁹ no natura vēter appe-
tere quidē bonus: digerere no
non bon⁹: maxime quēcūq; dif-
ficile mutabiles et frigidi cibo-
rū sūt. Acēscit em̄ cito in eo.
Propterea et acide eructiōes ē
h̄mōi venter. Et gaudet qdē
frigid⁹: ledit no facili⁹ imode-
rate vtes. Ita no extrisec⁹ em̄
accidētib⁹ nō fert eoz diutur-
nā dispositionē: quēadmodum
neq; calidus calidorum. 5.
Ex egritudinib⁹ tamē i ventre

distēperatiōe in hoc differunt a
nālīb⁹: s; qd̄ q̄ia p̄cupiscūt et n̄
silia: quēadmodū et nāles. 6.
Sed̄ cōplexione no in ventre
distēperatiōe p̄posite per simpli-
ciū cognoscunt cōpositiōes. 7.
Diligēter no opz adhibere in
tellectū h̄ q̄ dicta sūt discernē-
tes ea ab his q̄ dicēda sūt. Nō
solū em̄ vēter siniētes et nō sūtiē-
tes operat⁹: et frigidū et calidū
potū desiderātes: s; etiā ea q̄
circa thōracē et epar et cor et pul-
monem.

8. Sed ppter horū caliditatē si-
niētes inspirāt āpli⁹. Et eruf-
flant lēgi⁹: et sentiūt em̄ thōra-
cem cauma: nō quēadmodū q̄
ppter vētrē em̄ hypōcūdrium
patiunt calorē. hi quidē bibē-
tes nō statim q̄lescūt. Et frigidus
pot⁹ sistit magis eoz sitim q̄
multū calid⁹. Refrigerat autē
eos et frigid⁹ aer inspirāt n̄
hil alleuiās ex ventre siniētes.
Ita no et ecōtrario habētes a
frigida ispiratiōe sensibilib⁹ le-
dunt⁹: et maxie hec est cognitio
in pulmōis frigiditate. quēad-
modū frigidū ispirātes lētiūt
manifeste lesione et ifrigidatio-
nē: ita calidū est eis amicu⁹: sed
etiā flegmaticas supfluitates
loquētes et cū tussi expuunt. 9.
Sicci. no pulmōis sine supflui-
tate sūt et pure a sate et vocē h̄nt
clarā: quēadmodū et hūidū.
obscura qdē et raurā operant
vocē. icurrūt at eis supfluitates
mag⁹ et acuti⁹ loq̄ vo. etib⁹. 10.
Nō no ipa voc⁹ magnitudo a
caliditate fit quēadmodū neq;
puitas a frigiditate fit. s; h̄ q̄
dē ab āplitudie trachee arte-
rie fit: et ex exufflatiōe yehemē-
tiori. paruitas no q̄ia seq̄. 11.

Liber secundus 6

¶ Itaq; neq; semp; neq; principi-
paliter: sed fm accidēs z ex so-
lis naturalib⁹ crasib⁹ supueniē-
tibus non sequitur vocis ma-
gnitudo et paruitas. 12.

¶ Quoniā hō huiusmodi or-
gana pp crasim sc̄tā sunt talia
sc̄z ampla vel stricta: talis vox
cōsequit^r: z ppea ex voce est ali-
qd de naturali crasi colligere.

¶ Stenim vox levis: leuitatez
trachee arterie seq̄t. Et aspera
aspiratē. Leuitas hō arterie cō-
tēperatiā craseos seq̄t. Asperi-
tas hō siccitatē. Aspiritas liqui-
dē inequalitas q̄dā est fm cor-
pus durū. Arteriā hō opat^r du-
ram omiomerū partiū ei⁹ siccita-
tas. Inequalē hō ei⁹ disperse
humiditatis indigētia. ¶ Ad
eūdē hō modū neq; acuta vox
nā: sine angustia gutturis: ne-
q; graui sine latitudine fieri po-
test. Angustia em̄ naturalis fi-
lia est frigiditas. Amplitudo
hō caliditas. Proportionalit^r
hō naturalib⁹ differētijs vocū
q̄ h̄z passionē p̄ficiunt cognitio-
nes exītes efficientiū causarū
sunt: de q̄b⁹ oib⁹ de his que de
voce dicta sunt sufficienter de-
terminatum est. 13.

¶ Alię hō animalis partes q̄ in-
trinsec⁹ sunt nō leues habent
craseos cognitiones. Tēradū
est tñ ea q̄ adiunctiua z nocē-
tia cognoscere. Ampli⁹ z h̄z na-
turaliū potētariū operatiōes.
Dictū est aut in tertio loco de
causis q̄ vniuersiūscq; potentie
virtutis z vitij dñatrix ē crasi.
Craseos igitur cognitiones z
species dicte sunt. 14.

¶ Que hō ppter magnitudinē:
aut plasmationē: aut numerū:
aut positionēz labuntur: ita se

habēt. Quēcūq; igit cadūt sub
sensus cognosci facilia sūt. eorū
hō que nō cadūt sub sensu: hec
quidē difficilia sunt ad cognos-
cendū: hec hō ignota sunt. 15.
Capitis igit magnitudo et fi-
gura z cū eo cerebri manifesta
est: vt prius dictū est. Scōz hoc
hō z thoracis. Ita hō z q̄cūq;
labunt^r. ¶ Secūdū homoplas-
tas: aut humeros: aut brachia
aut cubitos: aut sūmas man⁹:
aut hylchion: aut suras aut pe-
des: nō est difficile cognoscere:
siue fm plasmationē lapsūz sit
aliqd taliū: siue fm magnitu-
dinē: siue fm numerū: aut ordi-
nationē cōponentiū ea manife-
ste hō z operatiōnū inynoquo
q; sunt lesiones. 16.

¶ Ea hō que intra corpus sunt:
non omnia sunt cognosci possi-
bilia. 17.

¶ Ventrem siquidē cuiusdam
ita parū z rotūdū z prop̄sūz
iuxta hypocōdriū vidit^r ma-
nifeste apparet z fm circūspe-
ctionē p̄p̄iā vt videntib⁹ z tñ
gentib⁹. Silt^r vidit z vesicā cu-
iusdā extra positā: z parū: ita
vt si aliqñ tardaret ad egestio-
nem vinarum tumor circūscri-
ptus appareret manifeste: non
tñ aliorum que intrinsec⁹ sunt
manifestā dedit mihi cognitio-
nē aliquādo. Tentare tamen
oportet cognoscere vt possibile
est p virtutē z vitium eorū: et si
nō fm disciplinā certā: sed fm
cōiecturā quādā artificialē. 18.
¶ Velut si ita accidat epati. Vi-
di quosdā iā z mltos graciles
q̄dē venas habētes. Si colore
hō vniuersūz corp⁹: z si paulo
āpli⁹ cibi intulerit vt magis si
sunt iñstia z spissa z glutino-
sa: hōs

sa: hos qđe velut quodā pōde-
re ēz dertrū hypochondriū sen-
tientes i pfūdo: hos ſo cū exte-
ſione quadā dolētes. In his ē
cōueniēs parū eſſe epar z an-
guſtū in ſuis eritibus. 19.
Alterū aut vſdī ſlegmaticū to-
tū ſm habitudinē: vomētē ſo
qđidie colerā citrinā. Agnoui
ē oportere me egeſtiōes ei' vi-
dere: z minime habuerūt fellē.
Cognoui ergo ex hoc ſigno fel-
lēū humorē emittētē por nō p-
uā ei' pte in pilleron vētr' trāſ
mittere vt in qbusdā apparet
animalibus. 20.
Ex quib' manifeſtū eſt q in re
motis a ſenſib' valde pſicit ad
cognitionē ex anathomijis ap-
parētū mēbroz noticiā z opa-
tionū z vtilitatū inuētio. Qui-
cūq; igit cognitor eē vult ſic di-
crā ē nūc lapſoz corporū i ana-
thomijis ei exercēdū ē z opatio-
nū z vtilitatū inuētiōib'. ſcriptū
ē āt de oib' his ſeparati i alijs
negocijs de qb' i ſine toti' oſo-
nis dicet grā cognoscēdi amā-
tes diſcere ſinguli quum deſide-
rant ſcire ex quo maxie nego-
cio eligere opz. 21.
Quēcūq; ſo i pnti egra ſūt cor-
pora cognoscere opz: ſz z qđez
ſenſib' ſubiacētia imutatione
eoz cognoscunt q ſm naturā:
eis inſunt i magnitudinē: z co-
lore z figura: z nūero z poſitio-
ne: z mollicia: z duritia: z cali-
ditate: z frigiditate dīta. 22.
Nō apparētia ſo z vtr qđe di-
cere ſit leſionib' opationū aut
egeſtiōib': aut dolorib'. aut tu-
mourib' pter naturā: aut qbus-
dā horū: aut omab'. 23. 24.
Scōm vero partē ſm cerebrū
qđe egre diſpōes: aut deſipien-

tie ſpecieb': aut ſenſibiliū: aut
fantasiaſarū leſionib': aut appe-
titū mouēdi: aut egeſtionib'
p palatū z aures: nares z ocu-
los: aut ſm illud dolorū diſſe-
rentijs. 25.
Ea ſo q ēz cor: patiūt ex diſnie
ſpēb': z motib' ſm ipm: z arte-
rijs z aſoſtatib': z puſillanīmi-
tatib' z febrīb' z ifrigiditatīōi-
b': z i colore dīſijs: z dolorib' q
circa ipm et circa arterias. 26.
Ea ſo q ſm epar z humorū idi-
gentia et abundātia: z conuer-
ſiōe caloris in nō nāles diſcolo-
ratīōes: z adhuc ex his q ſunt
ſm digeſtionē aut nutrimentū
aut ſupfluoz ſm geſtionē imu-
tatis: ſed pōderib' ſm ipſum z
tumorib': et dolorib' non in re-
gione epatis tantū: ſed ſm cō-
paſſiones quēcūq; ſunt alicui
membro: vt ſunt diſnie ſpecies
et tuſſis. 27.
Ita ſo z ſm vētrē circa digō-
nē z ozeri hūide aut ſicce obla-
tiōis ſupfluoz egeſtiōib' peccā-
tib': ſitr ſo z nauſeis: z ſingul-
tib': z eructatiōib': z vōitib': z
ipſis eoz q vomunt form': z do-
loub' z tumorib': z diſnījs. 28.
Ea ſo q ſm pect' ex diſnījs: et
tuſſib': z dolorib': adhuc et ex
eorū que expuantur differen-
tījs oportere cognoscere in p-
ſenti egra. 29.
Et ſm tracheā arteriā egritu-
dines diſnīaz tuſſis: z ſm locū
dolor z ſputū et vocis leſio in-
notescunt. 30.
Proportionaliter ſo his et in
oibus alijs partib' ex tumore
et dolore: z leſiōe operatiū: aut
ampli' z egeſtionū differētījs
cognitiones erunt. 31.
Ex tumoribus quidem pter
Articella. p

Libertus tertius. 6

naturā: ut in flegmonibus: et in
chirofi et herisipilis inspicien-
dum est. 32.

Dolores quoque incubunt locum
aut continentur solutione aut al-
terationes subitas ostendunt. Sol-
uit igitur prurititas: incisione: et co-
mestione. i. corrosione: et fractura:
et resione. Altera vero substantia:
caliditate: frigiditate: siccita-
te: et humiditate. 33.

Proces autem operatio: aut leuiter
aut mediocriter: at oino non fit. 34.
Quocumque vero egrediuntur hec qui-
de ut particule eorum que patiuntur:
hec vero ut in ipsas cōtēta secundum
naturam. 35.

Et ostensionem propriam unumquodque
facit. 36.

Dictum est autem de homini omni-
bus amplius in partium locorum
negotio: nullo hoc in arte prius
redigente aut perfecte assignan-
te: quoadmodum igitur aliud ni-
hil eorum que incipiunt perfec-
runt veteres. 37.

Egrotantium quidem corporum ex illo
negotio discere operis cognitio-
nes. Egrotantium vero et sanan-
dorum ex presenti sunt faculta-
te. 38.

Ea quidem que sunt signa egrota-
ntium in medio secundum formam eorum
sunt que sanis et egrotantibus acci-
dunt. Secundum naturam quidem
omnia sanis sunt. Preter natu-
ram vero egrotantibus inquā-
tum egrotant. 39.

In medio vero his sunt decla-
ratiua egritudinum. Quedam
ex genere existunt eorum que sunt secundum na-
turā: sed in quantitatibus aut tem-
poribus permutata. Queda vero inter
his que sunt preter naturā quidem
sed minora his que in egritudini-
bus sunt. 39.

Et propter hoc et disponentes he-
corporum quocumque egrotatiua esse vi-
dentur: neutrorum sunt: et declara-
tiua vero ipsa sunt signa. Primo
quidem hec sanitates designant. Se-
cundo vero egritudines. Et sunt ea
quidem signa secundum primam habitudinem
et sana egra et neutra. 40.
In eo quidem quod iam existit disponente
demonstrant neutra: in eo ve-
ro quod futuram declarant
egra. 41.

Secundum vero eandem rationem que
cumque appareret in egrotantibus si-
gna sanitatis. Dicent quidem sana
eo quod futura sanitatem denunciant.
Dicent vero et egra incipientem egritu-
dinem existentem ostendunt. Et
manifestum est quidem quod si utrorum
que sunt declaratiua. dicunt neutra
secundum unum aliquod significatorum
neutrorum voce. 42.

Nihil vero mirandum est eadem si-
gna tres habere rationes in differenti-
bus habitudinibus: et sana: et
egra et neutra dici. 43.

Secundum vero alterum significatum
quocumque ex egritudinibus qualesce-
ribus sunt signa dicimus neutra esse
quod arbitror: et ea que sunt in senectute:
hac igitur ratione omnia sub presen-
tibus intellectus et rationes. 44.

Quocumque vero signa perfecte san-
tis insunt sub sola sanorum ca-
dunt cognitione. 45.

Et quocumque egrotantibus non sunt
manifestantia futura sanitatem:
sub sola et hec egrorum cadunt
cognitione. 46.

De his quidem deinceps dicemus. 47.
Futurum vero egritudinis signa
propheticam percurram prius dupli-
ci vero existente eorum differen-
tia. 48.

Aggrediamur pora existantibus
aut quantitatibus aut temporibus non ipsis

ppius sounis pmutata ab his que secundū naturam. 49.

Uelut ozerim ciborū intensam aut remissam: aut que non secū dū ips consuetum sit. 50.

Aut nō fm cōsuetā ciborū egestionē supfluorū: s3 scōz egestio nez esce paucorū aut plurimorū aut humidiorū: aut duriorū. 51.

Ita vero z hūidorū supfluorū indigentia: aut abūdātia pter naturā: aut coloris: aut cōsistētie permutatio aut temporib⁹ euacuationis. 52.

Et vigilie et mult⁹ somn⁹: aut in tpe nō p̄suetō. Scdm hoc hō z supfluitas aut āplior: aut minor. Aut calidi aut frigidi p̄cupiscētia pter p̄suetudinē. Quez admodū z circa venereorū vsū

lmēsurata z nō s3 tpa p̄cupiscētia. Et sudores plures s3 oporteat: aut pauciores. Aut pigritia ad motionē. Aut tētātibus moueri aggrauatio. Aut dissolutio maris z valida. Dēstruorū ē frētio: aut āplior: aut minor: cūatio. Sic hō z q̄ p̄ emor-

roydas: s3 z s3 eūdē cibū z potū n̄ silisei q̄ p̄or fuit dlectatio cognitio ē future egritu. Sitr e itellec⁹ hebetudo n̄ s3 nāz: aut obliuio i n̄ p̄suetis: aut fantastici somni mag⁹ q̄ p̄r⁹. Et si

qdē audit⁹ odorat⁹ z visus hebetiores z isfrimiores. Et sim plicif dicef est q̄cūq̄ fm naturā sūt. hec qdē aucta: s3 hō di-

minuta: hec hō t̄pib⁹ q̄busdaz aut quātitatib⁹ pmutata: z cor pous tumor: z mior: z maior fact⁹: et rubicūdior: aut albiior: āt

liuidior: āt nigrior: z eructationes z sternutationes z v̄tositates plures aut pauciores z nālib⁹: signa sūt futu⁹ egritudis.

Ita hō z q̄cūq̄ per nares: z palatū q̄b⁹ cerebrū expurgat quantitatib⁹ aut q̄litatib⁹ aut t̄pib⁹ pmutata. hec igit oia gñis sūt eorū sūt scōz nām. 53.

Corisio hō i v̄tre aut scōz sto machū aut s3 aliqd̄ intestino: aut in egestioib⁹: aut i his q̄eno munt: aut mingunt: aut ali⁹ ali

q̄s mediocris dolor de ghe ē eorū q̄ sunt pter naturā. Nondum hō egrotare ita se habentes dicuntur. 54.

Quā admodū granati caput: aut dolētes caput: aut vigilātes aut dormiētes: qñ nōdū pp hec a p̄suetis opationū ipediūt. Et termin⁹ qdē iste ē egritudinis i talibus dispositionibus discretiuns. 55.

Et p̄pterea ad aliqd̄ eādē dispōnē regrāz neutra dicim⁹. Ad huc z pp vigore em ferētis facili⁹ s3 iā victis h̄turus: aut egra ē: aut neutra dispositio singularē earū que dicta sunt. 56.

Ita hō z alia nocumēta q̄cūq̄ sūt fm sensus: nō i eo qdē ē z magis z min⁹ differūt alterutrū s3 toto ghe pter naturā sunt: z hec sūt egritudinū signa: quādiut h̄ fuerint pua: z nōdum a p̄suetis vnicuiq̄ actioib⁹ impedire suffi

ciētia dicimus neutra. 57

Talia hō s3 s3 gustū qdē qñ sal fer: aut amare: aut alicui⁹ alteri⁹ q̄litatis manifestatio ē i comestis z bibitis oib⁹: aut sine accēptioe cibi salina eis v̄r talis. 58

Scōz odoratū hō qñ aliqñ s3 tim⁹ v̄nā q̄litatē odoratū nullo p̄fiteo odorabili: aut afferētes splu

rima z diuersa oia v̄t similia sentim⁹. Plerūq̄ hō oino sensus nobis est null⁹: aut fetoris alicui⁹ licet nullo presente fetore. 59.

Liber tertius. 6

S-vm auditu vero sonitus et strepit⁹ generis eorū q̄ pter naturam sunt. 60.

Quēadmodū et fm visu q̄cūq; apparere vident an nigra et alba et rubra et ruffa: hec q̄dē rotūda: hec nō oblōga: hec q̄dēz gracilia: hec nō grossa: et pter uolare omnia videntur. 61.

Scom tactū nō qn ineqlitas q̄ dā: aut spissitudo: aut fuitas: aut tēfio: aut stupida: aut dolēs dispositio apparet secūdu totam habitudinem. 62.

Itaq; nō et fm quālibet partē tēfio aut tribulatio: aut pūctio aut granitas: qn pue q̄dē fūtz nō manētes dispositionē q̄dēz neutrā esse declarāt: pñciant nō egritudinem futuram. 63.

Quicūq; nō iā egrotātib⁹ sunt signa: hec q̄dē sanitatem demōstrāt: hec nō mortē. Sana q̄dē puora: altera nō gñe quidem egra: fm specie nō pñciosa dicunt. Accipiunt nō vnūuersalit⁹ q̄dē dñe ex operationū pñte et vino. Scom nō partē ex his que sunt secundum partē operationibus. 64.

Earū gñā pu⁹ dicta sūt. pūmū q̄dē pñcipaliū. Scom nō eorū q̄ ab illis nata sunt. Et tertiu quidē pñuū habētū regimē a pñcipijs nō q̄dā supplemēta recipiētū. Quartū nō gen⁹ eorū q̄ dicta sūt ex se q̄dē inutile est ad cognitiōes. Secundū accidens nō ex his erit aliqñ prenotatio quēadmodū et ex supfluitatib⁹: et ex his quidem ratione cōpassionis: et ex supfluitatibus vero semper: quonias digestionis et indigestionis in his erunt signa. Itaq; nō cōtinuit nō demōstrare ea semp: aut

naturam superare materiā: aut materiā superare naturam: aut neutrū neutrū. Sana igit dīcēt signa: superante natura. Egra nō supata natura. Neutrū vero unequalibus pugnis. 65.

Manifeste quidē digestionis. signa sanorum sunt. 66.

Quēadmodum et indigestionis egrorum signa. 67.

Neq; digestionē nō: neq; indigestionē manifeste indicāt natura neutrop. Sūt neutra nō et quecūq; nunc quidē hoc nunc nō cōtrariū declarāt: quēadmodum denigrati digiti: tales nō sūt et crenice supfluitates. 68.

Dictū est aut de his oibus an his q̄ de crisi⁹ quemadmodū et de vnuscuīq; virtutis operatione in libro de causis accidentū morbozū dictū est. Ex his ergo opz fm partem oēz naturam signorum colligere. 69.

Ego autē iam lōgitudini pcens hic quidē finio de signis oratio nez: trāseo nō ad eā q̄ de causis

Libri scđi Tegni Saleni finis de signis.

Incipit liber Tertius Tegni Saleni de causis.

Quoniam vero

ro et harū causarū q̄dā sūt salubres q̄dā egre: q̄dā neutre pūmū de causis 2

Quoniam vero et harum ipsarū hec quidem conseruantes sunt hec nō efficiētes sanitatē: sūp nō et dignitate et tpe priores pñerūtes facientibus. 3

A seruātibus icipiēdum est. 4. Cum igit sit non vnū sanū cor: passēd plura corpora: quemad

modum prius determinatū est secundū vnūquodq; eorum erit cōseruatiua causa qm̄ z omnis causa est ad aliquid. 5.

¶ Rursus igitur principiū hic ab optima cōpositione corpis faciendū est considerantes que sunt ad hanc salubres. Inuentionem earum rei ipsius natura demonstrat. 6.

¶ Si em̄ esset impassibile z immutabile corp⁹ z semp maneret in optima cōpositione: tūc nihil indigeret arte constituyente ipsū. Qm̄ vero immutatur z corrūpitur z cōuertit nō seruās quāz habuit ex principio cōsistentiā pcuratiōem fm̄ hoc idiget. Scōz hoc igitur quot modis alterat corpus: totidē z genera pcuratiōnū habebit: hoc est cōseruatium causarum. 7.

¶ Que manifesta sunt iā ex his que dicta sunt vt corrigētia ex gñe accidit existere. in eo hō qd̄ velociter faciūt correctiōes pūl q̄simul occurrat lesionū pseruatua a futuro malo appellata sunt a medicinis: sed seruantia presentem consistentiam. 8.

¶ Alteratur igit corpus a quibusdā ex necessitate: z a quibusdā nō ex necessitate. Dico aut ex necessitate quidē q̄bus impossibile est ipsum nō appropinquare. Nō ex necessitate hō vt sūt reliq̄. Nāq; semp incōtinēti imorari z comedere z bibere z vigilare necessariū est ei. Gladijs hō z bestijs nō necessariū ē vt. Un̄ in puou quidē gñe causaz circa corpus ars p̄ficatur: circa fm̄ vero nequaq̄. 9.

¶ Quot igitur ex necessitate alterantia sunt corpus diuidētes fm̄ propriū vnūquodq; eorum;

aliquid genus causarū salubriū inueniamus. 10.

¶ Est igitur vnū quidē ex continente nos aere. Alterū vero ex motiōe z quiete z totius corporis z fm̄ partē. Tertius vero ex somno z vigilijs. Et quartus ex his que offerūtur. Quintum ex his q̄ egerunt z retinent. Sextum ex anime passionibus. 11.

¶ Sub his em̄ oib⁹ necesse est corpus quodammodo disponi. Sub cōtinente qd̄ ē: aut calefactū: aut infrigidatū: aut humectatum: aut siccatum: aut fm̄ cōplexionē eorum aliquid patiens aut fm̄ totam substantiam alteratum totum. 12.

¶ Est motiōe hō z quiete imoderatis vt r̄s q̄s existentibus: aut calefactū aut infrigidatū: aut siccātū: aut humectatū: aut fm̄ copulationem eorum aliquid patiens. 13.

¶ Ita hō ex sōno z vigilia necesse est pati ipsū fm̄ eandē rōnē. 14.

¶ Et ex his que offeruntur. 15.

¶ Aut egerūtur: aut retinētur. Et ex anime passionibus. 16.

¶ Omnia enim hec: hec quidez manifeste: hec vero per medias causas alterant corpus. 17.

¶ Et corrumpunt salutem. 18.

¶ Et scriptū est de his omnibus separatim per singula in salubrium causarum negocio. 19.

¶ hec igitur oīa nunc dicta gñā salubriū causarū materie quedā sunt z cū ppetenti vsu cause sūt cōseruātes salutem prestantes peccātes vero a cōtemperantia egre cōstituantur. 20.

¶ Itaq; vero ex hoc iam manifestum est qd̄ nō alias qd̄ substantias earūq; extra has regulas nobis. Als hō egras arbitrādū p iij

Liber tertius.

est. Sed easdem in aliquid aliz-
quando quidem sanas aliquā-
do vero egras factas. 21.

¶ Quando siquidē motione idi-
get corp⁹: gymnasiū quidē sanū
quies hō egra. Quando hō qe-
te: quies quidē sana: egrum hō
gymnasiū. Similiter hō i cibis
z in potib⁹ z in alijs oib⁹ Sin-
gulū em si corp⁹ adducat z cu-
cōpetētī quātitate z qūitate sa-
lubre sit. Nihil vero indigenti
omnino oblatū aut non in cō-
petenti mensura et quantitate
egrum constituit. 22.

¶ Et he sunt due cōsideratiōes
circa salubre z egrum scz qua-
litas z quātitas ei⁹ qd offerit. 23.

¶ Item tps velut alterū aliqd
ab his tertium inducere i his q
dicta sunt contemptum et non
bene dictum est. 24.

¶ Si em indiget corp⁹ tāta et
ta li oblatiōe manifestū ē qm z
sz tempus opportunū offerit Et
gnatio idigētia tps ē ex eo qd
flurū ē z mutabile. Et mortale
corp⁹ indiget fm mutationes
alias alteratiū: z alias adiunā-
tiū. Itaqz nō est qdē gne tertiū
i his q dicta sūt tps. Ad doctri-
nam hō plerunqz qsi tertio vti-
mur ppter eā que dicta est cau-
sam. 25.

¶ Qm aut in his cōsiderationi-
bus duab⁹ sūt aliē z aliē cāruz
salubriū z nūc nobis ppositū ē
hoc genus earū rursus repeta-
mus. eas. 26.

¶ Perfecte igit cōpōnis corp⁹
qm siqdē bñtēpatū fuerit ptinēs
cōvenit vt si tēperātia z aliorū
perfecta: de quibus modo dixi-
mus qetis. s. z motionis z sōni
z vigilie z ablatozū: z egesto-
rum. 27.

¶ Quando hō disēperatum fue-
rit cōtinēs in tātū z contēpē-
rias minui opz inqūatuz enra-
sia corrupta fuerit. 28.

¶ Considerationes hō cōtēpe-
rātie i cōtinēte hec quid ē sūrv-
neqz rigere p frigus: neqz suda-
re propter estum. 29.

¶ In gymnasijs hō qn primuz
icipit dolere corpus: qescere sta-
tim remedium est. 30.

¶ Incibis hō pfectio digestiōis
et egestiōis modus secundum
quantitatem et qualitatem. 31.

¶ Equatur vero quodāmodo i
his oreis digestiōis: itav pce-
ptore nō idigeat quātitatē in
oblationib⁹ metiēte: optia em
natura tantuz appetit quantū
digerere pōt. 32.

¶ Ita hō z sōmni quātitatē me-
tit ipānā i his q sunt i optia cō-
positiōe. Et qescūt statim dormiē-
tes cū nō amplius indiget cor-
pus. 33.

¶ Et ita eis diēta vtētib⁹ i ege-
stionib⁹ nihil derelinquitur cir-
ca ventrē z vrinās z totū corp⁹
has enī egestionēstēperātia
metitur oblationū: fm hō totū
corpus gymnasiōrū mediocritas
z salubus efficit vſus. 34.

¶ Abstinere hō manifestū ē qm
ab itēperātia opz oīm anime
passionū scz: ire: tristitie: z gau-
diū: z furoris: z timoris z inidie
z solitudinis. Extermināt enī
hec z mutant corpora ab ea q
est fm naturā cōsistētia. 35.

¶ Venereorū hō fm epicurum
null⁹ vſus salubris. fm hō vep-
epicurū ex intervallis tānsyt i
vſibus coitus neqz dissolūtiōē
sentiat: z leuior seipso videat fa-
ctus: z melius dormiens. 36.

¶ Tempus veroyſus est quādo

perfecte mediū fuerit earū q̄ ex
trinsec^o oīm circūstantiarū: ne-
q̄ sup repletū corp^o: neq̄ idigēs
neq̄ sup infrigidatū: neq̄ sup ca-
lesfactū: aut ericcatū: aut hūecta-
tū imoderate. Si hō peccet ali-
qñ corp^o parū esto pctm̄: meli^o
hō est calesfacto magis q̄ ifrigi-
dato: z repleto magis q̄ eūato
z humectato magis q̄ ericcato
corpore vti venereis. 37

Qualitates vero singulorū eo-
rū q̄ dicta sunt eligere ī hisque
sunt optime compositiōis opz.
Gymnasiorū quidē in q̄bus oēs
partes corpis proportionaliter
moueantur vt hoc mēbū quidē
nō superdolet: hoc vero min^o
dolet. 38.

Eorum vero que comedūtur
aut bibūtur maxie eucrata eli-
gere: hec enim maxime sunt cō-
uenientia eucratis naturis. 39.

Similiter vero z in alijs. 40.

Si vero fm aliquid ab optia
cōpositione deficit corpus non
multū vero huic z cōseruantes
sanitatē cause fm proportionē
mutabuntur. 41.

Pluribus vero talibus existē-
tibus corporibus singulum ge-
nus separatim dicendū est. 42.

Crafi igitur permutatū cor-
pus in organicarū vero partiū
conuenientia non permutatūz
duplicem habent formam salu-
brium causarum: alteram qui-
dem seruantiū eius crasim: al-
teram vero earum que ad opti-
mam ducunt. 43.

Seruantes vero eius crasim
tantum permutantur ab eucra-
ta natura cause quātū z totius
corpore crasis ab illa perfecta
mutatur. 44.

Calidiora vero corpora cali-

diorib^o indigent adiutorijs: fri-
gidiora frigidiorib^o: z sicciora
siccioribus: humidiora humi-
dioribus. Et scdm complexionē
calidiora z sicciora calidiorib^o
z siccioribus. Et his proportio-
nabiliter in reliquis tribus cō-
plexionibus. 45.

Utetur vero z materijs causa-
rum recte innatas virtutes ea-
rum sciens. 46.

Qm̄ motio quidē indigētia
z vigilie regestio z oēs aie pas-
siones siccant corpus. 47.

Cōtraria vero his hūectāt. 48.

Ita hō z in calesfactionib^o et
infrigidatibus studijs vte^r z ci-
bis z potibus. 49.

Et simpliciter est dicere oib^o
his que fm corpus sunt cogno-
scēs aliquas materias z vtutes
salubribus causis vte^r: similia
similibus offerens quando ser-
uare vult corporis crasim q̄le ac-
cipit. 50.

Si hō pmutare vult z trāsire
ad melius aliud est genus salu-
briū carū suū qdē supradictis:
eq̄le vero distans ab altera cra-
si eucratarum z mediarū quas
optimis naturis cōuenire dice-
bamus. 51.

Calidiorē em̄ z sicciorē cra-
sim nō calide z sicciedite faciūt
eucrata perfecte: sed que tñ eu-
crata crafi frigidiora z humidio-
ra quantū natura eiuserat cali-
dior z siccior. 52.

Hoc siquidē genus causarūz
corrigit innatas discrasias. Ali-
terum vero prius dictum con-
seruat. 53.

Utilitas hō vtrozūq̄ est ī pte
medicis corrigere quidem ex
multo studio paulatim transfe-
rentes in melius. Non enim sus-
p uij

Liber tertius. 6

stinet natura repentinassimuta-
tiones. Seruare vero in eiusdē
ē necessarias occupatiōes. 54.

Quomō igit̃ r hmoi sp̃rum
cārū cōseruātem nolam⁹
conueniebat enim magis eam
forsitan permutantem r curan-
tem: et innata peccata corrigen-
tem vocari. Quoniam vero ad
totū genus sanitatis referētes:
nō ad eas que s̃m speciem sunt
in ea differentias. Quēcūq; qdē
sanos custodiūt seruātes oēs vo-
cābim⁹: siue cōseruādo salutē
ad melius ducant totā crass: si
ue cōseruent existētē a p̃ncipio.
Quēcūq; hō deteriorē faciūt
consistentiam egre. 55.

Similē igit̃ discrasia h̃ntib⁹
oibus corporis partib⁹ s̃tis est
procuratio: dissimilem vero dis-
similis. 56

Potest em̃ vēter alicui qdē
frigidior: q̃ oporteat esse: caput
hō calidi⁹ r idigere adiutorijs
pp̃ijs singula. Scōm vero hoc
r aliar vnaq; ps aut hūidior:
aut siccior: aut fridior: aut cali-
dior: eris p̃ter modū pp̃ijs di-
stēperātie idiget dietis. Nō igit̃
exercebim⁹ eql̃iter oēs hmoi cor-
pis ptes: neq; s̃l̃r humectābim⁹
aut siccābim⁹: aut aliqd̃ horū fa-
ciem⁹. Ampli⁹ hō dicet de his
in negotio de salubribus cau-
sis. 57.

Organicorū vocaūse salubrio-
res scōmlapsus. r hec ab optia
cōpōne adinuicē differūt. Aliē si
qdē sunt salubres circa plasma-
tionē lapsuū. Aliē hō corū q̃ cir-
ca magnitudinem: aut numerū
aut positionem. 58.

In plasmaē q̃ sunt plures
lapsus. Et em̃ figure partis. Et
si alicubi in ea curuitas aliq̃ est

aut cōcauitas et⁹ q̃ scōz naturā
Aut porū p̃strictio. Aut orificiū.
Aut aspitas aut lenitasq̃ ali
qd̃ et pp̃ia cōtēperātiā. Parū
qdē hoc patiens corp⁹ sanorū cor-
porū appellationem h̃bit. Am-
pli⁹ hō r neutrorū. Si hō sit tm̃
vt noceat opatiōi i egrotare vi-
detur. 59.

Scōm q̃t̃itatem vero super-
fluitas r defectus: ad easdē de-
ducunt differentias. 60.

In nūero hō deficiēs aut abū-
dās velut omiomeron vñū aut
plura hmoi g̃sus sunt: r q̃cūq; p̃-
ter nām i nobis sube p̃sistūt. 61.

Reliquū hō gen⁹ pp̃ vniūcu-
iusq; positionē simpliciū p̃tūm
q̃ r ipse q̃tuor sunt oēs d̃rie. Pri-
ma qdē optima. Scōa hō parū
p̃mutata r p̃pter hoc sanū ad-
huc pficiēs corp⁹. Tertia vero
neutrū q̃h ampli⁹ extra naturā
sit. Quarta vero iā egrotans q̃
plurimum. 62.

Quēcūq; igit̃ peccauerūt par-
tes scōz figurā qdē quēad mōm
q̃cūq; distorte itusṽl eē. Et hec
recēte nate qdē existētes: r mol-
les plasmaē r superligatiōe
ad id qd̃ scōm naturā est reuer-
tunt. Pure hō r si contingat ad
augmentū peruenire: ad cōre-
ctionē nō perueniunt. 63.

Et q̃cūq; qdē circa curuitatē
peccauerūt: r hec s̃l̃r p̃nt corri-
gi qdē adhuc augmētā de. Per-
fecte hō nō possunt. Paruas igit̃
tur curuitates alligatio r q̃es.
Magnas vero operatio p̃tūm
r retentiō sp̃s operatur. Itave-
ro r quēcūq; secundum poros
aut orificia. 64.

Et q̃cūq; quidē maiores q̃porū
quies r alligatio apta nata est
maiores efficere. Maiores vero

efficit ptes motio fm naturā cū
fricatione moderata talis q̄cun
q̄ nata sunt ad superficies angui
nem trahere multū. 65.

¶ Deficiētū hō ptiū q̄cūq̄ q̄dē
ex sanguine hnt generationem
nō impossibilis est eoz correctio.
Quēcūq̄ hō ex semie paucō hnt
generationē: eaz impossibilis est
correctio. Est tñ p his aliqñ fa
cere alia proxima his habentia
vilitatem. 66.

¶ Omniū aut horum natura q̄
dem operat̄r: medicus vero
minister. 67.

¶ Quēcūq̄ hō abūdāt fm nūez
ablatio eorū cā salutis est. Cōsi
derādū hō in q̄b⁹ possibile est.
Si hō impossibile appareant
transponere: tentare opz. 68

¶ Eadē hō eoz q̄ fm positionē
peccant est correctio. 69

¶ Manifestū est aut qd duo vel
tria plerūq̄ pctā consistere pnt
circa eandem vnamquāq̄ par
tem. 70.

¶ Quēadmodū i hntē vētrē puū
sūt z rotūdū fm dyasragma po
sitū peccauit em in eo z magni
tudo z plasmatio z positio. Si
hō znatura frigidior: hūc in id
qd est fm naturā ducere ipossi
bile est. Qñ autdificulter respi
rāt repletovētre pauciora z nu
triētia z nō tardī⁹ exēritia offe
rant bis vel ter in die. 71.

¶ Alijs hō eufrasi⁹ in epate hñ
tib⁹ ppter angustia vasoz cōti
nue factā salubris cā inuenta ē
extenuās diēta. 72

¶ Reliquū igitur adhucgenus
vnū commune est omiomeronz
organicorum solutio continui
tatis. 73.

¶ Quā forsitā aliq̄s nō cōcedet
pfecte sanis inesse: alioqn enim

esse sp passionē diceret: nesciens
similem esse dubitationē p oib⁹
lapsū gñb⁹ futurā. Si enim
opatiōis sensibilis lesio nō des
terminat egritudinē a sanitate.
sz hñlitate cuiusq̄ dispositiōis
agnōscit tñ: tūc necessariū est
sempiternē passiōis irrepe dog
ma: nullo optias hntē opatiōes
oēs sz hoc quidē ergo vt subti
lior cōsideratio secūdum se tra
ctatū habeat. 74.

¶ Ad manifestos hōegros: salu
bres causas deiceps pcurram⁹
adilcrasie icipientes gñe. Deter
minādū est igit pus hic qd oēs
fere medici ptermittūt: qd alie
qdē sūt salubres iā facte discra
sie. Aliē hō eius q̄ adhuc sit: quē
admodū z future. 75.

¶ Et hñmōi qdē vltime. he qdēz
in preseruāte parte artis sunt:
hec vero in salubri. 76

¶ Prime vero omnium in curā
te parte sola. 77

¶ Utrarū vero medie dicte in p
seruante z iurante. 78

¶ Iā si qdē factā erit em z egrī
tudinē medicari opz. 79

¶ Nōdū hō erit: futurā hō ex
dispositiōē q̄ est fm corpus phi
bere fieri. 80

¶ Eius hō q̄ adhuc sit sanateq̄
iā factū est: qd futurū est phibe
re fieri. 81

¶ Prohibetur igitur dispositio
ne in qua nata est fieri ablata:
nominatur autem huiusmodi
dispositio causa precedēs. 82.

¶ Facta vero egritudo curabi
tur dispositione a qua principa
liter quē fm naturam operatio
leditur ablata: quam et ipsam
dicimus esse egritudinis cau
sam. 83

¶ Curatio qdē. vnū hz modū: z

Liber tertius.

marie cōmunē intētiōē. s. ei q̄
soluēdū est cōtrariū huiusmodi
em̄ generis sunt oēs p̄ficiētes
salutē causē. 84.

¶ Scōm vero partē sunt ex sin-
gulis cōtrarijs. 85

¶ Calide igit̄ dispositiōi frigi-
da cā contraria est s̄ frigide ve-
ro calida ⁊ sic in alijs p̄portio-
naliter. 86

¶ Si em̄ immoderatū est oē p̄-
ter naturā: moderatū vero s̄m
naturā necesse est oē immodera-
tū ab immoderato s̄m p̄trariū ad
moderatū adduci. 87.

¶ Manifestū vero q̄ s̄m virtu-
tē nō s̄z apparitiōē calefaciēs
⁊ in frigidās: ⁊ q̄cūq; h̄mōi alia
accipiēdū est. Dico aut̄ s̄m vir-
tutē qd̄ essentialiter ⁊ p̄prie ⁊ ve-
re est vt d̄. Scōm vero appar-
itiōē qd̄ s̄m presentem sensum
h̄mōi esse videt̄: essentialiter ve-
ro nō existēs h̄mōi. Quomodo
vero opus cognoscere ea in ne-
gotio de simplicibus farmacijs
dictū est. 88.

¶ Ad inuentiōē vero salubriū
cārū quēcūq; quidē causē ad iā
factā egritudinē sunt salubres
illa rōne vtendū est qua illud q̄
s̄m apparitiōē determinat ab
eo qd̄ est s̄m virtutē. 89.

¶ Quēcūq; vero causē ad eaz q̄
adhuc sit ipsa eadem cōsidera-
tione vtendum: ⁊ adhuc q̄z quā
inueniūtur egritudinū cāe. 90.

¶ Ferūt em̄ si ita cōtingat i h̄u-
morib⁹ putrefactis accēdi febrē
demonstratio in talib⁹ est ena-
cuatio ⁊ alteratio. Alteratio qd̄
dem est faciens cessare putredi-
nem manente substantia. Eua-
cuatio vero totā a corpore edu-
cēs substantiā. 91

¶ Sed dicta quidē species alie

rationis digestio est quā aq̄bus
dā causis cōtingit facere sciētes
erimus in illis si habeamus iā
cognitiōem ita causarum salu-
brium. 92

¶ Euacuatiōes vero per s̄lobo
thomiā ⁊ p̄ clystere ⁊ per vūnā
⁊ per respiratiōes s̄m cutē fiūt
Amplius vero ⁊ per p̄trariā de
tractionē ⁊ deriuatiōē ad alia.
huiusmodi enim generis sunt
⁊ mēstrua mouet̄: ⁊ em̄oroidas
aperire. Et per nares ⁊ per pala-
tum purgare. 93

¶ Sciētes igitur et hic mate-
rias ⁊ virtutes quibus in tem-
pore ⁊ qualitate ⁊ quantitate ⁊
modo vsus oblati euacuatiō
sit. 94

¶ Scōm hāc partē artis inue-
nimus salubria. Et scripta i oīs
inuentio in terapētico negotio
Scōm eūdē vero modū ⁊ alijs
tribus discrasijs. 95

¶ Unum cōmune habētes p̄ce-
ptū efficiētē vñāquāq; eaz cāz
opz abscondere prius: deinde sic
venire ad eā discrasia q̄ facta ē
ab illa egritudine salubriū cāz
intentiōē facturos. 96.

¶ Scōm h̄o p̄posita s̄ discrasias
ex simplicib⁹ p̄positio ostēdūtur
salubria p̄cepta. ⁊ hic habētib⁹
nobis medicamē p̄portionale
magnitudini discrasie ad illā
cōueniēs inuenire. 97

¶ Velut si ita accidat. Si decēq;
dē numeris s̄m calidi⁹ excedit
aliquid ab eo q̄ s̄m naturā: se-
ptē vero s̄m siccus esse oportet
⁊ salubrem causā in talibus dī-
sp̄ositionibus: frigidiorē qd̄dem
decē numeris: septēz h̄o humi-
diorē. 98

¶ Si igit̄ ipsi parti patiētī ad-
ducas h̄mōi medicamentum in

In frigidū sit et humidū in quā
tū partis patiētis manifestatio
precessit. 99.

In profundo vero posita q̄ pa-
tiur parte opz p̄siderare h̄mōi
efficere salubre vt non cōtingat
erolui in via. 100.

Si igit̄ calidū esse opz mode-
rato: nō in tanto sit solū calidū
quanto indiget passio: sed sup
modū apponat ppter positio-
nē necessario aduenientē. 101.

Si vero frigidius sit non sim-
p̄r opz tanto facere illud frigi-
dius: sed materiā medicaminis
p̄siderare prius. Si enim para-
chimeres est non perueniet vsq̄
ad pfundū multū. Cōtrariū h̄o
operatur aliquādo spissam sup-
ficiē. Si h̄o leptomeres sit: pos-
sibile est peruenire vsq̄ ad plu-
rimum profundum. 102.

Ita vero et in humectātibus
et desiccantibus parachimeres
et leptomeres substantie consi-
derande sunt. 103.

Expositione quidē patientis
loci manifestatio inuenit salu-
bre vt dictum est nunc. 104.

Ex plasmatione vero et posi-
tione q̄n fluxus sensibilis habet
cōsuetos ad aliud membrū aut
nullū h̄z. Namq̄ ad p̄ncipalia q̄
ferunt fluxus aduertemus puo-
cabimus vero eos ad nō p̄nci-
palia. 105.

Manifestū h̄o q̄n facientium
causaz discrasia p̄ euacuationez
sanatio est: ip̄az aut̄ discrasiaz
alterario sanatio est. 106.

Soluta h̄o cōtinuitate cura-
tionis q̄dē intentio vnio ē. In
organicis q̄dē partib⁹ impossibi-
lis est. In omiomeris h̄o nō oi-
no impossibilis est: sed in q̄busdā
possibilis vt in carnosiss et con-

glutinatio est sanatio. 107.
Nō differt h̄o si consolidatio
nem nomines. 108.

Precedit aut̄ eā q̄n mai⁹ fue-
rit vuln⁹ adductio distātis par-
tiū ex ḡne plasmatis eris. 109.

Ut h̄o ea fiat pmanens: supli-
gatio pducēs distātia labiaz cō-
suture vtilis sunt ad hoc. 110.

Cōglutinatio h̄o distātia: reā q̄
est in p̄ncipio vnionē red dit na-
tura. N̄m h̄o op⁹ ē p̄mū q̄dē vt
dictū est cōducere in idipz distā-
tia labia. Scdm opus h̄o euare
in q̄ pducta sūt. Et tertiū vt ni-
hil incidat itra labia puidere.
Et quartū ip̄am partis substan-
tiam sanam seruare. 111.

Primū q̄dem et fm opus quō
aliquis faciat dictū est. Tertiū
h̄o in pducēdo distātia fiet q̄dē
si nihil extrinsec⁹ incidere pmit-
tam⁹ sicut plurimum pilus aut
oleū aut hūiditas alia i medio
cōstituta pglutinandoz phibet
eoz vnitionē. In posteriori h̄o
tpe p effluxiones tertie intētiōis
custodia est. Ad effluxiones vero
iplas ex subdiuisione et p̄ia diui-
sione et figura apta accedendū ē.
Substātia vero ptis sana serua-
bitur p mediocriter desiccātia.
hec q̄dē curatio est p̄tinuitatis
solutionis in carnosa parte fa-
cte eius fm seipsam solius. 112.

Si h̄o alicui alteri misceatur
egritudinū erūt plures intētiō-
nes p̄ceptoz curationū quas in
compositozum doctrinis deide
dicemus est. 113.

In presenti: vero ad reliquas
intentiones solutionis cōtinua-
tis veniendum. 114.

Fractura igit̄ in osse est qui-
dem p̄tinuitatis solutio. infana
bilis quidem quantū in puma

cōsideratione. Juxta hō scōam
fm quēdā modū curabilis quo
dāmodo fit. Pūa igr cōsideratio
est cōsolidatio ipotens pp dūri
ciē partī fieri. Scōa hō ligatio
cōtingēs fieri p porū ligantē in
circuitu fracturam. 115.

¶ Generatio hō porū inquantū
ex materia natura fit cōis ē ad
aliā inquantū hō ppe est formā
ossis ex illi est alimēto. 116.

¶ Molle vero z puerile os pso
lidari quidē possibile est. 117.

¶ Raro hō z hōmō passionis ge
neratio sine cōpassione alteri
mēbu est. Sepissime em circum
positi muscoli cūz alijs partib
corpis ppatiunt fractis ossib
itaqz ē intētio curatiōis duplex
est altera quidē in ossib⁹ altera
in his que circa ea sunt corpori
bus hec qdē talis in carnōsarū
partiū dispositionibus dices: de
fracturis hō dicendū est. 118.

¶ Qm hō hōrum curatio est ex
poro: vt hō hic fiat ppiū alimē
ti ossis est opus. Opz igitur sup
fluitatē nutrimentī ad porū gene
rationem nature submitti. 119.

¶ Superfluitas hō hec z quāti
tate z qualitate moderata esse
debet. 120.

¶ Propterea deductione indi
get talem z tantum influentem
sangūinem ossibus preparantē
ex quali z qto fiat porus. Quo
nam vero pertransit hic per cō
cana fracti ossis attēdere opor
tet eius multitudinē etiaz qua
litate z ita sicciorē oportet fa
cere deductionē vel magis hu
mectantem. qz amplius intera
pentice facultatis litteris sunt
dicta. 121.

¶ Nerui vero z tenanthos pun
ctura pp pīm sensū z pp hoc qd

ctinua ē sz pncipiū pticulas pa
rata ē aduocare spasmūmarie
cū nō respiret exteri⁹ execata cu
tis pforatiōe. hāc igit oz aperi
rez ericcat substantia leptomeri
ptrāsire potēti ad pfunduz vsqz
ad pforatū neruū. Dictū ē at de
hoc pfecte iterapētice facultatē
lris. In simplicib⁹ igitur hōmō
gnis dispōnibus salubrium cau
sa z ē forma talis quā dixi. 122.

¶ Scōm ppositas hō comple
yt in vlcerib⁹. Prima qdē est cō
cavitas quā qdē nō aliā dispō
nē: sz vlceris tm arbitrant⁹ disse
rentiā. Est aut nō tm differētia
hoc tale: sz alter quoddā gen⁹
egritudinis toti⁹ in quo substā
tie ipsi⁹ est pditio. Et igit cura
tio ipsius in duplici passione du
plici idiger itētiōe: cōtinuitatis
em solutio mione substātie hō
perditio gnatiōe indiget. 123.

¶ Dictē hō sūt paulo pu⁹ fene
rationis intentiones. 124.

¶ Et qdē oportet curare pīmū
hāc dispositionē deide aggredi
vnire: sicut ipsa nā rez iudicat.
Quādo igit repletum fuerit qd
cōcanū z equale vlcus extiterit
tunc alterā intentionem affer
ri opz. Media ei noua carne ex
istente labiozū vlceris vniri qdē
impossibile est distantia. 125.

¶ Intētiōē ergo curatiōis aliā
inuenire opz. Inuentionē hō ex
eo q fm naturā habebimus qd
circūfacere pti puenit. Scōm na
turā hō erat eā cooperire cute.
hoc igit nobis ē faciēdū: aut si
ipossibilis ē intētiō: aliqd simi
le cuti carnē. s. callosam faciēdū
est. Erit autem hōmō caro sicca
similis priori cuti z callosa. Sic
cantibus igitur z stipticis sine
mordicatiōe erit opus pharma

cūs ad cicatrizationes. 126.
 Ita hō si vlcus in putredinem
 trāsītētio qdē ē purgare: phar
 macū hō salubre repticū. 127.
 Dieta ē aut hōz in his que de
 pharmacijs materia. 128.
 Et quidē si flegmō z cassatio et
 scirrhosis aut tumor: cū vlcere sue
 rit: curādū illa pu^p eas: que di
 cte sunt rōnes. Ita vero z si in
 fluat aliquid vlceri: curādū est
 fm influentiū curationē. Simi
 liter vero z si discrasia aliq̄ fiat
 fm vlceratū locum: ad discrasie
 prius ire opz adiutoria. 129.
 Et de his quidem sufficiēter di
 ctum est. 130.
 Ad id hō qd ppter plasmatio
 nē veniēdū tā gen⁹ ē in plures
 differētiās diuisum. Sz a mani
 festissimo principiū orōni ponē
 dum est qd fm figure permuta
 tionem fit. 131.
 Eoz igit q̄ adhuc crescūt possi
 bile est figurā plurimaz ptium
 corrigere: homio vero q̄ excre
 uerūt nequaq̄. 132.
 Intentio vero vt si possibile est
 curari ad contrariū adducere
 distorſiones. 133.
 Si vero fractura non recte plas
 mata peccauerit alicui⁹ mem
 bri figura si adhuc recēs porus
 erisat frāgere iterū: z hoc plas
 mare cōfestim recte: deinde po
 rum fieri. 134.
 Est autem z emphrasia ex hoc
 genere egritudinum. 135.
 hec quidem a glutinosis z pin
 guib⁹ humorib⁹ fit: vnā quidez
 z eadē intentionem hñs contra
 riā passiōi ēphrasia. Cause hō
 salubres ripticaz incisina phar
 maca. 136.
 Que hō ex stercore duro quod
 adhesit in intestino priore q̄dez

habebit in duritie correctionez
 ex hūidis z pinguib⁹ clisterib⁹:
 deide vero euacuationem ex as
 cribus. 137.
 Quevero ex lapide circa vesicā
 est: pñti quidē trāspositione in
 diget. Curatiōis hō pfecte gra
 tia p incisionē cura est. 138.
 Eius vero q̄ ppter naturā i pte
 ptinetur humiditas est curatio
 in pfecta euacuatione: quemad
 modū in putredinibus. 139.
 Immoderata vero repletio idi
 get imoderata euacuatōe: quē
 admodum est in sanguine circa
 venas. 140.
 Quibuscūq̄ vero circa vētrē ve
 nas z intestinū z tracheā arte
 riā z pulmonē putredo aut san
 guis cōtinetur perfecta euacua
 tione indigent. 141.
 Amplius vero cibi z potus re
 centis adhuc fm euacuationez
 corruptio est. 142.
 Quēcūq̄ igit in pulmone z tho
 race cōtinentur: cū tussibus qdē
 euacuatio ē z pharmacijs exte
 nuantibus. 143.
 Quēcūq̄ vero fm epar: aut ve
 nas: aut arterias: aut lumbos:
 aut p vinas: aut p ventrem dñt
 euacuari. Sed p vinas qdē ab
 extenuatib⁹ vehemēter. per vē
 trem vero attrahētibus z ape
 rientibus. 144.
 Quēcūq̄ igitur fm superiozem
 ventrem per vomitū. Quēcūq̄
 vero fm inferiozem per subdu
 ctionem. 145.
 Quēcūq̄ vero sub cute per inci
 sionē aut p cauteriū aut phar
 maca caustica. 146.
 Ita vero z quēcūq̄ scdm con
 cavitatem naturalem: vt in tho
 race. 147.
 Uno vero capitulo breuiter mō

expediā. bonūq̄dē a toto gene
re sunt p̄ter naturā in quib̄dam
tribus p̄tentor̄ int̄tio curatio
nis ablatio est. Si q̄o impossibi
le est ita fieri : transpositio fiat
ad min⁹ piculosum locum. 148.

¶ Quēcūq; hō nō sūnt a toto ge-
nere p̄ter naturā: s; km q̄titatē
intētio hōz sanandoz tm sup-
flui euacuatio est. 149.

Intentio hō sanādoꝝ sē ptez
q̄dē aliquā ex ip̄a accipit dispo
sitione. plurima hō cū patien
tibus particulis. 150.

¶ Quocūq; nō aspera facta sūt
p̄ter naturā: ad ea q̄ em naturā
eis ad ducēdū ē leuitatē. Scōm
os q̄dē radētes. Scōm tracheā
arteriā aut linguā leniētē p̄ hū
da sine mordacitate ⁊ per gluti
nosa. 151.

¶ Quocūq; nō leuitatē p̄ter na-
turā hñt ad eam q̄ fm naturam
est eis adducendū asperitatem
p̄ pharmaça sufficiēter raptica:
z per b̄uē facientia rasurā. 152

¶ Quecūq; nō emphraxes ⁊ angustatōes egritudines alias sequūtur curādūz ē pū⁹ illas per eas que dicte sunt rōnes. 153.

¶ Oñium est aut in tractatu de
egritudinū differētia q̄ de Regi-
monib⁹ ⁊ scloſi⁹ ⁊ inflationib⁹
⁊ siccationib⁹ imoderatis adhuc
⁊ ineptis figuris ip̄oz p̄uētiū
corpoz p̄sequitur plerūq̄ ea q̄
dicta sūt: quēadmodū ⁊ i timori-
bus quāsdā eorū sunt in circū-
tu corporum. 154.

¶ Si vero adinuicez eorū q̄ dicta
sunt amplectunt: aliqua officio-
nes habebunt varias. 155.

¶ Sufficiet autē manifeste vt in
exēplo faciam⁹ orōnē: ampli⁹ et
de his oib⁹ i terapēticiis dī trīs.

¶ Subiaceat igitur i exemplo

alicui influere. pti multitudinē
sanguis vt distēdant q̄ fm ptes
sūt vasa nō magna solū: s; etiā
pua pū effugiēt vīsonem: et
plētitudinē nūc apparētia quē
admodū i oculis vt manifestuz:
ppter albedinē tunicę oculorū:
cōueniēs hō ē alia vasa minora
his q̄ dicta sunt vasis distādi re
pleta nondū hō ea apparere pp
putatē: et piculū ē effudi aliqd
magnū rūdās exvasis i has q̄ i
medio sūt regiōes vacuas: aut
effusuz iā esse aliqd parū. 156.

¶ Chimōi nō passiōis curatio ha
bebit qđcōdē p̄siderationē per eua
cuationē: aut nō dicam⁹ manife
stus ex pte euacuationem qm̄
passio erat i eo q̄ repleta esset
pars immoderate. 157.

¶ Necessariū aut̃ ē aut p recur-
rēs euacuari supflūū aut p ip̃az
patientē p̃tē. Rursus igit̃ recur-
rere: aut p pulsū: aut p tractū
aut per transmissū: aut fm ali
qđ horū: aut fm omnia. 158.
¶ Per ip̃az aut̃ q pat̃ p̃tē eua-
cuab̃: hoc qđ manifeste z sen-
sibil̃: hoc vero per euaporati-
nes extenuant̃. 159.

¶ Si igitur fuerit totum corpus ple-
ctonicum: non oportet per ipsas partes pa-
tientem euacuare. Si enim carra-
tionibus et incisionibus sensibiliter euacua-
uerimus partes dolentes: ab-
trahemus propter dolorem amplius. Si
vero calefacientibus dyasoresem
aggressi facere fuerimus: trahemus
per calorem amplius in partes pa-
tientem quia dyasoresem faciamus.
Si vero velimus recurrere cogere
quod infusus est: non recipiet plenum
corpus existens. Abstrahat igitur
hec oportet euacuare totum corpus.
Aut eccontrario trahere oino ad
alias regiones quod est infusus pa-

recti pñ. hoc ei patiēte repelle
re a pte pñ: deñ dyaforeticū fa
cere aggredi: paratio: em̄ eūa
tio quāto per maiora. 160.
Repellemus aut̄ a patiēti pte
si infrigidemus z stiptica ap
ponam⁹: s; euacuata ipsa vasa
qd̄ repellitur ad seipsa attra
hēt. Ostēdūz est em̄ z hoc p pñ
ficarū virtutū orationē. z trās
mittūt vase cōformata stiptic⁹
pharmacis. Si igit̄ omne ita
recurrer rursus bñ se habebit
pars. 161.

Relicto vero aliq̄ supfluo i pte
opz qd̄ significari hoc pgluti
nosum esse aut spissum: z pp h
cōpactū eē indissolubile. Pōt
igit̄ z non tale eris in eas q̄ in
medio sunt regiones effundi:
tunc igit̄ iam est tēpus venire
ad euacuandū illud per partē
patientē supponētib⁹ supra ia
cētib⁹ partib⁹ apocrusticas in
fluentium virtutis. 162.

Euacuatio hō sit marie si fm̄
medias regiōes significet pñ
nere aliq̄ p carraratiōes: s; z
p pharma dyaforetica. 163.
Sed qm̄ dyaforetica oīa calis
sunt virtutib⁹: eius hō craseos
est op⁹ mordere qm̄ imoderat⁹
fuerūt calida. Observandū igit̄
iis ne oīa sint nimis calida: z
maxime si in supficie corporis
fuerit mēbrū qd̄ patit⁹: dolebit
em̄ nō si simul patit̄ et mordeat.
Et oīs dolor prouocat reuma.
Mediocriter igit̄ calido anodi
norū his vtendū est. Et magis
sit humidum sit. 164.

Et tñ sufficiēs est dyaforetim
facere supficie: si nō vehemēs
sit dyaforeticū pharmacū. Si
hō ea q̄ i supficie sūt sine passio
ne oīno existāt i pfundo hō sit

pars euacuatiōe indigēs intē
dere z augere opz dyaforetici
pharmaci virtutē z caliditatē
euanesceat em̄ deficiēs pñ: qd̄ ad
pfundū veniat: neq; tñ ledet ali
qd̄ ea q̄ i supficie sūt q̄ attriger:
qm̄ nō passa sunt. Itaq; em̄ i id
ipm̄ vtraq; accidūt ad calidoz
sil⁹ z acrium vsq; medicaminū
z q̄ in supficie pñstētia sunt: z q̄
in pfundo idigētia: hāc igit̄ ex
positiōe partis accipiam⁹ ostē
sionem. 165.

Dehinc vero intēdam⁹ si de
est aliq̄ ad curationē. 166.

Videt̄ aut̄ deesse nō par ipō
rum em̄ mēbrorū in quib⁹ q̄ pa
tiunt̄ est supfluitas reumatis
quedā rara z lata mollis s; na
tura sunt: qdā vero spissaz stri
cta z dura. 167.

Priora igit̄ facile euacuānt:
altera hō acrioribus indigent
euacuatorijs et medicaminib⁹
euacuātib⁹ ea: z eis q̄ sūt lepto
mera. Si hō z s; multā posita
sunt pfunditatē: ampli⁹ aut̄ et
magis indigēt his hec igit̄ rur
sus ostēsiō altera est z substan
tia patientis partis. 168.

Alia vero a plasmatione z po
sitione. 169.

Supponat̄ em̄ si ita accidat in
epate pñdictā esse dispōnē in an
gustis sinib⁹ vasoz constrictis
humorib⁹ aut pglutinosi aut
spissis aut mltis: igit̄ pñptū est
vti cibis z potib⁹ extenuātib⁹.
Spissitudinē qd̄ pñm glutino
sitate tenuē efficere. Scdō nō p
luisibiles vias z angustas solu
vt in alijs pñb⁹: sed p poros et
p venas amplas euacuare. Am
plissime hō sunt fm̄ eparvene:
quēadmodū z plurie finiūt: he
qd̄ in gilibis ad kilin: he hō in

Libertus.

simis ad pilis. Itaq; ita tibi; facillimū l' qbuscūq; fuerit p'strictiōes eūare p'p'pte eas trahēti qdē i v'errē p' trahētia medicamina q'cūq; humoꝝ cōstricti erāt fm eas q' i simis sunt venarū. Ad vinas h'ō cōuertēti p' kulin venā q'cūq; fm eas q' in ea sunt venas.

Altera h'ō p'sideratio i his q' p'dicte sunt cōsionib' ab epate q'si a p'ncipio venaz. qm' h'ō nō seipz solū quēadmodū pluriē alalis p'tes regere natū ē: s' imittit suā p'tutē venis. piculū em' ē si dissolnam' ei' p'tutē em' broq; z cataplasmatib' calastis: z ipz p'ncipiū obilitare circa opationē z ibecilles oēs venas efficere: vñ admisceri opz stipticoꝝ aliqd pharmacoꝝ in curationibus eius.

Sz qm' ē i pfūdo piculū ē dissolui stiptici p'tutē si nō reducat ab aliq' s'ba leptomēti q'le aromatu' emeli' h'ō si ipz stipticū pharmacū statū sit z aromaticū. Insitas em' duas h'ns q'litatez z p'tutes forti' opabit. Itaq; eūet qd' qdē p'ter naturā i p'te illatū ē: vt h'eat cōtēperātiā h'uoꝝ fm nām. Cōsiderādū igit nobis i hoc. ne aliqd a reumatis q'litate imutatu' sit scōz crasim. Si igit magis erit flegmaticū ifrigidatū ē. Si h'ō est magis colericū calefactū ē. Ut z h'ac ei' d'istēperātiā sanātes p'fecte sanū reliqm' illō: sanabimus h'ō p'te adducētes q'litate quēadmodū in d'istēperātiarū dictū est curationibus. Inquātū h'ō vnūq'q; scm' ē calidi' intm' ifrigidātes itaq; h' rur' necessariū ē scire eā q' fm nām eucrasia ei'. Quō ei scie-

mus q'tū ab eo qd' fm nām est fridi': aut qh' ifrigidātes cessabim': nō cognoscētes modū ei' q' fm nām caliditatis? Ita h'ō et si fridi' scm' ē calefaciam' nō cognoscētes modū ei' q' h'z naturā ifrigiditat' ipossibile ē nō bis neq; calefaciendi inuenire medicamē cōueniēter neq; calefacientes cessare.

Qm' h'ō et de his sufficiēter dictū ē: trāsire iā tps ē ad ea que fm numerū nō fm naturā se habent.

Duplici h'ō exīte eorū d'ia: q' b'uscūq; qdē deficit particula: opari h'ac intētio est seruītes vcz nature fm modū quē paulo ante diximus.

Quib' h'ō supabūdar p'ticula itētio ē h'ac abscondere ipaz: aut p'noula: aut p' ignē: aut p' phar macū causticū.

hac igit rōne possibile ē fere ola curare: gignere h'ō oia nō ē possibile: vt i ea q' de semine ostēsum est oratione.

Quedā h'ō z si ea nō possibile ē gignere: possibile ē tñ aliqd facer' p' eis: vt i osse p'fecte ablatō alterā s'bam: fm eūdē locuz differētē ab osse z carne ē ei' s'ba q' sit h'z locū ei': vt qdā caro p'roidis aut pos' sarcoidis: z tpe pcedēte i duri' trāsmutat fm p'ncipiū h'ō sarcoidos magis existens.

Scōm h'ō quācūq; p'te p'dictā nec eādē s'bam fm spēm: neq; si milē opari possum': tertia nobis itētio ē inuenire aliquā p'positionē vt i decorationib'. Epiche nō h'ō manifestū est qm' gen' ē totū hoc eoz q' fm q'tū. Quātū em' ei' circa hoc qd' fm naturā ē appropinqt illi: h'ō qd' in

qđ in genere pter naturā sepa-
ratum est tantum. 181.

In quo quidē prima intentio
est ablatio. Si ſiſo i poſſibilis ē:
iſta trāſpoſitio eſt ſcđa inten-
tio vt in inſuſionibus. 182.

Quęcūq; ſiſo non in totis parti-
bus: ſed in partib; partiū defi-
ciunt ⁊ ſupabūdāt ab eo qđ ēz
naturā nutrimentū qđem ⁊ gñā-
tio in deficientib;: ablatio ſiſo
⁊ purgatio i ſupabūdātib;. 183.

Unde nec intētio in eis altera
nec forma medicaminum alte-
ra ſm genus. 184.

Sed ad reliquū adhuc genus
veniēdū ſalubriū cārū quidem
qđ eſt correctiū eoz q pp poſi-
tionē lapſa ſunt corporoz: vt ex
archimētra: ⁊ qñ labunt i teſti-
na in oreum. 185.

ſit aut hoc quidē in ſuum ex
violēta tēſione aut impulſiōe:
hoc vero ex raritate: aut ex ru-
ptura continentis. 186.

Itaq; curō qđē huic ex p̄traria
tēſione ⁊ in contrariū impul-
ſione huic ſiſo ſi fiat ſolidūz ex
eo continens. 187.

Ex quib; ſiſo facultatib; aliqđ
ea que ſunt ſm partē inueniat
per terapeuticę facultatis de-
claratum eſt negocium. 188.

Deinde ſiſo dicēdū eſt de eis q
cūq; ſm pilorem orationē acci-
piebam;: vocāt autem ea p̄ſer-
uatiue. 189.

Triplex ſiſo eſt ⁊ hoz ſm gen;
differētia. Prima qđē perfecte
ſani hois. Secūda imperfecte.
Tertia ſiſo egrotātis. Primūz
igif gen; ex ſalubri negotio du-
plex exiſtēs vt pri; dictū. Scđz
ex p̄ſeruatiuo. Tertiu; vero
ex terapeuticō. 190.

In humouib; vero maxime hz

cōſiſtentia omne hoc gen;. 191.
Quos neq; glutinoſos opz ēē:
neq; ſpiſſos: nec aquoſos: neq;
multos: neq; calidos amplius:
neq; frigidos: neq; mordaces:
neq; putridos: neq; veneno-
ſos. 192.

Augmētati ſiſo mali humores
cauſe cōſiſtūt egritudinē. 193.

Augmentant ſiſo aliqñ quidez
ab eadē cauſa q eos genuit pri-
mum eſt aut qñ ſunt nō cōmu-
tātes eos ſibi qui ſm corp; ſūt
humores. 194.

Intentio ſiſo in his curationi-
bus duplex eſt: alteratio ⁊ euā-
cuatio. 195.

Alterant igitur aut digeſti ab
ipſo corpe: aut a qbusdā phar-
maticis p̄tutib; in quib; ſunt
⁊ qđā virtutes q vir; venena-
toz alaliū curāt ad p̄delynria

pharmaca recipientes. 195.

Euacuant ſiſo ſufficiēter a cali-
dis pharmacis ⁊ purgationi-
bus et clyſterib; ſudoribusq; ⁊
vōitib;. Hec igif hoz ſūt cō-
munes enacuationes. 197.

Proprie ſiſo ex loco in q cōgre-
gati fuerint accipiunt quēad-
modū in ſalubrib; declaratū ē
ſm tertiu; ⁊ quartū: maxie no-
bis de laborib; tractatib; ⁊ q-
cūq; adiacēt alijs laborioſis di-
ſpoſitionibus. 198.

Euacuant em propri; q qđē
in primis venis per ventrem.
Qui ſiſo in his que ſm eparper
vunas. Qui ſiſo ſunt ſm totam
habitudinē p ſudorē. Quēad-
modū ⁊ q ſm caput aut p pa-
latū: aut p nares: aut p vtrag.
Qui ſiſo in thoracis latitudini
bus purgant p guttur cū tuſſi-
bus. Qui ſiſo ſm rēnes ⁊ veſi-
cam per vunas. 199.

Articella. 7 q

Liber primus

Antipaseos ho cōis omnium
partiu ostēsis ad ea q̄ longissi-
ma sunt. 200.

Deriuatio ho ad proxima lo-
ca. 201.

Omnia igit̄ quecūq; curāt hu-
iūsmodi dispositiōes salabres
vocantur cause. 202.

Queniammodum eracuentia
egre. 203.

Neutre vero neq; ledētia: neq;
adiuuantia. 204.

Potest aut̄ aliq̄s eas neq; cau-
sas appellare oīno q̄les sunt
m̄ti sophistarū negligētes q̄-
dē ipsarū rerū inuenire differe-
tiā: in nominib⁹ ho plurimum
tempous consumentes. 205.

Dictū est aut̄ amplius in alijs
negocijs aduersus eos. C̄pie
seruatiua q̄dē species artis ta-
lis est. 206.

Resumptiua vero z enutriēs i
ualescētib⁹ ex egritudib⁹ z se-
nib⁹ q̄lis ho ē z eoz dispositio
et a q̄b⁹ causis marie ad id q̄
fm naturā est reuertunt. 207.

Perfecte q̄dē in terapētica fa-
cultat̄ l̄ris demonstratū est p̄ ca-
pitula ho dicat̄ et nunc. 208.

Su igit̄ dispositio ē talis bon⁹
q̄dē est sed pauc⁹ sanguis: z cū
eo vitalis q̄ appellat̄ spūs et
aialis. Ipse ho solide ptes sic-
ciores. Et p̄p̄a virtutes earū
debiliores z infirmiores. Et pp̄
has totū corp⁹ frigidū. 209.

Cause ho salubres ea q̄ deā ē
corrigētes dispositionē vno q̄-
dē capitulo vt app̄hēdat̄ q̄cūq;
p̄fectā z velocē digestionē ope-
ratur. fm p̄c̄ ho imoderatis
motiōib⁹ z cibis z potib⁹ z sō-
nis sūt materie q̄dē motiōnū:
sunt suspēsiōes z deambulatio-
nes z fricatiōes z lauacra. 210.

Et si multum meliores adhuc
fiant: ad cōsuetā opa paulatim
attingat. 211.

Cibozū vero in principio quez
humidi z bene digestibiles et
nō frigidi: postea vero magis
nutrientes. 212.

Potus ho apt⁹ vinū est: etate
q̄dē mediū: forma ho purū lu-
cidū: in colore ho aut̄ albū aut
subrubrū: odore ho suauem gu-
stu ho nec aq̄sum oīno nec ali-
quam vehemētē qualitātē ostē-
dens: nec stipticam: nec ama-
rā: nec dulcem. 213.

Dictum est autē vt modo dixi
in terapētica facultate ampli⁹
super his.

Finis.

Saleni Pergameni ars
parua interp̄te Laurētio
Laurētiano Florentino vi-
ro literatissimo.

Laurentius Laurentianus
Francisco pandulphino. S.

Um his diebus tecū h̄ba-
scerē de n̄ro Saleno dixi
sti te ei⁹ definitiōes medicina-
les vertisse in latinū sermonē:
q̄d sane nō potui nō magno pe-
re cōmēdare: rat⁹ fore vtilissi-
mū si vna cū alijs ei⁹ volumi-
nib⁹ q̄ feci latia imp̄merēt. est
em̄ liber nōdū Romaniscogni-
tus hoib⁹: q̄ tñ adeo ē necessa-
ri⁹ vt nemo sit q̄ medēdi p̄tā
discere fere sine ei⁹ notitia pos-
sit: cū sint definitiōes oīz sciēti-
arū p̄cipia necessaria. cura igit̄
mi fr̄at̄ilce vt absolūt⁹ p̄deat
i v̄sū latinum: vt hec ē Saleni
scripta b̄nficio ac labore tuo
ab iuria obliuīōis asserat. In-
terī legas artē puā nō em̄ hec
lōge abs̄t a studio sapiētie vbi
rerū definitiōes m̄te existūt.

Et tuo nomini dicaui qui acri-
polles ingenio: et hac nostra ciui-
tate prius mura sis merito obi-
tur: nam pariter tui Per. Phil.
maria in ipaz re. p. bñficia nro ē
qñ sciat. Idib' febru. M. ccccc.
Liber prim' incipit feliciter.
De triplici gñe doctrinarū.
Nec visū ātea r̄soluēdi doctri-
nā excoluisse. Et tū hoc libro sit
diffiniēdi rōnē factur'. Cap. i.

Res sūt oēs
doctrinē ordinē sub
sequentes. Prima ex
finis cognitiōe p̄ re-
solutionē efficitur. Secūda ex
cōpositiōe eorū q̄ sunt p̄ resolu-
tiōē inuēta. Tertia ex diffini-
tiōis dissolutiōe de qua nūc tra-
ctamus. At licebit talem do-
ctrinā appellem' nō solū diffi-
nitionis dissolutiōē sed et ex
planatiōem: quō aliq̄ notaue-
rūt. Aut resolutiōē: aut dimi-
siōē: aut quō aliq̄ qdā expli-
catiōē: aut enarratiōez quō
aliq̄. Nonnulli igit' herophilū
sectatores talē doctrinā effice-
re sūt aggressi: velut heraclī-
des erithrensis. Cōponēdi nō
doctrinā sūt ipsi herophilū se-
ctatores efficere aggressi: et ali-
qui qui ab Erasistrato fluxerūt:
atq; etiam Attales atheniēsis.
Nemo tamē ex matroub' scri-
psit doctrinā ex cognitiōe fi-
nis incipientē ex qua artes om-
nes ytentes docendi via et rō-
ne cōsistūt. Sed illā alibi do-
cuim'. hoc loco diffiniēdi do-
ctrinā sum' facturi. Quātū em̄
superat a sciētia r̄soluēdi di-
gnitate: docēdiq; via et rōne: tū
superat p̄pēdiō artū ac mēoria p̄-
dictariū p̄ceptorū. oia ei p̄cepta

sat: et mēoria herēt ex diffinitio-
nis dissolutiōe: q̄ optia diffini-
tiō capita totū artis scipā pple-
ctit: quā nō nūmoiant essentia-
lē ex aduerso diuīas accidētali-
bus appellat'. Ille ei ab accidē-
tib' rex qñ diffiniūt. hec ab ipā
ēntia p̄sistūt. Ceterū i multis
alijs cōmētarijs oēm medendi
p̄tēplatiōē p̄culatim excolui-
mus: q̄b' vtaris ad hāc triplicē
doctrinā licebit. S; hac pte dif-
finiēdi ofōnē p̄seq̄mur. Id p̄tea
adiiciēs nos h' libro esse dictū
rosola capita: atq; velut p̄conel
eorū q̄ lati' explanata sūt.

Quidnā sit medicina: et q̄ pa-
cto corpa causē: ac signa sana-
egra neutraq; nomīent. Cap. 2.

Medicina est sanabilitū sciē-
tia egrotabilitū: et neutroq;
Nec iterest si dixeris valitudi-
narioz. 3git sciē nomē p̄mū-
ter: et nō p̄pue itelligere op' est.
Sanabile nō egrotabile ac neu-
trū vñq; q̄ tritariā dī. Tū cor-
pus: et cā: tum ē signū. Et ei cor-
pus suscipiēs sanitatē: et cām ef-
ficiētē: atq; custo diētē eā: et itē
signū indicās. hec oia autores
medicine sana appellāt. Simi-
li rōne noiant egra suscipiētia
egritudinē corpa: atq; etiam
cās efficiētes et custodiētes egrī-
tudinē et indicantiā signa. Nec
secus neutra pari mē vocāt: cor-
pora: causas: lignaq;. Et nō me-
dicina p̄maria rōne sanarū cā-
rum sciētia est deinde egrarū:
ac demum neutrarum. Tūc au-
tem corpoz in p̄mis sanorum
deinceps egrorū: postremo neu-
troz. Indē de signis dicen-
dum. In actionib' aut p̄or cor-
poz. s. cognitiō ex signis ē. post
ea vero causarum mētiō. p̄or

Libri primus

ro cū indicās suscipiensq; z efficiēs: ac custodiēs vnūq; bisariāz dicat simpliciter ac nunc. Sciendū est de vtriusq; scientiā medicinalē tractare. Quieritā cū id qđ simpliciter est bisariā dicat sp z plerūq; de ābob⁹ sciētia medicinalis cōmunis. Ceterū neutra cā: signū corp⁹ tū sim plr tū ēt nūc appellatū: vnūqđ q; trisariā dī: aut q; neutri. Prū aut qvtriusq; aut q; iterdū huius: itdū illi⁹ pteiceps est. Atq; ex his ipsīs fm duob⁹ dī mod⁹ aut q; vtriusq; ptrarū equalit: aut q; alteri⁹ magis cōpos ē. Ceterū de tota diffinitiois dictione ābiguitas qđā ē quam qđē soluere necesse est. Qđ enīz dī medicinalē sciētā ēē sanabiliū: egrotabiliū: ac neutroq; significat eā ipfāz sciētā medicinalē de oib⁹ pticularib⁹ docere: atq; etiā de quibūdā: z itez de qlib⁹. Sz ipfāz de oib⁹ pticularib⁹ agere: indefinitū z ipossibile est. De quibūdā autē i perfectū nec artificiale. De qualib⁹ hō artificiale parit ē atq; abūde: cūctis artis pticularib⁹ satisfacit: qđ i diffinitioe medicine dicim⁹ pmeri. In pmiss igitur ordiemur a corporib⁹ ostēdētes qnā sanabilia: egrotabilia: ac neutra existāt: mor de signis z causis pcurrem⁹ ofonē.

De corpore sanabili. Quid nā corpus sanabile sit. Ca. iij.
Sanabile simpliciter corp⁹ est qđ ab ortu nature modice tēperatū ē i simplicib⁹ pmissisq; partib⁹: moderatū vero in mēbris que ex his cōposita sunt instrumētalibus. Sanabile vero nunc corpus est qđ i pte sens bñvalet. Porro hoc corp⁹

quo tempore bene valet modice tēperatūz moderatūq; est: nō oportet tēperamēto ac moderatio nē: sed proprio z suo. At vero ipfius sanabilis simpliciter corpus sp tale est: qđ maxime tpatū moderatūq; plerūq; hō tale ab optia qđēppatōe n mltū abissit.

De corpore egrotabili. Quid nā corp⁹ egrotabile sit. Ca. 4.
Egrotabile corpus simpliciter est quod ab ortu nature aut imodice tpatū in similitalib⁹: aut imoderatū in instrumētalib⁹: aut vtroq; modo affectū. Egrotabile nūc corpus est egrotās: eo tpe quo dī: tale ēē. At cōstat: vt hoc qđ eo tpe quo dī esse egrotabile sit imodice tēperatū in similitalib⁹: aut imoderatū in instrumētalib⁹ aut vtroq; mō affectū. Quieritā egrotabile sp corp⁹ est qđcūq; existit ab ortu nature aut imodice tpatū in simplicib⁹ pmissisq; partibus oib⁹ aut quibūdā: aut pteipalissimis: aut etiā instrumētalib⁹ similiter imoderatū: aut oib⁹ aut quibūdā: aut pteipalissimis. Corpus aut plerūq; egrotabile ē: qđ ad hoc vitio abissit qđē nondum tamen est in medio collocatū.

Quot modis neutrum corp⁹ appelletur. Capi. 5.

Quam neutruz corp⁹ trisariā dicat: aut quia neutre affectiōes extreme sit pteiceps: aut q; vtriusq; aut q; iterdū hui⁹: iterdum illius cōpos sit. Neutrum corp⁹ ex pma significatiōe erit qđ diligēter mediū existit: sanabilissimi corpis egrotabilissimi q; z itē ex eo ipso simplr tale qđcūq; ortu natur ita pparatū nūc hō tale qđcūq; pteipalissimis tpe mediū

diligenter existit sanabilissimum
corporis egrotabilissimum. Por-
ro simpliciter neutrum semper est ta-
le si cunctis etatibus tale promissum
plerumque homo si quasdam suscipiat
mutaciones. Ceterum ex secunda signi-
ficacione corporis neutrum erit: si diu-
ra dispositionum simul sit parti-
ceps ab ortu nature: aut in uno
membro aut et duobus differens: in
uno quod si per alteram oppositionem
efficientium qualitatum modice fue-
rit temperatum: aut per ambas quod si
orta signum: vel magnitudine:
vel numerum partium: vel positionem
fuerit affectus: aut contrarium in his
quod impessum omnibus vel quibusdam
sed temperamento peressum. In mem-
bris autem differens fieri potest: ut
aliquid sunt per omnes oppositiones priorum
princeps sit: ac semper tale erit si per
omnes etates maneat. Plerumque autem
si aliquatenus permixtum. Nec secus
neutrum nunc corpus erit ex secunda si-
gnificacione: si aut circa unum mem-
brum per sanabile sit primum egrota-
bile: aut circa differens membra.
Neutrum autem corpus ex tertia signi-
ficacione erit: quod interdum sanabile
interdum egrotabile iuxta reddi-
tur quemadmodum nonnulli extite-
runt pueri quidem sanabiles: pue-
ctiores vero etate egrotabiles:
aut non. At uno tempore ita neutrum pos-
sistere non puenit. Porro constat ut
illud nunc bifariam dicatur. Primum cor-
pus sanabile: egrotabile: neutrum
quorundam modis dicatur et quoniam unum
quodque sit absolute definitum id est. Re-
stat ut de signis agamus.

Liber secundus
incipit feliciter.

De signis quibus affectiones
corporum cognoscuntur et quo pa-
cto talia signa trifariam diui-
dantur.

Cap. j.

Indicatio signa sunt
nitatem signa sunt
si partem sanitatem ostendunt.
Pronostica si fu-
tura. Comemoratio: si preteritas
in animo reuocant. Nec secus egra
signa si partem egritudinem de-
monstrant indicatio existunt. Si
futura pronostica. Comemoratio
homo si preterita in mente reponit.
Pari modo signa neutra indicatio
ac pronostica: item commemoratio
habetur: aut ubi nulla penitus
dicent affectionem: aut nihil
magis sanum quam egra dispositio-
nem: aut aliquatenus sanam: ali-
quantenus egra dispositionem: aut ubi iter-
dum sanam: interdum egram. Nam et hec
quoque pro trium temporum diuersitate
similiter indicatio: pronostica ac
comemoratio censentur. Atque vocatur
interdum hec omnia signa ab an-
tiquis medicis pronostica: quauis
partem aut preterita significet dispo-
sitionem: ac maior utilitas est indi-
cationum: et pronosticorum: minor prome-
rationum. Cum igitur corpora sint sanabi-
lia simpliciter et nunc: quod etiam beneua-
lentia noiantur: simpliciter sanabi-
lium corporum duplicem haberi dif-
ferentiam docuimus: eo quod hec semper
taliter: illa plerumque existant: semper
quidem quoties optima habeant
preparationem: plerumque homo quoties
ab ea ipsa optima preparatione
non longe absistant.

Quibus indicibus optima cor-
poris preparatio cognoscatur.

Capitulum. 2.

At cognosci talia oportet ab
his quod insunt secundum substantie
rationem: et actionibus necessario sub-
sequentibus et casibus: quod proprie acci-
dentia noiamus. Ab ipsa quod sub-
stantia optime preparationis corpora

q. iij

Liber secundus.

diagnoscūt quoties ptes similes: calore: frigore: siccitate: humiditate: modice cōstēt. Instrumētales hō mediocrit accōmō dent q̄titate: ac nūero eaz q̄b⁹ cōponunt: atq; cōfigmētō singulaz ptiū: totiusq; instrumēti. Porro ab hisq; necessariis subsequitur: actiūq; dē: duritiei ac molliciei mediocritas. Visu hō si nec oino lenis nec admodū hirt⁹ apparet. Si colorat⁹ existit. Si actiones pfectas hz. Si instrumentales ptes se hnt mediocriter. Si decore instrōz toti⁹ corpis pspicue sūt actionū virtute pollēt. Atq; hec optime pparatiōis corpis indicia sunt.

Quibus indicijs cognoscāt corpora q̄ab optima pparatiōe absintunt.

Capi. 3.

Ceterū q̄ ab ea absūt corpora sed insup sana sunt: pti si-
miliarū tēperamēto impedita sunt ex igno quo dā impedimēto ptiū instrumētalū lesiōe affecta sunt: ex igno q̄q; ipedimēto aut oim aut q̄rūdā ptiū. Im-
pedimētorū hō gñā eadē habētur hisq; virtutē eoz absoluūt
Tēperamentum in partibus si-
miliaribus. Numer⁹ aut figmē-
tum magnitudo: ac positio in i-
strumētalibus. Utrūq; aut cōis-
vntio ē quā sane ptiūitatē eaz
noiam⁹. Porro i his ipsis gene-
rib⁹ egrotabiliū corporū virtū
habēt ex utraq; egrotabilis cor-
poris significatiōe. Termin⁹ it-
ter siquē ē sensibilibus actionū
lesiō. Quē hō ab optima ppara-
tiōe absunt paululū corpa: ipa
ē rē hā: lesa sūt: atq; id sensibi-
le nequa ē est. Igif dñit id q̄b
magis minusq; ex actiōib⁹ mor-
bosus causis obstat. Simplr hō

egrotabilia corpa definita sunt
ppea q̄b facile de causis mor-
bosis vicāt: z q̄ mltū eropatio-
nū hnt abfistāt. Igif i medio
vtrorūq; neutradiligēter corpa
collocāt: necnō et qlat⁹ neutra
dicūt: secabiq; toti⁹ sanitatis
latitudo i ptes tris latitudinē
isignē habētes. Ex q̄b⁹ ptiā sa-
nabiliū corporū erit. Scōa neu-
trorū. Tertia egrotabiliū. q̄b⁹
deiceps habēt corpa iā egrota-
lesiōe opationū sensibili trerit-
cta. Igif dolorifica corpa q̄q;
motiōes obtrinet ipeditas: aut pe-
nit⁹ abolitas pspicuos terminos
hnt q̄ hō ifirmas gerūt actiōes si-
marie abscedūt facile indicāt:
sin parū abigua remanēt: z ob-
eā rē hoc lesiōis gñē nature p-
rie opatiōis pnceps affectio cō-
sistit: q̄ dixim⁹ neutrā cognōia-
ri. At cūcta hec sēu iterstigiū d-
bēt n ipa rē nā alioqn p pbes
oportebit medēdi facultatē nū-
q̄ hā affecta corpa pconsiderā. ceterū
idicia bñ valētū corpe: s; aut e-
grotabiliū: sanabiliūq; distātie
q̄titate iuicē discrepabūt: vbi
pstituerim⁹ extremos terminos
sibi iuicē hōos: tū optiā ppara-
tiōes ac nup pfectā egritudinē
pconsiderātes huicne an illi fuerit
ppiōra. Si ei fuerit ppiq⁹ op-
tie pparatiō sanabile ē. Si lōgi⁹:
s; iā egroto corpi ppiq⁹ egrota-
bile ē si hō i medio aboz fuerit
ēqlis ab vtrūq; recedēs neutrū
id erit itaq; optie, pparatiōis in-
dicta dicta iā sunt. Eoz hō ab-
sunt ab ea ipparatiōe: gñā nūe-
ro paria sūt: maioris minorisq;
rōne iuicē disticta. Porro cūz
hec diuisa sint trifariāz: simplr
egrotabilis corporis idicia ex-
ponem⁹. Ex illis ei due reliq; la

itudines pspicne erūt. Genera-
tim igit antea dictū est: dūm de
optima ageremus pparatione.
Speciatim h loco dicem⁹: si pns
partes corpor⁹ dīniserimus.

Quenam partiu⁹ differentie
sint. Cap. 4.

Omnēs earū differentie qua-
tuor sunt. Quedā em ppreci-
pue partes existūt. Alię ab illis
nascunt. Nonnullę hō nec alias
gubernāt: neq; ab alijs guber-
nant: insitas habētes quib⁹ gu-
bernāt se vires. Alię hō insitas
habēt pariter ⁊ insitas. Preci-
pue ergo sūt cerebrū: cor: iecur:
testes. Ab illis hō nascunt: illis
q; subserviāt nervi: ac dorsalis
medulla cerebro: cordi aut arte-
rie: vene: tecoz seminaria vasa te-
stibus. Porro seipsas gubernāt
cartilago: ossa copula: membra-
na: adeps: pinguedo: caro sim-
plex. Et alię oēs ptes cōem hñ-
tes gubernationem: arterię ve-
nę: ac nervi egēt. Pilor⁹ hō et
vagniū nulla gubernatio. Sed
generatio sola cēset. he igit p-
tiū dñe sunt. Indicia aut vniū
cuiusq; tpamenti deinceps dicē-
tur sumentes initū a cerebro.
Quenam propua indiciorū
genera habeantur. cap. 5.

Propua signorū genera qñ
q; existūt. Prīmū toti⁹ capi-
tis dispositio est. Scdm sensibi-
liū operationū vīt⁹ ⁊ vitiū. Ter-
tiū hō administratiū. Quartū pñ
capaliū. Quintū nāliū. Demum
aliō gen⁹ ab his oib⁹ ē alterati-
quā extrinsec⁹ icidētia puehūt.

Ex quib⁹ signis vniuersa ca-
pitis dispositio ducatur. Ca. 6.

Aliuersi capit⁹ dispō ex ma-
gnitudine: figura: capillis
q; ducit. Igit parvū caput pā-

ue crebri pparatiōis peculia-
re indicū ē. Magnū hō si neces-
sario bone pparatiōis indicū ē.
Sed si p robore extitit faculta-
tis ibi existēt materiā pbā mul-
tāq; pparatiōis indicū bonū est.
Si hō ppter solā materie multi-
tudinē bonū est. Id āt diffiniri
dē tū figuratū ēt āneris mem-
bris. Figura quidē si idonea sit
hoc em bonū signū semp hētur.
Mēbris hō āneris: qñtes ceruicē
valida sit: ac reliq; ossa optime
sint disposita: atq; ēt pars oīs
nervosavegeta firmaq; sit. Ca-
pitis porro figura ppa hētur
velut si cogites spherā diligēt
cerēvtrūq; lenit alitricā ita nā
q; fiet: vt pōra sphere posteriora
q; pmineāt. Lata hō fctiora red-
dāt. At qñtes occipitiū minnat:
cōsīdēres oportebit nervos ac
collūyna cū ceter⁹ ossib⁹. Si em
habeāt p nāz: topia mae haud
qñ faciat iſſimilitas: si vitiosa
obilis facultas existit. Iſ magna
ex pte occipitio icertio p dicto-
rū iſſimilitas comitat: raroq; alr
accidit. Nec sec⁹ pminēs occipi-
tiū pſiderab⁹ partē cū alijs oib⁹
finitioib⁹. Si em cerebelli figu-
ra idonea sit indicū bonū ē. Qui-
dā medici noiant cerebr⁹ doſtre-
mū. Ut igit postremū est: futura
ad spēz labda. a. itē dñitū: ita
dorsalis medulle initū ēp quā ⁊
nervosū vniuerso aiali mouētes
ordit. Pars āt ipa posterior ex
sepenit⁹ pauc⁹ picipat ſētiētib⁹
mlt⁹ mouētib⁹ quā dmodū pōr
altera ſētiētib⁹ mlt⁹ mouētib⁹
paucis. Quo circa si pbe affecte
sint: firmas vtraq; suas appēdi-
ces hēbūt: atq; he ipē i pte capitis
pōre finitides existūt vt circa frō-
tē: vbi parua fuerit aut magna.

Tridē i sensib⁹: ubi grā: visu gustu odoratu. hec ei sibi inuicē indicia sunt: ac sibi inuicē astipulantur: tum que ab aliquo membro principali oriunt^r: virtuti virtutisq^{ue} principalis: tum etiā principale his que ab se oriūt^r.

De virtute ac vitio principalium operationum. Cap. 7.

PPrincipalis operationū virtus ac vitii membri principalis vnus per se indicium est. Intelligo autē principales operationes: que ab aliquo membro principali tantummodo efficiunt^r. Si quis igit^r solers ē cerebri materia tenuior indicat^r. Si tardus crassior. Si docilis est: substantia cerebri mollior est. Si memoria pollet: stabilis est. Nec sec⁹ si tardus docilis fuerit: cerebrū duri⁹ est. Si obliuiosus fluens. Ceteruz quoties opiniones facile mutet caloris: quoties retineat frigoris indicium existit. Ad duo signorum generavideo: dimississe: que statim ab initio docere pmissi. Unum ex actionib⁹ naturalib⁹ ductū: alterū ab his que extrinsec⁹ incidunt. Sed de vtriusq^{ue} promiscue sermo erit.

Quenam cerebri bene temperati indicia sint. Cap. 8.

Scerebrū bene tēperatum existit in quatuor qualitatib⁹: omnia p^{re}dicta mediocriter obtinebit tota excremēta q^{uod}q^{ue} ex palato: aut aurib⁹ excernūt^r mediocriter obtinebit ac minime lede^r ab oib⁹ que extrinsecus incidunt: q^{uod}q^{ue} calefaciūt refrigerāt exsiccat: humefaciūt. In talib⁹ capilli quidē si infantes sint subruisti: si pueri sublaui existūt: mediū quodāmodo t^{er} crispōs simplicēq^{ue}: nō t^{er} fa-

cile calnescūt. S; itelligere op^{er} dicta accidēda indicia in regionib⁹ moderatis. Que hō de capillis dicta sunt nō in terris solum moderatis: sed quoties hūmō tēperamētū cerebri tēperamēto p^{ro}portione respōdeat. Qd si calidi⁹ fuerit moderato: in altera aut oppositiōe bene tēperatū. Si admodū fuerit calidi⁹ indiciadicēda crassiora validiora reddunt^r. Si hō excessus parū existat debiliōra. Atq^{ue} hic sermo promiscue sit p^{ar}ti⁹ in cūctis partibus quarū tēperamēta sumus indicaturi.

Quenam cerebri calidioris indicia sint. Cap. 9.

Estat vt ab his q^{ue} dicta sūt calidioris indicia nomine. Caput igit^r vniuersum rubet: caletq^{ue}. In oculis vene sensibiles existūt. Capilli hō i talibus celeriter oriunt^r. Qd si multo calidiores fuerint q^{ui} modice pstant nigrescūt ac validior crispi reddunt^r. Si hō nō multū calidiores existant: in primis q^{ue} dem subiani sunt: deinde nigrescūt: ac pcedēte etate calnescūt maxieq^{ue} q^{ue} admodū calidi sunt. Excremēta aut^{em} per palatū oculos aureas exigua cōcoctaq^{ue} excernūt quoties ad itegruz bene valēt. Ubi hō caput impletur. Sepe em̄ eis potissimū si negligenter viuāt id accidit multa q^{ue} sed nō cruda excremēta reddunt^r. Caput aut^{em} implet^r grauat^r q^{ue} ex calido cibo: potius odor: et oib⁹ que extrinsecus incidunt i q^{uod}bus est circūueniēs aer. P^{re}sertim si talia nō solū calida et natura: sed etiā humida sūt: et vt somn⁹ per hūmōi tēperamēta breuis ita neq^{ue} p^{ro}fu⁹ sufficiet.

Quenam frigidioris cerebri indicia sint. Cap. 10.

Rigidioris q̄ puenit cerebri indicia sunt. excrementa multa ex p̄p̄tis emissaculis; capillis recti; ruffi; plap̄si; 2 q̄ tar de erip̄at tennes; exiles; facile; q̄ ex frigidis causis offendent at t̄tis per dū offendunt; defluxione; grauedine afficiunt; nec tā gēti caput calidū apparet; neq̄ cernēti rubis; ac venule oculorū visum effugit; 2 somnolētiōes quodā modo sunt.

Quenam siccioris cerebri indicia sint. Cap. 11.

Siccioris idicia cerebri sūt si emissacula vacant excrementis. Si sensus diligētiōres existunt. si somnes existūt; si capillos validissimos habēt ac occipiti me erip̄etes magisq̄ crispōs rectos. Si cito calui efficiūtur.

Quenam cerebri humidioris indicia sint. Cap. 12.

Humidioris aut capilli similes sunt; ac nullo modo calui efficiunt; porro sensus maridi sūt; atq̄ excrementorū affluit multitudo. Somns multus profundus est; atq̄ he simplices cerebri imperies sunt.

Quenā calidi siccioris temperamēti i cerebro idicia sint. Ca. 13.

Composite vero prima q̄dē calida siccioris est i q̄ sensus diligētes existunt; atq̄ excrementis vacant; maximeq̄ insomnes agūt; ac cito calui efficiunt. At q̄ p̄ia capillorū generatio celerima atq̄ abundatissima ē capillos nigros crispōs habent; caputq̄ calidū; atq̄ rubens ad vigoris usq̄ etatem.

Quenā calidi hūidioris temperamēti i cerebro idicia sint. C. 14.

Quod si hūiditas cū calore adfuerit; nec admodū vtraq̄ q̄litas excedat modū; coloratioes; calidioresq̄ sūt; ac venie oculis grādiōres; atq̄ excrementa plura mediocriterq̄ coacta; capilli recti subflauisq̄ nec facile calui efficiunt. Caput p̄terea replet ac grauaf ex causis calefactiōib⁹. Qd si humefiat multo magis id accidet; vbi multitudine abūdet excrementorū. At q̄ quoties plurimū calidi hūidifuerint; his caput morbosus est atq̄ excrementosus facileq̄ ab humidis 2 calidis causis ledit. Aufer illis nūq̄ nō inimic⁹ existit; s; optie degūt flāte aq̄lone. Nō tñ vigilare diuti⁹ queūt; s; puer si in somnū pariter somnolēti uigilesq̄ existūt ac insomnia vidēt. Visus marcid⁹ est; ac sensus idiligētes. At si cerebrū multo calidi⁹ moderatofuerit s; paulo humidius eruperabūt calidi tēperamēti idicia; p̄miscent illis signa humiditatis; interiora; quā dmo dū si multo hūidi⁹ fuerit; paulo vero calidi⁹; hūiditas; signa validiora erūt; caliditatis debilitiora. atq̄ hic sermo p̄ vnāquāq̄ temperiem cōpositā cōis est.

Quenam frigidioris siccioris temperamēti indicia sint. Cap. 15.

Rigidū simul ac siccū tēperamētum; caput emicat frigidū decolorat⁹; tñ in seipso est. Semp̄ em̄ meminisse dicte definitionis op; vt capitis partes q̄ tñ est ex humorū natura afficiāt. Porro tale tēperamētū venis in oculis vacat 2 ex causis frigidis facile offendit; q̄ p̄pter mestru sanū degūt; iterdū capite lenissimū; 2 emissaculis purgatissimū; interdū grauedine ac defluxiōe

Liber secundus.

ex leni cāpōpte afficiē. Sēsus aut i eis i inuēute diligētes z i tegri ex toto sunt pceffa vocito emarcēt: erit semel dica. caput vniuersū cito senescit: q̄circa cito canitiē sentiūt. Capillivirab ortu erūpūt eriles: ruffi. Proce dēte aut tpe si frigiditas pl⁹ su perat caliditatē q̄s siccitas hūi ditate: hāud q̄scalui efficiunt. Srio hō si siccitas plurimū sup hūiditate: frigiditas aut calidi tatē parūtales calui efficiunt. Quenā humidi: frigidus tem peramēti indicia sint. Cap. 16

Humidū p̄terea ac frigiduz tēperamētū obstupidū co: mittit sōnū: red dīt q̄s hoies sōni culosos ac sensus vitiosos: z ex cremētis redūdātes: atq̄ etiā ca put efficit frigiditati: repletōiq̄ paratū: rōs luxuriōi grauedinuz n tñ calui efficiūt: atq̄ hec tēpera mēti in cerebro signa sūt. Ex h̄ ād dictū signa d̄vniūq̄ q̄s opificiū sēp cognoscēdū te p̄feras licebit. De signis quibus oculi co: gnoscuntur. Cap. 17.

Ocul⁹ discernisse sat erit. Si igit̄ oculi calidi p̄spicue sint ac facile moueant: z sepe: ve nasq̄ latiusculas habeāt: calidi oēs sūt. Frigidū q̄ qui q̄ habēt Quicūq̄ hō molles parit sūt at q̄s hūiditatē plē: hūidi sūt. Qui cūq̄ aut squalidi parit sūt ac dñ ri: siccī sūt: ac ledūt hīs q̄ tēpera mēto sika habēt: inuāt hīs mo derato vlt. S3 h̄ p̄miscue de cu iuslibet tēperamēti cognitiō p ditū esse intelligi oportebit.

De magnitudine oculor. C. 18.
Magnitudo oculor si idonea sit: z ocul⁹ suo mūere z offi cio pbe fūgā: multitudinē sub stātie de qua sint pfecti bene tē:

peratam ostēdit. Si hō sine his sit: substātie copias quidē s3 ma le temperatā ostendit.

De paruitate oculor. Ca. 19.
Paruitas oculorū si idonea sit: z ocul⁹ suo munere z offi cio probe fungat̄ erignā q̄dez substātiā sed minime vitiosam designat. Si hō nō: z parūā z vi tiosam substātiā designat. De colore hō ita agendum.

De ceseitate oculor. q̄nā mō oculi cesū efficiātur. Cap. 20.

Est⁹ ocul⁹ mūdo lucid⁹ hu amore nec mīto splēdi di co pia hūous p̄sistit. Niger ecōtra rio. Medi⁹ hō p̄p̄ medias cās. Cesi⁹ ergo ocul⁹: aut p̄pter ma gitudinē: aut splēdorē cristalloidis ita a glacie noiati: aut p pēlas positionē: aut p̄p̄ tenuis z aquosi in pupilla hūous par uitatē mūditiā efficiūt. Si igit̄ cūcta simul p̄currant q̄s maxime cesius reddīt. Si hō quedā ad sint: quedā desint: magis z mi nus cesius euadit.

De oculo nigro. Cap. 21

Niger ocul⁹ aut p̄p̄ parui tatē cristalloidis ita a gla cie noiati: aut p̄pter in p̄fundo positionē: aut q̄ splēdid⁹ clarus q̄ exq̄site nō ē: aut q̄ tenuis hu mor: aut abūdās: aut imūd⁹ est aut p̄p̄ hōyalit̄: aut oia fieri so let atq̄ ea i re: magis z min⁹ ē: vt antea docuim⁹. Itaq̄ tenuis humor si aq̄sior sit z abūdās hu mectiorē oculū addit: quēadmo dū si crassior sit: aut incertior: sic cior ē. Cristalloides aut ira di ctū q̄ glaciei siks est. Sidurior fuerit sicciorē oculū facit: sin mol lior: humidiorē. Nec sec⁹ si su perer tenuis medietas tē hūous siccior est: si superet ecōtra rio.

De corde.

De signis calidi i corde temperamenti. Ca. 11.

De cordis temperamento deinceps agam⁹ id prius in animu renocates: vt vnāquāq; pte: aut calidiorē: aut frigidiorē: aut sicciorē: aut humidiorē esse cōparantes: nō ad aliquam aliā s; ad seipaz dicam⁹. Ita ei sit: vt cor frigidissimum natura multo calidius tēperamēto: sit quā cerebrū calidissimū. Calidioris ergo cōparatione pprie moderatiōis idicia sūt isēparabilia ac ppa: si spiratio magna ac pulsus vel or spissusq; ē: si audax hō atq; ipiger ē. Qd si calitas plimū auget: iracund⁹: effusus: furibūdusq; est. Thorax pterea hirt⁹ mariesq; pect⁹ ē. atq; etiā in alijs loca quecūq; prope posita sunt: ac magna ex pte totū corp⁹ calidū ex corde calido reddit: nisi iecur admodū ptraegerit. S; paulopost oia corporis indicia dicent. Quinetiam thoracis āplitudo caloris indicū cēset: nisi cerebrū admodū ē egerit. Cū dorsalis magnitudo medulle magna ex parte illi pportioneē. Vertebrozū aut magnitudo tāta q̄ta dorsalis medulla: pindeq; tota spia ē. Thorax ei annectiū dorso: veluti nauigiū carinē: quocirca necessario lōgitudinē hēbit parē dorso: latitudinē aut pportionalez corpulētie vertebroz: vbi p natura illaz inner⁹ sit. S; vbi cordis calor: exuperās islet āplificetq; statim a pma origine thoracē: pportionalē calori illi⁹ latitudinē obtinebit: ob eā rē: q̄ ties capite quo thorax āplior hē: indicū caloris in corde est

maximū. Quoties vero magno capite paru⁹ existat: q̄z est in indicū frigiditaz i corde marie peculiare. Sed si pportionale caput habeat: ceteri idicijs diffiniri cor: ipm oportebit: pinde q̄ si de thoracis q̄titate: nullum sis indicium accepturus.

De signis frigidi in corde temperamenti. Ca. 13.

In corde frigidiori pulsus minor q̄ moderat⁹ est: nō tñ tardior: necessario rarior: v. Spiratio hō vbi tāto minor: thorax existit: q̄to cor frigid⁹ pulsui pportioē rñdet. Vbi hō minor: fuerit q̄ frigiditaz q̄titas postulet: nō solū minorē s; et tardiorē rariorēq; naturā ostēdit. Talestimidi: sūt obliuiofi z cogitabūdi. In his pect⁹ lene est ac pilis nudū. De paruitate pterea diffiniendū quēadmodūz ante a dictū est. Itidem z de totius corporis qualitate.

De signis siccis in corde temperamenti. Ca. 14.

Siccus hō cor: pulsus efficit duriorē: atq; iracundū nō p̄optā quidē: s; efferā: ac cūctā tem: z qd ppe dixerim corp⁹ oē siccus redditur: nisi iecur contra egerit.

De signis humidi in corde temperamenti. Ca. 15.

Humidioris cordis indicia sunt si pulsus mollis est: si facile mouet ad irā s; facilius sedatur. Si corp⁹ omne humidius est nisi iecur ē egerit. Temperamenti autē composita cordis in p̄mis qualitatibus ita se habent.

De signis cordis calidioris ac siccioris. Ca. 16.

Liber secundus.

Quidam ac sicci cordis pulsus durus magnusque est: et velox spissus ac spiratio magna velox spissa ac multo magis in velocitatem crescit et spissitudine quoties thorax cum corde non ex proportionem augeat. Vbi ex omnibus pectus habent quam maxime pilosum: et illa: ad actiones obesitas proprii animosius: et celeres sunt: ac moribus imitantur tyrannos iracundi effert. De totius autem corporis temperamento: atque etiam thoracis amplitudine: quod proportionem respiciat supradictum agendum est.

De signis cordis calidioris et humidioris. Cap. 27.

Si caliditas simul cum humiditate eruperet: pilosi minus predictis sunt. Ad actiones sunt obesitas nihilominus proprii: non tamen iracundia est: ad iram proprii distat. Pulsus preterea mollis: magnus: velox ac spissus est. Et spiratio quoties thorax cordi proportionem respondeat: perinde ut multis existit. Quoties vero minor sit ratio velocitatis: ac spissior predictis: quanto thorax minor habetur. Ceterum ubi multum a medicritate temperamenti receditur: maximeque si accidat per humiditatem ad ea que sunt prodita: putride egritudines corruptis humoribus putrefactisque incidet ac spiratio maior: velocior: et in pulsu distractio velox.

De signis cordis frigidioris et humidioris. Cap. 28.

Humidior: frigidiorisque cordis pulsus mollis est. Vbi preterea humidumetulosi pigrescunt: ac pectus nudum pilis: minimeque irascitur: potest etiam ad iracundiam proprii non sint. De thorace preterea ac toto corpore perinde

ac de predictis agendum est.

De signis cordis frigidioris ac siccioris. Cap. 29.

Cor frigidius et siccius pulsum durior efficit: ac paruum. Spiratio non si paruitas thoracis proportionem frigiditati moderata: si maior fuerit: rara ac tarda. Tales ex omnibus minime irascuntur: sed ubi irasci cogantur conservant iram. Tales preterea omnimode pectus habet nudum pilis. De thoracis vero paruitate: atque etiam totius corporis frigiditate similiter agendum est id unum promiscue in cunctis preterea addentes ut quaecumque de moribus hoc loco aut alio libro distulerimus in cognitionem temperamenti: haud quaquam de illis dicta sunt quos sapienter studium bonos aut malos inuenit. Sed de his quos natura statim ab ortu vnicuique iniecit.

De signis iecoris calidioris. Cap. 30.

Iecoris calidioris signa sunt amplitudo venarum: flava bilis multa: ac sub ipsa vigoris tempore etiam nigra. Sanguis preterea calidior: pinde totum corpus humilissimum: cor preterea ventritusque ilia pilosa.

De signis iecoris frigidioris. Cap. 31.

Engustia venarum: multa pituita. Sanguis frigidior: atque et vniuersa corporis habitudo frigidior: nisi calefiat ab ipso corde. Nuda autem pilis ilia et venter.

De signis iecoris siccioris. Cap. 32.

Siccioris vero signa sunt vbi sanguis crassior ac parcius sit: ut venae duriores: et vniuersa corporis habitudo siccior.

De signis iecoris humidioris. Cap. 33.

Humidioris signa sunt: vbi sanguis hūidior et abūdan-
tior sit ac vene hūidiores: atq;
etiam corpus vniersuz nisi cor
contra egerit.

De signis iecoris calidioris ac siccioris. Cap. 34.

Calidioris sit ac siccioris iecoris idicia sūt: ilia q̄ maxime pilosa. Sanguis paucior sit ac siccior. flaua bilis plurima ac sub ipso vīgoris tpe etiā nigra: amplitudo venarū: ac durities. Itē dē vniersuz corp⁹ extitit. Caliditas em̄ de corde pcedēs vincere p̄t d iecore pcedētē frigiditatē quēdamodū frigiditas caliditatē. Siccitas vō a corde hūidiori in hūū duci neq;
q̄ pōt. Media vō ē de iecore pcedēs hūmiditas: magis enī a cordis vīncit siccitatē siccitas ab hūmiditate. Vin⁹ vō q̄ caliditas itē minus q̄ frigiditas. hec et ex q̄litatib⁹ a iecore pcedētibus maxime vīncit. Quo circa pspicū ē: vt si tēperamēta āborum mēbroz pncipalū in idem cōcurrāt: vniersum corp⁹ p illaz natura afficiatur: ac paulo post illarū indicia exponemus.

De signis iecoris calidioris et humidioris. Cap. 35.

Calidioris similis et humidioris iecoris idicia sūt: q̄ calidi et siccitilla min⁹ pilosa: sanguis vero plurim⁹: āplitudo venarū maria: toti⁹ tēperamentū calidūz hūidū: nisi cor q̄ operef. Si vō plurim⁹ his q̄litatib⁹ augef ab eo q̄ fm naturā medietate: putrid⁹ p̄opte corripit̄ tur egritudinib⁹ qm̄ malis hūorib⁹ repleti sūt: adhuc magis si

plurimū augef hūidū supra calidū. Si vero ecōtra: paulo. s. hūmid⁹: multo calidi⁹ moderatomin⁹ replētur malis hūoribus.

De signis iecoris hūidioris ac frigidioris. Cap. 36.

Humidi⁹ rursus ac frigid⁹ iecur ita h̄z nuda pilis ac sanguinē efficit pituitosiorē cū angustia venaz: atq; etiam vniersum corpus similitur affectū nisi in hūū ab ipso corde ducat.

De signis iecoris frigidioris ac siccioris. Cap. 37.

Frigidi⁹ vero ac sicc⁹ iecur sanguinē efficit parciorez venulasq; angustas: ac corp⁹ frigidius. Item illa nuda nisi cor ipsum vincat.

De calido testium temperamento. Cap. 38.

Calidū testiū temperamētū veneris appetētissimū est marē gignit ac secundū ē. Pili in ptrib⁹ genitalib⁹ cito nascuntur: et attingūt mēbra q̄ circiter sūt. fridū aut ecōtrario h̄z. hūidū vō semis efficit multū. Sic: cū vō par seīs: ac modice crassū

De calido et sicco temperamento. Cap. 39.

Calidū et siccū tēperamētū crassum obtinet semē et q̄ maxime secundū: atq; ocysime extat statim ab initio aīal ad concubitū. Porro tales i ptrib⁹ genitalib⁹ celerrime pilos hñtes et in cūctis mēbris q̄ circa sūt in p̄a vsq; ab vmbilici sedē infra vsq; ad mediā femora. hoc nanq; tēperamētū ad remynerēā numū cōmouet: itz ocysime implef: atq; offenditur vbi inferas vim.

Quenam signa sunt vbi caliditas cum humiditate concurrunt. Cap. 40.

Liber secundus.

Ubi caliditas cū hūiditate
percurrat: tales pilosi min⁹
erigunt: s; mag⁹ abūdāt semine
nō tñ magis q̄ aliū appetūt mi
nusq; offendunt vbi sepi⁹ cōcum
bāt. Qd si ābo nimū creuerint:
tū calor: tū ē hūiditas nō sine
lesione a reb⁹ venereis abstinent.

**De signis humidi ac frigi
di testū tēperamēti.** Ca. 41.

Ubi testes frigidiores hūi
dioresq; tēpaniēto sint: p
tesq; circū sūt pilis vacāt: ac tar
de cōcūbere incipiūt: nec ad tale
mun⁹ admodū cōmouēt. Aquo
sum preterea ac tenue semē est:
atq; infecūdū: z feminā gignit.

**De signis siccī ac frigidī tē
peramenti.** Ca. 42.

Rigidū ac siccū tēperamē
tū: sile qdē in reliquis pre
dictis est. Sed semē crassius ac
penitus eriguum est.

**De totius corporis habi
tudine.** Ca. 43.

Totius corporis habitudo
antea diffinitū itaq; est: siliis
reddat cordi: te couq;. Exuperat
aut similitudo hñtis quālibet
pumarū q̄litatū fortiorē q̄ sa
ne actiuas cognomināt. Toti⁹
vero corporis habitudo v̄ illis
potissimū dī partib⁹: q̄cūq; cer
nētib⁹ p̄ie subiaccēt. Tales v̄o
musculi sunt cūctis ossib⁹ obuol
uti: cōposite qdā carnes ex sim
plici pūmaq; carne atq; etiā fi
bris: q̄b⁹ he ānere sunt. Propria
em̄ suba musculorū hec vtrāq;
est. Vasa aut ad eos p̄tinentia
velut aq̄duct⁹ qdā sūt nequāq;
absoluētēs substantia: s; seruien
tes ad salutē. hōz igr̄ idicia di
cent i regiōib⁹ moderatis. Im
moderata et regio pmutā docu
tē p nā sua format ac nōnulla si

gna corrūpit. Pari mō si q̄s i re
gione moderata p̄ estatē seipm
soli nudū exponat: idicia q̄cūq;
ducunt ex colore: ac mollitiet
duricie variabūt. At si quēad
modū regio moderata habet:
et ip̄e moderate viuat: neq; eru
stus i sole nud⁹ vnoq; die pluri
mū. S; nec istar h̄ginis vt qdā
i vmbria nutrit⁹: signa tpaniēti
diligētiōra reddent. De his igr̄
disputātes idicia moderati in
vniuerso aīal corpe p̄siderem⁹.

**De signis corporis tempe
rati.** Ca. 44.

Color ex rubro cādidoq; p
mixt⁹ ē. Capillū modice fla
ui ac magna ex pte crispū reddū
tur. Caro modica i q̄litate exte
rit. Tale em̄ corp⁹ mediū oim
excessuū qdāmō ē vt q̄ hui⁹ ip̄i⁹
cōpatiōe pingue z gracile nōia
tur. Tridē cōpatiōe hui⁹ obesus
macilētū duz molle pilosuz nu
dūq; dī nullū ē tale moderatū
est s; q̄si r̄ta polycleti sūmā ob
tinuit med iocritatē vt attractā
ti neq; molle appeat neq; durū
neq; calm neq; frigidū. Cernēti
v̄o neq; pilosuz: neq; nudū: neq;
pigue: neq; gracile neq; aliqua
alia immoderatione affectum.

**De signis corporis cali
dioris.** Ca. 45.

Quēcūq; v̄o carnē modera
to calidiorē hñt: nō tñ sicc
tiorē: aut hūidiorē. De tali ei p̄
sens sermo est. Apparet em̄ at
tractātū rāto calidior: q̄to etiā
tēperamēto calidior est: rāto p̄
terea pilosior: q̄o tertio calidior
pinguedinis v̄o minus habet
bit. Colorem vero rubrū ac ca
pillos nigros.

**De signis corporis frigi
dioris.** Ca. 46.

E Rigidiorū tēpamētū in-
dicia sunt: si pilis vacat: si
pigue corp⁹ est: si frigidū attre-
ctātū apparet: si color rubidus
vna cū capill⁹ ē. Vbi hō mltā fri-
giditas habeat: liuid⁹ qdāmō
est: ac pleriq; medicorū solēt ta-
les hōes liuidos nominare.

De signis corporis sicciorū. Cap. 47.

Sto gēlētū ac durū mode-
rato est quāto siccū fuerit mo-
derato: i reliq; sub simile est.

De signis corporis humi-
dioris. Cap. 48.

Humidū hō tēpamētū i re-
liq; sub site est: carnosius
aut ac molli⁹ est. Ceterū pposi-
ta pumarū q̄litas tēpamēta:
ppositā quoq; speciē habent.

De signis corporis calidioris
et siccioris. Cap. 49.

Calidū ac siccū tēpamētū
pilosū: calidū: durū: atq;
extenuatū ē z gracile: capillos
q; nigros habēt z corp⁹ nigrū
si calor admodū augetur.

De signis corporis calidioris
et humidioris. Cap. 50.

Calidū ac hūidū tēpamē-
tū molli⁹ z carnosū optio
tēpamēto tāto est quāto q̄lita-
tib⁹ auget. vbi plurimū auget
putrid⁹ p̄opte corripit morib⁹
q̄h mal⁹ f̄plef hūorib⁹. Vbi hō
fuerit mltō calidū paulo vero
hūidū moderat⁹: tales carno-
siores: nec paulo pilosiores eri-
stūt: nec sec⁹ attrectātū si paulo
calidiores h̄nt. Capilli hō ni-
gri s̄ nec sine pignēdie caro ē.
Qd si paulo calidū fuerit mltō
aut hūidū in his caro mollis
mltaq; est: ac color ex rubio cā-
didusq; p̄mixt⁹: ac tāgētū paulo
calidiores apparēt: z vt semel

dicat i tēpamētis cōpositis sp-
eruperantis qualitatis indi-
cia eruperabunt.

De frigidiorū humidiorū tē-
peramento. Cap. 51.

E Rigidū hō atq; humidū
tēpamētū quonies ābo pa-
rū augēt sine pilis est candi-
dū molle crassū pingue. Quo-
ties hō āpli⁹ auget in alijs q̄-
dē qd p̄portionet augmētō q̄li-
tatū. color at sit cū capillis ruf-
fus: quēadmodū si plurimū au-
geant liuid⁹ est. Qd si augmē-
tum ineq̄le fuerit q̄litas indi-
cia auctiorū q̄litas p̄pā eru-
perabūt. Sz si sit frig⁹ cū siccī-
tate ex q̄ augeat: nā durū gra-
cile corp⁹ h̄nt: ac nudū attrectā-
ti frigidū. Pinguedo vero ip-
sis alioq̄n extenuat⁹ carni disp-
sa est. Capilli hō ac color men-
sure frigiditatis p̄portionant⁹.
Ceterū vbi calidū z siccū tēpa-
mētū i ipso vigorū tpe h̄nt ad-
hītū frigidiorū ac sicciorū. Cor-
p⁹ taliū: gracile: durū ac melā-
colicū: pindeq; nigrū sit pilo-
sūq; ē. Sz vbi altera q̄litas mlt-
tū erupit: alia p̄pā a mediocri-
tate euariet: erupabūt qd̄ eru-
perāt: alii hō signa reddēt ō-
biliora. At hō p̄terea q̄cūq; dēā-
st: aut dicēda cōe tēpamēti idi-
ciū ē: vbi mēbrū facile refrige-
ret friditat⁹ aut raritatis: vbi
difficile frigere: caliditat⁹ at
dēfirit⁹. si hō ledat ab ericcāti-
b⁹: reddaturq; siccū: i q̄lūdū: ri-
gidū siccitat⁹ quēadmodū si q̄-
nēt abhūectatib⁹ hūid. p̄siderā-
dū p̄terea vñ oēs musci sile an-
dissile iuicē habuerit tēpamētū
scrutātes i oib⁹ subiectorū of-
fium quātitate. Nā interdum
pars gracilior videt q̄ haud

Libri secundus.

quāq; graciles: quantū ex musculis est. Sz propter angustia ossiū talis appet. Itidē crassior interdū videt nō pp ossiū āplitudinē: sed propter carnis multitudinē que et crescens et de- cresces: z durior: z mollior: effec- ta: partem modo sicciorē: mō humidiorē facit. Si igit pau- ca puraq; sit: prē efficit durio- rē. Si mltā ac mollis hūidio- rē. Nec fecē similariū corpor in terceptiōis plus humiditatis aut minus in seipsis cōtinētes partē reddunt aut crassiorē: aut graciliorē: aut humidiorē aut sicciorē. humidioresz qui dē quoties humiditastenuior multaq; sit. Sicciorē vero quo- ties crassior: paucaq; habeat. Ipsas em partes corporis soli- diiores que nō solide primeq; sunt: nullo pacto fieri pōt vt effi- cias humidiores: sz satis erit si phibeas eas cito neq; exic- cari. Sedes autē interceptas repleas humore tali vltali li- cebit. Tale ē ppiū alimētum ptiū similariū ex adiectōe si p- venas attractū. Atq; hic sermo cūctis ptiō silarib⁹ cōis ē: ac rursus dicet dū de causis sanis agef: nūc ad reliq; veniamus.

De signis ventriculi natura siccioris. Cap. 52.

Ventriculi signa nā siccio- ris sunt si cito sitiat ac p- uis pot⁹ sufficiat ac mltō gra- uetur z dolorē sentiat: quate- nus supsius sinitat esculētisq; gaudeat siccioribus.

De signis hūidior. Cap. 53.

Hūidioris vero signa sūt si nō sitiat: ac potū āplio- rē inocue ferat: esculētisq; gau- deat humidioribus.

De signis ventriculi calidio- ris natura. Cap. 54.

Calidior pterea vetricul⁹ cōcoquit meli⁹ q; appetat ac mltō magis qūq; dura sūt: et alterari difficult⁹ queūt. que em facile alterant in eo corrū- pūtur. Porro gaudēs calidis esculētis z poculētis minime le- dit a frigidis ex vsu moderato.

De signis vetriculi natura frigidioris. Cap. 55.

Rigidior: natura vetricu- lus bñ appetit qdē: sz nō bñ pcoqt potissimū qūq; escu- lēta frida sūt atq; alterari dif- ficulter queūt: vt q; celerit i eo acelsāt: z ob eā rem talis vetricul⁹ ructat acidū: z gaudet fri- dis: q; nō nisi feret modū facile ledit. Nec fecē ea q; extrinsecus incidāt diut⁹ adhibita neq; tolerat: que ad modū neq; cali- dus vetricul⁹ tolerat calidiora. Intēperies em pp egritudine i vetriculo hū dissidēt ab his que natine existūt: q; quia appetūt non sitia. que ad modū natue. Intēperies at pposite ex sim- pliciū ppositiōe cognoscēt. At nō diligenter psideare opor- tet q; sunt dicta interstinguen- tes ab his q; dicēda sūt. Nō so- lū em vetriculus facit vt sitias aut nō sitias aut vt appetas fri- gida aut calida: sed etiam vi- scera in thōace condita cor ac pulmo aliqd tale efficiunt. Sz qui pte caliditate talii partii sitiat: aerē ispirāt pleniorē lō- gumq; effiāt: atq; i thōace sen- tiūt estū: si circa illa: que ad mo- dū qui pte caliditate vetricu- li sitiant. Quinetiā bibētes nō statim qescūt: ac frigidus po- tus sitiz eoz pot⁹ sinit q; mlt⁹ calidus.

calid⁹. frigid⁹ preterea aer i-
spirat⁹ refrigerat eos: nequaquā
leuās eos q̄b⁹ vētriculi calor: si
tim affert. Itē q̄ ecōtrario hnt
ab ispiratōe frida insignit affi-
ciunt: idq̄ frigiditatis i p̄mo-
ne signū ē maximū z quēadmo-
dū ispirādo fridū p̄spiciā sen-
tiūt friditatē ac lesionē: ita ca-
lor: illis amic⁹ ē. Excremēta p̄-
terea expuūt pituitosa ac cum-
tusi excreāt. Atq̄ pulmōis siccī-
tas excremēt⁹ vacat ac pituita
neq̄q̄ hz vocē clarā quēadmo-
dū hūiditas obscurāz raucāq̄
vocē emitit atq̄ excremēta in-
currūt: vbi clari⁹ loq̄ libeat: nō
tñ voc⁹ magnitudo calore effi-
ciū quēadmodū nec paruitas
frigore p̄sistit. Sz h̄ aplitudinē
aspe arterie efflationēq̄ vehē-
mentiorē: paruitas nō cōtraria
comitat. Quocirca vocis ma-
gnitudo paruitasq̄ nec sp̄: nec
p̄maria rōne: sz ex accidētī so-
lūq̄ natiū tēpamētū n̄ aduēti-
ciū sequit. Opificia em̄ tēpera-
mento tali extiterunt. Idcirco
talīs vox comitat⁹ ex voce: p̄ter
ea natiū tēpamētū colligas
licebit. Et em̄ vox leuis arterie
seq̄t leuitatē: quemadmodum
aspa aspitatē. Arterie igit leui-
tas tēpamētū sequit mediocri-
tatē: aipitas siccitatē Aspitas
em̄ corpis ineqlitate efficit sic-
cioris. Arteriā at durā siliariū
ipsius partiū siccitas. Ineq̄lez
nō disp̄si hūmos inopia fac.
Sili mō neq̄ acuta vox p̄ nām
sine angustia lauciūt: neq̄ gra-
uis sine amplitudine fieri p̄t.
Angustia igit natiue frigidita-
tis alina ē: amplitudo calidi-
tatis. Ceterp̄ discriminavocū p̄
affectiones efficiunt: qd̄ p̄por-

tione r̄ideāt naturalib⁹. Nā z
illa efficiētū cārū idicia sūt de
q̄b⁹ i libro de voce abūde pp̄-
suz iā est. At alie corporis p̄tes
aialis interiores obscura ipa-
mētū idicia hnt. Sz enitēdū tñ
eas cognoscere ex his q̄ inuāt
ac nocēt: atq̄ ēt naturalium vi-
riū actōib⁹. Dcm̄ ē tertio libro
de causis accētū: vt p̄gressū tē-
peramētū h̄t⁹ ac vitū vniūscū
iusq̄ facultatis existat. At de
tēpamētōz signis dictū iā est.

De p̄tib⁹ cognitu faciliōib⁹
ac difficiliorib⁹ z de eis q̄ nullo
pacto cognosci possint. Ca. 56.

Artes q̄ magnitudie: aut
figmento: aut nūero: aut
positiōe sūt ipeditē: q̄cūq̄ sub-
iacēt sētib⁹ cognosci facile p̄nt
q̄cūq̄ nō nō subiaccēt sensib⁹
aut difficilē cognosci aut nul-
lo pacto p̄nt. Capitis igit ma-
gnitudo ac figura sūt cū cere-
bro p̄spiciā ē vt ātea docuim⁹
atq̄ etiā figura: magnitudōq̄
thorac⁹. sili mō scapule: hūeri
brachia: cubitus summe man⁹
core: femora: tibie: pedes vtrū
sint figmento: nūero: magnitu-
dine an positiōe simpliciū ipe-
dita: cognitu neq̄q̄ difficile ē.
Itē lesiōes opationū: in vnoq̄z
p̄spicue sūt. At p̄tes corpis in-
terioris cognosci nō oēs p̄nt:
Vidi em̄ vētriculū cuiusdā ita
puū rotūdū ac pp̄sū i illa vt
pp̄ia circūscriptio p̄spicue ap-
pareret spectanti z attrēctātī.
nec sec⁹ vidi vesicā ita positā vt
si qñ vīne secretio cunctaret:
moles circūscripta p̄spicue ap-
pareret. Nulla alia ps̄ iterior
p̄spiciā aliqñ mihi p̄buit co-
gnitōe: sz eniti h̄ritē cognos-
cere put fieri p̄t ac vitū eaz:

Articella.

r

Liber tertius 6

Quod non firma scientia sed artificii coniectura perueniet. Agamus de iecore gratia exempli. Uidi non paucos iam habere venas angustiores ac totum corpus decoloratum. Quod si paulo prius acceperint cibi potissimum infantis crassius glutinosum: quasi podus positum ac pedescit ca dextrum illud in profundo sentiebatur: at triste extentione in his igitur par est: ut iecur paruum angustumque meatibus habeatur. Uidi pretereas alium pituitosum quod tota habitudine vomere singulis diebus croceabilem. Noui igitur oportere scrutari excrementa ipsi ac parum bilis habebatur: existimauit igitur meatum emittere humorem felleum non parum sui partem ad ostiolum ventriculi pilorum: notant transmittere: quoad modum in quibusdam accidit alialibus. Ex quibus perspicuum est ut in his quod sensu cognosci non queat: cognitio disiectiois operationum et visum primum ad modum perducatur. Sicut si librum est dictum cognoscere impedita corpora dissecandi: exerceat arte et operationes: ususque partium cognoscat. Sed de virtutibus seorsum dicato volumine docuimus de quibus in fine libri dicemus: ut arti studiosi scire valeant ex quoniam libro talia precepta colligere conueniat. Sed de his satis.

Quibus signis cognoscatur corpus egrotum. Cap. 57.

Aquod corpus nunc egrotat bilia sunt. aquodque egrotat cognosci oportet si sensibus subiacet mutatione naturalium affectionum veluti coloris: figure: numeri: positionis: molliciei: duricie: caliditatis: frigiditatis: et ut in totum dicat lesionem operationum aut excretionem humorum: aut dolore:

aut tumore propter naturam: aut osibus his: aut quibusdam. Particulis non cerebri affectiones morbo se cognoscunt delirio sensuum: aut cogitationis: aut motum lesionem: aut excretionem humorum expallato naso oculis auribus: aut dolore quod in ipso fatiget. Cordis non egritudines cognoscuntur difficultate spirandi: subsultu cordis pulsuum arteriarum: rauidia placiditate: febribus: frigore: colorum diuersitate ac dolore qui in ipso fatiget. Iecoris dispositiones cognoscuntur humorum inopia aut copia ac mutatione ad habitum propter naturam: pallore: aut distributione: cocociode: aut excrementorum mutatione: atque est podere: loci tumore dolore si solum quod ibi affligat si quod ratione consensus spirationis afferat difficultates aut tussis: pari motu ventriculi egritudines inotescunt cocociode appetitu humidi siccique: excrementorum secretionem euariantium. Tridex singultu ructu: nausea: vomitu ac spe materie reiecte per vomitum: dolore: tuiore: et spirandi difficultate. quietiam thoracis dispones cognoscunt spirationis difficultate tussi dolore loci: creatione. morbi non aspe artis cognoscunt spirationis difficultate: tussi ac dolore loci: creatione: voce: lesionem atque in reliquis omnibus quod proportione rationum: atque est excretionem humorum indicia ducunt. Tum autem propter naturam inflammationem: duritiam: tuiore de scribit. dolor quod loco fatiget aut solone perituitas: aut alterationem significat subitam. Coniunctas non solum ubi membrum erofus sit aut icisum aut collisum aut extensum. Substantia alterat ca-

liditate: friditate: humiditate: siccitate. Vnde p̄terea aut obilē fac opatiōez: aut mēdosaz. aut nullā. at q̄cūq; excernūt: siue p̄tes affectaz p̄tū siue excremēta siue materie i mēbris p̄dite p̄pā exhibebūt significatiōē. Sz de his libro de affectis p̄tib⁹ lat⁹ definitū iā ē: quē null⁹ ex maiorib⁹ viā docēdi et rōnē redegit aut ad itegrū tradidit nec aliquā aliā p̄mētationem quā ātquiōres ichoarūt q̄dē: sed neq; absoluerunt.

Quib⁹ signis cognoscat corp⁹ egrotaturū ⁊ qualiturū. C. 58.

Ello volumine pducūt. Egrotaturū igit indicia ex illo volumine pducūt. Egrotaturū igit signa media quodā mō sunt inter ea q̄ sanis egrisq; accidūt. In sanis enim cūtra p naturā existūt: in egris p̄ter naturā iquātū egi sūt: in cōfinio hōz sūt ea q̄ significāt egritudinē. Quedam q; p nām q̄dē existūt sz q̄litate aut quātitate: aut tpe euariāt: q̄dā p̄t nām sūt q̄dē sed minora q̄p̄ in morbis hñt: ⁊ ob eā rē corporū dispōnes q̄cūq; egrotatura sūt neutre cēsent: ac signa eaz p̄maria rōne indicāt sanitatem scōaria egritudinē. Ita sit vt h̄ ipsa p diuersitate h̄itudis tū neutra: tū ē egra dicant. Neutra q̄ten⁹ p̄sentē indicāt affectiōnē. Egra q̄ten⁹ p̄nunciāt futurā. Sūt mō se hñt q̄cūq; signa sana in egrotis appēt: vt sana sint q; futurā significāt sanitatē. Egra hō iquātū p̄ntē dispōnē ondūt. ita efficiēt q̄cūq; signa ābas significāt dispōnes neutra existāt exyna neutre vo

cis siq̄tione. Porro neq; vide ri mirabile debzvt ea ipa signa p h̄itudinē diuersaz tres ob tineāt rōnes tū sana egra tum ēt neutra: ac vt ex vtrazq; significatiōe q̄cūq; signa in cōualescētib⁹ existūt neutra vocē: quā d modū signa q̄ i senectute hñtur hec q̄ cūcta plurib⁹ notioib⁹ rōi bulq; subiaccēt. Quēcūq; hō i sana ad itegrū sūt: soli sanos sub iaccēt notioi. Itē q̄cūq; egrishñtur nequaquā p̄mōstrantia sanitatē futurā. Sz de his deinceps dicemus.

De signis pnosticis. Ca. 59. De signis pnosticis i p̄mis agēdū est. Cūq; duplex eorū differētia sit i p̄misaggredimur ea q̄ q̄ritate aut qualitate aut tpe h̄ ipsa forma euariāt ab indicib⁹ naturalibus verbi grā appetitū cibi intensum aut exolutū aut tpe nō cōsuetū aut non soliti cibi aut excretionē materie hūidior: aut durioris. Itidē excremētōz hūmētū iopia aut eruperātia p̄ter naturā aut colorū p̄ditioisve mutatio aut tēporis eūatiōis r̄isomnia ac somnus plurim⁹ aut in tpe minime p̄suetū. Pari mō circa potū multū aut parū aut calm aut frigidū cupiditas minie p̄suetā quē admodū circa reivenēree vsum imoderata aut ip̄ortunacupiditas sudorāplior iusto aut minor. Pigrities circa motū: aut tētātū moueri q̄uitas: aut exolutiofortis: mēstruoz sup̄ssio: maiorve aut minor eūatio: nec sec⁹ vacuatio ex mariscis. q̄netiā circa edulia aut potione h̄ silis sup̄ioivo luptas futuri morbi idiciū ē. eodē mō mētis hebetudo nō naturalis aut insolita obliuiosa ut i

Liber secundus

somno visa h̄ p̄sueta: atq; ēt au-
 dit⁹ olfact⁹ ac vi⁹ hebetiores
 marcidioresq;: z i vniuersū q̄cū
 q; p nām extiterūt p̄im crescen-
 tia ac discreit̄tia p̄ti: p̄tim tpe
 aut q̄stitate variātia. Itidē cor-
 porū moles maior aut minor. z
 vbi maior sit: rubidiorq;: z albi-
 dior: aut velut luidior: nigrior
 q;. Nec sec⁹ ruc⁹: sternutamen-
 tū: ac flat⁹ āplior aut icertior:
 q; q p nām est. Pari rōne q̄cūq;
 ex narib⁹ aut aurib⁹: aut palat-
 to excernūt q̄b⁹ cerebrū expur-
 gat q̄stitate q̄litate aut tpe va-
 ritātia. Itaq; oia subnāli gñe
 p̄tinent. Moridicatio nō vētris
 aut stōachi aut intestinorū aut
 deūciēdo aut vomēdo aut min-
 gēdo aut aliq; ali⁹ dolor mo-
 derat⁹ sub gñe p̄ter nāz p̄tinet.
 Nōdū tñ egrotare ita se hētes
 dicunt quēadmodū neq; q̄uati
 caput: aut dolētes: q̄ties nōdū
 ab illa solita opatiōes ipediāt
 atq; egrotādū t̄mū talib⁹ dis-
 pōnib⁹ tal ē. Quocirca ex ha-
 bitudie eadē dispōnē morbosā
 neutrāq; dicim⁹ istar p̄parōe ro-
 borū ferēt⁹ aut enitre facul⁹tatē:
 vnaq; dispositio p̄dicta: aut
 morb⁹ aut neutra dispō ē. Nec
 sec⁹ vbi sens⁹ nō maior: minori
 q; rōne a se iuicē dissidēt: s; p̄-
 ter nāz existūt: iudicia morborū
 sūt q̄ ad erigua fuerit: nec dū so-
 litas adducere queāt opatio-
 nes vbi grā. i gustu q̄ties salū
 aut amarā aut aliquā aliā q̄li-
 tatē lēnat: sp̄ cōdēdo: aut bi-
 bēdo: aut ēt nlla re tali igestat
 salua ipā talis appareat. In
 odoratu nō q̄ties aliquā vnā
 sentiam⁹ q̄litate nllō odorabi-
 li p̄tineat: aut ēt p̄tib⁹ plura ac
 diuersa cūcta perinde q̄li simi-

lia sentiam⁹. Sepe nō null⁹ sen-
 sus aut rei male olētis efficitur
 nulla re p̄tite male olēte. In au-
 ditu nō sonit⁹ ac strepit⁹ preter
 naturā quēadmodū in visuque
 cūq; obuersari vident⁹ nigra tur-
 bida cerulea: ruffa flaua: rotun-
 da: obliq;: extenuata: crassa cū-
 cta ob oculos volitātia. In sensu
 nō tāgēdi q̄ties inequalitas
 q̄dā: aut dēstas: aut q̄uitas aut
 extēsiō: aut stupor: aut vlcerosa
 affectio vniuersa corpis habitu
 dic appeat: quēadmodū i quis
 pte extēsiō: aut collisio: aut mor-
 dicatio: aut grauitas q̄ties eri-
 gua fuerit: nec diuti⁹ immorent⁹
 dispositionē q̄dē neutrā ēē ostē-
 dūt: prenunciant vero morboz.

¶ De signis corporū iā egro-
 tātiū. quo pacto mortē aut fa-
 nutatem ostendant. Ca. 60.

Q̄tis appēt indicātia sani-
 tatem ac mortem. p̄uma quidē
 sana: alia vero generatim q̄dez
 egra sunt: speciatim exitiosa dñr.
 Ducūt vt in vniuersum dicat ex
 opationū p̄tute vitioq; p̄ticula-
 tum ex opationib⁹ p̄ticularibus
 q̄rā gñā antea docuim⁹. P̄mo
 genere continent partes princi-
 pales. Scdō nō pres illi anere.
 Tertio gñe collocāt pres q̄seip-
 sas gubernāt: s; a mēbus p̄nci-
 palib⁹ appēdices q̄dā suscipiūt
 p̄mo quartū gen⁹ eorū q̄dicta
 sūt ad plēniendū iutile est. S; ex
 accedēt inter dū p̄sensio fieri
 p̄t quēadmodū ex oib⁹ excreme-
 tis: ex his q̄dē rōne cōsensu ex
 cremētis: q; cōcoctionē crudita-
 tēz indicāt. Quocirca nequa q̄
 fieri p̄t: vt nō sp̄ aut naturā dñā
 ri materie: aut materiā nature
 aut neutrū alterius indicēt. Si

igitur dñet natura: sana signa dicunt. Si natura vincatur egra: neutra vō q̄ties equalr pugnēt. Perſpicue igit cōcoctiōis signa sana sūt: quēadmodū cruditatē indicia egra. Vbi vō neq̄ cōcoctionē p̄ſpicue indicēt: neq̄ cruditatē neutra dicant. Neutra p̄ terea sunt: q̄cūq̄ mō hoc modo cōtrariū indicāt: quēadmodūz digiti nigrēſcētēſ signa decreto-
ria. Alia sūt de quib⁹ lib. de idi-
cūſ p̄p̄ſum iam eſt: quēadmo-
dū de ſingulis opatiōib⁹ lib. de
cauſis accidenū. Ex his igit lo-
cis p̄ticularē materiā oēm col-
ligere cōuenit ip̄e breuitati ſtu-
dēs hic ſiſto ſermonē de ſignis:
deinceps de cauſis agemus.

¶ Artis parue Saleni liber ter-
ti⁹ interpr̄e Laurētiana medico
De cauſis ſanis cuſtodiciētib⁹ ⁊
efficiētib⁹ ſanitatē. Caput. i.

Cū cāe ſane: egre. neutre
ſant: in primis de cauſis
ſanis agem⁹. Cūq̄ earū ipſarū
he cuſtodiant ſanitatē: ille effi-
ciāt ſintq̄ cuſtodietes p̄ores ef-
ficiētib⁹ tpe ac dignitate: a cu-
ſtodiciētib⁹ exordiemur. Cū q̄ ſa-
nū corp⁹ nō ſimpler ſit: ſz multi-
plex vt antea deſinitū iaz eſt: in
vnoquoq̄ eorum cauſa cuſto-
diēs p̄pria erit: quādo quidem
cauſa ad aliqd eſt. Rurſus igit
tur hoc loco ab optima corpis
p̄paratiōe petito initio cāſp̄pa-
ratiōe illi⁹ ſanas p̄ſideremus.
Eoz inuētiōe rei ipſius natura
ſubminiſtrabit. Si eſt corp⁹ nō
poſſz pati: nec alterari ſp̄ optia
p̄paratiōe p̄maneret nec indige-
ret arte gubernāte. Sz cū alte-
ret corūpat: ac p̄mutēſt minime
cuſtodietes quā omiſſio obrinuit
cōditionē: idcirco auxilio eget.

Ergo q̄t modis alterat: tot gñā
auxiliorū hēbit. i. cārū cuſtodie-
tiū ſanitatē: q̄ vt p̄ſtat ex dictis
corrigētēſcāe gñē ſt. Sz q̄ pa-
latim corrigūt p̄uſq̄ leſio vni-
uerſim icidat: medici neq̄q̄ dñt
futurū p̄cauere malū: ſz p̄ntē cu-
ſtodire p̄parationē. Corp⁹ igit
alterat a q̄buſdā neceſſario: a q̄-
buſdā nō neceſſario. Intelligo
neceſſario alterari ab illis q̄b⁹
abſtineri nō p̄t. Nō neceſſario vō
q̄b⁹ p̄t abſtinere. Ergo i aere cir-
cūeūte neceſſario diuerſat cōe-
dit: bibit vigilat: dormit neceſſa-
rio. Gladio non vti neceſſario
nec beſtijs. Quocirca i p̄mo cā-
rū gñē ars circa corp⁹ p̄ſiſtit. In
ſcōo mime p̄ſiſtit. Si igit q̄cūq̄
corp⁹ alterāt neceſſario diuerſe-
rim⁹ i vno q̄z eoz p̄p̄u gñis cārū
inuentem. Primū itaq̄ ē aer cir-
cūueniēs. alter p̄mor⁹ ac q̄es to-
ti⁹ corpis ac p̄tiū. Tertiū ſōn⁹
ac vigilia. Quartū ea q̄ ingerūt.
Quintū ea q̄ excernant ac ſubſi-
ſtūt. Sextū aiales affectiones.
Corp⁹ igit ab aere circūeūte:
aut caleſcit: aut frigēſcit: at eric-
cat. aut humectat: aut p̄uicti af-
ficiūt. at ex tota ſubſtātia altera-
tur. Porro ab ip̄o motu q̄etēq̄:
ſi vtrūq̄ fuerit imoderatū cale-
ſcit: aut frigēſcit: aut ſiccāt aut
hūectat: aut p̄uicti afficiūt. Indē
ex ſōno ac vigilia neceſſario af-
ficiūt. Simili mō ex his q̄ igerūt
aut excernūt aut ſubſiſtūt: ⁊ ex
aialib⁹ affectiōib⁹. Et eſt cūcta
hec primū p̄ſpicue p̄ti⁹ p̄ medias
cāſ alterāt corp⁹ corūpūtēſ ſa-
nitatē. At de his ſeorſum p̄pen-
ſum iſ eſt libro q̄ eſt d̄ tūcda va-
litudine. Cūcta q̄ dicta gñā ſa-
narū cauſaz materie quēpiam
ſūt ⁊ grue q̄ adhibite p̄ſeruat ſa-

Liber tertius.

nitatē icōgruē holmoibos cōmittunt. Quo circa pspiciū ex his est: vt non alia substātia cā sana sit: alia egra: s; eadē substātia exhabitudie interdū sana iterdū egra reddat. Vbi emico: p^o idiget motu: exercitatio sana q̄segrah̄. Vbi q̄ete idiget q̄es sana est: exercitatio egra. Nec sec^o de cibo potu z alijs oib^{us} dicēdū est. Unūq̄q; em̄ vbi egēti corpi adhibeat cū p̄pua q̄titate z q̄litate sanuz efficit. Vbi hō aut nullo pacto egēti corpi p̄cipiat: aut neq̄q; p̄grua mēsurā morbosū cōstitit ac duplex itētio circa sanū egrūq; c̄ rei adhibite q̄litas ac q̄titas. Ifferre aut t̄p̄s cēu tertiu ab his diuersū: alienu ē a rōne q̄n q̄dē in his ipsis p̄tineat. Si est re tali ac tāta opus est s; z p̄gruo t̄pe adhibeat necē ē: atq; idcirco t̄p̄s induci. q; corp^{us} mortuū obnoxū est ac facile mutat: z fluit: ac p̄ diuersitate mutatio nū alias alijs subsidijs indiget. Quapp̄ t̄p̄s in his q̄sūt dictage nere tertiu nequaq; est: s; ad faciliōrē doctrinā se penūmero tā q̄ tertio vtimur ob cāz p̄dictā. Sed cū in his intentionib^{us}: tū alie cause sanētū etiam p̄positum genus est rursus eas ipas causas recensebimus. Optime igitur preparatiōis corpi: vbi circūueniēs aer fuerit moderatus cōgruēt et alie cause moderate: q̄s marie docui: puta q̄es motus: somn^{us}: vigilia moderate: z q̄ igerunt atq; egerunt moderate. S; vbi fuerit imoderat^{us} t̄m a mediocritate recedēdū quantū a mediocritate variat. Intētiōes mediocritatis sūt in aere q̄dē circūuēte: vt minie ri

geas p̄p̄frig^o: neq; sudēs p̄pter estū. In exercitatiōe aut vbi p̄mū cepit sudare corp^{us} statiz q̄lescat necesse ē. In edulijz p̄coctiōis diligētia excremētis mediocritas! q̄antitate z q̄litate Ceterū in his appetit^{us} equat^{us} q̄ dāmō cōcoctioni. Quo sit vt nō op^{us} sit p̄ceptis ac regul^{is} q̄antitatē adhibēdorū dimetiētib^{us}. Nā optia nā q̄antū appetit t̄m bñ cōcoq̄t. Simili mō nā ipa sōnometit^{us} q̄titate i habētib^{us} optimā p̄paratiōē: ac excitant a sōno q̄n corp^{us} nō lūp idiget. q̄n etiā ipis ita viuētib^{us} p̄ excremēta: aut excretiōes alui: vniue: ac toti^{us} corporis nihil cōmittit. illa nāq; mediocritas adhibēdorū sana reddit. Toti^{us} aut corpi spiratiōē exercitatio moderata efficit salutarē: vbi p̄ter ea fugēt. s. opz excessū oim aialitū affectionū. ire: tristitie: furoris: timoris: z iudie. Nec em̄ re mouēt nālē p̄ditiōē: corpusq; alterāt. Atq; rei venere v̄sus apō Epicurū null^{us} salutaris h̄t. S; reſa san^{us} ē ex tāto t̄p̄is iteruallo: vt corp^{us} i v̄sū neq; sc̄iat exolutionē: ac leni^{us} spiratiūsq; red dū. Porro p̄cūbēdi t̄p̄s ē q̄n corp^{us} diligētē mediū fuerit oiz exteriorū intēperierū. neq; nimū repletū neq; ieiunū. neq; nimū refrigeratū neq; nimū calefactū aut ericcatū aut hūe factū imoderate. Qd si interdū peccet exiguum est peccatū sed prestat vt repletū calefactū ac humefactum potius q̄ ieiunū aut refrigeratum ericcatū corpus vtatur concubitu. Ceterū qualitatem vniuscuiusq; eoz q̄ dicta sūt in optima natura eligē oportet. Exercitatiōis q̄dē

in qua oēs corporis partes ex
portione moneantur: neq; hec ni
miū laboret: illa pcius laboret.
Cibus aut ac potus marie mo
derat⁹ adhibeat necesse ē. Ille
em ppi⁹ moderate nature eri
tur. Itidē in alijs dicēdū ē. Ubi
vero corp⁹ ab optia pparatiōe
recedat: nō mltū tñ cāe q̄custo
diētes sanitatē pmutāde sūt q̄
pporzione rñdeat. Sed cū hec
corpora multa sint: de vnoquo
q; eorū seorsum agendū est.

De causis qbus intēpe
ries insire custodimnt qbus
q̄ corriguntur z ad habitū
optimū perducūtur. Ca. 2.

Opus igit tēperamento
variās: mediocritate aut
partiū officialium non variās
duplicem habet formā sanarū
cārū. Alterā custodientiū ipsi⁹
tēpamētū alterā pducētiū ad op
timā preparationē. Cause igit
custodientes temperamētū tñ
variabunt a causis nature opti
me cōgruētib⁹ q̄tū toti⁹ corpis
temperamentū ab illa variet.
Corpus em calidius victu indi
get calidior: frigid⁹ frigidior:
rūsicci⁹ siccior: z humid⁹ humi
dior. Sili mō copulatiz calid⁹
ac siccior: calidior ac siccior: z
in reliquis trib⁹ copulis: q̄d ip
porzione rñdeat. Utē em mate
ria causarū recte: qui vires ear
insitas agnoscat. verbi grā: vt
mot⁹ media insomnia excreto
z oēs affectiones aiales ericēt
corpus. Contraria vero ijs hūe
cent. Eodē mō de calefacienti
bus ac refrigerantib⁹: studijs: po
culentis: esculentis: z vt simplr
dicitur: q̄ oim circa corp⁹ causa
rū agnoscat materiam ac vires
sanis suis vtetur. Similes sūt

bus adhibēdo quoties pūstinū
corpi libuerit custo dire tempa
mētū. Quoties vero libuerit p
mutare: z ad habitū ducere me
liorē: aliū est cārū genus sanum
predictis cōtrariū equaliter an
diuersum recedēs a causis tēpe
ratis ac medijs: q̄s optimenatu
re cōgruere docuimus. Calid⁹
em z sicc⁹ vict⁹ nequa q̄ efficiet
bene temperatā diligenter cali
dus ac sicc⁹ tēpamentū. Sz vi
ctus tāto frigidior z humidior:
moderato quāto natura fuerit
calidior: siccior: q̄. Tale em cāp
genus natiuas corrigit intēpe
ries. Alterū vero q̄d est predictū
custodit: ac medicū vtroq; cārū
genere inuicē vtūtur. Uerū cor
rigere insitam intemperiem ex
multo ocio opus est paulatī de
ducendo corpus ad habitū me
liorē. Natura em nō tolerat su
bitā alterationem. Per negotia
vero necessaria in eadē dispōne
custodire opz. Sed quodā mō
tale causarū genus custodiens
appellauim⁹. sforte em rectius
dixeris alterās curā z ipedimē
tū insitū corrigēs appellari qz
ad vniuersum gen⁹ sanitatis re
spiciētes nō ad spāles ei⁹ diffe
rētiās: quecūq; custo diūt sanita
tē custodiētes cunctas cās noia
uim⁹: sine adeo custodiāt sani
tatē: vt ēt deducāt ad habitum
meliorē: siue pūstinā corpis pre
parationē tñmō custodiāt z cō
seruēt. Quecūq; vero dispōnem
efficiāt deteriorē morbosas. vbi
igitur oēs corporis partes ma
le temperate similiter sint: simi
lia adhibeātur subsidia: vbi dīf
sili dissimilia necesse est. fieri
em potest vt ventriculus frigi
dior iusto existat: caput aut ca
r uij

Liber tertius.

lidius: vt rursus ppter remedijs egeat. Itidem et alia vnaqueque ptiū aut humidior: aut siccior: aut calidior: aut frigidior: moderatoque victu idiger ppo itēpe rici. Non igitur equiter exercebimus oēs tales corporis partes: neque sicut humectabimus et excicabimus aut aliqd aliud tale efficiemus. At de his libro de tuenda valitudine latius diffinitū id est.

De causis quibus impedimenta si gmeti corriguntur et vbi quatuor corporum discrimina habeantur.

Caput. 3.

Optimū impedimentoꝝ signum est partium magnitudinis numeri positiois existit. In signum igitur multa impedimenta habentur. Nam figura partium: et sicut in ea cauū est per naturā aut ostiolū: aut meatus aut asperitas quāda: aut leuitas: quoties excessus propria mediocritate parum quidē affecta sana corpora noiantur. Multū vero perpeffa dñr egrotabilia. Quoties autē tñ affecta sint vt offendat operationē: nā egrota vocantur. In quantitate ergo excessus ac defectus ad eas ipsas deducūt differentias. In numero vero excedēs aut deficiēs quilibet similitudinū partium aut plures hoc genere continetur. Item quicunque substantie in nobis preter naturam consistunt. Restat aliud generis positionis cuiuslibet simplicis partium: in quo quatuor differentie existūt. Prima in qua optima est. Secunda paululū quiddam variat: et ob eā rem sanū adhuc efficit corpus. Tertia egrotabilis est: vbi multū excessit. At quartā egroti corporis vbi plūm remouet. Quicunque ergo partes peccāt figu-

ra quādam modū lesi: vari: distor- ti: si recēs affecte sint fingēdo ac ligādo ad habitū nālē reuocantur. Si duriores effecte sint corrigi minime possunt. Eodē modo quicunque peccant cauo sicut incrementis corriguntur: vbi perfecte sint emendari non possunt. Itaque deligatio ac quies parū efficit cauū: functio partium ac spiratiois cohibitio magnū. sicut modū ostiolū aut meatus quoties fuerint equo maiora: quies ac deligatio minora efficiere solent. Maiores efficiūt partes motu nālī simul cum moderata frictione talis quicunque plus sanguinis trahere assolent. At partium deficientiū quicunque ex sanguine gignuntur nequaquam ipsos emendatio est. Quicunque vero ex semine creatur prope impossibilis est. Veruntamen interdū loco ex alia efficias similē habita vsum licet. At oīem earū naturā opifere medicus minister est. Quicunque exuperant numero: sublatio eā sana est. Sed considerandū est in quibus id fieri: aut nequaquam fieri possit: quod si non commutare tēradus est. simili modo positionis vitia emendantur. Ceterū constat. vtrū aut tria sepe numero impedimenta circaynā partē consistant: quē admodū in eo qui habebat ventriculū paruū simul ac rotundū ac super septo transuerso positū peccabat em in eo magnitudo signum et ac positio: quod si frigidior temperamento extiterit ad habitū naturalē reuocari minime potest. Quippe qui ab ipso temperamento ledat. Cū enim difficulter spiraret repletus ventriculo: parū cibi: et quod non grauet ac multū natriat bis aut ter in die afferre necesse est. In alio vbi infartio in

recore subide existeret ob angustia vasorum victus extenuas curauit infarctionem.

De causis sanantibus solutio ne continetur. Caput. 4.

Sequens est ut agamus solo ne p̄tinitatisq̄ inest similitudinib⁹ p̄tib⁹ ac officialib⁹ cōis ē ac forte q̄s nō p̄cedet iterdū eā inesse itegre sanis: q̄ppe q̄ sp̄ affectio sit nequaquā vidēs similes dubitationē sup̄ vnoq̄z gñe futurā. Nisi em̄ sensibilis opatio nis lesio morbū interstingat a sanitate: s̄z ex q̄litate dispōnis tā tūmō p̄sideret assidue affectio nis d̄c̄ etū admittas neccesserit cū nemo sit: q̄ operatōes cūctas optimas habeat. S̄z hec q̄stio vt pote cōtēplationē requirēs diligētiorē p̄ se seorsum dicato ope tractabit. De causis corporū cōfecte egrotantiū deinceps agendūz est ab intemperie p̄tentes initium.

De causis corporūz cōfecte egrotantium. Caput. 5.

Definiendū antea est id q̄d oēs fere medici p̄termittūt: vt alie cāe sint intēperienā cōfecte: alie ei⁹ q̄ p̄terea p̄ficiat quē ad modū alie future. Sup̄ me q̄ intēperiet: q̄ futura est: cāe p̄tū sub ipsa p̄cautiōis diligētia: p̄tū sub ipsa sanitatis p̄seruatione p̄tinent. P̄tū sub ipsa t̄m curatiua collocat. Intēperietat̄ iter vtrāq̄ medie cause sub ipsa p̄cautiōis vigilātia: ac curandi rōne collocatū. Morb⁹ em̄ si iā existat cōfectusq̄ sit curetur opz p̄hibeat aut si nōdū existat sed futurū sit ex his dispositione in corpore. Vbi vero p̄ficiat: q̄d p̄fectū est curet. Q̄d vero futurū est p̄hibeatur neccesse est. Porro p̄

hibebitū dispositiōe: qua fieri solet sublata: ac talis dispositio nominat cā p̄gressa. Morbus vero qui iā cōfectus est curabitū dispositiōe quā p̄mū naturalis operatio ledit soluta: quā egritudiniscā nō iam. Sanatio vero vnā habet ac p̄mā ⁊ maxime propriā itētiōē dispositiōis que est soluendā in hūā. Hoc em̄ genere oēs cause efficientes sanitates continētur: particulatim p̄o natura dispōnū hūe eligant cōueniet. Itaq̄ calide dispōni frigida cā contraria est frigide calida: ⁊ in alijs eodem mō dicendū. Si em̄ quicq̄d est p̄ternaturā: imoderatū est: q̄d q̄d vero per naturā moderatū: quodlibz imoderatū ab imoderato contrario ad habitū naturalē reuocet neccesse est ac p̄stet vt calidū ac frigidū potētia nō ipsa imaginatione sumēdū sit. Intelligo potētia tale quod p̄p̄uereq̄z tale est. Ipsa āt imaginatione q̄d primore sensu tale ē videat: s̄z vere tale minime sit. Sed q̄nā mō talia cognosci p̄ueniat libro de simplicib⁹ medicamentis p̄p̄ensūz iā ē. Ad inueniēdas igit̄ causas sanas in morbo qui iā cōfect⁹ est docēdi via vtrēdū est qua talia potētia interstinguantur ab hisq̄ imaginatione talia videntur. In morbo vero qui p̄terea cōfiscit: ea ipsa docēdi via vtrēdū est atq̄ etiam ea qua morborū cause parue stinguent. Fingamus puridis humōib⁹ accēdi feb̄is indicatio i his est alteratio euacuatioq̄z. Alteratio q̄d ē sedās putredinē manēt causa. Euacuatio omnē de corpe ednctis subam. Sed p̄dicta species

Liber tertius.

alterationis cōcoctio est: quā a
nōnullis causis fieri cōuenit in
ueniētes in illis an habeamus
ita sanorū cognitionē. Euacua
tio efficit sanguis missiōe cliste
rivina rspiratiōe p cutē atq; ēt
auocādo deriuādo ad aliū locū
hoc gñe cōtinent mouere men
strua: apire mariscas: purgare
ex naso palato inueniētes mās
qbus qualitate r q̄titate r, mō
vlus adhibet: euacuatio efficia
tur: i hac artis pre cās sanas in
ueniētes: ac de mō inueniēdi ta
les cās libro de curā di via. r rō
ne dictū iā est. Simili mō r per
alias tres itēperies. Etē m vnu
cōe q habēdo pceptū vnāquāq;
cām efficiente r excidere. tū aut
ire ad egritudinē: q cōfecta est:
causarū sanarū inuētiōne ad ipi
scemur. Itidē per intēperies cō
positas simpliciū cōpositio pce
pta sanitatis indicabit: si stadue
rimus vt magnitudinē intēpe
rieri qd pporiōe rīdeat: cā sana
peruestiget: verbi gratia: si qd
decē numeris recessit a natura
it in dispōnē calidiorē septe r in
fictiorē: cā sana p talē dispōnem
decē numeris recedat in habitū
frigidiorē septe in humidiorē r
opz. Si igitur tale medicamen
tū affecte parti adhibeāt: tanto
frigidū ac humidū erit quātū
indicatio p̄cipit: at vbi ps affe
cta posita fuerit i pfundomol
tū opz: tale efficere medicamē
tū quo min⁹ intinere pū⁹ erol
nat. Si igit op⁹ sit medicamēto
calidiorē moderato n solū rāto
sit calidū: quāto idiget passio: s;
er sup abādātū abq̄ctatū qd pp
positionē fuerit necessariū. Si
frigidiorē nō simplicit rāto fri
gidū efficere opz: sed etiā mām

psiderare necesse est. Si em̄ cras
sio: fuerit nequaquā pfunde ad
modū penetrabit sed eūio effi
ciēt cōdensando cutē. Si vō te
nuior fuerit fieri poterit vt pū
de admodū se insinuet. Itidē i
humefaciētib⁹ r exiccātib⁹ cras
sior: ac tenuior sba sumēda ē: ac
ab affecte partis positione idi
catio sanā vestigat cām: quē ad
modū hoc loco definitū iā est.
A figmento vero ac positiōe q;
ties emissacula sensibilia ha
beat pernia tendētia alio sum
aut quoties nihil eiusmodi ha
beat. Emissacula igit deferētia
in mēbra p̄cipua aduocabimus
ac in nō p̄cipua mēbra irritabi
mus: Cōstatq; vt sanatio efficiē
tū intēperiez cārū: per euacua
tionē existat. Ipsarum enim in
tēperierū tantummodo altera
tio sanatio est. Ceterum vbi sol
uatur continuitas sanatiōis in
tentio vniō est: que inq; i parti
bus officialibus ipso sensibilibus est.
In similibus vero non semp
possibilis est. Sed in qbusdā vt
in carnosīs agglutinatio sana
tio est: nec interest vbi libeat ap
pellare cohalitum. Atq; ipsam
antecedit: quoties vulnus grā
de existerit: ad ductio dissidētiū
partiū: que sub ipso figmenti ge
nere cōtinnetur. Ut vō deliga
tio adducens dissidentes pres
tabilis maneat: r habēde ac fa
ture vtiles sunt. Natura autem
agglutinat dissidentes partes
ac pūstinam reddit vnitatem.
Medici vero officium est in pū
mis vt est proditum adducere
in vnum dissidentes partes: de
inde custodire quemadmodū
adducte sunt. postea provide
re quominus inter labia aliqū

incidat: ac demum ipsam ptis substantiā sanā custodire. Primum ac scdm: quonāmodo facere liceat dictū iam est. Tertiū ad ducēdo ptes dissidentes fiet si nihil extrinsec⁹ incidere sinamus: quēadmodū sepenumero pilus aut oleū aut ali⁹ hamor cadēs inter ptes agglutinādas earū prohibuit vnionem. Postea hō tpe sequēti tertia intentio perfici^r: si materia effluat. Effluet aut materia incidēdo ac pgrue figurādo. Porro substantia mēbu sana custodiet p ea q̄ medio critere ericcent: atq; hec curatio est solonis p̄tinuitatis i mēbro carnosio q̄ties ipa p se sola existat. Qd̄sui alteri p̄miscet morbo plures idicationū intētiōes hñr: q̄s deinceps docebim⁹: vbi de ppositis aut incomplexis pte ptis agemus. hoc loco ad reliq̄s p̄tinuitatē solones eūdū est.

De fractura. Cap. 6.

Ractura ergo p̄tinuitatis solo in osse ē: q̄ inq̄ curari nō potest quantum ex prima intentione est: sed secūdo quodāmodo curari aliquatenus pōt. Prima igitur intentio est in vnū coalescat: fieri minime pōt propter duriciē partis. Scda vero delegatio est: quam facere pōt porus. i. tophus lapis ligatus circa fracturā. Porus. i. tophus lapis inq̄tū ex masia et a natura efficitur cōis cum ceteris est. Inq̄tū hō prope formā ossis ex alimēto illius fieri debet. Ceterum molle ac puerile os coalescere potest. Sed raro huius affectionis generatio est: sine ipli caridē alioq; Nam magna ex parte muscoli adiacētes simul cum alijs corporibus patiuntur ef-

fracto osse. Quocirca curatiōis intentio duplex est. Altera in os seialtera in corporibus que circa sunt. Sed de tali intentione implexis affectibus partiū carnosarum dictum iā est. De fractura hac parte agendū est. Cū igitur affectiōis sanatio ex poro: id est topho lapide sit: p̄prio ossis alimento opus est. Cuius excrementum ad porū id est tophi lapidis generationē subiiciat nature oportet. Quod moderatum quantitate et qualitate sit: necesse est et ob eam rē san- guis talis ac tantus eo ducendus est: quali quātōq; porus. i. tophus lapis fieri possit. Cūq; ille effluat p fistulas effracti ossis considerare puenit ipius q̄tū ac q̄litate et ita ducere sic ciorē aut humidiorē. Sz de his oibus libro de curandi via et rōne diffusius dictum iam est.

De punctione nerui ac tēdonis. Cap. 7.

Nerui pieterea ac tēdonis pūctio ppter exuperātem sensum et q̄ pars cōtinua originis est prompte aduocare potest conuulsionē: maximeq; quoties nihil possit foras efflari: occeca to vulnere cutis. Igitur apire opz ac siccare materia tenuiore que se insinuare in profundum possit vsq; ad neruū vulneratū. Et de hoc libro d̄ curādi via et rōne satis iā dictū ē. Hacten⁹ de simpliciu dispositionū cāis sanis.

De implexis dispositiō. Cap. 8.

Dimplexis deinceps agendū est. In vlcere ergo ipli catur in primis quidem cauum quā nō aliam dispositionem sz vlcēris differentiam esse existimāt. Est autem nō vlcēris diffe-

Liber tertius.

rentia: s; alter genus toti⁹ morbi in q; substantie corruptio facta est. Itaq; sanatio duplici affectu duplici eget iniectione. Nā cōtinitatis solutio vnionē substantie corruptio gñationē requirit ac gñationis intentiones paraloante explanate iam sūt. Quinetiam rerū natura ostendit: vt i primis talē sanare dispositionē deinde venire aggredi op⁹ sit. Quoties ergo pars lanis repleta fuerit: vlcus nō equale extiterit alterā intētiōnē auferri ptingit. Interposita em recens genita carne interulceris labia: partes vniri dissidentes impossibile est. S; aliā intentionē curationis inuenire opz. Inuenim⁹ autē si naturā ipsam p̄siderem⁹ p̄tis cui p naturā inest tegi cute. Igit⁹ a nodis efficiendū est. Qd si impossibilis intentio est: simile aliqd curi. i. carnē curi sublimē efficiendū. Talis nō siccior atq; ascrietior est. Quocirca sicciorib⁹ acstringētibus medicamentis minime mordētibus cohalescendo vlceri opus est. Nec sec⁹ vbi sordes affuerint intētiō est detergere. Medicamentū nō salutare deteriorū ē. At de his libro de medicamētis dictū iam est. Quinetiā vbi inflāmatiō q̄dā: aut effractio: aut durities: aut tumor: ex vlcere fatigerit: illa prius curari p̄dicta via opz. Irdem si qd vlceri affluat sanad⁹ antea finor est. Eodē mō si intēperies quedā in vlcere affligat intēperiei auxilia antea adhibēda sanitied de his satis.

De curatiōe figmēti. Cap. 9.

De figmento deinceps agendum p̄t qd in plures differtias secari pōt. S; ab euidē

ti incipiendum est: qd ex figure mutatione efficit. Corporis igitur si increseat figura multarū partū corrigi pōt: sin increuit emendari vltimus nō pōt intentio aut in his que curari p̄t: in diuersum abducit distorsionis. Quod si fractura nō recte explanata alicuius mēbri figura pectet scito iam poro. i. top̄ho lapide. Si p̄terea porus. i. top̄h⁹ lapidis recēs fuerit: effringēdo rursum recte fingere: deinde inducere porum. i. top̄hū lapidē opz. Infartio p̄terea hoc gñe morbi continetur. Vbi igitur ab humore crasso ac glutinoso efficiatur: vnam habebit intentionem quāz affectioni: intelligo infartionem. Causa autem sana detergens atq; incidens medicamentū existit: vbi a stercore duro efficiatur op̄lato intestino. In primis quidem habebit duritiei et emendationē ex humido ac pigui clysteri: deinde euacuationem ex acriori. Vbi vero a calculo in vesica efficiatur tātisq; ppellēdus est. S̄ra vero oimode curationis: ex icisione cōuellendus. Ceterum humoris p̄ter naturam p̄tenti sanatio oimoda euacuatione efficitur: quem admodum in purulentis. Sed immoderata repletio immoderate euacuatione discutit quemadmodum sanguine in venis condito. Sili modo si quibus in vētre aut intestinis aut arteriis: aut pulmone pus: aut sanguis p̄tinetur omnimoda idiget euacuatione. Quibus vero pus ci bi aut porus adhuc recentis cōtinetur euacatio sanatio est. Quēcunq; ergo in pulmone aut thorace p̄tinet cum tussi euacuat

ac cū medicamentis extenuanti-
bus fieri dicitur. Quęcūq; hō in ieco-
re: aut venis aut arteria aut re-
nib⁹ aut p⁹ vīnā aut p⁹ aluū eua-
cuari conueniet. per vīnā qđē
adhibitis medicamentis vehe-
mēter extenuātib⁹. Per aluū
vero adhibitis medicamentis
trahētib⁹ atq; aperiētib⁹.
Quęcūq; in ventre superiore
continentur vomitu. Quęcūq;
inferiore deiectione euacuāda
sunt. Quęcūq; sub cute incidē-
do: purēdo aut adhibitis medi-
camentis perurentib⁹. Simi-
li modo quęcūq; in cauo aliquo
naturali condūt⁹ velut in tho-
race. Et vt semel dicat: eorū que
preter naturam in quib⁹dam
partib⁹ cōtinentur intentio sa-
nationis sublatio est. Talia in-
ueniūt⁹ p⁹im ex ip̄a dispositio-
ne: sed magna ex parte ex ipsis
locis affectis. At qđcūq; preter
naturam sunt rōne asperitatis
ducunt⁹ ad habitū naturālē p⁹ le-
uitatē. In osse qđem radēdo in
arteria vero aut lingua lenigā-
do adhibitis humidis minime
mordētib⁹ ac glutinosis. Por-
ro quęcūq; recedunt a natura
sua ratione leuitatis asperitas
naturalis inducenda est ex me-
dicamētis admodū detergētib⁹
ac paululum reprimētib⁹. Ve-
rum quoties infartio aut angu-
stia alijs comiteretur morbis: hi
p⁹ius curādi sunt. Ceterū in li-
bro de morborum differentia di-
ctum iam est: vt dicte dispositio-
nes inflammationi ac duritie:
tumorib⁹ siccitati interdū imo-
derare: et item prauis figuris cō-
tinentium corporum sepe nume-
ro comitentur: quemadmodū
quib⁹dam tumoribus corp⁹

que circa sunt. Quod si inuicem
quidem talium morborum im-
plicantur: indicationes varias
obtinebūt. At sufficiat sup⁹ vno
veluti exemplo facere orationē.
Nā de his omnibus libro de cu-
randi via et ratione latē p⁹p⁹ū
iam est. Subiiciatur ergo san-
guinis multitudinē cuidā par-
ti affluere: ita vt vasa ī parte il-
la extēdantur: non maiora solū
sed etiā minora: que antea effu-
giebant visum: nūc apparentia
quia repleta sint: quēadmodū ī
oculis perspicue cernit⁹ interdū
p⁹pter albedinē tunice: ac par-
est vt alia vasa que non vidēt⁹
extendant⁹ repleta: nondū tñ ap-
parentia p⁹pterea qđ exigua sūt.
Sane mā resudās ex vasib⁹ effu-
dit: aut ēt aliqd effusū: iā est ad
interceptas sedes inanes. huius
igit affectio intentionem habe-
bit euātionem. Cūq; affectio
sit: qđ pars immoderate repleta
fuerit: necesse est excrementum
euacuetur: aut recurrendo aut
per ipsam affectam partem. Re-
curret igit: aut pellicōdo: aut tra-
hēdo: aut trāsmittēdo: aut aliq̄
hōz: aut oib⁹ modis euacuādo
per ip̄as hō p⁹te euābi⁹: aut p⁹-
spicue et euident⁹: aut ī vapores
extenuatū. Si igit totū corpus
fuerit repletū p⁹ ip̄m affectū: lo-
cū euāre minime puenit. Si em̄
icidēdo ac secādo euident⁹ eua-
cuem⁹: iherētes dolorē p⁹ mate-
rie attrahem⁹ p⁹pter dolorē. Si
vero calefaciētib⁹ discutere ag-
grediamur: trahem⁹ p⁹ calorem
magis ad affectū p⁹te quā discū-
tiam⁹. Qđ si rursus libeat coge-
re: vt materia qđ fluxit recurrat:
corp⁹ vt pote plenum nequaquā
admittet. Ut ergo ambo hec fie

ri possint totū corpus euacuare oportet: aut oīno auocare ad aliū locū materiā que in partem affectā insuit: atq; ita efficiendū ē de pte affecta pri^o expellatur quo fieri pōt per loca āpliora. Nā euacuatio promptior est. Euacuabim⁹ autē de pte affecta. si repumam⁹ aut refrigerem⁹. S; etiā loca euacuata ad se attrahūt. Idē em libio de virib⁹ naturalibus diffinitū iā est. Et trāsmittent vasa corroborata repumētib⁹ medicamētis. Si igitur cuncta ita recurrāt res bene se habet. Si quod aut in parte remāserit: cōiūciendū est glutinosum eristere aut crassum. Proindeq; stipatū vehemēt. Quinēt fieri potest v; ne q̄q; tale sit: s; ad interceptas sedes effusum. Id igr per locū affectū euacuari necesse est adhibēdo medicamenta repellētia. Porro euacuabis potissimū: si i locis interceptis pieceris aliqd cōtineri sacrificādo parit ac discutiedo medicamētis. Sed cū oīa medicamēta discutieda calida virib⁹ eristāt mordēt q̄ties imo dice calida fuerint. Cauēdū igr est a nimia maxieq; q̄ties affecta ps summoten⁹ fuerit: nō parū em dolebit. Si loc⁹ simul fuerit affect⁹ ac mordeat: oīsq; dolor irritat fluctiōes: modice ergo calidū sedat dolo; maxieq; si hūidū extiterit. Ceterū sufficit discutere positā summotenus materiā q̄q; discutiens medicamētū vehemens minime fuerit. Qd si sūme ptes ippesse penitus eristāt. Qd aut idiget euanone si fuerit in pfundo: intēdere atq; augere op; discutieda medicamēti caliditate: q; piculuz foret ne

puns exolveret q̄ iret in pfundū: non tñ afficeret summas q̄s tāget ptes: etq; minime affecte sūt. Quocirca ambo in idē currunt ad medicamēti calidioris acriorisq; vsum: cū summe ptes admittāt ac pfunde indigeant hāc itaq; expositione durimus idicationē. Deiceps p̄siderem⁹ si qd restet ad curationē. Vidēt em nō pauca restare affectarū partū in qb⁹ est extremētū fluctiōis. Quēdā ergo ptes rare laresq; molles nā sūt: alie dense & astrictae ac dure. Priores ergo facile euacuātur. alie acriorib⁹ egēt euacuātib⁹. Itē tenuiorib⁹ ac multo magis id fieri d;: vbi in pfundo ponūt. Atq; hec rursum alia idicatio erit a substātia affecte ptes alia ducit a figmento simul ac positōe. Subiciat em iecore p̄dictā esse dispositio nē i āgustis finib⁹ vasoz stipatis hūiorib⁹: aut glutinosos: aut crasis: aut multis: nōne p̄optū erit esculētis aut poculētis extenuātib⁹. Crassitudine qdē i primis simul cum lēto: e facere tenuiorē: mox nō p iustibiles atq; āgustas vias s; āplasmateriā nocuā euacuare. Amphiores em in iecore vene quēdamodū plurime sunt: ac desinūt he i gibbo ad venā cauā: ille i simo ad portā. Quocirca facillimū erit vitro uis loco stupent hūores p̄opte euacuare trahēdo i ventrē hūores q̄cūq; in simo: per v; nā hū quicūq; in gibbo cōdanf. Ceterū alia indicatio ducit a iecore cū sit initū venaz cum em non seipz solū quemadmodū multae aialis ptes solent gubernare: s; insuit vires venis periculum est quonies prohibeamus ipius

firmiorem rigando aut laxando cataplasmatibus in primis securus ipsius debilitare circa actiones ac debiles venas cunctas efficeret: quod propter permiscere repumens aliquod medicamentum curando ipsius necessesse est. Sed cum profunde admodum positum sit periculum est ne vires medicamentum repumens exolvant nisi manu ducas ab aliquo alia manu tenuiore: quibus arctatur. Ac rectius est si ipsum repumens medicamentum statim aroma extiterit in sitas ei habendo duas qualitates ac vires vehementius opabit. Ubi igitur supuacum huius inuenit eum: ac membrum habeat nalem humorum mediocritatem: considera ut opus nam qualitate aliquam fluctio intulerit: ut si pituitosa sit frigiditatem: si biliosa caliditatem: ut hac sublata sana preter integre efficiamur. Curabimur hoc quia impumens qualitate quemadmodum dum de curatio de interperiet agere docuimus: quanto aliquid calidius extitit tunc refrigerando: quod sit ut necessarii sit cognoscere naturalis ipsius temperiem. Nam quod pacto scire possumus quanto nam calidius fuerit: aut quod calefacere definas. Non cognoscetes enim mensuras naturalis caliditatis fieri mihi me prout abundes copia medica mentorum calefacientium aut calefacere definas.

De morbo numeri. Ca. 10.

Sed cum de his abunde dictum iam sit: tempus est ut ad egredies morbi veniamus. Cum duplex earum dicta sit: in quibus pars quipiam deest: ea efficere intentio est subseruendo. scilicet nature quo antea diffinitum iam est. In quibus eruperat ea excidere vel gladio vel igne vel medicame

to puritate propositum est. Cuncta igitur hec fere sanari possibile est. Cuncta autem gignere impossibile est quemadmodum libro de semine docuimus. quodammodo vero et si ea impossibile est gignere: possibile tamen est aliquid alterum facere. Ergo loco eius sub alia efficere possibile est: ut in quibus pars quepiam ossis integre sublata est substantia altera loco eius diffidentem ab osse carnes: que hoc loco eius gignit substantia caro est. Tophi lapidis institutio consistens: aut tophus lapis carnis institutione consistens ac tempore procedente tophi lapidi si nullama efficit. inter initia vero carni sublimis potius habetur. Ceterum quis arte sublata neque eadem sub alia semper specie: neque simile efficere possumus. Tertia intentio honestam mentum quoddam inuenit ut in manibus. Ad hoc genus eadem cum quantitate inuit ratione. Quod enim circa nature disponit huius illi propinquat. Quod autem genere preternaturalis est: illi immundo dissidet: in quo prout quodammodo intentio sublatio est. Si vero impossibile sit: sequens est ut transferat: quemadmodum per suffusiones. Porro quicquid non in totis partibus: sed partibus prout defunt: aut eruperat: si dissint: reficienda sunt generatione. si eruperet: excidenda auferendaque sunt. Ita sit ut neque alia intentio: neque species alia medicamentorum genere sit. sed ad aliud carum salutarium genus eundem est quod positionis impedimenta emendat ut luxationes iustitiorum ac testium. he sunt autem quod violententer tenduntur: aut pelluntur: aut quod membrum continens laxat aut effringitur. Quocirca curatur partium quia e contrario tenduntur aut in diuersum pelluntur

partim q: mēbū pīnēs angus-
si⁹ efficiat. Sz q̄ via pīctaria
q̄s vestiget pcepta: libro d curā
di via z rōne ppsūm iam est.

De precautionē. Ca. 11.

Sequit^r vt dicam⁹ q̄cūq; i p-
cedēre distulim⁹ oīonem:
hāc medici noiant pcautionē.
Vt triplex corporū dīa est.
Quoddā em̄ integre sanū est.
Quoddā nō integre. Aliqd̄ nō
egrotat. Prīmū igit^r gen⁹ sub
sanitatis pseruatōe cōtinet^r: ac
duplex ē vt antea docuim⁹. s̄m
ad pcautiōis vigilātiā. tertīū
ad curatiōis diligētiā relegat^r
atq; totū hoc gen⁹ i humoib⁹
potissimū p̄sistit: q̄s minime cō-
uenit glutinosos ē: nec crassos
nec mīstos nec admodū cal-
dos aut frigidos: nec mordā-
ces: nec putres: nec veneno-
sos. Increscētes ei cā morboz
p̄sistūt. Increscūt āt īfū ab ea
q̄ cā q̄ eos p̄mū genuit. Est q̄
sciūcē i corpe alterāt. Intēio
nō sanatiōis hōz duplex ē: al-
teratio. eūatioq;. Alterāt igit^r:
aut ab ipso corpe pcoctū: aut a
q̄busdā medicamētis i q̄b⁹ cō-
tinent^r medicamina curātia ve-
nena alialiū venenatoz. Item
medicami auenenoīa pmutāt.
Evacuāt āt a medicamētis ad-
modū calid⁹: ac purgatōe: z cly-
stert^r: ac sudorē: z vomitu. Atq;
hec dēseuatiōes erūsūt. Prope
nō ex loc⁹ i q̄b⁹ colligunt cōsi-
stūt quēadmodū frīo z q̄rtovo-
lūmie d̄ tūcda valitudine diris-
mus dū d̄ dispōnib⁹ laborib⁹ z
āner^r agerem⁹. Eūant em̄ p̄o-
pt^r si i p̄m⁹ venis sint p aliuū.
Si i tēore pvinā: Si i habitu
tot^r p sudorē: quēadmodū sū
capite erūsūt p palatū: aut na-

res: aut p vtrūq; meatū. Si in
thorace: p fauces sū ac trussiz. si
in renib⁹ aut vesica p vnam.
Ceterū m̄ auocat p̄miles ab
oib⁹ p̄tib⁹. Indicatio ē vt z ad
loca q̄ maxie lōgūq;. Deriuat^r
vero ad loca vicina. Quēcūq; q̄
curāt tales dispōnes: salutare ab
cās appellam⁹. quēadmodū q̄
augēt morbosas ac neutras: q̄
cūq; nec ledūt nec iuuāt: ac fie-
ri p̄t: vt eas ne causas q̄dē no-
mīnēt: quēadmodū pleriq; so-
phiste p̄tēnētes q̄dē inuestigare
dīas rez: plurimū t̄pis i fmo-
nib⁹ p̄terētes. Sz aduersū eos
alibi diffusi^r disputaui^m. At
pcautiōis ars ita se habet.

De modo recreādi cor-
pora. Cap. 12.

Dilectus de mō recreādi re-
creādiq; corp⁹ agēdū est.
Sz q̄ nā hōz dispō sit z a q̄bus
causis ad habitū nature reuo-
cet^r: sūmati hoc loco dice^r. Dis-
pō igit^r talis ē. Sāgu⁹ q̄dē bo-
n⁹ ac erigū^r ē. Itē spūs vital^r
noier^r aiat. Itidē se hnt p̄tes
īpe solide sicciores: p̄de vires
eoz d̄biliores existūt: ob eā rē
vniuersū corp⁹ frid⁹ est. Porro
cause salutares h̄mōi corrigē-
tes dispōnē vt semel dicat^r: sūt
q̄cūq; celerē q̄dē ac securā effi-
ciūt nutritiōnē. Particlati nō
motu moderato: ac cibo: potu
sōno. S̄nā motuū sūt: gestatio:
deābulātio: frictio: balnea. Ac
mīto meliora sūt si paulatī fiāt:
z actiōes solitas paulatim at-
tingāt. Cib⁹ inter initia hūid⁹
ac pcoctio facilis ē d̄z: nec frī-
d⁹ pcedēte t̄pe magis nutritēs
pot^r idone⁹: vinū ē erate mode-
ratū ac purz īplēdū āt albū
aut īstānū: ita: vt odore suauē
moderate

moderate gustui sit: neq; ex to
to aq̄suz nec vehemētē aliquā
indicās q̄tātē: neq; dulcedinē
neq; acrore: nec amaroze. At de
his quē admodū dixim⁹ paulo
ante libro de curādī via expla
natū tā est. hoc loco nō decre
uim⁹ docere oīa particularia:
sed capita rez tātūmō p̄currē
de q̄b⁹ alijs libz lati⁹ dissēni
mus q̄s scribēs quot q̄s sint
finem faciam orationē.

¶ Quo ordine libri legēdi
sint.

Cap. 13.

Itaq; supra dictū tā est: vt
ali⁹ liber sit in q̄ de statuē
da medēdi arte tractem⁹. hūc
duo ali⁹ de statuēdis artibus
aficēdāt. Sed hi sīl cū eo quez
nūc absolutim⁹ summātīm sūt
effecti. Illi vō hunc ordinē ha
bent. De elemētis hypocratis
vñ liber est. Deīn tres libri d
tēpamētis. Quoz duo de aia
liu tēpamētis. Terti⁹ de tē
peramētis medicamētōz expo
sūt: et ob eā rē libz de virib⁹
simpliciū medicamētōz nō bñ
itelliges: nisi tertiū de tēpera
mētis diligēter enolueris. Ali⁹
p̄terea liber parū est sequens
duos primos libros de tēpera
mētis q̄ de inequali intēp̄te
inscribit. Itidē ali⁹ parui sunt.
Alter de optima corporis p̄pa
ratioē. Alter de bono habitu.
Porro ali⁹ liber est i tria volu
mina diuis⁹ q̄ de virib⁹ nālib⁹
est: quē post duos libros de tē
peramētis: aut ē post libz de
elemētis enoluas licebit. Post
hūc i mltis libris de actiōibus
aialib⁹ disputam⁹. Cūq; ad eo
rū d̄mōstratōes n̄ parū p̄ducāt
ex dissectiōe: cognitio in ea pri
mū exerceri oportet. Atq; vti

lissimi sunt p̄gress⁹ dissectiōis:
etiā ali⁹ plures libri: vñ q̄dem
de discordia dissectiōis: alē d
dissectiōe defunctoz: q̄b⁹ deīn
ceps existūt: duo ali⁹ d̄ dissectiōe
vīuētū. In alijs q̄buldā p̄ticu
lati instruēdis discipulis feci
mus dissectiōē ossiū musculo
rū: neruoz: atq; venarū: et arte
riarū. Itē ali⁹ libri ali⁹ ex q̄b⁹ ē
ali⁹: in quo differēt vtrū sāgu
per naturā in arterijs p̄tineat.
Ceterū ali⁹ indicātes actionez
earū. Duo q̄dem sunt de motu
musculoz. Tres de thozac⁹ ac
pulmōis motu. Quib⁹ deiceps
est liber de causis spirationis.
Quib⁹ sequit⁹ liber de voce. de
parte animi ac virtute q̄ p̄in
ceps est: et alijs omnib⁹. Quēcū
q; de naturalib⁹ et aialib⁹ actio
nib⁹ q̄runt: mltis editis volu
minib⁹ docuim⁹. Que de hy
pocratē ac Platonis decretis in
scripsim⁹. Eodē p̄siderādi ge
nere p̄tinent libz d̄ semine seor
sū editi. Itē libz de dissectiōe
hypocratis: quib⁹ omnib⁹ li
ber de vsu partiū sequit⁹. In de
notationē p̄terea morborum li
ber de locis affectis et venis: li
ber d̄ p̄sib⁹ vtil⁹ est: q̄ loco etiā
p̄senssiōes docem⁹. Antecedūt
p̄terea libz de pulsib⁹ duo ali⁹
libz. alē d̄ vsu spiratiōis. alē d̄
vsu pulsū. Liber p̄terea d̄ pul
sib⁹ i quatuor partes distribū
tus est. p̄tia est de differentiā
eoz. Scōa de denotatiōe. Ter
tia de causa pulsū. Quarta d̄
p̄senssiōe pulsū. Ex eodē ḡne ē
liber q̄ scribit de instruēdis di
scipulis de quo artē aut d̄ pulsi
bus cōpendiū inscribā. Utiles
p̄terea sunt ad hāc cōsidera
tionem libri de pulsib⁹ aduers

Articella.

8

Liber primus

ius archigenē: quo enarro ac iudico. Porro vtilis ad p̄sensio-
nes ē liber de iudicijs: hūc p̄ce-
dit liber d̄ dieb⁹ decretorij⁹: q̄n
etiā de aspiratiōis difficultate
an cognitiōe p̄sens⁹ dispositio-
nis ac p̄sensioē futuror⁹ malo-
rū aut bonor⁹: circa egrū vtil⁹
existit. hū igit oēs libri: ac cu⁹
eis ali⁹ q̄dā sūt libi singlares:
q̄s euoluere vsui ē. Qualis ē li-
ber d̄ causis p̄caraticis ac li-
ber d̄ pitia medicinali: ac liber d̄
victu extenuāte. itē liber d̄ mit-
tēdo sanguinē aduersus erasi-
stratū. ac liber d̄ tumorib⁹ p̄ter
nām. Itē liber d̄ nimietate: z
ali⁹ istiusmodi. Neq̄ maxie ne-
cessarij sūt ad curādī viā z rōnē
liber de morbor⁹ dīa: ac de di-
uersitate accidētū: ac tertio li-
ber i q̄ morbor⁹ cās docum⁹: a
q̄b⁹ ali⁹ tres existūt: accidētū
cās enarrātes. Libi de simpli-
ciū medicamētōz virib⁹ sunt.
q̄ū antea fecim⁹ mētiōē. Itē
libi d̄ p̄positiōe medicamētōz
q̄b⁹ libi d̄ curādī viā z rōnē se-
quant⁹ p̄uati scripti atq̄ etiā li-
bi d̄ tuēda valitudine. Ceter⁹ vt
aū exerceri op⁹ i lib⁹ d̄ demon-
stratiōe eū q̄ sit artē mēdī rō-
nabilē p̄fessur⁹: libro d̄ oprima
heresi diffinitū iā ē. Ceterū de
alijs lib⁹ ac cōmētarijs: q̄s scri-
psim⁹ minie necesse ē h̄ loco p̄-
sequi. Nā de his oib⁹ alibi dictū
ri sum⁹: forte vno: aut duob⁹ li-
b⁹ edit⁹ habitur⁹ iscriptionē.
Explicit Saleni Ars parua.

Liber Canonis primus
quē princeps Aboali Abin-
sceni de medicina edidit.
trāsatus a magro Serar-
do Cremonēsi in Toletō
ab Arabico in Latinum.

Verba Aboali Abinsceni:

In p̄mis deo

gratias agamus si-
cut sui ordinis celsi-
tudo et benefici⁹ ip-
sius multitudo meretur: cuius
misericordie super omnes pro-
phetas existūt. Et post dicā
q̄ quidā de meliorib⁹ amicis
q̄s habere videor: cui in oib⁹ p̄
q̄b⁹ me deprecat⁹ fuerit satisfacere
debeo: de re quā possum me
rogauit vt ei libū de medici-
na faciā ei⁹ regulas vniuersa-
les z particulares talit⁹ cōpre-
hēdētē vt explanatio cū breui-
tate in eo cōiūgāt⁹: z fm pluri-
mū asserā q̄tū ē asserēdū d̄ de-
claratiōe i p̄bis paucis. Qd̄ eq̄
dē p̄cessi. et mihi placuit vt i p̄-
mis loqrer de cōib⁹ z vniuersa-
lib⁹ vtriusq̄ p̄t⁹. Medicinē theo-
rice⁹ z p̄actice. Et postea vno
loqr de vniuersalib⁹ iudicioz
virtutū medicinarū simpliciū.
Et post hec de p̄icularib⁹ eo-
rū dē. Deinde loqr de egritu-
dinib⁹: q̄ in vno q̄z contingunt
mēbro. p̄u⁹ tñ incipiā ab ana-
thomia illi⁹ mēbru et ei⁹ iuuā-
mēto. De anathomia ei simpli-
ciū mēbroz: q̄ sūt iuuamēt⁹: i li-
bro p̄io vniuersali iā tūc locū
t⁹ ero. Cū āt mēbru anathomia
cōsumauerō: p̄ plurib⁹ loc⁹: de
mōstrare incipiā quō ei⁹ p̄ueni-
sanitas. Deīn sermone absolu-
to ostēdā ei⁹ egritudines vni-
uersales z causas: z semitas co-
gnoscedī eas: z vias eas medi-
cādi i sermone etiā vniuersali.
Postq̄ āt has res vniuersales
expleuero ad egritudines d̄ibo
p̄iculares: z in cōplurib⁹ earū
etiā d̄mōstrabo i p̄mis iudicijs

vniversalis in eius diffinitione
et ipsis causis et significationi
bus. Deinde ad iudicia fuerat
particularia. post ostendā re-
gulam vniuersalem in medicā
do deinde descendā ad medicā-
dū particulariter cū vnaquaq; me-
dica simplici aut pposita. Ad
illud autē qd pri^o dicā de vni-
uēto medicinarū simpliciū in
egritudinib⁹ libro medicina-
rū simpliciū i tabulis pice⁹ q̄s
bonū ē fieri: sicut in discipline
modo aspicias cū ad ipsum p-
uenies: nō reuertar ad dicēdū
nisi modicā rē. De medicinarū
q̄s cōpositaz q̄ mihi videbunt
in ātodorario meli⁹ ponēde in
vnuamēt: et quō misceant: vsq;
ibi loq̄ dimittā. placet āt mihi
vt postq̄ hūc libzū psummaue-
ro. alibi libzū cōponā de rebus
particularib⁹ in quō sit pproprie-
tas nominandi egritudines: q̄
cū accidūt non sunt vni eidem
mēbro ppprie i quo etiā de pul-
chritudine loquar: et vt i hoc
libro eo calle pcedā q̄ in libro
particulari q̄ est añ ipsum pcessit.
¶ Qd si mihi deus auxiliatus
fuerit: et hūc psumauero libzū:
addā postea i vno libro ātido-
rariū. ¶ Qd ē aut bonū vt hui⁹
libri plurimū si sit apd vnūquē
q̄s: et ei⁹ memoria q̄ huius do-
ctrine noie vocari et p ea lucrari
desiderat. Vin⁹ nāq; qd medi-
co necessariū ē cōprehēdit. Qd
hō sup ipz auditū: icōphēsilile
ē. ¶ Qd si de⁹ meū plōgauerit
terminū: et scōa successerit for-
tuna: me ad alia pparabo. nūc
aut cōponā libzuz q̄s in q̄nq;
sic diuidam libros.
¶ Item pte: Doctrine pte: Libri
p̄mi q̄ diffinitōe medicie. Ca. i.

Ico q̄ medici-
cina ē sciētia quā hu-
mani corpis disposi-
tiōes noscunt ex pte
q̄ sanat: vñ ab ea remouet: vñ ha-
bita sanitas pseruet: z amissa re-
cuperet. ¶ Pōt aut aliqd dicere
q̄ medicinadiuidit̄ i theoricā z
practicā: s̄z tu totā ip̄asposuisti
theoricā cū dixisti q̄ est sciētia.
¶ Nos aut̄ respondebim⁹: et di-
cem⁹ q̄ artū qddā est quod est
theorica z practica. Et de philo-
sophia q̄ ē theorica z practica.
Et de medicinadic̄ q̄ est theo-
rica et practica. ¶ In vnaquaq̄
autem harum diuisionūz aliud
volum⁹ dicere cū dicim⁹ theori-
cā: z aliud cū dicim⁹ practica: nō ī
nobis necesse ē declarare diuer-
sitatē q̄ iter eas existit nisi i me-
dicina. ¶ Cū ergo de medicina
dixerim⁹ q̄ ei⁹ ē theoricāz et ea
est practica: nō est existimādūz
velim⁹ dicere q̄ vna diuisionūz
medicie est scire: z altera opari:
quādmōdū mlti hūc locus per-
scrutātes existimāt. ¶ S̄z obes
scire q̄ illud qd volum⁹ est aliqd
z q̄ nulla duarū diuisionūz medi-
cina est nisi sciētia. Sed vna ear-
um est ad sciēda principia. Et
altera ad sciēdū operandū qua-
litate. Post hō primū eaz nō
mine sciētie aut theorie appro-
pauim⁹: z alterā appropāuim⁹
noie practice. ¶ Per theoricā hō
ip̄i volum⁹ q̄ qñ ei⁹ sciuerim⁹
sciētiā īm̄ acq̄remus: ita q̄ inde-
claratiōe qualitate operatiōis
nos nō imitem⁹. Sicut dic̄ ī
medicina q̄ genera febū sunt
tria: z cōplexiōes sūt nouē. ¶ Et
p̄ practica ip̄i volum⁹ nō opatiō-
nē i effectū neq̄ laboriōtiōnū

Liber primus.

corporeaz: sed diuisione operationis medicine: que cum ea sciuerim: auxiliabitur nobis ad inquirendum sciētā vel sententiā: et ipsa scientia erit iūctate opatiōis. Sicut dī in medicina q̄ apostematib⁹ calidis adhibēda sunt i principio q̄ repellat et infrigidet et inspillet: et postea repellētia cū resolūtib⁹ tēperabim⁹. Et post statim. Post ea in declinatione: sufficienter mollificātia resolūctia. Præter q̄ in apostematib⁹ q̄ sunt o materia q̄s mēbra expellūt principalia. hec igitur doctrina i sententiā tibi auxiliat. Et hec sententia est declaratio quāritat⁹ operationis. ¶ Cūq; duar diuisionū iūctatē sciueris iā sciētā sciētiāle et sciētā opatiuā adept⁹ eris et si nūq; opat⁹ fueris. ¶ Neq; et aliq; dispositiōes corporis hūani sūt tres egritudo: sanitas et dispō: q̄ neq; est sanitas: neq; egritudo cū tibi due suffecerit. possibile nāq; ēy cū hūmō dicto: bñ p̄siderauerit nō inueniat vnā duar rep̄ affirmātem hāc trinitatē neq; negātē. Ampli⁹ si h̄ trinitas necessaria fuerit: qd̄ dixim⁹ tibi remoueri a sanitate colliget iūctatē et dispōnē triā: quā nō habere sanitatis diffinitionē posuerūt q̄ est habir⁹ aut dispō ex q̄ opatiōes subiecti ipsi⁹ sane proueniūt. Neq; hui⁹ diffinitionis oppositū: nisi sanitatē diffinierit quēadmodū p̄siderauerit et posuerit i ea p̄ditionē q̄ nō indiget. ¶ Præterea cū medicis in hoc nō litigem⁹. Neq; em̄ sum q̄ cū eis i huiusmodi disputare debeam. Neq; litiginz hoc eis neq; illis q̄ contra eos sunt in

medicina auxiliabitur. vnius enim rei certitudo alterius doctrine principis pertinet.

¶ De subiectis medicine. Ca. 2.

Quoniam medicina corp⁹ hūmanū ex pte vnde sanat et a sanitate remouet considerat: et cuiusq; reijciētia si acq̄rit neq; cōpletur cū causas habuerit: nisi p̄ suas cās scia⁹: ergo debem⁹ in medicina scire sanitatis egritudinis causas. ¶ Et q; sanitas et egritudo earum cause plerūq; sunt manifeste: plerūq; occulte que nō sensu neq; nisi p̄ significationes accidētū cōprehendūtur debem⁹ etiā in medicina scire accidētāq; i sanitate accidūt et egritudine. ¶ Itā aut declarātū fuit in sciētis veridicis q̄ rei sciētia nō acquirīt nisi p̄ sciētā causarū: et principiorū ipsius si cās habuerit et principia: aut nō cōpletur nisi ex parte sciēdi ei⁹ accidētia et p̄comitātia essentia lia. ¶ Causarū p̄o q̄tuor: sūt species materiales: efficientes: formales: et finales. ¶ Cause vero materiales posite i q̄b⁹ sanitas et egritudo mēsurant sūt. Subiectū qd̄cūq; p̄p̄inquū: mēbr⁹: aut spir⁹. Et subiectū qd̄ longinquū hūmōres. Et eis lōgiora sunt elementa. Et hec duo sūt subiecta q̄z p̄positionē lz sint cū alterationē. ¶ In cuiusq; rei cōpositiōe alterationē q̄sic componit ad aliā quā hūmō puenit vnitatē: et hec vnitas ad quā hūmō reuertit mltitudo: aut ē p̄plexio: aut forma cōplexio p̄o est fm̄ alterationē et forma q̄z p̄positionē. ¶ Efficientes aut cause sūt cāepmutates et conseruantes humani corporis dispositiones: sicut sunt aeres et que eis continuantur. Et come-

tionēs et aque por⁹ et q̄ eis con-
tinuā. Et enacuatio: et retēio.
Et regiōes et ciuitates: et loca
habitabilia: et q̄ eis continuā: et
mor⁹ et q̄tes et corporei aiales:
et ex eis sūt somn⁹ et vigiliē. Et
alteratio et etatib⁹ et diuersitas
eis: et i gñib⁹: et in artib⁹: et in mo-
rib⁹ et in reb⁹ q̄ in humano sup-
ueniūt corpore ipm tāgentib⁹:
siue sint q̄ naturā: siue non sint
q̄ naturā. ¶ Formales hō cau-
se sunt cōplexiones et p̄tates q̄
post eas eueniūt et cōpositiōes.
¶ Cause autē finales sunt opa-
tiones. Et in sciētia quidē opa-
tionū est sciētia virtutū pculdu-
bio et sciētia spiritus q̄ sunt vir-
tutū subiecta: quēadmodū nos
declarabim⁹. ¶ Hec ḡ sunt sub-
iecta doctrine medicinalis vñ
aliq̄s inquit de corpe hūano
quō senat aut infirmat. ¶ Hui⁹
aut inquisitionis pfectionē scz
vt sanitas cōseruet et egritudo
remoueatur opz etia hñe par-
tes sūt istaz duaz dispositionū
et suoz instrumentoz causas.
¶ Et huiusmodi quidē cā est re-
gimē cum comestitiōe et potu. Et
electio aeris. Et mēsurā motus
et quietis. Et medicatio cum me-
dicina. Et medicatio manua-
lis. ¶ Hoc autē totum apud me-
dicos est sūt tres spēs: sanoz et
egroz: et mediorū quos mō no
minamus: et dicim⁹ quō inter-
duz diuisiones inter quas p-
culdūbio nō mediū media vo-
centur. ¶ Et postq̄ iam diuise-
rimus has demonstratiōes: tūc
iā collectū est nobis q̄ medici-
na tractat de elemētis: et cōple-
xiōibus et humozib⁹: et mēbus
simplicib⁹ et cōpositis: et spiriti-
bus et virtutib⁹ eoz naturalib⁹

et animalib⁹: et vitalib⁹: et ope-
rationib⁹: et dispositionib⁹ cor-
poris. s. sanitate: et egritudine:
et medio: et causis earū: scz co-
mestitiōe et potu: et aerib⁹: et aq̄:
et regionib⁹: et montib⁹: et quieti-
bus corporis: et animalibus: et
etatib⁹: et generib⁹ et extrinsec⁹
accidētibus q̄ corpori eueniūt
ex rebus extraneis et regimine
cū comestitiōib⁹ et potib⁹: et me-
dicinis: et manuū opationibus
ad sanitatē cōseruandā et vnā:
quāq̄ egritudine medicādam.
¶ Harū vero rerū q̄daz sunt de
q̄b⁹ medico nihil aliud est agē-
dū nisi vt qd sint tm essentiali
formatione informent: et vtrum
sint vel nō sint doctorū sapiētie
physicalis credat. ¶ Et earum
sunt de q̄b⁹ in sua arte eocinari
debet. ¶ Que ergo earū sunt si-
cut pncipia vtrū sint vel nō sint
credere d3. Scientiarū nāq̄ pñ-
culariū pncipiā creditū recipiū-
tur et in alijs scientijs que sūt
ordinē sunt ante eas ratiocinā-
tur: et ita fit donec sciētiāz oim
pncipia ad pñiam primā que
metaphysica nūcupat eleuen-
tur. ¶ Cūq̄ aliquis medicorū
loq̄ iceperit et affirmare elemē-
ta et cōplexiōē et q̄ ista sequunt
ex eis: q̄ scientie naturali subie-
cta existūt aggress⁹ fuerit: erra-
bit ideo q̄ in scia medicine mit-
tit qd ei⁹ nō est: et errabit q̄ se
aliqd declarasse existimabit cū
nihil declarauerit. ¶ Et hō de
quo medic⁹ formare d3 qd sit: et
vtrū sit vel nō sit cui⁹ eē nō ē ma-
nifestū credere hec est summa.
¶ Elemēta an sint: et quot sint
quō sint: et quō sint. Et cōplexiō-
nes q̄ sint: et quot sint. Et humo-
res an sint: et q̄ sint: et quō sint.

Libri primus.

Et potest vtrū sint: et quā sint. Et
ipsū vtrū sint: et quot sint: et ubi
Et quēq; mutatio habet dispo-
sitione: et eius mora habet cau-
sam. Et cause quot sint. Mēbra
autē et eorū inuamēta scī et ana-
thomia discernere debet. Et
autē de quib; formādo ratio cina-
ri debet sunt egritudines et earū
cause particulares et earū signa
et quā egritudo remoueat et sa-
nitas pseruet. Et cuiuscunq; ea-
rū eē occultū fuerit ad aliud de
clarādū demonstratiōē asserre
debet ipsum diuidendo nume-
rando et complēdo. Et Salenus
nāq; cū demonstratiūā argumē-
tationē super diuisionē primā
facere aggressus est si debet ag-
gredi inq̄tū est medicus sed in-
q̄tū est philosophus. Et in sciē-
tia enim naturali bz loq̄ sicut
alpbachi: qui cū affirmare ag-
gressus fuerit q̄ cōmunitatē se
qui debēt nō dz loqui de hoc i-
q̄tū est alpbachi: sed inq̄tū ppe-
ē mutachelin. Medic⁹ em̄ inq̄tū
est medic⁹: et alpbachi inq̄tū ē al-
pbachi: nō p̄t de hoc ratio cina-
ri. Quod si nō: perueniēti⁹ ad
circūtionem.

¶ De citrina sēcūda.

¶ Doctrina sēcūda de elemē-
tis cuius est vñū capitulū.

¶ Lemēta sunt corpa et sunt
etres primi corpi hūani et
aliōz q̄ i corpa diuersaz forma-
rū diuidi minime possūt: ex q̄
cōmixtiōe species diuersie gene-
ratō p̄fuit. Et Medic⁹ at̄ physico
credere dz qd sunt quatuor: et si
plura quorū duo sūt leuia: et duo
grauia. leuia sunt ignis et aer.
Gravia leuia sunt aqua. Et Terra ē
corp⁹ simplex cui⁹ loc⁹ natura
in medio totū ep̄sūt i quo

naturalit̄ manet sēta et ad ipsā
cū ab eo sepata fuerit natura-
liter mouetur. et hec quidē ei⁹
naturalis grauitas existit. Cu-
ius quidē natura frigida et siccā.
Ipsa em̄ talis existit qd si di-
missa fuerit: neq; altera res ex-
trifeca eā puerterit appebic ex
ea frigiditas sc̄sibilis et siccī-
tas. Et nō eē i generatis inua-
mētū p̄stat ad retētiōē facien-
dā et siccitōez et ad plerūdas fi-
guras et formas. Et autē eorū
p⁹ simplex cui⁹ nālis loc⁹ ē vt
sit circūdās terrā et circūdāta
ab aere cū i suis sitib; nālib; p-
māferit. Et hec qdē est ei⁹ gra-
uitas cōparatiua q̄ frigida ē et
hūida. Et natura talis existit
qd si dimissa fuerit sicut ē neq;
vlla cā extrinfeca ei⁹ tria fuerit
apparebit ex ea frigiditas sc̄s-
ibilis et dispō q̄ est humiditas.
Et ipsa quidē est eius generatio
in creatione sua que reddit eā
aptā ad spargendū: et extendē-
dū pro qualib; re: q̄uis sit pan-
ca. Et recipit oēs figurā que est
sed nō retinet. Cui⁹ eē i gñatis
inuamētū p̄stat ad figurā das
formas quas in suis diuisiōib;
aliq; figurare volūt: et ad figurā
dū et ad lineādū et tpādū. hūi-
dū ei⁹ cito formas figurales
amittit cito tñ eas recipit. Sic
siccū lz easdurit suscipiatdurit
tñ retiet eas. Cūq; hūidū siccū
se adiucētpauerit: adipiscēste
cū ab hūido vt cito suscipiat rē-
sionē et facile figurari possit et
acq̄ret hūidū a sicco vt retiat
firmū qd i eo accidit ex recti-
cariōe et eq̄tōe. et pphūidū phi-
bet siccū a sua sēpationē. Et pp-
siccū phibet hūidū a sua flu-
xibilitate. Et autē eorū sū

plet cui⁹ naturalis loc⁹ est: vt sit
 in aqua & sub igne: hec em̄ est
 ei⁹ lenitas cōparatiua. Ip̄s em̄
 natura calida est: hūida s̄m re
 gūā quā dixim⁹. Cui⁹ q̄dē esse i
 generat⁹ inuariat⁹ ratificent⁹: al
 leniet⁹: & subtilient⁹: & ad supiora
 eleuent⁹. ¶ Ignis hō est corpus
 simplex cui⁹ naturalis loc⁹ sup
 oēs elemētarias existit partes:
 q̄ ē p̄caua celi superficies: ip̄e nāq;
 ad celū puenit. Et hec q̄dē ē ei⁹
 lenitas absolutā. cui⁹ natura ca
 lida est & sicca. Et ei⁹ esse i gene
 rat⁹ p̄stat inuamētū vt maturet:
 & subtiliet: & p̄misceat: vt ei⁹ pe
 netratiōe curat p̄ ea substātia
 aerea: & vt duor elemētoz gra
 uum frigidop̄purā frigiditatē
 frāgat: vt de elemētaria pp̄ue
 tate ad cōplexiōalitātē redeāt.
 ¶ Duo aut graua pl⁹ inuāt ad
 mēbroz gñationē & eoz q̄etē. Et
 duo leuia pl⁹ inuāt ad gñatiōez
 spiritūū & motiōē eoz: & ad mo
 uēda mēbra: i3 motōr nō sit nī
 anima. ¶ Hec sunt elemēta.

¶ Doctrina tertia

¶ Doctrina tertia de com
 plexionibus. Cap. i.

¶ Complexiō ē q̄litas quē ex
 actione adinuicē & passiōe
 p̄uarū qualitātū in elemētis in
 uentā: quoz partes ad tātam
 paruitatē dē acte sūt: vt cuiusq;
 earū plurimū p̄tingat: plurimū
 alteri⁹ puenit. ¶ Cum em̄ ad in
 uicē agūt & patiunt⁹ suis virtuti
 bus: accidit in earū sūma q̄litas
 in toto earū similitū q̄ est cōple
 xio. ¶ Et qm̄ virtutes p̄meque
 sūt in elemētis p̄dictis sūt quā
 tuor: caliditas: frigiditas: hūi
 ditas: & siccitas: tunc manifestū
 est q̄ cōplexiones in corpōib⁹
 generatis & corruptis sūt p̄cas.

¶ Et illud quidē est s̄m q̄ oportet
 per diuisionē rationalē cum
 cōsideratiōe absolutā absq̄vlla
 cōparatiōe ad rem aliquā. ¶ Et
 est duob⁹ modis. Quoz vn⁹ est
 vt sit cōplexiō cōsistit: vt quāti
 tates qualitātū p̄uarū in cōple
 xionato sint equales: nō superā
 tes: neq; superate: & sit cōplexiō
 qualitas in medio earum vere.
 ¶ Aliter hō modus est: vt nō sit
 cōplexiō: qualitātū p̄uarū me
 dia absolute: sed adynā magis
 declinet extremitatū: aut in cōs
 trarietate quē est iter calidita
 tem & frigiditatē: aut in contra
 rietate quē est iter humiditatē
 et siccitatem: aut inter vtrasq;
 ¶ Quod autē in doctrina medi
 cine cōsiderat⁹ equales: aut extra
 equalitatē nō est hoc neq; illud
 Sed medic⁹ physico credere de
 bet q̄ equale s̄m hanc intētiōez
 quam dixim⁹ impossibile est ali
 quo modo inueniri quātomagis
 vt sit hōis cōplexiō: aut mēbrū
 humani. ¶ Debes autē scire q̄
 egle de quo medici in suis inq̄si
 tionib⁹ tractāt non est denomi
 natū ab equalitate i qua equa
 litas cum pōdere equaliter eri
 sit: sed denominat⁹ a iustitia in
 diuisione. Et hoc est q̄ in cōple
 xionato in p̄misattē dicit⁹: siue sit
 corp⁹ totū: siue sit mēbrū vnū vt
 sit in eo de elemētis cū suis quā
 titatibus & qualitātibus mensura
 quā humana natura habere dī
 s̄m meliōrē p̄portionis & diuī
 sionis equitatē. ¶ Accidit autē
 diuīsiō cum homo eam habue
 rit vere equalitati quam p̄mā
 diximus valde sit propinqua.
 ¶ Huic hō cōsistit quē s̄m hu
 mana attendit corpora: & quē est
 in cōparatione aliorū quē hanc

Libri primus.

nō habēt equalitatē: neq; hñt p
pinquitate equalitatis quam
pñt noianimus quā hñt hñ: octo
considerationū accidunt modi.
¶ Aut em̄ erit fm̄ spēm cōpara
tā ei q̄ ab ea diuersificatur ⁊ est
alia ab ea. ¶ Aut fm̄ spēs vñ ali
ter fm̄ vnā manerē speciei ppa
tā ei q̄ est diuersuz ab ea et eo
q̄ ē i ea. ¶ Aut erit fm̄ aliquaz
pñt speciei cōparatā ei q̄ ab ea
diuersuz existit ⁊ est extra ipaz
in ei⁹ specie. ¶ Aut erit fz pñt
speciei pparatā ei q̄ diuersum
est ab ea et eo q̄ est i ei⁹ pñt sue
speciei. ¶ Aut erit fm̄ singulari
cōparatū suis dispositionib⁹ q̄ in
ipso sunt. ¶ Aut erit fm̄ mēbrū
cōparatū ei q̄ ab eodiuersū exi
sit et eo q̄ est extra ipzī cor: po
re suo. ¶ Aut erit fz mēbrū ppa
ratū suis dispositionib⁹ i seipso
¶ pñt mod⁹ est equalitas q̄ i
hoīe attēdit cōparatione alioꝝ
generator⁹ ⁊ est res magnā ha
bens latitudinem q̄ diffinitione
minime pōt cōprehendi: neq; ē
qualitercūq; cōtingat existit: fz
inter multitudinē ⁊ paucitatez
duas obtinet extremitates: ab
vna q̄rū cū egressa fuerit: nō po
terit eē hūana pñt. ¶ Scōs hñ
mod⁹ medialisq; inter duas ex
tremitates hui⁹ late cōplexiōis
exis inuenit in idiniduo q̄ ē i
vltimo equalitatis ex specie q̄ ē
in fine equalitatis et in etate i
q̄ augmētū ad suū puenit finez.
Et hec q̄ ē equalitas: lz ē nō sit
ēq̄litas certa quā in huius capi
tuli pñt noianimus eo q̄
hanc inueniri nō est possibile: est
em̄ ei pñt. Et hic etiā hñ ēq̄li
tati nō qualitercūq; vicinus exi
sit fz fz suoz mēbroꝝ alteratio
nē vñ alternatiōē: calidoꝝ sicut

cor: frigidoz sicut cerebrū ⁊ hñ
midoz velut epaz siccoz: sicut
ossa. ¶ Cū ergo pōderabūtz eq̄
būtz erit vicin⁹ equalitati cer
te. In pñtatiōe hñ cuiusq; mē
bri nō nisi vñ q̄ est curis: quē
admodū postea dicem⁹. In cō
paratiōe aut spiritus mēbroꝝ
pñtialium ipossibile est ipzū
huic certe ēq̄litati esse pñt quū:
sed egreditur ea tendēs ad ca
liditatē ⁊ hūiditatē. ¶ Vite et ei
pñtialū sunt cor ⁊ spūs: q̄ q̄dem
ambo vehemētē calida existūt
ad supñtātē declinātia. Et vi
ta q̄ ē existit per caliditatē. Et
augmētū per hūiditatē. Et ei
caliditas i hūiditate existit
ab ea nutrit. ¶ Mēbra hñ pñci
palia sūt tria sicut declarabim⁹
Et ex eis q̄ ē vñ frigidū q̄
est cerebrū cui⁹ frigiditas nō p
uenit ad cordis caliditatē tēpe
rādā ⁊ epūs caliditatē tēperādā
Et ex eis vñ est siccitas siccita
ti pñtialū: tñm est cor. sed ei⁹
siccitas nō puenit ad hūiditatē
cerebri ⁊ epātis tēperādā. Neq;
etiā cerebrū tñm est frigidū. Neq;
cor tñm est siccū. Sed cor cōpara
tione alioꝝ duoz est siccū. Et ce
rebri alioꝝ duoz cōparatiōe est
frigidū. Modi hñ sūt latitudo
angustior: est latitudo pñt mo
di. ēq̄litas spālīs: latitudinē
tñ hñ magnā. Et est cōplexiō q̄
alicui gētū pgrua existit fm̄ cō
paratiōē alicui⁹ climatis tali
cui⁹ aeris. In dñ nāq; cōplexiōez
habēt insimul qua sani existūt:
⁊ sicut aliā habēt pñtione: q̄
sani degūt ⁊ vnaq; earū per cō
paratiōē ad suā speciei sue spei
cōparatiōe est tēperata q̄ com
paratiōe alteri⁹ non est pñt
perata. Corpus nāq; indicū fm̄

cōplexione scilicet quale fiet aut infirmabit: aut morietur. Et simili-
liter cū scilicet cōplexiōe indiq̃le
reddet. erit corporis dispositio
sua. ¶ Que igit spēs i terra ha-
bitabili cōmoratū habebit cō-
plexiōe eis p̃p̃ia aeri sue cli-
matis p̃ueniēte ⁊ habebit latitu-
dinē: cui⁹ q̃dē latitudo h̃z duas
extremitates infinitudinis ⁊ pau-
citatē. ¶ Quar⁹ aut mod⁹ est
mediū q̃d est iter duas extremi-
tates latitudinis cōplexiōis cli-
matis. Et ip̃m est cōplexio p̃ple-
tionis speciei tēperatiōis. ¶ Mo-
dus h̃o q̃ntus est angustior: p̃i-
mo ⁊ tertio. Et est cōplexio quā
d̃z habere individū designatū
qua vni⁹z sanū rep̃it. Que etiā
latitudinē h̃z ad quā due termi-
nant multitudinis ⁊ paucitatis
extremitates. ¶ Debet at̃ scire
q̃ omne individū d̃z h̃re p̃ple-
tionē sibi solūmodo p̃p̃ia in q̃
aliud ei associari est ip̃ossibile.
¶ Sert⁹ aut mod⁹ est mediū q̃d
est iter istos duos t̃minos q̃ est
cōplexio: quā cū habuerit indi-
dū erit melioris cōplexiōis cu-
ius ip̃m esse op̃z. ¶ Mod⁹ aut se-
ptimus est cōplexio quā vna q̃q̃
mēbrozū spēs h̃re d̃z in q̃ aliud
differētiat. Equitas nāq̃ ossis
est vt siccitas in eo plus abūdet
Et cerebri vt h̃miditas i eo plu-
rimū abūdet. Et cordis vt in eo
sit plus caliditas. Et neruoz vt
in eis plurimū abundet frigiditas.
¶ Modus aut octau⁹ est cō-
plexio mēbris angularis: quā cū
habuerit erit melioris disposi-
tiōis q̃ habere p̃ot. ¶ Cum aut
spēs p̃siderauim⁹ iueniem⁹ ho-
minē certe equitati p̃p̃inquiorē.
¶ Cūgregatiōes attēderim⁹ cer-
tificatū nobis erit q̃ si fuerit lo-

cus q̃ inhabitabilis sub equatōe
diē: neq̃ aliq̃ de rebus terrenis
obui⁹ do impediret iocū mōtes
aut maria oportebit ibi habitā
tes equitati certe p̃p̃iniores eri-
stere q̃ alicui⁹ regionū. ¶ Jam
autē nobis affirmatū est q̃ opti-
mo q̃ accipit q̃ excessus ab equi-
tate est causa p̃p̃inoratis solis
est falsa. Rectitudo ēm solis sup̃
capita min⁹ ibi malū operat⁹: ⁊
min⁹ mutat aerē ⁊ p̃ecitūdinis
p̃p̃inoritas apud nos aut apud
eos qui sunt in maiori latitudie
q̃ nos: h̃z rectitudinē nō habea-
mus. ¶ Ampli⁹ aut oēs disposi-
tiōes moratū in linea equitatis
li sūt dispositiōes nobiles siles.
Neq̃ aer ibi ipedit ipeditō
sensibili: s̃z eoꝝ cōplexiōib⁹ sem-
per est similis. Et ad hāc iniam
affirmādā iam fecim⁹ dictionē.
¶ Post istos aut qui in q̃rto mo-
ranē climata magis tēperati eri-
stūt. Non emā durunt p̃pter mo-
ram rectitudinis solis super
capita. Neq̃ gelōgat ab eis parū
quē admodū sit in clima secūdo
⁊ tertio. Neq̃ cōgelant sicut cō-
tingit his qui in extremitate q̃n-
ti climatis habitāt: ⁊ quib⁹ lati-
tudinē sunt remotiores p̃pterea
q̃ sol ab eoꝝ capitib⁹ est remo-
tus. ¶ In mēbris h̃o iam mani-
festū fuit q̃ mēbra p̃ncipalia nō
sunt equitati certe multū p̃p̃iā.
Imo oportet vt scias q̃d caro ē
mēbrū illi equitati magis p̃p̃in-
quū q̃ cetera mēbra. Cui⁹ tñ
carne p̃p̃ior est. Quasi ēm nō
patit ab aq̃ equali tēpata cui⁹
medietas sit nix: aliter medie-
tas sit aqua seruēs. Et foris ca-
liditas venarū ⁊ sanguinis ner-
uoz frigiditati in ea equali. Si
militer quoq̃ non patitur a cer-

pore q̄ bene tēperatū existit ex
 sicciorib⁹ corporib⁹ ⁊ humidiori
 bus cū in eis ē q̄lia fuerint. ¶ Et
 nos qđ ē scim⁹ q̄ nō est causa q̄re
 non patiat nisi quia nō sentit il
 lud. Neq̄ est tale q̄le illud: nisi
 quia ppter ipsuz nō patit. Nisi
 em̄ tale esset quale illō ppter
 illud pateret. Resem̄ quevni⁹
 sunt originis ⁊ in naturis oppo
 nunt: vne ab alijs patiunt: s; ab
 eo qđ ei in qualitate cōmunicat
 res non patit. ¶ Qđ aut in cute
 magis existit tēperatū est cutis
 man⁹. Et qđ in cute man⁹ tēpe
 ratius est est cutis vole. Et tēpe
 ratius eius est qđ est super digi
 tos. Et tēperat⁹ ei⁹ qđ ē sup̄ idi
 cem. Et qđ tēperat⁹ eius est qđ
 est in pulpa extremitatis eius:
 ⁊ ppter illud est melius sensibi
 litatis. Et qđ in cute vole magis
 existit tēperatū: est qđ in digito
 rum extremitatib⁹ inuenit. Qua
 pp̄ extremitates digitorū alio
 rum quasi indices existūt q̄lia
 tū natura tactualiū. Debet em̄
 declinatio indicis ē q̄li existere
 ad vnāquāq̄ extremitatū: ideo
 vt egressum ab ēq̄litate ⁊ a me
 dietate p̄cipiat. ¶ Debes aut̄ sci
 re vltra hoc qđ sciuit q̄ cū dici
 mus de medicina q̄st tēperata
 nolum⁹ dicere q̄ sit tēperata cer
 te: qm̄ illud est impossibile. Ne
 q̄ volum⁹ dicere q̄ tēperamēto
 humano in suā cōplexiōe sit tē
 perata. Si em̄ ita esset: tūc esset
 ex ipsa merhumana substantia.
 ¶ Sed volum⁹ q̄ cum ppter ca
 lorē naturalē qui in corpore exi
 stit humano patiet qualitate af
 ficietur que hominis qualitatē
 non supergredit̄ in aliqua dua
 rum extremitatū equalitatē ex
 cedētium. Non ergo in ipso ope

rabitur effectū qualitatis excedē
 tez. Cōsideratione igit̄ sue ope
 rationis in corpore humano est
 equalis. ¶ Et similiter cum dici
 mus q̄ ē calida aut frigida: no
 lumus dicere q̄ in sui substantia
 sit in vltimo caliditatis aut fri
 giditatis: aut in sui substantia sit
 calidior corpore humano aut fri
 gidior. Si em̄ ita foret: cui⁹ cō
 plerio esset sicut hoīs cōplerio:
 esset tēperatū. ¶ Sed volum⁹ di
 cere q̄ ppter ipsaz in corpore p
 uenit caliditas ⁊ frigiditas ma
 ior illa quā ex se hēbat. ¶ Qua
 ppter vna medicina plerunq̄
 est frigida humani corporis cō
 paratiōe ⁊ cōparatiōe corporis
 scorpiōis calida ⁊ humani cor
 poris cōparatiōe calida: ⁊ frigi
 da corporis serpētis cōparatiōe
 ne. Imo qñq̄ et vna medicina
 existit calida cōparatiōe corpo
 ris petri magisq̄ cōparatiōe
 corporis pauli. Ideo q̄ p̄cipi
 eis qui medicant̄ vt cum cōple
 xionem mutare voluerint ⁊ vnā
 adhibuerint medicinā que non
 ptulerit ab ea discedāt. ¶ Post
 q̄ igitur de cōplexione tēperata
 que dicēda erant cōpleuim⁹: ad
 loquēdum de cōplexionib⁹ dis
 tēperatis redeam⁹. ¶ Dicem⁹
 itaq̄ q̄ cōplexiones distempera
 tas equale est: siue cōprehēde
 ris s̄m cōparatiōe specierum: aut
 partis: aut indiuidui: aut mem
 bri: que sūt octo. Et sunt oēs cō
 municātes in hoc q̄ cōplexio
 ni tēperate sūt oppositę. Et he
 octo proueniūt quēadmodū di
 cem⁹. Et est q̄ egressus ab eq̄li
 tate: aut est simplex qui equali
 tatem non excessit nisi s̄m vnā ⁊
 contrarietate: aut est cōposit⁹ qui
 eq̄litate s̄m duas p̄ietates ex

cessit. ¶ Et simplicis quidē qui
ē in vna excesserit contrarietate
aut est excessus sūm p̄ietatē agē
tē. Qd est aliquo duoz modoz.
Qm̄ aut est calidior q̄ d3: s3 nec
est hūidior nec siccior: aut frigi
dior q̄ d3: sed neq̄ hūmidior ne
q̄ siccior. Aut sūm p̄trarietatem
patientē. Quod est vno duoz
modoz. Qm̄ aut est siccior q̄ d3
s3 nō est calidior neq̄ frigidior:
aut hūidior: s3 nō est frigidior
neq̄ calidior. ¶ Iste tamē quat
tuor nō dū pmanēt. Caliditas
nāq̄ maior q̄ d3 reddit corp⁹ sic
cuius q̄ op3. Et frigiditas maior
q̄ d3 facit corp⁹ hūidius q̄ op3
hūiditate eēnea. Et siccitas ma
ior q̄ d3 cito reddit ip̄s frigid⁹
q̄ op3. Et humiditas maior q̄
d3 si valde fuerit supfluaveloci⁹
reducit ip̄m ad frigiditatem q̄ sic
citas maior. Que si plurima nō
fuerit: p̄seruabit ip̄s pluriore tpe
Ad vltimū vō reddit ip̄m frigi
dus q̄ debet. Tu tñ ex hoc itel
lige q̄ equalitas ⁊ sanitas ma
gis p̄tinet caliditati q̄ frigidita
ti. Et hē qdē sūt simplices q̄
tuor. ¶ Cōposite aut sunt i q̄b⁹
sūt egressus ab equalitate scdm
vtrasq̄ p̄ietates: velut si sūt cō
plexio calidior ⁊ hūmidior sūt
q̄ op3 aut calidior ⁊ siccior sūt q̄
op3: aut frigidior ⁊ hūidior sūt
q̄ op3: aut frigidior ⁊ siccior sūt q̄
op3. ¶ Nō em̄ pōt eē frigidior et
calidior simul: neq̄ siccior ⁊ hu
midior sūt. ¶ Unaq̄q̄ aut harū
octo p̄plexionū: aut ē sine mate
ria. Qd qdē est cū p̄plexio corp⁹
q̄litate solūmodo afficit ita q̄
corpus hac qualitate nō afficit
p̄pter humorē in ip̄m penetrantē
qui hanc habeat qualitatem
ad quā immutat corpus. Neq̄

fiat nisi sicut tum caliditate ei⁹
qui calefit ad ignē aut frigidita
te ei⁹ q̄ ad niuē ifrigidat⁹ est.
¶ Aut est cū materia. Qd qdē ē
cū corpus nō afficit q̄litate hui⁹
cōplexionis nisi p̄pter vicinita
tē humoris in ip̄m penetrantis
in quo hec q̄litas supabundās
existit: quēadmodū corp⁹ huma
num causa vitrei slegmatis ifri
datur: aut causa colerici hūoris
p̄assini calefit. Tu aut in libro
tertio ⁊ quarto cuiusq̄. xvi. p̄ple
xionū exēplū inuenies. ¶ Et est
tibi sciendū q̄ cōplexio cū mate
ria duob⁹ modis est. ¶ Membriū
em̄ q̄h̄q̄ exteri⁹ a materia ma
defactū ē. Et q̄h̄q̄ materia pene
trat ⁊ retinet in foraminib⁹ ⁊ vē
triculis ipsius. Et est cū receptio
⁊ penetratio est apostemās. Et
est cū nō. ¶ Deceat de p̄plexione
dictio. Medic⁹ aut p̄fisco cre
dere d3 sūm semitā positōis qd
non est ei manifestum per se.

¶ De complexionibus mem
briozum. Cap. 1.

¶ Ico q̄ deus cuius animalis
⁊ cuius mēbro donauit ex
cōplexiōe qd magis meret ⁊ qd
eius actionib⁹ ac dispositionib⁹
bus sūm possibilitate melius exi
sit. hoc aut certificare philoso
phi ⁊ nō medici. ¶ Donauit au
tem hominī cōplexionem tem
peratorem q̄ in hoc mūdo esse
est possibile cum suarum virtu
tum cōuenientia quibus agit ⁊
patitur. Et vnicuiq̄ membro do
nauit de p̄plexione quod mere
tur. Posuit ergo quedā ex mem
bris calidiora: ⁊ alia frigidiora
⁊ alia sicciora: ⁊ alia hūidiora.
¶ Qd aut i corpore est calidius
est spiritus ⁊ cor a quo procedit
Deinde sanguis: s3 in epate ge

Libri primus.

neretur: q̄ em̄ cū corde cōtinu⁹
eristit ab eo pl⁹ acq̄rit caloris
q̄ epar habeat. Postea epar q̄
est sicut sanguis p̄gelat⁹. Post
q̄d est caro q̄ minoris est calo-
ris q̄ epar: propterea q̄ neruo
ruz villi in ea mixti sunt q̄ sunt
frigidi. Deinde sunt musculi q̄
minoris sūt caliditatis q̄ caro
simplex propter illud q̄d de ner-
uis z ligamentis eius admisce-
tur. Postea est splen. ppter illd
q̄d est i eo de face sanguis. Post
ea renes eo q̄ non mult⁹ in eis
existit sanguis. Deinde arteria-
rū tunice: nō ppter ipsarū ner-
uosa corpa: s; ppter illd q̄d re-
cipiūt de calefactiōe sanguinis
et spūs qui sunt in eis. Postea
sunt venarū nō pulsatiū tuni-
ce ppter sanguinē solū. Postea
cutis vole tēperate. ¶ Frigid⁹
hō q̄d in corpe est flegma. Post
ea pili. Deinde os. Postea car-
tilago. Post ligamētū. Deinde
chorda. Post pānicul⁹. Deinde
neruus. Post nucha. Post cere-
brū. Deinde adeps. Postea pin-
guedo. Postea cutis. ¶ Humi-
dus hō q̄d est i corpore est fleg-
ma. Post sanguis. Postea pin-
guedo. Postea adeps. Postea
cerebrū. Postea nucha. Postea
caro māmillarū z testiculorū.
Post pulmo. Post epar. Deinde
renes. Postea musculi. Post cu-
tis. ¶ Et hic q̄d est ordo q̄ Sa-
len⁹ disponit ea. ¶ Scire tñ de-
bes q̄d pulmo in substantia z nō
natura est humid⁹ vehemētī hu-
miditate. ¶ Os ei cōplerio mē-
bri naturalis silis est ei q̄ nutri-
tur. Et em̄ inā accidentale cōple-
rionem similatur ei q̄d ab ipso
superfluit. ¶ Pulmo autem nu-
trit calidissimo sanguine mul-

to a mixto colore z hoc q̄d ip-
semet Salen⁹ nos docet. In ipo-
vero multa humiditatis super-
fluitas colligitur propter illud
q̄d ad ipsum ascendit de vapore
corporis z propter illud q̄d ad
ipm descendit ex catarris. Post
q̄ igit sic est res: epari mltoma-
gis hūidū est pulmone hūidita-
te naturali: z pulmo magis est
madefact⁹: s; hūiditatis mora
ipm in sui et substantia molliorē
fecerit. Et dispositiōes flegma-
tis z sanguinis ita intelligēde
sunt flegmationis hūectatio
est em̄ inodū madefaciendi. Et
sanguis hūectatio est h; modū
augmētū faciēdi in substantia: s;
flegma naturale aqueū plerūq;
sit maioris humiditatis q̄ san-
guis. Ex sanguine em̄ cū quātū
digeri d; digerit: multū humi-
ditatis ex eo resoluit q̄ erat fle-
gmatis naturalis aquei q̄d ad
ipsum cōuersum fuit. In sequē-
tibus aut scies q̄d flegma natu-
rale est sanguis q̄ aliqua cōuer-
sus est pueriōe. ¶ Res autē sic
cior q̄ est in corpe sunt pili. sunt
em̄ ex vapore fumoso q̄ eleuat⁹.
Resolut⁹ nāq; fuit q̄d in eo de
vapore mistū erat z pura fumo-
sitas p̄gelata. Postea est os: ipz
nāq; oib⁹ mēbris dur⁹ existit:
humid⁹ tñ pilis est. Ossis nāq;
generatio ex sanguine cui⁹ fu-
mus est siccus q̄ humores natu-
rales exccat locat⁹ i eis. Quas
propter os multa nutrit aīalia.
Pili hō eoz nullū nutriūt. aut
fortasse: si nutriunt ex eis aliqd
valde ē rapz et tranēū sicut eri-
stīmāt quidā q̄d vesperiliones
eos digerāt: z in eis delectent⁹.
Nos at cū duas quātitates os-
sis z pilorū in pōdere eqū assum-

perim⁹ & eas i cucurbita a lē-
bico supposito distillauerimus
egrediet⁹ ex osse pl⁹ aq⁹ & pl⁹ olei
& remanebit minus fecis. Os g⁹
pilo hūidi⁹ est. Post os aut i sic
citātē ē cartilago. Postea liga-
mētū. Post chorda. Post pānicu-
lus. Post arterie. Post nervi
motini. Post cor. Post nervi sen-
sus. Motiōes em̄ nervi frigidio-
res sūt existūt tēpato. Nervi aut
sens⁹ frigidiores qdē sūt nō mul-
tū sunt tēpato sicciores: & fortasse
sunt ei ppinq⁹: neq⁹ ē in frigi-
ditate sunt ab eo valde remoti.
Postea est cutis.

De complexionibus etatum
et generum. Cap. 3.

Etates oēs sunt quattuor.
Etas adolēdi q̄ vocat⁹ etas
adoleſcētie: & est fere vsq⁹ ad. 25.
ānos. Postea est etas p̄sistēdi
q̄ vocat⁹ etas pulchritudis & est
fere vsq⁹ ad. 35. aut. 40. annos.
Etates minūdi cū p̄t⁹ nō ad-
mittitur: & hec est etas senectū-
tis q̄ fere est vsq⁹ ad ānos. 60. Et
est etas minūdi cū manifesta
p̄tutis debilitate & hec qdē est
etas senū & finis vite. Ado-
leſcētie hō etas diuidit i etatē
infantie. Et hec qdē est cū mem-
bra pueri nōdū ad motiones &
ambulādū sūt apta. Et i eta-
te p̄tutis plāratina q̄ est post am-
bulatiōē: & anteq̄ sit fortis: et
illū est cū nōdū gingiue sunt oi-
bus dētib⁹ replete. Postea est
etas p̄sistēdi qdē est postve-
hemētia & natiuitatē dētium et
anteq̄ polluant. Deinde est
etas algulemativ⁹ alguadizre
hac. i. cū ab eo egrediat⁹ sperma
q̄ est q̄lq⁹ barbescat. Postea
est etas fortitudinis q̄ est donec si-
uat⁹ crescere. Infantiū hō so-

lū ab infantia vsq⁹ ad iuuetutē
cōplexio in calore fere tēperato
& in hūiditate fere sup̄sua exi-
stit. Medici aut antiq⁹ iter se
disceptauerūt de duab⁹ calidi-
tatibus puerit⁹ & iuuentutis.
Fuerūt em̄ eoz quidā q̄ dire-
runt qd caliditas pueri est ma-
ior: & ideo ppter illā pl⁹ crescit.
Ideoq⁹ oēs eius opationes na-
turales desiderij & digestiones
sunt maiores & diuti⁹ durātes:
qm̄ calor innatus qui inest eis
ex spermate magis est aggrega-
tus & est minus tēpous. Et
ex eis fuerūt q̄ dixerūt quod ca-
lor innat⁹ in iuuenib⁹ est valde
fortior: qm̄ eozū sanguis est ma-
ioris quantitatis & magis sp̄s-
sus. Ideoq⁹ accidit eis flur⁹ san-
guinis ex narib⁹ pl⁹ & forti⁹. Et
qd eoz cōplexio plus ad colerā
declinat: & pueroz cōplexio pl⁹
declinat ad flegma. Et qd iue-
nes vehemētiorū motiōū exi-
stūt motus hō nō est nisi ppter
calorē. Et ipsi ē vementioris
istimb⁹ existunt: & sunt melio-
ris digestionis: & hoc ex calore.
Desideriū nāq⁹ nō est ex calore
s; ex frigiditate. Idq⁹ canin⁹ ap-
petit⁹ ex frigiditate sepi⁹ p̄tin-
git. Signū autē qd vehemētio-
ris istimb⁹ isti existāt est: q̄ ne-
q⁹ nausea accidit eis: neq⁹ vom-
tus neq⁹ fastidiū: quēadmodū
contingit pueris ppter digesti-
ue eoz maliciā. Et signū q̄ eoz
cōplexio magis colere p̄tinet est
q̄ omnes eoz egritudines sunt
calide: sicut febris tertiana: & eo-
rum vomit⁹ totus est coleric⁹.
Egritudines aut plurime que
pueris eneniunt sunt frigide &
humide: & eoz febres flegmati-
ce & plurimū qd vomunt est fle-

Liber primus.

gma. Et augmentū qđ est i pueris nō est pp fortitudinē caliditatis eorū: neq; est nisi pp multā iporū hūiditatē: maximū etiam eorū desideriu significat caloris eorū diminutionē. ¶ De qđē sūt duarū sectarū sniez ipsarū rōnes. ¶ Galenus ambabus vero sectis contradicit. Dicit enim qđ eorū caliditates in radice sunt equalles. Sz puerorū caliditas ē maioris quātitatis z minoris q̄litas. s. acuitatis z iuuenū caliditas est minoris quātitatis et maioris q̄litas. s. acuitatis. ¶ Et hui⁹ qđē declaratio sicut ipē dicit est vt opinemur vnā solā caliditatē in mēsurā aut corp⁹ subtile calidū vñ in quantitate z qualitate i substantiā hūmidā multā semel penetrasse sicut aq̄ z alia vice penetrasse in substantiā sicca z paucā sicut lapis. Et cū sic fuerit inuenient⁹ caliditatē aqueā maioris quantitatis z minoris caliditatē lapideā minoris quātitatis z acutioris q̄litas. Et ita debes agnoscere caliditatem q̄ est in pueris z iuuenibus. ¶ Pueri em̄ nō fuerūt generati nisi ex spermate quod est multū calidū: z huic calori nondum accidit res q̄ ipsum extinguat. Puer namq; augeri nō cessat sz crescēdo gradū. Neq; adhuc stetit: nedum qđ iam retrocedat. Iuuenibus hō nihil accidit quod eorū calorem augmentet innatū neq; etiā aliquid qđ ipm̄ extinguat: sed ille calor in eis conseruatur hūmiditate minoris quātitatis z qualitatis si mul donec ad declinationē perueniat. Neq; tamen huius hūiditatis diminutio est adhuc diminutio q̄ caliditatē retinere

nō possit: neq; est nisi qđ augmentū facere nō v3. Quasi hūiditas tanta erat p̄us qđ duas res facere poterat custodire vcz calorem z superesse etiā ad augmentū faciendū. Ad vltimū hō ad hoc deueniet qđ neutrā duarū rerū efficere valebit. op3 qđ vt in medio talis existat qđ possit vnā re efficere z nō alterā. falsum aut est vt dicam⁹ ipm̄ posse augmentare: z nō posse retinere calorem innatū. Quō em̄ in re augmentū prestare potest qđ radice nō valet custodire. Restat ergo vt dicamus qđ calorem custodire pōt: z in corpore augmentū prestare nō pōt. Et scitum est qđ hec est etas iuuentutis. ¶ Quod autē dixit secūda secta qđ augmentū quod est in pueris nō est nisi propter hūmiditatē z nō propter calorem est dictio falsa. hūmiditas namq; augmenti est materia. Et materia nō patit p se creari: imo apud operationē p̄tutis in eam agentis. ¶ Vt autē hoc agēs est aia aut natura p̄cepto dei. Neq; agit nisi cū instrumento: z illud est calor innat⁹. ¶ Qđ autē dixerūt ē qđ vehemēs desideriu qđ est in pueris nō est nisi propter frigiditatē p̄plexiōis eorū est dictio falsa. Et malo namq; desiderio: qđ ē pp frigiditatē p̄plexiōis nō puenit istūmbre neq; nutrimentū. Puerorū em̄ istūmbre melior est qđ esse potest in pluribus hōis. Neq; in eorū corporibus nisi foret pp hoc de p̄mutatiōe ei⁹ qđ comedit plus p̄ione n̄ sit illū qđ dissoluit: ppter quod crescūt. Aliqñ hō accidit eis malitiam istūmbre ppter eorū gulositatem: z qđ eorū comestiones malis disponū ordinib⁹

et comedūt res malas ⁊ humi-
das: ⁊ multas desup malis mo-
uent morib⁹. Quapropter d su
plūitatib⁹ pl⁹ in eis adunat:
vñ purgatiōe indigēt ⁊ p̄cipue
eorū pulmones. Ideoq; eorū an-
helit⁹ ē spissior ⁊ velocior. Na
gnitudine tñ n̄ h̄z eo q̄ eorū vir-
tus nōdū ad p̄plemētū puenit.
¶ Hec est dictio d̄ p̄plexiōe pue-
ritie ⁊ iuuenutis: quēadmodū
Sal. declarauit cui⁹ nos sum⁹
interp̄tes. ¶ Præterea faciendū
est q̄ caliditas post t̄ps cōsistē-
di minui scipit: p̄pterea q̄ aer
circūdās materiā ei⁹ q̄ ē hūidi-
tas eritcat. Calor quoq; inna-
tus q̄ est int⁹ ad hoc adiunat.
Et labor: pueniēs ex moriōib⁹
corpore⁹ ⁊ aialib⁹ q̄ necessarie
sūt i vita. Et defect⁹ nature ad
resistēdū illi toti semp. ¶ Om̄s
ei⁹ virtutes corporee sunt finite.
hoc aut̄ iā ratiocinatū fuit in
sciētia naturalit: ei⁹ ergo opa-
tio n̄ sp̄ existit i materijs. Am-
pli⁹ si hic virt⁹ infinita foret ⁊ sp̄
p̄mutationē in corpore faceret
ei⁹ q̄d dissoluīt eqli⁹ ⁊ vno mō
dissolutio tñ vno modo nō eēt:
uno semp q̄tidie augetetur: et
corpus dissolutionem tolerare
nō posset: ⁊ dissolutio humidi-
tati finiret quāto magis cum
due res se inuēt ad minoratio-
nē faciendā ⁊ retro cedēdum. Et
postq̄ sic est opz necessario vt
mā d̄struat: ⁊ calor extinguat: ⁊
p̄cipue cū ad ei⁹ extinctōez adiu-
uet p̄ter vñ pp̄ materie d̄fectū
alia cā. Et illd̄ ē hūor extrane⁹
q̄ accidit assidue p̄p̄ea q̄ cib⁹
p̄uat digestiōe. ⁊ adiunat ad
extinguēdū ipm duob⁹ modis.
Uno suffocādo ⁊ tegēdo. Alio
qlitati obuiādo. hic ei⁹ hūor ē

negmatie⁹ frid⁹. ⁊ hec ē mois
nālis cui⁹q; idiuiduo destinata
fm suā p̄mā p̄plexiōē vsq; ad
t̄minū quē i sua potētia h̄z ad
suā hūiditatē p̄seruādā. Unūq;
q̄d ē em̄ eorū terminū p̄fixū h̄z
q̄ i idiuiduo diuersificat pp̄ cō-
plexiōnū diuersitatē. ⁊ h̄i q̄dēz
sunt t̄mini nāles. Sūt h̄o ⁊ ali⁹
t̄mini abbreviati. Totū tñ di-
uino puenit p̄cepto. ¶ Qd̄ ḡ ex
h̄ acq̄lūim⁹ est q̄ puerorū ⁊ iu-
uenū corpora q̄stū ad qlitatem
sūt calida. ⁊ cōpa senū ⁊ decre-
pitorū sūt frida. S̄z puerorū cor-
pa eqli sūt hūidiora pp̄ augmē-
tū. ⁊ h̄ q̄dē nobis insinuat expe-
rimētū q̄d de mollicie ossiū ē et
neruorū vñ mēbrozū ip̄orū. Et cō-
sideratio qm̄ parū eit ei⁹ q̄ fue-
rūt sp̄maz i p̄us vaporāl. ¶ Se-
nes at ⁊ decrepiti p̄p̄e p̄ter h̄ q̄d
sūt frigidiores adhuc sūt siccio-
res. Et h̄ q̄dē scit exp̄imēto q̄d
hēt d̄ duritia ossiū eorū ⁊ aspi-
tate cut⁹ eorū. ⁊ p̄sideratiōe. Eo
q̄ plixū ē t̄ps ex q̄ fuit sp̄ma ⁊
sāguis ⁊ sp̄us vaporāl. ⁊ i pue-
r⁹ q̄dē ⁊ iuuenib⁹ ē igneitas eqli.
S̄z in puer⁹ pl⁹ abūdāt acritas
⁊ aq̄itas. ⁊ i senib⁹ ⁊ decrepit⁹
pl⁹ abūdāt freschitas q̄ i il-
lis duob⁹: ⁊ ē i decrepitis plus.
¶ Iuuet⁹ at h̄z p̄plexiōē ma-
gis eqli p̄plexiōe pueri. Cōpa-
tiōe tñ pueri ē ei⁹ p̄plexiōe sicca.
⁊ sen⁹ ⁊ decrepiti cōpatiōe ē hūi-
da. Decrepit⁹ h̄o ē siccior iuue-
ne ⁊ senē i mēbus simplicib⁹. ⁊
hūidior vtrūq; hūiditate ē:
neq; mādificiēte. ¶ Scōz h̄o di-
uersitatē p̄plexiōnū gener⁹ se-
mie fridiorū existūt p̄plexiōis.
Iōz sūt i creatura miores ma-
scul. Et sūt hūidiores. Ergo pp̄
p̄plexiōē eaz ⁊ friditatē mlti

Liber primus

plicant eaz supfluitates: et pp
paucū ipaz exercitiū. z substā
tia carnū ē rarior: sz viri caro
ex pte pplexiōis ei⁹ qđ ei admi
sceſ sit rarior. Sua nāq spissi
tudie pl⁹ phibet i ipam pene
trare qđ a venis z neruoz vtil
ad eā pfluat. ¶ Qui hō frās in
habitāt septentrionales hūdio
res sūt. Et q artes exercēt aqas
hūdiōres exsūt. et q ab istis
diuersificat diuersi exsūt. Si
gna aut pplexionū narrabim⁹
vbi vha signa z pte. fferem⁹.

¶ Doctrina quarta.

¶ Doctrinē q̄rte ad sciēdū qđ
sit humor z ei⁹ diuisiones. Ca. i.
Humor ē corp⁹ hūmīdū liq
dū i qđ in primis nutriēs
cōuertit. ¶ Et hō est hūor bo
nus. Et est illd de cui⁹ pprietate
est vt fiat ps substātie nutri
ti sol⁹: vt cū alio z assimilari ei
sol⁹ vel cū alio z i sūma mate
ria restauratiōis ei⁹ qđ ex ea
dissoluit. Et ei⁹ supfluitas est
hūor mal⁹. z ē qđ istd agere nō
p̄uenit aut raro i bonū puer
tit hūor: vñ antea a corpe ex
pelli z p̄ci dz. ¶ Dicim⁹ q̄ q
hūiditātū corpi: qđ sūt p̄ue
qđ sūt scde. ¶ P̄ue sūt q̄tuor: hu
mores q̄s paulopost notabim⁹
Scdaz hō due sūt diuisiones.
Aut em sūt supfluitates: aut n
supfluitates. ¶ Supfluitates
hō i sequētib⁹ notabim⁹. ¶ Et
q̄ sūt n supfluitates sūt hūores
q̄ a p̄cipali dispositiōe p̄uersi
mēbris delegati fuerūt: sz nōdū
alicui⁹ mēbroz simpliciū opā
tiōe pfecta ps effecti sūt. Quo
rū sūt q̄tuor: spēs. ¶ Un⁹ ē hu
mor i foraminib⁹ extremitatū
quarū venarū p̄tē mēbz sim
plicib⁹ ppinqrū ibibētū ea vt

eā. ¶ Ali⁹ ē hūor p oīa simpli
cia trāliēs mēbra sic ros q̄ i nu
trimētū cōuertit ē apr⁹ cū corp⁹
nutrimēto caret: vt mēbra hūe
cter: cū aliq cā fortis mor⁹ aut
alia ericauerit. ¶ Terti⁹ est
hūor: q̄ pax añ ea p̄gelat⁹ fuit.
Et ē nutrimētū qđ in substātiā
mēbroz ex pte cōplexiōis con
uersuz est. Sed ex pte essentie
p̄lētē z silitudinē cōuersū fuit.
¶ Quart⁹ ē humor: q̄ est i: in
mēbz simplicib⁹ a p̄cipio na
tiuitatis: p quē partiū eoz p̄i
nuitas exsūt: cui⁹ p̄ncipiū ē in
sp̄mate. Sp̄matis hō p̄cipiū
eit ex hūorib⁹. ¶ Et dicem⁹ ē
q̄ hūores humorosi boni sup
fui vt nō supflui q̄tuor: p̄tinet
generib⁹ gñe sanguinis q̄ oib⁹
illis melior exsūt. z genere fle
gmatis: z genere colere rubee
z gñe colere nigre. ¶ Sanguis
hō nā calid⁹ exsūt z hūidus.
Cui⁹ sūt due species: nālis et
nō naturalis. ¶ Naturalis at
est cui⁹ color ē rube⁹ malo ca
rēs odore z ē valde dulc⁹. ¶ Nō
nālis hō sūt due diuisiones.
Ali⁹ em ē q̄ a cōplexione bona
fuit mutat⁹ nō p̄pea q̄ aliqd ei
admixtū fuerit: sed q̄ ei⁹ p̄ple
xio in se vitata fuit. hbi grā:
q̄ aut fuit infirigidat⁹ aut ca
lesact⁹. Et ē ali⁹ q̄ nō fuit muta
tus nisi pp humores malū q̄ ei
admixt⁹ fuit. Qđ est sz duas di
uisiones. Aut em ad eū humor
desoz venit z penetrat i ipm
z corrumpit. Aut i ip̄omet fuit
generat⁹ humor. verbigrā. ali
qua eius pars putruit et eius
subtile i cho. erā rubeam z sp̄s
sum i colerā nigrā p̄uersuz est.
Et remanserunt ambe aut vna
eaz i eo. Et hui⁹ qđ ē diuisiōis
partes

partes fm illd qđ et admisceť
z ipi' spcs de spcb' flegmatis:
spcb' colere nigre: z spcb' cole
re rubee diuersificat z adstas
ei'. Pleruq; ę sit turbidus. Et
aliqn sit ibrilis. Et aliqn niger
multa ifect' nigredine. Et ali
qn alb'. Sitr ęz in odore sui z
sapore mutat. ę sit nāq; amar'
aut salins aut acetos'. ¶ Fle
gmat' ę aliđ ē naturale: z aliđ
nō naturale. ¶ Nāle est qđ est
aptū vt i aliđ ipe fiat sanguis:
qm ē sanguis nō bñ coct'. z est
qdā mod' dulcis flegmat' qđ
nō valde existit frigidum: imo
corp' pparatiōe ē irigiditat'
pauce: sanguinis nō pparatio
ne z colere rubee est frigiduz.
¶ Et ē ē flegma dulce qđ nō est
naturale qđ nō ē flegma sapo
re nō hñs qđ noiapiamus. qđ sit
cū accidit vt cū eo sanguis mi
sceat naturalis: z qđ mltoties
in rheumatismis z i saliva sen
tit. Dulcis nō naturalis rece
praculū. Dixit Galenus natu
ram non fecisse mēbrū propiū
quemadmodū duabus fecit co
leris. hoc nāq; flegma sangui
ni propinquā bz silitudinē: et
egēt eo membra oīandeoz te
cit natura vt cū sanguine va
dat. ¶ Dicim' ę qđ hec indigē
tia est pp duas res. Una est ne
cessaria: z alia inuatiua. ¶ Ne
cessaria vero est pp duas res.
Una est vt sit iuxta mēbra ad
hoc vt cū mēbra nutrimentum
qđ ad ipsa pueat venire ami
serint qđ est sanguis bon' pp
restitutionē materiei eius que a
stomacho fit z epate: pp aliqđ
causas qđ acciderūt operent' in
eo virtutes naturales eorum
et coquant: z digerant: z nutri

antur ex eo. Et sicut calor inna
tus digerit ipz z certificādo fa
cit ipm sanguinē: sit calor ex
trane' ipm pleruq; putrefacit
et corūpit. hanc nō necessita
tis partē non hñt due colere.
Due nāq; colere flegmati i h
nō cōicant qđ calor naturalis
ipz rectificat: z facit ex eo san
guinē licet in hoc cōicent ei qđ
calor accidētalīs ipm mutat: z
facit ex eo rē puriā z coru
ptā. Altera est vt sanguini ad
misceat vt ipsum aptū reddat
ad membra flegmaticarū com
plexionū nutrienda in sangui
ne: qđ qđ ea est nutriturus opz
flegma actualiter esse ęz mēu
rā notā: sicut est cerebrū. z hoc
quidē in duab' est repertū cho
leris. ¶ Inuatiua nō est vt hu
mectet iūcturas z mēbra qđ mē
te existūt motionis: ne siccitas
eis accidat ppter calores qđ ex
motu puenit i fricationē. et hoc
quidē est inuamētū stans i ter
minis necessitatis. ¶ Nō nālis
aut flegmatis aliđ est supflui
tas diuerse essentie vsq; ad sen
sum z istud est mucilaginosuz
Et aliud est in substantia egle i
sensu: z in veritate diuersū. z ē
flegma crudū. Aliud est valde
subtile z ipm est aquosuz. aliđ
est valde grossū albū vcz. z illd
qđ vocatur gipsum: z ipm ē cu
ius subtile iuit resolutū iō qđ i
foraminib' z iūcturis diu fuit
retentū qđ oib' existit grossū.
Et ex flegmate est quoddā qđ
est salum: qđ omnib' flegma
tis speciebus acutius est z sic
cius et euus. Ois vero salu
ginis causa ē: vt aquosē hūdi
tati pauci saporis: aut puate
eo terre ptes aduste cōpleto
Arucella.

Libri primus 6

nis siccarū et saporis amari eque temperamento misceantur. Si enim multe fuerint: amar⁹ sapor prouenit. Et ex hoc quidē sili sunt sales et aque salse. Et ē etiā cū sal sit ex cinere alchali et calce: et ex alijs cū in aq coquūtur: et colatur et coquitur illa aq donec in salem coaguletur aut ita dimittit donec coaguletur. ¶ Sili qz flegmati tenui qd saporē non hz: aut cuius sapor adeo est paru⁹ qd nō luperat: cū colera sicca natura se miscuerit adusta equalitatis admixtiōe ipm faciet salsum et calefaciet: hoc igit flegma est colericū. ¶ Salen⁹ nō dicit flegma hoc salsum fieri ppter ipi⁹ putredinē aut aquositatē q ei admista fuit. ¶ Et nos qdē dicimus putredinē ipsum salsum efficere: ideo q in ipso adustionem facit cineritatē. que cū eis humiditate cōmiscetur. Sola autē aquositas cū ei admisceat salsedine in ipso efficere non valet: cum ibi alia non fuerit cā. Et mihi quidē vī qd illa aut pmutatiōis est. sz cōtinuitatis: tūc enim locutio cōplera erit. Et ex flegmate est q est acetosum. Et quēadmodū dulce est sz duos modos: dulce per suā essentiam: et aliud ppter rē extraneam que admixta fuit. Sili acedo flegmatis acetosi fm duos contingit modos. Uno tō qz res extranea admixta fuit: q colera nigra acq quā i subsequēti notabim⁹. Altero ppter causā q in ipso met ptingit: et illud quidē est flegmati dulci qd dixim⁹ ipso dulci exite accidat sic accidit alijs succis dulcib⁹ q pri⁹ bulliunt et

postea acescūt. Est aliud pōticū cui⁹ dispositio est quēadmodū h dispo. et fortasse erit eis pōticitas ppta q colera nigra pōtica et admixta iuit et fortasse erit ei⁹ pōticitas ppter cām q in se vehemētī infrigidatiōe in frigidatū estradeo q ei⁹ sapor ad pōticitatē sit cōuerius. Jōq ei⁹ aq sitas pgelata est et ad siccitatē pap et terre streitātē alia est. Et neq fuit calor debilis q ipm bullire faceret et puerteret i acedine: neq calor fort q ipz pcoqueret. Et est flegma ipse vitrei spulsi grossi vitro liqfacto filis i sui viscositate et pōderositate. Qd plerūq est acre: et plerūq saporē nō hēbit. Et vī q illud ex eo qd est grossū saporē non hns sit crudū: aut cōuertit in crudū. Et hec quē est illa flegmatis spēs q in principio rei erat aquosa frigida: q neq puit: neq res alia ei admixta fuit: sed lic pmā sit recōdita donec fuit ingrossata et frigiditas fuit ei addita. ¶ Jā igit declarat⁹ est q corrupti flegmatis modi ex pte sapor ipi⁹ sunt q tuor: saluz: acre: pōticū: et insipidum. Et ex parte sue essentie sunt quatuor aquosuz: vitreū: mucilaginosuz: et gypseuz. Crudū vero in collectiōe mucilaginosi cōtinetur. ¶ Colera autē rubea: alia ē naturalis: alia est q est supfluitas non naturalis. ¶ Naturalis ē spuma sanguis cui⁹ color est rubeus clarus: et leuis: acuta: et ipso magi fuerit calida erit eius rubedo maior. Que cū in corpe gnat: in duas diuiditur partes: quarum vna cū sanguine vadit: et altera ad chistum trāsmittit fellis. Illud

vero qđ de ea vadit cū sanguine: cum eo penetrat cā necessitatē iuuamēti. Necessitas vero ē vt sanguini admisceat ad nutrienda mēbra: in quorū compositionib⁹ magnam colere rubee pte esse opz fm modū quez meret de diuisione sicut pulmo. Sed iuuamētū est vt sanguinē subtiliet ⁊ i utinerib⁹ ipm pene trare faciat. Qđ hō d ea colatū ad chistim trāsmittit fellis cā necessitatē trāsmittit: ⁊ utilitatis. Necessitatē aut est scđz totū corp⁹ qđ est ipm a supfluitate mūdare: aut fm vnū ipm mēbrū qđ ē sei nutrire. Utilitatis hō duo sūt iuuamēta. Vnū ē intestina a stercore et flegmate viscoso abluere. Et aliud itestina ⁊ ani musculos pūgere: vt qđ sit eī necessariū sentiat: regestio nes emittat. Jōg sepe accidit colica cā opulationis q̄ sit i foramine qđ a felle descēdit ad itestina. ¶ Nō naturalis. hō colera: alia est q̄ a natura egredit⁹ ppter causas extraneas que ei admisceat. Alia ē q̄ a nāegressa cōp cām in se: q̄ ei⁹ substantia est nō naturalis. Partis pme ē alia q̄ est scita ⁊ famosa: ⁊ ē illa cui eē neū illd qđ ē admixtū ē flegma cui⁹ gñatio magis ē i epate. Et alia est que est minoris fame ⁊ illa cui extraneū qđ est admixtū est melancolia. ¶ Nota autē ⁊ famosa: aut est colera citrina aut est colera vitellina flegma nāg cui admisceat colera: qñg est tenue: gñatur ide pma. qñg ē gross⁹ ⁊ gñatur ide scda. f. colera q̄ duoz vitellis silis erisistit. ¶ Que aut minoris ē fame ē illa q̄ colera vocat adusta que aliq̄ duoz gñat modorū. Vn⁹ ē

vt cola in se adurat ⁊ accidat ē ea cinereitas s⁹ ei⁹ subtile nō separetab ipm cinereitate imo cē nereitas i ea pnuat: ⁊ hec qđ ē ei⁹ peior. Et ali⁹ ē vt colera nigra extrinsec⁹ ad eā veniat ⁊ cū ea misceat: ⁊ hec qđ ē melior. Vn⁹ aut spēi colere color ē rube⁹: s⁹ nō ē clar⁹: neqz flouid⁹: imo magis ē similis sanguini: s⁹ nō ē re nūis: ⁊ plerūqz a suo colore pp aliquid mutata cās. ¶ Que hō iut substantia extra nām est: alia est cui⁹ gñatio sepi⁹ ē i epate. Alia est cui⁹ gñatio magis ē i stomacho. Et illa qđ ē cui⁹ generatio magis ē ab epate est vna spēs q̄ cū qđ in sanguie ē subtile adurū cui⁹ spissitudo colera est nigra. ⁊ q̄ i stomacho magis gñat duas h⁹ pres: praflina. f. ⁊ virtū de: vt erugo eris ⁊ mibi qđ ē vt praflina ex vitellina gñat cum adurit. Cū ei adurit adustio in ea efficit nigredinē q̄ cū citrinitate mixta gñat viriditas. ⁊ zinaria hō vt mibi q̄ gñat ex praflina cū tm adurū donec ei⁹ hūo rositas siccat ⁊ ad albedinē rdi re incipit pp sui siccitatē. Calor nāg i hūido corpe i pms nigredinē efficit: deinde dñudat ipm nigredine qñ ei⁹ oino finit hūiditatē. Et qñ supfluit i eo ipz albi ficat. Et hoc qđ ē i lignis attēde q̄ pu⁹ i carbonē trunt: deinde i cinerē. Calor. n. in hūido efficit nigredinē: ⁊ ei⁹ ppario albedinē. Et frigiditas i hūido albedinē operat ⁊ nigredinē i ei⁹ ppario. hec tñ duo iudicia q̄ i praflina sunt iudicia. hec aut spēs q̄ dī zinaria oib⁹ colere rubee spēs bus calidior existit: ⁊ peior: magis pñiciosa: rdi q̄ ē de suba ve

Liber primus.

nenorū. ¶ Colere at nigra: alia est naturalis: alia si naturalis supfluitas. Nalis ē bōi sanguis ferz fbulētia z supfluitas in ppariōe ad sanguinē: qz oēs hūiores dicūt supfluitas i ppariōez sanguis: cui⁹ sapor inter dulcedinē z pōticitatez existit. Que cū i epe gñat i duas sepaſ ptes: q̄rū vna i sanguinē penetrat z alia ad splenē transmittit. ¶ Pars autē q̄ cū sanguine penetrat vadit cū eo cā necessitatē z vtilitatē. Necessitas hō est vt sāguini admisceat eo mō q̄ dz i nutrimento cuiusqz mēbro rū i q̄m cōplexionib⁹ magnam melācolie pte esse opz sicut sūt ossa. Utilitas hō est vt sāguinē refrigerat z pfortet: inspillet ip suz. ¶ Et pars ei⁹ q̄ ad splenēz trāsmittitur est illud quo sanguis nō indiguit que ad ipsuz vadit cā necessitatis et vtilitatis. Necessitas hō aut est scdm corp⁹ totum. s. vt a supfluitate mūdet: aut h̄yvnū mēbrū qd est vt splenē nutriet. Utilitas hō iō accidit qz i os stōachi q̄ si mlgēdo p̄sunt. Et hec qdē vtilitas duob⁹ ē modis. Vno qz os stomachi strigit z confortat: et inspissat. Alio vt i ore stōachi cōmōtionē faciat pp acedine: z excitet ad famē z facit desideriu. ¶ Debes at scire qz colera rubea q̄ ad chistum trāsmittit felleis ē illd q̄ sāgu nō indiget z illd qd a felle egredit est illd q̄ fel nō indiget. z si colera nigra q̄ ad splenē trāsmittit ē illd q̄ sanguis nō indiget: et illd qd a splenē egredit ē illud q̄ nō indiget splē. Et quēadmodū illa colera rubea postrema enigilat h̄tutē exp̄tūā iferi⁹ sic colera

ista nigra postrema h̄tutē appetitūā enigilat sup⁹. Unisitoco oib⁹ meliorib⁹ factorū la⁹. Meīlācholia hō nō naturalis nō est admodū hypostasis z fecis: imo ē admodū adustiois z cineritatis. Res nāqz hūide cū reb⁹ ter restrib⁹ admiscenē: sepaſ ter streitas ab eis aliquo duoz modorū: aut ad modū hypostasis z tale q̄ie illd de sanguine ē melācolia naturalis: z admodū adustionis: qdē cū resolutū subtiler spissum remanet: z tale q̄ie illd est de hūiorib⁹ est melācolia supfluens: z ista qdē vocatur colera nigra: z neqz habuit hypostasis nisi sanguis. Ex siegmate em ppter sui viscositātē nihil descendit. Sicut ex olo ex colera rubea ppter sui subtilitātē ter restreitat spauitate: z sui motus assiduitatez: z ppterea illud qdē ea a sanguine separatur in corpore est parū: nō descendit res de qua sit curādū: nec cū sepaſ morat nisi parū: s. putreſcit aut a corpe expellit: z cū putreſcit ei⁹ subtile resolutū z spissūz ma net z h̄t colera nigra adusta z h̄ hypostasis. ¶ Melācholia at que est superfluens: alia est que est cinis colere z qd de ea adurit q̄ est amara: iter quā tñz colera rubea quā adustā vocam⁹ existit differētia qz illa ē colera rubea cui cinis h̄t fuit admixt⁹ hec hō nō est nisi cinis per se cognitus cui⁹ subtile fuit resolutū. Alia ē q̄ ē cinis siegmatis z qd de eo adustū fuit z si siegma valde subtile z aquosum fuerit cinis ei⁹ erit salius. z si nō trahit ad acedine z pōticitatez. Alia est que est cinis sanguinis z qd de eo ē adustū z hec qdē salis

ad paucā trahens dulcedinem. Alia ē q̄ est cinis melācolie nā-
lis: q̄ si subtilis fuerit: erit eius
cinis: z q̄ de ea adustū est valdē
acre: sicut acetū q̄ cū sup terre
faciē cadit ebullit: z ei⁹ odor est
acris a quo musce fugiūt z alia
z si grossa fuerit mior: erit acre
dis cū pōticitate pauca. ¶ Ma-
le igit colere nigre species sunt
tres: colera rubea cum adurif
z eius subtile resoluitur: z due
alie diuisiones quas post eā di-
xi⁹. Melācolia vō flegmatica
ē tardioris impedimēti z mali-
tie. Et melācolia colerica est q̄ ē
fortioris malitie et velocioris
corruptiōis: verūti est suscepti-
bilior curatiōis q̄ ille. De alijs
vō duab⁹ diuisiōibus q̄ magis
acris est deterior existit. Si tñ i
ei⁹ pncipio auxiliū p̄sto fuerit:
citi⁹ medicatiōne recipiet. Ter-
tia vō q̄ min⁹ sup terrā ebullit z
min⁹ i mēbra penetrat: tardius
pimit: s; ad resoluēdū z ad ma-
turandū z medicatiōne recipiē-
dū magis est effrenis. he g sunt
species humorū nō naturalij et
supfluentij. ¶ Inquit Gal. q̄ di-
xit q̄ humor naturalis solūmo-
do est sanguis: z alijs hūores sūt
supfluitates quib⁹ nō eget: non
dixit verū. Si em̄ solus sanguis
esset humor: q̄ mēbra nutrit: oia
in suis p̄plexionib⁹ z essentijs si-
milis foret. Os aut carne duri⁹
nō existit: nisi q̄ sanguis cui sub-
stantia dura melācolica fuit ad-
mista ipm nutrit. Neq; cere-
brū mollius est carne: nisi q̄ s;
guini q̄ ipm nutrit: substantia
mollis flegmatica fuit admixta
Ip̄m quoq; sanguinē alijs inue-
nimus admistū humouib⁹ q̄ ab
eo separant. Cum em̄ extrahit

ordinatim ponit ichoatim visu
discernitur qd̄ separatur in par-
tē q̄ est sicut spuma: z est colera
rubea: z p̄ter q̄ est sicut fer z res
turbida etiā est melācolia: p̄tē
q̄ est sicut albumē ouorū z ē fleg-
ma. z partē aquosam q̄ ē aquo-
sitas cuius supfluitas in vīna
euacuatur. Aquositas nāq; non
est ex humouibus scōis: neq; est
nisi ex eo quod bibitur z nō nu-
trit: neq; ē necessaria nisi i nutri-
menti attenuatione z penetra-
tiōe: humor nāq; est quod ex
quod bibitur z comeditur ē nu-
triens. Quod autem dico nutri-
ens volo intelligi qd̄ est in potē-
tia sile corpi. Qd̄ aut in potētia
corpous. s. hūani similitudinez
h; est corpi⁹ p̄mistū nō simplex.
Et aqua q̄dē est simplex. ¶ Sūt
autē quidā hominū q̄ opinātur
corpous virtutē sanguinis seq̄
multitudinē: z ipsius debilitatē
sequi eius paucitatez. S; nō est
ita. Qd̄ vero attenditur est dis-
positio ei⁹ quātitatis que de eo
corp⁹ ingredit. ¶ Et sunt quidā
q̄ opinant q̄ cū humores aucti
fuerint: aut diminuti postq̄ cor-
pora hūana sūt cōparationem
fuerint qua dñt in q̄ritate vni⁹
ad alterū sanitas erit p̄seruata.
S; nō est ita. humores nāq; p̄-
ter istud mensurā i q̄ritatē p̄ser-
uatā h̄re dñt nō in cōparatione
alteri⁹ hūoris: imo i se cū custo-
dia mēsuratiōis quā hñt i p̄pa-
tione vni⁹ ad alter. ¶ Adhuc q̄
dē remāserūt de reb⁹ humorū q̄
stiones: q̄ nō medicis s; tñ per-
tinēt p̄his: adeoq; eas p̄termisi.

De equalitate generatiōis
humorum. Cap. 2.

Nutriens masticatiōe aliq̄
habet digestiōne. Supfici
t iij

Liber primus.

es est omnis superficiei stomachi
pinguis existit: imo est ac si uia
esset superficies: neq; in eo uirtus
digestina est: ut cumq; masticatu
tetigerit: aliqua ipm puerfioe
pmutabit. Et i hoc qdē auxilia
tur salina acq̃sita p digestionē
quē cadit calor innat⁹. Ideoq;
tritū masticatū in maturatio
ne furculorū ⁊ extruraz opera
tur qd nō opat tritū cū aq̃ tri
tū neq; illud q̃ cū aqua coq̃tur
et dixerūt qdā qd signū ostēdēs
nobis masticatum iam parū in
cipit digeri ē q̃ neq; pm⁹ odor
neq; sapor in eo inuenit. ¶ De
de postq; stomachū ingredit i
tegra digeritur digestioe: nō pp
stomachi calorem tñ: s; ppter ca
lorem membrorū que ipm circun
dāt: ⁊ a dextra qdēz epar: ⁊ a si
nistra splen. splē nāq; calefacit
nō ppter sui substantiā s; ppter
arterias ⁊ uenas multas q̃ i eo
sunt: ⁊ ab interiori qdēz est zir
bū adipinū q̃ cito suscipit calo
rē causa adipis ⁊ ad stomachū
reducit: ⁊ superius quidem cor
mediāte diafragmate ab eo ca
lesfacto. ¶ Cumq; nutritēs i p̃mis
digerit sit sua essentia in mul
tis alialium auxilio ei⁹ qd ei ad
miscetur de eo quod bibit. ple
rūq; chil⁹: ⁊ est substantia liq̃da
ptifane in spissitudine similis.
Deinde ei⁹ subtile ⁊ stomacho
⁊ intestinis attrahit: ⁊ puiasue
naz q̃ mēsarice uocant ipelli
tur q̃ sūt uene subtiles dure: oī
bus intestis continue. Cumq; p
eas impellit: rur ad uenaz puenit
epatis q̃ porta uocat: et pene
trat in epar in diuisionibus et
ramis porte intrātib⁹ ⁊ se mi
norātib⁹ ⁊ subtiliātib⁹ ad mo
dū capilloz: occurrentib⁹ ouis

cijs diuisionū radicū uene que
a gibo epatis ascēdit. Et nō fa
cit ipaz penetrare in illas coan
gustationes nisi melior pmutatio
aque bibite supra id quo indi
get corp⁹. cū q̃ in istaz uenarū
villis diuidit sic q̃si e partotali
ter rāgat hui⁹ chili totalitatē:
⁊ pp illud tūc ei⁹ operatio est
vehementior: ⁊ fortior: ⁊ uelocior:
⁊ tunc coquit. ¶ In oī aut deco
ctione que est hmoi est resq̃ est
sicut spuma: et res que est sicut
hypostasis: ⁊ res fortāscerit cū
eis aut q̃ ad adustionē ptinet:
si decoctio supflua fuerit: aut
res q̃ nō ē bñ cocta ⁊ decoctio
fuerit mior q̃ decet. Spūa aut
est colera rubea. Et hypostasis
est melācolia q̃ ambo sūt natu
rales. Adusti uero subtile ē ma
la colera rubea. Et ei⁹ spissūz
melancolia mala nō naturalis
Et qd nō bñ coctū est flegma est
Quod autē de hoc toto res co
lata ē q̃ est bene cocta ē sāgnis
Qui tñ q̃diu est in epate subti
lior existit q̃ debet ppter aq̃sā
supfluitatē q̃ ppter rem quā di
rimus ē necessaria. ¶ Istud nō
qd est sāgnis cū ab epate sepa
rat ab aquositate supflua illi
co mūdāt q̃ necessaria nō ē nisi
ppter causam quādam q̃ iam
sublata est. ¶ Extrahit ergo aq̃
sitas a sāguine in uena q̃ ad re
nes descendit et fert fecū sāgui
nē q̃ ad renes nutriendos sua q̃
tute ⁊ q̃litate bonus existit:
nutritq; renes vinctuositas hui⁹
aq̃sitas ⁊ sāguieitatis: deide
aliq̃ qd remanet ad vesicā ten
dit: ⁊ post ad uirgā. Sāguis aut
eēntie bone p uenā magnā ad
gibositatē epatis ascēdentē va
dit ⁊ rēdit p uenas que ab eayr

rami separant: deinde gedegul
venarum: postea fedenechi gedegul
post in suggestib: segnechi:
deinde in venis q sunt sicut villi
capillarib: siles: postea sanguis
ab eaz: osticis: resudando labifi
mebra er pre diuisa. ¶ Sanguis q
ca efficiens calor: est spar. ¶ Et
ca materialis est qd de nutrieti
bus est temperatu rde potibus
bonis. ¶ Et formalis ca ipsius
est decoctio noua. ¶ Et ei⁹ cau
sa finalis est vt nutriat corpus.
¶ Efficiens vero colere rabee ca
est igneus calor: supfluus: r pro
prie in epate. ¶ Et ei⁹ ca mate
rialis est qd de nutrieti⁹ e sub
tile calidu dulce r vinctuosum r
acutu. ¶ Et eiusca est formalis
decoctionem ad superfluitatez
pedere. ¶ Et ei⁹ finalis ca e ne
cessitas r utilitas quas noiani
mus. ¶ Efficiens aut flegmatis
causa est caliditas attenuata.
¶ Et ei⁹ materialis ca est qd de
nutrieti⁹ est grossum humidu
viscosu r frigidu. ¶ Et ei⁹ ca for
malis est decoctiois attenuatio.
¶ Et ei⁹ finalis ca e necessitas ei⁹
¶ Et utilitas ipi⁹ qnoia uim⁹.
¶ Melancolie aut hypostasine
qd ca efficiens est calor: tempe
rar. Sz ca efficiens aduste est ca
liditas q ab eflutate e egressa.
¶ Et ei⁹ ca materialis e q d nu
trientib: e vehementer grossu r
paucē hūditatis: r eoz calz est
forti⁹ illo. ¶ Et ca ei⁹ formalis
est fer hypostasina fm vnu duoz
modoru: vnde neqz labif: neqz re
soluit. ¶ Et ei⁹ ca finalis e necessi
tas eius r inuametu ipi⁹ qnoia
uim⁹. ¶ Melia aut fit mlti: aut
propter caliditatem epatis aut
splenis debilitatem: aut ppter
frigoris vehementiam cogelan

tis: aut ppter pstrictiois pene
ratiā: at pp egritudies q multe
r plix fuerūt qre pp illd hūores
facti sunt cineres. ¶ Cūqz melā
cholica multiplicat r inter sto
machū reparat: stat: sanguis r bo
noz hūoz gñatio cū ea miorat.
¶ Sanguis minuet. Debes at sci
re q gñatiois hūoz cāe calitas
r frigiditas cū alijs existūt cāis
Sz caliditas efl: sanguine gñat.
Et supflues colaz gignit rubēā
Multūqz supflua meliam gñat
pp supfluitatē aduistiōis. Et fri
giditas qd em flegma gñat. Et
multū supflua gñat meliam pp
superfluitatē pgelatiōis. ¶ De
bes aut attendere vtutes passi
uas cū vtutū actiuaz equi di
stātia. ¶ Neqz opzvt sit creduli
tas q ois ppo sibi gñat silez n
sui hūū p accūs: lz nō sit p essen
tiā. ¶ Cōploni em mltoties ac
cidit vt hūū gñet. frigidā nāqz
cōploz sicca plerūqz gñat hūidi
tatē e fneā nō pppueniētiā: sz p
pter digestiue debilitatē. Et hūi
qd eoz cōplonē hūis est hō macer
cui⁹ iūcture sunt lare: rē leuis: r
ipse e timorofus: r frigid⁹ tactu
r sauis. r vene aguste r silitur
huic q gñat senū deflegmatis
lz certa senū ppo frida sit r sic
ca. ¶ Debes at scire q sanguis
r q cū eo labif tertiā hz iuenis
digonē. Et cū p mbia diuidit vt
vnu qd eoz suū fciat nutrimetu
hz digonē qrtaz. ¶ Supfluitas
igit digonē sprie q est in stomā
cho p intestinoz egredit viam.
Et scde digonis q sit in epate su
pfluitas plm cū vna egredit.
Qd aut de ea remāet: ad splenē
r fel tendit. Quarum vero dige
stionū remanentiū superfluita
tes per resolutionem q nō sen

Liber primus. 6

nitur: et per sudore et per foridices extrinsecus egrediuntur. Cuius pars est quod per foramina egreditur sensibilia sicut per nares: et infirmum auditus: aut non sensibilia sicut per poros: aut extra nas sicut per aperturam: aut quod nascitur ex additionibus in corpore sicut pili et ungues. **De**bes autem scire quod si alicuius humorum subtiles existunt: eorum euacuatio eius debilitat: cui multum nocet in sui fortitudinis suorum pororum amplitudo: propter quod resoluendū sunt debilitas et quod humores subtiles ad euacuandum resoluendū sunt faciles. Quod autem ad resoluendum et euacuandum est facile spiritui facile associari potest in sua resolutione: cum eo igitur resoluunt. **Et** debes scire quod quoadmodum humores isti in suis generationibus cāshnt sic et in suis motibus habent causas. **M**otus autem res calide sanguines mouent: et colerā rubeas: et fortasse mouebūt melancholicā: et forte faciet eam. **Q**uius homo si egma forte reddat reliquos melie spēs. **E**t et ipsemet estimationes mouet humores ubi gratia sanguine ei mouet res inueni rubeas quod propter phibem illū ex cuius nariibus sanguis fluit: res solēdore habet rubeū aspicere. **E**t hec quod dicimus de humoribus et eorum generationibus. **Q**uod vero propter uos et deuotiores debent sapientiarum opifices et non medici.

Doctrina quinta

Doctrine ante ad sciendum quid sit membrum et sue partes. **C**apitulum.

Emembra autem sunt corpora quod prima humorum generantur commixtione: quoadmodum humores sunt corpora que ex prima cibo etiam generantur commixtione

sicut cibi sunt ex prima commixtione generati elementorum. **M**embrorum autem alia sunt que sunt simplicia: alia sunt que sunt composita. **E**t simplicia quod de sunt quorum quācūq; sensibile assumpseris partem in nomine et diffinitione erit tota composita: sicut caro in suis partibus: ros in suis partibus: et terra in suis partibus et his similia. **I**deoque similiter vocatur partium. **C**omposita vero sunt illa quorum quācūq; accepis partem in nomine et diffinitione tota composita non erit sicut manus et facies: propter faciem non est facies: neque propter manus est manus. **E**t vocatur membra instrumentalia: eorum sunt alie infra ad complendum motus operationes. **P**rimū membrorum similitudine est os: quod durum est creatum: quoniam ipsum est corporis fundamentum et substantia motui. **D**on est ipsum vero est cartilago quod ex osse existit mollior: idque flexi potest est omnibus alijs membris durior. **C**uius namque in creatioe fuit: ut ossi cum corporibus mollioribus per ipsam mollior fieret continuatio: et ut durum cum molli non absque medio proportionaret: duro enim molle lederet: et propterea in homine percussio et perstrictio si non esset compositio ordinata sicut est in osse spatule et hypochondriorum et in ossibus costarum: et in ludo quod est sub thorace et ut per ipsum etiam foret melior tractatio se ad inuicem fricatum uicinitas: ne sua duritie ruperent: et etiam ut alijs musculis se extendendo ad aliquod penetrat membrorum in quo os non existat cui innitatur et a quo confortetur: sicut palpebrarum musculi ut sit ibi substantia oculi conditio eorum: et defensio: et plerūq;

etiam in multis locis est necesse
rem aliquam rei inniti q̄ nō sit
dura. in ultimo sicut epiglotti.
¶ Postea sunt nerui q̄ sunt cor
pora a cerebro orta aut anucha
alba ad flectēdū mollia: et ad se
parādū dura: ad hoc creati vt p
eos mēbra sensum habeāt et mo
tum. ¶ Post neruos sunt corde
q̄q̄ dē sūt corpora q̄ ab extremi
tatibus musculorū oriūtur et ner
uis simulantur. et ad mēbra ten
dētē mobilia plerūq̄ sua retractione
retrahūt mēbra ppter mus
culi ptractionē et pgregationē
et ppter retroisus reductionē: et
q̄q̄q̄ relaxāt relaxamēto sui p
pterea q̄ musculus dilatat̄ cur
ad suū redit sitū: aut supra mē
surā q̄ ei⁹ h̄z lōgitudō: et supra
dispōnē quā h̄z cū i suo natura
li existit situ addit: sicut i q̄bus
dā videmus musculis: qui q̄dē
sem p̄m sunt ppositi ex neruisq̄
ad musculū tendūt: et ab altera
parte egrediunt: et ex corporib⁹
de quib⁹ post choridarū relatio
nē tractabim⁹. Et hec q̄dē sunt
q̄ ligamēta vocātur q̄ etiā h̄zyi
suz et tactū neruosa existūt: et ab
ossib⁹ veniētia ad musculū va
dūt: et sūt fila ip̄a et nerui in eo.
Qd̄ ergo est supra partē muscoli
vocat̄ caro. Et qd̄ ab eo separāt̄
et ad iūcturā vadit et mēbrū mo
tū colligif i seipso et pmutat̄ cor
da. ¶ Post eas aut sunt ligamē
ta q̄ p̄dirim⁹: q̄ etiā sunt corpora
neruo silia: quorū qd̄ sūt q̄
absolute ligamēta vocātur: et q̄
dā sunt q̄ noie alahachab: vt al
chahabapropuant. Illud vō q̄
ad musculū extēdit nō vocat̄ ni
si ligamētū. Et illud qd̄ ad mus
culū nō extendit: s̄z t̄m qd̄ est in
ter duo externa ossium iūcture

cōtinuat̄ aut iter alia mēbra: et
vna rē alū firmiter annectit pp
qd̄ ligamētū vocat̄: et q̄q̄q̄ noie
alahachab vel alchahab appo
puat̄. Ligamētū vō nullū sen
sus habuit: ne pp motū et frica
tionē doleret. Inuamētū āt li
gamētū ex eo qd̄ p̄missus est per
pendit. ¶ Et post ligamēta sūt
arterie: q̄ sūt corpora q̄ a corde
nascunt̄ cōcaua: in lōgitudinē
extensa: neruosa et in sui suba li
gamenta habentia motiōes
dilatādo se et pstringendo: q̄ ex
q̄etibus discernūtur qd̄ ad hoc
fuerūt create vt cor enēret: et su
mosus vapor ab eo expellat̄: et
spūs mēbris corporis distribu
tur. ¶ Post sunt vene q̄ arterijs
similes existūt: s̄z sunt ab epate
et sunt quiete: q̄ qd̄ fuerūt crea
te ad hoc vt sanguis mēbris q̄
sunt in corpe partiat̄. ¶ Deinde
sunt pāniculi q̄ sunt corpe de fi
lis neruosis nō sensu pcepti ter
ta: quorū spissitudo tenuis exi
stit dilatata: aliorū corporū sup̄
cies coopietia et cōtinētia ea pp
inuamēta. ex q̄b⁹ est vt summā
eorū i sua figurā factura custo
diat̄: et ex eis ēvt ea ab alijs cor
pib⁹ suspēdat̄: et eis anectāt me
diatibus neruo et ligamēto: q̄ si
la facta fuerūt: ex q̄b⁹ texti fue
rūt sicut rhenes dorso: et ex eis ē
vt mēbra fin sui subam sensum
nō h̄ntia per ip̄os habeant sup
ficiē sui essentia sentientē: q̄ illō
qd̄ ei occurrit sentit: et accidēta
liter sentit qd̄ i corpore accidit
qd̄ eis inuolutū est: et hec qd̄ dem
mēbra sūt sicut pulmo: et par sp̄lē
et rhenes: hec em̄ sua suba nullo
mō sentiunt: sed neq̄ sentit illō
qd̄ in eis p̄cussione facit nisi qd̄
de pāniculis sup̄ ea existat cūq̄

Liber primus.

in eis accidit vñtus aut ap̃a sen-
tit: s; vñtus sentit p̃anicul⁹ acci-
dēt aliter ppter extensionē q̃ cō-
tingit in ipo: ap̃a vñtus sentit p̃i-
cipiū p̃aniculi ⁊ eius appēsiōez
accidēt aliter: ideo q̃ mēbrū ap̃atis
grauitate laxat. ¶ Postea ē ca-
ro q̃ ē loco: vñtus vacuoz īpletio: q̃ ī
hoīū membrorū situ in corpore
eristit: z īpōrūz fortitudo īqua
sustentat. ¶ In vno quozq; vero
mēbro ē virt⁹ naturalis q̃ ei res
nutrimēti pplet. Et hoc quidez
ē nutrimētu attrahere ⁊ retine-
re: z assimilare ⁊ vñtre ⁊ supflui-
tatē expellere. ¶ Et post hec q̃-
dē mēbra diuersificant. Sūt eiz
eorū q̃ dā q̃ pter hanc virtutē in
sup aliā virtutē hñt q̃ ab eis ad
aliud pcedit. Et quedā sunt eo-
rū q̃ hoc nō hñt. Et aliter. Que-
dā eoz sunt q̃ pter hāc virtutē in
sup virtutē hñt q̃ eis ab alio in-
fluit ⁊ sunt eoz q̃ dā q̃ nō. ¶ Cuz
ergo cōpositio fiet: sequet q̃ est
mēbrū suscipiēs tribuēs. ⁊ mē-
brū tribuēs ⁊ nō suscipiēs: ⁊ mē-
brū suscipiēs ⁊ nō tribuēs: ⁊ mē-
brū neq; suscipiēs neq; tribuēs.
¶ De mēbru aut tribuētis et su-
scipiētis inuētiōe nō dubitam⁹
in cerebro nāq; ⁊ epate oēs pue-
nerunt medici q̃ vñūq; eozū
virtutē vite suscipit ⁊ calorē na-
turālē z p̃m a corde et vñūq; eoz
p̃ncipiū hz virtutis quam
alijs tribuit: sed cerebrū quidē
p̃bet sensum fm quosdam abso-
lute: ⁊ fm quosdā nō absolute
epar ē p̃ncipiū nutrimēti fm
quosdā absolute: ⁊ fm quosdā
nō absolute. ¶ De mēbru aut su-
scipiētis z nō tribuētis īnētiōe
nō dubitamus: sicut caro est q̃
sentiēdi virtutem ⁊ vite suscipit
⁊ nō ē alicui⁹ virtutis p̃ncipius

quā aliq; vñlo mō tribuat. ¶ De
alijs vñ duab⁹ diuisionis p̃tib⁹
in vna earum medici a magno
p̃hor diuersificati sunt. P̃hor:
nāq; magnus dixit q̃ mēbrū tri-
buēs z nō recipiēs ē cor: p̃m est
oim virtutū p̃ma radix: z oib⁹
alijs mēbris suas tribuit virtu-
tes q̃b⁹ nutriunt ⁊ vñūt ⁊ q̃b⁹
cōphendunt et q̃b⁹ mouent. ¶ De
dici ⁊ quidā p̃mōz p̃hor has
virtutes in mēbris partiti sunt: ⁊
nō dixerūt q̃ sit mēbrū tribuēs
⁊ nō suscipiēs. Et p̃hi q̃ dē fmo
cū subtiliter certificat est vera-
cior. Sed medicorū sermo in p̃i-
mis cū attenditur ē magis ma-
nifestus. Postea in alia diuio-
nis pte diuersificati sunt medi-
ci inter se. z p̃hi inter se. ¶ Una sc̃i
secta dixit q̃ ossa ⁊ caro nō sen-
tiētia ⁊ eoz similia nō pdurant
nisi p virtutes p̃prias que sunt
in eis: q̃ nō ab alijs p̃ncipijs eis
influxerunt: sed p illas virtutes
cum nutrimentum eis trāsmi-
titur sibi sufficiūt: neq; ip̃a ali-
rei virtutē tribuunt: neq; etiā
aliud membrū eis aliā tribuit
virtutem. Alia vero secta dixit
q̃ virtutes iste nō sunt eis p̃prie
sed ab epate ⁊ corde in genera-
tionis p̃ncipio eis influxerunt
⁊ in eis quiete pmanerūt. ¶ De-
dico tamen non attineret in se
quando demonstratiua proce-
dar argumentatione. Unde de
his duab⁹ diuisionibus ad ve-
ritatem exitus proueniat: neq;
patet ei semita ad hoc inquātū
est medicus: neq; hoc ip̃s in ali-
qua suarū p̃scrutationum ⁊ sua-
rum actionū impedi. ¶ Debet
aut scire ⁊ credere in diuersita-
te p̃ma q̃d est non ei curandum
virtū cor sit p̃ncipium sentiendū

et motu cerebri et virtutis nutriti-
onis epatis: aut non sit. Cerebrum
namque sine potestate habet principium
aliorum actionum existit comparatio
ne aliorum membrorum. Et epar sicut
actionum naturalium nutritum prin-
cipium existit aliorum membrorum pre-
paratione. Et de alia quodammodo diuersita-
te debet scire et credere quod non est ei cu-
raturam virtutis naturalis in ta-
li quod est os in principio generationis
ab epate venerit: aut per suam
met operam mereatur: aut nihil sit
eorum. Sed debet credere quod
hec virtus ad ipsum non pertinet nisi
ab epate. Nam si iter ea via clau-
deretur: eius actio destrueretur: quod
admodum sit in sensu et motu cum
neruis qui proueniunt a cerebro
stringitur. Virtus vero illa ossis na-
turalis facta est dum eius per-
mascerit complexio. Et tunc qui-
dem explanabit ei diuersitas ha-
bitudo: et videbit membra prin-
cipalia que sunt: et membra prin-
cipalibus deferuentia: et membra non
principalia absque seruitio. De
bra vero principalia sunt membra
que primarum virtutum que in corpore
existunt que ad hec sunt necessa-
rie ut singulare: aut species per-
durent principia habent. Secun-
dum vero singularis durabilitas:
et sunt tria principia. Cor quodammodo est
principium virtutis vite. Et cere-
brum quodammodo est principium virtutis sen-
tiendi et mouendi. Et epar quodammodo
est principium nutriendi. Sed hec
speciei durabilitas sunt principia
lia hec tria: et etiam aliud quartum
quod speciei existit proprium. Et sunt
testiculi quoniam rei sunt necessarii et
ad rem aliam inuatiui. Necessitas
ergo est ad ipsam generandum quod
genealogia conseruat. Inuamen-

tum vero est ad hoc ut complectum
forme detur: et plerumque masculina
et feminea perseruatur: que specie-
bus alalis accidit: sunt insepara-
bilia: et nec sunt ex rebus iactis
tatis essentiam ingredientibus.
Membrorum vero deferuentium
alia sunt que seruitute deferunt
preparatoria: alia que seruiunt serui-
tute latouia. Et preparatoria que
dem seruiunt vocatur utilitas. La-
touia vero seruiunt absolute voca-
tur. Seruiunt autem preparatoria est
antequam principale operetur. Et lato-
ria seruiunt postquam principale opera-
toris vero finis preparatoris: sicut
pulmo et eius finis lato-
ria: sicut arterie. Cerebrum vero finis pre-
paratoris: sicut epar et alia nutri-
menti membra et custodie spiritus: et la-
toria: sicut nervi. Epatis vero pre-
paratoris: sicut stomachus et la-
toria: sicut vene. Et testiculorum que
dem finis preparatoris sunt sicut membra
que antequam ipsi generant sperma. Sed
eorum finis lato-ria: sicut virga in viris et
vene que sunt inter eos et ipsam et in
mulieribus sicut sunt vene que sp-
ma ad locum conceptionis impellunt
et mulieres insuper habent matricem
per quam spermatis completur utili-
tas. Galenus autem dixit quod membrorum
alia sunt que operationem tantum efficere
habent: alia que inuamentum tantum: et alia
sunt que operationem et inuamentum habent
primum est sicut cor. secundum est sicut
pulmo tertium sicut epar. Dico
autem quod per operationem operis intelligi il-
lud quod cum re solum operationum in
vita singularis ingredientium comple-
tur: aut in ipsa permanentia: sicut
cor in generatione spiritus. Et
per inuamentum operis intelligi illud
quod preparatur ad alterius membrum
operationem suscipiendam: et tunc erit
operatio completa ad dandam sin-

Liber primus. 6

gulari vitā: aut speciei permanen-
tiā: quē admodū pulmo aerē p-
paratū cōstat. Ergo inq̄stū dige-
ritionē scōaz adeo pfectā efficit
q̄ ad s̄guis ad ip̄met nutriti-
dū sit bon⁹ actionē opatus est.
Et inq̄stū opationez efficit q̄
in alia expectata operatiōe au-
piliatur: inuamentū efficit. Et iā
denno dicemus q̄ mēbroz alia
sūt q̄ gñantur ex spermate que
sūt similiū partiū mēbra pr̄ter
carnēz adipē. Et alia sūt q̄ ex s̄-
guine generātur sicut adeps et
caro. Qd̄ cimen pr̄ter hec duo
et duobus gñatur spermatib⁹
masculorū spermatez spermate
mulierū. ¶ Sed secundū sermo-
nē eius qui de sapientib⁹ verifi-
cavit de spermate masculi gene-
rat sicut gñatur cascus de coa-
gulo: rde spermate mulieris ge-
nerat sicut cascus gñat de lacte
Et sicut principiū coagulatiōis
est i coagulo: ita p̄ncipiū coagu-
lationis forme ē in spermate vi-
ri. Et sicut p̄ncipiū coagulatiōis
est i lacte: ita p̄ncipiū coagula-
tiōis forme. s. p̄tutis patētis ē
in spermate mulieris. Et quē ad-
modū vnūquodq̄ duoz coagu-
li vcz lactis ē ps substantie casei
q̄ sit ex eis: ita vnūq̄q̄ duoz sp̄-
matū ē ps substantie embrionis.
¶ Hoc aut̄ h̄bū nō parū imo m̄-
tū verbis sal. est p̄trariū. Sibi
nāq̄ v̄r q̄ cuiq̄ duoz spermatū
inest virtus coagulatiua r̄tutis
coagulationem suscipiēs. Et p̄-
pter hoc nō se prohibet quin di-
cat quod virtus coagulatiua in
masculis est fortior: r virt⁹ coa-
gulationem suscipiens est for-
tior in feminis. ¶ Qualiter aut̄
sermo in hoc certifice: inueni-
tur i n̄ris libris q̄ sunt de sapien-

tis radicalib⁹. ¶ Postea h̄o san-
guis q̄ in tpe menstruoz a mu-
liere separabat sit nutritiuentū.
¶ S3 alia ps ei⁹ ē q̄ in similitu-
dinē puerit̄ substantie spermat̄
r mēbroz q̄ ex eo generant̄r erit
nutritiuentū augmētās ip̄m. Alia
pars ei⁹ est q̄ non nutritiuentū sit
adhuc s3 est cōueniēs vt coagu-
let ad iplenda loca mēbroz pri-
moz vacua r sit caro et adeps.
Et alia pars ei⁹ est supfluitas q̄
nulli harū duarū rege bona: et
remanet vsq̄ ad horā p̄r quam
vt pote natura supflua expellit
Cūq̄ infans parturit: sanguis
quē ipsius epar gñat huius san-
guis vices supplet: r gñatur ex
eo qd̄ ab illo sanguine gñabat.
Et caro quidē ex sanguine gña-
tur spisso quem caliditas r siccī-
tas coagulant. Adeps vero ex
eius aquositate r vinctuositate
gñatur quam frigiditas coagu-
lat: iōq̄ ipaz caliditas resolu-
tū. ¶ Vēbra at̄ q̄ ex spermate sunt
creata: cū solutiōnē continuita-
tis patiuntur certa cōtinuitate
nō restaurant̄: nisi pauca ex eis
r in paucis habitudinib⁹ r i era-
te pueritie: sicut ossa r rami ve-
naz parui: non em̄ magni neq̄
arteriarū. ¶ Cū em̄ aliq̄ eoz ps
seuigis nihil loco eius nascit̄: r
hec qd̄ sunt sicut ossa r nerui.
¶ Illa h̄o q̄ ex sanguine sūt crea-
ta: renascunt̄ post p̄titionē suā
r p̄tinuant̄ tali suba q̄lis sūt ip̄a
sicut caro. ¶ Et illud qd̄ qd̄ est
creatū ex sanguine in q̄ adhuc
virtus existit spermat̄is dū non
dum inter ip̄m r sperma tps in-
tercessit nisi parū: illud mēbrū
q̄n tollit iterū nasci pōt: sicut dē-
tes in erate pueritie. Cū at̄ san-
guis ad aliā puerfus fuerit con-

plexione nō iterum renascetur.
¶ Et dicemus etiā q membrorum
sentientiū mobiliū plerūq mor
z sensus sūt pncipiū est vn⁹ ner
uus: z plerūq separant: et erit
pncipiū cuiusq pntis neruus.
¶ Et dicem⁹ q oīm iteriorū q
pāniculis sūt inuoluta: pannicu
lus ex vno pāniculorū pect⁹ aut
vtrē coopientū nascit. Sz eorū
q in pectore sūt pāniculorū ori
go sicut dyaphragmatis z vena
rū z arteria z pulmonis est ex
pāniculo iteriore q costas tegit
z mēbroz qdē z venaz q sunt in
vtrē pāniculi oriūt ex ymphac
q interi⁹ vtris coopiūt muscu
los. ¶ Oia qz membra carnosa
sunt: aut villosa sicut caro q est
in musculis: aut villis carētia si
cut epar. Et nullus qdē mor⁹ fit
nisi p villos. Voluntari⁹ ho mo
tus fit cā villorū q sunt in muscu
lis. Et naturalis sicut mor⁹ ma
trix z venaz. Et cōposit⁹ sicut
motus trāsglutiedi fit villis p
prijs p formā situ lōgitudinis z
latitudinis: z trāsfuersionis. At
tractioni ho sunt villi q in lōgi
tudine protēdunt. Et expulsiōi
villi q in latitudinem tendunt
pstringētes. Et retentoriū villi q
ex trāsfuersione vadunt. ¶ Mēbro
rum autem que vnam habēt tu
nicā sicut venarum z vesice tres
villos species aduicē sūt texte
Et mēbroz q sunt duas habē
tia tunicas villi qui in latitudi
nē tēdūt sp in extrinseca erubūt
eorū tunica: z alij duo in tunica
eorū extrinseca. Illi tñ q i lōgitu
dine pēdunt ad supiciē magis
declināt extrinsecā. Cui tauter
nō creati fuerūt nisi ne attrahē
di et expellendi villi simul exi
stāt: imo meli⁹ ē vt villi attrahē

di z retinēdi sint sūt nisi in itesti
nis: nō est multa indigent retē
tiōe: sed attractiōe z expulsiōe.
¶ Et dicemus etiā membrorum
neruorū corpa a sui substantia
aliena pntētiū: alia sūt q vnam
habent tunicam: z alia q duas.
¶ Que autem duabus cōsistunt
tunicis nō aliter creata fuerūt
nisi propter viuamenta multa.
Quorū vnum est multa necessi
tas multe custodie fortitudinis
sue corpeitatis: ne scindatur cā
fortitudinis mor⁹ ei⁹ qd pntet
i eis: sicut arterie. Sz cōz ē multa
necessitas multe custodie in re
corpis quod in eis est recōditū
ne resoluat z egrediat. Reso
lutionis vero timor: prouenit cā
sue raritatis si vnā haberet tu
nicam. Et exitus timor: est ideo
q propter hoc etiam ad scindē
dū essent apre. Et hoc quidē cor
pus quod in eis est recōditum
est sicut spiritus z sanguis qui
in arterijs sunt recōditi in quo
rum custodiā valde est studēdū
z de qbus timetur ne pro nihilo
recedāt. Spūs quidē ppter res
olutionē. ¶ Et sanguis quide
ppter rursū. ex hoc nāqz maxi
mū timeēt malū. Terti⁹ ē qm cū
alicui mēbro fuerit necessarius:
vt sit ipius attractio et expul
siō motu vehemēti: factū est vnicui
qz eaz singlr instrū sine pmit
tione: hoc est sicut stomach⁹ z
intestina. Quorū est qm cū volū
tas fuerit vt vnaqueq mēbru tu
nica opatiō: q ē ei ppta sit ppa
rata: z vnaqueq duarū opatio
nū acciderit pp pplexione ab al
teri⁹ operationis cōplexione di
uersam: sicut meli⁹ iter eas diuis
dere: sicut stomach⁹ in quo sūt
volūtas sentiēdi virtutē esse: qd

Liber primus.

quidem nō sit nisi in mēbro ner-
uoso z digerēdi. qđ sūt nō sit ni-
si p mēbrū carnosū. ¶ Unicuiq;
igitur harū duarū rep tunicam
posuerūt p se tunicā nervosam
p̄tuti sentiēdi: z tunicā carnosā
digestiōi. Et nā qđ ē itrisecā tu-
nicā fecit nervosam. Et extrinse-
cā carnosam. Pōt nāq; digeren-
tis opatio ad id qđ digestū ē in
potentiā sine occurſu puenire.
Sentiens hō id qđ sentitur non
potest sentire: nisi obuiando ei
sensu vcz tactus. ¶ Et dicemus
etiā q sūt qđā mēbra: quoz cō-
plexio sanguini est ppinqua. nō
ergo indiget sanguis in eoz nu-
trimēto multoties pueri: sicut
carnis. Quapp i ea neq; forami-
na facta fuerūt: neq; vētriculi: in
qđ^o aliquāto tpe nutrimentū qđ
ei digerit imoret: z deinde caro
ei eo nutrita: imo illico cū ei nu-
trimentū occurrit i ipaz puerit.
Et sūt ex mēbris qđā quoz pple-
rio a sanguis pplexiōe valde ē
remota. ¶ de oꝝcū necesse fuerit
sanguinē ea nutrire: oportebit
vt in similitudinē substātie eoz
multis puerſionib^o ordinati cō-
uertat sicut os. Quapropter in
creatiōe ante vnu positū fuit fo-
ramē qđ eoz nutrimentō tāto cō-
tineat tpe quāto illō in ei^o simi-
litudinē cōuertatur. sicut in osse
cruris z adiuto: q; aut foramina
multa in ipsis diuisa: sicut i osse
mātibule inferioris. Et mēbris
qđē q sic sūt necesse est vt nutri-
mēto āpliori qđ eis tūc sit neces-
serepleant vt paulatī z paulatī
pcedāt illud i sui similitudinē
puertēdo. ¶ Membra aut fortia
supfluitates suas ad mēbra de-
bilia sibi vicina expellunt: sicut
cor: ad ascellas: z cerebrū ad lo-

ca q sunt post auriculas: z epar
ad inguina.

¶ Doctria. vi. cuius est summa
vna: z vnum capitulum.

¶ Summa est de virtutibus cu-
tus sex sunt capitula.

¶ Sūme q ē doctrine septe q est
dictionis prime quod est de
generibus virtutum fm ser-
monem vniuersalem.

¶ Capitulum. i.

Virtutum z

operationū adiū-
tē alie ex alijs co-
gnoscūtur. Ois ei
virtus opationis

existit inīitū. Neq; aliq opatio
puent nisi ex p̄tute. Jōq; vtrasq;
q in vno posuimus capitulo.

¶ Virtutū aut gña z opationū
ex eis puenientū apđ medicos
sūt tria q sūt gen^o p̄tutū vitaliū
z gen^o p̄tutū nālīū z gen^o p̄tutū
aiālīū. ¶ Et multis qđez phlo-
sophoz z medicz oib^o: z p̄cipue
Gal. vř q vnaq; p̄tutū mēbrūz
pncipale hz qđ ei^o existit mine-
ra: z a q ei^o pcedūt opationes.
Et vř eis q p̄tutis aiālis sedes
sit cerebrū: z ipi^o ab eo pueniāt
opatiōes. ¶ Et q p̄tutis nālīs du-
as hz spēs. Et vna spēs ē cui^o fi-
nis ē custodire idēidū z pser-
uare ipz q mīstrat i re nutrimentū
q; usq; ad finē crescētie ei^o nutri-
at corp^o. Et hui^o qđē spē sedes
z opationū ipi^o pcell^o est epar.
Alterā hō spēs ē cui^o finis ē spe-
cie pseruare q ē mīstrās i re gña-
tiōis: z sepat ex hūiorib^o corpis
sp̄matis substātiā: deide ipm in
format sui creatoris p̄cepto. Et
hui^o qđē spē p̄tatio z opatio-
nū ipi^o puer^o sūt testiculī. ¶ Vir-
talis hō p̄t^o ē illa q spūs i eē cō-

fernat: q̄ sens⁹ z mot⁹ vehiculū
existit, z ip̄ reddit aptū ad eo
rū ip̄sioes recipiēdas cū ad ce
rebrū puenit: z facit ip̄m potē
tē dādi vitā vbi cūq̄ expādit. et
hui⁹ qd̄ hui⁹ sedes z opatiōis
ip̄s⁹ pcell⁹ ē cor. ¶ Oib⁹ at p̄his
maiori. i. Aristoteli v⁹ q̄ omniū
istaz opationū pncipiū existit
cor. Sz p̄mag opationū eaz ma
nifestatio i hie p̄dict⁹ existit p̄n
cipiū. quēadmodū apud medi
cos cerebrū ē sentiēdi pncipiū.
z post h⁹ q̄s sens⁹ hz mēbrū i q̄
ei⁹ appet opatio. Pretea cū p̄si
derāt sicut dñt z certificāt inue
niūt rē sicut v⁹ Aristoteli: z nō
quēadmodū ip̄s v⁹z iueniūt
tractat⁹ in os effectos ex p̄pōn
bus sufficiētib⁹ z h̄ necessarijs i
q̄b⁹ nō assequunt nisi q̄ ex reb⁹
appet. ¶ Medico at ingētu medi
cus h̄ attiet vt p̄sideret q̄ sit ha
rū duaz sniaz vitas: sz illd̄ p̄si
derare p̄his aut phisicus dz.
¶ Medic⁹ aut cū p̄cedit ei mē
bra h̄ p̄noiaa istaz p̄tutū p̄nci
pia existere h̄ curat i eo q̄ d̄ eē
medicatōis p̄siderat an ex alijs
habeat p̄ncipijs q̄ sūt ip̄s p̄no
ra vel non: neq̄ illud ex eis exi
sit que p̄his non ei leuia facit.
¶ De virtutibus naturalibus
quibus ministratur. Ca. 2.
Uirtutū hō nālū: alie sūt q̄
sūt ministrātes: alie sūt q̄
ministrat. ¶ Et ministratāz q̄
dē duo sūt ḡna. Unū gen⁹ mi
nistrat i re nutriti⁹: ad hoc vt i
diuiduū remāeat: qd̄ i duaz p̄
rit spēs: nutritiua: z crescitua.
Et alteruū gen⁹ ministrat i nu
triciēte ad hoc vt remaneat spēs:
qd̄ etiā in duaz diuidit spēs in
generatiuā z formatiua. ¶ Vir
tus hō nutritiua ē illa que nu

tries in nutriti puenit sicut dñt
nē, idē p̄ ip̄m restauratiōez ei⁹
recupet q̄ dissolutū fuit. ¶ Vir
tus at crescitua ē illa q̄ i totū⁹
corpis diametr⁹ addit hz p̄por
tionalitatē naturālē quatenus
ip̄sum ad finē augmētū pducit
p̄ illud qd̄ ip̄m ex nutritiēte igre
dit. ¶ Nutritiua hō virtus cre
scitue seruit: eo q̄ nutritiua
q̄nq̄ affert nutriti⁹ ei qd̄ dissol
uitur equale: q̄nq̄ minus: q̄nq̄
plus. Sz crescitua nō erit nisi
cū qd̄ ingredit plus fuerit eo
qd̄ dissoluit. Non tñ totū qd̄ ra
liter existit est crescitua. 3. m
pinguari em̄ post macredinē i
etate p̄sistētie est hui⁹ secte: nō
tñ est crescitua. Nō est em̄ au
gmētū nisi illd̄ qd̄ fm̄ naturālē
p̄portionalitatē in oib⁹ existit
diametr⁹ q̄ten⁹ ip̄m ad cresce
tie pducit cōplemētū. Welceps
hō post h̄ nullo mō ē ibi crece
tia: z si sit ibi ipinguatō. Quē
admodū an p̄sistētiā nō existit
ē ariditas: sz sit ibi macredo
lz illd̄ lōgr⁹ existat z a necessa
rio exiēs mag⁹. ¶ Et nutritiue
q̄ dē opatio trib⁹ p̄ticularibus
cōplet opatiōib⁹. Una est p̄mu
tatiōis lube cōphēsiō q̄ est san
guis aut hūor q̄ est i potētia p
pinq̄ in effectū sicut mēbro. Qd̄
q̄nq̄ fallit quēadmodū in egri
tudie p̄tingit q̄ atrophā vocat
que est nutritiēti defect⁹. ¶ Et
alia ē adherētia q̄ est vt h̄ rece
ptū nutritiū p̄pleto effectū effi
ciat. s. vt mēbu p̄s fiat. qd̄ plerū
q̄ fallit quēadmodū i hydropi
si p̄tingit carnosā. ¶ Et tertia ē
multitudo q̄ est vt hoc receptū
q̄ iaz factū est ps mēbu ponat
ei ab oib⁹ p̄tib⁹ simile vlsq̄ in
essentia z colore. Qd̄ q̄nq̄ fal

lit quēadmodū ptingit i alba-
ras 7 mopheas. Cābiū ei 7 ad-
herētia iā ibi sūt repta: s3 silitu
do n̄ ibi inuenit. Et hāc qdē opa-
tionē efficit h̄r⁹ imutatiua q̄ ē
vna d̄ h̄ruti⁹ nutritiue 7 ē in
hoie vna i gñe 7 p̄ncipio p̄rio:
s3 i mēb⁹ siliū p̄tū diuersifica-
tur. ¶ In vnoq3 em̄ mēbro exi-
stut h̄r⁹ s3 ei⁹ p̄plexionē q̄ nutri-
mētū i ei⁹ p̄uertit silitudinē di-
uersa h̄rute q̄ nutrimētū alit⁹
p̄mutat. Immutata h̄o q̄ ē in
epate opatōez efficit toti corpi
cōez. ¶ S̄natiue h̄o h̄ruti⁹ due
sūt sp̄s. vna ē q̄ i mascul⁹ 7 semis
sp̄ma gñat. Alia q̄ diuidit h̄ru-
tes q̄ sunt in sp̄mate: p̄miscet
eas tēperādo s3 q̄ vnicuiq3 cō-
uenit mēbro: dās neruo cōple-
xionē p̄pā: 7 ossi p̄plexionē p̄-
pūā. hoc tñ totū puenit de sp̄-
mate siliū p̄tū 7 siliis p̄mixtio-
nis. 7 hāc qdē h̄rute vocāt me-
dici h̄rute immutatiuā p̄miti.
¶ Vir⁹ h̄o i formatiua ip̄mēs
ē illa ex q̄ p̄cepto sui creatoris
p̄cedit mēbroz lineatio: 7 ip̄o
rū figuratio: 7 p̄cauitas 7 fora-
mina: 7 leuitas: 7 alpitās: 7 eo-
rū sit⁹: 7 ip̄oz p̄tinuitas: et ad
vltimū opatiōes q̄ ex finib⁹ di-
mēstionū eoz p̄dēt. ¶ Et huic
qdē virtuti ministrātes sunt q̄
rē nutrimētū ministrāt ad spe-
ciē custodiendā et sunt virt⁹ nu-
tritiua et crescitua.

De virtutib⁹ naturalib⁹ mi-
nistrantibus. Cap. 3.

Virtutes h̄o nāles q̄ mini-
strāt tñ h̄rute nutritiue
sūt ministrātes q̄ sūt h̄ruti⁹ h̄rutes
attractiua retētiua: digestiua:
7 expulsiua. ¶ Attractiua vero
sunt creata ad attrahēdā nutri-
mētū: q̄ qdē opat h̄ villis mem-

bri i q̄ est fm̄ lōgitudinē p̄tēsi.
¶ Et retētiua sunt creata vt iu-
uatiuū r̄tineat dū h̄rutes ip̄m
iuuātes: eo opant q̄ ab ip̄o ali-
mēto suscipiūt: qdē eadē efficit
villis q̄ ex trāfuerio p̄dunt.
Et ē ēt cū villi q̄ s3 latitudinez
icedūt auxiliū p̄bēt. ¶ Digesti-
ua h̄o ē illa q̄ qdē attractiua at-
trahit 7 retinuit: retētiua i esse-
tia p̄uertit aptā h̄ruti i ea p̄-
mutatōez faciētū opatiōi: 7 cō-
plexionē q̄ p̄uertit i nutritiis i
effectū ē p̄pētēs. ¶ Hec ē em̄ ei⁹
opatio i iuuatiuū q̄ vocat digō
¶ Ei⁹ h̄o opatio ē i supfluitati-
bus: vt si possibile fuerit eas i
hāc mutēt dispōnē q̄ ē vocat di-
gō. Aut vt eaz egressiōē a mē-
bro i q̄ sūt retēte faciē efficit cū
expulsiōe eaz attenuādo esse-
tiā si q̄ p̄hibz fuerit grossities
aut igrossiādo si q̄ uetat fuerit
rēuitas. At icidēdo si q̄ p̄hibz
fuerit viscositas. 7 hec qdē opa-
tio vocat maturatio. est tñ eaz
digō 7 maturatio synonyma di-
cunt. ¶ Expulsiua at ē illa q̄ su-
pfluitatē expellit ex nutrimēto
residuā q̄ ad nutriēdū n̄ ē p̄ue-
niēs aut q̄ excedit mēsurā q̄ suf-
ficiat ad nutriēdū: q̄ n̄ ē necessa-
ria: aut eūat i receptaculo sibi
apto sicut vinū in vesica. Et h̄
qdē virt⁹ has expellit supflui-
tates: aut p̄ p̄tes 7 foramina q̄
sunt eis p̄parata: vel si nō fue-
rit ibi foramina p̄parata a no-
bili expellit ad ignobile 7 adu-
ro ad laxū. Cūq3 i p̄te expulsiō-
nis fuerit dēclinatio meri sup-
fluitatē nō p̄uertit eā virt⁹ ex-
pulsiua ab illa semita iquātū
possibile fuerit. ¶ His at h̄ruti⁹
h̄ruti⁹ naturalib⁹ h̄ruti⁹ p̄-
me sūt q̄litates s3 caliditas
frigiditas:

frigiditas: siccitas: et hūiditas. ¶ Sed caliditas seruatiūz om
nib⁹ quatuor p certo ē cōe. ¶ Fri
giditas hō cū alicui eaz seruāt
accidētaliter z nō essētaliter.
Qd em̄ frigiditati iest essētalr
est vī i oib⁹ virtutib⁹ sit hūa qm̄
oim virtutū opatiōes p motūz
eristūt. Et hoc qdē i attractiōe
z expulsiōe manifestū eristit.
S3 i digestiōe etiā qm̄ digestio
cōplet p ptes ei⁹ qd fuit igros
satū z inspissatū ptiēdor adiū
gēdo ei qd attenuatū fuitz sub
tiliatū. Et hē qdē motiōes sūt
separātes z tēpātes. Retētina
hō operat villos mouēdo trās
uerfos fm figurā pphēsiōis bñ
factā. Et friditas qdē est para
liticū faciēs: z mortificās: z ab
oib⁹ phibēs opatiōib⁹. Ad re
tētiōē tñ faciēdam accidētalr
cōfert qm̄ villos fm bone cōpie
hēsiōis figurā t3. Qd g i opatio
nib⁹ virtutū essētalr igrediūt:
s3 tali pparat istrū dispositiōē
q ipz suā custodit opatiōē. Et
expulsiua qdē a friditate inuat
ppea q vōsitatis phibet fie
ri dissolutionē q ad expellēduz
inuat z q: i ei⁹ auxiliat grossi
tie: z ppterea q villū q h3 lati
tudine pēdit expūmētē hūit
z inspissat ipm: z hē ē istrumē
tū pparare: z nō est in ipsamet
opatiōe auxiliū ferre. Et frig⁹
nō intrat i seruitiū harū virtu
tū nisi p accidēs. Si nō in ipsa
met ingrederet: opatiōib⁹ no
ceret z motiōes debilitaret. sic
citas hō i triū virtutū opatiōi
bus necessaria eristit: q sūt due
mutatiua localiter z retētina.
Duab⁹ hō localr mutatiuis: q
sūt attractiua z expulsiua: pber
siccitas auxiliū eo q mltā eis

efficit sustētatiōē q i motu est
necessaria: motu vcz spūs qhas
virtutes ad suas dōfert opatiōes
ipulsiōe vehemēti quā z talem.
Qlis ē ipsa hūoralis phibet su
rus cū in substantia fuerit spūs
aut istrumētū. S3 retētine pp
cōstrictiōē. Digestiua aut pl⁹
idiget hūiditate. ¶ Post hāt
cū iter q̄litates actiuas z passi
uas cōparauer⁹ iquātū iste vir
tutes eis idiget repies virtutes
retētina pl⁹ idigere siccitate q̄
caliditate eo q tps i q qescere
d3 vill⁹ retētine mai⁹ ē tpe i q
moueri d3 vill⁹ q h3 amplitudi
dinē tēdit ad pstringēdū. Naz
tps qd est ad mouēdū est illud.
qd caliditate idiget z ē breue.
Et totū reliquū tps ei⁹ opatio
nis ē ad tenēdū z ad qescēdū. z
q: puerorū pplerio pl⁹ dclinat
ad hūiditātē: nō h⁹ h i eis pl⁹
est dūbilis. Attractiua hō pl⁹ in
diget caliditate q̄ siccitate:
qm̄ caliditas adiuuat i attra
ctiōe i eo q maior ps sue opa
tiōis ē mouer: z pl⁹ necesse ē ei
monere ptes sui istrumētū q̄
qetas facer: z cū siccitate strige
re. hec ei h⁹ n tñ idiget mto
motu s3 plerūqz ēt motu idiget
vehemēti. z attractio qdem sit
aut virtute attractiua quēadā
modū manes attrahit ferrum:
aut iplēdo vacuū: sicut aq trahit
hī i azaracha: aut calore sicut
in lāpade attrahit oleū i3 h ps
tertia reducat necessario ad i
plēdū vacuū apō certificātes: i
mo ē ipamet. Cū g h⁹ attracti
ua caliditaz habuerit auxiliū
fortior erit attractio. Expulsiua
hō min⁹ idiget siccitate q̄ attra
ctiua: z retētina. Qd em̄ idiget
cōstrictiōe retētine: neqz inle
Articella. ¶

Liber primus

parabilitate attractiue et pstri-
ctione ei⁹ et circūdatiōe attra-
cti tenēdo ptes istrumētū dōec
ad illas alteri⁹ ptes attractio
pueniat. et ad vltimū nullo mo-
do idiget expulsina quiete sed
motu et inspūlatiōe pauca q̄ ad
expūmēdū et ad expellendū ta-
li adiuuet mēsurā q̄ten⁹ p ipaz
remaneat instrumētū; figuram
expūsiōis et pstrictiōis pseruās.
Quēadmodū i retētiua tēpus
longū. et in attractiua tps bre-
ue ē necessariū donec partiū at-
tractio vnā applicet aliq̄ idq̄
siccitate parū idiget. Que aut
pl⁹ eis oib⁹ indiget caliditate
est digestiua: q̄ siccitate nō in-
diget sed hūiditate vt nutriēs
efficiat ad penetrādi i forami-
na et ad figurā recipiēdas aptū
reddat. ¶ Neq̄ p̄t aliq̄s dicere
q̄ si hūiditas in digerēdo esset
inuatiua: pueri possent res dur-
ras digerē. Nō em̄ puenit pue-
ris nō posse illū i iuuenib⁹ pos-
se ppter hoc: s; ppter homoge-
neā et homogenee elōgationē.
Quod ei ex reb⁹ durū existit cō-
plexioni puerorū non est homo-
geneū. Virtutes igit digestiue
corā eo non operant̄ neq̄ ipsuz
recipiūt retētiue: s; cito ipsum
expellūt expulsine. Iuuenū ho-
cōplexionib⁹ est id cōueniēs: et
ad eos nutriēdos pueniēs. et ex
hoc quidē collectū est qd̄ retēti-
ua idiget cōstrictiōe et figurarū
pstrictiōis fictione lōgo tēpore
et paucō motiōis adiutorio. Et
attractiua pstrictione indiget
et strictione pstrictiōis tpe breuissi-
mo et in motu multo idiget au-
tilio. Et expulsine ē necessariū
stringere tū sine fixiōe de qua
non est curādū. Et indiget ad-

intouio ad motū faciēdū. Et dis-
gestiue est necessariū eliquare:
et tēperare: idq̄ virtutes iste q̄li-
tates illas q̄tuor: ieq̄ nāl⁹ ope-
rari faciūt reus ieq̄titer idiget.
¶ De virtutib⁹ aialib⁹. Ca. 4.
Virtutes sūt animales iiel
aligi volūt pillas: virtutes
illā que cum in mēbris recepta
fuerit pparabit ad recipiēdum
p̄tutē sens⁹ et mor⁹ et opatiōis.
vite: q̄b⁹ etiā admiscēt timo-
ris et ire motiōes: p̄p̄ea q̄ eis
reperiūt dilatationē et cōstri-
ctionē q̄ accidit spūi q̄ huic cō-
parat⁹ est virtuti. ¶ Nos autē
explanabim⁹ summā hāc: et di-
cem⁹ q̄ quēadmodū ex hūorū
spūlitudine fm̄ aliquā p̄plexio-
nē substantia generat spūsa q̄ ē
membraū aut pars mēbri: ita ex
humorū vaporib⁹ et eorū subti-
litate fm̄ aliquā cōplexionem
substantia generat et subtilis est
spūs. et sic apud medicos separ-
pume generationis est p̄ncipi-
piū: ita cor generationis secun-
de p̄ncipiū existit. et hic sp̄ri-
tus cū fm̄ cōplexionē prouenit
quā debet habere: ad hāc virtu-
tem recipiēdā preparat⁹: deide
omnia illa preparat mēbra ad
recipiēdum omnes alias vir-
tutes animales et etiā reliq̄s.
¶ Virtutes eq̄dē animales in
sp̄ritu q̄dē et in mēbris nō pro-
ueniūt nisi postq̄ hec vitalis p-
uenit virtus. Ideoq̄ licet p̄tu-
tes animales alicui⁹ mēbri de-
struant⁹: viuū tamen mēbri: q̄
adhuc existit: nisi hec p̄t⁹ i eo
fuerit d̄structa. Nōne vides qd̄
membraū stupidū aut paraly-
ticū vnūquodq̄ fm̄ humiditatē
est nō habens sensum neq̄ mor-
iū. aut propter cōplexionē que

prohibet ipm eos recipere: aut propter opilationē que accidit inter cerebrum et ipsum in neruis qui ad ipsum proueniūt et tamen ipsum est uiuum. et mēbrum cui accidit est nō habens sensus neq; motum et accidit ei ut putrefiat et corrūpatur. In membro ergo paralitico est uirtus que ei⁹ custodit uitā donec cum remotum fuerit quod prohibet profuatur ad ipsuz h⁹ sensus et motus. Ipsum nāq; preparatū erat ad suscipiendū eā propter uirtutis uitalis sanitatē in eo. Prohibens em̄ non prohibuit nisi ut nō eam in effectu reciperet. Sed mēbrū nō sic est mortuum. et preparans non est uirt⁹ nutriendi tantū: ita ut diu camus q⁹ q⁹ diu uirt⁹ nutriendi affuerit uiuū erit: cū destruetur erit mortuū: qm̄ hoc ipm h⁹ uirtuti afferem⁹ nutritiue fortasse em̄ plerūq; in aliquo eius opatio destrueret. et membruz uiuū remanebit. et fortasse plerūq; remanebit ei⁹ opatio et mēbrū tēdit ad mortē. et si uirtus nutritiua in q⁹ est nutritiua esset ipsa uirt⁹ q⁹ parat ad sentiendū et mouendū vegetabilia p⁹ parata foret ad sentiūz et motū recipiendū. Restat ergo ut si preparās alias res q⁹ p⁹ uia sequat⁹ opationē q⁹ uocat uirt⁹ uitalis et ipsa q⁹ dē est prima uirt⁹ que in spiritu prouenit cū spiritus ex subtilitate humorū pcedit. Deinde ipm em̄ philosophuz Aristotelem per eā recipit principū et aliaz primā ex q⁹ alie p⁹ fiūt uirtutes. harū uero uirtutū opationes ab hoc proueniūt spiritum in principio reificut etiam sensus ap⁹ medicos

non prouenit per spiritum antea male qui est in cerebro nisi ad crystalloydē penetrat aut ad liquā et alia. Cum ergo p⁹ spiritus in uentriculum peruenerit cerebri cōplexionem recipiet et erit pueniēs ut ex eo pueniant h⁹ uirtutū opatōes q⁹ i eo p⁹io repte sūt: et sūt in epate: et sūt i testiculis. Et apud medicos quidē nisi postq⁹ spirit⁹ in cerebro ad alia cōuertitur cōplexionē non preparat ad recipiendū animā q⁹ est principū motus et sensus. et sūt in epate h⁹ prima p⁹ierio iā inuenit ad recipiendū h⁹ uirtutē p⁹ mā uitalē. et sūt in uinoquoq; mēbro. Apud eos em̄ unūquodq; opationū gen⁹ alia h⁹ animā. et neq; est alia una ex q⁹ h⁹ uirtutes iste p⁹luunt: qm̄ huius summe aggregatio est alia. et siquidē p⁹ma cōplexio iā adiuit uirtutē primā recipiendā: tūc iā dedit uitalē ubi puenit spiritus et uirt⁹ q⁹ sunt ei⁹ pfectio. hec aut uirtus ap⁹ eos nō sola sufficit ut ipm per ipsam oēs alias suscipiat h⁹ uirtutes nisi p⁹ia puenit cōplexio. Preterea dixerūt q⁹ uirtus hec preter hoc q⁹ ipa est pparās uitā: est etiam motus substantie spiritualis subtilis principium ad mēbra et principū cōstrictionis et dilationis aeris attracti et pulsus. Affert em̄ adiutorū in cōparatione uite quod est passio: et in cōparatione opationū anime: et pulsus prebet auxiliū quod est actio. et hec quidē uirtus uirtutibus naturalib⁹ simillat: ideo q⁹ non uoluntate pueniunt unde profuunt. et similitur uirtutibus aialibus ppter opationū earū diuersitatē ipsa em̄ dilatat et pstrigit. simul mo

Liber primus 6

uet ergo duobus motib⁹ p^otra-
rū. ¶ Philosophi at cū aīam
terrenā dicere volūt perfectio
nē corporis naturalis instrumē-
talis: z volūt dicere principū
omnis virtutis ex qua et ipsi
motus pueniūt et operatiōes
diuerse erit igitur hēc virt⁹ se-
cundum philosophorum sentē-
tiam virtus animalis sicut vir-
tutes naturales quas nomina-
uimus apud eos virtutes vocā-
tur animales. Quod si nolue-
runt dicere animam sē hāc in-
tentionē sed volūt dicere virtu-
tem que est principū cōprehē-
dendi et mouendi qđ ex aliq^o
puenit cōprehensione volūta-
rie. et naturalem volūt dicere
pro omni virtute ex qua opa-
tio puenit in suo corpore scđm
hui⁹ forme diuersitatē: nō erit
virtus animalis: sed erit natu-
ralis z altioris ordis qđ sit h^o
quā medici vocant naturālē. z
si naturalē vocauerint illā qđ rē
nutrimēti ministrat z puerit:
siue ad h^o vt remāeat idividuū
siue vt remaneat species: si erit
hec naturalis sed erit tertium
gen⁹. z qđ ira timor z silia eorū
huius h^oit⁹ sūt passiōes: tūc l^o
eor⁹ pūcipia sint sensus et esti-
matio z h^oitutes apprehēdētes
huic tñ cōparate sunt virtuti.
huius aut virtutis declaratio
nem certificare: z an sit vna an
plures: i sapiētia pūnef natu-
rali qđ philosophie ps existit.
¶ De virtutibus animalib⁹ cō-
prehendentibus. Ca. 5.

In virtute autem animali
due copulantur virtutes:
qđ rū ipa est sicut gen⁹ vna est si-
cut virt⁹ cōprehēsiua. z altera
h^oit⁹ motiua. ¶ Et p^oprehēsiua

qđ ē sicut duag⁹ virtutū genus.
Vna virtus cōprehēsiua ē ma-
nifeste. z altera virtus cōprehē-
siua occulte. ¶ Et virtus quidē
manifeste p^oprehēsiua est sensu-
bilis qđ est gen⁹ sē quosdā qnq⁹
virtutū z octo sē alios. Quod
si dixerimus qđ sint quinq⁹: erūt
virtus vidēdi: z virtus audiēdi
z virt⁹ gustādi: z h^oit⁹ tāgēdi: z h^o
tus odorādi. Et si dixerimus qđ
sint octo: erit hui⁹ cā: qđ plurib⁹
certificatorūz videt qđ tact⁹ sint
plures virtutes. s. qđ tuor: et po-
nunt proprie vnūquodq⁹ qđ tuor
generū tactus virtutē per se: si-
cet in mēbro sensibili sint cōia
sicut gustus z tactus in lingua:
z visus z tact⁹ in oculo. hoc aut
certificare est phi. ¶ Et virtus
quidē cōprehēsiua occulte z
non sentiens est sicut gen⁹ qnq⁹
virtutū. ¶ Vna est virtus qđ vo-
catur sensus cōis z phātasia. Et
apud medicos qđ ē sunt vna vir-
tus. Sed apud certificātes que
sunt ex phis: due sunt virtutes.
¶ Sensus em cōis est illa qđ oia
sensu percepta recipit: z ppter
eor⁹ formas patitur qđ in ipa co-
pulāt. ¶ Phātasia nō est illa qđ
eas custodit postqđ pūgūt z reti-
net eas post sens⁹ absētiā z qđ hāz
duapē recipiēs alia ē a custodiē-
te. hoc aut certificare ē philoso-
phi. Sz qđ tuor: cūq⁹ fuerit ei⁹ se-
des z opatiōis ei⁹ pūcipiū ē ate-
rior: cerebri vētricul⁹. ¶ Et scōa
qđ ē ē h^oit⁹ quā medici vocāt cogi-
tatiuā. Sz certificatores vocāt
qnq⁹ imaginatiuā: qnq⁹ cogitāt
uā. Si ei impauerit eis h^oit⁹ esti-
matua aialis quā postea noia-
bimus: z ipsam z ad suā puenit
opatiōnē: vocāt eā imaginatiuā
Et si h^oit⁹ rationalis ei impauerit z

reduerit ea ad illud quod ei predestinatur vocatur virtus cogitativa. Quocumque tamen modo fuerit iter hanc virtutem et prima existit differentia quod pia est recipiens et custodiens id quod ad eam pervenit de formis sensu perceptis: et ista est illa que se exercet in eis que in imaginatione recordata sunt exercitio proponendi et dividendi et singulas efficit formas quemadmodum ad eam perveniunt a sensu: et alias formas ab eis diversas sicut hominem qui in morte volat smaradino. Sed phantasia non ponit coram te nisi ostendit recipit a sensu. Et huius quidem virtutis sedes est ventriculus cerebri medius. Et hec quidem virtus est instrumentum virtutis que pculdubio in animali est occulta apprehensiva et est estimativa. Et ipsa quidem est virtus qua animal indicat quod lupus est inimicus et filius est dilectus: et qui annonam prebere convenit est amicus a quo non est fugiendum: et hoc iudicium sed modum existit non rationale. Amicitia enim et inimicitia non sensu sunt percepta: neque sensus eas apprehendit: neque eis indicat nisi virtus alia. et licet non sit apprehensio rationalis: est tamen pculdubio aliqua apprehensio non rationalis. homo etiam plerumque videtur hac virtute in multis suorum iudiciorum procedit quemadmodum animal non rationale. Et hec quidem virtus dividitur a phantastica: quoniam phantastica sensu percepta retinet: et hec in perceptis sensu intentionis discernit non sensu perceptas. Et separatur ab ea quam imaginativam vocamus et cogitativam: quoniam illi operationes nullum sequitur iudicium: sed istius operationes non solum iudicium: sed etiam iudicia sequitur. Et illius operationes sunt in sen-

su perceptis compositionem facere. Et istius operatio in sensu perceptis iudicare intentiones extra sensum. Et quemadmodum in animali sensus est iudicans de formis sensu perceptis: similiter existimativa est iudicans de intentionibus illarum formarum que ad existimativam perveniunt et non ad sensum. Quidam autem hominum sunt qui presumunt et hanc virtutem imaginativam vocant: sed non tamen curamus quod de nobis non disputamus: sed intentiones et differentias intelligere debemus. Et medicus quidem non est curandus ut hanc virtutem sciat. Impedimenta namque operationum eius impedimenta operationum aliarum virtutum que sunt antequam ipsa sequantur sunt sicut phantasia et imaginativa et memorialis et postea nominabimus. Et medicus quidem non curat nisi de virtutibus ex quibus cum in suis impedimentis accidit lesio pervenit egritudo. Quod si lesio accidit operationi alicuius virtutis causa impedimenti quod accidit per operationem alterius virtutis et eius fueritque impedimentum illud sequitur malitiam compositionis alicuius membrum aut corruptionem positionis: sufficit medico ut sciat impedimentum illud propter malitiam positionis membrum aut sue positionis corruptionem accidit: ad hoc ut eum medicina ei subveniat aut ipsum ab eo custodiat: et non curat scire disponere virtutis: cui quod accidit non accidit nisi si nullo mediante postquam sciverit disponere eius cui accidit illud quod accidit sine medio. Tertio hominum illarum que nominantur medici est quanta aut quanta cum certificaverimus quod est virtus conservativa memorialis Et est thesaurus eius quod per-

Liber primus.

uenit ad estimatiuā de interioribus in pceptis sensu ex formas eorum sensu perceptas. Sicut phantastica est thesaurus eius quod peruenit ad sensum ex formis sensu pceptis. Et est quod dicitur locum est posterior cerebri ventriculus. ¶ Hic homo est locum considerationis phice utrum virtus conseruatiua et memorialis et virtus quod reducit illud est absens ad memoriā ex eis quod ab estimatiua sunt reposita sit huius una: aut virtutes due. Medico tamen non est idem curam. quoniam nocummenta quod eis quod alterutrum sint accidit: sunt homogenea. sunt. n. nocummenta quod in ventriculo cerebri posteriori accidunt: vel de genere operationis vel de genere dispositionis. ¶ Virtus vero comprehensiva que est una de virtutibus anime comprehendens est humana rationalis. Et quia medicus virtutem estimatiuā non considerauerunt propter causas quam diximus id hanc virtutem non considerauerunt: non enim fuit eorum consideratio nisi in operationibus trium virtutum tantum et non in alijs.

De virtutibus animalibus
motiuis. Ca. 6.

Motiva vero virtus est illa quod chordas contrahit et laxat propter quod mouet membra et iuncture dilatatione sua et flexione. et eius quod penetratio est cum nervis qui sunt lacertis continui. est et genus quod secundum specificationem principij motus significat. In uno quod igitur musculo est alia natura quod sequens iudicij estimatiue a qua puenit communis consensus. ¶ Capitulo postremo huius doctrinae de operationibus.

Dicemus quod operationum singularium alie sunt quod ab

una complent virtutes verbigrada gestio. Alie quod a duabus complent virtutibus: sicut cibi desiderium: quod complent a virtute naturali attractiua: et a virtute sensibili quod est in ore stomachi. Attractiua homo operatur ex hoc quod mouet villum quod habet longitudinem protendit retinendo illud quod attrahit et sugendo ex humore quod est sibi proprium. Sensibilis autem operatur hoc quod habet sentit passionem et quod sentit mordicationem colere nigre quod est excitas desiderium cuius esse notauimus. Et habet quidem operationem non dicemus duabus compleri virtutibus: nisi id quod cum sensibili acciderit nocummentum struet itatio quod vocat fames et desiderium neque desiderabit cibum nisi eo corpore indigeat: et sicut transglutienti operatio duabus complent virtutibus: una est attractiua naturalis: et altera est attractiue voluntarie. et prima quod sua complent operationes prout illud quod habet longitudinem protendit quod est in ore stomachi et in esofago. Et secunda complent operatio per villum lacerti transglutienti. cumque una duarum virtutum destruet: transglutienti operatio durius puenit: sed quando non fuerit destruetur. Sed cum illa non operata fuerit erit transglutienti operatio difficilis. Nonne vides quod cum desiderium non recte procedit durius puenit operatio transglutienti illud quod non desiderat. Immo cum abhorremus aliquam rem: nam se a nobis prouocabitur. Et cum eam postea transglutire volumus et tertia fuerit ab eorum nostra attractiua desideratiua dura erit operatio voluntarie transglutienti. ¶ Transitus quoque nutrimenti perficatur virtute mentis impellentis aquo procedit.

et attractiva membri ad quod accedit et similiter supfluitatū egres-
sio que fit per duas vias. ¶ Et
fortissime plerūque existit operatio-
nis principium due virtutes. scilicet ani-
malis et naturalis. ¶ Et fortasse
plerūque existit eius causa virtu-
tis et qualitas sicut in frigidatio-
ne que prohibet materias: et inuat
expulsiuā in parilitate supfluita-
tum que descendit a membro et ve-
sat et in facie reuerberat. ¶ Et
frigiditas quidē est equalitas
que propter duas prohibet res. scilicet
cum essentia substantiā eius quod
effundit ingrossando et coagu-
lando poros. ¶ Et res tertia quod
est per accidens que est quia calidi-
tas extinguit attractiuus. ¶ Et
qualitas caliditatis attrahit per
illud quod istis opponitur modis
quos per diximus. ¶ Et calidita-
tis quidē qualitas et necessitas
vacui non attrahit in pumis nisi
illud quod est subtile: et postea quod
est spissum. ¶ Virtus vero attra-
ctiua naturalis non attrahit nisi
quod est ei magis conueniens:
et quod nature eius est propriū at-
trahere: et plerūque quod est magis
spissum est magis propriū: et
magis conueniens.

¶ De eis que pueniunt ex his
que comedunt et bibunt. Ca. 15.
Quod comedunt et bibunt in cor-
pore humano tribus opera-
tur modis. Aut enim in ipso sola
sui qualitate operationē efficit. Aut
sui materia. Aut operationē fa-
cit tota sui substantia. Et fortasse
res que ex his tribus intelligunt
verbis prope inque erūt in lingue
considerationē. Sed cum de his
loquimur intentiones exprimere vo-
lumus quod ex his modo nominabimur.
¶ Si vero qualitate agens est illud

quod calefieri solet cum est in cor-
pore hominis: aut in frigidari et
calefacere caliditate sua: aut frige-
facit sua frigiditate: ita quod non ei
assimilatur. Et sui quidē operans
materia est illud quod a sui conuer-
tatur natura: et recipit formā al-
cuius diuisionis membrorum humanorum.
¶ Si enim materia habet formā illā reci-
piat: est tamen cum acceditur aliquid sua-
rum qualitatum quod habebat a suo mo-
do fortior existit quod humani corpo-
ris qualitas in ipsa remanere eā fa-
ciat a principio rei: donec pleat
coagulatio et assimilatio: sicut
sanguis quod habet ex lacte: quoniam
in ipso est plenus frigiditatis quod sit in co-
plexione hominis sit factus sanguis
et sit bonus ad hoc ut membrum hominis
pars fiat: et sanguis quod ex aliis ge-
neratur huic existit. ¶ Si vero
substantia operans forma sui spe-
cifica agens est illa quā ipse est
id quod est: et non qualitate sui: propter quod
corpi sibi fiat: aut fiat sibi ei cor-
pus. ¶ Cum dico qualitatē: vnam
quatuor qualitatum intelligo. ¶ Quali-
tate igitur sua operans materia
in opere ingressum non habet.
¶ Sua igitur operans materia
est illud cuius materia cum de
substantia quā habebat altera-
tur alteratione quā in ea fecit
virtus que est in corpore restan-
rat illud quod ex eo fuit disso-
lutum primo et accedit calor in-
natum propterea quod in sanguine
facit augmentum secundo. Et est etiā
cum operatur suis qualitatibus
que remanserunt in ipso tertio.
¶ Et sua quidem operans sub-
stantia est illud quod forma sue
speciei operatur quam acquisi-
uit post operationē: quod cum ei sim-
pliciter se miscuerit: et ex eis ge-
nerata fuit res vna preparavit

Liber primus. 6

se ad recipiendā speciē rformam
additā sup illud q̄ habent sim
plicia. hec ergo forma nō ē q̄li
tatis p̄me q̄shz materia: nec cō
plexio q̄ ex eis generat: s̄ est p̄fe
ctio q̄ acq̄siuit materia sz apti
tudinē q̄ fuit ei acq̄sita ex cōple
xioe: sicut i magnetē virt⁹ attra
ctiua. Et sicut natura cuiuscūq̄
sp̄rū vegetabiliū z aliū. s. illa
q̄ habet post cōplexionē: pp cō
plexionis p̄parationē z neq̄ est
de simplicib⁹ cōplexionib⁹: neq̄
ipsamet cōplexio: quia non est
caliditas: neq̄ frigiditas: neq̄
siccitas: neq̄ hūiditas: neq̄ sim
plices: neq̄ cōmixte: sed est ubi
grā color: aut odor: aut aia: aut
alia forma d̄ nō pcept⁹ sensu. Et
ist⁹ forme q̄ generat ex materia
q̄nq̄ est p̄fectio passio alicui⁹ cū
hec forma est virtus passiva. Et
q̄nq̄ est eaz p̄fectio facere z nō
aliud. Et est cū hec forma ē vir
tus agēdi z nō aliud. Sed cū est
agēs z nō aliud est q̄nq̄ ē eius
actio in corpore hoīs: z q̄nq̄ nō.
Et ei⁹ q̄dē forme q̄ post cōplexio
nem puenit: aliq̄n accidit vt sit
p̄fectio passio ab alio cū fuerit
hec forma virt⁹ passiva. Et q̄nq̄
accidit vt sit p̄fectio ei⁹ in aliud
actio. Et q̄nq̄ accidit vt sit hec
forma virt⁹ sup operationem i
aliud. Et q̄nq̄ evenit vt sit hec
forma adiuvās sup operationē
in aliud. Sed cum fuerit opera
trix in alio aliq̄n evenit vt sit ei⁹
operatio in corpore hoīs: aliq̄n
nō. Et si est virt⁹ in corpore hoīs
agēs: aliq̄n efficit operationēz cō
ueniētē corpori: q̄nq̄ operatio
nem nō pueniētē. Tota aut ope
ratio hec nō puenit ex ei⁹ cōple
xione: imo ex ei⁹ forma specifi
ca adueniētē post cōplexionēz.

Unde ppter hoc vocam⁹ h̄mōi
opationē a tota substantia. s. for
ma specifica: z nō q̄litate. s. n̄ ali
qua q̄tuo: q̄litate: neq̄ eo q̄ est
earū cōmixtio. Cōueniēs h̄o est
sicut peonie operatio q̄ destruit
epilepsiā. Nō pueniēs aut sicut
virt⁹ napelli q̄ hoīs corrūpit sub
stātiā. Rediem⁹ ergo nūc z dice
mus: quia cū dicis q̄ res q̄ come
dit: aut qua sit inductio ē calida
aut frigida: volum⁹ dicere q̄ est
sic in potētia z nō i effectu. Et vo
lum⁹ dicere q̄ est in potētia pl⁹
calida q̄ corpora n̄ra: aut pl⁹ fri
gida q̄ corpora n̄ra. Et cū hanc
potētiā dicim⁹ volum⁹ d̄re virtu
tem p̄sideratāp operationē cal
oris quā n̄ra corpa i ea efficiūt:
qm̄ cū ei⁹ portito: a calore in
to q̄ est i nobis patiet: accidet
in ea tūc illd̄ in effectu. Et etiā
cū hāc potētiā dicim⁹ z volum⁹
rem aliā dicere. Et est vt sit po
tētia cū itētiōe bonitatis apti
tudinis: sic cū dicim⁹ q̄ sulphur
est calidū in potētia. Et est cum
diximus q̄ res calida: aut frigi
da: z attēdim⁹ illd̄ qd̄ in ei⁹ cō
plexioe ex quatuor elemētis pri
mis ē magis superās: z nō cōsi
deram⁹ opationē quā in n̄ris
efficit corporib⁹. Est etiā cū de
medicina dicim⁹ q̄ est i potētia
sic cū fuerit ius potētia i itētiōe
habiti⁹ sicut potētia scribe q̄ iā
dimisit scribēdi opationē: z tñ
h̄z i scribēdo potētiā quēadmo
dū dicim⁹ q̄ napell⁹ i potētia ē
corrūpēs. Inter hoc h̄o p̄mā
existit differētia: quia p̄ia nisi
postq̄ corp⁹ cōuersione manife
sta ea cōuerterit nō exēit ad ef
fectū: istd̄ aut aut operat ipsa
met obuiatione sicut venenū vi
perarū: aut per quālibet cōuer

tionē i sui qualitate sicut napellus. Et inter potētias quidē pri-
mas: etiā inter potētias primam
quā nominam⁹ est aliqua potē-
tia media que est sicut potētia
medicinā venenosarū. Et pre-
terea dicem⁹ q̄ medicinarū gra-
dus iam q̄no: positi sunt. Et
gradus quidē eorū primus est il-
lud qd̄ cūz comedit r̄bibitur ex
quo fit inūctio efficit in corpore
sua qualitate operationē nō pce-
ptam: sicut cum calefit aut ifri-
gidat: r̄ non p̄cipit: neq̄ sentitur
calor aut frigiditas: nisi postq̄
reiteratū fuerit r̄ multū factum
fuerit. Et gradus secundus est
vt sit operatio fortior ista: s̄z iſi
non puenit ad impediēdū ope-
rationes manifeste neq̄ cursum
earū naturalem mutat: nisi per ac-
cidēs aut cum multoties adue-
nit r̄ est multum. Et terti⁹ qui
des gradus est vt ex opatiōe ei⁹
essentialiter pueniat ipedimen-
tum manifestū: sed nondū tamē
peruenit ad mortificā dū r̄ cor-
rūpēdū. Et quart⁹ est gradus
vt illud ad mortificandū puenit
r̄ corrūpēdū. Et est quidē pro-
prietas medicinarū venenosarū:
hoc est illud qd̄ existit per quali-
tatem. Cum tota hō sui substan-
tia mortificās est venenū. Dicem⁹
aut̄ denū qd̄ totū illud
q̄ corpori aduenit qd̄ est ex eis
iter que currit agere r̄ pati: aut
mutat a corpore r̄ nō mutat ipz:
aut mutat a corpore r̄ mutat ipz:
aut non mutat a corpore r̄ mu-
tat ipz. Quod hō mutat a
corpore r̄ nō mutat corpus mu-
tatione d̄ qua sit curādū aut cō-
uertit in similitudinem corpo-
ris aut non cōuertitur. Illud au-
tem qd̄ in eius pueritū similitu-

dinem nutrimentū est absolute
illud qd̄ non in eius cōuertitū si
militudinē est medicina tēpera-
ta. Quod hō a corpore mutat
r̄ ipsum mutat non est possibile
quin aut si cūz mutat a corpore
mutet corpus r̄ post corpus mu-
tet ipsum ad vltimū et destruat
eius mutatio: aut non fit ita s̄z
ipsum mutet corpus ad vltimū
r̄ destruat ipsum. Et prima qd̄
diuisio: aut pueritū in similitudi-
nez corporis: aut non pueritur
in similitudinē corporis. Si in
corporis pueritū similitudinem
erit medicinalē nutrimentū. Et si
in corporis non pueritū similitu-
dinē erit medicina absolute. Se-
cūda autē diuisio erit medicina
venenosa. Illud vero qd̄ a cor-
pore nullo modo mutat r̄ ipz
mutat est venenū absolute. Cū
aut̄ nos dicim⁹ q̄ a corpore nō
stro nō mutat: nolum⁹ dicere q̄
non calefiat in corpore p̄ opera-
tionez innati caloris i ipso: imo
plurimum venenoz non ope-
ratur in corpore nisi calefiat p̄
operationē caloris innati q̄ est
in ipso. Sed volum⁹ dicere q̄ nō
mutat i sui forma naturali: imo
nec cessat ab eo operationē eius
virtute r̄ forma manētib⁹ donec
corpus corrūpat. Et est quidem
cum eius natura est calida: r̄ ad
innat tūc suam p̄prietatem na-
tura eius ad resoluendū spiritū
sicut venenū r̄ p̄peratū r̄ napelli.
Et est cum natura eius est frigi-
da: r̄ adiuvat suam p̄prietatez
natura eius ad congelandū spi-
ritum r̄ debilitandū sicut vene-
num scorpionis: et iniquam.
Totū vero illud qd̄ nutrit in fi-
ne rei naturali motionē corp⁹
mutat. Et est calefacē: quoniam

cum in sanguine cōuertitur proculdubio in calefaciēdo augmētūz prebet itavt lactuce & cucurbitae taliter calefaciāt qualiter istud calefacere existit. Cum vero calefacere dicimus nolum⁹ calefacere istud sed illud qd ex qualitate rei prouenit eius remanēte specie. Et medicina quidēnu triens a corpore per sui mutat substantiā: & mutat ab ipso per sui qualitatē: sed prima mutatur i sui qualitate. Et alia quidem mutat primo in caliditate & calefacit sicut alia. Et est alia que mutatur prius in frigiditate & refrigerat sicut lactuca. Cūq; eius cōuersio in sanguinē compleretur plurimū operationis est calefacere ppter ea q in sanguine augmētum efficit. Quomodo enim non calefacit cum iā facta sit calida & sua frigiditate se expoliauerit. Sz vnicuiq; earum etiam aliquid innate qualitatē associatur post persionem in substantia quoniam in sanguine qui generatur ex lactu- eis aliqua remanet refrigeratio. Et in sanguine qui generat ex alijs aliqua remanet calefactio sed ex hoc vsq; ad tēpus. ¶ De dicinarū preterea nutrimentum alia est que medicationi magis existit ppinqua: alia est que nutrimento ē vicinior. Quādamodum ipsorū nutrimentū alia sūt quorum natura vicinior est substantie sanguinis: sicut vinū & ouorum vitelli et aqua carnis. Alia que parum per sunt lōgin- q̄ora sicut panis & caro. Et alia sunt que sunt valde longinqua sicut nutritia medicinalia. ¶ Amplius dicemus q nutrīcs mutat corporis dispositionē q̄ li-

tate sui & quātitate. Quatr⁹ ho qualitate sui mutet iaz scim⁹. Quātitate autem quoniam aut augmētabit & pueniet ex eo ad fastidiū & opilationē: & postea ad putrefactionē: aut minuet & perueniet ex eo ad p̄sim. Sed augmētū i quātitate ex nutrīcs te semper est infrigidās: nisi pueniat ex eo putredo: et calefactio que calefit: sicut enīz putredo non accidit nisi ppter calo- rem extraneū: ita propter ipsaz etiam calor accidit extraneus. ¶ Dicem⁹ etiā q nutrīcs aliō est subtile: aliud est spissū: aliud est temperatū. Et subtile quidē est illō ex quo sanguis generat subtilē: spissū ex q sanguis gha- gressus. Cuiuscūq; autē harū diuisionū: aut est eius nutrīcs multū: aut est paucū. Exem- plum subtilis & multi nutrīcs est aqua carnis & vinū: & oua for- bilia calefacta: aut retinentia. Ista enim multi existūt nutrīcs ti qm plurimū substantie ipsorū i nutrimentū conuertitur. Exem- plum spissi & pauci nutrīcs ē caseus & caro salita & melōgia: & his similia. Res enim que ex eis in sanguinē conuertit. Exem- plum subtilis & pauci nutrīcs ti est uile proleza que in substā- tia sui temperata existunt: & in sui qualitate: & fructibus ma- ciana & mala granata: & que eis simulantur. Exemplū spissi mul- ti nutrīcs ti est oua lixa: & caro vaccina. ¶ Cuiuscūq; etiam ha- rum dictionū: alie sunt que sūt boni chimici: alie sūt que sūt ma- li chimici. Exemplū subtilis mul- ti nutrīcs ti boni chimici ono- rū vitelli & vinū et aqua carnis. Exemplū subtilis pauci nutrīcs

boni chimi lactuce maciana
 et mala granata. Exēplū subri-
 tis pauci nutrimēti et mali chi-
 mi: pulmo et caro anagaid. Exē-
 plū spissi mēti nutrimēti et boni
 chimi oua liraz caro annualis
 agni. Exēplū spissi mēti nutri-
 mēti mali chimi caro vaccia et
 caro anat et caro eqna. Exē-
 plū spissi pauci nutrimēti mali
 chimi caro salita. In hac autē sū-
 ma inuenies temperametum.
 Sūma pria dictionis scde de
 pulsu: cuius sunt. 19. capitula.
 De pulsu et est simo vltis. Ca. 1.

Densus est mo-
 tus receptaculo:um
 spiritus ex dyastole
 et systole composi-

ad regendum spiritum per ae-
 re attractū. Consideratio autē
 vel scia qd attendi i pulsu aut est
 vniuersalis: aut pticularis scdm
 vnāquāq; egritudinē. Et nos qd
 dē hic de vniuersalib⁹ regulis
 sciētie pulsus loquamur. Et pri-
 culares ad loquendum de egrit-
 tudinibus particularib⁹ in po-
 steriorib⁹ referuabim⁹. Dice-
 mus ergo qd qd pulsus est cō-
 positus ex duob⁹ motib⁹ et dua-
 bus quietib⁹. Omnis nāq; pul-
 sus ex dyastole et systole est ppo-
 sit⁹. Post hoc nō necesse est vt in-
 ter omnes duos pparios mor⁹
 qdes interueniat. Impossibile est
 nāq; vt mor⁹ vn⁹ alij morui p-
 tineret. postq; spacio eoz applica-
 tur termin⁹ et extremitas in effe-
 ctu. hoc tñ i sciētia naturali de-
 clarabitur. Postq; igit hoc ita
 est: impossibile est qn in vnoquo-
 q; pulsu anteq; alius consequa-
 tur quatuor: interueniat partes.
 L. mor⁹ duo: et qetes due. s. mor⁹

elevationis et des iter ipsaz et de-
 pressionē et motus depressionis
 et des inter ipsam et elevationē.
 Depressionis. nō mor⁹ apud
 plurimos medicorū nullo mō
 sentit. Sed apd alios est cū aut
 in forti pulsu sua fortitudie sen-
 tit: aut i pulsu magno pp. eleua-
 tiōez sui aut i duro mētra sui re-
 frenationē: aut in itardo ppter
 lōginquitates tps: sui motus.
 Sal. qd dixit. Lōgo ipe nō fui
 sollicit⁹ ex depssiōe. Postea nō
 nō qeni tēgēdo dōec ex eo ali-
 quid percepi et postea illud cō-
 pleni. Nāq; postea porte pulsus
 mihi apte fuerunt. Qui nō ista
 studuerit vt ego pipienti illud
 qd cōsecut⁹ fui. Et licet sit ita vt
 dicit i plurimis tñ disponibus
 depressio nō est sensu percepta.
 Cā vero ob quā statutu fuit
 rit tāgere venas brachij est faci-
 litas pbedi ipz: et qd hō nō ē sol-
 licit⁹ vt ipz discoopiat rectitu-
 do situs ppter rectitudinē cor-
 dis et eius quod est iuxta ipm.
 Et oportet quidē vt sis tact⁹
 manu super latus erisctē. Qm
 si manus sup vola plante exten-
 dat i latitudine augmentū pbet
 et ex eleuatiōe diminutionē fa-
 cit et etiā diminuet ex lōgitudi-
 ne: et pprie in macilentis. Et re-
 supinata augmentat in eleua-
 tione et longitudine.
 Opz pterea vt tactus fiat in
 hora qua ille cui⁹ pulsus est sit
 ab ira remotus et gaudior erer-
 citio et oib⁹ passionib⁹: et sauri-
 tate que grauedinem facit et fa-
 me et dispositiōe relinquēdi con-
 suetudines et renouandi vsus.
 Et opz etiā vt sit de pulsu ex-
 perimentū tēperati nobilis ita
 vt aliud ei comparetur.

Liber primus. 6

Ampli⁹ dicem⁹ q⁹ g⁹na ex q⁹b⁹ medici puls⁹ dispōnē cognoscūt s⁹m q⁹ ipsi referūt sunt. 10. q⁹uis eis fuerit necessariū vt posuisset ea nouē. Sen⁹ q⁹dē q⁹dē sumptū ex quātitate dyastolis. Et gen⁹ q⁹d est sumptū ex qualitate p⁹cus siois vene i digitos. Et gen⁹ q⁹d est sumptū ex tpe cuiusq⁹ motio nis. Et gen⁹ q⁹d est sūptū ex esse tia instrumēti. Et gen⁹ q⁹d est sūptū ex ei⁹ enacuatōe: aut reple tiōe. Et gen⁹ q⁹dē sūptū ex calidi tate tact⁹ ipsius aut frigidita te. Et gen⁹ q⁹dē sūptū ex tpe q⁹et tis. Et gen⁹ q⁹dē sūptū ex puls⁹ eq⁹litate aut diuersitate. Et ge n⁹ q⁹dē sūptū ex ei⁹ ordinatiōe i diuersitate sui aut in ordinatio ne. Et gen⁹ q⁹dē sūptū ex pōdere

Gen⁹ v⁹o quātitatis pulsus si gnificat ex quantitatib⁹ suarū triū dyametrop⁹ q⁹ sūt ipsi⁹ lōgi tudo et latitudo et ei⁹ p⁹funditas Sūt ergo in eo nouē pulses di spōsitiōes simplices et cōposite. Et nouē q⁹dē simplices sunt: lon gus: curtus: et mediocris: et lat⁹ et strictus: et mediocris: et profun dus: ap⁹ns: et mediocris. **L**ō gus aut ille est cui⁹ partes in lō gitudine pl⁹ sentiunt q⁹ natura lis absolute: qui est p⁹ certo ei⁹ qui cōplexione habet tēperatā aut naturalis q⁹ est ei⁹ q⁹ huic est propinquus et est temperat⁹ cui est propriū. Et in quidē iaz p⁹us sciuit d⁹riam inter eos. **C**ur tus vero est ei⁹ cōtrari⁹. **E**t in ter eos est mediocris. Et in q⁹dē iudicabis s⁹m hanc regulā i sex que remanserūt. **C**omposita ram vero ex his simplicibus q⁹ dam sunt q⁹ nomē hnt et quedā q⁹ nomina carent. **I**lle em̄ qui in longitudine et altitudine et lati

tudine est augmētatus vocatur magn⁹. Et q⁹ i his oib⁹ ē dimi natus vocat parū. Et q⁹ inter eos existit tpar⁹. **Q**ui v⁹o in latitu dine et altitudine ē augmētat⁹ vo cat grossus. Et q⁹ i eis ē minur⁹ di subtilis: et q⁹ ē iter eos ē eq⁹lis. **G**eneris aut q⁹d ex eq⁹litate p⁹ cussionis bene in digitos sum ptum est tres sunt species. **F**or tis et ipse est q⁹ apud diastolē tactui resistit: et debilis q⁹ est ei op positus. Et eq⁹lis q⁹ est iter eos. **G**eneris quoq⁹ quod ex tem pore cuiusq⁹ motiōis sumptum est tres sunt species. **V**elox et est qui motum in breui tēpore cō plet. Et tardus et contrarius. Et equalis inter eos existens. **G**eneris v⁹o quod ex essentia instrumenti sumit tres sunt spe cies. **M**ollis qui est recipiēs res ditum ad interiora et cōpressio nē faciliē. Et durus q⁹ est ei cō trari⁹. Et inter eos mediocris. **G**eneris aut q⁹d est sumptum ex eo quod cōtinetur tres sunt species. **P**lenus et ipse est q⁹ sen titur sicut si in ei⁹ foramine eēt humor imple⁹s de quo solitan dum est: vt pure euacuet. Et va cuus est ei contrarius. Et inter eos mediocris.

Et generis quidem quod ex suo tactu sumptū est: tres sunt spēs: calidus frigidus: et tpatus

Generis vero quod est sum ptū ex tempore quietis species sunt tres. **F**requens et ipse est in quo tempus sensatum quod exi sit inter duas percussiones est breue: qui etiā vocatur psequēs et spissus. Et ei cōtrarius rarus qui etiam dicitur laxus et reso latus. Et inter eos mediocris. Et hoc quidem tempus est secu

dum qđ ex systole cognoscitur. Si vero systole nullo modo cognita fuerit: erit tempus qđ inter omnes duas diastoles continuat: si ipsa cognita fuerit erit fm duo tpa duoz extremorum.

Census 7o quod est sumptus ex equalitate et diuersitate est: aut equale aut diuersus scz inequale. Et hoc quidem est p comparationē similitudinis aut dissimilitudinis pulsuum: aut partū vnus pulsus: aut vni⁹ partū pulsus in quinq; rebus: magnitudine et paruitate: aut fortitudine et debilitate et velocitate et tarditate: spissitudine: aut raritate duritie et mollietie: donec cōtingat qđ vnus pulsus est potestremus sue diastoles citius ppe vehementē calorem: aut debilior: propter debilitatē. Quod si volueris dilatabis sermonē et psiderabis in equalitate et diuersitate in tribus gñibus predictis alias ptes: sed considerationū fortitudo ad istas reducta est. Pulsus 7o equalis absolute est ille qui in omnibus est equalis qui si in aliquo eorū solo fuerit equalis: i eo solo dicitur equalis: sicut si diceremus equalē in virtute: aut equalē in velocitate. Et similiter diuersus est ille qui non est equalis: aut absolute: aut in aliqua re.

Census autē quod ex ordinatione et inordinatione sumptus est duas h3 species diuerses: ordinatus: et diuersus inordinatus. Ordinatus autem est ille cuius diuersitas habet ordinem conseruatum super quē transit. Et est secundum duos modos. Aut ordinatus absolute: et est cum totum illud quod ex eo puenit nō

habet nisi tantam diuersitatem vnā. Aut ordinatus qui est proprie et ipse est qui habet duas diuersitates aut ptes: sicut si ibi esset circulus et alius circulus ab eo diuersus: sed ambo ad suum redirent ordinem sicut si esset vnus circulus. Et inordinatus est qđ est et 7u⁹. **C**ūq; certificaueris inuenies qđ hoc decimum genus est: sicut eēt noui gñis species intrās sub ineql. **D**ebes autē scire qđ in pulsū reperit naturamūscie quēadmodū ars musice pplet p adiunctionē sonoz secundū pportionē comitatē eos iter acuitatē et grauitatē p circulos casuum et tpoz qđ sunt inter eoz pculsiones: sic est dispositio pulsus: qđ proportio suoz tpoz in velocitate et spissitudine et debilitate et in quantitate est sicut proportio adiunctionis eius. Et quemadmodū tpa feriēdi vlt casus et quantitas sonoz est cum sint pueniētia: et est cū non sunt conueniētia: similiter est cū ibi diuersitates sūt ordiate: et est cū sūt iordinate. Et pportio ē dispositiōnū pulsus in fortitudine et debilitate et quantitate ē cū ē conueniens: et est cū non imo diuersa est. **E**t hic qđ ē est egrediens a genere psiderandi ordinem. **S**at autē vides id qđ potest sentiri ex proportionalitatibus pderis est fm vnā pportione musicarū nominatarū aut nō nominatarū. Nominatarū vero aut fm pportione totū et qđ ē est pportio tripli cū est pportio duplici adiuncta cū pportione addentis medietatem: et ipsa est quē dī: pportio per quinq; Et fm pportionem qđ est p totū et est dupla. Et fm pportione

que est per quingiet est addēs medietates. Et est fm pportio: nē q̄ est p̄ q̄tuor: et est addēs ter tiā. Et ēz pportioēs addētē q̄rtā. Postea nō sentit. ¶ Et ego q̄dē miro: q̄uo pportiones iste p̄ ta ctū discerni p̄nt: Dico tñ q̄ ei ē facile q̄ i gradu tāgēdi p̄luent et pportioat sonos p̄ artē: post: q̄rit ei potētiā cognoscēdi mu sicā acq̄sita: et cōparabit factū per notū hō ēt iste cū suā intētiōē ad pulsū reducerit. h̄mōi pote rit discernere pportioēs p̄ sen sus. ¶ Sen⁹ hō qd̄ ex pōdere est sumptū est p̄ cōparationem pro portiois quātitatū pportionū q̄tuor: tēporū q̄ sunt duob⁹ mo tib⁹ et duab⁹ q̄tib⁹. Et si sensus totū hoc discernere nō p̄t: tñ est p̄ cōparationē pportionis quā titatū pportionū tēporū diasto les ad ips̄ qd̄ est iter duas dia stoles et ad vltimū t̄pis in q̄ est motus est ad tempus in quo est quies. ¶ Qui autem ponunt in hoc capitulo cōpositionē tem pous motus ad tempus motus et tēporis quietis ad temp⁹ mo tus quietis. mittunt capitulum in capitulo: licet h̄mōi missio sit tolerabilis et nō sit icōueniēs i3 tñ non est bona. Et pondus qui dē est illō in quo pportioēs mu fice cadunt. Et dicemus q̄ pul sus aut ē boni pōderis: aut ma li pōderis. Et illius quidē q̄ est mali pōderis sunt tres species. Una est illi⁹ cui⁹ pōd⁹ est muta rū et est iuxta pōd⁹: et iste est cu ius pond⁹ est pōd⁹ etatis q̄ est iuxta etatē illi⁹ cui⁹ est pulsus si cut cum iuuenes h̄nt pōdus pul suū puerorū. Et altera est sepa ratū pōderis: sicut cū pueri ha bent pōdus pulsus sicut senū.

Et tertia est egrediens a pōde re: et ille est cui⁹ ponderi pulsus hois nō simulat. Et multa egres sio pulsus a pondere magnā in disponib⁹ ligi mutationem. ¶ De pulsu eq̄li et diuerso. C. 1. ¶ I cūnt q̄ diuersi pulsus di uersitas: aut est in multis pul lib⁹: aut i vno pulsu. ¶ S3 q̄ vno pulsu diuersificatur: aut in multis diuersificat partib⁹. sc3 in locis separatis in quibus ca dunt digiti: aut in vna parte sci licet in loco vni⁹ digiti. Et mul tis qdē q̄ in multis diuersis ex stit p̄tib⁹ est diuersus gradat⁹ eq̄liter currēs: et ipe qdē est q̄ ab vno icipit pulsū et permutat ad maiorem eo: aut ad minores: et p̄cedit sic fm regulam donec p uenit ad finē in diminutiōe: aut in augmento per similit̄ ordinē deide intersecatur. et ad primā magnitudinē redit: aut rediēs ex paruitate sua simili reditu i ambabus dispositionib⁹ ad pri mam regulā: aut diuersificans postquā venerit a principio qd̄ est h̄mōi ad finem qui est h̄mōi. Et est cū ad finē puenit: et est cū intersecatur ante ipsuz: et est cū addit supra ipm̄ donec interse cat in medio cessando: et est cuz agit ab hoc diuersuz: et illud est vt in medio sui iterueniat mo tus. ¶ Et pulsus qdē cessationē habēs est diuersus in quo expe ctat mot⁹ et venit quies. ¶ Et il le q̄ in sui medio habet motū ē diuersus in quo expectatur q̄es et venit mot⁹. ¶ Diuersitas hō pulsus in multis partib⁹ vnus pulsus. aut est in situ suarū par tum: aut in motu suarum par tiū. Sed diuersitas q̄ est in situ suarū partū ē diuersitas ppor

tionis partiū vene ad ptes. et
qm partes sunt sex: erit illis qd
in eis cadit ex diuersitate filr.
¶ Diuersitas aut que est i mo-
tu aut est in velocitate et tardi-
tate: aut in cōcēctione et puen-
tione scz vt moueat pars eius
an horā sui mot⁹: aut post ho-
rā: aut i fortitudine et obilitate:
aut in magnitudine et puitate.
et hoc totū aut curret fm ordi-
nē eqli: aut diuersū in augmē-
to et diminutiōe. Et illud qdēz
aut erit i duab⁹ prib⁹: aut i tri-
bus: aut in quatuor: scz in casu
digitorū. et tu quidē cōponere
poteris ordinare. ¶ Ex diuer-
sitate ho pulsus in vna parte
est ille qui est intersect⁹ et redi-
tinus et cōtinuus. ¶ Intersect⁹
est aut i partē vnā cum paruo
motu separaf: et partis vni⁹ q
ex eo itersēcat cū quiete est cū
duo extrema diuersificant i ve-
locitate et tarditate et i simili-
tudinē. ¶ Reditin⁹ ho est vt pull⁹
magn⁹ redeūdo fiat parū in
vna parte: deū i reditu subtili
recti. et hui⁹ qdē modi est ille
cui⁹ qdā specierū in alias igre-
diunt. et hoc est vt sit vn⁹ pull⁹
sicut duo pp diuersitatem: aut
duo sicut vnus: ppea q alie in
alias ingrediunt. et istud qdē
est fm iniam eorū qui i hoc nō
cōuenerūt. ¶ Cōtinu⁹ aut ē ille
cui⁹ diuersitas est ordinata in
cōtinuitate nō sensu. pcepta se-
paratiōe i eo ad qd ipa mutat
ex velocitate ad tarditatē: aut
ecōtra: aut ad eqūtatē: aut ieq-
litatē i eis: aut ex magnitudie:
aut paruitate: aut eqūtate in
eis ad aliqd eorū ad qd mutat.
et hoc quidē est cū fm similitu-
dinē sui pcedit. Et est cū acci-

dit vt cū p̄tinatione sua sit in
aliqb⁹ suarū partiū plus diuer-
sitate et in alijs minus.

¶ De speciebus pulsus diuersi q
nomina habēt ppia. Cap. 1.

¶ Quersus i vna pte cū fuerit
tardatus: et deide itersēcat et
fit velox.

¶ Et ex eis est vndos⁹: et ipse q-
dem est q est diuersus i magni-
tudine partiū vene et earū pui-
tate et eleuatiōe ipaz ad supio-
ra et i latitudine et i p̄cētiōe et
p̄cēsiōe et p̄cipio mor⁹ pulsus
cū mollitie q est i ipa. et ipse q-
dē nō est valde pu⁹: et hz latitu-
dinē quādā: et assimilaf vndis:
qru alie alias sequunt hz recti-
tudine cū diuersitate q est iter-
eas i eleuatiōe eaz ad supiora
et descēsiōe ad iferiora et veloci-
tate et tarditate. ¶ Et ex eis ē
hmiculos⁹ q ē illis filis hz ē par-
uus mte spissitudis: cui⁹ spissi-
tudo existimat velocitas hz nō
est. ¶ Et formicās q ē valde mi-
nor et vehemēti⁹ spissitudis.
et hmiculosi qdē et formicās di-
uersitas i eleuatiōe ad supiora
et p̄cēsiōe et p̄cētiōe i scū ē ma-
nifestior ipoz diuersitate i lati-
tudine: imo q si nō apparet id.
¶ Et est ex eis ferrin⁹ q vndoso
in ptiū diuersitate simulaf: et i
eleuatiōe ad supiora et latitudi-
ne et p̄cēsiōe et p̄cētiōe: hz ē du-
rior et cū duricie ipsi⁹ ptes i du-
ritie diuerse existūt. et ferrin⁹ q
dē ē pti⁹ velox spiss⁹ et dur⁹ cui⁹
ptes i magnitudine diafolesdi-
uerse existūt iduritie et mollicie
¶ Et ex eis ē cauda formicina: et
est ille q ordinaf in diuersitate
suaz partiū ex diminutiōe ad
augmētū: et ex augmēto ad di-

Liber primus

minutioez. Et cauda qđe souci
na ē cū est i pulsib⁹ mult⁹: z ē cū
i vno pulsu i partib⁹ mult⁹: aut
in pre vna: z ei⁹ diuersitas ppa
est illa q̄ ex magnitudie pēder:
z est cū est in cōparatiōe eloci
tatis ad tarditatē: aut fortitu
dinis ad debilitatem.

Et ex eis est mesali⁹: z ipe est q̄
ex diminutioe pcedit ad aliqū
tminū in augmēto: postea recl
nat iseri⁹ ad suū ordinē donec
ad p̄mū terminū diminutionis
pueniat. Est ḡ sicut due caude
soucine q̄ p̄tinuant apud maio
res eius extremitates.

Et ex eis est bispulsans. Et in
ipso qđe discordati sūt medici.
Sūt em̄ qđā q̄ ipm̄ vñū pulsum
ponūt diuersūz in p̄fessioez p̄se
cutiōe. Et sūt aliū q̄ ponūt ipm̄
duos puls⁹ quoz vñū alter cō
sequit⁹: z ad vltimū iter eos nō
erisit ip̄sqđ dilate ad colligē
dū systole deinde diastole. Nō
em̄ oē ex quo p̄sequit⁹ due per
cussioes op̄v̄t sint duo pulsus.
Alioqn̄ ille cui⁹ iterfecat diasto
lesz deinde redit: essent duo pul
sus. Neqz em̄ oz v̄t sint duo pul
sus nisi cū incipit sūt diastolesz
postea redit ad fūdū faciēdo sy
stolem: deinde redit iterū z dia
stolem facit.

Et ex eis sunt q̄etē h̄ns z cadēs
i medio q̄s p̄dixim⁹. Sz d̄ria i
ter cadētē i medio z gazellātē
q̄ gazellāz i cōda an̄venit q̄s cō
pleat p̄ia: sz in cadēte i medio
est pulsus q̄ venit i tpe q̄etis cū
cōpletur percussio prima.

Et ex istis qđe caplis sunt pul
sus spasmoi⁹ z tremul⁹ z retor
tus q̄ filo qđ torquet assilat⁹: et
ē ex caplo diuersitat⁹ i p̄fessioe
z p̄secutiōe z i situ z i latitudie.

Et cordos⁹ qđe est ex sūma res
torti z silat tremulo: sz tñ in tre
mulo diastoles ē mag⁹ occultā
z silr erit⁹ ab eq̄litate sūp⁹ ele
uatōe ad supiora ē i retorto oc
cultior: sz tñō i cordoso est ma
nifesta z ē cū ei⁹ torziōe ad vñā
p̄tē tñ. Plurimū hō tales acci
dūt q̄les ista s. cordos⁹ z retors⁹
ad vñū lat⁹ declinās i egritudi
nib⁹ siccis. ¶ Pulsuū hō cōposi
toz species quasi infinite sunt
et neqz habentes nomina.

De primo q̄ ex speciebus pul
sus est naturalis. Cap. 4.

Quisqz genēz p̄noiatorū i
q̄ est sup̄fluitas augmētū
v̄l diminutiōis naturalis est eq̄
lis: nisi fort⁹ qm̄ naturalis i eo
ē augmētat⁹. Et si aliqđ alioz
gñuz augmētū p̄buerit nisi for
titudinis augmētū sequēs: z fa
ctū fuerit mai⁹. verbi grā: ipse
erit naturalis p̄pter fortē. Alio
rū hō generū q̄ neqz augmētūz
neqz diminutiōē tolerāt: natu
ralis est mediocris: z ordinat⁹
et qui est ponderis.

De causis specternum pulsus
predictarum. Cap. 5.

Ausarū puls⁹ qđā sūt cōes
necessarie essēntiales i p̄sti
tutiōe puls⁹ i ingrediētes: z vocāt⁹
p̄tēntie. Et qđā sūt i p̄stitutiōe
puls⁹ nō ingrediētes. et h̄ay qđe
alie sūt iseparabiles h̄rū p̄mu
tatiōe p̄mutat iudiciū p̄t⁹ z vo
cāt⁹ cāe iseparabiles. z alie sūt sepa
biles q̄vocāt⁹ mutates absolute
Cōtēntie hō cāe sunt tres. Vir
t⁹ vital⁹ q̄ ē i corde mouēs pulsū.
et tu qđe iā scinisti eā i caplo d̄
h̄ritutib⁹. ¶ Et scōda ē istm̄ z ē ve
ne pulsantiles q̄s iā scinisti coz
numerauimus mēbz. Et tertia
necessitas extinguedi z est ad
ueniens

ueniēs p quātitatē norā extinc-
tionis q renouat i termino ca-
lous opposita i suo icēdio: aut
extinctioe aut equalitate sua.

¶ Et harū quidē causarū cō-
tēnariū operationes mutant
scōm id qd adiungitur eis ex
causis inseparabilibus et mu-
tantibus absolute.

¶ De his q pueniūt ex causis
cōtēnuiis solūmodo. Cap. 6.

¶ Cum istū fuerit obediēs
et necessitas ad extinguedū ve-
hemēs erit pulsus magn⁹. Ne-
cessitas iuuantior his
tribus est ad hoc.

¶ Qd si h⁹ fuerit debilis: pū-
ritas eā pculdubio sequat. et
si cū hoc instū fuerit durū: et
necessitas pauca erit minor.

¶ Et etiā cū durities efficit pui-
tatē: s; tñ paruitas cui⁹ cā est
durities sepat a puitate cuius
cā est debilitas: p hoc qd dur⁹
et nō debilis. Et breuitas ei⁹ et
pfunditas nō sic est mala: sicut
est cū est virtus debilis.

¶ Pauca qz necessitas puitatē
efficit: sed debilitas ibi nō erit.

¶ Et neq; est aliq; harū trium q
pl⁹ efficiat puitatē qz debilitas.

¶ Et puitas qdē duritiei cum
pūte pl⁹ est qz puitas puatio-
nis necessitatis cū pūte. Vir-
tūz cū puatioe necessitatē
nō minuit multū ex equali qm a
diastole phibentē nō hz. Et nō
declinat ad hoc vt nō mtrū sup
temperamentūz addat: nisi iō
q nō multā habet necessitatē.

¶ Si vero necessitas mltā fue-
rit virt⁹ fortis et instū inobe-
diens ppter suam duritiez ma-
gnitudinē: nō poterit eē qn fiat
velox et velocitate restauret id

quod deest ex magnitudine.

¶ Quod si virt⁹ fuerit debilis
et pul⁹ nō poterit magnificari
et velocitas i eo nō opata fuerit
nō poterit esse quin fiat spissus
qz spissitudine restaurat illd q
ei defuerit ex magnitudine et ve-
locitate: et mltē vices tenebunt
locū vni⁹ vicis sufficiētis et ma-
gne aut duarū velocū. Et hoc
qdē ē sicut cū homini necesse ē
ferre rē ponderosam: quā si po-
terit vna vice totā feret. Si nō
nō: diuidet eā in duas partes
festinabit. Et si non in multas
partes ipsaz distribuet et feret
quāq; partem quocunq; modo
poterit cū spatiofite aut ve-
locitate. Deū nō cessabit iter
quaslibet duas oneraturas ei⁹
lz sit i eis tardat. Qd si multe
fuerit obilitatē stabit tunc et fe-
ret eā festine et redibit cum tar-
ditate.

¶ Si at h⁹ fuerit fortis et instū:
mētū obediēs: s; necessitas erit
maior: fortitudie tēperata: vir-
tutis augmentabit velocitatē
cū magnitudine. Et si necessitas
fuerit fortior: erit cū magnitu-
dine et velocitate spissitudo.

¶ Longitudinē qz magnitudis
cause p certo efficiūt cū aliqd
phibēs āplitudinē phibuerit
et elenationē ad superiora nō p-
miserit fieri sicut durities instū
ibi grā q amplitudinē phibet
et dēstas carnis et cutis q sursum
eleuari nō pmittūt. S; ē est cū
in āplitudine addit macies.

¶ Et āplitudinē qdē efficit aut
venaz vacuitas vt p ipsā iūca
superior sup iteriorē declinet et di-
lataf: aut mltā instū lenitas.
Spissitudis at cā ē obilitas: at
mlta necessitas: aut caliditas.

Articella,

F

Liber primus.

Et raritatis qđdē cā ē hī⁹ q̄ ne-
cessitatē i magnitudine supar:
aut friditas mltā diminuta a
necessitate: aut nimia itēssio hī-
tur⁹ z aduēt⁹ pđitōi prim⁹.

Cāe vero debilitatis pulsuser
mutatiōib⁹ qđdē sunt: tediūz vi-
gilie z euacuatio z macies et
humor nocu⁹ z exercitiū sup-
flui⁹ z hūoz mor⁹ z ipoz obui-
tio mēbz fortis sen⁹: aut cordi
vicinis z totū illō quod vehē-
menter resoluit.

Et duritie pulsus cāe sunt sic-
citas corpis: vene: aut ei⁹ fortis
extēssio: aut vehemēs frig⁹ cōge-
lās. Et ēt est cū pulsus i crisi⁹
durefcit ex fortitudine pugne p-
pterea qđ mēbra p ipaz extēdūt
ad partē impulsiois nature.

Lenitatis hō cause sunt: cause
naturales mollificātes sicut nu-
trici⁹ z egritudinales mollificā-
tes sicut hydropisis z letargia:
aut ea q̄ neq⁹ sūt naturalia: ne-
q⁹ egritudinalia sicut balneatio

Et diuersitatis qđdē cā cū plene
rātia hūitatis est granitas mate-
rie i cibi aut hūozis: z cū debili-
tate hūitatis ē pugna cāe z egri-
tudines. Et causis qđ diuersita-
tis est repletio venaz ex sāgui-
ne: s; qđ hūic ē sile remouet mi-
nutio. Et plz qđdē fit diuersitas
cū sanguis est viscosus suffocās
spm qđ mouet i arterijs z pprie
cū densitas fuerit circa cor. Et
causis pterea ipsi⁹ q̄ cā i breui
efficiūt tpe sunt stomachi reple-
tio z tristitia z cogitatio i aliq̄
sz cū i stōacho mal⁹ fuerit hū-
mor non cessabit diuersitas: et
forsitan ex eo pueniet tremor
cordis z fiet pulsus tremulus.
Et ferrini qđdē pulsus cā diuer-
sitas eius quod in corpe vene

est fusū in putrefactiōe sūt: aut
ipi⁹ cruditate: aut sui matura-
tiōe: aut diuersitas dispōnū ve-
naz i duritie suaz mollitie aut
apā in membris neruosis.

Dispulsio hō cā est virtutis
fortitudo: z plima necessitas z
durities istri q̄re nō obedit ei
qđ hūitatis ipsi pēpiūt d dyasto-
le i vna vice: sic cū qđ vult vna
pcussio aliqđ icidere z h obe-
dit ei adiunat ab alā z pēpne
cū necessitas subito augmētat
Soricini hō pl⁹ cā qñq⁹ est hū-
tus debil⁹ qđ de labore ad q̄tez
ordiate pcedit: z d q̄te ad la-
borē s; sile qđ i vna pmāet dispō-
ne pl⁹ ē hūit⁹ obilitatē signifi-
cās. Et cauda qđdē soricina z q̄
eis silis existit est plus signifi-
cās fortitudinē aliq̄: z qđ obili-
tas est in fine. Sed eis dterioz
ē cauda finitima. dein māsiua.

Postea cauda reitina.
Cadētis aut in medio cā ē vir-
tutis lassitudo z ei⁹ defectus:
aut accēs sbito veniens ad qđ
anima z natura subito rdeūt.
Et spasmosi qđdē pulsus cā sūt
mor⁹ nō naturales i hūitute aut
malitia in essentia instrumēt.
Pulsus autē tremul⁹ pcedit ex
fortitudine z instrō duro z ne-
cessitate forti. Sine istis em nō
prouenit tremor.

Undosi aut est cū ei⁹ cā existit
virtutis debilitas fm plm z nō
pōt fieri dyastoles nisi paulatī
z paulatī. z ēq̄t cū instrō leni-
tas ei⁹ cā existit: licet virt⁹ nō
sit valde debilis. Instrumētū
nanq⁹ molle z humidū concus-
sionē et motū non qđ recipit in
vnamquāq⁹ penetrent partem
quemadmodum siccum quod
est durum recipit quoniam sic

citās pēssio ē apta ⁊ tremori.
Et duri qdē siccifinis sui pū
 cipiū motu mouet. Mollis hō
 humidi pte possibile ē moueri
 et aliam partem motu ipsi nō
 pati propterea qd cito recipit
 separationē ⁊ flexionē ⁊ diuer-
 sitatem in figura.

Et vermiculosi qdē pulsus ⁊
 fornicatis cā ē fortis obilitas
 itat tarditas ⁊ pūssitudo ⁊ di-
 uersitas i partib⁹ puls⁹ pūgā-
 tur: qm virt⁹ instrumentū in vna
 hora dilatare nō valet: sed pau-
 latim et paulatim.

Causa aut pulsus mali pon-
 deris. Si puls⁹ qdē fuerit i di-
 spōnib⁹ tpsis qētis est augmētū
 necessitatis. Et si in dispositiōi
 bus tpsis mor⁹ fuerit ē augmē-
 tū debilitatis aut necessitatis
 pūatio. Sed pulsus tpsis mo-
 tus ppter velocitatem dyasto-
 les alius est ab hoc.

Et cause qdē pleni ⁊ vacui ⁊
 calidi ⁊ frigidi sursū ⁊ submer-
 si inferius manifeste sunt.

De pulsibus etatū et ma-
 sculor⁹ ⁊ feminarū. Cap. 7.

Masculor⁹ pulsus maiores
 sunt ⁊ fortiores valde: p-
 pter vehemētā virtutū eorū ⁊
 necessitatis ipor⁹: ⁊ ppterea q
 eor⁹ necessitatis magnitudine
 pplet. Et ē eor⁹ pulsus tardior
 pūss⁹ mlier⁹ ⁊ rarior sꝫ plurimū

Et ois qdē pulsus in quo p-
 nerat virtus est spissus ⁊ opor-
 tet pculdubio q sit velox. Est
 effi cū ante est velocitas q spū-
 situdo: propter hoc igit sicut
 pulsus masculorū ē tardior
 ita est rarior.

Pueror⁹ hō pulsus lenior pp
 hūiditatē ⁊ debilior ⁊ spissior
 qm calor ē fortis: sꝫ p nō ē for-

tis eo qnondū sunt pleti. Pue-
 rorum hō pulsus comparatiōe
 quantitatis corporis eorum est
 magn⁹: qm eor⁹ instrumentū ē val-
 de molle: ⁊ ipor⁹ necessitas ē val-
 de fortis ⁊ eor⁹ hō cōparatione
 puitatis corporis iporū nō est
 parue quātitatis. Verū hō eorū
 pulsus cōparatione pulsus com-
 pletor est nō magn⁹: sꝫ est velo-
 cior ⁊ spissior: ppter necessitatē.
 In pueris nāq multiplicat vas-
 pous fumosi collectio propter
 multā digestionē eor⁹ ⁊ frequē-
 tiā ei⁹ eis. Et propter hoc val-
 de est necesse ipm extrahere ⁊ ca-
 lorem ipor⁹ innatū euentare.

Iuuenū hō puls⁹ ē multe ma-
 gnitudinis: ⁊ nō est multe velo-
 citatis: imo in ipsis est valde di-
 minut⁹ ⁊ in spissitudine ⁊ ad ra-
 ritatē tendēs. Et illorū quidem
 pulsus qui in pūcio inuentus
 est exultū est maior. Et eor⁹ que
 sunt in medio inuentus est for-
 tior. Et nos quidem iam decla-
 rauimus q calor in pueris ⁊ in
 uenibus fere ē similis: ergo ne-
 cessitas in eiserit ppinqua: sed
 virtus inuenib⁹ est augmētata.
 habebit ergo ex magnitudine
 qd in ipsis restaurat qd defue-
 rit ex velocitate ⁊ spissitudine. Et
 principū quidem reuēde pio-
 uenit magnitudo est virtus. Sꝫ
 necessitas est appetens. Et in-
 strumentū qdē est adiuvans.

Senū aut pulsus est minor: p-
 pter debilitatem. Et minoris ve-
 locitatis ppter hoc etiā ⁊ ppter
 diminutionē necessitatis. Et p-
 pter hoc est rarior.

Et pulsus qdē senum q iam
 pcesserunt in annos est parua
 et rarus ⁊ tardus.

Et ē cū mollis pp hūiores ē ⁊

neos et nō propter naturales.

De pulsu pplexionū. Ca. 8.

Pulsus calide pplexiōis vehementis ē necessitatis.

Quod si h^o cōuenierit i instrumentum: erit pulsus magnus. Si g^o vnu diuersificabit: erit quēadmodum dictū est in pcedentibus. Et si caliditas qdē nō male fuerit complexionis: imo naturalis: erit complexio fortis: sana et virt^{us} multū fortis. Et neq^{ue} existimes q^{uod} calor innatus si fuerit fortis quātūcūq^{ue} sit minuat ex virtute: imo ex eo puenit i substantia spūs fortitudo: et in anima audacia. Calor vero cōplexiōis maliciā lequēs quāto plus augmentatus fuerit tāto i virtute pl^{us} debilitatē augmentabit.

Complexio h^o frigida declinat pulsus ad pte diminutiōis sicut pprie est puitas et proprie tarditas et raritas. **C**ūq^{ue} instrumentū fuerit molle latitudo ei^{us} augmentata erit: et ei^{us} silt^{er} tarditas et raritas. **Q**uod si durū fuerit: erit min^{us} hoc. **E**t debilitas quidem quā mala cōplexio frida hereditare facit maior est ea q^{uam} mala cōplexio calida facit h^{ereditariā} q^{uam} caliditas. **C**alor inato mag^{is} ē pueniēs. **C**omplexionē vero humidā sequit^{ur} inūdatio et dilatatio. et siccā quidē sequitur coangustatio et durities.

Ampli^{us} si virt^{us} fuerit fortis et necessitas multa accidet bif^{idus} pulsans et spumol^{us} et tremul^{us}. **T**u h^o deiceps ppone pseruando principia.

Est preterea cuz vni hoi accidit vt duorū laterū ipsius diuersificet pplexio. **E**rit g^o vnu

ipsoꝝ frigidū et alterum calidum. **E**t accidit vt diuersitate q^{uod} puenit ex caliditate et frigiditate h^{oc} duorū laterū pulsus diuersi fiant. **E**ritq^{ue} pulsus calidi lateris pulsus calide pplexiōis. **E**t lateris frigidi puls^{us} pplexionis frigide. **E**t ex hoc qdē scit^{ur} q^{uod} pulsus id^{est} a^{nti}stole et sua et sistole nō ē h^{ab}z modū accessiōis recessiōis cordis imo h^{ab}z modū dia^{stole} et sistole ipsi^{us} corp^{is} arteries.

De pulu tēporum. Ca. 9.

In vere quidē est cum pulsus est paruus: non tamen in omni re z est in fortitudine augmentatus.

In estate v^{er}o ē velox et spissus ppter necessitatē. **E**t puus et debilis ppter virtutis resolutionē q^{uod} est propter resolutionē spūs q^{uod} fit propter calorem exteriorē dominantem superfluum.

Et in hyeme est maioris raritatis et tardioris debilitat^{is}: et cū hoc est pu^{us} q^{uam} h^o debilitat^{ur} et i qbusdā corporib^{us} accidit vt calor i pfundo teneat et adunet et h^o fortior fiat: et hoc cū pplexio calida ē dominās et refrenās frigus et nō p ipm neq^{ue} panēs neq^{ue} frigiditas ad fundum vadit.

In autūno autē est pulsus diuersus et trahit ad debilitatem quādā. **S**z ipsi^{us} diuersitas ē ppter multitudinē puerficiōis complexionis accidentalis i autūno nūc ad calorem: nūc ad frigiditatem. **E**t ipsius quidē debilitas est etiā ppter hoc. **C**ōplexio enim diuersa semper deterius efficit nocumentū q^{uod} similis et equalis licet sit mala. **E**t q^{uod} autūnus est tempus nature vite contrariū q^{uod} calor in eodem debilitatur et siccitas fit fortior.

Temporū vero pulsus q̄ sunt inter tpa tpius pportionant̄ que sunt circa ipsa.

De pulsu regionū. Ca. 10.
Regionū quedaz sunt tēpe-
rateyernales: quedā sunt
calide estiuē: quedā sunt frigi-
de hyemales: z q̄dā sicce autū-
nales. Indicia igit̄ pulsū erūt
in eis s̄m mo dum quem sciuisti
de pulsu temporum.

De pulsu qui prouenit ex cibo z potu. Ca. 11.

Xteri⁹ corpi adueniētia z
ipm ingrediētia puls⁹ dis-
positionē mutāt qualitate suā
quātitate. Sed q̄litate qm̄ si
ad calefaciendū declinauerint:
aut ad infrigidandū mutabūt
ipm s̄m illud. Et quantitate
q̄dez: qm̄ si equalia fuerint: fiet
pulsus in magnitudine augmē-
tat⁹: z velocitatis maioris: sp̄s
itudinis propter augmētū vir-
tutis z caloris: z pmanebit hec
mutatio aliquādiu. Et si pluri-
me magnitudinis valde fuerit
erit pulsus diuer⁹ absq̄ ordie
ppter grauitatē nutriētis supra
virtutē: quoniam ex omni graui-
tate puenit i pulsū diuersitas.
Et quidē existimant. Archige-
nes q̄ ei⁹ velocitas est tūc mul-
to maior: quā sp̄ssitudo. Et hec
mutatio est pseuerās: qm̄ causa
pseuerantie lz sit multitudinis
minoris hac: tñ est diuersitas or-
dinata. Qd̄ si paucē fuerit quā-
titatis erit pulsus minoris di-
uersitatis z magnitudinis z ve-
locitatis: neq̄ eius permutatio
diu perdurabit quoniam mate-
ria paucā cito digerit. Ampli⁹
si h̄t⁹ deficiat z debilitet ex mul-
titudine aut paucitate q̄cunq̄
fuerit: siles erūt puls⁹ i puitate

et tarditate vsq̄ i finē rei. Qd̄ si
natura fortis fuerit i digerēdo
z puerēdo fiet puls⁹ tēperat⁹.
Et vinū etiā ppuetate h̄z: et
est: qm̄ ex magnitudine ipsi⁹ lz
sit subtilē puenit diuersitas. Et
ipso tamen nō puenit q̄ sit tan-
tum quātū illud qd̄ prouenit ex
nutrientibus q̄ sibi simulantur:
et hoc quidē est ppter raritatē
substātie ipsi⁹ z subtilitatē ei⁹
et leuitatem. Cum autem vi-
num in actu est frigidū puenit
ex eo qd̄ prouenit ex alijs frigi-
dis in minorādo z rarificādo z
tardādo velocitatē sue penetra-
tiōis. Deinde cū in corpe cale-
fit: remouet velociter qd̄ ex eo
prouenit. Vinū pretereā cum
in corp⁹ penetrauerit: fuerit ca-
lidū non elongabitur multū a
naturā: z accidet veloci⁹ resolutio.
Qd̄ si cū est frigidū penetra-
uerit: fiet ex nōcūmēto qd̄ nō sit
ex alijs frigidis reb⁹ qm̄ ille tar-
datur donec calefiat: neq̄ eorū
penetratio est ita veloci⁹ vt isti⁹:
illud em̄ veloci⁹ penetrat q̄ cō-
pleat calefactio. Et eius quidē
impedimētū est magnum z pre-
cipue in corporib⁹ q̄ horripila-
tiōi sūt apta. Et neq̄ ē sicut im-
pedimētū calefactiōis ipsius
cū ipm calidū penetrat: qm̄ ei⁹
calefactio in pncipio obuiatio
nis nō puenit ad hoc vt magnū
faciat impedimētū: imo natu-
ra ei obuiat cū partitōe z distri-
butiōe z resolutiōe. Frigidū
vero est cum naturā deficere
facit: z ei⁹ virtutē extinguit an-
teq̄ ad p̄titiōē z distributiōē
et resolutiōem perueniat. Et
hoc quidē prouenit ex multitu-
dine sue q̄tītatis z calefactiōe
ipsi⁹ z frigiditate. Cū autē ip̄s

Liber primus.

consideratū fuerit unde fortitudi-
nez efficit: alia habebit indicia
qm̄ ipsum sua essētia fortes effi-
cit sanos ppter ea q̄ velocit p-
bet augmētū in substantia spi-
ritus. ¶ Sed h̄ calefactio et ifri-
gidatio que ex eo fiūt plurimū
corpora impediāt: est tamē cū
vna queq; earū cum aliqua cō-
uenit ppter iōe et cū nō cōuenit
cū cōplexiōe. Est nāq; cū res frī-
gide eos fortes reddūt q̄ cōple-
xionem calidam malam habēt
sicut dicit. S. q̄ succ^o granatica
lesactos sēper fortes efficit: et
hydromel infrigidatos semp
reddit vigorosos. ¶ Unum p-
terea vnde est calidum nā aut
frigidum nā est cum quosdā for-
tes facit et quosdā debilitat.
Nō tñ sermo noster ē nūc d̄ hoc
imo in virtute eius q̄ velocior:
ad sp̄m pueritur: qm̄ hīc sem-
p h̄z p sui essētiā. Qd̄ si vñ hō
rū duoz ip̄m in aliq̄ corpore iu-
uerit: augmētabit i faciēdo for-
titudinē. Et si ei cōtrariū exti-
terit: minus fortitudinē faciet.
¶ Secundum hoc igitur ipsuz
pulsus conuertet secundū hoc
Quoniam si fortitudinē faciet
in pulsu augmentabit fortitu-
dinem. Et si calefaciet in neces-
sitate efficiet augmentū. et si i
frigidabit: minorabit necessita-
tē. Et s̄m plurimū i fortitudine
faciet augmētū. Nunq̄ aut i ne-
cessitate efficit augmētū quin
in velocitate addat.
¶ Aqua vñ ppter ea quod nu-
trimentuz penetrare facit vigo-
rat et similitudinē operatiōis
vini operat. Et quoniam nō ca-
lescit imo infrigidat: non tātū
auget in necessitate quantū vi-

De eis que somnus et vigillie
in pulsu operatur. Cap. 12.

¶ Pulsus quidē indicia i sō-
no diuersificant s̄m horā
somni et s̄m dispositionem dige-
stionis.

¶ Pulsus igit in principio som-
ni est paru⁹: et debilis: qm̄ mor⁹
caloris nālis tūc ē adpstringen-
dū et submergēdū et si ad dilatā-
dū et manifestādū: qm̄ ip̄e i hora
illa tor⁹ tendit ad occultū: pp
ea q̄ ip̄z aia mouet ad nutritiōes
digereñ. et maturāñ. superfluita-
tes et est sicut superat⁹ et obses-
sus. pculdubio. Et pulsus etiā
est maioris tarditatis et rarita-
tis q̄niā licz in calore accidat
augmētū s̄m cōstrictionem et
coadunationē: tamē priuatus
est augmēto qd̄ h̄z in hora vigi-
liarum propter motum calefa-
ciētem. Et motus q̄dem plus ē
ad inflammasñ. et iclinasñ. ad par-
tē malitie complexionis. Sed
cōstrictio et eoz coadunatio tē-
perate minoris sunt inflamma-
tionis et minus extrahūt calozē
ad estuationē. et tu q̄dem hoc
scies ex hoc q̄ anhelit⁹ laxi et ip-
si⁹ estuatio multo maiores sūt
āhelit⁹ et estuatiōe ei⁹ cui⁹ calor
ē pstrict⁹ ppter causas q̄ similis
est sōno. ¶ Verbigratia submersi
in aqua temperate frigidita-
tis q̄ si expergescit⁹ licet calor
constrigatur et fugiat ex hoc nō
tamen augmentum anhelitus
ei⁹ perueniet ad id ad qd̄ pue-
niet labor et exercitium q̄ sunt
ei propinqua. Cūq; bene confi-
deraueris non inuenies aliud
quod calorem vehementius in-
cendat q̄ labor et motus.
¶ Et vigillie quidē calozē nō effi-
ciunt motu corporis: ita vt cuz

corpus quiescerit nō sit ipse necessari⁹. imo faciunt calorem propterea qd spūs ad exteriora mouetur: et motus eius ad ea est hz continuūtatē cū ista est ei⁹ gñatio. Cum autem cibus digestus est somno redit pulsus: et fit fortior ppter ea qd virtus augmentū recipit a nutriēte: et reddi hñ lud qd ad pfundū descenderat ad regē. nutriēs ad exteriora rad suū pñcipiū. Et similiter ppter hoc etiam magnificatur tunc pulsus multū et ppter ea qd cōplexionis caliditas ppter nutriēs augetur quēadmodū diximus. Et instrumenti etiam augetur lenitas per id quod ad ipsum ex nutrimento penetrat. Veruntamen sua magnitudine non auget velocitatē neq; spissitudinē: quoniam hoc non est illud qd in necessitate prebet augmentū. Et hoc etiam nō est phibens restaurari ex eo qd necessariū ē magnitudine sola. Deinde quādo cū dormiente somn⁹ perseverauerit: fiet pulsus debilis ppter caloris innati cōstrictionē et virtutis cōpressionē sub superfluitatibus que euacuande erant sñ euacuationis modos qd sunt invigilijs ex quibus est exercitium et euacuationesq; nō sentiunt. Cum autē somnus in principio euacuationē inuenit: et nec inuenit aliqd ad qd digerendum tendat: declinabit cōplexionē ad partē infrigidandi. Perseuerabunt qd paruitas et tarditas trahit in pulsū: et incessanter augmentabūtur.

Uigilie etiā diuersa hñt indicia vel dissimilia. Cum em̄ dormiēs euigilabit: natura sui declinabit puls⁹ ad magnitudinē

et velocitatē ordinate: deinde ad suaz naturalem redibit dispositionē. Sed subita cū euigilato accidit: ut pulsus eius illico cū a somno remouetur: q̄scat: qm̄ virt⁹ corā eo quod subito euenit victa est: et deinde post hoc redibit ad euz pulsus magn⁹ velox spissus et diuersus ad tremores. Et quoniam motus iste est similis violento: iō nō inflāmat etiā ipsuz. Et qm̄ virt⁹ subito mouetur ad repellēdū naturaliter illud qd accidit: ergo motus accidūt diuersi et tremunt puls⁹: s; tñ sñ hoc non longo p̄seuerat tpe: imo ad eq̄litate cito redit: qm̄ l; ei⁹ cā sit q̄si fortis: ei⁹ tñ durabilitas est pauca et cognitio destructionis ipsius est velox.

De iudicijs pulsus exercitijs. Cap. 13.

In principio qd ē exercitiū et dū est tēperatū puls⁹ fit magnus et fortis: et hoc qd ē p angmentum caloris innati: et fortitudinē ipsi⁹. Et fit ē velox spissus valde: ppter superfluam necessitatē quā facit mot⁹. Qd si p̄seuerauerit et fuerit plitū aut l; fuerit breue: erit tñ fortissimuz: destruet qd ex fortitudine puenit. Et debilitat pulsus. Et fiet parū ppter repletionē caloris innati. Sed ipse fiet velox et spissus ppter duas res: quarū vna ē augmentū fortitudinis et necessitatis: et alia est: qm̄ virt⁹ retrahit ne magnitudini sufficiat. Postea velocitas incessanter minuit et spissitudo augmentat s; quātitatē eiusq; ex pte debilitat. Deinde ad vltimū si exercitiuz perdurauerit et debilitauerit: fiet pulsus formicās ppter debilitatem et spissitudinem forte. post

et iij

ea si magis superfluum fuerit: et ex ipso ad mortem perveniat: efficiet quod omnia faciunt resolutionem et reducet pulsum ad hoc ut sit vermiculatus. Deinde faciet ipsum declinare ad raritatem et tarditatem cum debilitate et parvitate.

De indicibus pulsus balneatorum. Cap. 14.

Balneatio autem erit cum aqua calida: aut cum frigida.

Si autem fuerit cum aqua calida in principio perveniet ex ea fortitudinis et necessitatis indicia. Cumque multum resolverit debilitabit pulsum. Sed quod dixit erit tunc parum tardus et rarus. Dicemus ergo quod debilitas quod est puritas pulsus proculdubio existit. Sed si calida cum in interioribus corporis calefactionem efficiet calore accidentali: fortasse non durabit sed ad sui naturam que est in frigidando redibit. Et fortasse durabit et permanebit. Quod si accidentaliter qualitatis indicium superaverit: fiet pulsus velox et spissus. Et si superaverit quod ex natura sui proveniet fiet tardus et rarus. Et si calefactio accidentaliter ad tantam virtutis resolutionem pervenerit ut sincopi sit prope: etiam pulsus tardus et rarus.

Sed balneationis cum aqua frigida facit frigiditas si penetraverit: debilitabit pulsum et faciet pulsum et efficiet raritatem et tarditatem. Et si non penetraverit: imo calorem coadunaverit: augmentabitur fortitudo et crescit parum et minuetur velocitas et spissitudo.

Ex aqua vero in thermis existibus que sunt ericantes duritie in pulsum augmentant: et ex eis magnitudine minuitur. Sed calefacientes velocitatem in pulsum augmentant,

Si autem virtutem resolverint: erit quod iam diximus.

De pulsu qui mulieribus est proprius et est pulsus pignatius. ca. 15.

Necessitas quod est in eis est mulierum propter coitatem filii in attractione aeris ipse enim quasi duabus attrahitur necessitatibus et duabus aeris attractionibus. Sed virtus proculdubio non augmentatur: neque etiam minuitur nisi spiritum oportet propter latitudinem paucam: que pervenit ex pondere pignationis propter hoc igitur indicium spiritus medie necessitatis fortisvel cit: augmentatur pulsus et fit velox et spissus.

De pulsu doloris. Ca. 16.

Dolor mutat pulsum: aut propter fortitudinem sui: aut quod est in membro principali: aut propter longam moram sui. Et dolor quidem cum in sui principio fuerit: faciet spiritum ebullire et movebit ipsam ad resistendum et referendum in inflammationem caliditatem. Fiet ergo pulsus magnus et velox et maioris spissitudinis: quam fitio magnitudinem faciet et velocitatem. Cumque dolor ad finem sue fortitudinis pervenerit propter illud quod diximus de modis procedet minorando redibit ad inferiora donec magnitudinem perdet et velocitatem et vicem earum supplebunt spissitudo fortis et paritas et forniculatio et vermiculatio. Et si augmentatus fuerit: adducet ad raritatem et perditionem.

De pulsu apostematum. C. 17.

Apostematum quidem alia sunt que febres faciunt. Et hoc autem propter eorum magnitudinem aut propter nobilitatem membrum in quo sunt: Et pulsum in toto corpore mutant semel mutationem

febris propriam: et nos ipsas di-
cemus in loco suo. Et alia sunt
quae febres non faciunt et mutant pul-
sum membrum in quo sunt proprium
per essentiam. Et est etiam cum
reliqui corporis pulsum mutant
per accidens: scilicet non propter
quod est apostema: sed propter quod
dolorem efficit.

¶ Apostema autem quod pulsum
mutat: aut ipsius mutant per speciem
sui: aut per sui tempus: aut per
quantitatem suam: aut per mem-
brum in quo est: aut per accidens quod
sequitur ipsum et comitatur.

¶ Quod vero per sui speciem
mutat: est sicut apostema calidum
ex quo per suam speciem proue-
nit ut mutetur pulsus ad ferri-
num et ad tremorem et horripila-
tionem et velocitatem et spissi-
tudinem nisi ei contraria sit.
causa humectans que propue-
tatem ferrini destruat: et vice
ipsius vndositatem supplere fa-
ciat verumtamen tremor et velocitas et
horripilatio et spissitudo ipsum
spem comitatur. Et quemadmodum
carnum quidam sunt que ferrini pro-
prietatem prohibent: sicut sunt quidam
earum quae ferrini proprietatem augmen-
tant: et ipsam apparere faciunt. Et
molle quidem apostema pulsum
facit vndosum. Et si fuerit val-
de frigidum: ipsum efficiet tardum et
rarium. Durum vero apostema proprietatem
ferrini augmetur. In exitura autem
cum sit collectio: ipsa pulsum puer-
tit de proprietate ferrini ad vndosum
si proprietatem per humiditatem et le-
nitatem quae ipsam sequuntur et prebet
augmetum et diversitatem per suam
gravitatem: velocitas autem et spissi-
tudo alleviat per caloris accitio-
lis quietem causa maturacionis.

¶ Mutatio vero ipsius causa suorum pre-

porum est. Cum dum calidum apostema exi-
stet in augmento: proprietas ferri-
ni et quaecumque diximus sunt si-
cut in augmento et eius durities
per augmentum propter extensionem
quae augetur: et in tremore propter do-
lorem. Cumque ad statum pervenerit
omnia augmentantur accitio propter
illud quod fortitudinem sequitur.
Ipsa namque debilitat impulsu: et in
spissitudine et velocitate augmen-
tum prebet: deinde si plumbum velo-
citas destruet et redeundo fiet for-
micosa. Cum autem minuetur et resolu-
tur aut apertus fiet pulsus fortis
propterea quod humor exponatur
a potestate: et cessabit ipsius tremor
propterea quod dolor extensus minue-
tur. ¶ Secundum fortitudinem vero sui.
Quoniam magnam facit ut sint iste
dispositiones maiores et magis
augmentate. Et paruum ut sint
rariores et parviores. ¶ Et secundum mem-
brum. Cum ex membris nervosis
provenit augmentum in duritie
pulsus et in proprietate quae habet fer-
rinus ipsius. Et ex venosis quae
de puenit augmentum in magnitudi-
ne sua et vehementia et diversitas
multa recipit si quae in eis
superate fuerint arterie sicut in
splene et pulmone: et non durabit
huiusmodi magnitudo nisi for-
tis pervenerit fortitudo et mem-
bra humefacta et lenia ipsum fa-
ciunt vndosum sicut cerebrum et
pulmo.

¶ Mutatio qua apostema mu-
tat pulsum aliquo mediante est.
Sicut apostematis pulmonis
quod facit pulsum tremulum.
Et sicut apostematis epatis quod
facit ipsum mictualem. Et sicut
apostematis rethens quod facit
ipsum stranguriale. Et apo-
stema membrum foris sensus sicut

stomachi & dysfragmatis facit
ipsum spasmum et sincopizantes.

De iudicijs pulsus acciden-
tium anime. Caput. 18.

IRa quidē ppter ea qđ vir-
tutē seruare facit spm sub-
ito dilatat pulsū facit magnū
ad superiōra se eleuantem velo-
cem & spissū. In quo non opor-
tet diuersitatem cadere quoniā
passio existit similis: nisi timor
ei admisceatur qui vna vice su-
peret & hoc alia superet vice. Et
similiter si verecundia ei admi-
scea: aut contrarietas ab intel-
lectu qui tacere precipiat & ne
ferueat ad malum inferendum
illi cui irascitur.

Et ex delitijs qđē ppter ea qđ
ad exteriora paulatim mouēt nō
peruenit ad illō q̄ puenit ex ira
i velocitate & spissitudine. Imo ē
cū eius magnitudo sufficit ne-
cessitate: & est tardus & rarus.

Et si sit pulsus letitię: qm ipse
sit magn⁹ fm plm cū lenitate et
attinet tarditati & raritati.

In tristitia hō ppter ea q̄ ca-
lo: suffocat & submergit et forti-
tudo & virtus debilitatur opzve
sit pulsus paruus & debilis rar⁹
& tardus.

Timor vero qui subito venit
pulsū facit velocem & diuersū
& inordinatū. Sed consuet⁹ & q̄
ordinate prouenit: mutat pul-
sū fm modū mutationis soli-
titudinis.

De sūma mutatiōis rerū & i-
rū nature eēntie pulsus. Ca. 19.

AB eis sit mutatio. Aut pp
hoc qđ accidit d̄ eis ex ma-
litia cōpōnis: & tū qđē iā scini-
fi pulsū cuiusq; cōplexionis.
Aut ppter ea q̄ virtutē cōstrin-
gūt & pulsū faciūt diuersū: & si

cōstrictio valde fuerit fortis erit
sine ordine & absq; pondere: & cō-
strictionē qđē facies est ois: ma-
terialis multitudo siue sit a pā:
siue non sit a pā. Aut ppter ea q̄
virtutē dissoluit & facit pulsū de-
bilē: & oia hec sūt sicut dolor: for-
tis & egritudines aiales q̄ sūt for-
tis resolutionis.

Summa scđa. Doctrinē tertie
fen secū de de vīna & egestiōe
est cōtinēs. 13. capitula.

Est sermo vniuersalis de vi-
na. Caput. 1.

Ue significa

tionis dispōnū vīne
non opz credere nisi
postq̄ pditiones ob-
seruate fuerint.

Opz etem vt vīna q̄ psideat
sit pma vīa q̄ in mane colligit.
Et nō pmaneat lōgo tpe. Et nō
sit ex nocte reseruata.

Neq; sit ille cuius est q̄ a quā
nō bibit & cibū non comedit.

Et nō sit q̄ i cibo aut potu rē
tingētem accepit: sicut crocū et
cassiam fistulam: quoniā vīnā
tingendo ad citrinitatem & ru-
bedinē mutat: & sicut olera q̄ ti-
gēdo mutāt ad viriditatez: & al-
muri qđ ad nigredinem: & vīnū
quod mutat vīnam secundum
suum colorez. Neq; sit q̄ exteriora
sui re tingente infecerit sicut
alcanna: qm cum ex ea aliquis
tingitur: fortasse ei⁹ vīna ex ea
inficit. Neq; sit qui rē q̄ cū vīna
aliquem humorez expellit: assū-
psit: sicut qđ colerā aut flegma
expellit. Neq; se exercuit moti-
b⁹ corporeis aut opationibus
aut dispositionibus que sunt ex-
tra cursū nature que vīne co-
lorem mutant sicut ieiunium

aut vigilie aut labor aut ira aut tumor. Oia em hec vna tñ gant scdm citrinitatē aut rube dinē. Et coitus vna valde impinguat. Et sicut vomitus renacuatio quoniam hec colorem mutāt z substantiā que in vna esse debet.

¶ Similiter cū ipa multis per māserit horis. Quapropt dixerūt qdā q post sex horas ispicie da nō est: qm ipi significatio debilitat z color mutat: z hypostasis dissoluit aut mutat: z sit spissior: Quis ego dicam q nec post horam vnam.

¶ Vna pretereato ta itegre colligēda est in vinali magno: ne ex ea aliquid effundatur.

¶ Et eius quidē dispositio illi: co cū mingit nō est cōsiderāda neq. nisi postq. i vinali residet.

¶ Et obseruandū est ne sol eaz tangat: neq. vctus ne perturbet z ne congeletur donec hypostasis separetur z separatio compleatur. non enim descendit illi co cū mingitur: neq. i vltimo fine maturationis. Et nō colligat in vinali in quo alia fuerit nisi prius fuerit ablutum.

¶ Amplius vrine pueror. signi ficatio est parua: z precipue infantū: ppter ea q lacte nutriūt z q materia tiges i eis qescēs z submersa in eorū quoq. natu ra existit ex obilitate z mltador mitione qd maturitatis signifi cationem pernecat.

¶ Et instrumentū quidē colligē di vna est corpus peruium sub stantiam habens nitidā sicut vi trum clarum vt chustallus.

¶ Scias aut q vna quāto pl⁹ eā tibi appropinquas tanto spissitudo augmentat: z qto pl⁹ elō

gas eā a te augmētāt i ea clari tas: z pp hoc differt ab oib⁹ fal sitatib⁹ q sunt in ea qb⁹ medici experiantur cū eis ostendūtur. ¶ Cū vna i vinali colligit: cu stodienda est a mutatiōe frigo ris z solis z venti.

¶ Et oportet vt in lumine aspiciat ita q super eā nō cadat radi⁹ imo ab ipso tegat: z sic i ea in dice s accidetib⁹ q i ipa appēt.

¶ Scito etiā q prima significa tio quā vna hzē de dispositio ne epatis z vinarū aquositate z sup dispositiōes venarū: et eis mediātib⁹ alias demōstrat egri tudies. Firmior tñ er⁹ significa tio ē illa q d epate existit z ppe de dispositiōe gibbositas ipsi⁹.

¶ Ampli⁹ significatiōes q ervi nus habent ex septē sūt accepte generib⁹. Genere coloris. Et ge nere substantie. Et genere clari tatis z turbulentie. Et genere hypostasis. Et gñe qtitatis in paucitate z multitudine. Et ge nere odor. Et gñe spume. Sūt vero qdā q iter hec gñā ponūt genus tactus z genus saporis.

¶ Cūq. dicimus gen⁹ coloris i telligim⁹ illud qd visus i ea scit ex colorib⁹. s. albedinē aut nī gredinē aut qui iter eas existūt

¶ Et cū substantie gen⁹ dicem⁹ intelligim⁹ dispōnem ipsius in grossitudine aut tenuitate. ¶ Et cum dicimus genus claritatis z turbulentie: intelligimus q pe netratiō visus i ea ē facilis: aut nō est. ¶ Inter hoc at gen⁹ z ge nus substantie existit differentia qm plerumq. ē substantia grossa z clara sicut albumen oui z glu ten pisciū liquatū z vitrū liq: tū z oleum. Et plerumq. est res subtilis substantie turbida: sicut

aqua turbida q̄ ē magis tenuis
q̄ albumen oui. ¶ Turbulētie
aut cā est pmixtio ptū colores
habentū extraneos fuscōs aut
alijs colorib⁹ ifectos q̄ ab aspi-
ciēte sēsu nō sūt pcepti z phibēt
puitatē z h p se pceptiūt. ¶ Inter
eā hō z hypostasim existit dñia
qm̄ visus plerūq̄ cognoscit hy-
postasim. ¶ Et inter ipaz z colo-
rē existit dñia: quoniam color per
totā humorū substantiā pcedit
cum maiori permixtione.

¶ De significationibus colo-
ris vine. Cap. 1.

EX coloribus vine sunt gra-
dus citrinitatis. Sicut pa-
learis. Deinde citrinus. Post fla-
vus. Deinde rufus. Post ea ci-
trularis. Postea igneus qui
tincture croci assimilatur: z ipse q̄
dē est vehemēter citrin⁹. Postea
croce⁹ q̄ simulatur capillis zach-
aranti: z iste q̄dē est quē vocant
rubeū clarū. ¶ Oēs aut qui sūt
post citrinū caliditate significāt
sz tñ fm suos diuersificant gra-
dus. Et est q̄dē cū accidūt pp ve-
hemētiā mor⁹ z pp dolores: z p
pter famē z pp aq̄ abstinētiā.
¶ Post istos hō grad⁹ p̄dictos
existūt grad⁹ rubedinis. Sicut
rubeus rose⁹. Et rube⁹ obscur⁹
Et rube⁹ puluerulentus. Et oēs
quidē sanguis dñiū significant.
¶ Et in oib⁹ in q̄b⁹ est color za-
chariano attinēs est significa-
tio dñiū colere rubee. ¶ Et in oi-
bus q̄ puluerulēto attinēt: est si-
gnificatio dñiū sanguinis. ¶ Et
igne⁹ q̄dē magis sūt calores q̄
rube⁹ z puluerulētus sicut cole-
ra in se calidior ē q̄ sanguis. Et
color q̄dē vrie egritudinib⁹ acu-
tis incēdētib⁹ trahit ad colores
zacharani z igneitatez. Qd si

ibi fuerit tenuitas: aliq̄ matu-
rationis significat dispositionē
z q̄ iā incipit et nō appareat in
substantia. Si aut citrinitas for-
tior fiat z vsq̄ ad igneitatez p-
ueniat terminūz ad finē in eadē
significat q̄ calor incessanter pro-
cessit: z iste q̄dē ē finis citrinita-
tis. Qd si in ipō claritas augmē-
tetur calor iā fm diminutionez
incedit. ¶ Et est p̄terea cū egrit-
udinib⁹ acutis sanguineis vi-
na sicut ipse sanguis mingit ap-
tione vene ibi existente. Et sūt
repletionē supflūz: que si paula-
tim mingendo emittit z est cūz
odore malo: significatio timo-
ris, z timet ex ea ne sanguis ad
loca suffocātia su⁹ deruet. Et
peior quidē ea est cū est subtilis
in colore sui z dispositione. Cū
aut ex ea multū mingitur: est cū
est significatio bona in febrib⁹
acutis z cōmixtis qm̄ cū ē signi-
ficatio crisis z sanitatis nisi in
principio subito attenuet aq̄
sit hora crisis qm̄ tūc erit recidi-
uatiōis significatio. Et sūt si te-
nuitas post crism ordinata nō
fuerit. ¶ In ictericia hō cum vi-
na adeo fuerit maioris rubedi-
nis donec ad nigredinē trahat
z p̄nūm taliter tingat ne remo-
ueri possit. Et q̄to plus fuerit
erit sanius: qm̄ cū vrina in ipā
fuerit alba aut rubea pance ru-
bedinis ictericia in sua disposi-
tione manet timetur ex ea hy-
dropsis. ¶ Fames quoq̄ est ex
eis que vrinam vehementer tin-
gūt z ipsam valde acnūt. Post
vero sunt gradus viriditatis.
Sicut vrina cuius color color
fisticoz attinet: deinde cui⁹ color
est similis color eruginis eris
Postea illa cui⁹ est color similis

colori ireos: deinde cui⁹ color: si
mulat indico. Postea q̄ similis ē
succo porri. ¶ Fuscus vero si
gnificat frigiditatē. Et sicut oēs
in q̄b⁹ existit frigiditas p̄ter eā
q̄ erugini eris aut succo porri si
mulat: hec nāq; vehemēs signifi
cat incēdiū. ¶ Veruntū succo por
ri similis sanior est ea q̄ erugini
eris simulat. ¶ Et illa q̄dē q̄ eru
gini er⁹ simulat post laborē sige
spasmū. ¶ Viridis hō in pueris
spasmus significat. ¶ Que vero
colorē ireos h⁹ frigiditatē vehe
mentē s̄m plurimū significat et
aū ipaz p̄cedit vīa viridis. Et
q̄dā dixerūt q̄ sige venenum in
potu fuisse hāstū. Et si fuerit i
ea hypostasis spes erit vite. Et
si nō: timet ei. Erugini hō eris
similis vehemētē significat per
ditionē. Et adnū aut coloris ni
gruali⁹ est niger q̄ ad nigredinē
tēdit s̄m vīa coloris croci: si
cut ē i icteritia: et sige colere ru
bee spissitudinem: et ei⁹ adustio
nē: et colaz nigrā q̄ accidit ex co
lera rubea: et sige ictericiam. Et
ali⁹ est q̄ ex fusco puenit ad ni
gredinem: et sige colerā nigrā.
Et alius niger qui puenit ex vi
riditate et colore indico simili:
et significat colerā nigrā purā.
¶ Et ad summū q̄dē vīa nigrā
significat aut vehemēs incēdiū:
aut forte frigus: aut mortē: aut
caloris naturalis supationem:
aut crīsim et expulsiōē nature
qua ipsa colere nigre expellit
supfluitates. Quō aut ex incē
dio est cognoscitur: qm̄ illic est
fortis ardor: et ante ipsam fuit
vīa citrina vel rubea et hypo
stasis est diuisa et inēqlis et in
cōtinua: et nō est vehemētis ni
gredinis: imo trahit ad colorē

croci et citrinitatē: aut ad fuscit
tatē. Et si ad citrinitatē trahit:
sige multā ictericiā. Verū si q̄
ex friditate sit cognoscit vt aū
ipm̄ habeat vīa q̄ ad viridita
tē trahit aut ad liuiditatē: rest
sedimē paucū iūctū ac si eēt sic
cū et nigredo in ipsa est purior.
¶ Et ē et cū iter duas cōplones
dīa notat. Qm̄ qn̄ cū vīa ni
gra fortis odor fuerit significa
bit caliditatē. Et cū fuerit cū ea
odoris priuatio aut fortitudis
ei⁹ debilitas significabit frigi
ditatem. Cū em̄ nā valde fuerit
supata: odor nō erit i vīa. Illō
aut q̄d ex casu caloris accidit i
nati cognoscit: p̄pterea q̄ ipm̄
sequit fortitudis cal⁹ et ei⁹ dislo
catio. Et illō q̄dē q̄d accidit s̄m
modū purgatiōis et crīscogno
scit sicut q̄d accidit in fine q̄rta
nax: et cū splenis egritudinis re
soluunt: et dolores dorsū matricis:
et febres melācolice: et nocu
mēta q̄ ex mēstruoz accidūt re
tētiōe et retētiō ei⁹ q̄d ex sangui
ne fluere solebat per anū et p̄ci
pue cū natura et ars i puocādo
mēstrua iunāt: et sic accidit mu
lierib⁹ q̄rū mēstrua retinēt. Et
nō retinet natura sanguinis su
p̄uitatē: p̄pterea q̄ ante ipam
p̄cessit vīa indigesta aquosa
et p̄pterea q̄ post ipsaz ad
iunet corpi allentatio: et erit ip
sius quantitas maxima copiosa.
Quō si non ita vīa fuerit ni
gra: signū erit malū: et p̄cipue i
acutis egritudinibus: et quāto
plus si ei⁹ quātitas fuerit pau
ca quoniam ex sua paucitate est
sciēdum q̄ hūmorē iā destruxit
adustio. Et quanto magis fue
rit grossa erit deterius. Et quā
to magis fuerit tenuis: erit mi

Liber primus. 6

uoris malitie. Et est quidē cū accidit: vt vīna nigra aut rubea obscura migat ppter vini pōnō nē qd hui⁹ hz colorem cū nullo modo natura aliquid i eo operata fuerit et exierit sū suā dispositionē: s; in hoc nō est timor. Et est cū bone crisis significatio existit et in acutis egritudinib⁹ sicut si eger eaz tenuē mīxerit et fuerit in ea suspēsiō in pibus diuersis. multoties em̄ significat sonitū capitis et yigilias et surditatē desipiētā. Et p̄cipue si paulatī eā mīxerit: i lōgo tpe fuerit suspēsa et fuerit ei⁹ odor acur⁹ et fuerit cū febrīb⁹: qm̄ tūc vehemētē significabit capitis sonitū et desipiētā. S; qn̄ affuerit ibi līomnietas et surditas et desipiētia et sonit⁹ capitis significabit sanguis fluxus ex naribus. Et est et cū existit cā lapidis in rhene. ¶ Rast⁹ iqt. Vīna nigra bona ē in egritudinib⁹ lapidis que ex humouib⁹ pueniūt grossis. Et ē significatio mortalis i egritudinib⁹ acutis. Dixit etiā qd vīna nigra ē mala in egritudinibus rhenū et vesice cū vehemēs ardor ibi adest. Considera ergo alia signa. ¶ Urina nigra in febrib⁹ nō ē bona pp̄ illud qd scis. Neg venit in eis nisi ex corruptione mala. Et similiter i mulierib⁹ vīna nigra post laborē significat spasmū. ¶ Ad summū nō vīna nigra in principio febrīū est pernicioſa. Et similiter in earū fine qn̄ nō cū ea fuerit al leuiatio: neq; significauerit crisis. ¶ Vīna autē alba sū duas intēdēs ē sciēda. Vīna eaz ē cū ipsa est tenuis trāslucēs qm̄ vulgar qd trāslucens est albū vocat sicut est vitrum qd est clarū:

et cristallū clarā vocat albā. Et altera est q̄ pcerto est alba cuius color est segregat⁹ vīsus sicut lac: et pergamenū: et ista q̄ dem nō trāslucēt vt vīsus i ipsa penetret: trāslucētia enim pcerto nō est nisi oīm colorū puruatio. ¶ Albū igit̄ secūdū intētionē trāslucētis significat frigiditatē om̄ino: et ē auferēs digestionis fiduciā. Et si cui⁹ grossitudie fuerit significabit flegma. ¶ Sed alba pcerto non erit cui⁹ grossitudine. Et eius quidē alia est cui⁹ albedo est muscula ginosa et significat multitudinē flegmatis et humoris crudi. Et alia est cui⁹ albedo est vinctuosa: et significat adipis liq̄factionē. Et alia est cui⁹ albedo ē similis albule: et significat flegmatis liq̄factionē que accidit aut accidet. Et alia cui⁹ albedo est similis albedini que ē i fūgocū tenuitate et sanie: et significat ex turas vlcerosas in instrumētis vīe. Et si absq; sanie fuerit: erit ppter supurationē materie mīte crude non mature. Et est cui⁹ est cum lapide vesice. Et est alia que spermati simulatur: que cū flegmatico:ū apostematū adest crisis et laxitas interiorū egritudinū q̄ ex flegmate accidunt vitreo. Cum vero vīna spermatis similis existit: et non est sū modū crisis est ppter apostematata flegmatica. Imo cū in pūmis puenit: p̄notificabit apostplexiam aut paralysim. Et cū i oīb⁹ hōis febrib⁹ alba supuenet: vīna cito i quartanā cōuertetur. Et plumbina quidē sine hypostasi est valde mala. Et la crea etiā in acutis egritudinibus: est pernicioſa. Albedo p̄

terea vine in febribus acutis quod cum
non fuerit post tincturam que pre
cessit: significat quod colera rubea
ad aliquod medium declinauit quod
apertum aut ad fluxum ventris: et quod
magis significat quod declinauit ad
caput. Et si tunc cum vena rubea
est in febribus: deinde subito fit al-
ba significat desipientiam. Et
cum vena in sanitate perseveraue-
rit in colore albo significat pu-
nationem digonem et albule sitis
que lacti similes acetosi in febri-
bus acutis morietur significabit
aut putrem. Scito autem quod pos-
sibile est ut vena sit alba et ple-
rio calida et colerica: aut vena
rubea et plerio frigida flegma-
tica. colera ei rubea cum declinat
a via vite et non admisceat vite re-
manet vena alba. Debes ergo ven-
nam albam considerare. Quam si fuerit
humida: multum et luminosa: et ip-
sius se dimittit multum grossum: et ei-
us substantia cum hoc trahit ad grossi-
tudinem: debes scire quod albedo est
ex frigida flegmate. Sed cum
vena non fuerit luminosa clara
neque ei sedum multum: neque per-
ua: et albedo ad fuscitate trahit:
scire debes quod colera ru-
bea est occulta. et si egritudine
acuta fuerit in ea significatio des-
saturata: non timet phrenesis:
et si sicut ipse: debes scire quod co-
lera rubea declinat ad alium cana-
lem: et ad intestina: et accidet ei
obstructio. Et tunc non ob quam vena
erigit rubea in egritudinem fri-
dis est vena harum rerum. Aut fortis-
tudo doloris qui coleram rubeam
soluit sicut in colica accidet fri-
gida. Aut opilatio que facta fuit
ex separatione flegmatis in cana-
lem que est iter felis et intestina: pro-
pter fel ad intestina naturaliter non

descendit sicut solebat. imo vite
societas est ei necessaria cum qua
egrediat quoad modum accidet
in colica frigida. Aut pro debilitate
et epatis et sue virtutis defectum
que inter aquositate et sanguine
separationem facere non valet: sic
accidet in hydropisi frigida et
in egritudinem debilitatis epa-
tis enim plurimum: quam propter eas
vena est filis loture carnis res-
centis. Aut propter constrictiones
quas opilationes fecerunt: et muta-
tur color flegmatis in venis pro-
pter aliquam putrefactionem que ei
accidit. et eius quidem signum est
ad sitas vine et ei sedum secun-
dum modum quem diximus.
Et ei tinctura est tinctura de-
bilis non luminosa. Colere enim
rubee tinctura est luminosa.
Urina quoque multoties in pu-
cio egritudinem erit alba: sed
postea fiet nigra: ferebit: sicut
accidit in ictericia.
Ampli vena post comestio-
nem albescit: neque sic cessat donec
digo fieri incipiat: tunc ei incipit
vena tigi. Et pro hoc vite vigila-
tum sunt albe et adiuvat ad hoc co-
lorum inati resolo. Sed non lumio-
se imo attinet fuscitati pro pu-
natione digonem. Tinctura rubea in
egritudinem acutis melior est quam ad-
sa. sed rubea que est sanguinea maio-
ris securitatis quam rubea co-
lerica. Rubea que colica non tamen est
timor: cum colerica queta manet.
Sed si extet mobilis magni est ti-
mor. Ampli vena rubea in
egritudinem renu est mala: quam
enim plurimum calidum significat
apertum. Et in doloribus capitis de-
sipientiam protendit. Cuius
vena in egritudinem acutis ru-
bere ceperit et sic permanserit et non

Liber primus.

inferi⁹ descēſū fecerit: p^oditionis egrū timorē affert: et renūz apā significabit. ¶ Qd si cū rubedine fuerit turbida: et alr p^omāse-rit: apā in epate et caloris inna-ri significabit debilitatem.

¶ Ampu⁹ colorū vine sūt q^o daz p^opositi. Ex q^o b^o ē color q^o carnis recēt⁹ loture assimulat⁹: q^o ē san- guini i aq^o dissoluto sili⁹ existit et ē ex debilitate apostematis. et q^o nq^o ē ex mltitudine sāgu- nis. Verūth sept⁹ existit ex de- bilitate epatis ex q^o cūq^o cōple- rōe supuenerit malitia vicēte quā digerēdi malitia v^o debili- tas demonstrabit et r^out⁹ dissolu- tio. Qd si h^o fortis fuerit: tunc nō erit nisi ex sāguis mltitudi- ne et ei⁹ augmēto vltra mēsurā quā h^o dūgregatina penit⁹ se- parare nō sufficit. et ex eis est ēr color oleagin⁹: et est citrinitas cui admixta ē siccinitas. et colo- ri olei simulat⁹ p^o viscositatē q^o ē i ipo: et trāsflucētā cum nitore adipio et cū splēdore sbe ad q^o n- dā spissitudinē trahit. et i pluri- bus dispōnib⁹ significat malū aut non significat bonū: neq^o m- turationē: neq^o melioratio- nem. Sz fortasse raro materie rū vactuofarū euacuationē se- cundū modū crisis significat. ¶ Et hoc q^o dē nō est nisi cū post ipaz aduenit req^oes. Que h^o ex ea ē p^onciosa ē illa cui⁹ vncuo- sitas ē fenda: et p^ope illa ex q^o p- ua mungit q^ostiras. Cū h^o ei ali- qd misce⁹ qd ē sile loture carnis recēt⁹ ē deterior. et hoc quide⁹ p^o p^origit i hydropisi et p^orisi et colica mala. et est cū oleagina post nigrā seq^o vūnā q^o p^ocessit et tūc q^o dē ē significatio bona. Mains aut q^o vūna significat

oleagina ē q^o i die q^orta idicet egrū in die septia mouturū in egritudinib⁹ vcz acutis. Ad sū- mū h^o oleagine vine tres sūt spēs. Alia enim ex ea ē q^o tota ē adeps. et alia ē cui⁹ iferi⁹ ē t^om adeps. et alia ē cui⁹ sup^ous est adeps. ex ea ē ē q^o i suo colore t^om ē oleagina sicut ē i p^otisi et p- prie i sui p^oncipio: aut in suis sba- t^om: aut i eis vtriusq^o: quēadmo- dū ē i egritudinib⁹ renūz i p^ofe- ctioe p^otisi et eius fine. ¶ Et ex his ē ēr carmini⁹ q^o mal⁹ ē i p^oncio⁹ q^om vtriusq^o colore signifi- cat aduſionē. ¶ Et q^o nq^o est co- lor rube⁹ i q^o currit nigredo. et si- gnificat feb. p^opositas et feb. q^o ex grossis sunt supfluitatibus.

¶ Qui si clarior fuerit et nigre- do ad ipi⁹ sūmitatē declauerit apostema significabit lateris. ¶ De significatiōib⁹ sbe vīe i q^ostitate ipius et in claritate sui aut turbulentia. Cap. 3.

Suba vīe ē: aut tenuis aut grossa: at mediocr. ¶ Val- de h^o tenuis in oib⁹ dispōnib⁹ m- turationis significat p^oua- tionem aut in venis opilatio- nes: aut epatis debilitatē: et cā- naliū vīe q^o n attrahūt nisi qd tenue ē: aut attrahūt s^o ex non eūciūt nisi qd nā subtile existit aut nītrā aq^o potationē: aut ve- hemētis frigiditatis cōplexio- nē cū siccitate. ¶ Et i acut⁹ qdē egritudinib⁹ significat h^outis digestiue debilitatē et matura- tiōis puatiōez. ¶ Et ē ēr cū reli- q^o h^outū rārā sūt debilitatē v^o nīlo mō i aq^o opēt imoquēd- modū igredit⁹ ita labit. ¶ Et vīa qdē tenuis valde fm hūc modū d^oterior ē i pueris q^o i in- nemib⁹: q^om naturalis puerorū vīa

vrina spissior est: vrina iuuenis: ideo q̄ sūt hūidiores: et q̄ eorū corpa pl⁹ attrahūt hūiditates p̄p̄ea q̄ materia sup̄flūēs ē eis necessaria cā augmēti. si ergo eorū vrine i febrib⁹ acut⁹ mltū sūt tenues: iam valde elōgati erūt a sua naturali dispositōe. Et si hec i eis p̄seuerauerit: nō significabit nisi p̄ditiones: qm̄ cū p̄durat sīgat p̄ditionē: nisi bōa sint adiūcta signa: et p̄tut⁹ stabilitas: tūc ei eriturā sīgat q̄ accidit et p̄p̄e iseri⁹ sub parte ep̄is. et sicut si hoc isanis p̄māse- rit et se nō p̄uerterit ab eis sīgā- bit ap̄a qd̄ accidet illic vbi do- lorē sentiūt. Et sicut plurimū ac- cidet eis vt cū hoc in alchatin et in renib⁹ dolorē sentiāt. Et sīgat aptitudinē ad ap̄a. Qd̄ si dolor et ḡuitas vni mēbro pro- p̄rio nō inuit: imo sunt cōes si- gnificabit bothorē: et variolas: et ap̄ata q̄ corpi erūt cōia. ¶ Te- nuitas q̄z vrine i crisi sine ordi- ne reciduationem p̄noscit. ¶ Uria aut mltū spissa s̄z pluri- mū sīgat maturatiōis p̄uatiō- nē. Et sicut min⁹ humorū grosse substātie maturatiōnē. erit ḡ i statu humorosarū febriū et in aptiōe ap̄atū. et plurimū qd̄em qd̄ in acutis sīgat egritudib⁹ ē malū. Verūt̄ tenuitatis dura- bilitas pl⁹ sīgat malū. Spissi- tudo nāq̄ quādam sīgat dige- stionē: q̄ qd̄ substātie p̄fert in eo q̄ digestionē sīgat et q̄ p̄t⁹ expellēdi h̄z potētiā est id in q̄ fiducia habet. Et iquātū matri- ci significat corruptionē et eius multitudinē et maturatiōis p̄hibitionē separāt⁹ ad fundū descēdētis significat malū. qd̄ aut sit illud qd̄ inter duas res

superātus est: cognoscit ex eo qd̄ postea aduenit ex reque: aut succedit ex debilitatis augmē- to. ¶ Et vrina qd̄ spissior in febribus sanior existit illa de q̄ multū subito euacuat. Illa p̄o q̄ paulatim euacuat multorū hu- morū est significatiua et debi- litatis p̄tut⁹. et post illā qd̄ez q̄ vtilitatē affert: sequit̄ medio- cris vrina sicut requie. ¶ Cū s̄t tenuis vrina i acutis egritudi- bus ad spissitudinē p̄uertitur postq̄ nō aduenit reques sīgat liq̄factionē. ¶ Cūq̄ in sano vi- na p̄seuerauerit spissa et in pte capitis dolorē senserit et cōq̄s- tionē indicabit ei febrē. ¶ Est tñ cū hoc est ex sup̄flua expulsiōe aut aptiōe: aut vlcereb⁹ i p̄tib⁹ viarū vrine. Nō aut subtilitas et spissitudo vtresq̄ maturatiō- nis sīgant p̄uatiōnē: nisi quia maturatiōnē substātie comita- tur mediocritas. Spisse ḡ ma- turatiō ē vt digerēdo ad tenui- tatē mutet̄. Et tenuis matura- tiō est vt coquēdo mutetur ad spissitudinē. Ampli⁹ vrina spissa quēadmodū pri⁹ dixim⁹ q̄nq̄ ē clara trāsflūēs: q̄nq̄ est turbida. Verūt̄ inter spissaz trāsflū- cētē et tenuē existit differentia. Qm̄ spissa trāsflūēs cum motu inūdat nō sūt p̄tes ip̄i⁹ inūda- te multū parue imo magne in ea accidūt vñ et ei⁹ mot⁹ sūt tar- di et cū spuma multarū āpulla- rū et ipsi⁹ āpulle nō cito rūpan- tur. et q̄ qd̄ h̄mōi existit ex sleg- mate generat̄ bñ digesto aut colera vitellina si ē i ea tinctu- ra ad citrinitatē trahēs. et si tiz- ctura h̄ ē i ea sīgat stātis vitrei resolutionē. Et hoc qd̄ i epile- pticorū vrinis multum existit.

Articella.

Y

Liber primus.

In tenui at i q mtra existit tin-
ctura scit fictura nō esse pp di-
gestionē. alioqn digestio i pms
nō mag opat substantiā q colo-
ris pmutationē. p ppa nāq di-
gestionis opatio ē substantiā effi-
cere deñ ipaz tiger. z digestio
qdē i substantia melior ē q i co-
lorē. et pp hoc cū vīa tenuis i
acuta egritudine pseuerat: si-
gnificat malū: z q p digesti-
ua ē sopita. ¶ Cū at vīnā vide-
ris tenuē i cui p tūb⁹ rubedinē
z citrinitatē fuerit diuersitas:
laborē cognosces istā mātē. z si
tenuis fuerit: fueritq i ea res q
sūt sic fursures egritudine i ve-
sica non existere signū erit hoc
esse pp flegmatis aduersionem.
¶ Spissa at vīa i febrib⁹ acutē
ad sumū mltos significat hūo-
res. et fortasse significat liqsa-
ctionē. z ipsa qdē est q cū vīa p
manet hora cōgelat z inspissa-
tur. ¶ Ad vltimū hō turbulen-
tia vīe ē pp terretatē cū vīto-
sitate q aq̄sitate admiscet. Ex
ist nāq cū admiscet pūctur tur-
bulētia. z ex ipoz abiuicē sepa-
tōe puenit claritas. ¶ Ampli⁹
tres obēs attēderē dispōnes. est
nāq cū tenuis mingit z deñ in
spissat: q significat q natura la-
borat i maturādo: s nōdū ma-
teria ei vndiqz obediuit et est
patēs: z fortasse est cū mēbroz
significat liqsfactionē. Aut min-
git spissa: z postea clarificat et
separat ab ea grossum subius
stans: z significat q natura iā
superauit materiā z ipam ma-
turauit. et quāto maior fuerit
claritas et maior: deccē⁹ iferi⁹
z citi⁹ mag significabit matu-
ratōez. Aut ē dispositio media
inter prima z alterā ex q cum

pdurauerit z nā fuerit fortis z
virt⁹ fixa scietur q nō ad matu-
rationē perueniet integrā. Si
vero virt⁹ fixa nō fuerit timen-
dū ne perditio pueniat ad ma-
turationē. Cū aut perduraue-
rit et timorosa significatio nō
affuerit: significabit caput do-
lorē qm significabit ebullitio-
nē et ventositates vaporosas.
¶ Illa vero q ex tenuitate ad
turbulētiā puenit z sic pcedit:
melior ē q i turbulētia pmanet
qm plurimashoras. ¶ Vīa q
q multoties fit spissa z est hoc
pp casum virtutis z nō pp na-
ture expulsionē. ¶ Sed vīa q
aquosa mingit et aquosa re-
manet: signū est puatiōis ma-
turationis penit. ¶ Et vīa spis-
sa laudabilior ē q ad exēdū ē
facilis z mltē separatiōis sit. ex
hōi nāq sanat palyis et qd
est ei site. ¶ Cū vīa grossa min-
git et deinde pcedendo qm or-
dinē attenuat si multa est pue-
niēs existit. et cū ipsa post spis-
sam z turbidā z paucā sequit:
est signū bonū. et hoc qdē cū ē
spissa que turbulēta est aperit
que mingit paulatim z subito
inde multa facile mingit vīa:
cū hac em multoties resoluit
egritudo siue ipsa sit vīa fe-
bru acutarū: siue sit vīa aliaz
egritudinū ex repletōe pueniē-
tiū: siue sit repletio ex hōi: nōdū
manifesta accidit egritudo. et
iste quidē vīne mod⁹ est extra-
neus. ¶ Quando cū vīna na-
turalis coloris supflua est spis-
situdō: plerūq significat boni-
tatē expulsionis multaz mate-
rierū cui exēdi associat facili-
tas. et plerūq significat perdi-
tionem: p pēa q humoz sigat

multitudine q̄ p̄tutis obilitatez
et hoc q̄dē demonstrat egrediē-
di difficultatez paucitas ei⁹ q̄d
egredit. Urina q̄dē spissa bo-
na ē q̄ ē crisis egritudinis splen-
z febrū p̄mixta: in q̄ nō expe-
ctat eq̄litas qm̄ natura i expel-
lendo ipeidit. Urina ad vlti-
mū turbulēta significat hūorū
multitudinē z naturā ab eis
occupatam in maturādo eos.
Urina spissa in q̄ sedimē exi-
sit harenosū significat lapidē
Uria spissa q̄ apostematū si-
gnificat aptionē cognoscit ex
eo q̄d ei admisceat z eo q̄d p̄ces-
sit. Ex eo em̄ q̄d admisceat sicut
pure q̄d mal⁹ odor demonstrat:
z exētib⁹ que cū ea separant:
sicut petala alba z rubea: aut
sic furfur: aut alia ab istis ex eis
p̄ q̄ cognoscit. Ex eo q̄d q̄d p̄ce-
cessit: qm̄ ibi p̄r⁹ fuit significa-
tio ap̄atis aut vlcis in vesica
aut rene aut epe aut i p̄tib⁹ pe-
ctoris et significat hui⁹ aposte-
matis aptionē si añ ipsaz vīna
fuit similis loture carnis recē-
tis q̄d ē ex gibbositate epatis.
et si egestio talis fuit ap̄atis q̄d
est ei⁹ p̄cauitate: et si anhelit⁹
coāgustatio p̄cessit: z tu sis sic-
ca: z dolor i mēbr⁹ pectoris pūgi-
tū⁹: tūc ap̄a q̄d est apertū ē la-
ter: z exiit a p̄te arterie maio-
ris: et si i pure illo est matura-
tio pueniēs est. Et est cū san-
guacuat q̄ exercitiū relinquit
mingit vīnā sicut pus z p̄r⁹ te-
nue q̄ ipsi⁹ purgat corp⁹: et ei⁹
aufert lapitas quam exercitiū
dimissioe p̄secut⁹ est. z est et cū
in epate aut i eo q̄d ē corā ip̄o
fiūt opilationes: z plerūq̄ con-
tingit vt earū apertione sit vi-
na spissa p̄pterea q̄ earū egre-

diez materiaz hec talis spissitu-
do non est pus. Sed in ipsa q̄ est
post apostematis apertione est
pus. Et cū vīna fuerit cū spissi-
tudineza nigredinē traxerit
cū ea fuerit in latere sinistro do-
lor erit tūc ex parte splenis. Et
scdm̄ hanc considerationē si su-
pra femur fuerit aut i lūmitate
ventris: erit tūc ex parte stoma-
chi. hoc tamē sepius est ex par-
te epatis: z cannaliū vīne. Urina
turbulēta multo tines significat
casus virtutis. Cūq̄ virt⁹ ce-
ciderit frigiditas superabit q̄
erit sicut illa q̄ exteri⁹ ifrigidat
Urina turbulēta q̄ malo vno
simulat aut aq̄ ciceris ē vīna p̄-
gnātiū: aut habentiū apostema-
ta calida longi temporis i inte-
riorib⁹. Urina q̄ vīnis a fino-
rū aut animalū assimilata ē q̄
si nulachlach p̄pterea q̄ ē mul-
tū turbida: corruptionē humorū
corporis significat. Quod tamē
magis significat est slegma cru-
dum in quo aliq̄ caliditas opa-
ta fuit z ipm̄ cū grossa ventosita-
te ebullire fecit. Et propter hoc
plerūq̄ significat capitis dolo-
rē v̄tū rū aut alabachal. Et cūq̄
perseuerat: significat lethargiā
Urina q̄ colorū alicui⁹ mēbrū
simulat cum perducit egritudi-
nē in nullo mēbro significat. Et
qdā dixerūt q̄ cū i inferiori p̄te
vīne fuerit aliqd q̄d pulueris sit
simile aut fumo plōgabūt egri-
tudo. Et si i tota p̄durat egritu-
dine pronosticat mortē aut sleg-
ma crudū quod a purificerni-
tur fetore. Urina habens par-
tes diuersas significat q̄ quāto
pl⁹ partes i ipsa fuerit maiores
tāto plus nature operatio ē stu-
diofior: z natura plus potens. z

Liber primus.

poti⁹ pl⁹ aperti. **U**rina i qua videntur quasi adinuicē mixta significat q⁹ fuit mixta postq⁹ coitus fuit completus.

De significationib⁹ odor⁹ ris vrine. Cap. 4.

Dixerūt qdam se nūq⁹ vidiſſe egrū cui⁹ vrine odor ſit ſi odor vrine ſani. **E**t nos qdē dicem⁹ q⁹ cū vrina nullo modo odorē h⁹ pplexiōis frigiditātē ſignificat ⁊ ſuperfluā cruditatē. ⁊ plerūq⁹ et ſignificat in acutis egritudinib⁹ mortez nature. **C**ū autē odorem habuerit ſenſū ⁊ maturatiōis ſignificationes in ea fuerit: erit ipſi⁹ cā ſcabies at⁹ vlcera in inſtrumētis vrine q⁹ vrina cognoscitur ſignis. **Q**uod ſi maturatio nō erit poſſibile erit vt ſit ex h⁹ ⁊ poſſibile vt ſit ex putrefactōe. **C**ūq⁹ h⁹ i febrib⁹ fuerit acut⁹: ⁊ nō fuerit cā mēbroz⁹ vrine: erit ſignū malū. **C**ū ad acredinem traxerit: ſigabit putrefactio: nē q⁹ ei hūoib⁹ frigidā hñtib⁹ ſubſtantiā q⁹ calor ſupauit extrane⁹: ⁊ ſignificabit mortē caloris nāl⁹: ⁊ dñū friditatis in nā cū calore extraneo. **O**dor hō q⁹ ad dulcedinē trahit ſanguis ſignificat dñū. ⁊ q⁹ mltū ē fetida eſt colerica: ⁊ fetida ad acredinē trahēs ē mltācholica. **C**ūq⁹ vrina ſenſi odor ſan⁹ pſenerauerit: ſigabit febres q⁹ ex putrefactōe accidunt: at⁹ minoratiōe putrefactōis q⁹ in ipſiſeſt retēta. et hoc qdē demōſtrabit ſi illico alleuatiōez habuerit. **I**n acut⁹ egritudinib⁹ cū fetor i vrinā cōicabit⁹ ⁊ poſtea ab ea r̄mouebit⁹: fueritq⁹ ablatio hec ſubitoz p⁹ ipaz n̄ ſubſecuta fuerit r̄qes: ſigatio erit cal⁹ hñtib⁹.

De ſignificatiōibus vrine ex ſpuma ſumptis. Ca. 5.

Spuma accidit ex humiditate cōtōſitate plecta in vinalē cū plectōe vrine. **U**ctōſitas hō cū vrina egrediēs anxiū pculdubio pber i ſubſtātia vrine r̄cipue cū cōtōſitas i corpore ſuperauerit: quēadmodū in vrina accidit opilatōes hñtib⁹ in qua: mltē ſunt ampulle. **E**t ſpuma qdē qh⁹ cum ſuo ſignificat colore: ſicut ſignificat ſua nigredine ⁊ ruſſedine in icteria. **E**t eſt cū puitate ſui ⁊ magnitudie ſignificat: qm̄ ipſi⁹ magnitudo ſigat viſcoſitatē. **S**ui hō multitudine ⁊ paucitate: qm̄ ipſius multitudinē ſignificat viſcoſitatem et multam ventōſitatez. **E**t ipſa quidē ſignificat prupturam ampullarū cito factam aut tarde: qm̄ ruptura ampullarū tarda ſignificat viſcoſitatez ⁊ parue quidem ampulle remanentes in egritudinib⁹ renū ſignificant ventōſitates ⁊ viſcoſitatem. **A**d ſummū hō humor viſcoſus in egritudinib⁹ renuz eſt mal⁹ ⁊ ſignificat hūores malos ⁊ frigiditatē: nullū ſignificat granula que nominauimus.

De ſignificationibus ſpecierum hypotaſis. Ca. 6.

In primis dicem⁹ q⁹ medico hypotaſis r̄ſediminis iā reſeſſit a via cognita. **D**icūt enim hypotaſim aut ſedimē: nō illud iā tū q⁹ inferius deſcēdit: ſed oēm ſubſtātiā q⁹ ipſiſſioris exiſtit eēntie q⁹ aquoſitas: ⁊ eſt ab eademiſa ſiue ſit ſuſpēſa: ſiue ſit ſupra. **D**icem⁹ igit⁹ q⁹ hypotaſis: mltis cognofcitur mod⁹. ſ. ex ſubſtātia ſui: ⁊ q⁹ntitate: ⁊ eq⁹litate: ⁊ ſitu

suarū partium: z loco sui: z tpe: eglitate sue permixtiōis. ¶ Si gnificatio vero ei⁹ ex substantia sui est. Quoniam hypostasīs aut erit naturalis laudabilis demōstrans digestiōē z maturatiōnem naturalē: z hec erit alba z descendēs inferius z ei⁹ partes cōtinue z silesz equales: z oportebit vt sit rotundā habēs figurā equalem subtilem similitē hypostasi aque rosacee. Et proportio sue significationis sup maturatiōē materie i toto corpe est sicut proportio signiōis materie puris albi lenis silesessentie sup maturatiōē apostematis. Sz pus est spissus. Et hec ē subtilis. ¶ Et hypostasis qdēz sedimnis significantes sūt bone l3 tinctura deficiat et equalitas. Uex equalitas apud antiquos melior est tinctura. Equalis nā q̄ que nō tantū est alba: sed rubea est melior: alba q̄ est aspa. ¶ Ampli⁹ plurime hypostases scōm colorem vine existunt. Sz ex eis que diuersificantur alba est melior. Post illam rubea. Et post ipsam citrina. Et post eam illa que est vt arsenicū. Et malitia quidē a lentiginosa incipit. Tu autem nō attēdas illud qd alij dicūt: nam albedo erit qh̄q̄ nō ppter maturatiōē: z equalitas nō est nisi ppter maturatiōē. Et de albedine est q̄ ē ppter vehemētē vtiōsitatis cōmurtiōnē. ¶ Male aut hypostasis incōtinuitas melior est q̄ ipsius cōtinuitas. Et hypostasis qdē mala ē quā ē vicino scies. Dona autē hypostasisde qua loqmur puri assimilāt z flegmati crudo cū tenuis fuerit. Merūti pus ab ea differt p fetorē. Et flegma crudū

sepat ab ea pculcatōe suay priū z ipa ab vtriusq̄ differt subtilitate z lenitate. ¶ Et hec qdē hypostasis nō qrit nisi i egritudinib⁹ qm̄ in sanitate nō reqrit: z illud est qm̄ nō dubitat quin in corpe egri male retēte sint materie in venis ipi⁹ q̄ nisi mutarent: portēdūt corruptionē. Invenis autē sani nō sp̄ oz eē humorē q̄ sit excutiend⁹. Sz si ē meli⁹ est q̄ hoc significet ex eis supfluitates q̄ i eis superfluūt ex cibo a digestiōne priuate: deinde superfluitas q̄ i vna sit hypostasis: siue matura: siue nō matura. ¶ Et i macilentis qdē est sedimē paucū qd descendit sz sanitatis dispōnē: z p̄pue q̄ exercitiō vtunt: z artib⁹ se exercent laboriosis. Et nō mlti plicat hmoi hypostasis nisi in corpib⁹ pinguiū ociose vinētū. Et pp hoc ē i vunis egroꝝ macroz nō est expectāda hypostasis tm̄ q̄tū i vunis egroꝝ pinguium: qm̄ eoꝝ egritudo mltoties recedit ita q̄ nil descendit: z mltoties hypostasis i eoꝝ vnis nō puenit ad hoc vt descendat: sz tm̄ plerūq̄ ē modicū ei⁹ i eis nātās aut pedēs. Et i mltis qdē vnis hypostasis illico cū mingit: descendit: nisi i eis q̄ valde mafe sūt imo i eis par expectandū ē. Et plures ex hypostasis coloribus sūt sz plm̄ sz colorē vine sz melior ex eis q̄ diuersificāt ē alba postq̄ ē rubea deinde citrina. ¶ Nō naturalis hō hypostasis alia ē silis rasure itestinoꝝ corticis q̄ ē fursurea: aut herbina: aut similaginea: aut silisarsenico rubeo aut ei q̄ valde citrinū. Alia ē carnosa. Alia ē adipina. Et alia ē saniosa. Et alia ē mucilaginosā. Et alia ē q̄ ē silis frus

Liber primus. 6

stalisfermētī in aqua soluti. Et alia ē sanguinea sanguisugalis. Alia ē capillaris. Et alia ē harenalis grossa. Et alia ē cineritia. ¶ Silis hō rasure i testinorꝝ: cor ticalis alia ē petaloides magna rū ptiū rubeaꝝ aut albaꝝ q̄ sūt sꝫ p̄m q̄ separate fuerūt ex mēbris q̄ sunt propinqua mēbris a q̄b⁹ diuidunt vūne. Et albe si gnificāt q̄ sunt ex vesicca ppter vlcera q̄ sunt i ea: aut scabiē: sūt corrosione. Rubee aut carnose significāt q̄ sūt ex rene. ¶ Et ex petaloidib⁹ q̄dē sūt q̄ sunt coloris fusci zobscuri aut sꝫmis. p̄sciū siles: et hec ē vehemēter mala et oib⁹ specieb⁹ hypostasisq̄s notauim⁹ dterior. Et significat petaloides mēbriorū radicaliū rasurā. Q̄erū duo p̄ma ipsi⁹ ḡha nullo mō īpediūt imo plerūq̄ vesicā mūdādo sanāt. Et dīrēt q̄dā cui dā hōi se i potu tribuī se cataridesq̄ cortices albosq̄si venosos mīxit: q̄ cū aq̄sitate fri cabant resoluēbāt et tige bāt. ¶ Et ex ea q̄dē q̄ est sicut rasura i testinorꝝ est q̄dā q̄ est minoris latitudinis q̄ due p̄dicte: et spūsiouis substantie: q̄ si rubea fuerit: vocat herbina: r̄si rubea si fuerit: vocat furea. et herbina q̄dē si fuerit rubea p̄te sple rūq̄ sunt p̄tes epatis aduste: et plerūq̄ ē sanguis i eo adust⁹: et plerūq̄ ē ex rene. Sꝫ q̄ ē ex rene ē maioris p̄tinitatis carnosā. Alie vero due plus simulant et q̄ nō est carnosā: et fracturas ē magis recipiēs. et cū vehemēter trahit ad citrinitatē ē ex rene p̄culdubio. Qm̄ illa q̄ est ex epate ad rubedine tēdit fusca. et q̄q̄ associat ei i hoc illa q̄ ē ex

rene. ¶ Farturea hō hypostasis q̄q̄ ē ex scabie vesice: et q̄q̄ est ex liq̄factiōe mēbriorū. et differētia inter eas est q̄ cū illic i radice mēbri fuerit purit⁹ et fetor erit ex vesica et p̄pue cū pus p̄ mictū fuerit: et p̄cipue cū alie si gnificatiōes vūne demonstrauerint maturationē: et fuerit vūne supiores sane cōplexiōis: et non fuerit liets macula: imo i vesica. Sꝫ si cū inflāmatione fuerit: et tutis debilitate et mēbriorū mīgē di incolūtate et coloris fusci atq̄ attinuerit erit tūcer liq̄factiōe hūoris. ¶ Et crinoides hō plurimū ē ex adustiōe sanguinis q̄ ad rubedine trahit. et multo ties ē ex liq̄factiōe mēbriorū reorū rasura si albedini attinz. et q̄q̄ ē est ex vesica scabiosa sꝫ minus. et tibi q̄dē possibile est vt modū differētie iter eas itel ligas p̄ illud q̄dā scinisti. Si aut nigredini attinet: est ex sanguinis adustiōe et p̄pue i splene. ¶ Omnes preterea petaloides hypostases q̄ non sunt ex causa que sit i vesica et rene et cānali bus vūne i egritudinib⁹ acutis malū protendunt perniciosuz. ¶ Et ita quidē iā scinisti ex hac summa carnose dispositiōe: et q̄ plurimū ei⁹ ē ex rene. et q̄q̄ ipsa nō est ex rene. Nam ex rene non est nisi cū caro est sane carnositatis et nō est i corpore liq̄factio. ¶ Et vūna quidē ve narum significat sanitatē: qm̄ renem non prohibent vūne quia ipsa supra ipos existit. ¶ Hypostasis vero adipina: adipis et p̄gue dūis et ē: carnis significat liquefactionē. et earū peior est que auris. aque simulat. Duo

utriusque principia cognoscuntur ex paucitate et multitudine et commixtione et separatione. Cum est multa et separata existimatur quod sit ex parte renis et propter liquefactionem sue adipis. Et si est minus et maioris commixtionis est ex loco magis remoto. Et est cum in vena frustum albi granati grano simile visum fuerit ex adipe renis. Saniosa vero vena significat quod apertum fuit: et propter in membro mingendi: et propter si ibi fuerit sedimen laudatum ad fundum descendens. Et mucilaginosa quidem significant humorem spissum crudum: aut quod est in corpore multum autem instrumentis vena egrediens: aut crassum apertum venae sciaticae: aut dolens iuncturam. Et hoc quidem cognoscitur ex alleviatione quod non ipsa sequitur. Plerumque ei subrilis et attenuatus et putatur hypostasis laudabilis. Quia propter in acutis egritudinibus non est confidendum in eo quod apparet enim similitudinem laudabilis hypostasis: cum nondum fuerit maturatio ista hora: nec presentes fuerit eius significationes. Et etiam est cum vehementer complexionis renis frigiditate significant. Inter saniosam vero et crudam existit differentia. Cum saniosa existit cum febre et praecedunt ipsa significationes apostematis: et eius partes faciles sunt ad coniungendum et separandum. Et quaedam ex ea est que cum aquositate vehementer miscetur. Et quaedam ex ea que separatur sed cruda est turbida et spissa et non facile coniungitur: nec facile separatur. Et vena quod dicitur in qua plurima mucilaginosa hypostasis appet quod est eru-

beras cum in fine podagre appareret et dolorum arteticorum: significat bonum. Capillaris autem est propterea humor occultus solidatur ex calore in ipsis agere quod quod est alba: quod est rubea et solidatio est in rene. et ferunt quidam quod in eius longitudine plerumque palmi mensuram inuenit. Que autem fermenti infusa frustulis sillis existit debilitate signat stomachi et intestinum et digerendi malitiam ipsis: et est plerumque causa epicoemere lac et caseum. Charenosa vero semper significat lapidem qui solit datur aut solidatur opcedit: autque resolutus. et que quod est ex eis rubea est ex rene. et quod non est rubea est ex vesicca. Plurimum autem quod cineritia est stigma signat: aut pus cui propter longam moram accidit caloris mutatio et sectio partium: et est quod propter adustiones que ei accidit. Sanguisuga vero hypostasis sive vehementer est mixta epatis debilitate signat. et si minus hac significatione vultu in cannalibus vena et continuitatis solutione in ipsis. et si fuerit separata plurimum eius erit ivesica: et in virga. et nos quidem perscrutabimur hoc in particularibus egritudinibus in capitulo de mictu sanguinis. et si in vena fuerit sicut sanguisuge rubee infirmo splenem habente resoluetur splen ipsis.

Scito autem quod in egritudinebus vesice non multum egreditur sanguis: quoniam ei vena mirta sunt in ipsis corpore calcate et anguste et paucе.

Hypostasis vero significatio ex quantitate ipsius sumpta multitudine quod fuit et paucitate declarat cause ipsa efficietis mul-

titudinē aut ei⁹ paucitatē. *Et* ex
quātitate qđē sui i magnitudi
ne aut paruitate sui est quēad
modū dixim⁹ in hypostasi mu
cillaginosa.

¶ *Et* at significatio ex q̄litate
sui: est ex colore qđē ipsius. Qm̄
que ea nigra est significat malū
fm̄ diuisiones q̄s nominanum⁹.
Que tamen ex ea sanior est illa
cui⁹ hypostasis est nigra et aq̄si
tas non est nigra. Et rubea qui
dem sanguinis significat pprie
tatem et fastidiū. Et citrina qđē
significat calorē fortem et egritu
dinem insidiosam. Et ex ea qđē
que alba est qđā est bona: sicut
dixim⁹. Et quedā est mala sicut
mucilaginosa: aut saniosa: aut
spumosa maturatiōi sua. Uiri
dis quoq̄ semita est ad nigrā.
Ex odore hō eius est quēadmo
dum diximus in his que p̄mis
sa sunt.

¶ *Et* ipsius hō sim: lenigatiōe
sui: et diuulsiōe. Qm̄ leuitas et eq̄
litas i hypostasi laudata est me
lior. Et in non laudata est dete
rior. Sed diuulsiō significat v̄
tositates et degerēdi d̄bilitatē.

¶ *Eius* aut significatio ex loco
sui est. Qm̄ aut ē natans: et voca
tur nubes. Aut p̄dēs: et hec qui
dem est in medio stans q̄ est ma
ioris maturatiōis q̄ p̄ma. Et ex
p̄dēte illa melior ē cui⁹ ruge et
simbue ad inferiora d̄clināt. Aut
ad fundū descēdens que est me
lioris maturatiōis: hec qui de
z est de hypostasi laudata.

¶ *Nō* laudata hō que lenio: ē
melior existit sicut nigra: et hoc i
febus⁹ acut⁹. Et sicut si humor est
flegmatic⁹ aut melācolicus: qm̄
eā q̄ ē vt nubes melior ē ea que
inferi⁹ descēdit significat em̄ ei⁹

subtilitatē: nisi cui⁹ causa muta
tionis fuerit multa v̄tositas: et
si non fuerit ita natās ē melior
q̄ pendēs. Et inferi⁹ descēdens
est deterior. Et causa quidē na
tandi superi⁹ est caliditas cum
qua ē acuitas et v̄tositas. Hy
postasis aut diuisa in grossa su
perius natat et pprie cui⁹ sit le
uis: et in tenui descēdit inferi⁹ et
pprie cum sit grauis. Cūq̄ in
p̄ncipio egreditur in apparē
pendens et natans: postea perse
uerat: significat q̄ crisis cui⁹ exi
tur aueniet. Macilēto⁹ hō egri
tudo plerūq̄ remouet sedimine
bono natāte aut p̄dēte: quēad
modū diximus in p̄cedentibus.

¶ *Et* cū inter nephilim et enor
mar⁹ hypostasis fuerit aliquid
sile tele aranee aut d̄sitas erit
signū malū. ¶ *Et* multoties qđē
natās sedimen non bonū appa
ret ex quo prouenit terror. Sed
istud erit p̄ncipiū maturatiōis
et p̄mutatiōis ad bonitatē: post
ea pendeat: deinde discedet: et
erit signū non malū. Qđ si post
ipsū puenierint hypostases: ti
mor quem in primis habebam⁹
fiet necessarius.

¶ *Significatio* hō hypostasis
ex suo tempore est: Quoniam si
velociter postq̄ mingitur descē
dit: est significatio bona fm̄ ma
turitatem. Et cum tarde descē
dit: est significatio p̄nationis
maturatiōis fm̄ quātitatē sue
dispositionis.

¶ *Significatio* autem forme cō
mixtiōis ipsius est sicut dixim⁹
cū de mictu sanguinis et adipis
mentionem fecimus.

¶ *De* significatiōibus
multitudinis v̄tie et pau
citatē ipsius Cap. 7.

Urina que pance existit q̄-
ritatē virtutē significat de-
bilitatē. ¶ Et illa q̄ est min⁹ eo
q̄ bibi resolutionē significat
multā: et vtrē habere: et aptitu-
dinē ad hydropisim. ¶ Illa h̄o
que est multe quantitatis q̄nq̄ si
gnificat liq̄factionē: et sup̄fluita-
tū liq̄factarū in corpore i v̄rina
euacuationē. et nos q̄dē differē-
tiā inter eas cognoscere possu-
mus s̄m virtutis dispositionē.
¶ Urina mali coloris malū signi-
ficās quāto plurima fuerit: tāto
erit magis salutis nūtia. ¶ Et
cū interfecta fuerit plus malitiā
significabit sicut nigra et grossa.
¶ Urina diuersarū dispositionū
q̄ q̄nq̄ mingit multa: q̄nq̄ pau-
ca: et q̄nq̄ retinet: ē signatio pu-
gne et laboris nature: et est signi-
ficatio mala. ¶ Urine multitudo
in acutis egritudinib⁹ cū nō post
ipsam aduenit req̄es: est signifi-
catio ethice et sp̄smi ex inflāma-
tiōe. Et s̄m sudor. ¶ Urina q̄ in
acutis egritudinib⁹ guttatim in-
uolūtate mingit: signat i cere-
bro nocumētū q̄ nervis accidit
et musculus. ¶ Et si febris quieta
fuerit et signa affuerit salutis p-
nosticat sanguinis exitū ex na-
rib⁹. S̄m p̄ma desipiētis p̄nosti-
cat et corruptionē. ¶ Cū āt sani
v̄rina minuit et attenuat et p̄ene-
rat hoc totū et sentit gravitatē
et dolorē in renib⁹: signat durū
apostema i partib⁹ renis. ¶ Et
cum in egritudine colerica mul-
tiplicat plerūq̄ portēdit p̄spe-
rū evētū: et prop̄e cum est alba
et ad egrediendum facilis.
¶ De v̄rina sana optima, Ca. 8.
Hec est mediocri substantie:
et subtilis tincture: ad citri-
nū trahēs. Et hypostasis si ibi

fuerit bona ex albedie et lenita-
te eq̄litate et figure rotūde et o-
dorū tēpati: neq̄ fetida: neq̄ ex-
tincta. ¶ Quidā aut dixerūt q̄
cum h̄mōi v̄rina subita in egrit-
tudie q̄ est i vltio acuitatis visa
fuerit: sanitas die seq̄nti aderit.

¶ De v̄rina etatū. Cap. 9.

Infantū v̄rine ad lactis p-
rietatē trahūt ex pte nus-
trimēti eorū et ppter humidita-
tē cōplexionis ipsorū et tunc de-
clinant magis ad albedinem.
¶ Puerozū aut v̄rine sunt sp̄s-
siores et grossiores v̄rinis iunē-
num et turbidiores. Et nos iam
nominavimus hoc ante.

¶ Iuvenū vero v̄rine ad ignis
formam trahunt: et ad substan-
tie mediocritatem.

¶ Et v̄rine senū ad albedinē et
subtilitatē. Est tñ cū sunt grosse
s̄m sup̄fluitates in eis existētes
quarū euacuatio multiplicat.
¶ Decrepitorū h̄o v̄rie maiores
sunt albedinis et tenuitatis. Est
tamē cum p̄dicta grossities eis
accidit: sed raro cum v̄rina vehe-
menter fuerit grossa apti erunt
vt lapis eis accadat.

¶ De v̄rinis viroꝝ et
mulierum. Cap. 10.

Mulierū v̄rine semp sūt ma-
ioris grossities: et albedinē
et minoris pulchritudinis q̄ vi-
rozū v̄rine. Et hoc quidē est p-
debilitatē digestive earū: et pro-
pter superflūā ipsarū multitu-
dinem: et ppter amplitudinē cā-
nālium vnde egrediunt ea q̄ ab
eis exeūt: et propter illud q̄d ex
earum resoluit matricib⁹ et ad
v̄rine instrumenta tendit.

¶ Masculozū h̄o v̄rinas cū mo-
ues: turbant: et declinat earū tur-
batio ad superiora: et est q̄ s̄m

Liber primus.

plurimū turbident. Sed mulie-
rum vine fere turbidant ex mo-
tione ppter paucā separationē
sui: & habēt fm plurimum supra
summitatē suam spumā rotun-
dam. Et si turbide fuerint earū
turbidatio pauca erit. ¶ In vi-
nis viroz illico cum mulierib⁹
cōmiscēt sūt fila adiniccēta.
¶ Urinē pgnātū sunt clare: & su-
pra earū superficiē est nebula.
Et qñq; trahunt ad colorē aque
cicerū aut aqua pedū citrinū in
aqua coquant pedes alius: &
in ipsa est irinus. Et supra sumi-
tatē eaz est nebula. Sed quocū-
q; modo fuerit i medio videbit⁹
sicut cotuz carminatū. Et est cū
in eis sunt velut grana q̄ ascen-
dant & descendūt. Cūq; irin⁹ ma-
nifestior fuerit: erit impgnatio-
nis principiū. Et cum loco ipsi⁹
fuerit rubedo erit in fine impre-
gnationis: & ppropie si turbant⁹
commonentur.

¶ Patientiū vina fm plurimū
est nigra: & i ipsa est velut attra-
mentum & sicut sordicies.

¶ De rebus vinarū ani-
malium & diuersitate ipsa-
rum ab vinis hoim. C. 11.

Plerūq; pfert medico cum
animaliū vitas cognoscit:
propterea q̄ cum ipe eis experi-
tur certitudinē facit: & hoc q̄dē
difficile est. ¶ Quidā autē dixe-
runt qvina afini est sicut buty-
rum liquidū cum turbiditate &
grossitie exteriorē. ¶ Et subiū-
galiū vine ei simulant: sed sunt
citricine: & videbit⁹ q̄ superior me-
dieta vialis sit clara & inferior
medieta sit turbida. ¶ Onūq;
ho vine sunt albe ad citrinita-
tem trahē: & ptingue vniū ho-
minū: sed substantiā nō habent:

& eaz sedimē ē sicut oleū: aut fi-
cut amurca. Et cuiuscūq; nutri-
mentū fuerit meli⁹ erit vna cla-
rior. ¶ Urina ho caprioli vniū
hominū rōnū simulat: sed neq;
substantiā habet neq; sedimen-
tū est clarior: vniū onium.

¶ De rebus alijs que vniū si-
mulantur & differētia inter eas &
vinam. Cap. 12.

Stripū acetosum & oēs liq-
res qui sūt ex aqua & melle
& aqua & ficub⁹ & reliquos q̄ sūt
ex croco & eis similib⁹ quāto pl⁹
tibi appropinqueris erūt in cla-
ritate magis augmentati. & quā-
to plus elōgaueris eaz pidera an-
oportet & augmētē grossitudo
Urina vero ab hoc est diuersa.
¶ Hydromellis pteea spuma ē
citrina. & aque ficū sedimē a la-
tēre descendit: & nō in medio: neq;
ordinate: neq; h̄z motū. ¶ Sit ḡ
sufficiēs i noiendo dispositiōes
vinarū. In libris ho particu-
laribus pueniēt ad te diuisiones
dispositiōnū vine.

¶ De signatiōib⁹ egestiōis. C. 13.

Egestio plerūq; declarat⁹ ex
sui quantitate: q̄ est vt pside-
ret si est minor eo q̄ comedit: aut
maior: aut eq̄lis. & notū q̄dē ē q̄
ipsi⁹ augmētū est ppter humo-
ritudinē. & paucitas pp ipoz
paucitatē: aut q̄ ex ipsa i testio
monoculo & i colō & i fasciū mul-
tū fuit retētū. q̄ ē signū colica p-
cedēs: aut ppf erpulsive debili-
tatē. ¶ Et cognoscit⁹ ēt erectio
sui. Qm q̄ ex ea hūidū est: aut si
gnificat opilatōes: aut digesti-
ue malitiā. & plerūq; signat me-
saratee vilitatē q̄ humorē su-
git. & qñq; est ppf capiti: rheuma-
tismū: aut ppf comestione rei q̄
egestione hūectauit. Qd aut in

hūido viscosus ē plerūq; signifi-
cat liquefactionē ⁊ hoc est cū fe-
rore. Et plerūq; significat malo-
rū hūorū ⁊ viscosorū mltitudinē
⁊ hoc nō cū mltā existit lenitate
⁊ plerūq; sīgt nutritia viscosa
q̄ cōesta fuerūt ⁊ nō pauca cū ca-
lore forti ⁊ plerūq; nō fuit iter
ea digestio bōa. Sz qđ ex ea est
spumosum fortitudinis caloris
significat ebullitionē: aut mltā
rū vērositatū pmixtionē. Qđ āt
ex egestiōe est siccū: aut laborē
significat ⁊ resolutionē: aut mul-
tā vīne p̄ocationē: aut igneū
calorē: aut nutritiū siccitatem:
aut multā morā ī testinis: sicut
in suo dicem⁹ caplo. Cūq; hūidi-
tas sicco qđ est durum admisce-
t significat qđ ei⁹ siccitas est p̄p̄ea
qđ multū fuit rerēta in humidi-
tatib⁹ ip̄az exire phibētib⁹: ⁊ p̄
pter p̄uationē fellis pūgētiaz se-
stinātis. Sed cuz ibi nō est lōga
retētio neq; hūiditatis ī testia
ad sūt significatiōes: cā ī ip̄a est
sup̄fluitatis famose ⁊ pungētis
effusio qđ ab epate fluxit ī eo qđ
est corā ip̄o ⁊ sua euacuatiōe nō
q̄enit donec pmiscere. Et est
etiā cū calore sui dignoscit ege-
stio. Et si nō calor nālis igne⁹
est leuis existēs igneitatis. Qui
si augmētāfellis significat mlti-
tudinē. Et si minuit: significat
cruditatē ⁊ maturatiōis p̄uatio-
nē. Et si alb⁹ fiat qñq; est eius al-
bedo propter opilationē ī can-
nalib⁹ fellis: ⁊ hoc significat icte-
ricā. Et si cū albedine est virus
saniei hñs odorē magni aposte-
matis sīgt apertionem. Et San⁹
qđ qui non exercitat multoties
erit vir⁹ ⁊ sanem qđ est ei purga-
tio ⁊ euacuatio laudabilis qm̄
ppter hoc remouet ab eo lapi-

tas qđ ei p̄p̄uationē exercitiū ac-
ciderat quēadmodū dixim⁹ in
vīa. Et p̄terea scito qđ egestio
colorē igneū vehemēter sup̄fluit
habens multoties in hora finitū
egritudinū sīgt maturatiōem.
Et multoties significat disposi-
tiōis malitiā. Et nigra qđ sīgt
taliter qualiter sūt vīne nigre
significatiōes. Significat ei aut
adustionez fortē: aut egritudis
melācolice maturatiōē: aut nu-
triciēs tingēs: aut potionez rei qđ
melācolia euacuat: sz p̄ma ē ma-
la. Et illa qđ ē p̄p̄ melācolia
nō sufficiēter cognoscit ex calo-
re sui imo cognoscēda est ex as-
credine suābullitiōe terre ex ip̄a.
Et est mala: sine sit egestio: si
ue vomit⁹. Et eripius p̄puetati-
bus est qđ in se luminositate bz.
Ad vltimū hō humor melāco-
lic⁹ purus p̄necās est fm̄ plimū
cū egredit. I. est mortis significa-
tio. Et Chimi nō nigri erit⁹ mul-
toties cōfert: ⁊ illd est qm̄ melā-
colie radicalis erit⁹ vltimā cor-
poris adustionē significat ⁊ hu-
miditatem ipsius peremptionē.
Et viridis āt egestio caloris ina-
ti sīgt extinctionem: ⁊ sītr fusca.
Et egestio quoz plerūq; ex sui
cognoscitur forma ex absentia
inflationis sue: aut ex inflatiōe.
Quoniam inflata sicut stercus
vacce significat ventositatem.
Et est cū ex hora sui cognosci-
tur qm̄ cū egestiōis erit⁹ festiat
⁊ horā qua egredi solebat ante
dit: signū est malū: qđ fellis sīgt
multitudinē: ⁊ virtutis retētiue
debilitatē. Et si ei⁹ tardat erit⁹
digestiue significat debilitatē ⁊
intestinoz frigiditatē. Et humi-
ditatis ⁊ somni multitudinē ven-
tositates significat inflatuas.

Liber primus. 6

¶ Colores quoque extranei et diversi mali existunt: nos ipsos in libro notabimus particulari.

¶ Quævis ex egestione est melior est iuncta quæ est similium partium et in qua aquositas siccitati est vehemens et admixta et cuius spissitudo est sicut mellis spissitudo: et cuius exitus est facilis: et non pugit: et cuius color: attinet citrinitati: et non est multi fetoris: neque est puata fetore: et non habet gurgulationem: neque rugitum et non habet spumam. Si exitus est in hora in qua solet: et semper quantitas quæ ei quod comeditur est propinqua et quantitate sui. ¶ Et scito quod non omnis egestio est laudabilis: neque omnis eius lenitas quia quæ sunt propter vehementemurationem in omni parte silem: et quæ sunt propter adustiones et liquidationes siles: et tunc quidem sunt ex deterioribus significationibus. ¶ Et scito quod egestio quæ est temperate essentie quæ est ad tenuitatem non est laudabilis: nisi cum non sunt cum ea rugitus neque ventositates neque in sui exitu paulatim intersecatur. Et si non possibile est ut eius exitus sit propter intus molestans quod est ei admixtum et non permittit ut coniungatur.

¶ Est autem cum plerique solliciti fuerint de significationibus que in sudore et alijs apparent rebus: verumtamen de ipsis loqui proprius est in sermone particulari. In sermone quoque particulari similiter repleas expositionis augmentum in re egestionis et vixit et reliquorum.

¶ Item quarta de divisione modorum medicationum secundum egritudines universales. Et continet capitula. 31.

¶ Dictiois quartæ est locutio universalis de medicatione. Ca. 1.

Dicemus quod res medicationis ex vna trium rerum complet.

Una earum est regimen et nutrimentum. Et alia medicinarum est exhibitio. Et tertia est operatio manualis.

¶ Per regimen autem intelligimus administrationem que fit in causis necessarijs numeratis quæ semper versus sunt currentes: et quibus est nutritus.

¶ Et indicia quidem regiminis ex parte qualitatum earum sunt proportionalia indicijs medicinarum.

Nutritio quoque ex eis omnibus indicia habet que sunt ex propria et non quantitate.

¶ Nutritio enim quæque phibet: quæque minuitur: quæque equatur: quæque augetur.

¶ Sed non phibet nisi cum medicus vult ut non occupet in maturacione humorum.

¶ Et non minuit nisi cum vult virtutem cum hoc custodire: et inquantum nutrit: custodit partem virtutis: et inquantum minuit: custodit partem materiei: ne

nam tunc occupet in digerendo multum cibum. Item quod semper sit sollicitus de eo quod magis suspectum est: et est virum si fuerit valde debilis: aut

egritudo si fuerit multum fortis.

¶ Nutritio quoque ex duabus minuit partibus. vna earum ex parte quantitate et ibi quod possibile est ponere conditionem duarum partium divisionem

tertiam. Distinguit autem inter duas divisiones quantitate et qualitate.

¶ Quia nutritio quæque est multe quantitate pauci nutrimenti sicut olea et fructus: quoniam qui ex eis multum comedit ex quantitate nutritus multum recipit absque eius quantitate.

¶ Et quæque est nutritio paucæ quantitate et multum nutrimenti sicut oua et gallo testiculi.

¶ Nobis quoque quæque est necessarium quantitate minuire et in quantitate augmentum facere.

¶ Et his quod cum desiderium fuerit superans et in venis crudum fuerint humores: et voluerimus desiderium sopire

per stomachi repletionē: et a ve-
nis multā phibere materiā: iō
ut pus maturet illō qđ ē i venis
aut pp itētiōes alias ab istis. et
qñq; necessarij ē nobis in q̄lita-
te augmentuz facere et minnere
q̄ntitatē: et hoc qđ ē est cū volue-
rim⁹ p̄tutē p̄fortare: et stomachi
nā rē mltā digerere nō vj. pluri-
mū aut qđ nos laboram⁹ in mi-
nuēdo cibū aut phibēdo: est cū
egritudines medicamur acutas.
In egritudinib⁹ q̄z chronicis mi-
nuim⁹ s; minus q̄ i acutis. In
egritudinib⁹ nāq; chronicis pl⁹
de p̄tute solliciti sum⁹: qz scim⁹
q̄ eaz crisis ē lōginq; et ipaz sta-
t⁹ est remor⁹ q̄pp nisi p̄t⁹ custo-
diat⁹ vsq; ad horā crisis stare nō
poterit: neq; illō qđ i lōgo dige-
rit tpe digerere valebit. In acu-
tis p̄o egritudinib⁹ crisis ē p̄pi-
q̄ et p̄fidim⁹ q̄ p̄t⁹ aī statū nō re-
soluet. Qđ si hoc timuerim⁹ nu-
triēs nō pluri minuem⁹. Et q̄z-
to egritudo pl⁹ p̄ncipio p̄pinq̄
fuerit: et accha mag⁹ q̄eta nutrie-
m⁹ p̄tutē p̄fortātes. Et q̄tū egri-
tudo s̄m augmētū p̄cesserit et ac-
cidētia ibi etiā augmētata fue-
rit minuem⁹ dietā pp fiduciam
eius qđ iā dedim⁹ et p̄pea vt p̄-
tus alleniet in hora luciaminis
In tpe q̄z stat⁹ regimē vehemen-
ter subnuam⁹. Et q̄to magis
egritudo fuerit acuta et crisis p̄-
pinquior: erit nra regiminis sub-
tilitatio maior: nisi cause accide-
rint q̄ nos ab eo phibēat: quē ad
modū i libris noiabim⁹ p̄tula-
rib⁹. ¶ Nutriens p̄trea s̄m hoc
quod ex eo fit nutrimentū duas
alias hz opatiōis: sicut dispō vi-
ni. Et tarditas penetrationis: si-
cut affator⁹ dispōe s̄rux⁹. Et ē

spissitudo substantie ei⁹ qđ ex ip-
so ḡnatur in sanguine et ei⁹ re-
tētiō: sicut ē dispō nutrimenti car-
nis porcie et vituline. Aut ip̄ius
subtilitas et resolutio ei⁹ necessi-
tas: sicut est dispō nutrimenti qđ
fit ex vino et ex lacte et ex ficib⁹.
¶ Et nobis qđ ē est necessarium
nutriēs qđ cito penetret cū ca-
sui p̄tutis aialis succurrere vo-
lum⁹ et ei⁹ resolutiōi: et nō p̄t sto-
mach⁹ et p̄t⁹ tolerare vt nutriēs
digerat qđ tarde digerit. et nos
quidē a nutriēte terremur qđ ci-
to digerit cū accidit vt nutriēs
p̄cedat qđ tarde digerit: et time-
m⁹ ne cū eo misceat⁹ fiat s̄z mo-
dū quē iā declarauim⁹. Et terre-
mur ē a nutrimento grosso cū p̄-
certo scim⁹ qđ accidit opilitatio-
nes. S; eligim⁹ cibū fortis nu-
trimenti et tarde digōnis pp enj
quē p̄fortare volum⁹ exercitijs
fortib⁹ et p̄pare. Rap q̄z nutriēs
eligimus p̄pter illū cui veloci-
ter accidit porox spissitudo.
¶ Medicatio aut q̄ fit cū medi-
cinis tres hz regulas. Una eaz
est regula eligēdi ei⁹ q̄litate. i.
eligēdi ipaz calidā aut frigidā
aut hūidā aut siccā. Et scda ē re-
gula ip̄i eligēdi q̄ntitatē: et hec
qđ ē regula dimidijs i regulā mē-
surādi pōd⁹ ei⁹: et i regulā mēsu-
rādi ip̄i q̄litate. s. sue caliditas
s̄dū aut frigiditas aut reli-
q̄rū ab istis. Et tertia ē regula
ordinādi suā horā. ¶ In electio-
ne aut q̄litate medicie absolute
nō habet cognitio nisi p̄ cogni-
tiōē ip̄ei egritudis qm cū egri-
tudis q̄litascita fuerit: erit me-
dicia eligēda q̄ ei in sua q̄litate
sit p̄na qm egritudo suo medi-
cat⁹ duoz p̄uas sanitas suo s̄ti.
¶ Quantitatis at ip̄i mēura ex

Liber primus. 6

duab⁹ cognoscit p^{ri}b⁹ s³ modū
mēlure artificialis. Et nā mēbū
ē et cōstitūte egritudinis ex reb⁹
q̄ sup illō sua sīg⁹ant pueniētia z
ap⁹itudie ip̄az q̄ sūt gen⁹ z etas
z p̄suetudo z ips⁹ z regio ars z
p⁹ z forma. ¶ Nā hō mēbū co
gnitio q̄tuor rez cōtinet cog⁹
nitōē. s. p̄plexiōis mēbū z crea
tōis ei⁹ z ei⁹ sūt. z ip̄i p̄rūt. Et
p̄plexiōis q̄dē mēbū: qm̄ cu⁹ ei⁹
nālis p̄plexio scita fuerit: z ip̄i⁹
p̄plexio in egris sciet p mēsurā
estimatiuā q̄tū ei⁹ p̄plexio nā
lis elōgata fuerit: sciet q̄ mēsurā
q̄stitatis qua ip̄sa reduci possit
ad tēperic hōi gratia: qm̄ si sana
tua complexio fuerit frigida z
egritudinalis calida: tūc ia mētra
elōgatio erit a p̄plexione iur: z
tūc mētra idigebit i⁹ridatōē. Qd̄
si ambe fuerit calide sufficet ei
pua i⁹rigidatio. ¶ Et creatiōis
q̄dē mēbū iā dixim⁹ q̄ creatura
mēbū i q̄tuor diuidit modos: z
m̄ q̄dē eā ibi cōsiderare debes.
Post hēc scire debes q̄ mēbroz
q̄dā sūt q̄ i forāmb⁹ suis sūt fa
cilia: z iur i eis iteri⁹ aut exteri⁹
loca vacua p q̄ expellit supflui
tas medicia subtili z t̄pata. Et
eoz sūt alia q̄ nō sūt ita: s³ medi
cia idigēt fortiore. Et sūt eoz ē
qd̄ ē rap. Et eoz ē qd̄ ē spissū. Et
raro qdē medicina sufficit subti
lis. Et ip̄sso ē medicia fort⁹ ne
cessaria. Qd̄ at fort⁹ medicie ma
gis idiget ē illō qd̄ i nulla duap
p̄tūvetriculū h³ neq̄ receptacu
lūz p⁹ ip̄s ē illō qd̄ a duab⁹ p̄tib⁹
h³ receptaculū: i³ ē solidū z ip̄is
sū sicut rigno. Postea est illō qd̄
ea h³ a duab⁹ p̄tib⁹: z est rap si
cut pulmo: z sūt qdē mēbū qm̄
p sūt cognoscit quēadmodū tu
scis loc⁹ aut societas. Utilitas

hō q̄ ex societatis puenit cog⁹
nitōē ē magis p̄pua p̄pua q̄ p̄tez
magis eligis ad q̄s medicia tra
hit z ad q̄s eam declinare facis.
hōi g⁹a. Cum fuerit materia in
gibbo epat⁹ euacuabis eā p̄ vi
nā. Et si i epat⁹ p̄cauitate fuerit
euacuabis eā p̄vētrē qm̄ epatis
gibbositas mēbus vine ē asso
ciata: z ei⁹ p̄cauitas ē associata
i⁹testinis. S³ ei⁹ utilitas q̄ ex p̄s
ciēdi locū puenit: ē triū modo
rū. ¶ Un⁹ eoz est ei⁹ lōgitudō z
ip̄sius propinquitas: quoniam
si fuerit p̄pinquum sicut stoma
ch⁹: p̄uenit ad ipsum medicī
ne tēperate z operabunt in ip̄o:
z si longinquū fuerit sicut pul
mo medicinarum temperatū
virtutes corrūpentur anteq̄ ad
ipsum p̄ueniant. Quapropter
erit necessariū vt in eaz virtuti
bus augmentum fiat. Opz itaq̄
vt cū membrū est propinquum
cui obuiat medicina sit p̄r⁹ ip̄i
us medicine s³ mēsurā q̄ egritu
dini sit oppositū: z si iter ea fue
rit longitudo z spatiū: z ē egrit
tudo cui est medicia necessaria
quam virt⁹ profundās penetra
re faciat: tunc necessarium est in
p̄tute medicine plus addere q̄
p̄r⁹ erat em̄ necessariū: sicut ace
tū in empto sciatice z reliquis.
¶ Et scōs modus est vt sciat qd̄
medicinis sit admiscēdū vt per
illud velociter ad mēbrū p̄ue
niat quēadmodū medicinis mē
broz vine admiscuntur diueri
ca: et medicinis cordis crocus.
¶ Et tertius quidē mod⁹ est vt
sciam⁹ qua p̄te medicinā ad ip̄s
transire faciamus verbigratia.
Si scuerim⁹ q̄ vīcra i inferio
ribus existūt i⁹testinis per cly
steria in ip̄s sciem⁹: z si scuerim⁹

q̄ sint in superiorib⁹: p̄ illō qđ
dibūt afferem⁹. ¶ Qñq; etiā cō
fert loci ⁊ societatis s̄l solici
tudinē h̄re. ⁊ hoc qđ ēst in eo
qđ facere debem⁹ cū fuerit ma
teria tota iā i mēbro eūata. ⁊ i
eo qđ facere debem⁹ cū mate
ria adhuc eūat: qm̄ cū sciueri
mus q̄ materia fuerit adhuc i
descēsu: a suo loco materiā eē
hem⁹: postq̄ q̄mor: p̄ditionum
curā habuerim⁹. ¶ Una ē ptis
diuersitas quēadmodū a dex
tra ad sinistrā trahim⁹: ⁊ a su
periorib⁹ ad inferiora. ¶ Et scōa
est vt societati curā habeam⁹:
s̄l mēstrua v̄tosīs retinemus
q̄s māmullis supponim⁹ socio
attrahētes. ¶ Et tertia rectitu
dinē curā habere quēadmodū
i egritudib⁹ epati: i dextra mi
nutionē facim⁹ basilica: ⁊ i egi
tudinib⁹ splenis i basilica fini
stra. ¶ Et q̄rta qđ ēst cū soli
tudinē elōgatois: ne qđ eēbi
tur valde sit p̄p̄quū ei a q̄ eē
bit. ¶ S; cū accidit vt tota ma
teria iā sit eūata: vt res ei
p̄ferūt ex pte: qm̄ si voluerim⁹
accipiem⁹ eā ex ipso mēbro et
si voluerim⁹ trahem⁹ ip̄am ad
mēbrū p̄p̄quū qđ associatū ē ⁊
eā ab eo eēhem⁹: quēadmodū
duas minim⁹ saphenas i ma
tricū egritudinib⁹ ⁊ venā que est
sub lingua cū medicari volum⁹
ap̄a duaz amigdalaz. ¶ Cūq;
ad diuersuz p̄trahere voluerim⁹
mēbru a q̄ p̄trahis dolorē p̄i
seda. ¶ Et caue tibi ne transi
sup p̄cipale fiat. ¶ Et vtilitas
qđ ē seq̄t ex pte virtutis mēbru
est triū semitaz. Vna est digni
tatis ⁊ p̄cipat⁹ curā h̄re: qm̄
sup mēbra p̄cipalia fi faciem⁹
aliqd cū fortib⁹ medicinis i q̄

sit abigēdū quāto magis po
tuerim⁹ ne nocumētū toti cor
pori cōe faciam⁹. Quapp ex ce
rebro ⁊ epate nō eūabim⁹ illō
qđ ab eis eūare debem⁹ in vna
hora neq; villo mō vehemētī in
frigidabim⁹ ifrigidatiōe. et cū
epati ēplastrū supponemus ex
medicinis resoluētib⁹: nō relin
qm̄ qñ i eo res retētivas ⁊ bo
ni odoris ponam⁹ p̄ virtutē
custodiēdā. Et s̄l in eis q̄ p̄
eā ad bibēdū dam⁹. Qđ āt iter
oīa mēbra hac tota custodiadi
gni⁹ existit est cor. et postea ce
rebrū. et post ip̄m epar. ¶ Et se
cūda qđ ē semita ē curā habere
opatōis mēbro associatē l; nō
sit p̄cipale s̄l scōach⁹ et pul
mo. Quapp in febrib⁹ cū scōa
chi debilitate aquā frigidā in
potu q̄ sit vehemētis friditat⁹
nō dam⁹. ¶ Et scias q̄ dare ea
pura q̄ lara faciūt p̄cipalib⁹
mēbr; ⁊ eis q̄ sūt corā ipsis est
valde timoroluz i re vite. ¶ Et
semita tertia ē habere solici
tudinē acuitat⁹ sens⁹ ⁊ ei⁹ he
betudis. D; nāq; sibi cauef ne
mēbr; acuti s̄sus nervosis det
medicias malaz q̄lutat⁹ mor
dicativas ⁊ nocitivas s̄l s̄t ti
timalli ⁊ fliq̄ ab eis. medicina
rūp̄o a q̄rū datōe nobis caue
mus spēs sūt tres. Resoluētes.
et vehemēter infrigidātes. et
cōtrarias habētes qualitates:
sicut hos erit ⁊ cerusa ⁊ calcu
ce caumenō: ⁊ eisilia. ¶ Hoc q̄
dem est electionē medicine or
nidere secundū mēbru naturā.
¶ Secundum vero egritudinis
quantitatem quantum illi. ver
bigratia. Cui⁹ corporis calidi
tas egroatiua est fortis neces
sariū est ipsaz extinguere cum

Libër primus

medicina q̄ sit in infrigidādo fortissima. et illi cui⁹ accidēta his frigiditas est fortis ē necesse sariū eā calefacere cū medicina foris calefactionis. si h̄o nō fuerint fortes medicine debiliores q̄ritat⁹ nobis sufficiēt. ¶ Et tēpore aut egritudis est vt sciamus i q̄ suoz tēporū sit egritudo. vbi gr̄a. Cū ap̄a i p̄ncipio fuerit sup ip̄z ponem⁹ qd̄ solū repcutiat. et cū i statu fuerit: ponem⁹ illd̄ qd̄ solūmō resoluat. In medio aut miscebim⁹ vtraq̄. Et si egritudo fuerit acuta ip̄a i p̄ncipio exite tēpate regi mē subtiliābim⁹. et si i statu fuerit i subtiliādo studebim⁹. et si fuerit plura n̄ t̄m i p̄ncipio subtiliābim⁹: s̄ i statu tēpate vtemur subtiliatiōe: s̄ multas pliaz egritudinuz p̄ter febres subtiliatiū resoluat regimē. Egritudo nāq̄ si m̄ke ebullit⁹ materie fuerit i p̄ncipio eam eūābim⁹ nō expectātes maturatiōē. et si mediocris fuerit: maturābim⁹ eā et postea eūābimus. ¶ Cognitio at̄ rep̄ q̄ sua siḡant pueniētia ē ad sciēdū tibi facili. et aer qd̄ qui et earū existit iūma est dignior: cui⁹ rē custodiiri op̄z an sit medicine iuuamētū p̄stans: an egritudinu. ¶ Et dicem⁹ q̄ i egritudib⁹ i q̄b⁹ ē timor: et nō iūm⁹ securi a defectu virtutis si qd̄ facere debemus tardauerim⁹ vter eo alit̄ qd̄ alleuiauerim⁹ et miuerim⁹ a forti medicamēte p̄lo icipere debem⁹. Ille h̄o i q̄b⁹ n̄ existit timor: s̄ ordinē ad fortiorē pcedit: si non suffecerit eis d̄bilis. ¶ Pr̄et̄ h̄ q̄z tibi caue ne a fortitudine recedas: s̄ videris q̄ ip̄ap̄ tardet iuuamētū: neq̄ i errore

moreris: et si videris q̄ ei⁹ n̄ appareat ip̄edimētū. ¶ Et cū h̄ n̄ s̄z vna m̄dicatiōez cū vna tibi stādū ē m̄dicia: imo i vna m̄dicatiōe m̄dicias pmuta: qm̄ ab ip̄o qd̄ p̄luetū ē n̄ sit passio. et vnicui q̄ qd̄ corpi et vni mēbro i vna horaz si i altera lest p̄petas ab vna m̄dicia pati et nō ab alia. Cū aut ignozas q̄ sit egritudo relinq̄ eā nature et nō p̄peras: qm̄ aut nā supabit egritudinē aut ip̄z m̄āfēstabit. cūq̄ egritudo dolori p̄iūcta fuerit aut cāe dolor⁹ aut a q̄ puenit dolor: sic est pcussio aut casus: icipies se dare dolorē. ¶ Et si tibi necesse fuerit stuporē iducere n̄ trāscēdas tale q̄le est papauer al. qm̄ cū suo stupore ē et domestici cū v̄l p̄suetū. ¶ Cūq̄ vehemētia calor⁹ mēbru tibi nocumētū fecerit: nutri ex eo qd̄ sāguinē vehemēt igrōssat: sic frumētū coctū. et si ex hoc qd̄ regimē nō alleuiābis: nutri cū i fridatib⁹ sic lactuc⁹ et eis sitib⁹. ¶ Scias p̄terea q̄ ex p̄gru medicatiōib⁹ bns q̄ p̄ferūt: ē iuuamētū qd̄ sit ex eo qd̄ p̄tutes p̄fortat aiales et vitales: sic letitia: et obuiare ei qd̄ sibi pl̄z et assidue sedet cū eo cū q̄ stulat⁹: qm̄q̄ ē p̄fert se dere cū eo a q̄ verēcūdat et quē erubescit: qm̄ egrū p̄hibet a rebus q̄ ei nocēt. ¶ Et eis p̄tea q̄ huic mō m̄dicatiōis s̄t p̄pinq̄ ē mutatio d̄ tra ad trā: et d̄ aere ad aerē: et d̄ form⁹ ad formas: et p̄cipue cū foras efficer⁹ et mor⁹ q̄ mēbru dirigāt at̄ p̄plexōez mutet quēadmodū puero luscop̄: cipit vt scitillas i tneat at̄ rē q̄ ei appet̄: at̄ sic p̄cipit totā p̄nētiyi spectū i tneat chalib⁹ qm̄ h̄ p̄ducit eū ad h̄ vt labc̄t i rectificando

et si cado facie sua z frōtē z ocn
lū z fortasse iuit^r redibit ad h^u
vt meliorēf. ¶ Ex regulis pter
ea q̄s obseruare debes ē fortes
dimittere medicatiōes i tpi^b
fortib⁹ quāto pl⁹ poteris: sicut
vētrē vehemēter soluere: aut p
uocare vōitū: aut apire z adu
rere in estate z hyeme. ¶ Ex re
bus q̄zi q̄rū medicatiōe subti
le ē adhibēdū studiū ē cū i vna
cōiūgunē egritudine duo q̄ fie
ri debēt tria qz opz hbi gratia
vt egritudo infrigidet^r: z ei⁹ cā
calefiat aut ecōuerso qz opz vt
egritudo calefiat z ei⁹ cā infri
gidef: sicut materia colice idē
get calefactiōe z incisiōe z sub
tiliatiōe: z opz vt fortitudo do
loris ei⁹ infrigidetur z stupe
fiat z ecōuerso. ¶ Ampli⁹ scire
debes q̄ non ois repletio neqz
ois pplexionis malicia suo me
dicatur p̄trario ex euacuatiōe
et oppositione: imo multoties
sufficit multa regiminis boni
tas in repletionē z malicia cō
plexionis.

¶ De medicatiōib⁹ egritudi
nū malitie pplexionis. Ca. 2.

Que ex eis q̄dē sine mā eri
stit p̄plo t̄m pmutat. Sed
si cū materia fuerit ip̄a eūabit^r
Et plerūqz q̄dem ei sola sufficit
euacuatio: si cōplonis infuse q̄
preterita est: maliciā nō ibi re
liquerit. et q̄nqz nō sufficit no
bis istud si pplexiōis dimiserit
maliciā: imo erit nobis necesse
cōplexionē pmutare cū in eua
cuādo finē fecerim⁹. ¶ Dicem⁹
h^u q̄ malicie p̄plon⁹ medicatio
māius sit modis. ¶ Cōplonis
nāqz malitia aut erit infusa et
erit ip̄si⁹ medicatio ex triō ab
solute: z hec ē medicatio abso

lute. Aut erit in termino vt ip̄a
ghef. z erit ei⁹ sanatio: sanatio
q̄ sit cū p̄missione seruatiōis.
Quēadmodū putrefactionē q̄
est cū febre q̄rtana medicamur
cū tyriaca: z aquā fridā i tria
na dam⁹ vt extingnat. z exēplū p̄
missiōis seruatiōis est euacua
tio in q̄rtana q̄ sit cū elleboro:
z i triana cū scamonea cū p̄nci
piū interpolatiōis q̄ accidit p
hibere volum⁹. et exēplū p̄mis
sionis seruatiōis solūmō ē eua
tio. quartane apte pp mehe su
perationē cū elleboro: z febrī
tertiane pp colere dñum cum
scamonea. ¶ Cū at i aliq̄ egrī
titudine dubitaueris an sit ei⁹
cā caliditas an friditas z erpi
ri volueris: nō experiaris si su
persuuo, z caue tibi ne decipiat
te ip̄sio q̄ erit acc̄talis. ¶ Et
debes scire q̄ ifrigidatiōis z ca
lesfactiōis tps est vnū. Sz in in
frigidādo est pl⁹ timorū q̄m
caliditas est amica nature. z i
humectādo q̄dē z ericcādo est
timor: eqlis. Sed hūectādi tps
est lōgius. ¶ Unaqueqz p̄teza
hūiditas z siccitas p̄seruat pp
suarū cārū cōfortationē: z per
mutat pp cārū triū ip̄i⁹ fortitu
dinē augmētū. z caliditas q̄dē
sit fortior: causis q̄rū iā explem⁹
mus sermonē. Deinde p mūdi
ficātia z est sup̄fluitates expel
lere z repletionē z opilationē
et aperire. Deñ ex eo qd ip̄az
cōseruat z est hūiditas t̄pata.
friditas nō fortior: ex eo qd ip̄
si⁹ p̄fortat cās z q̄ caliditatem
suffocat: z ex eo q̄ ip̄az sup̄flue
resoluit z ē siccitas h̄z essentia
z caliditas secundū accidens.
¶ Qui aut caliditatē sup̄fluita
tem cū opilatiōib⁹ medicatur

Liber primus

sibi canere debet ab ifrigidatione supflua ne in couertendo opilatione in lapidē augmētū faciat: et ne calide pplerōis malicia augmētet: imo paulatim pūo medicari debet cuz qđ ab sterget. et si qđ ifrigidat ei suffecerit sicut aq̄ ordei et succ^o scariole erit cōueniēs. et si h̄ suffecerit: tūc cū illo qđ temperatuz existit. Qđ si hoc nō suffecerit: tūc cum eo in quo subtilis existit calor. Neq̄ ex hoc sis sollicit^o qm̄ iuuamētū ei^o diaphoretis i ifrigidādo plus confert q̄ sit nocumētū qđ facit ei calor: qđ ad extinguedū ē facili^o post apionē. ¶ Et ē etiā cū acutoz humorū digestio extinguedi supfluitatē prohibet: l̄z quidaz hominū sint qđ pteruiāt ad hāc destruēdam sententiā et ignoret qđ fort^o extinctio deſcit virtutē: et quātomagis in corporibus qđ ab egritudine obilitata fuerūt: l̄z aliqđ directionis modo materiā rectificet qđ est cū post ipsam alie proueniūt egritudines aut ex malicia pplōis simplicis: aut ex materiis fridis pplerōis pūis quā rectificauit. ¶ Complexionē vero frigidaz calefacere qđ difficile est cū iaz est ifusa. et multū facile in principio. et ad vltimum calefacere frigidum in principio rei est facili^o q̄ calidū in principio in frigidare. Sz calidum in fine in frigidare l̄z sit difficile: est tñ facilius q̄ frigidū i fine calefacere: qm̄ supflua frigiditas est ipa mors inati caloz aut ei p̄pinq̄. ¶ Et debes scire qđ ifrigidatio qñq̄ siccitati iungitur. Et qñq̄ humiditati. et qñq̄ ab vtrūq̄ separatur. Verūtamen

siccitas mag^o sit māsiua cū frigiditate qđ lennit. et hūditas ē magis adducēs frigiditatē qđ accidit. et iam quidē omnes calous cause cū supfluunt i ericando iuuāt. et qñq̄ etiāz oēs frigiditatis cause cuz supflue fuerint in humectādo iuuāt. et nulla qđē res ad h̄ tñ puenit quātū ocioſitas et assidua balneatio qđ est facilis in tina. At nos qđē te faciem^o scire hoc in eo qđ est pmissus. Unū p̄terea tēperate bibitū i humectādo ē forte. ¶ Ampli^o scire debes qđ cū senex ifrigidatiōe idiget et hūectatione: nō sufficit ad illō qđ ipsuz ad equalitatē reducit imo qđ ipsuz trāsire facit ad cōplexionē frigidā et humidaz qđ ei debet: qm̄ ipsa l̄z sit accidētalis est tñ ei quasi naturalis. ¶ Scire qđ debes qđ sepe est nobis necessariū in permutādo cōplexionē dare illō quod huiusmodi pfortat complexionē. Quēadmodū est nobis necessariū dare acetū cū medicinis calidis alicui mēbro ideo vt ipsa rū penetrēt virtutes. Et sicut est nobis necessariū dare crocū cū medicinis in frigidatib^o corpp̄ea vt eas ad ipsum ferat. et multoties quidem est medicina vehemētious operatiōis in permutando cōplexionem: sed pp sui subtilitatē nō permanet donec suam perficiat operationem. est ergo nobis necessariū ei aliqd admiscere quod ip̄is sit et retineat l̄z ex ea sua operatiōis pueniat p̄trariū: sicut balsamo admiscemus cerā et reliqua ad hoc vt ipsuz tanto tpe retineatur i quo suā perficiat operationem.

¶ Fen quarta. ¶ Fo. clxxviii.

¶ Ad sciendū qualiter et qñ
oportet euacuari. Cap. 3.

Res q̄ demonstrāt rectitudi-
nē iudiciū eūando sūt. 10.
repletio et h̄plexio et acci-
dētia pueniētia: sicut si contin-
geret q̄ naturā soluere velle-
mus dem̄ accideret vētr̄ solu-
tio qm̄ vētrē soluet sup vētris
solutionē ē timorofū et figura:
et etas: et tps: et aer: et regio: sdi
spofitio: et p̄suetudo eūandi: et
ars euacuādi: hec n̄q̄s cū fue-
runt cōtraria significationi pp
quā euacuatio faciēda erit p
hibebūt euacuationem.

¶ Vacuitas itaq̄ sine dubio
euacuationē fieri prohibet.

¶ Et sifr cū obilitas cuiuscūq̄
triū virtutū fuerit. Querūtāmē
qñq̄ pl⁹ eligimus alicui⁹ h̄tu-
tis obilitatē q̄ impedimentū
relinquēdi euacuationez: thec
quidem est in virtutib⁹ sensibi-
libus et motiuis cū fiduciā ha-
buerim⁹ succurrēdi rei timoro
se si acciderit: et sifr in omnib⁹
virtutibus.

¶ Cōplexio q̄ calida et sicca
ad h̄ prohibet. et frida et hūida
caliditatē non h̄ns aut debili-
tatē habens ab ea etiā prohi-
bet. In calida at et hūida fa-
cile faciemus illud et fortiter.

¶ Figura at scilicet supfluitas
maciei aut raritas ab ea phi-
bet pp timorē ne spirit⁹ resol-
uatur. et sifr opz in regendo de-
bilem et macrū multam colerā
rubeam in sanguine habentē
vt ei blādiaris et non ipsū ena-
cues: et vt eū nutrias ex eo qđ
bonū generat sanguinē ad fri-
ditatē et humiditatē declinatē:
qm̄ ex hoc sui hūoris cōplexio
rectificabit: aut fortasse spissū

fortem efficies et euacuationes
tolerabit. Et similiter oportet ne
illū euacuare sisansus q̄ ex con-
suetudine p̄p̄ comedit quādiu
ab ei⁹ euacuationē abstinere po-
teris. Superflua q̄ pinguēdo
ab eo phibet pp timorē ne frigi-
ditas dominet⁹ et ne caro venas
p̄p̄matreas extingat cū vacuas
inuenerit et calorem suffocet in-
natū: aut supfluitates: p̄mēdo
ad interiora expellat.

¶ Accidētia q̄ mala sicut apti-
tudo colerice passioni et spāsmo
ab ea prohibent.

¶ Etas p̄terea etiā que nondū
ad augmētū cōplementū perue-
nit: aut ad cōsumptionis termi-
num est trāsiles ab ea prohibet.

¶ Hora quoq̄ multū calida aut
multū frigida ab ea prohibet:

¶ Et regio quidē meridionalis
vehemētē calida ab ea phibet
qm̄ plurima eoz q̄ ventrē soluit
sūt calida et duarū acuitatū p̄n-
ctio tolerari non pōt: qm̄ virtu-
tes in eis debiles erunt et dissolu-
te: et exterior calor materiā ad
exteriora trahit: et medicia ipaz
trahit ad interiora q̄re tñ pue-
nit id inmersas ptes p̄tractio et ad
resistētā pducit. Et septētriona-
lis multū frigida ab ea phibet.

¶ Parua quoq̄ euacuandi con-
suetudo ab ea prohibet.

¶ Ars etiam qua multū fit ena-
cuatio: sicut seruēdi in balneo
et onera dorso deferētū ab ea p
hibent. Et ad vltimum omnis
ars laboriosa.

¶ Scias p̄terea q̄ intētio in oi
euacuatione ē vna quinq̄ rerū.

¶ Aut euacuatio illi⁹ qđ ē ena-
cuandū: sequit ipm̄ p̄culdubio
trāquillitas: nisi q̄ recepta culo-
rum lassitudo ipsū sequat: aut

Liber primus

caliditatis ebullitio: aut febris
effimera: aut alie egritudines quæ
comitantur sic excoctio quæ ve
stris solutio intestinis facit: aut
ulcera quæ viles puocatio in vesica
facit: et hec quidē l3 inuamētū
cōferat: ei⁹ in utilitas nō senti
tur: imo quādoq; presentia
ter dolet donec accidēs remo
ueat. ¶ Et scda est cōsideratio
pris sue declinatōis: sicut nau
sea quomitu mūdāt et mordica
tio in vētre quæ vētris resolutione
remouet. ¶ Et tertia ē mēbruꝝ
egressiōis ei⁹ a pte declinatio
nis ei⁹: sicut basilica dextra in
egritudine epatis. et nō cepha
lica dextra: quā si error puene
rit in tali qle est illū qñq; sequat
inde timor. ¶ Et op3 qdē vt sit
mēbruꝝ egressiōis ignobilibus
illo a q sit eūatio: ne materia
ad illud declinet qd est nobili⁹.
¶ Op3 pterea vt sit ei⁹ exitus
nālis: sic mēbra vune gibbosi
tati epatis: et intestina pcanita
ti ipi⁹. ¶ Et ē tñ cū mēbruꝝ a q
expellit est ipm membrū p qd
euacuatio faciēda est: s3 ē i ipo
egritudo vet⁹ aut recēs ppter
quā est timēdū de cursu hūorū
sup ipm. 3pli ergo ad illud qd
sit meli⁹ trāspōnēdi sunt. ¶ Et
ē tñ cū ex superatione hūorū ti
met sup ipm egritudo: sicut cū
trac⁹ sit ab oculo ad gulā: qm
timet ne illi qñq; supueniat sus
focatio: iō qle ē hmoi suauit et
mollit fieri d3. Nā q3 plerūq; ta
liter opat⁹ et euacuat nō p grē q
cōsuevit: de ovt membrum cu
stodiat cū debile fuerit. et ple
rūq; ē tñ vt sit illū qd natura
euacuat pris lōginque et oppo
site et remaneat cū ipo ambi
guitas: sic cū a capite ad anū

aut crus aut pedē euacuati⁹ et
p certo scissi ex toto sit cerebro
aut ex vno vētriculo. ¶ Et quar
ta qdē ē hora euacuatiōis ipi⁹.
Nā dicit Galen⁹. Penitus qd in
cronicis egritudinib⁹ matura
tio tñ: et nihil plus expectāda.
Et tu qdē iam sciuisti qd sit ma
turatio. ¶ Et añq; euacues post
maturationem ex subtilitatis in
potu tribuere debes sicut aquā
psopi et hasce et seminū. ¶ S3 in
acutis et egritudinib⁹ maturatio
nē expectare meli⁹ ē: p̄cipue cū
q̄te inerit. ¶ Quod si mobiles
fuerint tñ ad euacuādū mate
riā festinare erit meli⁹: qm mor⁹
ei⁹ ē mai⁹ q̄s sue euacuatiōis an
teq; ipa sit matura: et p̄prie cum
hūores fuerit subtiles: et p̄cipue
cū in pcanitatib⁹ venaz fuerit et
nō i mēbris egrediētes. ¶ Cum
autē humor i vno fuerit mēbro
p̄phenus: nullo mō moueat do
nec muret⁹ et eūtiā habeat tēpe
ratā vt apatā quā tu sciuisti in
suo loco. ¶ Et sit cū nō fuerim⁹
securi qd h⁹ vls ad maturitatē
horā perduret euacuabim⁹ eaz
postq; nob⁹ cauerim⁹ vt ei⁹ sub
tilitate et grossitūe sciam⁹: qm si
spissa fuerit grossa ipam mone
re nō debem⁹ nisi post subtiliza
tionem. Ei⁹ nō grossiciē cognos
cem⁹ p̄prie qd fastidiū p̄teritū
iā p̄cessit: aut sub hypochondrijs
dolor extēsi⁹ aut aduēt⁹ apā
tis i iterioribus. Qd aut magis
custodire debem⁹ hmoi dispōe
habituudo canalium ne ipsi sint
clausi: et p̄ h qdē totū tibi possi
bile erit et a mafatōe vētrē sol
uas. ¶ Et scias qd materiei eu
acuatio tñ p̄ d suo loco eradica
tio ē hmyū duorū modorū. Un⁹
eorū ē p̄p attractionē q sit ad lō

ginguā diuersitatē. Et alter propter eā q̄ ad p̄pinquā. Et suaz q̄dē horaz dignior ē cū in corpe nullo mō ē alicuius materiei repletio. Ponam⁹ itaq; ab ore vi-ri supius mult⁹ fluat sanguis: ⁊ ab emorroidib⁹ mulieris sap sue fluat sanguis. Unum itaq; duoz faciemus. Aut trahem⁹ p declinationē q̄ sit ad p̄pinquaz diuersitatē ⁊ oportebit tūc⁹ materiā ad nares declinem⁹ faciendo sanguinē ex narib⁹ fluere: et in altero ad matricē puocando mēstrua. Aut si voluerim⁹ ad lō ginquā diuersitatē attrahere euacuabim⁹ in p̄mo sanguinē a venis ⁊ locis q̄ sūt i inferiore pre corpis: ⁊ in scō a venis ⁊ locis q̄ sūt i sup̄ma pte corpis. ¶ Et si opz q̄dē vt i duas diametros p longationem facias: sed in vna tm̄ que sit diameter magis longinqua. Nā si materia fuerit in sup̄mo dextre ptis non erit attrahēda ad infimū sinistre: imo ad infimum ipsi⁹ dextre. Et hoc quidē est illud quod est magis necessariū: aut ad sinistrā a sup̄mo si fuerit tantum longinqua quantum est ab humero ad humerum ⁊ non fuerit dispositio eius sicut dispositio duorum la-terum capitis. Materia nāq; si in dextra capitis fuerit: eā ad inferioraz nō ad sinistram trahes capitis. ¶ Cūq; materiā ad longinquum trahere volueris: loci dolorem prius sedabis vt ipsius minuat cōpressio per attractio-nem: quoniam dolor est trahēs. ¶ Cūq; ad locum nō obedit ad quem scito materis: nō violēter agas: quoniam quandoq; violētia illa ipam mouebit ⁊ subtilia bit: ⁊ nō trahet ⁊ fiet veloci⁹ de-

clinans ad dolētē locum. Et for-sitan tibi sufficiet vt trahas li-cet non euacues: quoniā ipa at-tractio ei⁹ iter ad membrum p-hibet: ⁊ non extrahatur: per ip-sam ergo attractionem ad intē-tionem pueniem⁹: licet cum ipa non euacuaueris: ⁊ declinatio-ne cōtent⁹ fueris que sit ligādo mēbra opposita: aut ventosis ⁊ medicinis rubificatib⁹: ⁊ ad sū-mū cū oī qd̄ dolorē efficit. ¶ Ex materijs aut q̄ ad euacuādū sūt faciliores sunt ille que sūt in ve-nis: deinde ille q̄ in mēbris ⁊ iū-cturis: qm̄ qñq; est difficile eas extrahere ⁊ euacuare: iōq; ne-cesse est vt cū euacuabūt: alie cū eis egrediantur. ¶ Euacuatio preterea est necessariū ne pro-peret comedere nutritia mul-ta ⁊ mala que natura indigesta trahat. Qd̄ si aliquid ex hoc fie-ri necesse fuerit oportebit vt pau-lati ⁊ suauiter fiat donec sit fm̄ ordinē ⁊ vt sit qd̄ corpus ingre-ditur digestum et conueniens. ¶ Minutio est euacuatio humo-ribus equaliter augmētatis p̄-pria. ¶ Euacuatio nō humori q̄ in p̄titate soluz augmētāt aut corrumpit p̄pria ē alia a minu-tione. ¶ Ois p̄terea euacuatio q̄ est sup̄flua fm̄ plm̄ febres ge-nerat. ¶ Cūq; v̄tris cōstrictio qui fluere solebat aliquē egritu-dinē possidere fecerit: illi⁹ ena-cuationis reuersio fm̄ plm̄ ipm̄ medicabilis: sicut ab eo quē con-strictio saniei auriū aut mucor-nariū tignē possidere fecit: ei⁹ reuersio ipam remouebit. ¶ Et scito q̄ residuū materiei dimi-ttere qd̄ necesse erat euacuare: min⁹ nocumētū ē q̄ exq̄sitiſſime euacuare ⁊ puenire i ipa ad h

Liber primus.

ut huius terat: quoniam multoties natura hoc resoluit residuum. ¶ Cum ergo humor illi fuerit generis cuius esse oportet: eger tolerare potest: non terri debes ex superfluitate. Quoniam etiam contingit cum te euacuare oportet usque ad lipotomiam. ¶ Cumque alicuius virtus fortis fuerit et ipsorum humorum materia multa et mala ipsam paulatim euacua. Et similiter cum materia vehementer fuerit pene tratina aut cum sanguine multum mixta non poteris ipsam una vice euacuare sicut est in sciatica et artetica longi temporis et cetero et scabie antiqua et carbunculis veteribus. Et debes scire quod ventris solutio a superioribus trahit et ab inferioribus eradicat. Duabus ergo attractioibus est apta conuenienti et diuerse que etiam post materiem querere conueniens. cum ergo materie fuerit a superioribus ad inferioribus trahet eas rivas et eradicabit a locis ubi se vomitu non fit attractio et eradicatio e converso. Minutio: nis preterea disponit diuersificat secundum loca a quibus sanguis accipit sicut sciuit. Minus itaque cunctis omnibus euacuatione dignus est ille cuius cibus bonus fuerit et digestio bona. In regionibus quoque calidis morantes euacuatione parum indigent.

¶ De regulis omnibus vomitus et solutio ventris quilibet trahit id quod ventri soluit et vomere facit. c. 4.

Oportet ut illius cuius soluedus est venter aut vomitus prouocandus partiatur et ei in vna die sufficiebat multis comedat vicibus. Erunt sint cibidueri et potus etiam diuersi. Et hac natura dispositio accidit stomacho ut

expellere desideret quod cum eo sustineri aut inferri. Et cibo autem non diuerso neque super alium cibum ingrediente stomachus est auarus et ipsum forti continet retentio: et parte si fuerit eius quantitas parua. Vellem vero habens ventrem nihil ex hoc facere debet. et scias quod vomitus et ventris solutio et que eis assimilatur non attinent ei quod bono vtriusque regimine: quoniam ille quod bene regitur non indiget nisi eo quod sit istis lenius: et fortasse eruciatibus ea exercitum et fricatio et balneum. ¶ Amplius si eius corpus repletum fuerit plurimum talis repletionis qualis est ipsius: erit ex eo quod humorum melior est. scilicet ex sanguine. Minutio igitur est illud quod ad ipsum mundificandum erit necessarium: et non ventris solutio. ¶ Cum autem minutio necessaria fuerit et ventris solutio ex alio quod sit vtelles bonorum et vtiliter medicina minutione incipere debes: quoniam hoc est ex preceptis hyposi libro epidemiarum hec est veritas. et si si humores fuerit stagnatici cum sanguine mixti. Quod si viscosi et frigidi fuerint: fortasse minutio grossitudinem et viscositatem eis augmentabit incipiens. ergo erit a solutione ventris. Et ad summum si humores fuerint equales permittit minutionem et si postea superabundauerint euacua. Quod si equales non fuerint in partibus superabundante euacua humoribus donec equat. postea minus. ¶ Et ei quod ante minutionem permiserat medicinam cum minutione premittere debebat: postquam minutione diebus paucis. Et cui paruum intercessit spatium ex quo minutus fuit et euacuatione indiget: medicinam sumere est ei conuenientius. ¶ Multoties

¶ Pterea exhaustumedicine ille q̄
minui debebat: puenit ad febriē
rād estuatiōnē. Et si ex eis q̄ q̄e
scere faciūt nō q̄enerit: scias qd̄
minutionē p̄mittere debebat.

¶ Nō oēs p̄terea euacuationes
sūt necessarie pp̄ sup̄fluitatē re-
pletiois: imo q̄nq̄sūt necessarie
pp̄ter egritudinis magnitudinē:
z pp̄ repletionē s̄m q̄litate z nō
s̄m q̄ritatē. ¶ Et m̄ltoties q̄dē
est euacuatiō necessaria s̄z sup̄-
uenit aliqd̄ q̄ p̄hibet. Et nō est
ibi ingeniū nisi i ieiunādo dor-
miēdo zemendādo complōnis
malitiā q̄ ex repletionē puenit.
¶ Ampli⁹ euacuatiōis ē q̄dē q̄ ē
s̄m modū p̄seruatiōis sicut indi-
get ille cui podagra euenire so-
let z epilepsia z reliq̄ ab eisi ho-
ra cognita: z pp̄ue i h̄e. Si q̄ ne-
cessariū ē vt p̄seruatiōe vtaf aī
suā h̄orā: euacuat ea q̄ pp̄ue i
ip̄ius egritudie sunt euacuāda
siue sit minutio: siue vētris solo
Et fortasse desiccātia exteri⁹ ap-
ponere z medicas abstergētes
est euacuare: quēadmodum h̄y
dropisim patiētes faciūt. Q̄nq̄
etiā necesse ē te dare medicinā
q̄ sit ex ḡhe euacuādū h̄iores in
q̄litate: sicut cū scamonea ē tibi
necessaria ad euacuādū colerā
rubeā. ei ergo admiscēdū ē illō
q̄ ip̄saz in q̄litate diuersificet: z
in vētrē soluēdo cū ea pueniat:
z ip̄saz ab euacuatiōe non p̄hi-
beat sicut mirabolani: zemēdet
cōplōnis malitiā si post accide-
rit. ¶ Habētū q̄zin īterioribus
ap̄a vētrē soluere est difficile et
facere vt vomāt. Qd̄ si tibi neces-
sariū fuerit: da eis q̄ sit sicut vo-
tubilis z semē croci h̄orētis et
apozima polipodij z castā fistu-
la z his s̄ilia. ¶ Hypo. q̄z inquit

Qui fuerit macer z fuerit natu-
re cui vomere sit facile: melius
erit in mūdādo ip̄m vt ad vomī-
tū adducat: vt sit hoc in estate
aut h̄e aut autūno z nō i h̄yeme.
Et h̄o q̄ mediocris fuerit figurā
cōueniēti⁹ est vētris solo. q̄ si
sibi euacuatiō q̄ sit vomitu ne-
cessaria fuerit vsq̄ ad estatē ex-
pectet: ab ip̄so t̄h sibi caneat cū
eo nō idiget. ¶ Cū t̄amē aī q̄
ventris fiat solutio aut vomit⁹
p̄mittēda est h̄uoris subtilisatio
qui est euacuandus: z amplifica-
tio cannaliū z ip̄saz aptio: q̄m
hoc est ex eo qd̄ corpus a pena
securum reddit. ¶ Et scito q̄ fa-
cere nature consuetudine z lent-
tatis z obediēte ei qd̄ vis ex so-
lutione ventris z vomitu facili
anteq̄ medicina def aut vomī-
tus est ex regiminibus aperien-
tibus. ¶ Ampli⁹ ventris solo et
vomitus cū macredine vētris ē
difficilis z laboriosus z timoro-
sus. ¶ Medicina q̄z vomitū fa-
ciens. q̄nq̄ sit ventris solutiva
cū stomachus fuerit fortis aut
bibita fuerit super fortē famem
aut q̄ eam bibit: habuerit pas-
sionē colericā z nature lenitatē
aut si vomere non consueuerit:
aut si medicina in sua suba gra-
uis fuerit z velocis descēsiōis.
¶ Et ventris solutiva facit vo-
mitū: propter debilitatem sto-
machi: aut pp̄ter m̄ltā faciet sic-
citātē: aut pp̄terea q̄ medicina
abhoret: aut pp̄terea q̄ bibi-
tor fastidiū habere solet. ¶ Dis-
preterea medicina q̄ vētris est so-
lutiva cū si ip̄z soluit aut soluit
s̄z nō id qd̄ est maturum: mouet
humorē quē d̄z solueret: z dilatat
ip̄sum in corpore: superat ergo
corpus: z cōuertitur ad ip̄sum

Liber primus.

humores alij. ¶ Ite humor iste in
corpe multiplicat. ¶ Ex humo-
rib⁹ q̄s ē q̄ est velocius obediē-
tior vomitui scōm plurimū sicut
colera. Et ex eis ē q̄ vomitui re-
belliserit sicut melācolia. Et
ex eis ē q̄ iter hoc r̄ hoc ē medi⁹
sicut flegma. Et febrē q̄ dē habē-
tis vētrē solvere melius est q̄s fa-
cere vt ipse vomat. Et cui⁹ hūor
ascēdēs fuerit sicut lieteriā h̄nt
facere vt vomat: ē incōueniens.
¶ Medicinarum p̄terea vētris
solutionē facientiu deterior est
q̄ ex medicinis est p̄posita: mul-
te diuersitatis in tpe in quo sol-
uēdus est venter: qm vētris solu-
tio p̄turbat: r̄ post vētrē soluit
anteq̄ scōa: r̄ q̄s prima ip̄am
scōam expellit. ¶ Amplius qui
biberit aliq̄d ventris solutionē
aut vomitū sibi facies corpore
ip̄ius limpidio necesse erit vt ei
frigo accidat aut mordicatio l-
vētre r̄ agustia r̄ qd ab eo expel-
let: egrediet̄ cuz difficultate. Et
ad vltimū qd dē dū medicina su-
p̄fluitate euacuat non erit i ea
estuatio. Cūq̄ q̄ medicinā bibe-
rit estuationē habere cepit iaz
euacuat q̄ superfluum non est.
¶ Humor p̄terea q̄ vomitū aut
vētris solutione euacuat cū ad
aliū mutabit humores: significa-
bit q̄ iā corp⁹ ē mudatū a super-
fluo humore quē eūare volum⁹.
Qd si mudificatio vsq̄ ad intesti-
norum rasurā puenerit r̄ ad rē ni-
grā fetidū h̄nt odorē erit malū.
¶ Sōnus q̄s cū post vētris solō-
nē aut vomitū fuerit multū de-
mōstrabit q̄ euatio iam p̄fecte
mudauit corp⁹ r̄ contulit. ¶ Et
scias q̄ cū sitis post vētris solō-
nē aut vomitū fuerit fort⁹: mari-
mā r̄ vitimā purgatiōis bonita-

tem significabit. ¶ Scito etiā q̄
medicina vētris solutina erpel-
lit illud qd euacuat cuz virtute
attractiua q̄ attrahit hūc eūde
humorē: r̄ fortasse attrahit gros-
sum r̄ relinqt subtilē: quē ad-
modū facit illa q̄ melācolia ex-
pellit. ¶ Illi⁹ p̄terea verbū q̄
d̄t qd ipsa ḡnat illd qd attrahit
aut q̄ ip̄mis attrahit qd est sub-
tile nō est aliqd. Et. S. quidē li-
cet hoc sentiat penit⁹ t̄dicit q̄
medicinā ventris solutina in q̄
nō est v̄tositas cū ventrem non
soluerit r̄ digeret: ḡnabit hūorē
quem attrahere solebat. S; hu-
iusmodi dicta nō sunt p̄uenien-
tia. Et v̄ quidem q̄. S. ex hoc q̄
certificat: sentiat q̄ iter attrahē-
tē medicinā r̄ humorē attractū
sit cōueniētia in suba: r̄ p̄pter
hoc attrahit ip̄m. Sed hoc non
est verū qm̄si attractio fieret cū
cōueniētia: ferrē attraheret fer-
rū cū ip̄s suparet: r̄ aux attrahē-
ret aux cū ip̄m suparet quāti-
te sua hoc t̄t certificare nō ē me-
dici. ¶ Et debescire q̄ humor
attractio q̄ sit potu medicinaz
soluentium ventrem aut vomitū
facientiu nō est nisi in venis
i q̄bus venerūt donec ad intestia
perueniāt r̄ stomachū r̄ hic na-
tura mouetur ad hoc vt eos ex-
pellat e. Et raro qd accidit vt
cum ventris solutiūz bibidat
stomachū ascēdāt: r̄ si ascēderit
ad vomitū declinabūt. Qd aut
ad stomachū ascendere non di-
mittit non est nisi propter dnas
cās. Una que est quoniā medici-
nā ventris solutina velociter pe-
netrat ad intestina. Et altera ē
qm̄ cum medicina ventris solu-
tina bibit: naz p̄operat ad hoc
vt ex venis melāraicis ad inferio-

ra expellat nō ad supiora: qm̄ hoc p̄pinquus ē r̄ facili⁹: r̄ quīl lūd qd̄ est post eas n̄ etiā ip̄as cōpūmit: r̄ hoc qd̄ est ex eo qd̄ naturā mouerit ex p̄pinq̄uorū bus expellat v̄s. Qd̄ si medici: na virtutē haberet attractiua q̄ humore comitaretur etiā natu ra virtutis expulsiue magis di gnayt in sano r̄ forti superaret: lz medicina nō attrahat nisi ad viā signatam. ¶ Medicine ho vomitū facientis dispositio ē di uersa ab hoc quoniam cum in stomacho fuerit in eo morabit̄ r̄ humorem ab intestinis ad se ipsas attrahet: r̄ sua v̄tute sup̄a ta ad resistēdū virtuti naturali. ¶ Et scias q̄ p̄lm̄ attractionis humorū quos medicine attra: hunt nō est nisi ex venis: r̄ ex eo q̄ est multe propinquitatis. qm̄ attractio fit in v̄eis r̄ in eis qd̄ nō sent v̄ene sicut humores q̄ sunt in pulmone qui p̄pter vicinita: tē ad stomachū r̄ intestina tra: hūtur licet in venis non vadāt. ¶ Et debes scire q̄ attractio q̄ fit p̄ nares ex medicinis siccis ē cā enacuādū humores a corpe si cut in hydropisi.

¶ De sermōe purgatiōis ven tris r̄ regulis eius. Cap. 5.

IAm in p̄cedēti sermōe ostē dim⁹ quō sit corp⁹ p̄paran dū ad recipiēdū id qd̄ v̄etres sol uit anteq̄ purget cū amplifica tiōe poroz̄ lenificatiōe nature r̄ p̄p̄ie in egritudinib⁹ fridib⁹: r̄ ad summū nā mollificare āteq̄ venter soluat: est cōpetēs regu: la in q̄ existit securitas: nisi i eo q̄ colerice passioni valde ē apt⁹ ex hoc nāq̄ nihil isti ē faciēdū qm̄ eēt causa superfluitatis que ei accidet. ¶ Solutorio nāq̄ v̄e

tris alicuius talis qualis ē iste res admiscēda est in qua sit vir tus vomitina: ne p̄peret descen dere de stomacho anteq̄ suam perficiat operationē: imo equē tur in ipsa duarū medicinarū virtutes: r̄ p̄ficiat v̄etris soluti: na opationē suā r̄ vomitina suā ecōuerso illi⁹. Tranli q̄ sunt ex eis q̄ colerice passidi sunt appa: rati. forte igit nō tolerāt medi: cinā. Ip̄sōz̄ n̄ plurimi colerici incurrūt passionez̄ ex reumatif mis suoz̄ capiti. ¶ Et cā p̄ter: ea timorosa ē vt medicina v̄etris solutina sumat fece in intestinis ex̄nte siccatimo expellēda saltē cū clisteri aut inf̄mollificatio. ¶ Balneū q̄z̄ ingredi sūt v̄etris solo fiat aliquātis dieb⁹ ex eis q̄ bñ p̄parāt: nisi aliqd̄ p̄hibue rit. Et opz̄ qd̄ ē vt iter balneū et haustū medicie puū iterueniat t̄ps. Post medicinā q̄z̄ nō ingre diat q̄s balneū: qm̄ trahit māz̄ ad extiora. neq̄ ē bonū nisi ad v̄etrē cōstringēdū p̄ter i hyeme: q̄ nō ē timēdū p̄mā balnei cām ingredi tali mō ne calor sit v̄llo mō īpediēs ad attrahēdū lz sit a d mollificādū. Et ad v̄ltimū oz̄ vt aer illi⁹ q̄ pharmaciaz̄ bibit: sit caliditatis pance ne sudorez̄ faciat neq̄ turbationē: qm̄ h̄ est ex p̄paratoriis. f̄ricatio q̄z̄ r̄ ex oleis inūgi ē s̄lir r̄ p̄paratoriis. Cū āt aliq̄s medicie assuet⁹ nō est neq̄ eā bibit meli⁹ ē medico vt sibi caueat ne v̄etris solutina violentas virtutes h̄stia ei tri: buat. ¶ Fastidiū vero h̄ntibus r̄ humores viscosos r̄ i hypocū dr̄s tensionem: aut q̄ i suis in terioribus habet inflammatio nem aut opilationes nō est dan dū aliquid donec ista rectificen

Liber primus.

tur nutritio: mollificatio et balneo requies dumissio eius quod mouet et ei quod infamat. Illis quoque scites bibunt ad se habent splenes fortes medicie sunt necessarie. Cumque aliquis medicinam veteri solutiuam biberit: melius erit ei si medicina fuerit fortis ut super eam dormiat antequam operetur: quam opus melius. Et si debilis fuerit melius erit ei ne super eam dormiat: quam non digeret medicinam. Cumque medicina operari cepit melius erit ei ne super eam dormiat quocumque modo fuerit. Amplius cum aliquis medicinam bibit non illico super eam se mouere debet sed super eam descendere: ut ipsa natura circundet et ea operetur: quam nisi non in ipsa operata fuerit non operabit in natura. Odores quoque nauseam prohibentes olfacere debet sicut est odor menthe et ruter apii et cythionii et boli corasceni aqua rosacea et pauco aceto assuta. Et si ex odore medicie quod extiterit cum medicina bibit nares contrahat. Et quod medicinam abhorret debet masticare pauca ex tarchoni: id est ut sui oris vel odoris propter stupida fiat. Quod si vomere timuerit extremitates refrigerat et cum ipsam biberit super restipitica bibat. Medicini propterea pillulas quod ei daturi sunt quicquid in melle voluerit quicquid super eas precipiant mel coctum aut zaccarum coctum donec eis de facili tunicam. Et eo quoque ingenium utile est ut super eas ponat cera et pauco oleo mollificata. Et ex eo quod magis querens ingenium est ut os aqua aut alia re impleat: deinde pillule sicut sunt bibant super ipsas: aut quod aliud horum ingeniorum aptate fuerit: transglutietur itaque omnia ita quod medicinae operatio non cognoscat. Et oportet apozima tepida bibant pillule

cum aqua tepida sumant. Et frigidum propterea stomachus et pedes calefaciendi sunt. Cumque ipsius aia sedata fuerit: ambulet et moueat paulatim quam motus hic est inuasiuus. Et interpositio horarum ex aqua calida tamen bibat quod medicina non liquifaciat et expellat ipsam et debilitet virtutem nisi fuerit in hora quam necesse est ut veteris stringat solo. Ita potum quoque aqua calidam liti medicie existit debilitatio. Qui autem medicinam bibere voluerit calide existens copiosis et debilis stomachi: erit ei melius ut eam bibat postquam primum biberit aliquid quod sit sicut aqua ordei: aut succus granati: aut ut videri dicam cum stomachus receperit nutriendum subtile et lenum. Sed quod non ita fuerit erit ei melius ut eam ieiunum bibat. Plurimum propterea quod datur medicina ventris solutiuam in estate ex ea puenit ad febrem. Oportet ergo ne medicinae potator: comedat vel bibat donec medicina sua profecerit operatione: neque etiam quamdiu medicina operatur dormiat nisi voluntas affuerit ut restringat. Quod si ipsi stomachus non tolerauerit ne comedat propterea quod stomachus eius est colericus et cito descendit ad ipsum colicam: aut propterea quod a comestione vehementer et fame tolerans: deest ei parum panis ipsum si pauco vino super medicinam antequam veteri soluat: quam hoc est ex eo quod medicinam fortasse adiuvat. Oportet propterea ne antequam frida lauet sed cum calida. Quidam etiam dixerunt quod pillule que sunt cum apozimatibus dande sunt dande cum apozimatibus quod sunt cum eis homogenea: Pillule namque que colicam expellunt rubescant cum apozimate dande sunt aliam quod sit

verbi gratia sicut fumusterre. Et que melācoliā enacuātur cum apozimate alicuius qđ sit sicut epithymū aut polipodii aut his simile. Et que flegma expellunt cū apozimate alicui⁹ qđ sit sicut cētraurea. ¶ Cū aut euacuare volueris corp⁹ siccū carnē hīs duram medicina forti sicut elleboro et hīs similib⁹: vehemēter stude in humectādo ipm nutrītibus vinctuosis. Et ad vltimū cum fortes medicine multi sint timoris tales vcz q̄lis ē elleborus: qm̄ in corpore mundo efficit spasmū: et repleti corpore commouet humiditatem motu turbido: et ad intestina trahit illud qđ ei difficile est expellere. Et titimali venenosi sicut mezeleon et scerebrā: et earū ipedimētū cum superant remouet raib. ¶ Ampli⁹ medicina multoties suū odorē in stomacho dimittit est qđ sicut si medicina ibi remanet: cui⁹ medicamē aq̄ ordei qđ ipm lauat: qđ dē melior existit eorū que in potu sumū. ¶ Cūq̄ tps prolōgabit et medicina operari nō ceperit: si aluentio fieri poterit vt nihil moueat fiat. Qđ si qđ affuerit timoris meli⁹ erit vt hydromel traiciat aut ei⁹ sirupū aut aquam in quauitruq̄ resolutū fuerit: aut subijciat ei collyriū aut fiat clistere. ¶ Et causis hō pp quas medicina nō operat: est cānaliū coangustatio de natura: aut pp complexionē aut ppter egritudinis vicinitatē. In habentib⁹ em̄ paralyū aut apoplexiāz medicinarū vie ad suas materias coangustant: accidit ergo vt difficile sit facere quaten⁹ vēter eis curat. ¶ Duas preterea medicinas

ventrē soluētes in vna die cōiungere est timorosum et extra rectitudinē. ¶ Ois quocūq̄ medicina que alicui humori est ppria cū ipsuz nō inuenit: perturbat et ventrem cū difficultate facit: et similiter si ipm in suo contrario isum inuenerit. ¶ Ois preterea medicina humorem in pnis extrahit qđ est ei pprius. deinde illū qui est post ipsum in multitudine et subtilitate: et reliq̄s ēz hūc ordinē: preter sanguinē: qm̄ natura vsq̄ ad postremū eum retinet et recōdit humorem hō ex lōginq̄uo attrahere est difficile. ¶ Amplius cū timor affuerit ne nausea aut sincopsis alicui accidat postq̄ medicinam biberit: oportebit fieri vt antequam medicinā bibat trib⁹ dieb⁹ aut duobus cū aqua raphani vomat et vt raphanū comedat. ¶ Oportet preterea ne multuz salis sit in cibis ei⁹ qđ medicinā vult bibere. ¶ Multoties quoq̄ ex haustu medicie puenit ad nausēā et angustia et sincopia et tremorē cordis et vētris mordicationē: et pprie cum non solutionē fecerit aut sudorē. Multoties preterea est nobis necessarium vt eum faciam⁹ vomere. Et multoties excusat nos ab hoc dare ei retēriua et facere vt aquā ordei bibat quaten⁹ vēter soluat: et medicie malitia remoueat: et qđ in intestinis retentū fuit: lauet. ¶ Ille vero cui⁹ cōplexio fuerit frigida et sup alios hūiores fuerit flegma supabūdās debet sumere post medicinam et ipsius operationem naustriū aqua calida ablutum cum oleo. Et qui calidus fuerit pplexionis psilum bibat cū aqua frigida et oleo vio-

laceo et zucarū tabarzet aut in
lebe. Et ille qđē qui tēperate est
pleriōis semē lini. Et illi q̄ ex
coziatiōe timuerit intestinozū
bolū armenū cuꝝ succo granati
des. Sumere ēt dz qđqd̄ dixim⁹
post fluxū vētris et si nō ip̄z reti
nebit. ¶ Oī p̄terea pharmaciaz
bibēti cui postea aduenit febr̄
melior ē aq̄ ordei. Sirup⁹ hō a
ceros⁹ ē excoziatiū⁹: et iō tardan
d⁹ ē vsq̄ ad duos dies aut tres
donec i intestinis sua redeat h̄r⁹.
¶ Ille q̄z q̄ medicinā bibit scōa
die ē balneū itrat⁹. ¶ Et si ex
h̄oib⁹ ip̄i aliqd̄ relictū fuerit
balneū ip̄z mūdare poterit. Nā
si uideris q̄ balneū sit ei sapidū
et in ip̄o delectet: erit hoc signū
q̄ balneū ip̄z ab eo qđ relictū ē
mūdificat: ip̄m q̄z in eo dimittet.
Qđ si inuenitis q̄ in ip̄o nō dele
ctet: imo i eo est uationez patiat̄
expelle eum. ¶ Scias p̄terea
q̄ ei q̄ intestinorū patit̄ debilita
tē plerūq̄ ex medicinis ventrez
soluētib⁹ aduentū vētris solutio
fortis: et plon gabit ei res: et mul
tis idigebit medicinis donec re
tineat. ¶ In senib⁹ ēt sibi timeſ
er vētris solutiōe ip̄i⁹ nocumē
tuz. ¶ Et scito q̄ ex potu habito
post medicinas vētris solutinas
ad febres puenit et ad estuatio
nem. ¶ Post solutionem q̄z ven
tris: et minutionez multoties in
epate aduenit dolor: quē aq̄ cali
de potus remouet. ¶ Et scito q̄
t̄ps q̄ maior canis ascēdit et fri
goris fortis nō ē t̄ps sumēdi me
dicinā. Medicina em̄ in h̄e: aut
autūno ē bibēda. Et ver qđē est
cū nives de montibus cadūt. Et
post ver qđē venit estas i q̄ nō ē
sumēda nisi res modica vel sub
tilis. Autūn⁹ hō est veri h̄ius.

¶ Ampli⁹ nature nō est faciēda
psuetudo bibēdi medicinā cū q̄
necesse sit mollificare ventrē: qz
siet psuetudinaria: et hoc habet
ad ipedimētū male finis pueniet.
¶ Unūquēq̄ etiam q̄ fuerit sicce
cōplexionis deficit fortis medi
cina. ¶ Op̄z p̄terea ut sup debi
lē medicinā ex motu minuatur
ne eius virtus resoluatur. ¶ Ex
medicinis quoq̄ debilibus h̄i
dictis sunt viole cum zuccaro.
¶ Et ille cui in hyeme necessa
riū fuerit medicinā bibere vētū
obseruet meridionalē. Et i esta
te dixerūt quidā eozū ecōuerso:
et hoc qđē dimissionē h̄z. ¶ Eger
cū debili indiguerit solutionez
nō opabit nō magis mouet sed
dimittat. Egritudo quoq̄ mul
toties ebullire facit ventris so
lutionem et accidit febris. Et est
cum minutio sufficit.

¶ De superfluitate medicine
ventrē soluentis: et de hora cō
stringendi eam. Cap. 6.

¶ Ex significationibus qđ⁹ co
gnoscitur hora qua est ca
tarticū pstringendum est sitis.
Cum ergo ventris solutio p̄se
uerauerit sitis nō acciderit: nō
erit timendū q̄ supfluitas pue
nit. ¶ Ueruntamē sitis qñq̄ ac
cidit et nō ppter multitudinem
solutionis vētris: neq̄ ppter
eius superfluitatē. Imo ppter
cāz dispōnis stomachi: qm̄ si fue
rit calidus aut siccus aut ytrūq̄
q̄ faciet cito sitim. Aut pp cām
dispōnis medicē cū fuerit cali
da pungitiua. Aut pp cām ma
teriei in seipsa: qm̄ cū fuerit ca
lida sicut colera: aut in talib⁹
lis sūt cause h̄mōi nō erit longe
quin festina ueniat sitis. Et si
cū hoc harū rerū accidit contra

ris nō erit longe qn penit⁹ sitis
cū tarditate veniat. ¶ Cū ḡ vi-
deris q sitis iā supfluit: r q vē-
tris solutio nō sit pauca: cōstrin-
ge r p̄cipue cū cāe festinatiōis
sitis r velocitatis ipsius nō fue-
rint i vētrē qm i h̄mōi nō debes
dare p̄strictionē cū sitis appue-
rit. ¶ Qm̄s ēt erit⁹ ei⁹ qd egre-
dit: est demonstratiu⁹ hore p̄strin-
gēdi. Qui em̄ colerā expellit ru-
beā cū viderit q iam puenit ad
stigma: sciat q iā medicina sup-
flue opatur: quātomagis si ad
coleram puenit nigrā. Sanguis
p̄o maioris ē timoris r deterio-
ris piculi. Et si cui pp medicinā
mordicatio supuenerit: p̄siderā-
dum erit qd in capitulo de mor-
dicatione diximus.

¶ De nō succurrēdi disposi-
tioni eius in quo superfluit
ventris purgatio. Cap. 7.

Inanitio supfluit: aut pp ve-
naz debilitatē: aut pp onfi-
cior ipsaz amplitudinē: aut p
pterea q pharmacia eaz pūgit
onficia: aut ppterea q ex pple-
tiōis malitia corpi acq̄sita fue-
rit aut ex ea q est sicut ip̄a. Cū ḡ
vētris purgatio supfluit: liga ex-
trema supius r iseri⁹ icipies ab
ascellis r inguinib⁹ descēdēdo
ab eis. Et in potu parū tyuace
aut filonij tribue. Et si poteris
fac ip̄m sudare i balneo aut va-
pore aq̄ calide sub pānis suisca-
pite exteri⁹ tracto. ¶ Cūq̄ mul-
tū sudauerit p̄strictiua ad potā-
dū da ei r fricef. ¶ Et nāt ei epi-
thimata ex reb⁹ bñ redolētib⁹
ex aq̄ myrtor r sādalis r cāfora
r succo fructuuz. Mēbra p̄tērea
ip̄i⁹ extriseca fricare debes r ca-
lesacere vētrosus cū igne sub hy-
pocūdris p̄us possit: r iter spa-

tulas ip̄ius. ¶ Qd si tibi necesse
fuerit stomacho ip̄i⁹ r intestinis
supponere empla ex ordeo fctō
r aquis stipticis fac sūt ex oleis
oleo de cydonijs r oleo de masti-
ce. ¶ Ipe p̄tērea ab aere frigido
est separāndus: qm̄ p̄mit eū r ip̄i⁹
resoluit vētrē r ab aere calido:
qm̄ ip̄i⁹ laxat p̄tutē. ¶ Cōforta-
ri qz dz ex reb⁹ bñ redolētib⁹ r
ex stipticis ad traiciedū dādū
r ex tortellis i vino suauiter re-
dolēte. Opz tñ vt sint calide: et
vt pānis cū succo granatū: iā p̄-
cesserit: a sanguicha r cortices
papaueris albi triti. ¶ Ex eo qz
exptū ē vt ḡna nasturtū pōdere
triū. 3. sumant r torrefiant: dein
adhoc coquant dōec coagulent^r
r ad bibēdū tribuat: ē nāq̄ viti-
mū i bonitate. ¶ Opz p̄tērea vt
ei⁹ nutries sit stipticū infrigida-
tū cum niue q̄le ē qd sit ex succo
vne acerbe r sibi sibi⁹. ¶ Ex eo
etiā qd i retinēdo solutionē in-
uat: est vt vomit⁹ pcedat cū aq̄
calida: r ei⁹ ēt extrema i ea mit-
tant. Et nō ifrigides ea. ¶ Cum
aut alicui eoz sincopis superue-
nerit: da ei vinū ad potādū. Et
si hoc totū ptulerit: tribue ei i si-
ne rei narcotica r medicamēta
fortia: nota q sūt i caplo de pro-
hibitiōe fluxus vētris. ¶ Medi-
co p̄o ē vtil⁹ vt puisor existat i
pparando trociscos r pulueres
pōricos aq̄s sit hora: r vt etiam
sit puisor r in enematis r ip̄i-
sorum instrumentis.

¶ De eo q bibit medicinā et
non solutus fuerit. Cap. 8.

Cum pharmacia solutionē
nō fecerit fecerit mordica-
tionē vētris r angustia i ip̄o r q
sumpsit ip̄am estuauerit: scoto-
mabit r dolebit caput r patiet

alices et oscitationes: succurrere debes cum enemate et collyriis sic
cis. Et ipse quidem bibat masti-
cis. 3. in aqua tepida. Medicina
quae quibus operatur per scripti
corum bibitionem et comestione ra-
liu qualia sunt cydonia et macia
na propterea quod os stomachi com-
pungit et quod sub eo existit et pro-
pter quod nauseas sedant et medici-
na a suo motu quae est ad superiora
violenter ad partem mouet inferior-
rum: et propterea quod nature vim infe-
runt. Quod si enema non inuenit et
mala suppuenerint accidit et ex-
tremis corporis et oculi exierit et
et fuerit mortuus ad superiora: neces-
saria erit minutio. Et cum me-
dicina ventrem non soluerit et mala
eae non secuta fuerint accidentia
melius etiam erit ut ipsas persequat
minutio saltem post duos dies
aut tres: nam nisi hoc factum fuerit
timendum est in ipso ne humores
ad unum principalium membrorum
moueantur.

De dispositionibus medicina-
rum ventrem soluentium. Cap. 9.

Medica sunt quae malignitas
magna est sicut elleborus niger et
turbith cum non fuerit bonum imo
fuerit ex genere ipsius quod est citrinum.
Et agaricum cum non fuerit album et
purum: imo nigredini attinuerit
Et sicut laureola. Et quia res iste
male sunt: tunc si bibite fuerint: et
mala inde accidit: puenerint
melius erit ut medicina a corpore ex-
pellatur quanto plus possibile fue-
rit vomitu aut purgatione et me-
dicet cum triaca. Multarum pro-
pterea earum remoueat malitia et prur-
batio quam faciunt aie dādo in po-
tu aquam vehementer frigidam: et se-
dādo in ipsa sicut turbith citrini

putridi. Ois quae res quae acuitatem
fragit glutinationem et lenificatio-
nem et vinctuositate et si sit dulcedo
ad hoc confert. Quedam est medi-
cinarum quibus aliquibus propter id ales
existunt propter idibus: et alius non co-
ueniunt. Scamonea namque in eos quae
in frigidis moratur regionibus non
operatur nisi debilitas: nisi magna
inde deest quantitas sicut est mos
ei in terra turcorum. Et quibus est ne-
cessarium quibusdam corporibus in aliis
regionibus ne medicinarum corpora
dent: sed virtutes earum tantum. Et est ne-
cesse est ut medicis soluentibus ven-
trebus redolentes medicie misceantur
propterea ut membrorum virtutes
perueniant. Medicina quae cordis
ad hoc inuamentum perferunt: propea
spiritum aiale in vno quibus membrorum confortat.
Plurime quae earum subtilitate
sua et facilitate inuadunt. Quae pro-
pterea medicinae quibus coniunguntur
quorum una suum humorem cito expellit
et altera tarde. Una quae suam opo-
rationem efficit postquam ipsa altera
est in suo humore perstitit et operatur in
ipsas et ei debilitabit virtutem. Cum
quae scda post operari ceperit: erit
debilis virtutis mouens et non per-
ficiens: quare erit aliquid ei admiscen-
dum quod ipsas in facile reddat et festi-
nare faciat sicut ziziber turbith
quoniam ipsas stupescere non permittit: et
sicut fiet si eas bene sciueris permisce-
re. Amplius considerare debes
principia quae in virtutibus medi-
cinarum ventris solutuarum de-
clarauimus cum locuti fuimus de
principiis vniuersalibus medi-
cinarum simplicium. Medicina pro-
pterea solutionem facies plurimum
operatur illud soluendo propter
sui: sicut turbith. Et plerumque effi-
cit illud expellendo sui propter
tatem: sicut mirabolani. Et quibus operatur

ut lenificādo ppueritate suiffi-
cut firacostit qñq opat id lā-
bificādo sic mucillago pñq et
puna. ¶ In plurib⁹ qz violen-
tarum medicinarū existit aliq
venenositas z solutionem ven-
tris efficiūt fm modū q natu-
re violentia inferit. ¶ Ipse igit
sunt aprāde medicinis in qb⁹
existūt bezariari. ¶ Plerūqz ē
adinnāt amaritudo z acuitas
z pōticitas z stipticitas z ace-
tositas i opatiōib⁹ medicie cū
ei⁹ ppuetas ei pñens affuerit.
Amaritudo nāqz acuitas i re
soluēdo innāt. z pōticitas z sti-
pticitas i pñēdo. z acetositas
in icusione faciēdā q ad lābēdū
pparat. ¶ Ampli⁹ qd lābere fa-
cit nō est cōiungendū ei qd in
pñēdo innāt talit⁹ sint eorū
ēqles xutes. Imo meli⁹ est in
hmo vt vnū post aliud tardef
vt sit xbigratia vna duarū me-
dicinarū q lenificat pñs suaz
perficiens operationem qz ea q
premit: deinde adueniat expñsi-
na et expellat qd lenificatum
fuit. Et in reliquis secūdū hāc
considerationem.

¶ De eo qd ex hoc capitulo in
alijs locis inquirēdū ē. Ca. 10.

Medicine vētris solutue z
lenificātes q bibūt z epi-
tymant z reliq ab eis: i nro āti-
datorio sunt relinquēde. z im-
etates vniuersusqz ēt medici-
naz simpliciu melioratio. z q-
lit sit ei succurrēdū. Et quō sit
ei i potu tribuēdā: i medicinis
regrat simplicib⁹. Pillule pre-
terea ad bibēdū dāde nō sunt
postqz dīccate sunt z facie fue-
rit vt lapides. neqz ēt cū sit mol-
les: ne penetrēt z retineant: Sz
sint sic qñ siccari ceperint: z di-

gins cedant si compumantur.

¶ De vomitu. Cap. 11.

Homines q sūt remotiores
ab h⁹ vt medic⁹ eos vome-
re faciat lenit aut pp naturam
sunt homines q pectus habēt
strictū q male anhelāt: z q ad
sanguinē spūendū sunt apti et
hoies colla habētes gracilia:
z apatib⁹ q in ipsoz nascunt
gulis apti: stomachos hñtes
debiles: et multū piagues qm
istis cōueniēt⁹ est vt vēter sol-
uatur: z macris melior est vo-
mit⁹ colere ipsoz aptus. Aut
propter vsū homines quib⁹
difficile est vomere: neqz vomē-
di habent consuetudinē qm si
istis vomit⁹ prouocatus fuerit
fortibus vomitib⁹ non remane-
bit quin ipsoz vene in mēbus
anhelitus scindant et pueniāt
ad pñsim. Cū aut alicui⁹ res
qualis iit ignorabitur vomiti-
bus leuib⁹ pñ⁹ erit expericēd⁹
qui si ei fuerint faciles erimus
et fortes ausi dare sicut illuz q
sit ex elleboro: et sibi sile. ¶ Et
si nō oportuerit vt fiat qrenus
vomāt: aut fuerit vn⁹ cui neces-
sariuz erit dare vomitū ppara-
tū an z facies ei psueruēdū z
mollificā ipsi⁹ nutriētia z fac-
ea vinctuosa z soluta: z fac eum
qelcer ab exercitijs z postea da-
ipz ei. z da i potu vinctuosa: et
olera cū vino: z ad cōedēdū da
ei anqz vomat nutriētia bōa: z
ppe si vomit⁹ fuerit difficilis:
qm fortasse nō vomet ipm: mo-
natura eū rtinebit z meli⁹ ē vt
bonū retineat qz mai⁹. ¶ Cūqz
post cibū quē cōedit cā vomē-
di vomuerit: tardef cōestionez
donec fames sit fortis. Et seda-
situm eius cuz aliquo. quod sit

sicut sirup⁹ macianor⁹ sine aq⁹
 z nō cū iuleb neq⁹ sirupo aceto
 so: qm vomere faciūt. ¶ Cibus
 aut q est ei vtilis est pullus in
 cardabēz tres phylevini post
 ipm. ¶ Et ille qdē qui acetosuz
 vomuerit z nō cōsuevit z i pul
 su aliqd signū febris habuerit
 comestione vsq⁹ ad mediū diez
 tardet z añ ipsam aquam cali
 dā rosaceam bibat. ¶ Cui aut
 acciderit vt colerā vomat ni
 grā: ipsi⁹ stōacho spongia ace
 to calido ifusa supponat. z me
 lius qdē est vt sit cibus qui ad
 vomēn. sumit diuersus: qm cuz
 est vn⁹ qnq⁹ ipm amplectit stō
 mach⁹ z in dimittēdo ipsuz fit
 auar⁹. Post vomitū autē ipsi⁹
 superflū cōferunt aues parue
 et pulli cū ambulare icipiunt
 ossa tñ suarū extremitatū non
 comedat: qz sunt graua z i stō
 macho tardantur. Et fac eū in
 gredi balneū. ¶ In hora autē
 vomēdi currat z exercitetur z
 fiat vt laboriet postvomar: sitq⁹
 hī mēdia die. ¶ In hora pterea
 vomēdi opz vt oculi ligent sup
 positz pilis duab⁹: deū venter
 leui fascia tēperate fascietur.
 ¶ Res qz que vomitus sunt p
 paratorie sunt eruca z rapha
 nus z carica z calamētū mōta
 nū z recēs z cepe z porri et aq⁹
 ordet cū fece sua z melle z pul
 tes fabaz dulcedine z vinū dul
 ce z nuces cuz melle z q sūt eis
 similia: z micla q facta ē ex pa
 ne azimo z oleo: z melones et
 cucumeres earuz sei: aut aliqd
 ex eoz radicib⁹ trit⁹ z i aq⁹ ifu
 sis cū dulcedie z hermodactili
 et raphan⁹. ¶ Qui aut vinū bi
 berit iebulās ad h⁹ vt euomat
 non icipiat vomere donec ad

huc paz bibat sz bibat multū.
 ¶ Suchaba qz cū bibita fuerit
 post balneū faciet vomere sol
 uet vētrē. ¶ Ampli⁹ q vomere
 voluerit nō forit masticare dz
 ppe ipz. ¶ Cūq⁹ at aliq⁹ fortez
 vult vomitū sumere: sic q sit ex
 helleboro: ipm bibere dz nisi
 fuerit qd phibeat et post duas
 horas diet z postq⁹ ster⁹ ab ite
 stinis exierit. z si cuz pēna vo
 muerit: bñ erit. z si nō moneat
 parump. z si nō balneū mittat.
 Pēna qz q sit vomit⁹ inūgēda ē
 ex aliq⁹ qd sit sicut oleū sifami
 nū. Qd si icēssio acciderit z an
 gustia stōi def i potu aq⁹ cala ei
 aut oleū: qm aut vomitū faciet
 at vētrē soluet. ¶ Ex eo pterea
 qd ad hūuat ē stōi extremorū
 calefactio: qm h nauseā facit.
 ¶ Cūq⁹ medicinā vōere facies
 pparauerit z suā icepit opatio
 nē vomitor: quiesceredz. z odo
 res bonos olfacere. z eius ex
 trema cōprimēdo sunt fricāda
 z parū acetū ē ei i potu tribuē
 dū. z comedat maciana z cido
 nia cū pauco masticeis. ¶ Et sci
 to q mor⁹ facit magis vomere
 z qes min⁹. z estas ē ips mag⁹
 quētiēs vl qd ē digni⁹ vt i ipo
 fiat vomit⁹. ¶ Qd si alicui ne
 cessari⁹ fuerit z n fuerit figure
 ipi⁹ quētiēs estas erit dignior
 hora vt i ea pcedat. ¶ Et finis
 vomit⁹ lōgior: fm modū pur
 gatiōis prie ē stōi soli⁹ z n ite
 stinoz. z ad modū qdē purga
 tiōis scde caput z toti⁹ corpis.
 Ipi⁹ nō attractio z eradicatio
 est ab iteritoub⁹. et tu qdē cogi
 sces vomitū pferētē ab eo q nō
 fecit inuamētū: ex eo q ipz seq
 tur allentatiōis z dīderū boni
 et ābelit⁹ z pul⁹ bōitas: z sū

er. dispoñib' aliarū virtutū: ei' ar iceptio ē nausea. ¶ Et dicitur qdē malū qd efficit: ē mordicatio: fort' i sō z adustio. si medicina fuerit fort' sicut ellebor': z qd ex eo sit qm̄ icipit a salina q̄ sicut: deñ seqt ip̄s vomit' mlti flegmat' multoties: post quē sequit vomit' rei liqde tenac'. ¶ Mordicatio q̄s z dolor erūt m̄sim ita q̄ alia accētia si mutant' nisi i nausea et āgustia: et qn̄s solut' ēt vter postea i hora q̄ta icipit q̄scere et ad requiē declinat. Malū āt ē vt vomit' nō pueniat z magnificet āgustia z accidat tētio z egresio oculor' ad exteriora z fort' rubedo i eis vtrisq' z sudor mlt' z itersectio voc'. ¶ Si q̄ alit' cui acciderit nisi ei subueniat: pueniet ad mortē ide. ¶ Illud āt q̄ ei succurrit: ē enema z dosis mell' cū aq̄ cala. z i potu ei dare olea i q̄b' tyrace p̄t' existit sic oleū d lilio. z labora donec vomat: q̄ si vomuerit non suffocabit'. z adhibe ēt enema qd sit apd te pparatū. Et egredines qdē q̄ sūt digniores eo vt i eis fiat vomit' sūt cronice sic hydropisis z epilepsia z melancolia z lepra z podagra et sciatica. ¶ Vōit' p̄tea cū sūz iuamēt' plerunq' affert egritudines: sic qn̄s gnat surditatē. ¶ Ampli' minutio si ē cū eo cōtinuāda: s̄ tardāda trib' diebus z p̄cipue si i ore stōi fuerit hūor. ¶ Vomit' q̄s multoties sit difficilis pp hūor' subtilitatē. Ipe igit ē grossādpotu sauc z granis granati. ¶ Et scito q̄ erit male rei p̄ vterora post vomitū ē signū qd illd q̄ faciebat fastidiū dscēdit i feri'. ¶ Et vo-

mit' post ascellationē ē signū q̄ ē ex accitib' ascellādi. ¶ Hora p̄tea vomēdi i estate melior cā dolor' i meridie ē. ¶ Et vōitus corpi pfert s̄z vīlū nocumētū facit. ¶ Ampli' faciedū non est vt pgnās vomat: qm̄ supfluitates corpis ipsi' i ea nō egrediūt' z vomit' z labor es ad estuationē pducēt. Faciedū est igit vt q̄scat. Aliū vō qd' accidit vomitus sunt iunandi.

¶ De eo qd agere debet ille qui vomit. Cap. 12.

Cuo vomitu euaserit: os suū z faciē post vōitū abluet dz ex aceto aq̄ tēpato: vt fuitas q̄ qn̄s capiti accidit: moueat. z par' masticis cū aq̄ macianor' bibat. z caueat sibi a cōestide z potu aq̄. z diu q̄scat. rīpī' iungant' hypocundria. z igrediat balneū. z abluat se velociter z egrediat. z si necessariū ei fuerit dat' ad cōedēti. sit res boni sapor' z bōe s̄bier veloc' dige.

¶ De inuamētis que affert vomitus. Cap. 13.

Hypocrates p̄cepit vōitū siue bus p̄tinu' vt i scōo emēdet id qd i p̄tio die fuit difficile vt expellat id qd aduenit stōacho. hyp. nāq' securitatē sc̄ q̄ cū eo cōseruat' sanitas: p̄t' p̄t' ē malū. ¶ Et vomit' qdē q̄ est h̄mōi eliat s̄ā z coleram z mūdificat stōachū. Ipe nāq' h̄z qd ip̄m mūdēt sic i testina h̄nt cholera rubeū q̄ ad ea dscēdit z mūndat ea. z remonet granitatē q̄ accidit capiti clarificat vīlū. z aufert fastidiū. z pfert ei ad cui' stōachū dscēdit colera q̄ ip̄i corūpit cibū qm̄ cuz p̄cekerit

Articella.

vomit⁹ ei⁹ cib⁹ semp mud⁹ ve-
niet. et remonet abhominatiōe
q̄ sit pp̄ vinctuositate et casū defi-
derij ipsi⁹ meri et q̄ facit d̄side-
rare acutū acetosū et pōticū. et
p̄fert lassitati corporis. et vlceri
b⁹ q̄ sūt i renib⁹ et vesica. et ē lep-
forte medicamētū. et malicie co-
lous. et epilepsie stōatice. et icte-
ritie et asmatis tremorū et para-
lisi. et ex curatiōib⁹ q̄ p̄ferūt ha-
bētib⁹ vlcera nigra magna. Ip̄
sa q̄ fieri d̄z i mēse semel āt bis
p̄ repletiōē: ita q̄ nō obseruet
renolatio scita negnūer⁹ dic-
tor⁹. Et ille q̄ dē cui mai⁹ in-
uamētū affert vomit⁹ ē cur⁹ cō-
plerio p̄ia ē colerica et ē macer

De malicijs que pueniūt.
ex supfluo vomitu. Ca. 14.

Supflū vomit⁹ stōacho nō
cet et ip̄z debilitat et resol-
uit ip̄z et facit eū aptū ita vt ma-
terie ad eū pueniāt. et obest pe-
ctori: et visui: et dētib⁹: et ātiq̄s ca-
pit⁹ dolorib⁹ nisi eis q̄ sūt pp̄ so-
cietatē stōachi. et facit nocumētū
epilepsie capiti: qm̄ ē cā lferiorū
mēbroz. Et supfluitas q̄z q̄ ē i
ip̄o nocet epati et pulmōi: et ocu-
lo: et aliquā venaz qm̄q̄ scidit.
Et ex hoib⁹ p̄tea ē q̄ vult cito i-
pleri: deū nō tolerat imo p̄pa-
rat ad vomēdū. et actio hui⁹ ex
eis est que perducūt eū ad ma-
las egritudines māsuias. Ip̄se
ergo a repletiōe p̄hibēd⁹ est. et
tu ip̄i cibū et potū mēsurā.

Ut succurrať dispositiōib⁹
que accidunt vomēti. Ca. 15.

De p̄hibitiōe aut vomēdi
dixim⁹ iaz qd̄ oportebat.
Et cēssioni hō et dolori q̄ sub hy-
pocōdrijs sūt p̄fert pāni aqua
calida iusi et suppositi et olei le-
uificanti⁹ et v̄tose cū igne. For-

tē āt mordicatōez i stōacho res-
manētē r̄monet bibere iura vn-
ctuosa q̄ cito digerāt: et inūger
locū ex aliq̄ qd̄ sit sic oleū vio-
laceū mixtū cū oleo de heiri et
pauca cera. Et Sigillū hō si cū
eo acciderit et p̄māserit r̄tine-
bit sternutatio et dare ei ex aq̄
calida ad trāciēdū paulatim. et
d̄ sāguie q̄ dē iā dixim⁹ i caplo
de ipedimēt⁹ vōit⁹. Et Alcyonem
hō et egritudinib⁹ frid⁹ et subeth
et iterfectiōib⁹ q̄ accidit post
ip̄z p̄fert ligare eēma et striger
ea et supponere stōacho pānu⁹
infusū oleo i q̄ cocta fuerit ru-
ta et siccidis: et dare ei ad bibē-
dū mel cū aq̄ calida. Et ha-
bēti quidē alisuber fiat hoc et in
aurem eius mittatur.

De eo i quo supfluit vo-
mitus. Cap. 16.

Hat vt ip̄e dormiat: et ige-
niet quāto plus possibile
fuerit quō dormiat. et liget ei⁹
eēma talit⁹ q̄r ligant cū fluxū
vētris retinere volum⁹. et ipsi⁹
medicet stomach⁹ cū ēplastris
pōticis fortitudinē facientib⁹.
Et Qd̄ si vomit⁹ supfluerit et in-
cessanter egrediāt hūores do-
nec sāguis exeat: da ei ad bibē-
dū lactis i vino mixti q̄tuor co-
tilas: qm̄ medicine vomitiue
malitiā r̄punit: et sāguinē p̄hi-
bet et naturā lenit. Et Qd̄ si p̄tē
pector⁹ et stōachi a sanguine cū
h̄ mudificare voluer⁹ ne ex eo
aliq̄d coagulet: da ei ad bibē-
dū sirupum acetosū: siue sit ex
melle: siue ex zuccaro cū nine i
fridatū paulatim. cū h̄ q̄z qm̄q̄ cō-
fert bibet succū portulacē cū bo-
lo armeno. Et Cū ḡ frefact⁹ fue-
ris paliq̄ in q̄ supfluit medicis-
na: fac ip̄m vomere. Et op̄z

qdē te q̄rere medicinas vomitinas s̄z suos grad⁹ ⁊ quo q̄q̄ eay ad bibēdū sint dāde: ⁊ p̄cipue helleborū in antidotario ⁊ medicinis simplicibus.

¶ De enemate. Ca. 17.

Enema ē medicamē nobile ⁊ expellēdo supfluitates q̄ sūt i intestin⁹: ⁊ i sedādo dolores renū ⁊ vesice ⁊ āpata ip̄orum: ⁊ egritudines colice: ⁊ i attrahēdo supfluitates a mēbus p̄ncipali b⁹ supiorib⁹. Qne p̄o ex eis sūt acuta d̄bitat epar ⁊ pducūt ad febrē. ¶ Et enematis p̄terea fit inuamē i expellēdo reliq̄as q̄s inaniētia reliquūt. Formā p̄o clysteris ⁊ q̄nō clysterizet iā retulim⁹ i. c. de colica. ¶ Cū q̄z qd clysterizati sūt melior sit vt supin⁹ iaceat: deīn reuoluat se ad lat⁹ dolēs. ¶ Et clysterizādī hora melior est cū est aeris frigiditas qm̄ sequit̄ ide ne augmēt grauitas ⁊ dolor ⁊ estuatio ⁊ nauſea. ¶ Balneū p̄terea solet facere ⁊ ebulliat hūores ⁊ sparant. ¶ Clysteris q̄z p̄ditio ē vt aerē ⁊ hūores retētos attrahat. ¶ Et pp̄ hoc s̄z plimū nō est bonū vt balneū enemati p̄mittas. Qd si q̄s i intestinis pustulas habēs ip̄o idiguerit cā febris aut alicui⁹ egritudinis ⁊ timuerit ne enema retineat: supponere d̄z ano suo ⁊ femori ⁊ locis q̄ sūt i circuitu sp̄itā calefām cū p̄āno. ¶ De epythimatis. Ca. 18.

Epythimata sūt ex medicis abōis q̄ ad ip̄am perueniūt egritudinē. ¶ Et medicia fortas se duas h̄z p̄ntes: vnā i b̄tulari nā ⁊ alterā i grossariā: ⁊ erit maior neccitas i b̄tulari neq̄ i sp̄itāne. ¶ Cūq̄ ei⁹ i sp̄itatio, fuerit tēperās subtiliationē ex ea

fiet ep̄l⁹ penetrabit subtilitas ⁊ remanebit sp̄issitudo ⁊ illa qdē q̄ penetrat p̄fert: sicut facit courādrū cū h̄ordeo fracto cū ex eis fit ep̄l⁹ i p̄scrophulas. ¶ Emplastra p̄terea sūt talia q̄lia ep̄thimata s̄z ep̄la sūt dura ⁊ ep̄thimata currētia. ¶ Est q̄z cum ep̄thimata sūt cū p̄ānis. ¶ Cūq̄ mēbus p̄ncipalib⁹ supponūtur sicut epari ⁊ cordi: nō fuerit ibi q̄ p̄hibeat: p̄ferūt p̄āni suffumigant̄ ⁊ riloaloe crudo ⁊ p̄tutib⁹ ep̄thimathū bonū tribuūt odorem q̄c p̄ncipalia diligunt.

¶ De embrocis. Ca. 19.

Embroce sunt medicamēta p̄grua ei⁹ q̄ ex capite valq̄ mēbus op̄z resoluit̄ illi cui complexionē necessariū est p̄mutare. ¶ In mēbris autē q̄ eb̄ocare oportet ex calido ⁊ frigido si nō in eis fuerit supfluitates que deſcendūt: fiat p̄ū embroca ex calefacto. Deinde fiat ex aqua frigida vt contringant. Qd si res diuersa fuerit a frigida ic̄piat̄.

¶ De floborhomia. Ca. 20.

Flōmia ē euacuatio vniuerſalis q̄ multitudinē eſiat. Multitudo āt ē augmētū h̄oꝝ sup̄ēlitate ip̄oꝝ i vētris. ¶ Et nemo qdē ē flōmand⁹ nisi vnus duoz. Vn⁹ eozū ē egritudinib⁹ p̄parat⁹ qui cū ip̄l⁹ sanguis m̄tiplicat⁹ fuerit: cadet i eas. ⁊ alter ē cadēs i ea. Vniſquiliq̄ aut eoz⁹ aut flōmat pp̄ ſāguis multitudinē: aut pp̄ ip̄l⁹ malitiam: aut pp̄ vitū. ¶ Ex his quidem egritudinib⁹ p̄parat⁹ est sicut q̄ est exp̄oſit⁹ i ciuitate ⁊ podagre fortibus ⁊ arterice sanguineis. Aut ille cui accidit sp̄itū ſāguineū ex ſiſſura: vne q̄ i pulmone ei⁹ exiſtit tēuit p̄olida: qm̄ cū

ipſi multiplicat ſanguis ſcinde
tur: apti epilepſie: et apople-
tie: et melancholie cū ſanguis mē-
tundine: et ſquātie: et apatibus
interiorū: et obſthalmie calide
et ex eis q̄b⁹ emorroiday ſanguis
q̄ fluere ſolebat ē retē⁹: et mē-
ſib⁹ q̄b⁹ mēſtruis ſanguis ē re-
ſtrict⁹. Hor⁹ tñ colores nō ſmō
ſtrāt q̄ ſtobothomari debeant
pp ipōz obſcuritatē aut albe-
dinē aut viriditatē. et illi q̄ in
interioub⁹ mēbris cū pplexiōe
calida debilitatē patiunt. Naz
iſtis melius eſt vt in vere mi-
nuant: l3 in has nōdū inciderit
egritudines. et illis q̄b⁹ pcuſſio
accidit aut caſus: qm̄ qnq̄s mi-
nuunt timendo ne eis accidat
ap̄a. et q̄ h3 ap̄a minuēdus eſt:
qm̄ timeſ ne aperiat añq̄s ma-
tureſ: l3 nō indignetur: et n̄ fue-
rit ibi multitudo. ¶ Et debes
ſcire q̄ dū iſte egritudines ti-
ment et nōdū in cās ceciderit i
eay p̄cipio penitus ſlōmia di-
mittat: q̄ hūores ſubtiliat: et
eos p corp⁹ fluere facit: et eos
ſano ſanguini admisceat. et ē etiā
cū nihil euacuat ex eo qd op3:
et facit qd neceſſaria ſint medi-
camēta alleniantia. Cūq̄ ma-
turatio appnerit et egritudo
p̄cipiū aut ſtatū p̄terierit: tūc
ſi oportuerit vt minutio fiat ſi
nō fuerit qd p̄hibeat: fiat ſlōia.
¶ ſlōia q̄ neq̄ euacuatio ven-
tris eſt faciēda in die motus
egritudinis: q̄ eſt dies requie-
ſcēdi et inq̄rēdi ſomnū et dies
ebullitionis egritudinis. ¶ Et
cū egritudo eſt habens criſim
in cui⁹ tpe eſt longitudo nullo
modo ſanguis multus eſt mi-
nuendus: ſed ſi poſſibile fuerit
quies ē faciēda. Quod ſi nō fue-

rit poſſibile vt q̄es fiat ex eo pa-
rū minuant: et corpore ſanguis
theſaur⁹ recōdaſ: ad ſlōmia ſa-
ciēdā ſi apparuerit et p̄t⁹ conſer-
uet ad reſiſtēdū i criſibus. Qdſi
mktū p̄terierit tpiſer quo q̄smi-
nut⁹ inerit: et i hyeme fuerit cōq̄
ſtus q̄ ſeſſi ſi acruſetiat: minua-
tur et ſanguis p theſauro ſcōdaſ
¶ Simpli⁹ q̄ ſlōmia p̄p̄ea q̄ ad
diuerſuz trahit naturā ſ3 pluri-
mū retinet. ¶ Cūq̄ ex mktā mē-
natiōe debilitabit⁹ multi ge-
nerabunt hūores. ¶ Sincoſis
p̄terea accidit i prima minutōe
cū ſubito euenerit ei q̄ nō cōue-
nit: ſ3 vomitū p̄mittere et ex eo qd
eā p̄hibet: et ſilr vomer hora q̄ac-
cidit. et debes ſcire q̄ minutio ē
p̄urbās dōec q̄ſcat. ¶ ſlōmia
q̄z colica raro ſit enēit. ¶ P̄e-
gnās p̄terea et menſtruata n̄ mi-
nuant niſi pp magnā neceſſita-
tē ſicutē neceſſitas retinēdiſore
ſanguis ſputū cūq̄t fuerit cōue-
niēs. ¶ Et debes ſcire q̄ n̄ q̄ties
notata ſigna repletōis appa-
rent op3 vt minuas. iō qnq̄ ē re-
pletio ex hūorib⁹ crudis et tūc
ſlōmia mktū ipediens qm̄ ſi mi-
nueris nō maturabiſeos et time-
bit ne eger pdaſ. ¶ Nō aut eſt i
pueniēs vt ille i q̄ melancholia ſu-
perabūdat: minuat: poſtea me-
dicia ſolutiua euacuet. S3 ſoli-
ci⁹ et debes ex diſpoſitiōe calo-
riſ3 et ditionē quā nūc dicem⁹:
et ſiderare tēſionē: qm̄ pp tēſio-
nē p totū corp⁹ incedētē magis
eris confidēs q̄ ſlōmare debes.
¶ Cūq̄ ſanguis alicuius fuerit
bon⁹ pauc⁹ et fuerint in ipſius
corpore mktū mali humores: ſlo-
bothomū bonū rapiet et maluz
relinquet. et cu3 alicui⁹ ſanguis
mal⁹ fuerit pauc⁹ et declinaue-

rit ad membrū aliquod q̄beus
declinatio vehemēter impeditz
fuerit necessariū vt ip̄e minuat
ex eius sanguine parū erit assu
mēdū. Et cibo bono erit alēd⁹.
Deinde erit minnēd⁹ itēz post
dies: p̄pterea vt malus sanguis
ab eo extrahat⁹ ⁊ bon⁹ restauret
¶ Qd si mali humores colerici
in eo fuerit ingeniet quatenus
subtili phar macia euacuet⁹: aut
vomitu: aut vt sedent. Et stude i
hoc vt eger q̄scat ⁊ digerat et
ociet. ¶ Et si grossi fuerit antiq̄
p̄ceperūt vt balneet ⁊ i suis mi
nisteriis moueat⁹: ⁊ dabāt ei ad
bibendū añ slobothomiā ⁊ post
ip̄az añq̄ alia fieret minutio si
rup⁹ acetosum subtilitatuū co
ctū cū isopo: ⁊ hāce. ¶ Cū autē
flobia necessaria fuerit cū debili
tate p̄tutis cā febris aut aliorū
hūoz: p̄tre slobothomiaz sicut
dixim⁹. ¶ Ampli⁹ slobothomia
stricta magis ē p̄seruatiua p̄tu
tis: s; tñ subtilē ⁊ claz itēdū s;
guinē fluere facit ⁊ spissuz ⁊ tur
bidū t; . Ampla h̄o velociter est
ad sincopin ⁊ magis opatiua in
mūdicādo ⁊ tardior ad p̄soli
dā dū: s; tñ ē dignior ei q̄ fm pu
trefactionez slobothomaz et in
grossis. Et amplā q̄dē efficere i
estate ē digni⁹ sit necessariū fue
rit. ¶ Slobothomāz p̄tērea su
pinus iaceat qm slobothomaz:
qm hoc ē p̄ueniēt⁹ ad hoc vt ip̄i
us p̄huet h̄o ⁊ ne ei supueniat
sincopis. ¶ In febrib⁹ aut a mi
nutiōe cauēdū ē. s. i his q̄ vehe
mētis sūt calefactiōis ⁊ inflāma
tiōis: ⁊ i oib⁹ nō acutis febrib⁹ i
p̄ncipio i die p̄iodica. In febri
b⁹ p̄tērea cū q̄b⁹ aduēt spasm⁹
est a minutiōe cauēdū: s; fuerit
necessariā: qm cū spasm⁹ accidit

vigilare facit ⁊ sudare multū: ⁊
deicit h̄tutē: quapp sanguis the
saur⁹ ē dimittēd⁹. ¶ Et iutr opz
vt ex minutiōe febricitātis cur⁹
febris nō ē ex putrefactiōe mino
ratio fiat p̄ptereayt ad resoluē
dū febrē thesaur⁹ relinquat⁹. Et
si fortis inflāmatiōis nō fuerit
⁊ fuerit febris putrida: attende
decē regulas ⁊ postea itnere in
vinali. Et si viua fuerit grossa
⁊ rubedini attinēs ⁊ pull⁹ et fue
rit: magn⁹ ⁊ facies tūda ⁊ febriz
i suo motu: s; p̄pet slobothoma
re i hora q̄ stomach⁹ a cibo ē va
cu⁹. Et si vilia fuerit subtilis aut
igneā ⁊ facies a p̄ncipio egritu
dis fuerit tomatilis: caue tibi
a slobobomia. Qd si interpolla
tio i ea fuerit ⁊ q̄es febris: i ip̄a
fiat minutio. ¶ Disipōnē q̄z p̄tre
mouis p̄sidera: qm cū tremor fue
rit fortis a minutiōe cauēdū erit
¶ Ampli⁹ sanguinis q̄ egredit⁹
colorē attende. Et si fuerit subri
lis albedini attinēs ip̄z illico re
tine. Et summoze tibi caue ne
egrū ad ynā duapz p̄dicas rez
s. hūoz colericoz ebullitiōnē: ⁊
frigidorū cruditatē. Cūq; i febre
te optebit slobothomare: p̄ attē
das qd qdā dicūt. s. q̄ nō ē bonū
vt post quartū diē fiat qm bonū
ē vt fiat et si fuerit post. 4. dies
⁊ hoc ēz sniaz Sak. s; p̄mittere ⁊
ppare sit meli⁹ cū sigtiōes cer
te fuerit. Qd si i hoc erratū fue
rit q̄cūq; hora inueneris egrū ⁊
oportuerit slobothoma ipsū
postq̄decē rerū sollicitudinē ha
bueris. ¶ Multoties p̄tērea flo
bothomia i febrib⁹ s; necessaria
nō sit: efficit vt nā fortis fiat sup
māz p̄pea ⁊ eā efficit paucā: et
hoc qdē cū fuerit figura ⁊ etas
h̄o ⁊ reliq̄ talia q̄ p̄mittāt. ¶ In
2 iij

febre aut sanguinea necesse ē vt euacuatio fiat minutioe nō supflua i pncipio: et supflua cū affuerit maturatio febri q̄ mltoties remonet i hora sōmie. ¶ Tibi q̄ canere debes a minutioe i cōplexioe uehemētis frigiditatis: et i regioib⁹ fortis frigiditatis: et i hora fortis doloris: et post balneū resolutiuū: et post coitū: et in etate q̄ est minor. et ānis quāto pl⁹ poteris: et i etate senū quāto magis poteris: nisi i figura p̄fili⁹ fueris et i soliditate musculorū et venarū āplitudine: et eaz repletioe: et colorū rubedie. hos nāq; ex adolescentib⁹ et senib⁹ sōmare audebis. Adolescentes tamen sēcū ordinem ad slobothomā dū paulatim prouehere debes cū pauca minutione. ¶ In corpib⁹ q̄q; fortis maciei et fortis grossitiei et rar⁹ et albis et lassis et citrinis sanguinē non hñtib⁹ a minutioe tibi p̄fili⁹ plus poteris cauere debes. ¶ Ampli⁹ i corpib⁹ q̄ pluras p̄fessa sunt egritudines caue tibi a slobothomia nisi si āguis affuerit corruptio que te ad hoc perducatur: qm̄ tunc slobothomabis ea: et cōsidera sanguinē. Et si ip̄s uideris nigrū et spissum extrahe eū. Et si ip̄s uideris albu⁹ et subtilē eū illico p̄stringe qm̄ i ip̄o existit uehemēs timor. ¶ A minutione preterea tibi cauere debes sup cibi repletionez ne materiā maturā ad uenas trabas loco eius qd ab eis euacuaſti. ¶ Et oī ē vt tibi caueas ab ea in repletioe stomachi et ite ſinorū facta ex fece iā cōsecuta et p̄p̄mqua imo in eā euacuādo ſtude. Et illud quidē qd ē in stomacho aut corā eo vomitu. Et qd i intestinis ſeruari⁹ q̄ pote

ris: et si non alio ſaltem clyſteri ¶ Cane p̄terea tibi ne faſtidium slobothomes: ſed plōga ip̄s ad hoc vt eius faſtidium digeraſt. Et tibi ēt cane ne ſubtilitatez ſenſus oris stomachi hñtem aut ip̄ius debilitatez slobothomes. Et ſi licē ex gñatioe colere rubee in ip̄o. hñmōi nāq; ſibi cauere dī. ¶ A nimia quoq; audacia i minūdo ſibi cauere dī: et p̄p̄e cū ieiun⁹. Senſus uero ſubtilitatis oris stomachi hñtez dignoſce p̄terea q̄ mordacitua trañcere ei nocet. Et habentē oris stomachi debilitatez cognosces et deſiderū ip̄i⁹ debilitatez: et dolorib⁹ oris stomachi. Et habentē oris stomachi aptū receptiōi colere rubee in q̄ ip̄a multum gñal dignoſces ex pleneratia nauſei ip̄ius et p̄p̄e q̄ colerā qd horū vomit et ex oris ip̄i⁹ amaritudinē. Iſtis nāq; cum ſtomati fuerint oris stomachi p̄ſeruatiōe nō p̄miſſa accidet ide timor magn⁹. qñq; mouit ide. ¶ Subtilitatem uero ſenſus hñtiz debilitatez bucelle mūdī panis in rob acetoli bonū hñtem odorē iſuſe ſūt dāde. Et ſi fuerit debilitas p̄plexionis frigide ſint intincte in aliquo qd ſit ſicut aqua cū ſuccaro cū aleſenati aut in ſirupo mēti muſcato aut in mīua muſcato poſtea minuat. ¶ Aptitudinem uero gñatiōis colere hñs ē mūdē dū dādo in potu et multitudine aque calide cū ſirupo acetoli: poſtea denē ei bucelle panis ad manducandū deū fiat vt p̄rūper quieſcat: poſtea minuat. ¶ Preparādū preterea eſt vt qd ex bono ſanguine reſolutū fuerit: reſtauret ſi fuerit fortis euacuaſtura cānis q̄ ſit ſuper p̄u

nas: qm si digerit nutrit multū:
 & bñverūth opzvt sit pauca: qm
 stomach⁹ ppter flōmā est debi-
 lis. ¶ Ampli⁹ vene qñq flōmā
 pterea vt flux⁹ sanguis ex na-
 rib⁹ emice ⁊ ano ⁊ pectore phi-
 beaf aut ex alijs extur: iōvt sã
 guis ad id qđ a parte illa est di-
 uersū ptraha: ⁊ b qđē medica-
 mē est forte i iunādo. ¶ Opz ho
 vt flōm⁹ sit vehemēter strictus.
 ¶ Et sint vices multe q nō sint i
 vnadie nisi magnenecessitatē cā
 fuerit sed in die post diē: ⁊ qñq
 vice mioratio fiat qñq possibile
 fuerit. Et ad summū meli⁹ est vt
 flobothomie vices sint multe: q
 vt ipsi⁹ quātitas sit multa. ¶ Et
 flōmia qđē cū nō ē necessaria co-
 lerā rubeā ebullire facit ⁊ post-
 ea i aduenit ligne siccitas ⁊ qñq sibi
 sūt. Est igit ei succurrēdū cū aq
 hoidei ⁊ zuccaro. ¶ Qui aut se
 cū dare voluerit nō acciderit ex
 pma mūtioe malitia paralyssis
 aut qđ sit sile: venā man⁹. i lōgi-
 tudine flōmare d3: ppter ayt iun-
 cturē motio ipsi⁹ phibeat p soli-
 dationē ⁊ vt amplificet. ¶ Qđ si
 cū hoc timor: affuerit q cito pso-
 lidet: supponat ipsi pān⁹ olo: cū
 pauco sale iusus ⁊ desup ligeť.
 ¶ Et si flōm⁹ ē oleo iunctus fue-
 rit cū fiet flōmia phibeat p soli-
 dationē ⁊ velocitatē ⁊ minuet do-
 lor: ⁊ hoc qđē est vt sup ipm oleū
 aut sibi sile leuifinū gā: aut ipe
 in oleo mittat: postea cū panno
 ericet. Inter flōmiā qz ⁊ scđā-
 tionē dormire flōmie p solidatio-
 nē festinare facit. ¶ Recordare
 pterea eius qđ dixim⁹ dixim⁹ d
 euacuatiōe i hyeme cū medicia
 q dies eligēda est austrina: qm
 sūt in flōmia. Et scire ddesq cū
 minūf melā colic⁹ ⁊ epileptici:

⁊ illi q aminuere opz i nocte ho-
 ra dormiēdi opzvt sit angustus
 scz flōm⁹ ne sanguinis erit⁹ acci-
 dat. Et sūt i oib⁹ qui secūdatiōe
 nō indigēt. ¶ Scire qz debes q
 secūdatiō fm debilitat: mēsurā
 est tardāda. Et si debilitas qđē
 nō affuerit sit vltia ei⁹ tardatio
 vna hora. Qui voluerit eā facē
 vt sanguis ipsi⁹ trahat sit dies
 vnus. Ampli⁹ flōmia trāsuersa
 melior est ei q scđationē vult in
 eadē hora. Et illa q est fm lōgi-
 tudinē ei q vult nō vna esse pter
 secūdatiōe: imo in corde ⁊ qz eā
 p multos faciet dies quaq die.
 Cūq flōmie dolor maior fuerit
 tātō erit ei⁹ p solidatiō tardior.
 ¶ Multis pterea in secūdatiōe
 ne euacuatiō sincopiz afferat: nisi
 fuerit postq assature aquā sum-
 pserit. ¶ Inter flobothomiā qz
 ⁊ secūdatiōē dormire phiber:
 ne supfluitates que extrahūtur
 cum sanguine incēdant: ppter-
 ea q supfluitates in somno ad
 corporis pfundū trahunt. ¶ Et
 iuuamētis ho secūdatiōis est
 q flobothomatiu virtutē cū per-
 fectione sue euacuatiōis que est
 necessaria pseruat. ¶ Et melior
 quidē secūdatiōis termin⁹ est
 vt duob⁹ aut trib⁹ tardē dieb⁹.
 ¶ Et dormitiōe ho flobotho-
 mie ppinqua plerūq accidit in
 mēbris confractio. ¶ Balneatio
 quoq anteq minutio fiat plerū
 qz aggrauat minutioēz ppter ea
 q cutē ingrossat ⁊ eaz lenificat
 ad labēdū aptā efficit nisi flobo-
 thomā dū multa sanguinis ha-
 buerit grossitiē. ¶ Et oportet ne
 flobothomati in se repellēdo sit
 audax: sed fm ordinē nutriat: ⁊
 cibū pumitus: subtiliet. ¶ Et si
 militer opz ne possit ipaz exerci-
 ⁊ iij

tes: s; declinet ad hoc vt supin⁹
iaceat: neq; post eā balneo vtaf
resolutionē faciēte. ¶ Cū āt ali
q; floborhoma⁹ rpostea ipfius
brachiū apaf: ex altero brachio
munnat fm q; tolerauerit. Et su
per ipm empsm d cerusa ponat.
Et ex fortiter ifrigidatib⁹ i cir
cūtu ei⁹ fiat cataplasma. ¶ Cū
q; aliq; eorum floborhoma⁹ in
quorū corporib⁹ fuperabūdātes
exiftūt hūores floborhoma⁹ fit
caufa ebullitiōis illoz hūmoz
r eoz curfus r ipfoz pmutiōis:
fit ergo frequens floborhoma⁹
eis necessaria. ¶ Sāguis quoq;
mels colic⁹ facit vt frequēs mi
nutio fit necessaria q; in pſentiq;
dem alleniat: s; in ſenio puenit
inde ad malasegritudines: q;
bus est apoplexia. ¶ Ampli⁹ flo
borhoma⁹ multoties mouet fe
bres r multoties refoluit pu
trefactionē. ¶ Ois q; san⁹ q; flo
borhoma⁹: illud qd in caplo de
potu dixim⁹ accipe dz. ¶ Et de
bes ſcire q; venarū q; floborho
mant alie ſunt q; ſunt tñ vene r
alie ſunt q; ſunt tñ arterie. ¶ Ar
terie hō min⁹ floborhoma⁹ p
pter terrore ei⁹ q; i eis exiſtū de
tione curfus ſāguinis. ¶ Et ſua
rum qdē diſpoſitionū minor eſt
qd ex ea pūit embouſma: r hoc
qdē eſt cū fixura fuerit vehemē
ter anguſta. ¶ Cū aut fuerit ſe
curitas q; ex ea ſanguis nō fluet
maxie eſt inuatiua i egritudini
bus pphs ppter q; floborho
mant. ¶ Vbi tñ inuamētū qd
ex mūtiōe arterie puenit nō eſt
niſi cū i mēbro ſibi vicino male
ſit egritudines: q;rum eā ē ſan
guis ſubtilis r calid⁹. ¶ Cēgar
teria flōmabit q; eſt ei vicia in q;
nō erit timor: maximū affert in

uamētū. ¶ Vene pterea man⁹: q;
flōmant nō pulſatiles qdē ſunt
ſex cephalica: nigra: r baſilica:
r ſinus brachiū: r ſceilē: r illa q;
puo noie aſcellaris vocat⁹: r ipſa
qdē eſt ram⁹ baſilice: eis hō ſa
nior oib⁹ uſeſt cephalica. ¶ Opz
aſit⁹ oēs tres ſupra iūcturā ape
rian⁹ tñ ſub ea: neq; in ea: tñ vt
egrediaf ſāguis bñ ſaliter vt ſa
liat⁹ vt ſit ſecuritaſa nocumēt⁹
nerno⁹ r arteria⁹ r ſit cephal
ca. ¶ Earū hō flōmia q; ſit ſz lō
gitudinē ad pſolidandū eſt tar
dior: qm ipſe ſunt pūctionales.
¶ Nō pūctionalib⁹ hō reſeſt ad
hoc diuerſa. Et i ſciatica qdē r
ſceilē: r in alijs venis meli⁹ eſt vt
ſz lōgitudinē flōmēt. Et cū hoc
opz i cephalica⁹ a capite muſ
culi moueat⁹ ad locū lenē: r dila
tef flōm⁹: r flōm⁹ flōmū nō pſeq
tur: qm faciet apā. ¶ Plurimū
aut errouſ⁹ euenit in mūnēdo
cephalicā nō puenit ex pūſſiōe
vna iſit magna: imo nō accidit
nocumētū niſi pp iterationē p
ūſſionū. Et q; ex ipſi⁹ flōmia pl⁹
tardat⁹: illa qnt ilōgitudie cui⁹
qdē flōmidilatādi ſū: ſi volūtas
aſſuerit⁹ vt ſcōario fiat. Cū āt eā
nō inueneris qre aliqū ramo⁹
ei⁹: q; ſūt in ſilueſtri aſcid. ¶ Et i
vena qdē nigra eſt timor: ppter
neruū q; eſt ſub ea. Et qūq; eſt eſt
inter duos neruos. Tibi igit ca
uere debes vt ipſa in lōgitudie
flōmes: r ad iſeriores. Et fortaiſe
ſup ea erit neru⁹ ſubtilis tñ ſaſſi
cut chorda r tūc qdē oportebit
vt hoc cognofcat⁹. Et caueat ne
pūſſio i eo cadat r pueniat ide
ſtupor pſenerās. In eo aut cui⁹
nerui ſūt groſſiores ram⁹ iſte eſt
magis manifeſt⁹. Et error: qdē i
ipſo eſt deterioris nocumēt⁹ qre

tū error accidit neru⁹ ille percuss⁹ fuerit: nō solides flōmia: imo sup eā pone qđ ipsius phi beat⁹ solidationē. Et et qđ dēme dicamētū est sicut medicamētū vulner⁹ neruor⁹. Et nos iā locuti sum⁹ de ipso in libro q̄rto. Caue tibi p̄tea ne res ifrigidāsad ipm pueniat q̄ sit h̄bi grā: sicut solatū r̄sandālū: sed ipm totū corp⁹ oleo calefacto frica. Et si uis aut brachij meli⁹ est ut trāserse munaat: nisi utrinq⁹ fuerit flexuosa: qm̄ tūc i lōgitudie flōma. Et basilica q̄z magni est timor: p̄tea q̄ arteria cadit sub ea: r̄q̄ nerui musculi et sub ea cadūt. In ipa q̄ flōmā dotibi caue: qm̄ si p̄cussio fuerit i arteria sanguis nō restriget⁹: aut restringet⁹ difficulter. Et hōim q̄z sunt qđā quor⁹ basilice due associāt arterie q̄rumyna cū signata fuerit: est imabit⁹ q̄ iā sit securitas: fortasse pcutiet⁹: altera hoc elscire d̄bes. Cūq⁹ ligaueris q̄z plurimū rei accidet ibi iflatio q̄nq⁹ ex artia q̄nq⁹ ex basilica. Sz q̄lū cūq⁹ fuerit ligaturā soluere d̄bes: r̄inflationē molli⁹ inūgere deide ad ligā dū redi. Et si iflatio renerfa fuerit: reiterra. Qđ si nō inuerit qđ erit i hoc si basilica dimiser⁹ r̄ ad ramū q̄ ascellaris vocat⁹ redibis: q̄ qđ ē q̄ sup d̄desticū afeid existit ad iferiora. Inflation nāq⁹ errorē multoties efficit r̄ ligatura sepe arterie pullū q̄scere facit: r̄ ipaz eleuat r̄ponit ipsaz supmā: r̄ existimat⁹ q̄ sit uena r̄ flōmatur. Cūq⁹ quālibet ligaueris uenā r̄ er ligatura sup eā puenit q̄ sit sile lēri at ciceri faci ipa qđ i basilicadi xim⁹. Et in basilica q̄z flōmāda quāto pl⁹ ad brachiū d̄scēderit:

erit sani⁹. Flōm⁹ p̄ter ivenā pcedere d̄zad diuersitatē part⁹ arterie. Et in basilica q̄z nō solū p̄git error ex parte arterie: set iā muscul⁹ sub ea est: r̄ neru⁹ p̄ter q̄s etiā puenit error: hoc qđ ē iā tibi dirim⁹. Et Signū hō erroris in basilica r̄q̄ arteria iā sit p̄cūsa est q̄ sāguis egredit⁹ subrilis ruffus q̄ saliedomanar⁹ lenificatur cū eo tact⁹ r̄ ipa sit inferior: tūc ergo succurr⁹ ei: r̄ i vulneris officio parū de pilis leporis pone cū pauco pulueris thuris r̄ sanguinis diaconis r̄ alces myrhe r̄ pauco alcolcotar r̄ alzege. Et sup ipaz ex aq̄ frigidāq̄tū poteris roza. r̄ sup locū ipm flōmatū ligaturā apponetenācē. Qđ site nuerit vsq⁹ ad tres dies non soluas. Et post etiā tres dies quāto plus poter⁹ tibi cauere d̄bes. Et loco emptim ex stipticis suppone. Et Multi p̄tea hōim arteriā illā icidūt penit⁹ ut ipsa h̄at r̄ caro desup eā cooptat r̄ teneat. Et Ampli⁹ pleriq⁹ hōim p̄p̄t sanguiseritū moriunt⁹. Et qđā eor⁹ sunt q̄ moriunt⁹ p̄p̄t fortitudinē doloris ligature quā voluerunt p̄p̄t fortitudinē phibitōis flur⁹ sāguinis arterie donec mēbrfactū est sz viā mortū. Et Et scias q̄ cursus sāguinis q̄nq⁹ puenit et eruenis. Et p̄tea scire d̄bes q̄ sanguis q̄ plm⁹ d̄ cephalica euacuat⁹ est q̄ ex collo reo qđ epārū supra ipm r̄ p̄p̄t sub ipo egredit⁹ r̄ iminū parat⁹ epat⁹ si p̄trāsitz hypocūdrion r̄ iferiora nō tatr mudificat⁹ inde fit cura. Et Mi gre hō iudiciū iter cephalica et basilica ē mediū. Et basilica qđ euacuat⁹ q̄ ē a pte fuminis r̄ vētris iferi⁹. Funis hō brachij sile est: cephalice. De sceill⁹ hō dicit

Liber primus.

que dextra est dolorib⁹ epat⁹ p⁹fert. Et q⁹ sinistra dolorib⁹ sple-
nis et q⁹ sanguisfluere dimittat⁹
donec p⁹ se stringat. ¶ Wan⁹ q⁹z
illu⁹ q⁹ flōmā in calidā aquā est
ponēdā: ne sanguis cito restrin-
gatur: facile egrediat⁹ si ei⁹ egf-
fio d⁹bilis fuerit: sicut est in plu-
rib⁹ eoz⁹ qui ex icellē minunt⁹.
¶ Et: icellē q⁹dē flōmia melior ē
ea q⁹rit i lōgitudine. ¶ Ascellar⁹
aut iudiciū est sicut iudiciū basi-
lice. ¶ Arteria hō man⁹ q⁹ flobō
toma⁹ est arteria q⁹ iter pollicē
erigit i iudicē. Et ei⁹ q⁹dē iuna-
mētū in antiq⁹sdoloub⁹ epat⁹ et
diaphragmatis est mirabile. Et
Saf. q⁹dē iū vidit hoc i sōnis p⁹ci-
piebat em homini hāc facer⁹ flō-
mā cā doloris quē i epate habe-
bat qui eā fecit et san⁹ effect⁹ est.
¶ Plerūq⁹ etiā flōmā alia arte-
ria q⁹ ad iteriōrē partē palmede-
clitior: hac existit: cui⁹ iunamē-
tū ē p⁹pinquū iunamēto istius.
¶ Qui aut venā man⁹ flōmare
volucrit: nō potuerit: nō erret i
ligādō eā fortiter cū iolutōer
iterationē faciēdo: s⁹ynadie aut
duab⁹ dimittat. Verūth si p⁹cus-
sionē reiterare necessariū fuerit
q⁹ na p⁹ussioe se remoueat et non
ab ea descēdat. ¶ Ligatura hō
pterea fortis apā affert. Et infri-
gidatio pāni i p⁹ hūectatio ex
aq⁹ ros. aut aq⁹ ifrigidata cōdā
et pueniēs. Opzetia ne ligatura
cūte d⁹ suo loco aut flōmiam aut
post eā remoueat. Et corporib⁹
q⁹dē macris ligatur fortitudo ē
cūsa euacuādi venas et retinē-
di sanguinē ex eis. In crassisan-
tem corporib⁹ p⁹pter laritudinē
vene nō apparēt nisi p⁹strigant⁹.
¶ Minuta p⁹terea sūt q⁹dā qui
ageniant quatuor dolor: regastu-

pefaciēdo manūstrictione bia-
chū edimissioe hōrem⁹. et sūt q⁹
dā q⁹ flōmū oleo inūgūt. S⁹ hoc
torū sicut iādirim⁹ dolorē lenit
et solidationē rtardat. et si vene
q⁹dē hō i manu notauim⁹ nō ap-
paruerit s⁹appuerit ipārami:
p⁹mat man⁹ digito p⁹trahēdo i-
ri⁹. et si sāgu⁹ cito ad seip⁹ reuer-
sus fuerit cū digit⁹ rēouet et ita
muerit: flōmē. et si nō: minuat.
¶ Cūq⁹ lapid⁹ affuerit volūtas
cūq⁹ trahat iōt p⁹ussio cooptat⁹
et fiat ablutio: deide ipā ad suū
sitū reducat. pān⁹ q⁹z emnētā
hōsarctificet q⁹ ē melior cūpilāh⁹
et sup⁹ liget. ¶ Cū āt i orificio p⁹-
cussiois ad ep⁹ egrediet⁹ molliter
iteri⁹ r⁹ducēda erit et si erit icidē
dā: et i hōy q⁹dē secūdationē h⁹ ē si
ducia hūda sine p⁹ussioe. et h⁹ q⁹
dē i fine capiti vehemēter p⁹scrui-
tabimur: nā s⁹mo iste accidēt⁹.
h⁹ i gressus est. ¶ Ampli⁹ scire de-
bes q⁹ sāguinis rēctio et p⁹ussio
nis ligatio: terminatā hūt hōiā
l⁹z sint diuersa. Nā q⁹dā sūt q⁹tole-
rare p⁹nt et si febricitates essent
vt q⁹ng aut sex sāguis lib⁹re aufe-
rāt. Sūt et alii q⁹ nō p⁹nt tolerare.
ip⁹s et sanis vt vna sāguis libra
aufera⁹. ¶ Verūth tres i hoc p⁹si-
derāde sūt dispōnes. Una ē leui-
tas corporis: et ip⁹ laritas. Et alia
ē color sāguis: nā i hoc et mltō
ties accidit error: q⁹m in p⁹ncipio
sui egrediet⁹ subtilis et alb⁹. q⁹re cū
replētisibi affuerit signatio et
oportuerit te flōmā facer⁹: si oci-
piaris p⁹ hoc nā calor sāguis i
eis replētiois signa hōsp⁹miscet
q⁹ng s⁹ in ide h⁹ ē curādū. In eis
q⁹z q⁹ apā hūt color: sāguis e-
rore fac⁹ q⁹m apā sāguineā seip⁹
trahit. Et tertia ē pulsusa q⁹ rē-
dere h⁹ debes. ¶ Cū s⁹ p⁹trāserit

pulchritudo coloris: aut mutat color: sanguis: aut mutabit pulsus: et pprie ad debilitatē retine. Et similiter si aduenerit oscitatio: accides: aut alicui: aut singul^{is}: aut nausce: aut si cito mutabit color: aut pulchritudo inire pulsui. ¶ Qui ho magis ppati sūt ad hoc vt sincopis eis velociter accidat: sunt illi q̄ calidap̄ existūt pplexionū macula: et hñtes corpora. Et qui sūt pparati ad hoc vt istō eiseneniat tarde: sūt corpora hñtes tempe rata: et carnes duras. ¶ Oportet pterea vt minor sñmos hēat multos: quoz quidā sūt pilum hñtes: et quidam pilo carentes. ¶ Et pilū quidē hñtes sunt conueniētiore venis labēt^{ur} sicut guidē. Et vt habeat glomerē ex cuculo aut serico. Et instrumentū vomitiū ex ligno aut pēna. Et vt secū teneat pilos lepous: et medicamētū ex aloē thure: et follicul^{is} muscib^{us} muscatū: et trociscos d musco. ¶ Id vt si sincopis acciderit q̄ ē vna ex reb^{us} q̄ ex minutione timef: et fortasse hñs hoc nō vomuerit: succurrat: et glomerē ei os ei^{us} mittat: et ipz cū infro vomere faciat: et folliculū ei ad olfaciēduz tribuat: et faciat ipm traicere aliqd ex electuariodia muscator: et trociscis ei^{us} ppea vt ei^{us} hñt^{ur} vinificet. et si accidat vt ex arteria sñguis egrediat: succurrat et repleat vuln^{us} pil^{is} lepouz et cū medicamē ex aloē ipō retineat. ¶ Sincopis ho raro accidit i sanguie egrediente. Imo hñ plm nō accidit nisi p^{er} retentionē nisi sup^{er} fuerit sanguis ex^{it} l^{is} i febrib^{us} sinochis nō curem^{ur} si vlsq ad sincopi pueniat: et p^{er} ap^{er}io apoplexie: et i squar^{is}: et

in magnis apatib^{us} pñtiois: et fortib^{us} doloribus: hoc tñ facere debem^{us} nisi cū hñ fuerit fortis. ¶ Et iā qdē accidit nobis vt in venis man^{us} fmonē amplificare mus fm aliorū sñas oblitisceremur venis pedis et alig venis nos ergo in eis sermonē nostrū p^{er}tinuare opz. ¶ Dicemus ergo q̄ ex venis pedis est sciatica q̄ flōmatur a parte sñestri alca: bi: aut sub eo: aut supra ipm et ligatur illud qd est supra ipsuz a similitate core vlsq ad cabi: et in uoluit fascia fortiter aut insita. Et melius qdē est vt añ balneet in aq̄ calida et vt ipa in lōgitudine flōmetur. Qd si ipa fuerit oculta: aliquis suoz ramoz flōmetur qui iter minimū et fm digitū ab eo existit. ¶ Et iuuamētū qdē in flōmia sciance est magnū in dolore scie: et sñr in podagra: et in varice: et in elephātia. Sz sciaticē scōatio est difficilis. ¶ Et ex eis est saphena q̄ ē sup^{er} ptē domesticā alcabi et ē manifestior sciatica: et ipa qdem flōmat p^{er}terea vt euacuet sanguis ex mēbus q̄ sūt sub epate: et vt sanguis a ptib^{us} supiorib^{us} ad iferiores declinet. ¶ Tre mēstrua vehemēter puocat: emoroydaz oñ fia aperit: et rō qdē facit: oportere vt sciatica et saphena sñs existāt iuuamētū: et expimētū facit vt opatio sciaticē plm pueniat dolor scie: sicut si hoc esset obitū. ¶ Et saphene qdē flōmia melior ē q̄ sit trāsuersa latitudi ni attinēs. Et ex eis ē vena curuature q̄ flōmat sub genu poplitis: q̄ tñ efficit q̄tū et saphena. Sz est fortior saphena i puocatione mēstruoz et i dolorib^{us} anti: et emoroydib^{us}: et ex eis ē vena q̄ ē

Liber primus. 6

p^r alascob q^d ē hī ram⁹ saphe
ne: et opatur quantum ipa. Et
ad signū quidē venarū pedis flo
bothomia p^rfer egritudinib⁹ q^d
fiūt ex materiis ad caput decli
nātib⁹ et egritudinib⁹ melācolie
et ipa q^dē magis obilitat et tūte
q^d flobothōiavenarū man⁹. Et in
venis aut qui flobothomant et
sunt i pte capitis excepta quidē
ē vt trāsuerse flobothoment. Et
earū q^dē q^dā sūt q^d sunt vene: et q^d
dā sūt arterie. Uene ē sūt si
cut vena frōtis q^d iter duo existit
sup^r cilia. Et ipi⁹ q^dē flobotho
mia p^rferat grauitati capitis: et p^r
pue illi q^d ē i posteriore pte capi
tis et grauitati oculorū et supo
ri: et dolori capitis perseueranti
antiquo. Et vena q^d sup caput
flōmatur pp emigraneā et vlce
ra capitis. Et due vene tempo
rū que steruose incedūt. Et due
vene que sunt in angulis oculo
rum lachrymalibus. Et fm psm
nō apparēt nisi p strictionē sup
focātē: et i ipis q^dē flobothom⁹
nō ē pfundād⁹: q^d fortasse sūt fi
stule ex pcussioe ossis et ex eis nō
egredit^r sāguis nisi pauc⁹. Et in
uamētū hō flōmie ipas duarū
existit i dolore capitis: et in dolo
re emigrane: et optalmia anti
qua: et lachrymis: et pāno: et sca
biet palpebrarū: et earū bothor et
noctilopis. Et tres vene pue q^d
rū loc⁹ est post illū vbi extreni
tas auris tāgit cū puenit ad ca
pillos. Et vna q^dē hāz trium ē
magis manifesta q^d flōmaf in pn
cipio aque et cū caput stomachi
recipit fumū. Et pp hoc pferunt
vlicerib⁹ aurū et colli et postero
rum capitis. Et Sal. q^dē negat
q^d quidam dicunt q^d due vene q^d
sunt post aures flōmant vt q^d fi

lios gignūt ipsos non gignant
Et ex venis istis sunt qui dē: q^d
sunt due. Et minuunt in punci
pio lepre: et fortis squinantie et
coangustatiōe anhelū: et asma
te acuto: et rancedine vocis: et m
habente apā in pulmone: et dif
nia q^d est ex multo sanguine cali
do: et egritudinib⁹ splenis: et late
rū. Et opz vt dixim⁹ ante: vt flo
bothomo pilū hāte minuatur
Mod⁹ hō ligādī eas ē q^d opz
trahere caput ad cōtrariū p^ris
flōmie vt vena extendēdo fiat si
cut chorda: et p^rsidere q^d pars sit
magis declinās: et fiat flōmia ex
duo p^ris illi⁹. Et opz p^rterea vt
ei⁹ flōmia fiat in latitudine: et nō
in lōgitudine: et sicut sit i saphe
na et sciatica. Et cū hoc toto opz
vt ipsius flōmia cadat in longi
tudine. Et ex eis est vena q^d est
in lepore: cui⁹ flōmie locus est
ipsius extremitas q^d digito p^rsa
in duo p^ris: vbi q^dē sit flōmia: si
sanguis q^d inde egredit^r est pau
cus. Et ipi⁹ q^dē flōmia p^rferat cas
lips et turbatiōi oculorū et emor
roydib⁹: et botoz que in naribus
nascunt^r: et pruritui qui sit in eis
Veruntamen plerūq⁹ accidit
ex eo coloris rubedo p^rseuerās
q^d simulat sabbat et corrūpit faciē:
et est ipsius impedimentū mai⁹
suo iuamento. Et vne q^dēz
que sūt sub a selse a parte nocre
quarū flobothomia cōfert egi
tudini oculorū antique q^d est ex
sanguine subtili et antiquis ca
pitis dolorib⁹. Et ex eis sunt
vene que sunt in labiis et sūt q^d
tuor: et sup vnūquodq⁹ eorū exi
stut par que cōferūt vlicerib⁹ oris
et alcola et dolorib⁹ ginginarū
earū apatibus et ipaz laxitati et
vliceribus et fistulis et fixuris que

sunt in eis. ¶ Et ex eis est vena que est sub lingua sup occultuz mēti que minuit in squinatīs et apatibus duarū amigdalorum. ¶ Et ex eis vene q̄ sunt sub lingua et exites sup ipsam linguā. ¶ Et minuitur pp̄ lingue grauitatē q̄ est ex sanguine q̄ qdē i lōgi tudine sūt minūde: q̄ sanguinē p̄stringere q̄ fluit ex flōmia i latitudine sc̄a est difficile. Et ex eis est vena alāfuta que iter mētū et labiū est inferius q̄ flōmať pp̄ ous fetoriē. ¶ Et ex eis est vena furcule que flōmať in medicatiombus ous stomachi. ¶ Ex arterijs hō que sunt i capite est arteria t̄pis que q̄nq̄ flōmať q̄n q̄cidit: et q̄nq̄ extrahit: et q̄nq̄ adurit: et hoc sit p̄pea vt acuti rheumatismi: et subiles p̄strigatur q̄ ad oculos descendūt: et pp̄ amplificationis principiu. ¶ Et due arterie que sūt post aures q̄ flōmanť pp̄ spēs obtalmie: et p̄ncipiū aque: et pannū: et noctilopas: et antiquū dolorem capitis. ¶ In eaz tñ flōmia semp̄ existit timor: et cū hoc tardat p̄solidatio. ¶ Sal. q̄z dixit q̄ cuiusdā in gula vulnerati arteriā p̄cussio pap̄ p̄tegit ex qua magna sanguis ps manauit. Sz Sal. ei subuenit cū medicamento thuris et aloes et sanguis draconis et myrrhe et restrict⁹ fuit sanguis et dolor antiqu⁹ quē in exteriorē parte corē posterius cōsueuerat habere recessit. ¶ Et ex venis q̄ in corpore flōmanť: sunt due vene sup vētrē duarū vna super ep̄ar p̄sistit: altera super splenem est posita: et flobothomiat̄ dextra in hydropisi: et sinistra in egritudinib⁹ splenis. ¶ Scito p̄terea q̄ flōmia duas habet horas hō

ram electa: et hōra necessariam. ¶ Hora vero electa est eius que est in lumine diei: et post digōnis p̄lementū et supfluitatū expulsiōnē. ¶ Et hora necessaria ē hora q̄ fieri op̄z et q̄ tardari non pōt: et in qua res phibitua nō attēdit. ¶ Scias et q̄ flobothomus obrusus est magno ipedi mēto qm̄ errat et nō seq̄ sc̄z qd̄ dz: et apostemare facit et dolere. ¶ Cū ergo flōmo opaberis nō manu p̄mēdo ipellas sed suauiter bladiēdo. Et et furtim agas vt flōmi extremitas ad iter: ora vene pueniat: qm̄ si illd̄ duriter feceris sepe caput flōmi int⁹ in vena occulta rūpet fractura: et facit vt vena refugiat et nō vulnerabit venā. Et si p̄fidiose insisteris vt cū eo flobothomes: augmētabis malitiā. Quap̄opt̄ ex periri d̄bes qualis flobothom⁹ ingrediat̄ cūtem ante q̄ cum eo flobothomes et cū percussionez secū dare volueris si tibi necessariū fuerit. ¶ Tibi p̄terea caue re debes venam impellas et sanguinē infles: qm̄ tūc lapsus et re motio min⁹ erunt. ¶ Cūq̄ vena tibi rebellauerit vt occultauerit et ipi⁹ repletio sub ligatura nō appnerit: solue ip̄az et multo ties liga et inūge eā: q̄ p̄mēdo descēde et ascēde donec eā m̄nifestare et appere facias. ¶ Et hec quidē experieris cū duobus digitis vnūquēq̄ locoz tāgēs in quibus scis venam extēdi. Et q̄nq̄ tāgens vtrūq̄: etiam quādoq̄ vno ipsoz et cum altero facies sanguinem incidere donec altero cadēte ipsius senties sanguinis accessionē cū ad ip̄z perducit sanguis et eius recessiōnē cum dimittitur. ¶ Et scito q̄ ca

put flobothomi h3 spatium in quo penetrat: qđ rāe nō est lō- gum ne ad arteriā aut neruum penetrat: et ipm quidē plurimū impellere debes cū vena fuerit magis subtilis. ¶ Op3 at vt flō mi apphensio fiat pollice et ipu dico: et dimittat inder ad palpā dum: et vt in medio ferri fiat ap phēso pollice: et nō apphēdatur superius: qm̄ non bene tenebit: imo erit vacillans. ¶ Cūq; ve- na remouendo se ad partē vnā mutabit: oppones ei ligaturaz et stricturnā e3uo ptis: et cū remo uēdo se ad duas ptes eq̄le muta bit nō debebis eā i lōgitudine flōmare. ¶ Et scito q op3 stricctio et p̄ressio sint km̄ q̄ntatē dispō nis cuti: i duritie sui et grossitie et i mltitudine carnis et abūdātia. et op3 vt ēt ligatura sit propinq Cūq; ligatura venā occultaue- rit: fac signū sup eā: et caue tibi ne a signi rectitudine remoueas cū ligaturā facies et cū hoc toto spelle flōmū. Cū aut vne decli- natio et ipsi⁹ elenatio tibi rebel- les extiterit scide locū q̄ est sup eā i corpib⁹ macris ppue et cū3 vncino opare. ¶ Cas⁹ p̄terea li- gationis et p̄stricctōis in iunctu- ra phibet venaz impletionem. ¶ Cūq; volueris lauare digito tuo tēde cutem vt a rectitudine remoueat foraminis: deinde laua et ericca et pone pannū emi- nentiā habentē et dimitte cutez vt ad locū suū redeat. ¶ Et scito q qui multū sudat eā reple- tiōis est flōmia indigens. ¶ Et multoties ēt hñti febrē et habēti dolorem capitis qui ex consilio flobothomia esset medicandus superuenit fluxus ventris natu- raliter q̄ flobothomiā excusat.

¶ De ventosis. Cap. 22.
¶ Entose cutis p̄tē mag⁹ mū- dificat q̄ flōmia. Et pl⁹ ef- hūt sanguinē subtile q̄ grossuz. ¶ Et ipaz qdē iuuamētū in cor- pib⁹ p̄positis grossis et crassie et grossuz hñtib⁹ sanguinem est parū: qm̄ ex istis nō extrahunt sanguinē: neq; extrahūt sicut oz imo qui ex eo vehemēter est sub- tilis et cū difficultate: et in mēbro vētosato debilitatem efficiunt. ¶ Quidā aut p̄cipiūt vt vētose i p̄ncipio mēsis nō apponant qm̄ humores nōdum amoti fuerūt: neq; ebullierūt: neq; i fine mēsis qm̄ humores tūc sūt minuti. Sz in medio mēsis: cū humores sūt ebullitēs: et i sui augmēto lumi- nis i corpe lune augmentū seqn- tes et augmētat cerebrū i cranez et aq̄ in fluminib⁹ accessionē et re- cessionē hñtib⁹. Ex suis hō ho- ris in die melior hora secūda ē et tertia. Et op3 quidē vt a ven- tosis sibi q̄libet caueat post bal- neū: nisi cui⁹ sanguis fuerit gros- sus: qm̄ ipse sepi⁹ balneari d3 et vna hora morari: et postea vēto- sas apponere. Plurimi at hoiz abhorēt vētosas i añriorib⁹ ca- pitis apponere: et reperiūt i hoc sensū et intellectuz ipediri. ¶ Et vētose qdē sup nocā q̄ ē i collo posite nigre vicarie existūt: et cō- ferūt supciliozū grauitati et alle- uāt palpebras et cōferūt scabiet oculoz et fetori ouis. Et super al- cheel vicē tenent basilice: et con- ferūt dolorib⁹ humeroz et gule. Et sup alchada posteri⁹ sunt vt carie cephalice: et cōferūt tremo- ri capitis et mēbris q̄ sunt in ca- pite sicut facies et dentes et mole et aures et oculi et gula et nasus. ¶ Ventose aut que nocte super

ponit obliuionē hereditare facit
 ueraciter sicut quidā dixe-
 runt: qm̄ posterior pars capitis
 est locus cōseruationis quē ven-
 tose debilitant. ¶ Alcheelle ho-
 debilitatōs stomachi. ¶ Et p-
 pter alchadā qdē qñq; accidit
 capiti tremor parū: ita q; mu-
 tem⁹ nos a nocra ⁊ ab alcheel
 parūp ascēdam⁹: nisi cū fuerit
 necessariē pp fluxū sanguis ex-
 tussit: qm̄ tūc cū eis ē dīcedēdū
 n̄ ascēdēdū. ¶ Et he qdē v̄tole
 q; alcheel sup ponit ⁊ inf duas
 spatulas pferūt egritudinibus
 sāguieis: ⁊ spāsmo sāguieo: ⁊ al-
 mati sāguieo s; stomachū dū-
 litat ⁊ cordis tremorē generāt.
 ¶ Et v̄tole qdē q; crurib⁹ super
 ponit sūt munitiōi ppiq; ⁊ mū-
 dificāt sāguinē: ⁊ puocāt men-
 strua. ¶ Et ei qdē q; ex mulierib⁹
 bus alba existit ⁊ lara sāguinē
 hīs subnīl v̄tole i crurib⁹ po-
 site sūt meliores q; flōmia q; sūt
 i saphena. ¶ Quidā p̄tea di-
 xerūt q; v̄tole sup occiput posi-
 te ⁊ sūmitatē capiti pferūt amē-
 tie ⁊ scōtōie ⁊ tardāt canos quē
 admodū dixerūt. In h̄o p̄side-
 rō ē habēda. Nā istō i hīs opat
 corporib⁹ ⁊ nō i alijs: qm̄ pluri-
 mis corporz festinare faciūt ca-
 nos: ⁊ ipediūt itellctū: ⁊ pferūt
 egritudinib⁹ oculi. ⁊ h̄ qdē est
 maior eaz vtilitas qm̄ cōferūt
 eoz scabiei: ⁊ bothor: ⁊ almuse-
 ragi: ⁊ egressiōi v̄nee. s; intelle-
 ctū ipediūt ⁊ faciūt hereditare
 stupiditatē: ⁊ obliuionē: ⁊ mali-
 tiā cogitationū: ⁊ egritudies p-
 manētes: ⁊ nocēt aq; i oculo ha-
 bētib⁹. s; fortasse si hora se p̄sen-
 tauerit q; illō fieri d; n̄ ipediūt.
 ¶ V̄tole aut sub mēto posite p-
 sūt dētib⁹ replet; ⁊ faciet ⁊ gut-

turi: ⁊ mundāt caput ⁊ mande-
 blas. Et v̄tole rhenib⁹ sup po-
 site pferūt ap̄tib⁹ corarū: ⁊ ea-
 rū scabiei: ⁊ bothor: ⁊ podagre
 ⁊ emoroydib⁹: ⁊ elephātie: ⁊
 v̄tositatibus vesice: ⁊ priuritui
 dozi. ¶ Cūq; v̄tole iste fuerit
 cum igne siue sint cū scalpella-
 tiōe siue absq; ea unabūt ē in
 h̄. S; ille qdē q; it cū scalpella-
 tiōe sūt fortiores p̄terq; i v̄tosita-
 tate. Nā q; sine scalpella tiōe sūt
 i f̄monēdo v̄tositates fridas ⁊
 vt radicis enellant h̄ et vbiq;
 sūt fortiores. ¶ V̄tole p̄tea i an-
 riori pte coraz testiculor ap̄a-
 tib⁹ p̄fert ⁊ vulnerib⁹ coraz et
 cruz. ¶ Et v̄tole in posteriori
 pte coraz suposite p̄fūt ap̄a-
 tib⁹ ⁊ erituris q; i natib⁹ sūt.
 ¶ Et v̄tole posite sub poplite
 p̄ferūt pulsatiōi poplit; q; ex ca-
 lid; gñat hūorib⁹ ⁊ erituri; ma-
 lis ⁊ vicerib⁹ putridis i crure
 ⁊ pede. ¶ Et v̄tole sup duas al-
 cabi p̄fert p̄hibitiōi iūtrumēto-
 re ⁊ sciaticę ⁊ podagre. ¶ Ven-
 tose aut sine scarificatiōe qñq;
 ponunt p̄tea vt materia a pte
 sui mor⁹ trahāt: sicut cū mam-
 millis supponunt iō vt curius
 sanguis mēstrui retineat. ⁊ qñ-
 q; q̄rūt vt ap̄a p̄fundū ad exte-
 riora trahāt: iō vt medicamen-
 tū ad ipm̄ pueniat. ⁊ qñq; req̄-
 rūt p̄tea vt ap̄a ad aīō mueret
 mēbru qd̄ ignobil⁹ i vicinitate
 existit. ⁊ qñq; q̄rūt p̄tea vt mē-
 bru calefiat ⁊ sanguis ad ipm̄
 trahāt: ⁊ ipm̄ resoluant v̄tosita-
 tates. ⁊ qñq; req̄rūt p̄tea vt mē-
 bru ad suū naturālē locū redū-
 catur a quo remotū fuit sicut
 in ruptura inguinis. Et qñq; re-
 q̄runt ideo vt dolor sedet sicut
 cū supponunt vmbilico in do-

lore colice vehemēter cogēte: z i vētositatib⁹ vētr⁹: z i doloub⁹ mīsc⁹ q̄ accidūt apd motū mēstruoz⁹ z ppe i adolescētib⁹: et sup laxitatē pī exterior⁹ core: sic hī i sciatica z cū timet ossis erit⁹ a iūcturaz⁹ iter duas anchas p̄sūt duab⁹ āch⁹: z duab⁹ p̄tib⁹ iteriorib⁹ coraz⁹ z emor⁹ roydib⁹ z hīni rupturā ighuī⁹ z podagricis. ¶ Uērose q̄z sup nates posite a toto corpe trahūt vt a capite. ¶ Et p̄fert ite- stinis z mēstruoz⁹ sanāt corru- ptionē: z alleniat p̄ eas corp⁹. z dicem⁹ q̄dē q̄ i vētosīs cū sca- rificatōe tria erībūt inuamēta p̄mū eoz⁹ ē eūatiōis ex ipso mēbro. et sū ē repositiōis s̄bie sp̄s ne eūatiōne humoris qui educit sequeōdo euacuet. z ter- tiū ē. qm̄. nō curat vt ex p̄ncipa- lib⁹ mēbr⁹ fiat eūatio. Scarifi- cano hō p̄funda est vt ex p̄fū- do trahat. ¶ Loc⁹ p̄terea vbi vētosa ad heret q̄nq̄ apat⁹ z sit difficile ad ipsaz⁹ remouēdam. P̄ān⁹ ē aut ipōgia i aq̄ tepida iusa q̄ caliditati attineat: su- mas z cū ea i circuitu fiat ēbro- ca. z h̄ q̄dē frequēter p̄tigit cūz sup māmullaz⁹ p̄tes ventosas ponim⁹ vt sanguis mēstruo:ū fluit⁹ ēt ex narib⁹ arceat: quam obzē sup ipas māmullas easpo- ner⁹ n̄ obem⁹. ¶ Cūq̄ loc⁹ vēro- se inūget: ppe ipaz⁹ suspēde z n̄ tardes: s̄z ad scarificādū festia. Sitq̄ pia positio len⁹ z cito re- moueat ipa. Deū hīn ordinez tardes ipsi⁹ remotio z toleran- tia. z opz⁹ q̄dē vtrōsot⁹ z post ynā horā cibet. ¶ Infās p̄tea i fūo āno vētrosē post trāfactis duob⁹ ānis: qm̄ p̄l⁹ nō dz ven- tofari cū ē vni⁹ annū. ¶ In vēro

sis q̄z sit securitas ne materie ad iteriora dīcedāt. ¶ Et coleri- cus q̄dē vētosat⁹ post vētosas comedere dz grana mali gra- nati z ipoz⁹ succū scariolarū: cū zuccaro aut lactucas cū aceto. ¶ De sanguisugis. Cap. 11. ¶ Ad digress⁹ q̄ in q̄rādā s̄a. ¶ Iguisugarū natura existit venenositas. ¶ Ab eis. igit⁹ ca- uēdū ē q̄ sūt ex gñe magna ha- bētū capita: z quarūz colores sūt animoniales z nigre: aut q̄ rū color: est viridis: aut q̄ sūt la- nugine habētes z similes meza- meis: z sup q̄s existūt fila colo- ris azuli: z q̄rū color: silat ma- dion. In oib⁹ ei istis existit ve- nenositas. Et pueniunt ex eis apata z sincopis: z sanguis flu- rus z febr⁹: z lapidas: et vlcera mala. Eas q̄z non accipias ex aq̄s malis i q̄b⁹ lim⁹ alnei ē ni- ger et cenol⁹ et mor⁹ statim tur- bat aquā et fetet: s̄z illas elige q̄ i aq̄s colligunt cochalib⁹ to- lybiatū: et i q̄b⁹ morant rane. Neq̄z attēdas illō q̄d q̄dā dicūt q̄ si sint in aquis vbi morātur rane sunt male. Sitq̄ earū co- lor: s̄is rei sup quā existit viri- ditas. z tendant super eas fila duo colorē arienici habētia. et ruffe rosūde que sunt colous epatis. z ille que simulant pne- locute z q̄ caude muris s̄iles existūt z minute pua habētes capita: oēs iste eligēde sunt. et nullas magis eligas q̄s h̄ites vētres rubeos: z dorsum viri- de: z p̄cipue si ex aq̄s merit cur- rētib⁹. ¶ Extractio p̄tea sāgui- nis a sanguisugis sc̄tā p̄fūdior: est extractione q̄ fit cū vērosiss. ¶ Et ipse q̄dē ānq̄ ponant q̄i q̄ ynā diē colligēde sūt. et cons- trictione

strictiōe faciēdū est vt enomāt donec qđ i earū existit vētrib⁹ egrediat si hoc fieri poterit. et ipsis parū sanguis agni aut alteri⁹ rei pūciat vt ide nutriat anteq̃ penant. deū sumant et earū viscositas ⁊ sordities cuz aliq̃ qđ sit vt spōgia mūdēt. ¶ Loc⁹ p̃terea vbi sūt apponē de cū haurac lauef. ⁊ fricatiōe rubificet. posteaq̃ volūtas apponēdū sanguisugas affuerit i aquā pūciat dulce ⁊ emūdēt deū apponant. ¶ Ex eo aut qđ eas efficit volūtaras ad se suspedēt. ē vt loc⁹ luto linaf aut sāguie. ¶ Cūq̃ he fuerit ple et eas pūcet volueris: pulueriza sup eas parū salis aut cineris aut baurac aut sete p̃buste aut lini aut spōgie p̃buste aut lane p̃buste ⁊ cadēt. ¶ Et meli⁹ qđ ē vt postq̃ cadūt loc⁹ vētosa su gat ⁊ ex sāguie loci parūper accipiat vt mosur ip̃az malitia t̃moneat. ¶ Qđ si sāguis h̃ p̃stri get: galle p̃buste aut calx. aut cinis aut tegula cōpusta ⁊ subtilit p̃tuerizata supponat. aut aliq̃ ab istis ex eis q̃ sanguinē cōstringūt. et h̃ qđ opz vt sint apud eū p̃parata q̃ sanguisugas apponit cū ip̃e se suspen dāt. Appositiō p̃terea sāguisuga cōfert egritudinē succutaneis safac ⁊ alhube ⁊ eis sibi⁹

De retentione eoz que euacuantur. Cap. 23.

Eā q̃ euacuant retinentur: aut pp̃ materie inclinatio nē abisq̃ alia euacuatione. Aut pp̃pter inclinationem cum alia euacuatione. Aut p̃terea q̃ ipsa mer euacuatio inuaf: aut medicinis infrigidātib⁹ aut sti pticis: aut viscosis: aut adurēti

bus: aut strictura. ¶ Et retētiō qđ ē euacuationis pp̃ attractiones sine alia euacuatione est sicut appo sitio vētosarū sup māmillas fa cta ad h̃ vt sanguis flux⁹ ex ma trice p̃hibeat. S; melior attra ctio ē cū q̃ existit sedatio dolo ris illisa q̃ trahit. ¶ Et ea qđ ē q̃ sit pp̃ attractionē q̃ est cū euac tiōe est sicut stōmia basilice fa cta pp̃ hoc aut retētiō vomit⁹ fluxu vētris: aut flux⁹ vētr⁹ vo mitui: aut vtrozūq̃ rētiō puo catiōe sudoris. Et euacuationib⁹ qđ ē inuamentū est sicut stoma chi ⁊ itestino mūdificatio ab hūorib⁹ viscosis malis labere faciētib⁹ cum picra. ⁊ sicut stu diū qđ adhibet ad os stōachi mūdificādū vomitu pp̃ icisionē materie vōit⁹ māsine. ¶ Et me dicine qđ ē infrigidātes liq̃de cōgelāt ⁊ ouifica cōstringunt ⁊ coāgustāt. ¶ Et stiptice qđ em medicine materiaz coarctāt et cānales cōstringūt. ¶ Et visco se qđ ē medicie opilatiōes in cā naliū ouificiū efficiūt: q̃ si fuerit acute pl⁹ opabunt illō. et adu rētes qđ ē cortices efficiūt vt su p cānal⁹ ouificiū maneāt ⁊ ip̃m claudāt ⁊ p̃firmēt: s; tñ eaz ipe dimētū t̃et. ⁊ hoc ē qm̃ possibi le ē vt cortex rūpat ⁊ eradicef ⁊ āplificatio foraminis augmēt et. ¶ Et ex adurētib⁹ qđ sunt qđā i quib⁹ ex istis stipticitas sicut attramentū: ⁊ qđā in qđ non: sicut calx non extincta. Et adurētes qđ ē stiptice sūt neces sarie: vbi volūtas ē vt cortex sit fix⁹. ⁊ alie sūt necessarie vbi vo lūtas ē vt cortex cadat. ⁊ eius qđ ē q̃ sit strictura alia ē cū clau sura foraminis ⁊ coarctatōe ad hoc vt ip̃i p̃tes i ynū cōducāt

Articella,

2

sicut cōstringit illō qđ ē supra
cubitu cū flōbōrthomator i ba-
silica errās pcurit artia. z alia
est qđ sit opilatōe ouificij vulne-
ris z clauire vie euacuati sic
pilos leporis i vuln^o ponim^o.
¶ Dicem^o qđ si sanguis curs^o
ex apertione ouificiorū venarū
fuerit: stiptic^o medicabit^o vt ori-
ficia venarū pstringant^o. z si ex
ruptura fuerit: stiptic^o glutino-
sis sic tra sigillata. z si ex cor-
rosiōe fuerit eo qđ carnē nasci fē-
cū eo qđ corrosiōe abstergit.

¶ De sanationib^o opila-
tionum. Cap. 24.

Opilatōes aut sunt ex hūo-
rib^o gross^o: aut viscosis: at
mult^o. ¶ Et mltorū qđ ē hūoiz
qñ cū eis alia nō fuerit cā mali-
tia remouebitur extractōe ipo-
rū flōbōrthomia: aut vctis flu-
xu facta. ¶ Et si grossi fuerint:
indigebūt eis qđ resoluant. Et
si fuerint viscosi: z maxie si fue-
rit subtilis: erūt eis necessaria
ea qđ liciāt. ¶ Et tu qđ ē iā sci-
uisti dīam iter grossuz z visco-
sum. et qđ est sicut differētia in-
ter glutē liqđū z lutū. z grosso
qđ ē resolutiū ē necessariuz:
ideo vt ipsuz attenuet: z ei^o ex-
pulsio fiat facilis. z viscoso in-
cisiū ē necessariū ideo vt in-
ter ipsuz z id cui adhesit pene-
tret: z iter ea sepatiōe faciat
z vt ipsuz in parua secet frustra
qm viscosuz oppilat ppterea:
qđ adheret: z pp partiū suarū
cōtinuationē. ¶ Opz autē vt in
resolūtiōe grossi a duab^o ptra-
rijs caueat reb^o: quaz vna est
resolō debilis qđ i raritate ma-
teriei augmentū efficit: ipss^o lo-
cū augmētāt ita qđ ad resolutio-
nē nō pueniet: quare oppilatio

nē augmētāt. et altera est reso-
lutio fortissima qua ei^o subtile
fit vapor: z spissuz ipsi^o fit laps^o.
¶ Cū g̃ resolutio fortis est ne-
cessaria inuēt lenificāte subtili
cū materia in qđ nō sit grossiti-
es: sed sit in ea calor tēperat^o qđ
inuet in resoluēdo totū illō qđ
est oppilatum. ¶ Et ex oppila-
tionib^o qđ ē peiores sunt oppi-
lationes venarū. et deteriores
eis sunt ille qđ sunt i arterijs. z
adhuc peiores sunt ille qđ i mē-
bris existunt principalibus.

¶ Ergo cū i aptiuis stipticitas
z subtilitas pūgent: erit meli^o
qm stipticitas remouebit a mē-
bro subtiliatui grauamen.

¶ De medicationib^o apo-
stematum. Cap. 25.

Apōstematū qđ ā sunt cala-
qđ ā sunt frigida fluxa: et
qđ ā sunt frigida dura. z ea iā
dixim^o. ¶ Et ipsoz quidē cau-
se: aut sunt primitiue: aut ante-
cedentes. ¶ Et antecedentes
quidem sunt sicut repletio.
¶ Et primitiue sunt sicut cas^o
aut pcssio: aut morsus. ¶ Que-
dam vero qđ sunt ex causis pri-
mitiuis: quandoq; cum corpo-
ris resolūtiōe se representāt. z
quādoq; eueniūt cū equalita-
te humorū. ¶ Et ea quidem qđ
sunt pp causas antecedentes
aut primitiuis cū repletōe cor-
poris representata. Aut sunt i
mēbris que principalib^o sunt
vicina sicut euacuātia. Aut nō
sunt. z si non sunt nullo mō ali-
qd ex resoluētib^o ē eis applicā-
dū in principio. Imo mēbrum
expellēs ē melior: adū: si ibi fue-
rit mēbrū expellēs aut totū cor-
pus melior: si si fuerit ibi mē-
brū singulare quaten^o ad ea p

neniat q̄cqd̄ refrenat: et ad di-
uerſū trahit ⁊ ſtipitiū efficit. et
tū cū diuerſitate illi⁹ mēbru ſit
attractio ad illō qd̄ i alio laterē
diuerſo ē poſitū pp̄ exercitiū ip-
ſi⁹ aut pp̄rē pōderoſaꝝ ſup̄ ip̄z
delatā nam multoties a manu
apoſtemoſa trahit mā qm̄ cum
alia res d̄ferē pōderoſa ⁊ hora
vna tenet. ¶ Op̄z at̄ vt ſtipitica
p̄ſtrictiua repulſiua fride cō-
plexionis pure exiſtāt ſi ap̄ata
fuerit acuta. ¶ Qd̄ ſi ap̄ata fue-
rit frigida op̄z q̄ alicui ſint ad
mixta in q̄ vir⁹ ſit calida cum
retētiōe ſicut ſqnātū et blacte
bizātie. ¶ Cū aut̄ maturare vo-
lueris: minuas f̄tētū: ⁊ admi-
ſcebis ei qd̄ ſit reſolutiū donec
ad ſtatū perueniat: tūc em̄ ipſa
admiſcēda erūt equalit̄. ¶ Cū
aut̄ declinatio fuerit nō ſit ibi
niſi qd̄ reſoluat ⁊ laxū efficiat.
¶ Et op̄z qd̄ vt illō qd̄ frigida
ſura reſoluit ſit abſtergēs ⁊ eric-
cās. ⁊ hoc qd̄ plurimū inuenit̄
in calidis. Ea aut̄ q̄ pp̄ cauſas
exiſtūt p̄mitinas vbi nō ē hūo-
rū repletio medicari dñt i pun-
cipio rei cū eis q̄ ſura faciāt ⁊
reſoluāt. et ſi n̄: cū eo qd̄ ſit ſic
illō qd̄ primū medicatum fuit.
¶ Si hō mēbru apoſtemoſum
mēbru p̄cipalis em̄ictoriū fue-
rit: ſicut loca glanſa i collo q̄
ſunt in circuitu aurium cerebri
aut aſcelle cordis: ⁊ i gūina epa-
tis: nullo mō erit ei applicādū
aliqd̄ qd̄ refrenet: nō iō qd̄ hoc
nō ſit medicamētū ap̄atū eoz:
qm̄ hoc eſt ip̄oz medicamētū:
iꝝ q̄ volum⁹ ip̄ſoz medicari
apoſtema: imo ſtudiū ad hoc
impēdere vt ea augmētemus
⁊ materiā ad ip̄a traham⁹. Et
non curam⁹ ſi malicia i mēbro

augmētata fuerit. nō ei curam⁹
niſi de eo qd̄ mēbro p̄cipali eſt
mel⁹. Et timem⁹ qd̄ materiā ſi
refrenauerim⁹: redibit ad mem-
bru p̄cipale ⁊ pueniem⁹ ide ad
illud q̄ emendare nō poterim⁹.
Qua pp̄ter volum⁹ vt malicia i
mēbru cadat ignobile: cū p̄inci-
palitulerit mēbro itayt ſtudiū
impēdam⁹ in attrahendo mate-
riā ad mēbru ignobile: ⁊ facere
vt ip̄m apoſtemet. Et ſi nō cum
alijs ſaltē cū v̄toſis ⁊ ēplāſtris
attractiuis acutis. ¶ Cūq̄ ad
collectionē puenit h̄mōi ap̄a-
ta aut reliq̄ ab eis qm̄ p̄aperien-
tur p̄ ſe aut inurationis adiū-
torio: ⁊ quandoq̄ indigent ma-
turatione ⁊ ſectione ſimul. Ma-
turatione vero completur ex eo in
quo cū colore exiſtit oppilatio ⁊
glutinatio: vt per ip̄m calor reti-
neatur. Qui aut̄ maturationeꝝ
efficit cum aliquo quod ſit ſicut
h̄mōi maturationum: attendere
d̄z: vt ſi viderit calorem innatū
debitem ⁊ q̄ mēbruꝝ iā declinet
ad hoc vt corrūpatur: remoueat
ab eo glutinoſa ⁊ oppilatio: ⁊
ponat ap̄itiua: ⁊ ſcarificationeꝝ
faciat profundā. Deinde adhi-
beas medicinas in quibus exi-
ſtit reſolutio ⁊ deſiccatio: ſicut d̄
eis inueſtigabimus in libris p̄-
ricularibus. Multoties preter-
ea erit apoſtema profundum: ⁊
erit nobis neceſſariū trahere ad
partē cutis: ſi non cuz aūo ſal-
tem cum ventofis ignitis. ¶ In
apoſtemate aut̄ duro quod ſtat⁹
terminū p̄tr̄ ſunt r̄ka i ea eſt vt
mollificet q̄ncū eo in quo exi-
ſtit caliditas ⁊ ſiccitas parua. Id̄
ne qd̄ ex eo ſpiſſum eſt propter
mixtā reſolutionē fiat lapis: imo
totum ad reſolutionem p̄parat

postea sup ipz r̄solutio fortior
fiat. Deni si timef ex resolutio
ne ei qd r̄soluit ne qd reman
sit lapis fiat: itez ad mollificā
dū ipz scōo redeat: r̄ cessanter
fiat hoc donec totuz finiat iter
mollificādi r̄ resoluendi vices
atr vires. ¶ Inflata āt apata
curent ex eo qd calefacit subri
litate sui substātie p̄p̄ea vt v̄
tositates r̄soluat r̄ poros apli
ficet: nā cā i apatibz istaz ē v̄
tositas: grossities r̄ poroz clau
sura. ¶ Studiū qz ē ad hibēdū
in phibēdo materiā ex q̄ v̄to
sus puenit vapor. ¶ Et apatibz
bus p̄terea sūt q̄ sunt vlcerosa:
sicut formica: q̄ sūt ifrigidāda
sicut flegmō: s̄z nō sunt molli
cāda: r̄ si p̄p̄ea q̄ sūt apata sūt
mollificāda: imo sunt siccāda:
qm̄ accidens hoc iā superauit
cām. acc̄s ei est vlcerositas de
q̄ timef q̄ accidat aut q̄ iā ac
ciderit. r̄ vlcerositatis qdē me
dicamētū est d̄siccatio: r̄ res ei
magz quā ē mollificatio. ¶ Oc
cultoz āt apatū materia mino
rāda ē s̄m̄ia et v̄tris solutio
ne. ¶ Et op̄y teā h̄sa balneo
et vino et motibz corporeis et
alalibz sup̄fluis sicut ira et sibi
silibus caueat. Postea in pun
cipio rei adhibeat ei qd ab̄qz
numia sup̄fluitate rep̄cutit: r̄ p
pue si in mēbro fuerit quod sit
sicut stōachus aut epar. ¶ Cū
qz hora resoluendi affuerit: nō
debesdimittere qn̄ s̄pticas me
dicinas habētes odorē admi
sceas: sicut in p̄cedētibus tibi
narrauim⁹. Et epar quidem et
stōachus plus indigent hoc
q̄ pulmo. ¶ Oportet p̄terea vt
mollificātia subtilia q̄ istz ad
hibent sint medicine i q̄b⁹ eris

stis nō maturatio r̄ sint apatibz
cōferentes: sicut solatrū r̄ casta
fistula. Solatrū nāqz p̄p̄ietates
h̄z resoluendi apata calidaque
sunt occulta. ¶ Et ea q̄ dez h̄nti
nō ē dādas cibis nisi subtilis.
Et non in hora paroxisimi sibi
fuerit. Neqz i p̄ncipio sui: nisi p
pter mltā debilitatē fiat. ¶ Cū
āt sint hōma supuenerit p̄pter
collectionem apatis interioris
cum casu p̄tutis in itinere mor
tis existit: qm̄ virtus nō substan
tat nisi nutrimento: r̄ nutrimen
tū ē res magis timorosa. Ergo
si resolutū fuerit valde bonum
erit. Qd si apra fuerit: dāda sūt
eis q̄ ea lauc̄ sicut aqua mellis
r̄ aq̄ zuccari. Postea dent eis q̄
suauiter maturēt cum siccitate
Postea in fine rei nō adhibeat
nisi ericcatina. Et tu q̄ dez scies
hec ex libro q̄ p̄ticularē segritu
dines colligit km̄ declarationē
¶ Est p̄terea cū in apatibz loc
cultis q̄ sub v̄tre existūt p̄git
error: qm̄ qn̄ nō sunt apata s̄z ru
pture: existit in p̄torādo ea t̄i
mor. Et plerūqz apā occultū nō
existit i panniculo: sed in ip̄o in
testino: r̄ ē i ap̄iēdo ip̄z timor.

¶ De sectione. Ca. 26.

Qui plagā secare voluerit:
Oportebit vt eius sectio in
cedat secundū rugarum colle
ctionem q̄ sunt interi⁹ i illo mē
bro. Nisi fuerit tale qualis est
frons: qm̄ si incisio icedet sicut p
cedūt rugarū ip̄s collectiones
incidet muscul⁹ frontis: r̄ cadet
sup̄cilij. Et sicut in mēbris ruga
rū quāz incessus diuersificatur
ab incessu villosz suoz musculo
rū. Op̄z ergo vt sector ex anatō
mia sciat anatomā n̄uoz et
venaz r̄ arteriarū ne erroret: in

cidat aliqd ex eis. ¶ Et opz etiā
vt secū deferat multas ex medi-
cinis sanguinē cōstringentib⁹ ⁊
emplastris dolorē sedātib⁹ ⁊ in-
strumētis q̄ ad hoc ptineāt. Va-
beat ergo secū qd sit sicut medi-
cina 3a. ⁊ sicut pil⁹ leporis ⁊ te-
la aranee ⁊ albumē oui ⁊ ferra-
mēta qb⁹ adurit: oia em̄ hēc san-
guinis fluxū phibēt: siue ex er-
rore ipius pueniat: siue necessa-
rio: ⁊ vt medicinas deferat q̄ flu-
xa faciūt. ¶ Cūq; exiturā pfora-
uerit ⁊ qd i ea ptinet extraxerit
nō debēbit ei adhibere oleū ne-
q; aquā: neq; ep̄l⁹: i q̄ sit oleū ne-
q; sepū supabūdās sicut basilicō
imo aliqd qd sit sicut emplastrū
ex calcādo qd opponat cū eo in-
digebit. Et desuper iponat spō-
giam in vino stiptico infusam.
¶ De egritudinibus corruptio-
nis mēbrū ⁊ de incisōe. Cap. 27.
Cū mēbrū pp̄ p̄plexionem
cū materia aut sine mate-
ria corripit: ⁊ nō p̄fecerit ei sca-
rificatio: neq; ep̄timari ex eo qd
cōferre cōsuevit de eis q̄ i libris
pticularib⁹ dicta sunt est neces-
se vt caro corrupta q̄ ē sup̄a ip̄z
remoneat. Et meli⁹ qd ē erit vt
sit sine ferro si possibile fuerit:
qm̄ ferrū plerūq; iuenit tunicas
musculor⁹ ⁊ venarū pulsatiū pi-
culose. Qd si hoc nō cōtulerit: et
corruptio iā in carne p̄cesserit:
necesse erit vt ipsa incidat: et vt
locus incisionis oleo feruente
adurat. Ex hoc em̄ puenit secu-
ritas ab acuitate malitie ip̄s⁹:
⁊ restrigit sanguis exitus: ⁊ na-
scunt sup̄ incisōis locū caro ⁊ cu-
tis extranea: non p̄portionalis:
sed res que magis carni similis
existit propter sui duritiem.
¶ Cūq; incidendi voluntas as-

fuerit: tēta prius erit imittenda
in circuitu ossis voluēdo donec
qd sane teneat reperiat. Et vbi
dolor sit fortior cū tēta imittit:
qm̄ ē termin⁹ sanitatis. Et vbi-
cunq; inueneris laxitatē ⁊ reten-
tiōis debilitatē: totū erit ex col-
lectione ei⁹ qd ē icidēdū. ¶ Qñ
q; autem perforatur illud quod
circundat os quodvis incidere
ita qd foramina circundent ip̄m
Ergo rumpeatur per ipsum ⁊ in-
cidentur: ⁊ qñq; serrat. ¶ Cūq;
hoc facere volueris: separa iter
incidentē ⁊ perforantem: ⁊ inter
carnem vt nō redeat. ¶ Si ergo
ipsum os qd est necesse incidere
fuerit frustum eminens qd non
possit aptari ita vt debet: neq;
sit eius rectificatione fiducia: et
timeatur ne corumpatur ⁊ cor-
rumpat illud qd est coram ip̄so
subleuabim⁹ carnem ab eo: aut
scindēdo: deinde ligādo ⁊ ad di-
uersitatem partis illius extēdē-
do: aut alijs īgenijs q̄ sensus de-
mōstrat. ¶ Et separabim⁹ inter
ip̄m ⁊ mēbrū nobile si ibi affue-
rit cū p̄āntis q̄ ip̄m ab eo elōga-
bunt: ⁊ postea incidem⁹. Et si os
fuerit tale quale est os core: et
fuerit magnum ⁊ neruis ⁊ arte-
rijs ⁊ venis propinquū: ⁊ fuerit
ei⁹ corruptio multa: d3 medic⁹
ab eo fugere absq; ip̄s⁹ icisione
⁊ scarificationē cū ferro vel igne.
¶ De medicatiōib⁹ solutionis
p̄tinitatis ip̄or⁹ vlcēz. Ca. 28.
Solutio p̄tinitatis in ma-
gnis mēbris medicat equa-
tiōe ⁊ ligatura pueniēte q̄ in do-
ctrina restauratiōis dicta est. Et
tibi i suo loco postea veniet cūq;
quiete ⁊ comestione cibi p̄gluti-
natiui in q̄ h̄r fiducia qd ex ip̄so
nutrimentum gñatur cartilagi

nosū qđ labia fracture claudat
z in vnū pducatur sicut cib⁹ qđ sit
de extremitatib⁹ aialū. impos-
sibile em̄ esset os restauret: z p-
prie i corpib⁹ pssistētū nisi sūm
hūc modū: qm̄ nullo mōredibit
ad p̄tinitatē. ¶ Et nos qđ de
restaurationē sermonē exq̄sitū lo-
q̄mur i libris p̄ticularib⁹. ¶ In
tētio aut i medicādo solutiōnē
p̄tinitatis qđ i mēbris accidit
mollib⁹: ē triū p̄ncipioꝝ curam
h̄re. p̄mū eoz ē: qm̄ si cā: fue-
rit fixa min⁹ qđ op⁹: est retinere
illō qđ fluit: z cōstringere ei⁹ ma-
teriā si ipsa fuerit currēs. Et se-
cūdū ē fixurā p̄solidare cū me-
dicinis z cibus pueniētib⁹. z ter-
tiū ē putrefactionē phibere qđ
topl⁹ fuerit possibile. ¶ Cūq̄ ab
vno triū te excusaueris redi ad
cogitādū de duob⁹ remouētib⁹
¶ Tu nō iā scis quō illō quod
fluit retineat. ¶ S; p̄solidatio
fit adiūgēdo labia si adiūgun-
t z exiccādo z comedēdo glutia
tua. ¶ Et scito qđ itētio i medi-
cādo vlcera ē exiccatio. Qđ ē ex
eis nōdū fuerit tm̄ exiccet. Et i
illō qđ ex eis putridū fuerit me-
dicine acute coprosinemittant:
sicut calcātū z alzegei z arsenicū
z calx: qđ si nō p̄tulerint necessa-
ri⁹ est ignis. Et medicina qđ ē cō-
posita ex flore eris mūdificat z p-
hibet morisiois sup̄fluitatē oleo
z cera. Ipsa ergo i hac re medi-
cina existit tēperata. ¶ Et dice-
m⁹ qđ oia vlcera: aut sūt simpli-
cia aut p̄posita. ¶ Et simplicia qđ
dē cū fuerint parua z nil ex eoz
hūiditate corrodet: tunc cōiun-
gēdas erunt ipsorum labia: z li-
gāda custodiendo ne iter ip̄a
aliqd olei aut pulueris cadat

quoniam coolidabuntur. et si
militer magnum de cuius sub-
stantia nil perditum fuerit z cu-
ius vna pars aliq̄ applicari po-
test. ¶ Magni vero cuius p̄tes
applicari nō possunt siue sit fis-
sura siue cōcunitas vel spatium
plena sanie: z iā aliquid ex sub-
stātia mēbru perditū est: cura-
tio est exiccatio. ¶ Si ergo illō
qđ perditū est tantum fuerit cu-
tis z necesse erit vt cicatrice in-
ducat. et hoc quidē p̄ essentiaz
cū stipticis. et per accidēs qui-
dē cū calidis cū ex eis parū qđ
sit adustū supponet sicut alzegei
z calcātū: qm̄ magis iunāt i exic-
cādo: z magis perducūt crustā
nā si multū fuerit: corrodet z in
viceribus augmentū faciet. Si
aut illud qđ p̄ditū fuit fuerit ca-
ro sicut ē i vicerib⁹ p̄fundis: nō
erit festinādū i cicatrizādo ea:
imo p̄mo erit studēdū vt caro
in eis nascat. et caro quidē nō
generat nisi ex eo cui⁹ scicatas
nō multū gradūpmū trāscēdit.
¶ Verūtāme hic p̄ditiōes attē-
duntur de quib⁹ cura est habē-
da ¶ Et ex eis est p̄sideratio di-
sp̄sitionis p̄plexiōis mēbru p̄n-
cipalis: z complexiōis vlcēris.
Qm̄ si mēbru in sui cōplexione
fuerit multe hūiditatis: z vlc⁹
nō fuerit multe hūiditatis: suf-
ficiet siccitas pauca in p̄io gra-
du: qm̄ egrundo nō multū fuit
elōgata anatura mēbru. Sed si
mēbru fuerit siccū z vlc⁹ hūidi-
tatis multe: erit necessariū illō
qđ exiccet i scōo gradu z tertio
vt reducat ip̄s ad suā naturalē
p̄plexiōnē. Et in tēperatis qđ ē
dispositio erit equāda. ¶ Et ex
eis est cōsideratio p̄plexiōis to-
tius corpis. Nā cū corp⁹ fuerit

multe siccitatis: mēb: ū augmē-
tātū in humiditate fuerit tēpa-
tū fm corp^o equale ex tēperamē-
to erit ericēdū. et sīr si corp^o
fuerit in hūiditate augmētātū
et mēb: in siccitate. Et si ambo
ad augmentū deneniunt: tūc si
egressus fuerit ad humiditatez
ampliori ericēbit siccitate. Et
si fuerit ad siccitatē minori eric-
cabit siccitate. ¶ Et ex eis est cō-
sideratio virtutis siccantiū: qm̄
lz ex siccantib⁹ carnē nasci faciē-
tib: siccatio fortis nō querat
sz ericatio q̄ sit talis q̄lis est il-
la q̄ phibet materiā scz supflūā
q̄ descendit ad mēb: qd sit ap-
tū ad hoc vt carnis gñatio sit ex
ea mltū tñ ea querit in siccanti-
bus q̄ non sunt ad hoc vt caro p
ipaz gñet: sz vt cicatrizatio fiat
p ea. Ex eis ei q̄rit vt sint pl⁹ ab-
stergētia: z magis lauātia plus
q̄ siccātia: ex qb⁹ nō querit nisi
cicatrizatio z solidatio zptina-
tio. z q̄s quidē medicine q̄ sine
mordicatione desiccāt: sunt in-
grediētes in genus earū q̄ car-
nē nasci faciunt. ¶ Omne pter-
ea vlcus qd in loco existit h̄ car-
noso est inobediēs ad hoc vt ci-
to medicez z sīr rotūdū. ¶ Me-
dicinis aut siccantib⁹ z stipticis
que in vlcereb⁹ occultis adhibē-
tur sunt medicie mūdificātes: sī
cut mel. Et medicie loco ppue-
sicut diuretica medicinis vlce-
ra instroz vine curātib⁹. Cūqz
cicatrizare voluerim⁹: ponem⁹
medicinas cū stipticitate sua vi-
scosas sicut terra sigillata. Et
scito q̄ quedā sunt vlcereis sani-
tatē phibētia: ex qb⁹ est malitia
cōplexionis mēb: quare studere
debes vt ipm rectifies. z mali-
tia cōplexionis sanguinis q̄ ad

ipm aduenit q̄re succurrere de-
bes cū gñatione boni chimi. et
multitudo sanguis q̄ ad ipsum
fluit zphūctat ipm: cui succurre-
re debes cū eūariōe z subtilitāōe
cibi z faciēdo vt exerceat si pos-
sibile fuerit. Et ossis corruptio
q̄ est sub eo zqd ei trāsmutat sa-
niē. Et h̄mōi qdē curō non ē nisi
ossis illi⁹ melioratio: z ipi⁹ frica-
tio siffricatio totā ipi⁹ corruptio-
nē remouere potit: z accipe ipm
z icidere. ¶ Multoties pterea ē
necessariuz medicanti vlcera vt
secū dferat empla attractiua: vt
eis frustra ossum z res extranee
carni insire euellant. Et si nō p
hibebunt vlcus meliorari. ¶ Ul-
cera qz nutrimēto idigēt ppter
ea vt cōfortatio fiat. et minora-
tōe nutrimēti ppterea vt saniei
materia restringat. Et iter hec
duo pua existit diuersitas: qm̄
sanies debilitat: quare cōforta-
re necesse est z multiplicat: q̄re
necesse est nutrimentū phibere.
Medic⁹ ergo de hoc solit⁹ eē
dz. ¶ Cūqz vlc⁹ i pncipio fuerit
nō dz eger balneū ingredi: neqz
ipza q̄ tāgere catā: qm̄ attrahet
ad ipm q̄ in apate augmentaz
faciet. Sz cū vlc⁹ q̄uerit z sanie
fecerit fortasse tūc facile fiet ei.
¶ Omne pterea vlcus qd cito re-
uertit postqz carne repletū est z
cōsiderari dz: est in semita pue-
niēdi ad fistulā: debes q̄ sp itue-
ri colorē saniei: z colorē labiorū
vlcere. z si pl⁹ multiplicabit sūa
multiplicatōe nutrimēti ēibi al-
fale. ¶ Loqmur q̄ nūc de cura-
tōe alfale. Et dicam⁹ qm̄ pter-
ea q̄ alfale est p̄nititatis sofo-
znt infra cutē pfundā: manife-
stū ē q̄ opz vt ei⁹ medicamina
sint fortiora q̄ ei⁹ qd discōoptū

Liber primus.

est. Et poterea q̄ multū sāguis
ad ip̄m fluit: est necessariū illud
q̄ illū resoluit. Verūm op̄s vt
ei⁹ resolū sit cū mltā siccitate vt
ñ resoluat q̄ ibi sūle ē: et faciat
lapidē q̄ ibi spissus est. ¶ Cūq̄
ex resolūtōe p̄fecerim⁹ illd q̄ no
bis necesse ē debem⁹ apponere
cōsolidatiū q̄ sit desiccatiū:
ne sit sanies i p̄canitate q̄ exire
hvaleat: fiat lapis: et postea q̄ li
bet cā putrefiat aut eradicet⁹
redeat cōtinitatis solo. Cūq̄
aut alfafe fuerit pfundior: scari
ficabit⁹ loc⁹ vt medicamē magis
penetret. ¶ In medicādo at al
fafe et tūsiōne lenē fortasse suffi
ciet sloborhonia. ¶ Qd si alfa
se fuit i p̄m: cū p̄cussioe medicet⁹
pū: p̄cussio medicamib⁹ p̄cussio
ni apt⁹ donec sit possibile medi
cari alfafe. Et alfafe q̄dē si ma
gna fuerit: medicabit⁹ cū siccāti
bus. ¶ Et si fuerit pua vt pūctu
ra ac⁹ dimittat⁹ eē ei⁹ ipsi nāe: si
nō fuerit venōsa pēdēs: aut fue
rit for⁹ doloris aut si tetigerit
neruū: et timeat⁹ ide ap̄atis gha
tio et pulsatio. ¶ In cōtōsiōe at
sufficit mollis ligatura: nō dolo
rosa: et vt sup ipsam ponant⁹ me
dicamē cōtōsiōni apta. ¶ In
his aut q̄ sunt sicut casus: et p̄cul
sio necessaria ē sloborhonia ex
pte diuersa. Et subtiliā dū ē nu
trici⁹: et dimittēda est caro: et q̄
sūt sicut ip̄a. Et regēd⁹ ē ex apo
simatib⁹ et potiōid⁹ scriptis ad
hoc i libris p̄ticularib⁹. Sermo
nē ē i solumib⁹ cōtinitatis fa
ctis i neruis et ossib⁹ reseruabi
m⁹ posteri⁹ ad libris p̄ticularēs.
¶ De canterizatione. Ca. 29.
Canterizatio est medicamē
valde vite iuuans: ad p̄
hibendum ne corruptio sparga

tur: et ad confortandum mēbrum
cuius p̄ponē volum⁹ rectifica
re: et ad resolnēdum mās corrup
tas i mēbro retētas: et ad restri
gēdū sanguis flurū. ¶ Res p̄o q̄
cauteriū sit meli⁹ est aurū. Et
loc⁹ q̄dē q̄ cauterizat⁹: aut ē ma
nifest⁹: et ponit cauteriū sup ip̄s
sensibilis. Aut est pfund⁹ iteri⁹ i
mēbro: sicut i naso: aut ore: aut i
ano. Et h⁹ i q̄dē forma idiget su
p q̄ p̄dāt⁹ q̄ sit sicut tale: aut ma
gra in aceto infusa: postea ponat⁹
sup ip̄as pāni ad rosacea vebē
mēter i fridati aut succis aliq̄b⁹
Et mittat⁹ cānalē ita vt loc⁹ can
terizādus ei⁹ bncella fiat: de h
i mittat⁹ cauteriū p̄terea vt ad
locū pueniat: et in circuitu non
impediat⁹: et p̄pue cū cauteriū sub
tilius fuerit: q̄ forme vacuitas
ne laterib⁹ forme obuiet. Can
terizato: p̄terea sibi cauet⁹ dē
ne fortitudo canterizatōis ip̄i⁹
ad nervos p̄ueniat: hūg ad cordas
neq̄ ad ligamēta. ¶ Qd si p̄p
guinē qui fluit canterizaueris:
oportebit vt canterizatio sit for
tis: iō vt crusta grossitiē habeat
et spissitudinē ne cito cadat qm̄
ex casu cruste canterizatōis fa
cte p̄pue vt carnē corruptā p̄oq̄
cias: et vt sāguis flur⁹ p̄hibeat⁹
ueniē ad malū d̄teri⁹ eo q̄ erat
¶ Cūq̄ cauterizaueris p̄pue vt
carnē corruptā p̄icias et min⁹
sani scire voluer⁹ erit vbi dolet
Et fortasse necessariū erit tibi cū
carnē canterizare os q̄ ē subea:
et sup ip̄s morari dōec tota ip̄i⁹
destruat⁹ corruptio. ¶ Cū q̄ fue
rit q̄ sit sic craneū subtili⁹ ip̄as
opare ita vt cerebrū ñ ebulliat
neq̄ ipsius pāniculi corrigenē.
Et in alio osse ab ip̄o nō cures
perquirere.

De sedatione doloris. Cap. 30.

Iam sciisti dolorum causas in duarum comprehendi diuisionibus. scilicet mutatione complexionis subito: et solutione continuitatis. Postea sciisti quod postremum diuisionis earum puenit ad malitiam complexionis calide: aut fride: aut humide: aut sicce absque materia: aut cum materia chimosa: aut ad vetustitatem: aut aputa. Dolor ergo sedatio ex ebrietate harum causarum erit. Et iam sciisti qualiter vniuscuiusque earum contrarius sit. Et sciisti quomodo malitia complexionis rapa et vetustitas medicetur. Et omnis quidam dolor: qui sit fortior: iterum fit quoniam ex eo in primis accidit frigiditas corporis tremor: postea fit pulcherrimus: deinde destruitur: et postea moritur. Et ad summum id quod dolores sedat: est aut id quod complexionem mutat. Aut quod resoluunt materiam. Aut quod stupefacit. Et stupefaciens quidam remouet dolorem quoniam destruit sensum membri eius. Non sensus non aufert nisi propter vnam duarum causarum: aut propter multam infrigidationem: aut propter multam ventositatem que est in opposita virtuti illius membri. Et ea que sunt facilius: sunt ex summa eorum quod molliter resoluunt qualia: sunt anetum: et semine lini et mellilotum: et camomilla: et semina apii: et amigdale amarum: et ois res in primo gradu calida: et propter quod fuerit cum ea glutinosa diuersa si cut gummi prunorum: et amilum: et cerusa: et crocus: et laudanum: et alcarum amomum: et caules: et napi: et rapum: et ma eorum: et adipem: et si opus cerat: et tolera sicut dicemus in antidotorio: et veteris soluetur et euacuatur

quocumque modo fuerint: sunt istiusmodi. Et si fuit quidam facientia fuit ad a posteuacuatur: sine cessariu fuerit euacuare donec materia restringas quod ad membrum descendit: et etiam illud torum quod aputa maturatur: aut quod ea aperit. Cuiuslibet aut stupefacientis fortius est opium. Et ex eis sunt poma mada drago: et eius semine: et cortices radices ipsi: et papauer: et belligi: et usquamum: et solatrum putrefaciens. et semine lactucarum: et ex eis sunt nix et aqua frigida. In doloribus propterea multoties accidit error: quoniam eorum cause erunt extrinsece sicut calor: aut frigus: aut cernis: calidus eminens: aut loci corruptio aut casus quod sit in ebrietate: aut alia ab his: et quod eorum cause in corpore. Et puenit error: Quia propter scire de his hoc cognoscere: si ibi repletio: aut non: et sunt tibi cause repletionis nate. Quoniam et cum aduenit exterius deus iterum sit maxima: sicut cum aliquis bibit aquam frigidam et accidit ei fortis dolor in pectore machi et epatis. Et multoties quidam non est multum necessaria eum et sibi sita: quoniam sepe sufficit sibi balneum et fortis somnus in eo. Et sicut quod comedit rem calidam refert ei fortis capitis dolor: et sufficit ei aqua frigida bibere. Et quoniam quod est resti quod fiducia est quod dolor ea remoueat ut tarde operans ita quod dolor ille versus ad horam illam tollerari non potest: sicut eum materiam idoloris facientis colice refert in illis intestino: aut cito operans est et ex ea timeat finis vehementer malus: sicut stupefactio membri dolentis in colica cum medicinis quod hoc operari solentur medicus in hoc ambiguit. Quod si bone mensuratio nis fortitudine habere: ut sciat

qđ duoz tēpor sit longius aut
tēpus firionis virtutis: aut tps
doloris. Et ē qđuarū rerū sit ei
deterior: an dolor: an mal⁹ finis
q̄ ex stupidatōe timef: vt eligat
studiū ei impēdere qđ magis ē
impediēs. fortasse em̄ si dolor
remāserit fortitūdie suiz magni
tudie iterficiet. z stupefacio for
sitā nō iterficiet: lz ex alia parte
ipediat: cui⁹ impedimētuz fortasse
corrigere poteris: z redibit forti
tā: z tu redibis medicīna pueniē
te. ¶ Et pter hoc totum stupefa
ciēs cōpōnē considerare debes
z ipi⁹ q̄litatē: vt qđ ex eo ē faci
li⁹ dones: vt tribuas id qđ est
cū suis tyriacis ppositū: nisi res
fuerit maxima q̄ forti indigeat
stupefactiōe. Sūt pterea mēbra
de qđ⁹ nō curam⁹ z si eis suppo
nas narcotica: qm̄ nō ide ad ve
hemēt malū finē pueniūt sicut
dentes cū eis apponit stupefa
ctiū. et fortasse qđ ē etiā bibe
re erit meli⁹ in hmoi sicut bibe
re qđ stupefaciat propter dolo
rē oculi: qm̄ ex hoc minor mali
tia prouenit oculo q̄ vt interi⁹
ponat. et fortasse facile erit cor
riger malitiā q̄ ex potu alijs ac
cidit mēbris: in eo aut qđ ē sicut
colica magnificat malus finis
qm̄ materiam augmentat frig⁹
z cōgelationē z clausurā. ¶ Am
plius stupeficientia plerūq;
sedāt dolorē propterea qđ dormi
re faciūt quoniā somnus ē vna
ex causis ipsius sedatiōis dolo
ris: z proprie quādo cum eo fa
cta fuerit fames z in dolore ma
teriali. ¶ Et stupeficientia qđ ex
cōposita quorū fortitudines alie
debilitant medicine sicut tyria
ca sunt magis secūra quē admo
dū filoniū z troscici qđ⁹ nomen

pōit ternariū sz eoz stupefactio
est debilior. Qđ aut ex eis est re
cēs maiors est stupefactiōis. et
i antiquo fere nullā stupefactio
z qđ est mediū. ¶ Et ex dolorib⁹
quidē q̄ sunt mīte fortitudinis
z sunt ad medicādū faciles s̄ q̄
busdam hōis sicut dolores ven
tosi quoniam quandoq; sedant⁹
z sufficit vt super eos aqua calī
da euacuet. Verūtamen in hoc
timor existit vnde ab eo tibi ca
nere debes qm̄ plerūq; causa
erit apostema z existimabit qđ
sit ventositas. et si fortasse sc̄m
fuerit ei embroca ex aqua calī
da z precipue in sui principio ei
affert magnum malum. et pre
ter hoc qñq; impedimentum vē
tose efficit cum ventositatem re
soluere nō poterit z in quātita
tē ipsius spath angmētū faciet.
¶ Et vaporatiōes ēt sunt ex me
dicatiōib⁹ v̄tositatuz. et ex eis
qđ ē melior est cū qua ē id q̄ eric
cat sicut nullū nisi in mēbro fue
rit q̄ illud tolerare non valet si
cut ocul⁹. fiat ergo vaporatio
cū pānis. ex vaporatiōibus ēt
sunt que cū oleo calefacto fiunt
z ex vaporatiōib⁹ qđ ē fortib⁹
est vt oroborū farina cū acetoco
qua⁹ z poſtea sicce⁹ z fiat ex eo
vaporatio. z minor cā ea est vt
furfur coq̄t sicut hoc. Salis aut
vaporet pūgitū⁹. Sz nullū est
meli⁹ z debilior. z plerūq; etiā
fit vaporatio ex aq̄ in vase pos
ta q̄ est icolumislenis: z opatio
nē efficit q̄ nominauimus si il
lud nō fuerit obseruatū. Vtose
ē cū igne sunt istiusmodi: sunt
fortes in sedādo dolorē v̄tosi.
z si eas iterū adhibueris dolor
pēit⁹ d̄struet. Verūtamen plerūq;
eis accidit illud qđ prouenit ex

eo qđ dixim⁹. Et sedātib⁹ pterea dolore ē molliter lōgo tpe incedere pp illō qđ i ipō existit ex pte faciendi fluxu. Et silt⁹ adipes subtiles noti: et olea q̄ noiaum⁹: et dulcis cantilena: et ppe cū ex ea puocat somn⁹. Et occu pari in eo qđ gaudiū efficit: dolous vehementiam sedat.

¶ In quo p̄cipitur a quibus curationibus incipiamus. Ca. 31.

Cum multe piugūtur egri-
tudes ab ea icipere debe-
mus i q̄ vna hāz triū ppuetas
existit. Una eaz ē q̄ alia sana-
ri nō p̄t a hāz ipa sanat: sicut a p̄a
et vlc⁹ cū piugūtur. Medicamur
em̄ a p̄a donec pplexioismalitia
q̄ cum eo venit: remoueā abiq̄
cui⁹ sanatiōe vlc⁹ sanari nō p̄t
postea medicamur vlcus. Et
scda eaz est cū vna egritudo cā
fuerit alteri⁹ sicut cū occidit opi-
latio et febris. Medicamur eniz
opilationē p̄us: deinde febrem.
Et si nobis necessarium fuerit
opilationē apire cū eo in q̄ aliq̄
existit caliditas nō curabim⁹ de
febre. Et medicamur qđem pul-
monis a p̄a cū desiccatus et nō
curabim⁹ de febre qm̄ impossibi-
le ē vt febris remoueā cā ipsi⁹
remanēte. Et cāe quidē ei⁹ sana-
tio ē ericatio q̄ febrī nocumētū
facit. Tertia vō cū fuerit vna
earum de q̄ maior sollicitudo sit
hūda sicut si piungat sinochus
et paralytis. Medicamur em̄ si-
nochū extinguēdo et siobotho-
mādo: et de palyi nō curabim⁹.
Cū autē egritudo et accides cō-
iungūt: a sanatiōe egritudinis
incipiem⁹. Et si accides supae-
rit: tūc accidētis curā habebim⁹
et egritudinē nō p̄siderabim⁹: si
autē i colica dant⁹ stupefaciētia:

ppterea vt doloris fortitudo re-
moueā. Ipi colice impedimē-
tū faciat. Et cū hoc qñq̄ tarda-
mus q̄ facere debeamus pp sto-
machi debilitatē: aut pp vētris
fluxū q̄ p̄cessit: aut pp pntē nau-
seā. Et qñq̄ nō tardam⁹ s̄ opā-
mur: et tñ nō totā remouem⁹ cāz
sicut in egritudine spāsmi nō ei-
torū expellim⁹ humorē: imo ex
eo aliqd dimittim⁹ vt ipm̄ spā-
mosus remoueāt motus ne hu-
morem resoluat naturalem.

¶ Operationis sigillatio et
gratiarum actio.

Sit q̄litas hui⁹ nri sermōis
cōpendiosi de pncipijs vni-
uersalib⁹ doctrine medicinalis
sufficiēs. Deinceps autē labo-
rem⁹ vt de simplicib⁹ medicinis
librū cōponam⁹ si de⁹ voluerit.
Et ipē qđē nos inuabit: cui sint
grates sim sui innumerabiles mi-
sericordias. **¶** Finis.

¶ Explet⁹ ē liber primus cano-
nis: quē pūnceps Aboli Abi-
sceni de Medicina edidit.

¶ Liber canōis Quartus icipit
de egritudinib⁹ p̄cularib⁹ q̄
cū accidūt nō appropiāt vni-
mēbro: p̄tines septē fen: de q̄
bus hic ponunt⁹ puma tertia
quarta: et quinta fen quarti.

¶ Fen puma est de febribus: et
continet quatuor tractatus.

¶ Tractatus pūmus de febre
ephūmera.

¶ De diffinitōe febriū et gene-
ribus febriū. Cap. pūmum.

Febriū ē ca-
lor extrane⁹ accē-
sus i corde: et pce-
dens ab eo medīa
tibz spū et sāgui-
ne p̄ arterias et venas in totum

Liber quartus.

corp⁹: et inflāmaſ i eo inflāmatiōe
q̄ nocet opatiōib⁹ naturalibus
non ſicut caliditas i rez laboris
cū nō vltimaf: et ipedit opatio
nē ita vt retineat. ¶ Et ſunt qdā
hoim qui diuidūt febres i duas
diuiſiones pimas ſcilicet in fe-
brem egritudinem: et in febrem
accidens. Et ponunt febres apa-
tum de genere febuis accidens.
¶ Et intentio qdē ſermonis eo-
rū eſt q̄ febris egritudinalis eſt
illa inter quā et cām que non eſt
egritudo nō ē mediū: ſicut febris
putredinis. Putredo ei ē cā ei⁹
abſq̄ medio et nō ē putredo i ſe
ipſa egritudo: imo ē cā egritudi-
nis. febris vero apoſtematis ē
accidēs apoſtemati exuſtēs dū ē
apā ſequēs ipm: et apoſtema eſt
egritudo in ſeipſo. Et cōtradice-
di quidem ineſt vt dicat. Qm̄ ſi
ppter ea q̄ febris apoſtemat⁹ ſe-
quit⁹ caliditatē ei⁹ et ſequitur ex
dolore ipſius eſt ſiſte vt ſit febris
accidēs: tūc op⁹ vt ſit plurimū
februū ephimerarū accidens. Et
ſi ipſa ſequitur putredinē q̄ eſt i
apoſtemate tūc apoſtema nō eſt
cū ipſo. Cā igit⁹ eius q̄ eſt eſſen-
tialis eſt putredo: et apoſtema
non eſt cā ei⁹ niſi p accidēs. Et
dicemus q̄ non ſignificauerunt
p febrem accidens hoc: imo non
intellegerunt p eā niſi q̄ ipſa ſe-
quitur apoſtema hoc: et inue-
niunt eam p inuentionem apo-
ſtematis. Similiter ergo eſt di-
ſpoſitio feb. ium putredinis per
comparationem ad putredinē.
Verū occupatio in huiusmodi
cōtradictionibus eſt illud qd nō
conferit in ſcientia medicine ali-
quid et facit medicum pcedere
ex arte ſua ad inq̄ſitiones: q̄ for-
taſſe impediunt ipſum ab arte

ſua. Proceſſamus ergo ſz id qd
conſuetum eſt. Dicamus ergo
quod ppter ea febres apoſtema-
tam et opilationum ſunt febres
accidēs: et alie febres ſūt egrit-
tudines: tūc conueniens eſt vt
dicamus. Quoniam ppter ea q̄
omnia que ſunt in corpore hois
ſunt tria genera ſcz. Mēbra con-
tinentia illud quod eſt in ei⁹ de
hūiditatib⁹ et ſpiritibus: quorū
ppatio eſt pparatio parietū bal-
nei. Et hūiditas recōdita: et ei⁹
cōparatio eſt cōparatio aq̄ bal-
nei. Et ſpūs animalis vitalis et
naturalis et vapores effuſi: et cō-
paratio eorū eſt comparatio
aeris balnei. Et aer balnei quā-
do infrigidat illud quod eſt vi-
cinum ei non oportet vt ipſe ex-
tinguatur: imo poſſibile eſt vt
remaneat et redeat: et calefaciat
illud quod ei vicinum eſt. Simi-
liter eſt vnum iſtorū trium ge-
nerum extra quod nō inuenit⁹ i
homine genus corporeū. ¶ Cā
ſi accendatur febris in membris
radicalibus accenſione prima ſi-
cut accendiſ aduſtio. verbi gra-
tia vt in parietibus balnei: aut
per ſollem ferrarij: aut per ollā
coci tunc illud genus februū no-
minatur febris ethica. ¶ Et ſi ac-
cenditur febris accenſione pri-
ma in humouibus: deinde accē-
datur ex eis in mēbris ſicut ac-
cidit vt effundatur aqua calida
in balneo et igniantur latera
eius cauſa eius: aut ius calidū
in olla vt accendatur olla cauſa
eius: tunc illud genus februm
nominatur febris humoris. Et
ſi accendatur febris accenſione
ſua prima in ſpiritibus et vapo-
ribus. deinde accendatur ex eis
in membris et humouibus ſicut

Tractatus primus. 650. cccij.

accidit vt perueniat ad balneū aer ignis q̄ accendatur i eo: & calesciat aerē eius & perueniat ad aquā & parietes: tunc gen⁹ illud febris nominatur febris ephimera: qm̄ ē accēsa in resubtili que resoluit cū velocitate. Et raro p̄trāsit diē cū nocte sua nisi p̄uertat ad gen⁹ illō febrū. Hec ergo diuisio febrū est p̄ modū p̄p̄quū diuisiōi eueniēti per differentias. ¶ Et diuidūt febres alio mō. Vt em̄ q̄ de febris sūt febres acute. Et de eis sūt nō acute. Et de eis sūt chronice. Et de eis sūt nō chronice. Et de eis sūt nocturne. Et de eis sūt diurne. Et de eis sūt salubres recte. & de eis sūt habētes accidentia horribilia. & de eis sūt dimittētes. & de eis sūt inseparabiles. & de eis inseparabiles sūt qdā qb⁹ sūt remissiones: & de eis sunt quibus sūt itēsiōes. & de eis sunt qb⁹ sūt exortiationes. et de eis sunt siles. & de eis sūt frigide habentes rigores aut horripilationē. & de eis sunt calide & de eis sunt simplices. & de eis sunt composite.

De p̄paratis ad febres. C. 2.
Dixerunt quidam q̄ corpora vehementius preparata ad febres sunt corpora calida & humida & proprie cum humiditas ē fortior caliditate. & isti quidem sunt fetidi sudoris et vīne & egestionis. & corpora calida & sicca iterum sunt: p̄parata ad febres caliditas. & incipiunt prius ephimere: deinde festinant ad putredinem & adustionem. & quandoq; faciunt cadere in ethicam: & sequūtur eaambo que equantur in humiditate & siccitate & dominatur

caliditas. ¶ Et ista sūt de genere eoz in qb⁹ incipit febris vaporis calidi: deinde p̄mutatur ad febrē humor. ¶ Postea illa l quib⁹ equant calor & frig⁹ & multiplicat humiditas. & istis quidē febres putredinis accidunt s̄ plurimū incipiētes. ¶ Et corpora frigida & humida & frigida sunt longiora corpora a febris & proprie ab ephimera.

De hōis februm. Ca. 3.

Febrium hōis sunt sicut reliquarū egritudinū principium & augmentū: & status ap̄ vltimū & declinatio. Et sunt q̄ p̄ticulares cause cuiusq; paroxysmi. ¶ Et timor est a principio vsq; ad statum. Apud declinationē vero nō mouit eger ex ipsa febre: nisi per id qb⁹ dicem⁹ de causa cōmuniter. ¶ Et principium quidem est hōia qua calor naturalis p̄focatur a materia submersa in membro tandiu donec non appareat maturatiōi aut diuersitati eius p̄tate maturationi vestigium. Et principium quidem est inventū in omni egritudine. Verū qñq; occultatur: sicut est eius occultatio i sincho & epilepsia & apoplexia. Et quandoq; principium est occultum paucorum accidētium & existimatur q̄ non sit principium in ea. Et similiter quādoq; in die primo febrium acutarum videntur nubes & signū maturitatis: & existimat q̄ non sit ei principium: & nō ē ita. ¶ Et augmentū qdē est hōia in qua cōmonet caliditas innata ad resistendū materiei motu manifestō & apparēt signa digestiōis: aut signa tria digestiōi. ¶ Et status est hōia in qua vehemēs

Liber quartus. Sen. j.

est pugna inter naturā et materiam et apparet victoria vniū abarū earū super aliam et est hora pugne. Et ei⁹ spatium est in habetibus paroxysmos acutos paroxysmus vnus. Et non cognoscitur nisi per illum qui sequitur ipsum aut duo paroxysmi. Et cognoscitur in tertio ei⁹ id quod non addit super illos abos in pluribus: nisi egritudinibus macroniis. Forasse enim assimilatur paroxysmi plures in oibus indicibus suis. Et illic apud statum completum vestigium digonis: aut contrarium eius. Et de clinatio quod est hora in qua calor innatus tam dominatur materiei et vicit eam: et existit in aggregationis eius separatione s. rei post rem et tunc alleuiat caliditas caloris occulti: et expellit ad extremitates donec resoluitur multoties igrossat. Et status quod diuersificat in egritudinibus. Egritudinum enim valde acutarum longinquior stat⁹ est usque ad quatuor dies. Et febres ephimere sunt de hac summa verumtamen ipse non numeratur acute quoniam non sufficit in acuitate egritudinis ut sit status eius prim⁹ imo sit de egritudinibus huiusmodi timore. Et sequuntur eas febres acute absolute non valde: et sunt ille huiusmodi stat⁹ puenit usque ad .14. dies quod est supra id. Et cognitio quod egritudinum acutarum in ordinibus suis et cronicarum est inuatiua in regimine cibi egrum quod dicimus in sequentibus. Et plures quod febrium complent principium et augmentum et statum in paroxysmo vno: et faciunt paroxysmum alium declinando. et febres quidem diuersificatur in his temporibus. et de eis quod sunt quare augmentum plon

gatur. Et de eis sunt quarum declinatio prolongatur.

De cognitione horarum vniuersalium egritudinis et proprie status. Cap. 4.

Cognitio horarum egritudinis vniuersalium quoniam est ex specie egritudinis. Nam spasmus sicc⁹: et epilepsia et apoplexia et squinnaria sunt ex acutis valde et tertiana pura et caupon de acutis non valde. et quartana et paralytis de macroniis. et quoniam ex motu egritudinis. Nam si paroxysmi sunt breues signum quod status est proprius: sicut tertiana pura. Tercius enim paroxysmus ei⁹ est ex tribus horis usque ad .14. horas. Et si sint plures significat quod materia est grossa: et stat⁹ longinquior sicut in tertiana non pura. Et si fuerit illic paroxysmus: imo materia ei⁹ fuerit acuta sicut sinochi tunc egritudo erit acuta. Et si fuerit signa ei⁹ signa mae fride grosse: aut declinis ad grossitudinem: tunc egritudo non erit acuta. Et si remanserit cum dispositione sua tunc egritudo non erit illius acuitatis. Et quoniam est ex virtute egritudo celeriter aduenit debilitas: que est egritudo acuta. Aut non apparet illud: et egritudo si acuta. Et quoniam ex etate et tpe. Nam in tpe calido et etate calida festinat stat⁹ egritudinum. Et in temporibus frigidis et etate frigidis tardat status egritudinum. Et si mulier est dispositio regionum. Et ex pulsu. Nam si est velox frequens magn⁹: tunc egritudo est ad acuitatem declinis. Et si non: tunc non est acuta. Et ex rigore. Nam si est pluri spatium: tunc egritudo est declinis ad pluitatem. Et si est breuis spatium: tunc egritudo ad acui

tate tēdit. et quādo nullo modo est rigor. tunc abbiēniatur ei⁹ extēsiō. ¶ Et cognoscūt hore egritudinis qñq; ex pre horarū paroxisimorum. Nā si fuerint procedētes sūm antecessio nem supfluentē ita vt vn⁹ antecessat superfluitatem alteri⁹ tendens ad additionem: tūc egritudo erit in augmento qm̄ de egritudinib⁹ sunt que currunt vlsq; ad finem horarū suarū sūm augmentū: et sunt quādoq; de genere tertiane: et de gñe astidue. Si aut steterit antecessio et steterint superfluitates: tunc sine dubio erit egritudo in statu. et seruans horam vnam est longi spatij. et si postponuntur tūc egritudo est in declinatione. et est sūm cognoscit dispositio horarū ex augmento accidētium febribus et statione eorū et declinatione ipsorū. ¶ Et ex additione paroxisimorū eius in longitudine et breuitate ipsorū: et fortasse diuersificāt et n̄ assimilāt. ¶ Et qñq; cognoscunt ex dispositione euacuationū. Nā cum accidit in paroxismo aliq; sudor aut vētrū fluit⁹: et paroxisim⁹ secundū qd est post ip̄s est in silitudine vehementie primi et fortitudine ei⁹ aut supra ipsarū: tūc euatio ei⁹ est pp multitudinē: nō pp fortitudinē: et egritudo indicat lōga. ¶ Et qñq; cognoscunt ex pre digestionis et contrarij digestionis sūm qd diximus. verbi grā cū apparet spiritū cū digestionē aliqua: aut vna in qua est nubes aliq; tūc est principij augmenti. Deinde qñq; multiplicat illud et apparet aut sūm ei⁹: tūc est status. Et iterū quādo apparet digestio

aut p̄trariū ei⁹ velociter exspirato aut nube: tūc scias q status est p̄pinquus. et si tardat: tunc scias q status est longinquus. ¶ Cognitio aut horarū paroxisimorū sic accipitur. ¶ Nam hora p̄cipij paroxismi est hora i q coartat pulsus: et tu iā scinisti intētiōē ei⁹. et plumbens sit color extrematū et infrigidat extrema et p̄pe extremitas auriarū nasi vlsq; ad horā i q sentitur sparsio caliditatis. et qñq; associant p̄cipio alteratio coloris et pigritia et āgustia et tarditas morū et pfūditas somni et mollificatio palpebrarū. et sūitas sermōis et horripilatio int̄ spatulas et dorsū: et fortasse accidit in eo rigor fortis. et qñq; accidit curs⁹ saline et salt⁹ temporis et tinnit⁹ aurij et sternutatio: et p̄motio mēbroꝝ corpis. et vehemēt⁹ qdē obilitat h̄r⁹ pp debilitatē q est in p̄cipio aut statu. ¶ Et hore augmenti medietas priā ē hora in q pulsus incipit apparere et magnificari et velox fieri: et spargit calor in toto corpe sūm eq̄litate. et medietas ei⁹ altera ē hora in q nō cessat hec caliditas sparsa cū eq̄litate augmētari. ¶ Et hora stat⁹ ē hora i q rmanet calitas sparsa cū eq̄litate et accētia cū dispōe sua: et p̄h̄ sit maior q̄ vnq; et sit vehemēt⁹ vlor et frequens. ¶ Et hora declinatiōis ē hora in q incipit diminutio: et incipit pulsus tēperari et equat. Deh̄ illa in q incipit corp⁹ sudare et pducit ad eradicationē. ¶ Et multoties quideq; accidit ap̄ mortē dispositio q est sicut declinatio: et est q̄si eger euaserit et nō oportet ei tu occuperis in

hoc imo cognoscasdisponē pl-
sus: an magnificet et fortis fiat.
Et si tibi videt: ponā tibi exē
plū de tertiana. Attēde qd cū
tertiana i plurib⁹ disponib⁹ in-
cipit horripilatio deī frigus
et rigor: postea sedat rigor: et mi-
noratur frig⁹: et incipit calefa-
ctio: postea equat calefactio:
deī addit: postea stat: deī in-
cipit minui vsqueq⁹ eradicet.
Et scias qd egritudo qnq⁹ p-
logat: at pp multitudinē mate-
riel. aut pp grossitiē ei⁹. aut pp
frig⁹ ei⁹. et qnq⁹ adiuvāt ad il-
lud tps frigidus: et regio frida:
et eras solida: et obilitas calor:
ināt: et soliditas corporis.

De sermone vniuersali de
febris ephimeris. Cap. 5.

Cause oīz speciez feb. ephi-
mere sūt cause pmitiue ca-
lefactiōis eēntialit⁹: et calefacti-
tes p accis: de summa occurrē-
tiū et assumptoz. s. in cibo et in
potu. et passionū corporearū et
aialiū: et ex dolorib⁹ et apatib⁹
apparētib⁹: et sūt eis ex oppila-
tiōib⁹. Qrū cā nō ē pmitiua. et nō
pueniūt cause earū cū vehemē-
tia sua ad h⁹ p trāseat illō qd
ināmat spm: nā si p trāseat il-
lud: faciūt eadē et ethica: aut in
specie febriū hūorū quā dice-
mus. Cause em pmitiue plerū
q mouēt antedētes. Qd si mo-
uerit eas ad putredinē: erūt fe-
bres putredinis. et sunt quidaz
hoīm q existimāt qd feb⁹ ephi-
mera nō sūt nisi ex labore spūs
et corporis: et illō ē error. At iste qd
de se. fm plurimū recedūt i die
vno: et raro p trāseūt tertiu diē.
Nā si p trāseāt illā qntitatē: exi-
stimat de eē earū q ipse pmu-
tant. et intentio qdē pmutatio:

nis ē q retētio caliditatis p trā-
sit spm: aut ad corp⁹ aut humo-
rē. Et sint de hoīb⁹ q dicāt ipsa
qnq⁹ remanet sex dieb⁹: et cōsu-
mit itēgra p sūtitiōe: cui nō eēt
sitis si pmutaret ad gen⁹ aliū.
Et h⁹ qdē se. ē facil⁹ curatiōis
et difficilis cognitiōis: et sūt p-
cipiū ethice. Et hoies qdē ve-
loci⁹ cadētes i feb. ephimeras
et qd vehemēt⁹ ledūt ab eis. si er-
ret i eis: sūt illi i quib⁹ calor et sic-
citas sunt magis vincētes: qm
pueniūt velocit⁹ ad ethicā et ter-
tiana. Deinde illi i quib⁹ calor
est pl⁹. Deī illi in quibus est
plus siccitas. Et cū illi qui hnt
cōplexiōne sicca et calidā acci-
dit fames et adueniūt cū ea vi-
gilia et labor animalis et labor
corporeus festinat ad ipm feb.
ephimera cum horripilatione
quadam. Quod si nō succurra-
tur et cibetur statim. festinabit
ad ipsum se. putredinis.

De signis propriis febriū
ephimerarū distinguētib⁹
eas ab alijs. Ca. 6.

De proprietatib⁹ earū est
q ipse nō sūt a causis an-
tecedētib⁹. Neq⁹ incipiunt cū
coartatiōe. Et est q ipse nō inci-
piunt fm plurimū cū rigore et
frigo: et extremitatū et p fonda-
tiōe caliditatis et declinatiōe ad
pigratiā et somnū et submersiōne
pulsus et subtilitatē ei⁹ et diuersi-
tatē ei⁹ et pauritatē ipsi⁹. Imo
fortasse accidit in pncipio earū
silitudo frigoris et horripilatio-
nis et puctio cui⁹ cā ē vapor. Chi-
mi mali et remouet velociter. et
accidit s⁹ raro rigor: pp multi-
tudinē vaporū ledētum lacer-
tos propter punctionem suam
supflua multitudine. Et est ei⁹
ināmatio

Inflammatio non mordicativa
aspera: imo bona sic caliditas
corporis laborat: et ebrii. Et
cum tria in primo die digesta et pul-
sus bonus: tunc iudica quod sit fe-
brimera. et illud ideo quoniam vi-
na non alterat in ea inquantum ipsa
est ephimera. et est sedime eius
digestum non declinat ad colorem hu-
moris. et quoniam nubes eius pedes.
et quoniam est naturalis color. et quoniam
quod accidit ut non equet color eius
in eius substantia est equalis et non al-
terat color eius: nisi propter id quod
associat ei de causa alterationis
vive quoniam non sit illic febrimera
ex eo quod dicemus in tertiana et
sibilis eius. Et pulsus est declinans ad
spissitudinem et fortitudinem: et ma-
gnitudinem: nisi ea quod est a passio-
nibus debilitantibus: et nisi fuerit in
stomacho humor mordicativus
aut frigidus: aut causa alia de his
que mutant pulsum preter febrem.
Et raro quidem diversificat. si
vero diversificet: erit ei ordo.
Nam si diversificet illud tunc
erit propter causam aliam ante-
cedente febri aut vicinante ei: si
est labor vehemens: aut mordi-
catio vehemens in sibilis: et sibilis
his. et quoniam accidit ut induret
pulsus propter frigus vehemens et in
spissans et infrigidans: aut propter ca-
liditatem solis vehementer exiccans
tunc: aut propter vehementer laboris exic-
cantes: aut famem: aut angustias:
aut vigilias: aut evagationes. et
quoniam festinat in eo dilatio et
tardat restrictio: et non festinat pro-
pter naturalis nisi raro et cum velocita-
te pauca: quoniam necessitas eva-
gationis in eo est vehementior: quoniam ne-
cessitas educendi vaporis corru-
ptum. vapor: nam in eo non est cor-
ruptus comparatione sui ad equa-

lem: imo est bonus comparatione
sui ad esse. Et cum ambiguus
sit tibi pulsus et restrictio ipsius:
tunc scias ex anhelitu. et pulsus
quidem redit post eradicationem
eius ad consuetudinem eius naturale
in illo corpore: et hoc est signum
bonum. Et scias penitus quod quo-
ties vena et pulsus sunt boni: si-
gnificant quod febris est ephimera. et quoniam non
sunt boni non oportet ut non sit ephimera.
Multoties enim in ea est vena tin-
cta: et est pulsus diuersus et ob-
lis et parvus. Et de illis quod signifi-
cant quod ipsa est febris ephimera: est
ut sit principium eius facile et leue: et
sit augmentum eius non addens su-
pra duas horas: et neque associet
statui accidentia vehementia: et
ut si accidat in ea accidentia pra-
ua et non sit in ea ebullitio caloris
vehemens: et minor est cum ea do-
lores. Quod si cum ea dolor fuerit
capitis aut dolor alius non sit fixus
inseparabilis post eradicationem
eius: et hec quod de significatione quod ipsa
est ephimera. Et plurimum quod
de eradicationis eius sit per sudo-
res et humorositatem similem sudo-
ri naturali non humoroso. et non
sit vehemens supplantas iteque in
quantitate sua: imo appropin-
quat sudori naturali in quantita-
te sua sicut est primum et in qua-
tate sua. Si enim videris sudorem
plurimum: tunc febris erit non ephimera.
et de eis de quibus febris ephimera
experit: est ut ingrediat in
balneum habens eam. Cum morbus
fecerit euenire in quasi horri-
pilatione non consuetam scilicet quod
febris est febris putredinis et egre-
diat habens eam ex balneo illi-
co et si nihil alteratur a disposi-
tione sua: tunc febris erit ephimera.

Permutationis febuis ephimere. Cap. 7.

Um expedit ut febrie ephimeram patiens cibet et errat medicus super eam et non cibet ipsius permutationem feb. in corporibus cholericis ad ethicam iccedere et in corporibus carnosissimis ad synocham que est absque putredine et fortasse permutationem ad illam que est cum putredine. Et similiter quando necessarium est adiutorium in aperiendo poros et ratificando corpus et non sit infirmatio in humoribus retentis in corpore inflammatione eius quod calefacit cum fortitudine eius quod putrefacit.

De signis permutationis febuis ephimeram ad febres alias. C. 8.

Significatio illi est quod ipsa declinat absque sudore aut humoresitate aut cum sudore absque mudificatione per sudorem. et est declinatio longa difficilis et absque mudificatione pulsus. Immo remanet in pulsu aliquid et remanet dolor capitis si fuerit. et hoc totum significat permutationem ad febrem putrefactionis humorum aut ethicam. Quia si caue fuerit vehemens aut plonge moram eius permutationem ad ethicam. Quod si ad ethicam permuetur videbitur tactu arteriarum calidum valde et videbitur febrie simile vel fixaret in omnibus morbus addit calefactio super repletionem et in tempore acceptiois citius aut videbitur pulsus servare equalitatem cum duritie paritate. et videbitur signa reliqua que diximus de signis ethice. Et quando permutationem ad genus febrium quod non minuat synocha absque putredine videbitur additionem et repletionem caliditatem et inflammationem faciet. Et quando permutationem ad febrem putre-

dinis appareret horripilatio et diversitas pulsus et putas et coartatio et caliditas mordicatio na sicca et vehementia accidentium In via aut fortasse remanet digestio ex substantia et in plurimis non apparet in ea digestio. De curationibus febuis ephimeram rem modum universalem. Ca. 9.

In omnibus speciebus febuis ephimeram oportet ut afferatur super corpora patientium eas ea que nutriat eos nutrimento bono cum velocitate digestionis quam febuis est eger et eger est lesus Aut quibusdam eorum concedit delitanti in eo sicut patienti ex labore et angustia et fame et illis in quibus corporibus colera plura est. et qui congritur se pati horripilationem in principio deglutiat cibum insuam in aqua aut vino ut sit magis penetrans. et isti quidam cibant etiam in principio feb. Et quibusdam prohibet delitanti in ea et innuit eis ut fiant subtiliariua sicut patiente ex oppilatione et soliditate et ex apate. et melius quidem est ut postponat cibatio usque ad declinationem nisi illis quos exceperimus. Et aqua frigida quidem oportet ut non prohibeat in principio rei quam fortis est fortis quare non timeat debilitas eius et est melior cura intrigida. Verum si fuerit illic debilitas in viceribus et feb. aut exeditur aut fuerit vehemens tunc melius est ut de ea non multum sumat. et concedit eis balneum cum eorum parorismum consumitur in febribus ephimeris propter accidentia de quibus est humectatio et de quibus est sudatio et rarificatio pororum et de eis est intrigida et in queta dispositio. Et pro-

Tractatus quartus. 6 Fo. ccij.

habet ubi simet casus putredinis. Et non oportet ut eum balneum nisi habens eam ex oppilatione propterea quod balneum generat egritudinem putridam. et similitur patiens eam ex satietate nauseatua: nisi in fine rei: et cum dilatatur per totum dicitur nauseatua satietas. Illuc ei oportet ut balneet. Et habens catarrhum in balneo nisi sit adustum. Et ovis habentes febres ephimeras oportet non prolongare moram in aere balnei: imo in aqua eius quam voluit: nisi habentes eam ex soliditate et ex spissitudine: et ei convenit ut progredietur moram in aere balnei donec sudent. Embrocatio autem si fuerit infundendo aut liniendo tantum oppilat poros. Et in curatione ovis febres ephimeras que est ab oppilatione extrinseca aut intrinseca fricatio aperit poros habentes: deinde si obviat humiditati plurime soluit eam si obviat humiditati que ericcat eam euacuatio autem si indiget aliquo eorum nisi humis oppilationem repletiorem: et habens nauseatua satietatem et febres ephimeras ex soliditate cuius corpus est repletum.

De speciebus febres ephimeras. Ca. 10.

De febribus ephimeris sunt que duo comparantur ad dispositiones animales. et de eis sunt que comparantur ad dispositiones corporales. Et de eis sunt que proportionantur ad res que eveniunt de foris.

Et de comparationis ad dispositiones animales est illa que fit ex angustia. Et illa que fit ex tristitia. et illa que fit ex existimatione et cogitatione ira et virgilitas et timor et tranquillitas et timor et gaudium. Et de proportionationis ad dispositiones corporeas sunt ille que comparantur ad

res que sunt actiones et motus: et de eis sunt que comparantur ad non actiones et motus: et ad proprietates eorum. Et parata ad res que sunt motus est que fit ex labore: et illa que ex transpiratione: et illa que fit ex euacuatio et de eis est febris ephimera que est cum sincopi. Et de eis est illa que fit ex fame et de eis est illa que fit ex siti. Et de comparationis ad ea que non sunt actiones est illa que fit ex oppilatione: et de eis est illa que fit ex nauseatua satietate. et de eis est illa que fit ex apostemate. et de eis est illa que fit ex soliditate. Et comparate autem ad res que accidunt de foris sunt sicut illa que sunt ex adustione que cum adustio fuerit. Et sicut que fit ex frigore et soliditate et ex ablatione. Dicam itaque unamquamque earum cum curatione sua. De febre ephimera ex angustia et signis eius. Ca. 11.

Quandoque accidunt ex motu spiritus ad interiora occurrat ei in eis propter suppletionem angustie febres spirituales. Cuius signa sunt igneitas vultus: et acuitas eius: ita ut habens sentiat acuitatem ipsius propter densitatem siccitatis in ea. et est motus oculi ad clausuram declinans: et est oculi submersus propter resolutionem cum quod te et subclausione. Et facies est tendens ad citrinitatem propter puritatem claritatis. Et pulsus est ad debilitatem et puritatem declinans et forte declinat ad duritiam.

De cura. Ca. 12.

Oportet habens eam multiplicet introitu tinea: et ponat plurimum sue intentionis in balneatione cum aqua balnei absque aere eius. et multiplicet etiam inunctionem cum fricatione post illud. Oleum et aliquod est magis unguentum ei quam balneum.

et vta⁹ lenificationib⁹ ⁊ odoriferis frigidis. ⁊ ponat sup percutus suū epithimara in frigidā aqua ex mucillaginib⁹ ⁊ succis ⁊ aquis bonis. ⁊ sumat in potu vinū plurime cōmitionis est em bonū medicamē ei.

¶ De febre ephimera ex tristitia. Cap. 13.

Quandoq⁹ accidit ex multitudine tristitie pp rē q̄sita mor⁹ laboriosis spm calefaciēs faciēs cader i febre. ¶ Cui⁹ signa sūt sitia sign⁹ ei⁹ q̄ ē ex angustia. Nisi q⁹ mor⁹ oculi cū pfūditate sua pp resolutionē est ad pte extrinsecā. et pulsus nō est dimissus depressus: imo est in eo cū obilitate: sed est cū eo salt⁹. ¶ Et cura ei⁹ est sicut cura ei⁹ q̄ est ex angustia.

¶ De febre ephimera ex cogitatione. Cap. 14.

Quandoq⁹ accidit ex multitudine cogitatiois i reb⁹ feb. similis illi q̄ ex tristitia. Nisi q⁹ mor⁹ oculi est equalis nō ad clausiōē neq⁹ ad exitū delin⁹: ⁊ est declin⁹ ad pfūditatē ⁊ pulsus est diuersus i dilatatione ⁊ cōstrictione: ⁊ plurimū quidē est equalis. ⁊ faciēs ē ad citrinitatē declin⁹. ¶ Et cura ei⁹ ē cura illi⁹ q̄ est ex tristitia.

¶ De febre ephimera ex ira. Cap. 15.

Quandoq⁹ accidit pp supfluitatē mor⁹ spirit⁹ ad exteriora in dispositione ire calefactio superflua adurēs spiritū ⁊ feb. ¶ Cui⁹ signa sūt rubedo faciei: nisi pmulceat ei rior: ⁊ quoniā citrinat. ⁊ inflatio faciei similis ei q̄ inflatur i dormitiōe. et sunt oculi rubei tendentes exterius ppter vehē-

mentia motus spūs ad exteriora. ⁊ qñq⁹ accidit qbusdā eorū tremor pp motū hūoris: aut pp debilitatē naturarū. ⁊ est ad⁹ rubea acuti tact⁹ pp acuitatez suā ⁊ qñq⁹ est cū ea aliquā mulctari tatis. ⁊ pulsus est grossus plen⁹ pulsans frequens.

¶ Decura. Ca. 16.

Ec eos q̄scere. et fac vt occupent lenificantib⁹ ⁊ narrationib⁹ ⁊ vocibus bonis ⁊ ludis mirabilib⁹. ⁊ fac eos ingredi balneū in aqua tepida si pluri calorū. ⁊ inungant plurimum cū aliquo oleo plurimo: illud enī est magis conueniēs eis q̄ aqua calida. ⁊ cibetur eis que infrigidant et humectāt. ⁊ phibeatur a vino omnino: ⁊ nō est eis via ad ipsum.

¶ De febre ephimera ex vigiliis. Ca. 17.

Quandoq⁹ etiā accidit ex vigiliis feb. ephimera. ¶ Cui⁹ insignia sunt antecessio vigiliarum: ⁊ grauitas palpebrarū: qm fortasse non aperit eas. et pfundatio oculi ppter resolutionē. ⁊ inflatio palpebrarū ppter corruptionē cibi ⁊ multitudinē vaporū. ⁊ conturbatio vine ppter priuationes digestionis. ⁊ debilitas pulsus. ⁊ citrinitas faciei ppter malitiā digestiōis. ⁊ inflatio eius propter excitationem ex malitia digestionis: sed non est cum rubedine sicut in illa que est ex ira.

¶ De curatione. Ca. 18.

Uratio aut ei⁹ est ociari. ⁊ q̄scere ⁊ dormire. ⁊ abrocare caput cū eisq⁹ infrigidāt ⁊ humectāt. et balneū humidū. ⁊ cibi bonorum chymorum. ⁊ infusiones humectantes. et unum

Tractatus primus. 6 fo. cciij.

est ex rebus magis cōferētibz
eis. Et sumāt in potu ipz sine ti
more: nisi fuerit dolor capitis.
¶ De febre ephimera ex somno
et quiete. Ca. 19.

A Spiritu qñg resoluitur va
pes calidi p vigilias z mo
tus. Cū g plongat somn⁹ z trā
q̄litas z nō resoluit accidit ex
eis calefactio spūs z se. ei⁹. Cu
ius signa sunt ista. Significant
em eā añcessio soni. Et trāquil
litas plurimaz: ppter q̄ nō est i
cōsuetudine: z ca dīt cōtrarium
cōsuetudinis. Et sīgt ipsaz reso
lutio vaporosa z pullus.

¶ De curatione eius. Cap. 20.

Curatio ei⁹ est sudatio i ae
re balnei. Et abiutio eq̄lis
cū aqua calida. Et paucitas ci
bi z declinatio eius ad id quod
infrigidat z humectat ipsam.
Et exercitiū temperatū. Et nō
oportet vt bibat vinum.

¶ De febre ephimera ex
gaudio. Cap. 21.

Quandoq; accidit ex gau
dio fe. sicut illa q̄ fit ex ira
Nisi quia forma oculi est forma
gaudētis nō forma irascētis. Et
est frequentia in pulsu minor. Et
cura eius est proxima curationi
eius que est ex ira.

¶ De febre ephimera ex
timore. Cap. 22.

Quandoq; accidit ex timore
febris fm semitā q̄ accidit
ex angustia. Proportio nāq; ti
moris ad angustiaz est proprie
ire ad gaudium: ex hoc q̄ mor⁹
timoris est ad iteriora: z ire ad
exteriora: z fit subito: z aliorum
modoz fit gradatim. Cuius si
gna sunt proxima signis eius q̄
fit ex angustia. Nisi quia dimer
sitas i pulsu est vehemēti⁹. Et

forma oculi ei⁹ est forma territi.
¶ Curatio est prima curationi
ei⁹ que fit ex angustia. Et opor
tet vt securetur a timore. Et ve
niatur ad eum cum nūcijs gau
dere facientibus. Et letificata
sunt innatiua ei.

¶ De fe. ephimera ex las
situdine. Cap. 23.

Labor qñg puenit ad sum
mū in calefaciēdo corpus
z spiritū ita vt fiat fe. nocēs opa
tionib⁹: z est plurimi nocumēti:
z grauitas ipsius sup vitalem z
aialem. ¶ Signa sunt añcessio
laboris. Et additio calefactōis
iūcturaz sup alia. Et tact⁹ lassit
udinis z siccitatis corporis. Et
qñg accidit in fine ei⁹ humecta
tio: si fuerit labor tēperatus in
eo. i. qñ nō est in eo. exiccationis
aut frigus phibēs sudorē. Sin
a sit labor: fuerit supflans mino
raf hūectatio z sudor: z qñg fe
quit ipm tussis sicca pter com
munitatē pulmonis. Et qñg de
clinatio cōplerionis est. Et pul
sus ei⁹ paru⁹ debilis z qñg de
clinat ad duritiem. Et vna est
citrina calida ppter motū sub
tilem z propter resolutionem.

De cura. Ca. 24.

Curatio eoz est tranquillitas
z balneatio in tina. Et in
unctio fricando ppter sup iūctu
ras. Et acceptio cibi boni chimi
humectantis fm spiritatem qua
di geratur de gñe carniū pulloz
z hedi z pisciū paruozū. Et qm
virtutes eoz sunt debiles: tunc
nō oportet vt cōfidāt de se posse
digerere qd digerebāt in dispōe
sanitatis: imo minus illo. z pro
pter hoc cibent eis quozū pau
cū nutrit plurimū sicut ea q̄ dicit
mus z sicut vitella ouoz sorbi
z iij

Liber quartus Fen. i.

Uti & testiculū gallorū sūt eis bo-
ni. ¶ Quidā theristimanerūt q̄
opz vt patiētū latitudinē regi-
mē pl^u subtiliet q̄ alioz. Sz il-
lud nō ē rectū. et opz vt sumāt d̄
fructibus humidis. et sumāt in
potu vinū plurime cōmixtiōis
si fuerit assueti: aut iuleb: z aliis
si nō fuerint p̄sueti. et oz vt eoz
inūctio sit plurima q̄ inūctio
alioz cū oleo aliquo vt h̄iectē
tur eoz mēbra z iūcture ex siccī-
tate. z iterū vt mollificet illis qd
accidit eis d̄ tēsiōe: z oleū viol.
est de oleis meliorib⁹ eis. et oz
vt cōmunicet inūctio eoz corpi
z p̄prie capiti collo z spōdilib⁹
dorsi et iūcturis oibus et p̄prie
post balneationē. Et opz vt ster-
nant strata eoz: et aromatizēt
indumēta eoz z sedilia eorum.
Et si indigēt iteratione balnei
p̄pter reliq̄as iterent oīa q̄ scri-
pta sunt i capitulo suo.

¶ De feb. ephimera ex euacua-
tione. Capi. 25.

Quandoq̄ accidit ex p̄mo-
tione humorū post vētris
solutionē mor⁹ spiritus supfl⁹
z inflāmās in ipso febrē p̄pter
m̄ltitudinē lassitudinis q̄ seq̄t
ip̄az. ¶ Et q̄q̄ faciūt eā medi-
cine solutue p̄pterea q̄ calefa-
ciūt. ¶ Et q̄q̄ sequit flōmīa p̄-
pterea q̄ redire facit humidita-
tē z vaporē z sāguineitatē eoz
ad furiositatē colericā.

¶ Curatio. Ca. 26.

Oporer vt subtiliet i retinē
adovinā p̄ ea q̄ sūt ordina-
ta in capitulis suis. z vt cibetur
eger cū eo qd p̄fortat plus: z s̄
quātitatē qua digerāt de eis q̄
infrigidāt z humectāt. et sint i
eo pōtica s̄ptica. Et ponāt sup
stomachū emplastra z embroce

p̄fortātia calefacta s̄ tepēfacta
Nā oē tepidū est mollificatiū
z resoluit virtutē. et de hac sū-
ma ē lana infusa i oleo nardino
aut oleo frigidore eo aromati-
cato: z exp̄mat adeo donec fe-
parent ab eo pres olei z ponāt
sup cor z repar ea q̄ infrigidant.

¶ De fe. ephimera ex dolo-
re. Ca. 27.

Dolor q̄q̄ calefacit sp̄m
adeo donec inflametur fe.
¶ Signa dolo: i capite: aut oculo:
aut aure: aut dēte: aut iūctu-
r: aut extremitatib⁹: aut colli-
ca: aut emoroydib⁹: aut alijs
doloribus furunculo: um.

¶ De cura eius que fit ex dolo-
re. Cap. 28.

Begatur dolor cū eo qd opz
in capitulo suo: deinde cu-
ret cura ei⁹ q̄ fit ex labore. Qd si
timeat ex potu vini mor⁹ dolo-
rolus: non detur in potu.

¶ De feb. ephimera ex
syncopi. Ca. 29.

Quandoq̄ accidit ei cui sup
uenit syncopis p̄p̄ cōmo-
tionē sp̄us diuersa calefactio z
cōuertit in febrē. et q̄q̄ rema-
nēt de ea post oblationē timor⁹
i syncopi reliq̄e. Signa. Vicini-
tas syncopis z casus virtutis
absq̄ signis febrū aliarū q̄ nō
sūt ex febrū⁹ ephimeris. z pul-
sus i ea est diuersa dispositio
nū: q̄q̄ ei calor destruit: q̄q̄
vincit frig⁹ z q̄q̄ fit velox rap-
paret cū dñat caliditas: z simi-
lat pulsū patiētū extenuatio-
nem ericcatuam in duricie cū
vermicatione.

¶ Curatio. Ca. 30.

Cura eius est cura syncopis
et dare cibo: velocis dige-
stiois dñi chimi z de illis q̄s sci

nisti: rñ idigner vt desi potuui
num: fac r nō cures de febre. Cū
ergo liberat ex sincopiz remāet
feb. sñtis ei q̄ est cū extenuatōe:
curef cū eo qd̄ est in canone de
infrigidatione r humectatiōe.

De fe. ephiera ex fame. C. 31.

Quādoq; accunūt vapores
i corpore qñ h̄ innemūt nu
trimētū r generāt febrē. Et ei⁹
pulsus est d̄bilis parū. Et qñq;
declinat ad duritiē. Curatio.
Cibatio qd̄e in febre est sicut ex
sorbitionib⁹ factis ex kist ordēi
cū olerib⁹. Et post illascū cibis
bonis pfortantib⁹. Balne⁹ r ef-
fundat sup caput ei⁹ aq̄ pluria
tepidā: r sedeat i eaz hūectetur
corp⁹ ei⁹ cū eis q̄ sūt sicut olenz
violatū r rosatū r cucurbitinū.

De fe. ephimera ex siti. C. 32.

Hec pria est ei q̄ est ex fame
r est dignior vt accidat pp̄t
defectū ei⁹ quo sedat de aq̄ cali
ditas fortis i vapourib⁹. Curatio.
Dare i potu aquā frigidā r
aq̄s fructuū frigidorū r ppe gra
natorū r humectare corpuscū ti
na: r si possibilis ē ei balneatio
cum aqua frigida faciat.

De fe. ephie. ex opilatione. C. 33.

Opilationes sūt in poris cu
tis ppter spissitudinē ei⁹ r
paucitatē ebullitiōis: r multitu
dinē ciborū: r ppter frigiditatē:
r pp̄ albutiōnē cū aq̄s frigidis
sup̄ficis: r ppter adustionē solis.
Et qñq; sit in vñs venarū r mez
sib⁹ earū r ouiscis ipsarū r cup
tibus vñs earū. Et cum dī feb
ephimera ex opilationē nō inui
tur nisi ad hāc speciē. Nā plerū
q; accidit r minorē resolutio r
multiplicet repletio r coartatio
r pūet respiratio: r aggregat
vapor plurim⁹ r nō resoluūt r tūc

eniet caliditas sup̄flua. Et dū
plenerauerit eius inflāmatio i
debiliori ex corpour⁹ qd̄ est spi
ritus erit fe. ephimera. Cū ergo
inflāmat in sanguine ē species
famosa synoche quā dicem⁹. Et
est illa que est de summa febuū
humorū. Et non est ppter putre
dinem: imo est ppter inflāmatio
nē r ebullitiōnē. Qd̄ si p̄rāseat
illd̄ ad putredinē quā facit opi
latio r pūatio respiratiōis per
mutatur ad fe. putredinis. Et
huiusmodi qd̄e opillatio: aut
sit ex multitudine humorū r san
guinis: aut ex grossitudine eorū
aut ex viscositate eorū: aut ppter
casum rei de causis opillatiōis
in instrumēto non in cursu: imo
sicut frigus pstringēs: aut apo
stema coartās: aut nactēria rei:
aut illud de illis quarū te opoz
tet remorari. Et hec quidē fe.
de febu⁹ ephimeris parū per
mutat ad ethicā: qñ corpus in
est plurime materie. r in hac fe.
iterū est sitis r inflāmatio r ad
herētia caliditatis: r vna me
dia inter ignē. r hec fe. est dīffi
cilis ad cognoscēdū cui⁹ simili
tudo est pria sititudini fe. hūo
rū. r hec fe. qñq; remāet vsq; ad
diē t̄tiū: r ei qd̄ ē p̄ ip̄sūt oppi
latiōes plime fortes: r h̄ sūt spu
sātes: rñ p̄dēsātes d̄ fons: rñ sūt
pue festiat ei⁹ eradicatione si sine
rit error. r hec fe. in fe. ephī. qñ
q; accidit r dī p̄ fixationē oppi
latiōis q̄ ē cā q̄rē sūt ei paroxis
mi. r h̄ qd̄e fe. m̄foties pmutat
ad frig⁹ r horripilationē r signat
q̄ ip̄a sit putrida. r cū illa q̄ ē ex
opilationē fac̄ accidet doloꝝ p̄
flōmā i latere sinistro nō est ex
cusatio iteratiōis flōmīe p̄cipue
cum sedat feb. r plenerat doloꝝ.

Liber quartus. Sen. i.

¶ **S**igna. qñq; accidit se. ephi-
mera nō ex causa pūmitina: et
est lōge declinatiois: tūc existi-
ma q ipa est opilatio: et ppue
qñ declinat sine euatioe: et hu-
meatatioe. euerificāt existima-
tione tuā signa repletionis: et i
corporib⁹ plurimi sanguinis: et
generatib⁹ eū: aut grossorū hu-
morū viscosorū: et differētia qdē
iter ea abo est: qm si opilatio-
nes i eis sunt ppter grossitudi-
nem humorū: et viscositatē eorū
significāt ea signa nota eis et
nō illis inflāmatio corporū: et ru-
bedor: et exēssio: et ad sūmū signa
māltitudinis. et illis in quib⁹
cā est repletio sunt signa reple-
tūis et rubedine faciei: et eru-
beratione venarū: et inflatioe: et
tēssione: et alia apparētia. et si su-
persuāt opilationes puls⁹ est
paruus: et si nō supersuāt: opor-
tet vt minoret pulsus. ¶ **C**ura.
Cū cā est multitudo humorū:
et repletio: tunc opz vt in pñci-
pio ppea ad sñmā et euacua-
tione. et vt sñmes euz cum iam
nō febrī tūc est meli⁹. et qñ fe-
brī si nō fuerit necessitas: tunc
statio ē magis pueniēs sñmia
em facit humores currere: et p-
miscet iter eos. Si at nō fuerit
exēssio: tūc nō opz vt postpo-
nat: et tarde sñmia et euatio:
dein fiat occupatio in eis que
aperiūt opilationes: et mūdifi-
cant meatus. et non pperes añ-
euatioe ad mūdificādos mea-
tus: et apertione: illō em fortas-
se sūt cā ad attrahendū humo-
res subito ad quosdā meat⁹ et
mūdificādiū in eis: et illud est res
in q sūt errores plurimi: et for-
tasse addit i opilationib⁹ si fue-
rit grossi: et ppe si meat⁹ i crea-

tione sua fuerint stricti. Cū sñ-
mia iterū reuacuatō qñq; edu-
cant supfluitates viscosas sumo-
sas facientes coarctatiōe sua hāc
febrē: et phibeant vt pmatet ad
putredinē: et ppue cū ad vltimū
facis eā puenire: facis appōxi-
mare sincope. Et si nō sentis mē-
titudinē humorū: imo sentis
opilationes: et q ipse sūt accidē-
tes a grossitudine eorū: et viscosi-
tate ipsorū: tunc fortasse nō indi-
ges sñmia supflua: reuacuatōe
superflua: imo indiges apertione
et aprio qdē est euz abstergetib⁹
et medicinis: et cibis. Et ppter ea
q egritudo est se. nō est possibi-
le vt redeas in apertōe ad ab-
stergetia calida: imo ad illa q sūt
inf syrūpū acetosū purū vsq; ad
illū q ē cū seminib⁹: et qñ endiuie
vsq; ad aquā feniculi. ¶ **E**t si cū
sit ille in q est ablutio: et nō i q ē
viscositas sicut kist ordeī. et zuc-
carū cū hoc q ipm est ppinquū
cibo est in ipō aprio et absterfio
nō est q malū si misceat euz kist
ordeī. ¶ **D**emū opz vt pñderes
cū euacueris si necessaria fuerit
euō eius: et apparuerit dirim⁹ añ-
minuat se. et deficiat: et an si paro-
rismos habuerit. frāgat et debi-
liter parorism⁹ ei⁹ scōs a pñio.
Et pñdera vinam: et si inuenis
eam non priuatā digestionē: et i
pulsū si inuenis eum nō signifi-
care putredinē: pcedes scōs hoc
regimē. Et itromitte egrū i die
tertio post parorismū i balneū
hora mollificationis parorismi
expectati si fuerit feb. vsq; ad qñ
q horas. et inūge euz. et frica ips⁹
cum reb⁹ in quib⁹ est absterfio
equalis: sicut q est inter farinā
fabarū vsq; ad farinā horobi et
farinam radicum lili: et aristo-

Tractatus primus. 6 Fo. ccv.

logie emollite cum aliquantulo mellis & aque. Qd si fueris ausus vti fortiori hoc: tūc vter spu ma baurac. Et si exstias qd balneū alterat naturā ei⁹ i aliq̃sa citia accidere q̃si horripilationē nō mōret i eo ictu oculi: oppilationes em̃ iste nō sunt de gñe earū q̃s apit balneū. Cū ḡ egreditur de balneo nō opz vt appropinquet cibo: neq̃ vino: nisi post se curitatē ex paroxismo. Si autē erigitur dispo vt cibet aliq̃stulūz nō tellat: deū in potu id i q̃ ap̃tio sicut aq̃oidei subtilis: pluri me aq̃: pauci videri: plurime decoctionis decocta cum apio. Qd si paroxismus nō iterat ei: tūc balnea eū scdo si desiderauerit illūz cibi ip̃z. et si fuerit paroxismus dimittit a paroxismo p̃lo zvina fuerit bona: tūc p̃side in veritate curōis: p̃p̃citate oppilationis. et cura eū post eradicationē ei⁹ sicut curastiz cibi ip̃z. Et si venerit paroxismus sicut fuit fortior illo zvina nō fuerit sicut opz: tunc egritudo est tendēs ad putredinē: et curatio ei⁹ est curatio putredinis.

De febr̃e ephimera ex nausea. Curatio satietate et repletionē. Ca. 34.

Quādo g̃ accidit ex nausea curatio satietate vapores mali ex q̃b⁹ accidit caliditas et inflā: mātur sp̃us: quare accidit febr̃. Et p̃p̃ue i corporib⁹ colericis. et i illis q̃ nō habēt amplos poros. Nā plurimū sup̃fluitatū earum vaporat vaporatiōes fumosās. et minorat i eis eructuatio acida. Et de illis q̃ sunt ṽe hemētis dispositi ad illā sunt illi q̃ incipiūt post nauseatiuam satietatē vti exercitio et motu et

ire sub sole et balneatiōe postq̃ accidit eis hoc: multiplicantur enī in eis vapores fumosi: et proprie quādo habuerit in corporibus suis dolorem: et p̃p̃ue in viscerib⁹ eorum. De materia p̃eructuatiōis acetosae: et in habētib⁹ eam raro cōtingit vt generet febris. Si autē generet: erit debilis: imo nō generatur. Et existimam⁹ qd generat ab eructuatione acetosa nō ē nisi satietas nauseatiua. Et isti quidē cū eoz solunt naturae iuuant valde: et remouet febr̃. eoz p̃pter eructionē superfluitatis superflue fumosae. Et diuersificat quidē curatio ei⁹ curat. Et si natura illi⁹ q̃ febr̃it retinet natura ex illis: et curat solū. Et si natura illi⁹ q̃ febr̃it ex nauseatiua satietate leuiat duab⁹ ascellatiōib⁹ aut trib⁹: deinde s̃obothomei fortis sit sup̃ eā fluxus ventris. Et si fortasse fiet fluxus epatici quē significabunt pulsus cordis nigredo lingue. Et simulant accidētia feb̃. ephimere ex repletiōe accidētib⁹ febris ex ira. rubet enim oculi et facies valde et inflā: matio vehemens et magnificat pulsus: et sit velox et rubet ṽina. Ampli⁹ cū pl⁹ remanet nō excedit tres dies. Et scias qd febris ephimera ex nauseatiua satietate q̃nq̃ venit cūz periodis quorū aut septē: et cū hoc est febris ephimera: verum pulsus est sanus. Signa. Signa ei⁹ est alteratio eructuatiōis ad acetositatē aut fumositatē. Cū ḡ alteratur eructuatio ad sanitatē idicat sanitatem. Et ṽina quidē istorū est purgata digestionē aquosa. Et quādo causa nauseatiue la-

Liber quartus. Sen. i. 6

tietatis est vigilia est in facie ⁊
faucib⁹ eorum inflatio: ⁊ in pal-
pebus eorum est granitas.

De cura.

Cap. 35.

Patens hāc nauseatinā sa-
nietatē nō euacuat qn aut
sit natura eius nō soluta: aut so-
luta. ¶ Qd si natura eius fuerit
nō soluta tūc pculdubio oportet
vt soluas eaz. Et si fuerit aliqd
cibi: aut fecis: aut granitatis re-
manēs in stomacho. tūc oportet
bit vt facias vomere ipm: deinde
solue eum. Et pñdera vbi inue-
nit granitatē. Et pñdera tūc an
sit rect⁹ euacuat illud cū clyste-
rīs ⁊ suppositoꝝ: aut cū aliq
q bibi⁹ desup vt soluat: aut de-
ponat: aut digerat. Et significat
illud qd rect⁹ est de hoc disposi-
tio eructuatiōis. Fortasse ei ne-
cessariū fuerit si fuerit cib⁹ stās for-
titer: ⁊ sit difficilis vomit⁹: vt nō
aspiciat ad febē: ⁊ ad ministrē
diapireō vt pñpiter ⁊ descen-
dat cū digestionē: aut admini-
stret q est debili⁹ eo: ⁊ admini-
stren embriace ⁊ emplastradi-
gestina cognita in ea. digestiōis: ⁊
solutina cognita in ea. solutiōis
Cū ergo descēderit: tūc aut egre-
die⁹ per seipm aut innabit cum
suppositoꝝ ⁊ tolere⁹ fames su-
per eū tādū dōc nō remaneat
hesitatio in destructiōe sarieta-
tis nauseatine: deinde sumat ci-
bum lenē velocis digestiōis bo-
ni chimi. Et sit intēno ad famē
⁊ somnū tm q excusat sollicitu-
dinē ⁊ alienatiōe repletiōis. Qd
si natura fuerit soluta cōsidera
an res q euacuat sit illud q est
corrupt⁹. ⁊ si fuerit illud: nō reti-
neat donec totū euacuet tñ vsq
ad postremū ei⁹. et expecta deli-
nationē paroxysmi. Et fac igre-

di ipm tūc balneū. ⁊ ciba ipsuz
nisi fuerit illic supflūū destrues
fortitudinē: tūc em nō facias ipz
ingredi balneū: imo ciba ipz et
pforta stomachū ei⁹ cū reb⁹ q
scies: qru qdā scripte sūt icaplo
de solutiōe vctris. et d illas est la-
na infusa in oleo in q est vir⁹ ab-
sinthū: aut etiā i oleo nardino
postq fuerit expssa ⁊ separata fue-
rit ab ea maria parsoli. ¶ Et si
pseuerat solutio ⁊ inuenisid q
egredit⁹ absq genere ei⁹ qd cor-
ruptū est: administra oleū de ci-
donijs tepidū recēs sz hūc mo-
dum: ⁊ oleū de mastice: ⁊ non est
itep i oleo nardino pñetasei⁹.
et fortasse administra⁹ cerata-
ria: ⁊ pprie qn nō suffert dispositio
stricturā eoz sup vctres eo-
rum: ⁊ qnq idigem⁹ empls for-
tiorib⁹ hoc de empls pñctis in
colerica passiōe: ⁊ da ei in potu
aqs fructuū si tolerat eas: et da
ei ad cōedēdū illō cui⁹ alieniat⁹
nutrimētū ⁊ facilis sit digestio.
sicut testiculi galli et pilcesara
drach: ⁊ pmitte sup illō aliqd d
fructib⁹ ⁊ succis ⁊ robab stiptic⁹.
¶ Et si abscidit de appetitu ali-
qd: admoue ipz cū eis q scinisti:
⁊ ppe cū eis q hunt ex cidonijs.
¶ Et cū euacuatū ē nō est malū
vt admistres ei electuariū forte
d illisq digerūt ⁊ pfortat stoma-
chū ⁊ aperitū oppilatiōes: ⁊ il-
lud post ablationē feb. accidē-
tium. ¶ Et ut qdē ad flobotho-
miā. est vt nō fiat in ea donec des-
clinet: tūc em fiat: ⁊ illud q pñ-
dat i potu est aq orderi: ⁊ cib⁹ sit
sicut ille q fit de aggressa cū cu-
curbita ⁊ amigdalispauc⁹. ¶ Et
infrigidet loc⁹ eius ⁊ dōdame-
tū ei⁹ troscisci de cāphora in qba
non ponit reubarbarum.

Tractatus primus. Fo. ccvi.

De fe. ephiera ex apate. c. 36.

Hebres sequentes apostemata interiora sunt putride: et quicquid associatur eis ephieat non sunt de numero febrium ephimerarum. Apostemata vero apparentia sicut sunt furunculi: et erunt: vel bubones qui eueniunt in ea: et propter apostemata magna que fiunt in membris glandulosis et in carnibus que vocantur molles: sicut illa que fiunt in inguinibus a superfluitatibus epatis: et in ascellis a superfluitatibus cordis: et sub aure a superfluitatibus cerebri. Quicquid sequuntur febres et non euacuantur quin aut sit illud quoduenit ex eis ad cor donec igneat ipsum calefactio sola: aut cum putredine. Quod si fuerit calefactio sola: tunc erit de genere febrium apostemata: tunc intrinsecus corporis. Et primum quod accidit de istis febribus sequentibus apata sequentia causas promittas ex ulceribus scabie et doloribus et percussionibus et casibus ad que expellunt materie et retinent in visceribus apud carnes molles est de genere febrium ephimere. Et primum quod accidit de istis febribus sequentibus apata que causas sunt antecedentes sicut repletiones et oppilationes preterite sunt putride. Et secundum primum fe. sunt radices et apata sequentia: id est quicquid accidat contrario. Hypo. noia: nit has feb. malignas: que ex his sunt ephimeres. Et feb. que de se: queres ea secundum plurimum sunt ephimere et si non sunt ephimere sunt male. Et primum quidem harum sequuntur apostemata sanguinea. et quicquid accidunt sequentes herisipilam et similia ei.

Signa. Signa earum sunt ea que dicuntur de accessione apostematum ante eas. Et facies est inflata et

rubea: et est additum in ea super dispositionem sanitatis: et non est caliditas vehementer mordicans: quamuis sit multitudo eius in eis: quam huius apostemata sunt sanguinea: nisi sint feb. sequentes herisipilam: et tunc istis febribus succedit humectatio: et est pulsus in eis velox magnus frequens propter repletionem: et est vena aqua alba propter cursum materie rum et apostemata et vlcera.

Cura. Oportet ut accessio fiat in ea cum slobothomia et fluxu ventris: et curet apata cum eo quod oportet in capitulo suo. Et subtiliter regimen: et non bibat vinum omnino: et non cibetur nisi post declinationem completam. et necessaria sunt ei extinguentia et in frigidantia et humectantia et emplastra in frigidata cum niue super membris infirmum apostemosum ita ut non noceat apostemati: neque faciat ipsum crudum: imo infridetur via iter ipsum et cor: infridatione penetrante in profundum.

De fe. ephiera ex frestretate l. qñ cuti sit duravit testa. Ca. 37.

Hec feb. itez sequit prima ratione resolutionis propter oppilationes non profundas: et plures quedam hominum cum dimittunt consuetudines suas balneant febriunt: et plures eorum sunt illi in quorum corporibus generatur vapor colericus propter coctionem corporis eorum: et ciborum ipsorum et aquarum ipsarum malarum et propter dispositiones eorum afficientes ex vigiliis. Curatio eius est extractio balnei: et sudare in eo propter declinationem: et fricari cum eis que sunt sic furfur et faria fabarum et amigdale amare. et semine melonis et aliud alculscen et baurac. et si cibus eius exiguus et humectans

Liber quartus. Fen. j.

et vinū ei⁹ sit plurime cōmixtio
nis: et iteret balneū multoties.

¶ De febre ephimera ex calore. Cap. 38.

Quandoq; accidit ex calore aeris et calore balnei et siliū feb. ephimera: et p̄m illius nō accidit nisi ex vehemētia caloris solis: et ē p̄ia suspēsiō eius cū spiritu aiali: cū p̄mū qd ei le- diū sit caput: calefacit ei aer ei⁹ et puenit ad cor vt sit fe. deinde spargit i totū corp⁹. Et qñq; sit ei⁹ suspēsiō cū corde pp calidita- tē ābelit⁹: et qñq; custodit caput a calore. s; illa q̄ ex sole accidit p̄m incipit i cerebro et capite: et ppter illud q̄ nō est mūd⁹ imple- tur caput eius: et illa q̄ nō sit ex sole sed sit ex diebus caniculari- bus et balneatiōe et ex alijs im- pressionem facit in cor.

¶ Signa. Signa sunt causa eue- niens ex vehemētia inflamma- tiōis capitis in parte solari ce- rebri: et fortasse est cū grauitate et repletōe: si nō fuerit corp⁹ mū- dū. et magnitudo anhelit⁹ in p- te cordiali. Et illud qd apparet de corp⁹ vehemētis calefactiōis calidi⁹ interiore ei⁹. et de illis q̄ bus scit illō est quod sius ei⁹ est minor: sicut illius cuius caliditas est illa caliditas: et est in hac ha- bitudine contraria vel diuersa ei que est ex densitate.

¶ Cura. Et necessarium vt inci- piat i curatiōe ei⁹ cū eo qd infri- gidat ex embrocis super caput et pect⁹ et ex oleis frigidis et ppe oleo ros. infrigidato sup nitem qd fundat sup caput et pectus ex loco longinquo. et de ur i po- ta aqua frigida et que currunt cursu eius et sine cessatione ei⁹ fiat illud viquequo declinet fe.

cūq; auferit: ingrediatur tinā: et nō tangat eū tina si fuerit cūz eo fe. et balnea ipm aqua tepida et non pmittas aerē ei⁹ caleface- re ipm: et non timeas ex effusiōe aque calide super caput ei⁹: qm ipsa humectat et resoluit febres: et necessitas ad balneandū plus est q̄ necessitas ad vngendum. Cum ergo egreditur: tunc frica caput eius cum oleis frigidis: si- cut est oleum de nenupare.

¶ De febre ephimera q̄ accidit ex frigore et balneatiōe. Ca. 39.

Quandoq; accidit ex frigore et balneatiōe cū aq̄s fridis vt p̄denfent poris apparētes et co- artentur vapores fumosi scdm qd dictum est in illa que sit ex te- stuositate: q̄re accidit feb. et mul- toties perducit ad putridam. et nō perducit ad illā febē nisi qñ vapor p̄focat⁹ est acutus nō sua- uis. Suauis em̄ nō generant eā.

¶ Signa ei⁹ sunt cause. et q̄ cor- pus in ea in pumis cū tangitur nō est vehemētis caliditatis. Cū q̄ figit man⁹ sicut calore lenari. et pulsus nō est i paruitate in q̄ est illa q̄ sit ex āgnstia et tristitia et fame: qm nō est illuc resolutio. S; ē veloci⁹ pp necessitatē scz at- trahēdi aerē: nisi sit frig⁹ vehe- mēs. et fortasse declinat ad du- ritiē. et ocul⁹ nō est p̄fund⁹: imo qñq; ē illat⁹ pp vaporē coartat. Et vna qñq; ē alba qm calidi- tas ē p̄focata. et qñq; ē ticta qm caliditas q̄ resoluit ex poris ex- pellit ad viā vne. **¶ Curō.** Coo- perant in feb. donec sudēt. Cūz ergo declinat: ingrediant balneū et balneent cū aq̄ ad caliditatez declini et cū aere calido. et ebrio- cent sup ipos aq̄ i q̄bus decocta sint sicut amaracū anetū et sim

Tractatus primus. 6° fo. ccv^j.

buū. z fricet cū eis q̄ dixim⁹ que abstergunt poros z mollificant eos. z post pōat i eis inūctio v^l q̄quo sudet. et fricetur. et balneantur cū aq̄ calida valde. z opz vt aſcedat balneatio cū aq̄ balneationē cū aere. Deinde inūgat cū aliq̄ ex oleis dilatatib⁹ poros z fundat sup capita eoz sicut oleū de ſeto z keiri z camomilla. z cibetur cibis leuib⁹ et aromatizetur. et ſumāt in potu vinū albu ſubtile p̄mixtū. et eſt melius eis q̄ aq̄ pp̄ id qd̄ eſt in eo de ſudatione et puocatione. z inūctio cum oleo aliquo patiētibus ex labore eſt magis inuatiua ſpaſtentibus ex ſoliditate.

De febre ephimera ex ſoliditate z ex aquis ſtipiticis. Cap. 40.

Quandoq̄ accidit illis q̄ balneant i aq̄s ſtipicitate facientib⁹ ſicut ſup aquā vincit vir tus aluminis aut dragāti vt vhemēs fiat ſpiffitudo pororum apparētū: quare p̄primatur eorum vapores: z accidit eis qd̄ diximus aliquoties. z multoties q̄dem perducit ad putredinem.

De ſignis. Cap. 41.

Significant eā cauſe. Et qd̄ ſignificat de nigredine cutis q̄ſi ip̄a extenſa ſit preparata preparatione qua preparantur coria z ſicut ſi t̄gatur cutis infula i aq̄ dragāti. z eſt diſpoſitio in additione caliditatis p⁹ ip̄s id eſt nō ſtatim ex tactu cutis: ſicut in alijs de illis que accidunt ex oppilatione poroz. z pulſus ē debilior z minor z vehementioris velocitatis. eryſina eſt vehemētius alba et tenuis ſicut vilia mulieris. et non eſt in corporib⁹ eorum diminutio. Neq̄ i oculis eorum profundatio.

Cura. Oportet vt curetur cuſ propinquitate curationis eozū q̄ ſunt ante eos. Veruntū eis nō datur i potu vinū: niſi poſt ſtudiā vehemēte amplitudinis pororum: niſi ſit condensatio parua: fortaſſe enim tūc aperit eam vinū: z opz vt ſubtiliatio regiminis ip̄orum ſit maior: z mora eoz in aere balnei: z balneatio eoz cū aq̄ calida maior: et oportet vt tardeſ inunctio eoz plus

De febre ephimera ex vino. Cap. 42.

Quandoq̄ accidit ex vino febus ephimera.

Cura eorum eſt cura ebrietatis. z fortaſſe indigent ſolutione cum aqua fructuum z ſimilibus z ſtobothomia z vomitu: et proprie cum perſeuerat dolor capitis eoz. z oportet vt ingrediat balneum poſt declinationem.

De febre ephimera ex cibis calidis. Cap. 43.

3bi calidi faciūt febre ephimerā. z ſicut illa que ex ſole ſecundum plurimum eſt cerebialis z in ſpiritu animali. z illa que ſit ex balneo ē cordialis et in ſpiritu vitali. Similiter illa que ſit ex cibo eſt epatica in ſpiritu naturali.

De cura. Cap. 44.

Alius curatio eſt prouocatio cum inſtigidantib⁹ notis. z ſolutio nature eſt melior cum ſiracoſt z tamarindis. z reſcribere epar cū eis que ſūt aq̄ endimie: z oleū z ſirupus aceroſus z emplaſtra inſtigidantia ex ſandalis z camphora z aq̄ ro. z oleo z ſucco ei⁹ z ex ſuccis o: eo rū inſtigiditatis actu. z extirpctio cū cibis frigidis z humidis Principiū ſemonis de febris

Liber quartus. Sen. j. 6

putridis et cōplementū sermōis
est i febrib⁹ sāguineis et coleric⁹
¶ Tractat⁹ scōs p̄tinet cap. 68.
¶ Sermo vniuersalis de febri-
bus putridis. Cap. i.

Putredo acci-

dit aut pp cibum ma-
lū cuz est pparatus vt
putrescat illud qd ge-
nerat ab eo pp malitiā sue sub-
stantie. Aut ppter ea q̄ velociter
recipit corruptionez quāuis sit
bone substātie sicut lac. Aut qm̄
est ad sū nutritiōē mali: cuius
aquisitāte recipit sanguis sicut
illud qd generatur a fructibus
tardis humidis valde. Aut qm̄
est ex illis q̄ nō pueritūtur ad sā-
guinē bonum: imo remanet hu-
mor mal⁹ frigid⁹ quē abhorret
calor innat⁹: et succedit ei extra-
ne⁹: sicut ille qui gñatur a cucu-
mere et citrulo et piris et silibus.
Aut malitia artificū ei⁹. Aut ho-
ra ipsius. Aut ordo eius s̄m qd
scis. ¶ Aut pp oppilationē pro-
hibentem reipirationē et euēta-
tionē propter cōplexionē corpo-
ris malā cū nō pōt digestionem
facere bonā: et sunt iterū p̄tates
de illis que nō faciūt i cibo aut
humore aliquod pp puuationē
reipirationis humor: quare di-
mittunt eum crudum. et huius-
modi quidē cōplexio aut gene-
rat hūorē malū: aut corrūpit qd
generat pp abbreniationē suā i
digōne: quā mouet eum motu
pigro: et iste cause sunt innātes
in generatione oppilationis ge-
nerantis putredinē. ¶ Aut pp p̄
dispositiones extrinsecas ex ae-
rib⁹ malis: sicut est aer pestilen-
tie. et aer lacunarum: et locorum
insalubriu in q̄bus madesūt res

vt linum et aspaltum: et quādoq̄
aggregatur de eis numerus re-
rū plurim⁹. ¶ Et plurimū cau-
sarū putredinis humor est: aut
pppter multitudinē hūoris: aut
pp grossitudinē suā: aut viscosi-
tatē sui. et cause multitudinis hu-
morū et viscositatis et grossitiei
humorū sūt note: et iceptio oppi-
lationis est nota. ¶ Ergo qñ fe-
cerint oppilationes accidit pu-
tredo ppter euentatiōis puua-
tionē et qñ fuerit succedētes mo-
rib⁹ in nō hora sua sup repletio-
nem et nauseatinā satietatez. ex
balneatiōes sūt. Aut sol calid⁹.
Aut sumere calefactiōis sup re-
pletionē: et dimissio cautele ob-
seruatiōis digōnis i stomacho
et epate et incurrēdi defectui. si
acciderit pp calefactionē aborū
in epithimib⁹ et vaporatiōni-
bus. et putredo qdē qñq̄ est cōis
corpori. et qñq̄ est in membro p-
pter debilitatem suam: aut pro-
pter vehementiā caliditatis sue
extraneē et iue acuitatis aut do-
loris ei⁹. et humor recipiens pu-
tredinē: aut ē colera talis modi
vt ab ea vapor egrediatq̄ sit sub-
tilis humosus valde. Aut sāguis
talis modi vt euaporet ab eoa
por subtilis. aut flegma talis mo-
di vt illud qd euaporat ab eo sit
vapor ipsius. Aut melancolia
talis vt illud qd euaporat ab ea sit
vapor humor puriū. ¶ Et pu-
tredo qdē colere facit tetanā.
et putredo sāguis facit p̄nuā.
¶ Et putredo melancolie facit
quartanā: et q̄ currūt cursu ei⁹. et
putredo flegmatis sūt vt instuz
facit q̄tidianā et q̄ currūt cursu
ei⁹. ¶ Et sanguis loc⁹ est ira ve-
nas. ¶ Colera aut⁹ flegma et me-
lancolia qñq̄ putrescūt intra ve-

Tractatus primus. 6 fo. ccvij.

nas: et quicquid extra venas. Et quoniam putrefiunt extra venas: si non est causa alia: neque est putredo in apertate intrinseca quod de cordi putredine primum faciunt proodos quos diximus. Sed unicuique accidit et eradicant quousque slegmatica non eradicet quoniam ibi sint reliquie occulte. Et primum putrefiunt intra venas faciunt adherentia febribus: et non eradicant: neque est primum ei quod eradicat: imo est assidua iseparabilis. Sed ei est vehemens per quam cognoscit paroxysmus qui est ei. Et quoniam putredo est intrinseca dominans super venas omnes autem per plurimum ei quod sequitur ex eis: non sunt foris additiones et diminutiones apparentes. Cuius autem est finis primum ei: apparent alterationes manifeste. Et febribus putredis quod extrinsece non eradicat et redit nisi quoniam materiei quod putrefit superuenit putredo in tempore paroxysmi: et sunt ei humilitates ex quibus predebatur caliditas et resoluntur et egrediuntur ex corpore: quoniam non sunt retente in venis: ita ut prohibeat eas illud a complemto resolutionis et remaneat cinereitas ei et ipsi terretas que non sunt vehiculum febribus et caliditatis: sicut videtur de dispositione cumuloz stercorez paulatim donec fiat cinis totum deum non remanet caliditas: et quoniam non remanet in humore adusto per putredinem caliditas: destruit febribus quousque aggreget vice alia ad locum putredinis: et iam remanserunt in ea reliquie caliditatis ex putredine primum quousque non remaneat materia: aut propter inuentionem cause primum putredinis in materia secunda finem finitatem putrefactionis. Res ergo

putredinis resoluit finem inuentionem caliditatis non deficientis putrefaciens et resolvens et faciens cinerem et pertrahens ad vicinum donec abscidat finem et finiat materiam et non inueniat vicinum aliud et remaneat febris expectans materiam aliam et attrahat ad locum suum. Cum autem putredo est intra venas tunc accidit ut sit resolutio completa difficilis: et si resolutur putredo per primum item quod est in quibusdam venis cum alijs et putrefit omnis res quod vicina est ei: deum resoluit ad vicinum aliud: et iterum illud quod coprehensum est in venis est vehementioris continuitatis ad cor.

Et iste quidem febres quibus sunt paroxysmi eradicationis et temporis quandoque dimittunt ordinem suum propter diversitatem materierum in multitudine et paucitate et grossitudine et tenuitate: et propter diversitatem in eis in genere: ita ut permixtentur quidam materie: et fiant de genere materie alterius que diversificatur in eis in specie: non in multitudine et paucitate et tenuitate et grossitie ipsis. et quandoque fit ex malitia regiminis egri: aut propter debilitatem eius: aut propter multitudinem sensus ei.

Et paroxysmi quidem quod eradicantur incipiunt finem plurimum cum horripilatione: aut frigore aut rigore: et resoluntur per sudorem: et non incipiunt cum frigore: aut horripilatione sed plurimum: nisi aut propter frigus humoris: aut propter ea quia humor mordaciter lacertos: aut propter profundationem caliditatis ad interiora redeuntis ad partem materie: aut propter

debilitatē virtutis: aut pp frigus aeris sicut ptingit tpe hyemis: et illud qd fit ex mordicatione caliditatis ē digni? vt proportionet ad horripilationē qd ad frig? et plurimū qd accidit d eo vt sit sicut puctio acnū i omni mēbro. Verū r solutio materiei cū sudore est: qm caliditas putrescit vt putrida resoluit humiditatem et remanet cineritas. Cū ergo sit illa humiditas nō obfessa i venis facilis fit expulsiō ei? p sudore in poris. ¶ Paroxysmi it īseparabiles minuitur et nō eradicant per sudore neqz incipiūt cū frigore nisi propter debilitatē virtutis: aut pp pfunditatē caloris innati tunc em īfrigidant extremitates: et illud est signū malū: et in qbusdam febrib? cōponunt frig? et horripilationē qm materia q putrescit est cōposita ex frigido et mordicatio. ¶ Et qñq cōponunt qdā febres putredinis tali cōpositione qua fiant in forma īseparabiles: et illud est. hbi gratia. qñ incipit humor putrescere i loco: cū supuenerit ei putredo putrescit tota: psumit ab ea qñ incipit hūor: d gñe ei? At nō gñe ei? putrescit: tūc obuiat paroxysm? scōs tpi eradicationis paroxysmi pumi: deñ. ptiuat res ita et qñq pponunt feb. putredinis modis alijs cōpositis quos distinguā i capitulis suis. ¶ Et paroxysmi qdē febriu plōgant qñq et abbreviant. ¶ Prolongatio eorū est ergo aut pp grossitudinē materiei viscositatem ei? et multitudinē ei?: aut ipsi? quietē: aut pp debilitatē virtutis: aut pp debilitatē sensus: aut pp spissitudinē poro-

rum quare nō resoluit humor. ¶ Et eorū abbreviatio est pputria eorū. ¶ Et paroxysmi itez festinant tardat. ¶ Et tarditas eorū est: aut ppea q: eorū materia est paucata: aut tardi motus ad minerā putredinis pp grossitudinē suā: et hoc qdē est sicut materia Artane. ¶ Et velocitas eorū est: qm ipsa est multa sic est: nisi sit vitreū qm paroxysmi ei? qñq tardat: aut subtilis sit colera. ¶ Et deteriores qdē febres sūt īseparabiles i qb? putredo est intra venas: deñ ille ē eradicant i qb? est putredo i toto corpore: aut in ptib? cordis. ¶ Et paroxysmi qdē accidit senib? febribus valde accēsa pp frig? pplexionis eorū et paucitatem carnis iporū. ¶ Pulsus hō dispōnes diuersificant i febrib? putredinis diuersitatē earū i generib? suis: et hz diuersitatē speciei vni earū i vehemētia et debilitate: et in fortitudine accidētū et obilitate eorū. ¶ Et qñq accidit ei durities: aut pp aīa calidū vehemētis extēSIONis: aut ppter aīa calidū in mēbro duro: aut pp vehemētiā siccitatis: aut cū dominat frig? in pncipijs. ¶ Et qñq sit lenis pp materiā lenē flegmaticā et sanguineā. et propterea q aīa est in mēbro leni sicut illud qd est i epate: et peripneumonia: et lithargia: aut propter humorositatē cum expectat qñ vult vt sudet. ¶ Et pulsus quidem sit in pncipio paroxysmorum debilis coarctationis pp aduētū virtutis super materiā et occupationem eius in mūdando et euētando. ¶ De sermone vniuersali de signis febriu putredinis. Ca. 2. Significant

Tractatus secundus. 66 Fo. cclx.

Significat feb. putredinis aduer⁹ carū añceditum eas: et pprie qñ nō est in eis cā pmutua. Et pulsus et anhelitus cur⁹ pstrictio est velox qñ necessitas ē ad mūdificādū ve hemēs valde. et ē calitas mor: dīficatua si suauis sic ē calitas ephimere feb. Et plurimū qdē febrū putredis añcedit almeliletu. et almeliletu qdē ē dispositio cui admiscet^r calitas si pueniēs ad h⁹ vt sit feb. et associat ei lassitudo et pigritia et alices et salt⁹ et cōmotio sōni et vigilie et pstrictio ābelit⁹ et tē: sio venaz et hypocūdrion et dolor capitis et pulsatio capitis. Cū g plōgat: facit cadere i febres putredis: aut facit accidere de bilitate et citrinitatē coloris. et qñq associant almeliletu añcedēti febres multitudo supfluitatis et muc⁹ nausea et vīa plurima et egestio plurima putredaz gūitas capitis et excitatio. et accidit frequētia i pulsu nō a cā intrileca: imo ex labore: aut ira aut alijs. Cū g accidit in eo coartatio tūc iā puenit paroxis^m. et coartatio qdē ē lbmersio puls⁹ et paruitas diuersi in q accidūt pñtides magne: fortis: et nō est velocitas ei⁹ fortis. Sz diuersitas i pñcipio et in augmēto ē ex pperatib⁹ signantib⁹ putredinē: qñ nō appeat in tertiana pluria apparitione ppleuitatē materiei. Et o signis qdē q febris sit putrida ē etiō periodi pñe sudoris et humectationis. Ephimera em est ecōtrario illi: lz in initio sit in tertiana pp leuitatē pñctā vt sit silis ephimere qñ ephimera nō pmutat ad putredinē. et

si fuerit augmētū ei⁹ nō pmutū nō pportioatū nō sile. Et plixitas augmēti iterum sigat qd ipa ē putrida. et additio pl⁹ i magnitudine km pcessionem sigat augmētū. Ampl⁹ si est inspōllata icipit cū rigore aut horripilatōe et dimittit sz plurimū cū sudore et hūorositatē et resoluū cū paroxis^m: aut est īsepabil⁹ cū tpe. Et nō ē silis ephimere i vīa et pulsu et pplemēto mūdificatōis et qēte accidētū. Et plurimū qdē putrida ē accñtia pluria ex siti et dolore capitis et ingredis lignē: et pprie apātū: et mltiplicat inde tudo ex āgustia et agitatione vehemēti quā facit pugna materiei et pñtus: qñq em elenat materia: et qñq pñtus. et pl⁹ silr qñq tēdit ad magnitudinē et fortitudinē: et qñq ad pñtatē et obilitatē et coartationē. Durities āt sit qñq. et nō opz sp vt sit nisi sit cū febre apādurū i qñq mēbro sit: aut apā in mēbro duro quāq nō sit durū: aut iam acciderit potus aq frigide: aut aliqd aliō illis q indurēt pulsū de illis q dicunt in libro pñtus. Diuersitas āt in pñcipio et augmēto ē ex ppuetari⁹ feb⁹ putride. et de significatōib⁹ ei⁹ fortib⁹ qñq nō appareat i tertiana pñm ppter leuitatē materiei. et dum nō sit pl⁹ fortis: et nō sit velox velocitate predicta: tūc febris adhuc est ephimera: et nō pmutatur ad putredinē. Et ē vīa i pñcipio indigesta: aut parū digesta: et fortasse est acuta. Et scias q a febrib⁹ acutis interficiētib⁹ raro sit euasio: nisi cum contractione membrū.

Articella,

B

¶ Et qñq; alienat febris post quietē apatis in pleuresi z sitibus: tūc scias q; de materia remansit aliquid: et q; materia declinat ad locum vbi apparet dolor.

¶ De signis inseparabilibus.

Cap. 3.

In continua est diuersitas pulsus q; est fm febrē appa-rens valde. et est in plimo ei⁹ nō hñs odorē: neq; pōd⁹. et pse-nerat: et non separaf post. 24. horas. ¶ Et non associat ei qd durimus de dispōnib⁹ eradica-bilib⁹ ex antecessiōe rigoris et alijs. ¶ Et de illis q; significant eā est cuius assiduitas z vhe-mētia diuersitat⁹ dispōnis ei⁹ apd augmētū: minuit em qñq; et augetur vice alia.

¶ De rebus in quib⁹ differ-rūt febres putredinis: z in qb⁹ cōmunicant. Ca. 4.

Febus q; est pp putredinē colere mor⁹ est tertianus siue sit mor⁹ picipij paroxysmi aut picipij vehemētie: nisi spe-cies ei⁹ q; dī adusta cui⁹ mor⁹ est occult⁹ valde: et est sic inse-parabilis conclusa. ¶ Et tertia-na qdē pura est acuta pp subri-litatē materiei. et ei⁹ caliditas magna mordicatiua pp forti-tudinē colere. Sed est salutife-ra: ppea q; colera est leuis sup-naturā: et qm ipsa facit q̄tem. ¶ Tertiana yō nō pura ē lōgiōr⁹ spatij q; pura. z pura quidē ra-ro p̄trāsīt septē periodos nisi ab errore. ¶ Cōtinua qñq; psu-mit in hebdomada. ¶ Et illa q; ē ex putredine sanguis est pri-nua inseparabilis. et ei⁹ calor est plurim⁹ cōis cū lenitate nō cū mordicatiōe colere. z qñq; pue-

nit ad statū in quatuor dieb⁹. ¶ flegmatica accessiōe faciens oī die ē leu⁹ calitat⁹ p p̄p̄atio-nē ad colericā lōgā pp viscosi-tatē materiei: z frig⁹ ei⁹ z mlti-tudinē ei⁹. z ē magni tior⁹: qñ hz puū spatij iterpollatiōis e-q̄tis. z qm ipsa associat corru-ptioni et obilitati i ore stoma-chi q; nō excusat: z illd ē de illi q; attrahūt accētia mala ex sit-copiz pulsu cordis et casu appi-tit⁹. et q; d ea est inseparabilis: res magis sitis ethice: si n̄ ēc-lenitas puls⁹ quāuis qñq; ca-dur⁹ ēt. et quātū ē min⁹ pura i-minor⁹ et breuioris paroxysm-nisi declinet cū puritate sue pu-ritatis ad malitiā. ¶ Quarta-na aut est nō acuta pp frig⁹ me-teriei: lōga pp illud. et fortassi-ertēdī q; de ea pura nō ē annū-yno. et nō pura ē breuioris spa-tij. Uerū ē nō ē timor qm q̄tē facit i spacio lōgo: et qm ipsa nō est talis acuitatis quam se-quunt accētia vehemētia. z q; tana qdē et tertiana assidua i-interpollata cōsumunt p vomi-tū et solutiōnē vētris: et aut su-dorē aut puocationē vine. ¶ Cōtinua āt psumit p hui⁹ fluxū sanguinis nariū. ¶ Et scias q; p̄ncipiū plongat in tertiana: et stat⁹ i cōclusa. et declatio i-ncessina. et stat⁹ et declinatio in p̄tinua. et stat⁹ et declinatio in q̄tidiana: quāuis raro inue-niat q̄rtana cōtinua: et quorū-diana integre eradicationis. ¶ Et febres qñ nō curant sz qd opz et ppue apostemose cōuer-tunt ad arefactionē: et ppue i-febrib⁹ acutis in qb⁹ opz vt pa-tiētes eas cibent. et nō cibant propter intentionem vt perue-

nat natura sup materiā. Aut
opz vt def i potu aqua frigida
et nō dāz in potu pp intētiōez
vt nō fiat cruda: z nō succurrit
cū extincione alia. Quoniam si
fuerit alia intētiō quod dictu
ri sum⁹ in cibatione: et dādo i
potu aquā frigidā fortior: dua
rū intētiōe p̄dictarū p̄mittat
super eas ambas et dimittat
observatio illarū duarum.

De significationib⁹ acci-
dentium. Cap. 5.

Scias q^d acceptio significa-
tionū febriū ē ex regimie
antedēte z quō fuit. et ex dispo-
sitiōib⁹ antedētib⁹. et ex re-
gionib⁹: et tēpib⁹: et ex etate: et
cōplexione: et ex pulsu: et viua
et vomitu: et egestiōe: et fluxu
sanguis nariū. et ex dispositiōe
febris i rigore: et sudore: et q̄li-
tate caliditatis. et ex poris: et
ex dispositiōe appetit⁹: z ex dis-
positiōe anhelit⁹: et ex p̄iunctis:
sicut dolore capitis: et vigilis
et alienatiōe: et inq̄titudine: et
alijs. Febrū⁹ em̄ ad sunt acci-
dētia ex q̄b⁹ significant⁹ dis-
positiōes earū de q̄b⁹ sunt acci-
dētia significātia magnitudi-
nē earū: et iparū paruitatē: sic
qualitas caliditatis et quāti-
tas ipsi⁹. et de ea est q̄ est mor-
dicatiua vehemēter ex q̄ p̄ius
inuadit vsq^z ad finē suū. et de
ea est que mordicat in p̄mis:
deinde minuitur propter reso-
lutiōē materiē et lenitur. et
de eis sunt que mordicāt. z de
eis sunt quarū caliditas est hu-
mida. z de eis quarū caliditas
est sicca. Et sunt accidētia q̄
significant genus earū sicut ac-
cidētia propia cū tertiana: si-
cut p̄cipiū porisimi cū p̄uctio

ne emordicatiōe caliditatis in
eo. Et accidētia signātia ma-
litiā earū sūt: sicut inq̄tudo: et alie
natio z vigilie. Et accidētia si-
gnificātia digestiōē: et digestiō
nē sūt: sicut illū q̄d dixim⁹ de di-
spositiōib⁹ yvne. Et accidē-
tia q̄ signāt crisi⁹ q̄ dicim⁹. Et
accidētia q̄ signāt sospitatē: et
eius z dicim⁹ oīa illa. Et for-
me sūt iudicia pluriā: sicut ille
cui⁹ p̄uertit color ad plūbeitatē
ex albedine z viriditate: et signāt
giditatē hūoz z paucitatē colo-
ris innati aut excitatiōe z r̄isā
mationē: sicut accidit et cui⁹ cā
ē satietas nauseatina. et sicut ve-
locitas tumitiōis faciei et torna-
tilitas ei⁹: et tenuitas nasi: et si
gnificāt aut vehemētiā calidita-
tis: aut subtilitatē hūoris: et velo-
citatē resolutiōis eoz: pp āpli-
tudinē potoz z mor⁹ i seipis: et
erit⁹ eoz a p̄suetudie: aut cas⁹
eoz h̄nt signatiōes z res de illis
q̄s dicim⁹. Et accētiū febriū
q̄dā sūt q̄rū hora ē hora stat⁹: si-
cut alieatio et p̄mixtiō mēt⁹ pp
inātiōē capitis. z de illis sunt
q̄z hora ē p̄ncipiū: sicut horripi-
latio z frig⁹: z sicut p̄fūditas sō-
ni q̄ p̄sequit plurimū p̄ncipioz
febrū pp debilitatē cerebri: et
declinatio caliditatis ad iterio-
ra corpis: vbi ē m̄a et m̄itudo
vaporū eleuatorū ad eo p̄ p̄mi-
xtiōē incipit et corpē: et q̄d re-
soluit eos i s̄mātiōe: et adiunat
illū frig⁹ cerebri i seipō et frig⁹
humoris q̄ vult putrefieri z cale-
fit. Et res ex q̄b⁹ scit dispō fe-
bris ex q̄ specie fit sunt. Dispo-
sitiō febris i acuitate sua: et sua
lenitate. et dispositiō febris in
hoc q^d ipa accidit a causis p̄mi-
tuis et antedētib⁹ secundū

Liber quartus. Fen. j.

conditionē predictā. et dispositio febris ad heretia sua et eradicatione. Et dispositio febris i acuitate sua cū rigore et frigore et horripilatione: aut ei⁹ duo et qd ē ex eo. et dispositio febris i diuisione sua cū sudore primo aut paucio. Aut dispositio pteriti regimis: et etas: et forma: et tps: et ars: et dispo puls⁹: et vie.

¶ Sermo d rigore et frigore et horripilatione et fractioe. Ca. 6.

Horripilatio ē dispositio i rigore et pūctioe i cute et la: certis. et aūcedit eam pigritia et fractio. et qsi fractio ē maneris ei⁹. ¶ Frig⁹ aut est vt leniat i mēbris suis et dorsis la: certor suor. frig⁹ pūp. ¶ Rigor ho ē vt nō possit ptinere mēbra sua ex pmozione et tremore eueniēte i eis et motib⁹ inuoluntariis. et fortit⁹ ē frig⁹ forte. et nō sit rigor fortis sicut i febrib⁹ hegmaticis et qrtana. et de causis vehemētie frigoris ē vehemētia hūitatis expulsiue i lacertis. et p illd quāto cā frigoris ē visco: et ē rigor vehemēti⁹. ¶ Et sūgn⁹ submergit cū rigore ad interiora. ¶ Et scias q hūor fridus ē qer⁹ qm iā p̄suevit mēbrū in q ē: et q̄scit passio ei⁹ ab eo: qre nō sentit frig⁹ ab eo. Cū ergo mouet et spargit sparsiōe p̄ma aut paucā pp aliquā cā: rā. f. pp caliditātē separātē aut aliū partē ab eo mēbrū qd erat nō occurrēs ei et sentit frig⁹ ei⁹ pp cām p̄plexiōis diuerse. et tu qdē sciuisti hoc i radicib⁹ vniuersalib⁹ sciētie medicie. ¶ Et mltiores qdē accidit a flegmate vitreo sparso i corpe rigor nō pducēs ad febrē. et qñq sunt ei

periodi: et nō ē fortitudo ei⁹ fortitudo rigoris pducētis ad febrē. et mā q facit lassitudinē rigoris p paucitātē suā facit rigore p suā mltitudinē aūq putrefiat: nā si nō putrefiat: nō pducit ad febrē. et qñq accidit frig⁹ et rigor pp sabuersionē caloris i corpe cā ci bi: et q sūt ei similia. ¶ Et rigor et frig⁹ aūcedūt febres: qm hūmor crud⁹ effundit ad lacertos i p̄mis et nocet frigore suo p pparationē ad lacertos: deinde cū icipit putrefieri incipit calefieri. ¶ Et qñq aūcedit rigor febres pp mordicationē hūoris et fortitudinē hūitatis expulsiue q est i lacertis sicut excurit hō effusiōe aque calide valde sup cutē: et p̄prie cū ē saluus. et fortasse sit nocumētū ei⁹ qd mordicat eas vt refugiat calor innat⁹ ad interiora et domine⁹ frig⁹: quare fit cū mordicationē caloris frig⁹ quasi frig⁹ domine⁹. et mordicatio qdē caloris est apd panniculū tegentē interi⁹. ¶ Et qñq accidit rigor p̄pterea q: refugit calor ad interiora: sicut fit i apatibus intrinsecis. et qñq significat rigor et horripilatio sanitatē i febribus inseparabilib⁹. qm significant q materia expellit i venter egreditur. Verū qñ non est cū digestiōe et i hora critica et nō sequit eā lenitas est significatio q expulsiō illi⁹ quātitas nō est: qm p̄t ē vincens imo qm materia multa expellit pp multitudinē suā. et de rigor ē q significat mortē: et est ille quē sequit debilitas virtutis et casus caloris inati et siccitas. ¶ Horripilatio vero fit ex causis paucioribus causis rigoris. ¶ Et cōmotio aie et periodi indicat pe

Tractatus secundus. 6to fo. cccj.

riodū. et senū quidē febres sunt sepulte. ¶ Et qñq; est causa i lō-
gitudine febris grossitudo i vi-
scerib⁹ quare resupinet febriles
et extēdat pedes suos et tāgan-
tur viscera sua. ¶ Et qñ denigra-
tur lingua febrilis cū alienatio-
ne febris tūc febris ei⁹ est sepul-
ta. ¶ Et qñq; associat febrī para-
lysis: q̄ curet febris in p̄mis. Et
de eis que conueniunt illis ē sy-
rupus acetosus p̄mixtus cū ge-
lentib⁹ et aqua ciceris cū oleo
si tolerat se. et rasio capitis est
ex eis que inspissant cutem ei⁹
quare reuertuntur vapores et
sit fortis febris.

De intentione ad cura-
tiones vniuersales febriliū
putredinis. Ca. 7.

Scias q̄ intētio in medicā-
do has febres: qñq; vertit
ad p̄te febris q̄re est necessariū
vt infrigidet et humectet. et qñ
q̄ ad p̄te materiei: vbi necesse ē
vt maturet vel digeratur: aut ne-
cesse ē vt euacuet. et digō q̄dem
in grossa. est eq̄tio eius cū subti-
litate. In subtili ē equatio ei⁹
cū ingrossatione. et qñq; huius sūt
illa q̄ requirit febris de infrigida-
tione: et illō q̄ requirit humor de
digōne et euacuatione et resolu-
tione. Qñq; em̄ ē digestiū et eu-
acuatiū calidū: imo est f̄z pluri-
mū ita: et tūc op⁹ vt ob̄neet ma-
gis timorosa et vna duar. rez:
et fortasse huius ē illud q̄ p̄uenit
febrī de infrigidatione cum eis q̄
sunt: sicut melones indi et reliq̄
olera ei q̄ cōuenit materiei de
minoratione: q̄re p̄hibet illud da-
re ea in potu nisi vbi nō ē mate-
ria: et oīno sollicitudo sit vt post
ponat aq̄ fructuum vsq; ad heb-
domadā: z sit p̄ter aq̄ ordeiet

omnes fructus nocēt febricitan-
tibus cum ebullitione sua et cor-
ruptione sua i stomacho: et mul-
toties q̄dē inuenit res q̄ digerit
subtiliat et infridat cū euatione
sicut sirup⁹ acetos⁹. ¶ Et scias q̄
feb. qñq; ē tāte vehementie et a-
cuitatis q̄ nō l̄z vti regimie cāe
imo indiget infridatione vltia et
pprie cū nō inuenis h̄tutē fortes
resistētē toleratē. ¶ Qd si inuenis
eā resistētē toleratē: abscede cās
et expelle h̄uorē: et abscede cibū
et nō infrides infridatione q̄ p̄-
hibeat resolutionē. ¶ Qd si inuenis
virtutem deficientē: sis occupat⁹
in equādo p̄plexionē huius et q̄re
infrida eā: et vniifica h̄tutē cū
cibo. ¶ Cūq; sit fortis p̄ vniifica-
tionē suā et vincit huius sū redi
ad cām. ¶ Et cum tu infridas
de istis febribus: tūc infrides eā
cū eo i q̄ sūt stupiticas et erica-
tio sicut sūt trocisci infridates:
nisi p⁹ purgationē et euationē.
¶ Et scias q̄ cura febris putrid
ē diuersa a curatione feb. ethice.
Curō em̄ ethice ē p̄tēta sup h̄ue-
ratē egritudinis. et curatio feb-
ris putride nō ē p̄tēta sup p̄tra-
rietatē egritudinis tātum: imo
super abscissionē cause eius: q̄-
uis illō q̄ est conueniēs egritu-
dini et cibatiōi sit amicus h̄tuti
ex p̄te sui scz h̄tutis: et inimicus
h̄tuti ex p̄te: qm̄ est amicum ini-
mico ei⁹: et est materia: quare ē
adiunās vtriusq; eaz: q̄ob̄re in-
digem⁹ in regimine ei⁹ canone
et nos singulare ca. ei si deus vo-
luerit faciem⁹. ¶ Scias q̄ nō est
tibi possibile curare feb̄ē nisi co-
gnoueris eā. ¶ Quod si ignora-
ueris tunc subtilia regimen.
¶ Et p̄uide ne occurrat paroxis-
mo nisi ventrē habeat vacuum.

21 iij

Liber quartus. Fen quarta. 6

¶ Et nō moneas i die porisimi aliqd q̄tū possibile ē tibi : neq̄ cures feb̄e. ¶ Et opz vt obserues i oib⁹ illis dispōnē p̄tutis. ¶ Qd si fuerit fortis ⁊ fuerit il qd q̄dicit sāguis: aut tū hūore q̄ vicis sāguis: tūc flōmia ē magis pueniēs: ⁊ pp̄ue cū vīna ē rubea grossa h̄ citrina ignea ex q̄ timeat ap̄d flōmiā victoriacōlere ⁊ acuitas ei⁹. ¶ Deide fac seq̄lōborthomiā solutionē ventris subtilē: pp̄e si fuerit illic sitcitas cū eis q̄ sūt sicut aq̄ ordei ⁊ alfiracost paucō: ⁊ aq̄ ordei cū sirupo acetoso. ⁊ si nā nō fuerit lēis adde i eo qd ē sicut siracost qd sit sicut sirup⁹ vīo. ¶ Et sit vltimitas lenificatio: nō fluz⁹ vētris: ⁊ nō solutio laboriosa. ¶ Et mag⁹ dilectū ē ap̄d me ad ministratio clysteriorū fm vltimitatē q̄ idiget i h̄tute. ⁊ de clysterib⁹ cōis iunamēti lenib⁹ est clystere factū ex oleo violato: ⁊ succo foliorū sicler: ⁊ vitello ouis ⁊ iuccaro ru. ⁊ baurac. ¶ Cū ergo lenieris hac lenificatiōe: fortasse i digebis eo debiliore q̄ il lō q̄ idiguisti i p̄ncipio: ⁊ illō ē q̄ nā est obediēs. ¶ Deide fac ip̄z seq̄ ea q̄ vīnā puocēt sicut sirup⁹ acetosus decoct⁹ cū radice apij et similib⁹. ¶ Deide fac ip̄z sudare ⁊ api meat⁹ cū illis qd nō sit calor: fortis: sicut cum inūctiōe ex oleo camomillo ⁊ fricatiōe cū vīno albo: ⁊ cū aq̄ dulci tepida. ¶ Et si febris fuerit acuta h̄ iuenis excusationez ab iūctiōe ⁊ rēuocatiōe. ¶ Qd si iuenis hūorē i primis declinare ad stōachū fac v̄dere cū eis i qd nō sit diuersitas p̄suetudis: imo cū eis q̄ sūt sic sirup⁹ acetosus ⁊ cū cāz cū nā monet hūre

ad v̄ditū et non diuersifices es. ¶ Qd si fuerit illic declatio ad itestina et tēleris rugitū ⁊ descē sū fecis: tūc adhibe qd soluat v̄trē. ¶ Et phibe eis a sōno i p̄ncipis febrū. pp̄ie q̄n est horripilatio aut frig⁹ ⁊ rigor: qm̄ p̄lōgant sup̄ eū frig⁹ ⁊ rigor. ip̄a nāq̄ rep̄imūt materias si fuerit: eūtes ad qdā viscera: ⁊ phibēt digestiōnē hūorū. ¶ Apud declinatiōnē h̄o ē iunatin⁹ valde: ⁊ fortasse n̄ nocet ap̄d statū. ¶ Et n̄ phibeas ei aquā frigidā: nisi fuerit hūor: q̄ ē i eo cruas⁹ et grossus: tūc em̄ phibet digestiōnē. ¶ Et scias q̄ q̄n flōborthomia iunat: deide p̄teris via mala runc h̄ purgat. ¶ Hūoris aut colerici digestio ē vt puerus a subtilitate fiat spissus. et aq̄ qd ē frigida facit illō. Nisi sit stōach⁹ aut epar debile: aut frigidū. Aut sit i viscerib⁹ apostema: aut sit i viscerib⁹ dolor: aut sit cōplexio ei⁹ pauci sanguis. Aut caliditas ei⁹ inata debilis quare debilitat post potū aque frigide. Aut sit nō p̄suetus potare aquā frigidam: sicut illi qui sunt de regiōe calida: isti enim spasmāt velocitē: ⁊ associat eis singult⁹: ⁊ extēuat⁹ ē de hac sūma. ¶ Ubi aut materia calida: aut grossa iā digesta est: et corpus est carnosū. et caliditas innata exuberās: ⁊ vir⁹ ē fortis: et viscera sana. Nō frigida eoz cōplexio radicalis. Non inuenta aque frigide: imo assueta aq̄ frigida valde: tunc aqua frigida est melior: res Multoties ei adinuat ad expellēdum materiā cum solutione nature: aut p̄ vomitum: aut per vīnam: aut p̄ sudorez: aut p̄ omnia illa: quas

re fit statim vt sanet. ¶ Et quā-
doq; dat i potu medic^o de aqua
frigida infirmo quātūtatēpluri-
mā adeo donec color eius fiat vi-
ridis et tremat q̄ sit saltē pueniēs
vsq; ad eminā vnā et dimidiam.
et fortasse conuertit febris ad
flegmaticā. et fortasse cōfortat
natura et expellit materiā cū su-
dore et vna et fluxu vētris: et ē sa-
nitas. et quādoq; itez sunt q̄dā
prohibentia: deinde tūmē mali-
tia caliditatis et sit̄ reristimas
q̄ peruenit per eā ad ariditatē
vel extenuationē: nō phibeas
aquā frigidā. Nā additio apo-
stematis et cruditas eius melior
est q̄ extenuatio. ¶ Et sirupus
quidē acetosus quādoq; etiā se-
dat sitim et icidit et soluit et no-
cūmētū ipsi^o apostematis nō est
plurimū sicut nocūmētū aque
et nō est ei vis aggregādi ma-
terias et ispissandi eā. et similis
inlebe plurime cōmixtiōis. ¶ Et
cum nō licet vt bibat aquā frigi-
dam et sit audax p eā timeat qd
nō faciat accidere cōstrictionē
pororū: quarta sit cā febris alte-
ri^o: cū enētū oppilatiōis alteri^o
et fortasse erit vehementior pri-
ma. et quando obuiat membro
debili corrumpit operationem
eius. et multoties facit degluti-
nationem difficilem. et facit dif-
ficultatē anhelitus. et facit acci-
dere tremorem: et spasmū: et de-
bilitatē vesicę: aut renis: aut co-
lon. ¶ Et ille quē plurimū opz
ex eis phibere a potu aque fri-
gide est cui nocet i sanitate sua
imo cū videris calefactionē for-
tem et cōmplexionē calidā et sic
cā et enacuaueris: tūc quādoq;
condecēs infusionem fieri i aq̄
frigida apō declinationē et ap-

tionē digestionis et enacuatio-
nem humoz. et non est malum
vt administret balneū. et potus
vini cōmixti subtilis rinunctio
cū oleis lenificatib^o. ¶ Et cū ad-
ministraueris canones p̄dictos
i p̄ncipio accidentiū febris: tūc
opz post illud vt tu occuperis in
digestiōe et eūne q̄ nō est km se-
mitā minoratōis et desiccatiōis
et iā dixim^o eā: imo km semitas
abscissiōis eā. ¶ Et nō enacues
materiā indigestā i calido aut
frigido: nisi ppter necessitatez.
¶ Fortasse em̄ multiplicat eūo hu-
moris n̄ pueniēs ad statū p di-
gestionē vt eūet. et fortasse nocet
eūo maturatiōi. et fortasse pmi-
sces cū ea malignū cū bono pro-
pterea q̄ mouet malignū absq;
digestiōe sua. ¶ Et tu nō auscul-
tes vt q̄ existimabat q̄ itētiō in
digerēdo est subtiliare: et humoz
calid^o ē subtilis: q̄re nō ē neces-
se vt subtiliet. ¶ Resem̄ sicut dī-
xit: imo itētiō i digerēdo ē eūre
substantiā materiei: itavt fiat p-
pata ad expulsionē faciliē. et sub-
tile ibibitū et grossū firū et visco-
sū ad adherēs totū illū n̄ ē ppara-
tū ad expulsionē faciliē: imo ē ne-
cessariū vt ispisset subtile: et sub-
tiliet spissū paulatiz: et iadaf vi-
scosū. ¶ Et si vir iste nō audiuisset
i sermōe ātquorū de digōne
aliqd añq̄ dixissem^o illū etreme-
moraret dispositiōis digōis hu-
moz. h̄roz. i. q̄ d de eis subtilis
est i digerit ispisset: et q̄ de eis spis-
sus ē: i digerit subtiliet: oportet
retor̄ scire hoc p illud. ¶ Et q̄
nō oportuit vt i seipō consideret
et diceret: q̄re vile i febrib^o acut^o
n̄ h̄nt i pncipijs eaz sedimē dei
de sunt habētes sedimē: et an se
dimē laudabile est alqd nisi hu-

A iij

Liber quartus. Fen. j.

mor faciens egritudinē q̄ iā di-
gest⁹ est. Quare ergo nō expellit^r
i p̄ncipijs egritudinis ad salu-
tē si est subtilitas vltimis q̄b̄ itē
dū in digōne: ergo necessariū ē
vt sit i p̄ncipio febuū sanguinis
et coles sedimēlaudabile. ¶ Si
āt nature nō est possibile expel-
lere illā supfluitatē nisi post ho-
rā in qua sit p̄paratio ad expel-
lēdū i vna: tūc sūt opz vt sciat^r
q̄ arti euacuare humorē illā
horā in q̄ appet digō in vna ē
inconueniēs aut difficile malum
et fortasse mouet et n̄ operat^r vl-
time. et fortasse miscet malignū
cū bono. ¶ Et eēt meli⁹ hōi huic
vt bene opinaret^r de illis q̄ fue-
rūt sicut Sal. et hyp. in eis que
scripserūt d̄ hoc: et valde attēde-
re: et tūc f̄d̄ret ad p̄dictionē: q̄
ois p̄dictor i p̄mis cuz est sup-
veritatē est excusat^r: verū meli⁹
eēt ei vt nō p̄sideraret in cōside-
ratione sua. ¶ Et opinor q̄d ra-
ro huic viro acciderūt expimen-
ta que p̄fuerūt i hoc caplo et ac-
ciderūt in eis. et h̄mōi q̄dē experi-
mētis q̄ nō sunt s̄m canones ac-
cidit ei vt nec vnū valeat: et ac-
cidit ei vt nec vnū eoz sit signū
hoc nāq̄ est p̄ueniēs. ¶ Cū autē
materia est p̄lma mobilis: per-
mutabilis de mēbro ad mēbrū:
et existimas q̄ nō est spatiū i di-
gōne ei⁹: aut fortasse accidit ex
ea ap̄a pleuretici et alijs s̄dimut-
tat: faciet cadere in timorē ante
t̄ps in q̄ expectat digō eqlus pro-
culdubio: tūc est necessaria eua-
cuatio ei⁹. Timor em̄ in hoc est
minor: q̄ timor i illa: et cū hoc nā
mouet ad expellēdū eā pp̄ mul-
titudinē sui nocumētū. Cū ergo
adiuuat natura: p̄uenit ei ad iu-
torū vltimū: q̄re n̄ est excusatio

ei⁹. ¶ Et scias q̄ flobothomis
q̄h̄ ē itētio sanguis ē ex ḡne ei⁹
in qua expectat digō expectatō
ne q̄ ē in solutis: et nō expecta-
tur digō nisi in h̄uorib⁹ alijs: et
cū postponit flobothomia i p̄n-
cipio egritudinis nō apli⁹ est ei i
tētio: et fortasse it̄rficit p̄ adnē-
tū debilitatis p̄tutis. et sūt si ti-
mes victoriā h̄uoris: magis ne-
cessaria cautela ē euacuatio: et si
nō ē digest⁹ nō moueas nisi i p̄n-
cipio. Ap̄d statū h̄o nō moueas
aliqd̄ donec vincat nā et digerat
et si ip̄a nō mouet: moue ta hora
mor⁹ ei⁹ et si ip̄a mouet: aut mo-
uit: tūc dimitte eā et opatiōe ei⁹
et hoc ē illud q̄d noiauit hyp. su-
rioritatē vbi dicit. Opz admini-
stret medicīa solutiva postq̄ di-
gerit egritudo. In p̄ncipio autē
egritudis nō opz vt admistret il-
lō nisi egritudo sit furiosa: et for-
sitā nō est s̄m p̄lm furiosa: et ta-
lis est ista eūatio necessaria q̄ n̄
est i hora sua sicut cibatio neces-
saria q̄ nō est in hora sua: et p̄por-
tio isti⁹ euacuatiōis ad cessandū
ex malitia materie ē sicut p̄por-
tio illi⁹ cibatiōis ad p̄hibēdum
p̄tutē a casu suo. Cū ergo exer-
ces euacuatiōnē tūc p̄sidera ho-
rā it̄rpollatiōis: aut horā ip̄i⁹
t̄pis: aut frigidiorē horā q̄ ē in
die. ¶ Et nō euacues p̄ fluxū vē-
tris in die periodi. Neq̄ flobot-
homas. ¶ Et non agas cū eūa-
tione artis p̄ partē euacuatiōis
nature. ¶ Et nō diminuas h̄uorē
p̄ rē q̄ facit statū habitudinē
mor⁹ periodi. ¶ Et oīno cauea-
tur a regimie grosso in hora pe-
riodi it̄a vt nō det i potu aq̄ oz-
dei succarū neq̄ iuleb vt nō fr̄s-
gat p̄iodū cū p̄strictiōe meatū
qm̄ est timor: imo adiuna. Di-

Tractatus secundus. 6 Fo. cccij.

cit. Nāq̃ hyp. Medico adiutor
est nature nō impediens eaz. et
op̃yrt scias q̃ multoties idigē
medicina forti dōbili: s; ei⁹ forti
tudo ē ex hoc q̃ soluit humores
viscosos: et ipsius q̃dem debili
tas ē ex hoc q̃ facit ascellare se
mel aut bis. et nō euacuet plm
simul itayt nō cadat virt⁹. ¶ Et
psiliū q̃dē meū in flobothomia
est: dimittat q̃tū possibile est:
Si aut nō ē possibile: tūc mlti
plicatione numeri ē melior: multi
plicatione quātitatis. Op̃z em̃
vt nō euacuet sāgnis multū su
bito: qm̃ euacuat multumbe eo
cui⁹ nō ē necessaria eūatio: et nō
est in sanguie excusatio ad eua
cuatiōes q̃b⁹ fortasse idigēt et d
bilitat⁹ r̃tus a resistēdo i crisi b⁹
expectatis. ¶ Et scias q̃ qñ ag
gregat⁹ dolor capitis: febris: tūc
curatio febris est dignior. ¶ Et
scias q̃ dolor capitis qñq̃ facit
redire febrē declinatā ad aug
mētū: q̃re op̃z vt sedet. ¶ Et cuz
infās lactēs febricitat: tūc op̃yrt
rectificet lac m̃ris ei⁹. ¶ Et qñ
fuerit vīna ictēritia i febre si
gnificat ap̃a: q̃re est curatio da
re in potu aquam ordēi aut si
rupū acetosum. Cū ergo acq̃e
scit febris intētio sit ad aposte
ma. ¶ Et quādo fuerit cū febre
colica: nō aperiet via in dando
in potu aquā ordēi. imo ius gal
li et leni i⁹: et mltiplica vinctuo
sitate ei⁹: deidedet i potu aq̃ or
dei si necesse fuerit. ¶ De soluti
uis: s; o potio facta ex tamarin
dis et feniciabī et siracost: et qñq̃
ponit i ea aq̃ iuleb: et qñq̃ pōit i
ea cassiasistū. et fortasse pūcū d
sup scāonea: et fortasse dat i potu
scamonea sola i iuleb: et fortas
e est necessariū administrare

ea que sūt sicut aloes: qm̃ mate
ria est grossa: et meli⁹ qd̃ est: est
vt abluatur et nutriatur cū aqua
endiniē: et aqua solatri: deinde
fiant ex eo pillule. ¶ Mirabola
nos vero citrinos qd̃ā admini
strauerūt: sed nō inuenit ab eis
intentio qm̃ quā operent⁹: p̃strin
gunt em̃ poros ei⁹ post solonez
ṽetris: et exasperat⁹ viscera eoz.
Qd̃ si fuerint necessarij: tūc post
digōnē integrā. ¶ Et aqua duo
rum granatorū est maximē ius
uamēti expressa cū pulpis ab o
rū. ¶ Et qñq̃ in hōis de solari
uis q̃ sūt erviolis et scamonea:
itayt de viol sit q̃ritas auz. i. et
de scamōea vsq̃ ad siliquā. i. et
qñq̃ ponit i eis par mēte. ¶ Et
qñq̃ sit ex s̃frigidātib⁹ extinguet
b⁹ medicinā i q̃ ponit scāonea:
sic pille h̃mōi. R. coriādrī ipo
dū ros. añ. 3. f. cāphor tofugi. i.
scamonee. xij. partem. 3. i. et vsq̃
ad sextā partē ei⁹. ¶ Et detur i
potu eis. Aliud. R. siracost. 3. ij.
tereniabin. 3. v. succi pomoz de
semie succi cidonior p̃tesq̃les
coriādrī h̃lidi sextā partē vni⁹
Aggrega succos: et submerge i
eis siracost et tereniabin: et lipul
set cū eis donec fortasse coagule
tur: deinde sume cāphore pōd⁹
septe. 3. i. et medietas septe scā
onee. 3. i. et pōde siracost sup ignē et
p̃lueris d̃sup cāphorā et scāmo
neā et p̃seruent ne resoluant⁹ cuz
vapore: deidm̃ dimittat⁹ d̃oec coa
gulet⁹ p̃ se cū facilitare: et dosis
ei⁹ sit a. 3. ij. vsq̃ ad. 3. ij. f. et pos
sibile vt fiat ex tereniabi et sir
acost et zucaro taberzet: natif. i.
forme q̃ sūt sicut penidie: et pōi
tur in ea scamōea et cāphora s; q̃
titate q̃ cadit i vna portiōe ei⁹
et cāphora vsq̃ ad tofugi. i. sca

monee vsq ad sertā. 3. i. qre sit tūc ale nō horribile. ¶ Et febricitās qdē i estate febrē frida nō ingrediat domūventi pprie qñ sudat: vt nō puerat materia re solone sua. ¶ Et troscisci quidē nō sunt pueniētes pncipis hāz febrū: nisi post digōnē 7 eūonē. ¶ Et troscisci qdē sunt magis cōueniētes ei cuius febus est adherēs in suo stomacho: qñ ipsa sit ethica. ¶ Et dimissio pñuetudinis in regimine suo sentit qñ qz febrē: 7 nō est tñ nocumētum quoniā cā eius est dimissio consuetudinis in regimine.

¶ De cibatione febricitantis in generali. Cap. 8.

Scias q cōueniētiōes cibi febricitantib⁹ sūt cibi hūidi: pprie cui⁹ cōplexio ē hūida ex infantibus: 7 grossis. Cōueniunt em̄ ex hoc q assimilantur cōplexioni: ex hoc q sūt cōtrarij egritudini. ¶ Cumqz accidit febus 7 natura est sicca: nō cibes penitus dū nō egreditur perfecte fer. ¶ Et oportet vt occurrat eis paroxysmi periodici 7 paroxysmi qui sunt fortes ventrib⁹ ipsorū vacuis in quib⁹ nō sit cib⁹ omnino. Nā si cibati fuerint illa hora occupabitur nā i digerendo 7 dimittet digerē expellere: 7 confirmabitur egritudo 7 prolongabitur: 7 ppter illud oportet vt postponant cibationem vsq ad declinationē 7 in eo q ē post ipaz: si accidat forte vt hora declinationis sit hora consuetudinis in cibo: tūc est melius quā esse potest.

¶ Et scias qd de cibatione 7 regimine est qd est subtile valde: 7 de eo quod est grossū valde: 7 de eo quod est iter illa: 7 pars

eius declinis ad subtile plus: pars eius declinat ad spissūpl⁹ et subtile vltimū in subtilitati est prohibitio cibi: 7 grossū valde est administratio ciborū: si noxhoim: 7 illiq sequūtur lat ei⁹ subtile qd est mediū 7 vt si pnt⁹ in cibo succo granatorū 7 iuleb subtilivalde: 7 post ipñ aqz ordeī subtilis: 7 post ipaz ad ordeī grossa: 7 de olerib⁹ fridū 7 hūdis: sicut attriplicespina: chia 7 blitis 7 sista: et postea es ordeī sicut est: 7 ē mediū: 7 illi c sequunt lat⁹ grossi sunt galli 7 galline extremitates: 7 subtiliores eis sūt alcanzi 7 zona sobilia pauca sūtilia: 7 pisces paui: 7 subtili⁹ eis est lusi ordeī sicut ē: et subtili⁹ eo panis sile sicut i aqz bñ frida solōe bōa subtili. Grossum autē est cib⁹ fortie alcacugiar: grossus autē cib⁹ fortior ē eo. ¶ Et lusi qdē ordeī ē bon⁹ cib⁹ ipz ei aggregat ad glutinationē 7 digōnē suā 7 lenitatē 7 plantiē 7 lubricitatē 7 absterfionē 7 humectationē 7 pñetitatē febris 7 sedationē sit et velocitatē penetratōis 7 ablutōis et nō est i eo sūpticitas: quā ppter nō residet: neqz figit in poris 7 meatib⁹: qñ sūnt pñicti et nō ē i ea adherētia cū incidit p meri: 7 fortasse abstergit spissū flegmatis: et qñ bona sit ei⁹ decoctio nō istat oīno. et antiq qdē vsi sunt vbi necessaria est subtiliatio regiminis subtilioris regimine q est lusi ordeī: 7 aqz ei⁹ et aqz mellis pñime aqz qñ nutrimētū ei⁹ ē pñet: et q ipsa facit penetrare aqz: et ei⁹ humectatio 7 absterfio rei⁹ aptior pñocatō ei⁹ est multū et caliditas ei⁹ est

Tractatus secundus. 66. Fo. cccxliij.

cofracta: et ipsa pculdubio qñq;
addit i hute additionē quādā
quāvis sit pua: et seqt eā sirup⁹
acetosus de melle: s; ē grossior et
nutribilior et fortioris ictiōis et
abstersiōis: et nō ē i eo de calefa-
ctiōe d nocomēto viscerū calido
rū qd ē in aq mellis. Nūc at mel
canne qd ē zuccaz et ppue mun-
dificatū est meli⁹ melle apis: s;
ei⁹ abstersio sit minor abstersio
ne mellis. Et sit sirup⁹ acetos⁹
de zuccaro: et sit sufficiētia i siru-
po acetoso: s; fortasse faciet icur-
rere rasurā iestinoz: et hoc qdē
timorofū ē i egritudib⁹ acutis.
Et nos ponem⁹ aq ordei pota-
tionē et sirupi acetosi ēmonē sin-
gularē. Et subtiliationē qdē re-
giminis egri sūt nā materiei et
possibilitas nā ē i digerēdo ipz:
saz et resoluēdo et enacuādo eā.
Et dignior horaz ad subtilia-
tionē ē stat⁹: h em est vehemētia
occupatiōis nature i pugna ma-
teriei. Et non opz vt ab ea rece-
dēs occupet re alia: et ppue apd
crisiz: añho illd pugna nōdū est
pfirmata. Et de illis q sūt et
faciunt puenire ad subtiliatio-
nē ē vt si sit necessitas flōmie aut
resolutiōis vētris aut clysteris:
aut sedationis doloris: tūc opz
vt des operā ad psummandū il-
lā necessitatē deinde ciba si ne-
cessari⁹ ē cib⁹ nisi sit phibēa aliō
Et i grossationē qdē regimis
sūt vt requit h⁹. Et dignior
horaz ad i grossandū ē hora i q
vir⁹ nō ē valde occupata in ma-
teria: et est pncipiū egritudis. Et
opz vt succurrat nocomēto illi⁹
i grossatiōis cū sparsiōe qm est
leni⁹ sup hute itez. Et estas
qdē pp inā resolutionē indiget
additiōe cibatiōis et separatio-

nis ei⁹: nā vir⁹ nō sufficit ad di-
gerēdū illd qd multū est semel.
Et qm resolutio i ea ē p spar-
siōnē tūc opz vt cābiū sit p spar-
siōnē. Et i hyeme ē res ecōtra-
rio: qm pp puitatē resolutionis
ei⁹ nō facit idigere cābio mltō.
Ampli⁹ si multū dederit cam-
biū subito erit tolerās ipz et for-
tis apd expulsiōnē ei⁹. Et au-
tū⁹ qdē ē tps malū et pp hoc opz
vt subtiliet i eo iter cōternatio-
nē hūitatis inter infrigidatiōnē
et spgere paulatim in eo est me-
lius et prius spargere cū debili-
tate hūit⁹ est melius egro. Et
scias q si nō esset illud qd perit
net hūit⁹ eēt magis necessariū
vt subtiliat cib⁹ vltima subtilia-
tiōe: s; h⁹ nō suffert illd et dūcit
et cū deficit nō v; curō. Curās
em sicut sciūsti est hūit⁹ nō me-
dic⁹ qm medic⁹ facit puenire in
stā ad hūit⁹. Et cū intellexeris
hoc: tūc oportebit vt cōsideres.
Nam si egritudo fuerit valde
acuta: et illd ē vt sit stat⁹ ei⁹ ppi
qu⁹: et existimaueris q h⁹ non
deficiet i hoc tpe qd est iter pnci-
piū vsq; ad statū ei⁹: alenabis
occupatiōnē a hūit⁹: et ictabis
eā sup māz: et nō facias eā occu-
pari i cibo spisso imo subtilia re-
gimē statim cū dimissiōe cibi oī
no et ppue i die cris. Et si vi-
deris egritudinē acutā nō val-
de imo acutā absolute tūc opor-
tebit vt subtiles regimē: nō i vi-
timo nisi apd statū in die cris. p-
pue: nisi ppter cām maximam.
Et si videris egritudinē chro-
nicā aut ppiquā cronice: nō sub-
tiles regimē. Vir⁹ em nō salua-
bit vsq; ad statū subtiliatiōe re-
gimis. Uez ē tibi necessariū cū
hoc in oib⁹ specieb⁹ vt sit pnci-

Liber quartus. Fen. j.

piū tui regimīs grossi⁹: et postre-
mum tui regimīs pueniēs ad
statū subtrili⁹. Et gradatim pce-
das i eo qđ ē iter illa: ita vt hī⁹
sit consueta vsq; ppe statū: tunc
em̄ intēde sup materiā: et si non
sis occupat⁹ i alio. ¶ Et qñ scis
qđ hī⁹ est fortis tūc fortasse ne-
cessariū facit dispositio: vt sis cō-
tent⁹ iuleb solo: et si nō plus sal-
tē hebdomada vna: et ppe in fe-
bribus apostematū. ¶ Qđ si ti-
mueris debilitatē sit contentus
ađ ordeī. Et cuz ābigua sit tibi
dispō i egritudine et nō cogno-
scis cā: tūc vt declines ad subri-
liationē ē meli⁹ qđ vt declines ad
additionē: te obseruāte hī⁹ tūc:
tolerātiā. ¶ Et illi⁹ qđ ē qđ existi-
stimanit qđ cibatio i febre acuta
est melior: qm̄ nō ē itētio i digōe
et i enacuatiōe cū voluer⁹: faciat
id nā: aut nō faciat: errorē iaz te
scire feci: imo qñ times casū hī⁹
tis tūc cibatio ē melior. ¶ Et de
corpib⁹ sūt corpa colerici qđ req-
rūt regimē diuersū ab illo qđ di-
rimus: et ppe qñ sūt assueta cōe-
stioe pluriā ipi ei cū non cibant
saltē i pncipio febris: imo i hora
qđ ē priuor ea: et ē hora stat⁹: nō
vacue sūt dispōnes eoz a duab⁹
reb⁹. Qm̄ cū ipi sint debiliū hī⁹
tū supuenit ei sincopis: et moriūt
in porsimo. et si sūt fortitū hī⁹ tū
cadūt i extenuationē et apparēt
sup eos signa ariditatis ex mi-
noratiōe nasi: et pfundatiōe ocu-
lor: et qđ tpa sūt dep̄sa: et fortasse
supuenit eis sincopis añ illō qđ
effundit ad stomachos eoz de
colera mordicatiua. ¶ Et sūt de
hoib⁹ qđ dī qđ sūt eruberātis car-
nis: s; cū abscondit ab eis cibis
debilitāt et extenuationē incurrit
qđ nō tolerāt phibitiōē cibi.

¶ Et ois cui⁹ calor innatus for-
tis est valde aut plurim⁹: aut ci-
lor innat⁹ est valde debilis nō
pōt dimittere cibū: et de eis sū
qđ accidit dolor et lesio i stoma-
cho et dolor capitis ppter cōmu-
nitatē: et isti sūt d hoc gñe. et isti
fortasse sufficit ađ ordeī: et forte-
se egēt vt misceāt succū granoꝝ
et sūta illi vt pfortetur os stoma-
chi. et qñq; est nobis necessariū:
vt faciam⁹ eos vomere cū facil-
tate añ cibū. et in plurimis si de-
bilitantur et propie si supueni-
eis sincopis: cā nō est vehemen-
tia debilitatis: imo effusio ma-
teriei ad os stomachi. Cū ergo
sumūt in potū sirupū acetosū
mixtū cū ađ calida multa: au-
vinū pmixtū cum aqua multa
enomūt in vomitu hūiores coli-
ricos et hī⁹ eoz sit fortis. Cūq;
cibant aliquo robūb stipticorū
sedant. ¶ Et senes quidē et deb-
les et ifantes sunt de gñe eoz et
nō tolerāt famē. De p̄mis hō si-
nib⁹ sunt qđ nō sunt vehemente-
tolerantie famis. et sequunt⁹ eos
adolescentes et ppue hī⁹tes sol-
da mēbra āplas venas i aere fr-
gido. ¶ Et multoties qđ ē erra-
medic⁹ in hī⁹mō egrotis s; aliū
modū: qm̄ ipse phibet eis cibū:
in pncipio rei: et qñ appropinq;
stat⁹ et sciūt qđ cadit hī⁹ cibāt in
illa hora necessario. Jam hō g
errauerūt duob⁹ modis. et si ipi
cibaret eos i pncipio esset erro-
r ille et ignorātia infra hūc erro-
r et accidit istis egris vt accidant
eis catarrhi nauseatini et colerici
et vigilatio ppter resolutionē et
priuationē digōnis: et inde fiūt
et alienant⁹ et coartant mae et hī-
tutes eoz: et multiplicant ipoz
vapores: qđ audiūt id qđ nō ē:

Tractatus secundus. 650. cccv.

z tremūt z citant vel salūt: z p-
mutant i lectis: z imaginant qđ
nō est: z tremūt vel salūt labia
eorū inferiora ppter dolorē oris
stomachū: z cōtristant anīme eo-
rū propter granitatē materiei.
¶ Cano in dādo i potū aquā or-
dei z sirupum acetosum. Cap. 9.

Ade corpe ordeī nisi qđ ē si-
cut virtus z forma. z non est ei
introitus in curatione aut fidu-
cia in inuamēto nisi qñ ē pplete
decoctionis. ¶ Et qđ de ea est me-
lior ē vt sit aq̃ q̃ritas sacratati.
20. z ordeī sacratati. 1. z sit iam
reducta pprie ad .5. assumat illō
qđ de ea rubēū est z subtile. hoc
em̃ est subtile cui⁹ nutrimentū
est min⁹ z cuius humectatio est
maior: z ablutio ei⁹ z extractio
supfluitatū ab ea digestio scđā
ab ipā est mltā equalis. ¶ Et de
ea ē in qua est aliqd de corpore
ordeiz farina eius. ¶ Et magis
dilectum mihi in huiusmodi est
vt nō sit plurimū decoctū: imo
fm mensuram que auferat infla-
tionem z nō pueniat ad hoc vt
faciat ipā viscosāz vehemēter
z huiusmodi quidem est pluris
nutrimentūz minoris ablutiōis
z digestionis: z accidit ei multo-
ties vt aceret in stomacho frigi-
do i substātia sua: z sit i eo ca-
lor extrane⁹ multus de malitia
pplerionis. ¶ Et aq̃ quidē ordeī
qñq̃ est decocta cū ordeo ipso si-
cut est: z qñq̃ ē excoctatū. ¶ Et
melior: qđ ē sirup⁹ acetosus apđ
me est ille in quo ponit zuccarū
in vase: deinde fundit super ipz
acetum forte qđ sit de vino tate
q̃ritatis vt eleuet sup dorsum
zuccari: imo dimittat ipsum di-
scopertū: deinde ponantur sub

vase carbonēs quieti z cinis cas-
lidus donec liquefiat zuccarum
in aceto sine bullitiōe: deinde col-
ligitur spuma z dimittitur vna
hora cū multo calore donec mi-
sceatur zuccarū cū aceto: deinde
funditur super ipsam aque quā
titas duoz digitorum z bulliat
vsq̃ ad spissitudinē. ¶ Et aggre-
gare sirupū acetosum z aquā or-
dei simul ē illaudabile: quoniā
corrumpit aquam ordeī fm plu-
rimū. ¶ Et non opz vt detur in
potu aqua ordeī cū siccitas na-
ture adest: imo ante ipsam fiat
clystere. ¶ Qđ si aceret in stoma-
cho detur i potu quod de ea est
magis subtile. Qđ si aceret: coq̃-
tur cū ea radix apij z eius sile.
¶ Si vero aceret iterum: tūc ne-
cessariū est vt misceat aliqd pi-
peris cum ea pprie qñ materia
nō ē vehemētis subtilitatis z ca-
lidatis. ¶ Et qñ multiplicat ei⁹
inflatio: tūc misceatur cū ea ad
calefaciēdū parū aceti vini ace-
tosi. ¶ Cū sirup⁹ acetosus
in potu dat: incidit hūores z ppa-
rat supfluitates ad expulsionē
z tu consequenter post duas ho-
ras da aquā akustordeī subtile
pdictā vt abluat qđ incidit z ab-
stergat id z extrahat ipz p sudo-
rē z puocationē. ¶ Et nō est no-
cumentū si detur in potu sirup⁹
acetosus apđ cenā cum iā sepa-
ratus est cib⁹ a stomacho. Qñq̃
est necessariū vt pmutat inleba-
nte aquā ordeī vt addat i hu-
mectationē: z illud ē cū vides sic-
citatem dñantem super corpus
z linguam. ¶ Et qñq̃ est necessa-
riū vt premittat ante ipā ad le-
niēdū naturā aliqd de tamarin-
dis ante illud per duas horas.

¶ De curationibus febrium

Liber quartus.

acutarum.

Cap. 10.

Quod dictū est de regimine
lenificationis et puocationis
et sudationis et digestionis deinde
de enacnationis cum medicina
post illud. et quod dictū ē de cibatione
post ipsū est illud quod oportuit
nos rememorari hic. ¶ At moti
extinctionis vehementie calidi
tati sunt cum infrigidatione aeris.
et cum infrigidatione cibi. et
cum epithimatis et emplastris
et cum medicinis et cum retentione
eorum que sūt sicut mucillago
psili et mucillago granorum cydoni
et succus portulacae et succus liquiritie
in ore ut sedet sitis. Nam assidue
guttur patiētis egritudine calida aliquid remaneat
os humidum et non ericet in curis
est inuatiuum valde et quicquid inuatur
per administrationem clysteris
facti ex succo melonis indi
et cucumeris et cucurbitae et portulacae
cum oleo rosaceo et cum aliquo
tulo caphore inuamēto mario. ¶ Et opus
sit aer infridatus quātū possibile est
et eius infridatio est per prohibitionem frequēti
et per positionem nimis plurime et si
domus est prima tunc ex quo li
ntra fuit lutoz prope illo in quo
ponitur loco palee totū papyri
tūc est melius et quicquid preparatur
in ea manationes sunt fontium et ro
rantes et currit in ea aqua dulcis
Aut stratus est super lacunā cooper
tā cum retri et est stratus super quem
dormit ex tabari et his siliabus
reliquis stratus est ex extremitati
bus salicis et cydoniorum et myrti
asperis aqua rosae violae et nenufaris
et rosae violae et ponuntur quicquid cala
thi in quibus sunt ordines de fru
ctis fructuum boni odoris frigidis

rū sicut malorum acetosorum et
cydoniorum et minorum pitorum bo
ni odoris aspersis in aqua rosae
et nenufari et salicibus super que
sunt puluerizata sandali et rose
et camphora et super que iam di
stillatum est paramvini odoris fer
tūc est illud quod est ultimum. ¶ Hoc
est regimē aeris. ¶ Regimē aut
cibi iam sciuit. ¶ Et si voluntas
adest ut cum infridatione sit leni
ficatio tūc de aqua cucurbitae et
aqua melonis indi prope et aqua
cucumeris et lactuca cum aceto ē
ultima. ¶ Et quod conueniens est ad
sedandum sitis eorum ē foca factum ex
pane simile cum aqua calei accepta
ex dogo post colationē vehemē
tē. ¶ Et si adest voluntas ut cum se
datione sit retentio tūc de succo
granati muzi et acetosi et aqua
agrestis aqua mori de scemi et aqua
acetositas limonis non falsi et
aquam acetositas citri et quae sūt his
silia et aqua cereculi et ē berberis.
¶ Epithimata vero et emplastra sint
ex succis notis et prope aqua rosae aut
succo rosae recentium cum sandali et
caphora et aqua coriandri endimie
cum istis enim ē fridatio plurima et
mucillago psili cum aceto et aqua
rosae huius generis. ¶ Et embrocare
epa cum infridatis ē res maxima
et magis inuās. Nam cum equatē
in eo maior pars rectificationis et
fortasse rectificat aqua. ¶ Et quicquid
illic ē catarrhus et tussis aut in capi
te eius est grauitas aut tensio
sunt multitudinē vaporum. Quare
opus ne fundatur super caput aut
aut acetum imo occupetur cum icti
natione capitis super vapores ac
semper quod dispono facit illud necessarium.
¶ Si vero non fuerit catarrhus
neque aliquid eorum quod diximus tūc ad
mistra de embrocis et epithimatis

q̄ scis. ¶ Et nocibilior embro-
ca i hmoi dispōne repletōis ca-
pitis est mulsio lactis sup caput
fortasse ei facit accidere apa i
capite z pditionē. ¶ Et magis
salua horarū embrocatiōis ca-
pitis cū repletōe ei ē vt sit va-
por colericus nō hūid⁹: imo in
hmoi hora fortasse nō nocet ap-
plicatio lactis: imo cōfert. z co-
gnosci ex dispōne somni z vigi-
liis z hūiditate supior ptiū na-
riū z eaz siccitate. Cū ḡ vider⁹
somnia aut p̄fūditatē sōni: aut
hūiditatē supior ptiū narium
tūc caue eb̄ocationē z inūctio-
nē z stude i attrahēdo materiā
ad inferiora. ¶ Et cū vider⁹ rube-
dinē i naso z facie vehemētem:
tūc nō erit malū si cas curres
sanguinē ex narib⁹. ¶ Et ifrigi-
da epar cū ēplis. ¶ Et cū ifrigi-
das caue ne occurras cū ifri-
datōe vehemēti hora sudoris
z r̄solutiōis: imo opz vt obknes
illō: fortasse em̄ sit cā i elōgatio-
ne egritudinis: licet qñs sit lō-
gitudō egritudinis saluor ḡ
ipsius acuitas. ¶ Et opz vt ca-
neas in febub⁹ acutis casum
rasurelqm̄ additi obilitate vir-
tutis: z terretur natura a rece-
ptione supfluitatum ad testi-
na: z ab expulsione eaz ab eis
pp victoriam supfluitatū. z for-
tasse redeūt superfluitates ad
superiora z ledūt hypocūdria
et instant ea et ledunt caput.
¶ Et qñs est i potu paueris
inuamentū mirabile in inspis-
sando materiāz subtilē: quare
digerit in faciendo somnum.
¶ Rememoratio accitū q̄ dis-
ficilia sūt i febub⁹ acutis. Ca. ii.
Loquamur itaq; i p̄mis de
accidētib⁹ q̄ vehementia

sunt i febub⁹: z de curatiōe eo-
rū: z festinem⁹ ad distinguēdū
febres acutas. z hec qdē accū-
tia sunt sicut rigor z frig⁹ z hor-
ripilatio: z sicut sudor p̄lim⁹ z
sicut flux⁹ sāguis nariū supflus⁹
z sicut vomit⁹ laborio⁹: z flux⁹
vētris obilitās z sicut sit⁹ q̄ nō
tolerat⁹: z sicut p̄funditas som-
ni supflus z sicut vigilatio i se-
parabilis: z sicut aspitās ligue
z offuscatio ous: z sicut sternu-
tatio cōtinua: z dolor capitis
p̄ran⁹: z tussis frequē: z sic ca-
sus appetit⁹: z bolism⁹: z sicut
appetit⁹ canin⁹ et singultus.
¶ De regimie rigoris et horri-
pilationis cū supfluit. Ca. 12.
Quod est de hoc seḡns su-
dorē rectificat velociter z
nō idiget regimie. z cretico nō
opz vt hūi fiat p̄ remotionē: et
nō ē de illis q̄ debilitāt z faciūt
aliud. ¶ Et qñs sedat cū liga-
tiōe extremitatū: z fricatiōe fa-
cili: z cū calefactione coopture
z cū vinctiōe de oleo de aneto z
de camomilla si idiget eo. ¶ In
forti aut qñ p̄generat. siue sit i
febub⁹: siue sit i alijs: opz vt li-
gen⁹ extremitates i locis plu-
rimis. z inūctio fiat cū oleo ca-
momillio z radice lilij. ¶ Et si
de hoib⁹ q̄ cōfortāt illud cū eis
q̄ sunt sicut cardamomū et ca-
storeū et ruta et scēha et cala-
mētū et baurach z pip̄ et p̄re-
trū. ¶ Et qñs pertrāit illō ad
admistrādū unimēta ex sinapi
z assa fetida. ¶ Et qñs decoquū-
tur medicīne iste in aqua: deñ
coquit in ea aliquod oleum.
¶ Et aq̄ eruce fort⁹ i hoc caplo
p̄ se sola aut cū oleo aliquo qd̄
decoquit cū ea. et sit decoctio
ozimi et aqua eius.

Liber quartus.

Confectio olei boni. Cap. 13.

Summa ruti siccu et mirrha et aneta et calametu et pip et piretru: coquantur i vino decoctioe vltia: dein decoquant colatu i tato qtu est medietas ei⁹ de oleo sissamino vsqueq co sumat aq z remaneat oleuz et admistret insugedo. **Et** o olez fortib⁹ i eis i tali qus est rigor qrtane est oleu de costo: z oleu de sceha et oleu d abrotano et oleu de lilio: et oleu de mirrha et ponat. i. 3. j. olei pod⁹. 3. iij. pipis. et. vi. 3. j. piretri tritoru. **Et** admistret absynthiu decoctu i oleo aliq: aut oleu olive i q decoctu e apiu. **Et** itroit⁹ in oleu lenis caliditatis est inuatum⁹ valde: z fortasse necessarie sunt potioes. **Et** mltiones sedat cu aq calida leni caliditatis z cu curatioe supvaporis ei⁹. **Et** qn no sedat p id si ma est grossa: decoquant i aq anisum calametu et semē apu z mastix et eruca z anetum z sitha. **Et** balneef i aq i q decocta sint ea q sūt sic sceha et abrotanu z calametu et anetu et sgnatu z ruta et sansuc⁹ et cost⁹ et semina calida. **Et** oēs medicie fort p uocatiois sedat rigorē. **Et** o medicin sedatib⁹ rigorē mari mū i qrtana et silib⁹ sibi ē vt bi baz de costo aure. i. cu aq cala: et de agarico qtu de ipso i aq cala: et in agarico est inuamētū. **Et** qnq ponit cu eo paru opū qm facit dormit et facit sudare z phibet vehemētiā rigoris et alia. **Et** iter ireos qrtas aure. i. i aq cala. **Et** o co positis ē tyruca diatesserō: et electuaria alia et dyaciminū: et dyacalametu: et dyapipereō

et sirup⁹ o melle i q seruēt sic alfa ruta et piretru et pip. Pille expte q dant i potu an rigorē p hora vna ifirmo erecto vltate sup lectu suu et aere ei⁹ calefacto cu igne z coopimeto: qm tē perāt ipz at phibēt qz pfectio r. storac myrrhe opū oppo naci oim ana pte. j. cōficiant cu butyro z sit dosis ei⁹ qrtas fa be. **Et** iterū sumat oppo naci castorei danci asse piretri opū. an. pres eqles: fiat sic puo sit. **Descriptio bōa. R.** oppo ponaci serapini aniudē z cimini carmeniz seis apū pipis an. aur. j. s. seis insqami albi croci aristologie castorei euforbij myrrhe ameos zinziberis oim an. pod⁹ ttrie. 3. j. seis halmel piretri oim. an. aur. j. pñcian⁹ cu melle: et dosis ei⁹ sit anellana cu aq cala valde. **Et** fortasse ē necessariū i eo vt de f in potu vinu calefactu et cibi calefacti **Et** solutio vēriss cu eis q sūt sicut hiera z diacidonitē z dya finicō. Imo qn ē rigor paru⁹ et ppe sine feb. dent i potu pille feride qm ipe sunt sanitas ei⁹.

Regimē sudoris supflui in febribus. Cap. 14.

Oportet ne sudor cetic⁹ q tu possibile ē restrigatur. **Cū** aut euenit necessitas z p trāsit tminū: tūc opz vt euētet z ifridef loc⁹. **Si** at nō exco: fat: tūc sup instm posit⁹ q pne: ri vlt inuenes solēt i aere cōnti p moneat in loco frigido. **Et** nō opz vt occupet i ericcado il lud qd rozādū egredit faciedo eruccationē post eruccationē: nā illud est occasio ad illud p: nocādū z multiplicādū: z fortas se attrahit sincopiz. **Na** ei⁹ ab: **kerfis**

herfio addit in ipfum: et ei⁹ di-
 miffio restringit ipm. Et opz
 vt inūgat eū cū oleo rok. forti:
 et oleo myrtino: aut cū oleo de
 falicib⁹ edcū oleo d balaustijs.
 Aut fiat oleū cū aquis i qbus
 decoquunt cydonia pontica et
 mala pōtica et rose z balaustie
 et charabe cōrritū sicut puluis
 qui apparet in radio solis: z si
 mula qm restringit. Et qñq
 restringit acetū mixtū cuz aq et
 succ⁹ agreste z decoctio balau-
 stiarū: z decoctio gallarū: z deco-
 ctio myrti: et succ⁹ falicis ē mi-
 rabilis: et aq semper uiue. Et
 cū res sit vehemens linat cum
 muscullaginib⁹ frigidis et cuz
 gūmī: z ppue cū ēplastrat his
 duob⁹ z euētat. Et qñ vehe-
 mēs sit res oportet vt ponatur
 nix sup extrema: et sola sint in
 ea extrema aut balneet cū aq
 frigida si suffert eam.

Regimē fluxus sanguinis na-
 rium superflui. Cap. 15.

Oportet vt nō properet ad
 prohibendū illū qui creti-
 cus ē qstū possibile ē. Cū aut
 est necesse phibere fluxuz san-
 guinis nariū i februb⁹ acutis:
 tūc liga extrema: et pone vēto-
 sas sup lat⁹ qd seqt lat⁹ fluxus
 sanguinis nariū. Deñ psequē-
 ter adhibe regimē illi⁹ loci: for-
 tasse ei possibile erit tibi vt in-
 frigides et restringat p illud
 et ante vel nō ponas ventosas
 desuper: et distilla in nasuz ali-
 quas distillationes pdictas i ca-
 pitulo flux⁹ sanguinis nariū: z
 cū nō est phibēs aliqd infrigi-
 da caput cū infrigidatib⁹ pdi-
 ctis in eo: z qñq aduenit patie-
 tib⁹ quartana flux⁹ sanguinis
 nariū: qre oportet vt iunget cuz

faciētibus fluere sanguinē ex
 narib⁹ scitis: in ipso enim est sa-
 natio quartane. Si hō supflui-
 tatem timuerim: faciem⁹ sicut
 illud quod fecimus.

Regimen vomitus quo acci-
 dit eis. Cap. 16.

Retie iterū nō abscindas
 tur nisi apud necessitatē:
 et km plurimū abscindat i eis
 per vomitū: et per adiutorium
 eis q extrahit humor nociv⁹: si
 cut est sirup⁹ acetosus z aq ca-
 lida, et qñq est necessariū vt cō-
 fortet viri: quare ponat loco
 sirupi acetosi puri sirup⁹ aceto-
 sus cū semib⁹. Et si hūor est
 imbibit⁹ et gross⁹: tunc opz vt
 fiat solutio dādo i potu qd est
 sicut aloes z hiera. Et qñ nō
 est ibibit⁹ fortasse cōfert hiera
 et aloes. Et si est ibibit⁹ non
 grossus: mūdat ipsū sirupus
 acetos⁹ cuz aq calida: deñ est
 ipm: post illud aq granatorū q
 bibat. Qd si euomuerit eā bi-
 bat ipsa vice alia donec equet
 et quiescat. et similiter sirup⁹
 de mēta cū granis granatorū z
 fortasse sedat ipsū infrigida-
 tio stomachi. Et nō opz vt ap-
 proximet reb⁹ pōticis et sedā-
 tibus vomitū cū pōticitate sua
 et acetositate sua stiptica ille
 qui vomit pp humorē imbibitū
 q est malū: z addit imbibitio-
 ni. Sed nō imbibito fortasse fa-
 ciēt eū dehcere deorsum qñq
 sit grossus. et fortasse iunabūt
 virtutē stomachi ad expellendū
 eū per superiora. Et qñ assu-
 duauerit vomit⁹ de colera et
 nō fuerit de genere ibibiti: tūc
 vtere stipticis: z ppue ēplis in
 nātib⁹ factis et corticib⁹ gna-
 torū et gallis et his sibi⁹ cuz
 Articella. 3

Liber quartus. Sen. j.

vino pmirto aut aceto pmirto.
Erad vomitū qdē colere ni-
 gre supflūū submergat spōgia
 in aceto et ponat sup stōachū.
 qd si necessariū fuerit aliqd for-
 ti⁹: admistra medicinas predi-
 ctas i caplo retētionis vomit⁹.
Regimē flux⁹ ventris qui ac-
 cidit eis. Cap. 17.

Iam singularit i caplo flu-
 tus vētris locuti sumus in
 hac itētiōe. Ergo redeam⁹ ad
 illd. **E**t de illis q pferit ex via
 ciboz sūt almes toirefacti: z lē-
 tes toirefacte: z coriādrū: qd cū
 q hoz duoz fuerit: elixet: z sū-
 dat aq ab eo e ppe qn sit aceto
 sū cū gnis gnatoz qm ē bonū.

Regimē sitis eorum super
 sine. Cap. 18.

Oportet vt insugat caput cū
 oleo frigido valde qd fun-
 dat sup ipz: z ponat sup caput
 si nō fuerit qd phibeat: et cum
 aqs ifrigidatib⁹: z retētiōe mu-
 cillaginis semis cydonioz p-
 mixte cū oleo ro. vltio. Aut ifu-
 siōis prunoz z medullaz cucu-
 meris: z alhed z cncurbite: z se-
 minis lactuce nigre z radicū liq-
 ritie: z pillulaz descriptaz i an-
 tidorario ad sitim. **E**t d illis: q
 masticant ē almosolat z sūt ta-
 marind: et sitis qdē qnq sit ex
 frigore: z abscondit eaz somn⁹.
Et qnq sit ex calore: z abscon-
 dūt eā vigilie.

De profunditate somni q
 accidit eis. Cap. 19.

Oportet vt remoueant a p-
 funditate somni cū fabu-
 lis z his siltib⁹ p voces: z ligen-
 tur mēbra eoz inferiora liga-
 tione dolorosa: postq nō fuerit
 qd phibeat. **E**t superponat
 colliriū subtile si natura fuerit

restricta z in hora qetis z tpe
 assiduitat: z vētolet qd est iter
 ambas spatulas et spondiles.

De gūitate capiti. eoz. Cap. 20.

Oportet vt alienetur ab eis
 emulsio lactis sup capita
 eoz: aut effusio olei sup ea: aut
 ēbroica: aut caput purgiū. Imo
 sint ptēti vaporatiōib⁹ facti: cū
 ēbrocis ex camomilla: z sint in
 eis viole et fursur: et his sika.

De inquietudine habentinz
 febres et aliorum. Cap. 21.

Olfacere pō oleū viol. cum
 nenufarino: z oleo de cucurbi-
 ta: z adherere aliqd d stupefa-
 ciētib⁹ famosis sup tpa z iur-
 nare caput sup vapores hume-
 ctātes z odorare nenufar: z po-
 ma mādragore z alsehefebraz
 aspū ex lōgq: z ēbroce hūctā-
 tes: z res qs scis: z silti si nō fue-
 rit qd phibeat: deī i potu siru-
 pus papaueris et lohoc eius.
 Deī multiplicent inter man⁹
 ei⁹ candelē z eleuent voces cū
 fabulis et ligent cū institis ex:
 tremitates ei⁹ ligatione dolo-
 rosa parū cū ansis q resoluant
 velociter. Deī precipiatur ei
 vt dormiat: et claudat oculos.
 Cūq dormit parū extinguant
 cādele: et cessent voces: z solū-
 tur anse quoniā dormiet et cū
 inuenit lenitatem et quietē ex
 paroxismo aut vehemētia: assi-
 duet ablutionē faciei cū aqua
 in qua decoctū est papauer. ni-
 grū cum aliquātulū mandra-
 gore et radice ei⁹: et cū est illic
 hūor baurachi⁹: pferat aqua in
 qua cocta sint sisimbūz mellis
 lotum et albacuen. et papauer
 ablūdo faciem et incuruando
 super vaporem eius.

Tractatus .ij. 6 Fo. ccviii.

**De dolore v̄tris qui acci-
dit eis.** Ca. 22.

Et ex effusione cholere ad
stomachū: et si accidit i prin-
cipio periodi ei⁹ detur in potu
parū syrupi de malis cuz sym-
po aceroso.

De aspartate ligue eoz. Ca. 23.

Essentia qdē viscositatē
fricet cū bulco aut cū hys
salicis cū oleo amigdalino et
zuccaro tabarzet donec mūdet
aut cū spongia et pauco sale et
oleo ro. i hoc nō est attenuatio
multa infirmis: post illū cū ei⁹
asperitas est nō pp viscositatez
imo a siccitate opz vt teneat in
ore suo sebestē aut nucleos pin-
norū: aut saltez q aspouant de
india et est i colore salis et dul-
cedine mellis: et sumat d eo fm
qd dicit Archigenes quātita-
tē fabe vni⁹: et grana cydonioz
sū ex eis q humectāt linguā. et
phibēt ei offuscatoēz. Et opz
vt nō ponant puluinaia mtra
neq resupinet dormiens: nam
hec duo ericcant linguam.

**De sternutatioē assidua que
accidit eis.** Cap. 24.

Quandoq magnificat no-
cumētū sternutatiois assi-
due cū eis: ledit nāq eos et re-
plet capita eoz: et obilitat eoz
hutes et fortasse facit fluxum
san. nariū. qre opz vt fricet eo
rū frōs et collū et nā: et aperiāt
ora eoz et fricent eoz palata cū
vehemētia: et fūdāt capita eoz
et cōuertant et p̄māt eoz extre-
ma: et fundāt i aures eoz olea
tepida ad caliditatē parū de
clunia et humectent lacerti eoz
et ipoz mādibule. et ponāt sup
eoz cernicib⁹ puluinaia cale-
facta: et h excitent a sōno eoz

subito: et minuatur a puluer et
somno. et omni in cui⁹ dolore est
acuitas: et olfaciant saulich: et lu-
tū alnaiachi: et spōgiā marinā

**De dolore capitis q acci-
dit eis.** Ca. 25.

Iga extremitates eoz et p:
pue coras et cū ista luga:
et frica pedes eoz et supponant
eis colliria trahētia materiam
ad inferiōra: et pforta capita eoz
cū ifrigidatib⁹ noz: et si h fuerit
qd phibeat ex coiza aut tussi
ebriocent capita ipoz cū decoc-
ros. et vio. zordei aut fol. salic⁹ et
his similib⁹: et sūt olo ro. et olode
salicib⁹. et qn h excusat: hoc tūc
pmisce ebriocā ifrigidatescū le-
nitinis: sicut camo. et stupefacti-
uis sic ē papauer: et si mulgeas
lac nisi cū remouet febr⁹: Si at
hutus fuerit fort⁹ mlgas lac ca-
prinū: et si fuerit obilis mlgas
lac muliebre. et cane lac apō re-
pletione hūidā faciētē pūdita-
tē sōni. et sūt cane humectātia. et
tu nō administres humectātia:
nisi vbi est vapor fumosus et ca-
put siccū et par somni. et quādo
multiplicatur repletio i capi-
te ex vapore hūido: trahē eū ad
inferiōra cuz collirijs et clyste-
rib⁹: et stringe mēbra inferiōra
ita qd testiculos.

De tussi eozum. Cap. 26.

Tussis plurimū accidit eis
ex calore: aut siccitate qua-
re opz vt teneat i ouib⁹ spīs pil-
lulas bichilibias: aliohoc d pa-
pauer sc̄tas cū medull fructuū
frigidis zamulo et his sibi⁹. et
vtant ceratarijs ifeigidatib⁹ fa-
ct⁹ ex oleo ros. puro et mucilla-
gie psilij succo portulacetalij

**De destructioē appetitus
eozum.** Ca. 27.

Quandoq̃ ē cā ei⁹ humor in
ore stōachi: qđ scī ex eo
qđ dictum est de obstructiōe ap-
petit⁹. ⁊ euacuat p vomitū aut
solutiōe vētris. et mēstres in-
nat cū itromuisione digitor in
gutturē ⁊ cōmotiōe stōachi: et
pprie cū vomitū expellit cole-
ricā rē aut acetosā. ¶ Et qñq̃ ē
eruehemētia obilitatis: qñ cu
ref cōplexio q̃ facit eā cū eo qđ
scī. et opz vt apporimes eis
odores bonos excitātes appe-
titū: sic odor sauch ifusi cū aq̃
⁊ aceto. et detur eis electuariū
ppositiale feblicitātib⁹: et pa-
rū vini ⁊ succi fructū pōticor
boni odoris. ⁊ lābant aliqd de
aceto gelatine pisciū aut hedi
et his siliū. et ponant sup stōa-
chū post dies primos ēplāstra
scā ex fructib⁹. ⁊ sint i eis absyn-
thiū ⁊ aloes hz q̃ scis. ⁊ inūctio
ei⁹ cū oleis bonis ē iunatina.

¶ De bolismo eorū. Cap. 28.

Opz vt curent cū odor amē-
tis ⁊ luto alnatiachi et ar-
meni ifusi cū aceto. ⁊ odorēt al-
mosos ⁊ panēmūdū calidū ⁊
carnes assatas. ⁊ strige eorū ex-
tremitates. ⁊ extēde aures eo-
rū ⁊ capillos ipor. ⁊ pforta eo-
rū cerebra cū ebocē ifrigidāti-
bus et humectātib⁹. Plurimū
nāq̃ bolismi eorū est pp destru-
ctionem oris stomachi pp cām
cōicātē ramis q̃ adueniunt eis
cū sensu ⁊ est corp⁹ dur⁹ ⁊ indu-
rat⁹: vix sens⁹ nō vltimat cū eo.

¶ De nigredine lingue
eorum. Cap. 29.

Oportet vt nō dimittat sup
linguā nigredo: imo fricet
cū eo qđ scis: ⁊ si nō eleuabunt
ad caput vapores maligni et
faciens cadere in firsē.

¶ De appetitu eorum
canino. Cap. 30.

Uratum cum vntuosis frī-
gidis ⁊ dulcibus.

¶ De sincopi que accidit
eis. Cap. 31.

Quandoq̃ accidit eis sincopis
i pncipio febrium: pro-
pter effusiones colere ad stoma-
chos eorum. Quare oportet vt
detur eis ante pasorūmū: aut
apud porismū frustū panis de
simila cū aqua granati ⁊ aqua
agreste. ¶ Et scias q̃ qñ aggre-
gant sincopis febri⁹: tūc sincopis
ēdignior: curōne: ⁊ si idiget
paucio de pmiū cū tribus
3. vini antiqui. ⁊ si nō: sirupi ma-
lorū antiqui cuius reioluta est
superfluitas: et flobothomia q̃
dem multoties addit in synco-
pi: et clistere leue est magis con-
ueniens: et vomit⁹ est inuatiū⁹
eis. et constrictio crurū ⁊ pone-
re manus ⁊ pedes in aq̃ calida.
¶ Et cū euadūt: tūc de sollicitu-
dine est vt cibent sauch o: dei i
frigidato i q̃ sint gñā granatorū

¶ De constrictione anhe-
litus eorum. Cap. 32.

Constrictio anhelitus acci-
dit eis: aut pp spasimū ⁊ sic
citātē q̃ accidit eis i lacertis ahe-
litus: aut ppter materiaz p̃reso-
catuam descēdentē ad guttur
eorū: aut ppter debilitatē q̃ dñā-
tur nervis venientib⁹ ad mēbra
āhelit⁹. ¶ Et pma qđ ē curat cū
vnguentis vt emplastris hume-
ctātib⁹. ¶ Et scōa cū eis q̃ phis-
bēt strāgulatiōes. ¶ Et tertia cū
ēctiōe cōplexiōis i cerebro: rin-
unctiōe colli cū eis q̃ ifrigidāt ⁊
humectāt: sup stomachū itex
ex eis q̃ sūt sic rasura cūcurbite
⁊ portulacezā dali cū olo ro. ⁊ si

Tractatus secundus. 650. cccix.

mulibus et.

De vehementia tristitia eorum. Cap. 33.

Quando multiplicat tristitia causa omnis stomachi et aduentu humoris mordicatum in eo tunc infrigides stomachos eorum cum eis qui scitis de cibis: et inungant: et dormiant in loco primo motibus aqua strato extremitatibus arborum et fructibus frigidis: et odouriferis frigidis et nensare et rosas: et exparsionibus frigidis factis ex fructibus odouriferis frigidis et fan dalis. Et multoties quod de presertim in eorum tristitia disteria frigida facta et aqua cucurbitae et citruli et succo portulacae et sempernina cum oleo rosa.

De difficultate deglutien di que accidit eis. Cap. 34.

Difficultas deglutiedi cum accidit eis: et se fuerit conclusa: tunc slobothomia paulati fiat et equatio fiat ad retrahendum et suppositorum est melius quam plurimum solutivum desuper.

De frigore extremitatum quod accidit eis. Cap. 35.

Multoties profundatur calor eorum: et infri dantur eorum extrema. Et tendit calor submersus ad caput. Ponantur ergo extremitates in aqua calida: et non bibant aquam frigidam.

De sermone febrium coherce. Cap. 36.

Febres colericæ tres sunt: tertiana continua: tertia prodica: et causon. Et tertia quod de prodica autem est pura: et sit a colera pura. Aut non pura et sit cum putredine colere grosse substantie per mixtionem colere cum flegmate per mixtionem aliquid plethoricali unita: et per hoc diversificatur

ab hemitriteo: cum hemitritei faciunt due materie separe: et hæc faciat materia una quoniam in seipsa est permixta: cum cuius calore permiscet aliquantulum frigoris quod gravat suam putredinem et suam resolutionem et suam digestionem et per illud quod desinit in hemitriteo duo paroxysmi: et tertiane non pure paroxysmus unus. Et hec quod de non pura quicquid prologatur tempore longo et circiter medietate anni: et quicquid perducit ad mollitiem et magnitudinem splenis. Causon vero est de genere continue: quoniam differetia inter eius vehementiam et eius tempore est insensata et accidetia ei sunt vehementia: et causa est acuitas materiei et multitudo cuius est casus sit circa cor et in venis oris stomachi aut in partibus epatis proprie ad summum in membris nobilibus vicinis cordi. In tertiana vero colera est in carne et ad partes cutis. Et in continua est sparsa in venis corporis quod elongant a corde. Et vehementia quod de sitis: et agustia et inquietudo et in patientia et alienatio et nausea et amaritudo oris et siccitas labiorum et scissio eorum et dolor capitis multiplicatur in febribus colericis: et est namque in partibus earum ad siccitatem declinans: quoniam materie moris est ad superiora: aut ad illud ad quod apparet de corpore et cute.

De tertiana absolute et nominatur triteus. Cap. 37.

Proxismus tertiane incipit in primis cum horripilatione per cutem acus: deinde infri dat: et incipit facere rigorem difficile valde difficiliore reliquis rigoribus: non frigidum: aut cum paulo frigore: et non est frigus ei nisi paulo profundatione caloris ad interiora ad partem

Liber quartus. Fen prima. 6

materie: et inuenit sic picturas a
cui: et hic quod rigor cum vehemē-
tia sua ē velocis sedatōis: et tu iā
scinisti cāz hui⁹ rigoris: et fit ri-
gor ei⁹ i trib⁹ dieb⁹ p̄mis for-
tior: et vehemēti⁹: et i q̄rtana e⁹
rio. et iter⁹ rigor incipit cum forti-
tudine: deinde lenit paulatim et mi-
nuitur velocit⁹ et i quartana e⁹ rio
Et sudor multiplicat i tertia-
na cum dimittit. Et fit via i ea
rubea tēdēs ad igneā: i q̄ nō est
mīta grossitudo. Aut est nō pu-
ra: et fit via ei⁹ cruda aut grossa
Et tertiā caliditas ē saluio-
caliditate caufonis: et quāto p-
lixi⁹ man⁹ tāgit corp⁹ nō addit
inflāmatiō. imo q̄q; minuit inflā-
matiō ei⁹ et i caufonide addit i
flāmatiō Et accidētia q̄a: ci-
dūt i eis i tertiā s̄vigilie sine
guitate i capite: nisi i q̄busdā n̄
puris et sitis et furo: et ira et odii
locutiōis. Et ē pulsus ei⁹ acu-
tus velox p̄parationez ad re-
liq; febres: et n̄ ē e⁹lis p̄strictio-
nis. et dilatatiōis: q̄m horū debi-
litat eum: et addit ei diuersitatē
apud statū: et diuersitas in eo ē
sub ea que est in alijs cum duri-
tiet: et est pulsus fortior in ea imo
diuersitas i eo nō est s̄m pluri-
mū: nisi diuersitas propria cum fe-
bre et alijs: et i p̄ncipio quidē est
necessariū vt coarctet pul⁹ vsq;
ad horā dilatatiōis febris: et tūc
p̄fortat et fit velox et frequēs et
ei⁹ diuersitas nō ē mīta sup̄flua
Et q̄q; significat ipsam etas
et p̄suetudo et regiozars et for-
ma et tēp⁹ et multatudo enē-
tiane i illa hora. Et cum ergo
cōponūt due tertiane: sunt po-
rismi euenientes oī die. Qui
ergo p̄siderat tertianā p̄ paro-
rismū errat in ea: imo opz vt at

tēdant significatiōes alie quas
dicem⁹. Et patierib⁹ q̄d ter-
tiana accidit vigilie: et amor
solitudinis: et multoties s̄strius
ebullitiōe apud epar
De differentia iter tertianā
purā et nō purā. Ca. 38.
Pura est subtilis lenis cui⁹
paroxisim⁹ cōsumit a qua-
tuor: hōis vsq; ad. 12. horas: et
nō addit super eas multum: et
si addit additione multa: tūc ē
non pura: et est s̄m plurimum
perueniens ad septem horas.
Et calefit i ea corp⁹ velociter
et vides caliditatē p̄cedere ex
corpe: et extrēitates adhuc sūt
frigide. Et similr pura nō ac-
cidit error supra. 7. p̄iodos. et
q̄q; cōsumit propter subtilita-
tē sue materie i paroxismo vno
in quo accidit vomit⁹ aut ven-
tris solutio mūdificans. et ap-
paret digestio in vna in p̄mo
die aut i tertio: aut i q̄rto: aut i
septio. Si autē addit sup̄septē
p̄iodos additiōez plurimā: tūc
est de ḡne nō pure. Et similr
si prolongat spatii sui rigoris
Et ē additiō suoz porisimoz
et antecessio eoz adinuicē h̄zoz
dinē seruātē p̄poritiōes similes
et in nō pura ē illud diuersū nō
rectū. Et similr q̄n assimilant
paroxismi s̄m terminū vnum et
reliqua signa elōgatiōis febris
etiā sunt de illis q̄ scis. et cū vi-
des p̄ncipiū cum rigore h̄z q̄d de
terminauim⁹: et statū cum sudore
eruberātē: tūc n̄ dubites q̄n ip̄a
sit pura. et i pura q̄d cū eā ha-
bēs bibit aquā ordet p̄cedit q̄
ē i corpe ei⁹ cū vapore hūido q̄si
ipse velit sudare et q̄q; sudat
Et cū n̄ pura inuēit guitas p̄li-
max in capite. Et extrēsiō. Et

Tractatus secundus 6 Fo. cccp.

cologatur rigor donec puenit
da 4. horas: aut. 30. horas vsq;
ad horā suā. ¶ Et tepescit donec
solent. 40. hore: et p quātitate
additiōis paroxysmi sup. 12. ho
as est ei' elōgatioa paruitate.
¶ Et i tertiaa qdē nō pura tar
at apparitio digestiōis. ¶ Et
nō apparet in forma offuscatio
neq; extenuatio. ¶ Et fortasse n
radicatur cuz sudore copioso.
¶ Et fortasse n̄ incipit cū rigore.
¶ Et nō est calitas cū multa for
titudine: neq; est augmētū eius
¶ Qleimo est q̄si ipa addat: dein
le pcedit et minuit. ¶ Et acci
dentia seuu minorant in ea.

De tertiaa p̄tinua. Ca. 39.

Cognoscit peruehementiā
paroxysmō tertiane: et p
uehementiā accidētū tertiane: et
p̄d Sal. qdē cū sāguis putrefit
it hoc gñe: et eo fiet s̄mopost

De cura tertiane pure. C. 40

Portet rememoreris illud
qd dedim' tibi de radicib'
in curatiōe febrū de solutiōe
ris: et cibo: et i oib' capitulis:
et fabuca sup illō. ¶ Et tu qdē n̄
uscultes sermonē ei' q̄ cōcedit
in p̄ncipio solutiua fortia et my
abolanos: et his s̄itia: nisi illō
d̄ dixim'. Imo opz vt pperes i
uimis et lenias lenitate qua
dam cū eis q̄ dixim' illic. ¶ Si
ut sūt tamarindi p̄titate. 40.
qui infundant in aq̄ calida i
nocte et colent: p̄iciant desup
tracostha: aut tereniabi: aut aqua
p̄noz granator. ¶ Et sicut deco
ctio uleb cuz tereniabin et pas
ulis enudeatis. ¶ Aut infusio
p̄noz cum tereniabi: aut sira
ost. ¶ Aut sirup' viol. et viole cō
lute. ¶ Et fortasse facit mucilla
so p̄liq̄ cū quibūdā sirupis si

cut est sirupus p̄noz p̄lubrica
tem et lenificationē et cuz deco
ctione lētū cuz uleb. ¶ Aut cū
steria lenia sicut est clistere cū
coctōe altee et iunbe et sebestē
et radice lilij et oleo violato: et
succo siccle et banrach s̄zmodū
quē scis: et illō qñ necessitas t̄
git ad ipsam. Rectū nāq; est ne
in potu detur qd est sicut sorbi
tio: ordei: neq; ei simile: neq; ci
bi nisi natura iazlenificata: et si
v̄etris solutio in p̄ncipio in feb.
tertiana pura: m̄ioz sit malitie
q̄ ei' s̄ite in alijs 13 sit ei' mali
tia itez maria. ¶ Et qñ est pos
sibile vt s̄lōmes vsq; ad tres pe
rudos fac. ¶ Sitr qñ times qd
sit egritudo furiosa et facis illō
erit illud qd accidit de errore si
accidit min' q̄ aliud. ¶ Et opz
vt non moneas in die paroxys
mi aliqd nisi propter necessita
tem. ¶ Et nō cubes nisi apud cō
ditiōes p̄dictas. ¶ Aut p̄noces
vunā cum emu s̄lōe seminus: et
opz vt supueniat et paroxysmus
dum est famelicus: et non est in
stomacho ei' aliqd. ¶ Imo opz
vt sumat i potu sirupū acetosū
omni mane: et post duas horas
aquā ordei i die in qua non est
paroxysmus. ¶ Et sirupus qdē
acetosus post paroxysmū est cō
ueniens. ¶ Et similiter ponere
pedes i aqua frigida ad trahē
dū residuum caloris. ¶ Et ego
magis diligovt sit i sirupo ace
toso: et p̄pue i postremis emul
sio semini frigidōz p̄dictōz: et
ante paroxysmū per tres horas
aut q̄tuor. ¶ Et detur i potu ite
rū post paroxysmū aqua ordei.
¶ Et qñ n̄caria ē sublatiō fgi
mis de i potu s̄ic aq̄ granatorū
et aq̄ melōis idi: et his s̄itia: et s̄
uū

11

Digitized by Google

Tractatus secundus. 66. Fo. cccxi.

coopiant in locis suis: iudabūt em̄ sudoreyehemētū: 7 si qd̄ residiū fuerit: digerēt: 7 post illud cibent cibis infrigidantib⁹: 7 humectantib⁹: zolerib⁹ q̄ sūt illi: modū. ¶ Et nō timeas post declinationē potare eos vinū plurimū: cōmixturā. Vinū em̄ fractū per cōmitionē p̄fert quātitati residui ei⁹ i resolutionē illud cui⁹ necessaria est resolutionē: 7 succurrit aq̄ penetrātī cū fortitudine sua 7 p̄mūtū ei⁹ qd̄ est in eo d̄ calefactiōe pauca: 7 re ifrigidat yebe mēter 7 humectat. ¶ Et si fuerit illic accēdētia sitis 7 dolor capitis 7 yigiliārū zalloz: iaz tibi p̄terit eoz cura. ¶ Et qñ post crīsim remanet aliqd̄ caloris i sepa rabilis tūc tibi sup̄est vt admistres sirupū acetosum cū succis diureticis: aut in q̄ decocta sūt semina 7 radices diurectice.

¶ De cura tertiane p̄tinue. Et scias q̄ cura tertiane p̄tinue est cura tertiane: 7 est declinior: ad obseruationē dispositionis digestiōis: 7 ad ifrigidādū cū sirupo acetoso facto cū seminib⁹: vt semine citruli: 7 semine endiuie p̄prie cōtritis: 7 post ipsum post duas horas dat i potu aqua ordēi. ¶ Et ad subtiliationē cibi: 7 ad admistrādā clisteria lenia i p̄ncipio. 7 ad puocatiōē: 7 opz vt subtilient. 7 nō sumant in potu de solutinis i p̄ncipio: neq̄ appropinquet alicui eoz nisi eisq̄ sunt sicut sirup⁹ viol. 7 aqua fructuū: 7 h̄tāt nisi clisterib⁹ lēib⁹.

¶ De cura triane si pure. C. 41.
Res i quib⁹ diuersificat cura tertiane nō pure sūt resi qb⁹ cōicāt febres frigide de lictia scōa. ¶ Et fortasse p̄cedit illō habentib⁹ purā. s. vt nō expectēt

plurimū declinatiōis. Sed qñq̄ expectāt digestiōē: qñ est phibitū i eis balneū: balneū em̄ facit descendere flegma indigestū p̄pter illud q̄ effundit ad locuz putredinis: 7 permiscet humore malū cū putrido 7 flouit subtilē: 7 facit remanere spissū. ¶ Et q̄ cibatio oi die iteruz: aut p̄p̄e cibatio ē ex eisq̄ illis nocēt: imo opz vt cibentur vno die et alio nō. 7 sit i cibis eoz qd̄ abstergat 7 calefaciat parū. ¶ Et vt sit cibatio i p̄ncipū segnitudinis spissior q̄ sit i p̄ncipū pure: deinde gradati puenit ad subtiliatōē fortē sicut ē subtiliatō tertiane.

¶ Et vt sit ifrigidatio minor.
¶ Et vt clisterizēt i p̄ncipio clisterib⁹ acutiorib⁹. ¶ Et vt expectet digestiō i solutione ventris eoz plus. ¶ Et vt sint i aq̄ ordēi eoz virtutes digestiue resolutiue sicut est illud qd̄ dixim⁹ i eo i cui⁹ stomacho acetat aq̄ ordēi in o fortioresq̄ in illo. fortasse em̄ necesse est vt decoquant i ea isop⁹ 7 origanū 7 calamētū 7 spica 7 cōplexionē: 7 sicla iunatiua ē eis: 7 p̄mixtio aque cicoris cū aqua ordēi 7 i fine ei⁹ cicer ē iunatiuū eis. ¶ Et opz vt p̄side retur p̄p̄q̄tas nō pure ad purā 7 elōgatio ei⁹ ab ea et sim illud diuersificet iter curā ei⁹ 7 curā pure. ¶ Qd̄ si fuerit valde p̄p̄: quapure: tūc diuersifica iter eas diuersificatione parua. ¶ Et cū videris vinas eozū grossas tūc flobothoma. ¶ Et cū flobotho maneris non indigebis clisteri. ¶ Et scias q̄ nō est res mag⁹ inuans eos q̄ vomit⁹ post cibum. ¶ Et de solutinis i p̄ncipū ei⁹ q̄ sūt p̄p̄ inq̄ora eqlurati ē aqua algeniabin decocti 7 sirup⁹ ace-

tosus: et fortasse ponemus in ea
castiastulā: et fortasse illo est ut po
nas in ea virtutē turbith. Et
clisteria in principio sunt magis
dilecta quam solutiva alia: et sunt cli
steria in quibus est virtus albascer ca
momille et sicle et cartami et viol.
et sebestē et sic et odo: turbith: et
ex eis castiastulā. et oleū sissaminū
et baurac. et fortasse idigefino
istoz. et ad elongationē febuisa pu
ra. Ad inuentionē autem addigestio
nem sunt sicut sirupus acetosus
pmitur cum aliquāto de gelenia
bin: aut sirupus radicib. Et
post septimū sunt decoctio absin
thij: est enim inuentione subtilitati
na materiei et fortatua stoma
chi: et sicut aqua feniculi et capij
cum sirupo acetoso: et si per alit. et
tūc nō est malū dare i potu tro
ciscos ros. minores. Si autem
egritudo plōga nō inueniē
ercusationē quin dem ea quā sunt
trocisci de eupatorio et decoctio
nis ei: et calefactio partiū hypo
cundriorū est huius generis et
ēplatio mirach eoz itez. cum eis
quā digerūt et maturāt et mollificāt
et sione cū venerit illuc. Et
ergo scineris quod digestio ita adue
nit: tūc euacua: et puoca et non
cures. Et de euacuatiōib. bo
nis eis est ut sumantur hieropigre
3. v. sacci lactuce eupatorii am
bor. 3. iij. seminis apij mirabol.
citrinoz chebuloz añ. 3. v. tur
bith. 3. 7. siāt pill. ex eis cum aqua
apij et sit dosis ei. 3. 2. Et de il
lis est decoctio bona in eide no
stra. et eupatorio absinthij mira
bol. chebuloz. añ. 3. v. seminis me
lonis: seminis cucumer. et citrul
li seminis apij polypodij sucha
ba bedeoard oim. añ. 3. 10. tur
bith. 3. 1. castiastul. 3. 6. passula

rum enucleatarū. 3. 20. ficulū. 10.
nūero. sebestē nūero. 30. gelenia
bin facti cūrosissplices pōd. 3. 15.
decoquant oia sicut descriptionē
huius et sumat de ea cad. magnus
i qua posita sit sili. i. scamonee.
Et fortasse necessaria ē medici
na fortis vno modo debilis alio
modo eius et fortitudo est sicut
hoc quod ipsa euacuat humorē vis
cosum. Et ipsius debilitas est sicut
hoc quod ipsa nō euacuat plurimū
vice vna. Imo possibile ē ut fiat
gradatio in ea: quare euacuet
humorē cuius euacuatio ē neces
saria multis vicibus ut nō destruat
virtutē: et hec medicina ē quā per subtri
liā et aggregat et soluat par ei
et soluat plurimū ei. s. parū par
ex malo: et plurimū plurimū ex ma
lo. De delectatiōib. et parū
fortasse nō facit aliqd. et huius quā de
medicia ē ut sumat turbith et
ritas. 3. 5. et pl. s. necessitatē: et
scamonee ppe altus fugi. i. aut
supra id et officia cū gelenia
predicto et bibat. Aut sumat de
agarico et scamonea sicut hanc cō
positionē et officia cū gelenia
bin predicto et bibat. Aut ponat
i succo rosarū recētū cuius quāti
tas sit vna. et bibat. Aut i siru
po ro. et bibatur.

De febre causon et ē illa que
nominat saricos. Ca. 42.

Causon est duplex modus.
Aut enim causon ē colerica
et est causa in ea multitudo pu
tredinis: aut intra venas corpo
ris totius: aut inuenis quod sequunt
partes corporis: ppe aut inuenis
prius oris stōachiaut i epe. Aut
stātica et quāt ex stāte falso putre
scō i venis quod sequunt partes cordis
sicut dixit hypp. i. epid. et nō sit
nā salū sicut sciuit nisi ex ac.

Tractatus secundus. 650. cccxii.

tate flegmatis cum colera acuta. ē g colera q̄ putrefit adſitas p̄m̄ta adſitati p̄lime. r̄qm̄ cauſon vehemētiōra h̄z accētia q̄ tertiana: op̄v̄t ſit b̄uuiōis p̄a tū q̄ ip̄a. ¶ Et ſenib⁹ q̄dē parū accidūt febres cauſonidīs: r̄ cū accidūt eis p̄eūt: q̄m̄ nō ſiunt in eis niſi cā valde forti. Amplius eoz p̄rutes ſūt debiles. In iuue nib⁹ aut r̄ pueris p̄m̄ accidūt r̄ ē i infantib⁹ leuior pp̄ h̄ūditatē eoz. r̄ q̄nq̄ ē i eis cū p̄fūditiōe ſoni pp̄ elenatiōē vapoꝝ ad caput. r̄ hypo. q̄dē dicit q̄ ſi alicui accidit i fe. cauſo tremor: tūc p̄mixtiō mētis reſoluit ab eo tremor: r̄ eſt ſile vt ſit illō q̄m̄ cerebrū caſcit valde. r̄ caſciūt nerui: et eſt ſile vt ſit cauſo r̄ ſit p̄mixtiō mētis r̄ reſoluit ab ea p̄ tremorē pp̄ expulſionē māx ad neruos. ¶ Et p̄m̄ q̄dē cōſumit cuꝝ vomitu r̄ ſolutione ventris: aut ſudore aut fluxu ſanguis nariū

De ſignis. Cap. 43.

Signa ei⁹ ſūt inſepabilitas r̄ occultatio tpoꝝ: r̄ vehemētia accidētū ex aſperitate li gue r̄ ex citrinitate ei⁹ i p̄mis r̄ ex nigredine ei⁹ ſcōo: r̄ ex intēſione ſudoris niſi apud criſim r̄ vehemētia ſitis. Inq̄t hypo. niſi accidat tuſſis parua accidenta lis ſedat q̄ illā ſitim. r̄ videt vt ſit vehemētia ſitis eoz pp̄ cām pulmōis. ḡ cū mouet tuſſis pua h̄uēctat p̄ id q̄d currit ad ip̄z ex carne molli. ¶ Et caliditas i cauſone q̄dē h̄z p̄m̄ nō ē ita fortis i exteriorib⁹ ſicut fortitudo ei⁹ i interiorib⁹: r̄ ē p̄fractio i ea leuior q̄ i alijs. ¶ Et i fetā q̄dē ex colera fortia ſiūt accētia mala ex vi gilij r̄ inq̄etudie r̄ aduſtiōe et p̄mixtiōe mētis r̄ fluxu ſanguis

nariū r̄ dolore capitis r̄ pulſatiōe tpoꝝ r̄ p̄funditate oculoꝝ r̄ ſolutione vētris cū colera pua r̄ caſu appetit. ¶ Et q̄n acci dit infantib⁹ abhorēt māmilla r̄ nō recipiūt eā et corūpſit illō quod ſugit de lacte: et acetat.

De cura cauſonidīs. ca. 44.

Ecū idigēt euacuatiōe ſicut cū illis q̄ dicta ſunt: tūc feſtina tiō ē melior. ¶ Cōplemētū h̄o ē apud digōnem. ¶ Et non ſtobo thomeſ fortiaſſe ei iſtāmabit eoz r̄ fortiaſſe innabit eos ſi fuerit il lic turbiditas r̄ rubeo. ¶ Uex indigēt ſubtilitatiōe et regimie vehemētiōe et infrigidatione actu ei⁹ q̄d ip̄i ſumūt. ¶ Et cū ti mes caſū p̄rutes: ē neceſſariū ci bare eos q̄uis nō appetāt et p̄ pue i eo ex quo reſoluit res p̄ma. Multoties eſt aduenit eis boluſm pp̄ p̄uationē ſenſus: r̄ in digēt lenificatiōe in p̄ncipio for tiou. ¶ Et curōnib⁹ febres acute p̄dictis h̄z oēs ip̄s narratas ¶ Et q̄nq̄ pueniēs ē vt dormiāt apud teporē puū febris ſup aſſ tamarindoz: et q̄nq̄ ponit i ea paz cāphore. ¶ Et diligit eis ſi rup⁹ acetos⁹: aut emulſio ſemis niſportulace: aut emulſio ſemis endiuite: et meloalchi ē bon⁹ val de: et ſit p̄tē potatiōe aq̄ fride ſm q̄d dixim⁹ illō. Si at nō fue rit q̄d p̄hibeat: deſ i potu de ea etvſq̄ ad ſatietatem. Et fortiaſſe aduenit eis p̄mixtiō mētis et obliuiſcūt petere aquā: q̄re opz vt ſorbeāt d̄ ea paulati ſorbitio nes p̄has et p̄pe i eo cuꝝ liguā vides ſiccā. Et cura accētia ei⁹ ſupflua cū eis q̄ dixim⁹ in capi tulis ſuis. ¶ Et opz vt caueat in eis ſupfluitas ſanguinis nariū

est em de eis in quibus magnificat timor apud eos. Et opzvt obseruetur anhelit^r eorū 7 non dimittas ptes pectoris spasmar. Et opzvt obserues capita eoz cū aceto 7 oleo ros. 7 sandalis 7 aqua ro. 7 cāphora 7 his similib⁹ 7 embroces cū decoctiōibus in qb⁹ decocta sūt ea q̄ diximus. Et qñ fortes sunt in eis vigilie: tunc cura eos. Et non est malū vt in potu des sirupum de papauere ē 7 si sit de nigro in huius dispositiōe. Et i fine ei⁹ da in potu troiscos q̄ pueniunt eis: sicut sunt troisci de cāphora. Et in illa hora cōuenit eis sirup⁹ acetosus cū emulsiōe seminis cucumeris: 7 seminis endiuie 7 se. portulace: de vnoquoq³ eorum sit pondus. 3. ij. sirupi acetosi sit pōdus. 3. xrv. vsq³ ad xrv. fm q̄ videtur. 7 si fuerit illic vctris solis: tūc dētur troisci de spodio constricti. Troisci boni. R. spodiū ro. añ. 3. ij. f. croci sextam. 3. j. semis portulace semis endiuie. añ. 3. iij. semis cucurbitae: seminis cucumeris. añ. 3. ij. sandaloz. 3. j. f. succi liqritie amili. añ. 3. j. cāphore sextā. 3. j. 7 dosis ei⁹ sit. 3. j. 7 iter ros. 3. iij. se. meionis citruli cucumeri 7 portulace oīz. añ. 3. ij. croci tertā. 3. j. camphore sextā. 3. j. gummi amili dragagati succi liqritie. añ. 3. j. 7 dosis eius sit. 3. ij. Et cū declinat egritudo manifeste: tūc nō est malū vt balneo cuius aqua declinat ad frig⁹: 7 illic in quibus magis diligitur balneum ex eis sunt quozum febris est ex flegmate salio. De febre sanguinis. Cap. 45.

Omnatus est Sal. q̄ nō sit febris sanguinis a putredine

sanguinis. Nā sāguis cū putrefit: sit colera 7 nō est sāguis. fit ergo febris colerica: nō sanguinea: 7 sit canson p̄dicta et tertiana. 7 curat eā cū illa cura. Vbi hō fmo eius est cōrari^r fermō nī h̄ypo. 7 contrarius ei qd est pueniēs: 7 p̄m qd ē erroris ei⁹ ē in f̄mone ei⁹ qñ putrefit sāguis fit colera. Itē em fmo facit op̄nari duas intentiones: quarum vna est q̄ quādo putrefit: peruenit ad hoc vt fiat post putredinē colera: 7 scōa q̄ quando putrefit tunc sit colera sicut dī: q̄ lignū qñ calefit fit cinis. Cōsiderem⁹ itaq³ i vnaquaq³ duarū p̄positionē. Intellect⁹ hō primus ē corrupte acceptiōis trib⁹ mōis. Quoz p̄m⁹ ē q̄ sāguis qñ putrefit p̄uertit in bile eius ad colerā malā: 7 spissuz ei⁹ ad malitiā: 7 nō ergo cū totalitate sua sit colera: 7 scōs est q̄ illō sit post putredinē: 7 nra cōsideratio est in dispositiōe putredinis: et tertius ē qm̄ post illud sit colera: 7 nō scim⁹ an in ea sit putredo: an nō. Nā pluriē res putrefiūt 7 separam⁹ ex eis subtilēz spissū: 7 nō est in spisso neq³ in subtili putredo: qm̄ nō est necessariū vt sit putridum id qd ḡnatur a putrido. fit em ex putredie qd nō est putridū: 7 si ḡnatio ei⁹ a putredie faceret putredinē eius necessaria: oporteret vt spissuz cinerulē tū iterū ēēt putridū. Esset ergo illic febris melācolica iterū. hoc ergo ē illō qd facit ēē necessariū expositio ei⁹ qd p̄mū intellectū est. Qd hō intelligit scōo est mēdaciū. Qm̄ putredo ē via corruptionis: 7 putredo qd ē nō h̄z r̄pā 7 p̄uersio sanguis in colerā non fit nisi i tpe: 7 putredo qd ē cor

Tractatus secundus. 650. cccxij.

ruptio accidēs sanguini et est sā-
guis sicut accidit flegmati et est
flegma et nō colera neq; melāco-
lia nisi puerat post illō cū pple-
mētō putredinis. ¶ Cūq; verit-
as sana est sermo hypo. q; ex sā-
guinis putredie generat febuis
¶ Dicam' ergo nūc q; febuis sā-
guis est febuis putredinis: et fe-
buis calefactionis et ebullitiōis
quā notauit hypo. synochū con-
clusum sine alijs. ¶ Et plm ebul-
litiōis ei' est ex oppilatiōe iusto
cāte caliditate: et qñq; sūt a cāis
alijs q; vehemētes sūt supra ve-
hementiā febuis ephiere: et nota-
tur p̄funditas somni fortis: et ē
de sūma febuis: sūt inter febres
putredinis et febres ephimeras
q; differt a febrib' ephimeris p-
pterea q; calefactū p̄mūz i ea est
hūor. et differt a febrib' putredi-
nis qm nō est ei putredo. et est fe-
buis acuta: nō febuis ephimera:
neq; febuis ethica: neq; febuis pu-
tredinis: et m̄tiones qdem pmutat
ad feb' putredinis: aut feb' ethi-
cā: et m̄tiones qdē facit eā curre-
re. Sal. cursu febrium diei. ¶ Et
vī Sal. q; febuis sanguinis non
p̄ponit cū reliqs febrib' qm pu-
tredo i sanguinē ē cōis oī hūori
et in hoc ē p̄dictio qbusdā itētio-
nib' suis in q; nō est necesse plō-
gare s̄monē qm nō iuuat cū eo
medic'. et cā qdē hui' feb. est re-
pletio: et oppilatio: et multitudo
exercitiū: et p̄prie non p̄ueni: et di-
missio eūatiōis: deide vī' exer-
citiū laboriosū: et qñq; facit putre-
dinē i eo m̄trā aq̄sitas sāguiser
p̄mixtiōe fructuū aquosor: qre
puertit ad putredinē: et m̄trā
dō hūoris crudi i eo ē p̄pinq; q;
re p̄parat ip̄s ad putredinē sic q;
gnat ex cucumere et alked et pi-

ris et s̄lib' et hec qdē febuis ē cō-
tinua q; nō tepescit p̄p̄ cōitatem
materiei et ei' adherētiā vsq;
ad crīsim aut mortē et ei' spēs sūt
tres. Quāq; saluio: ē p̄augmasti-
cus: qm resolutio in eo ē maior
q; putrefactio icipiēs cū difficul-
tate: et non cessat diminui. Deist
ē hōtenus et fortasse simulat. vij.
dieb' et neq; eor' ē augmasti-
cus qm resolutio in eo ē minor q; pu-
trefactio. ¶ Et ei' crisis est vsq;
ad septimū s̄m plm. ¶ Et ei' cō-
sūptio est cū eūatione aut senia-
ta aut insensata. et qñq; pmutat
ad causonidem et ad s̄rīen. ¶ Et
qñq; pmutat cū infridatiōe plia
ad lithargiā. et qñq; pmutat ad
variolas et morbillū: et qñq; acci-
dit i ea p̄funditas somni: et infla-
tio vētris ex qua prouenit sicut
vox tympani: et nō deponit eā vē-
tris solutio cū rarificatiōe: et qñ
solutio vētris nō v3 deinde egre-
ditur aīa viridis lata propue
est de signis mortis.

¶ De signis.

Cap. 46.

Signa febuis sanguine sūt.
Adherentia febuis: et rube-
do faciei et oculor' et inflatio ve-
nar' et t̄por' et repletio cōpleta
absq; rigore et nō est sudor: nisi
ap̄d crīsim et m̄tiones associat
et purit' i naso et i loco colli i
q; ponit vētose: et p̄strictio i āhe-
litu. et m̄tiones accidit eis p̄fū-
ditas s̄oni. et difficultas s̄mōis
et ē malū. et s̄itr āpā gutturis et
duar' amigdalaz et vte et curs'
lachrymar' et caliditas ei' ē p̄li-
ma p̄p̄ hūiditate vaporosam et
lachrymalē nō ericcatā: sicut in
causonide: et puls' ei' ē magn'
leuis plen' velox frequēs valde
diuersus nō plime diuersitatis
et est minoris diuersitat' et velo-

Liber quartus. Fen. j.

citatis q̄ i caufonide: et nō ē caliditas ei⁹ i terio caufonidis et tertiane fortis. ¶ Et illi⁹ q̄ ex ea est a putredie caliditas: accidētia sūt vehemētiora: et cura ei⁹ ē difficilior: et magis filis cū caufonide. Et nō subtilitas sāguis et grossitudo cognoscūt pp̄ illō qd̄ egredit̄ d̄ eo: et synocha feruida ē res magis filis in p̄ncipio sui feb̄i eph̄iere: v̄z caliditas ei⁹ ē p̄ue mordicationis et lesiōis et luenit ex ea īflāmatōe et dīnā et ē p̄z īmp̄lōis ei⁹ p̄pe cor. Putrida nō ē c̄q̄lis et filis eq̄li ēm p̄z. ¶ Signa at̄ p̄mutatiōis ei⁹ sūt cuiusq̄ eoz ad qd̄ p̄mutatur vt p̄focatiōis et ap̄atū gutturis et duap̄ amigdalaz: et tu iaz sciuiti ea et signa variolaz scies et signa s̄r̄sen et doloris capitis et p̄mutatiōis mētis et alioz iā sciuiti. ¶ Signa nō lōgitudis ei⁹ sicut iā sciuiti sunt ex p̄st̄pōne signoz digōnis: et toralitate facier: diuersitate dīpōnis eius in spatio suo ex additione et statione et diminutione: ita vt sit q̄si ip̄a sit repida. Illō ēm s̄iqt̄ q̄ sāguis ē plen⁹ h̄ore crudo. Spatiū nō crisis ei⁹ s̄iqt̄ app̄itio signoz digōnis q̄ si tardat̄ v̄z p̄ tertiu⁹ q̄rtu⁹: nō sit crisis i septio et m̄ltoties qd̄ sit crisis ei⁹ i q̄rtu. ¶ De cura. se. sāguis. Ca. 47

Intēno in curatione se. sāguis est euacuatio plurimi v̄z ad sincopiz: et igrossatio substantie sanguinis si fuerit subtilis valde aq̄lus et coleric⁹: et īfridatio eius: et mundificatio et subtilitatio ip̄ius si fuerit gross⁹ et sumpserit eger p̄uus ḡnatiua sāguinis grossi: et ḡnatiua h̄oris crudi et digō māei facientis feb̄is et ei⁹ resolutio. ¶ Euacua-

tio at̄ nō est aliq̄ sicut flōmia ex manu in q̄cūq̄ hora accidat: et nō expectat̄ crisis neq̄ digō: nisi sit repletio nauſeatiua: tūc efficaue eā et remoue ip̄as. Qd̄ si feb̄is p̄seuerauerit: tūc flōmia: et nō cesses flōmare dōec eger ap̄propinqt̄ sincopi: aut cadat in sincopiz si corpus fuerit forte. Sincopis nāq̄ īfridat̄ p̄plexione forte. Et scias q̄ flōmia et īnere i potu aquā s̄ridā q̄nq̄ excusant ab īfridatiōe alia: et p̄tutio quidē in ea est melior si nōn fuerit qd̄ necessarium faciat festinationē nā fortasse erit in ea q̄ est īfra appropinquationē sincopis vltimatio: et fortasse sequet̄ flōmiā vltimā statim flux⁹ vētris colericus et sudor: quē opz oī hora abstergere donec p̄tinet̄: fortasse ēm saluabit̄ cū eo: et succurratur ei qd̄ accidit de debilitate et sincopi cū cibo subtili et quiete. ¶ Et opz vt p̄mittat̄ lenificatio nature cū illis que sciunt̄ de illis q̄ sūt sicut duoz granatorū aq̄. s. dulcis et muziv̄z ad terminū: et siracost et tamaridi et coliria leuia de q̄b⁹ dixim⁹. ¶ Et q̄nq̄ ē necessariū ap̄ digōnem euacuare cū eisq̄ sūt sicut myrabolani et sum⁹ terre et cassia s̄r̄sila et his s̄r̄sila de illis q̄ sciuiti qd̄ si dīpō n̄ tolerat̄ flōmiā i manu flōmet̄ vena q̄ est in cornu frontis ant̄ ponuant̄ vētose. Si aut̄ nō preparat̄ aliq̄d eorum et hoc propter accides qd̄ phibet: tūc fac solutiōem ventris h̄m modū qui est in caufonide. ¶ Et regi-men sit in eis que aperit̄ et incidunt et sedant ebullitiōem. ¶ Et si acciderit ex flōborthomia sincopis ciba eū pane cuz aqua agreste. ¶ Quod si accidat flux⁹

Tractatus .ij. 6 Fo. cccxliij.

sanguinis nartū p se nō abscon-
dat: nisi cū appropinquauerit
sycopis. ¶ Sanguinis hō in-
grossatio fiat cum eis que sunt
sicut rob iuuubarū: et est vt deco-
quatur. c. iuuube cū lib. s. aque
donec remaneat tertia et ispis-
sant cū zuccaro et quāto pl⁹ mi-
norat zuccarū tāto est meli⁹. et
lētes itep. propue pparate cuz
aceto acetoso forti sūt hui⁹ ge-
neris: et caue ne des i potu rub-
uinbar. aut corp⁹ lentū mate-
ria existēte grossa. ¶ Et hō in-
frigidatio fit cū eis que sunt si-
cut aqua lentū ifrigidata et aq-
lactue ifrigidata: et sumere in
potu aquā frigidā si nō fuerit
qđ phibeat: et fortasse sumit in
potu donec tremere faciat: et fa-
ciat: fortitā em sanat eū: et qñq;
pmutat febris ad siegmaticā et
curat cū trociscis de rosīs et si-
milib⁹. et hec qđ cura est quo-
rūdā ātiquor: et secuti sunt eā
qđā modernor. Dare aut i po-
tu aquā ordeī est curatio confe-
rēs ei: sed cū lenitate nature. et
melior horarū ad hoc est hora
vehēmētis ebullitionis et āgu-
stie et inflātionis et frequē-
tie pulsus cordis. et scias qđ eē
cōtētus infrigidatiōe et dimit-
tere sñmā et vētris solutione
addit in opilatiōe et coartatio-
ne: quare addit putredo et ca-
lidas i reliqua dispositione.
¶ Rūdificatio em fiat cuz eis
que sunt sicut soluctia coleraz
fm rñsionez necessitatis virtu-
tis et debilitatis cū digerētib⁹
humorē crudū: qm fortasse ipa
est causa i putrefactiōe sangui-
nis. ¶ Et in fine ei⁹ da ei in po-
tu que sunt sicut trocisci de cā-
phora et trocisci d spodio: et da

ei in potu. ¶ Isti etiā trocisci
sunt boni. R. spodij. 3. iij. semis
portulace. 3. v. semis cucumer-
ris. 3. 4. semis cucurbite. 3. 6.
gūmī et dragagātī et amili oīz.
añ. 3. iij. succi lāritie pōd⁹. 3. 7.
fiāt ex eis trocisci. ¶ Descrip-
tio alia et ppe apud debilita-
tem apatis. R. rosaz. 3. iij. succi
berberis. 3. 1. semis cucumeris
et melonis et citrulli et portulace
spodij oīm añ. pōd⁹. 3. 1. gūmī et
dragagātī et amili oīm. añ. 3. 7.
rauedsceni et croci et camphore
oīz. añ. pōd⁹. qrtē. 3. 1. fiāt troci-
sci. ¶ Tibi hō sint illi qđ sunt i
iuubis et qđ sūt ex lētib⁹ cui
aceto et granatis et sumach. et si
sit aliqd eoz cōstrictio cui⁹ ti-
meat: frāgat cū siracost et pū-
nis: et cū eo qđ sit de cucurbita
et cū herba acetosa. et ei⁹ fruct⁹
sint pira descenti et granata et
mala de sceni. ¶ Et ei⁹ olera sūt
cucumeres et cucurbite et alk-
hetbed et ēdiuia et ol⁹ bñdictū
et acetosa et cōtācrū: et qđ sunt
eis filia. ¶ Et si accidat dolor
capit⁹ aut puls⁹ cordis: aut vi-
gilie: aut pñditas somni: aut
flux⁹ sanguinis nartū supflū⁹
destruēs virtutē et alia de acci-
dentibus suis: cura cū eis que
docuimus te in loco suo.
¶ De febre siegmatica. Ca. 48.
S. Ciuisti qđ febris putredis
siegmatis qñq; est paroxis-
malis. et qñq; est iseparabilis:
et sciuit causam in hoc. ¶ Et
sunt ei hōre sicut reliquis febrī-
bus. et minor horarū sui prin-
cipū fm plurimum est. 18. die-
rū. et eius eradicatione in pluri-
bus est intra quadragitaqua-
tuor dies. ¶ Et saluor: earū est
illa qđ est mūdoz tēpor: et ptes

cipue illa que est mlti sudoris: significat em subritatē mate-
riē et paucitatē ei⁹ et raritatē
corpous. Lōgior ergo ptiū hu-
ius egritudinis est augmētuz:
q̄uis ei⁹ declinatō itez sit lō-
gior declinatōe tertiane vt plu-
rimū. ¶ Et flegma q̄dē putri-
dū q̄nq; ē vitreū: z q̄nq; ē aceto-
suz: z q̄nq; ē dulce: z q̄nq; ē sal-
sū. et tu iā sciuisti quō ex salso
fit caufon. ¶ Et plurimū q̄dem
accidit febz flegmatica humi-
dis z q̄etis: z senib⁹: et ifantib⁹
et patētib⁹ nauſeatiua fatiera-
tē. z exercitātib⁹ z balneātib⁹
se sup repletionē: et habentib⁹
eructuationē acetosā: z hñtib⁹
repletionē: et patētib⁹ dīcēfuz
hūoris: et fit catarr⁹ ad stoma-
chū q̄ putreſcit in eo. et parum
q̄dē euacuat a leſione in ore
ſtōachi. ¶ Et ſcias q̄ cum oi fe-
bre cū qua est frig⁹ conſtringit
pulsus et m notatur.

De ſignis flegmaticę
periodice. Cap. 49.

In illa q̄dē in qua cā est fle-
gma vitreū aut acetosum
frigus multiplicat valde: et ri-
gor i vitreo est vehēmēti⁹. Et
frigus nō incipit in ea ſubito:
imo paulatī i extremitatibus:
deñ pueniūt ad h̄ vt ſiāt ſicut
n: x q̄ nō caleſcūt niſi cū difficul-
tate: neq; caleſcūt ſubito: neq;
fm gdatiōē ptiua: imo pau-
lati cū reditu frigoris. z fortas-
ſe pmiſceſ frigori ei⁹ in punci-
pio rigor. ſit ergo frig⁹ pp illd
qd nō putruit: et horripilatio
pp illud qd iam putruit. et ma-
ius frig⁹ et ipſi⁹ rigor ſunt in
periodis ſtās. ¶ Et hec quidē
febris nō est ex materia q̄ facit
pūctionē: ita vt ſit cauſa rigo-

ris in via expulſiōis. Putredo
nāq; ei⁹ est putredo reſleuis z
incipit cū grauitate et pſundi-
tate ſomni. z mltoties incipit i
paroxiſmis pmiſ ſine frigore:
et neq; est rigor: imo poſtponit
vſq; ad tps. z fortasſe erit frig⁹
et nō erit rigor. z multoties in-
cipit cū ſincopi z nō ſit. ¶ Et in
hac qdē egritudine mltiplicat
ſincopis pp ōbilitatē ois ſtōa-
chiet curſū appetit⁹ z pūatio-
nē aliſtimbre q̄ est fundamētū
materiei nutrimenti virtutis.
¶ Illā hō q̄ est ex flegmate ſal-
ſo ſequit horripilatio: et nō ſit
vehēmēs frig⁹ ei⁹. ¶ Illā at q̄
est ex flegmate dolci raro añce-
dit in pūcipio vſq; ad plurios
paroxiſmos horripilatio: neq;
frig⁹ neq; rigor. ¶ Et plurimū
q̄dē periodi febuis flegmat⁹ in-
cipiūt cū ſincopi. ¶ Et iā appa-
ret in ea in pūcipis calor: vehe-
mēti⁹. et in poſtremis mino-
rat illud. et est ſimile vt ſit cā i
hoc qm putredo añcedit prius
ad magis dulce: et magis ſala-
ſum: et magis ſubtile: deñ ad
groſſi⁹ et frigid⁹. et tact⁹ cali-
ditatis ei⁹ pmiſ est debilis et
vaporofus: deñ cū plōgaſ po-
ſſito man⁹ ſup mēbrum ſentit
man⁹ acuitatē et mordicatio-
nē. Verū nō est ſilis neq; eq̄-
lis in omnib⁹ ſuper que cadit
man⁹: imo est diuerſa: qm in-
nit in loco vno aſperitatē: et in
loco alio lenitatem: et est qua-
ſi caliditas colere poſt rem cri-
bellaram: quoniam flegma viſ-
coſum est: quare diuerſificatur
eius paſſio a caliditate: ſicut
accidit i ſliq; viſcoſis cū ebul-
liūt: ipſa enim diſrumpunt in
quibzdam locis: et nō diſrū-
pantur in

punt i locis alijs: z q̄liscūq; sit
calitas ei⁹ h̄z p̄lm minor ē q̄ vt
inflāmet z āguſtiā faciat z ma
gnificet d̄ſideriū aeris frigidū
z aq̄ fride z inſp̄ſatiōis z rari
ficatiōis āpheli⁹ magni z ex ſuf
ſtātiōis m̄ltoties q̄dē accidit ca
liditati ei⁹ vt ſedeat tpe q̄ h̄z
quātitatē hoīe vni⁹ aut duarū
horarū: quare exiſtimatur qd
ipſa iā puenit ad ſtatū cū ipſa
adhuc ſit in augmēto videbis
em̄ eā iā incipere augmentari:
et ſimuliter ſunt ei i d̄clinatiōe
ſtationes. ¶ Et febres q̄dē ſleg
matis ſunt multe opilationis
pp multitudinē humiditatis z
vaporis ſui et pauci ſudoris p
pter viſcoſitatē humoris: et cū
ſudare facit: res nō eruberās
et de pp̄uorib⁹ ſignificatiōib⁹
eius eſt paucitas ſudoris z pu
uatio ei⁹. ¶ Et ſitis quidē mi
norā ſi in febrib⁹ ſlegmatis niſi
pp cām ſalfedinis: aut cām ve
hemētie putredinis ei⁹ et cum
hoc eſt minor q̄ ſitis q̄ ē i alijs.
¶ Et iſtatio lateri m̄ltiplicat i
eis: z q̄nq; accidit cum lateri vt
ſubtiliet cū tēſiōe. ¶ Color āt
patiētiū ſlegmatis febrē eſt de
cuius ad viriditatē z citrinita
tē currētēs i albedinē ita vt ſit
illud qd aggregatū eſt ſicut co
lor: plūbi vſq; in ſtatū: z raro qd
dē rubet color: in eo cui⁹ rube
do ſit rubedo i ſtatib⁹ reliq̄rū
februū. ¶ Pulſus ſo ei⁹ eſt pul
ſus paruus ſubmerſus debilis
rar⁹ in pumis: deñ ſit frequēs
in fine. ¶ Et frequētia q̄dē eius
et ei⁹ paruitas vehēmētor eſt
quā frequētia q̄rtane z tertia
ne z ei⁹ paruitas. z vehēmētia
frequētie ei⁹ eſt pp vehēmētiā
paruitatis ipſius. Verū nō eſt

velocior pulſu q̄rtane: et q̄nq;
eſt tardior eo: aut ſilis ei i pu
mis z ē vehēmēt⁹ diuerſitat⁹ cū
p̄uatiōe ordiis: z pui et debi
les ex eis ſūt i diuerſitate eius
pl⁹: z ſignificatiōes q̄dē pulſus
ſup ea ſūt d̄ certiorib⁹ ſignifica
tiōib⁹. ¶ Uria aut ei⁹ i primis
quidē eſt alba ſubtilis propter
m̄ltitudinē opilationū z frigo
ris: deñ ſit rubea pp putredinē
z cōturbat pp malitiā digeſtio
nis: z q̄nq; alterat i diſpoſitio
vno tpe: z q̄n mūdificabitur ex
materia groſſa z reſoluet pu
tridū z redibūt oppilationes
de albabūt vna hora et alia q̄n
remanet itra materiā groſſā z
diſpoſitionē putredinis: et aq̄
hora opilationū eſt alba: deñ
q̄n putreſcit res pluria poſt illd
expellit z aperit opilationes ru
bet vſq; veniat ſup opilatio
nes qd opilat eas vice alia de
illo humore. ¶ Et ſo egeſtio
eſt lenis ſubtilis ſlegmatica.
¶ Et de eis q̄ ſignificāt q̄ febr⁹
eſt ſlegmatica eſt vt ſit parorū
mus ei⁹. 17. horis z dimiſſio ei⁹
6. horis et nō eſt dimiſſio eius
mūda: qm̄ materia cū groſſitu
dine et viſcoſitate ē m̄tra. ¶ Et
ſignificāt ip̄az etas z p̄ſuetudo
et tps: et regio: et cibi: et aduē
tus cārū āncedētiū ex ſatieta
te nauſeatiua. z ſignificāt ip̄az
forma p̄dicta ex colore faciei et
inflatione ei⁹ z lenitas tactus
et debilitas oris ſtomachi z ca
ſus appetit⁹: z q̄nq; magnifica
tur in ea ſplē. ¶ Et ſequitur eā
eructuatio acroſa in plurib⁹
horis multoties.

¶ De ſignis ſlegmaticae inſepa
rabilis et eſt illa que nominat
latica.

Articella.

C

Cap. ſo.

Sicut sicut reliqua signa febris statice preter eradicationem et quod simulatur eradicationi. et apud inceptum sunt rigor et frigus et horripilatio: et est res magis sitis cum ethica. et sit illic rigor: i. e. horis aut tunc superas illud quod sit in prodica: nam prodica iterum non euat a residuo: verum est occultum non apparet.

De febribus quod sunt secundum plures de genere flegmaticarum et sunt quod ex colera: et non sunt ex eis quod sunt ex melancolia a proprietate cum nominibus et iudiciis. Cap. 51.

Et sunt febres empiales et lipparia: quod ab eis sunt duos loca caloris et frigoris: et ex tero propter diuersitatem et locum eius quod putrescit et quod non putrescit: et sunt tres diuisiones febrium: appropriata. Sincopalis humorosa: et febris ex sincopi minuta subtilis: et febris diuturna et nocturna.

De febre in qua occultatur frigus et apparet in ea calor: et est empialos. Cap. 52.

Hec febris fit ex flegmate in treto: id est comprehensum in occulto et profundo quod infrigidatur ubi est. Verum ipsi accidunt in putredo: quare spargitur ex eo vapor: et quod computruit: et diuisum et inflammatum in exterioribus: et illud quod non est putrefactum infrigidatur in interioribus: et eius quidam frigus non apparet in humore: tunc quoniam est querum: et associatur: et non patitur ab eo quod occurrit ei: postquam ergo incipit in eo putredo mouetur et infrigidatur infrigidatione quadam quous non perueniat ad hoc ut communice tori corpori.

De signis. Cap. 53.

Signa eius sunt eadem que predicta sunt. Et quod eius vna est frigida cruda minoris caliditatis quam vna aliarum sui generis. et pulsus eius est rarus tardus: et ipsa secundum plures ad diem die. Verum propter grossitudinem materie sue conuertitur quod quartana et tertiana: quoniam humores materia in corpore est parua et que putrefactionis ignea: et paucitas quidam est ex causis elongationis periodi. et propea quod paroxysmus non redit die non remanet hec febris cum sit flegmatica: sed propea est flegmatica quod putredo eius est putredo flegmatis: et hec non extrahit eas ab humore si sit flegmatica: sed propea quod putredo est putredo flegmatis non propterea quod paroxysmus non redeat die. Spatium vero paroxysmi eius est ex. 4. horis usque ad. 24. horas. et secundum plures columitur ante illud quoniam hec materia non est cum illa multitudine. **D**e febre in qua occultatur calor: et apparet in ea frigus et est lipparia. Cap. 54.

Hec febris secundum plures est statice. et quod est colerica ex colera grossa valde. Quoniam autem est flegmatica: est quoniam flegma intrinsecum quoniam inflammatur et putrescit: calefacit illud locum: quoniam non resoluitur nisi quando putredo calefacit exteriora corporis cum sparsione vaporis sui calefactione plurima: et quoniam virtus effunditur ad locum ubi est lesio: tunc euant exteriora a calore: quare infrigidant propea quoniam in exterioribus sunt flegmata crudavire frigida: et iterum quoniam resoluti frigories ex eo vapor quod non putruit: id est eleuat et facit ca-

lilitatem et associat ei calas
spatio quod: deinde separat ab eo
separatiōe vaporis aq̄ calefa-
cte. Cū ḡ sepat ab eo ⁊ fuit i ra-
dice añ putredinē vehementis
frigiditatē redit ⁊ ifrigidat cor-
pus. Mod⁹ arq̄ fit colerica est:
qm̄ colera qñ ē paucar itriseca
⁊ putrefit ⁊ calefacit locū et nō
resoluit ex ea aliqd: accidit qđ
dixim⁹ i sua ppar ex siegmate.
⁊ appropriat hec colerica tabu-
ros noie. Uex lipparia ē nomē
gñs et ēlogioꝝ spatū qñ hemi-
trite. Et hz aliquis vt dicat
quō erit febus et nō pcedet in
ea calas ex corde i totū corp⁹.
Illiō nāq̄ qđ narrat ē d gñe ei⁹
in q̄ nō pcedit cñtas ex corde i
totū corp⁹. Rñsio itaq̄ q̄ ē i ter-
minis hāz rez attēdit vna cō-
ditio vt nō sit qđ phibeat. sic dif-
finim⁹ aquā fridā et hūidā qñ
disposita ē fm̄ nāz suā ⁊ nō fue-
rit qđ phibeat. ⁊ diffinim⁹ gra-
ue qđ ē illd qđ tēdit iferi⁹ qñ di-
missū fuerit cū sua nā: et i istis
oib⁹ cñtas puenit ad cor ⁊ pce-
dit i arterias ⁊ spargit. At nō
accidit phibitio illi⁹ i qbusdā
locis sic accidit ei sup̄ quē po-
nunt pūne vt pūine. Nocumē
tū nō hāz necessariū ē eē actu.

De febre in qua fit vnaq̄s
duaz rerū in vnoquoq̄ duo-
rū locorum. Cap. ss.

S hēc febz fuerit nō erit
nisi vbi sūt due māie fride
mote p̄ putrefactionē: q̄ vna
ē i interiorib⁹: ⁊ altera i exte-
riorib⁹ ⁊ nō est aliq̄ earū pluri-
nocumēti. Deinde cū incipiunt
putrefieri: mādāt vnaquēq̄ ea-
rū vaporē calidū cōprehenden-
tē cū p̄tib⁹ suis et vbi est frigi-
dū. Et tū qđ ē iaz sciūsti can-

lam in regimine humoris frigi-
di in dispositione motus.

De febre sincopali humo-
rosa. Ca. 56.

Hec secundū plurimū est p-
pter siegma crudum reple-
tionale quod facit febrē disper-
ditū plurimū: quā vinct vir-
tutem ⁊ fm̄ plurimū adiūnat
sup̄eā debilitas ous stomachi:
⁊ qñ mouetur incipit in putre-
factione virtutem vincit plus ⁊
facit eā hesitātē. Que si dimissa
fuerit cū materia non sufficiat
cōtra materiā. et qñ occupatio
sit i euacuatiōe ei⁹ cū facilitate
fit inobediēssant mouet motū p̄
focantē virtutē: ⁊ quando occu-
patur in euacuatiōe ei⁹ cū so-
lutiōe vētris: aut slobothomia.
cū labore nō tolerat virt⁹. Quō-
em̄ tolerabit cū sit illic cū suade-
te syncopis: ⁊ cū hoc toto ipi in-
digēt euacuatiōe vehemēter: et
iterū ipi indigēt cibo vehemēter
qm̄ in hūorib⁹ eoz nō est qđ nu-
triat corp⁹ et viuificet ipm: ⁊ cor-
pus ei⁹ est priuatum: nutrimen-
to. Qđ si studueris i cibādo: ad-
dit materia diminuta: ⁊ si nō ci-
batur: cadit virtus. Et accidit i
ceptiōe sui vt effundatur ad cor-
res frigida faciēs accidere syn-
copin. et minora pulsus: ⁊ tar-
da: ⁊ fit rarus. Ampli⁹ natura
solicita ē i calefactiōe materiē
⁊ subtiliatōe ei⁹ ⁊ putredo q̄ mo-
uet i qsdā ptes ei⁹ adiūnat sup̄
eā: ḡ euadit cor a nocumēto: i
gore ei⁹: ⁊ cadit nocumētum ca-
loris eius: quare fit pulsus ve-
lor ⁊ propue in cōstrictione sua
plus q̄ sit velocitas aliorum: q̄
uis illud quod vincit cum hoc
sit paruitas et tarditas et ras-
ritas. Et periodus eius est

C q

period⁹ flegmaticæ et ñ alterat^r
ab ea. ¶ Est cū ea iflatio faciet:
et mollicies corpis et colores hñ
tū eā ñ figūt sup dispōnē vnā:
imo qñq; ē cinerea et plumbea
ei⁹ māz qñq; sūt citrina: et qñq;
sūt nigra et qñq; sūt labia eorū
sic labia cōdētis mora. Oculi
ho eorū sūt fascivirides exētes
valde apō pmonēz egritudis
et sūt sic maniac⁹: et qd ē sub hy-
pocūdris eorū ē vehemēt^r ifla-
tionis et sūt viscera eorū: et qñq;
euomūt acetosū: et qñ ē eis apā
i qbusdā viscerib⁹: tūc ñ sperat^r
oīno. ¶ Et qñq; accidit eis i q-
busdā hōis ex colera dñante
grossaz sūt cū ea i viscerib⁹ adu-
stio: et euomūt colerā: et sunt ei
periodi flegmaticæ s; plurimū

De febre sincopali minu-
ta subtili. Cap. 57.

Hec febris est acuta: et cadit
pulsus et virt⁹ paroxismo
vno aut duob⁹ paroxismis cu⁹
additione et enenies i corpore
cū velocitate: et qñq; ñ sufficit
cū ea p⁹ vlt⁹ ad. 4. et sūt ex chi-
mis subtilib⁹ p⁹lm qñū colericū
est vehemētis subtilitatis et p-
fundatiōis male substātie ve-
nenose cui tā accidit putrefectō
i corpib⁹ calide p⁹lerionis sic
ce valde. et plures paroxismi
hui⁹ feb⁹: s; p⁹oxismi tertiane.

De febre diurna et noctur-
na ex flegmaticis. Cap. 58.

Diurna ē cui⁹ paroxismus
accidit i die et ei⁹ tepor⁹ in
nocte: et nocturna ē ecōuerso: et
vtresq; sūt male. S; diurna ē lō-
gior et sterior: et facit cadere m⁹
tories pp lōgitudinē suā et suū
euētū i calore diei i ethicā: et si
ipā ñ eēt seua ñ accideret ho-
ra aptiōis poroz et resolutiōis

vaporis: et ñ accidit nisi pp m⁹ti-
tudinē materie et fortitudinē
ei⁹ et ē necessariū cū hoc patie-
tes eā cibēt in nocte: et ñ pmit-
tant dormire sup repletionē sto-
machi: et p⁹cipiantur vigilie: et ex
eis q faciūt cadere p⁹tutē: et ē to-
lerātia febris i calore diei. et vigi-
lie i frigore noctis sūt ex eis ma-
gis digne q faciūt cadere i ethi-
cā: et ad summū est de genere fe-
brium difficile.

De cura flegmaticæ. Cap. 59.

Cura hui⁹ egritudinis diuer-
sificat^r fm horas suas. s. p⁹n-
cipiūt augmentū et statum et de-
clinationē: et scdm apertionē di-
gestionis in ea et ei⁹ occultatio-
nez: et diuersificat^r fm materias
suas. s. flegmaticā acetosam et
flegmaticā vitreā et flegmaticā
saliam et dulces. ¶ Et oēs eis
spēs cōicāt i hora pncipiū i trib⁹
dieb⁹ in necessitate lenificatio-
nis. eqli⁹ aut vomit⁹: et i necessi-
tate administratiōis subtilian-
tiū et inciditiū et diureticorū: et
cū superuenerit febris dies tres
subtiliatur in ea materia pp fe-
bre: et si añ illud mouebis: nocet-
bis et non facies aliqd. ¶ Et in
augmēto cū subtilitāte regimi-
nis fm eqli⁹ tate: et fortasse ē p⁹tē-
tus aq o⁹ dei i p⁹mis trib⁹ dieb⁹
sperādo q sūt stat⁹ ei⁹ p⁹pinqoz
ppter subtilitatem materie aut
paucitatem ei⁹. Qd si certo sciret^r
q stat⁹ ei⁹ esset tard⁹: ñ sūbtri-
liaret regimē: qñuis fames et fō-
nus sup famē: et exercit^r sup fa-
mē si ñ debilitāt sint vltima in
inuamento huius egritudinis.
Imo declinaref in principio ad
igrossationē vsq; ad septimū: des-
de gradere: vep augmētū eger
vt subtiliet regimē in p⁹mis. Si

Tractatus secundus. 650. cccxvii.

sūt stat^o apparet lōginqu^o pos-
sibile ē vt succurrat illi cū igros-
satione regimini: deinde gra-
det vsq; ad hōiā stat^o: qm̄ ip̄s ē
sufferens hoc in hac egritudine
nō sufferēs i acuta. Cūq; p tran-
sierit septim^o: nō stestunc super
subtiliationē qm̄ illa debilitat
z addit i debilitate oris stoma-
chi: z q̄ties senseris lōgitudinez
maiore subtilia minus: q̄s subti-
liatio ei⁹ in ip̄so oīno magis sit
necessaria q̄s i q̄rtana: z sifr opz
ne festines cibare ip̄s cū eis que
sūt sicut pulli z panis cuz muza
guarat nisi timeatur debilitas
aut appareat declinatio. ¶ Am-
pli⁹ diuersificat cura ei⁹ cui⁹ cā
est flegma salsum: z dulce: z cui⁹
flegma ē vitreū: z acetosuz: z sit
ex ea nimis frig⁹ in q̄ corpus nō
calefit. ¶ Uep i duab⁹ p̄mis necel-
saria ē lenificatio cū medicia le-
ui z infusio q̄dā: z in duab⁹
scōis ē medicia mag⁹ laboriosa
z duab⁹ p̄mis idiget i cūfide cū
subtilitatis in q̄b⁹ ē calefactio
plurima q̄uis sit ericatio plu-
rima: z in duab⁹ scōis necessariū
est illō qd̄ subtiliet cū incisione
z calefactio cū acredine: z p̄pē
q̄n flegma est p̄mixtū cū melan-
colia: nā necessaria sūt in h̄mōi
ea q̄ sūt sicut dyacuminū z conse-
ctio de fursure z administratio
salsoz. ¶ Et puenientiores me-
dicine q̄ administrant i p̄ncipio
sūt geleniabin vsq; ad diē septi-
mū: z nō est malū vt administret
itep aqua feniculi z aq̄ endiuie
ei aq̄ apū cū geleniabin s̄m ne-
cessitate: z sirupus acetosus ēve
hemētis necessitatis itep: et aq̄
mellis cū ysofo: z ē possibile vt
cōsequat p̄ eā illō qd̄ q̄rit de le-
nificatiōe nature: z p̄pue cō so-

lutino facto de zuccaro rosa. et
rosia rubeis notatis p̄ficis: qm̄
est solutium z lenificatiū: z q̄n
q̄s necessariū est vt p̄fortet ei⁹ le-
nificatio z p̄ricef in aq̄ inlebe: et
p̄misceat si voluerit cū cassia. z
penidys: z itep geleniabin acce-
ptū cū melle z tereniabin p̄mi-
xtū cū aqua inlebe: z nō fiat assi-
duatio sup eā cū solutiuo i p̄n-
cipio z post ipsum: z p̄prie q̄n
cū materia est colera: illd̄ em̄ p-
ducit ad corruptionē p̄plexiōis.
¶ Et multi quidē hōies dant in
potu in p̄ncipio sicut ē medicia
de turbit in oī nocte: z sicut pil-
lule de mastice in hebdomada
bis sicut pillule de seminib⁹ diu-
reticis. ¶ Descriptio medicine
de turbit. R. zinziberis et masti-
cia aboz añ. 3. x. turbit sicut al-
cohol. 3. x. zuccari tabarzet quā-
tū oia: detur in potu ei oī nocte
aut. i. z illd̄ fiat q̄n natura est nō
lenis. Si em̄ r̄ndet oī die bis nō
indiget hoc. ¶ Ego hō non dili-
go expectationē digestiōis z le-
nificationis cum eis q̄ diximus
p̄uius. Imo opz vt euacuetur ex
ea aliqd̄: z expectetur in reliq̄v
q̄quo digerat: z fiat illd̄ cū faci-
litate paulatim absq; supfluita-
te: deide pueniat ad diuretica:
z similiter abhoreo qd̄ est sile
aq̄ p̄unopz tamari doz z simi-
liū: de illis que debilitant et so-
luunt subtile: et si materia fue-
rit declinis ad additionem fri-
goris misceat cum ea medulla
cartami: et si fuerit mā ad co-
lerā declinis misceat cū eo siru-
pus violarns: aut viole condite
cū siracoit aut viole sicce p̄rite.
¶ Et adiuues cum clusteribus
lenibus factis ex melle et sale et
aq̄ sicle et oleo sisamino. ¶ Et

C iij

Liber quartus. Fen prima.

vomit⁹ fiat cū aqua raphani ⁊ raphāo in infuso sirupo acetoso cum seminibus et his similib⁹ ⁊ si necessari⁹ est vomit⁹ plurim⁹ ppter multitudinē ei⁹ qđ accidit ei d̄ nausea ⁊ alteratioe saporis oris administrēt grana raphani et bibat ex eis vsq; ad an̄. s. cū aq; frigida ⁊ vomit⁹ qđ dē cū eo qđ est i eo dedebilitate stomachi vehemētis iuuamēti valde ⁊ estoltimus huic egritudi. Oportet ergo vt expectetur in eo septimus vt non accidat ex eo in p̄cipio debilitas apostemans corpus stomachi et si sit grauis in eo vomit⁹ nō puoces ipm sup illū cū labore. ¶ Et si acciderit ei vomit⁹ et p̄pue i p̄cipio p̄odi n̄ retineat nisi fatiget ⁊ debilitat: tūc em̄ re strigat sicut cū mīa ⁊ sirupo d̄ mēta qđ dicem⁹ post. ¶ Et si accidat dolor capitis administrēt ebriocē ex camomilla cū imissio ne. 4. extremorū in aq; calida: ⁊ ligatione crurū cū fortitudine: ⁊ si idiget aq; ordeī administrēt decocta cū radicib⁹ quātitate eq̄li: aut misceat cū ea sirupus acetosus cū melle: si nō acetat i stōacho: aut aq; mellis si acetat ⁊ melior hora i qđ dat i potu illō est si fuerit in aq; ei⁹ i p̄cipio rei tinctura: tūc em̄ op̄vt in potu deī i p̄mis degeleniabi: dein de deī in potu post ip̄s duabus horis aq; ordeī. ¶ Et nō op̄ vt fiat inūctio cū vnguētis resolutiuis. et neq; ebriocatio fiat cuz ebriocis subtiliatiuis cū egritudo est in p̄cipio: ⁊ humor est i corpe abulās: ip̄a em̄ mollificāt viscera sua calefactioe humida ⁊ alienet aqua frigida. ¶ Et qđ n̄s videris ymnā grossiorē: ⁊ r̄u

bicundiorē: non erit malum si flobothomaueris: ⁊ necessariū qđ ē vt redeas tūc ad sirupos acetosos. ¶ Et scias qđ fricatio ē de curatioib⁹ iuuatib⁹ eos: ⁊ quāto fuerit flegma viscosi⁹ et grossi⁹ tāto erit fricatio magis p̄ferēs: ⁊ dicit qđ fricatio cū tela aranee cū oleo ē iuuatiua valdē ⁊ qñ icipit egritudo augmētari ⁊ post illō tūc sit sollicitudo de ore stōachi ⁊ qđ ip̄s cōfortat ⁊ sint masticationes facte ex mēta ⁊ mastice ⁊ aniso. Et administrēt vomitus cū raphano secū dum qđ diximus cum minoratione cibi: ⁊ sit cū geleniabi qđ in potu dat in p̄cipio ⁊ post septimum permixtum quod cōfortatos stomachi: ⁊ sit in eo p̄uocatio plurimaficut anisuz et mastice: et sit cum aqua calida et p̄pue i p̄cipio p̄odi: nā ip̄s resistit rigori et frigori: et erit gūit cū hoc sitiz qñs sit estuosa. ¶ Et multoties qđ cōcedit euacuatio flegmatis et humoris crudi in hac hora. Sed melius est vt expectet i eo p̄plemētū digestionis. ¶ Et qñ egritudo icipit cū calore et assiduatur: iuuat cū h̄mōi trociscis. R. myrabolanor: citrinor: aloes: succi eupatori: ij succi absynthij oīm. añ. 3. vj. croci et mastice aboz. añ. 3. vj. informēt trocisci: et sumat ex eis oī die pōdus. 3. j. et oī nocte pōd⁹. 3. 5. ¶ Et cū videris qđ digestio appet: adinuacā cū eis qđ sūt sic folia apij et feniculi et radices squinātī et capilulū veneris. ¶ Si autē scias qđ materia est frigida valde nō ē malū vti pipere pauco: et vti vi no pauco subtili non plurimo. ¶ Et quandoq; adinuacā vnguē

Tractatus secundus 66 Fo. cccxviij.

ta resoluentia ad digestionem
et resolutionem cum virtute for-
ti et sunt convenientiora in hac
egritudine q̄ in relijs febrib⁹.
¶ Et op̄v̄t cōsiderē in hoc p̄r⁹
et febrib⁹ et rigorib⁹. ¶ Qd si virtus
fuerit fortis et febrib⁹ nō fuerit se-
uavalde: adde i ea in vinctiōib⁹
p̄fricādo: et si nō admistrent oīa
f̄brilia q̄ ad eq̄litate sūrdelina.
¶ Et q̄si pertrāsīt. ruij. tūc neces-
sariū est administrare qd subti-
liat plus: sicut feniculū et apij: et
fortasse indigemus semine am-
boz zanifo et eo q̄ est sicut siru-
pus acetosus cū seminib⁹ i q̄ po-
nunt ylosop z alhasce z admini-
stratiōe trociscor⁹ de rosīs. ¶ Et
fortasse est necessariū addere in
eis pp̄ stomachū thūs z mastice
z ciperū et absinthiū et his siliā
fm qd erigit illud q̄ p̄sens ē.
¶ Et vñū subtile confert eis in
hac hora cū subtiliatione sua: et
q̄ p̄fortat caloriē innatū: et q̄ p̄-
uocat et sudare facit: et cū vide-
ris digonē et fortitudinē: dabis
et in potu post illud trociscos d
absinthio. ¶ Et cū videris frig⁹
in p̄ncipio paroxismoz nocere
et egritudo nō est in p̄ncipio: da
in potu aquā calidā in qua de-
cocta sint ea q̄ sunt sicut semen
apij et anisuz et ozimū. et admi-
nistrabis iterū hmoi et fortiora
eis q̄ sūt embrocādo et vaporā-
do et hmoi. et q̄q̄ dā in potu
ad rigorem vehemētē. ¶ Deco-
ctio fm hūc modū. R. zinziber⁹
ouiganī ameos omniū. añ. 3. iij.
couandri. 3. iij. rosaz calamēti
amboz. añ. 3. iij. passularū. 3. vj
decoquātur fm descriptionē vl
fm medietatē: et s̄idosis. vnc. iij.
¶ Et cū videris flegma: dabis i
potu rhuacā: et denē itē in po-

tu trocisci d rosīs magni cū aq̄
feniculi: et def ei oī nocte medi-
cina de turbith et pillule d aloē
facte cū sp̄bus q̄ sunt sicut pip:
et ad illd decoctio hmoi. R. hie-
re. 3. vj. turbith. 3. x. myrabolā-
norū nigroū. 3. v. eupatoriū. 3. v
salisindi. 3. iij. bedeoard sucha-
ha oīum. añ. 3. iij. anisi. 3. iij. de-
coquantur cum aqua apij: et su-
mantur de ea in potu secundū
quantitatem necessitatis. et for-
tius illo est illud quod. R. dua-
rum radicū et radicis lilij oīz
añ. 3. x. hiere. 3. vj. succi eupa-
torij. 3. v. seminis apij z feniculi
omniū. añ. 3. iij. spice mente
amboz. añ. 3. vj. fiant ex eis tro-
cisci et administrentur. ¶ Deco-
ctio bona. R. duarum radicū
ambarū. añ. 3. x. passularū z enu-
cleatarum. 3. vj. anisi et mastice
amboz. añ. 3. iij. bedeoard et su-
chaha eupatoriū omniū. añ. 3.
iij. decoquant in libris tribus
aque vsquequo redeat ad librā
vnā aque z sumant i potu aliq̄
dieb⁹ in ieiunio. ¶ Trocisci bo-
ni apud cronicas febres: et vehe-
mētē rigoris. R. hiere succi eu-
patoriū absinthij suchaha be-
deoard oīz. añ. 3. v. seminis apij
et feniculi anisi oīz. añ. 3. iij. salis-
naptici. 3. iij. seminis cuscate
myrabolanoz chebulorū oīum
añ. 3. xv. agarici. trociscorū de
ros. 3. xx. de turbith. 3. xxx. fiant
ex eis trocisci: et sunt solutini.
¶ Et iterū aloes myrabolanoz
citrinorum et reubarba. mastice
succi eupatoriū absinthij oīum
añ. partē. i. croci partis vni⁹ me-
dietatē terantur et administren-
tur. ¶ Et iterum hiere myrabo-
lano. chebulorū salis omniū.
añ. 3. iij. seminis apij et fenicu-
C iij

Liber quartus Fen. j.

ti et anisi oium ana. 3. j. k. absinthij. 3. v. trociscor de rosas. 3. iij. suchaba bedeoard oium. an. 3. q. terant et informetur pillule. **Decoctio bona.** R. eupatoriij. 3. v. radices lilij radices liquiritie et ameos oium. an. 3. iij. seminis apij feniculi an. 3. iij. rosap. 3. v. decoquant oia et sit dosis ei⁹ ot die. 3. iij. **Et itepradi** cu triu oium. an. 3. r. seminis anisi apij oim. an. 3. q. suchaba bedeoard eupatoriij absynthij omniu an. 3. v. cetauree. 3. iij. decoquantur. et bibat. 3. iij. **Et itepradi** herbe eupatoriij fute terre bedeoard suchaba absinthij oium. ana. 3. v. passulaz. 3. r. mirabolanoz citrinor. 3. r. **Et hec quide cura** est falso rei in quovincit colera magis conueniens. **Et agari** cu cum de eo sumitur in pulvere ex. 3. j. vsq ad. 3. j. et tertia die bus pmanus prohibet elongari egritudinem. Sumat ergo puluise ex eo comulceatur cu melle et bibatur. **Et semel vrtice** post digestionem vel comuxtionem est mirabile valde sumptu cuz puluere aut cu melle. **Clez** si acciderit ei modus aliqs solutiōis ventris: oportebit vt addat in eo ppter debilitate epatis semenculcate vel turbitu: et semenculcate: et ppter debilitate stomachi mastix et anisuz: et ppter debilitate splenis et grossitudinem ei⁹ radix apij et scolopendrie: nam mtrōties associat huic egritudini splen. et fortasse opzvt addant ppter ipm ciperi et grana et ben de fenugre. et considerare tur cu hoc dispositio vehementia febris vt non accidat vehementia calefactiōis. **De euacuatiōibus** vero que sunt fortiores: et in

diget eis in hac egritudine apud digestionem: est vt augmentetur dosis de pillulis de turbitu. et administrantur clysteria fortia. **Et de illis sunt pillule iste.** R. mastice sextam dragmam vna succij absinthij quartam dragmam vna pulpe colloquintide sextam. 3. j. hierepigre. 3. k. agarici. 3. k. informetur pillule cu sirupo acetoso mellino: et sumant in potu. **Et de illis sunt pillule de mastice et alo.** **Qd** si ma fuerit ad caliditate decluis: sumant trociscis de spodio solutius. 3. iij. trocisci de turbitu. an. 3. j. scāonee an. 3. j. k. succij eupatoriij aur. 3. j. et dens in potu sem qstitate virtutis: et itepradi eupatoriij absinthij capilliveneri et myabola. sumi terre passulaz mudataru eqles sumant ptes: et dens in potu sem qstitate necessitatis. **Et si** non suffert corp⁹ solone vtrius pueniat ad diuretica et stibilatina et sudare facietia. et de suma illorum qb⁹ indiget tuc: est ifusio aloes cu melle. **Et qn** declinat egritudo non e tuc introit⁹ balnei an cibū mal⁹. **Cibi** at eoz sunt subriles sicut acetu zoleu. et qn qz ponit in eis paru almuri et p pue in fine ei⁹. **Illi** aut q sunt fortiores sunt altaragi et pulli et alcubugizhis fistia postdiciario ne. **Et opzvt** ponat in eis et ppe apud digone ea in qb⁹ est icisio sicut acetuz synapis et almuri. **Et si** fuerit flegma acetosum malū viscosuz porru et aq ciceri sunt de meliorib⁹ cibis eis. et qn qz ponuntur in eis cyminu et anetū et oleū. et itepradi beguerid fetā ex sicla et almuri et aceto et oto abluto z alchanguamac sic lien mac de cappangua et remaq de

Tractatus. j. Fo. cccxix.

aneto et origano et anidē et a sparagis. ¶ Et deuitetur olea i qđ infridatio rhūectatio. ¶ Et hora cibi est post repore paroxif mi et eradicationē ei⁹; et añ paroxifmū ad minus. iij. horis. ¶ Mesura aut somni eorū est vt sit eq̄lis vigilijs: et sit digō mare rie ad somnū et resolo ad vigi lias. ¶ Et balneū qđ ēst vehe mētis nocumētū post declinatio nē. ¶ Et succurrit vomitui eius qñ supfluit. et opz vt admistret in illo qđ sit sicut mina: et sirup⁹ de granatis cū mētha sīl cogni tus. et si necessariū est fortius: sumant d granis granatorū quu zoru. 3. r. et thuris albi et mastice ambozū añ. 3. v. mēthe. 3. vi. decoquant in. ij. lib. aq̄ in qua sint folia mēthe donec minuat: et suc currat fluxu uētris ei⁹ cū super fluit cū retētiōe eius cū eis q̄ sci uisti de stipticis regimētalib⁹ et medicinalib⁹. ¶ Sed ei⁹ qđ de debilitationi succurrit vt cibē suc cessione ei⁹ pullis assatis et in patellis coctis: et vt adhibeant suffumigatiōes et odores uiuifi cātes. ¶ Et si acciderit inflatio in facie et extremitatib⁹ inuant cū admistrant hmoi trocisci. R. anisi et laccē ablute amboz añ. pōdus. 3. v. amigdalarū excorti catay croci marmacoz oim añ. 3. iij. seminis apij semis fenicu li floris s̄qnati oiz. añ. 3. iij. florz eupatorij. 3. iij. spice. 3. v. hiere pigre. 3. viij. ros. 3. fiāt et es tro cisci et admistrent: et fortasse idi gebis eis q̄ sūt sicut omorussia z dyalacca z medicamē d amig dalisamaris. ¶ Et ad lōgitudi nē febuis. R. rosarū pōdus. 3. r. mastice et spice et fenici et semis apij et semis endiuie et succi eu

patorij et succi absinthij oim añ. 3. iij. spodij. 3. v. fiāt trocisci et sit dosis erouab⁹. 3. v. qđ ad. v. cū. 3. r. de geleniabin i decoctiōis se niculi q̄stitate vnc. ij. et ameos pfectū cū melle est magni iuuas mēti i hmoi loco. et fortasse indi ges pp lōgitudinē frigoris fri cationē. et mod⁹ in ea ē vt icipiat ab humeris zinguinib⁹ qñ spar git calitas in manib⁹ et pedib⁹ et calefiūt. ¶ Si aut senserit sili tudinē lassitudinis fiat pmutatio ad fricationē dozi. et qñ vehe mēs sit calefactio q̄ necessaria ē in eis: tūc dimitte eā ad aliū mē brū. et de oleis bōis ē oleū dulce in q̄ nō est stipticitas et oleū cāo millinū z oleū de aneto decoctū i vase duplici. Cuz q̄ cōpleneris: tūc absterge osū aliqđ vt n̄ āgu sciet: znō ē malū si fricationē sic cā se q̄ fricatio cū oleo aliqđ. Et de illis q̄ seruāt stomachos eoz vt nō debilitent: sunt vnguenta inducta capiti stomachi q̄ sunt si cut cāo millinū z oleū nardinū z oleū anetinū z forti⁹ illo alnazo li. et de emplis iuuatiuis est vt decoquat camomilla cū re pau ca mastice decoquēdo cū vino cū duplo sui de melle. ¶ Et si ac ciderit appetit⁹: tūc meli⁹ ē vt n̄ admistret vinū solū: imo in q̄ de cocta sunt sicut camomilla et da ctily et melilotum et absinthiū. ¶ De cura slegmatice p̄tinuē q̄ nominat latica. Ca. 60.

¶ Et cura faciētis porifmū quoniam opz vt in illa sit ad mi nistratio subtilitātū calidoz cū facilitate. ¶ Et hoc si fuerit p̄tē tus eis q̄ sunt sicut sirup⁹ aceto sus et geleniabin z iuleb d melle et aq̄ fenici et apij et radicū triū

Liber quartus. Sen. i.

sine dubio p̄fert. et q̄nq̄ confert
eis lusch de aneto z lusch d cap
parib⁹ z p̄pe cū vestigīs digō-
nis. ¶ Et p̄parent cū eoz i ob
seruatiōe tēporz z diuersitatē ei⁹
z fortitudie virtutis z debilitatē
ei⁹ p̄paratiōe cui⁹ remēoratio p̄
terijt. ¶ Et de medicinis bonis
ad eos sunt trocisci de decē gñi
bus. ¶ Et itez de medicinis ex
ptis ad eos illa q̄. R. ros. 3. vj.
succu liqr̄nie fūterre spice oim
añ. 3. iij. masticis. 3. iij. karabe.
3. iij. anisi. 3. iij. p̄parēt. Itēz tro
cisci eupatoriū. 3. iij. rok. 3. i. et
fūiā spodiū. 3. iij. z f. et itēz troci
scor̄ absinthij q̄c̄ scriptio. R.
assari se. apū anisi amigdalaz
amaraz suchaḡa bedeoard suc
ci eupatoriū spice masticis oīzafi.
3. iij. et itēz eupatoriū vnc. iij. rok.
rub. li. j. spice li. f. spodiū vnc. iij.

De cura emplatos et lip
parie. Cap. vi.

Cura earz p̄pinq̄ est cure q̄
durim⁹ z sunt ābe associate
vni vie. z o3 vt icipiat i p̄mis a
sirupo acetoso mellino z uccari
no. ¶ Et p̄cipiat in eis ambab⁹
vt administret̄ rob agrestedeco
ctū cuz melle et sirupo ros. deñ
stat q̄datio devia sumēdi i potu
semia et aq̄s eoz ad ifusionem
aloes z trociscos d̄ rosīs cū ma
stice: zpillas de aloē et hierāpi
grā: et pillas d̄ eupatorio. et o3
vt i eis ābabus sūt stomachi so
licitudo habeat. et administret̄
vōitruū cū aq̄ faseoloz z rap̄ha
ni z anisi et calamēti et diureri
ca. ¶ Et d̄ solutiuīs inuatiuis ē
illd̄ q̄ sic ex myabolis nigris z
citrisinis z turbith et zuccaro. et
de illd̄ q̄ferūt eis inuamētū ma
gnū sūt clisteria decliuis ad a
cuitatē: z i q̄b⁹ ponunt medulla

cartami minor z anetū z cāomil
la et alhasce z mellilotū z almu
ri z mel. et regimē lipparie idi
get s̄brilitate plusq̄ r̄gim alfi⁹.
¶ De cura febris cū sincopi hu
morosa. Cap. vii.

Hec febris ē difficilis cure. z
modus in curatiōe eius est
euacuatio q̄data ex subtili ad
fortē z p̄pue q̄n natura non r̄n
det ex se. Tunc em cū clysterib⁹
mūda q̄d est in intestinis et ve
nis p̄pinquis eis ex superfluita
te. et administra i r̄siduo subti
liationē cū fricatiōe. ¶ Et Sak.
quidē dixit q̄ deficit ab euacua
tione p̄lm eoz nisi cū fricatiōe
z melior modoz i fricatiōe eoz
est vt incipiat a coris et crurib⁹
descēdēdo a superiori ad inferi⁹:
et admistret̄ illd̄ cū mātili aspo
abradente cutē: deñ p̄mutet̄ ad
man⁹ descēdēdo ab hūero ad spa
tulā ita vt igneat cutis: deinde
addosuz p̄pect⁹: deñ redeat ad
crura z r̄uertat̄ ad ordinē p̄mū.
z ponatur medietas tēporis eo
rum fricatiōi et medietas t̄pis
eoz dormitioni si possibile est.
¶ Et ad summū canon curōnis
eoz s̄briliatio non calefactio
valde: z de illd̄ q̄ cōferūt eis sunt
subtiliātia sicut aq̄ melliscū vir
tutib⁹ p̄sopi z semis apū i matu
tinis z s̄līb⁹: eis. Qd̄ si fuerit il
lic flux⁹ vētris sup̄flu⁹ decoque
mel decoctiōe vehemētiore z nō
solnes nisi pap̄ tēparū. ¶ Et si
rup⁹ aceros⁹ mellin⁹ itēz p̄fert
eis: i estate q̄d et p̄suetudie po
r⁹ aq̄ fride p̄mixt⁹ cū aq̄ frida z i
hyeme o3 vt nō sumat eā i potu
penitus: z sit cōtent⁹ aq̄ calida
et assumere caliduz ex potibus
est meli⁹ eis nisi apd̄ necessitatē
est⁹ estatis z vehemētiā caloris

Tractatus secundus. 650. cccc,

plurimi. et cōueniētiū q̄ potan-
tur ad sitim est sirup⁹ acetosus
mellinus. ¶ Et vinū p̄fert eis in
p̄ncipio: p̄pue si fuerint febres
eorū sanguine: s; p̄p̄ sūt r̄p̄e i
senib⁹: et necessariū est eis vinū
post cibū. ¶ Et tibi q̄dē necessa-
riū est vt p̄sideres pulsū h̄itium
h̄ac egritudinē sp̄: et cū videris
eū incipe debilitari et cadere su-
bito ciba cū pane iuso i vino cō-
mirto si nō p̄hibet ap̄a i vīlceri-
bus. Cū ergo associat et h̄mōi
egritudo nō est curationi mod⁹
neq; fiducie locus. s. qñ accidit
h̄mōi alteratio in pulsu. Et hec
quidē cibatio est ex eis q̄ neces-
saria sunt qñ vehēmēs sit sinco-
pis: vey oꝝvt p̄hibeat illd. Cib⁹
aut super quem sit dormitio est
aqua ordi sup qua nō addatur
nisi cū cadit virtus. Et si addit
tunc sit panis infusus in iuleb
aut aqua mellis. ¶ Et balneum
quidē est de reb⁹ nocibilioub⁹
istis. ¶ Et calidū et frigidū val-
de et aere cum calido em̄ nō fit
securitas de cursu humorū: ad
pulmonē et ad cor et ad cerebrū
et frigidū prohibet digestionē
ei⁹ et addit in oppilationē ei⁹.
¶ Quod si fuerit i ea humor co-
lericus aliquis: tunc si facilis ē
vomitus et leniatur: est inuati-
uas valde. Et ad vltimū melius
est vt assidue proficiat in ea.

De cura febris cum sin-
copi minuta. Cap. 62.

Oportet vt emplastretrur pe-
ct⁹ ei⁹ cū sandalis et aqua
ros. et viuificetur cū cibo paula-
ti. et sit cib⁹ ei⁹ sicut panis de si-
mila infusus i aqua granatorū
infridata si desiderat ipsum: et
sitr in aqua de fructib⁹. Si aut
indiget ad p̄tutē almososcat

factis ex pullis cū acetō et aq̄
agreste et oleribus fridis et p̄-
pue coriandro erit iunamentū
in hoc si exhibeatur.

De regimine nocturne
et diurne. Ca. 64.

Regimen ambarum est regi-
men flegmaticarū: neq; est
diuersitas in eis.

De q̄rtana p̄dica. Cap. 65.

Plurimū q̄rtana ē periodis
ca. Et minorat casus q̄rtana
ne inseparabilis. ¶ Cause q̄rtana
sūt ea q̄ gñat melācoliam
postea putrefaciāt eā. Et tu iaz
sciisti totum illd. Et sciisti q̄
melācolia alia est q̄ est fer san-
guis: et alia ē q̄ adustio ei⁹ et
ei⁹ humor. Et sciisti q̄ de illa
est sanguinea: et de illa ē flegma-
tica: et de illa est colerica: et de
illa ē adustio ip̄i melācolie na-
turalis. ¶ Et existimauerūt q̄dā
hoim q̄ q̄rtana nō gñat ex melā-
colia nālī qm̄ ip̄a non putrefit.
¶ Et hui⁹ q̄dez sermo nō op̄z vt
ausculteretur. Imo de proprietatib⁹
ois hūiditatis est vt putre-
fiat sp̄uis rarificet in p̄paratiōe
¶ Et plurimū q̄dē enenit in suc-
cessiōe egritudinis febrium diuer-
sarum putriday p̄p diuersitatē
humorū ex q̄b⁹ gñantur: et quo-
rū putrefactiōe cum addūtur et
nō euacuātur: multiplicatur me-
lācolia: deñ cū putrefit: est q̄rtana:
et multoties q̄dē accidit suc-
cessiōe splēis: et cū hoc ip̄a fm̄
plm̄ nō euacuat ex dolore splē-
nis aut duritie ei⁹. ¶ Et saluor
q̄rtana est illa q̄ non accidit ab
ap̄ate splēnis aut alijs aut cū q̄
nō ē ap̄a splēnis. ¶ Quartana ei⁹
q̄ enenit ab apostemate splēnis
aut cum q̄ est apostema splēnis
multoties p̄ducit ad hydropi-

Liber quartus. Fen. j.

simprniciē. ¶ Et q̄rtana q̄ salua est: liberat ab egritudinib⁹ malis melancolicis sicut melancolia ⁊ epilepsia. ¶ Et in ea est securitas a spasmo qm̄ humor est sic⁹. ¶ Et fm̄ plm̄ est egritudo salua. ¶ Et qn̄ nō accidit i ea: eror: nō addit supra annū. ⁊ qh̄q̄ p̄durat. xij. annis: ⁊ qd̄ est infra eos. ⁊ q̄ ex ea lōga est perduxit ad hydropisim. ¶ Et scias q̄ an tūmns est inimicus quartane.

De signis. Cap. 66.

Signa sunt q̄ quartana icipit i pūmis cū frigore puo: deinde icipit frig⁹ ei⁹ addi post ea minorat parū apd̄ statum sicut in flegmate. ¶ Cūq̄ calefit corp⁹ nō est caliditas vehemēs l̄ sit maior: ⁊ magis apparēs q̄ illa q̄ ē in flegmatica. ¶ Ip̄a ei cū difficultate sua ⁊ inflammatioē nō inflāmat inflāmatiōe de q̄ curat sicut ignis in lignis grossis ⁊ nō cōprehendit sup corp⁹ torū imo est illic caliditas cū horripilatiōe ⁊ i hoc ē grossitudo hūoris: ⁊ ē cū frigore ⁊ aliquantulo dolore q̄ si frāgat ossa: ⁊ est illic actio ppter quā stridēt dentes: verū nō sicut i flegmatica: q̄ ppter pducit illd̄ ad debilitatē vius. ¶ Verū leni apud digestiōē qm̄ malitia minorat sicut fuit i pncipio parūper. ¶ Et de signis quartane sunt cause ei⁹ aīcedētes ex febrib⁹ q̄ plōgate fuerūt ⁊ ex splene aut dolore. ¶ Et de signis q̄rtane ēt sunt dispō cōplexiōis ⁊ significatiōes melācolie ⁊ etas ⁊ tps ⁊ cib⁹ ⁊ forma ⁊ cōsuetudo ⁊ q̄ sūt his sūta. Et p̄odus ei⁹ est. vigintiquatuor hora rū. ⁊ multoties ē februs tertiana in estate qd̄ ē fit q̄rtana in hyeme. ⁊ multoties pducunt febres

diuerse ad febres pmixtas i q̄b⁹ nō ē ordo pp diuersitatē residui humor remouētis post febres. Cū ergo stat⁹ cōfirmat fm̄ cineritatis additionē cōfirmat sup quartanā. ¶ Et illi qd̄ que est a flegmate adusto sunt paroxismi lōgiores: ⁊ accidit eis frig⁹ fm̄ pl⁹ successione assiduatiōis ⁊ ē sudor tardior: ⁊ via grossior ⁊ durities venarū minor: ⁊ fit h̄ plm̄ successione febrū flegmaticarū. ¶ Et illa q̄ ē a sanguie adusto aīcedunt signa sanguinis: ⁊ febres ei⁹ ⁊ rubedovine: ⁊ significāt ip̄am forma ⁊ etas ⁊ tps et fortasse erit post febres sanguineas. ¶ Et i illa q̄ ē a colera adusta ē pulsus vehemētioris velocitatis ⁊ frequentie: ⁊ icipit cū horripilatiōe ⁊ frigore i carne ⁊ siti ⁊ sudore: ⁊ qh̄q̄ sit ira ⁊ sudor ⁊ inflāmatiō: signit ip̄a forma tps ⁊ etas: ⁊ qh̄q̄ signit ip̄am q̄ ipsa sit successione febrium colericarū. ¶ Et pulsus in q̄rtana est decliuis ad duritiā ppter siccitatē humoris. ¶ Ip̄e em̄ trahit ad interiora q̄ si ip̄e esset pulsus senis ⁊ ad equalitatem dum non mouetur. ⁊ si moueat: diuersificatur pulsus valde ppter grossitudinē supfluitatis: ⁊ sit mundificatio ei⁹ apparēs apud teporē: ⁊ significatio completa sup quartanam: ⁊ multoties accidit i eodysstoles ineq̄lis ⁊ sistoles vehemētis necessitatis fm̄ cōtrariuz eius qd̄ est in tertiana: ⁊ pulsus quidez quartane melior ē pulsu flegmatice in paruitate et frequentia: sed est similis ei in tarditate: ⁊ apd̄ inceptiōē paroxismi additur tarditas sua ⁊ frequentia. ⁊ diuersitas ei⁹ est maior diuersitate reliquarum febrū: de-

Tractatus secundus. 650. cccxxi.

inde incipit magnificari et fieri frequens et veloc. Et vna i qrtana est similitu horar in puuatione digonis pp frigus materiei et grossitudinē ei nisi apud statū bonū. Uex dispōnes ei et colores ei diuersificātur: et illd iō qm melācolia gñat ex hūoribus diuersis. Et de signis digonis qrtane est leuitas tremoris. Vna aut in pncipio est alba ad viriditatē declinūs cruda cni nō est digō. Et post pncipiū diuersificatur eius dispō ppter ea q plurimū melancolie est generatū ex hūorib diuersis: et est apō declinatōnē nigrū. Et sudor in qrtana est plurim p pparationē ad flegmaticā et nō multiplicat p cōparationē ad alias et sitis minoratur hac in febre nisi sit a melancolia colerica.

De cura. Cap. 67.

Consideret in hac egritudine an sit melācolia flegmatica aut melancolia sanguinea aut melācolia colerica aut melācolia melācolica. deinde rege vnāquāq ear cū eo qd ei ē pueniēs de illis q dicim. Uex oibus spēbus suis sūt iudicia in qbus cōicāt: et illd ē q ipse minuit in principio: quare necesse est ut attēdat an sit sanguis dñans in ea: et pprie qñ qrtana est a melācolia sanguinea. Tūc em flōmetur et extrahāt sanguis fm qrtatē necessitatis. Et fortasse erigit multitudo ei vt extrahāt b eo res plima. Et qñ nō ē necessaria flōmia: tūc flōmia est nociua inqñtū debilitat: et inqñtū educit contrariū melancolie: et inquantū mouet hūores ad exteriora. Et si opz euacuet a principio de hūore faciēte feb: ē aliqd ad

alleviandū mundificādū. Illd em apō digonē ē kmq inuā ad ipz et si post porismū p diē. Et nō opz vt fiat puocatio in pms cū fortitudine. Et opz vt administret mollificātia. Et si tibi nō videtur bonū vt portionib ad mīstra loco ear clystertapueniētia. Sz opz vt sint leuia. Et non pcedit pfortatio eoz nisi qm psequit egritudo statū. Et si medicā psumperit et solutione eduxerit melancoliā in pncipio aliquoties solutōe fortit phibuit egritudinē penit: sz ē rectū ab errore. Et opz vt phibeat i die porismi a comestione: et pncipiat ieiunū: et phibeat ab aq frigida illa die. Et est necessariū in reliqs dieb vt carne teiugi aut pulli in primis teiugi vsq ad tres vel quatuor piodos deinde pulli: tunc ei pulvis ē melior. Et sit medicina in die porismi geleniabi pfricatū cū aq calida in diebis aut ter. Sintz. 3. iū. geleniabin cū. 3. r. sirup acetosi. Et quidē scis q qñ melācolia est colerica tunc opz vt administret i ea qd soluat ea ex gñe myrabolanoz et viole. Et si ē flegmatica opz vt administret i ea aliqd i pmsin q sit ppolipodū et epithimi et similitū. Et scia q aq casei est bonū vehiculū ei qd administret de pntibus pdictis. Et fortasse cōfert administratio ei soli cū ē caliditas violētia: nā geleniabin et aq ei colata cū decoctōe sua forti ē loco ipi et pprie qñ est in stomacho debilitas aut ē illd qd vicit humor frigid. Et vomitus itez et proprie añ cibū et post cibū et est puenietior proprie in die porismi et añ porismū: et pprie qñ melācolia ē flegmatica

Liber quartus. Fen. j. 6

de reb⁹ iuuatib⁹ in ea: z nō i pñ
 cipio tm imo z i oi hora. ¶ Opz
 ē vt nō laborez i pñcipio z in pñ
 cipis digōnis vsq; ad aduentū
 cōplementi digōnis in eūando
 supfluitatē cū eo qđ calefacit cū
 fortitudine: neq; cum eo qđ eric
 cat cū fortitudine ex medicia et
 dimissione cibop: neq; cū eo qđ
 debilitat ex solutione vētris: ne
 q; iterū cū eo qđ debilitat in pñ
 cipio ex subtilitatē regiminis.
 ¶ Et scias qđ qñ incipit qrtana
 in estate aut in hyeme: tunc opz
 vt in potu def in pñis de aq̄ oz
 dei et secantiabin vt apiat vias
 oppilatas puocatōe z psumat
 velociter et illud est post perio
 dum antecedentem trib⁹ horis
 aut quatuor. Et cum accidit qrt
 ana in hyeme: tunc non est mo
 dus vt densur in potu trocisci.
 ¶ Et scias qđ res frigide z humi
 de facili digestiōis boni chimi
 sūt cōueniētes huic egritudine i
 quantum est febris: z ex hoc qđ
 sunt cōtrarie vni duarū qualita
 tū melancolie qđ est siccitas: qre
 opz vt administrent iterum vbi
 nō timetur nocumētū digōnis.
 Et non sit qstitatis ex qua time
 tur nocumētū in digōne aut mi
 sceat cū eis aliqd qđ earū frigi
 ditatē temperet: z non minuat
 eay humiditatē: z iste sunt res
 calide cū equalitate. ¶ Et alie
 net oē frigidū z siccū. ¶ Et res
 humide z frigide huic egritudi
 ni cōuenientes sūt sicut endimia
 z lactuca z melon z persica qñq;
 z non opz vt deurent hmoi nisi
 aut ppter vehementis frigoris
 z est inuētū sicut in lactuca: z nō
 est inuētū sicut in melone dulci.
 Aut ppter vehementis puoca
 tionis perducens ad ingrossa

tionē sanguinis: z illud est iuen
 tū in melone dulci. Aut ppter ea
 q; preparata sūt ei qđ pmisceat
 putredinē z est illud inuentum
 in pficis: z opz vt obserues hu
 iusmodi. ¶ Cibi ho calidi cū eq̄
 litate cū additōe i hūiditate sūt
 iuuātes valde: z propue cū vo
 lūt eq̄tionē caliditatis eoy vbi
 nō diligit vt per ea fiat iuuamē
 tum ad digestiōne cū frigidis z
 humidis: sicut commixtio ficū
 cū endimia. ¶ Et nō est malū in
 pñis sumere ea in qbus ē sal
 sedo z acredo z incisio cū nō ti
 metur incrementū caliditatis.
 ¶ In fine aut egritudinis nō est
 excusatio illius: z trocisci de ab
 synthio iuuatiui sūt vsq; ad finē
 egritudinis. ¶ Et de illis quib⁹ sit
 iuuamētū est sessio in aqua cal
 da dulci ahi cibū omni die: z bal
 neatio q̄ humectat et nō facit su
 dare neq; exercitat caliditatē: z cō
 tinuatio delitiay z q̄tis: z ab
 horrere exercitiū z mor⁹ corpa
 les z aiales. ¶ Et oēs iste febris
 indigēt humectatib⁹ z diuersifi
 catur in q̄titate infradiōis et
 calefactionis. Et necessitas sua
 qua idigēt ericcationis est ppter
 illud qđ est in eis devirtute inci
 sionis z abstersiōis et solonis z
 nō pp ericcationem. ¶ Et oz vt
 obseruet stomachus cum empla
 stris bonis cōfortantibus q̄ sūt
 inter virtutē caliditatis z subti
 litatē ei⁹ fm qđ erigit dispositio
 Et obseruētur splē z epar z regā
 tur vt nō indurentur et aposte
 mentur: z fortasse est necessariū
 ad puocandū vomitū vti aqua
 raphani cū semine suo q̄ misceat
 tur cū sirupo acetoso i fortasse
 iuuat cum ancessione comestio
 nis sicile z ei⁹ qđ salutū est de pi

Tractatus .ij. 6 fo.cccxxij.

scibus & synapsis et his siliis an
ipm. Et adiunat post illd cu
potu aque multe: deñ fiat suc-
cessio cu sirupo acetoso et euo-
mat. Et de illis q conferut ei
est vtumat ipm i die paroxis-
mi: deñ euomat sup ipsuz: & se-
curitate facit a no cumento fe-
bris qd est pp frigus et rigores
& acuitate febris siumat allia
et mel et bibat si est puru ace-
tosum mellinu: & impleat cibo:
deindeumat aqua calidam &
euomat. Cuz ergo consumitur
paroxisim⁹ cener re paruam et
balneet in mane. Et siumat
an paroxisimu. v. horis cibū vt
euomat: fortasse inuabit illud
lz non euomat. Et vomit⁹ an
paroxisimū quicunq humor sit
aut alleuat paroxisimū: aut
eradicat ipz. Et de regimine
bono est q ieiunet i die poris-
mi si nō est qd prohibeat: et nō
sumat cibū donec psumat pa-
roxisim⁹. Et igrediet balneu
die scdo: si qd fuerit digō scdm
descriptionē: & si nō fuerit digō
nō fiat in ea nisi effusio aq cali-
de qritate quā delectat corp⁹
et hūectat min⁹ q vt pueniat
ad hoc vt liqfiat ex ea hūor: et
in die tertio admistret vomit⁹
pp illud qd supfluit de cibo et
q resoluit balneu: quū opor-
teat vt admistret vomit⁹ i die
porisimi itez. qd si melia fuerit
sanguinea inuabit cuz stōmia
et baslica. Deñ p euationem
subtilē cū eo i q ponunt de mū-
dificantibus sanguinē sicut vir-
tutes suchaha et bedeoard et
polipodij et sumiterrei et my-
rabolanor: chebulorū et hoc
qd gen⁹ velocit recipit cura-
tionē. Et si fuerit melācolica

colerica: tūc tibi inest vt admi-
stres i fridationē et hūectatio-
nē vltimas ex medicinis et ci-
bis: et administra aqua tpatā
sedēdo in ea et ablucēdo. et fiat
lenificatio nature i principio cum
eis q sunt sicut illd qd fit ex vio-
lis. et qd fit ex. aq cal: cū p-
te polypodij: aut sirup⁹ aceto-
sus cū epithymo et sirup⁹ ros. &
aq iuleb et cassia. Et p-
solutio ei⁹ itegra separatur post.
10. dies: qm digestio apparet i
eo. s. qn materia est melācolia
colerica: deñ fiat gradatio ad
illd qd subtiliat et icidit. Et
si necessaria ē rectificatio stōa-
chi: tūc fiat cū inuictiōib⁹ & olis
et epithymatib⁹ q nō p-
trāseāt virtutē camomille et absinthij
et melliloti & similū & ieiuniū
plm vsq i die periodi: qnq ite-
rū est ex eis q nō cōueniūt ei: et
si sit in die periodi iusticiat⁹
de cibo parū modic⁹: ex mūdi-
ficatiuis inuātib⁹ sunt ea q-
bus est decoctio myrabolis. et
epithymi et sene in sirupo ace-
toso in quo decoctē sunt viole:
et fortasse sumit in potu an in
eo asse in ieiunio proprie i die
paroxisimi: et euomat ipsum si
nauseat cuz ala ei⁹. Et si fue-
rit melācolica flegmatica re-
deat ad sirupū acetosi mellini
cū aq apij et fenicli & siliū: et si
necessaria fuerit lenificatio m-
scea cū eo i principio p-
solutiua flegmat⁹ d p-
turbit⁹ et polipodij: et fiat gdatio pau-
cā ad p-
mat cū sirupo acetoso mellino
d semib⁹ & his siliib⁹ vsqueq lci-
piat digeri: & sit vaporatio stōa-
chi et ei⁹ eplastratio cū eo qd
est forti⁹: ita vt cū dactilis & f-

Liber quartus. Fen. j. 6

cub⁹ z sili⁹: z sili⁹ inunge ipm
cū oleis calidis pueniēdo vīq;
ad oleū d costo. ¶ Et fortasse ē
necessariū i eo puocare vōitū
cū sirupo acetosō: z sit i eo h⁹
sinap⁹ z ellebori albi. 3mo for-
tasse ē necessariū vt i potu dent
cū dispōne sua cū nō timef obli-
litas dispōnis virtutis. ¶ Et si
fuerit melia: melica pura d gñe
fecis sanguinis tunc rectificat
soto ei⁹ i primis cū aq iuleb et
penidys z ē pueniēs ad mīstra-
tio geleniabin mellini z zucca-
rini: et in fine eius euacuet cū
eis q sunt sicut decoctio mira-
bola. citrinor⁹ z nigroz⁹ z fumi-
terrez passulaz. ¶ Cū ē egritu-
do digesta ē tūc bonū est flobō
thomar⁹ ex basilica. ¶ Et ad mī-
stret vomit⁹ sup cibū cū fortitu-
dine aut leuit fīm horā z neces-
sitarē: z opz vt assiduez ipz qm
ē radix ad eūonē cū medicinis
z clysterib⁹ fortib⁹. ¶ Et medi-
cine q admistrant i hmoi⁹ hora
st epithimū z polipodiū z aga-
ricū z thicados z lap⁹ armen⁹ z
lapis lazuli abluti z nō abluti
z succ⁹ fol. cetauree cū sirupo
mellino. z fortasse necessari⁹ ē
ellebor⁹ niger. z fortasse ifūdāt
i colerica senez sum⁹ tre cū epi-
thimo et i sirupo acetoso: deū
hēs cōsiliū tūc apō eūonē. z da-
i potu flegmaticū et melice ex
ea tyuacā et mitridatū z medi-
camē de assa et sulphure. z pip-
solū bibat i aq. et de illis ē fina-
pis q admistret fī assidue: imo
i oib⁹ trib⁹ dieb⁹ z i pms z añ
illō i spatio lōgiore et sili⁹ oya
pipereō z siliā illi d etys. z nō
festines cū aliq hoz añ digōnē
nā si tu dderis in potu tyuacā
et siliā illi i pms ppones qrtā

nā cū qrtana: et fortasse attra-
hes egritudines alias: z ppe i
hyeme. ¶ Et i fine ei⁹ si neces-
sarie fuerit flobia aude super-
eā. ¶ Inqt Gal. Sanauit gētem
plurima a qrtana ita dedi eis
i potu post digōnē solutiū dei
de ddi eis i potu succū absyn-
thij: deū dedi eis i potu tyuacā
cā. et dico q assa z pip singula-
ria sūt inuatiua valde qñ ap-
paret digō z puenit stat⁹. et ci-
ba illū fahane et albune z kenī
culi cappar⁹ et sinapi z almuri
z oib⁹ i qb⁹ ē h⁹ solutiua cum
fortitudine: et fortasse erit tibi
necessariū des ei i potu post
xl. dies oi mane qrtū est nabac
vna d eis q sūt sic medicamē d
assa: et oi sero sili⁹ cū febris nō
fuerit acuta z materiei radix fī
fuerit colera. ¶ Et de trociscis
inuatinis i hac hora et apō de
clinationē sūt trocisci fīm hunc
modū. R. succi eupatorij et cro-
ci amboz. añ. pōd⁹. 3. iij. scolo-
pēdr. arist. et lactuce z reubar.
et spodij oim. añ. 3. v. et se. ace-
tose. et se. portul. et ro. et spice.
et se. culcu. z anisi z se. apij z ra-
dicū cappar⁹ z gnoz albē et se.
fenicli oiz añ. 3. iij. efficiatur cū
aq apij et fīat trocisci: et dent i
potu cū aq fenicli et endiuie et
culcute: et h qdē medicia inua-
tiua ē modis plurib⁹. ¶ Et si di-
gerit materia: tūc fac istud. R.
myrbe. 3. xv. spice. 3. x. ij. agari-
ci costi flos⁹ sqnāti oim. añ. 3. v.
petrosellini. 3. xv. anisi. 3. x. cōfi-
ciant cū vino atiq et cū melle z
zingibere. et sit dosis ei⁹ qrtū ē
nux. et qñqz dant in potu i fine
z pualescētib⁹ z apō paucitatē
nocumēti i ea z mīstratiūne ca-
liditatis cū subtiliatiōe mate-
rie

Tractatus.ij. Fo.cccxxij.

riei medicina hmoi. R. seminis iusqam albi mädragore äbo-
rū. añ. siliquā. i. et asse circiter
tertiā fabe. i. Et de hoc gene-
re est vt sumant iterū calamēti
domestici aurei. iij. z semis v:
rice añ. xx. z epithimi aurei. i.
fiāt trocisci pui valde et sit do-
sis. 3. i. Et ex eis q bōa sūt eis
est vt admistret post apparatio-
nē digestiōis vsq ad finē eius
istō. Sumat passulaz de scemi-
ant d alacof z allei siluestrs et
myrti vel myrabolani recentis
oim. añ. pars. i. z decoquant i
aq dulci postq ista sunt in ea:
deñ bulliāt exqsite et colet: et
deñ de ea. 3. i. Et itez semis
apū z anisi et cordumeni oim.
añ. 3. v. ouigani siluestrs eupa-
torij oiz. añ. 3. viij. ameos. 3. iij.
fuchaha. 3. iij. passulaz. 3. x. deco-
quant i tribus libz aq vsqueq re-
deat ad lib. i. Et de illisq bōa
sūt eis ē vt sumant ameos spi-
ce z calamēti oim. añ. 3. x. z car-
ui z anisi āboz. añ. 3. viij. z asse
pōd. 3. v. z ziberz pōd. 3. iij.
z casie pōd. 3. iij. pficiant cum
sufficiētia mellis. z sit dosis ei
pōd. 3. i. cū aq apū et feniculi.
Et Trocisci hmoi. R. succi eu-
patorij. 3. x. scolopēdrie spodij
fenicli spice croci oim. añ. 3. v.
laccz reubarbari oiz. añ. 3. iij.
semis cucumerz z semis portu-
lace oiz. añ. 3. vi. fiāt trocisci cū
aq apū z sumant i potu cū siru-
po acetoso. Et itez ad flāti-
cā myrhe. 3. xxxv. croci petrosi
lini āboz. añ. 3. v. spice. 3. iij. 5.
castorei. 3. iij. anisi. 3. iij. 5. semi-
nis apū z carui āboz. añ. 3. iij.
amomi corticū casie storacis oiz
añ. 3. ij. et triā fiseleos adriani
pfectiōis oiz. añ. 3. i. z trias du-

as. Et qñ vehemēs sit rigor ē
vomū cū aq repida et sirupo
acetoso ad illud inuatiū. Qd
si vtutes ei nō obediūt: tūc cū
eis qñ rememoratio pcesserit
fm hoīz. Et si fiat vaporatio
cuz ebrioca in q decocta sunt se-
bea et camomilla: et sista hoīe
coopro cū pānis laneis aggre-
gātibus calefactionem.

De rememoratione solu-
tiorum quibz indiget post
digestionem. Cap. 58.

Chebulorum. 3. v. epithimi
absinthij amboz. añ. 3. v.
myrabolanoz citrinorūz succi
eupatorij eblici oiz. añ. 3. iij. se-
minis apū z anisi z semis feni-
culi oiz. añ. 3. ij. fiat ex eis deco-
ctio: z soluat cū eo cū facilitate
Et sumat absinthij pond. 3.
x. myrabolanoz chebulorūz repi-
thimi oiz. añ. 3. viij. z fumi terre
pond. 3. viij. z fuchaha z cētau-
ree maiorz āboz. añ. pōd. 3. v.
eupatorij z radiciis lqnāti am-
boz. añ. pōd. 3. v. decoquant cū
qñq lib. aq dōec redeat ad li. i.
Pillule leues. Qñ admistrā-
tur i oibz qñq diebz semel sūt
inuātes in ea et sunt expte. R.
epithimūz turbith āboz. añ. 3.
x. carui anisi āborum. añ. 3. viij.
ameos. 3. viij. semis apū z feni-
culi āboz añ. 3. iij. polipodij. 3.
vi. agarici albi qd facile terif.
3. viij. salz idi. 3. v. hierepigre.
3. xv. fiāt pile cū aq mēte et sit
dosis. 3. i. 5. Et cū mā est flāti-
ca cōfert iste pillule. R. epithi-
mi agarici ameos oiz. añ. 3. viij.
semis apū anisi fenicli oiz. añ.
3. iij. salis. naptici. 3. v. hierapi-
gre turbith amboz. añ. pōd.
3. x. dosis pōd. 3. ij. 5. Et qñ
est cū dolore splenis inuāt hoc
Articella, D

Libri quartus. Gen. i. 6

medicamine et soluit eū cū facit
lizare. R. scolopēdrie. 3. xv. aga
rici. 3. xij. mirabolanorū nigroz
hiere. añ. 3. x. chebulorūz ablin
thij oim añ. 3. viij. suchaba be
deoard camepitheos succi eu
patorij oiz añ. 3. viij. fructus tama
risi radicū capparorū amborū
añ. 3. v. s. seminis apij anisi se
minis feniculi oiz: añ. 3. iij. fiat
confectio aut pillule.

De cibaratione patietū quar
tanam.

Cap. 69.

Rectius est vt inclinet regi
men eorū i primis septima
nis vsq; ad tres septimanas ad
subtiliationē quādam pter qd
destruat virtutē. et illd ē vt ab
stineat a carne et aliz humec
em minuat eorū materias et al
leuiat eos et abbreviat spatij
egritudis eorū. Et post illud
necessariū ē vtutē viuificat cū
eis q sūt sicut pisces alre dradu et
oua sorbilia et pulli et alteiugi.
Et cū q puerit ad tps i q sequūt
i ea aliz humec et h miorat egi
tudo tūc necessariū ē custodire
vtutē et cibare cū eo qd ē forti
er carnib⁹ gallinarū et pulloz et
arietū et hedoz et auū mollis
carni sicut sūt pulli et alduragi et
pisces bōi q nō sūt magni. Et
licet q p dicit in eo ex q cibaf
hīs qrtanā ē q sit aggregas p
petates. qrtū vna ē vt nō sit cru
dū imo rīoluēs cruditatē quā
facit accidere melācolia. et scda
est vt h sit grossū imo subtiliās
grossam. et tertia ē vt nō sit cō
irictiū imo solues vttrē. et qrt
ta est vt sit sanguis ex eo gñat
tus laudabilis: et plurimū qdē
est in ea illd qd hz caliditatē et
humiditatē. Et tu iam sciu
sti quomō cibeť añ paroxysmū:

et per quot horas: et qre illd. et
sciuisti iterū: et qñq; necessari
est cibus: et in paroxismo eius
propter causam pdictā. Et
rectius est vt eueniat febris vē
tre vacuo vt non occupetur na
tura cum materia alia: nisi cūz
materia egritudinis donec ex
pellat eam: et vinum sit purūz
subtile.

De cura quartane con
tinue.

Cap. 70.

Dispositio hui⁹ febris ē km
q enūtiāim⁹ añ ipsam.
Et canō i ea est homogene
canoni qrtane iterpollate: et h
diuersificat nisi ab ea in rebus
paucis. De illis ē q delatio
i illa ad equitatē in calefaciē
bus et ad ifrigidationē i hac ē
melior pp adherētiā febris. q
re oportet vt administrent i cu
ratione eius ea q sūt sicut si
rupus acerosus cū seminib⁹ et
geleniabin et aqua de radici
bus equalis et suppositoria cū
melle. Et de illis ē q sōmia
in hac est magis necessaria qm
materia est magis cōprehēsa i
venis. Et de illis est q licen
tia i carnib⁹ in hac egritudine
est minor: ideo caue hoc.

De febre tertiana et septena
et similibus.

Cap. 71.

Et nominant phitanos: et
quidā nomināt huiusmo
di febres reuolubiles. Et iste
generant ex mā homogenea
materiei qrtane: s; ē minor et
grossior. Et plurimū qdē fiūt
et melācolia hiegmatica. Ser
tanā autē et septenā et q sūt
post illas hyp. dicit. Et Sale
nus dicit: ego non vidi in vita
mea aliquam ex eis: neq; vidi
qrtanā nudā forte et neq; feb.

Tractatus .ij. 6 Fo.cccxxiiij.

nisi quasi occulta. ¶ Inq̃t z nō
est lōginquū qn̄ sit cā in septe-
na. verbi gratia. z nouena regi-
mē qd̄ qn̄ administrat z currit
sup̄ ipm̄ facit febriē: nā iteratio
facit necessariū i h̄mōi hōiā il-
lā febriē: z si dimitteret z recitifi-
caret: nō faceret. Est ergo cā in
periodis ei⁹ z in ipsi⁹ iteratio
nibus reiteratione regiminis: et
periodi ei⁹ nō iunt periodi ma-
terie que effundat z eius redi-
tiones. ¶ Inquit. Opz ergo vt
obseruet in experientia ei⁹ hui⁹
egritudinis hec intentio ita vt
non accidat error: q̄n̄is gal. sit
quasi negās aduētū harum fe-
briū z quasi q̄ sit necessariū vt
sit h̄mōi febus alia ra dix. ¶ Cle-
rū hypo. iam verificauit ier-
monē i itētionē septene z noue-
ne z nō est illd̄ manifestū mira-
bile neq; manifeste impossibilita-
tis ita vt sit necessariū redire i
eo ad admistrandū. ¶ Et s̄mo-
nes qd̄ q̄s locut⁹ est hyp. i ca-
p̄lo h̄az februm sunt q̄ septe-
na est plura z nō est mortifera:
et nouena ē lōgiore ea z non est
mortifera. et dixit q̄ q̄ntana ē
deterior febrū qm̄ sit asp̄tissim
et post ipaz. z dixit Salen⁹ i ea
sic scitis. ¶ Et ego qd̄ opinor
huic iermoni modū quēdam. z
est vt sit p̄tulis significās ethi-
cā z sit s̄mo ei⁹ q̄ntana s̄biectū
ppōnis indefinite nō significāt;
cōtatē: ergo est q̄si dicat q̄ de
q̄ntana ē vna species deterior
febrū ḡ est sigatio hui⁹ s̄mōis
ei⁹ q̄ cū febres plōgant z p̄mi-
scēt z diuersificāt: pueniūt pli-
mū ad inflāmādū mēbra p̄lici-
palia z ad ethicā: z de p̄peta-
te h̄az febrū ē vt s̄t i fine iuo-
lū ordinem yn̄: et plurimum

illi⁹ sup̄ quartanā: et iam testifi-
cati sum⁹ eā q̄ntanā. verū ipa p-
ducit ad quartanā: qn̄ in humo-
rib⁹ est exuberatio: z in hūidita-
tib⁹ m̄ltitudo. Cūq; liquefactio
iam multiplicat: z euacuatiōes
sensate z insensate frequētes sūt
nō remanet in hūorib⁹ cinereti-
tas nisi illd̄ qd̄ min⁹ est: z grossi⁹
z illd̄ facit ēē necessariū: vt sit pa-
roximi⁹ tardior: z fiat illa q̄ fuit
quartana quintana: z i h̄mōi qd̄
dē dispositiōe fortasse ierit corp⁹
p̄paratū vt inflāmet et fiat. ethi-
cā. z iterū ethica qn̄ aīcedit nō
est lōginquū qn̄ faciat accidere
in hūorib⁹ cineritātē quandā
pp̄raurātē suam in postremis
et quē z accidit illic cineritati
putredo q̄re accidit febri z iā
destruxit febrū ethica corp⁹. est
ergo mala ex hoc q̄ ipa ē signū
adustionis humous de quo nō
remāsit nisi parū et sit adustus
parū z ex hoc q̄ ipsa ē causa ad-
ditiōis febriū et duplicationis
ei⁹. ¶ Et nō opz vt negent egri-
tudines q̄s nō p̄tingit videre in
tpe qd̄ā: z qd̄ā regiōe: nā hoc ge-
nus nō cōprehendit per multi-
tudinē. ¶ Neq; iterū oportet vt
dicat q̄ si est q̄ntana tūc necesse
ē vt sit materia quinta. Nā me-
lācolia generat q̄ntanā: non pp̄
hoc ipsum q̄ ipsa est melācolia
imo p̄pterea qd̄ ipsa est pauca
grossa: z iā non p̄longat quin
sit in quibūdam corporib⁹ me-
lancolia grossa pauca cui acci-
dit putredo. ¶ Et nō puenit ali-
cui vt dicat possibile est iſte gma-
te vt fiant ei paroximi alij quā-
do ingrossatur et minorat: quo-
niam cōcessio est res ampla tra-
ro sit possibile vt nēario p̄leq̄t
ei⁹ d̄dictio. ¶ Ampli⁹ nō ē dispo-

Liber quartus. Fen. j.

sitio in concessioe ei⁹ qđ nūq̃ videt ⁊ non auditur: neq̃ de quo testificatur experimētator aut sapiens: sicut concessio eius qđ testificatur qualis hyp. et iam resultat mihi fidelis qđā se vidisse nouenam. Quintana ⁊ vero non multoties vidimus et non cogimur propter hoc dicere qđ illic sit humor alius.

De cura specierum huius febris. Cap. 72.

Appropinquat hui⁹ febris cura cure q̃rtane stegmaticae. Et indiget i curatione ei⁹ sup̃fluo ieiunio et subtilia-
tione cibi et regiminis: ⁊ somno digerente vt resoluatur p illud materia grossa et digeratur: et iterum indiget ingrossatione reguminis vt nō destruat in eo virt⁹: et sunt ista duo sicut duo cōtraria: ⁊ propterea qđ febres iste non faciūt acciderelationem virtutis: non curamus si subtiliemus regimen ⁊ faciamus egrū vt ieiunio vno tempore et succurrimus illi sicut ostendimus ita vt cibemus cum eo cuius bonum est nutrimentum et velox sit ⁊ multiplicatur: et in quo nō est ingrossatio materiei: neq̃ additio i ea.
Et de curationibus magis cōferentibus ad illud est vomitus cum elleboro et semine raphani et raphano et elleboro et semine attriplicis ⁊ nuce vomica et euacuatio cum hieris et post illud administratio ryrace et eis sitiū. Et confert tūc sudatio cū medicinis et cū balneo calido absq̃ administratioe aque et absq̃ administratioe humectantium.

Tractatus tertius.

De ethica. Cap. 1.

Am sciuisti qđ in membris sunt humiditates diuersarū specieram de quibus sunt humiditates preparate ad nutriendū et humectandū iūcturas. Et illis est ergo illud qđ est repositum in venis. Et de illis est illud qđ est sparsū i mēbris sicut ros: iste sunt due diuisiones et prima earem est materia febris putredinis aut febris ebullitionis: sicut sciuisti cum nutrimentū totū nō expandat qñ est imo remanet de eo illud quod est in semita expādēdi: ⁊ remanet qđē in semita recōdēdi. Et de illis sunt hūiditates primi tēporis coagulationis: sūt hūiditates qđ sūt actu nutrimentū. attracte ad locū qđ est pmutatio ei⁹ qđ est d eo resolutū: ⁊ sūt additio in eo similis illi: verūtāme tēporis cursus earū p̃pinq̃ est: ergo sunt non coagulate. Et de eis sunt humiditates cū quibus cōtinuatur partes membrorū similiū p̃tū i p̃ncipio creatōis ⁊ p̃ ipsam destructionem pueniūt ad separationē. Et similitudo hūiditātū p̃maxē oleū lucerne effusū i lucerna. Et similitudo secundā oleū ibibitum i corpore lychini. Et similitudo tertie hūiditatis ē hūiditas qđ p̃tinuāt p̃tes cori d qđ facit ē lychini. Et cū inflāmāt mēbra radicalia ⁊ p̃pe cor ē illōipa egritudo qđē ethica s̃zq̃ sciuisti. Et caliditasqđ dē epas qñq̃ pducit ad ethica: verū nō ē ipa ethica: mo ethica ē illaqđ ē cā cordis: ⁊ sūt ē dispositio pulmōis: ⁊ stomachi. Cū ō dū ipa pmanet simiēdo hūiditates

Tractatus tertius. Fo. cccxv.

q̄ sunt in digestionē prima imē-
bus ⁊ pprie cordis sicut finit cā
dela oleū ifusum i lucerna; tūc ē
grad⁹ primus appropriat⁹ noie
ghis qd ē ethice grece ethicos
cū nō habeat in sp̄ibus suis no-
men. ¶ Et cū finit humiditates
q̄ sunt diuisionis p̄me ⁊ incipit re-
soluere humiditates q̄ sūt diui-
sionis scdē ⁊ finire eas sicut finit
flāma oleū euacuātū i lucerna ⁊
icipit finire ibibitū corp⁹ lychi-
nū erit grad⁹ scd⁹ ⁊ noiaf dubu-
rē ⁊ solofmod⁹ ⁊ h̄z latitudinē ⁊
p̄ncipiū ⁊ mediū ⁊ statū. ¶ Am-
pl⁹ nō rectificat ille q̄ p̄seqt sta-
tū aduburē ⁊ parū recipit cura-
tionē nisi de⁹ velit ⁊ p̄pe qñ pue-
nit ad hoc vt caro minuat. Cūz
ḡ finiant iste ⁊ incipit finire hūi-
ditates q̄ sunt diuisionis tertie si-
cut incipit flāma adurere corpus
lychinū ⁊ hūiditates ei⁹ radica-
les ē egritudo ḡd⁹ tertij ⁊ noiaf
curnatiuus ⁊ almahassif grece.
¶ Et hec qdē egritudo est ex fe-
brib⁹ q̄ nō h̄nt parorismos neq̄
horas porisimoz. ¶ Et qdā dixe-
rūt. Febres ethice aut p̄dēt cū
hūiditatib⁹ p̄pinq̄ t̄pis cū coa-
gulatione. Aut cū eis q̄ sunt sicut
caro. Aut cū mēbris radicalib⁹
duris sicut sūt ossa ⁊ nerui. ¶ Et
si ex smōde isto itelligit q̄ p̄dēt
sz semitā q̄ finit qd in eis ē de
hūiditate radicali p̄tinuata eis
erit hec ⁊ itēno p̄ma cōlis ⁊ si si-
gnificat q̄ p̄mū qd finit ethica ē
hūiditatis p̄pinq̄ t̄pis cū coa-
gulatione nō erit sermo san⁹. ¶ Et
ethica qdē quādoq̄ accidit post
febrē ephimerā. Et quādoq̄ ac-
cidit post febres putridas ⁊ apo-
stematū: ⁊ longinquū est vt acci-
dat ethica incipēdo: quare sunt
membra radicalia iā inflāmata

⁊ nō inflāmatur humo: neq̄ spi-
ritus ante illud: imo oportet vt
calefiant illa in primis: deinde
sm̄ processionem dierum cale-
fiāt ista nisi accidat causa fortis
valde: ⁊ causa quidē vna quan-
doq̄ est cā febris ethice: ⁊ qñq̄
est causa febris ephimere sm̄ ve-
hemētā mutatiōis sue ⁊ debili-
tatē suspēssionis sue sicut ignis
nā ipse obusat lignis sm̄ duos:
modos: quoz vn⁹ est sm̄ modū
q̄ calefacit ea ⁊ finiat i eis: ⁊ se-
cūdus est sm̄ femurā inflāmatis
¶ Et febris qdē putredinis ⁊ a-
postematis p̄mutat multoties
ad ethicā p̄pter vehementiā fe-
bris ⁊ vehementiā subtiliationis
cibi in ea phibitione aque frigi-
de ⁊ paucitatē obseruatōis la-
teris cordis cū vnctionib⁹ ⁊ em-
plastris ⁊ epithimatis ⁊ pprie
in egritudinib⁹ membroz vici-
norum cordi sicut dyasfragma-
tis. Et multoties facit cadere in
eā necessitas medico p̄pter ca-
sum virtutis ⁊ frequentia s̄nco-
pis ad dandū in potu vinum et
aquā carnis ⁊ medicinā de mu-
sco ⁊ his similia. ¶ Et quādoq̄
cōponitur ethica cum febribus
putredinis ⁊ apostematū. ¶ Et
ethica quidē in principio rei est
difficilis cognitiōis ⁊ facilis cu-
rationis. Et i fine sui est facilis
cognitionis ⁊ difficilis curatio-
nis. ¶ Et finis alduburē nō reci-
pit curationem penitus.

De signis. Cap. 2.

Pulsus quidē est minutus
dur⁹ frequēs debilis firmus
sm̄ habitudinē vnā. ¶ In tactu
hō eoz est illud qd sentit de ca-
liditate min⁹ caliditate sinochi
⁊ ei similis inflāmatarū in ma-
teria. Et in principio dū tangit:

D ij

Liber quartus. Sen prima.

est magis suavis. Et cum remanet super eum manus horayna appet cum fortitudine et mordacitate. et dum cessat augmetari: restat calidus quod est leo loci venarum rariarum: et est eorum caliditas similis non ei minuit. Uerum ipsa quando superuenit ei cibum augmetat velociter: et fit fortis pulsus valde et incipit magnificari: et propter illud accidit stultis medicorum quod prohibet eis cibum propter illud quod accidit eis de eo et accidentibus quare perducunt eos. Sicut augmetat flamma propter infectionem olei: et artago cum effunditur aqua super eam: et iste quidem significatioes eius sunt fortes. et cibus in reliquis quidem febribus proculdubio non incendit hac incensione: sicut innuit hic: quauis necessario faciat diuersitatem per morum naturam. Et hec inflammatio non est sicut incensio reliquarum febrium post coarctationem: neque scilicet propter dos notas: imo cum comedunt et in quacunque hora fit. Et est habens egritudinem non vehementem discernens illud quod est in eo de de caliditate: quoniam facta est complexio membro conueniens. Et iam sciuit in libro primo qualiter dispositionis in huiusmodi. Uerum ipsa apparet apud susceptionem alicuius ciborum propter vehementiam suam. Et de significationibus per mutationem febrium ephimere ad febrem ethicam vehementiam fortitudinis caliditatis itaque valde. Nam enim primo incipit febris post et horas declinare. cum ergo per transitum febrium duodecim horas et non apparet signa declinationis: imo peruenit usque ad tertium diem et sit fortis: tunc illa est ethica. Et de significationibus per omnes ethice

cum febris putredinis est remissio caliditatis sicce post finem declinationis: et post sudorem eruberantem: et additio infaractionis et extenuationis scilicet illud quod facit necessarium illa egritudo et vinctuositas intra regestione. Et si fuerit ethica illud quod appet et occultum alio significat ipsum coarctatio accedens in pocissimis humori enim non inuenitur in ethica oino. Et scias quod quicquid incipit ethica retenta cum stomacho que corruptio complexione epatis per vicinitatem.

De signis aliduburen. Ca. 7.

Signa vero aliduburen sunt: quod quando febris expellitur alidubure vehementer sit durities pulsus et eius debilitas et paruitas ipsius et eius frequentia et proprie quando causa casus in ethicam est apostemata quod non resoluitur: nam illud scilicet frequentia additur valde. et sit velocitas et sit pulsus eius quod ghe et quod motus caudamuris. Quod si fuerit et post calidi vini erit loco caude muris acualis. Et non erit accidentia alidubella: et vehementia valde: non enim datur ei spacium usque ad humorem. Et appetit et vicia vinctuositas et petala incipit oculum profundari. Cum ergo alidubure peruenit ad statum sit fortior: profundatio ab oculis. Et multiplicat lippitudo sicca, et crescunt extremitates ossium omnis membrum et in facie. Et plantae terga. et redit cutis frontis et destruitur color carnis. Et sit quod sit super eas pulsus quidam ex aduersione solis. et perducit ad grauedinem eleuandi supercilia. Et fit oculus somnolentus et clausus absque somno. et subtilis et nasus et elongantur pili. et apparent

Tractatus tertius 6 Fo. cccxxvi.

pediculi. Et videtur veteri iam mino-
rarizadherere cum dorso quasi sit
cutis sicca quam iam attracta est. et
attrahit cum ea cutis pectoris. Cum
ergo curuantur vngues rarcuantur
tunc ita venit ad statum et incipit re-
dere ad occasum. Et cum incipit rede-
re ad occasum liquantur cartilages.

De cura ethice. Ca. 4.

Ethice est infrigidatio et hu-
mectatio. et ymaginatur quod est cum
approximatione suarum causarum et
expulsione causarum sui. Et
fortasse est causa vni earum causa
huius alterius sicut causa infrigida-
tionis ipsa enim quod est causa erica-
tionis quod est huius humectationis si-
cut infrigidatio cum trociscis causa
phorae et illis qui sunt ex spodio
et his similibus. Et fortasse hu-
mectatio iterum est causa calefactio-
nis quod huius est infrigidationis sicut
vni ipsius humectat sed calefacit
tunc opus ut observetur illud. Et si
necessitas vocat ad forte infrigi-
dationem non erit nisi cum re cui co-
iungitur aut quod deditur aut cui suc-
cedit res in qua est virtus humecta-
tionis. Et sicut cum vocat neces-
sitas ad forte humectationem velo-
cem in ea sicut aqua carnis et vinum
tunc opus ut adiungatur ei aut antece-
dat eam aut sequatur eam illud in quo
est infrigidatio. Et si fuerit causa
ethice aqua aut lesio membrorum tunc
necessarium est curare ipsam in primis.
Et quod diligit componere regimen
ei in quod febribus sit vehemens val-
de tunc necessarium est ut incipiat
et det in potu trociscos causa phora
tos qui currunt cursu eorum cum siru-
po acetoso diluculo in ortu solis
sic aqua ordet in carnis si non
abhorret eos et cum inlebraqua

granatorum. Et admixtione muci
laginis psylli si non fuerit phibitus
aliquid propter stomachum et alia.
Et regimine infrigidas est pro il-
lud quod scivisti de portis infrigis-
dantibus et de oleribus infrigidati-
bus trociscis sicut trocisci de causa
phora emplastrisunctionibus et
his similibus infrigidatione aeris
eorum ita quod in hyeme. Si autem
non tolerat alienius ab eo ignis
Infrigidatio namque aeris eorum est
melior res. Et sicut vestire eum cum
sandalatis causa phorae et facit
ipsum odorare illud in quo sunt
rose et causa phora et sandali et fru-
ctus frigidi et selesbia et lilii cum
aqua roseae et vaporatio cum su-
dore et balneo. Et opus ut non
plongetur retentio emplastroz infrigida-
tionis valde super membra propter quod
valde membris anhelitus fortasse
enim infert illud anhelitus et voci
nocumetum magnus. Et oportet
ut declinet ad quietem et somnum et
tranquillitatem et gaudium et custo-
diat eger ab eo quod facit ipsum ira-
sci et quod facit ipsum tristiari et quod
facit ipsum angustiari et a fame et
siti longa. Emplastra infrigidas-
tia quod oportet eos uti sunt aro-
matica. Nam ipsa sunt propius
quioris inuamendi et propter suppe-
ctus et quod sequuntur ipsum et sint in-
fridati et non sit in eis stipticitas.
Stipticitas enim cum hoc quod
ipsa facit accidere ericationem pro-
hibet virtutem medicine perfudari.
Et opus ut assidue permutatio
ut non remaneat medicamentum et ca-
lescat cum observatione vehemencie
infrigidationis eius. Nam cum ipsius infrigida-
tio vehementer non elongat quod
debilitet membra. Et quando est pro-
pe membra anhelitus non est longa-
quum quod impedit dyapragma

Liber quartus. Fen. j.

et alia ab emissioe anhelit^r cuz facilitate. ¶ Et de regimine humectantes sunt cibi leues et fruct⁹ et robur: etunctioes: et empl^a: et odorameta: et caput purgia: et quies: et tranquillitas: et vt non inferat ei violentia in fame aut siti.

¶ De rememoratioe medicina rum infrigidatiu eos. Ca. 5.

Ille ho que de eis sunt ifrigidantes aut humectantes oēs sunt nutritine: aut vincit in eis nutritibilitas sicut aq⁹ ordei decocta cū cācris ex parte cācri et op⁹ vt euellant^r extremitates cācroz ex pedib⁹ suis et corpori bus suis: et abluant^r cū aq⁹ frigida et sale bono cū cinere vicib⁹ trib⁹ et supra dōec mūdificent^r et purgent^r a grauitate sui odoris deinde decoquant^r i aq⁹ ordei: et sicut aqua lactis vaccini de quo extractū est butyrū: et sicut succi olei elixator⁹ p⁹dicto⁹ caplis febrū acutarū sicut mucillago psili⁹. ¶ In aceto autē ēvehemens eructatio et virt⁹ resolutionis q⁹re op⁹ vt bibat^r cum eo qd resistit duab⁹ p⁹prietatib⁹. s. p⁹ cōmixtio nem aque multe aut cū qbusdā humectatib⁹ et lenificatib⁹. ¶ Et primum qd ē est vt lac asine sit cū humectatioe sua infrigidās ita vt quidā faciāt meliorē infrigidationē eius sup infrigidatiōez lactis vaccini de quo extractū ē butyrū. ¶ Tercū ipsum puenit ei q nō h⁹ febre periodicā: neq⁹ materiam neq⁹ humorē pparatū ad putredinē: op⁹ vt caueat^r spissum lac et de illis q pferūt eis ē zuc cap: et cū senseris putredinē accidētē ex lacte: tūc solue cū facilitate: et si timuer^r calefactio nē: tūc abstine ab eo aliq⁹ dieb⁹ et cura in ea cuz trociscis et aq⁹

fructuū: deinde itera lac. ¶ De dicine ho infrigidātes q nō habent humectationē sūt sicut trocisci noti narrati. s. trocisci camphorati et dactylis et succi frigidis. ¶ Et sic trocisci. R. spodiū boliarmeni. añ. 3. iij. rosaz. 3. vj. seminis portulace et citruli et cucurbite et karabe oim. añ. 3. iij. fiāt ex eis trocisci et sit dosispō d⁹. 3. q. et sūt bōi valde. ¶ Et iterū ali⁹ p⁹xi ei. R. arnoglosse amulli et gūmi et dragagati oiz añ. 3. iij. boliarmeni spodiū abo ruz. añ. 3. iij. papaueris. 3. v. rosarū et seminis cucurbite et citruli et portulace oiz. añ. 3. vj. Sino ruz cydonioz ercoticatoz et seminis melonis et cucumeris oiz añ. 3. vj. succi liquiritie pond⁹ 3. r. sufficiant cū mucillagine psili⁹. ¶ Unciones ho et epithimata: et ēplāstra ifrigidātia: et odorameta et caput purgia infrigidātia sūt illa q tu sciuisi. ¶ Et meliores vnctiones sunt cū oleo de cucurbita: et de papauere: et enusare: et salicib⁹: et v. o. ¶ Stratus aut ifrigidātes et humectātes sunt q sūt plani valde de corijs aspersis aqua rose. aut de genere ei⁹ q sit in tabastren. et sit impletio ei⁹ illud qd non calefacit imo sit de genere lini pectinati et renouati assidue. ¶ Aut sit stratus de corijs que iam sunt impleta aqua postq⁹ sint sup ea rectificationes q applanēt aquā bene et p⁹hibeat ei⁹ inequalitatem: et sit stratus ppe aquas et cursus ear⁹: et sub eis folia arborum frigidaz et humidarū scilz de salicib⁹ et semperine: et olera humida et odorifera frigida si cut rose et folia arbor⁹ frigidaz et p⁹putia vitis et his similia

Tractatus. iij. 6 Fo. cccxxvij.

De rememoratioe medicinarū
humectātū eos. Cap. 6.

Ilarū qđē q̄ sūt cū ifrigida
tōe rememoratio iā p̄terit
Et restat nūc p̄siderare in q̄li
tate dādā in potu genera lactis
z lac de quo extractū est butyr̄
et i q̄litate administratōis tine
et balnei: z administratiōe ynguē
tor̄ z oleor̄ zepithimatū z reli
qui regimini. Et nos qđē iā
docuim⁹ modū dādā in potu ge
nera lactis i ca. p̄hisis z siccitatē
stomachi: q̄re opz vt sit illud ca
non. Et nō est lac post lac mu
lieris sicut lac asine post lac ca
praz cui⁹ pasqua oze ē ex herbis
et olerib⁹ frigidis hūid⁹ sic scis.
Nam ipm z p̄pue lac asine era
dicat ethicā si fuerit ei eradica
tor: et nō est electio sup ipm nisi
p̄hibeat putredo accidens: aut
expectatio materiei p̄prehēse. z
lac qđē inuatiū est eis a p̄nci
pio ethicevlsq; ad finē ei⁹: et lac
mulieris sugēdo sumptū p̄ueniē
ti⁹ ē oib⁹: z canō i dādā in potu
lac de quo extractū est butyrū ē
prim⁹ illi iterū: z meli⁹ qđē est
vticipias a. 3. r. vlsq; ad. xxx. z q̄
ē supra eas si fuerit virtus adin
uās tibi inest vt cōmisceas cum
eo aliqd d̄ trociscis ifrigidāti
bus: z tibi inest vt addas supra
summā p̄dictā i potiōe prima z
postremo si fuerit p̄p̄tēs virt⁹ su
per digestiōe. Tuna aut illa ē
melior q̄ est tepida i q̄ nō est ca
lidity multa: z ē cū hoc cū vir
tutib⁹ olerū z herbarū ifrigidā
tiū z humectātū: et nō sit ita vt
rouiscent: nedū q̄ suda faciat: z
nō h̄yt vapor tine sit calid⁹: z si
nō esset qđ p̄hiberet administra
tiōe tine frigidē: nō eligeret su
per eā. Uer⁹ qđ p̄hibeat ab hoc

est debilitas corpor̄ eor̄: z eorū
extenuatio. In p̄mis ho reb⁹ for
tasse sanat eos istud. Uerū debi
litate corporis sanat iā illud cū
ifrigidatiōe pauca quā facit in
cōplone ei⁹ q̄ possibile est vt cu
ret. Qđ si fuerit debili⁹ illo ti
met q̄ cadāt i ethicā senilē: il
lud s̄m min⁹. Uerū tñ cū illo tar
dat magis ip̄smortis: z fortasse
vinit cū ea tēperie cui est quāti
tas: z multoties qđā ē rectio: p
mutatio ei⁹ ad illā ethicā. Et si
lud aut in quo sum⁹ de relatiōe
tine recti⁹ est vt fiat iceptio i ea
cū aq̄ q̄ est calidū ad terminū: z
fiat gradatio ad frigidā z ad tē
peratā frigidā tolerabilez. hec
ei gradatio facit corp⁹ susceptibi
le aq̄ frigidē: cū lesio nō fiat nisi
per aduētū hūi i cōplētiōe nubi
to: z iterū corp⁹ acq̄rit ex aq̄cala
similitudinē teneritatē: z tolerat
cū ea aquā frigidā. Et si iteret
tina i die trib⁹ vicib⁹ erit rectū:
z opz vt admistret cū facilitate
vt nō cadat virt⁹: z si sumplerit
aquā ordeī añ tinā duab⁹ horis
erit conueniēs: z si p̄mittat tinā
post emulsionē lactis sup corp⁹
eius s̄m qđ dicemus vt dilatat
tina meat⁹ cibi: deinde suscipiat
aquā ordeī z q̄ sūt ei s̄ilia: post
ea expectet: deinde admistretur
aq̄ tine vt dilatat cib⁹ erit bonū
Et admistret post tinā z bal
neū inūctio cū oleis ifrigidāti
b⁹ z humectātib⁹: sic oleo viol. p
p̄ie qñ factū est ex oleo d̄ cucur
bita: s̄itr olo henufarino: z oleo
d̄ cucurbita. Et si p̄mutet post
tinā ad illud qđ ē declin⁹ ad fri
gus parū tolerabile deinde inu
gat. Et si p̄mittat inūctio z e
stinet: deinde igrediat aquā fri
gidā parū erit rectū z illd h̄yt

Libert quartus Sen. i. 6

teratū: rñō est malū gradari in eo. ¶ Et melior: qđē horaz hui⁹ actiois est post digestionē cibiz si possibile est: vt submergat post tinā calidā i aq̄ frigida subito absq̄ gradatōe est magis vltimū ex pte cure: r magis forte ex pte timoris. ¶ Et effusio ei⁹ cū facilitate est mioris rumoris q̄ submersio infirmi in ea subito r mioris iuuamēti. r sit frīg⁹ q̄z quātitatē frigoris aq̄ estat: q̄ est iter tepidā r illā q̄ est vehemētis frīgous. Et si pmutat emulsio lactis sup mēbra sua si fuerit debilis: aut ei⁹ q̄ mixtū est aqua si fuerit debilis: deinde si ad ministrē tina erit rectū. Nā emulsio lactis sup corp⁹ est vehemētis humectatiois: r genera qđē lactis bona ad emulgedū sūt pdicta: r oz vt emulgeant eryber. ¶ Et dign⁹ ē vt fiat fixio sup inuocionem fricōis: r medicinis pdictis corpori toti r iuncturis. In gressio aut balnei non pcedit: nisi fuerit ita ne suda faciat: ne q̄ igniat: neq̄ alteret āhelitū: r sit calidū aq̄ ei⁹ min⁹ calido sui aeris r sit caliditas aq̄ ei⁹ ita vt dlectet rñ ledat: rñ faciat suda re: r qñ nō est i corpore ei⁹ materia pparata putredini r ppe cū illud ē rñō digest⁹ ē cib⁹: imo oz vt sit illd cū volūtas ē vt expādat digestū ei⁹ corpore: rñō plōget morā ei⁹ eo imo separat ab eo velocit⁹ qñ separat ab eo sumat aliqd d hūiditatib⁹ r d sorbitio nub⁹ q̄ nō nocet ei fact⁹ ex ordeo lacte: r qñ accidit ei i balneo si nō seder eā cū aq̄ ordet r aq̄ al raibz lac sit lac aline: r opz vt sit introit⁹ i balneū: deide exit⁹ ei⁹ ab eo fm modū vt nō sit labor i eo oino. et iā enūciauim⁹ illud

in locis alijs r iterabim⁹ de illa pditionē. ¶ Opz vt pmutet ad balneū in lecto portato i q̄ sunt strati strati ingeniose: ita vt pueniat cū eo ad primā domū: r permutet ad illud quod exuobus pānis factū est plenū lana vt cocto r dicit grece pedetolene q̄ cōueniēs est balneo r eruatur vestimētis suis in ea: aut i media si nō fuerit calida: rñ moret i aliqua earū nisi quātitate pmutationis r āhelitib⁹ paucis: r ita exut⁹ vestimētis: deide igrediat⁹ ad domū scōam r tertiā: verūta men nō sit vehemētis caliditas: et stet in ea quātitate quā tolerat tina. ¶ Hoc est illud qđ dicitur est r qđ magis est dlectus: mihi est vt sit tina eius in domo media rēparata. ¶ Cū ergo separet a tina frigida coopiatur mantili aut farca habēte duas tūcas: r pmutet ad strātū suū r lectū suū cū sua sabana r ericet sudor ei⁹ cū mātilit⁹ gāz cibet

De cibatione habentū ethicam. Ca. 7.

¶ Oportet vt separet i eis cib⁹: r nō cibent in saturitate eorum vice vna. Ampli⁹ meli⁹ quocibant est aq̄ ordet: r dicit: r pānis tritici abluti i iussu i aq̄ frigida. ¶ Et gñz lactē cū ab eis nō phibet aliqd eoz q̄ dixim⁹. Et lac vaccinū de q̄ extractū est buty: ū qñ est plurimū nutriti r almes: r encarbata: r de fructib⁹ melones palestini: sūt al r alri cōgnolati apd nos: dicit: r qñ sūt rctificationē: tūc nō ē malū cibare ipz caseo hūido nō salito: r si p r dūbitat nō ē malū vt cibet iure iū debegi cū coriādro hūido d cocto cū eis q̄ sūt sicut alduragi r alteingi. Et fortasse opz vt de

Tractatus tertius. 650. cccxxvii.

eis in potu aliqd vini subtilis p
mixti cū aq mltā z fortasse ē ne
cessariū vt cibescit mosos ex car
ne alduragiz alciungit: z alcubu
gi z pulli z thofune acetoso aut
cōgelato acetoso ex carne hedi
aut carne vaccia qñ ē illic forti
tudo digōnis: z acetū almoses z
p̄gelati ē inuatiū eis z p̄forti
tiū i hac dispōne: z fortasse nō
ē excusatio ab aq carnis p̄mixta
cū sirupo de fructib⁹ fridis ace
tosis aut viello onī sorbilis: et
qñ plōgat cū ea dōbilitas ad syn
copi ē necesse vt cibē aq carnis
accepta ex laterib⁹ hedi cū sale
paucō q̄ colefz fundat sup eā q̄
tū totū ei⁹ ē de aq maloz z q̄rū
ē decima ei⁹ de vino odoniferoz
potē tepida. ¶ Aq hō frida q̄
nō ē valde vehemētis frigoris n̄
ē malū si i potu def eis: si nō fue
rit debilis: aut aliqd p̄hibēs. et
illō p̄hibēs aut erit ap̄a sub hy
pocūdris aut erūt i corpe toto
chimi patridi et chimi crudi q̄
oēs digōne idigēt z nō apper si
gnū digōnis. Qd si appeat rior
erit minor: s̄str si fuerit ethica p̄
mutata ex s̄rsen: aut b̄rsē: nā cū
hac meli⁹ ē vt iterdicat pot⁹ aq̄
fride q̄ cū alijs. ¶ Ethica em̄ cū
supuenit egritudinib⁹ destructi
bus vtutē mollificātib⁹ eā are
faciētib⁹ ossa z carnez supuenit
debilitati. Cū q̄ cōiungit ei sup
debilitatē post sumptionē aque
fridenō morat qñ cadat in gen
alterius ethice que cōicat huic
gñi in siccitate: z diuersificat ei
i calore z frigore: z notat ethica
senectutis z ethica senū. z illa
qd ē egritudo seuā in q̄ innat⁹
calor: iā destruct⁹ ē. z s̄str aqua vl
timi frigoris et plimi nocet eis
in omni dispositione: z corūpt

innatū calorē membrorū eorum
radicatum: et fortasse festinat
cū eis aut permutat eos ad mo
dum alium ethice.

¶ De succurrendo dispositioni
bus sequētib⁹ ethicā. Cap. 8.

Du illis est syncopis: z iā dī
rim⁹ regimē in hoc mltō:
ties. z de illis est fluxus ventris
z opz vt curef et succurrat ei. nā
in hoc est timor magnus. et de
curis eius in primis est vt sit aq̄
ordei eoz aqua sauch: et ponat
in aqua ordei eoz milū torefa
ctū et gūm aut lētes elixate ite
rate aut lac decoctū cū lapidib⁹
aut cū igne solo donec p̄sumat
eius aq̄sitas et p̄pue cū milio.

¶ Et potēt hos trociscos. R. bo
liarmeni. 3. v. castanee torefa
cte rok. oim. añ. 3. iij. spodiū ka
rabe āboz oim. añ. 3. iij. seminis
acetose excoctiati granoū ber
beroz oim. añ. 3. vi. s̄str trocisci
cū succo cydonioz: et def i potu
aqua pyroz in mane et ap̄d som
nū: et def in potu p̄siliū torefa
ctū: et s̄str suffus de spodio i quo
est bdelliū de mecha ē inuatiū
valde. ¶ Et si peruenit ad exco
riationem curetur excoxiatio cū
clysteribus que scis quoniam il
lud est coueniens.

¶ De ethica senectutis. Cap. 9.

Querrit consuetudo vt dicāt
ethicā senectutis post se
biē ethicāz nos ēt incedam⁹ via
cōsueta. ¶ Intentio itaq̄ ethice
senectutis ē dñiū siccitatis sup
plexionē absq̄ febre: z qñq̄ sit
cū equalitate i calore z frigore
z illō ē km min⁹: z qñq̄ sit cū fri
gore: z notat hec dispositio sene
ct⁹ z ethica senij qm copori acci
dit i hora senij illō qd accidit i
illa hora d̄ aduulz z siccitate. z

Lib. quartus. Sen. i.

senes quidem sunt velocioris ca-
sus i ea q̄ iuuenes: et iuuenes ve-
locioris casus i ea q̄ pueri i ac-
cidat in iuuenibus et pueris. Et
cā faciēs cadere i eā: aut ē frig⁹
domināscū debilitate corporis
quare phibet virtutē nutritiā
ab opatiōe sua itēgra sicut acci-
dit itēz in fine vite. et de hoc ca-
pitulo est pot⁹ aq̄ frigide nō in
hora sua: aut sup debilitate cor-
poris cuz febre: aut dispōne: aut
successioe exercitiū resoluētis vir-
tutē aperietis poros: et q̄ vocat
ad attrahēdū aquā frigidā ad
viscera subito. Aut vapores ma-
li frigidi q̄ eleuātur ad cor: et in-
frigidāt cōplexionē ei⁹. Aut ca-
lidas q̄ resoluūt et liq̄faciūt hūi-
ditates q̄re caliditas innata de-
bilitatur et succedunt frigus et
siccitas. Et q̄ hq̄z seq̄tur euatio-
nes. Et q̄ hq̄z attrahit hāc egritu-
dinem superfluitatis in infiridā
do patiens febres cū eis que bi-
būt et emplastrātur. Et hec
quidem egritudo quando cōfir-
matur nō curatur: et si esset ei in-
geniū: esset mortū ingenium.

De signis. Cap. 10.

In his vidētur signa aldu-
bore et ericcationis: et nō v̄r
in eis incensio et inflāmatio: imo
fortasse iueniūtur frigidi tact⁹.
Et eorum pulsus non est sicut
pulsus habentium febres ethi-
cas imo est tardus parvus et ra-
rus: nisi fortis fiat debilitas q̄m
tunc incipit pulsus fieri frēq̄s
et proprie in illis quibus adue-
nit hoc ex potu aque frigide.
Et q̄ hq̄z est vīa eoz alba sub-
tilis aquosa. Et sunt in disposi-
tionibus suis sicut senes.

De curatione ethice se-
nectutis. Cap. 11.

Non adhibetur hec cura nē
si cū nondū cōfirmata est: et
speratur q̄ non cōfirmetur: et cū
cōfirmata est: speratur vt post
ponatur perditio parūper. Et
canon quidem in curatione eoz
est calefactio et hūectatio. Et
ex hūectatiōe sunt balnea fm
q̄ sciuisti que non administren-
tur nisi post digōnē: nā si ipa ad-
ministrentur successione comestio-
nis faciūt cadere virtutes. Et
clysteria facta ex capitibus et pe-
dibus et cicere p̄rito et sicab⁹ cū
melle et camomilla: de quo admi-
nistretur quantitas medie libie
cum. 3. ij. olei sisamini et aliquā
tulo olei de bē. Et administre-
tur fricatio sup cibationez et lac-
coctum cum lapidibus est vehe-
mētis iuuamētū eis: et mel est vl-
timū i iuuamēto eoz sicut est vl-
timū in rocamēto hñtium febrē
ethicā. Et omnis cib⁹ hūme-
ctās facilis penetrationis velo-
cis descēssionis in quo nō est vis-
cositas sicut aqua carnis et vitel-
li ouozū sorbillum et vinū subri-
le odouisepparue q̄stutatis est ve-
hementer conueniens eis. Et
opz vt obseruetur hūmectatio
p̄dicta in capto ethice. et miscea-
tur cum ea q̄ calefaciat et odo-
ribus et emplastris et unctionib⁹
fricando et cibis alijs.

Tractatus Quartus de febri-
bus pestilentialibus: et q̄ sunt ho-
mogenea: et variolis: et morbillo
De febre pestilentiali. Cap. 12.

Quando acci-
dit aeri q̄ docui-
mus te in libro vni-
uersaliū sicut acci-
dit aq̄ de alteratio-
ne i q̄ritate sua ad colorē et frig⁹

Tractatus tertius. 6° fo. cccxix.

de alteratōe in natura sua ad profundatōe et putredinē: sicut profundat aqua: et fetet: et putrefit. Et sicut aqua non putrefit vllō modo propter suam simplicitate: imo propter illud quod admiscet ei de corporibus terrenis malis que permiscet ei: et accidit toti qualitas mala: Similiter aer nō putrescit vllō modo propter suam simplicitatē: imo propter illud quod admiscetur ei de vaporibus malis qui permiscetur ei: et accidit toti qualitas mala. Et quandoq; est illud causa ventorum deferentium ad locū bonum fumos malos ex locis fetidis in quibus sunt valles profundae et corpora exccata in plio aut occisa nō sepulta neq; tumulata: et fortasse est causa propinqua loco in quo venit. et quandoq; accidunt putredines in interioribus terre propter causas quas euētus ignorat: et nocere faciūt aquar aerē. Et febres qdē accidētes cā aeris sicce: sunt itez cā vt euēniāt febres colericę. Pestilētiales nō sūt ex aere turbido et hūido: et febre in aere hūido sunt pluris euēti: s; sūt minoris acuitatē et longioris spatij. In estate nō sicca paucę pluuie sunt minoris euēti: et maioris acuitatis et velocioris separationis: et meliora tpa sunt que seruant materiā suā. Et principij oīm horū sunt forme ex formis celi faciētes esse necessariū illis cuius aduētus ignorat: s; sint qdā qd dixerūt in eo aliqd non proportionatum ad cām eius: imo opz vt scias qd cā prima longinquā ad illud: qñ faciūt necessario virtutes agentes celestes et virtutes patiētes terrestres hu-

mectationē vehementē aeri expelluntur vapores et fumi ad ipsū: et spargunt in ipso: et putrefaciūt eū cum caliditate debili. Et qñ sit aer sū hūc modū venit ad cor: qre corripit pplexionē spūs qd est in ipso et putrefit qd circūdat ipz de hūiditate: et accidit caliditas egressa a natura: et spargit in corpore: tūc p cām suā erit febris pestilētiales: et cōicat multitudini hoīm q itez hnt in seipsis ppuetate ppariōis. Agēs em̄ solū cū peruenit et patiēti nō est preparatio nō accidit actio et passio. Et preparatio corporū ad illud in quo sum de passio ne est: sint plena hūoribus malis. Nā mūda nō forsitā patiunt ex illorū corpora debilia itez patiētia sunt ex ea. Sicut illa que multiplicat coitum: et corpora dilatatorum pororum: hūida: multe balneationis.

De signis febuis pestilētiales. Cap. 1.

Febris est qeta exterius turbās interi: sū plm p: dens: ex qua percipitur caliditas: et inflāmatio fortis: et est cuz ea magnitudo anhelit: et eius exaltatio: et cōstringitur multuz et curat multū: et frequentatur: et vehemētia sitis: et siccitas lingue. et qñq; sit cū nausea aut casu appetit: et si nō resistit ei cū comeliōe violēter interficiet eū: et dolor oris stomachi: et magnitudo splēis. et āgnstia vehemēs et inquietudo: et fortasse erit tussis sicca: et casus p̄tus: et pūit i ea ad sincopi et p̄mutionē rōnis. et tēdit qd est sub hypochondrijs: et sūt cū ea vigilie et molificatio corporis et tepor: et qñq; accidit cū ea bothor subalbida

Liber quartus Sen. j.

z rubea: z qñq̃ ē velocis occulta
tiōis z accidūt cola z vlcera: et
fit pulsus fm p̃z frequēs: z par-
uus: z fit vehemens fm plm in
nocte: z qñq̃ accidit eis disposi-
tio sicut hydropisis: z fluxus vē-
tris colere z alioz: z est egestio
eius lenis feda nō naturalis. et
qñq̃ est melancolia z plurimuz
ei⁹ est spumofum fetidum. ¶ Et
est in illa aliqd de genere ei⁹ qd
liquefit: z est vīna eius aquosa
colerica melācolica: z mltiores
enomūt melācolia. Coleram ve-
ro plus illa: z sudant sudore fe-
rido. ¶ Et hec qdē febus incipit
cum accidētib⁹ p̃dictis cū forti-
tudine sua z venit res ei⁹ ad syn-
copl z frig⁹ extremitatū z ipal-
mū z alcuze. Et qñq̃ est de his
febus: bus pestilentialib⁹ in qua
nō percipit eger nec tāgēs p̃pin-
quus mltitudinē calous: z nō al-
terať puli⁹ z aq̃ magna altera-
tiōe: z cū hoc ipa ē iterficiēs velo-
citer: z hesitāt medici i esse ei⁹ z
plm quorum anhelitus feret ex
illis z er p̃mis moriunt: nā pu-
tredo est iā cōfirmata in corde.
¶ De sign⁹ pestilētie aer⁹. Ca. 3.
De illis q̃ significāt pestilē-
tiā derēb⁹ q̃ currunt cursu
cārū ē vt mltiplicent rhoioni et
asuhub in princip⁹s autumn⁹ z
inebulnā indicāt pestilētiā idi-
catiōe cause. ¶ Et qñ mltiplicat
auster z subsolan⁹ in kenis die-
bus aliquot. Et quoties videris
turbiditatē aer⁹ z nebulositatē
ei⁹: z exultaueris pluuiā: et in
ueneris aerē vacuū siccū et non
pluit: tunc scias q̃ p̃plexio hye-
mis erit corrupta. ¶ Pestilētiā
aut estiuā malignā malam s̃gt
paucitas pluuię in hē cū frigore
deide mltiplicat auster z cōtur-

bat aer aliquot dieb⁹: deide cla-
rificat post hebdomadā vnā nō
supra z accidit frig⁹ in noctem
die calorē vehemens z p̃locatio z
pturbatio z caliditas: tūc iā ve-
nit pestilētiā: z expectant febres
pestilētie z variolę z his s̃ilia.
Et s̃itr qñ estas nō est vehemens
cōturbationis habēs mutatiua
alterata z iā p̃terierūt in autū-
no asuhub z ignes z vehizim z
alia: est signū pestilētie z alioz.
¶ Et similiter qñ videris aeres
alterari in die vno multis vic-
ibus z clarificat aer die aliquot:
z ouī sol clar⁹ z pturbat die alio
z ouī in velaminib⁹ nebule q̃ ē
vt puluis: tūc idica q̃ pestilētiā
accidet. ¶ Signa que sūt fm ses-
mitā societatis cāe iunt. p̃bi g̃fa
vt videas ranas iā mltiplicari:
et videas reptilia generata ex
putredine iā multiplicari: z de
eis q̃ s̃gñt illū est vt videas mu-
res z aialia q̃ habitāt sub terra
fugere ad sup̃ficiē terre z exire
manifeste: z videas aialia male-
nāe sicut alakaliki z ei s̃ilia fu-
gere ex nidis suis: z ire ab eis
z fortasse dimittunt oua sua.

De curationibus febrium
pestilentialium. Ca. 4.

Summa curatiōis earū erit
scatio. z illō cū s̃lōmia et so-
lutiōe vētris z oz incipiat in ea
ad euacuatōē. Si aut māyincēs
fuerit sanguinea fiat s̃lōmia: z si
fuerint hūores ali⁹ euacuentur.
¶ Et opz vt infrigides domos
eor⁹ z rectifies aeres ipaz. Do-
moz aut infridatio fit vt vallen-
tur fructib⁹ odoriferis frigidis
z extremitatib⁹ arbor⁹ fridarū
z linnmēz z roziatōib⁹ vel deli-
buriōib⁹ s̃uptis ex fructib⁹ frigi-
dis odorifer⁹ z ex cāphora z aq̃

ro. z fadalis: z rores dom⁹ eozū
oi die aliquies ppe cū aq̄ rof.
z d̄ salicib⁹ z nenufar: z si fue-
rit i domo manatōes z roatio
nes aq̄ erit meli⁹. Aēs⁹ hō recti-
ficationē dicā. ¶ Et admistrē
eis trocisci d̄ cāphora: z robub
frida: z aq̄ lact⁹ acetosi: et lac
acetosū ablato butyro: z aqua
rof. i q̄ dissolutū ē serū acetosū
bonū acetū cū aq̄ itey: z aq̄ fri-
da pluria sbito ē inuatiua val-
de: pauca āt psequēter exhibi-
ta fortasse excitat calitātē. Qd̄
si res plōget ad h̄ vt tēdāt hy-
pocūdria z ifridēt extrema z
plōgent vigiliē z pmutio mē-
tis: z vides pect⁹. z qd̄ ē sup ip̄z
eleuari z dīcedere: tūc necesse ē
administrare regimē trahēs cali-
tatē exteri⁹. ¶ Et qñ cadit ap-
petit⁹ restaurant ad cōestione.
Nā plurimi eoz⁹ q̄ virilit agūt
sup illō z comedūt violēter ab-
soluunt z viuūt. et necesse ē res-
taurare eos sup cibū. et oz vt
sint cibi eoz⁹ ex acetosis z defic-
catius: z sint pance quātītatis.
Cibi nāq⁹ eoz⁹ s̄ itey mali q̄ re-
nocet eoz⁹ mltitudo iquātū sit
additioz nocēt iquātū s̄ mali.
¶ Rectificationis āt pestilētie ps
est h̄z sanos q̄ s̄ i ea z ps ei⁹ est
fm sanos z egros. ¶ In illa hō
q̄ ē fm sanos itēro ē vt ericet
aer: z fiat bōi odor: z phibeat
ei⁹ putredo cū h̄cūq⁹ re sit: z re-
ctificet cū riloaloe crudo z am-
bra z thure et muscho et costo
dulciz storacez sādaraaz assa
et gariosūz z mastice z glutino
albori z laudano z melle z cro-
co z būchū z cūssō z iunipero
z alusnē z lauro z ciper: z s̄qnā
to z saūna z acoro et galia et
anigdal⁹ amar⁹ z assaro. z qñq⁹
sūt ex ill⁹ pposita: z aspgat dō

mus aceto et assa. ¶ Scdm sa-
nos hō z itey iebucitantes et
egros ē suffumigatio cū sādaz
z cāphora z coricib⁹ grana. z
myrto z mal cydo. z hēbo z al-
segiul alkekēgiz tamariscoz ri-
bes z oz vt mltiplicet suffūiga.
¶ De pseruatōe pestilētie. C. 5.

Op̄vt ephāt a corpe hūdi-
tates supstne: z iclnef rgi-
mē ei⁹ ad ericcatōez ex oi mōz
ex mioratōe cibi. nisi exercitio
opz em vt nō administret. neq⁹
balneū. neq⁹ via. neq⁹ toleret si-
tē z rctificet aer cū eis q̄ dixim⁹
dcliet cib⁹ ad acetosa: z miorē
ex eoz sit caro q̄ admistrat dco-
cta i acetosisz sūat d̄ alhebel z
alchar: z almosos sciscū aceto
z absq⁹ aceto cū sūachz aq̄ agre-
ste z aq̄ limōis z aq̄ gnatoz et
p̄dita i aceto inuatiua s̄ z ppe
cappaz aceto p̄dita: et algele-
niabi ex illis ē q̄ p̄fert z phibēt
ab eis putredinē: z de illis q̄b⁹
ex ea fit euasio: est administratio
ryuace z mthudati an ea cuz
reliq⁹ regimie bono z d̄ medica-
mine scō ex aloe z croco z myr-
rha sūat oi die circit. 3. i. qñ ē
inuatiuū. ¶ De variolis. C. 6.

Quādoq⁹ accidit i sāguine
ebullitio h̄z semitā putre-
dinis cuiusdā d̄ gñe ebullitio-
nuz q̄ accidūt succē: z talia qdē
accidētia sunt p ea ita vt ptes
eoz abiuicē discernant. ¶ Et d̄
h̄ est cui⁹ cā ē res qñ naturalis
faciēs ebullitōez sanguis q̄ pu-
trefit ab eo illō qd̄ admiscet ei
de reliquīs nutritiōi sui men-
strualis qd̄ ē in p̄gnatione: aut
gnat in ea post illud et cibis fe-
culētis z malis de illis q̄ rarifi-
cāt s̄bātā ei⁹: z faciūt eā ebul-
lure dōec fiat ei substantia recta
formoz pua et magis appare

Liber quartus. Fen. j. 6

sicut illud quod natura efficit i. sic
co vne ita quod rectificat ipsi facie
do vinu siliis substantie: et ita pu
truit spuma aerea et fer frenat.
¶ Et de hoc est cur? causa est res ad
ueniens extrinsecus? ebullire facies
occulta que permiscet humores cum
sanguine permixtione exire i dispo
sitione ebullitionis et stationis
sub sole: sicut accidit apud alfa
tionem tpsis et ppe ver? ab eo quod
ptinet ei de qlitatibus? et ordine.
¶ Et variolae quod de morbillis
sunt de summa egritudinu ad
uenientiu et multiplicant i succes
sione austrinor? quoniam multiplicat
eor? pphatio. ¶ Et cor? quod de va
riolis pparatu est illud quod e ca
lidu et humidu: et conturbate hu
miditatis ppuet quod par? extra
bit de sanguine p sionia. ¶ Et de
cibus sunt cibi qui faciunt cadere
in variolas velociter: et ppe quoniam
non sunt pueti: et admistrant su
per eos medicene: et cibi calefa
cietes sicut lac: et ppe camelaz
et equaru cum multu replet ex
eis ille quod non assuet? est eis: deinde
bibit vinu plurimu aut medi
cinas calas. ¶ Et variolae quod de
sunt quasi modus quod de crisis.
¶ Et plurimu quod de accidunt va
riolae istatibus? deinde iuuenibus: et
minor: et ear? eunt? i senibus nisi
pp causas fortes: et in regionibus
vehementis caliditatis? et hu
miditatis: et earu eunt? i corpo
ribus? humidis et plusq? sit iparum
eunt? i corporibus? siccis: et ear? eunt?
tus i vere pl? et q? ipar? eunt? in
hyeme: et post ver i fine autuni
et ppe cum pcedit estas cala et sic
ca et fuerit ille autun? calid? et
sicc?. ¶ Et variolae non accidunt i
cure solu et in eo quod sequit illud
quod apparet: imo accidunt i oib?

membris siliu ptu apparerit? et
occulis ita quod velaminibus et
neruis. ¶ Et quoniam apparerit vario
le faciunt icurrere puritudo: deinde
apparerit res sicut capita acnu si
milia multio: deinde egrediunt? et
iplent sanie: deinde eunt? et sunt
cruste diuersor? coloru deinde ca
dunt. ¶ Et fortasse pmutant? va
riole ad sionem et effere et ad
dubellari? aggregat sanie. et
plurimu quod de cum apparerit habet
colore sionis. Verumtamen quoniam egre
diunt? sunt colores diuersos cine
ritie et violacee et nigre. ¶ Va
riolae enim sunt spēs et colores. Na
de eis sunt albe: et de eis citrine: et
de eis sunt rubee: et de eis sunt viri
des: et de eis sunt violacee: et de eis
sunt ad nigredine declines: et vi
rides quod de violacee sunt male.
et quanto pl? addit declatio ad
nigredine tanto e deterius: et qua
to pl? sunt decliuiores ad illud ta
to pl? sunt decliuiores ad mali
tia. ¶ Et albe quod de sunt melio
res et ppe quoniam sunt pauci numeri:
magne quantitates: facili exi
pauce agustie: debilis febris: et
videbis febre minui cum ear? ap
paritione et iparu egressionem: et est
picipiu exi? earu in tertio et
quod et appropiat. ¶ Et post illas
sunt albe magne pluris numeri p
pinqu abscis pnuatide. na ille qui
ptinuatur ad iuncta ita ut ptinua
tur i frusto magno carnis hñ
tes latera aut rotunda forma sunt
male. et sicut iteru duplices mag
ne i vtre vni? quaz e vario
la alia. ¶ Albe vero pue dure p
pinqu difficilis exi? l3 faciunt eri
stimari i picipio rei salutis: tñ
timeet i eis qui difficilis fiat earuz
maturatio fiat cum eis mala di
spō egrit? pueiat p eas ad pdi
tionem: quoniam

tiones: qm̄ cā i eis ē grossitudo materiei. Et de spēs malaz timorolaz q̄ plerūq̄ iterficiūt: s̄ ille q̄rū diuersificat egressio nā q̄h̄q̄ appetit: q̄h̄q̄ occultat̄ z p̄p̄e q̄h̄ appentviolacee z s̄itr tenaces q̄rū opatio nō cessat a d̄bilitate p̄tut̄ z viridificatiōe mēbū z nigriticatiōe ei⁹ p̄dūt: z si viriditas et nigredo q̄bus succedit resudatio n̄ faciūt cadē p̄tutē: imo addit cū eis virtus nō sūt mortificare: s̄ fortasse cadere faciūt in vlcera z q̄ currūt cursu eoz. Et vt sit se. de inde variolae salui⁹ est q̄ vt sint variolae p̄cedētes: deū p̄sequat eas z accidat super eas febris. Et illud q̄dē q̄d p̄lm̄ p̄sidera re opz i esse patiētis variolas est ei⁹ anhelit⁹: z ipsi⁹ vor: naz ip̄a duo cū remanēt bona: ē res salua: z cū videris anhelitū patiētis variolas cōsequētē z s̄itr patiētis morbillū: tūc existima casuz p̄tut̄: aut ip̄a dyaphragmatis. Deū cū vides sitim vehemētē fieri z āgustia assiduā et ea q̄ apparēt infrigidant̄ et variola z morbill⁹ virides sūt tūc iā p̄cipit eger mori: z festinat illō si variolae fuerit de ḡne eaz q̄rū egressio et apparitio tardat̄. Et plurimi eoz q̄ moriunt p̄ variolas mouūt p̄foca ti ex sināria: z q̄h̄q̄ moriunt p̄ casū v̄ntis cū rasura intestinorū z fluxu vētris. Et cū videris violaceas d̄ variolis z morbillo p̄fundari: tūc scias q̄ sup̄ueniet egro sincopis: z q̄ festinat ad m̄gēdū sāguinē z succedit ei v̄na nigra: tūc ē mortiferū p̄cipue q̄h̄ est illic casus virtutis. Et fluxus ventris v̄l s̄anguine⁹ aut loti⁹ non

cū casu virtutis et albugina est aliqd̄ de variolis z morbillis. Et m̄ltoties q̄dē variolatur hō duab⁹ vicib⁹ q̄h̄ aggregat̄ materia ad expellendum bis. Et coloris plūbini sūt variolae quarū d̄i hori in facie et pectore et ventre sunt plūsq̄ in crurib⁹ et pedib⁹ et sunt male et s̄igant materiā grossaz que nō expellitur ad extremitates

De signis apparitionis variolarum. Cap. 7.

Quandoq̄h̄cedūt apparitionē variolarū dolor d̄or: s̄it purit̄us nascit̄ur tumor in s̄ono: et p̄ctio vehemēs i membris corpis z guttas cōis: z rubedo i colore faciei z oculi et lachryme: et inflāmatiō: z m̄ltitudo alicū: z salt⁹ cū p̄strictiōe anhelit⁹: z raucedo vocis: z grossitudo sputi: z guttas capitis: et dolor capitis: z casacā: z ericcatio oris: z āgustia z dolor i guttū z pectorē z tremor pedū ap̄ resupariētes z d̄clatiōez ad ipsas z cū h̄ toto febris p̄clua.

De morbillo. Cap. 8.

Scias q̄ morbill⁹ ois ē variola colerica. et nō ē d̄ia inter ea ambo in p̄mo reliq̄rū dispositionū: nisi q̄ morbillus est coleric⁹: et q̄ ip̄e est minus guttatis et q̄ si ip̄e nō p̄trāsit cutē: nō est ei altitudo de q̄ curet p̄p̄ie i p̄cipio sui. Variolae vero i p̄cipio suae apparitionis est eminentia z altitudo: et morbill⁹ est minor variolis: min⁹ accidit oculo q̄ variolae. Et signa appetitiōis ei⁹ p̄p̄ia sūt signis appetitiōis variolarū. Vez lachryme i eo sūt plēs z āgustia: z inflatio vehemētiore dolor: d̄or si minor qm̄ cā ei⁹ z va

Articella. E

Libet quartus. Fen. i.

violis est repletio sanguinea et extēdēs venā positā sup dorsū. Nā gñario variolaz ē pp mltitudinē sanguis corrupti z morbilli pp vehemētiā malicie sanguis corrupti pauci. Et morbilli fm plm egrediūt subito: et variolae aliqd post aliquid.

De signis salutis ei⁹. Ca. 9.

Sunt sicut signa salutis variolaz: nā ille q̄ est velocis pcessiōis et appetitiōis et maturatiōis ē salu⁹: et viridis violaceus ē mal⁹: et q̄ ē tarde maturitas frequēt⁹ sincop⁹ et agustie ē pñitiō⁹: z q̄ occultrā itez subito ē mal⁹ faciēs sincopim.

De cura. Cap. 10.

Oportet i variolis vt incipiat et extrahat sanguis sufficiēter cū pditiones fuerit: z sicut si morbilli fuerit i repletione sanguinis: et spatii illi⁹ ē vsq; ad qtuor. Et qñ pcedunt variolae: nō opz tūc vt admistret flōmia nisi iueniat vehemētia repletiōis: z dñiū materiei tūc em flōmē q̄titate q̄ ericet: et cōueniēt⁹ qdē q̄ in hac admistret egritudine est flōmia et si flōmē vena nasi cōfert iuuamētum flux⁹ sanguinis narium et tuent ptes superiores a malitia variolarū et est facilis sup infantes. Et qñ necessaria ē flōmia et nō flōma iterū cōmplet et timef super ipsuz corruptio extremitatis: et sicut timef qñq; sile illi sup illū cuius s assidue extinctio et vter soluit.

Et opz vt fiat i eis cibatio in primis cum eis in quib⁹ est cōfortatio cum percussione et exsiccatione absq; pstrictione nature z inspissatione sanguinis sicut quod fit de iunib⁹ cū ta-

marindis et cassia fist. et cū eo quod fit ex dactilis imaturis et ex lentibus preparatis z infidē begi et lenificatio vehemens: et similiter opz vt sint cū istis tamarindi et q̄ eis cōueniūt. z cib⁹ fact⁹ ex cucurbita et melon alhabin: imo oportet vt sit natura lenis in principio: et sit intētio in eis quib⁹ lenif tamarindi: et si non obedit cum eis addit sup eos siracost cū facilitate et cautela z tereniabiant infusio prunorū: et cōfert qñq; si in potu detur in principio apparitionis vestigiōrū variolarū pondus. 3. iij. de rob dactilorum siluestriū cum vno de trociscis cāphoratis: et sirupus de dactilis imaturis est vehemētis iuuamenti in huiusmodi hora. Cum ergo pertransierit egritudo diē fm et incipiūt variolae tūc apparere: tūc fortasse erit ifrigidatio cā erroris magni: ex eo q̄ retinet supfluitatē interi⁹ et delatione eius super mēbra pūcipalia: et fortasse nō sit eis possibile pcedere z apparere: et accidit inqetudo et fortasse accidit nausea. 3mo opz vt iuuent supfluitates i huius dispositione cū eis q̄ faciūt ebullire et aperunt oppilationes sicut feniculū et apiū cum zuccaro: z succus eoz: aut decoctio radicū et seminū: et fortasse odoratur aliqd de croco et aq̄ sicū est bona valde sic⁹ em sunt vehementis expulsiōis ad exteriora: et illd est vna de causis euacuationis a nocumētis earum. Et de illis que confert valde in hmoi hora est vt fumanf. lacce ablutē. 3. v. lētiū ex corticatarū. 3. v. diagagen-

Tractatus. lliij. 6 Fo. ccxliij.

ti. 3. iij. de in coquantur cu3 lib. 5. aq. v. s. q. f. maneat q. rta lib. vni. et de i. potu. Et de illis q. sūt vehemētis iuuamēti ad facien dū apparere variolas est vt su mant sicuū citrinaz. 3. vii. lētiū excoctatuz. 3. iij. lacce. 3. iij. dragagāti semisfenicli añ. 3. ij. decoquāt cū li. s. aq. dōec rema neat ex ea fere tūa et colet et de i. potu de ea. expellit em cas liditatē a pib. cordis: et phibet pulsū cordis. et opz vt nō appio ximet ei i hac hora oleū aliqd oīno et opz vt regat et elōget ab aere frigidus et pprie i hyeme: et fiat cū illo illd qd fit cū sudāte: frig. ei oppilat poros et redif facit materias retro: et mltitu do por. aq. fride cū nūe et ite: ri. i. domovēti mala sē valde. et fortasse sōmia ē mala ppea qd spellit et quertit illd qd pcedit qre caueat post duos dies aut tres: et qn accidit ex cooptura et calefactiōe qsi sincops: aut ac cidit sincopis: tūc necessariū ē regimē aeris q. attrahit et reuer ti ad odores cāphore et sādalo rū: et si h. fuerit excusatio qn de tegat corp. domui ventū aut aere frido paulatī fiatz sūtr qn adiutorū ē cū calefactiōe aut dimissioe ifridatiōis. et qn inci piūt exirez h. iuenit cū exitu ea rū alleuatio imo iuenit calidi tas inflata et lingua ad nigre dinē dcluis: tūc caue ne calefa cias. Et opz vt tu alienes ab habētib. variolas et morbillū ēplastrationē vētris: i. hoc ei ē timor pstricōis ābelit subito et q. accidit sup. vētris mal. et mict. sanguis. Et in fine ei opz vt pseruet nāz cibet loco lē ti sicut sūt lētib. elixatis dua

bus elixatiōib. cu3 renouatiōe aq. et loco lentiū almaraz cū ta marindis et lētib. frigidis acetos is et aqua granatoget sumach et agresta et his similib. Medi cine aut igrossantes sanguinez et ifridātes eū phibētes eū ab ebullitiōe q. i. initio picipiunt: sūt sicut rob ribes et agreste et aq. fructuū frigidor. et sirup. alcori pprie et sirup. atelea et sirup. de iumar: et sirupus quidem al cori h3 descriptiones plures q. s. diximus in antidotario. et dice mus hic descriptiones fortē mira bilē: et ē illa que fit cū aqua la ctis acetosi iterati: et virt. eius est vehemēs valde. Descriptiō hec est. Sume rob alcori. pres duas. si aut. nō fuerit: tibi plens accipe alcori et fac serrare ipm: et accipe serraturā eius aut mo le ipm et misce molitū ei. cū me dietate sui de sandalis in aceto distillato: aut i aqua acreste p. re diebus aliquot: deinde deco quat in eo decoctiōe cū facilitate cu3 longitudine donec dissol uatur: deinde expumatur. et sū matur de succo: et quāto acetū aut aq. acreste ē plus tāto ē me lius: deide sumatur aqua adog abstracto butyro mundificata sua caseitate adog aut cū cola tione vltima que fit dimittendo residere: aut cu3 decoctiōe sicut est decoctio aque casei donec se paretur aquositas: deide sumat farina ordeī et fiat ex ea et aq. la ctis acetosi foca: et fiat acetosū illd foca: deide colet: postea sūa tur illd foca: et sit i eo de subtili aq. oz. et fiat acetosū: et quāto pl. iterat tāto ē meli. Sumant ergo de eo partes. v. et sumatur aqua pirozō senu et aqua cydo

Liber quartus. Gen. i. 6

niorū acetosorū plurime aq̄ et aque granatorū acetosorū et aq̄ pomorū acetosorū plurime aq̄ et aq̄ alzarur et aq̄ limonis et aq̄ punorū acetosorū et aq̄ dactilorū i primis cū lēpiūt appare re: expressorū et aq̄ alcorū recēt et aqua mororū de senī q̄ nō matura ē itegre et aq̄ chrysomilorū imaturorū et acetosorum: et succi acreste et succi ribes et succi p̄puriorū vitis et succi rose persice et succi nenufaris et succi viol. oīm añ. fñs p̄s vni⁹ et succi acetositatis citri et succi acetositatū citrāguli añ. du. as fñas p̄s vni⁹: succi coriādri et lactuce et foliorū papaueris hūidi et edunt et possface añ. q̄rtā p̄s vni⁹ succi foliorū salicū foliorū malorū et foliorū piroꝝ et foliorū alzarur et foliorū ro. et foliorū ḡge pastorū añ. q̄rtā p̄s vni⁹ succi herbe hyrci et ro. sic cap. et nenufaris sicci succi berberū sicci et se. edunt et se. lactuce et balaustiarū et nenufaris añ. medietatē decie p̄s vni⁹: et succi mēte hūide fērtā p̄s vni⁹ et succi berberorū humidorū medietatē p̄tis aggregent medicine et succi: et cōponant sup ignē et ponāt i eis lēnib⁹ ptes q̄tuor et d̄ ordeo excoctico ptes. ij. et d̄ sumach ptes. iij. et d̄ granis granatorū ptes. iij. et d̄ coquant oīa ad ignē donec remaneat medietas: dein dimittat d̄ec ifrigidet et p̄frice. fortit et colet et sumat de cāphora ad oē pōd. ccc. 3. pōd. aūf. ij. et terat cāphora et puluerizetur sup radicē cucurbitē aut kiume: et sūdat sup ea medicina cū facilitate. diñ ligetur caput ei⁹ cū reychemētis fortitudis:

deinde ponat sup pinnas donec sciat q̄ forsitā superet et concutatur et ponat i vitreata et frigate caput ei⁹ vt nō p̄datur camphora et lute et doli ei⁹ sitis q̄ ad. 3. r. Et de hoibus est q̄ ponit in ea spice et zinziber et zeleiseniculi et anisi et ciperi et piper ptes equales scdm quantitatē q̄ ei videtur. Et quando egrediunt variolē cū complemento et pertrāsīt septimus et apparet i eo maturatio: tūc necesse ē vt rūpāt cum acnbus de auro et auferat humiditascum coto. Salino autem necessaria est: et cū volueris salire: tūc elōga salitionē ab eis q̄s erupisti de magnis dolorositer propinq. Illud em̄ facit dolorē. 3mo salī illas q̄ sunt preter eas: et dimitte claudēs cū eo viā ouficionū suorū donec sugant salē suū: et nō saliant añ p̄plemētum maturacionis. Illud enim fortasse facit accide et dolorē: et hemētē apostema: et salitio quidē ē res q̄ ē necessaria postq̄maturantur: et illud quidem fit cū aqua salis in qua virtus est croci et si aqua illa ē aqua rosa tūc est meli⁹: et aq̄ in qua decoquantur tamariscus et lentes et rose deinde salitur est vltima. et p̄pue si ponūt iterū i ea cāphora et sūdat. hec em̄ salitio matura: et ericcat et facit cadē cū velocitate. et suffumigatō cū tamarisco ē inuatiua valde. et i hyeme op̄t applice eger icciónē ex tamarisco. et qñ variolē sunt vehemētis hūiditatis: tūc necessaria est suffumigatio cū myrto et folijs ei⁹. et de regimine bono ap̄d maturatē de variolarū parurū magnā volūtātē ericcatōis earū est vt dormiat paries. vario

Tractatus quartus. 650. ccclij.

las sup farina rizi et milij et oz dei et fabaz. Et magis pueniēs est vt ponas ipaz ipletionē culci tre q̄ sit rara in qua penetret vir tus et folia cupressi sūt bona in hoc: et oleū malū ē in hac hora: qm̄ phibet ericationē. Et qn̄ incipiūt variolae ericari: tunc opz vt liniat sup eas. Et medicinis p̄dictis cū p̄tute croci. Et qn̄ accidunt ex variolis vlcera cōfert vnguentū albū et p̄p̄e p̄mixtum cū aliquātulo cāphore et rasura radicū cāne cū aq̄ ro. aut rasura venaz arboris salicis aut arboris alzarur. Et qn̄q̄ p̄fert vngtū de cerulaz lithargirioz qn̄ sūt in naso cruste p̄fert ceratum factū cū oleo rok. puro cū p̄tute ceruse et climie: et administratio alicuius olei post ericationē et ap̄d vlcerationē est bona apud ericcationē q̄dē cū eo q̄d facit cadere cū velocitate: et apud vlcerationē p̄p̄ea q̄ ipm̄ est materia emplastri et vnguenti. ¶ Unguentum quidem rubeum bonū est ad vlcera variolarum.

¶ De obseruatione mēbrioz et defensione eoz a nocumento variolaz et morbiloz. Ca. ii.

Membra q̄ oz custodiri a nocumēto variolaz sūt: sicut gutt: et ocul: et ptes supiores nariū et pulmo: et istestina: hec em̄ mēbra sunt illa q̄ vlcerant. Fortasse em̄ ocul: destruit et fortasse accidit i eo albugo. In gutture nō fortasse accidit p̄focatio: et fortasse accidit vlcera q̄ phibet deglutationē in meri: et fortasse pueniūt ad hec vt sit illic corrosio p̄niciosa. In supiorib⁹ vero p̄tibus nariū fortasse accidit vlcera q̄ stringūt meat⁹ odorat⁹. In pulmōe at̄ accidit fortasse ex bo

thor variolaz et morbilli p̄stris ctio ābelit⁹ vehemēs. Et fortasse faciūt cadere in p̄thysim cū vlcerat. In istellis fortasse accidit excoriatio cui succurrere est difficile. Cōseruatio aut̄ oculi meli⁹ oz ē vt fiat alcohol octo cū almu ri et aq̄ coriā. et aq̄ rok. in quam posita sūt sumach et cāphora proprie in primo die et cū almu ri solo. Et sifr fiat alcohol cū alcohol nutrito ex aqua coriandri et aq̄ sumach posita i ea cāphora. Et succ⁹ pulpe granatorum est bon⁹ iterū in principio. ¶ Cū nō apparent: tūc facere alcohol cū aq̄ rok. et cāphora ē magis pueniēs. Et dictū est q̄ facere alcohol cū napta alba est bonū in hoc. Et oleū de fisticis ē de eis q̄b⁹ vtunt mlires in regione nra post variolas et euētiū nocumēti in oculoz eradicat caliginē si fuerit et rectificat oculū et colliriū albū ē bonū vald ap̄d appitionē bothor. ¶ Conseruatio aut̄ oris et gutturis ē sicut suctio granatoz et suctio granoz de sceniz gargarizatio cū rob eoz et prope qn̄ p̄q̄rit de dolore i eis. Et tūc opz vt lambat de rob et eoz aliqd post aliqd. Sz supiores ptes nariū cū ep̄thimatiōe ex memithe et sandalis et rob a gresse et aceto: et odorare aceto solū ē vehemētis inuamenti. In cōseruatione vero pulmonis nō est q̄ sit sicut lohoc et lētib⁹ lene cum semine papaueris. ¶ In testina aut̄ plurimū quidē opz vt conseruetur post inceptionē cū stipticis: et cū incipit solutio v̄tris i sine egritudinis curet cū trociscis de spodio in ribes et trociscis de semine acetose.

¶ iij

Liber quartus. Sen prima. 6

De eradicatione vestigio-
rum variolarū. Ca. 12.

In hoc qđem loqmur vice
Italia cū loquemur de deco-
ctione: nūc vero dicemus illud
quod est magis cōueniēs z ma-
gis pertinēs: z de eisq eradica-
tione vestigiavariolarū iterū sunt ra-
dices arūdinū z farco colla et se-
mē melōis z cortices ei⁹ ericca-
tj rizi ablatū z aq ordei z albu-
mē onī et creta raravī lutū et li-
thargiriū, z zuccay tabarjet et
amilū z amigdale dulces z amig-
dale amare. Et o oleis oleū de
lilio zoleū de fisticiis z adepsasi-
ni et oleū rok. z qđ ei similia et
aq qđ sit i vngula cameli: qđ assa-
f est vltima. **E**t de illis que sūt
fortiora ē spuma maris z lapis
pipis et coltus et ammoniacuz
et thus et sapoicum baurach et
ossavetusta adusta semē rapha-
ni saria raphani ericcati aristo-
logia lupini. et de cibis rectifi-
catib⁹ colorē plūbeū sūt grana-
ta dulcia et cicer z vinū bonū vi-
telli ouoz foibiliū ius gallie et
alchubugi z aldurari ipinguat
Et opzvt assiduēt hñs ea bal-
neationē. Et de ppositis ēvt su-
mas ossū adustoz et stercois
ouini ātiq ostracoꝝ nouozū et
amili et seīs melōis et rizi abla-
ti et ciceris olz añ. ptes. x. z gra-
noz albē lupinoꝝ z costi et ari-
stologie lōge oim añ. ptes. v. et
radicis arūdinis sicce i ptes. xx.
fiat ex eis epithima cū aq melo-
nis aut cū aq cucūerz siluestris
aut cū aq o. aut cū aq fabaz: et
leniat cuz eo mēbrū: et abluat i
mane cū decoctiōe viol. **A**liis
Ostracoꝝ nouoz ossū ātiqnoꝝ
radicis arūdinis pice amilli seīs
melōis rizi ablati granoꝝ gra-

natoꝝ costi ptes eqles ex eisgr-
mera z itez lupini et cicer nigz
linia cum eis.

De febrib⁹ apatū. Ca. 31.

In sciisti dispōnes febriū
q sequūt apata appentia.
Et qđ sūt fm pīm de gñe febriū
dici: cū apata ista fm plurimuz
nō pueniāt ad cor nisi cū calefa-
ctiōe sua absq sua putredine: z
complurimū qđē hoz ē a cau-
sis pmutiuis. Cū aut puenit pu-
tredo eoz ad cor pp suā magni-
tudine aut pp suā ppinqtatē fit
febris fortasse nō de gñe febuis
dici. et plurimū qđē filiuz horū
nō fit nisi a causis añcedētib⁹
corporeis z fpletid⁹ lib⁹ crudis
z qñq sūt ex vicerib⁹ ad q attra-
hūnt mae malignez retinētur i
carnib⁹ mollib⁹. **E**t febres autē
q sequūt itrinfeca apata fortas-
se non fiunt ex applicatiōe cale-
factionis ad cor sine putredie.
Et vehemētiōres qđē febres
fiunt ab apatibus itrinfecis qñ
sunt ex gñe herispile i qbus daz
viscerib⁹ et extēdit dolor z sitis
inflāmatiō: z significāt ea figa-
tiōes pmutiōis coiere pīme cū
sanguie et hec apata intrinfeca
sunt sicut apata cerebri et vela-
minū ei⁹ z sumach auris et gut-
turis qñq z ivelamie qđ sequit
pect⁹ et epate z rhene et vesicca
et matrice et intestinis et q sūt
eis sitia. Et diuersificant febres
eoz i vehemētia et obilitate fm
ppiquitatē z cordi lōgitudinē.
Et eoz iterū febres q sūt in
mēbris carnosīs ē febuis vehē-
mētiō. Et eoz febres q sūt i pā-
niculis: et eoz similibus ē debi-
lior. et eoz q sūt i vicinitate arte-
riaz febuis ē vehemētiō. Et eo-
rū q sūt i vicinitate venaz solū

Tractatus quartus 6 Fo. cccxliij.

febris ē debilior. ¶ Et nō euan-
tur iste febres a periodis s; ma-
terias q̄ effūdunt ad apata ea-
rū piodi nāq; earū sunt s; gna-
tionē ear; r̄ fm motū ipsar; r̄ s;
attractionē calitatis r̄ dolor; ad
ea. Unicusq; em̄ hūori est piod⁹
q̄ sibi puenit. ¶ Et scias q̄ mul-
totes sanāt apā in pleuresi et
alijs r̄ remanet febris: r̄ s;gt tūc
q̄ mūdificatio nō accidit. ¶ Et
iste quidē febres q̄nq; plōgātur
et pducūt ad ethicā et p̄pue q̄n
apata sunt in epate. Ille vero q̄
sunt in velaminib⁹ cū cōfirman-
tur nō expectant; ad ethicā.

¶ De signis eorum et ipsarū
iudicijs. Ca. 14.

Qum februb⁹ ex apatib⁹ tri-
secis iueniunt tres spēs si-
gnor; et accidētū s;g. Signa et
accidentia significātia mēbror;
s;firmū: r̄ signa et accidētia signi-
ficātia materiā: et signa r̄ acci-
dētia significātia dispositionez
s;firmi. ¶ Prima aut signor; spe-
cies est sicut pulsus ferrin⁹ r̄ do-
lor pūgitū apatis in partibus
pectoris: et s;tr tussis sicca i pu-
mis et hūida scōa. et q̄ sūt illis
s;ilia d̄ signis pleuresis significā-
tib⁹ apata in ptibus pectoris: r̄
ad summū dolor et granitas in
mēbro: et ē calid⁹ reliq; mēbris
ad dita calefactiōe nō p̄ueta. et
sicut spasm⁹ qm̄ ipse multoties
associa; apatib⁹ calis in mēbris
neruosis. ¶ Spēs hō scōa ē sicut
significatio vehementie febris
tertiane s;gt q̄ materia est coe-
lica. ¶ Accētia hō s;firmi sūt di-
spōnes q̄ indicāt ei⁹ salutē: aut
indicāt ipsi⁹ mortē. ¶ Et mēbra
qdē occulta diuersificant i faciē
do febres r̄ recipiēdo eas; p̄du-
rationē ear; ipsar; periodis: s;g

magnitudinē eor; in seipsis: et
magnitudinē venar; eorū: r̄ fm
mēbra sua. Nā in mēbris intrin-
secis sunt q̄ sunt p̄pina cordi
r̄ vehemētis cōitatis sicut vela-
mē r̄ pulmo. Et de eis sunt q̄ sūt
lōginq; a corde r̄ debilis cōitatis
sicut renes. Ipsi em̄ nō semp fa-
ciūt ppter apata sua febres for-
tes neq; p̄tinuas. et multoties q̄
dē sunt iterpollate r̄ sunt d̄ ghe
febrū p̄mixtarū et febrū tercia-
nar; r̄ quartanar; et q̄ntane et ser-
tane: r̄ s;gt cū eis rigor: r̄ horri-
pulsio: r̄ ambigūū sit esse earū:
r̄ significat eas granitas in lo-
co renū r̄ in ptib⁹ alchatin et do-
lor r̄ p̄prietas caliditatis i mē-
bro maius cōsueta. Cū āt ag-
gregat in mēbro vt sit primum
pncipali aut fortis cōitatis cu;g
eo aut vehemētis sensus r̄ ē ner-
uolum: tūc cū vehemētia febris
comitantiū apata eius accidūt
ei inq̄tudo magna r̄ spasmus:
et fortasse comitant ips; accētia
ēnea sicut apata matricis. Al-
sociat ei et cū febre soda r̄ dolor
cervicis. Et caliditas qdē q̄nis
inflāmet in eis apatib⁹ tñ nō ē
valde vehemētis acuitatis sicut
est in caufonide nisi sit res ma-
gna: r̄ cā in eo est qm̄ putredo fi-
est sparsa neq; mota ad exterio-
ra. r̄ pulsus qdē i febrib⁹ apatū
intrinsecor; est pulsus febrū pu-
tredis paru⁹ i pncipio velocis
p̄strictiōis apud statū: deide ma-
gnificat r̄ sit velox r̄ spiss⁹ s;g mē-
brū r̄ materiā et s;g q̄ sciuit: de
ide erit yndof⁹ r̄ ferrin⁹ r̄ facies
fm mēbrū i neruositate r̄ carno-
sitate sua: r̄ via s;g plm ē ad al-
bedinē declinans r̄ paucitatē tin-
cture ppter declinationē mate-
rie ad apā fm qdē sciuit.

¶ iij

Liber quartus. Fen. i. 6

De cura earum. Ca. 15.

Quatio harz febrū ē curō
febrū acutaz post curōne
apātū. Radix em̄ in eis est cura
apātis cū obseruatione cure fe
bris d̄ infiridatiōe z hūectatiōe.
et in eis febrū nō pcedit por⁹
aq̄ frigide neq̄ introit⁹ balnei.
Et si fuerit apā herisipila lz
vt fiat positio rerū fridaz infri
datarū acute de fonsup ipm si
cut succ⁹ lactuce z semperuine
portulace cū aliq̄ntulo d̄ sanich
ordei albi q̄ sine cessatiōe infri
tur sup̄ nuē z pmutent. z fortas
se p̄micef cū eis oleū omphaci
nū aut oleū ros. et si cōderit la
crucis ablutas infiridatas p
transit z iuuatur cum eis.

**De dispositionib⁹ febrium
compositarum. Ca. 16.**

Febres q̄q̄z pponūt adinu
it. Et fortasse ei pponūter
eis spēs igredientes i ḡna elōga
ta: sicut ppositio febris ethice cū
febre putrida. Et q̄q̄z pponū
tur spēs ex eis i ḡne prio pueniē
tes: sicut est ppo spērū febrū pu
tredinis: sicut tertiana cū statū
cayt pote febr⁹ notata hemitri
te⁹: z sicut ppositio febrū apātū.
Et q̄q̄z pponunt de eis spēs
cōuenientes in specie sicut ppositio
duarū tertianaz: z duaz q̄r
tanaz: z triū quartanarū. Qua
re sūt due tertiane i apparitiōe
dispōis km̄ paroxisimos flegma
tice: et tres tertiane in paroxis
m flegmatice. et q̄q̄z pponūt tres
de febrū tertianis. Si igit̄ fue
rit km̄ coalteratiōne erit paro
xism⁹ in die. iij. vehemētior qm̄
ptinet ei pio d̄ diei p̄mi z ince
ptio diei tr̄ij z s̄l̄r i die. v. z simi
lat̄ hec hemitriteo sicut ppositio
duarū tertianaz simulat̄ paroxis

mis flegmatice. Et ppter hū
iusmodi nō opz vt tota occupat
iōe occupet cū paroxisimo imo
oportet vt occupetur cū accētis
bus. Et quādoq̄ accidit si fue
rint febres iste tertiane pure vt
festinent paroxisimū earū ad cō
tentam. Iad illā que fortior est
ita vt destruat debilioz earum
puns. Et q̄q̄z significat cō
positiōne reditio horripilatiōis
vel oppilationis post quietem.
Et turpe qdē est medico sciēti
significatiōes cuiusq̄ febris et
accidētia ei⁹ vt nō percipiat cō
positiōne a primo aut secundo.
Et ppositio febris ethice cū
febre putredis est ex illis q̄ val
de ābigua sūt: qm̄ ip̄vidēt iter
pollatiōis z rēpiones rigoris
et horripilatiōis z reditiōne su
doris si fuerint et horas p̄icta
res: q̄re erit iūnat̄ q̄ sint illic fe
bres putredis t̄m̄ iseparabiles
aut cōposite ex p̄tinua z iter pol
lata. Et q̄q̄z p̄tinuat cōpōita
vt appareat febris vna cōtinua
s̄l̄s q̄ s̄l̄at̄ sinchoz: z tūc qdē nō
ē exculatio r̄ditiōis ad s̄gitiōes
et si fuerit paroxisimū breues nō cō
sequit̄ eoz cōtinuatio nisi pp̄ rē
magnā de multitudie nūeri eoz
rū pp̄rie et fortasse vides inter
pollatiōes harz febrū lōgas. et
q̄ pponunt febres dinerse sicut
hemitrite⁹ eradica⁹ post rēa ea
rū z remanet cronica pura sine
sint due iter pollate aut due p̄
nue it̄ iter pollate et p̄tinua. Et
q̄q̄z pponit cū hemitriteo alia
tertiana et statica et m̄lica: nā si
est cū tertiana eradica⁹ t̄rtiana
z pur⁹ it̄ hemitrite⁹: z si ē cū sta
tica aut m̄lica eradica⁹ hemi
triteus z depurat̄ flegmatica et
s̄l̄r melancolica. Et q̄q̄z acci

Tractatus quartus. Fo. cclv.

dit ppositio i eis hz modū aliū
z est vt cōponat interpolata z
cōtinua diuersi gñis: aut cōue-
niētes ābe i eo aut cōueniētes i
specie sicut tertiana pōdica cū
tertiana inseparabil: z sicut cō-
ponunt due interpolatae sūt cō-
ponunt due cōtinuae. ¶ Quidaz
āt existimauerūt qd due pōtinue
h pponūt sicut due tertiae. qm
qm mā est itra venas nō est pos-
sibile vt diuersificet illud i quo
accidit putredo. putredo ei ē p-
cedēs in toto. ¶ Et hec snia nō
est de illis q necessaria sūt pcul-
dubio apud me: qm putredo i ci-
pit pculdubio ex loco: de iñspar-
gis de iñ currūt iñdicia vehemē-
tie z interpolatiōis hz gradatio-
nem putridis pme: z hū eā nō
sūt ei mori. Nō ergo elōgat qn
accidit putredocūsit dñū ali-
q d incipēs in pte materie p cui
nō sit dominiū sequēdi aliud i-
mo aggregatur in eā vt incipiat
z vt sequat simul: quare erit ei
gradatio tpis qua experitur.
¶ Et species quidē cōpositiōis
febrū sunt tres: iñtrās: z coalter-
nata: et cōicās: z iñtrās est vt in-
grediat vna eaz sup alterā: et
coalternat vt i grediat p ostra-
dicationē ei: z cōicās est vt i ci-
piat cū ea. ¶ Et cū videris febrē
cōclusā: z est in ea rigor: z non
sudor: z fortasse accidit in rigo-
goub? pluribus sudor: vn? tūc
testifica compositionem in ea.
¶ Et similiter cū videris in cō-
clusa superfluitatem in frigore
extremizatuz et rigore sed pax
de ambobus: tūc fortasse est in
conclusa.

¶ De hemitriteo. Ca. 17.

Hemitriteus est febus ppo-
sita ex duab? febrib? qruz

vna est tertiana z altera ē fleg-
matica z sit in die vno paroxis-
mus tertiane z quotidiane sit.
Aut secundū semitam cōitatis
z inuentionis. Aut secundū ses-
mitam coalternatiōis z vicini-
tatis: Aut hū semitā introitus
Et de diuisionib? difficultior ad
cognoscendū est pma: deinde se-
cūda. ¶ Et qñq sunt febres due
continuae qñ due putredies sūt
intrinsece. ¶ Et qñq duē sūt pe-
riodice eradicitur qñ due pu-
tredines sunt extrinsece. z qñq
est continua colerica: qz ei? pu-
tredo est intrinseca et flegma-
tica est ecōtrario. et qñq est ecō-
trario. ¶ Et qdā ponant hemi-
triteū parūz febrē cōpositā que
sit ex tertiana extrinseca et fleg-
matica intrinseca. et illā q est p-
ter eā nominant nō purā. et nō
est illud de illis in quibus sup-
flua occupatio sit habenda.

¶ Et fortasse añce dens ad pu-
tredinē est colerica: z fortasse an-
tecedēs ad putredinē ē flegma-
tica: z fortasse veniunt simul.

¶ Et itez qñq ē materia faciēs
febrē flegmaticā magis dñans
z qñq est materia faciēs febrēz
colericā magis dominās: z quo-
cūq sit materia flegmatice po-
nit porissimos colerice lōgiores
z tardiores crisis. et materia co-
lerice pōit paroxismos flegma-
tice ecōuerso z fortasse extēdi-
tur hemitriteo longo tpe. s. vsq
ad. vii. mēses. et supra. z qñq sit
ex hemitriteo agritudo acuta
z qñq est hemitriteus de febrēz
b? magis interficientibus qñq
ducit ad ethicam et egritudi-
nes cronicas velerroneas z dif-
ficiles.

¶ De signis hemitritei. Ca. 18

Liber quartus. Sen. i. 6

M Agis ppter signorū ei⁹ et p̄mū eoz lz necessaria sint cōparia alia ēt sit spatiū h̄mōi feb̄is in vno duorū dierū lōgī⁹ spatio tertiane et magi q̄ta: de indefit in die alio leuiois p̄o: x̄ismi et paucior accētū. ¶ Et q̄h̄q̄ iterat i ea horripilatio ēm p̄m aliquoties p̄ illd̄q̄ accidit de pugna duarū materierū: aut introitū vni⁹ earū sup alteram. ¶ Et forasse accidit hec iteratio trib⁹ vicib⁹ aut q̄tuor z iā calefūt mēbra aliq̄ horripilationē fixa adhuc. Et ex ea q̄dē q̄ ē hemitriteus: corpus nō mūdificatū integrē. ¶ Et q̄h̄q̄ fūt p̄ncipiū ei⁹ z augmentū ipsi⁹ vehemētis cōmōtiōis: et p̄pe q̄n fuerit cōitatio: aut fuerit itroīt i h̄mōi horiatūc em fūt horripilatiōi redit⁹ et ē stat⁹ lōginqu⁹. Et cu⁹ existimat q̄ corp⁹ iā calefactū ē et feb̄is h̄z statū: nuenis horripilationē redeuntē. Et ista accētia sunt pp̄ pugna humorū. Et stat⁹ q̄dē huius egritudinis in horis particularib⁹ et vltibus est ante statū flegmaticē: z velocior statu ei⁹ et tardior statu colerice q̄m caliditas n̄ exp̄dit nisi cū labore z p̄pe i p̄mis. et sit for̄tis eius acuitas apud statum. ¶ Et si sit declinatio lōga propter illd̄q̄ accidit de statioib⁹ q̄s efficit reluctatio vni⁹ duarū materierū cū alia. et parū q̄dē tepescit cum sudore. ¶ Et in hac feb̄e diesterti⁹ d̄ diebus ei⁹ est s̄tis p̄mo: et quart⁹ secūdo. et q̄h̄q̄ cadit significatio super hemitriteū ex modis diuersis. Nā q̄h̄q̄ accidit ex cōsuetudinib⁹. z q̄h̄q̄ accidit ex accētib⁹ z casus cōsuetudinū est sicut si i corpore hoīs multiplicet colera: et

putredo ei⁹: deide vtaf delitū⁹ et dimittat exercitia: et vtaf ci⁹ bis d̄ sp̄eb⁹ regiminis generatibus flegma: aut multiplicetur i corpore hoīs flegma et putredo eius: deide exercitetur plurimū et vtaf eo q̄ generat coleram de specieb⁹ regiminis si fecerit. ne cessariū erasillō in eo itayt fiat adolescens post pueritiā et do: minū hūiditatis: aut fiat senex post iuuentutē et acuitatē cōpōnis. ¶ Et accētib⁹ nō sicut pul: sus et vna et p̄cessio ei⁹ q̄ p̄cedit ex vomitu et egestiōe et dispositionē digōnis et signa ei⁹ et dispositio sitis et dispositio tace: et dispositio horripilationis z rigoris et dispōnes horaz z p̄o: x̄ismoz. ¶ Pulsus aut sit i ea minous magnitudo et velocitatis et frequētie q̄ ille q̄ est in tertiana. et tūc earū sunt minores q̄ ille q̄ sunt in flegmatica. Urina nō est tarde digōnis. et vomit⁹ est p̄mixt⁹ ex colera et flegmate et egō est permixta ex colera et flegmate. ¶ De dispōne aut calefactionis et frigoris z sitis z horripilationis et horaz paroxis: moriā locuti sum⁹ q̄ oportuit. ¶ Et nō expectat statio sup do: minatē duoz humorū nisi p̄uicentē ex significatiōib⁹. ¶ Nā si d̄nat flegma sunt paroxis: mī lōgiores z horripilatio minor: z co: arctatio z p̄pue i pulsu fortior: z extremitates sunt velociores ad suscipiēdū frig⁹ i p̄ncipis egritudinis z tardioris mūdificatio nis a suo frigore et sit⁹ ē minor et vomit⁹ colere mior et vna vehemētiores albedis et cruditas z sudor mior z etas pueritia aut senect⁹ et p̄plexio corporis: significat eā. et sicut cōsuetudo z q̄

9 Tractatus quartus. 6 Fo. cclvi.

currūt cū ea. ¶ Et si dominatur colera sūt popisimi breuiores et extremitates velociores ad calesfactionē z sitis z vomit⁹ colere pl⁹ z sudor magis exhuberās: z fortasse decliat ad horripilatio nē q̄ ē sicut rigor: z sit ymnavehe mētius tincta z etas ē inuētus: z plerio corpis qñq̄ sūt eam: et sūt p̄suetudo z q̄ currūt cū ea. z qñ equant⁹ duo hūores frēntēs: tur sūgñōes et est horripilatio pura cōpleta non rigor: z nō perueniēs ad rigorē. ¶ Et qñ cōpositio est manifestior i piodica et p̄tinua quā plures hoim appropuāt noie hemitritei puri: z est p̄tinua ip̄a flegmatica ē rigor d̄ bilioz qm̄ materia extrinseca ē colerica: z nō est hūū ei ex pte flegmatis extrinseci cuz ea in eo qd̄ necessariū est de rigore s̄ est de bilioz. Et fortasse iterat⁹ in ea frigus z horripilatio ita vt faciat errare i statu sicut scis: z multiplicat⁹ i ea caliditas vīscer⁹ z vētris cū frigore extremitatū: z sit pulsus vehemētioris puritatis z raritatis. ¶ Si aut̄ p̄tinua ē ip̄a colerica: n̄ sit rigor: neq̄ magna horripilatio. z sit pulsus maior z velocior z angustia vehemētior. ¶ Et si pponunt⁹ due p̄tinue nō erit rigor oīno: z accidit tertiane cōtinuevt alleuet ante al leuationē flegmaticē: s̄ non re deat ante eius reditionem.

¶ De cura hemitritei. Cap. 19.

Necessariū ē i hemitriteo vt vehemētē hēas solitudi nē in eūando materiam s̄m spe cies euacuatiōis ex solutiōe vētris: z vomitu z puocatiōe: z iudatiōe plusq̄ vehemētia q̄ ē p̄ ex tictua. Et cū solutiuis op̄yzt cōueniat digō: nisi sint ex gñe q̄ le

nūt nāz z solūt z nō inderāt: si cut aq̄ lebleb cū gelenabi si fue rit illd̄ qd̄ supat flegma. z sicut tereniabin z siracost z ifusio ta maridi z sirup⁹ vio. si dñans fue rit colā. z sicut qd̄ pponit⁹ ex istis si fuerit duo hūores q̄si pares. z post apparitiōē digōnis si eua tio fiat hūous cū fortibus p̄trā sit. ¶ Et vomit⁹ op̄z vt sit iteruz s̄m hūore dñantez: aut ex aq̄ ra phani cum sirupo acetoso calo: aut sirupo aceroso cū aqua cala z puocatio op̄z vt fiat cū eis in q̄bus est eq̄litas. Et cū festinat⁹ i potādo decoctiōes añ digōē ti mef birsē vel sirfē. ¶ Medicīne hō inuatiue i via pueniente ad statū ad rectificādū materiā et maturādū sp̄az z succurrēdū no cumētis ei⁹. Et singularib⁹ ē ab sinthiū. ¶ Neq̄ post septimū z ap p̄itiōē digōis itayt sit romanū qd̄ ex ip̄o bonū est. Et cū tu festi nas cū eo mouet hūores et non eūat eos. Cūq̄ sumitur: facit ac cidere angustia z tristitia z nau seā: deīn reuertit⁹ sup eos cū sua calitate z ericcat eos cū sua sti pticitate facit eos pigros z gal. qd̄ dēz q̄ añ eū fuerūt curarūt eos cū aq̄ ordeī i q̄ ē h̄r⁹ pipis. z di xit qd̄ā p̄mox medicor⁹ q̄ sal. trāsgress⁹ ē in alienatiōe. z stetit vbi op̄z vt miret⁹ de eo. z non sci uit q̄ pip iflāmat febrēz aq̄ ordeī pigrē efficit māz. z iste qd̄ d̄i ctoz errauit errore q̄ non appro priat⁹ i hac it̄tione. Imo canon dat⁹ i adintorio nāe qñ p̄parat⁹ ad resistēdū h̄mōi materijs ē cū medicinis p̄positis ex ifridanti bus z calefactiōib⁹. vt discernat nā iter duas h̄tutes quare occu patur in frigidatiū cum febre et partibus cordis et calefactis

Liber quartus. Fen. j. 6

lum cū materia. Et q̄s est q̄ cu
ret hemitriteū absq̄ hoc? Et si
tura nō ē fortis ad discernendū
tūc nō pdest curatio q̄cunq̄ mō
fiat z errant i alijs modis in al
latiōe q̄z nō est necesse nos ince
dere via plōgatiū. Et iste qui
dē dīctor dixit q̄ opz vt admi
nistrent subtiliātia q̄bus nō est
fortis calefactio: sicut apūzane
tū. Et nō sciuit q̄ possibile est vt
piper infrigidetur minoriātiōe
sui adh vt frāgat ei⁹ calefactio:
zñ abbiētiē eius subtiliatio a
subtiliatiōe apū plurimi. Et sit
aqua ordeī adinuās ipm i faciē
do puenire x̄tutē ei⁹ z destruen
do supfluitatē ei⁹ z faciendo ca
dere materiā ad ip̄z vt alleniet
penetratio x̄tutis ei⁹ i eis. Am
pli⁹ mirabile fuit q̄ ip̄e posuit
Sak. de illis q̄ ignorāt q̄ pip in
flamat febrē: z noīat ipm de il
lis q̄ obliuiscunt ab hoc vbi in
dicat d̄ hoc. Cōposita d̄o de me
dicinis q̄b⁹ opz vt in hac hora
sūt sicut trocisci de absynthio: z
trocisci d̄ ros. Trocisci leues bo
ni ad hemitriteū. R. ros. radicū
liq̄ritie āboz. añ. 3. iij. terrentia
bi. 3. iij. spice succi absynthij spo
dij oiz añ. pōdus. 3. ij. fiāt ex eis
trocisci. Trocisci alij ad inflāma
tionē. R. ros. 3. vij. seminis aceto
se gummi oīm añ. 3. iij. amili
pōd⁹. 3. iij. berberis spodij seīs
portulace oīm añ pōd⁹. 3. ij. dra
gati croci spice reub. oiz. añ. 3. j.
cāphore pōdus tertie. 3. j. fiāt
trocisci. Et Trocisci alij boni ha
bētibus hāc febrē: z pprie qñ cō
querunt cū hoc de solutione vē
tris z tusti. R. spice aromaticē
x̄loales croci berberis et succi
ei⁹ oiz añ. 3. iij. reubarbari. 3. iij
spodij ros. cum capitibus suis

lace gummi tourefacti carabe
oiz añ. 3. v. seminis acetose toure
facti. 3. vij. crete romāe. 3. vij. fiāt
trocisci. Descriptio alia dōa.
R. ros. rubearum. 3. vij. berberis
gummi seminis acetose oīm
añ. 3. iij. spice eupatoriij spodij
amili semis portulace granorū
cucumeris oiz añ. pōdus. 3. ij. se
minis endiuie seminis cuscute
oiz añ. 3. i. 5. succi liq̄ritie. 3. i. lac
ce reubarbari āboz añ. 3. 5. ag
grent illa z fiāt trocisci. Pillu
le bone ad hāc egritudinē: oēs
cronicas z febres ledētes visce
ra z pprie qñ materia flegmati
ca ē magis vincēs. R. aloes ma
sticis myrabolanorū citrinorū
reubarbari succi eupatoriij suc
ci absynthij ros. rubearū oiz añ.
pres eq̄les croci ptē mediā fiāt
pillule cū aq̄ endiuie z sit dosis.
3. ij. cū sirupo acetoso. Descri
ptio bona pueniēs ppe vel post
digestionem. R. aloes masticis
succi absynthij ros. oiz eq̄l̄ cro
ci. 3. 5. informantur pillule cum
aqua endiuie z sit dosis. 3. ij. cū
sirupo acetoso.

De reciduatione. Ca. 20.
Reciduationo est deterior ras
dice z piliū qdē est vt in ea
nō sit inceptio ad curādū donec
māifestus sit modus egritudis
nam fm plurimum est seua.
Incipit Fen tertia de apati
bus et pustulis.
Tractatus primus de illis q̄
ex eis sunt calida z corrupta.
De sermone vniuersali de apo
stematibus. Caplm. j.

Am locuti sui
mus in lib. primo de
apatribus z speciebus
eorū: z curis ipor ser

Tractatus primus. fo. cclvij.

mone vli ad quē redire opz illū
q̄ vult audire qd nūc loquemur.
In hoc autem loco loquemur
de eis sermonem particularem.
¶ Dico q̄ oē ap̄a z pustula aut
ē calidū aut nō calidū: r̄ ap̄a cali
dū aut est a sanguie z qd currit
cursu ei⁹: aut a colera z qd cur
rit cursu ip̄i⁹. Et qd est sanguie
aut a sanguie laudabili aut s̄a
guie malo: z s̄a guis laudabilis
aut ē gross⁹ aut subtilis. ¶ Et fa
ctū qd ē a s̄a guie laudabili gros
so ē flegmō q̄ accipit carnē z cu
tē s̄it z ē cū pulsatiōe. ¶ Et subti
li flegmō q̄ accidit cutē solā z ē
spina z nō ē cū pulsatiōe. ¶ Et a
ho a sanguie grosso malo fiunt
spēs exituraz malaz. Nā si ei⁹
malitia vehemēs fiat z ip̄i⁹ adu
stio pueniet herisipilla z veniet
pustio z crusta: z deterior ea ē
ignis p̄sicus z a subtili malo ac
cidet flegmō q̄ declinat ad heri
sipillā cū malitiaz fraudulētia.
¶ Si aut fuerit subtilior erit he
risipilla flegmonides: z qn̄ fue
rit ei⁹ malitia maior erit herisi
pilla h̄is inflatiōes z vesicas et
cōbustionē z crustā. ¶ Colericū
aut aut ē colera subtili valde q̄
nō p̄tinet i eo qd sit magis itus
q̄ illd qd appet de cute z ē acu
ta et fit ex ea formica: aut abu
latina sola z ē subtilior: aut am
bulatina corrosiua z ē mala: aut
ex colera grossiore illa z ē mino
ris caliditatis: et p̄tinet magis
it⁹ q̄ p̄ma i cute z ē q̄ sit i ea fle
gma: et fit ex ea formica milia
ris et ē minor islāmatiōis et tar
dioris resolōis: et si fuerit mā
grosior et d̄terior accidet formi
ca corrosiua: et si p̄transierit in
grossitie inayfz ad subaz s̄a gui
nis et si fuerit mala accidet he

risipilla mala: et i oib⁹ illis mā
est subtilis q̄nis d̄inēficet p⁹
illd: z sit p̄p̄ subtilitatē suā q̄ ex
pellit eā nā p̄p̄a z nō retinet in
aliq̄ nisi i cute z qd app̄oximat
ei. Et qn̄ multiplicat mā ap̄atis
calidi z magis ap̄a tūc ē de sū
ma ap̄atū caumatū z mortifica
tū: z d̄ sūma p̄dictoz ē q̄ d̄i ba
rachie z iste ip̄es male z q̄ eis si
milenē multiplicant i āno pesti
lētie. ¶ Et de ap̄atib⁹ calidis il
la sūt mala q̄ nō excitant vel nō
puenit ad declinationē q̄ se
quūtur leuitas z de tumitio: ne
q̄ ad aggregationē materiei:
imo ad corruptionē mēbru: et nō
semp sit a magnitudie ap̄atis et
multitudie māei imo sit qn̄q̄ a
malignitate māei. ¶ Et scias q̄
ap̄ata parū sūt singlaria pura:
sz plura eoz sunt cōposita. ¶ Et
scias q̄ oē ap̄a i exteriorib⁹ cū q̄
nō ē pulsatio nō facit saniē: de in
trinsecis ho tam locuti sumus.

De flegmone. Cap. 1.

Iam sciisti flegmonē et si
gna ei⁹ ex calitate et inflā
matiōe et additiōe q̄ritatis et
intēsiōe et ip̄ulsiōe et pulsatiōe
si ē submersa vel q̄ ē p̄pinq̄ ar
terijs: et mēbru in q̄ est tale est
cut adueniūt nerui q̄b⁹ sentit nō
plus q̄ sensibilitas sicut sciisti
dispōnē ei⁹. ¶ Et q̄to pl⁹ fuerit
arterie maiores et magis gran
des erit pulsatio eius et ip̄i⁹ do
lor vehemēti⁹ et ei⁹ resolutio
aut ip̄ius collectio veloci⁹. Et
cū flegmon est in mēbro sensibi
li sequitur ip̄m dolor vehemens
qualit̄cūq̄ sit et comitatur ip̄syt
appareant vene illius membru
parue que erant occulte. ¶ Et
scias q̄ nomen flegmonis in lin
gua grecoz est absolutū sup oē

Liber quartus. Fen. iij.

qđ est inflāmatiō: deinde dī: de oī apāte calido: postea dī: de eo qđ est ex apāte calido cū pprietate predicta: et nō caret inflāmatiōe propter coarctationez sanguis et oppilationez meatuum. Et parū quidē cōtingit vt flegmon sit simplex: sed sē plurimum ei associat herisipilla aut durities aut neruositās: et h3 causas de qbus sūt aīcedentes corpe ex repletioe aut malitia hūoz cū debilitate mēbrū recipiēz l3 nō sit repletio neq; malitia hūoz. Et de eis sunt pmitiue sicut pūssio aut icissio aut fractura aut dislocatio aut vlcera q multiplicanē i mēbro qre declinat ad ip3 mā pp dolorē et debilitatē: et fortasse declinat ad ipm materie et retinent i vīs q sūt debiliores sicut accidūt cū vlcēibz et scabie apāta i locis vacuis. Et augmētū qđ ē ei? declarā additiōe magnitudinis et tēsiōis: et stat? ipius p finē eius: et illic aggregatur mā si bz aggregari: et declinatio icipit tēdere ad lenitatē et debilitatē: et mala ē q nō tēdit ad declinationē: neq; aggregat sanitē: et huiusmodi qđ pducit ad mortē mēbrū putrefacit ipm. Et multoties quidē fit illd ppter magnitudinē apostematis et multitudinē materie ipius: multoties fit illud cā malignitatis materie si apostema fuerit paruum. Et tu qđ scis illud qđ rarificat qm pulsatio icipit in itēsiōnē inflāmatiōis incipit in sedationē et scis illd qđ aggregat p additionē pulsatiōis et caliditatis et fixationē vtriusq. Et scis illd qđ putrefit ppter digōnis diffcultatē et tenebrositatē et vehemētā tēsiōis. Et scis qđ bz

nō submergit naturā mā non puenit ex ea apā et respirat per ignē eius qđ appet exteri. Et scias q qñ vicinānt pusule demenulati indicāt demenul malignum. Et oportet vt in potu tribuatur habēti apostemata interiora aqua endiuie et aq solatri cū medulla cassie fistule.

De cura flegmonis. Cap. 3.

Cum accidit flegmō a cā pmitiua nō deest qñ aut cā pūssio et ei? vestigiū inueniat mūdificationē corpis aut repletionē. Qđ si obuiet mūdificationi nō ē necessariū nisi curatio apatis inq̄tū est apā: et curatio apatis inq̄tū apostema ē extractio materie extranee q facit accidere apā: et illd sit p mollificatione et resolutione leuia sicut empl3 de farina tritici cocta cū aq et oleo: et qñq; excusat scarificatione labore et pprie qñ apā est multe materie. Cū aut inuenis corpis repletionē tūc opz vt nō tangas apā cū mollificationis qm attrahet ad ipm supra resoluat ab eo: imo opz vt eūcēt mā pflōmā et fortasse indiget solutiōe vētris: et cū feceris illud admistra mollificationē. Et ei? qđ curatio est prima curatiō eius cuius cā primitiua inuenit mūdificationē corpis: et differt ab ea i hoc q nō indiget curatione cū repulsionē p̄tima in pncipio sicut indiget illa imo min? illa. Cum aut cā est aīcedēs ad pmitiua tūc opz vt incipias cū eūone et cōple et qđ meret ex flōmia et ex solone ventris si indiget ea: et necessitas qđ ē ei? ē aut qm corp? est mūdū: aut qm egritudo ē magna: qre necessaria ē euacuatio et minoratio materie

Tractatus .i. 6 fo.ccxlvij.

et attractio ad suum. ¶ Et lz corp⁹ nō sit mltaz supfluitatuz tñ in mēbro qñq; aduenit qđ ip suz debilitat qre attrahunt ad ipsuz materie corporis: lz non tñt materie supfluitatis. ¶ Et opz vt obserues pditiōes pdi: cras i hoc ex etate z tpe z rēgio ne z alijs. ¶ Et icipe cū repcul sius nisi i locis q pditiōauim⁹ in libro pto. Deinde oppone augmēto cū itromissioe molli: ficatiūoz z hūectatiū cū refre: natinis et qđū procedit in au: gmēto pcedas i additiōe mol: lificatiūoz paulati: z apđ finē et statū z vltimitatē magnitu: dinis et additionē sue vltimi: tatis facyincere molli: ficātia: z fac ea pura z ericcātia sūt q sa: nāt i fine: verū humectantia et molli: ficātia sūt ad dilatādos poros et ad sedādū dolorē. Et ericcatiū est illđ qđ sanat z p: hibet remanere aliqd qđ fiat sanies. ¶ Si aut nō sanat inte: gre et dimittit aliqd nō reliqt nisi rē modicā: quā r soluit illđ in q ē acuitas. ¶ Et qñq; acci: dit ex refrenatiōe vehementia: doloris pp suffocationē mate: riei z soliditatē mēbru. et qñq; accidit ex ea reditus materiei ad mēbra pncipalia: et qñq; ac: cidit vt iduret āpa: z accidit qñ q; vt icipiat mēbrū tēdere ad p: iditatē et nigredinē ppe qñ medical cū eis i fine rei z ppe statū. ¶ Et scias q; vehemētia: doloris facit te indigere medici: nis molli: ficātibz absq; attra: ctioe et fortasse erit cū eis ifri: datio nō phibēs molli: ficatiōez. ¶ Ex rēditu hō materiei ad mē: bra pncipalia securat eūatio nisi qñ illđ qđ puenit ex eis est

sem semitā expulsiōis ex eis: et sūt mēbra recipiētia ab eis sic eūatio illoz: illic em nō est via ad repellēdū z expellēdū penit⁹: z nos iā pificauim⁹ ista i loco suo. ¶ Et cū timevt dcl: net ad duritiē admistra molli: ficātia i qđ⁹ est calefactio z hu: mectatio cū fortitudine. Medi: cine āt repculsiue sūt q sūt me: die sicut succi herbarū fridarū qđ mltoties dixim⁹ i locq; alijs sic succ⁹ portulace et cucurbite et ēdiuie z virge pastoris z alia rū z succ⁹ solatri ppue z corpa eoz p: trita pparata ad ēplm z succ⁹ psiliū ēt z ceratū cū aq; fri: da: z fouasse excusat laborē in eo spōgia ifusa i aceto z aq; fri: da: z chechengi ē fortis i pnci: pio z filr cortices gnatorū z sp: uua z sauich decoctū valde et ppue euz aceto mixto aut su: mach: et tñb est bonū itez: et si idiget fortiore illo adda in eis sandalū et acanā et memi: the z faufel z iulqamū albū: et herba q noiatur herba āpatū ē i pncipio valde bōa. et qñq; iuuat ei⁹ desiccatio et stiptici: tas cū croco: z hūectatio i pnci: pio ē tiorosa. qñ cadit supflui: tas i ifridatiōe fortasse pducit ad corruptionē mēbru et corru: ptionē hūoiz pstricti i āpate: et tendit āpa ad viriditatē et nī gredinē. Si ergo timueris ali: qđ de hoc tunc emplastra locū eū farina ordei et volubili z in quo est molli: ficatio. Si hō ap: paret aliqd de hoc tunc scarifi: ca locū et excozia ipm et nō ex: pectes collectionē neq; matu: rationē: et illud qđ vides illud qđ effusum est plurimuz valde et fortasse moritur mēbrum: et

scalpellatiōis alia ē magis ap-
parēs et alia magis profunda: et
illō ē h̄z locū ap̄arē et dispōnēz
mēbrū: et cū scalpellaueris tūc
embroca cū aq̄ maris et reliq̄s
aq̄s salis: et ēplāstra cū eo i q̄
ē mollificatio: et si n̄ idiges ra-
tificatiōe et ēbrocatiōe sis cō-
tēt⁹ mollificatiuis. ¶ Et scias
q̄ administratio eoz q̄ fortit res-
pētūt in p̄mis et eoz q̄ fortit
resolūt i fine ē mala caue er-
go q̄rū potes. Infrigidatio ei
vehēmēs pducit ad illō qd sci-
m̄st: et aq̄ frida s̄tr ē d̄ illis q̄
opz cauere nisi i eis q̄ sūt sicut
herispila: et i resolūtiōe vehē-
mētī accidit dolor. si q̄ volueris
regere i p̄cipio cū sedatione
dolous nō apporries eis aquā
calidā et olea mollificantia et
ēplāstra scā ex h̄mōi medicis:
ip̄a em̄ vehēmētē sunt. Quia ei
qd est necessariū de phibitiōe
effusiōis. ¶ Et redeas ad bolū
armenū solutū in aq̄ frida aut
cū oleo ro. et meli⁹ oleū ro. est
illō qd ē ex rosīs et oleo: i oleo
q̄ppe ē r̄solūtiō qdā aut lētes d̄
coctas cū rosīs: aut merdasen-
gi cū oleo ro. si d̄o ista n̄ valēt
et q̄ eoz cursu currūt: administra
volūbile: qm̄ ip̄a ē vehēmētis in
uamētī i p̄cipio et statu: et al-
siregi et albasce et apū z albe-
darūgi s̄tr. ¶ Et m̄tories qdē
sedat dolorē vinū dulce m̄xtū
cū oleo ro. imo q̄gelatū vne et
paz cere sup lanā aut lana yso-
pi i frigidata i estate tepefacta
i hyeme aut spōgia i fusa i vino
stiptico aut aceto aut aq̄ frida
et croc⁹ i gredit i sedatiōe dolo-
ris. ¶ Cū q̄ vides iceptōez ap̄a-
tis icedere itinere egiture tūc
dimitte i fridationē et icede in

viā ei⁹ qd maturat z apit. Cūz
āt ap̄a puenit ad statū tūc ne-
cessaria s̄t quā s̄t anetū z camo-
milla et maluanisc⁹ et semē li-
ni et filia imo ēplāstra q̄ noian-
tur basilicō et q̄ noianf diaq̄lō
Et ēplz d̄ colcotar ericcat abs-
q̄ dolore: et pp̄ illō ē ei⁹ admi-
stratio icōueniēs cū sit i fāmā-
tio flegmōis: et ē pueniēs qm̄ n̄
timet aggregatio. ¶ Et meli⁹
ē vt ponas sup ip̄az desup lanā
i fusa i vino stiptico. ¶ Et caro
min⁹ idiget ericcatiōe q̄ ner-
uus: qm̄ neru⁹ nō redit ad suā
p̄p̄onē cū ericcatiōe pua: et ca-
ro m̄ionis ericcatiōis ē q̄ pau-
ciores h̄z arterias. et m̄tories
qdē cadit necessitas scalpellā-
di aū maturatiōe. z m̄tories
ingeniat in attrahēdo ap̄a ex
mēbro nobili ad ignobile caz
attractus: deī curaē et apit.
¶ Et d̄ ap̄atib⁹ calid⁹ q̄ indiget
saniositate ēplāstres caput ei⁹
cū psilio et cū extinctiuis i cir-
cūtu ei⁹ et liniaē ex epithima-
tib⁹ et emplastris cū pēna qm̄
digni ledunt ipsum.

De herispila et speciebus eius. Cap. 4.

Am sciuisti cās herispile
et spēs ei⁹ in libro p̄io: et
ille ex q̄b⁹ discernit ex flegmōe
sūt: qm̄ herispila magis appa-
rētē h̄z rubedinē et puriōe: et
ex flegmōe appet rubedo ad ni-
gredinē d̄clius aut viriditatē
et plurimū colorē ei⁹ ē occultū
i pfūdo. ¶ Et rubedo herispilā
le d̄struit p tactū statī et albet
ei⁹ loc⁹ cā subtilitatē materies
rubez aut separatiōis ei⁹: deide
redit velocit et nō s̄tr ē rube-
do flegmōis: et vides i rubedi-
ne herispile colorē croci z citri-
nitatem

nitatē z nō vides illō i rubedie
flōnis. ¶ Et apā herispile non
fit nisi i eo qđ appet de cute et
flegmō pfundat i carne etiam.
¶ Et herispila ē pura: z nō ē ita
flegmō z puenit qñq ex calate
herispile ad h̄ vt pburat cutē.
¶ Et ei⁹ virulētia vesicat z mi
norat illō i flōne. z pura nō im
pellit penit⁹ z flegmō ipellit: z
quāto pl⁹ multiplicat additio
sanguinis sup colericū est ipul
sio magis apparat et dolor et
pulsatio vehemētiore. z herisi
pila attrahit febrē vehemētī⁹
qđ flegmō: z qñq pseqt ex casti
tate herispile vt pburat cutē:
qre alterat illō qđ noiat herisi
pila: z nō ē ita flegmō: nō ē qđ istā
matio herispile minor infāma
tiōe flōnis: imo plus: vey tēssio
flōn⁹ z dolor ei⁹ ē pp tēssionē: et
qñq sit maior: q pp dolor heri
spile ē mior. ¶ Et vbi pl⁹ acci
dit herispila accidit i facie et
icēpit a leprore nasiz augmētā
apā z expādit i facie tota. z qñ
accidit herispila a fractura os
sis sub cute tūc illō ē malū z tu
qđ ē tā cognouisti diuersitatē i
ter herispilā z flōnē i loco alio
ab isto. De cura herispile. c. 5
Opz vt euacues corp⁹ ab ea
cū solutino colerez: si idi
get flōmia flōma etiā. ¶ Et flō
mia qđ ē nō multū pfert nisi qñ
materia est inter duas cutes. si
āt pfūda fuerit tūc ei⁹ iuuamē
tū minorat z fortasse attrahit.
¶ Et si idiguer⁹ reiterationē so
lutiois vētris post flōmā fac il
lud h̄z q calefit ex duab⁹ mate
rijs. Deū pmuta te ad ifrigi
dādū eā cū ifridatiōis fortis
scit⁹ i ca. flōnis: cū effusioe aq
fride: et fac illud donec alteret

color. Pura em̄ dstruit cū alte
ratioe color⁹ z diminutiōe ipsi⁹
et ad vltimū ifridatio i herisi
pila ē magis necessaria: qm̄ flā
ma z dolor infāmat⁹ i ea est
pi⁹ et enō i flōne ē magis neces
saria: qm̄ materia i ea ē magis
inobediēs z grossior: opzvt sit
ifridatio ei⁹ in principio fortis
stipticitat⁹ ad hoc vt fortis au
gmētet ei⁹ stipticitas sup ipsi⁹
frig⁹. ¶ Circa statū hō sit ipsi⁹
frig⁹ vehemētī⁹ stipticitate ei⁹
¶ Et caue cū hoc ne redire fa
ciam materiā ad mēbrū itrifecū
aut ad mēbrū nobile. ¶ Et ca
ne itez ne dñigret mēbrum et
fuscū fiat z icēpiat ire i viā cor
ruptōis: z cū appet aliqd de h̄
icēde i hūi vie stipticitat⁹ z i
fridatiōis. z si fuerit herispila
sup cutē curet ex scouia plumbi
cū vīo pōtico bullitio cū solijs
sicle bullite cū vino: z curet cū
eo i qđ ē rsolutio z ericatio for
tis cū ifri dardō: z illō ē sic. sumat
laneveter⁹ aduste nō lote pōd⁹
3. xij. z. 5. carbōis cortice arbo
ris pini tātū dē cere. 3. xx. scone
plūbi. 3. xj. sepi capini veteris
abluti cū aq. 3. xv. olei myrtini.
3. v. et itez leui⁹ illo ēplm fiat
ex scouia plūbi cū succo ruthe
et oleo ros. et cera.
¶ De formica miliarī. Cap. 6.
Formica ē pustula aut pu
stule q egrediunt⁹ z faciūt
accider apā purū z ābulat⁹ for
tasse vlcera: z fortasse resoluūt
z tu iā sciuisti cāz cuiusqz illor
¶ Et color qđ ē formice ad citri
nitatē ē declinis: et ē infāmata
cū sōstātia hūculi z rotūda. et
fm̄ plm̄ h̄z radicē latā nisi qđ
spēs ei⁹ acruhan rod. z ē radicē
parue q si sit pēdēs. ¶ Et sent i
Articella.

Liber quartus. Fen. liij. 46

ol formica sic pūctura formice
 ⁊ ad sumū oē apā i cute ābula
 rinū qđ latitudinē h̄z ē formi
 caveꝝ alia ē miliar⁹ ⁊ alia ē cor
 rosiva h̄z qđ sciūstī. ⁊ qñ sityle⁹
 ⁊ putreht: ap p̄p̄at noie putridi
De cura formice et que eius
curſu currunt.

Cap. 7.

Um nō icipis i ea cū eūdo:
 ne hūorū h̄z q opz imō me
 dicaris vlc⁹ cū eo qđ sanat: re
 dit ex alio loco qđ nocumēto ⁊
 ex loco ipō ⁊ nō cessat hūor fa
 cere corrosione post corrosione
Et aq qđē casei cū scamonea
inuatiua est in euōne materiei
formice ⁊ ei siliū. **Uia** āt fm
 quā curat formica ēvt q ex ipā
 est corrosiva alienet ab hūecta
 tiōe quā iā admistrasti i herisi
 pila: hūectatio ei nē pueniēs vlc
 erib⁹. **Et admistra i pūcipūs**
ei⁹ post sic lacinā ⁊ nenufar et
sempuina ⁊ volubile ⁊ potula
cā. **Et si fuerit necessariū tūc**
qđ sit sic iolatū ⁊ ppe sicū tri
tū: ipō em ē exicatio: ⁊ sic ar
noglossaz rub⁹ ⁊ lēz post ipaz
sauch ordeī ⁊ cortices grana
toꝝ ⁊ rami vit⁹. ⁊ cū timēt sup
eā corrosio et vlcera admistra
cū istī: i fridatiū: aliqd mellis ⁊
siliū: aut farinā thur⁹ cū aceto
⁊ aq q currit ex ligno vit⁹ hūi
do cū adurif: ⁊ sterc⁹ ouinū cū
aceto et sterc⁹ vacinū cū aceto
cū g corrosio ⁊ vlceraatio apper
tūc admistra troiscos ādara
carō cū vīo sūptico āt aceto cō
mīto āt succo cucumer⁹ asini
ni: ⁊ sal ⁊ sel h̄yrciz ruthā cū ni
tro ⁊ pip ⁊ nitrū cū vīa pueri.
⁊ gal. qđē dixit eē pueniēs vlc
ma: aliqd sic ēbuba ⁊ ex extre
mitate pēne āt alteri⁹ rei cui⁹
extremitas sit acuta t̄p possibi

le sit dglutī formicā: dñ pene
 tret i circuitu ei⁹ vīq ad p̄fūdū
 cū acuitate sua: deñ eradiceñt
 cū ea formice cū radice sua. **Al**
loꝝ āt formice qđ sit sic pueri des
truūt sitromittāt i balneū: ⁊
nocer eis aer balnei: deñ egre
diāt velocitē liniāt cū oleo ro.
⁊ aq ro. De cura miliar⁹. ca. 8

Miliar⁹ sitat formice i curō
 ne: vey meli⁹ ē i solone ei⁹
 vt sit i ei⁹ chartatico h̄r ei⁹ qđ
 ē sic turbith cū eo qđ soluit co
 lerā: et sic ē ibi ex epithimo est
 meli⁹ qm necesse est illic esse ex
 melia: stāte q admiscet colere.
Deñ sumāt galle ⁊ fruct⁹ ta
marisciz cortices gnatōꝝ ⁊ bo
lū armenū ⁊ aggregēt oia illa
i aceto ⁊ aq ro. cū tali qñtitate
ne mordicet ⁊ lūiant deup cū
pēna. ⁊ lac dulce ē vehemēt pue
niēs curatiōi hui⁹ egritudis.
⁊ qñ p̄rāst pūcipiū opz tē vt
curet cū eis q sūt sic caput pi
scis salū adustū cū vīo pōtico
⁊ forti⁹ illo: qñ necessaria ē exic
catio vltia ē vt sumāt folia al
bedarūgiz ponat i eis calcad⁹
et admistrent. Et forti⁹ h̄ est
vt sumant flos eris et iulfur ci
trinū adustū: et fiat ex eis lūi
mētū cū vīo aut aq ligni vitis
q manat fm cōbustione suam.

De pruna et igne plico. C. 9.

Ec duo noia forasse abso
 lūta sūt sup oēz pustulā cor
 rosivā veficātē adurētē faciētē
 accidet escarā qle facit accide
 re p̄bustio ⁊ cauterium. ⁊ qñq
 absoluit nomē ignis p̄fici de il
 lis sup qđ ē illic pustula de ge
 nere formice cōstina adurens
 veficās i q est aliqd ābulans ⁊
 humiditas ē colerice materiei
 pauce nigredis: pauce putre

Tractatus .j. 6 50.ccl.

factionis: est cū pustulis plurimis alterat: qñ sit illic hūor et feto: plarie ebullitiōis et eleuatiōes. Et absolutū nomen puine sup illō qđ denigrat locū et facit mēbrū hīs colorē carbois absqz hūiditate: et plarie nigredinis submersa: et eminētia ei⁹ ē pue ītūtat⁹ lupinalis: et fortasse non erit illic pustula oīno: imo icipit i pms puina: et totū illō icipit cum puritu sic scarificatiōis. Ampli⁹ qñqz ueficat igni pñc⁹ aut puina et currit ex ea aliqd sic currit a cauterizato cū pñstide et ē loc⁹ cinerit⁹ color⁹ niger: et qñqz ē plūbe⁹: et īstatio uehemēs q̄ circū dat absqz rubedine pñficata imo cū dclinatiōe ad nigredinē et illud qđ appropriat⁹ note puine est nigre radici ignee et ē eis splēdor puine: et igni pñc⁹ eis abob⁹ est velocius apparitiōnis et mor⁹ et puina et tardior et pfūdior: et qñ mā ei⁹ ē mā pustule et petigū: et ē acutior ī igne pñcō. Et qđ ex eis accidit in carne ē velocius resolutiōis: et qđ ex eis accidit nervis ē fxi⁹ et tardius resolutiōis et vñqđqz ambop⁹ ē d colera citria adurete pmuta melācolie: et pp illud accidit ex eis abob⁹ ascaria nigrā et qñ sit ignis pñc⁹ uehemēt⁹ coleric⁹ et puina uehemēt⁹ melācolica. Et tibi qđ ē inest vt nomines vñqđqz abobū cū ītūtiōe q̄ aggregat abo puina: deide diuidas: et sūt iest tibi vt nomies ea abo ignē pñcū pp illā eadē ītūtiōe: deide diuidas et iest tibi vt des vñcūqz ītūtiōi nomē et iā fecerūt totū illō: et nō est pluria differētia in eo. Et qñqz sunt cū formice spe-

cieb⁹ et miliaris male febres. uehementis caliditatis pñciose et qñqz accidūt ista cā pestilētie Et īstatiōes simulant flegmoni et tendūt ad nigredinē ī pñcipio rei et propue in etate sua.

De curatione puine et ignis perfici. Cap. 10.

Necessaria ē sñmia vt eūet sanguis coleric⁹ et qñ egritudo ē timorosa tūc necessariū est ipam appropriare sincopiet fortasse est necesse et ppue i pma facere scalpellatiōē pñm dā vt egrediat⁹ sanguis malus cōstrict⁹ i ea qđ est in natura veneni et nō fiat illō qñ materia ē declinūs ad colerā. Cura autē localis necessaria ē vt sit sic cura herisipile. Vt nō opz vt sit liminētū uehemētis ītūtiōnis sicut i herisipila qñ mā ad grossitiōē est declinūs: et qñ ipa est taliter q̄ non tolerat vt redeat paruz ex ea ad interiora: qñ mā ē venenosa. Et nō lz vt administrent⁹ ea q̄ lūt uehemētis stūpticitatis itex: nā illa materia est tarde resolutiōis. Et nō lz vt administrent⁹ resolutiua neqz ī pñcipio rei cū apparet neqz apđ qerē īstatiōis qñ addit in q̄tate materiei: imo opz vt administres medicinas ericcatinas i qđ⁹ est īstūgida tio et resolutio quedā cū expulsiōe sicut ēplastrū qđ sit de arnoglossa et gallis et lentib⁹ et pane plurimi furfur⁹. nā hmoi panis subtilior est in substantia sua. Et ēplastrū istis similia de illis q̄ scripta sūt in antidotario. et iterū galle cū aceto vñ: ni et lumē cū aceto vini. Et d medicā bōis i hac hora post ipaz ē vt sumant granata ace-

Lib. quartus. Sen. liij. 6

tofa: z scindant et decoquant cū
aceto donec leniant: deñ terā-
tur: z ponant sup pānū z admi-
nistrent: ipsuz em cōueniēs est i
oi hōra et eradicat hāc egritu-
dinē in principio et statu. ¶ Et
qñq cadit i medicis hñi⁹ apā-
tis nup recēs et folia ei⁹ cū sa-
nich z vna passa et sic⁹ cū vino
et oleo papaueris nigri et me-
li⁹ ē vt ex oib⁹ fiat ēplm. ¶ Et d
medicinis cōueniētib⁹ i pluri-
bus hōis sunt opiu z acatia z
dragagātū silt z cortices gna-
torū d vnoqz āqz sumat pōd⁹. 3.
j. floriz eris. 3. j. semē iusqam al-
bi z hñmōi medicie nō ponūt ni-
sī sup illd qd n ē vlceraatū. ¶ In
illo hō qd de eo ē vlceraatū ē ne-
cessariū illd qd fortit⁹ ericet sic-
cut medicamē ādarō z farasio
z trocisci ranudros et medica-
mē d keisin cū vino dulci et cū
rob et aliq q dicta sūt i curatiōe
herisipile vlceraatū: et formice
miliar⁹. et opz vt ēplastreñt de
sup ēplastra i die bis et i nocte
semel aut bis: et nō admistres
ericcatina quātū potes: qm ip-
sa addūt i malitia egritudis.
¶ Et opz vt tu subuenias ei qd
p̄tinet locū z loca adustiois cū
boloar. z aceto et aq z reliqs q
isridāt et repcutiūt: et id qd ē
ppiqui⁹ illo ē lana yfopi ifusa
i vino. ¶ Cū q̄ defuit inflāmati-
o et remanēt vlcera cureñt cū eis
q sunt sicut ēplastra de merda
fengi et emplastra diabuticia-
riō: et cū reliqs medicinis vlc-
rū corroderib⁹ p̄dictis i ārido-
tario. ¶ Et nup antiq vinctuosa
est cōueniens igni persico in
hac hōra.

¶ De vesicis et inflatio-
nibus. Cap. ii.

Inflatiōes accidunt hz duos
modos: quoz vn⁹ ē pp aq̄fi-
tatē q̄ expellit et ebullitoe i hu-
morib⁹ cū q̄ eleuat materia subi-
to ad illd q̄ est sub cute et inae-
nit cutē spissiorē q̄ illd qd ē sub
ea quare nō penetrat in eā imo
remanet inflatio aquosa. ¶ Et se-
cūdus est vt sit loco aquositat⁹
sanguis: quare sit pus de sub⁹
¶ De cura inflatiōum. Ca. 12.

Muris cū flebothomia z simi-
lib⁹ ē hz qd sciuiti: z administre-
tur regimē et cibis km mōdūz
qui est dictus. ¶ Et ponatur su-
per eas in primis cūz apparent
q̄ sit sicut lentes coctē cū aqua
z sicut cortices granatorūz aut
cortices ramorum eorum deco-
cti cum aqua totum illud ponā-
tur secundūz qd scis in loco suo
post decoctionē et lenitatē tepi-
dum. ¶ Si aut exierint vesice z
volueris ipsaz curatiōnē qm il-
leq̄ sunt in grossiore cute dolē-
oz vt apian⁹ cū acubus z currat
q̄ in eis est: z q̄ de eis sunt subti-
les apian⁹ p se. ¶ Et nō oz vt tar-
def: imo aperiātur etiāz exp̄ma-
tur q̄ est in eis cū facilitate pan-
latim. Deinde si euacuant: aut
vt sanent: aut vt vlcereñt. et si vlc-
cerant: cureñt cum emplastris q̄
fiūt de cerusa z q̄ fiūt de merda
fengi z silib⁹: et ppue qñ cadit
in eis sicut yreos: z ēplastris he-
risipile qñ ābulat et corodit.
z formice z liqs qd dixim⁹. ¶ De
dicamē cōpositū etiam. R. mer-
dasengi lib. j. oli veteris lib. j. z
s. arsenici lib. s. decoquant mer-
dasengi cū oleo donec nō adhe-
reat. deide fūdat sup ipz arseni-
cū. et ite p̄ medicamētū pueniēs
ei q̄ ipis accidit sup testiculos

Tractatus primus. 66. fo. ccli

z labia et eis filia z ad vltimūz
supra mēbra: q̄ vehemēter idi-
get ericatioe. R. colcotar z cal-
cadia. a. deyno q̄z foliorū rose.
z. terzē cū aq̄ z admistrē. ¶ Et
sitr sim^o caput^o cū melle. ¶ Et
cū cadūt escare z carnes corru-
pte zappet caro sana tunc cure-
tur cura vulnez planoz. z cade-
re q̄dē faciūt escaras z carnem
malā medicine note. z in alexā-
dria faciūt eas cadere cū herba
noīata serenicis: z iterū tarbe-
hasis: zoleū de albacuē ē bonū
ad deliciēdū eas. ¶ Et ad vlti-
mū admistratio cal^o escare et
curatiōis residui cū curatione
vulnez sanoz ē pueniēs valde.
¶ Medicamē bonū ē pthāti q̄z
q̄d q̄dā modernoz cesserūt. R.
fencocolle z aloes zolibāz ceru-
se ziniar oīz eq̄z z quātū etotū
de bolo armeno z fiat ex eis for-
me similes auellanis: fumanz
dissoluant^o cū aceto z aq̄ zliniāz
cū eis loc^o ponēdo epithima su-
p epithimadonec accidat i eo
ctio vehemēs z fiat escara: z tūc
aut cadet per se si fuerit sub ea
hūiditas: aut ē necessariū vt ra-
das eā z facias ipaz cadere z n̄
cesses facere illud donec cadat
totū. ¶ De escare. Ca. 13.

Escere ē pustula pua lata si-
cut vesice z ad aliquā mē-
tēdēs rubedinē z pruritū faciēs
z angustiam eueniēs subito sz
plurimū: et accidit q̄nqz vt cur-
rat ab ea hūiditas: et fortasse ē
fanguinea: et sz plurimū sit ve-
hemēs in nocte z eius angustia
fit in ea vehemētor et ei^o tristi-
tia. et cā est ei^o vapor calid^o ele-
nat^o i coepe subito aut a sāgni-
ne colerico aut a flegmate ban-
rachio. ¶ Et sanguinea q̄dē est

vehemētoris rubedinis et cal-
ditatis et vehemētoris et velo-
cioris apparitionis: et flegmati-
ca est minor in oībus illis et ve-
hementia flegmaticē in nocte
plūsqz vehementia sāguinee.
¶ Et cū essere in adit locū splū-
tūc si fiat flobor homia timef
febris tertiā. Et opz vt fiat flo-
bor homia īspatio q̄d est inter
illud et inter statum.

¶ De cura escere. Ca. 14.

Sanguis fuerit vincā tūc
Soporabit vt in pms pue-
nat ad flobor homia: de idē se
q̄nter adhibeat solutū colere
si tolerauerit vt q̄d si essent sit
de duab^o partib^o myrabolāoz
z pteyna hie. cur^o potiosit. 3. iij.
in sirupo acetoso: et seda eā cū
eis q̄ sunt sicut tamaridi et aq̄
duoz granatorū cū corticibus
suz. Aut aq̄ granati acetosi cū
cortice suo et ifusio echuisomilo-
rū: et aq̄ lactis acetosi et troci-
sci de spodiocāphorati cū aqua
granatorū. et dare i potu aquā
calidā i die multones ē ex eis
q̄ pferūt ei z linre nāz habētis
eā. ¶ Et de eis q̄ sedant eaz est
ifusio sumach colata de q̄ sumā-
tur. 3. iij. ¶ Et ex cibis tabsil. et
acetū cū oleo d amigdalīs et si
samio zoleo cū aq̄ne acerbe et
lacte acetoso. ¶ Si aut hūiditas
rit barauch^o euacuet corp^o cū
myrabolanis et cū turbith d q̄
sit quātū ē medietas myrabola-
noz: et sit potio e^o 3. iij. ¶ Et d
tur īfirmo de nucce cupressi hūi-
da. vi. j. cū aloes. 3. j. ¶ Et suat
croc^o hortulan^o. terat et cōcu-
tiat cū aceto et fumanz in potu
¶ Aut det i potu aq̄ magre aut
aq̄: cei noui. ¶ Et ad flegmati-
cā sumāt cubebe. 3. j. cū trib^o. 3.

¶ f iij

Liber quartus. Fen prima. 6

succari et pōdere. 3. iij. seminus
agnicasti in lacte dulci. Et de
eo qđ est exptum z cōuenit in oi
spē est illū calamētū. 3. ij. spodij
3. ij. rof. rubeaz. 3. 5. cāphore ki
rat. 1. detur in potu cū aqua gra
nati acetosi: aut sumatur in po
tu sania cum est ieiunus.

De estriomeno z dñia inter cā
crenas z aschachilos. Cap. 15.

Sermo de his reb⁹ est ppor
tionalis qđāmo fmonī de
reb⁹ quaz rememoratio pcessit.

Uico qđ mēbro accidit corru
ptio et putrefactio pp cām cor
rūptē ppterionē ei⁹ et spm atā
lē qđ ē i ipso. Aut pp aliū phibēs
peruenire ad ipm: aut pp aliqđ
gregās vitāsqz itētiōes sicut
venena calida z frida et ea qđ cū
sua substantia sunt zia spiritui
aiāli: et sicut apā et pustule z vl
cera mala ambulatiua veneno
se substantie. z ea in qbus errat
sicut errat in effundēdo oleū in
vicerib⁹ pfundis quare putre
fit caro: et cū infridatione vehe
mētī sup apāta calida: qre corru
pit pplerio qđ est in ipso. Prohi
bēs āt cū puenire ad ipz aut ag
gregās vitāsqz itētiōē: phibēs
qđ ē oppilatio: z illa oppilatio
aut est acchralis pmutiua sicut
pstrictio qūdā morboz in radi
ce sua fortis. Nā illa qñ persene
rat corripit membrū pp retēti
ōē spūs aiālis ab eo: aut retēti
ōē virtutis spāse sup spm aiālē
qđ ē i ipso qđ expādit ex cordezata
qre corripit cōpō ei⁹. et mouit.
Et qñqz sit ppter oppilationē
co: palē sicut apā calidū malum
firū magnūgrosse materie oppi
lās meat⁹ z introitū anhelitū qđ
idiger spūs aiālis z hoc cū h qđ
retinet et corripit pplonē. Et

qđ de hoc est i pncipio et nō cor
rūpit cū eo sensus ei⁹ cui ē sens
us noiāt cācrena z ppe qđ ē he
gmōides i pncipio. Et qđ ita
pfirmat: ē vt destruat sensus ei⁹
cui ē sensus: z illū est vt destruat
caro: z qđ ipam seqt ryls ad os
siue sit icipies: aut succedēs apa
ti noiāt schachilos. Et qñqz
cancrene sunt aschachilos imo
sūt via ad ipā: et totū h accidit
in carne et accidit in osse. Et cū
eius corruptio incipit peramba
lare in mēbro et apā qđ ē in cir
citu corrupti et fortasse puenit
ad corruptionē: tunc dñ: totū ac
cidens estriomenus: et dñ dispo
sitiō partis mēbri que iā putre
facta est: et nisi esset ppter gros
itudinem materie pte nō adhe
reret: sed expelleretur.

De cura. Ca. 16.

Ecācrenis qđ dñ dū in prin
cipio pfuerat spatur qđ sa
net. Cū aut pfirmat corruptio i
carne: tunc necessariū est accipe
totū corpus ipsi⁹. Cū ergo vi
des mēbri colorē alterari: et ē
i via putrefactiōis: tūc oz vt suc
curras liniēdo ipz cū eo qđ phī
beat putrefactionē sicut ē bolū
armenū et tra sigillata cū aceto
Si aut illud nō v3 nō inuenis
erculationē qñ scalpellationem
pfūdā facias dñerfoz modorū
i locis et ponas sanguisugas et
fōmes venas primas et puas
vt accipiatur sanguis malus cū
canela ei⁹ qđ circūdat locū sic
cū epithimatis pdictis z pōat
sup ipz locū scalpellatū qđ phī
beat putredinē et sit et zinz de
illis qbus inest pfundatio for
tis: sicut farina hozobi cū syru
po acetoso aut cū farina fabarū
z ppe pmixta cū sale. Et de il

Tractatus primus 6 Fo. cclij.

lis q̄ desup linūtur est assa 2 se-
mērtice etiā et aristologia ro.
et succ^o folioꝝ acou d̄ vnoquoꝝ
sumat pars. i. floris eris pars. s.
tera cū aquadonec fiat sz spissi-
tudine mellis: 2 lini cū eovuln^o 2
i circuitu ei^o. ¶ Et de medicinis
phibētib⁹ corrosione ē vt sumā-
tur floris eris: 2 mellis 2 alūinis
equales partes: 2 liniā cū eis:
phibet em̄ et facit caderē illō qđ
est putrefactū et suat illō qđ se-
q̄tur. ¶ Si autē p̄trāsīt dispō di-
spōitionē apatis 2 dispōnē cor-
ruptōiscolous ei^o 2 icipit pueni-
re i mollitiē et hūectat parūp:
tūc hec ē iceptio ei^o in putrefa-
ctiōe: quare op̄yt puluerizetur
sup ip̄zaristologia rotūda 2 gal-
le equali mēsurā accepte donec
desiccetur: et sūt dragātū iterū
et colcotar sūt bōa ppe cū aceto
et folia nucis et sūt cucumeris
ass. At succ^o ei^o epithimādo. Qđ
sips carnis icipit corrupti icide-
eā aut fac eā cadere cū eis q̄ sūt
sicut troscia audaracarōzforti^o
eis calca dīcō. Cūq̄ feceris cede-
re ordinē vnū succurr cū butyro
ponēdo desup: deide fac cadere
scōo dōec pueniat ad cutē sanā
et dragātū rubeū ē puluerizatiō
bona sup mollitiē 2 putrefactio-
nē. Et cum apparet putrefactio
nō expellas cū icisidēt p̄sūptiōe
qm̄ magnificatur malūz. Et qm̄
magnificatapa i circuitu putre-
facti tūc laudatū ē ei sauch cū
succo usquiami albi. Uley ap̄d
me nō est bonum ei: imo op̄z vt
dmōi administressup locū sanū
vt phibeat ab ipso et repellat.
¶ Et cū iciditur mēbrū q̄ putre-
factū est: tūc op̄yt canterizetur
illud q̄tinet ipm̄ cū igne: qm̄
illud est cū cautela aut cū medi-

cinis canterizātib⁹ adurētib⁹ et
ppue i mēbris facile suscipiēti-
bus putrefactionē ppter calidi-
tatē suā: 2 quia supfluitates cali-
de app̄ximāt eis sicut sunt te-
sticuli 2 anus.

¶ Hec est ergo quātitas quā di-
xim⁹ hīc: et tu quidē inuenies i
sermone nostro qm̄ est de viceri-
bus putrefactis qđ op̄z te adde-
re huic capitulo.

¶ De althoboin.

Ca. 17.

Antiquissimi antiquoꝝ notia:
Auerit eū noie q̄ translātū
est in arabico althoboin oēapa
eritēs in mēbris glādinose car-
nis aut alibia. ¶ Et sensibilia q̄
deiz sunt sicut caro glādosa que
est i maxilla et origine lingue: 2
illa q̄ sensus nō habēt sunt sicut
caro glādosa q̄ est i māmilla in
subascellis et inguinib⁹ et eis sili-
bus. Deide dictū est post hoc ei
q̄ est cū hoc ap̄a calidū perdēs
deide dictū est ap̄atio p̄nctiosa
ppter p̄uersionē materiei ei^o ad
substātiā venenosam q̄ corrup-
pit mēbrū 2 alterat colorē ei^o q̄
sequit ipsam et quandoq̄ resu-
dat sanguinē et virtus 2 similia
illis et adducit qualitātē malā
ad cor 2 eria arteria: quare ac-
cidū vomitus et pulsus cordis
et sincopis: et quādo ei^o accidē-
tia sūt vehēmentia iterficat. Et
videtur q̄ p̄mi nominabāt hoc
postremū carmata. 2 est necessa-
rium vt sit deteri^o eorū illud q̄
accidit s̄m plurimū in subascel-
lis et inguinib⁹ et postaurē pro-
ptervicinītatē eius ad membra
que sūt vehēmentius p̄ncipia-
lia. ¶ Et saluti althoboin mor-
talium est illud quod ē rubescē
deinde citrinū: 2 ex eo q̄ adni-
gredinē ē decline n̄ euadit ali-
q̄ uū

Liber quartus Fen. iij. 6

quis. Et althoboin qdē multi plicat in pestilētis in regiōe pestilētiā: zinueniōnē nomina greca rerū que assimulant althoboi sicut tursios zcarmatazcar machile et furios. Ueruziapud nos nō est magnadistictio inter eorum nominationē.

De cura.

Ca. 18.

Evacuatio qdē cū flōmia z cum eo qtolerat hora aut q sit necessariū ex eis q educūt humorē putrefactū est necessaria: deinde opz vt reuertaris ad cor cū defensioe ei⁹ et pfortatiōe ipsi⁹ cum eis in quib⁹ sint ifrigidatio z odoramentū sicut acetosus citri z mīue z rob pomorū z cydonior: et sicut gnata aceto savalō zolfact⁹ sicut rosaz: z cā phore et sādali. Et cib⁹ sit sicut lētes cū aceto: z sicut cib⁹ cū aceto valde acetosus fact⁹ ex carni bus althangi et hedoz. Et oz vt roret māsio iſirmi cuz aceto plio zfolijs salicis zvio. et ro. z nenufere z siltib⁹. Et ponant super cor epithiata ifrigidātia cō fortātia ex eis q cognoscunt de medicinis habētis pulſicordis casm z hntiū pestilētiā et ad vltimū regant regimie hntiū aerē pestilētiālē. Althoboiū ipz et q currit cursu ei⁹ de eis q noia: ta sūt: curet in pncipio cū eis q pstringūt et ifrigidāt cū spōgia iſusa in aq et aceto aut i olo ro. aut olo de pomis et arboze maſticis: aut olo de myrto: ista sūt i pncipio. In statu ho curet cū scalpellatiōe si pole est: z fiat vt currat qd ast in ipso: z nō dimittat vt būnū fiat qm addit venositas ei⁹: z si idigevētoſis sagētib⁹ cū subtilitate fiat: z i illo q hz subtilitatem exiture opz vt

administret apud statū ei⁹: aut circa statū ei⁹ cū aptiōe. Et qñ est illic feb. tardabis cū ifrigidatiōe ne rducas cū ea materiā retro. Et aptio qdē sit cū eis q sunt sicut embroca cū aq camomille et aneti et reliquoz apiētū subtiliū q dicem⁹ i ca. vulnerum. Dixerūt Carmana autē z Sefiros. Cōfert emplz de capil loverez z attriplice z volubile radice euisci cū pauca gūma pini et melle cū vino aut glutē cū gūma pini et ceratū: aut fordes aluearioz apū et lupini infusi i aceto aut radiz cucumerz asini cū glutio albori aut nutru cū ficnb⁹: aut cum fermēto.

De apatibus accidētibus in glandulis.

Ca. 19.

Apostemata glāda q nō accedūt via atāgnariū qñqz accidūt i loco aliq casu i crisi⁹ et qñqz cadūt casu expulſionis a mēbris radicalib⁹: et fortasse at trahūt eavlicera: zapata alia su p extrema ad q currūt materie i vīs q rū cedūt carnes ille: qre inoluūt cū eis sicut accidit i guini z subascelle ex apatiōe ābozi eo q hz scabiē aut vlcera sup pedes z man⁹. Et qñqz sūt cū repletiōe corporis: et qñqz nō ē i corpore plia repletiō: et eoz cura ē diuersa a cura apatū alioz i pncipio cū expulſiōe: z nō adminiſtrat in eis illud: imo enō p flōmiā: et solonēvēr⁹ est illd qd est necessariū. Curatio ho alia p lōget i eis si pole ē donec declarē dispositio. Nā si fuerit fz semitā crisis aut fz semitā expulſiōis ex mēbris pncipalis: tūc non ozvt phibeat oīno: imo trahat ad mēbrū qñqz attractiōe est pole et ē cū vino oſis. Si aut fue

Tractatus primus. 6. fo. cclij.

rit ppter multitudinē repletio-
nis tūc euō est radix: et minora
tio cibi et subtilitatio. et nō ad-
mīstres expulsiua: imo mollifi-
catiua ita tñyt si admīstres mol-
lificatiua itēz absq̃ euōne: for-
tasse em̃ eneniet illō sup mēbrū
cū attractōe materiei p̃tie: imo
qñ admīstres mollificatiua eua-
cua cū hoc: trahē māz ad diuer-
sus: tñō: em̃ i expulsiuis est redi-
tus materiei ad viscera: et ad mē-
bra p̃cipalia: et tñō: i mollifica-
tiuis ē attractio materiei p̃tie.
et uō rōclatio materiei securāt
ex nocumēto mollificatiū. Et
qñ dolo: sit uehemēs: tūc necessa-
riū est vt sedes ip̃m cū eis q̃ sūt
sicut lana ifusa i oīo calo: deide
addō i eo sal i sine ei⁹ donec sede
turdolo: statī et i p̃mis fortasse
addit i dolore. Et qñ corp⁹ est
mūdū aut mūdificasti ip̃z tūc re-
solue et nō cures. et qñq̃ ṽz i re-
soluēdo illud q̃ est sicut farina
tritici et salui: illa ē faria orde-
i fortasse magnificat p̃ resoluē
forte a p̃a: qñ n̄ admīstres nisi qñ
est necessaria sp̃ulsiō et mēbris
p̃cipalib⁹ et attractio materiei
ab eis ad a p̃a timēdo sup illa p̃n-
cipalia. Et multoties qdē sa-
nat ea i p̃ncipio oleū calefactū
q̃ effūdīt solū. Uerū qñ a p̃a est i
quātitate et substantia sua molle
i mēbro nobilit: sicut mānulla et
testiculo rñ timef ex phibitiōe
ei⁹ nocumētū tūc phibe et repel-
le: sed qñ sentis declinationē ad
duritiē tūc lini vbi cūq̃ sit.

De exituris calidis Ca. 20.

Exitura est sūma dubilletq̃
collectōes faciūt erap̃antib⁹
calidis qñ nomē alidubellati ca-
dat sup oē ap̃a vlcera tū i iterio-
re cui⁹ loc⁹ est ad quē effūdīt mā-

aliq̃ remanet i eo q̃cūq̃ mā sit
Et exitura qñ ē ex hac sua dif-
pōne cala tunc aggregat mā et
qñq̃ icipit a p̃a calm sicut est cū
aggregatōe et solone p̃tinuitatē
intrifecere: qñq̃ nō icipit ita imo
icipit i icēptiōe ap̃atū calidozū
sanoz: deide p̃uertit eē ei⁹ ap̃o
statū ei⁹ vt icipiat i aggregatio-
ne. et nos i posteriorib⁹ differi-
m⁹ h̃monē d̃ dubillet frigidis q̃
cōprehendūt h̃uiores viscosos et
gypseos et lapideos et h̃arenosos
et capillares et alios: et sint qdā
q̃ appropiāt noīe alidubellet il-
lud i q̃ sūt h̃uiores illi⁹ generis.
Uerū nos loq̃mur nūc d̃ eo q̃
aggregat materiā: hoc em̃ si ic-
pit exitura ppter māz quā expel-
lit natura: et nō est pole vt pene-
tret cutē: neq̃ ēt supficiē carnis:
imo sepat ei⁹ p̃tinuitatē p̃ gros-
sitiē suā separatōe apparete tūc
q̃escit i vacuitate ei⁹ qd̃ separat
bz p̃lz: q̃re apparet ei caput acu-
tū et p̃pe si fuerit mā acuta. Iste
ē exiture incipiūt raggregāt sa-
niē: deide maturat sanies: post
ea rūpit et fortasse idiget p̃fora-
tiōe in maturatiōe et eruptiōe: et
fortasse nō indiget. Et quāto
pl⁹ est exitura uehemētous ele-
uatiōis et acutiōis capitis et rube-
dinis est h̃uor attract⁹ uehemē-
tous caliditatē et est velocitōis
maturitatē et resoluētiōis et eruptio-
nis et p̃pe em̃nēs p̃cedēs extra-
pinealis. Que autē est cū diuersi-
tate lata p̃fūda pauce rubedinē
est grosse materiei malabclius
ad iteriora pauci doloris et grauis
mor⁹. et deterior: illa est cui⁹ eru-
ptio ē ad iteriora et corripit il-
lud sup q̃ vadit: et est de ea q̃ er-
pellit ad vtrūq̃ lat⁹. Et laudabi-
lior eruptio ei⁹ est ad ṽetriculū

Liber quartus. Fen. iij. 6

ppriū mēbro cui ē via currēs ad exteriora sicut exitura sōachi: vt ei erūpat ad exteriora eiusz ipi⁹ pcauitatē meli⁹ ē q̄ erūpat ad exteriora ei⁹ z ad ventriculū ptinēt mira: hūc eruptio ei⁹ q̄ i cerebro ad duos vētricos āteriores laudabilior: qm ābob⁹ sūt meat⁹ sicut natus z nares. Et qm rūpit ad ipatiū ptinēs cerebrū: aut ad vētriculū posteriorē si tuenit meatū ad extiora z nocet nocumēro vehemēti, et nō ē oē mēbrū pueniēs ad hoc vt eueniat i ipō exitura: iuctur⁹ ei minorā egressio erit: qm in eis sūt hūores mucilagiosi et loca eorū āpla n̄ suffocātia māz neq̄ retinētia egressiōez putridi. qd si egredit⁹ illic exitura erit pp rē in arimā. z deterior exituraz z malignior: eaz ē q̄ egredit⁹ sup extrēitates laceratōz z ppe laceratōz pluriū neruoz. Et exiture q̄ dēdiuerifican⁹ pp spaciū maturatiōis saniet sue h̄z hūorē i subtilitate z grossitudine sua z pplexiōē i calore z frigore ei⁹ z eq̄litate ei⁹ z h̄z ip̄s etatē z sbaz mēbrū. et si p̄git ne maturet exitura z ne puerat⁹ q̄ i ea ē i pusnisi pp paruitatē calous inati i mēbro aut pp grossitudinē sbie q̄ ē materiei. Et qm cōtingit ex hoc vt fiat sanies i interiorē pte sui z n̄ appeat sēiū pp p̄fūditate puris z grossitudinez ei⁹ qd ē sup ip̄z z p̄at sup maturitatē sanie veloci⁹: z qm nō stat h̄z sub stātiā suā i grossitudine: q̄ si maturat⁹ z sbiātiā lenit⁹ sbiātiā ei⁹ veloci⁹: z h̄z p̄ ē d̄ carne iūta plurima z pauca pp causas citiure z calous ad sanie pp repletiōē z mētrudinē materiei z corruptiōnez ei⁹. Et cause ei⁹ sūt nanteati

ua satietas z exercitia mala z eruditioez n̄ faciūt crisi z cū enō ne apparete z nocumēta alia ex angustijs z solitudinib⁹ corū p̄tib⁹ āguinē. Et d̄ exitur⁹ q̄ dē ē spēs q̄ noiā turmossios est exitura q̄ rūpit z q̄ sub ea ē sile carni bōe deide apparet ab ipā sanies alia. et d̄ exitur⁹ ē spēs q̄ noiā alber z ē exitura vasa lūz rotūda z rubea q̄ h̄z h̄z plurimū nō expoliā z febre: z ei⁹ eūctus h̄z plurimū est i capite: z qm q̄ accidit in alijs locis.

De significatiōe q̄ apostema sit exitura. Ca. 21.

Amvideris pūllatiōē plūrimā aut duritiē plōgatā z caliditatē: tūc existima q̄ apā ē in via vt fiat exitura.

De significatiōe maturatiōis et eius signo. Ca. 22.

Amvideris lenitatē quādam et sedationem doloris: tūc scias q̄ est in via maturatiōis.

De iudicijs saniet. Ca. 23.

Sanies laudabilis ē illa q̄ ē alba lenis cui n̄ ē dolor: horribilis z i q̄ nō opata est nisi caliditas inata: lū sit excusatio a cōitate eēnee. et nō addit eis lenitas nisi vt scias q̄ ipā est pparata pati avirtute digestiua: z h̄z diuerificat ei⁹ pparatō iobediētie z obediētie. et opz ne sit ei⁹ odor vehemēt: horribilitatis vt lōgiq̄ a putrefactiōe. Dixerūt z req̄rit ei⁹ ea alba: oī color mēbro radicaliū ē i alb⁹ z nō assimilāt eā nisi nā potēs sup eā. et sanies mala ē fēda signāns putrefactionē q̄ ē sua maturatiōi z sigat dñū caliditatis eēnee. et qm egrediunt⁹ sanies diuersarū partiū pueniētū color z sub stātiāz est ē d̄ gñe diuerso. a bo

Tractatus primus. Fo. cclij.

na: & necesse ē oī saniei vt faciat euenire in corpe putrefactione: aut maturitatē aut diminutio: nē aut alteratur cū modo alio.

De significatione exiture vel maturatiōis intrinsece. Cap. 24.

Quādo accidit āpa calm in visceribus & accidit horripilantes & febres & nō ē ei odor: et sit dolor & vehementior: et est horripilatio in primis iōgiōis spatij: deinde nō cessat abbreviari spatij eius & addit granitas apatis: tūc scias q āpa sit exitura & puenit ad collectionē sui.

Et nō sūt dolores isti in pncipio vehementiores: & pto plus appropinquat stat⁹ minorant nisi qñ eruptio sit in principio: et solutio cōtinuitatis & dolor puenit ex ea: & qñ colligitur & qñ sit materia sanies qescit etiā calefactio fortis & inflāmatio quare quiescit febris eueniens per cōmunitatē cordis: & scias q durities pulsus est testimonium magnū. **E**t qñ apparet signū exiture alidubellati in visceribus & nō iduratur pulsus nō indices penitus q sit exitura iterior. In hmoi em fortasse nō erit in visceribus: imo i siphac qd pñet viscera: & tu qdē iā sentis lar⁹ in quo est exitura per grauitatē que pēdet ex eo: et per dolorem.

De significatione maturatiōis intrinsece. Cap. 25.

Quādo accidit signones exiture intrinsece: deī qescunt accētia que sunt ex febribz horripilatiōe & doloris sedatiōe cōpleta & remanet granitas: tunc scias q sanies iam pfirmata est: et maturatio adest.

De signiōe ppinquitatis eruptionis intrinsece. Cap. 26.

Quādo redeūt dolores & sūt pūctides & mordicatio & granitas sit vehemēior: similanē se. tūc eruptio iā appropinquat. **C**um ergo accidit rigor subito & sedant granitas et dolor: tūc iā eruptio facta est: & ppe qñ apparet sanies eūata moridi cās illd qd pñt: & ē necessariū vt sit arefactio pñtus & debilitas arefaciēs. & qñ exiture intrinsece sit eruptio subita & egrediētes pñma: tūc fortasse accidunt pulsus cordis sincopis mala. et fortasse accidit mors pp resolutionē pñtus: & fortasse accidit vomitus & vētris solo. & fortasse accidit sputū saniei pñme subito qñ exitura ē i pectore & fortasse accidit pñocatio qñ erumpit ad pect⁹ res plura subito. **De cūrōne exituraz appentū. Ca. 27.**

Evacuatiōes qdē ea qbus suis nisi timeat redit⁹ materiei ad mēbrū nobile sicut declarant mus: & in hoc errāt stolidi: sunt res in qb cōicāt exitura cala et apata cala que nō sunt exiture. **I**llud nō qd et appropinquat de regimine ē resoko ei⁹ qd aggregatū est in ea. **E**t illud est sūm duos modos regiminis. Quoz vn⁹ erit regimē currēs sūm rectitudinē cū egritudo nō egrediē ab eo qd pñetū est pñm: & ē vt in genies i maturatiōe maeior fiat sanies & i eruptiōe ei⁹ pñ illd: & vt tu obues pñtus & pñerues eā ne pñternāt eā dolor & eruptio subito pñres ei hoiz mortui sūt sincopizādo ex arefactiōe pñtus imo opzyt obseruet eā medicus qñ pñerit pñtus & conseruet eā cū eo qd scis: qñre opzyt cibet paties dubellati cibis bonis m. n.

Liber quartus. Sen. iij. 6

si sit exitura i visceribus qm tuc opz necessario vt subtiliet cib⁹. Et scds est regimē egrediēs a rectitudine pp necessitatē dispōnisz ē qm qñ egritudo ē magna z exitura ptrāsiens in magnitudine sua illd qd cōsūtū estz timet festinatio rei in expectatiōe maturatiōis i ea z scit q h⁹ si sufficit i maturatiōe illi⁹ tot⁹: z si ad ministrat maturatiua pducet illud ad vestigiū imaturatiōis tūc necessaria ē pforatio cū cautela ne ferrū tēgat illd qd seqt exiturā de mēbus mobilib⁹ i tactu qd rū a ferro ē timor: z illd ē cū sese ris q materia talis ē grossitiet q nō maturabit: z calor inat⁹ in mēbo tāte ē putat⁹ q si maturabit aut timueris q ipa pp suā abbreviationē talē q alterabit alteratiōe h maturatiōis hē aut exitura ē ppe iūcturas z mēbra pncipalia qre timet q ipa corrūpat ea. Et si fiducia habet i medicinis facietib⁹ inuiscationē et maturatiōib⁹ nō elōgabit quin inuiscatiā phibeāt penetrare in spirationē in spatiū z maturatiua moueant caliditatē debile: z totū illd iuvat ad putrefactiōez mēbu. In hmoi ergo est necessaria scisio pfunda z pforatio distrūpens: deinde sequant illd medicine q sunt i vltimo resolutionis et ericcationis. Et opz vt sint pforatio z sectio i cedes i lōgitudinē villosz nervoz membrū nisi sit volūtas vt destruat opatio illi⁹ mēbu timēdo casū spatiū tūc em incidē illos in latitudine z sanabis ab eo qd timebas. Et pīm qdē lōgitudis villosū est cū lōgitudie corpis nisi i mēbus appropriatis: z sit inuenis pīm lōgitudis villosz cū pīm

ligature z rugaz nisi in mēbus appropriatis sicut i frōte. z opz vt nō appropiet pforato neqz secto aq neqz oleū neqz aliqd in q sit pingue. z si non est excusatio quin lauet tūc fiat cū aq z melle aut aqua cū vino aut cū aceto. Qd si vehemētiōra sūt apata et inflatio post pforatiōē vapores cū lētibus: z si nō fuerit illud necessariū administratio icarnatiua et ēpla. Et scias q hec pforatio est ghatua h⁹ z sorditi ei z fistularū: vep cū nō inuenis excusationē tūc nō est ingeniuz aliū. Et loca puenientiora ad expectādiū i eis maturef: sunt loca carnosa paucorū nervorū z venaz. Et scias q pinales eleuate acutoz capitiū pax indiget perforatione neqz an maturatiōem neqz post ipsam.

De regimine maturatiōis z ingento ad faciendū pus in epituris apparentibus. Cap. 28.

Medicinaz maturatiuaz caliditas opz vt sit pria caliditati corpis z sit ei inuiscatio qdā. De illis sūt i pimis gradib⁹ eb: oca cū aq tepida z ēplatio cū farina tritici aut ordeī. z tritici cū masticatū ē meli⁹ i b⁹ z panis cū pice aut cera: z croc⁹ z puluis olibanī et pīx cum oleo rosā aut adeps porcī: aut emplm de mal nauisco et semine lini. Et iternz emplz de sicub⁹ siccis dulcibus grossis pignib⁹ solis: aut cū farina ordeī itez: et pīx si ponat i ea ylop⁹ et ouganū sylvestre at aggreget cū aq in qua decoquatur cū paucō sale nō superfluo. Et qñ ponit in eo adeps aut oleū aut fortius illo due partes glutinis albori. Et medicine cōposite ex vuis passis et stora:

9 Tractatus primus. 66 Fo. cclv.

te z galbano z myrrha z lauda
no z resina z butyro z mastice z
ysopo hūda z radice cucume-
ris ass. z radice sanguinis oza.
¶ Et emplm Ba. cū oleo de ker-
ua absq̃ cera z proprie qñ solui-
tur hoc emplm in oleo. ¶ Et silt
emplm didimos z emplā basili-
con. ¶ Et de bonis in hoc ē me-
dicamēde lapide marchasite cū
ammōiaco qd̃ desup pōatur do-
nec cadat per se.

¶ De regimine exiturarū quan-
do mature sunt. Cap. 29.

Cum inuenis exiturā grosse
carnis z cutis cū matura-
tione cui⁹ nō sperat ipsi⁹ eruptio:
z sunt illic vene z chorde z ner-
ui: tūc opz vt pfores: qñ si dimi-
seris sanie corrupet z corrupet
corrodet venas z villos neruoz
z illd̃ qd̃ de vehemēti⁹ erit cū fue-
rit ppe iūcturas. ¶ Et tu qd̃ ē
re cu tua pforatōe locū sanici z
sis solicit⁹ vt cadat porta pfora-
tōis inferi⁹ nisi vbi nō est pole:
z si illd̃ qd̃ est sup exiturā fuerit
grossuz z secūeris tūc seca portā
tū qm̃ adhibebit grossum cū eo
qd̃ ē p⁹ ipz. z si fuerit extenuatū
tūc seca totum eius i lōgū. ¶ Et
scias q̃ loc⁹ i q̃ ē sanies dclat p
tactū: z qñ t̃git cū digito ppue
z tu obserua cū digit⁹ alijs saltē
alteri⁹ man⁹ an expellat aliqd̃
ex christi. ¶ Et loc⁹ qd̃ ē sanies ap-
pet ex declinatōe colous ad al-
bedinē z dū nō ē matura ē decli-
nis ad rubedinē. z qñq̃ ē loc⁹ sa-
niet declinis ad rubedinē citri-
nitatē cū sanies h̃ ē bōa z substā-
tare i tactu absq̃ visu: verū t̃vi-
sus ē adiunās. ¶ Opz ḡ vt in se-
ctōe psequis lineas naturales li-
gature: nisi q̃ sunt apd̃ sumē vel
apd̃ necessitatē z i mēbus dimer

sificatib⁹ sitū villorū i lōgitudie
sua loco ligature. Nā si tu secu-
tus fueris illd̃ i pforatōe exitu-
re q̃ ē sup frōtē. s. ligaturā cadet
cutis frōtis sup faciem: imo opz vt
tu dimeris ligaturā. In eis
ḡo q̃ sūt sicut i gūna oz vt vadas
cū ligatura i latitudine cutis. z cū
tu pforaueris exiturā z extraxe-
ris qd̃ in ea ē: tūc necessariū ē vt
tu succurras ad pglutinādū cutē
cū carne vt n̄ rūpatz i dureseat
z fiat talz q̃ n̄ pglutinet q̃re fiat
sin⁹ q̃ n̄ eēt ipleri z redeat silis
exiture prime. z ḡtis mūdifica-
ueris nō moret: itez qñ i pleat z
fiat i p̃tate de gñe fistulaz z añ
q̃ facias ipaz pglutinari i hora
oz vt mūdes eā: z si tibi necessa-
riū fuerit vt i ipa istromittas ra-
diū sup cui⁹ caput sit pann⁹ asp
cū q̃ mūdifices ipaz z frices dei-
de fac ipam adherere z cōfues
eā cū ligatura ḡz qd̃ dicem⁹ d̃ li-
gaturis casernaz z vlcex. pfun-
dop erit puenies valde. et oz vt
tu obfues i pforatione illud qd̃
dixim⁹ de p̃dōnib⁹: dein pfora in
loco maturiore: pte lōgiore a ve-
nis arterijs z chordis. Inqt̃ añ
l⁹. Si exitura fuerit i capite tūc
sectio ei⁹ sit sectio eq̃lis z sit cū
radice natiuitatis piloz ne sit
trāsuerfa i ea vt coopiat eā pili
et nō oñdat cū sanabit. Dixit. et
qñ est loc⁹ ei⁹ occulz tūc ei⁹ pfo-
ratio sit lata z acciderit i naso
pforabim⁹ eā eq̃lē cū p̃tate lō-
gitudinis nasi z si fuerit ppe oclz
pforabim⁹ eā pforatōe sili capiti
lūe noue z faciem⁹ tortuositate
iferi⁹. Si at acciderit i mādib⁹
lis secabim⁹ eā eq̃lē sectioe: qm̃
p̃positio hui⁹ loci ē eq̃lis scil̃ il-
lud ex corpib⁹ senū. post aures
ḡo pforam⁹ illud eq̃lē. Brachia

aut cubitos et manus et digitos et i
guina omnia perforamus in longitudine
¶ Inquit et si fuerit prope coras per
forabimus eam perforatione rotunda: et
perforatio quod de rotunda est quod apphe
dit cum apphensione sua in longitudine
corpiis aliquid de latitudine eius
¶ Inquit. Quoniam cum locus iste non perfora
tur rotunde potest esse ut aggregent
in eis materiam et fiant fistule. Et sicut et
perforat quod est prope anum prope locum
humiditatis quod aggregant in eo. et
in latere et costis perforat aperien
do. In testiculo vero et vagina equit.
¶ Inquit et si semper propterea ut semper co
suetum sit sequens figuram loci quanto
plus potuerimus super ipsum. Core
atradiutoria secant in longitudine
et perueniunt ut non ledas nervos. et
scias quod perforatio diversificat secundum
loca: quoniam quoniam est apud oculum: tunc per
foratio eius est lata sicut situi oculis
et in naso est cum longitudine nasi: et
in mandibula est cum longitudine mandi
bule: et prope aurem secant equat.
quoniam propositio huius loci est equis:
et cognoscit illud ex corporibus se
nibus. post aures vero perforat equit: et
in brachiis et cruribus et coram et va
gina totum equat sicut in longitudine.
¶ Et sicut in lacertis veteris et in do
lori guinibus et suba cellis pones
eam perforationem accipientem ex lati
tudine et nesciat in ea sicut quod fiat
fistula. et sicut in ea quod est prope anum
accipe de latitudine et ne proue
niat sicut et fiat fistula. ¶ Et testi
culi et vagina equit in longitudine. Et
in latere et costis accipe in latitu
dine et ut sit transversa: quoniam situs
costarum est sicut: et caro quod est super
eas. ¶ Inquit considera spiritum situm car
nis et villos lacertorum: quoniam non su
mus propterea nisi ad hoc ut perforare
mus cum limitandis locis non proue
niat casio: et sit locus carnatio

nis bonus non grossus. ¶ Et sicut
omni dispoñe studium tuum ne inci
das arteriam neque venam magnam
aut nervum aut villos lacertum: et per
foratio sicut secundum magnitudinem exi
ture: sed si fuerit parva: et currit quod
est in ea ex loco vno tunc sedam eam in
loco vno: et si fuerit magna tunc
perfora eam ex principio deinde itromit
te digitum tuum id est sinistrum in eo et
perfora eam ubi pervenerit caput eius:
deinde itromitte et in foramine secundo
et secundum hoc doce venias super eam. Et
sicuturatur fuerit locus sufficiens ex
quod sit potest exire quod est in ea perforabi
mus ipsam in illo loco et si fuerit ro
tunda aut fuerit ei figurane egre
diat quod est in ea ex perforatione vna: per
forabimus eam in iteriore parte sui in
duobus locis: aut tribus secundum quantita
tem quod scis quod omne quod aggregat in ea
currit in hora. Inquit ubi sit exitus
ra punctionalis aut membrum nobi
le aut membrum propinquum ossi aut
punculo festinabimus in perforatione
eius antequam confirmet eius maturatio
ne pus corrumpt aliquid de his me
bris: dico ergo istud est regimen: quoniam
non invenimus excusationem de perfo
ratione. Si autem speramus quod rumpat
per se non perforabimus: et sicut si spera
mus quod ipsa erumpat per medicinas
facientes eruptionem: fortasse enim in
venimus in medicinis facientes eru
ptionem quod stat loco perforationis:
et multoties perforatur cutis perfo
ratione aliquid aut accipit de ea ali
quid: postea ponit super eam eru
ptionem faciens ut sit et perfudatio.

De eruptionibus ex
turalibus. Cap. 30.

Exituras quod de salvas in quibus
non est magna malitia aperit
ad calida et rumpit eas: putrefecit
autem ledunt ex hoc vehementer pro
illud quod attrahunt eis ex ma

Et cū vides exiturā quā aq̄ calida rectificat: tūc conide de bonitate eius.

De cura. Cap. 31.

Et scias q̄ ep̄latio cū radice narcisci rūpit omne primum et p̄pe cū aq̄ et melle bulliat totū illud cū oleo d̄ lilio aut trino: aut radix cāne recens cū melle: aut pice sicca cū sordicie alueariorū apū: aut ep̄lm arboris: aut sumat cere aut resine et butyri oīm añ. lib. i. et picis sicce et mellis aboz añ. lib. semis et flor. eris. 3. iij. et olei q̄rū sufficit: et medicamē d̄ alijs ē bonū valde. Et sumat amoniaci. vi. cere. iij. glutinis albori. iij. sulfuris citrini. iij. nitri. iij. et fiat ex eis ep̄lz. et de illis q̄ nos exp̄ti sum⁹ est vt sumant medulla granorū corti et nux rancida et fermētū et caules decocti: et cepe decocti et sinapi et sim⁹ colūbinus et fter ex eis ep̄lm rūpit em̄ velociter. Et itez diaqlō solutū in mucillagine sinapis et sapone associatū cū frib⁹. Et de medicinis erūpētib⁹ stātib⁹ loco pforationis est vt administret ep̄lm factū ex melle anacardos et pice humida q̄ duo aggregent cū igne equaliter: deñ ponant sup̄ exiturā p̄ diez mediu: quoniā rūpet eā. Et de eis iterū que sunt foria ē vt sumant alkali. et calx nō extincta et ponant in submersiōe sui et media aq̄: deñ colet postq̄ bullierūt: et sint i illa aq̄ alkali et calx: deñ sumant et ponantur in caldaria de ere et ponantur sup̄ prunas et gelent i sale. et sumat de h̄ sale aliqd̄ et quātū est quarta ei⁹ de sale amomaco et ponat i mucillagine na

sturtij q̄ sit aliqd̄ de melle anacardi et admistret. Et sumat cātarides et erant et ponant sup̄ oleū et ponant sup̄ ignē leuē signē prūne dōec totū coaguletur: deide terat sicut terit ep̄lm et ponat sup̄ ipm̄ mel anacardi et p̄pe si ponat i eo sterc⁹ accipitris: aut sterc⁹ passerū: aut sterc⁹ anatis. Et q̄dā iā dixerūt aliche bichē. Et de medicinis resolūtib⁹ est oē calidū resolutū itez ratū sup̄ mēbū cum rarificatiōe mēbuz raritate ei⁹ cū vaporatiōnib⁹ faciētib⁹ illud de illis i q̄b⁹ est hūiditas calida: et q̄nto p̄re soluit: emplet multones loc⁹ et embrocet et opz nevacū sit regimen a medicinis leniētib⁹ dōec leniat durities ipsi⁹: q̄ necessaria est vt administret leniētia sola. Et iste medicie resolūctes sanie sunt de suma albaaurach et sinapis et sterc⁹ aurū et arlenicū calx et cordumē et misceat cū eis q̄ iur sicut thūs et glutinū alboti et mastix et alidibic: et aggregēt cū aceto et oleo antiq̄: et medicamentū factū cū alijs aut ex alacoche aut expiretro et staphisagria et baurach cū melle. Et añ oia ista mūdet locus cū aq̄ cala. Et medicamēde marchasita cuius descriptio. R. lapidis marchasite. 3. rj. amoniaci tārūdē farine fabaz. 3. vi. misceat cū sīna hūda et limat sup̄ cutē: et ponat sup̄ saniedonec cadat p̄le. Et opz vt administret stāti: qm̄ ericat velocit. Et medicamē factū ex salis amōiaci q̄ntitate parīs vni⁹ et bezahard q̄ntitate q̄rte parīs vni⁹ et ex litargirij q̄ntitate parīs vni⁹ et tertie: et ex oīi stāti qui quātitate parīs vni⁹ et dūrum tertiaz partis: sumat ex eo

Liber quartus. Fen. iij. 6

linimētū. ¶ Et qñ nō pferūt me-
dicine sicut p̄dipm⁹ necessariū
est perforaret aut cauterizare.

¶ De regimine exiturarum
intrinsicarum. Cap. 32.

Aldubellet q̄dem itrisce
opz vt regant cū euōne et
pp: cū colera ē egrediēs i ege-
stioē ⁊ vīa sīgāt qđ sanguis to-
tus est mal⁹. ¶ Qñ hō verifica-
tur exstimatio medici q̄ san-
guis ē bon⁹ p̄ter illū qui expel-
litur ad exiturā et post euōne:
tūc oportet vt maturet cū me-
dicinis eq̄lib⁹ sicut ē vinū ⁊ z-
nne subtile cū bibis paulatim.

¶ Et illud cui inuitēdū ē i ma-
turationē exq̄ sitissima eoz sunt
medicīne subtilitatie exicati-
ue sic myrrha et cynamomū et
reliq̄ spēs et psequant cū potu
vini s̄tilis qđ ē ad albedinem
declinē. ¶ Et de ppositis sūt ty-
riaca ⁊ mitridatiz homorussia

¶ De aldemenu. Cap. 33.

Aldemenul iterū sūt d ge-
nere exiturarū ⁊ plurimū
eoz sit et malitia digestiois ex
et motib⁹ sup repletiōē q̄ cur-
rūt cursu illor⁹ ⁊ deteriores al-
demenu sūt q̄ sūt pfundiores.

¶ De cura aldemenu. Ca. 34.

Quādo apparent aldemē-
nūl tē eoz cura circū tres
dies ē cura apātū calidoz: de h
post illō opz vt sit occupatio in
resolūēdoz maturādo fortasse
est resoluent ⁊ illō est hz min⁹:
ei fortasse maturātur. ¶ Et nō
opz vt sit negligētia in curatio-
ne aldemenu: multoties enī
cōuertit ad exiturā magnā. Et
cura ei⁹ est euāto fm quātita-
tē necess. raris s̄tome ⁊ solutio-
nis v̄ctris: et cū fuerit in alde-
menul pulsatio et basis radi-

cis: tunc est necessaria matura-
tio: ḡ adiunet ad illā. ¶ Et illū
quidē q̄ passus est multitudi-
nē egressiōis aldemenu libe-
rat solutio v̄ctris et rarificatio
cutis cū balneis admistrat⁹ sp̄
et exercitio. ¶ Et de maturati-
onis q̄de est semē almaru tritū
cū lacte aut ficub⁹: aut cum fi-
cub⁹ ⁊ melle ⁊ sic cū melle ipo:
et tritū masticatū est bonum
ad murationē eorum ⁊ simi-
liter passe cōiecte cū baurach.
¶ Aut ficus cuz sinapi pmiste
cū oleo de lilio. ¶ Et medica-
men aldemenu cognitu: et me-
dicamē d̄ fermēto notū. et me-
dicamē cui inest iste mod⁹ ma-
turat. ¶ R. butyri. 3. i. ⁊ mediā
fermēti acetosi. 3. i. ⁊ semis al-
marutri ⁊ psili oīz añ. 3. i. 5. la-
ct⁹ fici. 3. iij. senugreci semis li-
ni oīm añ. 3. v. bulliat in lacte ⁊
administret ipsuz est matu-
ratiū tēperat⁹. ¶ Et cum al-
demenu difficiliter venit ad pus
et cū quiete caliditat⁹ grauis
tunc s̄toma venam que imbibit
ipsuz: deinde v̄tosa locū et nō
facias istud i p̄cipio: quoniā
egrediet sanguis virulē⁹ et re-
tinebit grossus: et fiet illic vlc⁹
duruz. ¶ Et quādo maturat⁹ et
nō aperit p̄fora sp̄m: et cū me-
dicinis: aut cū ferro: aut fm qđ
dictum est in exituris: et de bo-
nis ⁊ erupētib⁹ est illud semē
lini simus columbinus et fer-
mentum.

¶ De moro. Cap. 35.

Hoc est apostema molle ex
carne addita quod acci-
dit in carne rara: ⁊ plurimū ei⁹
sit in ano et vulua: et quādoq̄
est saluum et quādoq̄ est ma-
lignum dolorosum.

¶ Tractatus

Tractatus .ij. 6 fo. cclvij.

Tractatus scōs de apatib⁹
frigidis et que currunt cursu
eorum. Cap. i.

Amores fri

gidi et q̄ currūt cur-
su eorū i corpore sūt
flegma ⁊ melia ⁊ vē-
tositas et cōpositū ex eis: et tu-
iam (ciuiti) spēs eorū. Et apata
frida: sūt flatuca: sūt melāco-
lica: aut ventosa: sūt pposita. et
apata flatuca aut sūt simplicia
⁊ noiant apata molliā: sūt aq̄sa
siē accidit mēbro aliq̄ vt in eo
aggregēt aq̄ siē hydropisis p-
pe aut dubillet i q̄ sūt siē nodi
lenes aut dure sicut scrophule
⁊ nodi duri. Et melica aut se-
phiros: sūt cācer: ⁊ tu scias oris
iter vtrosq̄. Et vētosa aut sūt
elevationis: aut iflatio: ⁊ elenatio
q̄dē ē q̄n vētositas p̄miscet sube-
mēbrū: sūt iflatio ē q̄n ē vētositas
aggregata i spatio vno fixa i
eo. Et q̄nq̄ cōponuntur illa
apostemata adinuicem et cum
calidis ex eis.

De apate molli flegmatico
q̄ noiat vndimia. Cap. 2.

Est apā albū molle i q̄ nō
est caliditas: ⁊ quāto pl⁹
materia est subtilior et magis
madida: mollificatio ei⁹ vehe-
mēti⁹: ⁊ digit⁹ facili⁹ penetrat
i eo qd̄ p̄mitit nō cū phibitōe
ei⁹ qd̄ est i eo qd̄ ē i elenatiōe: ⁊
q̄to pl⁹ materia ē grossior et ē
ad duritiē et frig⁹ declinet: ⁊ pl⁹
ei⁹ est a vapore flegmatis ⁊ est
de genere elenatiōis. Et dif-
ferūt vndimia ab apatib⁹ me-
lācolicis p paucitatē duricie
et paucitatem offuscationis.
Et q̄n accidit ex p̄ssione ⁊
similib⁹ et non occurrit mate-

ria q̄ attrahit ad locū eius nisi
flegma tūc nō apā p̄ter apā fleg-
matis: et illō est parū ⁊ nō ena-
cuarur ex dolore.

De curatione apostema-
tis mollis. Cap. 3.

Clauatio qdē q̄ sit cū so-
lutioe vētris et abstinētia
ab eo qd̄ gnat fla est res q̄ ē ne-
cessaria. Et cū factum fuerit
istud op⁹ vt sit rep̄ssio ei⁹ in
p̄cipio cū eo q̄ aggregat eric-
cationē ⁊ resolucionē: et op⁹ vt fri-
cet loc⁹ cū mātili frica. dura: ⁊
dein admistrent sup ipm eric-
catua: ⁊ nō op⁹ cōtingat ipluz
aq̄. Et de illis q̄ bona sunt in
p̄cipio est vt admistret super
ipm spōgia noua ifusa i aceto
cōmixto: aut infusa in aq̄ bau-
rach et cineris. In suba em spō-
gie sunt ericcatio et resolo. Et
quoties addit egritudo pona-
tur acetū i q̄ ifundit spōgia for-
ti⁹ par. Et apō statū pueniat
cū ipso finis in fortitudine: ⁊ ad-
ministret solū cū spongia: ⁊ p-
mixtum cū oleis vehemētis re-
solationis ⁊ illa hora itez ad-
ministra spōgia ifusaz in aq̄ ci-
neris sici ⁊ vitis ⁊ ilicis ⁊ siliū
et op⁹ vt cōphēdat spōgia oia
latera ne declinet materia ad
lat⁹ aliū. et q̄nq̄ admistras lo-
co spōgie cū nō iuenit p̄nū du-
plicatū i duab⁹ tuni⁹: cū aq̄ ci-
neris ⁊ q̄n assiduaf sup ipm vna
vice post aliā fortasse sufficit: ⁊
aq̄ calcis est fortior: ⁊ de illis q̄
cōferūt itez ē oleū ro. cū aceto
et sale et sulfure p̄bustor: et ipm
sulfur ē bonū. Et cācer cū aq̄
caulis ē mirabilis inuamēti: ⁊
memithe i p̄cipio solū ⁊ cū q̄-
busdā ericcātib⁹ calis ē bon⁹.
Et strictura cū ligamētis cō-

Articella,

5

Liber quartus. Sen. iij. 6

fert ei i q̄ nō est materia grossa
et opz in illa ligatura vt sit ice
ptio ab inferiorē ad sup̄. Et
succ⁹ myrthi est bon⁹ in puncti
pio et bonitas ei⁹ post illō ē vt
cū eo cōficiant medicinē post.
Et cū āpā est i mēbro nervo
so spisso: aut ligamēto: aut cor
da pmisceat i medicinis q̄ ici
dat cū lenificandē. z qñ ē cū h
dolor pp cām q̄ dicta ē tūc opz
vt sedet dolor i pms cū his q̄ s̄
sūt ysof⁹ hūda z vinū coctū: z
cerataria ex oleo z vt admini
stret ebrioca cū vio spiritico ni
gro z post illō admistret cū ci
nere: z sūb⁹. z d⁹ epithimatis⁹
dōis ē vt sumat myrthā z licū
z cyp⁹ z aloes et croc⁹ z acacia
z boliarmeni pap⁹ et p̄ficiat cū
aceto et aq̄ caulis. z itez folia
tamarisci et sal z oleū z bolū
arme. p̄fata cū aceto. z itez ei
qdē cur⁹ āncessit dolor: sumant
sordes balnei et bulliāt cū aq̄
z lispillet cū calce q̄ ponat i ea
dōec fiat sicca massa mollis: li
nat. z itez liniat loca cū oleo
z ponat d̄sup spōgia: aut lana
libibita aceto: z liget sup ipz: et
medicamē de fermēto ē inuati
uū. z de eis q̄ sūt inuatiua ē vt
sumant folia lilij et cōterantur
bñ et expmant et supponat est
ei mirabile: z sūt alumē z licū
p̄trita cū aceto et aq̄ ciner⁹. et
de epithimatis⁹ sordē inuamē
tiē istō: sterc⁹ vaccinū et oliba
nū et storax: et vinee et calami⁹
arōaric⁹ et spica et absinthijz
et oīa inuatiua et oēs medicie
p̄dicte i areolis apatū f̄memo
rate i ātidotario. z qñq̄ cōfert
mollitiei accidēt i apatib⁹ p̄
gnatiū vt submergat sūmitas
cane de qua sūt scope in aceto

et ponatur desup. Et melius
eo est illō quod h̄t post p̄tritu
nē ex chimolea cū aceto z ane
rū. z de ebriocis decoctio caulis
et aneri: aut decoctio corticum
citri. et molliciei q̄ est leguēis
hydropisim z egritudines aīe
queritur cura que est caue.

De nodis. Cap. 4.

Odi sunt debulles itance
Nōphēdētes hūores itati
cos: aut gñatos a slegmate q̄
sūt sicut caro: aut sicut pus
aut sicut mel: aut sicut aliud z
pp̄ie qui eueniūt in curuatur
ris iuncturarum aut res dura.
Nō est lōginquū qñ necessa
riū faciat ei⁹ obuiatio esse me
lācolicā: vep nos posuim⁹ eam
f̄faticā qm̄ radix illi⁹ durū ē f̄ie
gina cui accidit vt d̄siccatur
grosse. Et qñq̄ accidit vt no
det neru⁹ et simulat nodo z nō
sūt de nodis: z differt a nodis p̄
hoc q̄ nō separāt ex oi p̄teret
nō separāt i lōgitudine imo dex
tra et sinistra z multoties acci
dit ex percussione qd̄ assumulat
nodis. Cū ergo curatur i p̄ici
pio cū strictura sup posita rez
mouetur et resoluitur.

De cura. Cap. 5.

Odorū q̄ sūt glādosi cura
Nōne est incisio et perfora
tio nō aliud. Et sūt curatio va
lēs in duris et similib⁹. Inq̄t
Antilus tende in pumis curez
que est super nodos cum ma
nu tua sinistra: aut minister ex
tendat eā sibi f̄m modum qui
est possibilis. Verumtñ opz ne
sece⁹ cultis nodi: quoniā illō p̄
hibebit te vltimare excoiatio
nem: et cū extenderis tibi curē
bene: tūc seca eam cū facilitatē:
quoniāz possibile est qñq̄yt

Tractatus. ij. Fo. cclvij.

velamē nodi tēdā cum eo i di-
 spōitiōib⁹ tarda ḡ dōec appa-
 reat tibi velamē nodi: deīn ex
 tēde tibi cutē vtriusq; lateri: cū
 vicini⁹ i cape excoiare cutim
 a carne: qm̄ possibile ē excoia-
 re ip̄z: ⁊ fortasse est annera ei:
 ⁊ tūc excoia ipsā cū gamedin
 donec egrediat cistis sana cuz
 eo qd̄ ē i vētre ei⁹: illō em̄ ē ma-
 gis certū qd̄ ē pōt. ¶ Cū ḡ ex-
 traper⁹ illō si cutis nō supfluit
 a loco vulner⁹ pp̄ puitatē nodi
 tūc absterge sanguinē ⁊ ablue
 vuln⁹ cū aq̄ mellis et sue eā et
 incarna. ⁊ si magnificat sup ip-
 suz plurimū pp̄ p̄ssionē nodi:
 tūc abscede radicē ei⁹ totā: dñi
 cura et si nod⁹ ē vicin⁹ neruo
 aut vene: et ē d̄ illis q̄ excoiant
 tūc necesse ē excoiare ip̄z: et si
 est de illis q̄ excoiant q̄ nō idū-
 gent excoiatione cū gamedin
 ⁊ time⁹ q̄ abscedet aliqd̄ d̄ illo
 tūz extrahe ex eo illō qd̄ egre-
 dit ⁊ pone i residuo medicamē
 acutū ⁊ nō icarnes ip̄m donec
 scias q̄ nō remāsit i eo aliqd̄ d̄
 cisti: qm̄ illō qd̄ de eo remanet
 redit cūvult nod⁹ magn⁹: ergo
 ip̄le ip̄z cotto et cura ip̄z cū me-
 dicamē. ¶ Et cū pforat: opz vt
 auferat cistisq̄ est ei cū plemē
 to sui: ⁊ si nō cū alio saltē cū vn-
 cinis: qm̄ cū dimittit ⁊ si mini-
 mū sit d̄ ea redit: si possibile ē
 vt excoiet tūc si accipiat cist
 cū nodo erit meli⁹: et si relinqt
 aliqd̄ de cisti ponat i ea medi-
 camē acutū: deīn consequenter
 adhibeat butyrū. ¶ Et in mel-
 lino quidem quod de exituris
 sis sollicitus adeo ne rūpatur
 cistis ei⁹: et ingenia vt egredia-
 tur cum cistina⁹ si ei⁹ cistis rū-
 ptur ei⁹ egressio erit difficilis

Si vero accidat vt rumpat: tūc
 recrū est vt conserues ipsam fm̄
 illud quod est in ea ⁊ excoiatū
 ab ea aggregetur et stringat cū
 ligamētis: qm̄ currit de illo res
 plurima: tunc oportet vt custo-
 diatur patiens ipsū cum con-
 forantibus naturā suā: et cōser-
 uetur apd̄ somnum: fortasse em̄
 a duenit sincopis ei⁹: oportet vt
 medicetur curatiōe eius qui ti-
 met sincopim. Et multi quide⁹
 de habentibus nodos non tole-
 rant excoiationem: neq; medī-
 cinas acutas pp̄pter magnitudi-
 nē egritudinū eorū et pp̄ cōple-
 xiones eorū etiam: neq; sufferūt
 aliud nisi perforationē. Opz er-
 go in istis vt perforentur eorū
 nodi ⁊ extrahat quod egrediet
 ab eis: et neq; p̄sumas de cisti
 imo pone in eo omni die post-
 quam egreditur illud q̄ aggre-
 gatur: oleum cuzbutyro tepidū
 nam cistis putrefcet et egrediet
 per se. ¶ De bona autē curatiōe
 mellini fauosi est vt incipiat ⁊ ena-
 pore⁹ cum aliquo calidodeinde
 emplastre⁹ cū passis enucleatis
 et melt⁹ est vt excoiet cutis deī-
 de ponant sup eā emplastra: et
 fortasse cōsequit medicamē acu-
 tū in excoiatione cutis finē notū
 sicut calx et sapo ⁊ cinis et alia
 d̄ illis q̄ currūt cursu eorū illis
 q̄ dicta sūt i erūpētib⁹ exituras.
 ¶ Et iterū sumātur calcis. 3. iij.
 ⁊ fecis ymi aduste. 3. ij. ⁊ nitri. 3.
 ij. magre. 3. j. seruet i aq̄ ciner⁹
 ebullitionibus p̄cancis et ponat
 in āpulla de plūbo ⁊ roret semp
 vt non ericetur. ¶ Et hoc medi-
 camē est bonū iterum altheelril
 et glandibus et similib⁹. et ē vt
 sumant elleborizarsenici rubei
 amboz. an. ptes duas et corticū

Liber quartus. Fen. iij. 6

eris. pres. quatnor: et fiat ex eis linimētū cū oleo rosā. et suat ex semine vitice et corticib⁹ eris et arsenico cūz oleo rosa. ¶ Et de ēplastris bōis itez mellino et ol- bus exituris calidis et in q̄b⁹ est humor lenis est illd. R. lau- dani et galbāi et bdeli⁹ et sordi- tici vasis apis et glutin⁹ albofi eq̄les pres. sumat ex istis et ex solutivis sine pluria mordica- tione: et sumat baurach et me- dietas ei⁹ ellebori et fiat ex eo ēpl⁹ ex cera et oleo rosato. ¶ Et itez cal⁹ ps. j. colcotar ps. j. ar- senici ps. j. ¶ Glādulas at que siles sūt altilac: et sūt spēs nodi si tibi ē possibile extrahet extra- he sicut altilac et nō fiat ide no- cumētū nervo aut mēbro vici- no fac. et si fuerit i manu et pe- de et i loco cōiuncto cū nervis et chordis nō psumas extrahere ipm: qm̄ faciet cades patietē i spasmū: imo cōtere ipm et pstri- ge sup ipz cū aliq̄ cui sit gravi- tas donec maturet eū. ¶ Et si- gnū ei⁹ est q̄ hmoi cōphēsiō su- per ipm stupefacit membrum.

De glandulis. Cap. 6.

Quandoq; gñat in q̄busdā mēbris apā glandulosuz sicut anellana et nux et minns eis et multoties sup volā ma- nus et sup frōtē: et est in punci- pio taliter q̄ cū sup ipm sit cō- pressio separatur: deinde redit multoties et multiplicatur et fortasse nō redit. ¶ Et cura ei⁹ est de genere curatiōis nodoz et q̄hqs sufficit et coneraz et cō- pūmatur. deinde super ipsum stringat plumbum gravis stri- cturē: qm̄ digerit ipsum. et pro- pue qñ linitur sup plūbo epi- thima digestivū de illis q̄ le-

quūtur. ¶ Et oportet iterum: et structura administret post eius digestionē: qm̄ illud est cā p̄hi- bens reditionem.

De pustulis glādosifis. Ca. 7.
Accidunt etiā q̄hqs pustule glādose pue et earū cura ē ipfarum cōtritio et expressio ei⁹ qd̄ est in istis: et stringere plum- bum super eas.

De fugille. Ca. 8.

Fugille est de gñe apatum glāduloforū et qñ hoc no- mine appropriat illd qd̄ sit post aurē. Et nos quidē iā diximus sermonē vniuersalem in oibus que currant cursu eius. ¶ Et cu- ra eius est cura predicta in ca- pitulo apatū glādulaz et i apa- tibus q̄ sunt post aurē: et de illis q̄ sunt ei ppria est cinislimacia rū p̄fect⁹ cū antiquo adipe non solito: et huic qdē medicine nō est par. ¶ Et iterū cinis mustel- le p̄mixto in eo cerato cūz oleo de lilio et antiquaz et administre- tur et confert scrofulis etiam.

De scrofulis. Ca. 9.

Scrofula simulant nodis s; differūt ab eis in hoc qnō iūt parate sicut nodi imo sunt suspēse cū carne. ¶ Et plurimū qdē accidunt in carne molli et ē iterū eis velamē nervosū: et for- tasse sit scrofula vehemētis ma- gnitudinis: et fortasse ex vna ea- rū gñant plures et simulātur in hoc aliter: et q̄hqs ordināti nodi et sūt sicut cingul⁹ pēdēs ex col- lo adynā p̄tē et qñ sint racem⁹. ¶ Et scrofula ad vltimū sūt glā- dule scirrotice. ¶ Et o scrofulis quidē iūt quib⁹ associat dolor: et ē difficilis curatiōis et fortasse in ei⁹ curatiōe ē necessaria p̄fo- ratio et putrefactio. ¶ Et hōies

Tractatus secundus. 6to. cclix.

vehementi⁹ expofit ad habēdas
frofulas in partib⁹ colli z capi
tis fūt curta hñtes colla hñmi
darnz pplexionū. ¶ Et loca in q̄
bus gnantur plus frofule sunt
collū z fubafcelle: z vñ q̄ non no
minant frofule nifi p:opterea
q̄ multū accidunt porcis pp gu
lofitatē eoz: aut p:pterea q̄ figu
ra eaz fm plurimū affimilatur
porcis. ¶ Et faluiores frofule
fūt q̄ accidunt ifantib⁹ z grauio
rea eaz fūt q̄ accidunt iuuenib⁹.

¶ De cura. Ca. 10.

Radix fup quā ē fiducia i cu
ratiōe hñtium frofulas eſt
euacuatio z fubtiliatio regimi
nis. ¶ Et de curatiōe laudabili
ē vomit⁹ z ē neceſſariū folutiōe
educere flegma groſſū z p:pe cū
pillulis noiatis algnafili. ¶ Et
iterz ſumātur turbith z. 33. z zuc
cari ptes equales z bibant vñqz
ad. 3. ij. z hoc q̄dē ē cū hoc q̄ folu
it flegma groſſum calefaciens
neqz inſteſtinoy faciēs rafuram.
¶ Et flobothomia iterū eſt in
natiua z opz pculdubio vt fiat
ex cephalica. ¶ Regiminis fo
fubtiliatio ē qm opz vt deuitet
cibos groſſos z potam aq̄ ſuper
eos z nauſeatina fatietatē z re
pletionē z toleret famē quantū
pōt z abhoyeat oē qd replet ca
put materia. ¶ Et opz vt cuſto
diat pparat⁹ eis caput ab eo qd
facit currere ad ipm materias:
ex pparationib⁹ faciētib⁹ curre
re ſicut pſternere ſe fup facie: et
curuare ſe fup gennaplix z ha
bere puluinar planū: z ab opa
tiōibus que trahunt materias
ad caput ſicut locutio plurima
z dolor capitis z rixa. ¶ Et ven
toſatio eſt incōueniens patienti
bus frofulas fm plurimū: z il

lud ideo quoniā nō eſt ei poſſi
bile vt euacuet ex materia que
eſt in frofulis z que currūt cur
ſu eius: imo trahit ad eas et in
groſſat ipſas per id quod extra
hit defanguie ſubtili. ¶ Et mul
tities quidem redeunt frofule
le incipientes extenuari z reſol
ui ad diſpoſitionem ſuā pumā:
z omnino regimen frofularū ſi
milatur regimen ſephiroz exp
te ipſius egritudinis. ¶ Et cum
frofule ſunt magne: tūc plaga
ri alienant ſe a curatione earū
cū ferro z medicamine acuto: z
illud ē de illis q̄ ducūt ad vlcera
tionē eaz z ipaz corruptionē: z
eſt neceſſariū i hñmōi vñ euacua
tione z mūdificatione cibi: z ad
miniſtrare medicinas reſoluti
uas ſup eas cuz facilitate. ¶ Et
iā iuenim⁹ ep̄lm ap̄licū relatum
ad xpianos in frofulis mortali
bus ruptis ſanatiōis magne: ſz
cum facilitate lenitate. ¶ Et de
em̄plis calefaciētib⁹ frofulas ē
em̄plm diaqlon. z qñqz pm̄ſcen
tur cū h̄ em̄plo medicine alie q̄s
poſuit hypo. ſicut radix z p:pe
cum p̄p̄etate q̄ eſt in ea z ſicut
ſtercus capraz z ouū z ſicut na
ſurtiū z radix cucumeris aſini
ni: z vñe mōtane z ficus q̄ cadūt
añ murationē albe aut farina
fabaz z amigdale amare z bde
liū z aggregent ad illō z admi
niſtrent. ¶ Et de em̄plis bonis ē
em̄plm hñmōi. R. farine fabaz
z ordetiz piguedis porci z rizi oiz
añ. pte. j. z radice colloqñtide z
alumis iameni z radicū lilij et
picis hūide oiz añ. ad pte. R. ag
greget illō cū oleo antiq̄ cū pin
guedie frixa poſt liquefactionē
pinguedis z picis in oleo. ¶ Et
confert em̄plaſtrum bonum re

9 Liber quartus. Fen. tertia. 6

soluens duritiē i hebdomada z i eo qđ est minus ea in trib⁹ diebus. qđ. Sale. narravit in cata-
gēis. &. Sinapis z se. vitice z sul-
furis. z spume maris z aristolo-
gie z bdellij. añ. vnc. j. amoniaci
z olei antiqui z cere. añ. vnc. ij.
¶ Et de medicinis q̄ sup eas po-
nunt: est p̄r pfectis cū ea ficub⁹
aut cū squila aut cōfecta cū ea
radix canlis p̄rita z radix cap-
parij cū bdellio z lupini cū ace-
to z melle cū sirupo acetoso z
ster⁹ vaccinū aggregatū vll de
coctū cū aceto aut oīa ista cum
adipe porci aut cū oleo ¶ Me-
dicamē bonū fenugreceptes. 4.
calcs nitraboz. añ. p. j. aggre-
gēt cū melle. z iterū radix cu-
cūeris asini z folia lauri cū glu-
tio z borci aut cinisiboz aggre-
gat⁹ cum eo et iterum aggre-
gēt saria horobi z ster⁹ capraz
z ouij ppue mōtanaz cū vīa i
fātis z fiat linimētū. ¶ Et iterū
hoc medicamē myrrhe. x. amo-
niaci. vij. z dibicij. euiscij q̄rcini
glādiū. v. galbāt olei obefabar
sordiciei aluearij apū. j. terat⁹ tro-
tū. et itez aggregēt i mortario
aldibic pparatū z resina z sint
poili. galbāt. vnc. ij. aggregēt
illd: et ē linimētū bonū. et d me-
dicinis bonis sūt cere gūmi pi-
ni adips porci n̄ salite p̄asij z
sious eris p̄es q̄les fiat ex eis
linimētū. z itez resine dactiloz
corticis eris. añ. p̄es. ij. alūinis
iāeni arsenici. oīz. añ p̄es. 4. in
maē ex eis linimētū. et de medi-
cis bōis ē medicamē de lutrā z
medicamē cucumeris asinini z
medicamē de cōdasi. et medica-
men nominatū saudaros et me-
dicie facte cū serpētib⁹ z singu-
laris ex eis est vīsumatē serpēs

mortu⁹: z p̄ciat in vas lutatū
luto sapiētē z dimittat i furno
de laterib⁹: deide p̄ciat cū eq̄
li quātitate sui aceti pmixti cū
melle s; medietatē. ¶ Et de me-
dicinis bonis ē medicamē d cor-
du meno: z nasturtio z simo co-
lūbino cū oleo: z oīa lēnitina sūt
itez singlaria. et sūt farina ho-
robi cū eis z sola cū aceto et cū
melle z cū pice et cera et oleo. z
iterū sumat vne mōtane z nitrū
z resina et saria horobi z aggre-
gēt cū aceto z melle: aut acci-
pera dices lilij z se. lini et isfūdāē
in vīno et ponatū i eis ambob⁹
post illud simi colūbini q̄ritas
quā erigit illud q̄ p̄sens est
et fiat ex eis q̄si emplastrū et ē
mirabile. et iā experta lunt vīa
cameli arabici et anodātū ei⁹
emplastrum aut epithima com-
mixtis cū eis medicinis q̄ sunt
ad scrophul. et fuerunt inuati-
na. et alungat ē ex epithiathē-
bus mirabilib⁹. et existimaue-
runt quidam et est altitudas q̄
messes cornu capri quando
aduritur et bibit hebdomada
vna oī die pōdere. 3. ij. video q̄
non oportet fieri in omni men-
se hebdomada vna. ¶ Et scias
q̄ de scrophulis sunt in quibus
est cācerositas et huiusmodi q̄
dem oportet vt cōficiant medic-
cine calide p̄dicte cū oleo rosē.
et dimittantur per dies aliquot
z administrentur. ¶ In scrophu-
lis aut q̄ sit calide cōplexionis
nō opz vt supflua sit admistra-
tio mediciaz acutaz: imo suffi-
cit eis qđ est sicut sauch de tri-
tico cū aq̄ coriācri. et forti illo
ē myrrha cū duplo sui dīcio cō-
fecta cū aq̄ coriācri: et regimē
in hoc: vt vincat aqua coriācri

Tractatus secundus 6 Fo. cclx.

aut vincat medicamē aliud fm q̄ presens est z necessarius facit vehemētia inflatiōis aut putatis eius. et de illis q̄ pferūt eis est vt fiat sternutatio cū olo de nucleis p̄scopercorticatoz aduflorū. Qd si necessarius fuerit in curōne scrophulariū vi ferro oz tūcyt sit administratio ei⁹ in scrophulis vicinantib⁹ venis pluribus eruentis pulsatilib⁹ z neruū cū cautela z defensione. homo em̄ qdā errant cū perforaret q̄dam scrophulae et obuiauit ramo neruoz reuersuoz. q̄re destructa est vox z iā accidit vt nō inueniret neruū: sed detegeret eū frigori: quare corrupta est cōplexio ei⁹ z destructa est ei⁹ opatiozque non redit ad ipm eius cōplexio cum calefactione.

¶ Et fortasse errauit et inuenit aliquid egret: et deterior aliquid egret in hoc est illa q̄ est pfundior: quia propter cū excoiat ex late resaluo opz vt sumantur scrophule z destruat qd residuū est cū medicamine acuto z nō perueniat lateri lesio.

De apatibus duris. Cap. ii.
Apostema duruz noiātū sephiros q̄ pur⁹ ē: est illd cui nō associat sens⁹ neqz dolor: z si remanet cū eo sens⁹ z dolor: paus tūc nō est sephiros pur⁹: z purū qdē z nō purū cū quo est sens⁹ qdā est puans dolorē. ¶ Et sephiros aut sit a media seculēta sola radicali et color: ei⁹ est cinerit⁹ aut media cōmixta cū flegmate et color: ei⁹ ē declinis ad colorē corporis: aut ex flegmate solo q̄ i duratū fuit. ¶ Et puri qdē color vt multū est color plumbi et est vehemētis tensionis et duritiei et fortasse supereminet ei pili:

et hoc ē illd cui nō est sanitas: z est quoddā ex eo cui⁹ color ē color corporis: z pmutat de membro ad aliud z noiatur ferros: z qñ qz est cū dolore corporis durū magnū qd nō sanat neqz permutat vnqz. ¶ Et omne sephiros aut incipit apparere paulatim: z additur aut quertiter flegmone aut herissilla aut exitura in loco vacuoz: z cū plm accidit durities in viscerib⁹ non accidit nisi post apa calidum qñ curātur cū in frigidantibus viscosis ex medicinis et cibis. ¶ Et qñqz canceras sephiros z propinquitas sephiros ad cācrū z lōgatio ei⁹ ab eo est fm mltitudinē inflatiōis ei⁹ et paucitate et apertionē palstationis in eo z occultationē ei⁹ z apertionē venaz in circuitu ei⁹ et nō apertionē earū.

De cura. Cap. ii.
Oportet vt eis apatib⁹ illd curet cui est sensus: z vt sit i cilio post mundificationē corporis cum eo qd educit humorem facientē egritudinē: et fortasse ē illa mūdificatiō cū flobothomia si est sanguis plurie nigredinis z sap illd qd resoluit et lenit simul: z nō curet cum eo qd resoluit et ericcat tm̄: qñ illud pducit ad vehemētiā lapideitatis ppter ericcationē grossi et resolutionem subtilis. Et oportet vt ponant curationi ei⁹ due reuolutiōes: reuolutio nō resolōis cū lenitate cum eo qd ericcat plm qz oē resolutionum fm plurimū ericcat z humectantium raro resoluit: et opz vt sit gradus eius in caliditate ex scbo ad tertiu z in ericcatione ex gradu pmo. et reuolutio alia lenificatiōis z sint iste due reuolutiōes succedē

tes. ¶ Et opz vt mēbrū famē pa-
ti cogat i reuolutiōe resoluōis
et trahat nutrimentū ad ei⁹ op-
positū cū motione illi⁹ oppositi
et exercitio ei⁹ i ipsi⁹ famelica-
tione ⁊ cibē i reuolutiōe lenifi-
catiōis: fiat ei cā appetēdi nu-
trimentū cū fricatōe et q̄ sunt ei si-
milis: z liniaf cū pice ⁊ diuersifi-
catōe necessitas in virtute medici-
nāz resoluētū et lenificatiū ⁊ ob-
bilitate eaz fm raritatē mēbri
⁊ ipsi⁹ spissitudinē ⁊ vehemētia
duritiei et debilitatē ei⁹. et itē
cōpositio medicinarū opz vt ag-
greget iter duas virtutes. ¶ Et
opz ne multū vtant balneo qm̄
resoluit subtile ⁊ aggregat spis-
sū: et si puenit ad hūc finē vt le-
uiat spissū. ¶ Et lenificatiā qdē
q̄b⁹ ē resolutio qdā sunt sicut a-
deps gallinaz ⁊ asēs ⁊ vitulorū
et boū ⁊ cernuorū ppe et medulle
eorū et adeps hirci: et asini ade-
ps ē bōa eis ⁊ adeps rapaciū leo-
nū ⁊ vili et leopardi et adib ⁊ q̄
currūt cursu eorū vulpib⁹ et lu-
pis. et adipēs rapaciū ex auib⁹
¶ Et opz vt melleant cū eis que
sūt sicut amoniaci et bdelliū ⁊
galbanū et storax ⁊ mastix: qñ p-
parant ad resoluēdū et fiāt sin-
gularia. et de p̄dictis adipibus
mellior est adeps leonū et vili. ⁊
in mucilage fenu greci. et se-
mi. lini sūt resolo et lenificatio.
¶ Et opz ne in istis adipibus et
eaz sūbus de mollicatiōe sit
sal oino: qm̄ sal ericcet et indu-
rat: imo opz vt sit eaz operatio
operatio solis in cera q̄ lenit et
liqfacit ⁊ nō peruenit ad hoc vt
ericcet. et de lenificatiōib⁹ iterū
in q̄bus est resolutio quedā sūt
bdellium siciliense et oleū anti-
quū et oleū de alcanna et oleū

de lilio et galbanū et laudanū
et storax et yfopos hūda et me-
liora eorū sunt q̄ sunt minoris an-
tiquitatis et exiccatiōis et vhe-
mentioris hūmiditatis: ⁊ itē ma-
stix alba appropinquat p̄dictis
Et in oleo de alcanna et oleo de
lilio et ficub⁹ et alkerua ē de re-
solone et lenificatione sū q̄ est
supra sufficientiā. et de lenifica-
tibus quidē est vt sumat fex se-
minū et fex aceti et ferueat ⁊ ef-
fundat post ebullitiōē bonam
supra q̄ qd est ei cōueniētius
et admistret. ¶ Et d̄ medicinis
bōis ad illud est vt sumant ster-
cus asini ⁊ radix euisci et fiat ex
ambobus linimentū: et si fuerit
cū ambob⁹ storax erit meli⁹. Et
iterū qñ apparet lenitas opz vt
liniaf cuz ammōiaco soluto cū
aceto forti dieb⁹ plurimis dein-
de redeat lenificatiō aut galba-
no ⁊ opponaco aut sumatur
galbanū et ammōiaco et bdell-
liū et terant oia ⁊ inuoluant cū
oleo de ben et oleo d̄ lilio cū a-
liquātulo mucilage fenu greci
⁊ lini et fiat emplm. et sordities
balnei ⁊ ex medicinis vhe-
mentis iuuamēti qñ ponit i emplis
apatū duroz: et si nō inuenissor-
dities balnei tūc admistrent lo-
co ei⁹ aqua ei⁹ euisci et nitrum.
¶ Et d̄ eplis bonis in hora reso-
lutionis sunt empla que sūt ad
scrophulas d̄ illis q̄ diximus: et
emplastra iulios et colophō. et
cū aq̄a est vehemētis grossiti
ei tūc nō ē excusatio ab aceto. ipz
em̄ incidit: et debilitat virtutes
mēbri et ppe cū est neruosum
qm̄ est vehemētius vacuū a ma-
teria et dimittit eam cause ipi-
menti deforis. Clerū opz vt fiat
administratio aceti et intromis

Tractatus secundus. 6. Fo. cclxi.

sto ei⁹ in medicinis i sine rei nō
in eius principio: et vbi cadit vl
timatio in lenificatiōe: et cū in-
tromissione tepiditatū lenifica-
tiōis: et allenief in administratio-
ne acetī: rē nō fit alleniatio cū
aceto nocet nervis et puerit in
lapi deitatē. et medic⁹ tūc fit au-
dacio: in administrādo acetū cū
apā est in membrō carnoso sicut
id quod est in splene: et qñq; li-
ni⁹ loc⁹ cū aceto et vaporat⁹ cuz
eo: deĩñsequit cū epithumathe
sicut illō qđ est de oppo ponaco
deĩñ āmoniaco: deĩñ incipit cuz
paucō leni postea addit⁹ p⁹: de
inde gradat⁹ ad lenificationē. z
opzyt administrē sup apā oleum
lene in qđ nō est siccitas: et est
magis conueniēs q̄ aqua et p⁹
pue oleū de aneto factū cū ane-
to humido. et illō duritiē q̄ est
in nervis et cordis curecū inci-
pius. Et de curatiōibus bōis
ad illud est vaporatio ex lapidi-
bus ignitis. lapide molendini
et meli⁹ quo fit vaporatio ab eo
est cū aceto: et melior a qđ fit va-
poratio est marchasita: z opzyt
ad hanc perueniā summam in
vaporando et suffumigādo do-
nec appeat sudor: et qñq; lini⁹
cuz marchasita trita cū aceto z
cōfert. Et oportet vt alleniatio
iterū fiat in administratiōe ace-
ti vt non separetur subtile et in-
duretur spissum: vt non corrū-
pat virtutem nervorum supflue-
at est in principio deterius: po-
nātur administrationi ei⁹ inter
pollatiōes in qb⁹ est lenificatio
cū ergo incipies: tūc vaporat⁹ mē-
brū cū eis qđ diximus z liniatur
tūc cū medicinis conuenientib⁹
z vt illud fiat in mēbro carnoso
est saluius.

De duritie iūcturaru. Ca. 13.
Quandoq; accidit in iūctur-
is durities phibēs moue-
ri iūcturas cū facilitate: z nō de-
struit sensus: z qñq; est nern⁹ cū
quo est stupor aliq̄s. Et qñq; est
carnosior z cura est cū eo quod
sciūsti.

**De eis que nominantur
almisnar. Ca. 14.**

Almisnar ē nodus rotūd⁹
Albus sñs capiti clauī. Et
plm qđ accidit ex pcussione et
post exituras et post curationē
earū amplius multiplicantur i
corpore: plm ei⁹ accidit in pedi-
bus z digitis pedū et in inferiori-
bus z ledit intm q̄ phibet icef-
sum: quare opzyt sectio fiat sup
ipm et extrahat⁹ aut moueat cū
manu semp z annectat⁹ ei plom-
bū: qñ talit⁹ est q̄ nō est possibile
vt extrahatur. z plurimum qui-
dem eius cum non curatur fit
cancer.

De cancro. Ca. 15.

Cancer est apā melancholi-
cum de melancolica adu-
sta a materia colerica i qua est
materia colerica cū qua p̄busta
ē nō a pura feculenta. z differt a
sephiros p se cū dolore z acuita-
te z pulsatione qđā z velocitate
additiōis pp multitudinē mate-
rie z infāmationē: z pp illō qđ ac-
cidit i illa maffia de ebullitiōe
dū ipsa venit ad mēbrum. et dif-
fert ab eo iterū p venas q̄s mit-
tit in circuitu suo ad mēbrum
quo est qñ pedes cancri: z n̄ sūt
rubei sicut in flegmone: imo de-
cliues ad nigredinem z obfusca-
tionē z viriditatē z iā diuersifi-
cat⁹ ab eo: qñ plurimū aduent⁹
sui fit incipiēdo z aduētus duri-
tū pmutādo ex calido. z differt

Liber quartus Sen. j. 6

a sephthos qm̄ est ei sensus zilli
nō est sensus oino. Et plurimuz
qdē accidit in mēbris raris: et il
lud ē i molliorib⁹ plus in epate
et in mēbris nervosis iteraz. et
in p̄mis cū accidit est occulte di
spōnis: et qñ apparet cācer ābi
git esse ei in p̄mis cū apper h̄z
p̄m: deñ appent signa ei⁹. et in
p̄mis cū apper in p̄cipio ē si
cut faba pua dñ⁹ rotūd⁹ fusci
coloris in q̄ est caliditas qdā. et
cācer qdē est vehemētis coloris
et ali⁹ est pui doloris qet⁹ et ali⁹
est qui perducit ad vlcationē
qm̄ est ex melācolia que ē adu
stio sanguinis et adustio colere
pure soli⁹: et ali⁹ est sic⁹ q̄ nō vl
cerat. Et qñs pmutat vlcera⁹
ad nō vlcera⁹: et qñs reducit eū
ad vlcera⁹: curō ei⁹ cū ferro: et
ponit ei labia grossiora et durio
ra. Et tñ q̄ hoc āpā sit nosatū
cācer pp̄ vñā duarū rerū aut pp̄
suā tenacitatē cū mēbro sicut te
nacitas cācri cū eo qd̄ venat āt
ppter formā suā in rotūditate
sua h̄z p̄m cū dolore suo egres
sione venarū q̄ sunt sicut pedes
eius in circuitu ipsius.

¶ De cura.

Ca. 16.

Illud qd̄ opz cauere de cu
ra eius est: qm̄ cum incipit
fortasse est pole vt prohibeatur
ne addat super illud qd̄ ip̄e ē: et
pseruetur ita q̄ nō vlcere⁹: et acci
dit in q̄busdā hōis vt sancti in
eip̄is: pfirmatus vero nō. Et
multoties quidē accidit cancer
interius occultus et est rectifica
tio in eo scdm̄ qd̄ dixit optimus
hypo. vt non moueatur: qm̄ si
mouet fortasse pducit ad mouē
et si dimittit et nō curat fortas
se plonga⁹ spatiū cū salute qua
dam: et pproprie qñ rectificāci

bi pponunt de illis q̄ infrigidāt
et humectāt et generāt materiā
saluā sicut aq̄ ordeizalredradu
pamizvitelli onoz forbilibum et
silia illis. Et qñ est illic calidi
tas: tūc de⁹ lac vaccinu⁹ statim
cū extractu est butyrū: et colet et
qd̄ sumit ex olerib⁹ hūidis vsq̄
ad cucurbitā. Et fortasse fuisse
rūt cācri pui sectionē. nā si possi
bile est vt destruant cū aliquo:
tūc nō est possibile vt destruant
nisi per incisionē vehemēte⁹: vt
ex toto assumat mēbru inuadēs
qd̄ ē in circuitu ei⁹: icidēdo ip̄m
et circūdāte āpā eradicādo oēs
venas q̄ ibibūt ip̄m ita vt nō re
maneat de eis aliqd̄: et currat
post illud ex eis sanguis pluri
mus: et itā recessit mudificatio
corpis p̄solutionē vētris ex ma
teria mala et floborhomiā: deñ
de pserua ei⁹ faciēdo eū stare sa
per cibos bone quatitatis et qñ
tatiset confortatione mēbru ad
expellēdū quicq̄ incisio in pluri
bus hōis addit ei malitiam.
Et fortasse indiget post inci
sionem cauterio. Et fortasse
erit in cauterio timor magn⁹ et
illud erit qñ fuerit cancer prope
mēbra p̄cipalia et nobilia: et itā
narravit qdā p̄mor q̄ medicus
qdā incidit māmullā cācerosaz
radicatus et cācerata est altera.
¶ Dico q̄ possibile fuit si fuit il
lud i via cācerādi: qñ inuenit il
lā egritudinē: possibile fuit vt
eēt fm̄ semitā permutationis: et
est magis apparens.

¶ De rememoracione regimi
nis soluendi ip̄m.

Ca. 17.

Sumat i potu multis vici
bus inter q̄s sint dies pan
ci quas vice quoz aureos epi
timum cum aq̄ caseiant aq̄ met

9 Tractatus secundus. 660. cclxij.

lis: aut decoctionē epithimi i si-
rupō aceto. Et ei q̄ ex hoibusest
fortis detur hiera eilebon.

De rememoratione medici-
narū localū ad cancerū. Ca. 18.

Per medicinas locales ad
cancerū requirunt̄ quatuor itētio-
nes scz destructio canceri penit⁹ ⁊
est difficilis: ⁊ phibitio additio-
nis. ⁊ phibitio ulceratiōis ⁊ cura-
ratio ulcerati. Et i illis q̄b⁹ q̄-
ritur destructio canceri penit⁹ itur
p̄sus illd in quo est resolutio ei⁹
q̄d collectum ē de mā mala ⁊ ex-
pulsio ei⁹ q̄d p̄paratū ē ad colli-
gendū i mēbro de ea: ⁊ si fuerit
vehemētis h̄tutis motiōis tūc
dimittat: nā illd q̄d de medicis
forte est addit cancero malitiā: et
sitr oz itēz vt alienent i eis mor-
dicatiaz pp illd sunt medicine
bone ei in mineralibus ablutis
sicut tutia abluta: ⁊ misceant̄ cū
ea q̄h̄s de oleis sicut ē oleū ro.
⁊ oleū de keiri. Ad illd p̄o q̄d
phibet additionē puenit̄ cū ab-
scissioe māet ⁊ refectioe cibi et
pfortatiōe mēbri et cū medicis
rep̄cussis notis: ⁊ administratio-
ne linimentoz mineraliū sicut
linimētū fricatiōis lapidis mo-
lēdini et lapidis cotis: sicut li-
nimētū factū ex fricatiōe ei⁹ q̄d
resoluit iter tabulā et manichā
de plūbo in hūiditate effusa su-
p tabulā q̄ est sicut oleū ro. et si-
cut aqua coriā dri ⁊ itēz emplā-
tio cū acresta trita ē bona inua-
tiua. Et illa q̄bus q̄rit phibi-
tio ulcerationis sūt linimēta p̄-
dicta ad phibēdā additionē cū
nō fuerit in eis mordicatio: oīa
ei ea sūt inuatiua ⁊ p̄pē q̄n misce-
tur cū fricatiōe p̄dicta q̄ sit ex pi-
stello ⁊ tabulis plūbeis: q̄n ē cō-
fricata terra sigillata aut bolū

armenū aut oleū antiquū et aq̄
sempuuer cerusa cū succo lactu-
ce aut mucillagine p̄silij et ceru-
sa et plūbo: q̄m est p̄positio bōa

Et de eis q̄ sunt inuatiua est
emplastratio cū canceris sinuiali-
bus recentib⁹ et p̄pē cū climia.

De illis aut̄ q̄ in curatiōe vlce-
rati sunt bona ē vt assidue pan-
nus lini ifusus in aq̄ solatri sup
eū: et q̄ties fortasse exicat̄ ma-
desiat desup cū aq̄ ei⁹. Aut su-
matur medulle tritici: et olibāi
et ceruse de plūbo oīm p̄d⁹. 3. 4.
et terre sigillate et boli armeni
et aloes abluti oīm. añ. 3. 2. ag-
gregent̄ ista et terant̄: et admix-
strent̄ sup hūidū pulueres et su-
p siccū ep̄lm factū cū olo ros. Et
q̄h̄s p̄fert eis cinis canceri cū cera
to cū olo ros. et melt⁹ eo ē cui ad-
mixtū ē cōfē ei de climia: ⁊ q̄h̄s
cōfert in eo medicamē de tutia
aut tutia abluta cū aqua portu-
lace aut mucillagine p̄silij.

De apatib⁹ vētosīs et inflatio-
nibus lacertorum. Cap. 19.

De apatib⁹ vētosīs aliū est
q̄d sit a vapore leni: et sita-
tur estuatiōi et currit cursu ei⁹:
et aliū est q̄d sit a vapore vētoso
et noiatur inflatio et ē it̄ impulsio
et vicissitudinaria accessio: et for-
tasse p̄cutit p̄cussioe man⁹ et p̄-
prie q̄n inuenit spatū ad q̄d ag-
gregātur sicut sioach⁹ et intesti-
na: et q̄d est inter p̄niculos cir-
cundātes ossa: ⁊ inter ossa circū-
data lacertis ⁊ inter lacertos: ⁊
sitr q̄ circūdat chordas ⁊ foras
se nō resoluit spatia imo subti-
liat membra coniuncta ⁊ resol-
uit ea: et generat in eis q̄d facit
necessarium disrumpere ea. Et
ventositas remanet ⁊ retinet p̄-
pter spissitudinē suā ⁊ p̄pē gros

Liber quartus. Fen. iij. 6

studinē suā: et ppter spissitudi-
nē ei⁹ qđ cōtinet eā et cōstrictio-
nem poroz. ¶ Et qñq̄ existimat
hō qđ super membrum eius sicut
genu sit apostema idigēs pfora-
tione: q̄re perforat ipm et egre-
ditur ventositas tantum.

¶ De cura. Cap. 20.

Ilius autē quod est simile
tēstuationi cū augmento lo-
ci curatio est genus curationis
eius. ¶ In inflationis vero cu-
ratione est necessariū qđ cutē igre-
diat⁹ et resoluat illō qđ ē in ea: et
sit pote⁹ vt sit ei super locū mora-
spatū lōgi et ē necessariū vt sit in
fine subtiliatiōis vt firmes subti-
litas ptiū ei⁹ ex pfundatione vl-
tima. ¶ Et fortasse idiget pōne
vētosarū absq̄ scarificatione vt
carminet vētositas. et de medici-
nis ei⁹ localib⁹ sūt olea calida
sicut oleū subtiliū ptiū i quo de
cocta sunt sicut ratha: et cuminū
¶ Et de seminib⁹ subtiliatiōib⁹ se-
mē apij anisi: et ameos et qđ simi-
lā tur illis. ¶ Et de ēplastris resol-
uentib⁹ et p̄prie ppter illō quod
cadit i mēbris chondrosior lacer-
tosis est illō qđ recipit sorditiē
balnei qđ ponat cū aq̄ in patella
calcis nō extincte s̄m quāritatē
qđ pueniat ex ea spissitudo luti:
et liniātur cū eo: et qñq̄ faciūt ex
vino et calce emplm̄ egle bonū.
¶ Aliud sumat yfop⁹ sicca et re-
rat⁹ puluerizet sup ceratū fctm̄
ex cera: et oleo anetino: et fiat em-
plm̄ ad liniēdū. ¶ Et i eo qđ ac-
cidit ex inflatiōe i lacertis pp at-
tractionē qđ accidit eis: oꝝ vt alie-
nenē medicie calide valde et acu-
te ne refugiāt mēbra ex eis et te-
rātur imo qñ medicant cū reso-
lutivis: tūc misceat cū eis aliqd
de sentierib⁹ dolorē: et illud ē si-

cut curatio tua qđ scis cū eo qđ
est sicut rob pcessuz cū oleo in qđ
isusa ē lana yfopi. ¶ Et si fuerit
caliditas aliq̄: tūc cū olo roka isu-
sa i eo lana yfopi soluta i eo aq̄
yfopi humide. Et administrēt
oīa illa tepida ad caliditatē de-
clinia: et nō pmittant infrigida-
ri qm̄ frig⁹ nocet h̄mōi. ¶ Qđ si
fuerit illic dolor: ex pncipio: tūc
administrētur desup olea in q̄-
bus est sedatio doloris cū phi-
bitiōe aliq̄ ex pncipio sicut oleū
vino. et roka. cū p̄tute olei anetini.
¶ Et qñ inuenit aliq̄ alienatio
ponat in medicinis illud i quo
est additio p̄tutis ad resoluēdū
sicut nitru et acetu et deinde
sicut cinis: et emplā resoluētia: si-
cut emplastrum predictum.

¶ De vena medeni. Cap. 21.

Est vt accidat sup p̄tē cor-
pis pustula qđā infāsa: dei-
de vesicat⁹: postea egredit⁹ ex eo
qđā rubeū ad nigredinē decli-
ue dei⁹ nō cessat plōgariz plon-
gatur: et fortasse est motus volū-
tari⁹ sub cute ac si esset mot⁹ aia-
lis: et quasi in veritate sit h̄mis
dōc existimēt qđā qđ sit alai qđ
gñatur. ¶ Et existimant quidaz
qđ sit ram⁹ villi nervi p vehemē-
tiā grossitudinis. Et plurimum
quidē accidit in cruribus et ego
iā vidi eam sup manus et super
latus. et multiplicat⁹ i infantib⁹
supvtrūq̄ latus: et qñq̄ extendit⁹
et absconditur et magnificatur in
ea labor et dolor: imo per spa-
tiū dolet: et si nō incidat. Et ga-
le. quidē dixit: qđ nō fuit compre-
hensum: ex esse eius aliquid ma-
nifestū super qđ sit innitendum
qm̄ ipē nō vidit eā oīno. ¶ Et di-
xit qđ cā ei⁹ est sanguis calidus
mal⁹ melācolic⁹ aut flegma adu-

Tractatus secundus. 650. cclxiii.

adunatum cum vehementia sic
citatis pplexionis. Et fortasse
generat ea quedam aque et olera
cū ppuetate que est in eis: et de
cibis qui plurimum generat ea
est ille q̄ ē calid⁹ et sicc⁹: et quāto
plus fuerit materia a qua gene
ratur acutior erit dolor vehemē
tior: et fortasse accidit in corpore
vno in locis quasi quadragita
ei⁹: aut quinquaginta ex qua tñ
eadet cū curatio. Et mino
raf in corporib⁹ hūidis et assue
tis balneationibus et cibis hūi
dis et assuetis vino cū mēsurā: et
plurimū quidē gñatur in mede
na et pp hoc pportionātur ei: et
gñatur etiā in terra corasceni et
alijs: et multiplicantur iterū in
terra egypti et in terris alijs.

De cura. Cap. 22.

Sollicitudo q̄dē ei⁹ in terra
in qua gñatur et cibi ex q̄
bus gñatur q̄bus est materia q̄
est causa eius illud est cum eua
cuatioe sanguinis mali sibiortho
mādo ex basilica aut ex saphe
na sūm locū et mūdificationē san
guis cū eis q̄ sunt sicut sirapus
de mirabola. et decoctio epithi
mi: et potare pillulas cochias p
prie et administratio trisere scitē ex
sene et sumoterre et humectatio
corpis cū cibis humectantib⁹ et
balneatioes et reliquū regimen
humectatiū notū. Cūerū cum
appet esse ei⁹ in pmo appetitiōis
eius tūc rectū ē vt admistret re
gimē mēbri cū emplis infridan
tib⁹ et humectatib⁹: sicut sūt suc
ci fridi noti cū duob⁹ sandalis et
cāphora post mundificationem
corporis et administrationē ite
rū factā cū missione sanguisuga
rū sup locū. Et de epithimati
bus bonis est epithima ex san

dalo et aloes et cāphora aut myr
rha et psiliū et lac dulce. Si aut
nō sepāt s̄z incipit cadere fortas
se pphibet eā et aufert eam et alle
uiat labores in ea si bibat pa
tēs eā sūm p̄tinuitatē trib⁹ die
bus oī die pōdus. 3. ij. aloes aut
bibat de eo i die. 1. 3. 5. in. ij. 3. i. in
ij. 3. i. 2. 5. trib⁹ dieb⁹: et liniat su
p eā aloes aut liniat sup aurifi
ciū ei⁹ hūiditas aloes hūidi vi
scosi. Et sūm i pncipio cū egre
dit si nō curat de eaz egreditur
tū rectū ē vt p̄pet ei qd stringat
eā: et sup qd reuoluat qd facilitā
te paulati: donec egrediat vīq̄
ad finē sui absq̄ incisione: et me
lius ē plūbū sup qd inoluūt: et sit
sufficiētia sup grauitatez ei⁹ in
attractione ei⁹: qm̄ attrahit cū
facilitate et non abscondit. Et
sit studiū tuū i alienatiōe egres
siōis ei⁹ vt incipias et extenuēs
mēbrū et rarifices ipm cū embro
cis et aq̄ calida et mucilagini
bus infridantib⁹ et oleis lenificā
tibus fridis et subtilis calitatis
et que currūt cursu ei⁹ vt facilis
fiat exitus ei⁹. Et fortasse non
sit facilis p illud: imo idiget eis
q̄ sūt linumētum cū oīo de keiri
imo sambacino: imo oleo de bē
et vt administret sup ipam epla
strū de pice: et si existimatio fece
rit necessarium vt perforetur vt
egrediat cū totalitate sua et
non fuerit qd prohibeat: perfo
retur et extrahat: et si egressio
eius cū extractione p̄dicta nō
fuerit facilis et p̄foratio ipsius
non fuerit possibilis: tūc putre
fac eā cū butyro putrescet enim
tota et egrediet. Et caue ne ad
ministrēs calida ex medicinis
quoniā fortasse puenit ad estio
menum. Et quando assidua

Liber quartus. Fen. iij.

tur sup posteriora ei⁹ fricatio cū sale paulatim: et illū sit retro cū facilitate: et ex egressionē ei⁹ cū subtilitate egredit^r cū totalitate sua et ppe qñ scundit^r aut penetrat qd est post ipsas et inromittitur itilus sub ea illic et expellit et assiduā absterfio cū ipa egredit^r cū sale paulatim: et cū facilitate: et nā cū illud sit cū ea egredit^r tota. ¶ Qd si incidat et redit: nō erit excusatio qñ perforetur nisi inueniat^r modus alius: deinde egrediat^r cum facilitate: curetur locus cura vniuerum.

¶ Tractatus tertius de lepra.

¶ Quid sit lepra et cā eius.

Capitulum. j.

Lepza est infirmitas mala pro-
ueniens ex sparsione colere nigre in corpore toto q^{re} corripitur complexio membrorum et forma ipsorum et figura eorum et fortasse corripitur in fine ei⁹ ipsorum continuas: ita vt corrodatur membra et cadāt casu q^{si} ab ulceratione. ¶ Et ē sicut cācer cōis corpi toti: fortasse em ulcerat^r et fortasse nō ulcerat^r. ¶ Et est aliq^q cū patiente eā manet tpe lōgovalde. ¶ Et melia qdē qñq^q expellit ad membrū vnum et facit accidere duritiem: aut lephiros: aut cācrū fm dispōnes suas. Et si fuerit subtilis dñans puenit estiuomen: et si expellit ad superficialē cutis eueniet illd qd nōiat albaras et morphca nigra et ipetigo et his filia. Et qñq^q spargit in corpore toto et tūc si putrefiat prouenit febris melancolica. et si pculcet^r nō putrefiat: eueniet lepra. ¶ Et cā eius efficiens anti-

quior est malitia complexionis epatis dectius valde ad caliditatem et siccitatez. quare adurit sanguinem in melancolia: aut pplexio corporis toti: aut sūt ambe ita q^{si} faciunt sanguinem acq^{re} rere per causas suas frig⁹. ¶ Et causa eius materialis sunt cibi melancolici et cibi flegmatici iterum quando componitur in eis satietas nauseatua aut opatur in eis caliditas q^{re} resoluit subtile et ponit spiritum melancolia et repletiones: et comestiones super satietatem sunt ad hanc eādē intentionez. ¶ Et cause eius inuatiue sunt oppilatio pororum quare prefocatur calor innatus et infri datur sanguis et ingrosatur: et proprie quādo splen est oppilat^r debilis nō attrahit: neq^q pōt mundificare sanguinē ex humore melancolico: aut est virtus expulsiua in visceribus debilis ab expulsiōe illius i venas ani et matricis et sūt pori stricti et qñq^q adiunat illud: totum corruptio aeris in seipso: aut ppter vicinitatem leproforum quoniā egritudo est euadens. ¶ Et qñq^q accidit ppter hereditatem et propter complexionem embryonis ex qua creatus est in se propter complexionē que est ei aut acq^{si}ritā in matrice: ppter dispositionē q^{re} est ei: sicut accidat vt ei sit conceptio in dispositione mēstruorum. ¶ Et qñ aggregatur caliditas aeris cū malitia cibi et ei⁹ essentia est ex gñe piscium et carne salita et carne grossa: et carnis asinorum: et lētib⁹ pculdubio est vt eueniat lepra sicut multiplicat^r i Alexandria. et colera nigra qñ pmisce^t sanguini adiunat paper⁹ ad gñandū mēstrū ipsi⁹

Tractatus. iij. 6 50. cclxiiij.

qm̄ pculdubio igrossat ex duo-
bus modis: quoz vn⁹ ē p subaz
suā grossaz: r scōs p frig⁹ suuz
cōgelās. ¶ Et qm̄ ingrossat per
ptē hūiditatē fuerit est ericca-
tio ei⁹ p caliditatē corpis faci-
lior. ¶ Et iā puctū ē et gstitudi-
ne sanguis leprosoz ad hoc vt
egrediat in floborhomīs eoz
qddā q̄ ē sic harena: r hec egri-
tudo notat leonina: r dī q̄ non
notat ita: nisi qm̄ plm̄ accidit
leonib⁹: r dī qm̄ terribilē facit
faciē patiētē eā r ponit eā i for-
ma leonū: r dī qm̄ rapacit t3 q̄
capit rapacitate leōis: r dī hac
egritudie q̄ ē debilis difficilis
est curatiōis: r dī curōne foris n̄
fit spes: r incipēs qdē ē suscepti-
bilior: r pfirmata ē magis iobe-
diēs. ¶ Et scā ex mētia colere ē
magis feda r plis nocumētū r
difficilior accētū r vehemēt⁹
adurēs: s3 ē susceptibilior curō-
nis. ¶ Et scā a fece sanguis est
saluor et q̄tior et nō vicerat.
¶ Et facta a mētia adusta silat
colerice i suis accētib⁹: s3 ē tar-
dius suscipiēs curatiōnē. ¶ Et
hec qdē egritudo n̄ cessat cor-
rūpere pplexionē mēbzorū p q̄-
liratē contrariam qualitati que-
niētī vite sc3 caliditati et hūi-
ditati donec peruenerit ad mē-
bra principalia: r illic interficit
r incipit in pumīs ab extremi-
tatib⁹ et mēbris lenib⁹: r illuc
cadūt pili ab ea: et alterat co-
lor ei⁹: et fortasse puenit ad vl-
cerādū: deinde vadit paulatī i
corp⁹ totū: nā q̄uis pīa gñat-
tio ei⁹ fit in viscerib⁹: tñ pīmū
vestigiu eius est in extremi-
tatib⁹: quoniam sunt debiliores:
verūtamen quādoq̄ mori pā-
tiens eam antequam conuer-

tatur malitia ei⁹ apparēs sup-
viscera et membra principalia:
r est mors illius cū attractiōe:
et propter malitiam pplexiōis
illi⁹. ¶ Et cū cancer qdē lepra
mēbz vnus sit de illis quib⁹
nō est sanatio: tunc qd dicem⁹
de lepra que est cācer corporis
totius verūtamen in lepra ē res
vna: et est q̄ egritudo spargit i
totū corp⁹. ¶ Et qm̄ admistran-
tur curationes fortes susten-
tant egritudinem: et non agit
super membra simplicia et in
cancro non est ita.

De signis. Cap. 2.

Quādo incipit lepra incipit
color fieri rube⁹ tendens
ad nigredinē. r appet i oculis
obfuscatio ad rubedinē decli-
uis: r apparet in anhelitu stric-
tura: et in voce raucedo cā no-
cumētū pulmōis r cāne eius: et
multitudo i sternutiatiōe: et ap-
pet i naso gauetū: r fortasse fit
strictura i narib⁹ et cassamu: r
incipiūt capilli i subtilitatem et
paucitatē puenire: r apparent
vene i pectore r pte faciei: r est
odor corpis r pprie i sudore: et
odor āhelit⁹ ad fetorē dclinis:
r appent hūores melici r mali
r dolosi r mltiplicāt i sōno sō-
nia melica: r sēnt sōno q̄si sup
corp⁹ suū sit gūedo maria: dīn
appet sparsio i capillis r cal⁹ i
eis ex toto pprie in pilis q̄ sūt
in facie et parib⁹ ei⁹: et q̄ies
dislocatur locus piloz: r scin-
dunt vngues: et incipit forma
fieri feda: et facies fit terribi-
lis. et color demigrat. Et inci-
pit sanguis cōgelari in tūctu-
ris et putrefit. Et addit cōstri-
ctio anhelitus donec peruenerit
ad difficultatem vehemētē r

disinā magnā. et puenit vox in
sine raucedis et igrossant labia
et denigrant. Et apparet sup
corp^o addito glādulosa filis
aial qd grece noiari sacos: dñ
lcapit corp^o vicerari qñ lepra ē
nō qeta. Et corrodit cartilago
nasi: deñ cadūt nasus et exte
mitates: et currit vir^o fetēs: et re
dit vox ad occultationē: et tūc
iā nō remanēt pili et denigra
color valde. et pulsus qdem le
prosi ē debilis pp debilitatē vir
tutis et paucitatē necessitat: cū
egritudo sit frida et tarda nō
velox pp debilitatē frigoris: et
sit necessaria spissitudo cū non
sit velocitas neq magnitudo.

De cura. Cap. 3.

Opus ut incipiat i ea cū euatio
nib^o et mūdificatōe aqñ i
grosset egritudo: et cū tu hñica
ueris q illic sit sanguis pñm^o
corrupt^o: tūc opz vt incipias et
stothomes stōia vltia: et si non
altūde saltē ex manib^o. et si nō
hñificaueris illd tūc nō sñomes:
stōmia ei ex venis magn^o qñq
pl^o nocet q sit ei iuuamētum.
Verū sit securitas cū stōmia ei^o
ex separatiōib^o venaz puaz si ti
met stōmia magnaz. Et scias
q sanguis frid^o ē i eo qd appa
ret: qre sit illd magis vltimū q
vetolet sanguis iuge: et min^o no
cēs viscerib^o: et ille sūt sic vene
frōtis et nasi. Et pñm^o fm pñ
mū stōmia ē necessaria in cura
tiōe hui^o egritudis. Et de il
lis q vocāt ad illd est pñctio
anhelit^o ei^o et difficultas spī^o: et
forte ē necessariū stōmare gui
dē apd vehemētā raucedis vo
cis et timorē pñcatiōis. si q stō
met: opz vt qescat hebdomada
vna: deñ euacuet cū eis q sunt

sic hñerologodid et hñera d pul
pa colloqñtude: et eñet cū apo
zimatis et pulis factis ex epi
thimo et sticados et polipodio
et mirabo. nig. et kebul et ellebo
ro ni. et lapide lazuli: et lapide
armēo: et nō nocet si misceat eis
pulpa colloqñtude: et scamōea
et pñe qñ illic ē colera et adiū
gant eis aloes et cucumer asini
nus: et theodouic ē bonū eis. et
hñerapigra itez et pñue qñ sit
forti cū scamōea ē d illis soluti
nis q sūt bōa leprosis: et pñue
qñ odorat odoramētū ellebori
aut ponit cū ea lapis armen^o:
et i elitate opz vt ericcent et non
vltimet i decoctiōe fortiter vt
nō spargatur et mltiplicet. De
coctio ad leprosos. R. mirabo.
citrinoz et nig. aboz ana. 3. r.
ameos. 3. v. althit boni. 3. f. pas
sularuz enucleataz minā. 5. de
coquant cū trib^o ebetie aq do
nec pueniat ad triā et expima
tur et misceat in ea de aq mel
lis pōd^o. 3. v. et def in potu. Et
vngat corp^o ei^o ex buryo et se
deat in sole dōec friceat aut am
bulet septuaginta passibus: et
cōuertat sup dextrā et sinistrā et
dorsuz et vētrē: et comedat cap
pares cū melle. sumat in potu
hñc mñdictiā f3 qd narrauim^o
septē dieb^o et renouet decoctio
ei^o oi die. Et nō sufficit i cura
tione istoz et q nō sunt pñmati
eūo vna: imo fortasse ē necessa
ria eūo in mēse bis: aut i oi mē
se semel f3 qd testimoniū facit
esse necessariū et illd cū medici
nis tēperatis: et qñq soluitur
oi die cū facilitate ascellatiōe
vna aut duab^o ascellationib^o
cū eo qd soluit illd de potioni
bus inuatiuis ex medicinis p
dictis

Tractatus. iij. 6 Fo. cclxvij.

dicti q̄dragita dieb⁹. ¶ Fortes
 ho valde sic ellebor⁹ z ei filia:
 et q̄ sunt multi ponderis suffi-
 ciunt in āno semel in vere: semel
 in autūno: aut p⁹ hoc. Et opz
 vt veniat sup cerebra eorū cuz
 mūdificatione cū eis que sunt
 sicut gargarismata p̄dicta in
 ca. egritudinū capitis: z cū ca-
 put purgū not⁹. ¶ Descriptio
 caput purgū. R. macropiper⁹ z
 celidonie z capsie z nasturtij: z
 burūgi oīz añ. 3. j. nuc⁹ musca-
 te pulegij amboz añ. 3. 5. succi
 agni casti corilas. ij. olei sifa-
 mini corilas. iij. misceat⁹ z dco
 quant⁹ dōec p̄sumat aq̄: deñ co-
 les: z kue⁹ i vitriata: et fiat ca-
 put purgū i narib⁹ q̄tū capiūt
 deñ sequat⁹ qñ illud multipli-
 cat cū caput purgū humectā-
 tib⁹ p̄dictis. ¶ Et opz vt prohi-
 beant⁹ ab oi qd̄ ericcat z resol-
 uit hūiditatē innatā: z sup eos
 interdican⁹ labor z āgustia et
 vt p̄mutet⁹ de aere ad aerē q̄ p̄-
 ri⁹ est ei. z den⁹ ei in potu post
 mūdificationē olea: sicut oleū
 de amigdalib⁹ cū eis q̄ sūt sic ex
 p̄ssū vuc: z illd̄ qñ eūati s̄ mul-
 toties. Et opz vt exercitent⁹ oi
 mane post expulsionē supfluita-
 tū ab intestinis: z precipiant⁹ ele-
 uare vocē altā: et saliat⁹ z luctē
 tur: deñ fricent⁹: cū ergo suda-
 uerint tūc sumāt potū: et post
 illd̄ inūgant⁹ oleis tēpat⁹ i cali-
 do et frido hūectātib⁹ km plu-
 rimū p̄fortātib⁹ in p̄mis: ipsi
 em̄ indigēt i p̄mis p̄fortātib⁹
 sic mirabolani itez z galle cuz
 aceto. ¶ Et qñq̄ admistrat⁹ sup
 eos inūctio ex oleo cū lacte mu-
 lier⁹. ¶ Et silr opz vt fiat eis ca-
 put purgū cū eo qñ multipli-
 cat⁹ siccitas et qñ p̄mouet⁹ i eis

nausea caueat⁹. ¶ Et meli⁹ qd̄
 est vt balneent⁹: deñ inūgant⁹: z
 qñ balneati sūt tūc eoz inūctio-
 nes sint sic oleū myrtinū z ma-
 sticinū: z oleū d̄ sumitātib⁹ vi-
 tū z darsilabā z oleū de costo
 sup extremitates. ¶ Deñ ille
 q̄ de eis ē medicat⁹ q̄scat me-
 dia hora: z p̄pare⁹ vomitui cū
 pēna: deñ sumat i potu aliqd̄
 de absinthio. z fortasse ē neces-
 sariū inūgere eos i balneo cuz
 subtiliatūis resoluētib⁹ i qd̄
 cadūt nitrū z sulphur et bacce-
 lauri z glutinū carpētariorū:
 imo sinap⁹ z origanū z piper
 macropip⁹ z p̄iretrū z staphisa-
 griā z sinap⁹ z aloes z calamē
 tūz ēplastrat⁹ eos sup iūcturas
 eoz: imo fortasse ē necessarium
 qd̄ ē sic enforbitū: z illud qñ p̄ci-
 pi⁹ eis vt balneent⁹ pp̄ r̄solutio-
 nē supfluitatū eoz z pp̄ sudorez
 ipsoz inūctio ei eoz ē canō i cu-
 ratioe ipoz: z qñq̄ inūgunt⁹ fri-
 cādo cū tyriaca z scellite z ale-
 sangiē: z fortasse ē necessarium
 inūgere cū hmōi i sole calido.
 z melior ablationū eoz in bal-
 neo ē aq̄ i q̄ dcoq̄ fenugrecū cū
 sapone bono. et opz vt alienet⁹
 leprosus a coitu penit⁹. ¶ Res-
 p̄o q̄ i potu tribuant⁹ m̄tre sūt:
 nā de meliorib⁹ medicinis ē ty-
 riaca minor scā cuz carnib⁹ vi-
 pere: z tyriaca diatesserō z alaf-
 menā z diasulfur. Et qñq̄ sit ca-
 put purgū cū istis etiā: z vt in
 potu sumat⁹ de trociscis tyri ē
 sol⁹ auz. j. i vnc. vinigrossi aut
 passiz trocisc⁹ s̄lle itez. r̄scias
 q̄ caro vipe z illd̄ i q̄ ē p̄r⁹ ei⁹ ē
 de nobilib⁹ medicis ei. z nō oīz
 vt sit vipa de luto aut littoral⁹
 aut d̄ loc⁹ hūid⁹: qm̄ i ea s̄z plu-
 rimū ē par⁹ inuamētū. z de illis

Articella.

b

Liber quartus. Gen. iij. 6

que plurime ē malitie ē illa q̄
 sitim facit cū q̄ ē p̄ditio imo eli
 gaf mōtana p̄cipue alpa: z ab
 scidat capita earz z caude vice
 vna subito z tunc si mltiplicat
 curi s̄guis: z remanet viue: z
 aguat agitatioe pluria tpe lō
 go: tūc ille s̄t bōe z si h̄ dimittā
 tur: z q̄ ex eis s̄t pueniētes sunt
 ille ex q̄b plurim⁹ currit s̄guis
 et q̄ s̄t plurie agitatiois: z post
 dcollationē mūdificent z deco
 quant sic dicem⁹ tibi et come
 dat ex eis z iure ipaz. ¶ Et ex
 potatioe q̄dē vini i q̄ mouit vi
 pera aut viuit iā sanati s̄t q̄dā
 accidētalit aut itētiōe iterficiē
 di ex eo q̄ i potu tribuit vt mo
 riat ille leproi⁹ z q̄scat: aut q̄
 scat ab eo: aut fit illō obediē
 do sono: aut visioi: z sal vipere
 inuatiū⁹ ē itez. Elixatio autē
 vipere ē vt sumat vipa abscis
 sis extremitatib⁹ mūdificata a
 viscerib⁹ dñi elixet cū porris z
 aneto z cicere et sale pauco de
 coq̄t cū aq̄ pluria donec dissol
 uat: z sumat ossa ei⁹: tūc ab ea
 z mūdet caro ipsi⁹: z deē ad co
 medēdū caro ei⁹: z sorbeat ins
 ipi⁹: z ponat ossa ei⁹ tūc sup mi
 cas panis de sika: et fortasse pū
 cif cū ea aliqd d̄ pullis colūbaz
 donec bōa fiat. z hui⁹ q̄dē regi
 mis inuamētū fortasse nō ap
 paret in p̄cipio deū appeti
 bito: et fortasse aſcedit sanita
 tē sepatio rōnis dieb⁹ aliqd. z si
 gnū appitōis inuamēti ei⁹: et
 applicatio ad hōrā i q̄ ozvab
 sineat ab admistratioe ei⁹ ē vt
 incipiat leproi⁹ iſtari q̄r iſtaf dñi
 fortasse p̄miscet rō ei⁹: postea
 excoiat: dñi sanat. Cū ḡ nō pa
 tit icotomiā neq̄ iſtaf: tūc iteret
 sup eū regimē vice alia. Et de

illis q̄ narrata s̄t ad illū ē vt su
 mat spēs niger excoiat⁹ et le
 peliat dōec i eo s̄iāt ymes z ex
 trahat cū ymib⁹ suis et ericcet
 et deē i potu illi sup quē super
 fuit lepra ex eo trib⁹ dieb⁹ oī
 die pōd⁹. 3. i. cū sirupo d̄ melle.
 z inuctio itez cū eo i q̄ ē p̄r vi
 pere ē inuamētū ei sicut oleū i
 q̄ decoq̄t et sicut h̄ medicamē.
 ¶ Sumat niger excoiat⁹: z po
 nat i olla et fūdat sup ipz d̄ ace
 to forti. 3. viij. et d̄ aq̄. 3. i. et de
 capsia hūidaz radice diagōtee
 de vnoq̄q. 3. ij. decoq̄t totū sup
 ignē leuē donec dissoluat spēs
 et colet aq̄ a spēte et fricet eū
 ea post abasione barbe et ca
 pit⁹: fiat illō trib⁹ dieb⁹. z eis q̄
 dē accidit ex admistratioe me
 diciaz vipaliū excoiatio curi
 corrupte z pmutatio carnis et
 curi sane: spūs inuctio leprosi
 cū hūectatūis tpat⁹ i calitate
 est ex illisq̄ pferūt i q̄busdā ho
 ris: cū vehemēti⁹ sit siccitas.
 Et s̄it facere caput purgū eū
 eo q̄d ē sicut oleū vīo. z sit i eo
 parū olei d̄ keiri. ¶ Et itez sic
 adipēs rapacium z bouū z vola
 tilū: et sic cū oleo de costo aut
 darsisabā z oleū d̄ lilio ſuat ex
 tremitates illō post mūdifica
 tioez: et añ mūdificatioez h̄ inū
 gaf oīno: qm̄ oppilat poros. z
 d̄ eis q̄ bibūt z p̄ferit eis ē almu
 rigiliz et m̄dicamē asclideni. z
 lac ē d̄ pueniētib⁹ q̄b⁹ curat z p
 p̄e apō p̄strictioez ā heli⁹ z diffi
 cultatē ei⁹ et raucedinē vocis
 ei⁹ z i tpi⁹ q̄ s̄t inf eūōnes. z oz
 vt bibat i dispōne q̄ m̄get lac:
 z lac omū ē d̄ reb⁹ mag⁹ pueniē
 tib⁹ ei⁹: z opz vt bibat d̄ eo q̄ti
 tas q̄ digerat: z si sint p̄tēti eo
 solo si possibile ē: erit inuatiū

9 Tractatus .iij. 6 Fo.cclxviij.

valde. et si fuerit necessariū nō addat super ipsū aliqd si possibile est pter panē mūdū et alifidebegi cū carnibus arietū et q̄ illis sunt similia de illis q̄ dicem⁹. ¶ Et qñ anhelitus redit ad rectitudinē: tūc meli⁹ est vt diuitiat lac et puertat sup res acuti saporis vt vomat cuz eis nō pp aliū nisi illd: vt euacuet cū eo qd dixim⁹: deis si necesse fuerit redire ad lac fiat vsq; ad terminū predictū: et opz vt sit h̄ regimē in anno multoties. In floborhomia vero eorū qui cōfirmati sunt nō opz vt sit occupatio neq; in solone vētris eorū cū medicina forti. qm̄ supfluitates i eis mouent et nō leparant: imo fiat aluenatio in declinādo materias eoz ad intestina: et administret de fous qd carminet et resoluat. Et de potib⁹ pueniētib⁹ eis est vt sumat acou. vnc. i. s. et nitri tātū: dē et succi caulis agrestis vsq; ad vnc. iij. et misceat totū et bibat mane et vesp̄e. ¶ Et vt sumat eis d̄ limatura ebori pōd⁹ r. sacraati. et dē eis i potu in iij. vnc. vini et butyri. aut sumat althit cū melle quātitate nuc̄: aut sumat d̄ s̄illa quātitas d̄cē sacraati cū sirupo s̄ille inspissato sicut lohoc: aut sumat cymini. 3. s. et mellis quātitas inspisset h̄c lohoc et succo calamēti ē eis vald⁹ bon⁹ ex trib⁹ obolis vsq; ad. vi. et opz vt vsq; piscib⁹ salis i qbusdā h̄ois sicut vtut medicia: et alienēt ab acuz ni si pp vōitū et nisi h̄z semitā albecit i eo i q̄ sumunt. et qñq; indicat cū canterio dispartito sup mēbra eoz sicut sinciput et sumitas capitis: et sup radicē epi gloti et duo tpa et collūz iuctu-

ras manū et pedū. et dixerūt qdā: o vt canterizent i principio timoris lepre cū canterio in anteriore capite vt pferat caluarie et alio inferiore illo: et apd locū in q̄ capilli rōdēt et sup supcilia vnū: deide i dextra capitis: et alit i sinistra et vnū posteri⁹ sup nuchā et duo apd duas pmissuras corticales et vnū sup iplenem et sint cocture ille cū canteris leuib⁹ minutis: et qñ canterizat sup caput opz vt perueniat vsq; ad os donec excoiet os saltevi cibis plurib⁹ postq̄ cōseruat ap plicatio illi⁹ ad cerebrū fm̄ suā corūpētē ppletionē eius. Nam stolidi qñq; interficiunt cuz hoc cū nō alleniatū man⁹ ipsorum. ¶ De modo medicinarū conferentiū cōpositarum. Ca. 4. **D**e qb⁹ sūt albedarūgi et albe q̄ stat i loco carnis vipe i hac egritudine: et de illis ē medicamē alfulēdā: vepbedarūdi h̄t descriptionē magnā: quā dixerūt idi et expti fuerūt. ipz. et de ei⁹ mō est vt sumant myria. ni groz et scenitaragi idi aboz. 3. et macropipis. 3. s. beenalb. 3. ij. s. terant et lūiat cū butyro vaccio et pfiat cū melle: et sit potio ab vno aut. vsq; ad. ij. 3. p⁹ mūdissatiōez corpis. Si aut sumat de eo cū equali mēsurā sui de dia musco n̄ timebit ei⁹ malitia: qm̄ ipsum est eius bezabar. ¶ De modo cōfectiōis nominatē bderanilia maioris. Ca. 5. **E**st almebarā cōferēs lepre et baras et mospheeripe tigni et aq̄ curie et piritū et scabiei ātiq; et firmat rōnē d̄stru it obliuionē: et ē bonū pferuasōi pferēs siacopi: et hoc medicamē fecerūt sapientes idi et regib⁹ suis. ¶ Et myria. belliricoz et eblico-

et tapffe oim. añ. 3. xiiij. nucis
muscatez corticu thuri et men et
fu. et pipis et macropiperis et fel
gamonati et narchaisar et nere
misch et pdisi et succi sqille et fo-
lij idi oim. añ. añ. viij. et albes
barij bdi añ. iij. terat mdicie
et cribellat et terat albes solū. et
q terit ipz oppillet nafū suū et
nares suas inūgat eas añ illō
cū butyro vaccio et veniat eius
trituration sup medicias et su-
māt d penidys alarmu et alia-
hā emie. q. et 5. d. baldac. terat
et pūciat i ollā nouā. et pūciat
desup d aq cū mēsurā q soluat:
et qñ liqñt: remoneat ab igne
puluerizet d sup medicie et cōfi-
ciant cū eis bñ: dein fiat ex eis
forme similes auellanis: quaz
vnaqz sit vn⁹ añ. et det in po-
tu oi die. i. in ieiunio cū aq te-
pida aut vino.

De modo confectionis alu-
lendarū. Cap. 6.

Et cū mdicamē idū magnū
i via albe d rauilui et ipm
cōfert itez ad casū palpebrarū
et albedinē rapilloz et asma et
tremorē cordis et tēperat appe-
titū et fluxū vētrij supflūū et hy-
dropisim et ictericis et paucita-
tē semis et fistulas et canitiē se-
nū: et pfert puritū et vlcērib⁹.

Et alfulēdati mūdare ablu-
te ducētos seragita añ. et alfulē-
dati qdē ē viā hircorū mōta-
noz: et illō ēqm ipsi migūt die-
bus estuatiōis sue sup lapides
in mōte q noiat alfulēdati et de
nigrat lapides: et sit sic piz pin-
guis subtil et myza. et bellirico-
rū et ēblicorū et piper et macro-
piperis et lauri et nucis musca-
te et cinami et mastices et xilo-
aloes et darkele. et spodij et at-
temet et burūgi et merēis oim.

añ. añ. iij. bdellij. 200. et. 60.
añ. et zuccari tarbazet. 134. añ.
et auri rubei et argēti meri zenis
rubei et ferrizallohoz et alfelud
oiz añ. añ. 100. et dbrat mūnera-
lia et terat et tricōizent cū medici-
nis et muscā oia cū mellerbuty-
ro et rponūf i vitreata viridi: cu-
tus dosis sit dnoz aureoz cū la-
cte capuo aut aq tepida: et addā-
tur i eo d melle despūato añ. 37
et butyri añ. 34. qm ei⁹ decoctio
erit bōa: verū tamē crecet et pue-
nit ad finem in. xxi. die.

De modo adustiois al-
felud. Cap. 7.

Alleādo fiant lamine dfer-
ro: dein decoquātm yzabo-
lani belliri. et ēblici et colet aq
eoz et ponat in vas eris et accē-
dat sub eo ignis leuis et calefiat
alfelud dōec rubeat et ignitum
submergat i illa aq: deid fdeat
ad ignē et rubeat cū ergo rubue-
rit: submergat itez i illa aqua
et fiat illō. 21. vice: deinde colet
aqua illa et sumatur fer in qua
residet aliqd de felud: deide re-
ducat vas sup ignē et ponat in
eo viā vacce et igniatur ferrūz
submergat in ea itez. 21. vice. et
sumat iterum fer ei⁹ donec rea-
maneāt d fece ei⁹ añ. viij. et simi-
liter fiat de ere: donec cōpleant^r
ex eo iterum. viij. añ. Et Argen-
tū vero limef cū lima donec fiat
sicut terra: deide decoqitur cum
aq salis in cocleario ferreo do-
nec adurat bene: si aut nō adu-
ritur: pūciat in cocleariū piz
sulfuris citrini qm pūretur: et
sumant de eo. viij. añ. et totū il-
lud sit tritūz et cribellatū. Et An-
rivo combustio est ita. opz vt
aurum limefur donec fiat simi-
le terre et sit cū eo aureus: vn⁹
ex amioch et remaneat euz auro

Tractatus tertius. 650. cclxix.

donec liquefiant vtraque simul:
deinde dimittatur per horam
deinde lime iterum et addatur
ipsum aurum. vñus ex alamioch: et
limetur iterum cum lima. deinde fri-
cet in cocleario et fundatur super
ipsum aqua salis et ferueat donec
assumat aqua et remaneat aurum
et alamioch. deinde teratur in mor-
tario bene donec sicut puluis: et
miscetur cum medicinis. ¶ Mūdi-
ficatio autem assulendati est huius
modi: sumatur de aqua albasce et
vina vacce: prout ciantur ambe
super assulendati in vase nouo in tā
tā quietate quod submergant ipsum
et ponatur in sole calido hora vna
deinde fricetur vehementer et co-
letur aqua ab eo in vase nouo et
ponatur in sole tribus diebus: de-
inde coletur et spumatur fer et spissa: de-
inde sumatur aqua albasce et vina
super assulendati: et puluerizetur sicut
puluerizata fuit prius: et fiat illud
tribus vicibus: deinde ponatur in sole
et die donec ingrossetur: et fiat si-
milis melli et denigretur sicut pix.

¶ De modo assulendati
minoris. Cap. 8.

Etinuamenta et sunt sicut
inuamenta maioris. R. assu-
lendati colate partem vñam et alcor
partes. iij. teratur alcor et misceatur
cum eis quietum est pondus eorum de
melle et quietum ipsum est de zucca-
ro et quietum est medietas mellis
de butyro vaccino: et reponatur
in vitreata et dosis eius sit aut. j.
cum lacte vaccino tepido. Mo-
dus medicamenti conferentis
lepre. R. myra. nigro mundato-
rum et myra. citri. mundatorum. 33.
oim. añ. x. ameos. 3. v. althibo-
tribus diguarich: aqua deguarich
et aldeguarich est quatuor libras
debaldach donec assumatur due

tertie et remaneat: deinde expri-
mat et coletur et precipietur super colatū
de melle quod sufficit ei et deficiat po-
tu de eo lib. j. et inungatur super to-
tū corpus infirmi butyro vaccino
et sedeat in sole donec sudet et
precipietur ut abulet post illud. 70.
passibus: et iaceat aliqui super latum
suum dextrum: et aliqui super latus
suum sinistrum: et semel super ventrem
suum: et semel super dorsum suum: et
cibet pane et melle quietitate ab-
breuiata. vij. diebus ita ut liniatur
ei medicine omni die.

¶ De modo epithima-
tis lepre. Cap. 9.

Sumatur serpens niger exco-
riatus et decolletur et ponatur
in vase et fundatur super ipsum de ace-
to forti. 3. viij. aque. 3. j. et alsei
taragi hūidi et radicū dragōtee
aboz. añ. 3. xij. decoquantur super
ignem leuē donec decoquantur serpens:
deinde coletur cum pano et separatur
ossa a carne: deinde ponatur fer in
vase vitreo. Cum ergo volueris
curationem precipere ei ut radat pi-
los supcillos et caput et liniatur
super ex illo tribus diebus. ¶ Modus
epithimatis alteri. R. staphisa-
grie et myra. nigro mundato-
rum et emblicorum oim. añ. partem
j. fricentur cum oleo antiquo et liniatur
cum eo latum vel locum postquam ab-
luerit cum decoctione senticis turio-
ni et balaustie: et iterum comburantur
myrabolani et galle et liniatur
desuper cum aceto. ¶ Cibi autem eorum
sunt omnia que sunt velocis digestionis
boni chimi sicut carnis volatilis
liu notorum. scilicet aspidocheloni et pi-
scis humidi leuē carnis cum ipse
bus que sunt necessarie et melior ci-
bus eorum est panis de simila mu-
cus: et panis cadarusus et forbi-
tiones facte ex eis et olera hūida

Liber quartus. Sen. .iiij.

et est necessarium ut pmisceantur eis q̄ sunt sicut sicia ⁊ raphan⁹ ⁊ porri. Et nō oꝝ vt negligat ad ministrare i cibus: ⁊ ppue: ante mūdificationē: sicut cappis ⁊ feniculi ⁊ porri ista est mūdificat⁹ eorū cibos asuppluitatib⁹: ⁊ r̄ppa rāt suppluitates expulsionī. Cū ḡ ad ministraueris medici as laudabiles: tunc administra etiaꝫ hoc regimē: ⁊ pisces saluti i hoc capitulo sunt valde boni eis: et nos p̄optiores sum⁹ sup ista cū volumus vt faciam⁹ eos vomere aut ventrē eorū soluere. ¶ Et caulis cōfert eis cum propueta te sua: ⁊ panis cū lacte ⁊ melle ⁊ sic⁹ ⁊ vna et passule ⁊ amigdale torre facte ⁊ cartami ⁊ pinee: ⁊ q̄ sūt ex istis p̄ferūt eis. ¶ Et opꝝ vt comedat in die bis secūdum mensuraz digestionis. Nam semel comedere nocet eis ⁊ nō bibat vini cū excitatur egritudo nisi parū: et cum quies est egritudinis bibat de subtili qd̄ nō est antiquū quāritate tēperata consueta: ⁊ q̄ cadūt pili super ciliuꝫ ex supercilij et similib⁹ tūc fiat curatio cū cura alopitie ⁊ reliquorū que dicem⁹ in libro decorationis.

De modo epithimathis alterius.

Ca. 10.

Sumaꝫ staphisagrie ⁊ myria bol. nigroz mūdator⁹ ⁊ emblicoz oim añ. ps. j. ⁊ friganꝫ cū oleo omphancio ⁊ liniat cū eo loc⁹ postq̄ ablut⁹ ecū decoctioe fenticū ⁊ balauſtie. Mod⁹ ali⁹: pburant myriabolani ⁊ galle ⁊ liniat cū acetode super.

¶ Sen quarta de solutione cōtinuitatis: ⁊ est p̄ter id qd̄ p̄det cū fractura ⁊ algebra. et est quatuor tractatus.

¶ Tractatus primus de vuneribus in mēbris.

¶ Sermo vniuersalis d̄ solutione cōtinuitatis.

Ca. 11.

Amos tēdi

mus i libro p̄io species solutionis cōtinuitatis scdm̄ modos qui neces sarij fuerunt in lo

co sibi illi: ⁊ volum⁹ nūc innue re summas de speciebus earū: q̄s opꝝ nobis eē notas añ illud qd̄ volum⁹ declarare. Dico ergo q̄ nos conamur in quibuscūq̄ mēbris quorū cōtinuitas est soluta vt redeat eorū cōtinuitas sicut fuit: illud sicut in carne: ⁊ conamur: in quibuscūq̄ eorū vt remaneat cōtact⁹ eorū cū cōseruatio ne: licet nō redeat ipsoꝝ cōtinuitas et illud nisi in ossib⁹ puero rum et infantum. In eis quādoq̄ enim speratur redit⁹ ille.

¶ De nervis vero et venis dixerunt quidam medicorum q̄ nō redeunt cōtinuitati: imo fortasse remanet in eis cōtactus conglutinationis cōseruatione currente super eos ⁊ coniungit eos. ¶ Et dixerunt quidā q̄ illud nō puenit nisi in arterijs solis. Sal. vero iam cōtradixit eis istud edixit: imo q̄nc̄ incarnatur arterie per testimonium experientie: ⁊ cū concessione ratiocinationis. ¶ Testimonio nō qm̄ nos iaz vidim⁹ arteriā q̄ est sub basilica ⁊ caput arterie p̄pis et cruris incarnari. Et cōcessio q̄ est ex ratiocinatione qm̄ os ē extremitas in duritie tñō incarnat nisi parū infantib⁹ et caro q̄ extremitas in lenitate incarnat: sed yene arteria sunt me

Tractatus primus 6 Jo. cclxx.

die inter ossa: carne: quare opz
vt sit eaz dispositio: inter carne
et ossa: ergo sūt min⁹ recipiētes
incarnationē q̄ caro: et faci⁹ su
scipiētes eam q̄ ossa: et incarnā
tur q̄n sectio est minia et parua:
et corp⁹ ē humidū et leue: et in
carnat in diuersificato ab eo: et
hic est mod⁹ disputatiōis etho
ric⁹ vel theoric⁹: et illud in quo
cōfīditur est experimentum.

De summa de vulneribus in
membris. Cap. 2.

Membra in quib⁹ cum cadit
vuln⁹ magnificat⁹ eius no
cumētū et interficit fm plurimū
et fortasse nō interficit nisi raro
sunt sicut vesica et cerebrū et be
nes et intestina minuta et parā q̄
ais sit possibile vt saluet sup ea
cū est leue. In corde aut nō spe
rat⁹ salus cū in eo accidit vuln⁹.
Et plurimū ille cui accidit vlt
nus iūtre suo cū accidit ei nan
sea aut singult⁹ aut solutio ven
tris mouet. Et q̄n vuln⁹ est in lo
co i quo opz vt vehemēs fiat do
lor et apha sicut sūt capita lacer
torū et posteriorū et pprie illoz
q̄ sūt mernosi: et nō accidit apha si
gnificat illud nocumētū intrise
cuz ad q̄ puerunt materie: et nō
perueniūt ad vuln⁹. Et opz vt
tu obserues illud qd dicem⁹ in
ca. vlcera de iudicijs in q̄b⁹ cōi
cant vulnera et vlcera: et post po
sum⁹ ea vsq̄ illud attēdetes ad
illud quod est conueniens.

De sermone vniuersali de cu
ra vulnerum: Cap. 3.

Ulnus carnosus nō enacua
tur q̄n aut sit sectio plana
recta: aut sectio rotūda: aut ha
bēa latera: aut sectio cūdiminu
tiōe aliquātūle carnis: et q̄nq̄ est
profunde penetrās et q̄nq̄ dīlco

opertū: et vnicuiq̄ eoz est regi
men: et cōscāt oia i retētiōe san
guinis currētis: et iā posuim⁹ ad
illud ca. Et fortasse curiosus san
guinis quātitate tēperata p̄fert
vulnerib⁹: et phibet apha zopila
tiōē et febrē. Nā de meliorib⁹
cū q̄b⁹ intēdim⁹ in vulnerib⁹ est
vt phibeam⁹ eoz apha tiōē: q̄n
q̄n nō accidit apha possibile est vt
eius fiat curatio: vix cū illic est
apha aut attritio aut cōtūsiō ag
gregat in vacuitate ei⁹ cū vulne
re sanguis qui vult fieri apha aut
pus: et nō ē possib⁹ curatio vul
neris: et dū nō pparat illud tūc
curet apha. Et si retinet iūtritiōe
sanguis tūc non sit securitas q̄
ipsi⁹ folutio festinet si fuerit ei
quātitas qua sit curādū et tēsiō
et illō cū pueriōe in pus et reso
lutiōe ipsi⁹: et illud sit cū oi cali
do leui de illis q̄ tu scis. Et pro
pter hoc opz vt adiuuet cursus
sanguinis q̄n abbeniat. Cū er
go sectio est plana recta de qua
nihil cecidit: sufficit in regimie
ei⁹ strictura et ligatura et phibi
tio sanguinitat⁹ et aquositatis
ab ea: et phibet q̄ aliq̄ rerū co
operiat eā neq̄ pilas neq̄ aliud
postq̄ tu pseruaueris cōplexio
nez mēbu et solicit⁹ fueris i hoc
ne attrahat ad mēbu nisi san
guis naturalis. Et fuerit magna
it vt nō pcurrāt extrēitates ei⁹
q̄n sūt rotūd elōgate aut diuer
se figure aut iā distructa ē et ea
caro pauca n̄ p̄tima tūc ei⁹ cura
ē futura: et phibitio aggregatio
nis hūiditat⁹ i ea cū admistrōe
ericcā n̄ repulsiō: et admi
stratiōe subūstātiū q̄ dicem⁹: et si
fuerit p̄funda: tūc strictura etiā
facit eam adherere multoties:
et nō est necesse detegere eam f

b iiij

Liber quartus. Fen. iiii.

est possibile illud: rilldest qñ nō cōfert strictura cuz ligatura sū mans eā: fortasse necessariū est detegere eam sicut ostēdā p̄p̄o puevbi nō cadit strictura bona sup radicē pfundū: quare effundunt ad ip̄s materie ppter debilitatē eius r̄dolore qui necessari⁹ est r̄ppter dispositiōes q̄s dicā in ca. vlc̄erū. Et si est necessariū detegat non erit excusatio quin ponat cotum r̄ qd currit cursu eius super ei⁹ ouificiū: eruccas ipsū p̄p̄ie vbi strictura non cadit sup radicē sicut dixim⁹: aut est eius p̄paratio talis q̄ non est possibile materiā malā effundi ab ea. aut est i ea os aut cōcanata est r̄facta est fistula r̄lit in ea hūiditas mala valde: r̄est tūc in indicio vlc̄erū nō vulnerū. Et dixit sapiēs q̄ vulneris nō idiget nisi ligatura aggregāte labia qñ querit. adherētia r̄icarnatio: vep̄ si fuerit necessaria vnt nascat in ea caro tūc nō est i eo necessariū illud: s̄ est necessaria aliqñ ligatura cuz q̄ effūdat sordities ex ouificio ei⁹ et aliqñ ligatura sit tali mēsurā qua retineat medicamen desup. Inq̄t r̄ sufficit vt sit ouificio vulneris loc⁹ ex quo effūdat sordities semp p naturā: aut itavt cadat pforatio illuc aut vt tu figuras ip̄m cū illa figura. ego enim iam sanauit vuln⁹ magnū cuius pfundū erat vbi est genu r̄ ipsi⁹ ouificiū in corā p̄ter q̄ fecerim⁹ in ouificiū aliud inferi⁹ apud genu. Sed p̄parauit corā tali p̄paratione q̄ pfundū fuit superi⁹ r̄ ouificiū inferi⁹ q̄re sanatū est absq̄ pforatione in inferiōri parte: r̄ s̄it qñq̄ suspēduntur brachiū r̄ palmaralia taliter q̄ ouificiū

semp est inferi⁹: hic est ergo sermo ei⁹. ¶ Et dico q̄ fortasse tibi cadet vuln⁹ aut tibi erit necessariū incidere cōplete r̄ secare mēbrū. Cū aut ex vulnere abscedit caro plurima tūc necessaria sūt ea que carnē nasci faciunt: et nō sufficit illud qd eruccat r̄ phibet. Et fortasse nocet eruccatiū: r̄ phibitiū ex parte q̄ repellit materiam ex qua nascit. ¶ Et qñq̄ est pfunditas r̄ diminutio ossiū taliter q̄ non est possibile vt nascat cōplete: q̄re remanet pfundū: sicut qñq̄ accidit vt nascat plusq̄ sit necesse: quare est caro addita. ¶ Et op̄v̄t cibet eger q̄ vult vt nascat caro i vulnere suo cibo laudabili boni chimi: r̄ qñq̄ est illud qd facit nasci: ita qd possibile est ei vt faciat nasci carnem: catē hō nō facit nasci cū iā abscessa est totaliter imo non facit nasci loco eius nisi carnē durā supra quā nō nascit pil⁹: venarū autē rami multoties eminent r̄ nascunt sicut caro. Et de vulnerib⁹ sunt quedā habentia timorē sicut vulnera cadētia in nervis r̄ extremitatib⁹ lacertoz. r̄ dicā ea i ca. dispositiōnū nervoz r̄ multoties sequunt ea accidētia mala sicut illō qd seq̄vulus extremitatē lacertoz d̄ alteratiōe coloris r̄ casu pulsus post sp̄ssitudinē r̄ paruitatē r̄ pducit ad sincopiz r̄ casū virtutis: r̄ qñq̄ sequit ea spasm⁹. et s̄it illa q̄ cadūt an genu apud rotalā qñ sequunt ea accidētia mala r̄ sunt pmanētia q̄b⁹ parū liberātur. ¶ Et qñ accidit spasm⁹ ex h̄mōi vulnerib⁹ lacertosus r̄ nō recipit curationē: tūc curatio est icidē lacertū i latitudine: r̄ volūtas vt destruat opatio lacerti: vep̄ illō

Tractatus primus. 66 fo. cclxxi.

est de illis q̄ oportet vt postpo-
nātur q̄tū est possibile. ¶ Et cu
retur spasm⁹ ⁊ p̄mixtio rōniscū
re alia p̄ter eam: ⁊ sicut vuln⁹ ge
niculi ⁊ forasse em̄ necesse est vt
ponat̄ cum sectione dura: ⁊ vt sit
festinatio i apatib⁹ ei⁹ ⁊ vlc̄erib⁹
ipsi⁹ ⁊ vlc̄erib⁹ cū s̄ōmia ⁊ solu
tione v̄tris: et phibitiōe incar
natiōis donec mūdificē mūdifi
catiōe v̄lta: deinde incarnētur.

¶ De cognitiōe eius q̄ facit na
sci ⁊ qd̄ incarnat et qd̄ sigillat ⁊
qd̄ corrodit ex medicinis. Ca. 4

Medicamen faciēs nasci car
nem est illud qd̄ coagulat
sanguinē sanū in carnē. Quod si
fuerit ericatio ei vehemēs phi
bet sanguinē veniētē: quare non
habebit materiā caro. et si est ei
abstersio vehemēs remouet eū
et facit eū currere: quare s̄sumit
materiā inuētā carni. ergo opz
vt non sit ei plurima ericatio:
imo vsq̄ ad terminum neq̄ ab
stersio fortis valde: imo abster
sio pauca i tāta quātitate vt ab
stergat sorditiez absq̄ mordica
tione ⁊ nō indiget stipticitate d̄
qua est curādū. ¶ Et opz iteruz
vt sit in caliditate ⁊ frigiditate
i cōplexiōe sua si fuerit separa
ta: cū q̄uo s̄m quātitatē separa
tionis: ⁊ si nō fuerit separata se
paratiōe de qua curet: tūc assimi
letur calido valde calidū valde
et frigido valde frigidū valde
¶ Et obseruet iterū imp̄ssio me
dicine in loco vt opponat̄ ei si su
persit in malitia complexiōis
¶ Medicine aut̄ incarnatiue sūt
ille que aggregāt interduo elō
gata: ⁊ non oportet vt operētur
nisi in sup̄ficie b⁹ amboꝝ facien
tes adherere inter eaytraq̄ cuz
rore qui est in substātia amboꝝ

et si fuerit sanguis pur⁹: tunc ē
illud q̄ ericcat sanguinē pluri
mum sufficiēs cum eo i adhe
rencia cum ericcatione vehemēte
loci anteq̄ fiat pus ⁊ non firmat̄
ei illud nisi fuerit cū eo sup̄flui
tas virtutis in ericcādo. ¶ Uer⁹
opz ne sit abstergēs: qm̄ abster
sio est sua int̄erjoni que est i eo
qm̄ int̄erjio i eo est ponere illud
q̄ colligit de sanguine nutrime
tum ⁊ adherētā: ⁊ abstergēs ab
stergit illū sanguinē: quare dis
partit̄ ergo s̄sumit materiā q̄
expectat ⁊ glutinatio. Et non in
diget diminutione in ericcatio
ne: sicut indiget ea illud q̄ facit
nasci. Qm̄ faciēs nasci i diget vt
currat ad ipsū materiā ⁊ illius
materiei cursum phibet ericca
tio: ⁊ incarnatiū nō indiget: imo
indiget incarnatiū ericcatiōe
fortiore et pauca stipticitate.

¶ Consolidatiū s̄o sigillati
uum vehemēt⁹ indiget stiptici
tate q̄ illa duo: qm̄ est ei necessa
rium vt recuperet qd̄ est per na
turā vehemētious ericcatiōis. s.
cure: qm̄ indiget vt ericcet hu
miditatē extraneā ⁊ radicalē ve
hementē. Et illud q̄ est añ ip̄m
egeret vt ericcet humiditatē eī
am ericcatione plurima ⁊ radi
calē cum mensura que cōgluti
netur ⁊ ingrosset ⁊ nō minuat ex
substātia. ¶ Et corrosiua dimi
nuens carnē oportet vt sit vehe
mētis abstersionis valde.

¶ Et illud quidē quod est rectū
in curatione vulnerū qm̄ perfo
rātur: est vt non apporimet eis
aqua. Et si fuerit necessariū ⁊ nō
suffert eger a balneatiōe: opor
tet vt ponat̄ super ea de emplis
⁊ de pāno infuso cum oleo s̄m
modos ligationis ⁊ non pmit

Liber quartus. Gen. iiii.

tatur aqua peruenire ad ipsuz.

¶ De pforatione vulneris et aliorum cum oportet ut discoperiatur. Cap. 7.

Dixit Sal. Oportet ut seces der loco ei⁹ vehementioris eminetie rvt inclines ipm: r nō sit tract⁹ pforatio nisi ad partes ex qua est possibile currere pus ad inferiora. ¶ Et vt obseruent in pforatiōe alestirati ruge fz modū quē dixim⁹ in ca. vuln⁹ et dubellet nisi i eis q̄ excepim⁹. In eis dō q̄ sunt sicut inguinaz subascelle: opz vt vadat pforatio cū cute in natura. ¶ Deinde ponant⁹ d̄sup exiccationē absqz moridatiōe de illis q̄ sunt posita in tabulis medicinarū singulariū r puluis olibani melior est i eis q̄ olibanū: qm̄ illud est vehemētius sripticū. ¶ Et rectū qdē ē i curatiōe vulnerū cū pforatur ne appropinquet eis aq̄: r si fuerit necessariū: zeger non suffert a balneatiōe: tūc opz vt vuln⁹ occultetur sub emphispueniētib⁹ tectis cū pānis infusis cū oleisqz modū coopture q̄ separat inter aq̄ balnei: r hūiditatē ei⁹ intervulnera: aut ingeniet ei aliquid ingenioz possibiliū in ipso.

¶ De regimine vulnerū h̄ benztium ap̄a r dolores. Ca. 6.

Necessariū est in h̄mōi vulnē rib⁹ alieniare: dolorē r credere q̄ vuln⁹ non cōsolidat⁹ oīno dū ap̄a nō sedat. ¶ Et illud qdē non cōplet nisi cuz eo in quo est ericcatio et infrigidatio i picipio rei r mollificatio in secūdo: administrēt in eo cura ap̄atum omnino. ¶ Et quod est propriū in hoc cuz cōmunitate sui inuenerit omni membro a capite vsqz ad pedes est vt sumat gra-

natū dulce et decoquat⁹ cuz vīno pōtico et emplastretr cū eo locus. ¶ Et oportet vt obserues illud ad q̄ pueritur dispositio ap̄atis sicut i tu administraueris ynguētū nigrū et videris vulneris ruborē vehementē fieri et vesicari declina ad infrigidatiā et ad ynguētū albū. Et si videris ipsum mollificari aut indurari: et tu iā administraisti albū administra nigrum et alia.

¶ De regimine vniuersali in vlnnerib⁹ vīlcerū interius. Ca. 7.

Intentio in eo qd̄ existima mus q̄ est fissura aut disrupcio interi⁹ est vt incarnet et nō dimittat⁹ sanguis p̄gelari in interiorib⁹ ita vt phibeatur flux⁹ sanguinis. ¶ Et medicine pferētes in ytrisque intētionib⁹ pūmis sunt sicut vestimenta quādo decoquūtur in aceto: aut detur in potu de cētaurea maiore pondus. 3. s. et terre sigillate in hoc inest curatio magna. ¶ Illud aut q̄ in potu sumit causa flux⁹ sanguinis est sicut danich. iij. r. s. de semine iusquiami al. cum aq̄ unel lis et reliq̄ medicine p̄dicte i phibitione spūi sanguinis: r fluxus sanguinis. ¶ De vulnere autē r fissura apparētib⁹ dixit sapiens q̄ in dispositione mirachvētris donec egrediant⁹ quedam intestina: oportet vt scias quō appli ces intestina et intromittantur. ¶ Quod si egrediat⁹ aliquid de cirbo oportet vt scias an sit necessariū vt ligetur cum ligatura firma aut nō: et an suatur vuln⁹ aut nō: et qualiter sit in via suēdo ipsum. Et Salenus quidem dixit anothomiam almurach. et diximus nos ipsum in anothomia. ¶ Et propter illud qd̄ iam

Tractatus primus. 6° fo. cclxxij.

dicim⁹ in anathomia loc⁹ illoz
est minoris tumoris cū disruptū
ē loc⁹ alucurati. z aluourati q̄
dē ē mediū corpis vtriusq̄ late-
ris mēfura q̄tuor: digitorū ab al-
borati. i. ymbilico. ¶ Inq̄t. Qm̄
fissura cū accidit in loco albo-
ti egrediunt cū ea ītestina pl⁹ z
redit⁹ eoz ī ea est difficilis. z il-
lud iō: qm̄ res q̄ tenet eam nō est
nisi duo lacerti descēdētes in lō
gitudine corporis qui protendū
tur ex pectorē vsq̄ ad os pecti-
nis: z pp̄ illō qm̄ disruptū vn⁹ ho-
rū duoz lacertorum op̄zvt egre-
diat⁹ ps ītestinoz z augmētāt īn-
disruptio z illud iō qm̄ lacerti q̄
sūt ī vtriusq̄ illis pl⁹ coartāt ips̄
vez ē ei ī medio lacert⁹ fort⁹ p̄ti-
nēs ipm̄. ¶ Si aut̄ pparet vt sit
ruptio magna egrediet nūera-
tio ītestinoz: q̄re erit eoz inter-
missio vehemētior: z difficilior.
Invulnerib⁹ at̄ p̄tis si nō succur-
rat cū itromissio ē ītestini īstāt: z
ingrossat: z īstō pp̄ illō qd̄ gñat
ī eo devēositate: q̄re nō īgredit⁹
ex illa disruptōe. z pp̄ illō saluio
rayulnera accētia ī mirac disruptū
pētia sūt illa q̄ sūt eq̄lis magni-
tudis. ¶ Inq̄t. Et īdigēt illa vul-
nera reb⁹ q̄tuor: quaz p̄ma ē vt
reducat ītestinus apparēs ad lo-
cū q̄ ē ei pp̄: z scōa vt suat: z ter-
tia vt ponat sup̄ ea medicamen-
tū cōueniens: z q̄rta vt sit solitu-
do pueniat alicui mēbroz nobi-
liū pp̄ illō tumor. ¶ Pone ergo q̄
sit vuln⁹ tāte q̄ritatis vt nō pos-
sim⁹ pp̄ puitatē ei⁹ intromittere
ītestinū pcedens ab eo. Et qui
dē est nobis necessariū vt resol-
uam⁹ illā vētositatē: aut vt dila-
tem⁹ ip̄az disruptiōē: z vt dis-
soluam⁹ vētositatē est melius si
pote est ī ea. ¶ Et cā quidē in in-

flatione ītestini est frig⁹ aeris
pp̄ter illud ergo op̄z vt submer-
gat spōgia ī aqua calida z exp̄-
mas ip̄am z vapores ipm̄: xvīnū
stipticū qm̄ calefit ē ē īnuatū
in hoc loco: z illud qm̄ calefacit
pl⁹ q̄ sit calefactio aq̄ z cōfortat
ītestinū. ¶ Qd̄ si hec cura nō re-
soluit īflationē ītestinoz: tūc ad
ministrēt āplicatio vulneris. z
cōueniētius īstroz ad hanc le-
ctionē ē īstz qd̄ cognoscit ad p̄-
forādas fistulas. Cullelli aut̄ p̄-
forādi acuti ex duab⁹ p̄tib⁹ facti
ad caput caueātur. ¶ Et rectior
figuraz z p̄paratio in infirmo ē
vt si fuerit vuln⁹ lesuz vadēs ad
ptē inferiorē sit figura z p̄patio
ad supiorē. Et si fuerit vuln⁹ va-
dēs ad supiorē: figura z p̄patio
vadāt ad inferiorē. Sit ergo in-
tētio tua quā ītēdis in vtriusq̄
reb⁹ sūt vt nō cadant reliqua īn-
testina sup̄ ītestinū cui⁹ inferi⁹
appet. ¶ Et cū tu posueris hāc
tuā ītētiōē: scias q̄ si fuerit vul-
nus ī pte dextra: tūc oportebit vt
scias egrū declinare ad ptē sini-
strā. z si fuerit in pte sinistra fac-
cies eā decliare ad dextrā: z sit
ītētiō tua sp̄ vt ponas ptē ī q̄ ē
vuln⁹ altiorē pte altera: hec ē ei
res que est cōis oibus istis vul-
nerib⁹. ¶ Cū ergo seruant ītesti-
na in locis suis q̄ sunt eis p̄pua
postq̄ reducta sunt ad vētrē cū
vulnera sūt magna: tunc neces-
sari⁹ est minister edoct⁹. z illud
iō qm̄ op̄zvt teneat locū illi⁹ vul-
neris totū manu suā dōuiz col-
ligat ipm̄ z aggreget z detegat
de eo aliqd̄ ministro suenti ip̄z
redeat ad illud qd̄ īā fuerit ē de
eo ē z aggreget ipm̄ z colligat
paulatim donec suatur vuln⁹ to-
tū sutura decēti. ¶ Et ego narro

9 Liber quartus. Gen. iiii. 6

tibi illud qđ melius est de assui-
tiōe vtrīs dico ergo qm̄ ppea q
res q̄ est necessaria ē vt pprehē-
das illō quod est iter mirach et
siphac iā est necessariū tibi vt in-
cipias ⁊ itromittas acū i cutem
de fous ad iteriōis partē. cū ḡ pe-
netrauerit ac⁹ in cutē ⁊ in lacer-
tū eūtē fm̄ rectitudinē i lōgitu-
diē vtrīs totū: dimitte margi-
nē siphac i hoc latere: ⁊ nō intro-
mittas in ip̄s acū: ⁊ fac penetra-
re acū in marginē aliū deintus
ad exteriora: deīn fac penetrare
eā ab int⁹ ad exteriora in mar-
gine alio mirac ⁊ cū feceris eā
penetrare: tūc fac penetrare eā
scđo i hoc eodē margine mirac
aut de fous ad iteriōis: ⁊ dimit-
te marginē siphac q̄ ē in hoc la-
tere: fac ḡ penetrare acū i latus
aliō deintus ad exteriora: ⁊ fac eā
penetrare cū tua penetratiōe in
siphac i marginē mirac q̄ ē in pte
ei⁹ donec facias eam penetrare
totū deīn incipe iter⁹ ab hoc eo-
dē latere: ⁊ sue ip̄m cū margine
q̄ est siphac i latere alio: ⁊ extra-
he acū ex cute quā penetrauit:
deinde reduc acum in illā cutē
⁊ sue marginē siphac q̄ est in la-
tere alio cū hoc margie mirach
⁊ extrahe eā ex cute q̄ est in pte
ei⁹ ⁊ fac illō vna vice post aliam
vltimo suas vuln⁹ totū fm̄ illō
exēplū. ¶ In mēsurā aut q̄ sūt in-
ter duo pūcta canea supfluitas
in latitudine ⁊ strictura qm̄ am-
plitudo nō tenet ḡz qđ opz ⁊ stri-
ctura adunat. ¶ Et silū iterū si
fuerit chondosū adinuat ad dis-
rūpēdū: ⁊ si fuerit molle absci-
dit ⁊ ligat leue durū: ⁊ silt si pro-
fundaueris pūcturā in cute, nā
si fuerit lōgiqua a puncturave-
rū remāserit de vacuitate intra

ip̄m ⁊ extra eā nō incarnat: ⁊ ser-
ua equalitatē illic etiā. ¶ Inq̄t
Et pone intētiōez tuā in suēdo
vtrē adherētia siphac cū mirac
fortasse em̄ adherēbit ⁊ incarna-
bit: qm̄ est nervosus. ¶ Et iā con-
suerūt ip̄m quidam fm̄ hūc mo-
dum: opz ergo vt figam⁹ acū in
margine mirach exteriorē ⁊ fa-
ciamus ea penetrare ad iteriō-
ra: ⁊ dimittam⁹ marginē siphac
totū deinde reducam⁹ acū ⁊ fa-
ciamus eam penetrare: deinde
penetret acc⁹ ex cōtrario partis
quā penetrauit: deinde faciam⁹
penetrare i marginē aliū d̄ mar-
ginib⁹ mirach scđm hoc. Et iste
mod⁹ p̄suedi est melior p̄sutiōe
cōi que pprehēdit quatuor mar-
gines in penetratiōe vna. ⁊ il-
lud iō qm̄ cū hac p̄sutiōe iter⁹
quam iam diximus iam coope-
ritur siphac retro mirach: ⁊ cōti-
nuatur cum eo coopertura decē-
ter. ¶ Inquit. Deinde pone sup
ip̄m de medicinis incarnatiuis
⁊ necessitas ad ligandum est ve-
hemētiō in his vulnerib⁹: ⁊ ma-
defac lanā marahā cū oleo cali-
do parum ⁊ inuolue sup alibres:
ni ⁊ alibres sicut vadūt. Et cly-
steriza ip̄s cū aliq̄ mollificatiōe
etiā sicut olea ⁊ mucilagines. ⁊
si vuln⁹ iā puenerit ad intestina ⁊
sustit ip̄s tūc regimē sit illō qđoi-
xim⁹: veruntū opz vt cisterizet
cū viño nigro stiptico tepido: ⁊
pprie si vuln⁹ iā confutū fuerit
aut appropinquērit minuta in-
testina: qm̄ intestinū ieiunū non
sanat oīno ex vulnere qđ in ip̄so
accidit pp subtilitatē sui corpis
⁊ multitudine ei⁹ qđ est i eo d̄ ve-
nis: ⁊ ppinq̄tatē suā ad materiā
nervoz: ⁊ multitudinē effusōis
colere ad ip̄m: ⁊ vehemētiā ca-

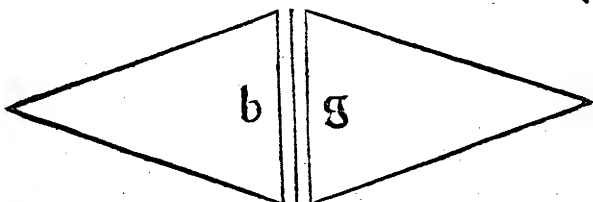
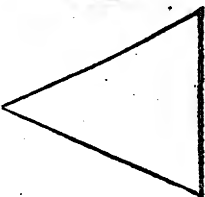
Tractatus primus. 650. cclxxiii.

luditatis ei: qm̄ est magis ppi-
quū epati q̄ intestina alia. ¶ In
feriora hōvētris ppea q̄ sunt de
natura carnis sis de medicatio-
ne ipōz p̄sides. ¶ Inq̄t Sal. lib.
de ingenio sanitatis. Et sit intē-
tio tua ap̄d disruptionē mirach
vētris cū siphac vt suas eā p̄su-
tiōe cōglutināte siphach cū mi-
rach: qm̄ est neruolum tarde in-
carnatiōis cū alio: z illud cū mō
sutiōis q̄ dixim⁹: qm̄ ipa aggre-
gat z cōglutinat in punctura si-
phac. ¶ Inq̄t. Et itestia cū egre-
diunt: tūc p̄fert vinū nigrū forte
z calefiat et submergat in eo la-
na z ponat desup qm̄ ipa disper-
git isflāmationē eoz z dtumefce-
re ea facit si aut non fuerit p̄s:
tūc administra q̄sdā aquas sti-
pricitatis fortis calefactas: q̄ si
nō fuerint p̄s: tūc vapore ea
cū aq̄ calida donec detumescāt.
si aut nō ingrediunt in illō am-
plificet loc⁹. ¶ Inq̄t hypo. Cū
egredit̄ zirb⁹ vētris in vulnere
neceffe est vt putrefiat qd̄ de eo
egredit̄ p̄tis moref tpe puo. z ē
in hoc vehemētius q̄ intestina z
epar. qm̄ intestina et extrema-
tes epis si nō remanēt exterius
spatio longo donec infridentur
valde vehemēter: tūc cū igrediū-
tur vētrē z icarnat vuln⁹ redeūt
ad naturas suas. zirb⁹ hō lz mo-
ret tpe puo tm̄ necesse est vt qd̄
ex eo qd̄ appet ingredit̄ ventrē
putrefiat: z pp̄ illō pperāt medi-
ci i icidēdo ip̄s z nō intromittūt
qd̄ de ipō appet i vētrē: q̄ si inue-
niat in zirbo diuersum ab hoc il-
lud ē valde parū z fortasse nō in-
uenit. z si egreditur aliqd̄ d̄ zir-
bo tūc necesse ē tibi vt scias an
oporteat incidit an nō: z an opor-
teat suivuln⁹ an nō et equaliter

suatur. Nā si vuln⁹ cadat i alio
uarat z est mediū vētris tūc est
pluris timoris: qm̄ sunt extremi-
tates lacertoz cooperte sup vē-
trē. Si aut fuerit in ilys: z sūt a
duob⁹ lateribus mediū vētris a
dextra et sinistra quasi quatuor
digitis: tunc est saluor: qm̄ non
est i eo aliqd̄ de extremitatib⁹ la-
certoz neruoz. ¶ Loc⁹ hō al-
uouarati futura itez ē difficilis
z illō iō qm̄ itestina eminent et
egrediūtur a disruptiōe q̄ ē in h
loco z redit⁹ eoz i h loco ē diffi-
cilis: z illō qz illō qd̄ plicat ea in
retētiōe eoz ē duo lacerti p̄tensī
in lōgitudine vētris carnosū q̄ de-
scendūt ex pectore ad rachaba-
z est os pectinis. Et pp̄ illud qd̄
cadit vuln⁹ in hoc loco incidūt
hos lacertos: z est eminētia ite-
stini vehemētior: qm̄ lacerti qui
sunt in illō cōtinent ip̄m: et non
est ei i medio lacertus fortis re-
tinēs ip̄m. ¶ Si aut pparetur
cū hoc vt sit vulnus magnū tūc
neceffe est vt emineat z egredia-
tur ex eo neru⁹ intestinoz et q̄-
re sit intromissio eoz difficilior.
De q̄litate ligādi vñera. Ca. s.
Vulnēra āt z fissura apparē
tia cū vis vt incarnent: tūc
fac illō qd̄ dixit sapiēs de illis q̄
sūt hui⁹ artis. ¶ Inq̄t. Cū vis vt
icarnet hmoi fissura: tūc fac ad-
herere ei ligaturā incipientē ex
duob⁹ capitib⁹ nō aliā de ligas-
turis. Qd̄ si fuerit magna erit ti-
bi necessariū vt adherere ei fa-
cias puluillos triāgulos: et si
fuerit loc⁹ decliuis idiget sutu-
ra ē: z puluilli q̄dez triāgulati
meliores sūt i aggregādo labia
vlecey q̄ qdrati: qm̄ coartant su-
per fissurā tantū: z situs puluil-
loz triāguloz est fm̄ hoc exē-

Liber quartus. Fen. iij. 6

plū linea recta inter duos puluillos sit fissa
ra: et duoz puluilloz triāgulator: vn^o sit b.
et alter g. decenter ppositi fm figurā quā vi-
des. Cum ergo ligatur locus iste et cadit li-
gamē duoz capitū ē ligamē tenēs sup locum
fissure vehemētius q̄ si fuerint q̄drati. Et nō
licet vt nō sit in applicatiōe vlcera ligamē
non habens duo capita: et isti sunt puluilli
triangulati et figura stringendi.

¶ Et d: i li. de igenio sani. Quidā hō habuit vuln^o cui^o pfūdū erat
primū igitur: et ip^o ouficiū primū genu et sanauim^o ip^o sine pfo-
ratiōe penit^o: ita q̄ posuim^o sub genu ei^o puluillos: et ppaui^o ip^o
taliter q̄ factū et ouficiū ei^o directū cū facilitate: et sifr fecim^o de vul-
nere qd fuit in cora et brachio et sanata sūt oia. ¶ Inqt ille qui iā p-
uidit in experientia. Scias q̄ vulnera indigēt vt fiat sanies si possi-
bile est ei intus ad hoc vt penetrent cū ea reliqua q̄ sunt illic melio-
ra et velocious alteratiōis. Sifr vulnera disrupta elōgatoz labioz
egēt vt aggregent cū ligamēto aggregāte labia eoz nisi fuerit sup
ea ex illo dolor: aut fuerit apōsa: qm̄ dolēt pp illd̄ q̄uis sit cū facili-
tate aut fuerit lacert^o q̄ sit disrupt^o i latitudine: qm̄ n̄ aggregat imo
ponatur in medio liciniū timēdo nec incarnet cutis et remaneat la-
cert^o nō icarnat^o. ¶ Inqt. Et sifr qn̄ scindim^o cutē capitis ponimus
iter labia aliqd̄ qd̄ implet ea: fortasse ei h̄it cutis labioz ad iterio-
ra vulneris: q̄re necesse est tunc vt coneris cū ligamentis vt trahas
eā ad exteriora. Et cū cadit vuln^o i lōgitudine: tūc ligamē sufficit et
aggregat ipaz decēter: et cū fuerit in latitudine indiget vt suat et fm
mēsurā pfūdūtatū vulneris erit pfunditas suture dignior: ex addi-
tione anathomie. ¶ Inqt. Qn̄ fuerit nobis necessariū vt addam^o in
amplitude vulneris cū ē frictū et timuerim^o q̄ pp pfunditatē ei^o
incarnet ei^o superi^o: et nō icarnet ei^o pfūdū: aut fuit mēbrū vulne-
ratū in oia vulneris fm figurā: qd̄ cū redit ad equalitatē suā nō ē
possibile vt currat vt eo sanies: neq̄ vt ingrediatur ip^o medicina: et
vt redeat ad suā figurā qn̄ egrediet et pmouet dolorē alium: tūc ne-
cesse ē vt scida^o sectiōe pueniēt. et scias h̄z sūmā q̄vulnera q̄ sūt i la-
titudine lacerti sūt digniora vt labia eoz sint vehemēt^o elōgata q̄-
propter sunt faciētia maiorē necessitatē ad perscrutandū subtiliter
in aggregādo labia: et fortasse n̄ erit excusatio a futura et admissa

Tractatus .i. Fo. cclxxiiij.

trōe puluillorū z triāgulatorū:
et pprie si ceciderit in carne di
minutio nam cadens in longi
tudine minus eget illo.

De medicinis incarnantib⁹
vulnera. Cap. 9.

HArū medicinarū virtutes
iaz narrarim⁹ z p^otinuatio
nis eaz locū: z nō dubitam⁹ qn
sit necessariū vt puluis earū sit
minor⁹ sicut⁹ qd illō qd d eis sit
cū oleis z cerat⁹. Et necessitas
qdē pducēs ad olea et cerata ē
ppea q^o medicie sicce z ppe q^o sūt
sic merdasengi et reliq⁹ minera
les nō submergunt⁹ vsq⁹ ad pfū
dū z nō penetrāt i poros: cū g^o
ex eis sit ceratū ad vltimū pue
nire facit eas cur⁹ olei ad locū
quē volum⁹. z iste medicie icar
natus sūt ex mineralib⁹: z sūt
ex plāt⁹: z aialib⁹ z ex oi spē: et
sūt ex mineralib⁹ sic cerusa et
oleū myrtinū z cera. z ex plāt⁹
folia sic folia qrc⁹ mascule ēpla
ta z folia salicis et folia caulis
z folia arborū malorū et cortex
palme z folia arnoglose z spar
tū ifusū i aceto aut aliquātulo
vini: z ppe qn miscent⁹ folia ar
borū vini mascule et femie liga
ta cū corticib⁹ su⁹: z folia cūpsi
et rami ei⁹: et folia pentaphilō
cū melle. et ex gūmis glutinū
albotin pprie ppe mēbra ma
gna. z ex fructib⁹ z granis nux
recēs contrita cū aq⁹ et sale aut
vino bullita cum folijs acetose
aut folijs sile aut lactuce z pi
rorū siluestrū cū eo qd ē in eis
de phibitōe flux⁹: z nux cūpsi
z alia p^obusta: z pulū molēdini
et ordeū adustū ppe sentib⁹ cū
cera z oleo ro. z d illis q^o simila
tur florib⁹ hos sorbe et herba
caude eqne z ppe: i vicinitate

ipletiois mēbru aut carnis z ad
vulnera q^o sūt ppinq⁹ lacertorū ca
pitib⁹. z ex aialib⁹ lac acetosū
valō pglutiat vulnera magna.
z d pposit⁹ fūdicamē ruffi z an
reū z escule⁹ z medicamēd salt
cib⁹ z pulegio et ēpl⁹ de lino.
De medicinis cōsolidatiuis
et sigillatiuis. Cap. 10.

HArū medicinarū naturas
iā sciūisti z scis itēz q opz
ne puluis eaz sit i p^oture ei⁹ qd
ponit in ēplis. Et tūc opz vt
scias q nō ē necessariū vt medi
cine iste admistrent⁹ cū iā eq⁹ta
est sup⁹ficies carnis dure cū cure
vltia eq⁹itate: vey caro hūida
iā equat⁹ et addit⁹: sed est ipissa
talit⁹ q cū ericcat⁹: dscēdit: imo
nō opz vt admistres eas nisi cū
hoc qd ē ita q qn ericcat⁹ eq⁹: z
hec res cognoscit⁹ existimatōe.
Opz ergo vt admistret⁹ me
dicina p^osolidatūa aq⁹ carnis
nascētia i vlnē in q^o caro nascit⁹
ad hūc finē pūciat: qm p^osolida
tina ē et addit i q⁹itate carnis vt
q^o d p^osolidat⁹: z addit cū ea p^o
nāl. g^o addit s⁹ hāc vltiatōem:
imo ozyt sit talit⁹ q qn ericcat⁹
fē opatiōes suā iā nā fecerit na
sci cū q⁹itate et necaria cū vltia
tiōe p^osolidatū vltie i p^osolidā
do: q ppleat duas opatiōes p^o
nuādo int⁹ carnē z cutē p^odictas
mēsurā q eq⁹ sup⁹ficies vlcera
ta. qd si nā auferat⁹ istō p^ocladib⁹
fiet vestigiū vlnē⁹ sup⁹ i cure.
z ozyt admistres sigillatiū i p^o
m⁹ cū ipz admistres hūidū. dū
admisit⁹ ipz siccū tūc cū appro
piq⁹ sigillatio facies ipz trāsīt
sup⁹ ipz cū ex⁹teitate radū. z me
dicie qdē iste sūt sic cortices arb.
pini cū cerato d oleo ro. at my
tio z f⁹ina siccat⁹ abrota. assatū

Liber quartus. Sen. iiii.

et cortices eris et puluis oliban-
ni et merdasengi et centaurea-
mior et vene sunt bone et ossa pabu-
sta itez et aristis adusta et vehemē-
tissimē solidatōis et alumē itez
et galle imatur et folia fici. Et
hyy. qdē inqt d pede albaue-
as sic dixerit et ē sile qd itellerit
p eū herbā q noiat pes corui: et
stercus canis cōdēt ossa et ster-
cus lacerti: verūm ē acuti⁹ pūo
qre opz vt frāgās ipz cū stipticis
et radix lilij celestis et cortices
opponaci et tucia. et d faciēti-
bus nasci carnē mirabilib⁹ i vt
nerib⁹ case ppteriois apolis sē
sandali et nenufar et aloes et p-
prie i ptib⁹ ani et testiculor: et
medicia aristologie si fiat vn-
guētū. ¶ Aut idiges eo qd ē for-
ti⁹ de illis q sūt iter p solidatū
sic clunia et ppe pusta et colco-
tar pbusū et lithargyriū et ce-
rusa: et qnq cadit i mēdis ei⁹
dragātū et colcotar: qnq sint de
sūma corrodētū diminuetum
carnē. vey ipa fortasse p solidat
i vehemēti hūiditate et ppe qn
adurunt sūt mioris p solidatio-
nis: et nō minū d corrodētōe eorū
et pēpue si abluat sūt ad pso-
lidatōez dcluniora. sios nō eris
et medicie q sūt vehemētioris
corrodētōis nō s recte ad illd ni
si cū rēgimie forti et i qbusdā vul-
nerib⁹ et vlcētib⁹ vehemēt⁹ hūi-
ditatē. es nō adustū qn abluat:
ē bonū i p solidatōe. et cū volū-
tas ē vt fiat ēplm sūt necessaria
q sūt fortiora d illis q sūt in cō-
solidatūa sic clunia et ppe ad-
usta et colcotar adustū et li-
thargyriū et cerusa. qntas nō
faciēdi illd ē vt dissoluat cerusa
et merdasēgi cū aceto: dñ ad-
mīstret et clunia tera ē. et meli⁹

qdē ē vt aduraf: dñ mīstret il-
lū cū colcotar: zibibat oleo ro-
cū aceto: et vio stiptico: et fortas-
se addūt sup ipz dragagātū
adustū et balaustie et galle qn
vul⁹ et vlc⁹ sē vehemēt⁹ hūi-
ditatē. ēplm de lino ē mirabile: sū-
me pānū d lino ablutū nitidū:
et tere dōec fiat sic alcohol: dñ
fume oleū fortis stipticitar: aut
oleū myrtinū: et pone i ipso pa-
rū galbani et dissolue in oleo
et pone i ipso pānū contritū et
fac d eo ēplm qm ē mirabile: et
vngm nigrū magnū facit nasci
carnē. ¶ Qd si voluer⁹ vt forti⁹
faciat nasci: tūc pone i ipso de
thure et opponaco et aristo-
logia adusta eqles ptes vt sit
sic pōd⁹ medicinarū quatuor.
¶ Qd⁹ pulueris ali⁹. R. cerni-
se et merdasengi āboz. ān. ptē.
i. scone plūbi et myrhe et gal-
larū oīm. ān. ptē. s. Puluis ali⁹
ostracoz cōbustorū. 3. rj. gra-
nati parui qd cadit ab arbore
et ericcatū est: calcadis āboz.
ān. 3. rj. cornu cernui cōbusti
abrotani clumie resine radicz
lilij oīm. ān. 3. iij. mīnti thuris
corticū arboris pinū āboz. ān.
3. vj. corticū granatorū: ceruse
alumis oiz. ān. 3. viij. gallaz. 3.
i. Puluis rube⁹. R. rubeē ossū
pbusoz merdasengi oiz. ān. 3.
ij. thuris aloes āboz. ān. 3. iij.
sarcocolle memiti āboz. ān.
3. i. fiat puluis. ¶ Puluis. R. ro-
sarū ceruse plūbi balaustie oiz
ān. 3. viij. gallarū et semis rosa-
rū et alumine equaliter aristo-
aur. ij. mīnti thuris aur. i. ¶ Qd
dñs ēplm ad vulnera corpoz se-
nū: cōburaf ordeū et fiat ex eo
cerotū cū oleo ro. aut oleo myr-
tino cum cerusa plumbi.

¶ De medicina

De medicinis faciētib⁹ nasci carnem in vulneribus z vlcēribus. Cap. ii.

Iam sciūsti pprietatē medicinarū faciētū nasci carnē z quō opz vt sint i cōpōnib⁹ suis. z opz vt admistrēt medicinē faciētes nasci carnē cū iam mūdificat⁹ est loc⁹ a sordib⁹ et sūtib⁹: z nō fuerit basis vulnēz nūi os: tūc mūdifica illō os et ericca i vltio. z nō dimittas in eo offuscationēz aut corruptionē neqz corticē et hūiditatē q̄ n̄ ericceat: z pprie in capite: nā leuās ossis z ei⁹ hūiditas ēvna cārū phibētū natiuitatē carnis sup ipm: z cū ericcat z exasperat: est illō sup qd̄ sit mā ex q̄ gnat caro i eo magis faciēs nasci z scias q̄ ē medicina faciēs nasci carnē i corpe aut mēbro z nō ē faciēs nasci i alio z illō id qm̄ fortasse ericcat i corpe: z n̄ ericcat i corpe pp cōplexionez duorū corporū: et fm̄ qd̄ sciūsti fortasse absterfio supfluit in corpe: et nō supfluit i corpe: neqz est absterfio oino: cū hec medicina idigeat ericcationē qdā z exertsione qdā mēsurat⁹ ēz corpus nō absolutis et res mēsurata ē diuersa cū ipressiōe sua i reb⁹ q̄ nō sūt pueniēt⁹ q̄titatis i passiōe. Et oē ericcationēz qdē cui⁹ siccitas est minor: siccitate corpis q̄ cū eo curat⁹: ē itērū abbreviatū ab hoc vt faciat nasci carnez ei⁹: imo opz vt sit sicc⁹ eo: z pp illud sit q̄ olibanū nō facit nasci carnē in corpibus donec perrāseant eq̄līter in siccitate. Et experimentū qdē est illud quod scis qd̄ est ericcātib⁹ et stātib⁹ aut ex nascentia carnis fm̄ pcessiōē

vel p̄tinnitatē aut ex sordidas tiōe. Et Qd̄ si videris ericcationē cū q̄ fortasse nō nascit caro tūc humecta parūper medicina sicca z dimitte illō qd̄ vadit ēz p̄tutē. Et q̄nqz itēz ē q̄busdā corpib⁹ p̄portionalitas cū qui busdā medicinis absqz aspectu opatiōis earū: pp illō ergo oz vt misceant medicie plures debiles z fortes. Et hō qre facta sunt ēpla et q̄ sit eorūz necessitas iā sciūsti. Et opz vt non sis cōtēr⁹ medicina sup ericcationē z hūectationē imo obserua ambas qualitates agētes ēz q̄ p̄misim⁹ earū narratiōez neqz itēz sup ericcationē z hūectationē: imo cū p̄suetudie p̄sideratiōis iter dispōnē vlcēs z dispōnē p̄plexiōis corporis. Quādoqz em̄ corp⁹ est humidū z vlc⁹ siccū: z q̄nqz est corp⁹ siccū et vlc⁹ humidū: z q̄nqz sūt ambo hūida: z q̄nqz sūt ābo sicca. Et administrent i primis q̄ sūt debiliora sicut olibanū z farina fabaz z farina ordeī z silia. Et Qd̄ si corp⁹ fuerit siccū et vlcus hūidū valde: tūc necessarie sunt medicine vehemētis ericcationis cū p̄paratione ad medicinas faciētes nasci carnē: sicut aristologia et radix opposonaci z dragagātū adustū. et in residuo sūt necessarie medicine sic̄ yreos z farina lupinorū. Et q̄nqz accidit vt sint qdam medicine in quibus sit aliqd p̄puetatis q̄ egēt medicie faciētes nasci carnē de ericcationē et absterfione sed supfluit: sūt ergo hbi gratia ppter ericcationē suā vehementem retinētes sorditiū z phibētes materiā z supfluit absterfio z corrosio. ēz

Liber quartus. Sen. iiii.

quādo permiscetur cum ea ali-
quid de illis q̄ sunt illi. Huius frā-
git ex eo et tēperat ipm: et fit fa-
ciens nasci sicut flos eris. Cūz
em̄ cū ipso associant oleū et ce-
ra et q̄ humectāt mēbrū et fixū
faciūt: tūc ipsum ppter exicca-
tionē et vehemētiā absterfio-
nis fit cōsolidatiū: quare opz
vt sit flos eris vna decē partiū
cerate q̄ admistrat i corpori-
bus q̄ sunt sicciora: et vna duo-
decim partiū q̄ admistrat in
corpore q̄ sunt hūidiora: et oz
vt obseruet in istis q̄ expiunt
p̄dicta. ¶ Senes egēt medici-
nis in q̄b⁹ ē caliditas maior: et
attractio fortior: et cadūt i eis
q̄ sunt sicut p̄x et thūs et faria
ordei et farina fabarū et farina
horobi et radix lilij et aristolo-
gia et climia. et herba oppopo-
naci. ¶ Et q̄n phibetur medici-
na a iuuamēto declina ad aliā
cū ergo sit difficilis: curet cum
eo quod est proprium vlcereb⁹.

De curatione vulnerum
allesiherēgi idest que fiunt
in capite. Cap. 12.

Regimē q̄dē ossis in eis et
q̄d accidat ex accidētib⁹
eorū timidis iā dictū est i cap.
ossū: et algebrā verū icarnati-
nis vlcereb⁹ eoz: et que sūt extra
ea sufficiūt quolibet medicine
ericate lene puluerizare
sup̄ ea ex medicina. et medici-
na q̄ efacta ex oleo et myrha
et olibano et sanguie dracōis
et sūt medicine lene p̄dicte
in vulnerib⁹. Qd si fuerit illic
cursus sanguis: tunc curet cūz
eo quod diximus in ca. flu. san-
guinis. Et opz vt cibetur hīs
eā cerebellis gallinarū affatis
quātū possibile est: ipa em̄ fm

q̄d testificant q̄dā cōfortāt ces-
rebrū et retinēt sanguis fluxū:
lz sit i eis snia alia. et similiter
aqua granati mizuet emplā-
cū h̄ga pastoris. ¶ Et de medi-
cinis bonis ad vuln⁹ et sangui-
nē est vt sumat fermētū purum
siccū: et terat et puluerizet desu-
per et non humectet. ¶ Qd at-
phibet egritudinē est ēplastrā-
tio cū farina oz. et sūta pfectis
cū ylopo hūmida: et sūt cū sa-
uich ordei cū calamento et fert
attritioni eiz: et reliquū regi-
mē sumatur ex capi. ossium.
¶ Tractatus scōs de ercoria-
tiōe et attritiōe: et cōfusione et
torfione: et casu et offensiōe: et dif-
ruptione et fluxu sanguinis et
similibus illis.

De sermonibus vniuer-
salibus. Cap. 1.

Am sciūisti i
lib. j. q̄ sit intentio cō-
tusionis et attritiō-
nis. Contorsio autē ē
vt sit membrū separatū a iunctu-
ra sua separatione nō comple-
ta: neq; apparente manifesta:
quare est dislocatio: et eguamē
quidem est infra torsionem et
est quasi aliquantum tensiōis
cōmouētis ligamentum in iun-
ctura: et quod continetur de eo
in carne: et si cum eo fuerit ali-
quātulū separationis erit tor-
sio. ¶ Et d̄ hominib⁹ sunt qui
nominant intensionem quam
nominauimus torsionē: nomi-
ne cōmuni. et de hominib⁹ sunt
qui nomināt torsionē separa-
tionem vnius duorum laterū
lacerti: sicut vnius duorum las-
terum lacerti vole manus et ra-
scete cum adherentia lateris

Tractatus.ij. 65 fo.cclxxvj.

alteri? Quis separatio sit ap-
parēs. Illud autē qđ volum⁹ pre-
mittere et loqđ de eo i pūmis ē
cōtusio que accidit lacertis in
medio eorū et attritio in extre-
mitatibus ipsorum.

De cōtusioe et attritioe. C.2.

Quando accidit lacerto vt
pūndat accidit ex hoc in-
ter ptes ei⁹ numer⁹ solutionis
cōtinuitatis: et multones effun-
dit ad ipsū sanguis plurim⁹
ex quo apatur: et pauciores sūt
ei⁹ dispositiones in qb⁹ nō ag-
greget ad ipm sanguis et pu-
trehat: qm plurimū sperat ei⁹
resolutio per poros: et propie
per poros q̄ sunt pstricti cōstri-
ctioe ipellente ab illo qđ facit
cōtusioe exteri⁹ et a cōstrictio-
ne accidēte ex apate interi⁹. et
pp illud si nō succurratur rei i
ea pducit ad corruptionē mē-
bru. Et fortasse excoatio se-
quit casum et offensionem: qre
opz vt preparat ad curationez
ei⁹ vt nō canceretur. Et opz
vt administratio fiat i attritio-
ne cū redditioe pūnitatis vil-
lorū incisorū: imo ad sedandū
dolorem.

De cura.

Cap.3.

Non reperit i plurib⁹ harū
dispositionū i hac accidē-
tia et excusatio a stōmia: imo
opifices artis pperant ad illū
q̄nis sit corp⁹ mundū. Et qñ
sit stobothomia et festinat ad
emplastra prohibentia oppi-
lantia non accidit ex eis illud
quod est necessariū ad curatio-
nē que multum conuenit. et est
eorum prohibitio cum infrigi-
datione et stipticitate aut cuz-
vno eorum. Cum autez tar-
dat illū et pperat sanguis ad

dispositionē solutionis: et times
nocumenta predicta necessariū
est in curatione eius extrahere
sanguinem illum vt non redeat
apud continuationem ad dispo-
sitionem eius. qsi fuerit taliter
q̄ sit possibile vt resoluatur. p-
pter raritatem pororum cū em-
brocis aquarum calidarū et simi-
lū eius fiat. Et fortasse admini-
strat sup verberatos de illis que
dixim⁹. Et iterū cuz medicinis
carminatib⁹ sanguinē mortuū et
oleis resoluētib⁹ laxitudinē: vt
deint⁹ i poru deint⁹ res adiuuan-
tes ad resolutionē fiat illū. et sis
ptent⁹ illo. et ista mundificatiua
adiuantiā ad illū sūt sicut bdeliū
iudaicū et cost⁹ et cētaurea maior:
cū sirupo acetoso: vt adiuuet si-
rup⁹ acetosus iterū ad illud cū
incisione. Medicine po carmi-
nātes sanguinē mortuū sūt sicut
farina ordei et sopus humida et
simila pfecta cū aq̄. Et forte ē si-
cut calamētū mōranū et sauiū
et pprie qñ cadit in capite. Et
adyltimū illū cui ē mollificatio
cū caliditate subtili resoluēte re-
solutioe subtili: et ex eis q̄ exiccāt
exiccatioe subtili. nā ea q̄ sūt ve-
hemētis resolutionis et exiccatio-
nis cū admistrat in ipressioe ei⁹
resoluit subtilē: et ipsū sūt spissū
cū exiccatione sua et oppilat po-
ros iterū cū exiccatioe sua: et hec
fortasse mēsurā excusat sollicitu-
dinē in eo cui⁹ cōtinuitas soluit
ppe cutē et i eo qđ appet nō p-
iūda. Qđ si nō fuerit ita: et fue-
rit solutiois mltē et pfūde et lōgi-
q̄ ab eo q̄ appet nō erit excusa-
tio a scalpellatioe: et resoluat
resoluit i apatib⁹ et vlcētib⁹ ma-
lis. Et ei⁹ qđ dem dispō non est
dispositio verberati. in verbe-

Liber quartus. Sen. iiii. 6

rato enim trahit materia ad cutem: et cutis est via ulcerationis: et in his si soluitur continuitas profunde submerse: tunc illud non sperat: quapropter necessarium est administrare attrahentia cum fortitudine et vetustas et scalpellationes et fortasse erit res maxima et fiet ad apostemationem magnam exiteri et aggregabitur: et tunc oportebit ut festinetur ad apicendum et resoluendum illud quod aggregat in eo saniem: ut sedet dolor cum eo quod facit pus: et resoluatur materia cum aptione. illud enim est secundum dispositionem aperientem et ut aperiat velocius cum adiutorio curationis est salus: et fortasse resoluunt eam medicamine aperientes absque saniositate proprie quod adiuuant eas caliditas innata et potius. **A**mplius observa medicinas predictas in cap. casus et offensionis. **L**igatura autem quod administrat super contusionem iam dictum est in modo suo: quod quando accidit attritio aut prusio: tunc liga ipsam: et sit instrumentum tuum super locum ipsum strictum valde: et vadat cum ligatura ad superiora processione plurima. scilicet ad partes epatis et ad inferiora parum. et non addas astellas neque puluillas. lineam ergo desuper astellas plurimas: quoniam est necessarium resolvere illum sanguinem mortuum et est necessarium multum iterare ut vadat ligatura ad superiora ne effundatur ad ipsam aliquid: et eius processio desuper sit mollior: et sit pannus durus subtilis ut sufferat stricturam: et festinetur continuitas ebocari cum ea: et appareat membrum ad superiora sicut fit in fluxu sanguinis. **E**t hec cura. scilicet ligatura oportet ut sit antequam apostemet membrum quo

nam membrum quando apatur non suffert nisi ligatura equale nedum a vehementia processio: et propter illud me dicet tunc cum emplastris et continuitate effusiois aqua calide desuper. **E**st adula autem curatio quod sequuntur processiones: et cum plumbode super posito ne addatur et magnificetur et fortasse euacuatur: et fit in eis contusio.

De casu et offensione ad lapidem aut parietem aut aliud. Ca. 4.

Casus et offensio ledunt riperiunt cum contusione et attritione. **E**t est iustitior propter solutionem continuitatis accidentem in visceribus. scilicet in puniculis suis et nervis eorum et venis magnis que sunt in eis: et est in eis timor propter resolutionem continuitatis: accidentem in visceribus. scilicet in puniculis suis et nervis eorum et venis magnis que sunt in eis: et est in eis timor iterum propter vehementiam doloris et quanto plius corpus est magis est timor vehementior. **E**t propter illud fit quod non accidit infantibus in casibus eorum de lefide quod accidit puberibus. **E**t glaudule iterum multiplicantur in casibus et offensionibus et verberationibus: et est necessarium ut succurrat. cum eo quod narravi in loco suo. **E**t accidit quoniam ex casu et offensione nocumeta magna ex ictione lateris in corde: aut stomacho: movet statim et accidit quoniam venter retineat vena et regessio. regrediuntur involuntarie. et quoniam accidunt vomitus sanguinis et fluxus sanguinis narium vehementes propter incisionem vene in capite aut epate: aut in pleurae raptio ventris et strictura athenae. et abscessio vocis et locutionis. **E**t iste cui advenit offensus: aut casus aut aliter abscedit sermo eius et inclinat caput eius et arefcit athenae

Tractatus secundus. 650. cclxxvij.

litus ei⁹: et sudat frōtis ip⁹ mor-
rit statim. et qñ accidit ei aut pun-
ctio aut hberatio percussione cla-
mosa vomit⁹ sanguis in hora et
lenitas nature morit⁹: et facilius
est ei. vt euomat ipm pmixtū cū
cibo ppue et si illō qđ appet iaz
apātū fuerit: deñ occultat apā
et qescit apostema: deñ euomit
post ipm sanie morit⁹ statim. et il-
le qui cadit sup planitiē vt sple-
nē: deinde currit ex eo sanguis
plurim⁹ tūc necessariū ē vt apo-
stemet et moueat. Et ille q cadit
sup caput suū multoties nō loq-
tur. Et cū remanervsq; ad tertiū
et nō minuitur: neq; additur: tūc
laudat in tertio et expectat vsq;
ad septimū et nō mouet añ illud
cū aliq. Et cū loc⁹ ill⁹ q cadit nō
rubet: tūc locus est nervosus.

De cura.

Ca. 5.

Si nō fuerit fractura et dislo-
catio et fluxus sanguis opz
vt succurrat mēbro offenso: aut
leso p casum: qre ponat sup ipm
qđ stringat ipm. Et cū hoc ne-
cesse est curati hoc capitulum vt
refirmit donec videat ei qđ inte-
rius nō est cā pperās ad perdi-
tionē. Et si est necessariū vt fe-
stinet plus et fecerit necessarium
dispo illud: opz tūc vt pperet et
si dothometz ministrat clistere
lene subtile: deide si possibile ē
ei vt stringat locū et oppilet fissu-
rā si accidit cū eis q dixim⁹ ppe-
rer ad illud. Et medicie q sūt ne-
cessarie sūt oppilātes congluti-
nātes et resolūctes materiam
cū facilitate et mollicātes sicut
in cōrūsiōe: et icarnatiue annexē
de foris et int⁹. Et melior cib⁹ ei⁹
est mes et cicer. De medicinis
aūt qđ opz sumere illaz q patit
cōrūsiōe aut offensionē aut ca-

sum melior et añs ē mumia pu-
ra cū olo nolato sambacino et vi-
no: et qñq; fiat psecutio cum aliq
clisterioz. Et det i potu reusini
cū aureo vno rubee tinctoz in
vino et bolumar. et post ipz allio-
mu: et armenū et sumach et sarco-
colla pfert valde cū incarnatiōe
sua. Et albumē annexū ē iuuati-
uū pstricinuū: et de eis quoz in-
namētū sit vehemēs: et arsenico
ē htr mirabilis i oib⁹ q sūt neces-
saria de incarnatiōe et resolutio-
ne sanguis et phibitione nocu-
mēti cū in potu sumit. et succ⁹ cē-
tauree maioris et aristologia et
bdelliūz costus bibita cū sirupo
acetoso iuuatina sūt oia. Et de
illis q in potu dantur ad linien-
dū et resolnendum sunt cassia. et
oleū amigda. Trocisc⁹ bon⁹. R.
reusini. 8. lacce rubee. añ. 4. ter-
re sigillate. iij. fiat trocisci suma-
tur in potu cū aq ciceris. Et de
medicinis q desup ponūtur sūt
altea et myrrha et mastix et almu-
gat qñ cū ea sit emplm aut bibi-
tur: nā ei⁹ ppetas bona i fractu-
ra et dislocatiōe et i torsiōe et pto-
siōe et hberatiōe et casu et offēsi-
one: ipm em sanat et icarnat velo-
citer: et sedat dolorē: et si fuerit
hñs vehemētē fracturā idurat
eā et forte facit. Et de medicinis
oppilātibz est acatia: est ei mi-
rabilis i algebrā itexpicit aloes
et bol⁹ ar. et alliu et sumach et
almes et gypsuz et calx ābo exti-
cta et rizi ptritū: et de glutināti-
bus est sarco colla et de vaporā-
tionibus bonis sūt folia cupres-
si decocta cū sansuco et sifr folia
alhetil: et sifr si ponatur in eis
lac acetosum.

De offensione super ventrē
et ylcera.

Cap. 6.

3 iij

Liber quartus. Gen. liij. 6

Iam dixim⁹ de hoc in li. iij.
i q⁹ est excusatio: et op⁹yt ite
retur sup⁹ eā operatio. Et sit
cibus omne lenituum et ifrigi
datus: sicut volubilis et chulo
locanna et malne. Et de facien-
tib⁹ glutinationē iterū sicut ar
noglossa: et detur in potu iterū
in pūcipio de succis ifrigidati-
bus cū pmixtione lenificationis
sicut ē exp⁹ssio solatri: aut arna-
glosse: aut endiuie cū cassia. et
de illis q⁹ expta sūt iterū i hoc
capitulo est vt teratur p⁹ssilū et
sumat de eo pars. i. et lacte et la-
rabe aborū. an. s. quarte partis
vni⁹ et croci. viij. partis et potio
eius sint. 3. q. cum aqua calida.
Et detur in potu trocisc⁹ huius
modi. R. karabe. x. ro. v. acatie
ablute. vnc. i. spice id e. vi. et mel
hiloti. p. et masticeis. 4. et corticū
thuris. 4. et boliar. viij. et croci.
viij. et nucis cup⁹ssi. viij. fiat troci-
sci cū aqua arnaglosse et hoc q⁹
dē cōuenit ppue quādo egritu-
do pertrāsierit pūcipiū. Et po-
natur emplastrū ex huiusmo-
di genere sumat mala ascemia
decoquātur cum decocto odo-
riferodonec sint discocta: et fiat
optia eoz p⁹trito et sumat d⁹ eis
3. c. et laudani. xx. tro. xxi. et spi-
ce et masticeis: et eupatoriū ablu-
ti oij. an. 14. et cōficiētur cū aq⁹
cupressi exp⁹ssa cū oleo de liho
et emplastretr cum eis.

De dispositione verberati
cū flagellis et eoz similib⁹ et
cura eius. Cap. 7.

Oportet vt sit cib⁹ verberati
cū flagellis ex cicere exco-
ricato p⁹trito et ex faseolis ru-
beis excoctis. in potu suat
loco sū aquā cicereis ifusi. et dēt
in potu itez medicine eius qui

offendit se et ei⁹ q⁹ cecidit et p⁹
pe bolū arme. Et itez reu. et
ziziber pūgāt: et de pūctione
aborū det i potu. 3. s. cū aq⁹ cali.
De eis ho q⁹ supponūt melior
res et ē vt sumat pellis onis ex-
coiata stat: et dū est calida et
hūida imisceat sup locū: et di-
mittat sup eū et nō remoneat:
fortasse em⁹ sanat ip⁹ i die scdo:
et qñq⁹ resoluit apa et p⁹hibet
putrefactio et p⁹pe qñ pulueri-
zat sub excoiata aliquātulū sa-
lis vehemēt p⁹triti. Et de illis
q⁹ de sup puluerizat: sūt nastu-
tiū tritū et semē apij et his simi-
lia. et itez suāt merdasēgi et ce-
ruse ptes eq⁹les et fiat ex eis ce-
ratū cū oleo ros. et cera. et itez
epithima ex dragagatō et cro-
coeqlī mēsurā. et si remāserit ve-
stigiū lini ip⁹ cū arsenico et la-
pide piperis: et nos iā dixim⁹
hic mortē sūguis: et nos iā dice-
mus illud in lib. decorationis.

De torsione. Cap. 8.

Quorū curatiōis torsio iun-
cturaz officialiū sūrnuclei
dactulorū desup positi: et dimi-
tant qm⁹ ipsi sanāt eā. Cū autē
accidit torsio nos iā diximus
in. c. fracture ossium medicinas
que omnes rectificant torsionē:
quare omnes sumant inde.

**De excoiatiōe et ē i ea exco-
riatio calciamenti. Cap. 6.**

Excoiatio est ruptio que ac-
cidit in superficie cutis p-
tactum laboriosum: et quādo-
q⁹ est cum apostemate: et quan-
doq⁹ est sine apostemate et qñq⁹
est cutis tora excoiata: aut in-
cisa aut pendens: et est necessa-
riū inuiscare ipsam quare cure-
tur cum inuiscatiōe que dicta ē
in capitulo vulnerū. Et op⁹

Tractatus secundus Fo. cclxxvij.

quārum possibile est ne incidat cutis imo dilatatio sup eā fiat: etiā multoties fiat: qm̄ inuiscat in fine reuet si nō adheret: inuiscat cū emplis factis ad hāc rē. ¶ In detecta vero est melius vt administret desuper medicamē absq; ligatura si nō fuerit possibile: nā eius exsiccatio cū medicinis cū adiutorio aeris ē melior. In excoiatione autē leni de medicinis bonis excoiationi singulari et pprie excoiationi clementi est vt sumat pulmo et pprie pulmo arietis et inuiscet desup et sanat ipsam. ¶ Et si nō fuerit apā tunc confert ei pann⁹ adustus aut oleū ro. et arsenicū rubeum et cucurbita adusta est valde mirabilis cū qua est fiducia et pprie in excoiatione clementi. et ex medicinis sigillatim incarnatiuis consolidatiuis est omne illud in quo est sit pnetas lenis sicut acacia et galile et pprie adusta: et cū sit illud in excoiationib⁹ lenib⁹ et rar⁹ sufficit et fortasse sufficit iterū vnguētū albū. et de illis q̄ sunt fortiora ē vt sumat cerusa et amoniacū zoleū ro. et myrti aut oleū de kerna et oleū de lilio: dissoluat amoniacū cū aq̄ et vino: et fiat ex eis emplm̄ et fortasse sufficiet myrrha et merdasengi sola cū vino. ¶ Et sumach est exiccas excoiationē lenē et phibēs apā. Et ex embrocis pprie qm̄ accidunt fissure ex excoiatione sūt lētes decoctio horobi et lētis et aq̄ maris tepida et emplatio cū fece sicca. ¶ Si autē destruit cutis tota: necessariū ē vt phibetur apā ex eis in quib⁹ est exiccatio et sigillatio fortis: et sit res in ea magis difficilis.

¶ De pūctura et disrūptiōe et extractiōe eius quod retinetur ex spinis et sagittis et ossib⁹. C. 10. ¶ Pūctura et disrūptio vicine sūt ex hoc q̄ vnaqueq; earū ē penetratio corpis acuti duri in corpe. ¶ Et itē diuersificat in q̄ritate corpis penetrat: et sicut vt pūctura sit cū puitate penetratiōis significās puitatē penetratiōis qm̄ ipa nō trāseat cutē. et hmoi qdē ē leuis nocumēti si nō pmoneat: qm̄ dimittit: rectificatur p se q̄uis iuciat malitiā carnis: nisi iuehemēti malitia carnis: fortasse et apā loc⁹ ei⁹ et accidit pulsatio: et ppe qm̄ ē illa di spō et pūctura vehemētiore: et scā ē pūctio pueniēs ad carnē. et pl⁹ qdē medicatiōis hmoi ē vt sedet apā ei⁹ et dolor: ipi⁹ et nō indiget regimie vulneris. Disrūptio hō indiget regimie vulneris et regimie doloris apatis: et iā qdē dictū ē in regimie vulnerū et i regimine apatū illd in q̄ ē sufficiētia: et illd q̄ necesse ē nos remōrari i hoc loco ē ēē pūcture ē regimie et ēphēdo illud q̄ retinetur in corpe de re pūgenter disrūptē: sine sit spina: siue sagitta et q̄ sunt similia illis: et hec extractio qm̄ sit cū instrumētis continetibus rem quā trahūt. et qm̄ sit cū expresse et que ei similit: et qm̄ sit cū proprietatibus medicinarū trahentiū que extrahūt illd a q̄desinunt forpices: et reliq̄ instra. Canon aut in eo q̄ extrahitur cū instrumentis retinentibus est sicut extractio sagittarū cū forpicebus habentibus capitū lime vt vehemēs fiat earū retentio. ¶ Canon ergo in ea ē vt caueatur confractio eius qd in eis comprehenditur vt sit via

Liber quartus Fen. iij. 6

earū ad illud qđ auferendū est ampliata nō p̄hibēs bonitatez possibilitatis tenēdi illud: et vt inquirat faciliōr via ad extrahēdum ip̄m. Et si fuerit penetrās de duob⁹ laterib⁹: tūc dilatef la tus qđ est magis cōueniens ad hoc vt egrediat̄ur per ipsum.

¶ Ingeniū hō ad hoc vt nō fran gāt̄r est nō moueat̄ motiōe sibi ta: imo cōprehēdat sup ip̄z et cō moueat̄ cōcussioē qđ sciat qđ sitas fixionis ei⁹: z tūc capiat ip̄z aut suspēdat̄ in eo: deinde trahatur tractiōe qđ est fm rectitudinē. et multoties ē necessariū vt dimittat aliquot dieb⁹ et suspēdat̄ in ea: deinde extrahat̄. ¶ Et iā dixerūt quidā sapiētes hui⁹ artis sermonē quē attulit fm suum modū: quiste quī aufert sagittas oꝝ vt sciat ante illud spēs sagittarū: nā qđ dā earū sunt ex ligno et qđ dā ex arūidine: et earū zugi sūt ex ferro z ex ere z ex plūboz alcalai z ex cornib⁹ ex ossib⁹ z ex lapidib⁹: z qđ dā earū sūt rotūde: et quedā hnt tres angulos: et qđ dā qtuor angulos: et de eis sūt que hnt linguā vnā aut linguas duas aut tres: et d eis qđ hnt zugi. et illarū qđ hnt zugi fortasse ē zugi earū inclinātū retro vt qñ tendit̄ ad exterioro suspēdat̄ cū carne et in qbusdā eaz est zugi ad interioro: vt ipellat̄: z qđ dā earū sunt quarū zugi mouet̄ cū re sili turno: cūq̄ extēdit̄ ad extio ra dilatat̄ z p̄hibent̄ sagitte ab egressione. ¶ Et qđ dā sunt qđ hnt zugi magnū: aut est et extremi tas qđ sitas digiti vni⁹: et noiat̄ candata: et qđ dā sūt plane: z qđ dā sunt qb⁹ addunt̄ ferra minuta: cū ergo extrahit̄ sagitta remanent̄ ferra illa i profundo sagit

tarū: z quorū dā zugi est fissura in astula. z quorū dā zugi h̄zcan nullā in qua igredit̄ astula: z qđ dā strigunt̄ ex ppositiōe sua: z qđ dā nō strigunt̄ ex ip̄o: vt qñ er hūtur ad exteriora separataf stula a zugi z remaneat̄ zugi i cor: pe: z qđ dā sūt venenose et qđ dā sūt nō venenose. ¶ Et sagitte qđ dem ezhunt̄ fm duos modos. vn⁹ qđ rū est extractio: z alter ē impulsio et illd est: qñ cū sagitte figunt̄ i eo qđ appet de corpe: tūc extractio earū sit cū attractiōe: et ad ministrat̄ itez cū attractiōe: qñ figit̄ sagitta i p̄fundo corpis: et nos qđ dē timem⁹ ex locis qđ sunt opposita sagittis qñ ex hant̄ ac cidet ex eis flux⁹ sanguis qđ iter ficit aut nocumētū vehemēs faciet. ¶ Et egredit̄ sagitta cū impulsioē qñ figit̄ i carne z i corpib⁹: et i his qđ opponit̄ ei nō est aliqd qđ p̄hibeat a scissioē neqz neru⁹ neqz os neqz aliqd aliōsile eis reb⁹. Qđ si illd qđ ex hēdū est fuerit os: tūc nos ad ministrabim⁹ attractiōez. ¶ Qđ si fuerit sagitte appēs tūc trahim⁹ ip̄az: z si ē occulta: tūc oꝝ sicut dixit h̄yp. si possibile ē vulnerato vt pōat̄ se ip̄z fm figurā fm qñ fuit qñ fuit vulnerat⁹: qre op̄z vt significet̄ p ip̄z sup sagittā: z si nō ē possibile: tūc op̄z vt resupiet̄ h̄z qđ ei possibile ex figura et vt ad ministrēt̄ i qñsio z resp̄sio z si ē fixa i carne: tūc trahat̄ cū manib⁹ aut cū ligno suo si nō ceciderit̄ p̄cipue si nō fuerit ex arūdiez: si iā cecidit̄ lignū ei⁹ tūc ex h̄at̄ efcctiōe qđ sit ex forpicib⁹ aut cū līro qđ ex h̄at̄ sagitte. ¶ Et oꝝ i qbusdā hōis vt fūdat̄ caro scissioē p̄tima: qñ nō ē possibile vt egrediat̄ zugi ex scissioē p̄ma. ¶ Et si sagitta pue

Tractatus secundus. Fo. cclxxix.

nit ad oppositionē mēbri valne-
rati et nō ē possibile vt egredia-
tur ex latere p q̄ntrauit: tūc oꝝ
vt fundam⁹ illa loca q̄ opponūt
ei. ¶ Et ex hāc ex eis aut per ex-
tione aut p̄pulsionē cū re alia
z ipellat cū ea ferrū ad extiora:
et oꝝ vt icidam⁹ cū nra ipulsiōe
neruū aut arteriā. ¶ Et si fuerit
zugi cauda tūc sciē⁹ illd ex in-
q̄sitiōe: z opꝝvt intromittam⁹ il-
lā caudā i cānā infri q̄ ipellūt
sagitte zipellam⁹ ipꝝ cū ea. Cū
ē egredit⁹ zugi et vides in eo lo-
ca putrefactiōis: et est possibile
vt ponas in ea ferra alia mīuta
tūcadmīstra inq̄sitiōnē iterum.
¶ Qd si inuenerim⁹ scissurā ex
istis ferrise hāc⁹ eā cū hoc in-
genio. ¶ Qd si zugi habuerit ra-
mas diuersos z nō obedit nobis
ad egressiōnē: tūc necesse ē nobis
vt dilatē⁹ scissurā si nō fuerit
ppe ipm locū mēbrū de q̄ timea-
m⁹ adeo vt q̄n dixerim⁹ illd zu-
gi eēhem⁹ ipꝝ cū facilitate. Et d
hoib⁹ q̄ ponūt ramos in cānam
vt nō egrediat⁹ caro: deinde si
vulneratus fuerit quier⁹ nō hñs
apa calidū administra futuraz
aut comple curationem q̄ facit
nasci carnem. Quod si accide-
rit vulnēri apostema calidū: tūc
opꝝ vt curetur cū ēbrocis zēplis
¶ In sagittis aut venenosis opꝝ
vt p̄cauet⁹ caro ex alteratiōe sua
a carne sana: Caro em̄ veneno-
sa ē mali colouis fusca z q̄si ipsa
sit caro maligna. Si at ligatu-
ra figat i os eēhem⁹ eā cū infro.
Si aut phibet ex hoc aliqd car-
ni: tūc oꝝvt p̄cauem⁹ ipꝝvt pfo-
rem⁹ illud. ¶ Qd si sagitta infra
fuerit i p̄fūdū ossis: tūc nos scie-
mus illd ex firmitudine sagitte
ēpuitate motiōis ei⁹ cū moueri

m⁹ eā tūc necessariū erit nobis
vt icidam⁹ i p̄mis os q̄ ē supra
sagittā cū icislorio: aut p̄forem⁹
ipꝝ cū terebello faciēdo foramē
i circuitu ei⁹ si os fuerit grossuz
et euadit sagitta pilld. ¶ Qd si
sagitta fixa fuerit i aliq̄ mēbro
p̄ncipaliū: sicut cerebro aut cor-
de: aut pulmōe aut vētre aut ite-
stinis: aut epate. aut mīrice: aut
vesica aut appent signa mortis
tūc opꝝ vt abstineam⁹ ab attra-
ctiōe sagitte: q̄m fiet ide inq̄etu-
do p̄lima ne supueniat nobis loc⁹
ēmōis stolidoz cū hoc q̄ parū
pferrim⁹ i firmo. ¶ Si at n̄ appa-
ruerit signa mala alia: z ex q̄b⁹
timem⁹ de accitib⁹ tūc p̄mitte-
mus ēmōnē i p̄ditōe q̄ accit p̄li-
mum: deinde icipiem⁹ i curōne.
Multoties ei⁹ illis q̄b⁹ accidit
illd saluaf aliq̄s ab q̄s spe mira-
bīl. Et multoties egredit⁹ pars
epat⁹ z aliqd de siphac qd ē su-
pra vētrē z irbo z matrix totaz
nō accit ide mors: verūth si nos
dimiserim⁹ itez i hīs membris
p̄ncipalib⁹ accidet mors s̄z oēz
dispōnē et p̄portionabimur ad
p̄ncipalitē misericordie: si at ab-
stulerimus sagittā fortasse sal-
uabit infirmis q̄nq̄.

De medicinis attrahen-
tibus. Ca. ii.

Opꝝ vt sup illū locum ponaf
ammoniacū: q̄m est attra-
ctiuuz forte aut sumatur radix
arūdinis: et terat et eplastrētū
ea: z fortasse pficiū cū melle: z as-
fodili itez z folia papaueris ni-
gri z folia arboris fici cū sauc
aut semē iusq̄ami albi p̄pe cū ca-
cadis: et s̄itr fruct⁹ iusq̄ami albi
cū dispōne sua. et itez alkeiri z
spēs ei⁹ z aristologia z cepe nar-
cisci. Et ex aialib⁹ res plime de

Liber quartus. Fen. iiii.

quibus trana excorticata: ē mirabilisvalde fixis in ossibus: et sicut eradicat dentes: et cācer iterū cōtritus: et vtriq; leporis: et eo coagula oia. ⁊ dī: q; lacerta ē vehemētis attractionis ad illū sup q; findit. et de cōpositis caput lacerte statim cū abscindit cū aristologia lōga: ⁊ ra dix cāne ⁊ cepe narcisi. Illud hō q; appropinquatū est cū attractiōe ossiū coruporū de sub vlcereb; q; p̄solit dātur dicimus in ca. ossium.

De canone curationis combustionis. Cap. 12.

Intentio in curatiōe cōbustionis ignis est due intentio nes. Una sarū ē seq cū phibitio ne vesicatiōis. ⁊ scōa ē rectificacōe q; ē p̄bustū. ⁊ sūt necessarie in phibitiōe vesicatiōis medicine in frigidates p̄ter q; associet eis mordicatiō. ⁊ scōa vbi curat qd ē p̄bustū indiget medicinis i q; bus est absterisio qdā cū exiccatiōe qdā nō magna: ⁊ p̄ter q; mor dicet cū hoc vt sint tēpate i calore ⁊ friditate. et qñ indiget regiminis sicut regat cū in frigiditate pū. dñ si indiget scōa fiat. Si aut inuenit rīa vesicatū est: tūc necessariū est regimē scōm. Et medicie ei⁹ sūt sicut chiolea ⁊ lutoz għa ericcātia ⁊ lētes decocte ⁊ encaustri indū ⁊ fīta. Et hō q; sunt sicut th⁹ ⁊ glutinū ⁊ pinguis nō pueniūt ad illū qm qdā eoz sūt calidiora ⁊ opz ⁊ nō carēt p̄tute mordicacina et qdā eoz sūt hūidiora ⁊ opz.

De medicinis ad p̄bustionē q; sunt fm̄ intētiōe primā. Ca. 13.

Sumatur sandali ⁊ faufel ⁊ later alb⁹ recens aut ostracū ⁊ linian⁹ cū aq; solatri ⁊ aq; rosa. aut vnguentū de vitellis oioz

oleo ro. Et itez ē diuiazari na orde abluta ⁊ vitelli oioz ⁊ oī ro. ⁊ lētes elixate cū oī ro. Et itez bolū ar. ⁊ acetū. et iterū oleū ro. ⁊ cera f̄zq; oī: de h̄po nat i ea d calce abluta ablutiōe tēgra cū cerusa ⁊ opio ⁊ alburnū ⁊ aliq; tulo calce. Et itez sū māf folia malne ⁊ sic ⁊ elixent cū aq; dulci: de h̄ terāf mūdēt a reb; filosis q; sūt i eis: de h̄ aggregētur eis merda fengi p̄diti cū climia et cerusa de plūbo algalai amboz. aī ptes. ij. et. k. ⁊ olei ro. ptes. iij. et aq; solatri et aq; couādrī amboz. aī. par. i.

De medicinis q; sunt ad p̄bustionē fm̄ intētiōe scōam. C. 14.

Melior rez ad illud ē vnguentū de calce. Sumat calx et abluat septies donec separet ei⁹ acuitas tota: deinde cōquas set cū oī ro. oleo oliu ⁊ panacera si indiget ea: et fortasse addunt sup ipm chimolea et albumen oui et parū vini. Vnguentū calce cū mō alio. Abluat calx sicut sciuit: ⁊ fiat ex ea cū aq; solioz sicle ⁊ cū aq; solioz canlis ⁊ oleo ro. et cera vnguentū. Et d illis q; cōueniūt hīc: ⁊ vbi nō fīet p̄stulatio et vesicatio ē ligare desup folia alherbī adusta aut silique p̄buste. Vnguentum cōueniēs ad paruitatē caliditatis et est lōge cōpositiōis expertū ē et inuētū est bonū. ⁊ stercois vacce p̄ scētis ericcati ⁊ corticū arboris pini et pulegij oim. aī. ⁊ merda fengi. iij. scoie plūbi. iij. calcis ablute cū aq; frigida multoties. ⁊ ⁊ chl molec. ⁊ lnti alcahūfij aut ro mani aut armeni ⁊ ceruse oim. aī. vij. ⁊ ge pastoris contrite. ⁊ encaustri p̄fici aut sirij. vij. tutie

9 Tractatus secundus. 66 Fo. cclxxx.

viridis. vij. stercorionis. vij. granorum volubilis et foliorum eius aborru. xv. scoueferrum et succi foliorum maluanisci et succi foliorum malue oim. añ. x. lilij domus: et cepe eius et lilij celestis et croci oim. añ. v. caphora. iij. cerefani et olei ros. et medulle cerui et adipis eius quanta sufficit. Et de illis que sunt fortitudinis vehemētioris et pueniūt ei quod est minoris caliditatis: est vt sumant limature eris et ferri: et pficiāt cū luto aut cū luto rubeo deinde pburātur in patella aut furno et fiat inde trosculi et seruetur et administrentur redacti in puluerē vbi necessaria est ericcatio aut liniatur cū oleo ro. Et de hoc genere iterū est illud: cōburatur firmus colubinus in pāno lini donec accendat et liniatur cū oleo aliquo: quoniam est mirabile. Et locus vlcera tis pferunt porri elixati aut portulaca cum sauiis et folia myrti p trita in puluere redacta. Si autem fiat inobediens: tūc folia abethil adusta aut folia algebūt adusta. Et si fuerit magis inobediens illo administrentur medicine consolidantes vlcera maligna.

De cōfētiōe aq̄ calide. Ca. 15.

Quandoq; accidit vt effundatur olla feruens aut aq̄ calida sup membrū hōis: et facit opationē ignis. Et cōueniētius est vt succurrat statim añq̄ vesicetur cū eis que sunt sicut sandali et aqua ros. et cāphora: et nō dimittantur ericcati: imo consequenter adhibeatur omni hora pannus infusus in aqua frigida congelata: hoc em̄ prohibet ip̄s vesicari. Et quidā pperāt et rotāt desup aquam oliuarū aut aquā cineris, et melius est vt tera-

tur quodlibet amboꝝ cū sauiis aut vnguentū de calce: et iterum medicamen factū de fimo colubino predictū est mirabile valde. Et vlcera quidē curant cū porris elixatis aut ericcatis contritis et est melius: et cū reliqs̄ q̄ diximus in capitulo primo.

De fluxu sanguinis et retentione eius. Cap. 16.

Iam scitū est in li. i. qd̄ qñ sãguis egreditur a venis n̄ egreditur nisi aut pp apitionē ouiscioꝝ venarū pp debilitatē in venis: aut pp vehemētiam repletionis: aut pp motū fortem vsq; ad vocē et saltū: aut pp vapore accidetē veniētē de foris: aut pp disruptionē earū et ip̄az incisionē p cām punitū incidētē cōtinentē: aut pp eāz in corrodētē interius aut vehemētiam motus cū repletionē aut pp refudationē ab eis pp raritatē accidentē corpori venarū et panniculo earum. Et puenientior venarū ad hoc vt currat qd̄ ē in ea cum inuenit viā ē arteria. nā corpus eius est mobile: et qd̄ est in ea quandoq; p̄trahit: et qñq; expandit. Et qñ nō desup coartat loc⁹ eius post solutionē p̄tinitatis eius: et inuenit vacuitatē puenit res ad ebullimuz qd̄ notat m̄ sanguis. Et arteria qd̄ ē l̄z sit de illis q̄ notat tñ est de illis q̄z difficilis ē incarnatio. Et multoties qd̄ nō incarnat arteria et incarnat illud qd̄ cōtinet arteria et coartat sup eaz: q̄re sanguis nō p̄t facere cursum supflūū: imo egreditur ex eo aliqd̄ vsq; ad fines cutis. s. q̄ntitas q̄ caput: et qñq; allenuat cū ppositiōe redit et occultat sicut accidit rupture et fortasse remāerue nā sola sub cute et sētis pull⁹ eius

Liber quartus. Fen. iiij. 6

et ipsi successio: et multoties accidit illud arterijs deinde et disruptur propter quod disrupta cutis et congregat sub cute embolus scilicet apia leue ex sanguine rictosi tate quod possibile est quiescere cum consilio. Et hoc quod multoties accidit in collo et inguinibus et curatur per se: et multoties accidit et cum intrinseca aut ex stomia. Et multi medicorum existimant quod oisdisruptio arteriarum producit ad matrem sanguis quod dem pluri mū sit si icarnet illud quod est in circuitu eius et fiat apia notū: scilicet ipsamet non incarnat et res non est ita. Ille quod negauit icarnationem perueniat et cum consideratione experimēto. Consideratio vero quoniam vna duarum tunicarum arterie est cartilaginosa et cartilago non incarnat. Et experimēto vero quoniam non uisa est incarnatio. Et et opposuit eis Gal. cum consideratione et experimēto. Consideratio vero est rethorica et eius forma est quod est inter icarnatū si cut caro et non icarnatū sicut ossa que oportet ut sit icarnata: scilicet difficilis incarnatio et testimoniū quod quoniam ipse narrauit se medical se plures arterias et fuerūt icarnate: et hec quod est res ad nos iam expediti sumus. Nos vero dicemus nūc quod dispositio precessiois sanguis a medijs diuersificat cum disruptur sicut epas et pulmo: et de illis sunt a quibus pars procedit sanguis et in vnaquodque duarum diuisionū sunt quod sunt timorosa: et de eis sunt quod sunt absque timore sicut emanatio sanguis ex pulmōe in quod est timor et ab utrisque emanat sanguis plurimus: et de illis sunt sicut vesica et matrix renes: ab eis ei non emanat sanguis plurimū valde summa tim: imo quoniam multiplicat cum lo-

gitudine spatij et puenit ad successiones illandabiles. Et diuersificat dispositio sua. Sanguis ex arterijs: quoniam sit in quibusdam earum difficilis valde timorolus ex arterijs magnis quod sunt super manum et pedes et huiusmodi interficiunt semper pluri et non retinetur: et in quibusdam sit facilis sicut in arterijs craneis: retentio enim fluxus sanguis earum est facilis et sufficit in eis restrictio sola: et multoties quidē currit ex arterijs paucis sanguis deinde retinetur per se. Et differtia quod dē iter sanguinis arterie et aliorum cognoscitur: quoniam sanguis arterie egreditur cum saltu et impulsione et vehemētioris purpureitatis est alius neque declinat ad nigredinem sanguis vene et eius essetie. Et scias quod ois cui accidit euatio et prope sanguinea et prope arterialis et su pluit et accedit ei spasmus est malū et si accedit ei singulus est mortalis. Quod si fuerit incipiscū singulū: tūc mors est festina: et aliter natio et promixtio rationis sunt male. Quod si fuerit spasmus: tunc est mortale semper plurimum.

De canone curationis fluxus sanguinis. Ca. 17.

Oportet in curatione fluxus sanguinis ut incipiat retineat deinde cures vltimus si fuerit: et non est tibi posse in eo curare quia est fixa ex corrodente et siliis nisi ita ut auferat eam: et si dispositio non tolerat ut auferatur ea est necessarium ut retineat cum suis retentibus et sit in canis quod sit ei et abscedat sanguinem currētē: uile causa sunt scite in libro primo. Neque ego narrabo eas semper modum festinationis. Dico quod iste casus aut sunt prohibentes in illo quod egreditur ab exitu aut sunt aggregantes re de illo aut res. Et diuisio prima est peruersio ad partem aliam quam aut

Tractatus secundus. 660. cclxxxi.

fit cū attractiōe ad hūiū pter qd fiat exit⁹ ali⁹: sicut ponūturyēto se sup epar et remouet flu. san. ex nare dextra: aut itaq accidit exitus alius sicut flōmatur paties fluxū sū. nariū ex manu pri nēte nari flōmia stricta. ¶ Retinēs aut sine exitū ē illd qd phibet motū sang. z ei⁹ penetratio nē z ē aut p cāz ignitē aut p cāz stupefacientē: z stupefaciēs qdē aut ē medicina: aut est dispō cor pis sicut i sincopi: ipa est multo ties retinet sanguinē. ¶ Cā aut retinēs sanguinē i locis ē oppilās exitū: aut cū ligatura aut cū repulsiōe ex bucellatiōe aut cū repulsiōe absq bucellatiōe aut escara cū cauterio aut medicia canterizāte: aut cū gēlatiōe retetēte aut cū iuiscatiōe aut cum icarnatiōe aut cū coartatiōe carnis circūdatiōis venas qre oppilat ipz z claudat ipz claudē ve hementi. ¶ Et opz vt scias q qñ associat vulneri apā cū qñtate plima hui⁹ nō ē posse ligare cūz filijs neqz itromittere licinia neqz strictura laboriosa: neqz est posse tūc nisi administrare glutinationē z stipticitatē z stupefactionē z inspissationē sanguis. et si est curō ex strictura aut fissura aut ppinqate medicie: qñ ē dolor ē malavalde: z ois ppatio dolorosa ē mala. z opz vt preparatio sit aggregās duas res: quarum vna ē defect⁹ dolor⁹ z altera est refrenatio ptis curs⁹ sāguis qre nō adiunat cū appēsiōe z suspēsiōe z fiat facilis pcessio sāguis z ei⁹ exit⁹ z cū phibēs due intētiōes declinet ad leniorē fm illd qd pñs ē z ppinqui⁹ ad tolerandū in dispōne. z est necessarium vt narrem⁹ modū eius postquā

scieris q pūmū qd opz cōside rare est vt cognoscas anvena sit arteria: aut vena p signa sua qre agas cū arteria et sis sollicit⁹ plusq solliciteris et agas cū vena. ¶ Ampli⁹ dicemus qd de attractiōe hā ad hūiū nō ad exitū est necesse mēbro cūz fricatione aut ligatione z strictura aut cū vētosiss. z opz vt sit membrū cōicans positū ex membro cognito sup extremitatē lineeyn⁹ continitatis inter ea ambo cū lōgitudie z latitudine: z eligi⁹ diuersificato in situ lōgitudis et latitudis qdēcūqz amboz est longinquū: z dimittit⁹ qd est ppinquum sicut fit in duob⁹ laterib⁹ capitis: aut duob⁹ laterib⁹ manus. nā lōgitudo iter ista duo ē ppinquior q illa ex q oz timeri nocumētū ppletū: z hec res exigit vt rememoremur illd qd i ea diximus vbi locuti fuim⁹ i lib. j. de canonib⁹ euatiōis. z opz vt sint extēsiō z fricatio z his silia assi dua ex eo qd ppinquus membro scōo deit descēdatur ab eo: z oz vt nō expectet in disruptiōibus arteriar⁹ z eis similiū qd sit hoc artificii sufficiens in retinēdo fluxū sanguis z adiunās: z sili est indicium in flōmia lateris cōis lōginq. ¶ Un⁹ aut duoz modozū diuisiōis scōe z ē cā stupefaciēs est. hbi grā vt cibetur ille cuius flux⁹ sanguis nariū multiplicat aut ali⁹ ab illo cibis grossi chymū i grossantio⁹ sanguinez sicut sunt lentes z iuube z eis silia. ¶ Mod⁹ aut scōs ē. hbi grā vt i potu dētur stupefaciētia. frigidā hō exponūt corpus frigou: z fortasse accidit sincopiaz retinetur fluxus sang. Modus aut pdictus in diuisione alia est: quo

Liber quartus. Sen. liij. 6

niam opz vt obducet in eo caplz
vnu. z est qm fortasse arteria nō
est vna duaz que continuantur
cōditi: imo duoz laterū eius ita
vt cū stringeris eā inuenies eaz
firmiorē imo fortasse cōtinuatur
cū latere altero ramus alterius
arterie que accidit in eo et ad-
ducit ad eam sanguinē pter viā
quā stringisti quare idiges stric-
turis duab⁹. ¶ Et añ illd opzvt
cognoscas partem que est pnci-
piū vene: in qbusdā em locis est
inferi⁹: z in qbusdā est desup z i
qbus est supius sunt sicut in col-
lo: z in quibz desup sunt sicut i
corz z pedib⁹. Et qñ cognoueris
prē administra in ea ligaturā et
structurā. ¶ Et de regimie i illo
ē vt puenias ad extrahēdā venā
cū vncino: z ēr cū incisōe pauce
carnis qvelat eā z occultat ipaz
dein inuclue eā postea admini-
stra medicias qz dicemus. Qd
si fuerit pulsantis: tūc meli⁹ ē vt
veles eā cum filis lini. Et silr si
fuerit nō pulsantis: verūm multo-
ries eleuat sanguis ei⁹. ¶ Cū
g feceris illud: deinde annerue-
ris ei medicias tūc dimitte liga-
turā vsqz ad diem tertiu z quar-
tū tūc. ¶ Qd si videris medicinā
glutinationē faciēte adherētē lo-
co ei⁹: tūc nō eradices eā oino: s3
pone in circuitu ei⁹ de gñe ipi⁹
aliqd qd madesfaciat ipaz parū
per. Qd si accidat ei pcellio ex
seipō. qñ tu auferes illud qd est
sup ipz: tūc tene qd est sub loco i
via itineris vene z pme psside cū
qua fiat securitas o saltu s3gui-
nisz eradica illd qd eleuat o eo
in loco suo: z pmuta illd cū alio
z sit pparatio tna quā facis mē-
bro i ista hora s3 qd opz ē vt sit
officiū ei⁹ magis inuū qm pun-

ciplū itavt qñ est verbi gfa in in-
ferioribus intestini et matricis
tūc sternat stratum aliqd qd ele-
uet inferiora z deponat superio-
ra km maiorē elōgationē que ē
ex dolore: deinde dimitte ipsum
trib⁹ diebus: deinde annecte ei
hūc modū vsqzquo eleuetur san-
guis. ¶ Refre:atio aut cū bucel-
latiōe nō est possibilis nisi in ar-
terijs magnis: fac ergo liciniāz
ex pilis leporis: aut tela aranee
aut subtili cotto: aut panno lini
veteri: deinde pulueriza sup ip-
sū medicinas phibētes sangui-
nē: z mitte ipaz arteriā sicut bu-
cellā: dein stringe sup ipaz liga-
turā z fortasse admistra liciniū
ex pilis lepori solū z excusat so-
licitudinē: z oz vt frigas structurā
adherētē q nō separet donec
incarnet. ¶ Liciniū hō ex se nā
regit i extractiōe ei⁹ paulatim z
expulsiōe eius aut alijs ad hoc.
¶ Impletio hō sine bucellatiōe
ēot iponat hbi gfa. illa res i ori-
ficiū ei⁹ z legit desup pter pene-
trationē ei⁹ i venas: z vt retinea-
tur cū eis q sūt sicut puluilli z p-
prie spōgia z cū vittis fortis stri-
cture stringētib⁹ ipz cū pueriōe
stricture q est attrahēs. ¶ Stric-
tura hō pia opz vt sit ppe ori-
ficiū deinde inuoluat vadens re-
tro z solue structurā gradatim.
¶ Et scias q structura puluillo-
rū z vittaz qñ ē debilis venit ex
ea nocumētū stricture z ē attra-
ctio: z si puenit ex ea nocumētū
stricture z ē retētiō z impletio: oz
g vt subtiliet i hoc capto. Cū er-
go stringit structura bona z strē-
git itez ex latere dinerio decli-
nat mā z rēstitit attractiōi ex stri-
ctura. ¶ Et nō opzvt pueniat cū
structa z phibitiōe nisi q sit isra

Tractatus. ij. 6 Fo. cclxxij.

dolorē nisi si illō fuerit necessa-
riū in prunis: deīn mollifica eā
paulati. ¶ Et multoties qđē oz
vt suas figurā carnis z colligas
labia ei⁹ z vitris tegas: multo-
ties em̄ sufficit collectio labio-
rū z positio puluilloꝝ suat ea
colligēdo venas ipsoꝝ. ¶ Am-
pli⁹ stringe sup medicinas pul-
uerizatas rare: z inclina añ al-
guidegi qñ cōtrahit vbi coar-
tat apđ picipiū suū cū digitis
vni⁹ duap manuū: deīn ānecte
ei medicinas et puluillos apud
ouficiū ei⁹ cū manu altera. Im-
pletio hō cū refrenatiuis pue-
nit aut cū strictura iplētis i fa-
cie ouficij ei⁹ cū manu altera n̄
cessante retinere donec pgelet
sāguis z fiat ipletio: aut cū re-
fridāte valde q̄ ifridat sangui-
nē z pgelet ipm̄ i ouificio eius:
aut ppea q̄ caro coartat locuz
sicut si icidat vena i latitudine
et suspendat ad duo latera in
puma vice: quare claudir sup
eam caro ex latere ex quo cur-
rit et hoc nō fit nisi in loco car-
noso. ¶ Et multoties qđē acci-
dit q̄ necessariū est incidere ra-
mū extremitatis vene vt sit in-
troitus ei⁹ in profundū vhe-
mēti⁹: deīn ponunt desup me-
dicine: et multoties accidit in-
carnatio meatus absq̄ matre
sanguinis. ¶ Strictura aut cū
escara sit cum igne ipso qñ ma-
gnificat timor: et fit cū medict-
nis canterizātib⁹ sicut calce: z
flore eris et gñib⁹ dragātū et
gñib⁹ arsenici et cymino etiaz
et silib⁹ et cū eo q̄ debilib⁹ qñ
puluerizat sup locū et stringi-
tur et retinet. Verū timor i illo
est q̄ escara est velocis eradica-
tionis ex se et ex quolibet resis-

stēte ex eruptiōe sanguis z qñ
bet aliarū cōrū. z qñ cadit esca-
ra redit timor non⁹: et pp illō
pceperūt vt fiat canterium cū
ferro vehemēter ignito pfūde
ita vt faciat escaras pfundas
grossas: quarū casus nō fit faci-
lis: et cadāt in tpe lōgo i qua-
rū simili caro iā ē nata ex cau-
terio namq̄ debili proueniunt
escare obiles q̄ cadūt ex debili
cā z cū hoc facit accidere saniē
et calefacit vehemēter. ¶ Can-
terium vere forte implet cum
escaris fortib⁹ et remouet ru-
pturā z detumescere eā facit: z
phit eā. ¶ Et de canterizātib⁹
bonis tēperati regiminis est vt
sumat albūgo oui z aggreget
cū calce nō extincta: et ioluat
cū eo puli leporis aut ei silia: z
ponat sup locū et stringat. Et
de bonis pueniētib⁹ ad vltimū
multoties est vt sumat cymini
et calx et ponant sup locum et
stringant: qñq̄ sup addit eis
colcoar. et gñā dragātū in hac
summa sunt habentia stiptici-
tatē cū canterio. ¶ Calx hō est
canterium in quo nō est stipti-
citas de qua sit curandū: et il-
lud qđ gñat de escaris cū cau-
terio i eo q̄ hz stipticitatez est
longius fixiōis et profund⁹.
¶ Et succ⁹ simi asinini et sub-
stātia stercois asinini sūt de il-
lis q̄ aggregāt ad canterium
acuitatē z glutinationē. ¶ Me-
dicine hō resistētes cōglutina-
tiōi sūt sicut gypsuz ablutū et
glutinum decoctū: et amilū: et
pulis molēdini: z gomme. et
thyrz resinaz itez passe d̄ vicia
iplis: z rane sunt hui⁹ gñis simi
q̄ dīr z itez stellasceni⁹. ¶ Me-
dicine hō retinentes cū epica

Liber quartus. Fen. liij. 6

tiōe ⁊ incarnatiōe sicut aloes:
⁊ cortex thuris: sicut iteriora
passularū vne prita valde: et
galle cū oleo aūq: ⁊ oburatur.
¶ Et qñ pplet infāmatiō eap ex
tinguant: ⁊ papyrus adusta et
resina: ⁊ scoria ferri ⁊ sterc⁹ eq.
⁊ sterc⁹ asini adusta: ⁊ cinis ossiū
nō ablutoz: qm abluta phibēt
glutinatiōe: ⁊ spōgia noua sub
mersa i oleo aut vino: deinde
aduratur: et pili adusti.

¶ De narratiōe medicinarū
simpliciū ⁊ ppositarū spērū di-
uersarū fortū i phibitiōe stu-
pus sanguinis. Cap. 18.

Enarravit bñ ⁊ expta sunt
post ipz ⁊ inēta sūt plurimi iu-
uamēti ē vt sumat d colcotar.
xx. ⁊ d minuto thure. xvj. et de
aloe ⁊ glutino sicco. añ. viij. et
de arsenico. 4. ⁊ d gypso vehe-
mēter trito puluerizato vt ato-
mi post cribellatiōe. xx. curet
cū eo puluerizando sup licinia
⁊ spargēdo sap locū qm ē mira-
bile. ¶ Aut sumatur sarcocol-
la de mecha ⁊ aloes ⁊ sanguis
draco. ⁊ ponat sup liciniū ⁊ stri-
gat ⁊ aloes ⁊ thus solū cum pi-
lis hz qd sciūsti. ⁊ itez spōgia
adusta sicut dixim⁹ ⁊ later adu-
stus: sumat spōgia ⁊ scoria plū-
bi ⁊ turia ⁊ aloes: aut fumanē
thus ⁊ aloes ⁊ sulfur aut thus
⁊ sulphur: fiat puluis: aut ad-
misteat liciniū cū albumie oui.
¶ Aut sumat d colcotar. xx. ⁊ d
thure at minuto thur. viij. ⁊ re-
sine. viij. ⁊ de gypso adusto. 8.
aut sumat colcotar ⁊ de gypso
adusto. 8. ¶ Aut sūat colcotar
er vlti ⁊ calcad⁹ ⁊ dragātū adu-
sti ptes eqles. ⁊ de bōis ad stu-
pū sanguis ⁊ ppe ex dragātō ē

vt sumat aloes. ps. j. ⁊ s. pmoz
āboz i corpore graui: ⁊ scōz eo-
rū i corpore leni ⁊ corticū thuris i
corpore graui. j. ⁊ thuris ipi⁹
grossi pinguis i corpore leni.
pars. j. sint contēti sup ea ābo.
¶ Aut sanguis draconis: ⁊ sar-
cocolla pficiat cū albumie oui
et ponant sup pilos leporis: et
preparentur secundū locum.
¶ Tractat⁹ tert⁹ de vlcerib⁹.
¶ De sermōe vniuersali de
vulceribus. Cap. j.

Vlcera generā-
tur ab vlcerib⁹ ⁊ ab
erupturis eruptis et
a pustulis: ⁊ solo cō-
tinuitatis in carne qñ facit sa-
niē ⁊ pus noiāt vlcus. ¶ Et nō
facit pus nisi propterea qd ci-
bus q venit ad ea cōuertit ad
corruptionē pp debilitatē mē-
brū: ⁊ qm pp debilitatem suā re-
soluunt ad ipm et attrahūt
versus ipz supfluitates mēbro-
rū vicinātiū ei: aut pp vnguen-
ta mollificātia mēbrū et linien-
tia ipz cū hūiditate sua et vn-
ctuositate sua. ⁊ qd ē de genere
pus subtilis noiāt vir⁹. ⁊ qd est
grossuz noiāt sordities: ⁊ ē res
spissa coagulata alba: aut ad
nigredinē dclius aut sic fer. et
virus qdē nō gñat nisi ex subri-
litate hūorū aqsoz et ipoz: cas-
lidoz: ⁊ sordities gñat ex gros-
sitie hūoz: ⁊ vir⁹ qdē multipli-
cat cū gñatiōe apostematies et
vir⁹ eget ericacite: ⁊ sordities
abstergente: et vlcera sūt appa-
rentia et sūt hñtia pfūditatē.
¶ Et vlcus qd pfūditatez hz
non euacuat quinā iam idu-
rata sit caro circūdās ipz ⁊ no-
minat fistulaz ē sic canna pene
trans

trans in mēbrū aut nō indurat
aliquid et nominatur abscon-
sio et cauerna. ¶ Et quandoq;
dicunt quidā abscessionē illud
quod elongatū est sub cutez se-
paratur ab ea cutis: et cauer-
nā illud qđ inflectit sub carne
et dilatat in ea. Dicūt quidā:
imo dilatatū est cauerna ⁊ stri-
ctū profundū fistula: ⁊ non est
quietas i notatiōe. ¶ Et qñ est
duricies sup vlc^o apparens no-
minat vlc^o ostracinū. ¶ Et fistu-
la quidē mala est illa que non
sentit: et h̄z quātitatē elōgatio-
nis ei⁹ a seniu erit ei⁹ malitia.
¶ Et de ipsa quedā est eq̄lis:
⁊ de ea est qđā obliqua: et que
vadit ad neruū dolet vehemē-
ter: ⁊ ppue qñ tāgit ei⁹ inferi⁹
cum iēta ⁊ fortasse difficilis sit
opatio illi⁹ mēbrū ⁊ ē hūiditas
subtilis tenuis sicut fit ad illa
q̄ puenit ad os: ⁊ qñ puenit ad
ligamētū est illō qđ currit pro-
pinquū illis. Uterq; dolor i ossuo-
sa ⁊ ligamētali fortasse nō ma-
gnificat: hūiditas que vadit
ad os ē subtilior ⁊ obliuioz ad
citrinitatē. ⁊ ex pueniēte ad ve-
nas ⁊ arterias multoties egre-
ditur fer: ⁊ qñq; si fuerit tēdēs
ad venā sanguis plurimus et
ad arteriā sanguis subalbid⁹
cū fluxu sanguinis ⁊ pcellsiōe.
¶ Et ex ea q̄ puenit ad carnem
humiditas viscosa grossa tur-
bida cruda: ⁊ multoties sūt fi-
stule ouificia plura cui⁹ ec am-
bigit et nō scitur an sit fistula:
vna. ¶ Et multoties effudit in
quodā ouificioz eius humidi-
tas habēs tincturā: ⁊ tūc si fue-
rit fistula vna egreditur ex ouifi-
cioz aliq; color vn⁹ qđ ē fistule. s.
opertus: alib⁹ ⁊ tenebrosus: et

ali⁹. ¶ Et vlcera quidē diuidū-
tur in species diuisionū: dī q̄
vicerū qđā sunt que sunt dolo-
rosa: et qđā sunt que sūt priua-
ta dolore: ⁊ qđā sunt apostemo-
sa: et qđā sunt priuata apate ⁊
quedā sunt mūda: et qđā sunt
immūda: ⁊ immūda quidē pro-
pterea q̄ in eis supfluit humor
plurim⁹ et hūiditas copiosa q̄
uis non sint mala: ⁊ de eis sunt
sordida: ⁊ de eis sunt minora-
ta et de vlcib⁹ sūt putrida. et
de reb⁹ magis nocuis eis sūt
meridies ⁊ hūiditas aeris cū
calate ipsi⁹ ⁊ de eis sunt corro-
sua: ⁊ de eis sunt ābulatina: et
de eis sūt mollia aut dura aut
frida aut calida: et mollia sūt
de vlcib⁹ faciētib⁹ cadere pi-
los ab eo qđ sequit⁹ ea. ¶ Et sūt
qñq; de vlcib⁹ qđā resudātia
ex quib⁹ resudat virus citrinū
calidū. ⁊ fortasse est calidū cō-
burens qđ est in circuitu ei⁹ et
est malum mortificās et de eis
sunt difficilis p̄solidationis: et
putrefactio est p̄ter corrosiōnē
q̄ si fuerit: erūt ābe ābulatine:
et fortasse corrodēs ē corrodēs
illō qđ p̄tinuat ei p̄pe pp acui-
tatē et absq; putrefactiōe ⁊ ne-
q; est sebus oino. ¶ Uerū cum
ambulatino putrefactino mul-
tiplicat sebus. aut nō separat ab
eo. Et Sale. qđē noianit h̄mōi
vlcera corrosiua ignē p̄ficiū et
formicā ābulatiuā: et post vlc^o
putrefactū est cōpositū ex vlce-
re et ex egritudine putrefacti:
vnicuiq; eoz ē dispo. ¶ Et vlce-
ra qđē dura lēpitiētia ire ver⁹
viriditatē et nigredinē sūt ma-
la: et vlcera frigida sunt mol-
lia alba quiescētia p̄pter me-
dicinas calefaciētes ⁊ cala ad

Articella,

K

Liber quartus. Fen. liij. 6

rubedinē dcliniā delectant frigore. Et qñ vlcēib⁹ malis afficiet color corporis mal⁹ sicut alb⁹ plūbe⁹ aut citrin⁹: tūc illō est signatio pp corruptionē cōplexiōis epat⁹: z corruptionem sanguinis q̄ venit ad vlc⁹ q̄re sit difficilis ei⁹ p̄solidatio. z vlcēz q̄dē q̄u radices sūt acute: z cū q̄b⁹ ē purit⁹ supfluitates sūt acute: z q̄u radices sūt late albe pauci purit⁹ illoz cōpletio nes sūt frigide. ¶ Et vlcera generata successiōe egritudinum sūt mala: qm̄ nā expellit ad ea residuū corruptiōis supfluitatū z vlcera dūciētia pilosab eo q̄ sequit⁹ ea sūt mala. z meliores signatiōes significātes salutēz vlcēz z vulnerū sunt cū i succedētia eoz decliniā sūt ad sanū. z dī in signis mortis velocis cū sunt homini āpara z vlcera leuia z destruit ei⁹ rō morit⁹. z malignozū q̄dē vlcēz cause sūt qñq; vulnera obuiātia supfluitatib⁹ malignis corporis: aut regimini corrupto: et qñq; sunt sequētia pustulas malas: q̄re sūt ab eis festinātia ad vlcēratōēz post pustulas z significat malignitatē vlcēis ei⁹ p̄trefactio z ipsi⁹ ābulatio z corruptio ei⁹ q̄dē est i ipsi⁹ circuitu et difficultas sanatiōis i seipso cū rectificatiōe curatiōis exhibē ei. z meliores signatiōes significātes salutēz vlcēz: z vulnerū sūt cū i successiōib⁹ eaz ē sanies q̄ ē cū medicina faciēte pus z ex opatiōe nature: illa ei opatio nature ē sū cursū naturalē: z nō generat sanies nisi a digestiōe naturali: z nā associat ei malū ex accedētib⁹ vlcēz maloz: z pprie sanies laudabilis

alba lenis eq̄lis q̄ p̄secuta ē cōplexiōnē digestiōis: z neq; associat ei fetor: cū i ea nō sit putrefactio. z fortasse nō euat a fetore paruo sanies cui accidit cū adiutorio caliditatis innate z alteri⁹ extranee. z nos q̄dē iā locuti suim⁹ d sanie i locis alijs. ¶ Vlcera autē q̄ accidere faciūt spasmū z vlcera putrescēz scrofulosa z algeromati z corrosiua z cācerosa: z q̄ eoz cursu currūt: sunt in quib⁹ non generat sanies: imo qñ apparet in vlcere sanies z āpa ē signū bonū cū q̄ non timet spasmū z p̄mixtiō rōnis et his silia q̄uis sint in loco q̄d facit illō necessariū sicut sunt mēbra posteriora z āriora z nisi res p̄trāsserit terminū. Qd si āpa occultet subito z redeat nō soluet p̄pus aut ei similia. ¶ Ampli⁹ sūt vicinātia mēbus nervosis sūt vlcera dorsalia: qm̄ sunt in vicinitate dorsī et nuche: z vlcera q̄ cadūt in āriorē pte corpe genu qm̄ ipa itez sūt sic lacerti nervosi: in quibus res p̄uenit ad spasmū: et p̄mixtiōnē rōnis etiā. Si āt euenit i mēbus nervosis: plurimū quozū est in āncedēte extēsiōis corporis timet aut cursu sanguinis si ceciderit in medietate inferiori extēsiōis: similiter timet ex eis qñq; p̄mixtiō rōnis et timet q̄ cadat plenus et sanioitas post ipam: aut q̄ pueniat sputū sanguinis si ceciderit i medietate supiore ei⁹ z tū iā sciuit itētiōne sanioitatz i pectore et libro tertio. Et qñq; timet i eis itez p̄mixtiō rōnis. Et d signis bonis i vlcēib⁹ est vt i circuitu eoz nascant pilī q̄ ceciderūt. et corpa susceptibilia

Tractatus. iij. Fo. cclxxxiiij.

ra curatiōis vlcērū sunt q̄ sunt melioris cōplexionis ⁊ paucioris humiditatis supflue cū itēssione sanguinis i eis. Illavero q̄ sunt mltre hūiditatis aut siccitatis sunt tarde suscipiētia rectificationē vlcērū: quāvis hūida sicut ifantiū sint susceptibilia ⁊ sicca: sicut senū: ⁊ pprie qñ pplerio ē radicalis sicca puuata sanguie mūdo ⁊ accidētalis hūida mollis: sic in senib⁹ iterū pp illō itēz sit in hydropticis curatio vlcērū eorū difficilis ⁊ īgnātib⁹ itēz pp retētionē supfluitatuz earū: ppter ea q̄ ipsarū mēstrua. retinetur. Sz in senib⁹ nō sanāt eoz vlcera pp illō ⁊ pp paucitatem sanguinis eoz boni. Et qñq; sanant vlcera: deū resciunt: qm̄ nō generatur i eis caro nisi aī mūdificationem: qñ ergo retinet i eis supfluitas nō mūda: opz ide vt corūpatur cōtinuitas pueniēs scdo. Et qñq; existimant fistule ppter ea qd accidit eis dispositio ericcationis et retentionis phibētis respirationē q̄ ipse s̄ sanate: qm̄ earū dispositio est similis saluti sicut diximus: deū resciunt pp quēlibet morū et p̄motionē et tussim et offēssionē ⁊ maliciā iacēdi et alia. Et de vlcērib⁹ in quib⁹ nascit caro qdā sunt i qb⁹ nascit caro addita: ⁊ qdā i qb⁹ nō nascit illō: et illa i quibus generat̄ caro addita sunt illa in quib⁹ sit festinatio nascētie carnis aī mūdificationē: et illa in qb⁹ nō nascit illō sunt illa i qb⁹ nō nascit caro nisi post mūdificatiōes. Cū ergo p̄dōgaf spatiū vlcēris ⁊ corrodīt ⁊ putrefiat destruit de substantia

ei⁹ res plurima: tūc nō expectat̄ cōsolidatio ei⁹ nisi km̄ pfundū. Et pprie qñ vlc⁹ est antiquū retinēs spatiū anni: ⁊ pprie qñ est disruptū incipit ex eodisruptio. s. fistula et antiquū: necesse est vt educat os ex ossib⁹ q̄ eis sunt vicina. et vlcera qdē melācholica nō sanant nisi ab eis auferat̄ tota eoz corruptio vsq; ad carnē ⁊ ossa sana. Et cā q̄ cū accidūt corruptū vlcera sunt debilitas p̄utis mēbu quare recipiūt omnē materiā ⁊ malitiā pplerōis mēbru et malitia ei⁹ qd aduenit ei de sāguie aut īq̄ritate aut ī quāritate. In q̄ritate nō plurimū ei⁹ est pp malitiā pplexionis epatis: et color est in eo declinūs ad albedinē plūbeā aut citrinitatē aut pp splenē et ē color adnigredinē et alterationē declinūs ⁊ lēgino sitatē: quare est cū eo malitia omnium humorum in corpore. Et huiusmodi quidem p̄ter quod ex ipso nō acquirit̄ quod conuertatur in carnē nocet p illō quod p̄uertit̄ ad ipsuz de supfluitatib⁹. In q̄ritate vero: q̄ addit̄ aut diminuit̄: quare nō iuenit̄ cū quo caro vlcēris genere. et ē vlcus clarū mūdūz properās ad escarā et nescit̄ s̄z corpus mūdū pauci sanguinis: aut est pp ostracositatē que accidit parieti ei⁹ et margini ipsius: aut pp dilatationē venaz q̄ adueniūt ei: aut pp corruptionē ei⁹ incipit̄ tenebrositatē ⁊ viriditatē ⁊ nigredinē aut ppmēbrū male cōplexiōis qd vicina ē ei. Et vlcera qdē prae curatiōnis reīs similia sunt interficientia īfātes nō tolerātes vehementia doloꝝ et vlcērib⁹: difficultatē curatiōis eoz et ipoz p̄uantatē.

Liber quartus. Sen. iiii.

**De canone curationis vlc-
rum.** Cap. 1.

Scias q̄ oia vlcera idigēt
ericcatione quadā p̄ter fa-
cta ex attritione lacertoz: ip̄o
rū ptuſiōe. Iſta em̄ indigent in
pūmis vt mollificētur ⁊ hūme-
cent. Et cū hoc q̄ indigēt vlce-
ra i dominātiōe diſpoſitiōnū
ericcatiōe indigēt q̄h̄q̄ diſpoſi-
tiōnib⁹ alh̄s mūdicatiōis et
abſterſiōis ⁊ alioz p̄ſequētib⁹
vlcera p̄ter ipſa vlcera. Et q̄to
pl⁹ eſt vlc⁹ mai⁹ et p̄fundi⁹ idī-
get ericcatione vehemētiore: ⁊
vt aggregēt labia ei⁹ vehemē-
tiori p̄ſcuratiōe: ⁊ fortaſſe eſt
tibi neceſſariū ſuere ea. et cōſi-
dera ex diſpōnib⁹ neceſſitatis
ad p̄ſcuratiōē i illo et eis ſiſtib⁹
illō qd̄ dixim⁹ in. c. vulnerū. et
ſcias q̄ vlcera fortaſſe idigēt i
curatiōib⁹ ſuis adminiſtratio-
ne medicinarū q̄rū qdā ſūt cur-
rētes penetrātes ⁊ q̄ inſciunt
p̄fundates: ⁊ tūc neceſſariū eſt
vt ſint vnguēta et eis ſiſta: q̄re
opz tūc vt ſit illō qd̄ appet hūi-
dū ⁊ qd̄ occultū ē ſiccū ⁊ p̄pē i
illis q̄ ſt ad ſiſtulā opz vt ſit ſic-
citas ouſicior ei⁹ vlcēs hūidi-
tatē ſubſtātie ei⁹ vehemēter. ⁊
ē qd̄ q̄h̄q̄ neceſſariū vt eaz me-
dicine pm̄ſceant cū eo qd̄ cur-
rit: vt fiant viſcoſe adherētes.
Scias q̄ illō itēz i eis. Et ſcias
q̄ vlcera indigēt ligatur⁹ ⁊ ſtri-
ctura pp̄ tres modos. Quorūz
vn⁹ eſt vt currat ſordities: q̄re
oz vt ſit ſorditudo ſtricture ei⁹
apd̄ ei⁹ ouſiciū vt ipſi⁹ exp̄ſſio
bōa fiat. et ſcōs ē ſeruet medi-
camē icarnatiū ſup vlc⁹: et nō
idiget ſtrictura vehemēti. ⁊ ter-
ti⁹ ē ad icarnationē labioz: et
oz vt n̄ ſit ſtrictura i ip̄o mollis

apd̄uo labia: imo p̄plicata p̄pli-
catiōe vehemēti. Et nō opzvt cū
ligatura pueniat ad leſionē: ita
vt apoſtemetur: ⁊ opzvt ſit adiu-
nās in phibēdo ap̄a qm̄ nō eſt
poſſibile cū ap̄atey curet vlc⁹.
⁊ ſi n̄ ē tibi poſeyt phibēas ap̄
pet ap̄a: tūc occupat⁹ ſis cū ap̄a
ter cura ei⁹ quodcūq̄ apoſtema
fuerit: cū obſeruatiōe ipſi⁹ vlce-
ris vſqueq̄ ſeparaueris et cura-
tiōe ap̄atis: tūc remanebit ſola
obſeruatiō vlcēris. Et ſimili-
ter qm̄ corripit qd̄ ē i circuitu vlcē-
ris ⁊ virideſcit ⁊ nigreſcit: cu-
ra illōcū ſcalpellatiōe ⁊ extrac-
tiōe ſāguinis: ⁊ ſi etiā cū ventofis
deide adhere ei ſpongiā ſiccā
poſtea mediciaſerickates. et cū
ſeparat vlc⁹ aut inuenis vlc⁹ pu-
rū: tunc opzvt obſernes in p̄mis
an ex corpore aliqd̄ ad vlc⁹ effū-
dat: aut nō effundat: imo iā ſit
abſciſſus. Qd̄ ſi nihil effundat
ip̄z ſit intētiō tua in medicadō
ip̄z: ⁊ ſi aliqd̄ effundat ad ipſum
ſis ſolici⁹ in eo qd̄ ad ipſū effū-
dit ex ſtōmia aut ſolutione ven-
tris aut vomitu: qm̄ vomit⁹ qm̄
q̄ p̄fert etiā in hoc: ⁊ hypo. te-
ſtificat de eo. Et ſi i vlcērib⁹ fue-
rint fructa oſſiū ⁊ pāniculi aut
alia: nō p̄peres i extrahēdo ea
ſz fac illō qd̄ diximus i capitulo
oſſiū. et primū quidē qd̄ opz te
p̄parare de effe vlcēris eſt ap̄e-
riō cū medicinis ſuis: deide mū-
dicatio cū medicinis ſuis: deim
de naſcētia carnis et p̄ſolidatio
Et ſi inuenis vlcus mūdū eq̄le
qd̄ nō h̄z p̄fūditatē: tūc p̄ſolida-
tiō tm̄ fiat cū eo qd̄ nō h̄z mōdi-
cationē. In ſordidis h̄o neceſſa-
riū ē abſtringēs mōdicans. Et
in pūmis cū curant: idiget mō-
dicatiōe: qm̄ ſenſus nō ſentit ip̄

9 Tractatus tertius. 650. cclxxxv.

sum: deinde gradatim peruenia-
tur ad illud quod est leuius morbi
causis usquequo sentiat hora
nascentis carnis. et cane i oib⁹ il-
lis ne dolere facias istum potes
et prope quoniam est illuc caliditas et ista
matio. Et oportet remouere causas
prohibentes a consolidatione: sunt
causae quae numerantur et diximus
quod declinat cum vlcere ad malitiam
nam si tu curaueris eas in primis
non eris vacans ad curationem vl-
ceris sicut oportet: imo non eris tibi
possibile. Et multoties quod de recti-
ficata est propter meum: sufficit in
rectificatione ulceris. et multo-
ties est vlcus molle super quod oritur
caro mala quod est in seipsa ad ru-
bedinem et calefactionem declinis:
ergo cures cum epithimatis in-
frigidantibus carnem circumdatem
ipsum sicut succus solatri cum bo-
loar. raceto et epithimatis de
sandalis et caphora infrigidata
cum melle: quare non cessat consolida-
ri vulnus et costringi. Et oportet ut
in vlcere dolorosis quod sunt ve-
hemētis doloris sis occupatus in
primis in sedando dolore et illud
cum mollificationis quod tu scis. penul-
timum: et quousque sint contraria vlcere
ri: veruntamen cum non sedas dolor
non preparas nobis ut curemus:
cum ergo sedauerimus consequemur.
et vlcera quod de sordida indigent
ut mudentur: et sit illa. quousque huius-
modi et quod ex eis currit est pluri-
mum: et forsitan mudificat cum mel-
le: et forsitan mudificat cum pul-
ueribus et vnguentis: et quoniam non mu-
dificat non est possibile ut obuiet
eis medicamentum parum usque ad cor-
pus eorum prope puluere: quousque oportet
mudificat: deinde nascatur caro: et
in mudificata quod de abstergi opus
sicut scimus ante. et forsitan out

caro mala quare est necessarium ut
corrodatur cum medicamentis acuto
et liniatur deforsis cum frigidantibus
deinde eradicator cum eo quo era-
dicatur elcra: deinde cures. et
medicamentum quidem unum semel quod datur
corpora facit nasci carnem et semel
quod datur eorum est corrosiuum vehe-
mentis absterisionis cum corpora illa
sint leuia valde aut est semel quod datur
eorum non absterges neque facies non
sciet propter illud eget medicamentum ut
propter aut frangendo omixtionem
ei aut minuendo ei vinctuosita-
tem aut inungendo ei medicamen-
tum alio in quo sint exiccatio et ab-
stergio et in corpore alio est per com-
parationem ad ipsum corrosiuum di-
ges vi minuat de potere eius
aut addat in vinctuositate eius
aut adiungatur ei sit prout aliquid.
Digniora ergo vlcera ut corro-
detur eorum medicamentum sunt illa quod
rurum difficilis est consolidatio. et de
illis quod sunt necessaria est ut di-
mittatur medicamentum supple tribus
diebus deinde dissoluantur: nam si
ipsi tunc non operati fuerint non faciet
sua operationem. Et oportet ut elo-
getur oleum quod libet ab vlcere quod
si fuerit necessarium tunc sit oleum
de liera et oleum myrtinum et oleum
masticinum. et cum ibi non est nisi vl-
cus: tunc oportet vi alienter insensibili
medicamentum non tolerantium ipsi: et
caneatur adoloratio ei cum me-
dicamento forti. In illo quo quod est pro
ui sensus non absteineat a necessa-
ria medicatio. et intrinseca quod
de et sublimia pretiosa et multi-
umamētiet suscipienda nocumē-
ta velociter sunt de capitulo scilicet
bili et indicio ei: et eorum contraria
sunt de capitulo insensibili: aut
quorum sensus est debilis. Et pro-
pter huiusmodi causas non suffe-
re id

Liber tertius. Gen. iiii. 6

runt vlcera intrinseca ea q̄ sunt
sicut flos eris ⁊ eis similia ⁊ p
pue ea q̄ bibunt: ⁊ idigēt illis q̄
faciunt glutinationē plus sicut
dragagātū ⁊ gūmi zilla q̄b⁹ cly
sterizat idigēt eo q̄d ē iterduas
res. et de illis q̄ recta sūt i cura
tiōe vlcērū ē vt q̄et: sint mēbra
eorū et nō moueant ⁊ si mouēt i
pncipio motu puo min⁹ nocu
mētū ē q̄ si moueant post pnci
piū motu laborioso et ppue in
corpe malorū humorū. et opz vt
timeat in vlcērib⁹ q̄ cadat ex
vicinitate eorū incarnatio iter
duo mēbra vicinātia sicut adhe
rētia q̄ accidit iter palpebrā et
oculū et si dnas palpebras ⁊ in
ter duos digitos: ⁊ cauerne et
abscessōes sū veluti pueris iōis
ad fistulas: et vlcera q̄dē vicinā
tia arterijs et venis magnis p
ducūt ad apā illō q̄d viciat eis
d carne molli sic testiculi ⁊ suba
scelle ⁊ q̄d ē p⁹ aurē sic pductesca
bies et ei filia de his q̄ dixim⁹
pp illā eādē cāzet ppe q̄n corp⁹
est plenū mala supfluitate: ⁊ tūc
q̄dē vehemēs fit dolor: et puenit
ad vlc⁹: q̄re opz vt curet illō cū
mūdificatiōe corpis: et cū eo q̄ ē
dctm i caplo. et dū mūdificatur
apā nō sperat ei⁹ curatio: ⁊ ē ne
cessariū in hmoi vt tuearis vlc⁹
ex nocumēto cū basilicō et ei si
milib⁹ si corp⁹ fuerit mūdifica
tū: et pōas iter ipsū et iter mē
brū q̄ distiguat et phibeat no
cumētū puenire ad vlc⁹ i oi di
spōne. et opz vt audias simonez
cōmunē et ē q̄ de illis q̄ sunt ne
cessaria ē vt sit illō quo curat vl
cus aut cōueniēs aut icōueniēs
lz nō pferat i dispōne tñ nō asso
ciat ei nocumētū et icōuenien
tis diuersificatio aut est q̄m ipz

est debilis: et significat illō ad
ditio ei⁹ q̄ est pñū ei q̄d ex ip
so expectat de pccatiōe aut mū
dificatiōe aut alijs pter corru
ptionē aliā: quare opzyt addat
in virtute eius. ¶ Aut ē diuer
tas ppter modos alios sicut qz
ipm calefacit ultra q̄d necesse sit
ei q̄re facit accidere rubedinē
et inflāmatiōe: quā ppter opzyt
minuat de fortitudine ei⁹ et ex
tigua de inflāmatiōe eius cū
emplastro infrigidāte: aut dcli
nat cū eo ad nigredinē et obfu
scationē: quare scit q̄ infrigidat
ipm: aut nō calefacit ipsuz men
sura qua idiger: ergo opzyt ad
dat in virtute calefactiōis ei⁹.
Aut mollificat ipz q̄re idiger vt
addat i pte stiptici et erica
tiuoꝝ sicut sūt balanstie et gal
le: et eis filia q̄ ericcat vt succur
rat cū ericcatione eorū de illis
q̄b⁹ dixim⁹ tibi. aut corrodiet
pūdāt ipz sicut ostēsuz est: q̄re
oz vt frāgat fortitudo absterio
nis. et multoties q̄dē nō puenit
medicamē ppterea q̄ pplexio i
firmi ē supflua in capitulo eius
cuius medicamē opzesse forti
tudo illud capitulū adeo do
nec reducat ipm ad cōplexionē
suā: aut debilis in capitulo cō
ueniente ei.

De curatione vlcērū viru
lentorum. Cap. 3.

Necessariū ē vt i eis admini
strentur medicine ericcative
vt mūdificet vir⁹: deñ sit occu
patio i nascētia carnis. Qd si
fuerit mollia: tūc admistrēt sup
ea medicie ad faciēdū nasci eo
rū pfunditatē et ipoz margies
pp debilitatē corpōꝝ illoꝝ vice
rū lz oz vt ericctur i pnis diñ
admixtrent. Et cū tu admistra

Tractatus tertius Fo. cclxxxvi.

ueris medicamē et nō iueneris
hūiditatē minui: aut videris. eā
augeri: tūc scias q̄ medicamē ēz
illō corp⁹ nō ē ericcatiuū: q̄ read
de ī p̄fortatiōe ei⁹ et ip̄s⁹ ericca
tiōe et adiūua ip̄z cū absterfioe
paucā: sicut ī mel: p̄bi gratia: et
medicinis stipticis sicut sūt ba
laustie et alumē. et miora d̄p̄tu
te olei et p̄de ip̄z oleū i q̄ sit eric
catio. Qd̄ si v̄r vlc⁹ iā sup̄fluere
itēz ī ericcatiōe tūc minūe de p̄
tutib⁹ oib⁹ scz ericcatiōe et abster
fioe et stipticitate: et hūa hoc p̄
ceptū ī medicinis faciētib⁹ nasci
carnē vlcēz et nō faciat te erra
re qd̄dā: et ē vt medicamē magis
absterfuiuz q̄ opz: quare corro
dit mēbūz et resoluīt carnositatē
ei⁹ ad humiditatē currētē quaz
existimas vir⁹ et ad dis ī virtute
absterfiois. Et h̄mōi qd̄dē me
dicamē p̄oitvle⁹ p̄fundi⁹ et cali
di⁹ et mag⁹ simile cū ap̄oso: et sen
tit īfirm⁹ mōrdicationē manife
stā. Et scias q̄ mediciaz eric
catiū vlcera qd̄dā sunt q̄ sunt ve
hemētis īfrigidatiōis sicut iul
quiamū albū et opiu⁹ et radix mā
dragore: qd̄dā sūt v̄hemētis ca
lesfactiōis sicut f̄sina et p̄ix: q̄re ti
bi īnestyt tēpes v̄nā eaz cū alia
et ēz oppōnē alicui⁹ p̄plexionū
particulariū. Et medicine qd̄ez
mundificātes vir⁹ sunt iste me
dicine ericcatiue sicut alumen
et galle et cortices ḡnatoz et cor
tex thur⁹ et merda sengi et faria
ordei et ī f̄auic et flores papauē.
russi et folia arboris salicū. Cūz
q̄ sit ep̄lz cū folijs nucis recētis et
sit ep̄lz cū nucē sicut ē aut deco
cta cū vino p̄fert valde et ericcat
humiditates absq̄nocumento.
Et empl⁹ bonū: sumāz merda se
gi et bibāz acetopice v̄nā et vice

alia oleo donec albescat: deide
sumāz antimonij et calcuceau
menō et venaz et gallaz et balau
stiaz et sang. dia. et alūinis et cil
mie argēti oim partes eq̄les: te
rant bene: et sit de vnoq̄z sexta
pars ei⁹ q̄ p̄paratū est d̄ merda
sengi: et misceant oia: et admī
strent medicie q̄s dicem⁹ in an
tidotario ī vlcētib⁹ p̄fūdis. Et d̄
illis ē aqua maris. Ad h̄o alu
minis abluit et repp̄cutit et ericcat.
Et oēs iste medicie predicte
nunc nō: ent si cū vlcere est ap̄a.
Et ad q̄ in qua decocta sunt ci
peri est bona ad ericcationē et d̄
coctiomyza. citrioz et belliricoz
et emblicoz et decoctio ceterach
et folia ascedere sunt bōa ī vlcē.
De curatione vlcērum sordid
orum. Ca. 4.

Oportet vt in eis admīstren
tur medicine abstergētes:
incipiat in primis ab eo qd̄ est
fortis mōrdicationis ēm qd̄ dixi
mus ī canone: deide gradatim
pueniat ad illud qd̄ est sicut ta
psia et aristologia cū mellerpan
co aceto. et itēz glutinū alboti
cū eq̄li mēsurā sui oī ro. aut bu
tyri. et iterū radix lilij cū melle:
et itēz faria horobi et herba op
poponaci. et de cōpositis ep̄lm
iduz et vnguēta virida oia cum
floze et et simplicia aut p̄mixta
cū āmoniaco et silib⁹. Et ep̄la
corticalia et empl⁹ facta cū fa
ria horobi: et empl⁹ d̄ sale: et ro
cisc⁹ niger et trocisc⁹ viridis. Et
medicis ericcatiuis sumāz fecis
olei et mellis et aluminis ī ameni
partes eq̄les et sumant ceruse et
polij partes equales et q̄n v̄he
mēs sit sordities sumāz prassiaz
cū melle. Et de ep̄lis bonis sūt
oline salite: et q̄nq̄z accidit neces
R iij

Liber quartus. Fen. iiii.

itas hic iterū administrādi ali
qd de currētib⁹ quo a blua fēz q
dicem⁹ in ca. pfundoz & oia le-
dunt ea si fuerit apostema.

De curavlcera pfundoz & ca

uernarū et absconsionū. Ca. 5.

Ista indiget curatōe suayt

carne repleant. et illū qui-

dez nō sit nisi cū vbertate cibiz

sanguinis. **Et** sunt necessarie

in hoc medicine vehemētis eric-

cationis & mūdificatiōis simul.

Et opz vt sit sit⁹ eoz talis ne

in eis retineat virtus: imo cur-

rat: & si inuenis hūc sitū pueniē

temz est in eo radizylceri mēbri

ad superiora rōificiū ei⁹ ad lfe

riora tūc iste est. Qd si fuerit di-

uerfum ill⁹ rōuerit possibile ho-

mini vt alteret sitū pfundi cū eo

q pōt facere de pparatione & al-

teratiōe naturali faciat: rō non

est ei possibile non est excusatio

quin sececylo⁹ pōz ad radicē suā

sectōe ex q sitissima q nō relinqt

cauernā: aut qui fiat vt accidat

curfus aut meat⁹ in radice sua

pōt ei⁹ rōificiū talis vt recipiat

salutē: & obseruet in hoc disposi-

tio mēbri: an accidat ei timor

ex illo. **Cū** ergo factū fuerit il-

lud stringatyl⁹ cū ligatura in-

cipiēdo ab ouificio ei⁹ & pueniē-

do ad radicē a qua detectio fa-

cta est: rō pncipio ecōtrario il-

lus rponat strictura i parte su-

periore in duob⁹ modis simul. &

nō oz vt pueniat cū ligatura ad

dolorē. **Et** qñ nō est tibi possi-

bile vt scindas: administra ablu-

tionē & intro mitte tēras faciētes

nasci mūdificātes quarū mūdi-

ficatio nō destruit eius natūita-

tē pp virtutē duarū rerū in eis:

& nos qdē iam erpti fuim⁹ em-

pīm apostolicon & fuit bonū vl-

timū pferēs per medicationē: et

cētaurea qñ ab ea implef est m-

rabilis valde: deide susotō post-

ea yreos: deide farta herbi. **Et**

absconsionib⁹ qñ nō adheret cuti

& glutinatiōe bona. **Verū** est pos-

sibile vt ericcef cutis ita vt con-

glutinet & glutinatiōe simili sa-

ne. **Et** vlcera qdē pfūda et ab-

scōsiones & cauernas nō imūdi-

cant medicine mūdificatiōe vlti-

ma: neq faciūt i eis nasci carnē

nisi siāt currētēs laudētēz in ea

inijciunt cū iniectionē aut mit-

tunt cū tētis & pprie qñ eoz figu-

ra nō est figura in mūdificatiōe

quoz sufficiāt pparatio & expō-

sio ligature fm qd ostendimus

Et mel qdē est ex lanatūis &

pprie mixtū cū vino: & i aq cine-

ris est ablutio fortis quā nō suf-

fert qd erolcerib⁹ parū est fordi-

duz: & aq maris ppinq est illi qm

ipā lauat & ericcat: **Et** aq alumi-

nosa est lauatiua & cū hoc ē phi-

bitiua ei⁹ qd attrahit ad mēbri

et qñ est apā nō puenit aliqd de

illis neq vinuz. **Et** opz vt po-

nant sup ista vlcera supra medi-

cinas in ligaturz earū pāni lini

ti ex eis qd indiget mēbri in re-

ctificatione sue cōplexiōis: & qd

indiget ad rectificādū emphisq

interi⁹ administrant: & sup ouifi-

cū vlceris pānus ali⁹ linir⁹ cuz

eo qd opz ex medicamine. **Et** si-

gnificatio q ipsū cōglutinat est

paucitas ei⁹ q currit & descēso

ei⁹ ad lferiora & fortasse expmūt

ab eo cū ligaturaz & tūte medi-

cie hūiditatis plime subito dei-

de ericcat & cōglutinat.

De curatiōe mūdi vlcerz. C. 6

Dereb⁹ cōferētib⁹ ad illud.

Est succ⁹ calamēti flumī-

lis & medicine qz dixim⁹ in cap.

9 Tractatus tertius 650.cclxxvij.

vermiū auri in lib. iij.

De nascentia carnis in vlc
ceribus. Ca. 7.

Oportet nō trahā caro do
ne mūdificet: aut trahatur
ad ipsū nutrimentū si minora
et non puenit ad ipsū. Cum
ergo mūdificata est: sic elonget
omne mordicantiū absterliuū
cum foritidine quāliacūq; sint
vlcera: et viciūq; sint. Et oportet
teret in administratiōe obseruē
tur medicina faciliū nasci car
nem pcepta p̄dictade eo qd opz
ex supfluitate humiditatis: aut
supfluitate ericcatis: fac ergo
illud qd dixim⁹ in capitulo vlce
rum virulētoz et nō inquatū re
manēt vlcera humida aut fuerit
sicca ericcatis vehementi: imo
q̄stum ad carnē que creat cū est
vehementis humiditas: aut pau
ce ericcatis. Et de illisq; mi
norat ericcationē ei⁹ ē additio
in cera eius ipsi⁹ oleo si est em
plm: et d eis q addūt in ei⁹ eric
catione est ut ingrosset et inspisse
tur et minoret eius vinctuositas
et multitudo medicinar: aut ad
datur in eis sicut mel. Et crea
tio quidē carni ei⁹ cū emplis
puenietior est et tardior: cū pul
uerib⁹ difficilior et velocior: et qñ
q; indurat caro: est tūc d recti
ficatione ut puluerizent pulue
res et circūdet cū emplis et vinoz
pprie stiptico. Et medicamē bo
nū ad oia vlcera cū eo qd lauat
et ericcat. Nos quidē iam dixi
mus medicinas creatinas carnis
in ca. vulnēz: et fortasse rememo
rabimur de electoib⁹ earū hic
aliqd et ē dignū i hoc loco et ē
antimonū adustū et sarcocollaz
glutinū pisciū et limacie aduste
et scoriz ascrebachā et plumbū

adustum racorus et bereniasis et
diacōtea recipi et pprie ad for
dida: et poluēst forte: et cetaurea
est vltimū: et nitrū adustū est mi
rabile in ericcatiōe eoz et ipso
rum consolidatiōe.

De curatiōe vlcēū corro
dentium se. Ca. 8.

Anon vniuersalis in cura
tione corrosiuoz et fraudu
lentoz est ut mūdificet corpus et
membrū si fuerit corpus mūdū
cum v̄tosis et m̄issione sanguis
garū super ip̄m et p̄mutatiōe
cōpletionis eius cū ep̄thima
thib⁹ et rectifiatiōe cibi absq;
tarditate et dilatiatiōe: nā dilata
tio in hoc est ex eis que addūt i
malitia eoz: et qñq; facit esse ne
cessariū ambulatio corrosiōis ut
incidat membrū et cōfert corrosi
ōis cū quib⁹ nō est putrefactio.
Et embrocatio cum aqua frigi
da zaqua myrti zaquaro. et aq;
virge pastoris et vino stiptico si
non fuerit caliditas et aceto p
mixto cū aqua ro. zaqua pura
plurima si fuerit caliditas et si
milt⁹ ex aq; isfrigidatib⁹ eric
cantib⁹. Et si fuerit illic putre
factio tunc aqua maris et reliq;
de illis q dicem⁹ i ca. putridoz.
Ampli⁹ melior curatio eoz
est administratio stipticoz eric
cantū isfrigidatū sicut cortices
granatoz et lētes et folia mastice
et semen rosaz et spina egyptia
ca: et grana myrti et c̄bioce har
medicinarū et p̄fortent h̄mōi cū
alumine: et s̄tib⁹. Et s̄tr empla
tio cū solijs acetose et ram⁹ ei⁹
bullitis cū vino et emplatio cū
bolo armeno p̄fecto: aut sirupo
acetoso aut cucurbitasicca adu
sta aut arnoglossa cū sanic aut
solijs oliuarum.

De curatione vlcerym putridorum et malorum. Ca. 9.

HOrum malorum vlcerym curatio melior est mudificatio corporis aut mēbrū ipsi si corpore fuerit mudūcū eo qđ mudificat ipz solū et vctosis sanguisugis repi thumatis rectificatib' cōplexiō nem km qđ dixim' multoties et sibi' et cibo. Et nō opzr sit dlatatio in curatiōe eoz. nā eoz putrefactō addit ipsoz malitiā et opz vt phibeant ab eis āpata calida. Et o illisq' eā sedāt est semē iusquam albi cū sauch' et iterū cū hmo vlcera supfluūt in corruptōe sit necessariū vt eleuentur cū cauterio cūigne aut cuz medicamie acuto: aut cū icisiōe vt n remaneat nisi caro sana cognita p bonitatē sanguinis ei' aut coloris ipsi' et os sanū albū mudū. Et medicamē qđ acutum accipit oēm ostracitatē et trahit ipsam z succuriē comple mēto ei' cū butyro ponēdo desuper vice vna post aliā: ista em lz non sint fistule neq' ostracata th sunt mala fraudulēta et fortasse sit necessariū incidere mēbrū vt saluet ex putrefactiōe sua. Et embroce q' pueniūt eis sūt sicut aqua maris et q' p'dicte in ca. si stularū: et cū sup ista vlcera z alia administrant medicīne oportet vt dimittant dieb' aliquot et nō soluant. Et medicīe q's opz ad ministrare in istis sunt sicut farina ordēi et faria horobi cū aliquāculo alūinis aut caro pisciū salita sicca cum aliquāculo medulle panis et aristologia et radix caulis et radix sicle et radix cucumeris et sic semē lunt p'tritū cuz calca dis et hāce cuz passis aut scub' cū melle aut empla cū ce

pa mur' decocta cū melle aut canub' aut cucurbita sicca p'ustaz folijs oliuaz rectib'. Cōpositum. R. aristo. et succi folioz alkerua āboz. añ. p'tē. i. flos eris p'tē. f. fiat ex eo linimētū cū aq' i spissitudine mellis. et fortasse ē ne cessariū vt p'fortet cū succo cucumeris alini. et alurie et ponant desup pāni sicci. Et iterū arist. et gallaz et oli' eq'les p'tes: fiat ex eis linimētū vlcerym i circuitu ei': aut calcs colcotar p'tes eq'les arsenici partē. s. et iterū alurie p'tes. xij. colcotar. x. dragātū. iij. fiat ex eis linimētū decocti acetati fort' media cotilla donec p'su mat acetū: deide sūat ex eis l'fri gidat' et postea liniat cū eis vlcē. Et iterū sumat colcotar dragātū āboz. añ. x. corticū ferri. xij. gallaz p'forataz. x. aut sūat salis ps. j. alūinis vlti et corticū er' abrotani vlti ps. s. C' Emplz bonū sarcocolle calcucecumez et gal laz et flos eris et aristo. aggregēt cū aliquāculo glutini vt medicis sit p'glutatio et admistret p' mudificationē vlcerym. Et medicamē vltimū exptū dragātū rubei. 24. calcs viue. xvj. alūin'. xvj. corticū gnatop. xvj. thuris et galloz āboz añ. xxxij. cere. cxx. olei ātiq' cortilā. i. Alio bonū: plūbi vlti cū sulfur eris vlti ceruse plūbi thuris merdasēgi climie āmoniāci opopōaci mastice oiz. añ. 3. iij. adi p' rñu vacce r' fine glutis alibat oli' myrti. cerotz. añ. 3. iij. soluāt q' soluēda sūt i p'titate aq' et p'ficiāt ea q' soluūt et q' terūt p'ficiāt. De dicamē p'ferēs p'gal. et aliā aggregauēt. R. scoue er'. 3. i. flos er' fricati. 3. i. cer. li. s. pua l'idr'. 3. i. s. fiat ex eis emplz et decocti et sūa soluāt ea q' soluūt et terāt ea q' te

Tractatus tertius. 640. cclxxviiij.

runf z addaf cera z minual fm
gntatē necessitatis z diligit vt
miscetur cū eo. ¶ Et qñ fuerit
vlcera difficilis sanatiōis admi
nistretur i eis charte combuster
medicamē androni z cucurbita
sicca cōbusta aut lana sordida
pbausta aut emplm folioy cupssi
aut foliorum dulb adustorum.

¶ De curatiōe eoy q sunt diffi
lis z solidationis et alioy q sūt
in vltimo malitie. Ca. 10.

Scias qvlcera difficilis pso
lidatiōis absolute sūt pter
corrosua z pter putrida sicut ē
cōe pter ppiū. ipa em ambo sūt
ambulatua z cū istis qñq nō ē
ābulatiō z stāt fm dispōnē suay
per aliqd spatiū. z ista sunt p fi
stulas itep:qm opzvt ipa sint in
cedentia: z ad vltimū corrosua
putrida z fistule sūt ex sūma dif
ficilis z solidatiōis absq puer
siōe. Alienati pō sunt vltia in
corruptiōe i elōgatiōe z psolida
tiōe. z canō i curatiōe hōpvlcep
ē vt si cā fuerit malitia pplexiō
nis rectificet: aut si fuerit mali
tia sāguis ponat cib⁹ q generet
sāguinē bonū. Iū illi aut pau
citas ei⁹ mltiplicatio ei⁹ z dila
tatio i cibo bono. Qd si cā fuerit
mollificatio z sordidatio tūc cu
ra curatione mollis et sordidi.
¶ Et si cā fuerit exiccatio super
flua z n fuerit fistule adhuc: tūc
cura cū hūectatiōe eqli. ¶ Et de
eo qd bonū ē i illo ē vt facias ea
sudare cū aq calida vsqquo su
det mēbū z rubeat z iset: deñ
abstine z nō ptrafse illā qñtita
tē:qm attrahēs cū eo materiam
plurimā z nocuentū maximū
ad mēbū. z facit medicamen
post illd sit minous exiccatiōis:
z fortasse pfert ponere pānos in

fufos aq tepida. ¶ Et qñq ē ne
cessariū fricare vlc⁹ z fricare mē
brū eius z administrare empla
tractua picea. ¶ Et si cā fue
rit malitia dispōis accidentis
ei qd pñet cū eo cū de carne: cu
ra cū eo qd sciuisti ex scalpella
tiōe z extractiōe sāguis z succur
su cū ericcatuīs. ¶ Et si cā fue
rit vitis ābulatiua icide eā z fac
currere sāguinē ei⁹: aut extrahe
eā:qm multoties facit qescere il
lud z si repletio tūc icipe cū flō
mia z euacuatiōe hūiōis ei⁹ me
lācolici si fuerit: deñ obuia viti
z fac currere ex ea sanguinē qñtū
tibi pōe est vt accidat ex obuia
tiōe tua adinuicē qd ē deter⁹ vl
cere pmo: deñ cura vuln⁹ qd ac
cidit ex vite postea vlc⁹ difficile
¶ Et si cā fuerit debilitas mēbū
z illd ē pp malitiā pplexiōis sup
flue elōgate ab eqūitate quā eri
sumam⁹ ex calore z frigore z qd
sequit pplexiōe ex raritate sup
flua: aut spissitūdie vehemēti: z
pmū ē vt seqtur caliditas z hūi
ditas: z fm frigiditas z siccitas
oportebit vt curet facies illd cū
pūo. ¶ Et mltoties qdē ptingit
q cā est a caliditate attrahente
materiā z minuere eā z sē neces
saria i curatiōe ei⁹ infidātia sti
ptica. ¶ Qd si cā fuerit fistula:
tunc cura curatiōe fistule: z si cā
fuerit corruptio ossis qd seqtur
ipz icidem⁹ z detegem⁹ ab osse.
¶ Et si fuerit possibile auferre
illd qd est sup ipm cū fricatione
faciem⁹ z subtilissime inqremus
z si nō incidem⁹ z faciem⁹ illd cu
ius expositio ē i ca. corruptiōis
ossis. Inq ga, fuit adolescens
hīs fistulā in pectore suo q iā p
nenerat ad os qd ē i medio casu
sui, deteximus ergo ab osse casti

Liber quartus. Fen. iij. 6

totū illd qđ p̄tinet ip̄z et inuenim⁹
iā aduenisse corruptionē: et fuit
nobis necessariū incidere ip̄m et
fuit loc⁹ corrupt⁹ et eo loc⁹ sup
quē figit suspensoriū cordis: post
ip̄g vidim⁹ illd statim⁹ statione
vehementi et ablatiōe ossis corru-
pti et fuit finis nō dimittere pāni-
culū regere ip̄z deint⁹ et euare ip̄z
fm salutē suā: et fuit illud qđ p̄ti-
nuat d̄ hoc pāniculo cū casto iā
putrefactum. ¶ Itēz inq̄r: et nos
asperimus ad cor aspectu mani-
festo sicut illd qđ vidim⁹ cū de-
terim⁹ ab eo cū volūtate cū ana-
thomia. ¶ Inq̄r. Sanat⁹ ē ḡ iste
adolescēs et nata ē caro i illo mē-
bro qđ icidim⁹ ex casto donec re-
pletū ē: et cōtinuatū ē adiuvicē et
factū ē stās iter velamē cordis et
velamē ip̄z sicut stetit cū eo an il-
lud caput capsule cordis. ¶ In-
q̄t. et nō est hoc mai⁹ qđ vulnera i
q̄b⁹ respirat pect⁹: et hoc dicit qđ
qđ putrefuit vene et antiquatū: tūc
d̄ eo qđ ē rectū ē vt currat ex eis
sanguis fm q̄ritatē q̄ licita ē in
eis. ¶ Medicine hō p̄parate ad
difficultatē p̄solidatiōis i d̄han-
tibus dispōnibus sunt sicut sco-
ria eris et flos eris adust⁹ et non
adustus: et scoria alchesebrā: et
scoria reliq̄ ferris et glutiatio au-
ri fiat ex eis cerata et colcotar et
dragātū et q̄ sunt eis similia cuz
reb⁹ phibētibus attractiōe ē ad
mēbrū si fuerit sicut sunt alumē
et galle. ¶ Et de illis q̄bus curā-
tur ea q̄ sūt difficultis p̄solidatio-
nis ē illd qđ. R. climie et p̄solida-
tiōis auris aluminis oīz añ. viij
flos eris et corticū eris añ. j. gū-
mi cupressi. iij. cere et oli alicut⁹
gram scis. ¶ Et itēz sumant ce-
re gūmi pini. añ. viij. climie. iij. et
colcotar. vj. et olei myrtini q̄trū

sufficit. ¶ Et itēz decoquant col-
cotar et climia cū aq̄ maris: aut
aq̄ acresse: aut aq̄ in q̄ decocta sūt
alkali et calix decoctione pauca
ēz p̄mixtiōe nutritiōis eoz i so-
le i estatē: deīn colet ab eis p̄ter
qđ fiat sal desup aq̄ maris: aut aq̄
alkali. ¶ Et itēz sumat erisvsti
et resinez salis gēme oīz añ. vnc.
ij. cere olei myrtini quantū suffi-
cit. ¶ Et p̄ferūt eis medicie fistu-
lares q̄ ericant et terunt: et ex
eis sūt farie hozobi et yresz art-
stologia adusta et ēvisū et terra
thuris ēz diuersitatē quā mere ē
oē corp⁹ ex p̄pōne. ¶ Medicamē-
bonū sumant limatura eris et li-
matura ferri et conficiant cum
aqua aluminis et argillētur cū
argilla rubeaz adurant i furno
deīn extrahāt terāt et admistrē-
tur pulverizata aut fiat ex eis et
ex merdasengi ēptm. ¶ Modus
empli aurei bōi. R. merdasengi
aurei bōi minā vnā: cere et radi-
cis almezeri. añ. aur. rrrvj. flo-
ris eris aur. xvij. limature auri
trite limature almerdasengi añ.
aur. xl. olei atiq̄ li. iij. ponāt sup
ip̄z i primis merdasengi et aur et
flos eris: deinde relique medici-
ne. ¶ Et itēz sumant ostracum
furnoz et cinis vcnarum et plum-
bum combustum ablutz et fiat
ex eis emplastrum cū oleo myr-
tino. ¶ Et oportet vt sit illd q̄m
insufflatū cum merdasengi. h̄bi-
grā. vnc. j. et ex aceti acuti triplo
ip̄ius et olei myrtini. aut oli ane-
tini: vnc. j. moueantur cuz faci-
tate dōec resoluat merdasen-
gi et ilpisses et nō adurat. Et alie-
reuat de eis cortices eris et flos
eris et calx abluta sine exq̄sitiōe
fiat ex eis puluis et ascedat et li-
niat ea cū melle: deinde pulveri

Tractatus tertius. 650. cclxxxix.

zet et sup ea hunc puluerē cōtri-
tū: eris ptes. ij. cere. x. dissoluant
digitis in sole et administrētur
aut ceruse et alumis añ. viij. cor-
ticum eris salis gēme thur? flo-
ris er? corticū granatorū oīz añ.
ptes. ij. calcis pars. j. cere. x. oī
myrtini qstū sufficit. ¶ Et iterū
merdasengi olei añ. li. j. gallaz
nō pforatay arist. añ. vnc. j. am-
moniacū vnc. j. minuti thur? vnc.
q. fiat ex eis linimētū super ignē
et moneatur cum rad. canne.

¶ De curatiōe fistulay et corio-
rū que nō conglutinātur. Ca. ii.

In fistulis hō et eaz iudicijs
et spēs ipaz iā est dictū qd
dictū ē. ¶ Uerū qd necessariū est
de regimine cursus vir? et hūi-
ditatū corruptay ab eis cū ppa-
ratiōe aut pforatiōe iā declara-
uimus itē in locis añ hunc lo-
cum. ¶ Curatio aut pproa fistu-
lis diuersificatur iterum. Fistu-
le em aut sunt recētes currētes:
aut sūt ātiq quaz pcauitates iā
pfundate sunt in carnē vehemē-
ter et iste qdē sūt difficilis cura-
tiōis. nā illd qd necessariū est in
hoc est acceptio illi? pcauitatis
totius cū incisione eradicate ex
laterib? cū nouacula aut alijs:
aut p cauteriū cum igne: aut cū
medicamine et illud est paruū
inquerū et pproe qñ est i vicini-
tate nerui aut mēbri sublimis: et
fortasse eger est delinui: ad hoc
vt remaneat illd cū eo et toleret
illud qd vt patiat et? curā. ¶ Et
fortasse ē possibile vt ericetur et
corrodat et? caro vinctuosa fran-
dulēta itra ipaz ericet ffidnū
carnis et? mortue et p solidet et re-
maneat qeta spatio lōgo pter q
sit adhuc p solidata itegre. ¶ Et
q vult illd opzyt mūdificet fistu-

lā a carne fraudulēta vinctuosa
q ē i ea: deide i pleat eā medicis
ericatiuis et dimittat eā cū dis-
positiōe ericatiōis et? qm ipsa
remanet dū nō cadit timor: in re-
pletiōe aut hūiditate ppletiōis
aut aduentu aque aut situ iacē-
di sup eā dolorose: aut offensio-
ne aut pberatione aut tussi aut
tremore. ¶ De curatiōe hō era-
dicatiōis et? et ipius enulsiōis
scias q cū ipa ē fraudulēta pu-
trida ātiq nō ē medicamē nisi
abcessio cū adustiōe aut cauteri-
zare eā igne f3 q ofidim? cū pfo-
ratione meat? tortuosi iter mea-
tus eius vt scias intentio caute-
rū et penetratio cū cautela intē-
tionis et? dōec coquat v? caute-
rizer et abscindatur. ¶ Et caute-
riū cū medicinis acutis est sicut
sunt sal ammoniacum et arseni-
nicū et sulfur et flosieris et argē-
tum vinū est de summa eorū ex-
tigat arg. vinū et misceat cū tā-
to limature ferri qstū ipi ē et al-
kali qstū ē et? medietas et calc
qstū ē et? medietas et sublimet
i aluchel aut pfocef i kimia fm
q sciūt q occupati sūt cū hoc ca-
et sublimet sicut sal. Cū g poni-
tur ex eo sup fistulā inflāmat et
assat et sepat a carne qd recipit
cū forcipib? et extrahat. ¶ Et al-
fiduef cibatio mēbri ex butyro
vna hora post aliā vt qescat do-
lor: deide curef curatiōe vicerū.
¶ De fistulis hō q ē recēs currēs
opzyt abluat cū medicinis forti-
b? sicut kurrā et aq ciner? et aq
maris et sicut salia et aq sapōis
pmyrt? cū ea arsenico et sale amo-
niaco et aq sublimata et calence
caumenō et sale ammoniaco sicco
et ex salsucco nō currēte et aq i q
decoquūt alchali et calx corticū

Liber quartus. Gen. iij. 6

ouor & calx. Cū ergo mūdifica-
ta fuerit: ponat sup eā medica-
mē de chērua. & emplm de arse-
nico reiterato i medicinis alga-
rab ē mirabilis iuuamēti. & me-
dicamē Sakalcartusini: & medici-
ne cōposite ex dragagāto & cal-
codis & ere vsto et flore eris & q̄
sūt sīstia illis & ex cētaurea & fa-
ria horobi & yreos & suructas. &
iā expta ē radix scolopēdrie: nā
ipā cū fistula implet ex ea sanat
ipam. & sītr cū fistula ip̄let ex el-
leboro iter & dimittit trib⁹ die-
bus sanat ipam: & sītr assentū: et
sītr succ⁹ cucumeris agrestis cū
glutino albotin: aut succus radi-
cis almaroth: aut flos eris: aut
āmoniacū & calcadis & dragātū
& colcotar & gūmī cū aceto. Aut
sumafyria ifantiūz sine cessatio-
ne terat i mortario plūbeo dōec
inspūisset & ericet & administret
Medicamē q̄ vtunt illi de ale-
xātria: oppopōaci dragātū assa-
ri & colcotar & flos eris et alu-
mis oim añ. ps. j. cātaridaz ps.
s. fiat puluis aut ēptz aut aggre-
get cū aceto i q̄ decocte sūt cāta-
rides: & fortasse pōit cū eo mel.
Et iter sumant aloes et flos
eris & merdasēgi & cortices ouo-
rū calcinati qd̄ ē eis fort⁹ pluri-
mū & pmisceant. Et iterū me-
dicine fortes q̄s dixim⁹ i ca. eoz
q̄ sūt difficilis cōsolidationis. Et
q̄ apparet caro bōa administra-
p̄glutinātia faciētia nasci carnē
& q̄i est ppe eā os corruptū: tūc
opz vt rectificet et curet curatio-
ne sua: & cū vides hūditates vi-
ruentas minorari aut saniofas
redire: tūc iam curatio confert.
De carne addita frytnera. C. 12
In curatiōe illi⁹ sunt neces-
sarie medicine absterline &

ericcature: & stomagis sunt mē-
nouis mordicatiōis tāto sūt me-
liores. Et opz vt non expectet
hic d̄ adiutorio nature qd̄ expe-
ctatur in nascētia carnis: nascē-
tia em̄ carnis est opus nature: &
omne qd̄ natura nasci nō facit si
ue sit cū adiutorio medicie: aut
absq̄ ei⁹ auxilio est sūū opatio-
ni nature: pp̄ illud igit opzvt sit
plurimū sustētationis sup medi-
cinaz. Et scias q̄ trocisci facti
ad hoc nō pferūt illi qd̄ ex ea an-
tiquū est: imo recētū. Qd̄ si eis
fuerit aliqd̄ necessariū: tūc opoz
tebitvt i faciēdo trociscos sit cō-
seruatio: & reponant i loco quē
nō corrupat aer: & iā laudate sūt
ad hoc feces acetis: s̄ illd̄ non est
apd̄ me penit⁹ sanū: & facere eos
trociscos & formas similes anel-
lanis est magis pseruās s̄rutē.
Qd̄ hō dī q̄ ipā indiget vt im-
bibat aq̄ cala de arsenicor alijs
ē illd̄ qd̄ pparat eā ad resolutio-
nē virtutis: & adiuuat aerē corrū-
ptē eā. Et medicamē qd̄ ē qd̄
est grossius & fixius s̄rutis est
magis iuuatiuum in hoc caplo
nō ex pte s̄rutis qm̄ fortasse sub-
tile est fortius: sed ppea q̄ pas-
sio ei⁹ ex aere et hūidib⁹ p̄mixt⁹
est minor: et fixio ei⁹ cū dispōne
sua est maior. Et iste medicine
sunt sicut cortices eris et ostrā-
ca adusta et due spēs eritorum
adustoz cū carnib⁹ suis vep̄ eri-
tū remanēt et pstringūt carnem
plusquā oporteat. Et fortius
de illis q̄ numerauimus est flos
lapidis nominati esse: et fortius
eo ē s̄coue et glutinū auri et col-
cotar: et dragantū adustio mio-
rat virtutem eoz: et est mordica-
tiōis sīstis: et addit eoz subtili-
tatiōē: et flos eris est fortis et nō

est sicut zinnia et ppe factū ex corticib⁹ eris. Et ex eis q̄ cor-
rodūt carnē additū ē vt sumāf
alkali et calx nō exticta et dimit-
tant i fercuplo sui aq̄ i sole. 7.
dieb⁹ et moueāt oī hora donec
igrossent et fīat sic lūtūz fīat ex
eis trocisci et admistrēt: et silt
trocisc⁹ fiet lic⁹. et vngm viride
ē mirabile et viride factū cū sa-
le gēma: et vngm qd̄ noiat ale-
scorzerē corrodit carnem sine
mordicatōe et medicamē dudū
me et medicamē dianor: et medi-
camē factū ex corticib⁹ eris et mi-
nuti thurs ē pueniēs carni ma-
le: et accipit hūiditatē sicut cot-
tū: et oēs medicie facite ad hoc
vt mittātur in nasum.

De regimie vlcērū disrupto-
rum post cōsolidationē. Cap. 13.

Curatio p⁹ eorū disruptio
nē est vt accipiat caro ma-
la: et os qd̄ seq̄t eā: dñ occupe-
ris i desiccatiōe e⁹ hz qd̄ scis. et
ex hētia ossa fortasse sūt cū mdi-
cinis attractiuis sicut sūt folia
papauer⁹ nigri ēplata cū folijs
fici et sauib⁹ at semē iusq̄ami al-
bi et calcad⁹ eq̄lib⁹ ptrib⁹ ēplata

De eradicatione vestigiōrū
vulcerum et vulnerum. Cap. 14.

Indiget eradicatione vesti-
giōrū vlcērū et vulnerū me-
dicinis absterfientis fort⁹ abster-
sionis mūdificatiuis et sint p̄tru-
tes eaz p̄rie p̄tuti et qd̄ abster-
gūt: ḡ curet forte cū forti: et qd̄ ē
min⁹ eo cū eo qd̄ ē min⁹ eo. De
dicine at mūdificatiue fortius
virtutū s̄. hbi grā. vt sumat lq̄
ma ferri cū laccar: et trisera et li-
niaf d̄sup calx et mel aut succ⁹
calamētū et albugo ouis arse-
ni cū et lap⁹ pipis. Medicie at le-
ues lenib⁹ s̄ sic fabe et faria ci-

cer⁹ et semē raphani et lūtū mol-
le rap⁹ et cortices melonis. Et
adeps asini ē bōa valde et ppe
qn associāt ei qd̄ā p̄cā. Vesi-
gia at vlceratōis at p̄beratōis
absterfio cū oleo d̄ lilio d̄let ve-
locit. Ampli⁹ trocisci q̄s ego
dicā in caplo decorationis.

Tractat⁹ quart⁹ de solutiōe
cōtinuitatis neruorū et qd̄ non
p̄der cū restauratione de solu-
tione cōtinuitatis neruorū.

De vulnerib⁹ neruorū et que
currūt cursu eorū. Cap. 1.

Neruis ppter
vehementiā leni⁹ eo-
rū et cōtinuitatē snā
cū cerebro accidunt
ex vulnerib⁹ dolores vehemen-
tes valde et lesiones valde ma-
gne sicut spasm⁹: et p̄mixtio rō-
nis: et m̄stoties pducūt ad spā-
mū absq̄ atecessiōe lesiōis pra-
ue: et nō sit in eis excusatio qn
illuc sit ap̄a magnū absq̄ dolo-
re magno: et faciliores eorū dis-
spōnes sūt febres: et ap̄ata mul-
ta apparēt i alijs locis q̄ i vul-
nerib⁹: et sitis: et vigiliē: desic-
catio lingue et ppe qn accidit il-
lic ap̄a. Et similiter ē disposi-
tio vulnerū chordaz lacertorū
et ppe i latere capitis eorum.
Et qn ap̄ant nerui et q̄ sunt
eis sitis: aut aduenit eis frig⁹
spasm⁹: et si aduenit eis putre-
factio corrupit mēbūz augmē-
tatur. Et putrefactio qd̄ se-
stinat ad eos qm̄ ipsi sunt crea-
ti ex hūiditate quā p̄gelant et
coagulant frig⁹ et ad h̄i qd̄
pperat putrefactio ex hūidita-
te et ex caliditate humida et de-
coquit in eo. Et similiter aq̄
quidem frigide nocēt ex parte

Liber quartus. Fen. liij. 6

spasmi et calide ex hoc quod putre
faciunt: et sicut oleum: verum oleum
quod est necessarium. scilicet illud quod est
calescentum pro necessitate sed ad
dolor: et aut propter subtilitatem
medicinas facere eas currere
et sunt medicinis resistentes quia
tati humectant: et pungentes sole
quod patitur hac operationem. et
quod ex eis vulneratur est apo
stemat etiam: et est ei operatio tar
dior: sicut ei maturatio et
curationis susceptio est tardior.
Et quod vicerant nervi et sunt
vulnera tardioris solidationis et
tardioris maturationis. Et omne
vulnus quod fit in nervis aut est pu
ctura aut fissio. et fissura quod
aut fit cum detectione nervi aut
sine ei detectione. Et illud quod
aut fit in longitudine: aut latitu
dine: et vulnera quod cadentia sunt
longitudinem in nervis saluiora
sunt cadentibus in latitudine: vult
enim sanus ledit ex vicinitate in
cisi et nocet per ipsum et nocet cere
bro: et facit accidere spasmodum et
egritudines magnas. et fit ite
rum multoties necessarium tunc ab
scindere vulneratum et punctum cum
totalitate: puenit ex eo quies
et separantur accidentia mala. Et
vulnera quod in paniculis sunt le
uioia eis quod sunt in chordis nedum
eis quod sunt in nervis: et tunc quod
scis paniculum cum testimonio: et
fortasse scivisti eum ex anatho
mia. et si paniculum apud non videtur
eo incessus villos in longitudi
ne et in chorda paniculari videtur
incessus paniculorum in longitu
dine: et chorda est dura valde
et non est panicularis in ei duri
tie: et paniculum suffert suturam.
Et in vulneribus et disruptioni
bus quod adveniunt ligamentis na

scitibus ex osse ad os non est malum
et suffert vehementiori cura: et non
timet ex abscissione nervorum: illud
quod timet de eorum quassatione et de
incisione partis eorum in latitudine
quod membrum contrahatur.

De canone curatiois solutio
nis perturbationis nervorum. Ca. 2.

Medicamentum vulnere nervorum
est illud quod est calidum siccum
subtilium partium equalis calidi
tatis: ita ut non mordicat et sit
ei exiccatio vehementis valde cum
attractione non cum stipticitate oi
no. et omne in quod est calitas subtilis
cum exiccatione vehementi subtili
substantie non evadit ab attractione.
Et caveat stipticum in eis et pro
prie in principio rei nisi sit cum ab
sterfione sic essetum et scoria erit: et
quod est humus ghis siccis: subtilia ipsa
cum trituratione in aceto in quod non est
stipticitas et quod trahit ex aceto et
subtilitatem ei processio calitatis
subtilis in spissa: et si necessaria est for
tis calitas: quod tunc necessaria est ut
non sit perfusa nimis: ut frangatur et
declinet cum ea ex eo quod et admi
scea ad qualitatem calefaciat cum
mensura: excitet cum fortitudine. et
si fuerit nervus directus non sufficit
aliquid cui sit acuitas oino et non
nocumetur illi cum eo magnus: et
sicut si inenerit medicamentum aut pa
num quod admistrat super vulnus cui ob
uiat dum est fridum actum: tunc lesio
nervi ab eo est vehementis. et quod ac
cidit vulnera in nervis: tunc non oportet
propter ad incarnationem sed quod oportet
ut incipiat a sedatione doloris va
porando cum panis calis et cum oleo
calis: et cum oleo omphacis prope
quod in ipso est stipticitas quod et cum
adipibus: ut ex eis eorum calefactio
sit. et rapidum pro frida: et sicut sit sua
iterio in sedatione apertis. et de il
lis que

lis q̄ administrant̄ et tunc sunt
emplastra sc̄a cū sirupo aceto-
so z cū aq̄ cineris. z ex cibus et
potib⁹ sicut faria fabarū z ho-
robi z ciceris z lupini amari z
sauce ordei z alijs: imo ista ite-
rū administrat̄ an̄q̄ apostementū
z q̄nq̄ p̄fert administrat̄ illū qd̄ ē
leue. ¶ Cū ḡ sit in eis illud z ac-
cidit securitas ex sup̄fluitati-
bus q̄ effūdūt p̄ illū qd̄ admini-
strat̄ d̄ s̄mua z eūone: tūc icar-
na: z nō sedes dolorē eoz cū aq̄
calida oīno: imo cū oleo subti-
liū ptin⁹ in q̄ nō est stipticitas
calida vsq̄ ad terminū nō sup̄
fluū calm̄ em̄ sup̄fluez fridū nō
p̄ueniūt ei. ¶ Et mlt̄ones qd̄
cōtingit q̄ vuln⁹ iā appropin-
quat sanitati z nocet ei frig⁹ z
fit vehemēs dolor: redit lesio:
q̄re fit necessariū vt succurrat̄
statī cū sedatōe z cū oleis cale-
fact⁹ ebrocādo cū eis. qd̄ si ner-
uus ille fuerit discoopat⁹ z fue-
rit icisio i lōgitudine: tūc stude-
vt coopias ip̄z carne z pōe sup̄
ip̄z medicinas pūgitinas q̄s di-
xim⁹. z strige ip̄z cū pānis lōg⁹
strictura colligere z aggregā-
te sp̄ rē magnā loci sani. si aut̄
disrūpat̄ i latitudine tūc necessa-
riū ē luere ip̄z z si nō p̄glutiat̄. z
si q̄n p̄perat res z times putre-
factōez: occurrē q̄tū tibi ē possi-
bile. ¶ Quod si ap̄et̄ et adueniat
frig⁹: pueniet ei sp̄alm⁹: z pu-
trefactio q̄hit mēbrū: q̄propter
nō op̄z vt icarner caput vulne-
ris neq̄ colligat nisi post sani-
tatē. ¶ Cū ḡ ē i eo strictura am-
phlet: qm̄ illū p̄ducit ad putre-
factōez vulnē p̄ illū qd̄ aggre-
gat̄ i eis d̄ virū z alijs: z cū hoc
dolor: fit vehemēs q̄re nō op̄z vt
icarner oīno nisi postq̄ exiccat̄

exiccatōe dēcti: z securitas fit
ex ol̄ ap̄are z putrefactōe. z p̄-
pter illū op̄z vt soluat̄ strictu-
ra super medicamē vt festinet̄
ex alio. et fortasse soluit̄ in die
aut in nocte bis: aut ter. et for-
tasse ē necessariū vt facias illū
iterū i nocte illi⁹ die: aut die
illi⁹ nocti si fuerit in lōgitudi-
ne: z pp̄ue qm̄ illic est mordica-
tio: qd̄ si n̄ fuerit: tūc necessitas
illi⁹ erit minor z sufficit bis fa-
cere illū mane z vesp̄e. Et op̄z
vt obserues i medicinis eoz
ne calefaciāt vltra q̄ sit necesse
neq̄ abbreviet̄ in calefactione
necessaria: z sit in absterisioe z
exiccatōe z i duo vtriusq̄. Cū
ergo vider⁹ qd̄ iā calefactū est:
tūc ifrida ip̄z. s. mēbrū cū mētu-
ra q̄ minuat additionē ab eo
qd̄ ē necessariū. Et q̄nq̄ expiū-
tur cerata sc̄a cū euforbio imp-
crus hoīs sani s̄ilis ifirmo i cō-
plexiōe sua z ipsi⁹ forma: z cōsi-
derat̄ an sup̄fluat̄ i calefactōe
ei⁹: an nō calefaciant ipsū in
aliquo de quo sit curandū: aut
calefaciāt ip̄z calefactōe tpa-
ta: z tūc s̄z illā quātitatē: post-
ea administrant̄ sup̄ ifirmū: z ex-
piūt sup̄ ip̄z sc̄do. vtz vt expiū-
tur sup̄ aliū d̄ illi q̄ simulant̄ ei
in p̄mis est meli⁹ vt nō sit neces-
saria in experiētia eoz sup̄ ip̄z
alteratio plurima. ¶ Et cū hoc
toto cū nerū est discooptus et
vuln⁹ ap̄lū valde nō suffert ali-
qd̄ valde calidū sicut euforbiū
z sulfur z eis s̄ilia: imo indiget
medicamē qd̄ ē s̄ic tutia: itez
medicamē sc̄o ex calce abluta
ablutiōe vltra i hora vna. ¶ Et
op̄z vt sit oleū qd̄ administrat̄
in cerat⁹ ei⁹ z ei⁹ linimēns fi-
cut oleū ros. z myrtinū q̄ nō te

Libert quartus. Fen. iiii.

tigit sal z glutinū itez qñ ad-
mistrat i istis medicinis opzvt
sit ablutū: z mel itez opz vt sit
ablutū z tutia opz vt sit ablu-
ta: z h̄ oz oino vt sit i eis d̄ acui-
tate z mordicatione. z si fuerit
en eis stipticitas parua in curō
ne discoopti licz cū virtute re-
soluēte, sine mordicatione: z p-
prie qñ infirmus est debilis cō-
pletiois. ¶ Mēbra itaq; digno-
ra elōgari a frigido et aq̄sitate
z p̄tositatē vel vinctuositate et
eis silitibus sūt cū sūt discoopta
nō em̄ est eoz nocumētū i disco-
opto cui obuiat z qd̄ ledunt: si
cut ē eoz nocumētū i eo cui nō
obuiat nisi pap̄ z nō obuiat ni
si ei q̄ p̄tinet ip̄z: z ip̄m seq̄r: z si
h̄ fuerit excusatio tūc h̄z q̄ dixi-
m⁹. ¶ Qd̄ si fuerit ulic̄r aliq̄
i creatore: h̄ erit malū si admini-
stres trociscos d̄ colcozar z tro-
ciscos andronū z prassū cū vīo
cocto aut cū oleo. i hyeme qd̄
cū oleo subtili: si estate cū oīo
ro. z thus z glutinū albotin et
albezard cū quātitatem iore q̄
de medicinis discoopti. ¶ Et
de eo qd̄ rectū ē quali acūq; sint
vulnera est vt ponat super me-
dicamen methahazalensis infu-
sus i oleo: z sicut neru⁹ discoo-
pertus est dignior alijs neruis
vt alleuatio fiat i eo: sicut liga-
mēta q̄ nascunt iter ossa sunt si
gurarū dignior vt opetur sup̄
ea cū medicamē forti. Ligamē-
ta aut̄ q̄ cōtinuātur cū placertis
sunt inter vtrasq; res. ¶ Et de
vulneribus a quibus necesse ē
magis elongare aquam est vul-
nus neru⁹: z sicut frig⁹ sp̄nis mi-
nore: tñ est de reb⁹ mocibilio: i
bus ei: z oleū itez nocet: z nō ē
necessariū, nisi apd̄ sedationez

dolor⁹ calidū. Et h̄ oz vt ablu-
tur vuln⁹ neq; cū aq̄: neq; cū oīo
imo sollicitus sis vt abstergas
hūiditatē cū pānis aut lana i
ne lenitatis neq; et cū vino co-
cto nisi sis secur⁹ a nocumento
hūiditatis ei⁹. z qñ exigit aliq̄
egritudinē vt sup̄ ip̄az ponat: z
pprie sup̄ qd̄ ē discooptū oleū
tunc opz vt trāseat super ip̄sz
in p̄mis vinū coctū: deinde oleū.
¶ Inqt Sal. Accidit curdā hōi
punctura cū ferro minuti capi-
tis z disrupta ē cutis z p̄tina-
ta est q̄busdā neruis man⁹ ei⁹
medic⁹ ergo posuit emplastrū
qd̄ iā expert⁹ fuerat i incarna-
tiōe vulnery magnor⁹ i carne: q̄
re ap̄atus ē loc⁹. et postq̄ apa-
tus fuit: posuit d̄sup medicas
mollificātes sicut emplm̄ de fa-
ria tritici z aq̄ z oleo q̄re putre-
facta ē, man⁹ hōis z mortu⁹ ē. z
qñ accidit sp̄alim⁹ ex vlcereb⁹ i
eis tūc d̄ eo q̄ necessariū ē si i
stricta fuerit scissura cutis: ē vt
apiat z admistrent medicie: cō-
ferētes illis vlcereb⁹ exicātes
ea subtile valde. z vt sit solici-
tudo in hoc vt pueniat ad p̄fū-
dū. Et qñ ē vulneris disruptū et
pūctura z nō ē ap̄a: tūc curō est
curō localis. Et opzvt sit fortio-
ris caliditas z fortioris exicā-
tiois q̄ illd̄ q̄ admistrat sup̄ scis-
surā qm̄ illd̄ penetrat a degritu-
dinē facili⁹. Et opz vt sit regim̄
vulnerati i neruis subtile: z vt
sit in vīno subnitiationis. Et
cū dolor facit accidere ap̄a tūc
necessariū ē dare cibū et pprie
qñ vulnera sunt in latitudine:
nam necessaria est flabotomia
vene sine solitudine et line ti-
more sincopis: vbi gratia: z oz
vt sit stratus eius humigus.

Tractatus. liij. 6 Fo. cccxij.

Et obserues membra ppinqua vulnerib⁹ cū inunctione et sistr caput ei⁹ ⁊ collū ⁊ subascellas ipsi⁹ cū inūctioe si fuerit vuln⁹ i supiorib⁹: ⁊ sistr pectinē et inguina: ⁊ proprie i si sperit vuln⁹ in iferiorib⁹ et partib⁹ cruris. De medicinis vulnerum et vlcera ipsorum. Cap. 3.

Olutinū albori ē de meliorib⁹ medicis vulnerū neruoz: verū illis q̄ sūt sicut infantes ⁊ mulieres ⁊ cui⁹ pplexio est vehemēt⁹ hūiditas sufficit qd̄ ē sic glutinū albori solū puluerizatu cū pauco oleo qd̄ ipm leniat ⁊ viscosū faciat si fuerit siccū ⁊ resina loco ei⁹. In illo at cui⁹ pplexio ē siccior ⁊ caridurio: oꝝ vt misceat cū eo euforbiū ⁊ qd̄ ē ei si se aut vetus aut recēs aut pag aut mtrū h̄z pplexione corpis et ei⁹ calefactionē. ⁊ sit sūma ei⁹ qd̄ dat de forti recēt. xij. ps kerat: aut de glutino albori aut ei si si sit teria ps kerat aut ei⁹ cū q̄ misceat et qn̄s admiscetur ei preter euforbiū de lacte titimali qm̄ est mirabile: ⁊ sassa ⁊ s serapino ⁊ s oppoponacoz qd̄ ē obili⁹. s. baurach ⁊ spuma ei⁹: ⁊ sulfur calefactū cū oleo h̄z s̄tatem sorditiei balnei: ⁊ flos lapidis assus: ⁊ oē attractiū hūiditatu ad exteriora ⁊ dragatū iterū: ⁊ cinis purgatiōis eris ⁊ cō glutinatio auri. ⁊ fortasse si reperit i picipis vulnez neruoz nisi fermētū ⁊ admistrat ⁊ confert eis: ⁊ attrahit ex pfūdo at tractiōe bona. Et multones inuat cū sordite vasorū apum cū nō est presens euforbiū: aut faria lohi cū aqua cineris emplastrata: ⁊ administratio glu-

tini albotin est melior res cum qua incipitur: et post ipsū sicut emplastrum basilicon confortatum cum eo cum quo oportet vt confortetur de illis q̄ dicta sunt. et fortasse pmisceat cū ceratis et calefaciat ea: ⁊ opzvt sit ablutū. Et q̄ eo meliusest: est illd̄ qd̄ est ablutū cū aqua maris in sole calido ⁊ quāto plus abluit: sit magis inuatiū. Et de medicis bonis ē medicamē sal. ppositū ex cera ⁊ euforbio et picezolo grosso et d̄yno q̄ sit pars media: ⁊ s oleo pars vna: et oleū balsami cū subtilitate sua nō est mte calefactiōis: dico ppter velocitatem sue resolūtiōis. Et cū vulnēra fuerit gauzirata aut puncturata ⁊ nō associat eis ap̄a neq̄ putrefactio: tūc opzvt administrēt emplastrū cū euforbio aut fimo colūbino ponat i coipe subtiliori euforbiū ⁊ spissiore fim⁹ colūbin⁹: ⁊ ad dezminue h̄z q̄ vides de dispositiōe corpis: ei⁹ forma et dilata si sunt stricta. Et scias q̄ medicamē qd̄ necessariū est i gauzi necessariū ē vt sit forti⁹ eo qd̄ est necessariū in scissione. Et cū accidit in vulneribus putrefactio tūc serapinū ē bonū ⁊ farina horobivez cū accidit ap̄ata tūc farina orde ⁊ farina fabarū ⁊ farina horobi itez q̄ iā decoctē sūt cū aqua cineris aut aq̄ pura in qua sit virtus serapini. Et cū vides vulnēra ad sanitatem peruenire non timeas tunc administrare desup vinū coctum: opz ergo vt administrēs medicinas intusas in eo: deide calefac ip̄s: ⁊ accipe ip̄s cū pannis infusis s̄stringe desuper.

De ap̄aribus que accidunt nervis vulneratis. Ca. 4.

Liber quartus. Gen. iiii.

Iam scit ex eis q̄ pmissim⁹
et scire fecim⁹ ex canone cu
rationis neruorū q̄s sit modus
curatiōis apatū: q̄ accidit eis
cū vulnerat⁹: opz vt iterem⁹ il
lud explanādo. Dico ḡ illd qd
Gal. dixit i libro catagenis. In
qt. Cū accidit i vulnerib⁹ ner
uorū et mēbriorū neruorū fle
gmō: et flegmō ē foris iſtāmas val
de: tūc opz vt admistrent i cu
ratiōe ei⁹ medicie facte cū ace
to et lapidib⁹ mineralib⁹ q̄s di
xit: plurimū eorū ē i tractatu
secūdo catagenis: q̄rū vna hec
ē. B. calca di. 3. i. et q̄rtā: et dia
gāt. 3. ix. et 5. et quartā et scorie
plūbi. 3. ii. et 3. ii. et corticū thū
ris. 3. i. 5. bezard. 3. i. et cere. 3.
vii. et olei. 3. ix. et aceti foris li. ii.
et q̄rtā: terant medicie sicce et
infundat cū acetō. x. dieb⁹ et
soluāt ea q̄ soluunt et iſtident⁹:
et misceāt oia i olla et misceant
motu exq̄sitissimo dōec equēt:
et opz vt distillet sup mēbrū iſt
mū ex oleo bis aut ter i die. et
cū ponit h medicamē desup opz
vt ponat sup ipm deforis lana
iā iſusa i acetō et oleo calefact⁹
eq̄li calitate. Nā non est aliqd
nocibili⁹ omnino neruis iſt
mis neq̄ deteri⁹ sup eos q̄ illd
qd est frigidū. Qd si necessariū
sit ēplaſtrare iſta mēbra in di
spōſitiōe emplastro facto cum
acetō et melle et cinere: tūc opz
vt ēplaſtrū sit coctū: vt sit ſari
na et farina horobi. Si at nō
fuerit tibi p̄ſens tūc admistra
farinam fabarum aut ordei.

De attritione neruorū et
eorum toſione. Cap. 5.

Qum neruis aduenit attri
tio tunc si non fuerit cum
eo vulnera neq̄ a poſtemata

ad hoc curet cū eo qd sedat do
lorem: et ſit quando accidit apā
tūc nō cures ipſum cū eo qd rū
pit ſicut aqua cineris et ſimilia
imo cura ipſum cū ſedātib⁹ do
lorem. Et ſit opz vt embrocetur
membroz cū oleo calefacto ebri
catione p̄tinua: et ſint in virtute
illī olei mollificatio et reſolatio
Et de oleis bonis in hoc ē aneti
nū roſeū de alachoe et oleū ſru
ta: et ſit emplaſtra puenientia
ad illd. Et ſimiliter maluauiſ⁹
eſt mirabilis cū terit et ponit ſup
neruos tritos. Et caro verene
riarū eſt mirabilis: et fortaſſe cu
raſ cū ſepa bis cocta. Qd si ſae
rit illic apā tunc regim⁹ in ſeda
tione apatis eius eſt vt admint
ſtreſ deſup p̄gelatū vne cū vino
et pauco acetō et oleo cū quātita
te pueniēte: et caleſiat cū eq̄lita
te et ſubmergaſ lana ſordida et
p̄pue lana yſopi: et ponat deſu
peret si fuerit hec leſio in iūctu
riſtūc illic eſt melius vt ſedetur
dolor: et ponat medicamē forti⁹
et ppoſitū cū eo q̄ maturat et re
ſoluit ſz cū ſtipicitate tēperat:
et opponat p id apati et nō ad
dat i eo: et p̄ſidera i dolore t̄pa
te: et itēde: ad id ex eis qd eſt ve
hemētioris intēſiōis: et q̄n nō eſt
dolor tunc perfora et admistra id
q̄ eſt forte ſicut aq̄ cineris et ace
tuz et vinū ſtep. Et q̄n apā iam
p̄olōgatū eſt tūc p̄forta medica
mē factū cū aqua cineris et qd
ſit cū ſorditie balnei. Qd si fue
rint illic in cure vulnera etiam
tunc neceſſaria ſunt illa i quib⁹
ſunt ericatio fortis et aggrega
tio et ſtrictura q̄b⁹ colligatur p
tes ſicut farina fabaz et acētū et
mel et medicamē bonū. Et ſi vis
vt ſit fortioris ericationis pone

9 Tractatus quartus. 66 Fo. cccxiij.

in eo farina horobi: z si adestvo
tūtas vt sit forti⁹ itez ponat in
ipo radix lilij. Et si fuerit vulne
ra talr vt nō curet de eis tūc cu
rent nerui cū eo qđ phibet apo
stematicōe neruoz: z nō sit occu
patis cū eis z caro ostreaz ē mi
rabilis: z qñq; curat cum cerato
ex sale z emplz cū olibāo: z myr
rha est cōis iuuamēti in vtrūq;
dispōnib⁹: z si fuerit cū vtrūq; re
bus dolor clamor⁹: tūc opzvt mi
sceatur cū medicinis piz z ēpla
stres cū illo calido. Et opz vt
caueatur in torsione neruoz aq̄ z
nō appropinquetur neq; calida: ne
q; frigida: imo administrentur
oiea qbus est virt⁹ aromaticoz
stipticoz calefacta z specierum
quibus est hec dispositio.

De indicijis neruorum cor
ruptorum. Ca. 6.

Quādoq; accidit frustis ner
uorum corruptio. Et est ne
cessarium vt extrahatur: opz er
go vt extrahatur extractioe ci
uilis.

De neruorum duritie z eo
rum torsione. Ca. 7.

Hoc multoties accidit a p̄be
ratōe: aut casu: z qñ premis
sentit cū eo stupor: z cura duri
tiei neruoz prima est curatiōi
apātū duroz z alrofbot: z nos
dixim⁹ i tabulis medicinarū sin
gulariūz in ātidotario qđ neces
sariū ē rememorari de medicis
ei⁹. Et qđ narrabim⁹ hic sūt me
dicine expte: in eo de qđ⁹ sunt le
ues sicut vt sumat b dellij iudai
ci pōd⁹. 3. x. z ifundat in aq̄ z sol
natur i ea z pficiatur cū eo qđ tū
ipz ē de radice maluanisci p̄tri
tivalde z emplastres cū eo. z sū
radix lilij pfecta cū p̄gelato vne
z itez amoniacū galbanūz en

forbiū aggregata cū fece olei: z
itez sumatur semē almarūz fiat
emplz cū vino cocto: z itez me
dicamē dyāqlō cū medietate sui
de stercore caprino ad vltimum.

De rememoratione egritu
dinum ossium. Cap. 8.

Oslib⁹ aut accidit egritu
dines ex corruptōe p̄lerio
nis z ex solutiōe singularis: fra
ctura z dislocatiōe putrefactio
ne z vlcera tiōe excoctatiōe. et
nos qđē loq̄mur d fracturaz dis
locatiōe qđ idigēt restauratiōe
post hūc locū. Illas aut qđ de eis
indigēt alijs medicinis dicem⁹
hic querentes auxilium a deo.

De ventositate spine z cor
ruptione ossis. Cap. 9.

Entositatis spine cā sūt hu
mores acuti penetrātes i
os corrodētes ipm: z incessus vē
tositatis spine z incessus doloris
iūcturaz verūtm materia i dolo
re iūcturaz est in carne: z mā in
ventositate spine est in osse: et
ei⁹ additio corūpit ossis partē
vnā post aliā. Dixerūt quidā q
spina est spasm⁹ in toto corpore
p̄opter vlcus z non affirmatur.

De signis corruptiōis
ossis. Ca. 10.

Quā ossi accidit corruptio
vides carnē sup ipz molles
cere: z mollē fieri: z incipit i via
fetois z vir⁹. Et penetrat p̄ eaz
tēta facillime ad os. Cūq; pue
nit ad os nō luenit ipm lenē ita
vt lubricet ab eo imo adheret
parūper z qñ luenit rē nō firmā
in seipā imo hūtez fracturā aut
putrefactiōe: z fortasse destruit
z lenit: z ppe qñ nō est corruptio
in principio: nā i hora principij
nō apparet illō cū tēta. Et qñq;
significat lubricitas ei⁹ supflua

Liber quartus. Sen. v. 6

corruptionē ei⁹ ex hoc qđ qñ lu-
bucat i eo tēta: in oi latere sīgt
separatiōez pñiculi ab eo zillō
ppter corruptionē q̄ incipit zil-
la q̄ incipit cū corrupet caro su-
pra ipsū: z cū discoopueriseā ab
eo: inuenies ip̄z mali coloris: z
multoties qđ ē tēcedit ip̄zapa
z corruptio carnis z mēbri i p̄i-
mis z mox deide venit ad ip̄z

De curatione eius. Ca. ii.

Curatio corruptionis ossis ē
ei⁹ fricatio z ip̄i d̄structio
āt ei⁹ abscissio z ip̄i serratura: si
ne sit fistula sine nō sit nā neces-
se ē fricare ip̄z z radere aut cau-
terizare pueniēdo ad vltimū cor-
ruptionis eius: vt cadāt cortices
corrupti z remaneat sanū. Et
qñq cadunt cortices ossiū p me-
dicinas iterū sicut cadunt corti-
ces capitis z alior. Et de illis
est medicamē cui⁹ hic est descri-
ptio. R. aristologiaz i reos myr-
rhā aloē cortices plāte oppopo-
naci cābil adustū scōdēriā cor-
tices pini aggreget: z ē mirabi-
le faciēs cadere cortices ossiū z
nasci carnē bonā sup ea. Et si
fuerit corruptio ossis p̄fūdiō: il-
la: tūc necesse ē p̄cauare ip̄z. qđ
si corruptio iā p̄secuta ē medul-
lā n̄ ē excusatio qñ assumat illō
oscū medulla sua. Et si corru-
ptio fuerit de illis q̄s nō sanat
nisi abscissio: z serratura toti⁹ os-
sis mēbri: aut p̄limū eius qđ cir-
cūdat ip̄z: tūc faciat locū i q̄o p̄vt
scidat: itayt reuoluat tētavsq̄
p̄scq̄t locū i q̄ iuenit adherētā
ossi vltimā: qm̄ illic ē termin⁹.
vex qñ ē os corruptū ex capite
core z āche: z sic spōdilis dōsi:
tūc fugere ab ei⁹ curationē ē me-
li⁹ pp nuchā. Et si timeat q̄cor-
ruptio ossis seq̄t corruptionem

carnis cui⁹ cas⁹ accidit pu⁹: tūc
ifrigidare z accipe carnē ab eo
ē pueniēs z ē ei⁹ cura. Et opz
vt ifrigidēt mēbriūz sanū cū epi-
thimatis q̄ sciuisti i cap. corru-
ptiōis carnis discooperite ab eo
etiam et cum eorūm similibus.

De modis seruantibus os
corruptum. Ca. ii.

Inquit: elenēf caro ab osse
ita vt ponat i extremitate
ei⁹ filiū cū q̄ tendat ad supiora
vite: ḡ tendat cū eo mēbriū: aut
aliō ex illo loco ad inferiora vt n̄
alliciēt ei dētes: z serra ip̄z. et
qñ ē necessariū serrare costā: aut
os sub q̄ ē tūca aut aliqd nobi-
le sicut tunica costaz nuche: po-
ne subserra laminā quāzseruet
mēbriū nobile. Qd si caro fue-
rit s̄z rotūditatē suā tota disco-
opta tūc serra ip̄z qm̄ ouī caro
sup os qđ iā discoopū ē ex oib⁹
laterib⁹ suis. Qd si presossis
corrupti fuerit p̄rie iūcture: tūc
extrahe ip̄z ex iūctura. z sicorū
p̄t os brachij totū aut cruris
tūc auferat totū. Caput āt āche
z core z spōdiles dōsi qñ corū
pū tūc fugiat ex curationē eoz
p̄ofter locum nuche.

De eo qđ remanet de frustis
ossiū z corticū eoz in vlcēis
bus consolidatis. Cap. 13.

Illo qđ ē meli⁹ vt nō festine-
tur i extractiōe eoz: imodi-
mittat nāz ad iūctū zillō cū at-
tractiōe pauca eoz q̄ extrahūt
spatio nō festino. Et nō moueat
cū medicinis z opatiōe manus
nā qđ extractū ē violēter h̄ ena-
cuať qñ faciat accidere vlcera si-
stulosa. Cū ergo expellit ea na-
tura ad cutē: z incipit exire z iā
sepata sūt tūc icarnaet curayal-
nus. Et sic est indicū in fru-

Tractatus quartus. 640. ccciiij.

his eoz & pñiculis de quoz ve
ritate est vt manifestent: nā cuz
tu pperas & eñhis eaviolenter:
tūc est in eis timor spāsmi & per
mixtiōis & febris. ¶ Qd si fiant
saniosa nō est in eis magnū no
cumentū. ¶ Si autē vis scire me
dicinas illius tūc de illis ē me
dicamēh mōi. samātur oleū vet
erera citrina & sordities vasozū
apli q̄ vtresq̄ sint quātū est oleū:
deinde soluant oia: deinde suma
tur pars vna enforbū et ps vna
lactis titimalli et tres ptes ari
stologier fiat ex eis sicut ceratū
¶ Et sumant iterū ammoniacū
et bdeliū et liniant cū oleo de li
lio: deinde aggregādo totū cū
cōtritione fiat emplm: & ponat
desup. ipz ei ē de illis q̄ eñhant
ossa cū velocitate et facilitate.

¶ De medicinis fracture ossis.
Capitulum. 14.

Ractura ē curō cū manūz
dicimur cū ratio cū medi
cinis q̄s dicim⁹ pferentib⁹ fra
cture ossiū & torsioni. ¶ Epithi
ma ad fracturā et torsionez. R.
mugath mes excocticator. añ.
p. aloes maluañisci al. acatie.
añ. v. luri. xx. liniant cū albumie
oui si fuerit ap̄a calidū. Iterum
folia alethulz cupressi et myrthi
et salicis terant et expmant r̄ su
mātur galle: & rose & cepa narti
sci est d̄ illis q̄ dicta sūt et drub.
bolusar. zlandanū & r̄ anfel & ka
maha zalthea et mes acatia et
melliōtū et sansuccū et adde i
eo si idiges calefactiōe s̄ succū
enullam & cupssuz. ¶ Ad fractu
rā et torsionē cū ap̄ate calo. R.
mes excocticator. 3. xx. mugat
balanthe acatie emplē: & ē for
te valde. ¶ Et de medicinis ei⁹
sunt folia myrthi et landanū et

gallia et crocus et lutuz est bo
nū attritio nī & oleū iterū est iu
uatiū ad fracturam et ad dis
locationē et ad torsionem. Iter
mugath et mes altea acatia lus
tum aloes myrtha liniantur cū
aqua myrthi.

¶ Sen. v. incipit de restauratiōe
et est tractatus tres.

¶ Tractat⁹ primus de disloca
tione et trestauratiōe.

¶ De sermōe vniversalī de dis
locatione. Ca. j.

Dislocatio

est egressio ossis
ex loco suo qui est
per naturā apud
illum qd ei vicinū
existit integre. ¶ Si autem nō
egrediat̄ur integre nominatur
separatio iuncture ad partem
profundā aut pcedēte aut emi
nentē q̄ cognoscit̄ sensu. et est se
patio n̄ integra quā qdā noiant
torsionē. ¶ Cuz q̄ est lesio q̄ non
mouet os sed attrahit q̄ p̄tinet
ipm: tūc est aliqua enu & n̄ est ex
ghe torsiois qm accidit iūcture
res tertia rē vt elonget̄ ad dat
sup lōgitudinē suā nālē: & nō cō
sequit̄ ad hoc dislocationē: ver
tamē sit facilis dislocatiōis: & ita
lud quidē multoties accidit in
aditorio & cora. ¶ Et de hoib⁹
est quidā qui preparat⁹ ē dislo
cations in iūcturis suis qm p̄ca
uitates ossiū iūcturarū suāz nō
sūt pfunde: & bucelle q̄ igrediū
tur eas nō sunt intrantes: & liga
mētū q̄ ordinat̄ inter ea ambo
nō est firmū: imo debile in crea
tione sua minutū. Ant humidū
suscipiens extensionem. ¶ Ant
iam effuse sunt ad ipsum hūdi
tates piscose lubricare faciētes
L iij

Liber quartus Fen. v. 6

Aut fracti sunt margines cōca-
uitatū ossiū i q̄s igrediunt d̄ os
sib⁹ iūcturaz q̄e sūt concuīta
tes p̄strate sup̄ q̄s nō ē distinctio.
¶ Et de iūctur⁹ q̄dē sūt iūcture.
facilis dislocatiōis. Et d̄ eis sūt
iūcture prae dislocatiōis: ⁊ de
eis sūt medie. ¶ Facilis ergo si-
cut iūctura poplit⁹ pp̄ lēritatē li-
gamētī sui: qm̄ ip̄a ē creata lēis
ligamētī pp̄ inuāmenta scita in
anathomia: ergo sit p̄pter illud
facilis dislocatiōis: ⁊ difficultas
eius est cū pila: ⁊ sit itez facilis
reditiōis ad salutē. nā facilitas
reditiōis est s̄m quātitatē faci-
litas dislocatiōis: ⁊ difficultas
eius est s̄m difficultatez eius et
iūctura humeri est prima ei in
macillētis nō i p̄guib⁹. ¶ Prae-
ne hō dislocatiōis sunt sicut iū-
ctura digitorū ipse enim fortas-
se nō dislocant: imo franguntur
anteq̄ discent ⁊ sicut iūctura
cubiti ⁊ p̄pter illd̄ reditio ei⁹ est
praea. ¶ Medie vero sunt sicut
iūcture āche. ¶ Et q̄nq̄ accit vt
fiat facilis dislocatiōis q̄ nō est
facil̄ dislocatiōis pp̄ aliquā cā-
rū. q̄e sit ēt facilis reditiōis si-
cut accit vt fiat pyris āche ple-
na hūiditate: q̄e sit facilis eius
dislocatio ⁊ cū hoc sit facilis ei⁹
reditio sicut accidit habētibus
venā vase: q̄e ei omni hora dis-
locat⁹ eius ancha et redit p̄ quē
libet laborem: deinde dislocat⁹
postea redit: et hoc indiget cau-
terio ⁊ nō alio. ¶ Et praeior dis-
locatio est cū quā absconduntur
capita frustorū ossis qd̄ cōgluti-
nat os cum osse et parum reuer-
tatur ad dispositionem suā na-
turālē: ⁊ p̄m illius sit in capite
anche deinde in capite adiuto-
rū: et i duobus facilib⁹ duoz pe

duz apud calcaneū. ¶ Et dislo-
catio quidē est sedio: quam fra-
ctura cū neque redit dislocatio:
neq̄ restaurat fractura.

¶ De signis dislocationis vni-
uersalibus. Cap. 2.

Accidit i iūctura scelinatio
⁊ p̄funditas insolita sicut
accidit accidens apparēs i ma-
gnitudine carnis spatule ⁊ i dis-
locatiōe iūcture pedis: ⁊ magis
apparēs quā illa q̄ est in iunctu-
ra colli: et cōparatio est ex illis
q̄ extrahūt illud extractiōe sana
et ē vt p̄sideres locū infirmū cū
foiote sua sana illi⁹ infirmi eius
dē nō alteri⁹: et cū videris iūctu-
rā nō moueri tūc iudica qd̄ dislo-
cata est dislocatiōe integra sicut
q̄n mouet motu suo ad oēs p̄tes
⁊ puenit ad oēs fines suos non
est cū ea egritudo pendens cuz
separatione.

¶ De signis declinatiōis. Cap. 3.

Est vt videat⁹ p̄auitas cuz
augmēto alteri⁹ lateris ⁊
pruēt in sensu augmēto qd̄ fuit
sensa tuz ad interiora in huius
modi cum hoc qd̄ quidam mot⁹
est possibilis.

¶ De signis additiōis lōgitu-
dinis iuncturē absq̄ dislocatio-
ne. Cap. 4.

Signū ei⁹ ē vt sit sicut suspē-
sa: cū ergo p̄p̄terit eā redit
ad mēsurā suā naturālē absq̄ gla-
bore: si hō dimiseris eā redit ad
mēsurā suā accētalē. ⁊ accidit p̄-
funditas in quā fortasse ingre-
dit⁹ digiti⁹ vbi nō ē caro vehemē-
tis multitudinis sicut humeri⁹.

¶ De curatione declinatio-
nis ⁊ dislocatiōis. Cap. 5.

Quoniam euacuat⁹ quin dislocas-
tio: aut perueniat ad me-
dicum singularis: aut cōposita

Tractatus secundus. 6. Fo. ccxcv.

cum egritudine alia ex vlcere et vulnere et apate et alijs. Qd si fuerit cu alia tunc oportebit consideres: qm si dislocatio fuerit ex illis que redeunt cu tentione leui no faciente dolore vlc? dolore vehemēti q perducit ad apā nō tolerabile fac redire dislocationē: r si res fuerit ecōtrario tūc opz vt curetur in primis vlcus aut vuln? deinde cura dislocationē r pprie in iūcturis difficilib?.

¶ Cū ho volum? curare dislocationē tūc fortasse pducit illd ad spasum maximū fm pfm: et pprie qndislocatio est i mēbris p primis mēbris pncipalib?: et sicut est dispō in apatib? in qb? est regimen fm v nos expimur. Nā si res fuerit facilis r non cōmouet ex ea dolor: neq; reditio cū ea ē difficilis restauram? dislocatio. r nō curam?.

¶ Si āt accidit do lor: tūc opz vt nō psumam?: et si fecerim? tūc opz vt destruiamus ligaturā si fuerit dolorosa. Qd si igredias cū facilitate: curabi m? apā itez r vlc?. Et si fuerint dislocatio r fractura sū r fuerit tēssio i pte vna pmutēs regimen vtriusq; rei fiat. Et sapiēs qd ex narravit q cecidit lapis sup extrēitatē hūeri hois: et vlnērata ē cut? r caro donēc appuit extrēitas lacerti nuda: et iā dislocatū erat sub? eā caput furcule: tūc qdā stolidus expimētator occupat? ē i equādō opz r fduxit sup ipz carnē r cutē: et ēplastravit et strinxit: qre accidit vt fecerit caro et corūperet ppvicinitatem suā os donēc factū est viride. et non sciuit qd opz vt hmōi caro abscindatur: et coquatur ille locus cū oleo feruente: et similiter si fuerit illic apā magnū opz vt

curetur apā in primis.

¶ In dislocationis aut singularis et simplicis rectificatione regimen est vt tendat ad hūi partis aq separatu est donec opponat extrēitas ossis extrēitati ossis alteri? deū reducat ad locū a quo exiuit et tunc redit.

¶ Et multo tēs qdē sūt illd vor q auditur: deinde ligetur et i ligatura est securitas ab apate: aut adiutoriu ne apetur: r necessitas ad phibēdū apā laboriosuz ē maior r abhoret vt mēbro obuiet pā ni calidi: qm ipe calefaciūt ead dūt in apate: imo opz vt sint infusi cerato infrigidato: aut vino pontico: verūtāme hyp. ius: sit vt tardeat tensio et reditio vsq; ad diem tertiu et quartu nisi in diebus exceptis.

¶ Et declinationi iterū necessaria sunt huiusmodi deinde liget: quando membrum dislocatur in oī motu r qtes redit: dislocat tūc illd est ppter mollificationē: r humiditatē: qre idiget cauterio. Et qn remanet post reditio nē dislocatio: āt separatō durities r q si apā: administra epythimata r ēbrocas lenificatia.

¶ Inceptio neq; idiget epythimatis r embrocis pfortatib?.

¶ Et meli? est vt ēbroces sup stricū pculdu bio: in hyeme qdē cū oleo calefacto qfit ex olis pfortatib? r in estate cū aq frida.

¶ Et opz vt sit cibatō in dislocatis cū eo q pfortat iūcturā r ligat eā fm similitudinē necessitatis.

¶ De curatione elongationis iuncture. Ca. 6.

Oportet reuocetur os mollicatū ad interiora illi? i q quiescit a quo mollicatū est: r emplastre cū emplastris in qui

Liber quartus Fen. v.

hinc est virtus scriptica comitris
cū eis q̄ habent virtutem calefa-
ctiua: sicut si misceatur galle et
balanistia et acacia: et similia sūt
sicut cū aliquāculo cāphore et co-
sti et vñee. Et iterum sufficiat
qđ est sicut nux cupressi et iuni-
peris et reliqua que cadunt in
emplastris rupturę: deinde strī-
gatur sicut caput.

De dislocatione mandibule. Ca. 7.

Accidit mādibule inferiori
vt dislocet ab ordine suo:
quare remaneat os apertū: qđ
vis sit illud de illisq̄ parū fuit
nō accidit casu cōpleto. Et cū
dislocat inclināf ad interiora ex
ōrio eius qđ accidit apud molli-
ficationē que fortasse accidit ei
apud saltū: rest applicatio vni⁹
eorū ad aliā difficultas: et nō p̄uef
motu cū lacertis suis q̄venit
a posterioribus. Et q̄h̄q̄ acci-
dit dislocatio ex latere vno: est
ergo tūc formā significās ipam
cū declinatio mandibule est ad
anteriora cū trāsuerfioe: et cura-
tio qđ est vna. Et est de sum-
ma ei⁹ qđ indiget vt festinet ad
reducēdū ipm: et si nō p̄ducet ad
egritadines et nocumēta: et cū hoc
sit prana ei⁹ reditio: nā facilio:
reditio ei⁹ est illa que est velo-
cior: qđ si differat indurat et apat
et extendit lacertos: et pmouet
febtres inseparabiles et dolorē ca-
pitis itatē ppter illō qđ associa-
tur ei de vehemētia rēfionis la-
certo: et fortasse sit res prauado
nec iterfuit in decimo. Et qñ
qđ accidit vt soluat ei vēter cum
supfluitatib⁹ colericis mītris pu-
ris: et cuomat sile eis q̄re op̄v̄t
festinetur ad curā. Et modus
reguminis eius est vt teneat yn⁹

caput ei⁹: deinde intromittat re-
staurator pollicem suū in os et
cōuenit infirmo mollicicare mād-
ibulā suā ex omni modo. Nam
illic sunt lacerti qui iā trāsuer-
sati sunt ppter vehemētiā dislo-
cations: postea moueat mādibu-
lā dextrā et sinistrā: deinde extē-
dat eā subito: deinde reducat eā.
Et ipa quidē nō intrat ad il-
lud a qđ separata ē nisi retro: qđ
re op̄v̄t extēdat eā itavt equet
sim illā p̄parationē. Et signū
eq̄tionis ei⁹ ē equatio qđ duplo
rū et coaptura et clausio oris: de-
de sustētet cū puluillis et cerato
ex cera et oleo ro. deinde dimittat
eā qm̄ sanabit q̄veloci⁹ est pos-
sibile. Si autē nō festine fiat: et
iā acciderit durities oportebit
tunc vt incipias et lenias duritiē
cū ebriocis ex aqua calida et oleo
in balneo embrocatione plura
donec leniatur: deinde sedeat re-
staurator post infirmū et trahat
mandibulā eius ad posteriora
donec locetur et stringatur. Et
op̄ post illud vt resupinet eger
super puluinar cui⁹ impletio sit
lenis: et teneat ynus caput eius
vt nō moueatur vsq̄quo cōplea-
tur sanatio.

De dislocatione fureule. C. 8.
Int fureula non separat a
latere interiore: qm̄ ipa cō-
tingata cū pectore nō separata
ab eo: et pp hoc nō mouet ex hoc
latere. Et si p̄cūtiat de fons per-
cussioe vehemēti et stringat: tūc
ipsa eq̄tur et curat curatioe qđ cu-
ratur si fr̄git. Quātū extremi-
tas eius qđ sequitur humerū et se-
parat ex eo nō dislocat plūtimū
qm̄ lacert⁹ qđ h̄z duo capita phi-
bet eam ab hoc. et phibet eam
iterū caput spatule. et nō mouet

Tractatus quartus. 660. cccvj.

iter furcula motu vehemēti: qm̄
ip̄a nō est posita nisi vt sepe pe
ct̄ r̄ap̄ificet ip̄s. Et pp hoc ē fur
cula facta hōi soli iter alia ala
lia. Et si accidat ei dislocatio
ex luctamine aut ex re alia sibi
hūic tūc ip̄a eq̄tur z igredit ad
locū suū cū manu aut puluillis
pluris q̄ ponunt sup eā cū liga
tura q̄ necessaria est. z rectificat
hec cura extremitates hūeri ite
rū cū sepan̄ z reducit eas ad tō
cū suū: illud q̄ ligant furcula z
hūer⁹ ē os cartilaginōsū z ip̄s i
grossat in macilētis: z qñ remo
uet: existimat ille cui nō est erpe
riētia q̄ caput adiutorij iā sepa
rū sit: aut exiit de loco suo z q̄
caput spatule v̄r tūc acut⁹ z v̄r
loc⁹ q̄ ē ea inf̄ior cōcau⁹: v̄r oz
vt distinguatur cū s̄ḡtionibus.
De curone ei⁹ est vt nullo mō
applicet ad caput: s̄it hūer⁹.
De dislocatione s̄it hūeri. Ca. 9.
Humerum qñs dislocat ant
in dislocatione spatule ambi
gitur z magnificabitur si dislo
catur: v̄r qñs accidit iūcture
hūeri z adiutorio vt dislocetur
facile: qm̄ ei⁹ p̄cauitas nō ē pfun
da z ligamēta ei⁹ nō sunt firma
imo s̄it leuia subtilia posita pp
illō facilis mor⁹. Et eius dislo
catio ē res in qñ accidit i eo qd
scimus nisi fm̄ p̄tē vnā exiit ap
parēs plurim⁹: ip̄a em̄ nō dislo
cat ad supiora: qm̄ em̄ctia hu
meri p̄hibet ip̄az: neq̄ ad poste
riora: qm̄ spatule p̄hibet eā: ne
q̄ ad p̄tē v̄tris. qm̄ lacert⁹ h̄is
duo capita ex anteriori nō p̄mit
tit eā cū p̄bitiōe capiti hūeri.
Uerū nō dislocat nisi ad lar
domesticū aut siluestre. et sepa
at illud separatione parua. Ad
latus hōi interius igreditur qñ

q̄ exitu plurimo z proprio in ex
ternatis macilentis: in istis em̄
cadit dislocatio adiutorij z ei⁹
reditio per quamlibet causā: z
res v̄rēq̄ sunt in pinguib⁹ p̄as
ne valde. Et qñs accidit ad
iutorio dislocatio in hōia part⁹
difficilis z apud sectionē ab em
buione: deū si nō redit velociter
nō crescit post illud in lōgitudine
z remanet post illud cubit⁹ par
uus quāuis rectificetur: et qñs
non recipit etiam in quibūsdā
eorum sanationem imo reman
et b̄iens minus minus h̄is
adiutorij: z brachiū in plurib⁹
eoiū recipit z sit bone dispositio
nis in pluribus eorum: sed est se
cundū dispositionē breuem s̄it se
pedi mustelle. Cora vero non
euacuat a duabus diminutioni
bus simul. Et qñ accidit adiuto
rio fractura i latitudine suā de
inde restaurat: tūc nō est possibi
le reducere dislocationē ei⁹ nisi
et frangatur restauratio.

De signis dislocationis ad
iutorij. Cap. 10.

Signū ei⁹ est vt videat cōca
uitas apd caput humeri et
in firmamētō verū istud nō est
ppriū isti imo est iter pp pueria
tionē capitis spatule z v̄r extre
mitas humeri alterius a cutior
hac extremitate si nō acciderit
ei iter sepatio i seip̄a: aut i offe
qd ē caput ei⁹ p̄ offensionē aut p̄
aliud. Et qñs sedat cum cura
tiōe lesio ei⁹ z existimat qd nō sit
lesio cū eo. Et videt capiti ad
iutorij dislocatio cū em̄ctia
plia i p̄te subascelle ad inferiora
z fortasse est pote in infantibus
vt eq̄at caput adiutorij: videat
tur adiutorij nō bene annexam
alteri bonitate annexiōis man⁹

Liber primus. Fen. v. 6

sane ad quā non appropinquat nisi cū labore et dolore vehemēti. ¶ Quid si desiderat eleuare manū ad supiora et tangerē aurē suā nō preparat ei et difficiles sūt ei motus alij. ¶ Et ista signa iter quādoq; accidūt propter torsionem et apha et percussionem.

De cura dislocationis adiutorij. Ca. ii.

Cura est facilis et in corpibus infantium et quā leuia hnt corpora: est vt extēdat cū manu et itromittatur sub titilico apud ppinquitatē capitis adiutorij: deinde teneat illā ppinquitatē et impellat eā ad supiora et manū altera extēdat adiutorij ad inferiora. Et fortasse ē possibile in infantib⁹ vt eque caput adiutorij cū digito medioz extēdat cū illa eadē manu. ¶ Quid autē ē vehemētioris dislocationis i corpib⁹ fortib⁹ lenior modoz in illo ē vt restaurator: itromittat pedē suū in lat⁹ infirmī et locet calcaneū suū ppe caput adiutorij: aut pilā sicā: aut inunctā si fuerit apha adherēs ppe caput adiutorij infirmo fsi. pi. no. et extēdat manū manib⁹ suis fm rectitudinē qsi velit eradica re eā et spatula et inclinet manū suā parūper ad interiora: et igrē die: et iste est rectior modoz oiz et lenior eoz. ¶ Et iter querat vir fortis lōg⁹ lōgior infirmo et itromittat hūerū suū sub ascula infirmī et eleuet ip̄a terra su spensum ab hūero suo et iā extēdit manū eius ad ventrē ipsius. ¶ Quid si infirm⁹ fuerit leuis ponderis cui⁹ corp⁹ non grauet sup manū ei⁹: suspendat cū eo aliqd qd grauet ip̄z: et qhqs ponit loco pedis ppedicularis eleuata sup

terrā: et est super caput eius pila ex pānis et ex corijs stās i opatione loco hūeri viri: et restaurator extēdit manū a latere alioz graue virū si necessariū ē ei illud cū pondere: aut susceptione: et qñ sit piauū: aut sit difficile et plongatur ip̄s tūc fortasse idiges eo qd est fortius post embrocationes et balneationes: et sit qhqs infirmī sile manubuo sarculi et est virga breuis cui⁹ lōgitudine est longitudo adiutorij: aut pius: aut minus sup cui⁹ caput est pila: et ip̄s pila facili⁹ est vt sit ex pānis et corijs: et impellit cū illa virga illa spera sub titilico: et opz tūc cū uolūtas ē vt fiat vt annectatur fortis infirmī titilico ipellēdo ip̄z cū eo ad supiora: aut duo viri dōec restāt restorationi extendenti manum: et teneat vir alius hūerum eius alterū vt nō separet subito: aut ipellat illū humerū: et restaurator ille iam incepit extēdere manū ei⁹ et trahere eā ac si uolūtas ei⁹ sit vt separet eam a spatula eradica do: et sit illd ad āteriora parūper. Et qñ sit illd cadit adiutorij in iunctura sua deinde pila annectat titilico annexione forti sustētādo ad supiora caput adiutorij et opz sit sustētatio fm ipm: et spera sit super illud qd sequit caput adiutorij in infirmo. ¶ Et opz vt in fine qd est sub eo vt nō frāgat adiutorij: qm nō est possibile post restorationē ei⁹ vt fideat ad locū suū pp illud qd sciuit. ¶ Et medicat qhqs cū scala ita vt ponat caput adiutorij sup gradus scale qui iā lenificat⁹ est et pparatus cū inolutionibus fm formā puenientē: et suspendit vir ex alio latere et extendit manū et in

Tractatus primus. 650. cccvii.

greditur caput adiutorij i locū suū. Uez opzvt sit suspēcio 2 gradus scaleppe caput adiutorij vt nō frangat 2 fortasse ponit loco grad² 2 glomeris persici res potēs ex illo eodē loco 2 non remouet ab eo ad locū aliū: qm̄ timef ex hoc fractura adiutorijs. et curat qñq; alijs modis deriuatis ex istis modis: 2 melior modop est modus p̄mus. ¶ Cuz 3 redit dislocatio ad locū suū tūc melior: ligatura ei⁹ ē vt liget pila cū hūero ligatura facta cum vitijs satis phibētib⁹ separationē ei⁹ qd̄ redit. 2 opz vt penetret vitta super ipm̄ aut vitta alia desup fm̄ modū crucis vsq; ad hūerū alterū: 2 qñq; cadit crux sup hūerū isfirmū: deñ ligat adiutorij cuz latere a d iseriora 2 ligat cubit⁹ 2 extremitas manū ad supiora ex pte colli 2 nō resoluūt vsq; ad septimū aut post ipm̄: 2 ciba ip̄s sicut scis. Qd̄ si assiduatio fiat q̄ ties redit tūc neciuz ē canterij.

¶ De dislocatōe spatule. Ca. 12.

Item dicitur eis illd̄: 2 ē de illis quoz casus nō accidit: 2 mirantur ex ea tales quales. hy: pocrates et Gal.

¶ De dislocationib⁹ ossis qui apud humerum. Cap. 13.

Accidit qñq; ossi quo qd̄ est caput hūerij vt separet a loco suo qñ accidit etiam cōcunitas sicut in dislocatione.

¶ De cura. Cap. 14.

Non o3 vt extēdat tēsiōe fracturiz coartet 2 stringat cū digitis 2 iclmet ad locum suū 2 stringat sicut stringit furcula cū paluillis. Nā ip̄a ligatura rerū qñq; facit ip̄s redire ad locū suū violentiz n̄ curat d̄ illo qd̄ ē d̄ vehemētia illi⁹ ligature 2 hūatio:

ne ei⁹ sicut curat de eo i furcula

¶ De dislocatiōe cubiti. Ca. 15.

Hui⁹ mēber dislocatio fit difficilis: 2 fit difficilis ip̄s reditio p̄vehemētiā ligamētōz p̄tinentiū ipm̄ 2 eoz breuitatem: et p̄ suā hūeratē concunitati: 2 qñq; accidit ei separatio pua: et accidit ei dislocatio integra in q̄busdaz hōis. ¶ Et qñ dislocat: s̄git ei⁹ dislocationē gibbositas in latere 2 arcuatio in latere: et deterior ei⁹ est q̄ dislocat ad posteriora: qm̄ ē inobediētijs curatiōis valde. 2 p̄ima qd̄ dislocatio nō accidit nisi i focii iseriori 2 est turpior: 2 fedior p̄ illd̄ qd̄ accidit ei reditiōe: focii: 30 superiorū parū accidit 2 nō est cū feditate dislocationis iserioris: qm̄ ip̄s ē vehemētiōis p̄munitas: cū vola: 2 ē lōginq̄s ad hoc vt remoueat 2 nō ē pōte vt dislocetur vnū duoz fociū nisi elonget a scōo elongatione aliqua.

¶ De cura. Cap. 16.

Oportet vt festinet ad ei⁹ curationē: qm̄ p̄pat ad ipm̄ a p̄a calidū phibēs a curatiōne. qm̄ extendere adequandū ipsum tūc perducit ad perditionem licet iterum non sit possibile vt equet 2 p̄stemate illic existente. ¶ Et separationi quide3 pue succurrit cū qlibet difficultate: imo ad ligat volā cū reditiōe ei⁹ ad locū suū. ¶ Et dislocatio p̄pleta si ē ad interiora est regimē 2 si est ad posteriora est ei regimē aliud. ¶ Et illa que est ad anteriora redit ad locum suū cum percutit vola sua humerum: qui opponitur ei percussio nibus aliquibus manū iā preparata sicut oportet: 2 adiuuat manu altera et ingreditur.

Lib. quartus. Fen. v. 6

Dislocatio vero ad posteriora opz vt extēdat tensione vehementi: deinde pcytiat eā ad posteriora. Qd si nō obedit p illud teneat adiutoriū z brachiū duofortes: z linat restaurator: manū suā oleo z incipiat absterge do inungere cubitū cū vehemētia donec ingrediat: deinde opz vt stringat ipm: z ponat brachio su spensoriū dimittēs cubitū augmentum fm quātitatem quam tolerat in prima hora: deinde non cesset pstringere suspēsoiū paulatim donec cōstringat āgulus.

De dislocatione iuncture rascete. Cap. 17.

Iunctura rascete est facilis dislocatiōis z difficilis vntionis: nā qn extenditur extēsiōne pua z opponit vnū duorū mēbroz alteri redit: sed eius bucelatio est praua: qm illud qd cōtinet ipsam de corpibus apatur z phibet bonitatē vntitiōis. **Et** mod⁹ extēsiōis ei⁹ est vt extendat vir focile ad posteriora z extēdat restaurator: volā ad hūū illius partis imo ad anteriora: z extēdat vnūquēqz digitū incipiens a pollice z pueniēs ad minū nā equatur per illud z regit deinde epiastrat ipaz z strigat.

De dislocatione digitorum et signis eius. Cap. 18.

Quando dislocatur digitus inclinatur ad anteriora z apparet illic eminentia in anterioribus z appet pcuras dorsī: et similiter fit in ossibus rascete.

De cura. Cap. 19.

In reductione digitorū dislocatiōe est difficultas quedā z non oportet vt extendatur extēsiōne equali: imo oportet vt expectes sup eos: z elenes radī

cem ex manu tua sub qua cadit radix eius quando stringis sup eum ad inferiora ac si tu eradices ipsum ex loco suo: z tunc videbis dislocationem iam trasfese et rectificari.

De separatione ossium rascete. Cap. 20.

Oportet vt in ea fiat qd possibile est de equatione z ipsulsiōe ois declinatiōis z eminentie ad hūūm pīs illius et positiōe astellaz z strictura eaz desuper vt dimittat sup eā: z vt ponatur loco eoz sup eā plumbum equatum cōseruans locum cum grauitate sua. **U**terqz opz vt aīquā ponatur desuper astella aut plūbū vt emplastres cū emplō pfortatiuo de illis q scis z n moueat

De dislocatiōe spondilii z separatione earū. Cap. 21.

Quando spondilis dislocatur dislocatione completa interficit proculdubio z non completa iterum quando remouetur remotione plurima quā sit minus q̄ completa est mortalis: quoniam proculdubio coartat nucham coartatione forti si resistit et non obedit. **Et** si est spondilis prima colli z q sequit eā puar animat anhelitū z moritur statim: quoniam nerui anhelitus coartantur: quare non faciunt operationem suam. **Et** si est de spōdilib⁹ dorsī z dislocat ad partem interiores nō est possibile vt curet: z est de illis q iterficiūt velociter. **Et** si morat z nō est possibile talē q phibeat anhelitū retinet ster⁹ z vniā z interficit. **Et** si morat z nō coartat nucham coartatione vehemēti aut coartat z nō apostemat: aut sedat qd est cū eo de apostemat

Tractatus.j. fo.cccvii.

te nō est excusatio qn nocumē-
tū ingrediat nuchā et nervos
q̄ sit sub illo loco ⁊ facit supstui-
tates extrē inuolūtariē. Et si ē
ad posteriōrē tūc nocumētum
q̄d facit nuchē ē min⁹ verū ne-
cessariū ē nocumētū itēp. Et
coarctatio nervoz q̄ obilitat pe-
des ⁊ debilitat lacertos. vesice
⁊ anūqre neāria ē virt⁹ fortis
⁊ impulsio vehemēs ⁊ pūctio ma-
gna q̄ fere frāget simenia eius
dōc redeat ad locū suū ⁊ añs
redeat ad locū suū iā fracta sit
p̄ illō ei⁹ simenia: ⁊ qñq̄ dislo-
cant ad duo lāta ⁊ ad supiora.
⁊ i hui⁹ q̄dē. c. diuisiōib⁹ iā lo-
cuti suim⁹: vbi locuti suim⁹ de
gibbositate: q̄ cōpleat illic. ⁊ si
gnū illi⁹ q̄ vides illic aut emi-
nētiā in posteriōrib⁹: at arcua-
tiōnē i pectore ac si fractū sit si-
menium: sed in ei⁹ fractura nō
est magnū malum. Et in dislo-
catione spondilis est timor.

De cura. Cap. 22.

In illa q̄dē q̄ ē ad iteriora
ter dorso spes ē pua: ⁊ par-
uus profect⁹ est in ei⁹ curatio-
ne. Illa q̄ est ad posteriora
indiget cōpressionē cū genib⁹
et fortitudine sicut est opatio
balneatorū: ⁊ ponant sup eā cū
fortitudine: aut faciat ipm iā-
cere sup vētre suū ⁊ stet sup eū
cū calcaneis suis: aut fricat ipz
cum alio bich fricatione asini
lissazaraci. Qd si res fuerit
vehemēti⁹ illa et fuerit recēs
dixit hyp. q̄ oz vt sumat lignū
cui⁹ lōgitudo ⁊ latitudo sit tā-
te q̄ritat⁹ q̄ capiat isfirmū ⁊ ter-
minet ita vt sit fm hāc mēsurā
p̄pe parietē extēsi⁹ ad lat⁹ pa-
rietis i lōgitudine: ⁊ nō sit elō-
gatio ei⁹ a pariete pl⁹ q̄ritate

vni⁹ pedis ⁊ ponat sup ipz stra-
tus plan⁹ ad corp⁹ isfirmū: deñ
balneet ⁊ applanet sup lignū
aut sup podiale sup faciez inā:
deñ inuoluant sup pect⁹ infir-
mi ligature ap̄ie duab⁹ vicib⁹:
⁊ eaz extremitates egrediāt ō
subascellis: ⁊ ligetur iter duas
spatulas ⁊ ligēt extremitates
ligaturaz lātarū ad lignū lōgū
simile manubrio mortarij ⁊ ele-
uet hoc lignū sup lignū positū
aut podiale: ⁊ deñ ministro stā-
ti apud caput isfirmi vt teneat
ipm vt fiat extremitas inferior
iuoluta ad aliqd: ⁊ extēdat
superior: que est apud caput in
hora qua opz et fiat per illō ex-
tensio. Et ligent itēp pedes
ambo simul cū ligatura āpla
alia super genua ⁊ supra duas
spatulas itēp: ligādo iterū lo-
ca q̄ eleuāt ex loco in quo aga-
gregātur due coxe cū ligamen-
to alio. ⁊ aggregēt extremita-
tes hoz ligamētōz: ⁊ ligēt ad
lignū aliqd sile manubrio mor-
tarij sicut est lignū cui⁹ p̄cessit
narratio: ⁊ eleua ipz ap̄d extre-
mitatē ligni p̄m: dñ p̄cipe mi-
nistris vt extēdāt cū hoc ligno
extēsiōē q̄ sit fm p̄trariū. Et de
hoib⁹ sunt q̄ faciūt hāc extēsiō-
nem cū instrumētis ⁊ sunt sicut
sagitte sup lignū erectuz apud
extremitatē hui⁹ ligni magni
aut podialis. i. duas extremi-
tates q̄ sequant caput ⁊ pedes
qn inuolūt ille sagitte inuolūt-
tur cū eis ligature que extēdā-
tur. Et opz qñ sit extensio vt
ipulsiō fiat ap̄d gibbositatē cū
radice volarū manūū. Qd si
fuerit nobis necesse federe sup
ipm faciem⁹ illō ⁊ non timebe-
mus aliqd. Et si nō equat sp̄de

Liber quartus. Fen. v.

dilis cū istis reb⁹ z iſſim⁹ fuerit tolerās p⁹reſſionē: tūc o³ vt cōcauet fouea i pariete q̄ ē pro piqu⁹ cū lōgitudine ſiſtis cānali recipiēs gibboſitatē cū mēſura q̄ ſit lōgitudine fouee q̄ritat⁹ vni⁹ brachij: z nō ſit altior ſpōdili iſſirmi neq⁹ inferior: ea p⁹ſimū: imo o³ vt iā p⁹mū ſit facta.

¶ U⁹ex ad hāc egritudinez ad quā dixim⁹ i p⁹icipio vt ſit l⁹gnū poſitū p⁹pe parietē: dñ ſumaf tabula eq̄lis mēſure: z poſaſſona extremitatū ei⁹ i foueā q̄ ē i pariete: z poſat mediū locū q̄ p⁹ſeq̄t ex ea ſup gibboſitatē dñ ipellat extremitas ei⁹ alia iſſerit⁹ dōec videas q̄ ſpōdili iā eq̄ta ē eq̄tiōe manifeſta. z hyp. q̄dem iā dixit q̄ p⁹cautio iola abiq⁹ tabula rectificat hāc rē: z dixit itez q̄ p⁹ſſio cū tabula ſola facit illd. Qd ſi illd ē verū: tūc nō ē poſſibile vt admittret extēſio quā dixim⁹ in p⁹icipio ſpēi q̄ notat ſepatio ſpōdiliū ad iteriora abiq⁹ p⁹ſſiōe. z op⁹ vt poſt eq̄tionem admittret tabulā de ligno cui⁹ latitudo ſit q̄ritas triū digitor⁹: z ei⁹ lōgitudō q̄ritas q̄ p⁹pēdit gibboſitatē z q̄ddā p⁹ſ ſanē: z inuoluat ſup eā pāni linei aut ſtuppa icuſa vt nō ſit dura: z poſat ſup gibboſitatē: z liget cū ligamento qd ē neceſſariū: z admittret iſſimo cib⁹ ſubtili. z ſi reſiſterit ſup illd ſſidū ex gibboſitate: tūc o³ admittre care: rōnē q̄ ſit cū medicīn⁹ q̄ molliſcāt z leniūt cū admittitatioe tabule quā narrauim⁹ tpe lōgo. z qdā hoies admittitāt tabulā de plūbo. z ſi diſlocat ad vnum duog⁹ laterū equat cum aſtella aut aſtellis duab⁹ et ſtringit.

¶ In ſcā ſo ex hoc in collo ad poſteriora z ē illa q̄ curat: op⁹ vt ſuſpines iſſim⁹: dñ expēdat caput ei⁹ ad ſupiora cū facilitate: z equeſ ſpōdili ei⁹ cū cōpſione z abſterſiōe. z qñ equat: poſat ſup eā epſm p⁹fortatiuū: et vela ſup ipm cū pānis z ſtrige deſup aſtelā cū mēſura colli z lōgitudine ei⁹: et liga eam ad caput z adiutoriuū: ita vt nō cadat ligamētū ad guttur: et reſoluat i nūero dierū z poſatur ſila cū q̄b⁹ ſtrigas ſz formā vittarū ex marginib⁹ pānorū: qm̄ illa q̄ rotundant ledunt.

¶ De diſlocatione alhoſos. i. iuncture oſſis cande. Cap. 23.

Alhoſos qñ diſlocat tūc illud ſciſ ſenſu. **¶** Sed magnitudine diſlocationis ſcies p⁹ſciuz itez z q̄ eger nō expādit pedē neq⁹ i loco diſlocationis neq⁹ apud genuū: imo ē p⁹licatione genu ei laborioſior. **¶** Regimē ſo illi⁹ ē: qm̄ cū eis eq̄re illd o³ vt itromittas mediū digiti i anū vſqueq⁹ opponat loco: dñ p⁹me cū eo ad ſupiora cū fortitudine. **¶** Et obſerua cū manu tua alia locū alhoſos dōec eq̄s ipz: dein empla ipz: z ſtringe: z eger mior et cibū z miorabitur egō z ſumet cib⁹ q̄ leniat nāz.

¶ De diſlocatione anche. C. 24.

¶ Ore qñq⁹ accidit ſiſle ei q̄ accidit ad introitu d⁹ diſlocatione ad iſteriora ſicut molliſſicare: z nō ē poſſibile ſi diſlocat cora vt expādat pes neq⁹ iuxta diſlocationē apud genuū: imo ē illd magis p⁹auū. z ei⁹ qdē diſlocatio qñq⁹ ſit ad anteriora z qñq⁹ ſit ad extiora vtz plurimū diſlocationis ei⁹ ē ad extiora z miorat ei⁹ diſlocatio ad interiora.

interiora: et dislocat iterum ad anteriora et ad posteriora et per illas easdem causas. et quando accidit in dispendio per et strictura super embryone et dislocat ille pes: tunc facit eum habere crura minutum deficit et delatione corporis: quare debilitatur et corrumpitur.

De signis. Cap. 25.

Accidit ex dislocatione antiche ad interiora ut videas pedem dislocatum longioris altero et genua eminentia: et non potest duplicare pedes suum apud ignem istam: tu spatium: quoniam caput coxae ista trahit in ipsum. Et si dislocatur ad exteriora abbreviat pes: et apparet in inguine profunditas: et accidit in eo quod opponit ei a posterioribus eminentia: et istatio et genua est ipsum sit submersum ad interiora. et si dislocat ad interiora pes est longior: non est possibile infirmo ut expadat crura sua: et non sit ei possibile ut plucet ipsum nisi cum dolore et non parat ei de ambulatione penitus: et si vult ambulare abulet super calcaneum. Et accidit ei multoties ex hoc ut spatium inguine ei et retineat ei verna. Et si dislocat ad posteriora abbreviat pes ei: et sit super eum expansio difficilis et apparet in ipso inguine mollificatio: et est caput coxae declinat ad obliquitatem.

De cura. Cap. 26.

Oportet ut ad curandum sit se iudicatio. Nam si non redit velociter fortasse effundent ad eas humiditates et putrescent et producent ad corruptionem membrorum: et sequitur illud de timore id quod scis. Regime hoc dislocationis coxae ad interiora est ut extendas pedes: deinde fac eum redire cum vehementia postquam moneris cum dextra et

sinistra doce opponat ei ad quod redit: et pone pedes quasi statim et stringe super crura: deinde stringe super coxam et super genua strictura que servet eas: deinde suspēdat ab humero suspensione: ne sit potest cruri cum hoc ut extendat. Quoniam hoc dislocat ad interiora tunc precipit ut flectas genua: et teneat eum homo fortis ex latere emunctorum: et capiat restaurator manu sua caput coxae apud genua: et trahat ipsum ad anteriora: ita ut ipellat extremitatem aliam: et ipellat ipsum impulsione tendente ad superiora et exteriora: et si adiuvatur eum alius ab extremitate alia ex humero motus ei: et ita ligavit eam cum vitta aut cum fune erit bene: deinde liget cum ligamento. verum quoniam dislocat ad exteriora: tunc ut firmet restaurator extremitatem coxae: que est apud genua: et moueat eam ex humero motus predicti et sit alius tenens ab extremitate alia mouens eam ex humero motus primi et ita ligavit vitta aut fune. et illa que est ex illo ad anteriora ante posteriora: astringat restaurator radicem coxae cum ligatura lata: et capiat super humerum ad partem que est obliquitatem dislocationis: et accipiat viri duas extremitates ligaturam ample: deinde extendat eas omnes sicut extensione que suspēdit infirmum in aere. et cum humero iterum est possibile ut redeat modus predicti ad rectificationem: et medicant eam quoniam cum thibide. et modus illi est semper qui retulit de eo quod est eorum bene egit. Inquit: et ut caneas foueam longam ligno toto simile adductibus. et si sit longitudo fouee et profunditas ei per quantitatem tris digitum: et non sit longitudo eorum adiuncte plus quatuor digitis: et ponat extremitas alibi in

Articella.

23

Liber quartus. Fen. v.

partē illius fovee et sustinetur eorum: et sit impulsio eorum ad partem ad quam oportet impellere: et oportet ut sustentetur in medio ligni magni aut podialis ligni aliquid rectum cuius longitudo sit quantitas unius pedis et grossitudo eorum quantitas manus brachii fossorum ut quando resupinat super dorsum renovat hoc lignum in eo quod est iter alabastrum et caput core: quoniam prohibet sequi illud quod exten dit ipsum a parte pedum: et illud ite rum multoties indigeat extensione que fit a superioribus. Et cum hoc cum corpore ipsum ad inferiora ipellit hoc lignum caput anche ad exte riora: et oportet ut sit manus ad infe riora secundum modum quem diximus ante hoc precipue ex pede. ¶ Quod si ca put core non ingreditur per hanc spe cie curatio: tunc oportet ut aufe rat lignum erectum substratum: et si gressus duo ligna alia super duo do micilia loci illius ligni. scilicet omni latere eorum lignum: ut sint sicut pos tes per orientem: et non sicut unum quod eorum minus pedes: deinde equet super ea lignum aliud sicut equat li gnum scale: ut sit figura sex ligno rum sicut littere que notantur grece bi taneu: hec enim figura sit cum po nitis lignum tertium in medio inferri duobus extremis pariter deinde oportet ut resupinet infirmum super lar sanum et extendat coram sanum in eo quod est iter hos duos postes sub hi gno quod est sile gradui scale: et po nat coram infirma super hunc postem: ut sit caput core equat super ipsum postem expansi fuerint super postes panni plicati plicatioe pluria: ut non ledat postis coram: postea su mat lignum aliud equis latitudi nis cuius longitudo sit tate quanti tatis que comprehendat ex capite core usque ad locum calcanei: et po

natur in longitudine sub coram ab iteriori parte ut retineat caput core ad calcaneum: et liget cum eo: deinde administret in gibbosi tate. ¶ Uterque enim quod diximus in eo quod processit oportet tunc ut extendat crus ad inferiora cum ligno liga to cum eo ut redeat caput core ad locum suum cum hac extensione vehe menter. Et est iterum modus cum quo ingreditur caput core ab his exten sione infirmi super lignum est mo dus quem laudat hypocras: et ille existat quod oportet ut ligentur manus infirmi simul cum ligamento lato leni et liget pedes eorum ambo cum ligamento lato forti leni super duos calcaneos et super duos ge nua: et sit longitudo cuiusque eorum a parti suo quantitas quatuor digitorum: ut sit crus infirmi exten sum plus altero quantitate duorum digitorum et suspēdat infirmum super ca put: et sit elongatio eorum a terra quantitas duorum cubitorum: deinde cur rat adolescens huius experientia puber cum brachiis suis et extra hat coram infirma in grossiore loco eorum ubi est caput core uterque sus pēdat cum infirmo subito: nam ius ctura cum factum fuerit illud cum ea ingredietur ad locum cum quibus studio et iste quod est modus est facilius aliis: quoniam non indiget operatioe pluria. Uterum plures medicamentum non bene operantur in eo: quoniam ipsi spernunt eum propter suam facilitatem. Et si sit dislocatio core ad exteriora tunc oportet ut extendat infirmus secundum quod diximus cum hac ligatura que est alabastrum in guinis et rursus et quod diximus: deinde est necessarium medicamentum ut eleuet cum thibide foris ad interiora postquam posuerit extremitatem thibide in alia parte fovee quam diximus ut strigat suam

Tractatus. j. 6 Fo. ccc.

per ea: et sint aliqui ministri per parte core sane impellentes iter et opponatur impulsio ut non impellatur plm. Et cum dislocatio est ad anteriora: tunc oportet ut extendatur infirmus: deinde ponat vir fortis radicem vole manus sue dextre super inguicem infirmi et coartet ipsius cum manu altera. et ipse cum hoc ponat coartationem extensam ad inferiora ad partem genu. Et quando dislocatio est ad posteriora: tunc non oportet extendatur infirmus ad exteriora eleuatis super terram imo oportet ut sit positus super aliquid durum sicut oportet sit iterum quando separata ancha eius ad exteriora sicut dixi in gibbositate: oportet ergo ut extendatur infirmus super lignum aut podiale super faciem suam: et sint ligamenta stricta non super coram: imo super crura sicut diximus nuper et oportet iterum administrare compressionem cum tabula et super alphasafegi et locum ad quem egreditur iunctura. Hic est sermo noster in speciebus dislocationis quando accidit anche ex causa manifesta antecedente illi. Uterum quod quando dislocat coram per multitudinem humiditatis accedentis ei sicut dislocat spatula: oportet tunc ut administratur cauterium sicut diximus in loco in quod diximus hoc cauterium.

De dislocatione genu. Ca. 27.

Genu est velocis dislocatio: nis: fortasse ei dislocat absque causa propter deambulationem velocem aut lubricat parum sicut canalis multoties dislocat absque causa propter saltum. Et genu quando dislocat ad omnem partem nisi ad anteriorem per rotulam et adiutorium eius.

De cura. Ca. 28.

Sedeat infirmus super sedem pro pinquam terre: et eleuentur pe-

des eius pariter: deinde extendat vir fortis manus suas desuper et de subter extensione forti: et reducat re staurator iuncturam ad dispositionem suam secundum iudicium dislocationis vniuersalis: et liget eam.

De dislocatione arefacturæ et rotulae genu. Ca. 29.

Quando accidit ei dislocatio: oportet pes plane ponatur in terra: et reducat rotula: deinde impleatur curatura geniculi per nias prohibentibus a duplicatione et ponantur desuper affelle resistentes ei in parte ad quam declinat Cum ergo restringitur et adheret non duplicet genu cum festinatione sed paulatim: donec allenietur: **De dislocatione iuncture tali apud calcaneum. Ca. 30.**

Dislocat calcaneus. Indiget ergo si dislocat extensione forti et curatio debet haberi et ipsius cum fortitudine ut redeat. Deinde oportet ut dimittat deambulationem circiter .xl. dies ut non disloceat secundo. In separatione vero pauca sufficit quilibet extensio: deinde reducat: et quando impleat dislocat oportet reducat secundum quod dicunt antiqui Inquirunt. Oportet extendat infirmus super dorsum suum super terram: et ab eo quod est inter coras eius apud alphasafegi sit parillus longus intrans in profunditatem terre non permittens corpus eius moueri cum procedit pes eius ad inferiora: imo oportet figat iste parillus antequam resupinet infirmus. Quod si plenus tribi fuerit lignum magnum cuius medio diximus esse aliud lignum fixum tunc oportet ut fiat extensio super hoc lignum: et oportet sit mister tenescora et extendat eam: et mister alius extendat pedem: et manus suas ligamentis secundum extensionem mister primi et equi

Liber quartus. Fen. v. 6

medic⁹ manu separtione: et te-
neat minister ali⁹ pedē aliū ad
inferiora. et opz post equationēz
vt liget ligamētis forisib⁹ et va-
dat cū pte ligamēti ad pectinē
pedis: et cū pte ei⁹ ad calcaneū
et liget illic. et opz vt caueat ex
eis q⁹ sunt supra talū posterius
vt nō sit super eos ligatura ve
hemēs: et vt phibeat infirm⁹ a
deambulatione. xl. diebus. et
isti si conant^r ambulare aū non
sanant^r fm cōplemētū et dissol-
uitur in eis mēbrū et corūpū
curatio. ¶ Qd si separat os ta-
li ex saltu: nā illud accidit mul-
tories: aut accidat huic mēbro
apā calidū: opz tunc vt pparet
hoc mēbrū cū resupinatione
infirmi super faciem suā et ex-
tensioe mēbri et extioe ei⁹: et
cū embrocis q⁹ sedāt apāta ca-
lida: et adnūstratiōe ligamē-
to: cū forisib⁹: et vt q̄scat infirm⁹
et nō moueat dōec rectificetur
mēbrū integre. Et ligatura q⁹
dē talis opz vt sit ad digitos
et dimittatur tal⁹ apertus.

¶ De dislocatione ossis
pedis. Cap. xi.

Eius regimen est primūz
regimini dislocatois ossis
calcanei et fortasse sufficit vt
eqs ita vt calces cū pede tuo
sup ipz pāno existēte iter ea do
nec eqtur: dein emplāstra et stri-
ge fm modum quem scis.

¶ Tractatus secundus de radi-
cibus vniuersalib⁹ i fractura.

¶ De sermone vniuersali in
fractura. Cap. i.

Fractura est
resolutio cōtinuita-
tis proprię ossibus.
¶ Et accidit quan-

doq⁹ sparsa: et qhōq⁹ nō est sparsa
et qhōq⁹ accidit eqs: et qhōq⁹ acci-
dit scissa: et equalis quandoq⁹
accidit in latitudine: quandoq⁹
accidit in longitudine: et cadēs
in latitudine: et quādoq⁹ acci-
dit diuisa: et quandoq⁹ accidit
non diuisa: et cadens in longitu-
dine est diuisio et alcasim que nō
accidit separata. Et quidam nō
mīnauerunt species fracture nō
minibus suis dicentes fracturā
magnā incedentem in latitudi-
ne et profunditate raphanale: et
hastale et arūdinale. Et dice-
tes incedentē in lōgitudine fra-
cturāz lineale: et dicētes incedē-
tem in latitudine cum lōgitudi-
ne lunale et nernale. ¶ Et illā
que est paruarum partium vniū
sanctiem et alierusicū albu-
beriem. Et quando fractura cō-
pletur non est possibile vt rema-
neāt duo ossa fm q⁹ necesse est i-
ter ea de oppositione secanduz
prepositionem cōtinuitatis na-
turalis: imo separantur neces-
sario ab oppōne: et similiter se-
paratio faciēs accidere punctu-
ram necessario in eo quod cōti-
nēt de velaminib⁹ et carne qua-
re accidit dolor sequēs ea: et quā-
do est equatio rotūda sine fru-
stis pueritur mēbrum cū facili-
tate. Et vt decliet fractura ad ex-
teriora fm q⁹ dixit hypo. meli⁹
est quā vt declinet ad interiora
qm illō q⁹ occurrit ei d nernis il-
lic ē pl⁹ q̄re ledit. et qñ cadit fra-
ctura apud iuncturam et restan-
ratur remanet mot⁹ difficil⁹ pp
duritiē: et arasbadu q⁹ accidit i
diger spatio dōec declaret: illōq⁹
dē prius accidit in iuncturis
ossū paruoz. ¶ Et de illo iterū
est vbi est iūctura i creatiōe stri-

Tractatus secundus. 630.cccj.

cior: sicut est iunctura cauille.
¶ Et fractura prauioris icarnatiois et vniūiois ē illa q̄ est fm̄ rotunditate: deinde illa q̄ declinat: nō em̄ adhereret nisi sup̄ ip̄m p̄ lōget ligatura h̄is fabricationē mirabilē tpe lōgissimo: et sumat ex cibis et medicinis: et ex eo qd mittit sanguinē ad illā ptem h̄z qd dicem̄. **¶** Et deterior fractura ossiū est ad iteriora nō ad exteriora h̄z q̄ d̄. **¶** Et qd d̄: de icisione medulle et iterficat: est intentio cui nō ē vtilitas: medulla ei h̄z lenitatē viscositatē et n̄ icidit et q̄q̄s accidit cū fractura accidentia sicut vlnera et fluxus sanguis et sp̄a et attritio ei⁹ qd circūdat eā ex carne q̄ si nō pparet cū phibitiōe putrefactiōis: aut scalpelles accidit ex eo corrosio. **¶** Et loc⁹ qdē fracture magnorū scitur per dolorem et per casum. fracture h̄o puerorū parvorū ap̄pent p̄ dolorem et sp̄a: nā i ip̄is accidit p̄ra iudicia restauratiōis et q̄n ista ossa redeūt ad sit⁹ suos pole est in infantibus et qui sūt eis p̄mi vt restauret vill⁹ virtutis p̄me i eis. **¶** In etate h̄o adoleſcētie et q̄ est post ip̄am nō restaurat: imo currit sup̄ eā icarnatio ex materia cartilaginosa p̄iūgēs inter duo ossa de ḡne ei⁹ qd facit currere erari⁹ de duob⁹ plūbis super p̄tinuationē eris et aliorū et ossa magis inobediētia ad restauratiōē faciēdā ē adiutoriuū deinde brachii. **¶** Ampli⁹ furcula q̄n frāgitur ad iteriora praua sit ei⁹ cura. et fractura fedior i duob⁹ focalib⁹ est fractura focalis i ferious eorū sicut dictū est in dislocatione. Res aut̄ core et cruris est facili⁹ qm̄ restauratio nō phibet ea a dilatatione.

¶ Et mēbra quidē diuersificant in spatio restorationis: verbi gratia. qm̄ nasus restaurat fm̄ q̄ d̄: in. x. et costa in. xx. et vlna in eo qd appropinquat a. xxx. vsq̄ ad. xl. et cora in. l. et fortasse extēdit lōge donec restaurat cora vsq̄ ad mēses tres aut quatuor et qd est supra hoc. **¶** Et vt declinet membrū infirmatione restorationis ad v̄trū eius meli⁹ est q̄ vt declinet ad dorsum ip̄ius: qm̄ sit declinatio ei⁹ in latere vine. **¶** Et cause propter quas non restituit os sunt multitudo ebriationis aque et multitudo solutionis ligamētorum et ligatiōis eorum: aut festinatio in motu: aut paucitas sanguinis absolute: aut paucitas sanguis viscosi in corpore: et propter illud minoratur restauratio fracture coloricorum: et conualescentium.

¶ Et de illis q̄ significāt restorationē est app̄itio sanguinis q̄ videt̄ quasi ipse sit superfluitas quā expellit natura ex multitudine sua cū studio ad fracturā. **¶** De radicibus restorationis ligature. Cap. 2.

¶ Restauratio basis ē extensio mēbru cū q̄stitate q̄ oz. Nam additio in ea spasmat et lēsiōē facit: et pueniūt ex ea febres et q̄n qd accidit ex ea mollificatio: et illud quidē in corpib⁹ humidis est minus nocumētū ppter obediētiā eorū ad extēsiōē: et diminutio ei⁹ phibet bonitatē consolidationis et ordinis: et q̄ in dislocatione et fractura est quale. Qd ergo extēditur fm̄ modū q̄ op̄z: est vt sit occupatio cū p̄paratio ne duorum ossium secundum rectitudinem et positionem puluillorum et ligamentorum secū

Liber quartus. Fen. v.

dū q̄ oportet: et cooperire ea a-
 stellis et cooperire astellas liga-
 mētis: et oportet vt quiescat mē-
 b̄um. quantū est possibile nisi
 quandoq; secundum quantita-
 tem quam tolerat cum non fue-
 rit nocumentum et apostema vt
 non moriatur natura membru.
 ¶ Et oportet vt cauētur dolo-
 ratio vehemēs apud extēsiōē
 et stricturā in fractura et disloca-
 tione sūt: et sūt illis q̄ accidit ex
 strictura vehemēti et tardatiōe
 solutiōis: qm̄ illō pducit adhec:
 vt moriat̄ illō mēbru: et putrefiat:
 et sit necessariū abscondere ip̄s.
 ¶ Et itētiō i p̄lio restauratiōis
 est vt eneniat alroboth i eis q̄
 nō sunt ossa capitis: nam sup̄ ea
 nō out alroboth. ¶ Tre opz vt
 pparet itayt nō eneniat siccūne
 q̄ paucū riteq; grossū plurimū
 p̄trāsians mēsurā. ¶ Et de siccō
 est q̄ magnitudo ei⁹ diuersifica-
 tur fm̄ mēbru et quantitatē fra-
 cturę in magnitudine sua: aut
 multitudine ip̄s aut i p̄trāsīs
 ambarū. ¶ Et tu quidē scies in-
 diminutiōē q̄ opz fieri in illo
 q̄ si apud rememoriatiōē ciborū
 et ap̄d rememoriatiōē fracture.
 ¶ Et oz vt cū accidit alroboth
 vt prohibeat a motib⁹ cōpūmē-
 tibus et coitu et ira et iracūdia
 qm̄ adurūt sanguinē et fugit lo-
 cū calidū et s̄guis q̄rit frigidū
 radiat cū emplastris fortib⁹
 stupicis in quib⁹ est caliditas q̄
 dā et glutinatio: et ponāt in eis
 q̄ sunt sicut nax cupressi et diaga-
 gātū et medicie q̄ sūt ad ruptu-
 rā. ¶ Et q̄n accidit fracture vt n̄
 restauret restauratiōe de qua
 curet: tūc fiat in ea quid dā simi-
 le fricationi in vicerib⁹ que nō
 sanant: et est vt friceytrilq; ma-

nib⁹ donec auferat viscositas
 villis debilis q̄ est quasi ipsa nō
 sit aliqd: quare accidit vt eleuet̄
 in locum et impellatur ad ip̄s
 sanguis bon⁹ nouus et coagulet̄
 sup̄ ip̄s roboth forte. ¶ Et mul-
 toties q̄dē egrediūt̄: et alterat̄
 calor ossis: res siles corticib⁹ et
 squāmis ppter fricationē: et sup̄
 h̄mōi: non ponant a stelle: imo si
 fuerit necessariū sufficit ligatū
 ra bona. Et q̄n aggregātur fra-
 ctura et vulnera tūc nō est possi-
 bile vt differat restauratiō vsq;
 quo sanentur vulnera: os em̄ in-
 durat et nō recipit restauratiō-
 nē nisi cū p̄uātate textēsiōe ve-
 hemēti et dispōnibus maximis.
 ¶ Et cum hoc q̄n accidit cum
 vulnere dolores et apostemata
 in quib⁹ est timor: tunc vt torq̄a-
 tur mēbru meli⁹ est q̄ vt accidat
 timor: magnus: quare opz vt in
 h̄mōi fractura p̄ueniat ad vl-
 timū in re restauratiōis. ¶ Et
 q̄n est cum fractura attritio est
 cum illo timor in corrosiōe mē-
 bru: ¶ Tre opz vt scalpelletur loc⁹
 ad hoc vt egrediat̄ s̄guis: qm̄
 i ip̄o est timor: et vt moriat̄ mē-
 bru: et si finat s̄guis tūc opz
 vt retineatur. ¶ Et multoties
 quidem sit necessariū propter rē
 morē apostematis et nocumētū
 vulneris vt facias aliqd q̄ sit ne-
 cessarium de curatione membru
 quare sloborhomas et solutivē
 trē et subtilis cibū. ¶ Et q̄n
 accidit ex strictura puritua: et
 ē necessariū vt soluat̄: aut ebri-
 ces mēbru cū aq̄ calida dōec re-
 soluat̄ hūiditates mordicantē.
 ¶ Et bypo. q̄dē p̄cipi ei⁹ q̄re
 itaurat̄ vt sugat aliqd dō ellēho: o
 i illa hora: et h̄it ei⁹ itētiō vt tra-
 hāt materie ad iteriōra. et Sal.

Tractatus secundus. Fo. cccij.

prohibet hoc imo precipit vt bi
bat agarich. ¶ Qd si fuerit ne-
cessariū: tūc det aliqd de sirupo
acetoso in quo sityrt⁹ acuta: et
d: qd illud fuit in tpe hypoc: et
supfluitas q̄ est iter duo tēpora
est mirabilis. ¶ Et cū volueris
facere restaurationē deinde do-
let et inq̄tar: tūc recti⁹ est vt di-
mittas illud: et extrahē illud q̄
redire fecisti: fortasse emi remo-
uebis per illud infirmū adolori-
bus. ¶ In fractura autē lōgitu-
dine sufficit vt mēbrū adhēreat
cum stricturā vehemētī et vhe-
mētiorē q̄ in aliis in cui⁹ cōpres-
sione vltimatio fiat ad iteriora.
¶ In fractura autē que est i ossē
opzvt duo ossa stent fm rectitu-
dinem in fine qui possibilis est
obseruādo illd ex parte sit⁹ par-
tium sanarū: vt p̄siderā an sit op-
positio ossis hui⁹ ad suū com-
par ossis alteri⁹: deinde restitua-
re obserua: nam inter illud sunt
res de illis sicut frusta et additio-
nes: et d illis sūt vacuitates: ve-
rum frusta: qm̄ nō decēter com-
ponunt solūt inter ossa iterū et
restaurationē: rqn̄ frangit iterū et
remanēt inter duas scissuras os-
sis: nō p̄mittūt vt adhēreat vna
eaz alteri et separant: quare sit
vltius in quo semp aggregat vi-
rus: quare accidit idē q̄ ipsum
met putrescit et putrescit mēbrū.
¶ Ampli⁹ vnitio nō fit fortis. for-
tis em̄ non fit nisi qm̄ decēter cō-
tinuant frusta et additiōesi op-
positione sua que ei opponit
ergo necessaria extensio postq̄
fuerit verificata oppositio inter
duo ossa et iter ad ditiōes et mea-
tus qui deglutit eas et verifica-
ta fuerit restauratio. ¶ Cū ergo
extēderis et opposueris rectū ē

cum inuenis oppositionē verifi-
catā vt mollifices extēsiōē pau-
laui: et obferues oppositiōez
vt declinet cū attractiōe: et ob-
ferues cū manu tuā dispositiōez
eius q̄ decēter cōponit et si inue-
neris eminētā aut aliud rectifi-
ca illud cū manu: deinde neces-
sariū est ligamētū cōseruās mē-
brum fm q̄tē suā nō durū: qm̄
dolere facit: valde neq̄ lene qm̄
dimittit p̄seruationē: et d reb⁹ q̄
earū est media est melior: et opz
vt sit ligamentū positū ad illud
ad q̄ est iclinatio vehemētius.
¶ Et si fractura est cōplera tunc
opzvt equet eq̄tē stringēte eā
ex omni parte. Qd si fractura fue-
rit in parte plus oportebit sit
strictura illic plus et si cū fractu-
ra fuerit aliqd ex frustis et ossi⁹
paruis tūc si fuerit ledēs dolorē
faciēstūc valde ad illud cū recti-
ficatione. Qd si non fuerit ledēs
tunc non cures de eo neq̄ appo-
nas manū. ¶ Qd si verbi gratia
audita fuerit ei⁹ crepitatio tūc
sperat qd currit super eam ros-
both. Cū ergo secur⁹ fuerit de
illo: tunc non opz vt tardet res-
ei⁹. ¶ Et qm̄ accidit ex frustis dis-
ruptio carnis non est tūc rectū
occupari in dilatarīōe disrup-
tionis operatione stolidorū: s̄ est
necessē vt extēdatur duo ossa ad
duo latera fm vltimū finē recti-
tudinis ne sit tortuositas in eis
quoniā in tortuositate tunc est
corruptio ossis. Cum ergo extē-
deris ipsū tūc redi ad frustū et
reduc ipm̄ et strige illd: si autē nō
redit: tūc nō dilates disrup-
tionē imo p̄sens sis vt videas mēsurā
q̄ idiges: et p̄ora i ea s̄ q̄ntitatē
q̄ ingrediat in eā frustū: et p̄pone
sup ipm̄ frustū cutis lenis super

Liber quartus. Fen. v. 6

qđ possit esse foramē spissuz ꝛpe
netret frustū in ipm ꝛpeme sup
cutē ꝛmanū ꝛopessione grauā
te eas ambas ꝛpcedet os in fo
ramine ꝛpessione ad radicē suā
deinde serra cū serra opatiōis
est serra minuta subtilis acuta si
cut serra facientū pectines. Et
fortasse ꝛforat radicē cuiꝑ ꝛfora
tio est necessaria cū tripano fa
ciēdo foramina ꝛtinua accipien
do locū cuiꝑ querit fractura: ꝛ il
lud nō est auferēs timorē vbi est
post os corpꝑ nobile: lz fortasse
sit saluꝑ ꝛinstrumenta mouētia
motu suo aut sua collectiōe aut
incisione sua. ¶ Et qñqꝑ igeniat
vt ponat tripanū sup latitudinē
substātie non ꝛmittet tripanū
penetrare nisi fm quātitatē ad
inuāntē: quare est minus nocu
mentiꝑ instrumenta mouētia: et
ꝛpter hoc opozet vt sint apud
restauratores ipsoꝝ tripanoꝝ
species plures ꝛparate. Et for
tasse nō apparet frustū sz est ne
cessariū ad intꝑ illud qđ ericcat
ꝛ retinet ipsum deide fieri illud
qꝑ opozet. ¶ Qđ si fuerit frustū
aut ꝛecia ossium separatū ꝛun
gens locū ꝛdolorē faciens: tunc
necesse est scindere ꝛvti regimi
ne ad extrahendū illud qđ egre
ditur. et multoties opꝑ serrare
illud. ¶ Et qñ fuerit illud qꝑ fra
ctū est ꝛcōminutū mignū: ꝛ fue
rit eius ꝛfractioꝝ ꝛminutio plu
rima tūc necesse erit vt extrahā
tur totū. Si aut fractura nō fue
rit cum cōminutiōe ꝛ fuerit dis
locatio eius scissura capiēs locū
plurimū: tūc incide infirmioꝝ
locū ꝛdimittre reliquū qñ nō est
nocumētū i eo: imo nocumētū i
abscindēdo totū est magnum.
De admōitiōe ꝛstauratoꝝ. C. 3.

Necesse est vt restitutor ꝛsi
deret inclinationē ossis: et
qñ ipse inuenit apđ partē ad qđ
inclinat gibbositatē ꝛ apud par
tem ad quā inclinat cōcauitatē
et plurimū quidē itelligit illud
cum tactu. ¶ Et illud iterū quo
niam dolor sit vhemēs in parte
ad quā est inclinatio. ¶ Et crepa
tio itez significat illud ꝛ sup il
lud fabucet rem suā. ¶ Et est ne
cessariū restitutori vt ꝛtēdat
manū suā sup locū fracture i dis
positiōe itineris eiꝑ ad supioꝝ
ꝛ inferioꝝ cū facilitate ꝛ subti
litate donec si uiderit separatio
nem aut eminētā aut frustū co
gnoscat ipsum vt non liget vice
altera nisi sz qꝑ opꝑ: qñ accidet
ꝛfusio aut dolor. ¶ Et nō opꝑ vt
cōfidat in equatiōe sensata per
manū ante cōplemētū sanitatis
nam multoties occultat apa cō
tusionē ꝛ tōtione: cū ergo restau
ratoꝝ puenit ad fracturā ꝛinues
nit illud si nō exq̄site opozat in
eodeturꝛat mēbū: ꝛ si exq̄site
opozat ꝛducit ad spasmū ꝛ febrē
parū: ergo meliꝑ est vt dimi
tat illud ꝛ nō tāgat ipm. ¶ Cū
ergo incipit puenire ad restau
rationē partis ossiū ꝛ non pene
trat opꝑ vt nōyim faciat: ꝛ faciat
ipsam ingredi cū difficultate sz
oē mōdis pōnē: qñ ingreditꝑ super
infirmū qđ est maiꝑ ꝛ remanet
os nō equatū. ¶ Et si dolet redi
tio ꝛ rectificatio valde ꝛ est pos
sibile medicoyꝑ reducat illō ad
dispositiōē fracture: tūc est d li
tie infirmo ꝛ ꝛcupiscētia magna
¶ Et opꝑꝑ restitutor festinet
ad restaurādū illud qđ fractū ē
et restagret i die suo: qñ quāto
plꝑ elōgat tāto est eiꝑ itroꝝ ꝛ dif
ficilioꝝ: ꝛ nocumēta in ipso sunt

Tractatus secundus. Fo. ccclij.

plurima et pprie in ossib⁹ q̄ circū dant lacerti et nerui plures si cut in cora: et opzvt adiuuet ad festinationē restauracionis cuz causis in duo causaru opposita rum p̄dictaru: et prima est p̄glu tinatio sanguinis viscosi.

De p̄paratiōe restaurādi. C. 4.

Oportet vt omni mēbro q̄ tu restauras sit p̄paratio pue niēs phibēs dolorē: et melior p̄e paratio cū hoc est illa q̄ est ei p̄ naturā p̄bi grā. vt sit i manu ad furculā: et sit in pede ad illud q̄ impellit obseruādo p̄suetudinē in hoc: et sicut mēbrū qd opz supēdi opzvt suspēdā f̄m eq̄lita tem. s̄itr mēbrū cui⁹ dispositio si gnificat ne suspēdā: opzvt sit ei⁹ accubitatio et ipsi⁹ loc⁹ sup rez planā: vt nō suspēdā pars ei⁹ et restringat pars ei⁹. ¶ Et suspen sio qd est mala: omni restaura to sicut impulsio ad supiora est illi pueniēs dum phibens non phibet. ¶ Et cū p̄paratio mēbri sit ita vt sit alteri⁹ q̄ opzaut magis infirmū: inclināt mēbrū: et cō torq̄t ipm f̄m inclinationē suspē sionis et p̄parationis.

De qualitate ligamētorum et astellarum.

Ca. 5.

Oportet vt sint p̄āni ligamē toz mūdi: nā sordid⁹ est du rus et facit dolorē: et sit subtilis vt penetret res si linis sup ipm et sit leuis vt nō grauet sup mēbrum infirmū. ¶ Et opz vt ligamēta ca piāt d̄ loco sano aliqd cui sit q̄n titas. illud em̄ est magis tendēs restauratos q̄vt separet: et ma gis sit firmū q̄uis sit necessariū vt nō sit suspuitas in illo: qm̄ fa ciēt mēbrū habeat mear⁹ stri ctos nō suscipiēt nutrimentū. ¶ Et itez illud qd admonuit⁹

de strictura est magis exprimēs humiditatē effusam ad mēbruz infirmū: ad illud qd est longin qu⁹ eo expellēdo: et magis pro hibēs illud q̄ attrahit ad ipz: et ligamētū latū ad illud est meli⁹ qm̄ magis facit adherē et plus dilatās: verū f̄m q̄ possibile est in omni mēbro: nā illud q̄ possi bile est ex hoc in pectore nō est sicut illud q̄ possibile est in ma nu: et q̄ non est ex mēbris latū: nam illud qd nō est possibile in eo: imo qm̄ lata est vitta non fit bona ei⁹ ordinatio sup mēbrū si mile illi: imo fit feda: quā ppter opzvt sit p̄tent⁹ de h̄mōi illa cu ius amplitudo est triū digitorz vsq̄ ad q̄tuor: zilla sunt sicut fo cile et furcula: et sicut illis illa nā nō est in eis possibile illud: imo si nō ligant qd subili nō est pos sibile: in fercula em̄ nō puenit la ta. ¶ Et in h̄mōi quidē est neces sariū multiplicare inuolutiōes vt stent loco dilatationis: et vitta quā inuoluti sufficere sit latitu do eius triū digitorz aut q̄tuor et lōgitudō ipsius triū cubitorz. ¶ Et puluilloz fortitudo qd q̄ sit vehemēs in adiutorio ligamē torū ad faciēdū adherētā. Uez puluilloz sunt due species. vna eay est in qua est itētiō equare p̄cauitatē mēbri et adhibeat stu diū vt nō cadat iter ea ābo for a men: et nō supponant supposi tiōe diuersa et vt bucellent cum eis viscera. ¶ Et altera est in qua est itētiō vt cooperiat cū ea li gamētū requet equatiōe sc̄dā vt resoluat ligamētū: et adhereat f̄z eq̄litate: quare nō erit loc⁹ stri ctior loco: et mollior loco: q̄re fa ciūt ea adherere astelle adherē tia bōa: p̄mi ergo eoz sūt liga

Liber quartus. Fen. v. 6

mēta: et vitte: et sunt astelle: et ligamētū inferius phibet materias: et tōtionē. ¶ Et opz vt sint margines puluilloz vbi possibile est: illa quātitas erigit vt sit numer⁹ puluillozū. ¶ Et fortasse est necessariū administrare puluillos paruos q̄s coopit puluill⁹ vn⁹ equās sup eos in lōgitudine ligamēti cadētis sup locum et ligamētū q̄ nō at habēs duas facies vel facies hois et habēs duo capita: est illud q̄ admīnistrat ita vt ponat mediū p̄nī cum qua p̄seruat equatio loci i firmi sup locū suum et sit illud in medio alba dacati: deinde accipiat chynā q̄z duaz medietatū ad partē dixerit: et hēt in inuolutione earū cūtrifq̄ manibus simul fm q̄d est famosū: q̄d nō est nobis necessariū exponere.

¶ De equatione ligamēti cum expositione et distinctione. Ca. 6.

Oportet incipiat cūz ligamento a loco fractoe ad eō vbi declinat ad os: illuc sit vehemētius strictū: et vbi fractura est vehemētior opz vt sit ligamētū fort⁹: et ad vltimū loc⁹ fracture est loc⁹ a quo ē necessariū expellere materias: rest vt seruet sup eā fir⁹: et illū q̄d securat ab apatione: imo fortasse resoluit apationē rest cū securatiōe ab apatione et putrefactiōe ossis. ¶ Item illud q̄d nō p̄fert ad vir⁹ si generat in ipso ossē pueniēs ad medullā et corūpēs medullā: et os: et est necessariū vt frāgant eā ab eo discooperiat et vt s̄arvie ad pus et ad egrediēdū. et est melior locoz cū defensiōe ei⁹ q̄d venit de ei⁹ genere q̄ sit licet mēbz lferi⁹ q̄z expellat ad superi⁹ supfluitatē suā q̄ supi⁹ est debile. Et h

opz vt fiat vltimatio in strictura ligamētoz et astellarū tāta q̄ phibeat aduētū nutrimentū sanguinis illud nō est ex illisque phibēt restauratiōē. ¶ Et hypocra. quidē adiuuat ligamēta in eo q̄ conat de expulsione apatis cū ceratis repcussis: et olo omphancinoz cera: et fortasse est necessariū sedare apā cū eis que sunt sicut oleū camomillinū et scut cum vino stiptico: nā ipm resoluit apā et fortat mēbz. ¶ Et vbi fuerit vlcus nō appropinquet ceratū: et fortasse est necessariū illud in quo est fortitudo resolutio: sicut oleū et mastix et ammoniacū. ¶ Et ad vltimū cū ligamētū administrat et fractura ē recēs sine nodū apatur: tūc oportet sit ex lino: et infrigidatiū repcussinū: et fortasse sufficit vt linat cūz aqua et aceto. et fortasse administrat cū cerato et similibus de illis que narramus. ¶ Et si administrat post apā tunc meli⁹ est vt sit ligamētū ex lana que sit infusa in oleo resolvente apā et liniēte ipsū: et fm omnē dispositionē in ligamēto super q̄ ponit ceratū de sub⁹ est securatio a cōmōtione doloris: et p̄pue qm medic⁹ nō est p̄sens. Cū ergo accidit dolor succurrit cūz solutione et ligatione. ¶ Et nō opz vt administret ceratū: et p̄pue qm est illuc vlcus: fortasse est attrahet ad mēbz putredinē: et ponat loco eius vinū nigruz: et plurimū quidē fracture associat vlc⁹: q̄ ppter opz vt elōget ceratū et sit sufficiētia i vīo stiptico in q̄ infus⁹ sit puluill⁹ lōg⁹: et nos q̄d ponem⁹ d̄ epithimatis⁹ fracture caplm singulare. ¶ Et cū inceperis cū ligamēto a loco exi

Tractatus secundus. 650. cccij.

gēte tūc inuolue ipm inuolutiōi-
bus q̄s addes h̄z additionē ma-
gnitudinis fracture et p̄e ear̄ h̄z
diminutionē et: et h̄m ap̄a si fue-
rit apparens: deñi redac ipsum
ad illū locū: deñi vadat vsq; ad
locū sanū hoc est ergo ligamētū
p̄mū. ¶ Deñi fac p̄ns ligamētū
h̄m et inuolue ip̄z sup fracturā bis
aut ter deñi fac ip̄z descēdere ad
inferiora mollificādo paulatim
postea fac esse p̄ns ligamentum
tertū: et fac similiter ad su-
periora et tūc facies ligamēta eē paria
ad expellēdū supfluitates a mē-
bro et ad rectificādū ipm sup itē-
tionē i p̄paratiōe hui⁹ ligamēti.
¶ Et nō sis sup̄m iter i elōgan-
do stricture i vtr̄sq; laterib⁹ qm̄
sit mēbrū odpullatay. venay nō
suscipiēsu trimētū: et fortasse cō-
trahit: et q̄h̄z nō sit ita: imo inci-
pit cū ligamēto ascēdēdo deñi
scēd cū ligamēto descēdēdo deñi
cū ligamēto incipite ab inferio-
ri parte ligamenti inferioris ad
superiorem: partem ligamenti
ascēdētis: q̄si ip̄z sit p̄seruādo
ligamēta et ponat vehementior
strictura eius apud fracturā: et i
tēto qdē i vno duorū ligamētōz
est sua itētiō i ligamēto q̄ q̄rit
attractio materiei ad mēbrū q̄-
re stringit sub mēbro cū lōgitu-
die ab eo et nō cessat mollificari
inuolutio et ē ligamētū diuersi-
ficās. ista h̄ sūt ligamēta q̄ it sub
astellis: et hec sūt ligamēta que
sunt sup̄a astellas. ¶ Ligamen-
tū h̄o sup̄i⁹ oz vt sit ita vt ponat
mēbrū sicut frustū vnum cui nō
sit mot⁹ et prohibeat torsionem.
¶ Et cum fractura est in latitu-
dine complete sit necessariū: li-
gamentum sit equalis p̄mixtio-
nis stricture et si fuerit plurimū

fracture ad partē vnam et est ex
fractura oportet sit sollicitudo
vehementior super latus in quo
est fractura p̄l⁹ et nō op̄yt diuer-
sifices sup eā figuras ligamenti
faciendo figuram post figuram
quoniam illud corrumpit illud
q̄d cōfortant restauratio. ¶ Et
dolorem quidem facit incurere
ptor̄sio que fortasse accidit i ore
et strictura ligamenti spasmans
nā si p̄stringit facit dolorē: et cū
mollificat torquet. ¶ Et hypo-
quidem facit esse recitū soluat
ligamentū vna die et vna die nō:
illud ei est meli⁹ vt nō irascat iſr-
mus et nō apporimet et cū pal-
patiōe ei⁹ et ip̄i⁹ fricatiōe pp illud
q̄d necessariū ē vt pueniat ad mē-
brū de hūiditate subtili ipediē-
te q̄ fortasse p̄uertit in vir⁹. ¶ Et
magis pueniens horarū p̄suetu-
dinis bonitatis ligamēti et p̄ser-
uatiōis ei⁹ h̄m p̄dōnes p̄dictas
est post fracturā per dies vigin-
ti: nā illud est hora inceptionis
alroboth rubei. deinde q̄si ad-
heret os et nō stringat valde et
respires loc⁹ strict⁹ ei⁹ vt nō coar-
tetur et prohibeatur alroboth:
aut phibeatur eius generatio
cum p̄tuate sufficiēte quare nō
accidet nisi subtile: debile nisi
q̄si accidit iā alroboth et incipit
adherere magnitudini q̄ nō in-
diger et tēdit in superfluitatem.
Nam vna de conuenientis ei⁹
est strictura vehemēs et iter ad
ministratio stupricorum phiben-
tium: ip̄a enim phibent nutrī-
tum et stringunt alroboth: er-
go non penetrat in ip̄am nutrī-
mentū iterū. Et nō op̄ret iterū:
vt licentia detur et permittatur
vt fiat ligatura in nō sua hora.
¶ De qualitate astellarū. Ca. 7.

Liber quartus. Fen. v. 6

Oportet ut sit substātia de q̄
sūt astelle aggregās ad du
ritiē suā tenacitatē ⁊ lenitatē si
cut alcone ⁊ lignum oleādri ⁊ li
gnū granati ⁊ ei⁹ silia: ⁊ opz vt
sit grossi⁹ qđ est i ea locus qđ ob
uiet fracture duob⁹ laterib⁹: nā
opz vt sit grossi⁹ astellaz princi
piū eaz qđ seqtur latus fractu
re aut vehemētiōē pte fracture
sint latera eaz subtiliora vt sint
plenaz extremitatū ne oppona
tur in eis glutinatio: imo planū
ligamentū: ⁊ si ponantur astelle
a laterib⁹ q̄tuor tunc est magis
descendens: ⁊ non est malū si est
ei superfluitas lōgitudinis: qm̄
nō est nocumētū in illo neqz
detrimentū in hoc scz si capiūt
ppe iūcturā p̄ter qđ tegat iū
cturā ipam ⁊ lōgius latez ei⁹ sit
ad lat⁹ ad qđ est mot⁹ icliatiōis
mēbrū cū hoc. s. vt si sit ita qđ gra
ue neqz p̄mat vehemēter neqz
coarctet vt si minuant ab eo li
gamēta diminutiōe plaria: qm̄
sūt astelle p̄p̄rimentes. ¶ Et cū
videris aliqd de hoc oppone cū
diminutiōe dōc inuenias eq̄li
tatē: ⁊ non opz vt astelle obuiēt
loco denudato super quē nō est
caro: imo est nervosus ossuos⁹.

¶ De qualitate administratio
nis astellarum cū distinctione ⁊
expositione. Ca. s.

Hoc a q̄ erigit vt ponāt astel
le ē post q̄nqz dies et supra
vsqz quo fiat securitas a nocumē
tis: ⁊ quāto plus magnificat ti
mor: tāto magis opz vt tardet
positio astellarū: ⁊ m̄totes at
trahit festinatio in hoc nocumē
ta ex ap̄atibus et pruritu ⁊ vesi
cis: verum cum tardant astelle
tūc opouet vt sit illic qđ stet: lo
co earum bonitate ligature cū

vitta et de bonitate preparatio
nis. Quod si illud nō fuerit tūc
necessarie sunt astelle etiā in p̄
cipio rei. ¶ Oportet ergo vt an
nectātur astellis ligamēta ⁊ pul
uilli annexiōe descēdēte equāte
cooperiēte decēter p̄ponēte quo
rū grossi⁹ sit apud fracturā ⁊ nō
fortiter stringat: imo addatur i
strictura paulatiz cū experiētia
infirmi ⁊ cū dispōne ipsius. Et si
fuerint ligamēta ⁊ puluilli gra
uātes eā: tūc nō fiat eozū multi
plicatio et de nocumētis eozū
qđ descendūt est ligamentū mol
le. ¶ Et opz vt nō ligent ligamē
ta superiora sup astellas ligatu
ra dissolvente eas ⁊ remouente
ipsas a decēte p̄pone sitis eaz
¶ Et opz vt soluantur ligamen
ta electionis in oib⁹ duob⁹
diebus in principio reiet p̄p̄e
qđ accidit prurit⁹: et tūc qđ eoz
vt fiat illd quod p̄cipimus. Cū
ergo p̄trāsit septim⁹ a strictura
saluat in spatio tardiore ⁊ in oi
bus q̄tuor: ⁊ q̄nqz in hac em ho
ra sit securitas a pruritu ⁊ apa
te. ¶ Et illic itē fiat mollifica
tio ligamentoz paulatiz vt nō p
hibeat penetrationē nutrimenti.
¶ Et si fuerit tibi possibile vt re
tineas astellas ⁊ nō soluas eas
et vsqz ad viginti nō erit nocibile
deinde solue eas. Atqz q̄nqz sol
uūt in q̄busdā hōis nō p̄pter
cāz apparentē: s. p̄p̄ defensionē
⁊ ad vidēdū illd qđ accidit: ⁊ cō
siderare ad illd qđ discoopertū
est de carne si fuerit an corūp⁹
sit color ei⁹ ⁊ eius dispō. ¶ Et iā
sciūsti qđ opz vt nō fiat vltima
matio cū strictura vltimatiōe p
hibente aduentū nutrimenti ad
fracturā ipsa em nō restaurat ni
si cū sanguine ⁊ nutrimento forti

Tractatus secundus. 650. cccv.

quod venit ad eā. Et nō sit festinatio in auferendo astellas et pūciendo eas quibus credatur eē coherētia: quoniam fortasse accidit inde: ut sit aliosboth nō cōfirmatum adhuc: quare contorquetur mēbris: et ut remaneant astelle super membrū: cum non sunt necessarie est meli⁹ q̄ ut deponant ab eo ahi cū sunt necessarie non ergo festines: sed tarda.

De fractura cū vulnere. Ca. 9.

Et qñ aggregatur fractura et vulnus tunc restitutor: vehemēter alleuiet restitutor: et faciat penetrare astellas a loco vulneris: et ponat sup vulnus quod oportet ut emptis et pūte pūcis. Et qdaz precipiat ut incipiatur cū strictura a duobus super laterib⁹ vulneris et dimittatur vulnus discooptus. Et hoc quidē est meli⁹ si vulnus nō fuerit sup fracturā ip̄z: deinde o3 ut sit sup ipm velamen ita ut tegat ipm ab aere. Qd si fuerit sup fracturā tūc opz ut ingeniet in figuratiōe stricture cū igenio ita ut mūdificetur ex omni late re: et separet parūper a vulnere ip̄o cū pparatiōe pueniēte ad illud et infundantur puluilli i vi no nigro stiptico. Et hoc igenium est ut ponat extremitas ligamētū sup labiū vulneris: deinde torquat retro et firmez cū ligamēto alio et pōat sup labiū aliō inferi⁹: deinde ordiet reliquū ligamētū s3 q opz: deinde torquat ita ut remaneat vuln⁹ ip̄z aptus: et qd est pter ip̄z sit firmū ex eo ita q iā ascēdit ligamētū: descēdit ligamētū et cadat sup fracturā strictura vehemēs et remaneat vuln⁹ aptū ut discooptat ip̄z pullo. Et opz ut ponat sup astel-

las foramen ecōtrario illius ut perueniat superfuitas medicie vulneris ad illud. Si posuerit sup astellas foramen oppositū illi ut pueniat bonitas medicie ad vulnus. Et sit possibilis egressio vir⁹ ab eo: et sit ita possit tegere super ea vtraz simul: quibus dimittere vuln⁹ discooper: tūz sit malum et pprē i frigore: imo oportet ut non sit coartatū tūz: ut custodiat i nocte. Qd si vulnus sanā administrantur astelle si iā est cōglutinatū: et si ma astellaz illi loco si ille locus fuerit declinat⁹ ab eo. Et cū voluntas fuerit soluere illud qd tegit vulnus et mane et vespere est magis possibile ppter curationē ei⁹ pprā et nō sit ex eo dīctas i ligamēto restitutoris fracture oīno. Inquit hypo. Opz ut liget vuln⁹ ex medio ligamēti si fuerit rectus: si ē ātūqz et fecit pus post maturitatē tūc ligetur ex supiori ei⁹ vīquo psequē mediū ei⁹. et de illo qd ē bonū ē ut ponat illō qd sequit vuln⁹ ex ligamētis et ppe supi⁹ strict⁹ ut sit possibilitas currēdi: vep ei⁹ strictura sit fm toleratā: et qto magis elōgat a vulnere ponat leni⁹ et qñ est vulnē pfunditas vehemēs strigat sup locū pfunditatē ligatura ligamēti: et si cōuenit strictura ligamēti loco restitutoris: tūc iā puenit itēto et si nō: incipe velare vuln⁹ cū eo qd dixim⁹: et cū puenit ad fracturā itēz ponat ligamētū stricti⁹: et opz ut ponat pparatio mēbri ita ut facilis fiat cur⁹ pus si aggreget in vulnere: et opz i estate ut i fridetur ligamēta cōtinētia vulnus et ut sit adiutorū ad phibēdū apā. Et nō o3 y: appropin-

que loco ceratū et ppe i estate
qm fortasse putrefiermēbrū imo
si necessaria ē repulsio tūc fiat
cū vino stiptico fm qd pterit a
nobis ei declaratio. z cū fractu
re est attritio z tunc mors mē
bu tūc scalpelle. ¶ Et scias oī
no q qñ vuln⁹ ligat⁹ fz q puenit
expellit ligamētū descēdēis: z si
errat i ligamēto apat z ppe qñ
mollificat sup locū vuln⁹ z stri
gat sup illō qd ē p⁹ ipz. Et si non
fuerit ei detectio non curret ab
eo virus neq pueniet ad ipz me
dicamē: z si dimittit discoopuz
putrefit et infri datur et accidit
mors mēbu z pducit ad dolores
z febres quare necessariū est me
dico vt faciat aliqd int⁹ h⁹ hoc: z
cōsideret illud qd accidit: z spe
curat ei anteq confirmetur.

**De fractura male restau
rata. Cap. 19.**

Quandoq; fractura ē restau
rata n fz qd oz z ē necessa
riū vt iteret ei⁹ fractura: qre oz
vt restaurator: sciat dispōnē al
roboth q restaurauit os. Qd si
fuerit magn⁹ fort⁹ nō vadat ad
frāgēdū ipm scōo: fortasse em nō
erit pole vt frangat ex hoc loco
fracture pme pp fortitudinē al
roboth: qre fraget i alia pre lo
ci. Qd si nō inuenit excusatio tūc
oz vt pcedat z leniat dōec molli
ficeat alroboth. z mollificantia
ipz si medice pdcet ca. puritieq;
illie: sicut cutis alleliati: z dactili
z sicut spēs secū oleoz allelle et
medulle ossiū z medulle grano
rū corri z eis sika: deñ frāgat: z
oz pp assidue cū hoc ēbrocatio
cū aqua cala z itrouit: tunc i die mul
torieq;. Qd si nō pcesserit illud z
expimētū z motio signauerit fir
mitudinē vepemētē: tūc oportet:

bīt vt secetur caro: ita vt sit pole
fricare alroboth ex latere z de
struere cū ea: deinde frāgat z re
stauet z curet vuln⁹ curōne sua.
z mltoties qd ē est pole vt curet
fractura male restaurata abiq;
fractura scōa leniendā alroboth
cū eo qd scis: deide equet. ¶ Et
qñ suat sup ipam eq⁹ si ipaz al
roboth itez z excuiat fracturā
propue in corporibus lenibus.

**De epithimaticibus fracture z
que currunt cursu eorum. Ca. 11.**

Epithimatiū alia sunt q ph
bēt apā z rectificāt puritū
z alia sunt ad indurandū alro
both z glutinationē faciendā in
ipō. z alia sunt ad equandū al
roboth magnū: z alia sūt ad re
mouendā duritiē iūcturaz q ac
cidit post restorationē: z alia
sunt ad auferendā mollificatio
nem si ceciderit in iuncturis.

**De epithimaticibus conferen
tibus z q currūt cursu eoz et re
ctificantibus puritū. Ca. 12.**

Iam dixim⁹ i ca. ligamētū vt
ras ad illō qd opz sciri in h⁹
caplo: z dixim⁹ cerata z ēbrocas
cū vino stiptico z illis sika. ¶ Et
reiteram⁹ nūc: z dicim⁹: nō oz vt
sit illō qd administratur d cerato
aut alijs ita vt asperitas sit i eo
aliq mō imo sit leui⁹ qro pl⁹ eē
pt z molli⁹. z nō opz vt admini
strent cerata vbi tūc putrefa
ctio: neq vbi multiplicant ptes
fracture: hmoi em pparatū ē ad
suscipiendā putrefactionem qñ
plm est cū vlcere⁹. ¶ Sup aq;
aut calis z eaz effusione iā locū
ti suim⁹: z fecim⁹ scire q utilitas
i eis ē resolutio māep z i curres
re faciūt puritū z attractio ma
teriei nutritine: z sūt itez neces
sarie qñsq; mēbrū iā debilitas

Tractatus secundus. 66. fo. eccvj.

uit strictoraz ericant ipm: et il-
lud qd vltime psequit est scituz.
¶ De epithimatis ad indu-
randum alroborh. Cap. 13.

Res pferetes i hoc sut embro-
pce stiptice subtiles et empla-
q similat eis sut decoctio myrti
et ei olm si necessarii e olz: et olz
alcane et epithima cu aq folioz
myrti et granoz ei et decoctio ar-
boris alcoriz decoctio radicis al-
dirdar: et decoctio folioz ei est in
carnatiua iduratiua: repz scim
ex mes ppe qn ponut cu eo cro-
e et myrha: et pfiat cu vino odo-
rifero e bonu valde et distillatio
spatularz palme e bda itez. De
regine eqstia alroborh. Ca. 14.

In principio qd dicitur dū pmanet
recessit pica pdicta qm ipa
aggregat ipm et stringit ipm et
minorat pntatē ei: post illud
qo qn supfluit et ppe ppe iun-
ctura est necessarii secare ab eo
et fricare donec equetur. Et ota-
sta cum eo qd dictum est in eo.
¶ De medicinis lenientibus du-
ritiem uncture. Ca. 15.

Oportet vt embroces et in-
pias est aq cala. de n admi-
nistres desup emplaz et inuctides
que frica do sunt lenientes scia ex
mucillaginib⁹ gumis et adipib⁹
et oleis: si ponat i eis acetu for-
te erit magis pfudatiua. Et de
illis qd administratio ppinqr:
e dactil et alleliatiz oleu sifami-
nu: qn est emplm leue. ¶ Et itez
mollituu de kerna pmisceatur
cu tato butyro qru est ipsius me-
dieras et mellis qru est ipsi⁹ qru-
ta: et fortasse sufficit ceratu o oko-
hly totuz qnqz adiunat cu oib⁹
lenificantib⁹ pdictis in ca. seph-
ros. ¶ Et cum sentis alteratio-
ne coplerionis ad frigus: tunc

adde in eis ex castoreo et ferapi-
no et oppoponaco. ¶ Medicame-
bonu. R. secet olei de lino et secem
olei sifamini et fenugrecu coctū i
lacter keil ad ipm et administre-
tur. Et iterū radices altee et ra-
dices cucumeris asinini et bdeli-
liū et ammoniacū et oppoponacū
dissoluant cu aceto forti et liniā-
tur: et vnguentū eburneū est bo-
num. ¶ Medicamen bonum. R.
mucillaginē fenugreci et seni-
nis lini et mucillaginē cucumeris
asinini et ammoniacū et laudanū
et yfopū humidū et oleū de lilio
et adipem anatis et bdeliū lene
et purū et medullā vituli resoluā-
tur in oleo et fiat vnguentum.
¶ Aliud forte. R. olei veteris li-
lii. olei de lilio lib. s. s. boracis liq-
de lib. quatuor: cere citrine li. s.
glutinis albori. 3. ii. euforbii. 3.
ii. medulle ossiū cerui. 3. iiij. fiat
vnguentū. ¶ Vnguentū bonū ad
duritiē iuncturaz quā acqsiuit
restauratio: ammoniaci partes
vna bdelii iudatei partē vnam
laudani partē mediā olei de al-
canna adipis anatis amboiū.
an. partis quartā solue gumas
et aggrega oia. ¶ Vnguentum
bonū ammoniaci. 3. vi. et cere ci-
trine tātūdem gummi albotin
bdelii et galbanoidi. an. 3. viij.
olei de alcana. 3. iiij. terant gū-
me pntie in aceto deide aggre-
gētur in mortario muncto cu
oleo de lilio. ¶ Et sifamini ad spaz-
mum eaz et nodationē que acci-
dit sicut glā dila vbi est. Et itez
dicimus eā in ca. suo: et admini-
strent vnguentū q dixim⁹ nunc.
¶ Et administratio castorei et co-
sti et fimi colūbi: et sinapis epia-
strado e vltia. ¶ Liniū bonū
R. secis olei de lilio. 3. i. et secis

Liber quartus. Sen. v. 6

olei feminis lini. 3. j. storacis liq̄der galbani 2 ierapini 2 op poponaci oim añ. 3. 5. bdelij le nis. 3. j. adipis vñi aut galline aut porci ap̄d illū q̄ diligit illō ex sapientib⁹ diuitū fiat ex eis ynguentum.

De faciētib⁹ fortitudinem mollificationis. Cap. 16.

Sustētatio i curatiōe ei⁹ ē sup stiptica subtilia sic sa uina 2 dactili imaturi 2 his si milia aut sup stiptica spūsa. Et qñq̄ mīscēt cū his sic croc⁹ et cynamomū 2 myrrhā. 2 enula est bōa valde 2 ppe qñ coquit cū ea acor⁹ et cinis vitis cum adipe antiq̄ 2 cortices spatula rū palme: et omnia que dicta sunt i indurando alrosboth.

De admistratiōe aque calide et olei. Cap. 17.

Scias q̄ aq̄ cala 2 oleū nō pueniūt ap̄d restauratōez qm̄ phibēt restauratōez: s; pueniūt añ ip̄az: qm̄ abo pparant restauratiōē: 2 pueniunt post ip̄am: qm̄ ip̄a abstergūt qd̄ remanet ex apate 2 duritie 2 alrosboth: 2 pustulas q̄s euenire fecerūt ligamēta i neruis: q̄re sit mor⁹ cū eis nō facili. Cū ḡ admistrant aq̄ cala 2 oleū 2 adipē 2 medulle succurrunt illis nocumēt. Inter illō hō aq̄ et oleū sunt valde phibentia ab icarnatiōe: 2 fortasse admistrāf i ifatib⁹: 2 q̄ sūt eis primi nō i alijs cū ēplāstra exiccata sūt super eos: 2 faciūt eis dolorē: q̄re idigēt tūc vt oleo inūgāt loc⁹ qui doler: deñ sustētet et restauret: apud q̄et hō non daf licētia i hoc. 2 medici qñq̄ vtūtur embroca ex aq̄ calida cum ipsi soluūt ligamētū primū q̄rē

tes ex eo inuamētū: et ē vt attrahāt ad ip̄z materiā. Et opz vt sit illa aq̄ talis vt cūz cadit ap̄d ifirmū sit tp̄ata: cala ei fortasse resoluit ex corpore mūdo supra illō qd̄ attrahit: 2 ppue qñ plōgāt ip̄s effusiōis ei⁹ 2 attrahit ex corpore fpleto supra illō qd̄ opz 2 ppe si abbreviet ip̄s eius: imo opz vt sit aq̄ cum calitate ad eq̄litate tēdēs: 2 sit ip̄s effusiōis ei⁹ s; q̄atitatē q̄ vt ex augmēto mēbri et ei⁹ in statione 2 nō effundant cū incipit detumescere. et nos qd̄ ē idirū de iudicijs ēbroce i ca. dislocatiōis illō qd̄ opz attēdere etiā hic. Et magis dilectum mihi qñ nō ē istic dolor: ē vt nō appropinq̄t membro oleū: neq̄ aq̄ cala oīno nisi illō qd̄ aſcedit ip̄m in principio rei ad defensionē. Et de illis que ponūt super iūcturas que indurāt post restauratiōē sup torſiōnē et attritiōnē sunt dactili et alleliati emplastrādo.

De cibatiōe restaurati 2 portione eius. Cap. 18.

Opz vt sit cib⁹ ei⁹ ex eis q̄ generāt sanguinē spissū: nō spissum siccū: imo spissū viscosum vt generet alrosboth: tenacē fortē nō siccū debile lenē: 2 illa sunt sicut pedes et frumētū coctū cū multa aq̄ quonſq̄ sit sicut puls 2 vētres et capita et cutis hēdi 2 ariet⁹ decocta et ſilia eis: et vinū stipticū. Et ex illis que dantur in secunda mēsa sunt castanee et grana in quibus non est acuitas. et alie net omnia que subtrahunt sanguinem et calefaciūt ip̄m 2 elōgāt ipsum a coagulatiōe sicut vinum subtile et res confortantes valde.

Tractatus.ij. Fo.cccvij.

tes valde. Et ad summū regimē ei⁹ sit igrossatio nisi sit illic p- hibēs ex vulnere reqrēte subtiliationē cibi km illd qd ē super ipm de magnitudine eius aut ipsi⁹ paruitate ⁊ apud timorez dolores: q̄ nō securus ē ab illo dilatetur in cibo et potu. Et q̄ amat defensionē incipiat cū regi mine subtiliātē: vt securef amalitia apatis, et illud est sicut si oporteat iteruz vt floboromef ⁊ soluat venter. deñ post dies paucos administret illd q̄uis sit qñq̄ necessariū itep vt dimit rat hoc regimē qñ supfluit ros both in magnitudine: ⁊ est neces se phibere ipz. Mod⁹ cibarij cō ueniētis ei qd admistrat hora coagulationis: sumat panis de sila ⁊ faria rizi ⁊ sepū vacce pi- guis ⁊ lac: ⁊ fiat ex eis cibariū sile frumēto, cocto vt puls cū bo nitate supsuetudis medicia āt ei⁹ quā sumit ad restaurationē munitia est q̄ est mirabilis.

De rebus q̄ psequunt fractu ram ⁊ restaurationem ⁊ neces se est succurrere eis. Ca. 19.

Quādoq̄ accidit ex fractu- ra disruptio carnis q̄ non cōglutināf: q̄ si nō incidat pu- treñt: ⁊ putrefacit illud q̄ seq̄t eā ex osse: q̄re est necessariū vt incidat ⁊ coquat: ⁊ qñq̄ accidit fluxus sanguis ⁊ ē necessē vt phibeat: ⁊ qñq̄ accidit cōcussio et attritio foris carni q̄ si nō curef cū scalpellatione aut cuz medicinis phibētibz putrefa ctionē puenit ad estriomenū: q̄ re opz vt obseruet illud. Et qñ q̄ accidit apostema calidū in q̄ est tumor: q̄re opz vt regat regi mine suo: ⁊ qñq̄ accidit vulne ra q̄ nō egent vt curentur cum

eo cur⁹ preterit narratio. ⁊ qñ q̄s accidit alrofbot supfluit in fractura cuius q̄ritas nō ē ne cessaria: quare opz vt minoretur nutrimentū et ph. beat eius ge neratio cū prohibitionē cibi et strictura desup ⁊ reliquis que sunt dicta. Et qñq̄ accidit mol lificatio iuncturaz in extensio ne. ⁊ qñq̄ accidit vt currat vir⁹ ad medullā q̄ generat in osse: q̄ re necesse ē vt extrahat os ⁊ di scooperiat via vir⁹ ad intus.

Tractatus tertius.

De fractura cranei. Ca. f.

Altoties ac

cidit vt findatur cra neū ⁊ nō findatur cu tis: imo apertur. Cuz ergo occupatio sit in curatiōe apostematis ⁊ non peruenitur ad plagam: fortasse accidit vt putrefiat os de subtu: et acci- dunt ante sanitatem aut post ipsam egritudines male ex fe- bribus et tremore ⁊ destructio- ne rōnis ⁊ alijs: quare necessa- rium est vt findatur. Et multo ties quidē significat locū infir- mus ipse ⁊ quod tangit ipsum omni hora ⁊ hoc proprie: ⁊ tūc quidez est necessariū vt redeat vulnus ad dispositionez suā: et vt curef fractura oportebit vt findat a cure cū quātitate qua nō retineat in ea vir⁹ in hoc ne q̄ aliud: opz em̄ vt nō retineat virus nisi fueris securus de ad ditione apostematis: ⁊ inuene ris apostema ruptū et appeat fractura vna. Quādoq̄ em̄ acci dit inde error: magn⁹ putat ei q̄ nō sit fractura nisi illa: et p- pter hoc opz vt cōsideretur di- spositio fracture cōsideratione

Articella.

Ω

Liber quartus. Fen. v.

bona. Illud hō in quo declinat
cū existimatiōe ad rectificatio
nē est vt cōsideretur causa fra
cture et vltatio p̄tutis rei frā
gētis i grauitate sua aut i sua
magnitudine: aut i sua fortitu
dine: vt p̄ illud sciat vltimatio
quā oportet eē ex fractura: et si
milititer accidētia quandoq; si
gnificant illud sicut apoplexia
et schoromia et destructio vocis
et que sunt eis similia.

¶ Et qñ significat fissura cuti
in multitudine sua et sine diuer
sitate: in suo casu sup̄ rectitudi
nē vnā dispositionē fracture ite
rū i3 h̄ sit hec significatio signi
ficās omnē partē. sfortasse ei ē
fractura iterio: plurima et ma
gna: et nō est sup̄ fissura aut est
fissura parua: qre opz tūc neces
sario vt cognoscatur dispositio
cū significatiōib⁹ in qbus que
rit de fractura: et firmet mēbrū
si est possibile: et in h̄mōi dispo
sitiōibus est necessariū incide
re cutē dure: et disscogire dōec
appareat os dubitatū totū. et si
accidat flux⁹ sanguis i pleat il
lud: qd̄ discooperrū ē p̄anis sic
cis: deinde sustēta cū puluillo i
fuso in vino et dimitte ipm vsq;
mane. Vlnērū aut: capitis vsq;
ad terminū almochari cura est
illa q̄ iā dicta in capitulo vltor
et ah̄ ipsum: findētia vero os et
educētia os et sista illis d̄ illis q̄
dicūt hic: et minores dispositio
nes fracture osiū i capite si ac
cidit in eis scissura parua h̄ pe
netrās vsq; ad lat⁹ aliud: imo
succedit apd̄ qdā experimēta: et
sitis isti. Magis rectū ē itē vt
frices illd̄ vsquequo non rema
neat d̄ scissura aliqd̄: et si amas
vt festies cū effusiōe hūiditat;

nigre donec vehemēs fiat appa
ritio scissure p̄ eā fac: et frica do
nec h̄ r̄maneat vestigiū. Et sint
apd̄ te fricatoria diuersa q̄str
tarū et admistra i p̄mis lata eo
rū: deū q̄ sequunt illa: cūq; fri
caueris admistra medicinā ca
pitalēz sufficit tibi. Et medicie
qd̄ capitales sūt sic ireos et fa
ria horobi et minutū olibanū: et
aristo. et cortices radices oppo
ponaci et myrrha et sarcocolla et
sā. dra. et oē ericcatinū sine mor
dicationē: et curenū curatiōe vice
rū. Si at̄ existimaueris q̄ fissu
ra sit penetrās vsq; ad lat⁹ aliū
tūc fricatio nō sinit eam vsq; ad
elōgationē: et caue ne multū p̄
cedas in fricationē: imo vbi iam
secur⁹ fueris et cognoueris di
spositionē vltimū an sit suās
sitū suū ex osse: tūc nocumētū ē
min⁹: et res magis apparet: et ē
euētus apat⁹ minor: et saluioz et
ptauioz et apparitio pur⁹ matu
ri velocior: et magis p̄pleta: aut
iā sepaui ip̄s p̄cussio ab osse: et
illd̄ ē ab eo i q̄ ē tior pl⁹ et dolo
res et febres et q̄ sequūt ea pl⁹: et
susceptio ab osse alteratiōis co
loris velocior: et cur⁹ pur⁹ viru
lenti subitū in eo pl⁹: et q̄ accit ex
dolorib⁹ et febrib⁹ et terano et
sincopi et destructiōe rōnis p̄
dimissionē curatiōis in eo plus
et i h̄mōi qd̄ dispōne: imo in os
dispositiōe opz vt vehemēter
caueat frig⁹ et in estate: qm̄ in
eo est timor magn⁹. In fissuris
hō in qb⁹ nō est nisi fissura: s3 ē
p̄ima et apparet cū ea illd̄ inter
qd̄ et os nō est nisi cortex: multo
ties sufficit stricture et ligamē
tam et emplm̄ et infrigidantia:
Vtū illd̄ qd̄ est rectus est vt in
cipiatur et fundatur super scis

Tractatus. iij. Fo. cccvlij.

suram oleū ro. tepiduz: deinde aggreget if duas extremitates vñeris: z sufficiat si necessariū est illud: et pulverizetur desup puluis capitalis z ponant sup eas pulu. illi ibibiti vino stipti co ꝑcusso cū oleo: deide reliq ligamēta: z quiescat ifirm⁹ z fiat delitiosus: z fiat vt dormiat et flobothome si idiget. Et si qrit in oi scissura z fractura vt accipiat os totū: qm hoc nō est possibile in omni osse: vñ recordare eius qđ ꝑcipimus in capitulo vniuersali d fractura z rīstauratiōe. Ueruntamē multi homines acceperūt os ex capitibus eorū icidēdo z fm modū creuerūt caro z cutis sup vuln⁹ z euaferūt. In frangētibus ꝑo os z q sunt postea scias q ossa capitis diuersificānt ab ossib⁹ alijs cuz frangunt: qm cum ipsa frāgun- tur non reſtaurat natura super ea alioſboth fortē sic attrahit ipsum z nasci facit sup reliqua ossa: imo rem debilem. Qnapto pter vt nō effundat pus ad interiora opz vt extrahat si fuerit plaga capitis ꝑpleta: aut icidatur si nō fuerit ꝑpleta: z nō fiat occupatio in reſtauratiōe ei⁹. Et oz vt nō tardeſ illd in estate vltra septēdies i hyeme vltra. x. dies z quāto fuerit veloci⁹ erit meli⁹ z lōginqui⁹ ab h vt accidat nocumēta magna. Et d illi q nocēt ad illd z faciūt eē necessariū ē q ab ossibus alijs ꝑter ossa capitis ꝑuertit ligamētū reſtione: z h ligamētū nō ē possibile super caput: ꝑpter illud ergo necesse est accipere os z fracturā cui ē qritas donec egrediat vir⁹ sic ē necessariū. Et iterū si acciderit virus iter os re-

ſtauratū ligatū ligamēto oppoſi- mēte expellēte materiā cum iaz eſſet gñatū illud virus ex ipſo loco: z penetraret ad medullā eē nobis necessariū vt diſcoopere- rem⁹: et mūdificarem⁹: ergo qūter in h mōi mēbro: nō eſt igit ex- cuſatio de hac collectione z in- ciſione z de reſtione loci z ꝑhibi- tione incarnationiſet⁹ vſquequo ſecur⁹ ſis. et nō eſt timor curius virus vſq ad interiora ossis qđ incidim⁹. et opz vt ſit inciſio ex loco ꝑueniētiore: z cōueniētiore: qđem eſt aggregāſ ad oppoſitiō- nē quā exiſtimas q vir⁹ currat ex eo meli⁹ z ad facilitatē inciſio- nis et paucitatē neceſſitatis ad hoc vt moueat z extēdatur ſcdo z ē cū hoc lōginqui⁹ loc⁹ a ner- tis: ſicut ſinciput. Nā mediū ei⁹ nō obuiat origini nernoz. et ſtu- de ne frig⁹ adueniat velamini: qm ē mala z timor oſſi: z ſubtilia regimē z aſſidua eſuſione oſi te- pidi. Et ſi apparet ſap velamen nigredo et ē fortāſſe in eo q ap- paret d ipſo: z nō ē nocēz fortāſ ſe cā ei⁹ ſunt medicine: tūc cura ipſam cū melle ꝑcuſſo cū triplo ſui oſi ro. dōec remoneat nigre- do: z pulveriſa deſup medicinā capitalē: z ſi nigredo fuerit ꝑfir- mata tūc fuge. Cū gverificaf ne- ceſſitas extēdēdi aliqd z icidēdi illd ſt extrahēdi ipz tūc feſtinet z nō expectet ꝑplemētū gñatio- nis puris i loco. Et hoc qđē non tolerat niſi vbi nō ē panniculus noiatus mī coartat⁹ aut ꝑctus qm ꝑctura facit i diſpoſitione apā z ſpalmū: et fortāſſe ꝑducit ad apoplexiā: quare oz vt extra- hatur illd os ſtatiz redibit ſen- ſus ſi fuerit apoplexia ſtati. Si aut fuerit forāſ tūc rea erit y-

Lib. quartus. Sen. v.

hemetioris festinationis. Et qñ
fragitur craneū ⁊ in frigidatur
velamē ⁊ apostemaf: nomiat
illud fratrē: ⁊ tūc tibi inest in
eo quod dixim⁹: cū hmoi festia
tōde: aut si fuerit necessaria ex
pectatio tunc sit vsq; ad duos
dies aut tres. ¶ In plurio rei
opz vt curet in scdo cū incisōe.
¶ Et qñq; sit cū serra subtili p:
dca: ⁊ qñq; sit ita vt fiat forami
na parua silia foraminib⁹ que
fiūt ab acubus qb⁹ subsellia su
unt vbi oz vt cadat ex eis licet
i eis sit tumor: qm̄ fortasse pene
trāt subito vsq; ad pāniculum
vbi igenet cū istro qd diximus
qm̄ ē salu⁹. Qualiter hō sit cu
ratio nos dicem⁹ in hoc illd qd
dixerūt pmi. ¶ Equiūt opz vt
radat in pms caput vulnerat
⁊ fiat i eo due fissure se secātes
orthogonāl: ⁊ secervna cap al
terā f3 figurā crucis: ⁊ oportet
vt sitvna duapsectionū secatio
prima q̄ fuit ex pcssiōe: deinde
oz vt excoiet sub āgulis qñoz
vt discoopiat os totū cui⁹ cōca
uatio dz fieri. ¶ Qd si accidat i
de flux⁹ sanguinis: tūc oportet
vt impleat pāno infuso i aqua et
in aceto ⁊ si nō: imple ipm̄ pan
no sicco: dide pōe sup eū puluulū
isufuz in vino ⁊ oleo: ⁊ admi
nistret ligamētū qd cōuenit ad
illd ita vt cū fuerit mane si non
acciderit aliquid ex accidētib⁹
malis: tūc oportebit vt sciptas
pcauare os fractū: ⁊ illd est qm̄
opz vt facias sedere isrmū aut
pceptas ei vt resupinet f3 figu
rā q̄ puenit fracture: deide op
pila aures ei: pā lana aut cotto
vt nō ledat ex voce pcssionis:
⁊ solue ligamentuz vulneris et
aufer pāndex eo ⁊ absterge ipz:

deide precipue duob⁹ ministris
vt teneāt cū pānis subtilib⁹ qua
tuor āgulos cutisq; iā scissa fuit
et extēdāt eā ad superiora. f. cu
tē q̄ est sup os fractū. ¶ Et si os
fuerit debile ex natura sui aut
ex fractura q̄ accidit eū tūc opor
tebit vt auferas ipm̄ cum inciso
rijs ponēdo quedā ptra alia: ⁊
capiēdo ab eo q̄ ex eis est latius
fiat pmutatio ex eis ad icufoia
subtilia: deide peruenias ad ca
pillaria ⁊ ad ministra facilitatez
i pcssiōe pua ⁊ magna vt nō le
dat caput ⁊ inqeret ipm̄. ¶ Et si
caput fuerit forte tūc oportebit
in pms vt perforet cū tripanis
que nominant nō pfundatia: et
sūt pforatoria qb⁹ est eminētiap
na interi⁹ ex locis acutis eoruz
vt phibeat ea illa eminētiap pū
dare ⁊ puenire de siphac donec
pcaueas cū eis os scissuz ⁊ radi
ces ipm̄ ⁊ nō subito: imo paula
tim. ¶ Et si fuerit nobis possibi
le vt eradicem⁹ ipm̄ cuz digitis
tūc illd ē bonū: ⁊ si nō tūc cū tena
lis: aut cū forpicib⁹: aut his simi
lib⁹. ¶ Et opz vt sit iter illud ex
foraminib⁹ exit⁹ q̄ritate sūt ita
vt fiat ppe supficiē offisi interio
ris. et oz vt remaneat tactui fo
raminis aliqd ex siphac: ppter
hoc opz vt sint perforatoria fm̄
mēsurā essentie ossis: ⁊ vt admi
nistrent in hoc pforatoria pluri
ma. ¶ Cū ergo fractura nō ē ni
si in loco originis ossis tūc: tunc
oz vt fiat pmutatio ad illas res
tm̄ ita vt cuz cananensis os tūc
oportebit vt eques asperitatē of
fis capitis que fit ex incisōe ⁊
pcauatōe: aut cū nouacula: aut
cū aliq̄ incufoio: q̄ que sistantur
actei ensis postq; posueris isru
mētū quod cooperit siphac: ser

Tractatus tertius. 50. cccix.

uat ipsum. ¶ Et si remāserit aliquid ex ossibus paruis: aut frustis: tūc oportebit vt accipiatur cuz facilitate: deinde perueniat in curatione cum operatiōe aut vnguentis. Nam iste est facilior qui fit ex modis curatiōis et minus nocuenti. ¶ Inquit. S. cum tu discooperueris partem ossis capitis: tūc pone sub eo incisoriū in finem: cuius est ps q̄ assimulatur lenti eminēs si est lentis et est acuitas in lōgitudine dōec fit latitudo lēti sibi sustētata sup siphac. ¶ Et opz vt pcutiat de sup cū malleo paruo et scidat os capitis. ¶ Cū ergo fecerim⁹ illō erit ex eo totum illud quo indigemus et illud est: qm̄ siphac nō mouet tunc: neq; si medicās eēt dormiēs qm̄ siphac opponit lateri lato instrumenti sibi lenti. Et si peruenierit hoc instrū ad os capitis tūc ipm̄ eradicat illō absq; lesione. Et illud id qm̄ postremū figure similis lentis circūdas hoc incisoriū retro incidit os capitis: et non est possibile vt inueniatur species alia ad eradicandū hoc os facili⁹ neq; velle lociosis operatiōis q̄ hec spēs. ¶ Curationē vero que fit cū seris et instris que noiantur: moderni vituperauerūt ppter molitiā eius. hic est ergo sermo noster in curatiōe ossis capitis cuz accidit ei scissura. ¶ Et conuenit hec eadem curatio in reliq; spēsbus fracture q̄ incidit os capitis quāuis nos nō diximus nisi curationē scissure: et posuimus eam exemplū alijs. ¶ Inquit dyp. et Sal. Iterum docuit nos quantitatē ossiū q̄ oportet incidere et iste est sermo eius. ¶ Nō oportet vt incidatur ex osse nisi illud qd̄ ē

infirmus: nam illud qd̄ ex eo est cōminutū vehemēter opz vt auferat totū. ¶ In illo aut ex quo extendūtur scissure extēsiōe plurima: nam illō qm̄ accidit: nō opz tunc vt cōsequaris fissuras vsq; ad finē ear: et vt scias q̄ nō accidit pp̄ hāc cām res nocua qm̄ et in reliq; opationibus que opz ipm̄ facere est ēm qd̄ opz. ¶ Ampli⁹ opz post curationē cū ferro vt accipias pānū lini extensum quātitate ossis vulneris: et infunde ipsum in oleo ros. et cooperi cū eo osvulneris: deinde accipe pānū duplicatū aut triplicatū et infunde ipm̄ i vino et oleo ro. Et lini vulnus totū oleo rosato: deinde pone sup ipm̄ pannum q̄to leuius potes vt nō grauet siphac: deinde administra desup ligamentū latū et non restringas ipm̄ nisi cū q̄titate q̄ teneat pānos tm̄ deinde administra regimen qd̄ remoueat inflammationē destruatur febrē et hūecta velamē desup cū oleo ro. in oī hōza et solue ipm̄ in die tertio et absterge ipm̄. et cura ipm̄ curōne q̄ creat carnē et sedat inflammationē pulueriza sup siphac puluerē ex medicinis siccis q̄ noiant medicine capitis donec ouatur caro in quibusdā hōis sup os si indignuerimus hoc cū ossa sunt emanēt et vt noscat caro velociter: et cura ipm̄ cuz reliquis medicinis q̄s diximus in curatione vulnerū. ¶ Et inqt Paul⁹. Multoties accidit in siphac capitis post curationē cū ferro apā calidū ita q̄ supueniet ipsitudini ossis capitis et ipsitudini cutis ite: et ē cuz hoc grauitas et prohibitio motus ei⁹ naturalis. ¶ Et multoties accidunt istis extensio et

accidētia alia mala: et seq̃t has
res mors. ¶ Et non accidit ap̃a
calidū siphac nisi aut ppter os
eminēs sub eo: aut ppter graui
tatē tētarū: aut ppter frig⁹: aut
multitudinē cibi at̃ multitudi
nē vini: at̃ ppter cāz aliā ocul
tā. qđ si ap̃atis calidi cā est ma
nifesta: tunc op̃z vt absidas il
lā cāz velocit. Qđ si ē cā ocula
tūc stude i separatiōe ei⁹ et ad
ministra s̃lōmīā vene si nō fue
rit phibēs ad hoc r̃miorationē
cibi et regimē qđ puenit ap̃ati
b⁹ calidis sicut embrocatio cū
oleoro. calido aut cū aq̃ i q̃ bul
lita sūt altea: fenugrecū et semē
lini et camomilla et eis similia: et
admisra ēplastrū ex farina or
dei factū cū aq̃ calida et oleo et
semie lini et admisra adipe gal
line in lana et humecta cū ea ca
put et ceruicē et spōdiles et distil
la i aures aliqđ ex oleis q̃ sedēt
caliditates et fac sedere ifirmū
i aq̃ calida i domo r̃mūge ip̃z.
¶ Qđ si ap̃a calidū p̃senerat: n̄
ē aliqđ q̃ phibeat suere medi
camen solutunum soluens se
mel fiat illud. nā hyppoc. precipit
illd. ¶ Inq̃t paul⁹. Denigrať si
phac et nigredo ē i sup̃ficie ei⁹: et
illd ē i medicamie itez q̃ curat:
nā medicamē nigrū fortasse fa
cit illd: tūc op̃z vt sūas ex melle
et oleo ro. iij. ptes: et pmisceaset
linias cū eo pānū et pōas sup̃
phac q̃ si accidit i siphac nigre
do ex seip̃o: et pūct vsq̃ ad ocu
lū p̃cipue cū signis alijs malis:
tūc op̃z vt despēs de salutē i ifir
mū qm̄ ē significatio p̃sūptōis
caliditatis inate et d̃structionis
ei⁹. et ego iā vidi q̃dā cui ac
cidit fractura i capite suo et p̃ca
natū ē os capitis ei⁹ post ānū et

sanat⁹ ē: et illd iō qm̄ fractura
fuit i sincipite: et fuit erpuissiōe
sagitte et erat ei cur⁹: et pp hoc
si aduēit siphac aliqđ imo sal
uatū ē accorruptiōe. ¶ Inq̃t Sal.
accidit hoī vt frāgeret sinciput
ei⁹ et itez os tēpous fractura
extēsa et composita est fractura
cū dispōne rex ossis sincipitis: et
icidim⁹ ip̃z ad l̃tentionem no
tā et sufficit illd et sanat⁹ ē vir.
¶ De fractura mādibule. Ca. 2.
¶ Inq̃t sapiēs cū icidit ad ite
riora nō frāgat: q̃ si frāgat
mādibula dextra tūc itromitte
indicem et mediu⁹ manus sin
stre in os infirmū: et si frāgitur
mādibula sinistra tūc itromit
te manus dextre et eleua cū eis
marginē fracture exteri⁹ et ite
rius et oppositiōe eas ābas cū
manu altera deforis. et eq̃ eā et
cognosces equationē ei⁹ ex eq̃
tione dētū q̃ sūnt ea. ¶ Si aut
frāgat mādibula i duob⁹ locis
tūc extēde eā i duo latera h̃z op
positiōnē mistro extēdere eā et
mistro retinēte ip̃z: deide ṽciat
medic⁹ ad equādū ip̃z s̃m qđ
dixim⁹: et liga dētes q̃ roti sūt
et sepati sūt adinuicē. ¶ Si aut
accidat cū fractura vuln⁹ aut frū
stū tūc admisra p̃stura et pul
uillos et medicas icarnatiuas
post reditiōnē et eq̃tione. inq̃t
ligamētū ei⁹ sit h̃z hūc modū:
pōe mediu vitte sup̃ nuchā colli
et vadāt due extrēitates a duo
bus laterib⁹ sup̃ duas aures vsq̃
q̃ ad extrēmitatē mādibule des
devadāt cū eis itez ad nuchā: d̃
devsqs ad locū sub mādibula: su
p̃ duas marillas vsq̃ ad sinciput
va dēs ex eo itez vsq̃ ad locū q̃ ē
sub nucha: et pōat ligamētū a
lōs i frōtē et posterioib⁹ et capitis

frigat tota inolutio q̄ inoluta
ē z ponatur desup pānus lenis.
¶ Et si separent ambe mandi-
bule simul ex extremitatib⁹ ea
rū tūc incipiat cū vtriusq; mani-
bus paulatim dñi opponat⁹ z pū
gātur z p̄sideret p̄positionē dē
tū z liga duales cū filo aprive
nō separet rectificatio: z ponat
mediū ligamētū super collū et
vadat caput ei⁹ ad extremitatē
mā dibule: z p̄cipiat infirmo vt
quiescat z sit trāq̄l⁹ z dimittat
locationē: z p̄at cib⁹ ei⁹ sorbi-
tiones. z si alterat aliqd ex figu-
ra tūc soluat ligamētū nisi acci-
dat aḡa calidū. qđ si accidat tē
nō negligas vti ēplastris z em-
brocis q̄ pueniūt ad illd ex ill⁹
q̄ sedāt z resoluūt cū eq̄litate. z
os qđ mā dibule strigifā tres
hebdomadas: qm̄ est lene et est
i eo medulla pluria replēs ip̄z.

De fractura nasi. Ca. 3.

Nasū superior pars ē os z infe-
rior est cartilago: et illi
quidē cartilagini nō accidit
fractura: imo attritio z q̄ p̄pu-
mēdo dilatat tota: z qđ dilatat
inferior ps ei⁹ superiorē remanēte
vt est z sepatio ad vnum latus.
Superiori dō p̄ti ossis accidit
qñq; fractura: z qñ frāgit nās⁹ z
nō curat pducit ad casuz. ¶ Et
iterū qñq; induratur et rema-
net fm̄ tortuositatē suā: q̄re nō
recipit equationē: oꝝ ergo vt se-
stinet in die p̄mo z nō p̄trāseat
decimū. ¶ Et scias q̄ qñ fractu-
ra nāsī p̄leq̄tur loca supiora ei⁹
magis pueniēs sū recti⁹ regi-
mē in ea est: vt fumat stil⁹ decē-
ter fact⁹ lenis z intromittat cū
facilitate in nāsuz vsq; ad finē
alchaisiz z tēat ip̄az cū manu
sua z eq̄t nāsū cū māu altā do

nec eq̄t: deñ subtiliter intromittē
do licinū cōseruās ip̄zin figura
eq̄tionis. et meli⁹ qđ ē est vt sit
ex lino. ¶ Et cautela est vt intro-
mittatur in vtrasq; nares simul
licet nō sit nocumētū nisi in la-
tere vno. Et qñq; ponit licinium
in latus vnū vsq; quo eius vlti-
matio puenit ad cōfirmationē
et restaurationē. ¶ Et nō cōpo-
natur sup nāsū ligamentum:
quoniam facit ipsam latūz nisi
sit illic eminētia magnarū timea-
tur secundum eam descēssio. Cū
aut accidit in partib⁹ inferiori-
bus tūc possibile est vt equetur
cū duob⁹ digitis duaz manuū
sicut duobus indicib⁹ aut duo-
bus auricularib⁹. ¶ Et qñ acci-
dit in hac dispositione aḡa tūc
vnguentum hyaquilō est bonū
valde: quoniā sedat apostema
p̄seruat iterum figuram equa-
tionis et confortat: similiter me-
dicamē factū cū aceto z oīo z si
milia: et minutio r̄p̄uris sup qđ
puluerizet cinis z emplet cū eo.
¶ Et qñ fractura est attritio ap-
ta tūc nō est possibile vt redeat
cū ea ad rectificationē nisi post
q̄ findit z ex h̄it p̄minutio ossiū
z cū sutura eius et puluerizet
desuper pulueres. ¶ Et qñ acci-
dunt inclinatio z separatio car-
tilaginis tūc equa eā violenter:
deinde liga eam ligatura p̄ser-
uante eā sup illud: z vt ponas
ligamētū extēsum ex latitudine
cervicis sup q̄ est inclinatio ex
eis qđ fit facile hoc ligamētū.
¶ Et bonū ē vt suas marginem
pāni fort⁹: aut corrigā cui fit la-
tudo digitū vni⁹ z leni vñā ex-
trēitatū ei⁹ cū glutio pisciū plu-
rio cori⁹ vaccinā: at cū gūma aut
cū r̄liq; glutinationē faciētib⁹ z

inuisca ipsam sup extremitates
nati ex latere sup qest inclinatio
donec ericet sup ipm: r educat
nasas ad sitū suū cū violētia: de
inde extēde illā corrigiā: aut pā
nū donec equet cū eo et inclina
ipm ad latus dīuersūz inclina
tōi pūle: r restaura ipm sup col
lū: r liga ipm ligamēto tenente
ipz fm illā formā et empla cuz
emplis q sunt necessaria.

De fractura furcule. Ca. 4.

Furcula frāgit: aut pppōd^o
delatū: aut ppter casū ma
gnū aut pp pccussione vehemen
tē. **A**mpli^o furcule restauratō
fit difficilis et indiget subtiliza
tione. **D**ixerūt in restauratio
ne ei: si pterit ppe casuzerit de
scēssio capitis adiutorij iferi^o mi
nus. **I**nq̄t r qñ pterit furcula
in duas medietates tūc fac sede
re infirmū sup sedē r teneat mi
nister adiutorij in q est furcula
fracta: r extēdat ipz ad extēto
ra r ad supiora iterū et extēdat
minister itēz ceruicē r humerūz
inclinatū cū p̄tate q est neces
saria. et eq̄t medic^o cuz digitis
suis illō q est eminēs impellēs
ipm et qd est cōcanū cōmoneat
an r retro et ephat ipm. **E**t si
indiget i illo extēssioe plima po
nat sub titilico pilā magnaz de
pillis et eleuet cubitū donec ap
proxi met ipz costis: qm extēdet
bz qd vult. **E**t si icidit extrēitas
furcule ad inferiora frāgēdo: aut
nō obedit cū attractōe medicū:
et n suspēdit qm ē ad pfūdū plz
tūc psterne infirmū sup collum
suū r pone sub hūero puluinar
gibbosūz: r demerge hūerū ei^o i
feri^o donec eleuet ad os furcule
dein eq̄t ipm et rectificā cū digi
to tuo rstringe. **Q**uod si fīrm^o in

uenerit pūcturā ex deābulatōe
man^o sup ipm: tūc frustū pungit
ipm: fm situm q scinde r aufer:
frustū et fiat illō a te cū facilita
te: r ppe si fuerit frustū subtus.

Et vt nō distrāpas siphac pec
toris itromitte instrū pseruās
siphac pectoris sub osse: deinde
frāge os. **Q**uod si non acciderit
apā calidū tūc susecissurā et in
carnea eā. **E**t si accidit apā ca
lidū tūc infūde puluilloscū olo
aliquo. **E**t si dimittit caput ad
iutorij apud fracturam cum fru
sto furcule ad inferiora: tūc opz
vt suspēdat adiutorij cū ligamē
to lato r eleuet ad ptē cernicis
r si frustū furcule fuerit inclinatū
ad supiora: r illō qd paxit: tūc si
suspēdat adiutorij: r resupia il
lū cui^o ē furcula fracta sup dor
sūz suū et subtilia regimē ei^o et
stringet furcula i mēse r min^o.

De furcula aut dixerūt q fur
cula nō seiūgit ex latere itrinse
co: qm annera ē pectori nō setū
cta ex eo: r pp hoc nō mouet ex
hoc latere r si pcutiat exteri^o ve
hemēter r sepet: tūc ipā equet et
curet curatioe q curat cū frāgit
extremitas p̄o eius que sequit
humerū r separat ab eo nō dis
locat plm: qm lacert^o q bz duo
capita phibet eā ab hoc et phi
bet eā iterū caput spatule: r nō
mouet furcula motu vehemēti
qm ipā nō ē posita nisi vt sepet
pect^o tm et dilatet ipz: r pp hoc
facta est furcula hōi soli iter flū
q aialia. **Q**uod si accidat ei
dislocatio ex luctamine: aut re
alia simili hūic tūc ipsa equet
itromittat ad locū suū cū ma
nu et puluillis plurimis q po
nūt sup eā cū ligamēto q opz.
Et puenit heccurō extremita

Tractatus secundus 6 Fo. cccj.

ti humeri iterū cū sepat̃ r̃educit eā ad locū suū. Et illū q̃ ligat̃ furcū hūero est hūer⁹ ⁊ os cartilaginosū ⁊ ip̃m igrossatū macilēt⁹: cū remouēferat̃ ille cui nō ē exp̃ientia q̃ caput ad intorū iā sepatū ē ⁊ exiuit de loco suo: caput enī spatule ṽr̃ tūc vnū ṽr̃ loc⁹ a quo p̃mutatū est concanū: verū op̃zvt̃ distinguat̃ significacionibus quas experiemur post.

De fractura spatule. Ca. 5.

Spatule q̃dē locus lat⁹ par fr̃agil⁹. p̃m enī q̃ accidit fractura ei⁹ accidit marginib⁹ ⁊ laterib⁹ et fr̃agil⁹. et q̃n accidit cognoscit̃ tactu. et p̃ illud q̃ seq̃tur eā de punctura. Verū p̃m accidit ei scissura quā s̃ig̃t asperitas q̃ cognoscitur tactu et dolore locali et punctura si fuerit lz nō sint reliq̃ signa. Et fortasse accidit fractura ad iteriora ⁊ si g̃nificat ip̃am incisio accidēs et crepitatio lenis quā p̃cipit audit⁹: cū crepitat miser cū ea ⁊ inuenit̃ p̃ attractionē manus qua consequitur eā et dolorem.

Et cura ei⁹ iterū est subtilizatio manus ⁊ bonitas p̃ueniētie impulsiois ab inferiorib⁹ et eq̃t̃iois: ⁊ fortasse indiget ventosis s̃m q̃ existimo donec attrahat̃ ad sup̃iora ⁊ equet̃ cū cautela a nocumēto i aggregatōe matiei. Frustula aut̃ spatule cū frangunt̃ si sūt inquietat̃ia pūgētia ⁊ ledentia: tūc necessariū est ēbere ea: ⁊ si sūt quietā equent̃ ⁊ ligēt̃ur ligamētis similib⁹ ligamentis furcule. Et oportet vt dormiat habens fracturā spatule super latus sanum non super illud.

De fractura cassi. Ca. 6.

Accidit casso scissio sicut li-
gno et accidit fractura ad interiora. Et p̃m q̃dē cognoscit̃ sonitu sensato p̃ tactu ⁊ auditū: et q̃nq̃ inuenit̃ ipsaz manifestā cui⁹ due p̃tes sunt manifeste et cū extēsiōe doloris.

Secūdo sequūt̃ur accidētia mala ex p̃strictione anhelitus ⁊ tussi sicca ⁊ fortasse patiens illd sput̃ sanguinē: et q̃nq̃ g̃nat̃ ex eo putrefactio velaminis. Et cura istoz ē cura illi⁹ q̃ h̃z illud in hūero: et si inclinat̃ inferius tūc cura ē illa q̃ descripta ē in cōpressionē furcule dep̃sse p̃ fracturā ⁊ si ingrediūt̃ur costē ad ministrā sup̃ eas ligamentū fa: tū ex lana cū resolutione post ligamēta posita super eas desubtus cū rectitudine: deinde aggrega ext̃mitates duorū ligamentorū ⁊ liga eas adinuicem quoniam ipse prohibent ligamenta reuoluta a solutione.

De fractura costarum. Ca. 7.

Costis veris septem accidit fractura a duob⁹ laterib⁹. falsis nō accidit fractura a latere dorsi. ⁊ q̃m ext̃mitas alia ē cartilago hypocūdrorū s̃z q̃ sciūsti nō accidit ei attritio. Cognitio aut̃ fracture costaz ē facil⁹ q̃ n̄ occultat̃ tactu p̃ illd q̃ sentit̃ de aspitare ⁊ motu in nō suo loco ⁊ fortasse audit̃ si auscultat̃ crepitatio occultā. Qd̃ si fuerit inclinatio costē ad iteriora: significat̃ eā accētia pleurelis: et est fortasse cū ea sputū sanguis: tūc nō audēt̃ restauratores curare ip̃az cū extēsiōe ad exteriora p̃ defectū igenū: q̃m illd ē difficile absq̃ ṽtōsis: ⁊ q̃m ex ṽtōsis t̃etur q̃ aggreget̃ mā p̃ima ad interiorē locū: ⁊ in ea illd qd̃ ē de

corruptione. **¶** Quid si expell eas et
non prologas retentioez eapndest
malu. Veru qñq cibāt iſirmū ci
bis iſtatis valde vt inſet ven
ter ei: et pputat iſtatio fractu
rā ripellat eā ad extiora. et hoc
ſpuit de illis a qđ in qđbūdā
horis nō ē excuſatio: ē tñ cā ma
gnā ad faciēdū vt accidat apā.
¶ Inqđ qđā ſapiētū. Opz vt co
pperiat loc⁹ cū lana inſuſa i oſo
calido et ponant puluilli i eo q
eſt iter coſtas dōec repleat vt ſit
ligamētū egle qñinuoluit ſz ro
tūditatē: ſicut narraui⁹ in pe
ctore: deide ponat ſicut ponit in
hñtib⁹ pleureſim ſm qñratē cō
ueniētez oſſi. **¶** Et ſi oppreſſerit
nos res vehemēs ros pūgit ve
lamē pſectura a ledēre: tūc oz vt
ſindat cutis et diſcoopiāt illō q
diſcooptū ē de coſta deinde pōa
tur ſub eo inſirm qđ pſeruat ſi
phacvt nō egrediat ſiphac et ſci
dātur cū facilitate oſſa apūgūt
et extire facias. **¶** Deinde ſi non
accidit apā calidū aggregēt ſi
ſure et medicent cū vngūto. et ſi
accidit ei apā calidū coopiat
cū puluillis inſuſis in oleo et ei
beſ iſirmus et curet cū eo qđ ſe
dat apā calidū et reſupinet ſup
latus q leue eſt ſup ipſum.

¶ De eo qđ accidit ſpondili
bus de fractura. **Ca. 8.**

Inqđ paul⁹. Rotūditatibus
ſpondilium accidit quādo
q attritio ſed fractura parum
accidit et tunc minuit ſiphac nu
che et nucq ipā: redicāt eis āba
bus nerui i nodumēto et ſeq̄tea
vtrag mors ſi accidat illō ſpōdi
li collit: p̄p hoc opz vt p̄mitta
mus ſermōnē renunciem⁹ p̄di
ctionē ſacrā. **¶** Et ſi eſt poſſibile
vt p̄ſumam⁹ et auferam⁹ os lea

dēs cū ſciſſione tūc illud eſt: et ſi
nō opzyt vitem⁹ cū regimine q
ſedat apata calida. **¶** Et ſi rema
net aliqđ ex partib⁹ eminentib⁹
ſpondilis ex qua ſunt qñ nolant
ſpineriā illō cadit velociter ſub
digitis cū volū⁹ eius cōminu
tionē: qñ illud quod coniuñctū
eſt mouet et ſeparat a loco ſuo:
tunc opz vt auferatur illō ſcin
dendo cutē exteri⁹: deinde ag
gregetur cutis ſutura et admini
ſtret in eo curatio incarnatiua.
¶ Et ſi frangitur os albaei in
inferiore parte albatim et alo
hoſos: tūc intromittatur digit⁹
index ſiniſtre manus in anuz: et
equetur os fractum cū eo et cū
manu altera ſm q poſſibile ē: et
ſi ſenſerimus os fractū iā ſepa
ratū eſſe: tūc opoz: rebit iteruz vt
auferatur cū ſciſſione: ſicut dixi
mus: deinde adminiſtretur liga
mentum quod conuenit ano et
curatio conueniens ei.

¶ De fractura adiutorij. **Ca. 9.**

Os adiutorij cū ſpargit ſm
oſm nō declinat niſi ad ex
teriora: qñ opzyt tu facias illō
qđ opz fieri in reditione fractu
re cui⁹ ſitis eſt ſm qđ ſciuiſti et
tāge ipſaz manu tua et q̄ equa
tione vltia et liga eā cū ligamē
to aſcēdēte etiā vſq ad hūerū
et iſtinge cū eo ſi eſt prima illi:
deinde ligamēto cōi ſm q ſciui
ſti et vſq ſub cubito ſi fuerit fra
ctura propinqua cubito poſtea
liga ipſaz ligamēto tertio aſcē
dēte ab inferiori vſq ad ſup⁹ et
ſuſpēde manū āgularit ne mlti
plicetur eius ſuſpēſio extēdēdo:
qñ ē maluz et melius qđem ē vt
ſtringat adiutorij ad pect⁹ ſm
āgularit et cubito vt ſi moueat
et p̄p qđ fractura ē p̄p cubitū

Tractatus tertius. 650. cccrij.

Ergo pōe sup ligamēta: aut aquā et acetū: aut aquā solā: si fractura adhuc n̄ apāt: et fac ipā ex ligno cuius latitudo sit q̄tuor: digitorū nō pl⁹. **E**t si iā supue nerit ei spatū: et apata ē: tūc pone ipāz er lana: et abline ipāz in oleo si tibi possibile ē: et si n̄ fuerit aliqd phibēs n̄ soluas vīqz ad septē: et qd ē post eos vīqz ad decē: tūc solue et liga cū astellis et si defētio vocat te ad aliū: tūc solue terito: et illū ad qd ielias hypo. qm̄ aufert nocumenta l3 noceat restauratōi. **U**lex in q̄litate ponēdi astellas: ozytuficiat tibi illū qd declarauim⁹ i ca. luo et n̄ separet ab ea strictrā ad min⁹ vīqz ad .xl. dies: et qn̄ indiges h3 p̄netudinē extēsiōe vehemēti et n̄ obedit tibi et n̄ ex cularis auxilio alicui⁹ adiunātis te: tūc fac sedē i firmū suple dē sublenat⁹: et sit ad statē pl⁹ d̄clin⁹ q̄ ad sedē et appodiet sup gradū scale: aut qd sile sit er eis q̄ sciuit i ca. dislocatōis et loc⁹ ille sit plan⁹ fact⁹ et mollificat⁹ et lenit⁹ deinde suspēde in hūero ei⁹ aliqd grane extēdēs ipz ad iferiora: cū ergo extēdēs ris extēsiōe quesita: tūc liga cū vitta forti sub fractura et supra illam et fac dormire infirmū re: supinum et extēde illud qd liga sti vitta cū fortib⁹ vīt⁹ vīqz sub tus: et ad superiora: in illo em̄ ē sufficiētia. **E**t qn̄ fractura ē i medio adiutorij pōe ligamētū cū lōgitudine vna a duabus ex tremitatibus iūcture: et si fuerit p̄pinquior ad lat⁹ pōe ligamētū vehemēti⁹ propinquitas extremitati longinq̄ p̄ aliū: et si fuerit scissura sola: tunc cura est curatio scissure: et strin-

gatur super eam ligamentum.

De fractura brachij. Ca. 10.

Accidit qn̄q̄vt frāgāt duo focilia simul et qn̄qz accidit vt frangatur vnum eorum. **E**t fractura focilis interioris est vehemēti⁹ et turpi⁹: p̄ fractura focilis superioris: quando singularis sit fractura vni⁹ eorū: et illū ideo qm̄ facile iferi⁹ ē brachiū deferēs: q̄re ei⁹ fractura ē d̄terior: et qm̄ ē nudū carne tūc ē fractura turpi⁹. **E**t ite rū sup⁹ facile suscipit curatio nē et sufficit ei extēsiō parua: et si similiter ē inferi⁹ et p̄pue si frāgan̄ simul. **E**t oportet vt sustētur apud extēsiōē adiutorij sup alchol: et est radix vīle et cognoscutur fractura ligamētū: qm̄ si accidit ex ea i digito apā paruum: aut dolo: paruum: tūc ligamentum est equale: et si nō est tūc est molle: quod si est plurimū superfluum tunc est vehemēs: et op̄vt molliſcet. **P**ostio aut astellarū nō est ex illis que occultetur tibi: sed oportet vt nō consequantur cū longitudine sua volā et radices digitorū: imo abbeniētur ab hoc parūper nisi necessariū faciat illū p̄pinquitas fracture iūcturera fete tali. **U**erū tūc iterum o3 vt nō rāgat albaragi digitorū: et cū restaurat et ligat o3 vt suspēdatur ad collū fm̄ figurā angularē. **E**t oportet vt sit suspēsiō eius p̄pue si est eius fractura ad inferiora cū panno cuius latitudo capiat longitudinē brachij totius qm̄ si toti⁹ fuerit obuiatio suspēsiōis p̄pe fracturā et reliquum eius separatū a sustentatione accidet tortuositas proculdubio et declinatio super

Liber quartus. Fen. v.

illud qđ facit ipsam sicut volam
imo opzyt sit vola: z plurimam
brachy in suspensio. ¶ Et si
fractura fuerit ad supiora opo-
tebit vt suspensio sit ita vt videa-
tur fractura z eleuet duas extre-
mitates ex latere vole z ex late-
re cubiti. ¶ Qđ si separatur qđ ē
inter illud erit adiunās ipm ad
equationem figure: z sit suspē-
sorium pannus lenis: z sit suspē-
sio taliter ne villo modo sit possi-
bile moueri: z vt non dilatet ipz
dilatatione laboriosa. ¶ Et for-
tasse accidit brachio vt restaure-
tur in latitudine circiter vigin-
ti z octo dies.

De fractura rasete. Cap. ii.

Ossibus istis parum accidit
fractura: qm ipsa sunt dura
valde. Et qñ aduenit eis cō ali-
qua remouet ea a locis suis et
nō frangit ipsa: quare sunt vlti-
ma ad curationē: quemadmo-
dum diximus in dislocatione.

De ossibus digitorum fra-
ctis. Cap. iij.

Istis iterū parū accidit fra-
ctura: imo accidit sepatio.
Dixerūt qđā. Si accidit eis fra-
ctura opz vt sedeat ifirmus sup
sedē eleuatā z precipiat ei vt pō-
nat volā sup sedē equalē: z extē-
dat ossa fracta minister: z equet
ea medic⁹ cū pollice z idice. Qđ
si pollex fuerit inclinat⁹ ad iferio-
ra: tūc oportebit ad mīstra reli-
gamētū desup z fortasse accidit
apa calidū. Et ad locū mollifica-
tōis hōp ossiū aggregat supstā-
tas pluria z coagulat velociter
qñ strigant. z si accidat fractu-
ra subleui: aut digito si ē pollex
opz vt liget ligamēto ppo ei z vt
liget itez cū vola vt firmet z nō
moueat. Et si accidit fractura

alicui reliquorū digitorū si fuerit
inder: aut auricularis: tūc liget
cū illo q apporimat ei. Et si est
de digitis medijs: tūc liget cū il-
lo q est ex latere ei⁹ aut ligetur
oēs fm p̄tinitatē ad iuncc: qm
est melius. firmatur em et non
mouetur z sunt tūc quasi ligati
sunt cum astellis. s. ossa fracta.

De fractura ossis lati z
anche. Cap. iij.

Os anche qñq frāgīl s; raro
cū dispōne fortitudinis sue
z accidit illd ei fm semitam cō-
minutionis extremitatū et qñq
findit i lōgitudine z qñq pellit
int⁹ ad vētrē: z accidit post istas
dispōnes iterum ex dolore z pū-
ctura z stupore cruris z core pri-
mū ei quod accidit adiutorio ex
fractura hūeri. ¶ Et qñ frangit
os latū qđ ē supra alohosos ant
fidunt vt ligna lacerti eius: sit
res difficilis i rectificationē ei⁹: q-
re sit vna duarū anchaz declinā-
ad diminutionē. z cura ei⁹ est vt
iaceat ifirm⁹ z incipiat duo hōies
fortes extēdere duas coras ei⁹:
scz qsq corz extēdat corā: z iā a-
tenuerim⁹ man⁹ ei⁹: vt nō festi-
net ad expellēdū illū q extendit
corā ei⁹: z incipiat duo restaura-
tores p̄primere anchā ei⁹ cū ve-
hemētia z fortitudine donec eq̄-
tur: deinde pparēt sup eā empla-
strū: postea resupinet sup aliqd
qđ sit sicut glomer ex pāno aut
ei simile ex illis q hnt duritiem.
¶ Et hoc qđ est primū ei cū q
curat spatula itez: z qñ frangit
ex latere anche: tūc cura ei⁹ est
cura hūeri: z opz vt administretur
humectatio super ligamē-
tum z equetur puluilli sicut opz
z est necesse vt sit sustēz tam su-
per locum planum.

9 Tractatus tertius. 660. cccxij.

De fractura core. Cap. 14.

Quam cora fragilis necessaria est extensio vehemens: deinde equatur huius formam naturalem que est ei et est gibbositas siluestris partibus eius et precauitas pauca in eius domestico domini ambulatione forme que est ei in sanitate. Et obseruetur in dispositione fracture medullae eius aut extremitatis eius superius et inferioris dispositiones que dicte sunt in capitulo adiutorii: et sit strictura ad superiora seruans et retinens. Dixerunt quoniam frangitur conuertitur ad loca anteriora et ad exteriora: et illud ideo est quoniam ipsa est lata ab hac parte per naturam: et equatur manibus et ligamentis et specibus extensionis que sunt secundum equalitatem: aut cum strictura vni duarum ligaturarum supra fracturam in medio. Si autem fractura fuerit inclinata a medio fuerit propinqua capiti core: tunc sumatur ligamentum et inuoluatur in medio eius lana ut non incidat carnem: et ponatur medullae eius super pectinem et ascendant extremitates eius ad partem capitis: et datur ministro ut retineat eas ad inferiora: et si fractura fuerit in eo quod sequitur genu: tunc nos ponemus ligamentum in superiore parte fracture: et eleuabimus extremitates eius ad illud qui extendet eas ad superiora: et teneat genu cum ligamento in uolens ipsum desuper: et equetur medullae istud infirmo iacente super faciem suam et crure eius extenso: et si fuerint ossa pungentia tunc oportet ut equentur sicut diximus multoties et que ex eis eleuantur capiantur. Regimen vero sit secundum quod diximus in curatione adiutorii: et os quidem core strigatur in xl. noctibus, Et ego enuntiabo quoniam

opz ut sit sit eius postquam aggregatur curatio cruris. Et oportet ut ponatur inter duas coras tunc pila de ligno et ei similibus seruans eam ad formam secundum quam equata est et restauret restauratioem cognita huius quod intelligitur propter illud quod accidit de apostemate et puritu. Et quoniam accidit de apostemate super coram: nam est apud forte et est ex eis que festinant ad coram: tunc oportet ut prope pueniat ad soluendum ut respiret et extenda apud: quod deus scinisi ebriocas proptius. Uex in cau galib et albarauach et sunt tabule magne in quibus est parum precauitatis ut decetera ponantur super inuolutiones: et capiatur longitudo pedis: quoniam si breuiatur non restauretur super crure abscedit in fra illud utilitas non est utilitas que sita: et si plongatur erit infirmus ex eis in labore: igitur si ipse abbenient non erit ex parte laboris. et utilitas elongationes earum est ut prohibeat iterum partem sanam pedis moueri cum fuerit morus illi. Et tunc nocuius fracture et prope in dispositione dormitationis et somni. Et necessitas horum infirmorum non est nisi in fractura magna valde: et non est posse cum hoc ut eis nisi antequam apostemet: quoniam apud non tolerat humorem. Et ad ultimum est grauitas et materia et labor: et oportet ut fugiat ab eis dum exceptio pleuerat ab eis cum ingenijs alijs. Sit ut restaurete core opz ut sit secundum quod fuit consuetudo eius in sanitate de assiduatioem restrictiones et dilatationis: illud quod est magis vincens dilatatio. Et scias quod ille cuius cora et ancha sunt fracte parum denudatur a claudicatione: et quando absconditur frustra lacertorum eius madat

Canticorum Auicenne.

pius: deinde minuitur secundo.

De fractura rotule poplitis. Cap. 15.

Rotula parū frangitur et em-
plurimum cōteritur. Et co-
gnoscit illud quod accidit cū tactus
aspicitur: et cū vacuitate quā intel-
ligitur cū tactu et auditur aure.
Et opus in curatione eius ut ex-
tendat crus: deinde intromittatur
rotula in locum suum: et si se-
parata fuerit aggregetur pius
deinde intromittatur.

De fractura cruris. Ca. 16.

Quādo frāgitur os parū cru-
ris ē salū: si frangat os
magnum: et quā frangit arūdo par-
ua superior est inclinatio ad ex-
teriora et alia: et ambulatio cuius
hoc possibilis: et si frāgit arūdo
magna inferior declinat crus ad
exteriora: et quā frāgitur vireque
arundines simul: tūc est deterius
et tunc quidem accidit cruri in-
clinatio ad omnes partes. **Et**
scias quod curatio fracture cruris
est emendatione curationis
adiutorij: et in eius similitudi-
ne: et nō est dispositio cruris in
toruositate que accidit figure
sue naturalis: sicut dispositio ad
interiora: uno est rectum: quare opus
ut sit extensio eius ad hoc ut re-
deat ad rectitudinem.

De calcanei fractura. Ca. 17.

Alicuius est excusatus a
fractura propter duritiā suā et per
circundationē defensionē: et plerumque
eius quod accidit ei nō est nisi dis-
locatio: et iam dictum est de ea.

De fractura tali. Ca. 18.

Fractura tali ē prava et eius
curatio est difficilis: et plerumque
quidē frangitur cū cadit homo ex
loco lato: quā pteritur lupus pe-
dis: et fortasse accidit cū eo al-

tritio ossis cū cursu sanguis ad
vires quod coagulat in eis: et quā
pducit ad egritudines magnas
ex febre et permixtione rationis
ex tremore et spasmo pedis. Cū
ergo accidit in eo aqua congelata
quod nō apparet et non egreditur
et appetit tenebrositas que nō
fuit: est signū malū significās quod
est in via putrefactionis. Si autē
est aqua apparens impellens ma-
num tunc est melius et fortasse
sit facilis eius eruptio.

Et quā talus restauratur de am-
bulatio est dolorosa super ipsam et
quā non restauratur talus emendat
opus destruitur unamentum.

De fractura digiti pe-
dis. Cap. 19.

Curatio eorum in fractura et
dislocatione est curatio di-
gitoy manus. Et quandoque res-
tauratio: equat eos pede suo
calcando eos cum eo.

Incipiūt Cantica Auicēne
trāslata ab arabico in latinū
a magistro Armegando Bla-
si de monte pēsulando.

Medicina est

conservatio sanis-
tatis: et curatio
egritudinis que ac-
cidit ex accidenti

bus in corpore.

In aliis que accidit ex causa que
in corpore existit.

Cuius prima diuisio est in theo-
ricam et practicā. Et theoricā
ex tribus rebus perficitur et cō-
pletur.

Ex rebus autē sunt septem na-
turales. Et ex eis sunt vij. Et oēs
sunt necessarie.

Ad huc sunt alie res in libris.
 scpre. i. morbi cæ: et accitia. 4.
Practica diuidit i dnaspēs
 quaz vna manibus exercet: et
 alia cū medic ia: necnō eo qđ ex
 cibus ordinatur. 5.
Proculdubio ex reb⁹ natura
 lib⁹ sūt elemēta ex quoz pposi
 tiōe existūt corpora. 6.
Sermo qđē hypocratis i li
 bro de elemētis in his est sūmo
 verus. i. qđ sint quoraq: ignis:
 aer: terra. 7.
Probatio vitatis pdicti ser
 monis est: qm cū corp⁹ corrupit
 reuertitur in eisdem. 8.
Si nō esset nisi vnū elemētū
 nō eēt aliqđ animal cu3 morbo
 corruptibile. 9.
Post hec aut scia pplexionis
 est ex iudicijs in medicina cōse
 rentibus. 10.
Quatuor sūt potētie seu pta
 tes cōplonis: siue diuiserit: seu
 cōposuerit vir consultus. 11.
Sensus tact⁹ sentit et pcepit
 caliditatē: frigiditatē: siccitatē
 et humiditatem. 12.
Predictę ptes seu potentie
 repiunt i elemētis tpe eo: qđ an
 gel seu pullulat in loco. 13.
Elemētū ponit in vltio sim
 plicis cōplexionis. 14.
Caliditas ē in igne: aeris. fri
 giditas hō in terra et aq. et sicc
 itas iter ignē et terraz. Et hūidi
 tas inter aquā et nubem. 15.
Significat nob ē ei gñatio
 it spēs ipoz cū diuersificent ad
 inice et vniat sine iungant. 16.
Diuersificata fuerūt inuicez
 ne eēt qđ vnū et idē. Et fuerūt
 cōiuncta et vniata ne viderētur
 oīno contraria. 17.
Imaginamur in alio cōplo
 nē ab elemētis: puta in pposito

ab eis pdomināte. 18.
Ponim⁹ egle et tēperatū ad
 referēdū eis: eo qđ habeat qtuor
 facies coniunctas. 19.
Efuerūt aut mixte et plete in
 eo sūm existimatiōē vt eēt pō
 dus et mensura. 20.
Si aliquod ex eis declinaue
 rit ad aliquod extremorū: non
 tñ ide expoliabitur circūscribe
 tur a virtutibus pdictis: erunt
 nihilominus i eo absqđ equali
 tate et temperie pdicta. 21.
Denominatur aut a noie p
 dominantis: vt igneū terreū
 aqueū. Sunt etiā ex eis que cō
 parātur aeri. Omnes aut dicū
 tur per modū transitus et min⁹
 proprie. 22.
Iam quidē perfecte sunt no
 uę species pplexionis: neqđ ex
 nūc accedam ad dictionē no
 nam. 23.
Nūc at loquit⁹ o tpe sūm opi
 et existimatiōē: nō eñ cessit in
 eo stilus et mod⁹ iuestigādi sub
 tilis. hys aut h3 vim et natu
 rā flegmat. Et ver excitat san
 guinē. Estas hō colerā rub. Et
 autūnus colerā nigrā. 24.
Qđ aut augeť et minorať di
 uidit in species mineralium et
 plantarū et animalū corp⁹ ha
 bentium. 25.
Qđ vincit et superat corp⁹ est
 medicia. Qđ hō nutrit et augeť
 est cibus. 26.
Cōplo hř et cognoscat et fa
 pore. et hoc scylo hō et iusto. 27.
Dulcis et salus et amar⁹ sicc
 itatē. Acut⁹ vero calorem. 28.
Omne liqđū nō hñs saporez
 manifestū est equale et tēperate
 forte complexionis. 29.
Omnia sapor pōtic⁹ et acero
 sus frigidi sunt et sicc: necnon

Canticorum. Auicenne.

etiam ois suplicus. 30.
COē hās dñū piguedis et vn-
 cruositaris ē calidū z humidū.
 Et pure inspidum frigidum z
 humidum. 31.
CAl pplexionē suā diuersi
 ficas i etatib⁹. Erit tū fmo nūc
 in hoie solū. i. solū i complexio-
 nem hois. 32.
CCalor puerorū appropiquat
 calori iuuenū i pplexione. 33.
CIuuenes tñ scīnāt x̄sus sic-
 cita tē. Puer x̄o ē dñs hūidita-
 tis sensibilis. 34.
CSenect⁹ at frida cū pondera-
 bis eā ē sicut decrepitas ipa:et
 adhuc apli⁹. In cōplexione cu-
 iuslibet ex eis siccitas manife-
 sta existit. Nihilomin⁹ z crudi-
 tas i humorib⁹ decrepiti. 35.
CIn masculis existit caliditas
 z siccitas. In femis x̄o frigidita-
 tas z humiditas. 36.
CRememoratio signū pplexionū
 sup̄torū ab h̄itudine corporis. 37.
CFrigiditas z teneritas dñāt
 in pplexione pinguis z lauda-
 bilis corporis. 38.
CHabitus corporis macra z
 extenuata significat pplexionē
 ipsius esse siccam. 39.
COēs quorū vene sunt ex iporū
 corpore late sunt calidi. 40.
CQuicūq; ar hās p̄iā dispōnē
 eorū hz eā p malitiā fritat⁹. 41.
CScad⁹ qdē corporis eq̄lis z iu-
 sti cecidit inter oēs. 42.
CNō sumas signa a coloribus
 si contingat eorū mutatio rōne
 regionis. 43.
CCaliditas immutauit a deo cor-
 pora icolap i regiōe ethiopū et
 nigrorū: q nigredo cooipuit vtr̄
 corporū. habitātes x̄o i scia-
 uonia tārā adepti sūt albedinē
 q̄ effecit z redegit eorū cutesu

tilantes z cadentes. 44.
CSi determines septē climata
 scies species pplexionū. 45.
CQuartū ex eis ē iustū z eq̄le i
 q calor seq̄t post pplexionē. 46.
CFusc⁹ croce⁹ colerā rubeā: s̄
 obscur⁹ brun⁹ colerā nigrā. 47.
CCorp⁹ ē rubeū ex dñio sāgui-
 nis. Et albu i colore sicut edur
 ex humore flegmatico. 48.
CCōplexio h̄ntis colorē mixtū
 ex albo z rubeo ē ex existationē
 equalis z tēperata. 49.
CAlb⁹ capillus ē frigide pple-
 xionis. Sc̄ capillus niger ē cali-
 de pplexionis. 50.
CCui⁹ pplexio ē diminute frigi-
 ditatis hz capillos aureos fla-
 uos. Et cui⁹ pplexio ē diminute ca-
 liditatis hz capillos rubeos. 51.
CColor capilloz h̄nt⁹ pplexionē
 eq̄lē d tēpatā ē aure⁹ ex flavo et
 rubeo mixt⁹ z ppositus. 52.
CSi corp⁹ hūiditatis glacial⁹ z
 aibugie fuerit puū: puz: z pue-
 qritatis: z exteri⁹ locali pminue-
 rit: qz lux seu splēdor fuerit pu-
 re coruscās: z cādēs efficiet qdē
 ide color octoz glauc⁹. Ex cau-
 sis p̄iis puēt ātimōia. i. niger
 aut subniger sicut i ātimōiū. 53.
CSi cause glaucedis pplectūf
 cū causis antimonialitatis sit sa-
 solam. i. varietas. 54.
CSi fuerit spūs pu⁹ visibilis: fiet
 obscuritas. Si x̄o mtr⁹ ptinget
 inde splēdor z luminositas. 55.
CCorp⁹ ē gñatū ex hūorib⁹ va-
 rijs z diuersis in colore z pplexio-
 ne: ex flegmate colera rubea: et
 sanguine: z colera nigra. 56.
CFlegma naturale ē inspidū:
 z frigiditatis tēperate. 57.
CEx eo est quod vocat vitreū
 nomie: z aut grossum z frigide
 complexionis. 58.

CEx eo

¶ Ex eo at est adhuc fā dulce
qđ si quidē nō absoluit oīno a
caliditate. 59.

¶ Rurſus ex eo ē qđ vocat ſal-
ſum: z hoc videt ſuſ colorē et
ſiccitatē declinare. 60.

¶ Ex eo eſt quaſi acetofum cuſ
corrūpit cib⁹ . ſ. i. ſtomacho . 61.

¶ Ex colera decocta ſūt varie i
colorib⁹ ſpēs. Quedā ex ea no-
minatur ſumofa. 62.

¶ Ex ea ēt ē ſimilis viridi eris
z poro. Et iſte qđē ſunt magne
malitie. 63.

¶ Eſt ēt alia a p̄dictis q̄ vitelli-
na d̄: neq; eſt p̄nitioſe virtutis
z potentie. 64.

¶ Alia ſpecies ex ea ē: eius ha-
bitatio ē i ſiſt ſell⁹. Et oēs qđē
declināt r̄gūt ad caliditatē. 65.

¶ Oingo z augmētū ſanguinis
eſt ab epate. Et trāſit inde p̄ve-
nas ad totū corpus. 66.

¶ Ex eo at ē ſanguis quē cōti-
net cor. Sāguis at calide z hu-
mide. eſt qualitatē. 67.

¶ Sit⁹ coleremigre ē i ſplene:
neq; eſt falſa opinio iſta. 68.

¶ Turbulētia ſanguinis ē na-
turalis. Quelibet aut ab iſta ē
innaturalis. 69.

¶ Que p̄culdubio gñantur ex
pmixtiōe z aduſtiōe alioꝝ hu-
morū. 70.

¶ Principalia z radices ſcorpo-
ris ſunt q̄mox: alia ab eiſ ſūt ve-
lut rami. 71.

¶ Unū ex his eſt epar . Et ipm
quidē p̄eſt cibo z nutrimento
corpore. 72.

¶ Cor alit corpus vita. Et niſi
ip̄z eēt corp⁹ aſſilaret plāte. 73.

¶ Abunde ē calor qđ ē corpore: ſi
cut elemētū qđ trāſire facit ab
ipſo abzar. 74.

¶ Ecce qđ cerebrū cū nervis z ſi

lio nuche cuſtodire p̄ſuat ignē
z calorē cordis iſſāmatioē. 75.

¶ Ex eis ē mor⁹ iuncturaz. Sz
teſticuli ſē mēbra gñatiōis. 76.

¶ Ex generatiōe eoꝝ ſpēs p̄ier-
uant in quoz terminatiōe fieret
terminatio z abſciſſio. 77.

¶ Caro: pinguedo: z ſpēs glan-
dularū ſunt tāq; famulātes p̄-
dictis. 78.

¶ Oſſa: z pāniculi: z ligamenta
ſunt velut colūne z fulcimenta
corporis. 79.

¶ Ungues at fuerūt i extremita-
tib⁹ p̄p̄ auriliū. ſz p̄li fuerūt p̄-
pter ſup̄ſtitates v̄l ornatū. 80.

¶ Sed oīa ſunt famulātia: cuſ
p̄ficiāt ſtaturā z figurā per ra-
dices. 81.

¶ Spūs naturalis efficit ex fu-
mo ſeu vapore laudabili puro
z mundo. 82.

¶ Qđ aut ex eo iā purificatum
exiſtit in corde ē illud p̄ qđ ma-
net vita z exiſtit. 83.

¶ Hec generatio etas qđ ex eo
ferit in cerebro: z ei⁹ maringa ſit
voluendo. 84.

¶ Inſunt at huic ſpiritui ima-
ginatio: rō ſeu intellect⁹: z me-
moriz: cū p̄plent z p̄ficiūt ipſi⁹
ſpēs in v̄triculis cerebri. 85.

¶ In q̄libet ex ſpiritib⁹ ē ſt⁹ p̄-
p̄ia ab illa qđ eſt in alio. 86.

¶ Septē virtutes numerant in
natura ſz diuerſitatē ear⁹ i for-
ma z ſpecie. 87.

¶ Ex his ē ſt⁹ imutativa ſpma-
tis: p̄ter qđ depingat ipm. 88.

¶ Ex his ēt eſt virt⁹ qđ aliqđ for-
ma z figura iſormat corpa: nec
non quātitate et numero. 89.

¶ Eſt etiā ſt⁹ attractiva: dige-
ſtina: retēna: z expulſiva. 90.

¶ Eſt ēt ex his ſt⁹ vnīs mēbi⁹
qđ ſiſtat corpi ex nutrimento. 91.

Articella.

Due sunt spēs virtutis vitalis
 ⁊ actiōis cuiuslibet ex eis sunt
 due partes. Et q̄b⁹ est vna q̄ sit
 actio pulsus sup dilatatiōē ⁊
 p̄strictionē v̄ear pulsatiū. 92.
 Soror autē hui⁹ est illa q̄ agū-
 tur actiōes cuiuscūq̄ agibilis:
 sicut ē amare: ⁊ h̄re aliqd odio
 ⁊ deplio aie: ⁊ et⁹ exaltatio. 93.
 Nouē sunt virtutes q̄ ab aia nu-
 merant. et q̄b⁹ sūt q̄nq̄ sub sen-
 situa visua auditiua olfacti-
 ua gustatiua ⁊ tactiua v̄is. 94.
 Est etiā virtus ad nervos p̄es-
 niēs ex qua seip̄ quam mouet
 q̄s artus ⁊ iūcturas suas. 95.
 Ex eis etiā est virt⁹ q̄ imaginā-
 tur res sicut videntur. 96.
 Est autē adhuc ex eis virt⁹ in q̄
 est rō. Et ēt i q̄ est memoria. 97.
 Oēs opationes virtutū nume-
 rant fm̄ ipsas virtutes quarū
 sunt operationes. 98.
 Hec autē operatio d̄r equivoce
 de q̄b⁹ d̄r: sicut de attractiōe di-
 gestione et retentiōe. 99.
 At sicut de trāsitu fm̄ penetra-
 tiōē cibi ⁊ appetit. Nā attra-
 ctio est opatio simplex vni⁹ vir-
 tuti soli. Appetit⁹ h̄e cibi exi-
 stit ex duab⁹ opatiōib⁹ siml̄ cō-
 positis. s. ex opatiōe sentiendi
 et attrahēdi. Opatio autē scien-
 di ⁊ impellēdi efficit trāsitū et
 penetratiōē cibi. Hec em̄ opa-
 ex p̄dictis abob⁹ efficiunt. 100.
 Rememoratio sexta rerū neces-
 sariar⁹ ex q̄b⁹ priā est aer. 101.
 Sol h̄z indicia sup aerē: q̄ siq̄-
 dē insū spib⁹ ani manifestant
 ex imp̄ssionib⁹. Climata ēt h̄nt
 sup hec indicia. 102.
 Aer etiā alterat et immutatur
 ratione alicui⁹ astri ouētis v̄l
 occidentis. 103.
 Cū ēt sol appropinq̄t inflāmar⁹

incēdit et inflāmat aerē. 104.
 Hoc siq̄dē verū est intātū ēt q̄
 cū inflāmata elōgant aliqd mō
 a sole vident aerem aliquātū
 lū inrigidare. 105.
 Si etiā stelle q̄ dicunt infortu-
 nate fuerint in exaltatiōe sua si-
 gnificabūt sup corruptionem
 aiatorū. Si h̄o q̄ fortunate di-
 cunt fuerint ibidē significabūt
 salutem eorūdem. 106.
 Tāto frigidior est illa quanto
 alteri⁹ sup mōtes existit. 107.
 Tāto v̄ille existētis in valle
 indicatur calida. 107.
 Si h̄o mōtes a parte meridiei
 et claudat mōtib⁹ iudicet ifri-
 gidari a septētrione. 108.
 Villa edificata a parte meri-
 diei indicat calidā rōne ex sus-
 flationis illi⁹ v̄tri meridiona-
 lis super eam. 109.
 Sed si sit ex pte occidēt⁹ habe-
 bit aer ei⁹ grossitiū. Si vero ex
 pte oriēt⁹ h̄bit subtilitatē. 110.
 Mar⁹ e h̄nt triū iudiciū i hoc.
 sicut sapiētes retulerunt. 111.
 Trāsmutatio aeris rōne v̄etro-
 rū. V̄tri em̄ generāt i aere illō
 qd generāt in eo māsiōes i al.
 imp̄ssiones. 112.
 Est qdē i meridionali calitas et
 hūiditas p̄ quāto generat sup
 calefactiōē ⁊ putrefactiōē. 113.
 Frigiditas ⁊ siccitas insūt se-
 p̄t̄rionali ⁊ ideo generat ide-
 tussis. 114.
 Calor ⁊ subtilitas insūt ouēta-
 li. et frigiditas ⁊ grossities oc-
 cidentali. 115.
 Ois angul⁹ terre mollis: cui⁹
 circūferētie sunt discop̄te mo-
 tib⁹: ⁊ habens fontes aque dul-
 cis est siquidē cōplexiōis hū-
 mide. 116.
 Generat autē siccitas in aere

appropinquāte alicui velle: cui⁹
terra vel loc⁹ saporosus est ⁊ sal-
sus. 117.

Dom⁹ valde patula et oib⁹ vē-
tis discoopra est in hyeme val-
de frigida: estate vō cala. 118.

Ex domo aut⁹ dep̄ssa ⁊ subterra-
nea habet indicīū p̄trariū. 119.

Calor mēst p̄ano facto ex feri-
co ⁊ coto: et frig⁹ i intrasculo. i.
p̄ano plano non lanuginoso
sen velleroso et lineo. 120.

In cōpositis ex pilo et lana in-
est cum caliditate aliquātuluz
ficcitatis. 121.

Judicat caliditas sup p̄lerio-
nē cuiuslibet floris: ⁊ cuiuslibz
aromatici: exceptis quinqz: scz
myrta: salice: menusare: rosis: ⁊
violis: que qdē sunt frigida: rū
etiā aromatica. 122.

Laudabilior et vtilior ex colo-
rib⁹ visui est niger aut viridz.
Albus aut⁹ ⁊ citrin⁹: neqz nō oē
splēdi dū ledit et disgregat lu-
cem oculorum. 123.

Scito q⁹ vera cibi actio est au-
gere augenda ⁊ restaurare oē
dep̄ditū ex dissolutiōe corporis
⁊ ad p̄stinū statū deducē. 124.
Est aut⁹ ex eo eligēdus ille q⁹ in
sanguinē laudabiliorē p̄uertit
et transmutatur. 125.

Lenis aut⁹ et subtilis est ex eo
panis tritici: ⁊ carnes pullozū
galline ⁊ sicut bliti ex olerib⁹:
hi em cōueniūt patiētib⁹. 126.
Diossi aut⁹ ex vīsalib⁹ sunt si-
cut similia: et sicut muto dele-
ctabilis duozū annozū. 127.

Piscis nor⁹ habitās in rupib⁹
est cib⁹ verato ab exercitio et
labore. 128.

Ex eis etiā subtilis malitie: si-
cut sinapis cepe ⁊ allū: hi aut⁹
gnant colerā rubeā: yñ ⁊ qñqz

sumunt in vīa medicine. 129.
Ex eis sunt etiā generātes me-
lācoliā ex qua in qbusdā corpo-
rib⁹ morbi generant: velut hy-
ci antiq⁹ boues panis fursure⁹ ⁊
caseus. 130.

Rursus quidā ex his causant ⁊
efficiūt humore siaticū sicut gros-
si et genera lactis. 131.

Aque delectabiles et fluuiales
p̄seruāt humiditatē radicalē: et
causant egressū secū ⁊ supfluita-
tem: digerūtqz ⁊ deducūt cibum
per venas. 132.

Melior est ex aquis pluuialis
munda: qm̄ nihil admiscei ei q⁹
inferat eis nocimentū. 133.

Ex eis aut⁹ sunt egrediētes a na-
turali dispositione earū quarū
ppua actio est h̄zcōplexionē ei⁹
qđ admiscei eis. 134.

Omne qđ bibif ex cernisiss la-
cte et vino nutrit corpus. 135.
Potus p̄uētēs corp⁹ ad sui na-
turam est sicut oximel ex sui in-
uamento. 136.

Sōnus est quies virutū aialū
motuarū ⁊ sensitiuarū. 137.
Ipse enim calefacit corporis in-
teriora ex q̄ fit cibi digestio lau-
dabilis ⁊ melior. 138.

Si aut⁹ somnus multū plonga
replebit caput humorib⁹. 139.
Ipse em̄ humectat corpora: ⁊ re-
laxat: extinguitqz calozē viuis-
cantem ipsa. 140.

Epata vigilia excitat valde sen-
sus ⁊ disponit vires ad exercēdū
op̄atōes suas: rēū hoc mūdificat
corp⁹ a fecib⁹ ⁊ supfluitatib⁹. 141.

Ex longa aut⁹ vigilia pigrit erg
gesactio: ⁊ infonietas generās an-
xietatē ⁊ angustīā aīe. Ipsa etiā
dissoluit spūs: ⁊ corpora sedat: ⁊
corrūpit splēdorem ⁊ claritatem
corporis ⁊ colorem eius: et p̄p̄z

9 Canticorum. Auicenne. 6

fundat oculos: nocetq; digestio:
ni: z mentē tollit: z corp⁹ infri-
gidat. 142.

¶ Et exercitijs decet qđ fiat tē-
peratū: moderatum: z egle. naz
eqt z tpat corpa: z efficit egres-
sū supfluitatū z hūiditatū. 145.

¶ Disponit etiā corpus ad hoc
vt nutriatur: z disponit parū
vt augeatur. 144.

¶ Immoderatus ex eo ppe dicit
labor: qđē spirituz euacuat: z
educit: z emacerat pigues z car-
nosos: z īfāmat calorem extra-
neū educit et hūiditates a cor-
pore: z debilitat nernos ex vio-
lētia doloꝝ: z facit corp⁹ sene-
scere aī eratē senectutis. 145.

¶ Ultimata quies ē icōueniēs
neq; est iunamētū inyltimitate
ei⁹: imo ipsa replet corp⁹ hūidi-
tatib⁹ sicut z glādul et nodis:
neq; disponit corpus ad aliqñ
cibum. 145.

¶ Corp⁹ idiget vniuersali eua-
cuatione omnium mēbroꝝ: cor-
poris p flobothomiā et farma-
ciam: ex qua quidē est perfectū
iunamentum in vere. 147.

¶ Uomū⁹ fiat in estate. Sz me-
lācolia educat in autūno. 148.

¶ Sargarismata z dentifricia
purgāt z mūdificāt palatuz et
dentes. 149.

¶ Prouoca vrinā alias incidēt
in hydropē. Et pnoa mēstrua
fināt corūpent corpa eoz. 150.

¶ Due feces i colica: nā in earū
eductiōe curabit paties. 151.

¶ Utere balneo ad tollēdū so-
des z imūdicā: neq; sis i h p-
ger si vel educere supfluitates
a corpis supflie z cutē ab acci-
dētib⁹ imūdicie mūdāfacet. 152.

¶ Coit⁹ pmedat iuuenib⁹ qua-
ten⁹ p eū a nocumētis pnuio-

sis liberentur. 155.

¶ Nequaquā tamē pcedat ma-
cris: senib⁹: aut ē debilib⁹. 154.

¶ Incurrit podagrā et dolores
alios ille q vrit coitu immedia-
te post cibū sumptum. 155.

¶ Mult⁹ coit⁹ debilitat corpus:
facitq; ipz hereditare variāspe-
cies nocumētōꝝ et doloꝝ. 156.

¶ Ira aieyl timor icitat frigid-
tatem q qñq; magnificat intm
donec ledat in vltima. 157.

¶ Magnū z multū gaudiū im-
pinguat corpus: zideo multum
ledit et pinguem z crassum. 158.

¶ In lamento quidē et tristitia
fertur indicū nocumēti sup ma-
crum. Et confert indigentidisso-
lutione. 159.

¶ Morbi ex superfluo calore in
mēbris: p similibus absq; supflui-
tate generati sunt sicut morib⁹ fe-
brilis: et consumptius sicut in
ethica et pñsi. 160.

¶ Morbus aut ex calore cū hu-
more ē sicut febris putrida. 161.

¶ Ex eis aut sunt morbi frigidī
absq; materia: sicut gelatio pñ-
gensex niue grandine vel frigore.
et ex eis est frig⁹ cū materia:
sicut paralytis cū magna quāti-
tate flegmatis. 162.

¶ Ex eis est humid⁹ absq; sup-
fluitate: sicut habitudo corpis q
laravel mollis videtur. z ex eis
est morib⁹ humidus cū materia:
humoral: sicut repletio ventris
in hydropē. 163.

¶ Morib⁹ siccus cū materia est
sicut cancrvel glādula. Sz sic-
cus preter quod in corporib⁹ si-
cut materia est sicut spasm⁹ ex
inanitione. 164.

¶ In mēbris organicis existunt
morbi cui accidit i plasmate le-
sio vel nocumētum. 165.

¶ Est aut morbus in augmento si fuerit caput nimis magnū. et in diminutione: si fuerit stomachus nimis parvus. 166.

¶ Si videat forma capitis lata vel compressa erit error: vel peccatum in plasma. 167.

¶ Ex eis est et morbus in periclitante cum accidit ei nocumētū sicut cum plāta pedis carne repleat. 168.

¶ Aut si accidat iterponat aliqd in poris et meatibus: sicut patinquit in oppilatiōib⁹ ex lapidib⁹ renū cōtingentib⁹. 169.

¶ Aut si membrū qd dicitur esse asperū sit lene: ut stomachus in quo supflua humiditas exuberat. Aut si qd dicitur esse lene erasperet: sicut canna pulmonis cum ericcat. 170.

¶ Est aut numerus non egrediens in sex vel quatuor digitis. 171.

¶ Interdū vniuntur duo digiti et iungunt. Et interdū crura innaturaliter separantur. 172.

¶ Solutio diuisi in alias vniōnis existit in cōiūctiōe membrorū aut in separatiōe. In cōiūctiōe qdē sicut ex dislocatiōe brachij et incisiōe pedis vel man⁹. 173.

¶ Solutio in ossib⁹ est fractura. In tunicis autem et venis dicitur ruptura. Solutio facta secundum latitudinem lōgū in nervis dicitur fixura vel punctura. 174.

¶ Solutio facta in ligamentis vel chordis dicitur lassatio. et arabice dicitur rabat. Sed facta in carne dicitur vulnus. Si tamen producat tempus eius diceretur vlcus. Sed facta in sola cute dicitur excoaratio. 175.

¶ Cause diuiduntur in manifestas apparētes quas ptingūt cuti et superficiē corporū sicut ignis et nix percussio aut ruptura constringens ex saltu. 176.

¶ Ex causis etiā sunt que dicuntur pucte. Et ipse qdē sunt iter has species differētes: et hoc quia quādiu ptingat putrefactio ptingat et febrib⁹ putrida. Ex causis etiā sunt que affecētes appellantur omni repleto corpori cōgruētes. 177.

¶ Ex causis efficiētib⁹ vniuersaliter est qcquid corrūpit membrum cōplexiōe ex infusione humoris ad ipsum. 178.

¶ Hec sunt potētia impellētis et debilitas seu impotētia recipiētis et multitudo mali humoris fluētis: latitudo meatū: et debilitas nutritiue hec ē enim sufficiens summa earū: necnō etiā quod videbis qualitatē in substantia corporis existētē supari: et ad sui cōtrariū declinare. 179.

¶ Qd gnat i eo calorem est qdē cāque ptingat corpori illd qdē ide ei dē ptingere puenit. Vt autem et est aliquid calidū i potētia. Sed calidū i actu ē sicut calor solis. 180.

¶ Ex his sunt motus alie sicut ira et motus corporis sicut labor: et corruptio et putrefactio: et cibi putitas: et qd poros corporis cutis claudit et cōstringit sicut aer. 181.

¶ Cā vero hāz egritudinū est qcqd i eo frigiditatē gnat: et qhōz soluit ex eo dissolubile: cui⁹ vir⁹: aut ē potētia velut ptingit in insquiamo assumpto aut i actu sicut in nive. 182.

¶ Fames ē cū pabulū spūz terminat: et sic ptingit cū terminat et cōsumit oleū i lāpadeyl crucibulo. Vehemēs ē saturitas ex crapula calorem suffocat rextigit. 183.

¶ Mor⁹ autem fortis et diurni sūt cā euacuationis spiritū i infrigidationis corporis. Quiete etiā infrigidat calor sicut flāma fumo extinguitur. 184.

¶ Fortis et valida corporis densitas concludit calorem in corpore donec extinguat corporis immoderate rarum seu spogiosum de facili refrigerat cum sit propinquum et dispositum ad hoc ut in eo calor de facili dissolvatur. 185.

¶ Cum sunt numero scripta humiditatis generatia ex quibus aqua calida dulcis super totum usata est humida in actu. 186.

¶ Et humectantibus aut in potentia est usus piscium delectabilium castitatis quies corporis et immoderata refectio vel saturitas. 187.

¶ Cum sunt siccitatis generatia sensu intellectu ve apprehensa: ex quibus quedam actu existunt sicut bores et quedam in potentia, sicut elephasinapis et tanta fames seu abstinentia per quam humiditas corporis consumatur: et oleum mortis fortiter violenter. Contigit etiam corporis ericatio ex ventris solutione. 188.

¶ Cause magnitudinis membrorum sunt fortitudo et potentia fortissime et etiam nutritio. 189.

¶ Cause prauitatis membrorum sunt prauitatis eis que magnitudinem efficiunt eisdem. 190.

¶ Cause corruptionis formarum est in numero similitudinum quod quedam ratione malitie plenitudinis existens in matrice contigit: aut puritate spiritus matris: aut malo egressu fetus in ortu suo ex cuius tortura continet peccatum et figurat formam. 191.

¶ Ex his etiam est nutritio si deliquit faciendo ipsum aut eleuando vel deprimendo ipsum. 192.

¶ Vel si forsitan augeat in eo cibum: aut ad nutriendum qui malus existat. 193.

¶ Aut si puer debilitate sua cadat cum non regit ab alio: et ipsi tibia aut crura in frangant: vel eius

nas percutiat taliter quod idem testionem et passionem patiat. Non est per magis rectificari si moneat quod ipse se sustinere ratione fracture ossi non dum perfecte consolidat. 194.

¶ Nec facit multitudo humorum in leprosis puritas eorum deinde et continuas febres facientibus. 195.

¶ Aut tortura oris et faciei contigitur et mollitie et relaxatione nerui aut corrugatione et tensione nervi versus collum declinante. 196.

¶ Vestigia apostematum et cicatrices vicerum et vulnerum periculubus formas in superficie corporis punct. 197.

¶ Sapientes dederunt opera in collectione eorum que sunt de genere claudetum et obturatum poros et meatum ex quibus sunt fortitudo retentio et debilitas expulsiue: interdum et frigum est causa humis. 198.

¶ Siccitas et coarctatio eorum valde et similiter faciunt ligature: ipsa etiam angustat et oblique perstrictionem exterius in aliquo membro generatur stringit etiam eos medicina siptica. 199.

¶ Hoc etiam contingit interdum consolidatione vulnere et vicerum: et erysippela seu porus et carne in naturaliter augmentata. 200.

¶ Hoc est humoris facti aut sanies vel sanguis lac coagulatus et aqua. 201.

¶ Hoc etiam faciunt vermes lapides et fex sicca et dura et aser. 202.

¶ Causa operationis meatuum sunt fortitudo expulsiue et debilitas retentio. 203.

¶ Et his etiam oportet medicula aptius calida et humida necessario. 204.

¶ Quicquid augeat et excedit numero in nobis: augeat sic et multa materia dignus si fuerit materia illa laudabilis: aut rana si materia illa laudabilis. 205.

Quicquid minuit in nobis numero: contingit contrario eius cuius rememoratione fecim⁹. 206.
Cū generans asperitatē ē ablatio hūiditatis: quaterdū ex hūore frigido ptingit pulnere stiptici tate ciborū & medicinarū. 207.
Causa leniens asperitatē est sicut humor viscosus: et oē pinguē vinctuosum. 208.
Proculdubio oē illud de cuius natura est ut stet separatū ab ali quo: cū aliq̄ mō eionit si cū eodē coniungat. Si vuln⁹ nō debite solides: q̄ res in mēbro inopinata ostendatur. 209.
Ex hoc etiā est fortitudo i mutatio & debilitas i formative. 210.
Quāvis separatio ptingēsculi bet ex eis de quorū natura ē ut sunt in situ iuncta sit de generē & numero egritudine sitūs & positionis in mēbris organicis: & nī hilomin⁹ etiā p̄prie de gñe solutiōis diuisi sen p̄tunitatis cui⁹ qdē solutiōis cāe hē referūt. 211.
humor qdē hīs vim et tūtatē vstiat & calefactiā & corrosiuā vlt sanatiā: aut hypostasis im pulsa seu imbibita p̄tione i feres: vel viscositas relaxās q̄ monere deberet vel salt⁹ p̄tūdēs la nias & disrūpēs vel lapis offendens et cōtūdens. 212.
Ex eis sunt medicine corrosive & vstive: ut ferrum corrodens et lanās. et qñq̄ vētus scindit ratione tēstionis. Idem etiā agit ignis sicut in ceteris. 213.
Quedā accidētia reperiunt in operationib⁹ et qdā in q̄busdā corpori ptingētib⁹: qdā i egressiōib⁹ ab eodē puta in fecibus: egressa. s. s. gnis sudor & vtila. 214.
Egressus natural⁹ opatiōis dispositiōe sua est triplex. s. i. p̄ de

blitas: i. p̄ ablatio: & i. p̄ imutatio seu corruptio: qd in q̄libet morbo est etiā manifestū. 215.
Debilitasem opatiōis visus est cū aliq̄s debilitat videt: & i. p̄ sensus ablatio cū oīnovisus p̄hibet vlt auferit: & i. p̄ corruptio & incōueniēs imutatio cū imaginat se videre que non videt. 216.
Exempla accidētiū p̄portionalia reperiunt in accidētib⁹ cōtingētib⁹ alijs opationib⁹. 217.
Sensus visus attingit & p̄cipit interdū aliq̄ ex accidētib⁹ q̄lita tū corpori ptingētib⁹ citrinitatē & tumorē visu pceptibilē. Et interdū attingit & p̄cipit auris ali qd ex eisdē sicut sonū vētris i hēdrope. Percipit etiā ex eis aliq̄ sensus odorat⁹ quādamodū fe torē ptingētē i vlcētib⁹ putridis et corruptis. Ex eis etiā est q̄ suo sapore p̄cipit & sic ptingit cū acre dovlt acetositas i ore p̄cipit. Tactū etiā q̄ ex eiacognoscit: sicut per tactū cognoscit cancri durities. 218.
Sup̄accidentia ab egredietib⁹ a corpore sumpta excitant sicut dem quinq̄ sensus. 219.
Sicut in vīna si rubea sit vel nī gra. et sputo si fuerit vel sanguis vel sicut butyrū. & in eo qd qdē rōne dissolutiōis vel resolutiōis egredit sicut ptingit vērositate: sternutatiōe: oscitatiōe. In vomitu ēt repit iterdū acetositas amaritudo vel stipticitas & cū vīna fuerit fetida significat qdē sup̄vesice vlcera: & si in sudore sentit si frigid⁹ fuerit vel calidus tenuis vel viscosus. 220.
Et qdā accidētia sunt patiētiū passiōes & ap̄ nos signa & omōstratiōes. Et postq̄ feci memoratiōem de his quasi transitōe

9 Canticorum auscenne. 6

et in generali facta nunc rememo-
ratione de eisdem in spali. 221.
¶ Omne signum sicut dictum est re-
memoratum aut presentis indica-
tium: vel futuri pronosticum. Est tamen
utile non necessarium in nobis quod re-
ferimus ex eo quod preterit sicut huius
ditas terminati sudoris. 222.
¶ Omne illud quod signat super il-
lud quod iam existit: neque non etiam quod
signat super illud quod speramus quod de
misterium necessarium: cura eis pueniens
sit a nobis cum auxilio huius rei. 223.
¶ Ex his quod signis sunt quodam ge-
neralia: quodam spalia: et particula-
ria alicui ex membris de quibus quod de
speciali faciam rememorationem in
arte seu parte artis curatiue. 224.
¶ Omne signum generale sumitur
a membris principalitate rationum ha-
bentibus: puta ab epate cerebro
et corde: hec enim sunt virtutes dictum
principalia. 225.
¶ Et cum est recte formationis seu
imaginatiois et ratiocinationis
seu cogitationis sane memorie. et
recordationis. 226.
¶ Morus etiam et sensus laudabi-
lis signat super capitis sanitatem et
nocumetiam eius contingetiam deno-
tant perculdubio quomodo existat
in cerebro. 227.
¶ Cum cor incedit recte in pas-
sione sua: tunc eius dispositio est pa-
cifica et tranquilla. 228.
¶ Nequaquam fuerit genera-
lus in numero denario posita nisi
ab ore sapientis. Quorum quod de primo
ab estimatione dilatationis est as-
sumptum: ipse enim significat super
dignum et fortitudinem virtutis et
ipsius equalitatem. 229.
¶ Magna autem est cuius dimensiones
eminet et descendit: et significat su-
per fortitudinem suam existim-
ationem. 230.

¶ Parus pulsus est: huius in vir-
tute: et etiam pulsus longus et bre-
uis. 231.
¶ Ex eo strictus et latus necnon etiam
eminens et profundus. 232.
¶ Senus eius relatus temperiei morus
est varius et diuersus. Et quod est pul-
sus velox magni tactatue: et signi-
ficat quod de superum et calorem. Et eo
etiam pulsus est tardus dominans co-
gelationis suum signat super debilita-
tem cum frigiditate. 233.
¶ Senus sumptus ab estimatione
temporis quod est diuiditur in suas species:
scilicet in frequenter spissum et sine quod-
te significat super debilitatem vir-
tutis et caloris. Et in tardo sibi co-
trarius quod super laxitatem et frigidita-
tem attestatur. 234.
¶ Senus sumptus in dispo-
ne virtutis diuiditur in fortiter pulsantem et magnus
et in sibi huius debilem: cuius pulsatio
profunda est in exilis. 235.
¶ Ex genere sumpto a corpore ve-
ne per tactum pulsus durus quod attestat
super siccitatem. et ex eo est quod tactus
mollis et humidus repit signans
super sui corporis mollietatem. 236.
¶ Senus sumptus a prius qualitate cor-
poris vene signat recte super com-
plonem. scilicet frigidam super frigidam: et ca-
lidus super huius. 237.
¶ Senus sumptus ab eo quo replet
vena declarat dispo-
nem eius. Plenus enim super humorum
abundantiam. Et vacuus super ipsorum di-
minutionem huius attestari. 238.
¶ Senus sumptus ex motibus et quie-
tibus pulsus detegit quod de ad sen-
sus species eorum. Est autem ex eo species
iusti poderis: et pueniens pulsus
etatum temporum anni et regionis. et
ex eo etiam est egrediens debito
consuetudo. 239.
¶ Ex eo etiam est sine poderem huius
et quod pmissum sine poderem 240.

¶ Pars prima. ¶ Fo. cccxix.

Aliud genus ei⁹ sumit^r ab eqli-
tate vniformitate aut diuersita-
te ⁊ inequalitate ipsius. 241.
Qui recte incedit vniformiter ⁊
ordinate dī: vnū⁹ siue equalis.
Qui vō claudicat ⁊ deuiat i hoc
ineqlis dī: et diuersus. 242.
In diuersitate generis sumpti
in numero p^{cu}SSIONū arterie sūt
differentie. 243.
Differēs pluribus p^{cu}SSIONib⁹
diuidit^r in duas species. 244.
In equalitate ⁊ diuersitatib⁹ or-
dinatū: et ordine carēte: quē scz
a ia pcipere nequit. 245.
Dhs huius ordinis dī: reuerfi-
uus: ⁊ est sz dictū nostrū ille qui
postp^{ri}ncū sic p^{cu}SSIT ⁊ reuertit^r p^{ri}nc
ad p^{cu}tiendū sicut p^{ri}us. 246.
Ex eo etiā est cuius regress⁹ mi-
nime sūt vniformes: ⁊ talis est q̄
cauda: foricis appellat^r. 247.
Est etiā ex eo qui differēs seu di-
uersus i vna q̄q⁹ p^{cu}SSIONe repit^r cū
mēsurā. iij. digitoꝝ capiti. 248.
Ex his q̄dē est pulsus itercicus
rdhs p^{cu}SSIONis. Ex his ē et est alt⁹
humilis ⁊ depressus. 249.
Ex his etiā sunt in cuius p^{cu}SS-
sione duo sunt ictus: ⁊ ex eis etiā
in quo sunt plures. 250.
Est etiam ex eis vermīcularis. ⁊
ferrin⁹. Similiter formīcularis
et vndosus. 251.
Ex his etiā est ille q̄ tremul⁹ dī:
ex q̄ est sigans sup ethicā. 252.
Ois quidē pulsus cōtinet duas
spēs: est etiā vna eqlis q̄ ex ābas
bus dī: is descendit seu reponit i
gradu. 253.
Inter species vero generalis di-
uersitas nō est eqlis ⁊ media in
diuersitate. 254.
Ex pulsu temperati corporis co-
gnosces pulsū cuiuslibet: donec
scias ex eo cui lateri equat^r: aut

inequalis efficiatur. 255.
Omnis pulsus egrediens a di-
spositione cōueniēti dicit^r cōpa-
rari ad egressum complexionis
eius. 256.
Scito esse varias species pul-
sū i diuersis etatib⁹ q̄tuor āni-
tpib⁹ ⁊ diuersis regionib⁹. 257.
Et etiā in diuersis p^{cu}plexionibus
hoim ⁊ habitudinib⁹ masculis
et mulieribus. 258.
Pulsus velocitas cum magni-
tudine est in calido. Sicut etiā
⁊ in etate iuuentutis: et in ma-
sculo. 259.
Talis autē est in regione ⁊ ha-
bitatiōe meridionali: macro: in
pregnante et estate. 260.
In frigido em̄ est pulsus parui-
tas ⁊ tarditas: et cōsiliis q̄dē est
in senibus et autūno. 261.
Cōsimilis quidem est in mu-
lierib⁹: ⁊ in pigni carnē laxā ha-
benti. talis etiam est in septen-
trionali. 262.
Cuiuslibet sicci quidem pulsus
est durus: cuiuslibet hūidi ē q̄-
dem pulsus mollis. 263.
Pulsus cuiuslibet habentis cō-
plexionē equalē ⁊ tēperatā simi-
latur quidē pulsui perfecto ip-
sius veris. 264.
Quartū clima sequitur comple-
xiōē predictā. 265.
Pulsus infantis frequens ē mol-
lis. Pulsus autem senis est tar-
dus et durus. 266.
Pulsus cuiuslibet corporis mul-
tū humorē ferētis est valde ple-
nus. 267.
Omne corpus vacuum a mate-
ria habet pulsū illaudabilē ⁊
vacuum. 268.
Pectus et pulmo sunt organa
anime: que siquidē sana fuerint
vite pseruabuntur. 269.

Canticorum aulcenne. 6

Si operationes eorū declinant
ad aliquā malitiam: cor: siq̄ de
igniet ex sui inflāmatiōe. 270.
Et sputū q̄dē h̄z. significare sup
pectorū cōtingētia in quacunq̄
egritudine eidē p̄tingēte. 271.
Ablatio sputi p̄culdubio sup
p̄ncipiū attestat: significat em̄ q̄
materia i nullo est digesta. 272.
Si aut̄ fuerit paruum et tenue:
habebit sup digōnē debilē atte
stari. 273.
Si vero fuerit mediū et egle: in
hoc q̄dē signat q̄ morib⁹ iam ad
mediū augmētū puenerit. 274.
Si aut̄ fuerit multū spissū: tūc
p̄culdubio ē morib⁹ i statu. 275.
Tenuitas etiā sputi signat q̄d
humor: faciēs moribū lenis sit et
subtilis. 276.
Tale etiam signat q̄ morib⁹ sit
velocis r̄cite digōnis. Si v̄o fue
rit grossū significabit supra p̄riū
et tardum. 277.
Nigredo sputi significat super
violentiam v̄stionis. 278.
Sputū vero viridis coloris si
gnificat sup colerā citrinā et por
rinam. 279.
Sputū habēs citrinatē clā
ram significat super coleram v̄
tellinam. 280.
Sputū albū signat sup humores
flāticū rubeū sup sāguinē et pu
tū cuiusq̄ fetidū ē p̄culdubio pu
trefactiōis significatiū. 281.
Oē sputum sine fetore signat q̄
leo nulla sit putrefactio. 282.
Si sputi figura rotūda sit et cū
hoc patiens febrē patiat̄: hoc erit
q̄dē q̄ i diafragmate ei⁹ sit apo
stema. 283.
Si patiens nō cessauerit tussi
rem q̄dē icidit in p̄tissim. Spu
tū aut̄ egrediēs sine tussi et diffi
cultate significat sup p̄fectā di

gestionem. 284.
Generatio. iij. humorū est in
epate ex cui⁹ augmēto auget̄ hu
mor in corpore. 285.
Omne mēbrū rōne ipsi⁹ auget̄
est nihilomin⁹ in ipso membro
propria operatio. 286.
Ex vapore aut̄ ip̄ius sit spūs. 287.
Et reliquo corpore seu humore
eius sano sit corp⁹ sanū: est autē
humor: san⁹ cū epar sanum fue
rit. 287.
Et aque q̄dē denebūt cibum ad
ipsū: miscēturq̄ cuilibet humo
ri sup eū dominantī. 289.
Aque etiā mittunt ab ipso epa
te ad ei⁹ colatoria: et ipse nihilo
min⁹ cū humorib⁹ p̄miscet̄. 290.
Et ipsa q̄dē aq̄ fert secū colores
eorū: necnō etiā oē illud q̄d ē ne
cessariū i declinatiōe et significa
tione eius. 291.
Et p̄culdubio q̄cqd̄ dirimū seū
manifestū sup cui⁹ veritatē sen
sus etiā attestat. Sūt em̄ apud
nos ervina significātes q̄lis sit
p̄cessus patientis. 292.
Albus color: vine est ex signis
sup multitudinē cibi et por⁹ seu
nauseatiuā satietatē significāti
bus: aut super dñū frigoris vel
humiditatis h̄arice aut sup flu
rum vine vel oppilatiōis epa
tis. 293.
Cum autem vinū videat̄ modicū
citrina significat quidē sup ora
uitatem colere. Sed cum est in
colore ignea significat sup mlti
tudinem colere. 294.
Et color: quidem clarus sub ru
beo ponit̄: eo tamē est amplior
colera rubea. 295.
Valde aut̄ rubenserit color: ei⁹
a natura sanguinis: nisi tñ fue
rit taliser assumptiōe croci aut
applicatione alicui⁹ cōringētis

neq; ex colica. 296.
 ¶ Si aut videat nigra postq̄ vi-
 sa fuerit fusca significabit quidē
 sup fortē algore. Si vero talis ap-
 pareat postq̄ precessit valde ru-
 bea significabit super fortē hu-
 moris vstionem. 297.
 Iudicia autē super morbum ex
 colore vrie: nisi th fuerit talis ex
 cibo ipsam tingente puta oleri-
 bus cassia fistular; oī re eā breui-
 ter tingente sicut almuri; et simi-
 libus. 298.
 Tenuitas quidē substantie in vi-
 nis significat super paruitatem
 digestionis. 299.
 ¶ Et proculdubio efficitur vi-
 na tenuis per corruptionē cibiz
 oppilationē et epatis apā. 300.
 Tunc autem grossities signifi-
 cat sup digonem: aut sup multi-
 tudinē hūoris flegmatici in cor-
 pore existentis 301.
 ¶ Cum hypostasīs videtur alba
 in colore significabit quidē sup
 salutem infirmorum. 302.
 Si autem color eius appareat
 citrinus hoc erit ex acumie co-
 lere rubee. 303.
 Si vero appeat velut sanguis
 significabit pculdubio ff mali-
 tiā digonis ipsius sanguis. 304.
 Et si talis dispō ipsius prolon-
 getur neq; varietur: erit ex epā-
 te apostemato. 305.
 Et si fuerit nigra post intensam
 rubedinem petēs fundū postq̄
 rubens apparuerit in alto signifi-
 cat qdē q̄ tam puenit patēs ad
 hoc q̄ anima separet ab eo; po-
 tissime cum casu vritutis neq; est
 spes de eo. aliquid neq; potest ei
 quicq; proficere cū sit mors ppi
 qua ex violentia vstionis. 306.
 Et si appareat nigra post ei⁹ su-
 fcedinem pter q̄ morbi materia

sit acuta et potissime si cū tali su-
 fcedie assit aliq̄ signū laudabi-
 le et radix morbi fuerit ex melā
 colia significabit qdē sup morbi
 psumptionē: et hoc fm plm. 307.
 Si appareat nubes supernatās
 in superiori parte vasis signifi-
 cabit super cruditatem: licet sit
 in ea aliquid digonis q̄ ex vto-
 sitate p̄miscente se ei impedit et
 inde sursum elenatur. 308.
 Et scito q̄ si videatur p̄dere in
 medio q̄ parua vto-sitas est in
 tali hypostasi. 309.
 Et scito q̄ si p̄eēte citrina fue-
 rit alba lenis p̄uncta inferi⁹ de
 pressa et talis cōtinuo appareat
 q̄ digō morbi sit completa. 310.
 Cū aut appareret hypostasīs nō
 continuata significat super de-
 bilitatem virtutis. 311.
 Si vero fuerint cōtenta in ea si-
 milia fragmētis ordi: signifi-
 cat quidē sup rasurā venar. S; si
 si assumilef fursuri et sine fetore:
 sigcabit sup vlcera vesice. Si au-
 tē similef squamis metallo: si-
 gnificabit super vstionem et la-
 minationē continentem. 312.
 Si sanies appeat in vase signi-
 ficabit sup apitionē apatis. 313.
 Si vero prolongetur egressus
 eius cum sanguine corrupto si-
 gnificabit super apostema fleg-
 monicum. 314.
 Cum aut hypostasīs petit fun-
 dum et spmati similit: est quidē
 ex humore grosso et crudo. Et si
 cum eadem sit harena mixta sci-
 to illū cur⁹ eē calculosum. 315.
 P̄unatio qdē fetoris contingit
 ex p̄unatione coctionis et diges-
 tionis aut ex indigestione rōne
 indigestibilis. 316.
 Omne illō qdē vltimati fetoris
 est vltimate corruptionis. 317.

¶ Si aut odor ei⁹ sit extraneus horribilis: scito illum cuius est pati morbum vesice. 318.

¶ Jam quidē retuli genera viti-
ne simplicia. Ex dictis meis por-
terit qđ vti in iudicijs compo-
situm ex eis. 319.

¶ Interdū attestātur feces sup
stomachum z interdum sup ite-
stina: z ipsum epar. 320.

¶ Feces qđ minunt rōne ma-
gne trāsmutatiōis alimēti cū cō-
uertit in mēbris: nisi illi⁹ cui⁹ ex
pulsiua fuerit debilis z attracti-
ua fortis: z rōne alicui⁹ nocumē-
ti contingētis. z hoc qđ signifi-
cat repletionē corporis patētis
ex malis humouibus. 321.

¶ Si aut fuerit magne in quāti-
tate: erit qđ signū qđ cib⁹ nō p-
beat augmentū corpi autq attracti-
ua sit in eo debilis z diminui-
ta ē expulsiua fortis rōne alicui-
us morbi vel nocumēti. 322.

¶ Si āt feces fuerit albe erit op-
ulatio vel scpirosis in meatib⁹
kistis fellis z icteritia qđem est
significātibz super hoc sēsbili-
ter. Sub hoc etiā genere est viti-
ne citrinitas: nisi cū corporibus
hūore slegmatico vlt mala pple-
tione frigida inficiatur. 323.

¶ Si vō appareāt rubeu⁹ igni-
te significāt sup excessuz z domi-
nium colere rubeē. 324.

¶ Sed si similen⁹ porro aut vi-
ridi eris i colore significabūt qđ
dē morbu z malitiā magnā. 325.

¶ Cum aut apparebūt nigre in
colore: hoc quidem contingit ex
forti et antiqua frigiditate cor-
poris cuius sunt. Et si tales ap-
pareant in morbo acuto signifi-
cabunt super mortem futuram
in propinquo. 326.

¶ Si āt feces fuerit dure signifi-

cabunt super fortitudinē attra-
ctiue aut super calorem videntem
vel super cibum stipticum z con-
strictum. 327.

¶ Si vō fuerit feces molles z li-
quide nō erit fortis attractiua i
corpore: aut in corpore erit frigi-
ditas mala aut hoc cōtingit ex
mala alia dispositione corporis
vel ex cibo qui soluit ventrem z
mollificat per naturā suā. 328.

¶ Si differat et tarde⁹ egress⁹
fecū post cibū sumptum: hoc qui-
dem contingit ex difficultate di-
gestionis ipsarū: aut diminutio-
nez debilitate expulsiue: aut for-
ti frigiditate: aut ex ventrem ne-
cessario constringentibus. 329.

¶ Si autē citi⁹ debito egressiā-
tur: hoc quidem erit ratione ci-
bi non constricti: sed potius p
naturam suā mollificantis z sol-
uentis: aut ratione humorum z
humiditatz ad eas fortiter im-
pulsarum: vel ratione meatuz
sugentium z attrahentium aut
ratione nocumentorum in inte-
stinis contingentū vt pote apo-
stematis in al. vlceris corruptio-
nis digestionis et aliarū specie-
rum morborum eisdem contin-
gentium. 330.

¶ Si egrediātur cū fōno signifi-
cabūt super magnam ventosita-
tem. Si vero fuerint mixti saniet
significabūt sup apostema in or-
ganis cibi existentia. 331.

¶ Si si appareat sanguis cū eis
significabit quide⁹ super vlcera
et tenasmonem. 332.

¶ Si aut sūt multū fetide signi-
bunt sup magnā corruptionem.

¶ Si vō velut olz supparat eis
significabūt sup liqfactionē pigue-
dians corporis. z erūt proculda-
bio odoris acetosi ex hūore ace-

tofo.

333. ¶ Sudor multus in morbis humi-
dis factus quidem est ex accidē-
tibus vim et naturam ipsorum re-
ferentibus: neque est sicut ille ex
quo fit iuvamentum.

334. ¶ Supflus autem in ultimo cum ca-
su prout patiens pertingit perculdu-
dio ex labore et debilitate prout et
nature: vñ mors est in principio.

335. ¶ Sed prius sudor in morbis super
opillationem et clausione cutis et
grossitie humoris et debilitate ex
pulsive et paruitate digestionis
et ventris mollitie et fluxum.

336. ¶ Si appareat sudor valde albus
in morbis significabit super humores
flegmaticum. Si vero sit citrinus si-
gnificabit super coleram citrinam. et
si niger super melancolicam. Si autem
rubeus erit morbus ex sanguine. et si
perbet nobis signa suo sapore.

337. ¶ Sudor subtilis pertingit ex sub-
tilitate humorum. et grossius ex
grossitie eorundem.

338. ¶ Si autem fuerit vniuersalis in to-
to corpore est bonus. Sed si particu-
laris et specialis in vno loco est
malus et illaudabilis.

339. ¶ Qui etiam contingit tempore
suo vna cum circuitibus et paroxis-
mis febrium aut in die critica est
quod est bonus et laudabilis. Contra-
rium autem bonitas longinqua est et
remota.

340. ¶ Pronosticatio diuiditur in referē-
te: et significante morbum futurum ge-
nerari in sano: et significantem quod
debet contingere patienti in mor-
bo suo.

341. ¶ Signa autem referentia super egri-
tudinē futurā sumuntur ex accidē-
tibus significantibus super re-
pletionem vel euacuationem cere-
bri aut residui corporis.

342. ¶ Significat autem super repletio-

nes quod multitudo cibi: raritas
balnei et exercitium: ex his namque ac-
cidētibus contingit repletio.

343. ¶ Senectutis repletionis diuiditur in re-
pletionem penes virtutem anime: quod
si fuerit respectu immutative et
digestive nequaquam erit appetitio
cedendi laudabilis: eritque ege-
stio mollis: et liquida: neque erit di-
gestio in vna.

344. ¶ Significat autem super repletionem
respectu virtutis motive ex gra-
uitate et lesione morus.

345. Si autem sit repletio respectu pul-
sativae: erit quod debilitas
et pigritia pulsationis eius.

346. ¶ Causa vero debilitatis anima-
rum seu potētiarum est illud quod ne-
queunt pari ex chimis: nam pars ex
eis ledit et grauatur eas: non autem ideo
quod membrorum continuitates ex eis
repleantur.

347. ¶ Est autem alia repletio a predi-
cta penes coanitates organo-
rum scilicet cum non poterunt tolerare
ex eo quod membrorum coan-
itates replebuntur.

348. ¶ Hoc autem genus pertingit ex re-
pletionē: aut sanguinis puri et mu-
di: aut colereant humoris flegma-
tici. Interdum autem anime sue po-
tente fortes sunt nec grauatur
eas chimi.

349. ¶ Cum dominatur sanguis alijs
humoribus assunt somnus et do-
lor capitis et excessu cum tumore et
rubore venarum. Et hoc possibile quod
inde cogitationes mutantur cum
grauitate capitis et debilitate
fatigatione sensuum. Reperitur enim
tactu calidus cum grauitate hu-
morum et scapularum et cum oici-
tatione. Et sunt interdum gra-
uia latera et hypochondria. Et
manifestus fluxus sanguinis a-
naribus cum alicibus. Et etiam

Canticorum Auicenne. 6

venter est latus: nō tamē cū delectatione et suauitate vite. et apparebūt somnia leticie et iocunda cum varietate et multitudine colorum. Accedet etiā prurit⁹ in loco flaborumque euz rubedine oculi insolita et apostematibus aut variolis aut pustulis corporis et opinat se comedere dulcia in somnis et videbit⁹ q̄ gustet dulcia: et si prius eam non comederit. Unde si hec accidētia sint in vere aut in principio iuuentutis non elle significabunt q̄dem nobis super egritudines ex sanguine generandas que quidē de facto p̄stare apparebunt. 350.

¶ Cū dominatur colera citrina aut crocea apparet quidem color cutis citrin⁹ cū debilitate et casu appetitus cibi: et reperit in q̄ dñatur oris amaritudinem et mordicationes ex ip̄a colera rubea in stomacho contingentem. Acciditq̄ euentris solutio cum qua est colera rubear in somnitate cū profunditate oculorum et sic citas oris et lingue: et eius vrina est in colore valde citrina. Acciditq̄ ei sincopis: et riget cutis ei⁹ cum permixtione perturbatio ne. Acciditq̄ ei sitis post ieiuniū et apparēt ei in somno cornuscationes cum subritate pulsus et calore corporis. Sunt etiam ex his accidētibus multa et frequēs balneatio in aquis calidis et sulphureis: et mor⁹ laboriosi q̄ sūt in regionibus et villis septētrionibus: et frequens continuus esus acutorum et maxime si fiat tempore estiuo. 351.

¶ Si hō colera nigra in corpore dñetur erit quidē fusc⁹ color corporis cum forti et ingi meditatione cogitatione et appetitu

cibi forti: et regietur in ore sapor acetosus. 352.

¶ Est etiā cū malitia anime ituitus fortis et affixus: et pulsus durus est et tardus. 353.

Et vrina q̄dē tenuis et cruda nec in digestionem decoctio. 354.

Et cibus siccus aridus anxietas timor cōtinuus et tristitia. 355. Videtur etiā q̄ interficiatur in somnis: apparētq̄ in somno ei⁹ omnia ei⁹ exterrētia. 356.

Etas senū autumnus et habitationes meridionales et corporis macies. 357.

Si dominetur humor flegmaticus in corpore aggrauabitur caput ei⁹. Sōn⁹ ei⁹ lōg⁹: et fatigabitur iter agēdo de facili et erit ei⁹ appetit⁹ debilis cū repletioe penes vrinatē turbationē seu p̄mixtionem et sopita laxitate. 358.

Ex his etiā est fluxus salinis et sputi et tumor vult⁹ et color patitis albus. et erit in pulsū eius occultatio et tarditas: et i via turbulētia et grossities et cruditas. 359. Nec est in eo sitis: nisi fuerit flegma salsum aut putrefactio affuerit. 360.

Ex his etiā accidentibus sunt vsus omnium ciborum humidorum et frigidorum: et etas senectutis: et tps hyemale: et priuatio erectiōis et balnei: excedens q̄ntitas cibi: et habitatio hūida rōne fluminū et apparitio mariū i fontis et q̄rimonia ex icubo facta: et ipotētia digestiōis chili. 361. Cū autē apparebūt tpe sanitatis continuo accidentia de necessitate super aduētū egritudinū si gnificātia: esto sollicitus in ablatione eorundem. 362.

Ex signis pronosticis est signum cana morē futurā: et ex eis ē qd

signat futurā sanitatē seu euas-
sionē: p pue ex his est sciētia
pronostica. 363.
Ex sciētia istoz videbit medi-
cus z sciat q̄s moriat: retrahet
q̄s idē man⁹ suas a cura ei⁹: sic
et videbit ex scia eorū dē q̄s eua-
dere obeat: z curati p rāto no-
tificabit z pnosticabit illō. 364.
Pncipiū hui⁹ sciētie est scia
de tpi⁹ morboz z eo qd appa-
ret i eis de dispositiōe morbo-
rū. Est etiā sciētia de lōgitudi-
ne z breuitate: z fortitudine: et
violētia z debilitate seu tranq̄l-
litate egritudinē. Et etiā de in-
dicio ei⁹ qd d̄z generari ex crisi
in temporibus morbi. 365.
In quolibet morbo sūt diuer-
sa tpa. In quorū aliquo cōtin-
git mors z vita vel sal⁹: et sunt
pncipiū augmētū stat⁹. In q̄li-
bet pōt mors ptingere. In q̄rto
aut qd declinatio appellat non
cōtingit mors nisi ptingat er-
ror vndecunq̄. 366.
Pncipiū aut est in q̄ cōtingit
nocumētū opatiōib⁹ et debili-
tas in negociis assuetis. 367.
Et hoc quidē tpe durat: donec
digestio appareat i hypopostasi-
bus: sputo: fecib⁹: z viā. z post
ipm apparet et cognoscit⁹ au-
gmētū ex lōgitudine paroxis-
mōz febriū: z operationib⁹ et
accidentibus. 368.
Stat⁹ ho est cū regimē post di-
ctū pfecta digestio apparebit:
paroxismi morboz angēbūt: z
acētia i quātitate eqbūt. 369.
Accipit etiā morb⁹ diminutio-
nē z fit iterdū crisis pfecta. Un-
cū hoc signū videbit pnosticef
par et sal⁹ patiētis nāmors mu-
nime accidit i declinatiōe: nisi
error sup patiēte cōmissio: aut

aere cōplexionis male z illan-
dabilis: necnō etiā omni extri-
seco cōtrario eidē ptingēte. 370.
Sciētia aut nostra p quam co-
gnoscam⁹ tminū pncipiū cōfert
qdē in subtiliādo cibū et dietā
sicut decet: z in mediādo subti-
litate ei⁹ in augmēto. Nam hoc
expedit patiēti donec morbus
ad statū puenit: tūc aut d̄cet
medicū esse sollicitū ad subti-
liādū perfecte dietam. 371.
Omnis morb⁹ perficit in mēsu-
ra. Que si fuerit breuis dicitur
acut⁹. z hic aut interficit i bre-
ui tpe: aut per crism laudabi-
lem terminatur. 372.
Ipse etiā est cite digestionis:
et breuiū tēporū: auster⁹: z per-
iculosus. 373.
Cognoscit autem ex breuitate
sui pncipiū: pro rāto regat die-
ta conuenienti. 374.
Non enim sunt multe aggra-
uāde eius virtutes. Nec est au-
ferēd⁹ z phibēdus ei cib⁹ oīno
a pncipio: nā forsitā caderet
h⁹ ei⁹. Nec etiā est debilitād⁹
ante statū ipsi⁹: sed ē pot⁹ pu-
dēt in quātitate reficiēd⁹ suf-
ficiēti h̄z exigētā sui inner. 375.
Si aut videas difficultatem ei-
domalitiā signoz z piculoz z
lores fortes z violētos cū ma-
la dispositiōe z casu h̄utis et
ratiōe diminuta et pmuta: ita
q̄ virtus nequeat morbi mali-
tiā tolerare pronostica mortē
ei⁹ futurā ante statū: quoniam
quidē ex malitia accidētū ex
morbo colico cōtingētū pro-
nosticabis. 376.
Ex morbis etiā est diu durās
z lōgi tps qui chronic⁹ seu tem-
poral⁹ appellat. Qui qdē mini-
me corp⁹ celerit psumit z dissol-

nit: sed aut necat ipm cu ptisi ⁊
ethica egressu sanguis aut ma-
cie: aut patiens et logo tpe cura-
bit: ⁊ morbo p paulatina disso-
lutione ⁊ digone psumet. 377.
Cognosces at ipz ex leuitate
⁊ facilitate accideniu ei: ⁊ fri-
ditate cuiuslibet ex his morbo.
No cibes ipz pariete modico
cibo: qm caderet tutesei. 378.
Inter at morbos sut aliq me-
diu quoz. s. tpa si sunt absolute
breuia nec loga: tuc cib eoz in
subtilitate mediet nup sit mul-
tus neq paruus. 379.
Scito q crisis e velox ⁊ subit-
ta mutatio q suo tpe ex difficul-
tate seu malitia accideniu ⁊ pu-
gna existere iter tute ⁊ morbu
generant vt celeriter ad vitayl
mortē pueniat. 380.
Sex sut spes mutationum in
morbo: ptingentiū. Na aut neq
tardant aut citant i eis: vn in-
terdu puerit i tpi⁹ breuibz
corpus ad bonum ⁊ vitam. 381.
Si fuerit laudabile qd pce-
dit ea: pnofticabit sic sup ipa. s.
sup crisi securā ⁊ laudabile. 382.
Est at alia mutatio velox ad
pda q qd ligat mortē. In hac
qd veloci malitia e angust⁹ p-
cessus medici: naz hec crisis est
necās ⁊ puitiosa. 383.
Tertia ex pdcis mutatiōib⁹
e mutatio tarda iducēs ad di-
spostione sanitat⁹ ⁊ curās mor-
bu: n m cu crisi: s. poti⁹ p dissolu-
ne paulatina i ea ptinget. 384.
Quarta at spes pdictay mu-
tationū e mutatio parnaducēs
pariete ad iteritū: necht cu eua-
cuatiōe: s. poti⁹ cu ethica dissol-
uente corpus patietes. 385.
Quinta aut ex pdictis e iter
eas media cu inducit mortē ex

malitiayltimā. 386.
Sexta ho pducit ad vitay in
medio temporum. 387.
He aut crises sibi inuicē dicū-
tur due cōposite. 388.
Crisis quidē laudabilis acci-
dit in statu cu pfecta digestiōe
⁊ pntis fortitudine. Cōtraria
ho ei puta illaudabilis sit i au-
gmento. 389.
Tria opz scire in crisi. 390.
Scientia vcz de pnofticatōe
ei. Et d dieb⁹ crencis. Et sciaz
etiā ei⁹ qd significat p signa no-
bis significātia in quam crisis
spem terminet cu pnciet crisis
cuiuslibet morbi. 391.
Ois at crisis pnofticat ex vi-
lētia accideniu q diximus. 392.
Et sēpmixtio sensus ⁊ itelle-
ctus: ⁊ dolor auriū ⁊ caput. 393.
Erfus⁹ lachrye angustia par-
ua: famis seu cal⁹ appetit⁹: mo-
tus laboriosus: ⁊ vigiliay instā-
tia: ⁊ dolor in pectore ⁊ collo: ⁊
illaudabil⁹ excitatio a tōno cu
motu ⁊ rubedine oculoz. 394.
Et frēdere dentib⁹: ⁊ limatio
eorū dē in somno: ⁊ eorū dē per-
cussio: ⁊ for⁹ fricatio nasi patie-
tis. 395.
Et iterdu isinuabit aliq cō-
nuendo cu labijs suis. Videbi-
turg interdu suggere ea. 396.
Et velocitas qdēs anhelit⁹ ⁊
desideriū trahēdi aerē frigidū
cu angustia. Et velocitas puls⁹
et frequētia: ⁊ talls cu infusiōe
et sonitu ⁊ gargarismatis. 397.
Et pulsatio cordis cōtinua: ⁊
syncopis. ⁊ conat paties a lecto
suo surgere ⁊ recedere. 398.
Et dolor gutturis et meri cū
angustia: que si pseuerauerit:
continget ei syncopismagna ⁊
fortis. 399.

Et pulsatio

Et platio i laterib⁹ ⁊ dorso cū
tortionibus violētis ⁊ fortib⁹ ⁊
cōtinuo dolore stomachi cū q̄ri
monia stomachi vñ epatis: aut
dolor vētris: aut circa pecten:
aut ēt in renib⁹ ⁊ vesica: aut do
lor fortis circa virgā: vel i h̄ga
aut in matrice: aut in oib⁹ iun
cturis: aut q̄busdā: aut ex eis
intus vel exterius. 400.

Cū ḡ videbit̄ augmētū hor⁹ ac
cidētū in die critica: erit pcul
dubio bonū ⁊ laudabile: et po
tissime si prius digō appuerit.
Sināsit: erit quoddā cōtrariū
manifestum. 401.

Cā q̄dē crisis si sit eor⁹ relatio
vera est qm̄ luna variat actōez
in morbis. 402.

Itā q̄dē pagrat et abscondit ce
leriter circulū suū: est q̄dē cā ce
leris mor⁹ ⁊ mutatiōis: fortifi
cat q̄dē interdū in hoc: ⁊ inter
dū debilitat: hoc aut notū est
in arte astronomorum. 403.

Nequaquā est opatio vel actio
sue actiōis sensibilis i ei⁹ inua
mēto: sicut q̄dē est ad sensū visi
bilis est ei⁹ figura ex eo q̄ i ea
existit de claritate vel lumine
solis. 404.

Sius aut q̄rta relucet in q̄rto.
⁊ ei⁹ medietas in septia. 405.

Et morib⁹ q̄dē minime contin
git nisi ex dispositione q̄ debili
tatur op⁹ nature. Qui si cū au
xilio pducas curabis q̄dem pa
tiēs et vita prolongabit. Sed
si cū detrimento: morietur qui
dem et vita perdetur et sepa
rabitur. 406.

Crises ptingūt iterdū in qua
ternis ⁊ iterdū i septenis: ⁊ ille
q̄dē bone sunt ⁊ laudabiles q̄
bus p̄iungunt digō ⁊ p̄noscica.
tio attestātes sup ipsas. 407.

In alijs q̄dē ab istis nequaquā
circuit⁹ ⁊ p̄odi reperiri nō rōne
turbatiōis ⁊ dubitatiōis p̄tin
gētis in eisde. 408.

In nō h̄ntib⁹ h̄o digōnē ⁊ p̄no
sificationē cōtingit q̄dē dubiū
in accitib⁹. Nec cōtingit crisis
in his dieb⁹ nisi cū cōtingit cōse
quēter aliq̄d sinistrum. 409.

Cū videris morib⁹ sāguineum
aut austerū ⁊ violētū valde cū
illandabiliz ipetuofo mora cū
ius signa patula sint in capite
et manifesta q̄ vsq̄ ad oēs sen
sus extēdātur cū ruborez p̄nri
tu nasci: erit pculdubio crisis ei⁹
p fluxū sanguinis nariū. 410.

Si h̄o accitia ipi⁹ deorsū ⁊ in
pte iferiu⁹ appeant cū dolore
cōtinuo vmbilici ⁊ p̄cesserit re
tēto mēstruorū: cōtinget q̄dez
crisis p fluxū mēstruorū. 411.

Sed si p̄s sup̄ma corporis incolu
mis fuerit et a dolore in hūme
ris cū dolore tñ hypocōdriorū
⁊ patiēs q̄rulosus sit de epate
et dolor vsq̄ ad anū extēdat:
nequaquā quidē cōmittet er
ror: si p̄noscice crisis illa futu
ra per fluxum sanguinis emor
roydarum. 412.

Si aut morib⁹ ex colera rubea
sit in statu: accideritq̄ a p̄a ca
piti: ⁊ dolor capitis et āgustia
augeant: nequaquā q̄dē ē despe
rādū: qm̄ p̄tinget crisis ei⁹ per
fluxū sanguinis nariū. 413.

Verū si ei⁹ accitia sint i roma
cho ⁊ cū hoc p̄i⁹ p̄quest⁹ fuerit
patiēs de epate cū āgustia et
sincopi valida: erit q̄dē crisis
ei⁹ per vomitum. 414.

Si h̄o caput ei⁹ fuerit sine do
lore ⁊ cū āgustia vētr⁹ ⁊ emina
tia vmbilici ⁊ p̄cedēte vētr⁹ cō
sipatione p̄noscica q̄dē erit su
Articella, P

Anticorum Aulcenne. 6

tura crisis pfluxu ventris. 415.
 Quid si vter ei⁹ pacē habuerit z
 digonē laudabilē pter q⁹ mor-
 bus ei⁹ violent⁹ fir auster⁹ cuz
 aliquāto in labore z vigilijs
 circūscriptis accidētib⁹ sudor⁹
 morbo quidem sic molli z lēto
 existente cum doloribus pecti-
 nis: erit sermo mens veridicus
 s. q⁹ crisis huius patientis ptinget
 per vnam. 416.
 Uerū si cū pace et q̄te p̄dicta
 retineat viā pter q⁹ morib⁹ sit
 i vltio acuminis cū aptione in
 pororū sine forti dolore z vigi-
 lijs et siccitate: erit q̄dez crisis
 ei⁹ forsitan cū sudore. 417.
 Si aut dolor mēbu vel iunctu-
 rarū i acutis ptinget pculdu-
 bio crisis earū per apata. 418.
 Utere laudabile regimie et si
 gnis sup mortē euasione seu q̄te
 z pacē significantibus. 419.
 Ex his q̄dē sunt horor: lumis
 z luc⁹ z flux⁹ lachryme cū rubo-
 re motu forti z vertigine. 420.
 Et puitas oculi i vno latere: z
 aptio oris absq⁹ oscitade. 421.
 Et cū q̄s tacet z dormit resupi-
 nus manib⁹ z pedib⁹ suis p̄fē-
 sis et relaxatis. 422.
 Ex his etiā ē si videat⁹ patiens
 descēdere in lecto suo z man⁹ z
 pedes suos detergere. 423.
 Necnō mala z illaudabil⁹ ima-
 ginatio q̄ videat⁹ fila a pannis
 suis euellere. 424.
 Ex his ē vltimata grauitas
 aut ei⁹ māifesta suspēio. 425.
 Et ē frēdere dentib⁹ pter soli-
 tū: z apponere man⁹ sup caput
 et puluinar. 426.
 Aut ē si imagine⁹ q⁹ vespilio-
 nē nigri coloris capiat z velit
 eū interficere. 427.
 Nā q̄ cōfigēte in morbo acuto

moris: q̄dē appropinquit. 428.
 Ex his ē si tacit⁹ efficiat⁹ p̄bo-
 s: z mit⁹ pacific⁹ iurgios⁹. 429.
 Aut si cōgratur d cecitate z iur-
 ditate vel cas⁹ virtutis ratioe
 violentie morbi. 430.
 Vel ē si videat⁹ patiēti dū dor-
 mit i statu q̄d cadat nix sup ca-
 put eius. 431.
 Et anima q̄dē inq̄ta dñā ma-
 gne frigiditatis: est res mala
 z illaudabilis. 432.
 Ex his sunt vigilia nocturna z
 somnus diurnus: aut oimoda
 priuatio somni. 433.
 Necnō si dispō egri in sōno et
 post somnū deteriores: z cū do-
 lore efficiatur. 434.
 Si ē medic⁹ ordinate et recte
 opet⁹ pter q̄d opationis intētū
 erit malum. 435.
 Ex his aut sūt facies mortuoz
 facieb⁹ p̄siles cū planitie seu ex-
 tēsiōe tēpor⁹ et morbo ptingen-
 te z p̄strictiōe aurū z ipsaz fri-
 ditate z eaz iuerlatiōe z oculo-
 rū pfunditate. 436.
 Etiā rubor vel nigredo oclorū
 aut eoz eminētia vel p̄ncipiuz
 fuscedinis ipsorum. 437.
 Aut etiā si quieuerit vlt⁹ si fue-
 rint ifrigiditati aut palpebra-
 rū tortura. 438.
 Aut si fuerit nasus acut⁹ cum
 obliq⁹ fronte ex latere labis p̄-
 cto vel marcido. 439.
 Ifrigiditas q̄dē extremoz pa-
 tientis cū vicere et nigredine
 lingue laboriosa z sika cruciā-
 tia sunt quidem illaudabilia
 cū febre viēte. 440.
 Ex his etiā viridis rubor vni-
 guū z viroz in corpore cū ve-
 stigio nigredinis. 441.
 Ex his ē icteritia si añ septi-
 maz diem apparet cum macie

¶ Pars prima. ¶ Fo. cccxxxiij.

hypocundrium. 442.

Et si frictus sit i manifestu z su
pficie corporis z talis fuerit z sit
iteri⁹. z pterit adhuc sit z fma
ferit sup mēbra pncipalia. 443.
Et tumor qdē vult⁹ cū tumore
extremitatum añ duo septena
ria ē qdē terribilis: nā hui⁹ pa
tiēz mā velox ē z cura: vñ nō vñ
q ad terminū duoz septena
riorū valeat puenire. 444.

Aut qelcat z cesset febris absq
crisi: aut si ei⁹ fortificatio palā
augeat in dieb⁹ parib⁹. 445.

Ex his qdē ē fer nigra vl viri
dis fetida pinguis rubea z sic
ad butirosaz alba. he nāq ma
le sunt z illaudabiles. 446.

Necnō etiā si appareat diuer
soz color hoc nāq mortē aucri
sim futurā significat. 447.

Et si cū casu appetitus egestio
sit colerica cum q egrediat fru
stū sanguis z gelatū pūo z con
sequenter frustū carnis. 448.

Et etiā si post egressum chole
re appareat sāguis absq pun
ctione et stimulatione. 449.

Et si post extenuationē z ema
cerationē corporis appeat z egre
diatur fer nigra. 450.

Et cōstipabitur vñter i febre viē
te: z verabit cerebrum. 451.

Si etiā egrediat ventositas cū
sono inuerecūdo preter solitūz
erit malum. 452.

Et vñna qdez nigra tenuis et
pauca sigat patiēz iteritū. Est
q timēdū vt plurimū z piculo
sū cū accit pmutio rōn⁹ z itel
lect⁹ cū tenuitate vñne. 453.

Ex his etiā sūt vomit⁹ z fluxus
cū nigredine. Et fetor ex putre
factione contingens. 454.

Frequens etiam tussis cū mo
dico spūto est signum malū et

illaudabile.

455

Spurū etiā diuersoz colorū in
pleuresi cū tussi laboriosa z diffi
cil⁹ sigt mortis ppinqtatē. 456.
Et sudor solius capitis ad quē
seu ad cui⁹ enacuationē nō sub
sequitur quies est malus. 457.
Si facies eoz appareant qles
fuerit tpe sanitatz: eoz qdē cura
z certa euasio erit māifesta. 458
Et his etiā ē vniformitasz eqli
tas caloris circūscripta macie
hypocūdrium. 459.

Iteritia post septimā diez ma
nifesta et pfecta rōcinatio absq
malitia z vigor mor⁹ z sēsu ois
z comitāte facilitate z lenitate
sui corporis: z soli⁹ decubit⁹ z sōnū
aduēt⁹ i nocteyt plm sine sōno
diurno cum vigore patiēti post
sōnū. Ois ē sōn⁹ tollēs dolores
z purbationē seu pmutationē rō
nis z mitigās egritudinem est
laudabilis. 460.

Cerebrū qdē patit⁹ ex qbusdam
mēbris ppatiētib⁹ secū i passiōe
qñ si tūc enaserit a pmutiōe cō
tinua: enader qdē patiēz lauda
biliter ab hoc morbo. 461.

Et si cū apostemate capitis as
sit sternutatio ex signis erit su
p sanitatē significātib⁹. 462.
Ois flur⁹ sanguis etiā ab aure
in morbis capitis est curatiū⁹
corporis. 463.

Anhelitus māifest⁹ nō frequēs
aut tard⁹ ē laudabilis nec eue
rēd⁹ si nō fuerit intercisus sepa
ratus aut orthomiosus cogens
erigere patientem. 464.

Et similiter est laudale cūput
sus est virtuosus fortis sine an
gustia. Nec ē anhelit⁹ vrens nec
inflāmatiūus. 465.

Ex his etiā sūt bonitas appeti
tus z digestiōis cū eqilitate lau

dabili suba fecu colore menti
no i citrinitate circūscripta nigre
die eaz vstina z hūditate. 466.
¶ Aut erit? et hūons cūlūbric
i die cretica. hū qdē signū vite
hoc ei ptingēte auferit morib? cū
fuerit ex illo humore. 467.
¶ Egrediēte colera rubea au-
ferit surditas tolliturq; indeno
cumētū in morbo cerebri. 468.
¶ Sanguis et emorroydaz cu-
rat morbū splenis: hoc et ē lau-
dabile in melancolia. 469.
¶ Et fluxus qdē aq z humous
stegmatici est cura morbi in hy-
dropisi. 470.
¶ Egrediē? qz colere citrine i ob-
stalmia festinat curā ei?. 471.
¶ Et his qdē signis ē: vt videas
vunā simile i colore pomo citri-
no cū hypostasi alba in fundo
resistente. 472.
¶ Et si ē videas sudorē sirmi-
eqlē i febre pūna. 473.
¶ Et tumorē exteri? apparētē i
squintia: hoc est bonum z lau-
dabile est. 474.
¶ Tumor qdē testiculorū i tūssi
cronica ē cura corpis. 475.
¶ Et sūr aḡa pedis in morbis
pulmonis: necnō aḡa generatū
in iunctura cruris z in inguinē
bus. 476.
¶ Et pustule nariū aut labiorū
in tertiana est signum salutis
pronosticum. 477.
¶ Et varices qdē inate sūt cura
slopite: necnon eius quod ē in
ventre z splene. 478.
¶ Et oxremia qdē in lienteria
intestini cōtingit ex retentione
cibi. 479.
¶ Et febre ptingēte in spāsmo
v? epilepsia sit eoz cura. 480.
¶ Si patiēti singultū cōtingat
sternutatio est cura eidē. 481.

¶ Decet qdē vt cū volueris ius-
dicare patiētem q? vtaris ppor-
tione. 482.
¶ Nā ex signis sūt quoz virtus
vera ē z certa: z ex eis sūt que per
alia falsificantur. 483.
¶ Iusta aut significatio sumit i
ter mēbra ex eis que apparēt in
capite. 484.
¶ Si ergo videas aliquā signifi-
cationē iuste significātē i corpe
et aliā sibi contrariam sic signi-
ficantem. 485.
¶ Cōtingit etiā q? apparēs sup
cōtrariū corporis nō sint nisi te-
stimonis debilia. 486.
¶ Oē signū nō habēs cōtrariū si
gnificat ratiōe super curā z ena-
cuationē. 487.
¶ Et oē signū pnosticationis ppe-
dictis cōtrarium significat mor-
tem et perditionem. 488.
¶ Cū aut apparebūt tibi signa
p̄traria z debilia: sequit qdē ad
hoc dubiū. Unde sta tunc z pro-
ga iudiciū. 489.
¶ Cū ergo erūt equata in dispo-
sitiōib? suis sta. Sed iudica a p̄-
dāte cū erit contingentia iequa-
litate sua supple. 490.
¶ Incipit scōa pars cāticorū.
¶ Et est p̄ iactica.

Questquā oz
dinam i pte theo-
rice medicine qd
seriatim audim:
stis: et hoc secun-
dum quod in mea mente pordi-
naueram: incipis quidē nūc in
practica ip̄si. Jā aut retuli i p̄n-
cipio huius libri illud pp qd ē ne-
cessariū illis cui? relationē faciā
in hoc caplo. Operatiōis aut
practice sunt duo modi. Quo-
rum vnus manualis exercetur.

¶ Pars secunda. ¶ 50. cccxxvii.

Alter vero medicis et conuenientissime regimine in cibis. Est autem non modicum quod per illud regimen exercetur. Hoc autem regimen in duas partes diuiditur. Quarum una conseruatiua sanitatis est. Et altera egritudinis curatiua. Et hoc per vitam meam in perfectione medicene continetur.

1. Et conseruatiua quidem sanitatis est secundum veritatem de habere eam perfecte et absolute: necnon etiam de eo cuius sanitas est imperfecta. Et huius quidem sunt secundum opinionem due species. Una est in eo cuius debilitas permixta est per totam suam substantiam in omnibus partibus suis sicut in senes pualescentes: et puulo in quibus debilitas est per totam mixta et in eo in quo appetit aliquid signum precedens metum quod appareat in eo lapsus in aliquem morbum. 2. Alia est in eo in quo apparet morbus in aliquo ex partibus solis sui corporis. Puta in cute eius aut carne vel ossibus eius. Et sicut est in habite stomachi debile frigidum egrum naturam. Necnon etiam in habite lesionem ab utero et matrice: sicut in habite sextum digitum aut tumorem gibbum.

3. Et in eo in quo apparet in aliqua etate et in aliquo ex temporibus anni et non in alijs: sicut humidum in plexione est debile in pueritia: et postquam actus fuerit est sanus et fortis. Et sic per proportionem destruetur viribus in autumno praeterquam in uide debilis efficiatur.

4. Conseruatio quidem sanitatis est quodammodo generalis duas comprehendens species ex operationibus medicene. Ex quibus est una ut cum intendit ad conseruationem plexionis alicuius quod ordietur et cibum et dietam sistis. Sed cum intendit translatio corporis eius

a sua conseruatione fiat humidi eo quod contrarie plexioni antedictae. Uerum regimen sani simpliciter et absolute est quod attendatur ad conseruandum ipsius laudabilem dispositionem.

5. Et mores seu faciat residentiam suam in aliquo ex ciuitatibus quarum climatis quod scilicet perfectum aerem habeat et vaporum: et habeat speculamentum heremum et silum: et inspiciat etiam versus partem orientalem quod ipsa est subtilior.

6. Tunc homo estiuo declinet ad montes. Sitque habitatiōis locus apertus a parte septentrionali.

7. In noctibus quoque habitet quiescat in superioribus locis et sedibus. In die vero descendat ad inferiores. 8. Caveat etiam et vitet panes laneos: et de bobace: et descendat ad subtiles lineos.

9. Utatur et aromaticis frigidis: sicut ex oleo rosaceo.

10. Protegat oculos suos a pulvere fumo vapore turbido et corrupto et a radio solis hora meridietate feruoris: necnon ab occurrente fortis caliditatis: nec est attente inspicat figuras exiles et subtiliter in fricatas nec literas minutam et subtilem.

11. Debeat autem ad minimum quilibet comedere semel iter diei nocte ad plures bis. Medius autem iter hoc est si comedat ter in duobus diebus.

12. Prolongetur et tempore refectionis: ut fiat cibi bona digestio: fiat et per bene cellule ut bene digerantur.

13. Nam oculus quod pertundere non poteris: erit apud te digestionis difficilis.

14. Attendatur etiam ut oculus per naturam et illudabile curet cum contrario eius conuenientis secundum plexionem et malitiam ipsius.

¶ in

Canticorum Auscenne. 6

¶ Sūt at̃ p̃plares p̃plerīōes in
 eñles cum malitia cibi rectifica
 biles. 16.
¶ Utat ergo eis hō ēz vsū zpsue
 tudinē suā. Nec sūt appetit̃ nec
 delectatio cibi omittēdi. 17.
¶ Ois nāq; cōsuetudo subito et
 sine gradatōe ablata: nocet zof
 fendit illū cuius est. 18.
¶ Est at̃ hūidūz lubricū stiptico
 iponēdū. Estq; sapor dulcis ace
 roso miscēd̃. Et siccū cū hūido
 rectificādū. Et fridū cū calido.
 Et ecōtrario. Qd si timeat̃ dese
 datio oleaginosi vl̃ ei⁹ qd ē ma
 le digōnis rōne piguedis adda
 tur sal eis aut aliqd acutū. nāz
 hec innāt ad subtiliandū. 19.
¶ exercitiū qz ē effectio faciēda
 zips postq; exiuerit ser ab eo. 20.
¶ Est at̃ q̃rēd̃ loc⁹ trāq̃ll⁹ z frid⁹
 z a ṽcto enētat̃ ad laudabilē re
 frigerationē faciēda. Necnō ēt
 tps z hora frida: vñ decet hōtez
 ēt attētū i hoc regimine. 21.
¶ Tēpore qdē estiuo ē cibi quā
 titas minūda. Estq; tūc ad sub
 tilitatē nutriētū declinādū. Vñ
 vitā de sūt tūc carnes grosse. Et
 vtendum est oleribus z lactis
 speciebus. 22.
¶ Et piscib⁹ recentibus: hēdo z
 agno mediocris etatis: z pullis
 gallinaceis z gallinis carnib⁹
 qz colūbarū z cothurnicū. 23.
¶ Sūt ēt ex p̃ferentib⁹ tūc ex co
 riādro et agresta composita: sa
 tabeger ceribat. 24.
¶ Si q̃s ergo velita morbis eua
 dere diuidat regimē suū i tria:
 q̃rū vñ tribuat̃ aie. z aliū cibo
 z aliū potui vel aque. 25.
¶ Et pay q̃dem aque frigide sa
 tiat z siti sedat: ad hoc tñ nō suf
 ficere multū tepide. 26.
¶ Nō est aut̃ aq̃ pot⁹ frigid⁹ ni

miū frequentādus: eo quod ner
 uis obfit. 27.
¶ Nō est etiā offerend⁹ pot⁹ aq̃
 niuis nisi pigui sanguineo ml
 te carnis. 28.
¶ Est etiā vitād⁹ pot⁹ aq̃ in mē
 sa nisi ratioē adherētie z tardi
 descensus bucelle. 29.
¶ Nō est etiā sumēda aq̃ cūcibo
 nec igressu a balnea. 30.
¶ Nec ēt post forte exercitiū et
 coitum: hoc non est malum z il
 laudabile. 31.
¶ Si tñ q̃s ex modica tolerādi
 potētia sitiz vigeat:umat ex ea
 parūz tñ scilicet qd declatio z
 impulsio cibi ad fteri⁹ stomachi
 p̃pleat: q̃ten⁹ ibidē digerat. Sy
 mas tñ ex aquis illa que sitiz se
 det z satiet: aut ex vino quod z
 quātū p̃grnat z sufficiat. 32.
¶ Et si sūpta aq̃ ad satietatez aut
 vino sufficiētī accidat sitis vitē
 tur potus eorum quoniaz talis
 sitis est mendosa. 33.
¶ Nō est curādus de assumptiōe
 multivini. d̃zq; sufficere modicū
 cū est in vsu: nec ē p̃tinuād⁹ oī
 die pot⁹ vini: nec ē bibend⁹ i ie
 iunio: nec etiā post sumptionez
 cibi subtilisvel acuti. Estq; oī tē
 pore vite nisi semel in mēse ebrie
 tas euitanda. 34.
¶ Et bibat vinū aromaticū ad
 iūcta sibi acetositate mali gra
 nati aut succo citiōz z cucume
 ris: ille cui accidit ex potu vini
 dolor capitis supercalefactio z
 ebuetas: bibatq; ipsaz cū aqua
 mixtum. 35.
¶ Et dādū est in potu et q̃ q̃ralo:
 sus ē rōneṽctositatū i coipe suo
 existētū vinū purū z citrinū nā
 forti⁹ ex eis p̃grnat eis āpli⁹ ex
 pedit ēt vt cū salis p̃iūgat. 36.
¶ Tpe at̃ estiuo sumēdū ē vinū

¶ Pars secunda ¶ 50. cccxxvi.

albūzāq̄suz: eo q̄ sit subtilitatis
simplicitati p̄p̄q̄us: cui addāt
acetosa: et sup̄ cōdāst̄ptica. 37
Nō plōgēs somnus: q̄m hoc ob
est aie. Nec etiā vigilie q̄m inde
debilitantur sensus. 38.
Prolōgatio veri somni cōgruit
ei cuius cibus est indigest⁹ nec
nō sup̄ malitiā cibi non recipiē-
tis digestionem. 39.
Sic nec est somn⁹ plōgandus in
ieiunio et tpe famis. Nā replet
caput fumo et vaporib⁹ a fecib⁹ et
sup̄fluitatibus eleuatis. 40.
Est q̄z imediate post cibū vel co-
mestione dormiendū accūbēdo
donec ad locū digōnis puene-
rit cibus assumptus. 41.
Nō est exercitandum exercitio
magno et forti: nec est tñ q̄scēdū
q̄ omittatōe exercitiū: imo q̄dē
est hoc vitandū. 42.
Sūt ḡtaliter mēbra exercitāda
et p̄ exercitiū adiunāda ne colli-
gat q̄ timeat colligi i eis ex ma-
lis humoribus. 43.
Fundo vel clamādo si volueris
donec appareat velox et cito ex-
piratio. 44.
Macer aut̄ et extenuatus nō d̄z
exercitari ne ipsi⁹ dissolutio am-
plius angeat. 45.
Nec nō d̄z exercitari pinguis et
multe adipis axangie: et tñ acci-
gendus si habuerit ventrē ma-
gnū. 46.
Tpe vero estiuo est minnēdum
exercitiū: cū tūc dissoluat et subti-
liet homo p̄ sudorem. 47.
Iā q̄dē retuli in capitulis theo-
rice regimē ei⁹: cuius corp⁹ id̄i-
get euacuatione superflui: aut
retentiōe p̄rarq̄ addēs huic q̄d
mihi placuit. 48.
Cōgruit q̄dē vsus oīm et quoz
p̄missi relationē fm̄ q̄litate di-

ctā in tpe estiuo super calefacto
iuuent et ciuitatib⁹ meridiona-
libus. 49.
Et tpe q̄dem hyemali est vtēdū
contrarijs eis q̄ retulim⁹ vt ob-
uietur et resistatur frigiditati
ipsius. 50.
Vere q̄z et autūno incedēdum
est inter estatē et hyemem. 51.
Cōgruit q̄z regimē ericcatiū i
vere. Et humectatiū in autū-
no. Unde fugiēda est ericcatio
in eodem. 52.
Est aut̄ vtēdū regimine pueniē-
ti tpe estiuo: et in fine veris: et in
principio autumni. 53.
Verū in principio veris et in fine
autūni d̄z regimen p̄formari re-
gimini hyemis. Vñ vtēdū ē tūc
cibis calefacientibus. 54.
Regimē aut̄ ei⁹ cui⁹ relatio di-
cta ē p̄gruit habitātib⁹ residē-
tiā faciētibus in ciuitatib⁹ et ca-
stris. Vt p̄mercatores sūt regen-
di regimine iter agentū. 55.
Et q̄dem vitanda nauigatio p̄
mare in hyeme. Et volēs nāu-
gare d̄z assumere et colligere as-
quā multā et multavasa mūda.
Cui p̄parāda et offerēda sunt ci-
baria humida. Vtenter natura
eius est cū medicinis mollificā-
da. Unde si timeatur vomit⁹ co-
lere euacuetur p̄ secessum. Quib⁹
bus pactis ingrediat nāuiz. Et
imponat fecū succos acetosos et
cum eis stipticos. 56.
Et ad vitandū defecātia et sorde-
p̄paret sibi mundas vestes. 57.
Cū autē in aliquo ex iter agen-
tibus multiplicabunt pediculi
quos nō possit interficere: lana
cōtrita et mersa in oleo: quo ar-
gentū vini fuerit extinctū ap-
pendat vestib⁹ ei⁹ donec videā-
tur cadere pediculi ab eo. 58.

P uij

Canticorum auiscenne. 66

Iter autē. agens per sicum re-
gat cū regimine frigoris. 59.
Est ergo canēdū ne obuiet ei fri-
gus: qm̄ perdet ratione algous
et congelationis. 60.
Et reficiat vsq; ad saturitatem
ne mouat fame. 61.
Et si fuerit infrigidat⁹ igrediat⁹
balneū. et yniat cū hñtib⁹ corpo-
ra pingua et carnosā. 62.
Et si caligent oculi eius visusq;
ip̄i disgreget ex gelu: pōat sup
faciē ei⁹ peplū nigrum. 63.
Et ei⁹ extrema ptegan⁹ a frigo-
re: et oleo fomentet. vñ inuoluā-
tur pedes ei⁹ multis cooperto.
postq; subtelares calcientur. 64.
Unde si cessāte dolore extremo-
rū nō recuperēt sensum scito ea
dissoluta et mortificata a frigo-
re. pro tanto tūc ingiter sunt fri-
canda et calefacienda cū oleo
de sinapi calefacto et consequen-
ter fascianda. 65.
Et si inde pedes fuerint nigri
aut limidi: scarificent⁹. et si fuerit
in eis putredo munde⁹. et si ali-
qd dissolutū fuerit abscidatur
illud ab eis. 66.
Qui vero inde lassitudinē incur-
rit curet cū oleo. et seruet regi-
mē et dietā subtilē. friceturq; et
extēdant ip̄i mēbra in balneo.
et req̄escat p̄r aliq̄b⁹ dieb⁹. 67.
Iter agēs tpe estiuo et calido sic
est regendus: vt. s. prohibeat ei
ne aggrediat iter suū hora est⁹
et seruius in meridie. estq; pri-
mo munnēd⁹ ne sup calefaciat her
ardore itineris. pro tāto extra-
hat sanguis ab eo in magna q̄-
titate. et sic efficiet secur⁹ ab apa-
te. s. p. s. m. u. a. m. 68.
Uerū si colera in eo dñet: educa-
tur ab eo dñet: sic sitis malitia al-
leuiabit aut tolletur. Estigante

egressum itineris succis pueniē-
tib⁹ extingūda: alia uerēda est
ne calor ip̄ius periculo expona-
tur. 69.
Et fiat vt comedat aliquātinuz
ex herbis fridis et si saturē a
qua. et q̄escat cū poterit. Nec ira-
scat fortiter aliquaten⁹. et more-
tur i locis ymbrosis. et vtet sen-
dimittat clamorē et sermonē nec
nō ēt bellū et iurgiu. Nec moret⁹
i loco nimis calido. et sūat i po-
tu sirupum et succo vñe acerbe
cū succo portulace et aqua. 70.
Et si sitiat in meridie teneat in
ore suo pillulā vnā ad q̄ritatez
lupini factā ex trociscis cāphore.
et si timeat ne facies alteret a so-
le et nigrescat ei⁹ cutis: dissoluat
seu liq̄faciat rector ei⁹ oleū cū
cera simul iuncta: et p̄sertiz in
mulieribus. 71.
Custodiat taliter infans in vte-
ro: ne cōtingat corpori ei⁹ aliq̄b
nocumentum. 72.
Et eligat nutrix que cibet et po-
tabit eum vt sit boni nutrimentū
apud eum. 73.
Talis est etiā apponēda' inten-
tio sup stomachū p̄gnātisne p̄ri-
gat corruptio in desiderijs seu
appetitibus. 74.
Rectificetur etiā sanguis eius.
et ip̄i⁹ supfluitates educantur
ne infantes superfluitatibus of-
fendantur. Uerū si sanguis exci-
taretur in eis: minime tamē mi-
nuantur. Sed vice predictē euacuationis infrigidetur sanguis
seu eius seruo: extinguat⁹. 75.
Si etiam flegma in ea excite⁹:
minime tñ euacuat⁹ secessus: vt a-
tur nihilomin⁹ tūc cōiter subti-
liantibus. 76.
Cū aut istabit tps p̄tus vtendū
est p̄artū facilem efficientibus.

¶ Pars secunda ¶ 50. cccxxvij.

Unde fricent in balneo ex oleo
cū oleo illa ipsi: et qd coniungit
veteri eius: vt sic nerui ei⁹ et mu-
sculi mollescent: nec partus ei⁹
laboriosus efficiatur. 77

Unctat oleo in cibus eius. et for-
beat broditū seu ius pingue. 76.

Et protegat a clamore: saluti-
more: pugna: et percussioe. et i ago-
ne et violētia ei⁹ offerat ei deco-
ctio dactiloz et fenugreci. 79
Expedit etiā vt in potu habeat
obstetrix discreta: q̄circūscripta
oi: pūllānimitate trahat fortis
pedes ei⁹ et iprimat vētrem ei⁹:
cante tñ discrete postq̄ subito
eā surgere fecerit. 80.

Et si fluat ex ea sanguis mult⁹
offerant i potu trocisci ex liara
be. Si vō rōne alicui⁹ impedimēti
nō egrediat ab ea sāguis i que-
nētū q̄ntitate sumat in potu tro-
ciscos de myrrha. 81.

Et vtatur fumigūis dissolutis ex
myrrha kytran sanina sulfure et
colloquintida factis si secū dina
non egrediat. 82.

Est ergo nutritrix eligēda: sit me-
diocritas etatis et carnosa: nō thla-
xe carnis p̄ p̄lonē suā: appropi-
quās qualitatē et tēperiei: alti et
erecti corporis: magna mamilla-
rū: hīs caput mundū et sanū: et
oculos immunes ab omni nocu-
mēto intrinseco: et q̄ sit sana bre-
uiter in membris et iuncturis
suis. 83.

Et habeant mltū lac cui⁹ color
sit alb⁹: nec sit nimis subtile nec
nimis grossum: et sit sapor eius
dulcis sū horee aliq̄: sitq̄ pū-
ctū in p̄tib⁹ et nō fluidū. 84.

Cōgruit aut et dulcib⁹ pingui-
b⁹ et pūcib⁹ rectib⁹ cū oleo nu-
tritur. 85.

Alugat q̄ et liniat stipticis cū fa-

sciabit: dōec m̄sileste i duret cu-
tis ei⁹ et calefiat. et ab hūiditati
b⁹ ei⁹ mūdet. et medio cri ligas-
tura fasciet. 86. Nec ē ēt ei lōgo
tpe phibēdū: qm̄ sup calefieret
de. 87. ¶ Sūq̄ tollēda ruitāda
oīa ipm̄ ad irā excitātia: et ipsi⁹
sōnū ipe dientia. Si em̄ velit q̄s
sōnū puocare ponat stratus ei⁹
capax et lar⁹ satis i loco opaco.
Et i ponat pauper i cibus suis: si
ex ablatioe somni seu vigiliariū
infantia cōtingeret ei aliq̄ no-
cumentum. 88.

Utilius tñ ēēt multū magis q̄ne
cessariuz ne alicui infantū dare
aliq̄d ad cōdēdū excepto lacte
solo dōec habuerit dētes suos. 89
Et cū surget a somno exercitabit
nec exercitet ad videndū lucem
tātū ēt q̄ spiciet astra in celo: vi-
deat etiā in die colores varios
et diuersos: quatenus in hoc ex-
ercitetur. 90.

Et loq̄t sp̄ alte quicūq̄ aut que-
cūq̄ habebit accessus ad ip̄s cū
voluerit q̄s ipm̄ i struere et salue-
scere ad loquēdū. 91.

Et ponat mel in ore eius leniē-
do et fricādo ex eo palatū gingi-
nas et linguā ei⁹: et addat cū eo
aliquātulū thuris et i q̄ritie. 92.
Et puocet ei sternutatio quate-
nus ipi⁹ nasi op̄p̄latiōes ap̄iat
et mūdent: hoc em̄ rectificat et la-
riscat vocē suā oēs ēt sensus ei⁹
et cū hoc dilatat pect⁹ et anhel-
tū bonū facit. 93.

Et vitet stomiā et pharmaciam
dōec ad etatē adolefcētie puen-
rit. Nec resistat apostemati vas-
riole seu eriture eidē cōtingen-
ti cum attractione. 94.

Licet p̄ualfcētes ab egritudine
sani erūt: eoꝝ tñ corpa nō sūt
fortia s; debilia sicut sūt obiles

Canticorum auicenne.

Imunes a morbo quorū virtutib⁹
accidit fatigatio ⁊ sanguis pua
tio in eorū corporibus. 95.

Si aut̄ macies ⁊ extenuatio cor
porū suorum fuerit lōgi tēpore: croni
ca reducātur paulatim ad p̄suetu
dinē p̄p̄uā: nec fiat hoc subitō
festināter. Si hō emacerati fue
rit ⁊ extenuati i tpe breui ⁊ ducā
tur celeriter ad solita est nihilo
min⁹ gradatim regimē subtiliā
dū donec enasio corporis ipsoꝝ sit
manifesta. 96.

Def̄ ḡ ei parat ex cibo q̄ tñ lau
dabilis sit virtutis ⁊ chimi. 97.
Et sit in q̄rete ⁊ trāq̄litate eo qd̄
eorū mēb̄ia ⁊ tenera sint ⁊ mollia
Rectificēturq̄ eorū ate bono cō
fortio ⁊ laudabili sede. ⁊ mīstrēt
ei aromata ⁊ oēs flores laudabi
lis odoris. Et gaudeāt ⁊ letent̄
ipm̄ ex hilaritatib⁹ rectificēt ⁊ vi
tet meditationē ⁊ tristitiā. Et in
grediaūt in balneo: nec tñ
ibi diu sedeat. Et vnguāt ibi
mēb̄ia eorū oleis cōueniētib⁹: si
tñ cū forti pr̄icatione: nā hec effi
ciūt in eis colorē innaturalē. 98.
Vires et virtutes senum retroce
dūt oī ⁊ etiā minuant̄. 99.

Un̄ def̄ eis fortis cib⁹ in qua
p̄ritate sumpt⁹ que. s. nō aggra
uet membrū. 100.

Et si ea euacuātur neq̄ p̄colera
educat̄: sed potius dimittat̄: cū
sit in eorum corporibus medi
cina. 101.

Nec phibeant eis totaliter flo
bothomia si i p̄suerit ea imo
minuatur etiam in hoc casu se
ragenarius si corpulentus fue
rit ⁊ carnosus: bis in anno: nec
abducat̄ in hoc duob⁹ anni tpi
bus. Prohibeat tñ ei oīno flobo
thomia ex cephalica: et sic erit
ei⁹ regimē bene ordinatū. 102.

Cū etiā puenerit ad septuages
mū annū minuāt semel in anno
nec secūdet in eo ēt in corpulent⁹
Nec ēt extūcō mediana minuē
dus: ⁊ si fuit corp⁹ ei⁹ q̄si plenū
vñ cū p̄cesserit in etate āplī. 103.
annis minuatur bis de basilica
in duobus annis. 103.

Post hāc autē etatē est eis oīno
stomia phibēda. Nā obest mul
tū seniorib⁹ ⁊ decrepitis. Nec ēt
fuit eorū āpata mitigāda. Nec
est etiā attractio in āpatib⁹ eoꝝ
rū fortificanda. 104.

Sūt nihilominus mūdicandi
cū fricatione ⁊ sudore: dēturq̄ eis
pingues. s. sic p̄ternalla: ⁊ mū
dificētur etiā cū cibis mollificā
tibus. Destructio āt eorū cū me
dicinis est oīno phibēda. 105.
Qui ergo patit̄ in aliq̄ tpedeter
minato: curet: priusq̄ incurrat
morbum. 106.

Et curet cū contrario ei⁹ de q̄ cō
queritur. Et commuta tempus
pro tempore. 107.

Si ḡ aliq̄s patiat̄ in aliq̄ ex mē
bris suis: attēdat et recipiat cu
ra ei⁹ ex his q̄ colligā in curis
morborū: donec libere ⁊ mūdet̄
ab illo morbo. 108.

Et si appareat i alicuius corpe
signū significās sup morbū futu
rū: phibeat attēte aduēt⁹ eius:
qm̄ occulta ē cā in corpe ei⁹. Itā
aut̄ retuli qd̄ significet accidēs
apparēs in corpe: ⁊ de qua egri
tudine timēdū sit ex eo. Un̄ attē
te curandū est de eo faciendo cel
sare causas eius ex his q̄ retuli
mus in c. suo. 109.

Postq̄ seruauit contenta er
go sub genere conserva
tionis sanitatis incipiam lo
qui de cura ipsius morbi. Et
hoc quidem est vnum ex gene

Pars secunda. 650. cccxl.

ribus practice. hoc autem sit ob-
uiſio et cū ſuo ſuo. Ut ſi fuerit
morb⁹ ex caliditate curet cū fri-
giditate: et ecounterio. Et ſi fuerit
ex hūiditate curetur cū ſiccitate
et ecounterio. 1.

¶ Curet ſe cerebri repletio cum
enacuatioe: et ſic fiat de membris
alijs: et in patiente obturationē
ex oppilatioe fiat apertio donec
eis malitia fuerit rectificata: et
lenitas corporis nocua exaſpeſ: et
ſimiliter aſperitas leniatur. 2.
¶ Unū quidē faciā mētionē me-
dicinarū humores educentium
per ſecceſum. 3.

¶ Unū referā illā ſup quā dñatur
aliq̄ ppoſitio et habentē potētā
educēdi aliquē hūorē: et habentē
vim aperitiuā aut molliſicati-
uā et habentē potētā vīdēdi pu-
treſaciēdi claudēdi et oppilati-
uā opatiōis et attractiuā et erica-
tiuā et ericcatiū ſanatiū carnis
gñatiū aut ſigillatinam et his
ſiles i p̄tutib⁹ ſcōis et tertijs. 4.
¶ Educit fortiter coleraz rubeā
ſcamonea cuius doſis eſt attra-
ctio vni⁹ darhā vſq; vni⁹ kirat
h̄z etiā potētā ſuper alios hu-
mores. Cuius quidē rectificati-
o ſit cum citonijs ne ledat ſto-
machum et epar. 5.

¶ Deſ aut ex aloē ſolidū vni⁹ et
ſi fuerit neceſſe duplicet pōd⁹ il-
lud in ſpēb⁹ pueniētib⁹: et ſi deſ
multū ex eo: rectificet cū bdellio
gūmi et dragagato. 6.

¶ Et ex mirabolanis citrinis of-
ferat i potu. 3. i. et tñdē offerat
de violis. Sic etiā fiat de medul-
lis caſſieſti et tamaridis. Et nō
amplius. 7.

¶ Deſ ad hoc dauid. 2. expul-
ſa colloquintide mūde et rectifi-
cate cū bdellio: et ſi fiat cū cu-

cumere amaro qđ eſt ei ſile in
hac opatiōe rectificato cū pōde
re ſui ex pueniēti ad hoc. 8.

¶ Deſ aut. 3. 5. ex ſale: nitro et ſa-
le nā expellūt ſlegma. Sed den-
tur ex turbith darhā. 2. Et cū da-
biſ in potu ponatur in decoctio-
ne equali. 9.

¶ Et deſ ad minus ex agarico
darhā. 1. aq̄ granis. 10.

¶ De qđē medicie educūt aquā
citrinā ſc̄pōd⁹. 2. dauidch lauro
le. et pond⁹ vni⁹ dauidch enſorbij
nō antiqui: tantundē ex titima-
lo rectificato ſicut rectificati ip-
ſum aloē: et etiam potus darhā.
1. ex centaurea. 11.

¶ Deſ ergo in potu ex ſenepoli
podio epithima mirabaliſis et
etiam ex fumo terre et bugloſſa
ſim quātitate quā ex ea educere
lētēderis: vñ ſi equalr et tēperate
eā velis educere: da. 3. v. et ex la-
zulo darhā. v. ipſe tñ ē ſignāter
pi-culoſus et verēdus. 12.

¶ Radix aut verēdica eſſet vt ſi
poſſet fieri miſtreſ ſp̄nica et ſim-
plex medicina i oi morbo: donec
ei⁹ opatio pāderet. Fuit nihilo
min⁹ neceſſaria ea ppoſitio pp
illud qđ nūc dicam. 13.

¶ Scilicet pp morboz ppoſitio
nē adinuē: et p medicinarum
adequationem: et dulcorationē
malī ſaporis ex amaritu. ipſarū
Et adinuē earum tranſitum
ſi fuerit difficilis et tardus. Et re-
ctificant difficilem glutinati-
onem ipſarum et ventris ſoluti-
onem. 14.

¶ Cū ergo fueris attent⁹ in cō-
poſitiōe ſolutiuaz pone debitiū
ordinē et numerum earū in com-
poſitiōe. Accipe ergo cum pio-
pijs doſib⁹ et determinato nūe-
ro medicinas ſolutinas ſicut

Anticorum Auicenne.

volueris rectificatas: et diuide
per certis portionibus doses ea-
rum: et detur in potu ex ea semina-
merum coponentium ipsam et
siccum fiat sic coponentur quod to-
tum copositum propinetur: et sic
compositae seruentur necessitati
tempore opportuno. 15.

¶ Huius sunt myrra sumac ber-
beris et ex frigidis mirabol. acatia
corali et emblici luti armenicus
vel terra et rumer seu arius. 16.

¶ Et cuppe gladii sanguis gal-
liamaf. et balaustia cum spodio
mixta: et auellana idica et corian-
dri sicci: et folium cum plantagine
hec enim stipicia sunt actione sua. 17.

¶ Et galle lapathi ribeos berbe-
ris sunt frigida et restrictiva. 18.

¶ Scito quod calefacientes medicie
semper retulerunt et expertum est: sunt
codisithus: piper: cardamomum:
et piper longum. 19.

¶ Et cartamum meta squinantur
cinamomum et passe motane, i.
staphisagria et capparis. 20.

¶ Et centonica vitica et melissa
storax et ambra. 21.

¶ Et ligni aloes achouis melli-
lotum cuscute et zinziber. 22.

¶ Et gentiana: bassilico: peonia:
lacca et reubarbarum. 23.

¶ Et solium laudanum et bacce
lauri et ameos. 24.

¶ Et anetum et cataputiaz alchana-
thus et myrrha. 25.

¶ Prassium sarapinum aconitum
anistum. 26.

¶ Et carui cimini et semen apii
campestris. 27.

¶ Et spica capil. ve. satureia et
darfaan. 28.

¶ Et cassia lignea galanga celi-
donia et assarum piper yfop et alchi-
tra picrotrum et balsamus. 29.

¶ Et maiorana et papauer rub.

celicerta calamus aro. et camos
nulla. 30.

¶ Et nigella asia fetida terebe-
ntina et sulfar amoniaci synapi-
nestallem cubebe costum. 31.

¶ Quod autem frigidum et calidum erit sic-
cum vel molle seu humidum. Et ex sti-
pticitate quod siccitas cognoscet
ex lenitate hoc humiditas. 32.

Est autem apud medicos nota gra-
dum diuersitas. Nam imutatio et
alteratio solo intellectu et ratione
cepta est in primo gradu. 33.

¶ Quod autem cuius inmutatio sen-
su percipitur sine violentia hoc ma-
nifesta significationem quod sit
in gradu secundo. 34.

¶ Quod autem quod sui violenti visione
aut stupefactione seu narcocita-
tione corrumpit quod imutat et finit a
reperie usque ad. 4. gradum. 35.

¶ Scito quod in omni maturatio est vi-
scositas cum dolore mediocri et te-
perato et proportionali cum calore
membri in omni maturatio intendit:
cuiusmodi sunt adipis piper et gum-
mi pinis olei cum cera simul mix-
ta et oleum cum calida bene mixtura
agitatur frumetum in oleo coctum. 36.

¶ Omnis medicina mollificativa est
fortioris caloris quam sit membrum in
quo mollificatio intendit: non tamen
est tante virtutis et potentie quod sui
dissolutione et subtiliatione ma-
nifestetur in corpore nocumetum:
cuiusmodi sunt galbanum bala-
stium ammoniacum storax et me-
dulla tibiae ceruine. 37.

¶ Indurantes quod de medicine sunt
sicut solatrui lentigo vallozum
similes his. 38.

¶ Omnis medicina oppilativa cum
caliditate et siccitate expoliata
manifesta: non mordificans mem-
brum cui pinguitur: cum hoc terre
siccis est aut viscosa. 39.

¶ Pars secunda. 650. cccxxi.

Est aut notū q̄ oīs medicina
aperitiua incisīua est et subtilia
tina: cui⁹ sapor est sal⁹ vel ama-
rus: cuiusmodi sūt cepe marine
et radix lilij et radix pinche sal-
nitri caparis et faba lupina. 40
Et stipticū quidē pōt esse aperi-
tiuū: nullo mō aperiet exterius
applicatū nihilo min⁹ i potu as-
suptū oppilationē aperiet in mē-
bris existentem. 41.

Medicina quidē mūdificatiua
absterīua est minoris subtilita-
tis q̄ sit pcedens sicut fabe. For-
tius tñ eis est dulce sicut mel et
dulce amigdale. 42.

In omni quidē rarificatione et
resolutione existit calor: tēpera-
tus sicut ē olz cataputie et camo-
mille et oleū radiciū feniculi. 43.

Oīs quidē medica oīficiorū ve-
narum aperitiua et mūdifica-
tiua est habens calorem mixtū cū
grossitie: cuiusmodi sūt allia ce-
pe et fella. 44.

Quicquid confert ad obturādū
et constringendū meatus debet
esse stipticum et mōidicatione
priuatū. 45.

Omnis medicina vīstina est ma-
gni et fortis caloris et inultima-
te grossitiei. 46.

Omnis medicina putrefactiua
est perfecte caliditatis et subti-
lis substantie. 47.

Medicine aut carnis diminuti-
ue sunt debiliores predictis. S3
sigillatim vlcēri absterīue sūt
et desiccatiue. 48.

Medicina que a tota specie at-
trahit humorem seu hūiditatē ali-
quā est bezaar et medicine lara-
tine seu eductiue. 49.

Omnis aut actio medicine at-
trahētis rōne q̄litas note sit a
calore ipi⁹ naturati et subtilitatē

substantie cuiusmodi sūt ammo-
niacū: bdelliū: at a putrefaciēte
sicut i egestiōib⁹ et stercoib⁹. 50.

Bezaar aut p̄fert cuz superat:
aut rōne q̄litas pueritēis et im-
mutatis: aut ex sut nā sine ex p̄-
priatant eo etiā quod p̄fert edu-
cēdo p̄ modū q̄litas necessita-
tis a veneno. Usus aut hāz hoc
est tempore sanitatis: ideoq̄ q̄
vti⁹ frequēter eis incurrit inde
nocumentum. 51.

Hec medicina calida ēz apitiua
et mollificatiua. Ex ea ēt est stu-
pefaciēdo p̄fert sicut opiu et ce-
tere narcotice. 52.

Post relationē quidē predictoz
reperietur relatio tertiariū vir-
tutū sup his que cōtingunt et ge-
nerant: ex quibus est cōmūitio
lapidis in rētib⁹: que quidem
fit ex omni eo quod dissoluit: in-
cidit subtiliat et mollificat: dum
tamen calorem non habeat ma-
nifestum: cuiusmodi sunt radix
asparagi: et radix arūdis et vitru-
vium: et passe mōtane id est sta-
phisagrie. 53.

Et similes istis habentes sc3 alt
quā caliditatē et humiditatem:
faciunt egredi qd est in pectore
per creatum. 54.

Que etiā sunt tēperate calidita-
tis generant lac. 55.

Et oīs medicina iuuans screa-
tū puocat dū auctū habuit cali-
ditatē p̄ter qd fort⁹ extecet. 56.

Et he quod oēs puocat vinam
acutē tamen sunt in hoc certio-
res et magis conuenientes. 57.

Postq̄ ergo retuli vires et vir-
tutes compositionum medicina-
rum: incipiam nunc referre mo-
dos medicaminū et antidotorū:
Referā ergo omnes modos ea-
rū quibus vtantur medici tam

in interi⁹ assumptis q̄ i exteri⁹
applicat̄. Et sūt velut decoctio
nes pillule sirupus loclinimēta
cerata ablutiōes fomentatiōes
fricatōes stusse⁹ pirria balnea
troisci electuaria suppositoria
licina clisteria stille seu stillici-
lia iniectiones magdaleones dē
tūficatia sternutatoria acciato
ria frigida empla⁹ z vnguēta pul-
ueres oculor̄ z sinapisma: sunt
caput purgia colliria nastalia
cū colasa opiate z sinegia p tra-
iectiōū r̄line fricatoria saccella-
tōes infusōis traze⁹ affectōes. 53
¶ Ois morb⁹ quē sum⁹ relaturi
existit vlr̄ in toto corpore aut spe-
cialiter in aliquo ex mēbris ei⁹.
Qui si fuerit sine materia erit q̄
dem cum compositioni sue suo
contrario eius cura. 59.
¶ Discernit aut morb⁹ repleti
corpi⁹ a morbo p̄dicto sumēdo
experiētia ab eo p̄ inuestigatio-
nē artificialē s. s. non assit cū eo
aliquē ex signis sup̄ repletionē
corporis significantibus. 60.
¶ Si aut ptingat nocumētū ex
opatiōe in cura morbi: erit qui
dē medicamē simile. s. morbo in-
ppositiōe. Et recipiet inuamen-
tum ex eo: cōtrariatur causē ef-
ficienti corruptionē z morbum
seu egritudinem. 61.
Pōt etiā sumi significatio sup̄
morbū excussu tactus z debilita-
te operationis. 62.
Et etiā ex eo qd̄ appet ex illau-
dabilib⁹ s. spēs z modos suos
Et etiā ex eo qd̄ vī de superflui-
tibus exeuntibus. 63.
Si vero patientis vine fuerint
sine hypostasi z residentijs: et
pulsus iēq̄lis: neq̄q̄ ex repleti-
one patiet̄: s. morb⁹ ei⁹ reponet̄
poti⁹ sub igne morbi inaniētis

et consumptini. 64.
¶ Et si dolor sit in aliq̄ loco spe-
cialiter significabit super pas-
sionem illius loci. 65.
Sumitur etiā significatio sup̄
ipm̄ ex etate z cōpositiōe corpis
z ipius colore z. iij. anni t̄pib⁹
z eor̄ p̄stōnibus z ipsius pp̄ua
habitatiōe z ciuitatib⁹ ei⁹ z ex
eo qd̄ precessit de regimine pro-
prio ex his em̄ sit inuamentū su-
per cognitionem et precogni-
tionem morbi. 66.
Si ergo corpus patiat̄ de calidi-
tate ledet̄ qd̄ ab oi calido. z
tactu calidū reperiet̄. Erig⁹ ei⁹
vina rubea. Et pulsus inquiet⁹
cū siti z labore ten angustia z vi-
giliāz instātia: cū motu inordi-
nato z habitudine extenuata z
colore citrio. et habitatio meri-
dionalis ciuitatis: z etate iuue-
nili: z discursu eor̄ q̄ caloriē effi-
ciūt. Pro tāto curet cū infridati-
bus febrē vīetē z oi qd̄ laborē in-
fert curantib⁹. Et sit cibus eius
fm̄ q̄ritatē virtutis z q̄ritatez
eius quod apparebit ex appeti-
tu ipsius. 67.
¶ Si vero ex mala ppōne frida
patiat̄: cōstat q̄ infridantia obe-
rūt ei. Et oia causa p̄derūt eidē
Eius ē friditatis p̄cipiet sensu
tact⁹. Et color ei⁹ lignāter alb⁹
repietur. Pulsus tard⁹. Nec pa-
tietur sitim: nec vigiliāz instā-
tiā. Quod si pateret̄ non tamen
inde molestaretur. Et si cum do-
lore albo assit lassitas et molli-
ties corporis: etas senectutis:
z locus quē inhabitat fuerit se-
ptentrionalis: et tempus anni
hyems. z vsus fuerit i p̄terito in-
fridantib⁹: erit qd̄ signū certa
sup̄ isto. Pro tanto si medicet̄ z
curet in aliq̄ curet cū calefaciēti

¶ Pars secunda. ¶ Fo. cccxxviii.

bus. Et breuiter intrēda i cura ei⁹ km curā q̄ curat spalm⁹. 68.
 hic qdē duo morbi nō priuant alio ex duob⁹. Cū si fuerit morbus sic⁹ videbis patiētē siccū. Et si fuerit humidus videbis patiētē laxū z spōgiolum. 69.
 humidū ergo ericetur subtiliter: siue fuerit cū caliditate: siue cū friditate. Et siccū cū sibi duo rectificet. Et in oib⁹ sunt prius auferēde cause efficiētes si fiat recta curatio. 70.
 Cū ergo erit morb⁹ ex replōne nequa⁹ curabitur nisi p̄ euacuationem. 71.
 In oi euacuationē sunt. x. obseruāda: q̄ si nō possit seruari: regule i n̄ p̄tatas z mēfures scōz erigētā eoz. quoz p̄mū ē laudabilis dispositio accidentiū. Et scōm vt sint de repletiōe. et tertiū etas a iuuentute vsq̄ ad senectutē. Et quartū consuetudo euacuatōis. Et quintū consistētia virtutis. Et sextum tps veris vel autūni. Et septimū q̄ loc⁹ quē inhabitat equalis sit in oibus et tpar⁹. Octauū sifr tps p̄ns. Et nonum q̄ patiētis compositio sit calida z hūida. Et decimū vt corp⁹ bone habitudinis sit z bene carnosuz. 72.
 Cum ratione eius quod generatum est in aliquo ex mēbris corporis volueris ipsum trahere abinde: trahē ip̄z per euacuationē ab ipso mēbro: aut per attractionē ipsi⁹ solū ad alia mēbra cōtraria: siue eis equippolētia interdū fiet et⁹ attractio ad mēbrū h̄ns colligantiā cuz membro patientie. Et sic fiat attractio cum ventosis positis super mammillas in cōstrictiōnem mēstruoz matricis. 73.

3a qdē p̄misim⁹ signa replōnis z medicinas eductiuas. 74.
 Galenus qdē apiebat venā et sanguinē minuebat cū erat chēmus auct⁹ z magnificat⁹. 75.
 fiat igit⁹ minutio sanguinis i corpe apparētib⁹ signis et potissime cum apate: seruatis cōditionib⁹ istis. Nō aut⁹ i alijs humoribus. 76.
 fiat ergo flobothomia i h̄is q̄ intellexit in hoc tractatu et in morbis illis etiā in q̄b⁹ ipse fecit eam. 77.
 Inchoet ergo a flōmia i omni flegmōe habito testimonio certo super ipso. 78.
 fiat ḡ siue sit in capite interi⁹ vel exteri⁹ necnō etiā i tali facto in iūcturis: fiat etiā i apate facto sub auribus et obthalmia oculorū et i apatib⁹ lingue meri ginguarū et squinantie z in apatibus ttestinoz z crurum z splenis testiculorū renum z vesice: necnon in apate matricis z vmbilici z iussari z alijs speciebus rubedinis. 79.
 fiat etiā in vlcētib⁹ capitis z oculorū et rubegine aurū sca⁹ biota. 80.
 Et etiam faciēda in volatilibus vlcētib⁹ pulmonis et oris et rasuris et excoiationibus. 81.
 Et fiat in passione intestinoz: cum tamen constabit de notitia ipsoz: et cum erit i eis carnis augmentum innaturale. 82.
 Est etiam faciēda in variola vbi cūq̄ fiat et scabie humida: postq̄ fuerit notū z manifestū sicut in variola oris z oculorū: z siue in variola i hipocūdris generata. 83.

Tractatus nonus.

Est igitur faciēda i repletioe vena-
rū z egressu sanguinis ab eis si-
cut i fluxu sāguinis nariū: z in
manēte a dētib⁹ z gligiū: z ēti
egrediente ab auribus z ab ore
matricē z emoroydib⁹ ani et
mēstruoz: z i sanie rubicūda. 84.
Fiat etiā i dolore capitis ver-
tiginē z fetore oris. necnō i do-
lore dentū z casu capilloz seu
allopitia. 85.
Est ēti i mēbri dissolutione et sp-
matis egressu vel expulsiōe z
dolore artū et reumate. 86.
Cōpetit ēti i epilepsia z i zebel
vngue z moto: necnō ēti i casu z
ablatione appetitus. 87.
Est ēti vena ēicidēda i passioni-
bus ani z sedis ancharū sciati-
ca z dolore stomachi. 88.
Sic ēti i dolore epatis pūgiti-
uo z in oppilatiōib⁹ eius. 89.
Intendatur ergo cū regimine
et cura horū morboz sicut i
cura z regione sinochi cū edu-
catione colere rubee post flobor-
thomiam z vsum ciboz infri-
gidantium z fuga calefaciētū:
et qđ sanguinē auget z magni-
ficat z qđ eis affert declinet ad
simplicitatem: et propinent eis
acetosa. 90.
Sumantur autem signa super
hanc passionem significātia ex
capitulo sanguinis dominiū si-
gnificantium. Et in summa de-
clinare ad infrigidationem et
ericcationem est actus medici
expediti et ingeniosi. 91.
Morbi qđ ex colera rubea ge-
nerantur sunt sicut vlcera in lu-
buitate intestinoz contin-
gentia. et permixtio rationis
suffocatio mīcis tertiana scia-
tica et suprus sanguinis per se-
cessum. 92.

De tertiana iā fecim⁹ mētionē
in his qđ pcesserunt. Et in sum-
ma febuis est calor extrane⁹ per
tot si corp⁹ dispersus noctis ope-
rationibus suis. 93.
Et tussis z dolor capitis z āpa
qđ scđm latū et lōgū in corpō-
re dispergitur. 94.
Et fortis et acutus dolor aurū
et multitudo scabiei palpebra-
rum. 95.
Et vlcera et āpata i iūcturis z
dolor pūgitiū⁹ et mordicatio⁹
in eisdem: fissura digitorum et
panaricū vnguiū: z macule ap-
parentes i corpore lētib⁹ siles:
z morib⁹ cū citrinitate dētiū et
vesice dolor fortis. 96.
Et amor hereos et furus san-
guinis z apostema existens in
extremitate oculi et citrinitas
cutis variola. 97.
Et macule subtiles et nigre et
oppilatiōes epatis et āpa mī-
cis et pleurexis et casus z abla-
tio appetitus. 98.
Et vertigo et fissura labioz z
dolor vene et fortis sup⁹ ven-
tris. 99.
Et vlcus qđ dilatat⁹ z dubilet
z tumor existens in ano. 100.
Et pūritus et variola aut for-
mica: et herisipila z pulmonis
vlcera. 101.
In cura qđē horū est sicut i cu-
ra febuis tertiane procedēdū.
Educat ergo colera absq; flo-
borthomia. z attendat ad infri-
gidationē ipsoz sicut i morbis
sanguineis. Clerū morbi coleri-
ci spāluer humectentur. Nam
pdicti ābo morbi vniocant et
pveniūt i caliditate: necnō etiā
in omni eo quod per eam infe-
rerur parentibus nocumētū.
Sumantur autē signa sup⁹ hos
morboz.

morbos significātia signoz do
miniū colere significātiū. 102.
Omnis qdē morbus ex hūore
flegmatico generatus est apa
timidū et laxū paralyſis et re
laxatio dolor capitis de frigi
da et epilepſia. 103.

Et ſicut ſcabies magna et groſ
ſa ipſi pſtipatio et retētio et tu
mores colli. i. glādulet et ſqme
capitis et obſitio et dolor aurū
de frigida et borat et macula al
ba ſeu morphea et aplica tuſ
ſis ſicca et tortura oris. 104.

Et ſicut elephātia pedū caſus
appetit et pediculi et tumor ani
et āchaz et aq oculoz ipſoz di
latatio et fetor aſcellarū. 105.

Ex paſſionib⁹ vētris ſicut lubri
citas iſteſtinoz et pmes. 106.

Uermes etiā ex hūore ſtatico
generant et difficultas partus
et ſecundine et retentio in eo
dem. 107.

Et dolor renū et febris ātidia
na et friditas ſplenis et epatis
et egreſſ⁹ ſeu eminētia vmbili
ci et paſſio cū egōne ſaniei. 108.

Et dolor artūū et nigredo cor
poris et viroz cutis et ſuperficie
ant ipſi ſulcedo et morbus hi
dropic⁹ ſicut yſterina carnoſa et
tympanites. 109.

Procedēdū eſt in cura hui⁹ ſpe
ciei ſicut pcedit in cura pple
xionis frigide et hūide. Super
cui⁹ pplexiōe vtendū eſt ſi ſanis
poſitis in capitulo 6 ſignis do
minūz hūmoris flegmatici ſi
gnificātib⁹. Et ſq vtēdū in eua
cuatiōe hōz morboz eo q re
tulim⁹ i cura p quā eūat fleg
matic⁹ hūor. Et ſq pſequēt vtē
dū i his corpib⁹ his q corp⁹ ca
leſaciūt et piccāt et cibo calido
et ſubtili. et i ſēma curenē ca

leſaciētib⁹ int⁹ et exteri⁹ ſicut
ſit in paraliſi cū pillulis ſetidi⁹
et ſimilibus eductis. 110.

Omnis morb⁹ ex colera ni. ge
nerat⁹ in corpore ē ſicut verru
ca et febus ārtana emorroyde
epilepſia polip⁹ et ſpaſm⁹. 111.
Et dolor vētris et cācer et mor
phea et dolor capitis et vigilia
rū instantia. 112.

Et apa durū et lepra et qd ex ci
bo in corporib⁹ corrumpitur et
tuſſis ſicca et ſplenis durities
et ventofitas. 113.

Et melica paſſio in capite et re
tentio vune in ea. 114.

Et paſſio colica allopitia et
morſus canis rabidi. 115.

Ut ſic⁹ et lac coagulātū i corpe
et algoz epatis. 116.

Et canin⁹ appetit⁹ et rimulatio
ſeu ruptura i āchis ſctā: et lapſ
ſctūs i renib⁹ et veſica: et tumor
āchaz dolor oſ⁹ et tūor i duob⁹
laterib⁹ ſeu hypocūdris ſctūs:

necnō ē tūor i capite auribus
palpeb⁹ et pedib⁹ gñatus. 117.

Procedat in hac ſpē morbozū
ſz qd pcedit in cura et regimē
lepie. Accipiātq ſigna ſup ip
ſaz ex caplo ſignoz dñi mehe
ſignificātiū. eūent q cū epithi
mo vlt polipodio et cū alijs q re
tuli. Si aut vtať qd caleſaciēti
bus et hūectātib⁹ pſperabunt
ipſius opera in eiſdem. 118.

Oſtēq iā pſeci p̄mum
regimē curōnis: inci
piā nūc in opatione
manuali. Et q faciā
p̄mū regimē i venis
magnis et paruis. Et ſm faciāz
in carne. Et tertium in oſſe. 1.

Et gñe venaz ſunt qdaz quas
apimus et qdāz quas ligam⁹ et
in pte ſcindim⁹ et ſeqſtram⁹. 2.

Articella.

Q

Est autē mediana aperiēda in
 oī morbo capitis ⁊ pectoris sicut
 in apate ipsius. 3.
 Et cephalica supior aperiēda
 est in forti dolore capitis et fluxu
 sanguinis nariū. 4.
 Et inferior in medicatione no-
 cumētorū pectori ⁊ pulmōi cō-
 tingentum. 5.
 Et q̄ dñr almerina ab arabib⁹
 in malitia morborū splenis et
 epatis. 6.
 Et in absentia basilice dz fun⁹
 brachij aperiiri. 7.
 Uene q̄z tympanoz sunt in cō-
 tinuo dolorū ipsorū aperiēde. 8.
 Et existēs post aures i emigra-
 nea et antiq̄ vlcere capitis. 9.
 Sed q̄ sunt in ābabus oculorū
 extremitatib⁹ in morbis eorū
 aperiuntur. 10.
 Et minuat existēs in supremo
 capitis in vlcerib⁹ ⁊ apatibus
 seu pustulis in supficie et cute
 et gñatis. Uene autē colli sunt
 in lepra aperiēde. 11.
 Et vena frōtis ē aperiēda in pas-
 sionib⁹ oculi ⁊ i continuo dolore ca-
 pit⁹ ⁊ tinea. Apiat ē i pre po-
 steriōri exñsi p̄tinuo dolore ca-
 pit⁹ ⁊ exñs iter nares meatus
 nasi rōne pustule seu variole fa-
 cie: exñs sub lingua i s̄qnātia. 12.
 Et apiat vena cauille i morbis
 ltestinorū sub vmbilico exñtiū
 ⁊ saphena existēs in tibijs in
 morbo crurū. 13.
 Et minuat sciatica i sciatica: et
 vena pedis i accñtib⁹ ei⁹. 14.
 Uene q̄z pulsatiles sūt in dolo-
 re capitis incidēde ⁊ seq̄strāde
 ⁊ in dolore oculi cū etiā tumue-
 rit ex violētia morbi ex fluxu ⁊
 descēsu aq̄ ad locum. 15.
 Cū etiā gñabit āpa: ex aptiōe
 em ipsi⁹ p̄ter q̄ fluat sāguis ex

ipsi⁹ supficie icidem⁹ ⁊ seq̄strā-
 bim⁹ eā v̄l cauterizabim⁹ ipaz
 aut si q̄ maluerit minuat aut oī
 no abscidat ⁊ sistat flux⁹ sāgui-
 nis ab ea cū ligatura v̄l cautē-
 rio: deñ curet cū medicinis q̄b⁹
 vulnera curant: donec sanitati
 fuerit restitutus. 16.
 Ex opib⁹ āt in carne faciēda
 sunt scarificatio incisio ⁊ caute-
 rizatio. Sunt ex scarificationi-
 bus q̄dā q̄b⁹ sunt sāguis a sup-
 ficie cū vērositis: h̄ cor: pib⁹ patiē-
 tib⁹ vlcera et variolas. 17.
 Ponim⁹ āt vērositas sūt scarifi-
 catiōe in eo in q̄ itēdim⁹ soluz
 euulsionē ⁊ diuersionē matie. 18.
 Et interdū coniūgim⁹ eas va-
 cuas: et interdū cū toto v̄iente
 ad cōsumēdū illi⁹ loci vērosita-
 tes ⁊ ad rectificādū mēbrorū
 malitiā cum caliditate. 19.
 Quod scinditur est sicut clau⁹
 et altezar. 20.
 Et omne q̄d supfluit ⁊ putrefit
 in extremitatib⁹. sicut basbeia
 nasi et digiti supfluit aut in-
 separabilis coniunct⁹: et cōiū-
 ctio palpebrarū. 21.
 Et vnea emunēs: et pieputium
 claudēs cannalem virge. 22.
 Et caro in vlcere innaturaliter
 aucta et putrefacta: ⁊ vlcus ex
 contusione putrefactum. 23.
 Est etiā abscondēdū q̄d innatu-
 raliter augei in lingua: et q̄d
 cadet in auribus. 24.
 Est et caro incidēda sup vitium
 in mēbro fixū ⁊ p̄fudatū: spinā
 aut festucā v̄l ide p̄dicta extra
 hant: māme ēt hoīz abscondāt
 ⁊ varices i tibijs apparētes. 25.
 Et boailiar ⁊ nouailiar. 26.
 Et q̄d fuerit iā denigratum ex
 pinguedine aut putrefactū ex
 carne. 27.

Et etiā oē illud de quo elōgat
vulua. Et oē qđ augetur super
gingiuas. 28.

Abscindatur etiā caro vene
madan. Et oē qđ nobis aures
claudit et obturat. 29.

Et oē qđ existit sup visuz 7 ve-
lat ipm. Et qđ denigrat in no-
bis epputio. 7 qđ claudit anū
7 russeaz 7 latera: 7 tuffra: 7 nō
habēs serū manifestū: 7 ruptu-
ra vmbilici. 30.

Et vuln⁹ qđ ptigit ex oī eo qđ
scindit vlr: cura cū sutura. 7 oē
mēbrū vulneratū p̄solidādo. 31
Oē corp⁹ cauterizat ad sistēdū
emourofagiā sanguis a vena
pulsatili aut aptiōe vene ma-
gne fatigāte medicū i sistēdo
fluxū sanguinis ab ea. 32.

Sit ē in corp⁹ hūdis ad
ericcādū ea 7 i carnib⁹ lax⁹ ad
indurādū eas: ad calefaciēdū
corpa ifridata: necnō ad tollē-
dū hūidita. egredites a nā. 33

Utimur q̄cūq; p̄oratiōe ad ex-
hēdū hūiditatē nociuā sic sa-
niē quā sic extrahim⁹ ab apate
7 sāguinē alicubi corruptū et
aquā ab oculo vel grādinē. et
aquā a capite: 7 nondū. 34.

Et sicut in hydropē et hernia
adīa. et carnosā. 35.

Quicqd sit p opationē i ossē ē
sic i fractura aut dislocatiōe ip-
si⁹. Curabim⁹ aut quācūq; fra-
cturā cū p̄solidatiōe ipsi⁹ 7 f̄du-
ctiōe ipsi⁹ fracture i ossē dōec i-
de ad ppū sitū f̄ducā: 7 abla-
tiōe cuiuscūq; p̄gēt⁹ 7 mordē-
cātis ipz: et ligatura manu fa-
cta q̄ neq; laborem neq; mole-
stā iterat. s. non min⁹ fort⁹ aut
debili. Inchoetur at fasciatio
in medio ipsi⁹ 7 fortificet stric-
tura sup amplius et ligetur: 7

superaddatur puluilli et desup
astelle coniunctum. 36.

Subtiliabimus q̄z dietā ei⁹ a
picipio 7 i fine igrossabim⁹ eā
q̄tenus bene restaretur. 37.
Est aut canendūa p̄ncipio ne
ap̄a calidū generet diuertēdo 7
attrahēdo ad locū fracture qđ
isūdit ex sanguie toto posse: 7 p
hibendo fluxū ei⁹ cū oī frigido
terni: 7 p̄hibēdo dōec curat⁹ fue-
rit motūpatiēti. Cura ei ei⁹ sine
longa quiete non perficitur. 38.
Cura aut dislocationis est cū eo
qđ trahit ipz os dislocatū donec
ipm ad locū propium redire fa-
ciat. 39.

Postq̄ aut reductū fuerit liget⁹
7 strictezter sic q̄to tpe dicem⁹
Et vescat stupiticiis medicinis.
Et comedat patiens cibos aceto-
sos: donec fuerit secur⁹ ab apo-
stematē. nec timeat d collectiōe
sanguinis. Cōtinuetur autēz cu-
ra ista ad min⁹ p mēsez vnū 7 in-
terdū ampli⁹ p. x. dies. Jā ego p
feci curam omnium morborū.
Et ex nunc abscindam sermonē
meū ex q̄ iā p̄feci lib: sū istū. 40.

Incipit tabula Tracta-
tus Noni Almanisous: no-
nagintaquinq; continens ca-
pitula.

- 1 De cephalea et emigranea.
- 2 De scothomia.
- 3 De frenesi.
- 4 De apoplexia.
- 5 De graui dormitatione.
- 6 De stupidis qui semper ha-
bent oculos apertos.
- 7 De paraliis graui.
- 8 De stupore tremore.
- 9 De tortura ouis.
- 10 De spasmo.

Tractatus nonus.

<p>11 De epilepsia.
 12 De incubo.
 13 De melancolia.
 14 De catharro.
 15 De oculorum obtalmia.
 16 De vulnerib⁹ qⁱ fiūt i ocul⁹.
 17 De his qⁱ extrinsecus cadūt in oculos.
 18 De macula oculorum.
 19 De scabie et sebel.
 20 De puritu qui fit i iterio:
 re angulo oculi.
 21 De yngula oculi.
 22 De rubedine oculorum.
 23 De lachrymis.
 24 De debilitate visus.
 25 De tremore palpebrarum.
 26 De pilis palpebrar⁹ qⁱ cur:
 uati ingrediuntur oculū.
 27 De aq^a descēdere in oculuz.
 28 De his qui post occasuz io
 lis nihil yident.
 29 De dilatatione pupille.
 30 De fistulis que fiūt in inte:
 riorib⁹ angulis oculorum.
 31 De dolore auris.
 32 De vulnere auris.
 33 De sonitu z tinnitu auriū.
 34 De granedine auditus.
 35 De vermib⁹ auriū vel alali
 bus intransitibus aurem.
 36 De his qⁱ in aurē extrinsec⁹
 cadūt: vel qⁱ eā impediunt.
 37 De sāguie fluēte ex narib⁹.
 38 De vulnerib⁹ qⁱ fiunt i inte
 rioribus partibus nariū.
 39 De polipo narium z emor:
 roydibus ipsarum.
 40 De amissione olfactus.
 41 De dolore dentium.
 42 De extractione dētis z ipo
 rum confractione.
 43 De stupore dentium.
 44 De dolore dentis extractu
 rei frigore.
 45 De cola.</p> | <p>46 De fluxu sanguinis ex gins
 giuis.
 47 De casu vulne.
 48 De sanguifugis qⁱ bibūtur.
 49 De his que intransit gulam.
 50 De granedine lingue.
 51 De magnitudine lingue.
 52 De nodo qⁱ sub lingua nasci
 tur z vocatur ranula.
 53 De apatib⁹ qⁱ fiūt in lingua.
 54 De sinantia.
 55 De tussi.
 56 De asmate.
 57 De pleuresi.
 58 De peripleumonia.
 59 De spūto sanguinis cū tussi
 vel vomitu vel rascatione.
 60 De ptisi.
 61 De pulsu cordis.
 62 De colica passione.
 63 De pfortātibus stomachuz.
 64 De dolorib⁹ z nascentissio
 machi.
 65 De sigultu.
 66 De canino appetitu.
 67 De dolore epatis.
 68 De hyceritia.
 69 De hydropisi.
 70 De dolore splenis.
 71 De colica.
 72 De fluxu ventris.
 73 De difficultate mingendi.
 74 De lapide.
 75 De nascētis renū vel vesice.
 76 De ardore qⁱ fit in mictu.
 77 De mictu sanguisvl paris.
 78 De his qui nō possunt reti:
 nere vnam.
 79 De sūbucis z vermib⁹ qⁱ na:
 scunt in ventre et ano.
 80 De emorroydib⁹ z fistulis z
 ragadūs que fiunt in ano.
 81 De exitu matricis z ani.
 82 De constrictione mēstruoz.
 83 De puocatione mēstruū.
 84 De fissuris qⁱ fiūt in matrice.</p> |
|--|--|

Almanforis. 6to.ccccxxij.

- 85 De plaga ⁊ cancro que sūt in matrice.
- 86 De nascentijs que sūt i matrice vel vulua.
- 87 De procuratione matricis.
- 88 De mola.
- 89 De ruptura inguinis.
- 90 De podagra ⁊ sciatica.
- 91 De gibbositate.
- 92 De varicibus.
- 93 De elephantia.
- 94 De vulneribus lumborum.
- 95 De doloribus exteriorū mēbriū.

¶ Finis tabule tractatus noni Almanforis.

¶ Incipit tractatus nonus Almanforis.

¶ De cephalica et emigranea.
¶ Capitulum primum.

Quādo rube

do ⁊ tensio ⁊ grauedo i facie ⁊ oculis cū istis affuerit ⁊ tact^o calid^o sensit^o ⁊ pulsus fuerit magn^o: ex cephalica minutio faciēda ē in parte in q̄ est dolor: vel in q̄ dolor magis infestat. ¶ De iñ aq̄ ro. ⁊ oleū ro. ⁊ acetū sumātur simul mixta agitētur dōec inspissent: et sup̄ nuē infri data sup̄ caput fūdāt. Eger hō a carne abstineat ⁊ vino: ⁊ comedat adessā citrinā ⁊ tapil ⁊ olera frida ac fruct^o fridos. ¶ Vēter aut soluat ex mirabolanis citrini et prunis ac tamaridis ⁊ zuccaro albissimo: q̄ si ista nō sufficiūt semina malua uisci i aceto posita agitētur: q̄ usq̄ ad spissitudinē perueniāt: q̄b^o emplm capiti superponat: ex psilio q̄ ⁊ aceto ēplm

fieri vtile est. Si aut cū istis fuerit in pulsu velocitas et i tactu sentit caliditas: s; neq̄ in facie neq̄ in oculis fuerit rubedo neq̄ tēssio: in pncipio soluat vēter: deide fiat ea q̄ dixim^o. Naribus aut iñciat oleū viol. aut olz cū curbite dulcis: aut nenufar^o olz aut oleū de florib^o salicis: quoz q̄libet sup̄ nuē infri datuz capi ti supfundatur: ⁊ nutriatur vt p̄ dixim^o. Eger quoz odor et camphoram et aquā ro. ⁊ salices et violas et iys silia. Qd si egritudo multū inualecat: sumat opij et cāphore vnusquisq̄ q̄tū pōderāt duo grana ordeī q̄ dissoluta in olo de salicibus mittant i nares et aures. Qd si cum soda nō fuerit aliqd eoz q̄ dixim^o de rubedine in facie: fueritq̄ egritudo antiq̄: in pncipio vēter cū pillulis cochij soluatuz quas ego feci. ¶ Pillule cochie. R. p̄ueris pigre. 3. ⁊ colloquintide. 3. iij. ⁊ terriā: scamone. 3. ij. ⁊ 5. turbit^o sticados. añ. 3. y. fiat pillule ex istis: et sūt doses. x. Postq̄ hō vēter solutus fuerit: infūdāt caput ex olo sambacino et olo dōben: et mittat in aures. ¶ Eger q̄ odor et algariā et suffiet musc^o in narib^o. ¶ Qd si egritudo multū infestauerit: sumat eusoz bñ et castorei aboz añ. vi. ps. 3. ⁊. et dissolutū in pauco olo sambacino mittat in nares et aures. ¶ In cephalica hō calida emplastrum hoc fronti et temporibus est imponēdū. Emplm in cephalica calida. R. semis lactucarum sief meniste sandalū rubeū et albū faufel rosas opij: fiat ex eis emplz postq̄ aceto et aq̄ ro. p̄sisa fuerint: et fronti imponatur: super quod mittatur pann^o ace

Tractatus nonus.

to ⁊ aqua ro. infusus. Qui cū te-
pescat⁹ fuerit iterū infundat et
desuper ponat. ¶ Linimentū hō
cephalee frigide. R. castoreū eu-
forbiū pip sinapim storacem ru-
thā marrubii: q̄ siccata ⁊ pulue-
rizata ⁊ etiā triconizata misceā-
tur ⁊ aspergant vino veteri ex q̄
bus fiat troscisci ⁊ desiccēt. Cūq̄
necesse fuerit ex vno in vinovete-
ri: aut oleo costino vel camomil-
lino dissoluto: frons multoties
linuat. hoc enim linimentū om-
ni antique cephalæe confert nō
solūz suppositū: sed et auri inte-
ctū q̄ sequitur illō tps postq̄ i aliq̄
de p̄dictis oleis resolutū fuerit.
Egro hō vinū ver⁹ ⁊ forte dādū
est. ¶ Cū aut cephalæa p̄ hebdo-
madā vnā pseuerauerit: eger in
balneuz mittendus est: atq̄ sup
caput ipsi⁹ aqua i qua camomil-
la ⁊ sansuccus ⁊ sticados arabi-
cus ⁊ nemen cocta fuerint simul
aut sigillatim usandēda ē. ¶ Qd
si cephalæa quotidie ante come-
stionē innadat ⁊ post comestio-
nē recedat: succurrendum est in
firmo ante horam qua venire cō-
suevit dādo ei buccellas panis
in succo granati: aut vne acerbe
ant horam similiz infusas. Si
aut cephalæa contigat propter
multam in sole moram sufficien-
ter ex oleo ro. ⁊ aceto infrigida-
tis curari poterit que tamē si ex
hoc nō quieuerit ex alijs infrigi-
dātibus curāda erit. Si aut so-
da adhuc pseuerauerit: fornor
fiat: neq̄ villo mō remoueat ⁊ ti-
meat ne egervisq̄ amittat ⁊ aq̄
ad oculos descēdat: tēporz arte-
rie sūt icidēde ⁊ extrahēde. hoc
tñ q̄nūc loquimur est p̄ter n̄fz
intentionem in hoc libro.

De scorhomia. Ca. 2.

QUam aliq̄s illud qd ante eū
est circulariter moueri vi-
derit: ⁊ oculi tenebrescant ⁊ ca-
dere voluerit: et facies et oculi
rabuerint in eadē hora: vene q̄s
q̄ sunt post aures grosse appue-
rint: ex ipsius venis faciendā est
floborhomia. Et ventose in col-
lo et tibijs sunt ponende. Qd si
p̄dicte vene nō appuerint et fa-
cies fuerit rubea: sanguis ex ba-
silica erit minuendus: et ventos-
se in tibijs erunt ponende. ¶ In
hac p̄terea scorhomia specie et
in ea quam ante diximus caput
ex oleo ro. et aceto est infunden-
dum. ¶ Eger quocq̄ calida ciba-
ria vitare dz. Venter hō ex apo-
zimate mirabol. citrinorum qd
in ca. de cephalæa diximus sol-
uendus est. Cum autē neq̄ in fa-
cie rubedo neq̄ febris cum scor-
thomia fuerit: attēdendū est an
sit stomachi subuersio ⁊ nausea
que si affuerit: prius vomere co-
gēdus est: deinde de pillulis co-
chys dosim vnā sumat: ⁊ a fri-
gidis abstineat cibis. ¶ Si aut
neq̄ anime subuersio neq̄ nau-
sea fuerit: neq̄ caliditatis signa
appuerit: vter ex pillul cochys
multoties soluat. Cibaria q̄s fri-
gida oino vitet. Et gargarism⁹
fiat quo slegma deponatur.
¶ In naribus q̄s post illud po-
natur aliquid de his q̄ nomina-
uimus quo caput calefiat.

De frenesi. Cap. 3.

QUando aliquē febris cōclu-
sa inuasit cū forti capiti
⁊ oculorū granedine: ⁊ in facie
atq̄ in oculis vehemēs fuerit ru-
bedo ⁊ capiti dolor: ⁊ horror lu-
mis affuerit ⁊ i pulsū velocitaz
frequētie supsilnitas inueniantur
signa frenesis certissima iudica-

bunt. Qd si lingua nigra aut citrina fiat: et mulceat intellectus et multū fuerit alienat⁹: et vigila et multū: et frenesim perfecta erit. ¶ Egro igit ante q̄ p̄dicta p̄pleant acq̄ntia est subueniendū ex sanguis detractio: et ven trisolutio: cū succo fructuum. Nutrimētū vero ei⁹ sit aqua or dei semel aut bis in die sumpta s̄m p̄suetudinē quā i tpe sanita tis habuit. Caput autem orio dino infundendū erit. ¶ Qd si multe affuerint vigilie sumatur violarū siccat⁹ corticū papaueris albi ordei ex corticati semis lactucayradicū mādragoze oīz añ. M. j. Que ola i cucina plēa aqua tandū coquant⁹ donec aq̄ rubea fiat. Deinde aqua illadū est tepida ab alto sup̄caput fundat⁹: et sit caput sup̄ similine in q̄ aqua colligatur: que incucuma posita iterum super caput fundat⁹. hoc autē: oī die multoties fieri cōuenit. ¶ Caput p̄terea ex oleo violato muliebri lacti am mixto inungendū erit: qd etiā in coto positū ē supponendū. ¶ Cū aut eger in p̄ncipio hui⁹ egritudinis in viris fortitudo p̄manere inueni⁹ fuerit: i flobothomia dū erit nisi sup̄firmū timuer⁹. ¶ Post q̄ hō ei⁹ egritudo minui cepit neq̄q̄ stomē. Qd si ei⁹ iā dissoluta est vir⁹: ex talio prefer uetur regimine donec euadat.

De appoplexia. Ca. 4.

Am aliq̄s q̄ flobothomias tacet sine somno stertit: et cū pū gū nō sentit et tūc iā patit⁹ appoplexiā. ¶ Est aut hui⁹ egritudinis p̄ritas: s̄m q̄ fortiter aut debiliter stertit. Si tñ spuma ab ore exierit: nō est ei medicāduz. Cū aut par stertit egritudo est

lenior. ¶ Bec qdē passio aut cito iterficat: aut in palisq̄ transit. ¶ Cū ergo ista visa fuerit: attēdendū erit an patiētis facies mēiū rubere: aut denigrari: aut vridis fieri videat⁹: quē admodū p̄tingit cū sanguis i aliq̄ mēbro ex coartatioe retinet⁹. Tūc ei s̄ sanguis illico ex duab⁹ guideg ex hēd⁹ ē: aut ex duab⁹ cephalicis. ¶ Qd si ita nō fuerit imo cū aerē attrahit audis in pectore ore gmo: ex hoc clysteri erit clysteri 3ad⁹. ¶ Qd. R. colloquitur de bo thormariē cētauree minoris ar thanthe ellebori albi oīm. añ. M. j. Coquātur oīa in lū. lib. aq̄ donec ad vñā redeat. Deifi colē tur. Et ex mediā libra hui⁹ apozimat⁹ fiat enema: q̄ si cito erit fiat itex dōec hūoz multitudine s̄l cū eo exeat. ¶ Clari⁹ q̄z cōditi rellebor⁹ alb⁹ suauiter i sufflent. Et ē ingeniādū vt anacardinū cū idromelle per os ad stomachū multoties descēdere cogat⁹ q̄z die semel: et q̄ vni⁹ au rei pōd⁹ in potu sumendū ē. Cui⁹ descriptio est in cap. de palyss. ¶ Sartago p̄terea ferea calefacta ē et capiti multoties adeo vicināda: vt patiētis capilli adurant⁹. ¶ Qd si hoc mō nō sanat in medicādo plus laborabim⁹ caput nāq̄ radem⁹ et ex sinapitrito castoreo et fortissimo aceto liniem⁹. ¶ In prima aut hui⁹ passionis p̄ post flobothomias stringem⁹ fo: titer adiutoria ligādo superi⁹ parū sub cōiunctio ne ipsorū cū spatulis et stringemus tibias similiter. Capiti q̄z sup̄fundendū est. oleum roseuz racetū vini: et flobothomia facienda p̄: in pedib⁹: et postea i nāsi extremitate.

Tractatus nonus.

De gravi dormitatioe. Ca. 5.

Qum aliq̄s q̄si dormiens iacet: et tñ sentit et mouet sed oculos s̄z pl̄z h̄z clausos: q̄s tñdū vocatur cum clamore aperit: l̄z itez statim claudat: iā patitur subeth: q̄ cū clysteribus acutis q̄ paulo āte nominauim⁹ curā dū est. In os quoq̄ ipsi⁹ mitte mus idromel z laboriabis mus vt descēdat. Ip̄s em̄ nutrimētū exi sit ei⁹. ¶ Caput p̄terea vsq̄ ad diatritū pumū oxirodino isundem⁹. Post tertiū h̄o diē sternutationē puocabim⁹ ex his q̄ nominauim⁹: z radem⁹ caput z linie m⁹ ex sinapi: z castoreo: z aceto.

De stupidis q̄ semp h̄nt oculos apertos. Ca. 6.

Qum aliquis q̄si dormiens iacet: et nō mouet: z ioculi sint apti palpebras tñ non mouet: p̄gelatus est sine regidus. ¶ Curā dū h̄o est ex medicinis subeth: hoc tñ addito vt olenz sambacini sup caput fundat in omni libra cui⁹ sit vncia euforbij. Ip̄m q̄z caput ex castoreo et euforbio z oleo s̄bacinio liniat.

De paralyfi. Ca. 7.

Qum aliq̄s se mouere nō valet: aut vnū vel plura ex mēbus mouere nō potest: atq̄ eorū sensum amisit: ip̄m paralyfi ilius mēbu: aut mēbū op̄incurrit se pnunciamus. Cui⁹ curā incipim⁹ pillulas fetidas q̄s ego cōposui dādo. R. pulner⁹ pigri 3. x. colloquint. iterioris. 3. v. euforbij. 3. ij. z. f. castorei piper⁹ as se serapini opponaci seitaragi idesinapis ois. 7. añ. 3. j. cētau ree mino. elactery ambozū. añ. 3. v. gūme in succo ruthe dissoluantur: et alia ex eis cōficiant et sūt pillule: et sūt ex eis decē po

tiōes. Quarū vnā postq̄ eger sumpserit: p̄ tres dies q̄scat. Et nutria: tñ: cū aq̄ ciceris z oleo z sinapi: et deide bibat aliā. Qd̄ postq̄ ter fecerit: p̄ aliquot dies quiescat. et nutriatū carne frustatim incisa et in sartagine frusta: et mutargenati: q̄b⁹ sint species calide vt piper et his s̄sta. In potu h̄o sumat idromel. Qd̄ bra quoq̄ ei⁹ ex oleo costino inungatur. Quod. R. costi. 3. j. piperis p̄iretri euforbij: oim triū. añ. tertiū. 3. j. castorei. 3. f. dissoluatū oia in. f. lib. oleide cheiri aut de narcisco: z vt ere eo. Dies bus h̄o q̄bus quiescat: quāq̄ die dande sunt due. 3. de anacardi: no: qd̄. R. zinziberis: p̄iretri n: gelle: costi: melanopipis: macro piperis: oggi: oim. añ. 3. x. murhe ruthe sicce asse aristologie baccarū lauri castorei seitaragi id̄i sinapis gētiene oim añ. 3. v. mellis anacardi. 3. v. vnguatū ex oleo nucū: z cū melle cocto cōficient. hoc em̄ medicamē valde p̄fert p̄alyfi apoplexietorū re z trēori albaras morib⁹ scorpij z oibus passionib⁹ frigidis: et sp̄asmo hūido. Cū aut sumit illico puocat sudorē: z infert feb̄e. Quod si sumptum nō affert sanitatem: eger ab omni medicamine p̄ decē dies abstineat excepta dieta: deñ ad ipsi⁹ curā redeundū est. ¶ Qd̄ si paralyfiser percussione aut casu enenerit et acciderit subito: taliter permanebit. Nunq̄ em̄ sanabitur. Qd̄ si nō rep̄te exp̄dictis paulatimolliter inuasit locop̄cussio nis emplm hoc apponēdū erit: qd̄. R. farinā fenugreci: semē bē semma alep: semē resin: bdelliū. amoniacū: adipē anatis: ceram

olei de lilio: ex his fiat emplm
et supponatur.

¶ De stupore et tremore. Ca. 8.

Qum aliq̃s sentit aliq̃d suo
r̃u mēbro p̃sicut ē dispō pe
dis cū sit stupidus: dicim⁹ i illo
mēbro stuporē esse: quapropter
eius cura nō est differenda. Qm̃
em̃ plonget ips̃ huius egritu-
dinis p̃ducit ad paralysim. Cu-
rat aut̃ hec passio ex aliqua pte
medicinarū paralysiet cū dieta
et vinctioe ex oleo costino. Qd̃ si
iueteranerit passio, eger ex pil-
lulis fetid⁹ purgād⁹ erit et cōplo
equāda cū anacardino et dieta.

**¶ Trēor: at̃ ex eisde curafer q̃b⁹
sanat̃ stupor.** Sed si ex sup̃stui
vini potu euenerit: eger ab ip̃o
erit abstinēd⁹. Si r̃ si aquā q̃ ex
nive dissoluit bibēdo hāc icurrit
passionē ab ip̃a abstineat: et
balneū calissimū igrediat̃: id̃ tā
diu morā faciat dōec sudet: a q̃
cū egress⁹ fuerit in sole assidue
moret̃. **¶ De tortura ouis. Ca. 9.**

Qum hois os cōtorq̃t r̃ynū
ex oculis suis claudere nō
vz r̃si p̃cipit ei vt sufflet: fiat⁹ ab
vna tm̃ pte exire ṽr̃ ip̃m tūc con-
tortionē pati dicim⁹. Cui⁹ curā
incipiem⁹ cū soloneṽtriser pil-
lulis fetidis. Nutrimētū hō ei⁹
atq̃ ipsi⁹ potū ordinabim⁹: vt in
c. de p̃alysi dixim⁹. **¶ Egrū p̃ter
ea q̃t̃idie in mane anteq̃ comē-
dat sinapi cū sirupo acetosogar-
garizare faciem⁹: et mitem⁹ eū i
domū obscurā. et p̃cipiemus vt
vnā nucē m̃scatā in pte ouis q̃
torta ē teneat. ¶ Narib⁹ q̃z tunc
insufflabim⁹ q̃d̃isi vt sternuta-
tio puocet. sp̃odiles q̃z colli ei⁹
et facie ei⁹ r̃frōrē ex oleo costino
inūgere cōuenit. Est q̃t̃idie de
anacardino vni⁹ aurei pōd⁹ su**

mēdū. Et si passio hoc mō soluz
ta nō fuerit: ad ṽetris solutionē
regri p̃seruationē redeūdū ē.
De tortura q̃ nō repente sed
paulatim accidit non loq̃mur:
ipsa nāq̃ nō cōtingit nisi in fre-
nēsi p̃niciosa morte iā imminen-
te et est ex siccitate.

¶ De sp̃asmo. Ca. 10.

Qum aliq̃d mēbrū alicuius
cōtrahitur et ad suaz redit
ouginem aut plerāq̃ ex mēbus
sic disponūt: ipsa sp̃asmata esse
p̃nūciabim⁹. **¶ Sp̃asmus aut̃
subito aut paulatim inuadit.**

Sz sp̃asmo subito euenienti ea
de p̃parāda est cura quā p̃alysi
cōferre dixim⁹. In eo tñ fricatōe
manuū et inunctione ex oleo co-
stino plusṽtimur. **¶ Sp̃asmus
hō q̃ nō repēte sz suauiter acci-
dit post febrē: aut post multā ṽe-
tris solutionē: aut multū vomī-
tū: aut sanguinis fluxū mal⁹ est
et vix curabilis. Quicq̃d tñ a cci-
dit ei mederi incipiemus. Egro-
nāq̃ ordet aquā et iura vinctuo-
sa et mollia administrabim⁹:
et in aquā dulcem tepidam ip̃z
mittemus: et inūgemus ex oleo
vio. tepido: et oleo de seminib⁹
cucurbite: et precipue nervorū
radices in quibus sp̃asmus exi-
stit. In tina quoq̃ diu moret̃ et
ex oleo vio. inungatur. De vino
bibat patiens parū: quod tamē
multū habeat aq̃ admixtū: et ci-
bis nutriatur humidis.**

¶ De epilepsia. Ca. 11.

Qum aliq̃s cadit in terrā et
torq̃tur: et cōmouet̃: et itelle-
ctū amittit: dicim⁹ ip̃m epilepti
cū fore. q̃ si spuma erit p̃ os aut
se cōmingit aut sperma egredit̃
aut egress⁹ passio tūc ē granior:
et vehemētor. Sz aut̃ eger ante

Tractatus nonus.

accessione sentit q̄si aliq̄ ex ali-
quo suoz mēbror̄ eleuari: & ascē
dēdo caput petere: & de idē inco-
pizat: & cadit: tūc op̄z in hora q̄
sentit illō āreōz illō accidat: mē-
brū q̄ p̄dixim⁹ a quo p̄cedit for-
titer ligare: p̄hibebit nāq̄ hoc
accessione venire. In tpe ho q̄e-
tiscorp⁹ multoties erit euacuan-
dū cū pillulis cochūs. et loc⁹ aq̄
exorū passio ex sinapi & pipe et
euforbio ac melleanacardi erit
epithimād⁹: & epithima dimit-
tēdū erit donec loc⁹ vesicet & ve-
sice rūpātur: & aq̄ q̄ in eis colle-
cta effluat. Ipse q̄z nō cito sunt
cōsolidāde quinimmo dimittē-
dey qd̄ in eis colligit emanet:
deh̄ p̄solident. hoc em̄ oino hu-
ius egritudis certa sal⁹ existit:
Ad vltimū ē v̄etose cū pua sca-
rifica tiōe supponere v̄tile est.
¶ Eger ho si añ accessione nau-
seā aut tristitiā aut cordis trō-
rē sentit: & deh̄ egritudis acces-
sio seq̄tur: cogend⁹ ē multoties
vomere ex aliq̄ vōitu. Deh̄ pi-
grā in potu sepe accipe puenit.
Stomacho q̄z eplm̄ ex ipica et
rosis & mastice & cortice thurj cū
vino odorifero ponēdū ē. Nutri-
mētū ho ei⁹ rotū talr̄ statuēdū ē
vt paucap̄ sit supfluitatū: sicut
caro friza i sartagine: a caro co-
cta i gazolis: & cib⁹ q̄ sit de aue q̄
dā q̄ h̄z in palato dēres & vocat
taguid & caro d̄ volatilib⁹ & edi-
na. Qd̄ si cū epilepsia sensuū af-
fuerit obilitas: nec aliq̄ de p̄di-
ctis s̄ignib⁹ inueniat̄ egro pil-
lule cochie multoties sūt tribuē-
de. & ei⁹ p̄seruatio subtiliāda &
cibaria q̄ dixim⁹ dāda. Sargari-
m⁹ q̄z fieri d̄y. Et sternutatio ex
his q̄ dixim⁹ p̄uocāda: ac nari-
bus peonij puluis subtilissim⁹

q̄ sit s̄ilis alcohol iussuand⁹. Si
q̄s aut cū epilepsia in facie ro-
lis rubedine habuerit: & venarū
grossitū: nobothomand⁹ erit a
saphena. Sāguis āt ex carnosita-
tate tibiaz cū v̄etosis erit ephē-
dus. Capiti p̄terea oleum ro. &
acetū supfundat. et abstineat a
vino & a cepis & alijs ac sinapi &
porij rapio & fabis. Et cauebit
postro ab oib⁹ fumū caput ascē-
dētē & repletionē ḡhantib⁹. Ele-
ctuariū q̄ oī sp̄ei epilepsie reme-
diū affer. R. p̄iretri s̄ileleos sti-
cados oīz añ. 3. r. ag. 3. v. cordu
menu recētis et acuti asse op̄ie
aristologie rotūde oīz. añ. 3. j. k̄
deh̄ ephat succ⁹ ex squilla mix-
tus cū pari q̄titate mell: coq̄t &
p̄ficiat ex eo sp̄es: & fiat electua-
riū ex q̄ paties q̄tidie sumat: ex-
caueat sibi a cibis grossis. Ele-
ctuariū hoc oib⁹ epilepsie sp̄eb⁹
excepta vna sanguinea quā s̄at.
notauit: & nos ēt iā fecim⁹ men-
tionē: opitulat: cui dixit cōferre
stomiā ex saphena pri⁹ & postea
ex basilica: deh̄ cui⁹ regim̄ sit ex
his q̄ sāguinē i cope misit: ip̄z
ifrigidāt. Acarne p̄terea & vino
abstineat & bibat rob acerosorū
fructuū: capiti q̄z supponantur
ea q̄ ipsum infrigidant.

¶ De incubo.

Cap. 12.

¶ Quē q̄s in somno q̄si rēgra
quem aliquid sup se cadere
senierit: incubū pati dēficiā:
dus est. ¶ In ipsius itaq̄ cura
nō est tardādū: ip̄e em̄ epilepsie
p̄iēbulus est: ipsam quoq̄ p̄ce-
dit. Eger ḡ si in colore rub⁹ fue-
rit & venas habuerit plenas ex
saphena erit minuēd⁹: & v̄etose
i carnositate tibiaz p̄uēde sūt
Eger p̄terea a potu vini: & rerū
dulciū comestione abstineā⁹ erit

donec redeat ad. i. z collet z i co
latur dissoluat cassiis. 3. vñ. te-
reniabin. 3. r. ¶ Qd si neq̃s flobor-
thomia p̃suerit neq̃ṽtris solu-
tio z m̃a ad pect̃ descēderit. et
pm̃oeat tussis z febris illico fiat
flobor-thomia: z patiēs a carne
abstineat z vino: z in potu sūat
aquā ordeī z murabā violatū:
quādin calor flux̃ p̃senerauerit
z tussis fuerit siccā z aspera. s̃z
postq̃ calor q̃euerit z tussis mol-
lificata fuerit: z creare iceperit
hec decoctio quāq̃die cū mura-
bā violato danda erit: dōec pe-
ctus mūdificet z tussis sedet: z
vox clara reddat. q̃. r. sic. citri-
nas. v. ininbas. r. sebestē. xx. pas-
sulay albarū zenucleatay. 3. r.
liq̃ritie excorticate. 3. s. coquāt
vsq̃ ad dissolutionē z colēt: z dēt
ex hoc oī die vn. iij. in potu cū
murabā violato. 3. s. ¶ Si vero
tussis inueterauerit ac diu pm̃a-
serit: tūc ostēdem⁹ quāliter cu-
rāda sit cū de tussis cura tracta-
bim⁹. ¶ Qd si cur⁹ i narib⁹ diu
p̃senerauerit: z si fuerit calor flux̃
p̃ erit restrigēd⁹ suffumigādo
nares per traiectionē. Et si qd
p̃ nares effluit subtile: z acutū
ac citrinuz fuerit: suffumigatio
fiat ex sulfure infuso prius i ace-
to: z postea siccato: aut ex fabis
aut ordeo excorticatis: et i ace-
to pri⁹ iuss⁹ et post siccatis: aut
ex zucaro albo z sandalo albo.
¶ Quod si neq̃s calor: neq̃s rube-
do in facie fuerit: suffumigatio
fiat excoīto aut thure. hec nāq̃
suffumigatio fluxū restringit.

De obtalmia. Caus.

¶ Cum ea q̃ i oculis albasūt:
in rubedinē mutata fuerit
superint⁹ lachryme: z in angu-
lis oculorū lachrymalib⁹ lippitū

do collecta fuerit dicem⁹ tunc
egrū pati obtalmiā: z quāto pl⁹
sinthomatū vebemētia aut ipo-
rū affuerit minoratio: tāto erit
obtalmie fortitudo aut ei⁹ d̃bi-
litas. ¶ Deterior aut obtalmia
ē cū alba oculorū vidētur inflata
z adeo eleuata vt oculorū coope-
riāt nigredinē z palpebre inuer-
sent. ¶ In p̃ncipio hō curatiōis
obtalmie: cephalica ē s̃lōmāda:
ex manuyl brachio p̃risptarie
in qua est oculus infirm⁹ nisi le-
uis fuerit obtalmia. ¶ At quā-
to fortior fuerit obtalmia: tāto
pl⁹ ē minuēdū ex sanguie. Deī
deuēter ex murabolāis citrinis
et tereniabin: z succo fructuum
soluēd⁹ ē. ¶ Et eger a carne vñ
no z a reb⁹ dulcib⁹ abstinered⁹
z cibū minnere. Qd si ista nō suſ-
fecerint: s̃ies albū i lacte puluē
lactātis fricādū z i oculodistillā-
dū. z si lippitudinis multitudo
i oculo collecta fuerit: radū co-
to inoluat. z mādēat i aq̃: z cū
eo ocul⁹ ab illa lippa mūdet.
Deī p̃uinis alb⁹ aspgat: z sup-
ponendo oculis aliqd suauiter
sustentet: z liget: z eger i domū
tenebro sā mittat: z igeniādū ē
quātū possibile est vt somnus p-
nocetur. Caveat tamen ne sup-
oculum infirmum dormiat: z ne
caput depressus sit sed superius
eleuatum: neq̃ vestimentorū ca-
pitia sint stricta: neq̃ in facie se-
dit proijciat. ¶ Si autē oculus
lenior fiat: z dolor sedet ac la-
chryme minuat: s̃lōmis iā facta
z ṽtre solato balneū multoties
z frequēter ingreditur. ex hoc
em p̃stōis reliq̃e dissoluent.
¶ Qd si i oculo h̃uorositaz z gra-
uedo remāserit puluis citrinus
erit immittēd⁹. ¶ Exerit aut q̃ h̃e-

Tractatus nonus. 6

bēti obtalmiā multum cōferunt
est: vt frons et palpebre ex hoc li
niant epithimato: qd. R. sief me
mutherosarū aloes tich sandali
ruber faufel croci ouēralis oim.
ah pres eqles: fiant ex his pilule.
Cūq; necesse fuerit resoluaf vna
ex eis i succo conādri aut in suc
co endiuie aut cū aq rosata z li
niatur cum eo si deus voluerit.
¶ Sief album. R. ceruse ablute
3. r. sarcocolle grosse. 3. ij. diaga
ganti. 3. i. opij. 3. s. fiat ex his for
me lenti similes.

¶ Puluis citrin⁹. R. sarcocolle.
3. r. aloes. 3. ij. croci. 3. ij. myrhe.
3. i. licij. 3. ij. ex eis optime tritis
inmittat p̄uis cū opus fuerit.
¶ P̄uis albus. R. sarcocollam
albā z pingue q̄ mittat i lac mu
lieris qd meli⁹ erit cū alicui⁹ in
uencule fuerit: z dimittat in vm
bra donec siccet: z terat optime
z oibus. 3. r. ipsi⁹ addant de sief
memuthe. 3. ij. que itez optime
trita reponant: z cum opus fue
rit in oculum mittantur.

¶ De vicerib⁹ oculorū. Ca. 16.

QUā in oculo fortis dolor z
pūctio nociua ac pulsus se
tiūtur z lachrymarū fuit multi
tudo: cū palpebre eleuant z ocli
aperiuntur: loca que sunt in al
bis ipsoz inueniūtur rubea: z si
totū fuerit rubeū: z vn⁹ loc⁹ ma
gis rubere inueniūt: aut in nigre
dine locus aliq̄s apparet
pustula tam in oculo exorta est.
¶ Ad hāc hō curādū passionem
necessari⁹ est medic⁹ i caris oclu
loz valde instruct⁹. Nos tñ cu
ratiōis ipius sumas z aggrega
tiōes dicem⁹. Dicimus itaq; q
vicia q̄ in p̄iunctina nascuntur:
hoc ē in albis oculorū: non a deo
sūt tūēday ea q̄ in cornea hoc

est in oculo nigredine fiunt. Du
rias hō vicerū est illud qd in ni
gredine sub pupilla existit. Emi
nentia nāq; ad stud est velocior
¶ Hōz āt vicerū curā cūz hōmia
icipere debem⁹: z sanguis extra
here multitudine fm qd possibi
le fuerit. Cōsequenter aut vter
soluēdus z eger sibi cauere dya
carnez vino dulci: esse p̄sentus
herbis frigidis: z potu sola aq
vt. ¶ In oculo hō i intro sief al
bū cū lacte mulieris ē mittēdū:
si pulsus tam alienari z sedari
vidēdū: sperandū ē q̄ egritudo
soluetur sine saniei collectione.
¶ Qd si pulsus post sanguis ex
tractionē et v̄tris solutionē ac
sief albi imissionē q̄scere nō v̄t:
parua fiducia in hoc quod dixi
mus est habenda. Est itaq; tunc
sief olibano mittēdū in oculū: et
pila aliqua oculo supponēda et
cū ligatura stringēda. Ante hō
q̄ hoc eueniat: oculus suauis est
ligandus: z sine suppositione pi
le. ¶ Et nō cesses in oculū de sief
de thure sepe distillare donec sa
nies i pupilla videat. Ex quo ei
hoc visum fuerit: sief de plumbo
vti necesse erit vsq; quo profundi
tas fiat plana: z tota caro gene
retur. ¶ Ea tñ que diximus tūc
sunt faciēda: cū pustula nō est
magna. Cū cum magna fuerit:
fueritq; iuxta p̄pillam: aut in
ferius ea: erit tunc necesse vt cū
eliescir medicetur: ne oculus emi
neat. Ad pili quoq; suppositio
nē z ligaturam erit redeundū.
¶ Eger pretereā semper lupin⁹
iacere debet: et a forti motu abs
tinere. Cum autem caro in lo
co vicerum p̄iecte generata fue
rit: vt vic⁹ apostematatis carne re
pletū fuerit: remāebit ibi in oculū

io albedo. ¶ Qd si vlc^o fuerit
pfundū: albedo erit grossa: et si
lⁱ sup^oficie tñ cornece fuerit: erit
subtilis. ¶ Ale^o quocq^o si a pu-
pilla fuerit remotū: et steterit
separatū p se: vestigiū illud qd
remanet nihil mali faciet. si āt
iurra pupillā fuerit qñq^o post
vicer^o curationē vestigiū rma-
nēs prohibebit visionē. Quia
propter tunc est vtendū medi-
cinis quibus vestigiū qd dixi-
mus abstergi et deleri possit.
¶ Sief de thure. R. armoniaci
sarcocolle āborū. añ. 3. v. thur^o
3. x. croci. 3. ij. p^oficat^o ex muscil-
lagie fenugreci et fīat ex eis sief.
¶ Sief de plūbo. R. plūbi adu-
sti: ātimonij: thutie ablute: cal-
cuce canmenon gūmi arabici:
diagagāti. oim. añ. 3. viij. opij.
3. k. terāf^o et cū pāno sericio q^o sit
subtilissim^o cribellent^o et p^ospgā-
tur ex pluniali: et fīat et eis sief.
¶ Sief ex quo caro lⁱ viceribus
oculor^o g^ohāf^o r^ovuee egressio p
hibet et vestigiū subtiliaf^o. R.
climie ablute thutie ablute ce-
raie ātimonij thuris oij añ. 3.
ij. myr^ohe. 3. ij. sarcocolle grosse
3. j. et k. sanguis dia. aloes opij
omniū añ. 3. j. fiant ex eis sief.
¶ Sief ex quo ē vrēdū cū time-
tur ne ex vicerēyue se q^o egressi-
o. R. ātimonij emathitis am-
bor^o. añ. 3. x. acq^oatie. x. iij. alo-
es. 3. j. terant^o et fīat ex eis sief: et
admiscent apd necessitatem.

¶ De his q^o in oculos cadūt
siue sit pilus: siue palea: siue
aliud. Cap. 17.

Sumatur resina idest gū-
ma piniet per oculū tra-
hatur: et extrahit illud quod
in oculos cecidit.

¶ De albedie q^o sit i oculo. Cap. 18.

Albedo q^o in oculo cōtigit^o
est vestigiū post vicer^o cu-
rationem remanens qñ consor-
lidant^o. Que cū i oculis pueros
rū sit: lenior est ad curādū q^o
cū accidit annosis: ad sanādū
fortasse impossibilis existit nisi
subtilissima fuerit. hec autem
passio ex his medicaminib^o cu-
rāda est: postq^o egerbalneum
egress^o fuerit aut faciē sup^o vas
porē aq^o cale vsqueq^o rubea sit
tēuerit. si tñ ex h^o medicamie in
venis oculi rubedo et dolor: pue-
nerit p aliq^o dies: ab eo q^oescen-
dū ē: donec ocul^o q^oescat: et post
ad id redeundum. ¶ Medica-
mē valde vtile ad albedinē re-
mouēdā et cito eradicādū ego
quocq^o nō vidi qd eo meli^o aut
eq^ole esset ad albedinē delēdā.
R. masacume spume mar^o ster-
coris magni lacerti baurach
succari higeri oim añ. ptes eq^o
les. Deñ sumant^o acou celido-
nie seni ābor^o. añ. 3. x. coquat^o i
libra vna aq^o donec ad q^otrā re-
deat^o colent^o: et ex hac aq^o ibibā-
tur spēs q^o p^odirim^o: ita q^o p^ofi-
ciant^o ex ea: et siccant^o in vmbra:
deñ iteri terant^o et p^ospergant^o
p^ouget siccant^o. Qd postq^o q^oter
factū fuerit: siccetur et terant^o et
in oculo mittant^o. hoc ei medi-
camē nulli vt p^odirimis com-
par existit in remotiōe albedi-
nis. Remouet enim hoc medi-
camē grossas albedinē etiā ex
oculis animalium.

¶ De scabie et sebel. Cap. 19.

Quā palpebra iuersat et ite-
scat^o adest. et cū sup^o alba octo-
rū ac sup^o nigrediney^o similitu-
do panniculi ex venis rubeis
et grossis terit^o: adest passio

Tractatus nonus. 6

q̄ vocat̄ sebel. de hō due passio-
nes graues sūt z cronice et vir-
curabiles. Paties tñ dū san⁹ ē:
flōmia ex brachio z frōte z ven-
tr̄ solutiōe vti dicit̄ i cōestione
vitet dactilos z sifamos d melle
z vitet ebrietatē. z qñ nō ē ple-
n⁹ sepe igredi balneū ē ei vtile
z frequēt imittere oculo sief ru-
beū silt cōfert. Sief rubeū. R.
ematis colcotar p̄busti āboz.
añ. 3. ij. eris vsti. 3. ij. myr. croci
āboz añ. 3. i. pipis lōgi. 3. s. cō-
spgat̄ ex vino veti: z sūt ex eis
sief. hīs p̄tea egritudib⁹ viride
p̄fert sief cui⁹ d̄scriptio i ca. de
vngula p̄tief. qđ si passiōes iste
venisse sūt scabies fricatōe idi-
gebit z sebel collectōe. n̄ tñ mē-
sure hui⁹ libū p̄gruit vt de eis
tractem⁹.

De lachry-
malibus cū puriūt. Ca. 20.

Endiua tenera sumatur z
p̄terat̄ z siant ex ea. mag-
daleones puri: et ex oleo viol.
inūgant: z oculū supponant z i
hora dormiēdi ligent: rosatuz
tñ meli⁹ ē: z citi⁹ p̄fert. Et si h̄
nō suffecerit: lētes absq; cortici-
bus z sumach: et rose rubee: et
granati carnositas sumant: et
cōtrita ex careno p̄spgat̄: mo-
re ēplāstri supponāt. qđ si non
suffecerit ex cephalica puri⁹ flo-
rorthomei paties. De tñ ex ve-
na frōis: z ex venis q̄ sūt i āgul
lachrymalib⁹. Uter q̄z frequēt
soluat: z balneū m̄tories igre-
diat̄.

De vngula. Ca. 21.

Aguilo q̄ ē a p̄renar: ori-
vr: z albū oculi coopire z puenit
p̄s q̄ ad nigredinē: gñat passio
q̄ vngula d̄r. cui⁹ nōcūmētū tūc
solū ē pei⁹ cū puenit ad nigre-
dis p̄tē q̄ ē iuxta pupillā. hec

igit̄ passio dū subit̄ ē cū sief vi-
ridi z sief d̄ calcat̄hō ē medicā-
da. si āt vetusta fiat z grossa cū
ferro ē expoliāda. Sief viride
qđ p̄fert sebel z scabiez vngle
z albedini. R. 3. niar. 3. ij. col-
cotar vsti. 3. vj. arse. rubei bau-
rach spume mar⁹ oiz añ. 3. j. sal
armo. 3. s. armōiacti. 3. ij. armo-
niacū i succo ruthe dissolnat: z
spēs ex eo p̄spgat̄: z sūt ex eis
sief: ē em̄ mirabile. Sief de cal-
cat̄hō qđ cōfert vngle. R. eris
vsti calcāt̄hī amboz. añ. 3. s. 31:
niar. 3. ij. sal armo. bauarach ar-
se. subli. oim añ. j. terant̄ z per
hebdomadā vnā dimittāt: dū
sūt ex eis sief z fricet̄ vngla cū
eis.

De macula rubea ex
p̄cussione vel alia re. Ca. 22.

Aut i oculo ex p̄cussione aut
re alia p̄cūtū rubeū sief
ri p̄tigit. āguis q̄ ibi ē dissolnē-
d⁹ ē. postq̄ estuatio q̄enerit su-
māt igit̄ arse. rub. olibani myr-
rhe armo. oiz p̄tes eq̄les z sūt
ex eis sief. qui i succo coriādrī
fricet̄ z i oclz dissilēt tādū q̄-
diu tñ dolor p̄seuerat albugo
oui sumēda ē z ol. rosaceo mis-
cēda z cotū ex eis iuolutū oculo ē
supponēdū. De lachrym. c. 23

Az lachrymales oclor an-
guli sp̄ hūidi vident pas-
ties q̄uidie teiun⁹ balneū igre-
diat̄ z i oculū alcohol istō mit-
tat. C36 āt alcohol. R. thūtie.
3. r. coralli rub. mirab. citrini
fricati aloes oiz. añ. 3. ij. pip. 3.
s. f̄ ex eis plus q̄ assidue mitrat̄

De debilitate vis⁹. Ca. 24.

Si cū dbilitate vis⁹ hūidi
statis signa appuerit mas-
nifesta i tpe fam⁹ z exercitū pa-
rū dissolui vidēt: pillule co-
chle m̄tories erūt assidue tri-
buende.

buēde. Nutrimētū quoq; patiē
ris desiccatiū eē debet: 7 eger
sepe vomere cogēd' est: pulve-
res etiā desiccatiū oculis sūt
inimittēdi. qđ si cū p̄dicta egri-
tudine affuerit siccitas 7 corpo-
ris obsuficatio nutrimentū erit
augmētādū: 7 vinū in potu tri-
buēdū: ac sup caput ipsi' aqua
tepidā fundēda: 7 icuratio su-
per eā faciēda. Balneū p̄te rea
ingrediat: quo tñ nō multū su-
det. Narib' qđ oleum d' ami-
gdalis dulcib' atq; aurib' ē i-
mittēdū. Oculis hō lac mulie-
ris adolefcēt' qđ die est inficiē-
dū. Qđ etiā frequēter fieri con-
uenit. hec qđ debilitatis visus
species fortior: sit in tpe famis
et dū venter vacuus fuerit. Cō-
fectio alcohol qđ valde acuit
visum qui causa humoris debi-
litat. R. thutie ablute et sicca-
te. 3. rr. deīn extrahat succ' san-
sui viridis 7 per noctē vnā re-
sistere dimittat 7 coles: ex q̄ tu-
thia p̄spersa dimittat quousq;
siccet: postea terant. Deīn su-
mant 3. i. ziberis piperis nigri
macropiperis celidonie oim.
añ. 3. ij. salis armoniaci. 3. i. cū
tuthie. 3. rr. post hec oīa terāf.
et ex succo teneri feniculi cōsp-
gant: 7 siccata iterū terant: et
reponāf: 7 cū necesse fuerit o-
culis imittat. Ad hoc p̄te rea val-
de cōfert siet de fellibus.

De tumore palpebrar. C. 25.

Si ca. d' obtalmia notauim'
De pueris pilis q̄ nascunt i
palpebris magis iteri' q̄ dñt
et p̄gunt oculum. Cap. 26.

Si pil' fuerit vn' aut duo:
Salis palpebrar pilis cum
sañice: aut oleo scegi sūt āne-

ctēdi: aut radici' enellāf: 7 lo-
ca a qđ' euulsi sūt cū ferro acu-
to vt ac' adurāf. si sūt mlti fue-
rint necesse ē vt caro palpebre
incidat. Loq' tñ de hoc nostri
libri mensuram p̄tergredit.

De aq' dīcēdēte i oculū. C. 27

Quādoq; alicui v' qđ ahi se
habeat cimices: aut alia
parua corpora subtilia 7 radio-
sa. Qđ aliqñ cā stomachi: ali-
qñ ex p̄po nocumēto ipsi' o-
culi cōtingit. Ideoq; differētia in-
ter hec duo p̄siderāda est: neq;
pro paruo ē habēdū cū hoc ac-
cidēs enenerit. ex eo nāq; qđ cā
stomachi accidit: nō ē mltū ti-
mēdū qđ oculo nocumētū infe-
rat. Ex eo hō qđ ex p̄po vitio
oculi p̄tingit valde timēdū est:
hec aut passio dū recēs est vt i
p̄cipio: cū medicinis curabilis
est. S3 cū iam ad p̄fectionē de-
uenerit sanari nō pōt nisi cū in-
cisiōe: 7 forasse ēt incisio p̄desse
nō poterit. Quapropter differē-
tia inter hec duo p̄dicta dilige-
ter est inuestigāda: qđ est p̄ut dī-
cem'. Qñ imaginationes q̄
vident vtriq; apparēt octo est
mādū est p̄tigere hoc ex vitio
stomachi: 7 cōuerſio. Et cum
imaginationes in hora fastidiū
7 i hora male digōn' plures so-
lito vident: i hora aut famis 7
labours pauciores apparēt: esti-
mādū ē ēt hoc ex stō esse: 7 si ex
quo iste imaginationes accide-
rūt duo p̄terierūt menses: aut
plures: 7 in pupilla inerit vīla
p̄turbatio: estimādū est ēt hoc
ēē ex stō. Qñ aut iste estimatio-
nes tibi aggregate fuerit pil-
lulas cochias i potu tribuez si
passio oīno r̄mouet, iā estima-
tiones p̄dicte certificate fuerūt.

Articella.

R.

Tractatus nonus.

Si aut vni tm oculo appa-
rent: vno modo in oib⁹ huius
permāserunt estimādū est vniū
aque adesse: p̄cipue cū in pupil-
la nō fuerit obfuscatio. Obfu-
scatio nāq; si fuerit i pupilla du-
bitatio iā tūc erit sublata. Cū
aut passio hec i oculo p̄p̄a fue-
rit phibēdū est infirmo ne cuz
vētosis minuat sāguinē: neq; ex
brachio: neq; cōdat p̄sces in ec-
oia q̄ humectare possunt. Ven-
ter hō frequēter solued⁹ est ex
pillulis cochūis: eger ex cale-
factinis z ossicatinis nutriēd⁹
est. Idromel p̄terea in potu ei
tribuedū: i oculis sief d fellib⁹
mittēdū. Sief d fellib⁹ qd p̄fi-
cit aq̄ a p̄ncipio z dilatationi
pupille: z eis q̄ post occasū solis
nō vidēt: z tenebrositari vi⁹ q̄
est ex hūore. R. fellis gruis: fel-
lis fabot: fellis hyrcini: fell⁹ ac-
cipitr⁹: fellis aq̄le: fellis p̄dicis:
oim siccoz vni aut plura. Su-
māf q̄z p oib⁹. 3. r. istoz siccoz
enforib⁹ colloq̄ntide serapini
oim. añ. 3. r. trita aggregent ex
succo fēi. teneri z mittāt i oculo

De noctilopis. i. q̄ post solis
occasum nō vident. Cap. 18.

Ad h⁹ vtile existit epar ca-
pū scidere z ponē sup
per vnā sectionē piper longū: z
cooperire ipaz ex alia sectiōe
piperē lōgo i medio exite: dñ
ponere ipū i furno: z dimitte
ibi dōec assef z nō desiccef: q̄ p̄-
fecto piper longū qd in medio
erat sumaf: z bñ teraf. cū pau-
co musco: deñ ex liqore q̄ ex
epate assato exp̄ssus fuerit p̄sp̄-
gat z siccef: z in oculū mittaf.
Aut fel capū cū melle mixtū
i cucuma sup ignē misceaf: dñ
vadit⁹ eo illinit⁹ immittaf oculo

lo. Qd aut ad hoc mag⁹ v⁹ est
vt sief d fellib⁹ i oculo mittaf.
Si aut hoc nō suffecerit venter
soluaf z sāgu⁹ ex duab⁹ cepha-
licis et ex fronte minuatur: et
regimen subtiletur.

De dilatatiōe pupille. c. 19.

Cū pupilla h⁹ e foramē qd
ē i nigredie octi adeo dila-
tari v⁹: vt vndiq; p̄tigat ad al-
bedinē fuerit qz p̄ vehemētē ce-
phalice dolore: pua habēda ē fi-
ducia i ei⁹ cura. s. si dilatatio
pua fuerit: tūc assidua solonez
vētr⁹ ex cochūa m̄troties: z sief
d fellib⁹ i oculo mittēdū. qd si pu-
pillā post p̄cussionē dilatari cō-
tigat: h⁹ ē i de timēdū: qz timone
bit. fiat itaq; ep̄z ex saria faba-
rū z camomilla z euiscō cū vi-
no et aqua.

De fistulis que in angulis la-
chrymalib⁹ sunt. Cap. 20.

Cū āgū⁹ lachrymal⁹ fū-
dat: z cū p̄mit sanies z vi-
r⁹ ab eo egredit⁹: fistulā parti in-
telligit q̄ cū cauterio curaf. d h⁹
th loq̄ pl⁹ ē: q̄ huic nro attiet li-
bro. Nos th iā ei adiūgim⁹ me-
dicamē: qd si adhibitū fuerit:
ipaz p̄ m̄tos m̄ses a deo tarda-
re sē vt eger san⁹ videat. medi-
camē āt illō ē. R. aloesthū⁹ sa-
cocolle sāguis dracōis balauz
stie ātimonū aluminis: oim p̄tes
eq̄les ziniar q̄tū ē q̄nta p̄syni⁹
fiat ex e⁹ sief. cūq; necesse fuerit
fistula i sātū p̄mat vt q̄qd sa-
niet i ea p̄riet egrediat. dñ i fir-
m⁹ sup lat⁹ i q̄ h⁹ ē fistula iaceat
d p̄dco sief aliqd dissoluaf i aq̄
d q̄ i āgulo lachrymal⁹ tres gut-
te aut q̄tuor i q̄matizet: magno
exite interstitio iter: p̄lectioni
vni⁹ gutte z alter⁹. Quo facto
eger p̄ tres sic iaceat hōas. in

mane quoque sequenti die similiter fistula bene prematur: et fiat eadem cura. Quod per hebdomadam unam fieri conuenit: et etiam tandem donec nihil a fistula egrediat cum premat. Et hac namque cura: locum multis mensibus siccus permanebit. De curis oculorum quantum huic loco necessarium esse putamus: iam satis dictum esse credimus. Alia quoque sunt de curis que per ferrum exercentur dimittamur: quia multis indigent medicaminibus. Sunt tamen quedam ex eis que in locis in quibus de decoratione tractamus et sanitatis custodia pertinent. De dolore qui fit in aure. Cap. 31.

Si cum dolore qui fit in aure fuerit in facie inflammatio: pulsatio sanguis ex cephalica erit minuendus: et oleum roseum aut oleum de storace satius tepidum cum pauco aceto immittendum: lac quoque ita calidum ut per mamillam egredietur multoties distillandum erit. Ueterem mirabolantis et citrini et scammee et aloee hemeter soluat. quod si modo fiet mirabolano citrino rubi. 3. xx. sumat et puluerizati in duabus libris aqua coquantur donec ad duas vniuersales libras fideat et colat. Post hec sumat aloes. 3. i. scammee sexta pars. 3. i. aggreget cum rob scitonis et fiant ex eis pilule que per duas horas ante decoctionem sumat bene bibat decoctio. Quod si dolore non fuerit: par opus in oleo roseo resoluti in aure mittat. Et si pulsatio fuerit et tribus diebus perseuerauerit: oleum sisaminum in quo anas aut gallie adeps fuerit resolutum in aure sepe mittat. Ibi namque est puscula que maturatioe indiget. Cum autem dolor fuerit putredo iam tunc collecta erit, tunc pus subita

ex inspirato aure egredietur. Cum autem dolor in aure sit per fastidiosum satietatem: aut per vetos frigidos oleum qui ruta aut cepe cocte fuerit in aure distillet. Aut oleum de lilio sumat: et cuius vinctum ex eo promisceat euforbium recens. 3. i. castorei. 3. i. Si si hoc non suffecerit venter eripit. cochys soluat. Patiens quoque balneum ingrediat in quo etiam iudent. Vinum quoque verum et forte ei tribuatur. Si autem cum dolore auris fuerint sonitus et tinnitus atque vetustitas: panicum sine millio in sartagine torrefactum calidum multoties supponat. Et auris quoque suprapore aqua in qua sunt cocta mentastrum et sicados arabicus et salsum teneat: de castoreo proterea et euforbio in oleo sambacino dissolutis: quorum vnusquodque quatuor grana ordi ponderet in aurem mittatur.

De vlcere quod fit in aure. Cap. 32.

Quoniam pus ab aure egreditur: ydromel tepidum multoties in vna die in aure est distillandum. Deinde hoc medicamentum optime faciens ad hoc est immittendum. quod. R. sarcocolla aloes et sanguinem draconis thus squama ferri uniat. Ex eo in aceto dissoluat et aure mittat: eliciuntur illi nitum et predictum trigat sic immittat patiens itaque ex hoc medicamine ydromelle mediceat donec sanus sit.

De sonitu et tinnitu. Cap. 33.

Eorasse quoque pertingit ex sublimitate cuius signum est quod tpe famis auget: et hora ebrietatis et satietatis minuit. Quod propter si indiget cura nisi supfluitate obtineat. Tunc ei de opio dissoluto in oleo immittendum est in aure quatuor ordi

Tractatus manus.

grana ponderat. ¶ Si autem hec cum grauedine capitis et auditus debilitate affuerit: oleum de semine raphani et oleum de amigdalamarum et oleum roseum quod calidiorum fuit resolutum sunt imittenda. Auris quoque super vaporem aquam in qua salum siccardos arabicum absinthium metastrum ouiganum cocta sunt ponenda sunt. et veteres multoties ex pillis cochis est soluedum: et cibaria minueda et vinum dimittendum.

¶ De grauedine auditus. C. 34.

¶ Cum in auditu contingit grauitas considerandum est an sit ibi sordidities quod vocat cera quod fit in aure quod si inueterauerit mudeat at cum medicis his quod diximus aut cum cura manus. si autem sordes non affuerit et euenerit hoc post satietatem fastidiosam quod ea precessit aut egritudine acuta: auris ponenda est super vaporem aquam in qua quod diximus cocta fuerint traiectione interposito visquo vapor ascendit. Quod hoc modo fieri conuenit. Resiste in cucuma habente os acutum coquantur: deinde traiectionum os cucume supponatur: et ne vapor egredi possit: panis obocluatur: et auris super os traiectionis ponatur. Istos pretereas sies in aure mittatur. Quod. R. colloquintide. 3. s. banrach tria. 3. s. castorei aristologie rotunde succi absinthii. oim. aff. 3. s. costi quarta. 3. s. enfor: huius sexta. 3. s. sellis vaccini quam sufficit ad predicta conficienda. fiat ex eis sies. Cumque necessse fuerit: vinum in oleo de amigdalamaris soluitur auri immittatur. hoc et valde utile existit dolouris hegmatico et vetositati ac sonitui et tinnitui: quod ex grosso vento fuerit et surditati quod est ex grossis humouribus. Si autem debi-

litas auditus contingit post ieiunium aut vigilias: fueritque facies extenuata: roci pcaui: eger balneum sepe ingrediat: et largiori cibo ac potu utatur: et in somno fiat profundior: super caput quoque aqua tepida cum oleo fundat donec sane sit. Quod si post fregesit contingat: ex medicinis prius curetur.

¶ De vermibus auris et paruis aialibus ipsas ingredietibus. Ca. 35.

¶ Cum in aure fuerit titillatio et pruritus et dolor: deinde acciderint vermes ab aure immittantur auri succus mentastri. Aut de folijs persicorum. Aut aloes in aqua dissoluatur et immittatur. hec effrimes aures et pruritus aut malia ingredietia ipsas quando erunt in aure et in viceribus nascuntur interficiunt.

¶ De eo quod in aure figit ab exterioribus ingressum. Ca. 36.

¶ Cum aliquid figitur in aure: oleum tepidum est immittendum: et patiens balneum ingrediens ibi morari faciat donec corpus eius mollescat. Deinde naribus insufflet conditum: et teneatur anhelum donec sternatatio sequatur: forsitan emulsi egredietur.

¶ Si autem fuerit difficile et non erit: necesse est cum ferro auri immulsi extrahatur. Quod etiam in naribus est faciendum si quid eas ingressus fuerit quod extrahi non possit. ¶ Quod si aqua intrauerit capite ad partem auris illius inclinatio saliat egerit si non erit pronocetur sternatio ut diximus: deinde tepida multoties immittatur. Neque hoc paruo est habendum: precipue si res maiam huius qualitate ingressa fuerit: ex ea namque grauis sequetur dolor.

De sanguine ex naribus
fluente. Capm. 37.

EX his que sanguis ex nari-
bus fluxum retinet: ē succus
albedarugi cum camphora fue-
rit in eo dissoluta naribus imis-
sus. ¶ Cosert em ei q̄ hāc passio
nē icurrere solit? ē an eā inieci?
Aut i hora egestiōis. aut sumat
gipsū cinis charte de pāno gal-
le sanguis draconis cabo zegi z
puluerizata narib? insufflentur.
Aut liciniū i eis itictū mittat in
nares. Aut alumē iameni pulue-
rizatum: vt alcohol cum amilo
eiusdē q̄tatis narib? insufflet.
¶ Qd si adhuc vehementer ma-
nauerint. supiores adiutoriorū
ptes apud ascellas cū instita: et
core apud inguina ligent. z te-
sticuli sili sunt ligadi. ¶ Si ho
passio inalterit: sōmet cephal-
ica eiusdē p̄tis de q̄ sunt sanguis
¶ Est aut nec hoc mō stric? fue-
rit: magne vētole cū igne suppo-
nant vētri ab ea pte de qua fluit
sanguis. ¶ Medicamē qd vehe-
mētē v3 ad sanguinē p̄strigēdū
Sumat calx alba z leuis q̄ vtūf
aurifices z sepe narib? insufflet
sine interpollatione: z licinium
albumine oui illinituz ea inuol-
natur et naribus immittatur.
¶ De vlcerebus nariū. Ca. 38.
Qum in naribus fuerint es-
care ceraz oleum ac adeps
gallinaceus eis immittantur: z
aquam calidā naribus in mane
multoties per aliquot dies odo-
ret. ¶ Cūq; pustule egredi ce-
perint licinū aceto forti infusuz
in quo sal positum sit naribus
immittatur ac sup eas sili pona-
tur. Siccabitur enim ex hoc et
nō prolongabitur eorum moia.
¶ Quod si vlcera ibi affuerint:

ex vnguento de cerusa curētur.

De emorroydibus que nas-
cūtur in naribus. Cap. 39.

Qum intus in naribus caro
supflua mollis z quasi dis-
soluta rubea at alba exorta fue-
rit: z nares ingrossari ceperint.
ac ex carne predicta repleti: ce-
phalica prius erit slobothomā-
da. Deinde licinium ex vnguē-
to viridi qd in ca. de corro denti-
bus carnē nosanimus: linendū
z narib? erit imittendū. ¶ Si ho
istō nō suffecerit: medicamē acu-
tuz qd ibi descripsim? apponat
dōec ex toto mūdificet. hec pre-
terea passio qh̄q; cū ferro curat
radictus oino icidēdo. ¶ Medi-
ci tñ qh̄q; i hoc errāt: nā ex eorū
cura eger maximū icurrit nocu-
mentū. In hoc nāq; loco cancer
plerūq; erouit. Verū cācer qh̄ in
hoc nascit loco: neq; acutas tole-
rat medicinas neq; icissionē q̄ fit
cū ferro. Imo indiget vt suauit
tractet: z medicamib? lenientib?
bus: z sōmīa z veneris solutiōe
curet. Cognoscitur aut an illud
accidēs sit cācer: qz ē dur? perti-
gēs qh̄q; vls ad palatū. Sed cū
nares sicce sint z dure: nec sit in
eis hūiditas aliq; sūmope cauē-
dū ē ne hec egritudo aut ei sitis
ferro aut acuto medicamine tā-
gat. Sināt qd i narib? erouit ca-
ro mollis ē fluxeritq; ex eis hūo-
res z cū nares strigunt inueniunt
molles: z cū tāgūt tact? n̄ sentiūt
solid? n̄ ē timēdū qn̄ ex medica-
mib? acut? z ferro mederi possit
¶ De amissioe odorat. Ca. 40.
Qum sensus quo odoranda fue-
rit: neq; in naribus caro super-
flua creuerit: et aer ita leuiter
vt pūis attrahitur: et oculi

Tractatus nonus.

ac sensus naturaliter existūt: na-
rib⁹ erit insufflād⁹ puluis adeo
subtilisvt alcohol q⁹ fiat ex p⁹disti
z arthanita z sale armoniaco.

¶ Ego q⁹ p⁹cipiat vt nares va-
poni ex aceto calido pcedēti m⁹
toties appōat. ¶ Si aut hoc nō
suffecerit: q⁹ notabim⁹ naribus
insufflet. Cui⁹ d⁹scriptio hec ē. R.
nigelle fellis gruis colloq⁹ntide
ellebon albi oiz ana ptes eq⁹les
Puluerizent z ponant i v⁹ine ca-
melli arabici quātitate tāta q⁹
ea coopire possit: z ponant ad
solē donec siccet. Deinde f⁹iat ex
eis sief. Cūq⁹ necesse fuerit: vnū
ex eis lēris h⁹is magnitudinē i
olo sansucino itictū narib⁹ imit-
tat Optimū ei ad hoc existit. Si
āt ex hoc q⁹ narib⁹ imittit for-
tis seq⁹t dolor: oleū de semie cu-
cubite eis imittat: z aq⁹ calida
sup caput fundat: z sorbeat cali-
da ea q⁹ humectāt vt ptisanā: et
q⁹ sit de aq⁹ fursaris: z de faria z
silia. Et hoc q⁹dē ē medicamē ad
emissionē odorat⁹ pbatissimū:
q⁹ sic p⁹ficiat. Nigella puluerizet⁹
doec fiat vt pluis: z misceat cū
oleo veteri. Deinde eger iplēs os
sū aq⁹ reclinet caput retro quā-
to pl⁹ poterit: z tūc ex p⁹dictō me-
dicamē aliquāte gutte narib⁹
distillent. ¶ Ego q⁹ p⁹cipiat vt
quātū ei possibile ē aerē extrise
cū interi⁹ attrahet nitat. ¶ Q⁹
i trib⁹ dieb⁹ trib⁹ vicib⁹ fieri cō-
uenit. Si āt mordicatio supue-
nerit: fiat hoc q⁹ notauimus.

¶ De dolore dentiū. Ca. 41.
Si gingiua cū dolore dentiū
fuerit sanguinolēta: z apo-
stemosa z rubea: fueritq⁹ apatio
cū pulsatiōe: extrahat sāguis cū
vctosis hōmia ex cephalica pu-
f. tā. ¶ Deinde hora aliq⁹ diu ace-

tū z oleū roseū teneat: q⁹ postq⁹
etecerit: idē iterū faciat. ¶ Post
hoc oleū roseū i ore teneat: z si
ex hoc si euaserit: fueritq⁹ pulsa-
tio vehemēs z cū inflāmatiōe. cā
phora z p⁹iretrū terant z i radī
cib⁹ dentiū ponāt. Cūq⁹ dissoluta
fuerit iterū mittāt. Cotū q⁹ oleo
roseo illinitū desup ponat.

¶ Q⁹ si dolor: aliq⁹ augmētate
vehemētio: fiat opū sexta pars.
3. i. in oleo roseo dissoluat. Ex q⁹
cotū illinitū radīci dolētis dentiū
adhibeat. ¶ Si āt nec dū sedet:
loc⁹ scalpellād⁹ ē: z sanguisuge
supponēde sunt. ¶ Singiua hō
si nō fuerit sanguinolenta neq⁹
aposa neq⁹ dolor ē cū pulsatiōe:
neq⁹ i facie fuerit inflāmatio aut
dolor: acciderit post fastidiū z la-
rietatē z post cenā: comedat ex
cibo frido mltū vter egri ex pil-
lulis coch⁹is solued⁹ erit: z dolē-
tiū dentiū radices ex hoc medī
camie fricāde: q⁹ sic fit. Sumat
p⁹iretruz sinapis sceitaragi indi-
baurac piper zinziber: z eis pul-
uerizatis dētrum fr: cēt radices
Cottaz q⁹ eis illinitū sup dentiū
radices pōat: postq⁹ eger os ex
aceto i q⁹ p⁹iretrum z mēastrum
atq⁹ ouganū cocta fuerit collue-
rit. A sous p⁹terea panicum siue
milliū in sartagine torrefactuz
sup marillā ē ponēdū. Aut ex pi-
pis puluere melli p⁹mixto dēs z
ei⁹ radix fricent. Et si hoc nō suf-
fecerit: dentiū radicib⁹ hec tyua
ca ponat q⁹. R. castorei asse pipe-
ris zinziberis storacis opū oiz p-
tes eq⁹les. Cōficiat z admistret.
¶ Eger p⁹terea p aliquantulum
spis a comesthōe abstineat ma-
neatq⁹ famelic⁹: ingrediat bal-
neū: z vtat mortu. Si aut nec sic
q⁹escat: ferruz ignitum radīci dē

tis multoties apponat: aut era
dicet. Si ho dñs corosus fuerit
repleat ex medicamib⁹ q̄ noīabi
m⁹: 2 q̄ sūt corosina: aut ephat.
¶ De extrahētibus dentes 2 cō:
fringentibus. Ca. 42.

Medicamē q̄ i dēte coroso
ponit ipsi⁹ sedat dolorē: ac
ipm̄ frigit. Sumāt kebiliergiz
pipē trita ex alcatrano: p̄pgant
2 iples⁹ ex eo. Medicamē qd dē
tes obiles ac dolētes q̄ sūt ephē
di eradicat. Coridices radicū
mouē: 2 radicū capparis: 2 p̄re
trū: 2 lac ritimali: atq̄ lac anabu
le: 2 arsenicū rabeū: 2 radix collo
q̄nti de sumāt 2 trita ex tāto ace
to q̄ eis sufficiat p̄pgāt. Acetū
q̄ p̄ hebdomadā vnā semel idie
vt pu⁹ addat. Post h̄ dētes i cir
cūtu scapellē: 2 ex p̄dictis dōcies
i die epithimē: donec ad mouē
dū sint faciles: et sic ephant. aut
fiat epithia ex fece acetū acutissi
mi p̄ mltos dies: 2 postea ephāt.
Aut rane flumiales i oleo cōq̄nt
dōec dissoluāt. Cūq̄ necesse fue
rit: dētū radices scalpellen⁹: 2 ex
oleo mltoties inūgant: dōec fa
cile moueri possint: postea cū i
strumēto ephēdi dētes euellant.
¶ De dentū cōgelatione 2 stu
pore. Ca. 43.

Out lac zamigdale amar
masticē. aut his sika. Aut
fiat fricō cū sale 2 masticē cera.
¶ De dētibus qui dolēt cū a re
frigida tangūtur. Ca. 44.

Oleū calefactū i pānode sup
est ponēdū. Aut vitell⁹ oui
assat. Calid⁹ multoties mastice
tur. Aut calidū panē multoties
mordeat. Aut fiat fricatō ex bal
samo. aut ex olo d̄ lilio siluestri

S ¶ De cola. Ca. 45.
3 pustule fuerit rubee su

mant antere amilli spodi lētis
ex corticataz semisporulace co
riādrī sicci semis sene d̄ mecha
oiz añ. ptes eq̄les cāphore pay:
ex his p̄luerizatis fiat fricatio 2
cū aceto mixta 2 olo roseo 2 aq̄
rosata i ore teneāt: 2 s̄gnis min
tio cū v̄tosis fiat. albe d̄o si fue
rit pustle cū salez m̄le fricēz si
ru. aceto. i ore teneat ātal m̄ri
¶ De gigitis s̄gnis solētis. C. 46.

Uz ex gigitis s̄gnis s̄bri
lis assidue manuerit ytri
usq̄ arsenici. s̄. rubei. 2 citrinical
cis gallaz aluminis oiz partes
sumant equales: ex quib⁹ pulne
rizatis 2 cū aceto mixtis parui
formēt troisci. Cūq̄ necesse fue
rit ex eis paluerizatis sumat q̄
tum est sexta pars. 3. i. 2 fricētur
gīngine ex eo optime: 2 p̄mane
at sic parū. Deinde teneat oleū
roseū in ore. Est em̄ hoc mira
bile ad hanc egritudinē curādā
et putredinē: 2 herpetē est iome
num qui est i ore.

¶ De casu vuuile. Ca. 47

Um eger senserit aliqd̄ ra
dici lingue sue i s̄istere: aut
gutturī: 2 cū inde aperire os 2
extrahere lignū videt vuuila ei⁹
iam esse fluxa 2 elōgata: ramech
et sal armoniac⁹ sumant: 2 bene
puluerizata cum in strumēto in
sufflādi super vuuilā insufflētur
et ex eis in summitate p̄dicti in
strumēti aliqd̄ ponatur 2 radici
vuuile cum eo dirigat: 2 ipsa cū
instrumēto pay ceteri extraha
tur. Aut granatū acetosū cum
p̄p̄a sua teratur 2 fiat ex eo gar
garismus. Quod si dū permāse
rit taliter 2 elōgata fuerit ei⁹ caput
eius rotūdū fuerit: tūc radicit⁹
erit incidenda. Cauendū tamen

R iij

Tractatus nonus 6

est ne anteq̃ ita ṽt dixim⁹ sit dis-
posita incidat. Ex hoc elsequit̃
q̃nq̃ sanguinis fluxus qui con-
stringi non potest.

**De sanguisugisq̃ ingreditū-
tur guttur.** Ca. 48.

Quam aliq̃s in gutture suo
turbationez senserit: et san-
guis subtilis inde manauerit.
estimādū est tunc sanguisuga
in ore esse: et precipue si aquā lo-
ci in quo sanguisuge fuerit bi-
berit. Os igit̃ egri est aperiendū
et lingua extrahēda inferi⁹ p̃mē-
da et guttur i sole est inspiciendū
et si sanguisuga in loco p̃p̃quo
p̃derevisa fuerit: cū forp̃icib⁹ q̃
bussagitte educunt extrahēda
erit. Qd̃ hoc modo fiet: caput a
q̃ p̃det ē strigēdū. et sic extrahat̃
Qd̃ si nō fuerit manifesta: eger
multoties gargarizet sinapis cū
aceto: quia de loco i q̃ est moue-
bit̃. Aut fiat gargarism⁹ ex ace-
to rassa: aut ex aceto et sale. Si
gella p̃terea et sinapis trita i us-
sient gutturi: fiat etiā gargaris-
mus ex succo cepe. Si autē post
ei⁹ casus remāserit egro sangui-
nis resudatio: fiat gargarism⁹
ex aporiata in q̃ cortis granati
et balaustie et sumach cocta fue-
rit: et gutturi insufflet̃ puluis
balaustie et thure et sanguine dia-
conis ramido. Si autē sanguis-
uga s̃o annexa fuerit: medicami-
na q̃b⁹ p̃mes expellunt fumant̃
in potu. Ex his etiā que sangui-
suga ep̃ire faciūt est vt eger bal-
neū ingrediat̃: et moret̃ in eo do-
nec magnā patiat̃ sit: et tūc aq̃
i niue infrigidatā frigidissimā
sc̃zin ore aliquādiu teneat. Cū-
q̃ ceperit tepescieri eā expellat̃
aliā sumat. Si sanguisuga em̃ q̃nq̃
venit ad os frigiditatē q̃rendo,

**De his que guttur ingreditū-
tur siue sint spine siue os.** Ca. 49

Quam illud q̃ guttur igredi-
tur r̃nsingit̃ in eo aut me-
ri: fuerit bolus magn⁹ aut ei⁹ si-
mile: de hisque nō habēt frustra
scilla prenta i eis: aut acuta cō-
fert plerūq̃ p̃cutere egrū i collo
posteri⁹ multoties et aquā sepe
trañcere. fortasse enīz descēdet
inferi⁹. Eger quoq̃ balneūz in-
grediat̃: et oleū multoties trañ-
ciat: q̃ postq̃ factum fuerit ma-
gnos deglutiat bolos. Qd̃ si nō
descēdit: instrumētū quo huic si-
mile inferi⁹ duci cōsuevit in os
mittat̃. Est autē instrumētūz illū
de plūbo: qd̃ cum sit reti simile:
est longū gibbositatē i se habēs

De grauedine lingue. Ca. 50.

Quam lingua absq̃ aliis mē-
bris grauedinē passa fue-
rit et eger neq̃ febriē neq̃ acutā i:
currerit egritudinē sal armōia-
cus et piper et zinziber sinapis al-
ba ac p̃retri et p̃sagittar et bau-
rach atq̃ ouganū et sal indūz ni-
gella et sanfue⁹ sicus sumāf: et in
aqua coquant̃: et fiat ex eis gar-
garism⁹. Caueat tñ patiēne ex
eo aliqd̃ trañciat aut eger ieu-
n⁹ m̃tis dieb⁹ gargarizet almu-
ri nabati aut fiat gargarism⁹ ex
aceto et p̃retri. Postq̃ p̃o garga-
rizare cessauerit: sumāt̃ salis ar-
moniaci p̃retri piperis sinapis
oīm partes eq̃les: et ex eis bene
puluerizatis lingua diu r̃frice-
tur. Quod si cum lingue graue-
dine audir⁹ ac reliquoz sensū
granitas fort̃ affuerit: fiat egri-
curatio s̃m doctrinā quā para-
lysis curat̃. Si autē loq̃ia i acu-
tis febrib⁹ aggravata fuerit: et
videris ipsam cō grauitate i lo-
quela extenuatā et obreniatā. et

spasmatā: aq̄ calida ab alto sup
spōdiles colli: z auris principia
fundat: cum oleo fricent. Eger
quoq̄ oleū tepidū in ore tenere
debet. Et si diu est ex quo loq̄la
mūui nō cessauerit: vlt etiā sem
per p̄siderandū est an ligamētū
quo inferi⁹ lingua p̄nectūmat⁹
sit q̄ debeat. Qd̄ si ita fuerit ex
eo parū est incidēdū z regi pul
uerizatum immittendum.

¶ De lingua que adeo tumescit
vt os egrediat̄. Ca. xi.

Quam p̄tigit linguā adeo in
flari vt p̄e magnitudine os
egrediat̄: fricāda ē ex cepis aut
ex citri acetositate: aut cū ribes
aut ex granato acetoso dōc sa
lina multa ab ea p̄fluat. hoc nā
q̄ modo detumescet z ad p̄mā
redibit mēsurā. Si aut̄ non suf
ficat: fiat fricatio ex sale z aceto.

¶ Et si necdū sufficit: fiat minu
tio erythrū cephalicis p̄nis: et
postea ex venis q̄ sūt sub lingua.
¶ De glādula q̄ sub lingua nota
tur vocat̄ ranula. Ca. xii.

Quam sub lingua glādula no
le armoniacoz gallis fricāda ē.
Si aut̄ vetustat̄ fiat: ex medicami
ne gingine sanguinolēte frican
da est q̄ est medicamē acutum.
Eger aut̄ acetum z salem in ore
teneat.

¶ De apostematib⁹ accidētib⁹
in lingua. Ca. xiii.

Ista eisde⁹ sunt curāda: ex
quib⁹ colas quas supra no
minauimus z sinātia sanant̄.

¶ De sinantia. Ca. xiiii.

Quam in glutinēdo sentit̄ an
gustia adest passio q̄ sinā
tia vocat̄. cui⁹ grauitas vel leni
tas ēm angustie quātitatē dep̄
hendi pōt. Cūq̄ cum trāsciedi

angustia fuerit in facie z oculis
rubedo z repletio: in p̄ncipio cu
ratiois cephalica s̄lōmēz: z gar
garism⁹ ex succo granati mu
zi cū carnositate sua fiat: aut ex
rob mori de seni. et post hoc fiat
gargarism⁹ cū aqua rosata i q̄
sumach fuerit infusū. Qd̄ postq̄
per tres dies sic factū fuerit: z v̄
ter ex succo fructū sicut pruno
rum tamarindi cassie fistule z te
rentabin solut⁹ fuerit: fiat gar
garism⁹ ex apozimate ficū ci
triarū z passulaz: aut ex medul
la cassie fistule cū ydromelle. qd̄
si passio inueterauerit: ex garga
rismis z insufflatiōe fortū medi
caminū q̄ dicturi sum⁹ curanda
erit. Si aut̄ in facie nō fuerit ru
bedo fluxeritq̄ ab ore saline m̄
tudo zeger fuerit humectat⁹ i
p̄ncipio soluat̄ v̄ter ex cochys
z fiat enema ex clysteri acuto q̄
in ca. de apoplexia notauimus
Cum tñ passio iceperit fiat gar
garism⁹ ex sirupo acetosoz cū
ydromelle z pipere z oximelle z
deinde ex almuri nabati. fiat
et gargarism⁹ ex ydromelle z si
napi. De his p̄terea q̄ male sinā
tie p̄ferūt: est vt ex venis q̄ sunt
sub lingua fiat minutio: z vt v̄
tose absq̄ scarificatione i collo
ponāz: z eph⁹ i thimel collam ex
melle anacardino donec vesice i
eo gñent: z fiat gargarism⁹ cum
sinapiz gutturi fiat insufflatio ex
hoc medicamē qd̄ sic fit. Sinā
pis sal armoniacū p̄retrū nit⁹
assa piper mētastrū: sumat̄: z ex
eis cum ydromelle fiat garga
rism⁹.

¶ De tussi.

Ca. xv.

Quam tussis acciderit: fuerit
q̄ aspera z sicca: z cū rube
die z calore: egro mirabo. viola

Tractatus nonus

rum ⁊ pñsana tribuēda erūt: fa-
bas quos ex corticatas ⁊ spina-
chia cū oleo de amigdalisdulci-
bus i comestione accipiat. In ore
hō semp tenere dypillulas bichi-
chias. Aque aut quā bibit fir-
pus violat⁹ est admiscēdus. Cō-
fectio pillularū bichichiarū. R.
succū liqritie zuchari albi. Abo-
rum añ. 3. ⁊ amidi dragaganti
amigdalaz dulcis ex corticatarū
oiz. añ. 3. s. ex eis cū mucillagie
semis citonū p̄persis isformēt
pille. Qd si cū tussū mltā affuerit
spūtū qd cū expūdo expelli nō
pōt: nocumētū infert: sed neq se-
bris neq uehemēs v̄tris solu-
tio ipsam comitant: ex his troci-
cis dādū erit infirmo: qui. R. se-
minis feniculi: seminis apū suc-
ci liqritie capilli veneris amigda-
larū omniū partes eq̄les: ex his
cū mucillagine seminis lini cō-
spersis isformēt trocisci: ex q̄b⁹
3. iij. tribuant. ¶ Decoctioz aut
qua in hac egritudine v̄rēdū est
in ca. de catarro iā descripti
cui tñ. 3. s. capilli veneris sunt ad-
dēde. Qd si tussis antiq̄m nocua
fuerit adeo vt egrū in nocte dor-
mire nō pmittat: pille storacine
sunt dāde. q̄. R. myrthe storacis
opij oim partes eq̄les: informēt
ex eis pillule ad lupinoz silitu-
dinē: ex q̄b⁹ vna aut due patiēti
tribuant. In potu hō sumat si-
rupū de papauere: ⁊ comedat se-
men albi papauer: cū zucharo.
¶ Qui hāc p̄te rea patit egritu-
dinē viter in comestione acetosa
falsa pontica acris atq̄ amara.
¶ Suffumigiū ad antiquātussiz
spūtū feridū qd. R. aristologie
myrthe storacis galbani oiz par-
tes eq̄les: arsenici rubei ad pō-
d⁹ oiz: oia puluerizata ex buty-

ro vaccio p̄sgant: ex q̄b⁹ mag⁹
daleōes ad pile parne silitudi-
nem informēt: ⁊ cū necesse fue-
rit in ieiunio ex vno eoz per tra-
ietorium suffumigetur.

¶ De asmate.

Ca. 56.

¶ Cum aliq̄s assidue patitur
sim: zaerē attrahit quēda-
modū sit post cursū: aut post ve-
hemētē motū: ⁊ cū iacet supin⁹ ⁊
ei deteri⁹: s̄z cū sedet est eimeli⁹
decoctō ei dāda est. q̄. R. ficuūci
trinarū. 3. ⁊ dactiloz maiorū hu-
miditatē habētū semis apū se-
minis feniculi capilli veneris liq-
ritie yfopi prassij oim. añ. 3. s. co-
quant in trib⁹ libris aq̄ dulcis
donec redeāt ad vñā ⁊ colēt. De
hac hō decoctione trib⁹ diebus
egro in potu tribuat cū pōdere
duoz aureoz hui⁹ p̄sectionis: q̄
R. succū liqritie yfopi capilli ve-
neris oiz. añ. 3. ⁊ cordumēni pipe-
ris amigdalārū amaraz aristo-
logie rotūde semis yrice oim. 3
s. mellis disonmati qd sufficit.

¶ Hec em p̄fectio sup̄fluitatis q̄
sunt i pectore mirabilr expellit
⁊ est optima. Dāda est itaq̄ per
hebdomadā vñā p̄tinuo. ¶ De-
inde eger post q̄ comederit sina-
pim ⁊ miel: vomere cogēd⁹ est: et
v̄ter ex his pillulis solūed⁹ q̄ re-
cipiūt agarici ordeigrana. xvij
colloq̄ntide inferioris grana or-
dei. vi. elacterij ḡna. iij. succū li-
qritie. 3. s. siāt ex eis pille: ⁊ suffi-
ciūt ad dosim vñā. Post hoc q̄s
itep̄ fdeat ad bidē dū p̄fectionē
⁊ decoctioē sumēdū: ⁊ postremo
ad vomitū v̄tris solutione vt
p̄i⁹. Hoc faciēdū est donec eger
sanitati restituat. Interim tñ ⁊
cibis grossis ⁊ stipticis ⁊ aceto-
sis abstineat.

¶ De pleuresi.

Ca. 57.

Quod aliquid sub costis suis do-
lorem sentit pugnatum: et prope
quod sicca patitur tussim: et febriet
pedat ut si dolor super partem costarum
et furem tendit: fiat minutio
ex basilica eius partis in qua est dolor:
nisi totum corpus multo sanguine re-
pletum fuerit: tunc enim ex latere con-
trario sanguis detractio facien-
da est. **E**gritudo quoque si iam per
aliquid dies a sui principio infesta-
nerit egrum: sibi ob hominiam sibi a
parte dolente facienda est. **Q**uod
si dolor inferius ad partem co-
stas posteriorum tendit: venter ex de-
coctione quam in capso de reumatismo
descriptissimus est soluendus.
Melius tamen est ut si omnia fiat: de-
inde aqua ordi cum zuccaro assi-
due tribuatur. **E**t si videris
tussim eius vehementis siccita-
tis: da eis in diluculo omni die
iulep: deinde da ei in potu aquam or-
dei: et si eger fuerit debilis nutria-
tur cum pane et ex zuccaro. Si autem
fortis fuerit: aqua ordi usque ad dies
quatuor sufficiet. **C**umque scire ce-
perit: decoctionem quam in ca. de reu-
matismo notauimus quatuor diebus su-
mat antequam aqua ordi bibat deco-
sanet. Si autem febris et acuitas per-
seueret: et eger in excreatione diffi-
cultatem patiat: deinde decoctio quam in
cap. de asmate notauimus: quod sibi
est faciendum cum sanie sit ex creatio.
Quod si in principio passionis quod ex-
creat nigerrimum: aut valde citri-
num appetit: et sic permiserit: et febris
non quauerit neque calor visque die se-
ptimum timorolus est. **E**t si cum
hoc toto aeris attractio non alle-
uiet et in pectore fuerit oregmon
aut in maxillis rubedo: et in oculis
stupor: mori est propinquus. Si
autem exteri in latere appuerit ru-
bedo aut apatio: et cum primis locis

dolet ponatur desuper vetusta aut
emplastrum ex sinapi sicubus: et dimit-
tas ibi decoctionem loci ulceret. De his
vero quod ex errore stolidorum ad aug-
mentum nocumendi accidunt hanc
egritudinem patientibus est: quod cum
dolor in principio sentit sub co-
stis estimat grossam fore vetosita-
tem: idcirco electua. diamusculi aut
ei silia egro tribuunt eum oino
iterficiunt. hec passio vocatur bursi-
cuius causa est aqua quod ouis inter:
in costis hypochondriorum.

De peripleumonia. Ca. 58.

Quam homini supuenerit febris
et in anhelitu tamen patitur pleu-
ritionem ut se provocari putet et in ma-
xillis ita vehemens sit rubedo ut
tincte videantur: et anterior pecto-
ris pars dolet: et tussis adest: et quod
cum excreatione emittit existit spiritus
sui: et in pectore sentit gravitas
sine punctioe sine calore: cui omnia
hec accidunt acutum in pulmone
patitur aqua: et vocatur hec passio pe-
ripleumonia. In principio igitur cu-
rationis eius basilica minuenda est
deinde eger ex eis quibus me-
dicatur pleuresis curandus est.

De sanguinis projectione cum

sputo sine vomitu et sine rascatione per os. Cap. 59.
Quam sanguis cum rascatione
aut paruo sonitu qui fit si-
ne tussi egreditur: non est egro inde
timendus. Poterit enim sanari
gargaryando ea quod in ca. de squantia
notauimus: et regimine subtilissimo.
Cum vomitu quod si extierit sanguis
non magnam affert timorem. Curat
namque hoc hominibus egrum et si coe-
derit stiptica sicut sumach et succus
vire acerbe. In potu pretereas suas
ex boli armeni gummi arabici ba-
laustie sanguis diacolis thuris ois
tribus equalibus debet ex eorum quod cum ro-

9 Tractatus nonus. 6

simplici de citonijis. ¶ Quibus
dā at solet accidere sanguis eri-
r⁹ cū interpollatōe: ex quo sen-
tūt nocumētū imo remediū: idē
q⁹ sic est dimittēdū. ¶ Qd si cum
tussi supueniat sanguisegressio
ē timorōsū. Est tñ incipiendū in
curatōe egri cū sōmia ex basi-
lica. Deinde ex trociscis istis in
potu tribuendū que. R. thuris
sanguinis draconis: amboz. añ.
3. iij. 2. tertiam. charabe. 3. v. ema-
thitis terre sigillate: amboz. añ.
3. r. aluminis. 3. ij. 2. 5. balaustrie.
3. iij. opij. 3. ij. rauenfenti. 3. ij. et
his oib⁹ fiat trocisci. r. de q⁹ b⁹ q⁹
ti die vn⁹ i potu sumat cūz succo
ozimi maioris aut portulace. et
si egr. tūdo vepemēs fuerit: ali⁹
circa noctē dand⁹ est. ¶ Adiuto-
riū q⁹ ad corarū partes superio-
res sūt ligādez extremitates fri-
cāde. ¶ Pec⁹ etiā p̄cipue si i eo
fuerit loc⁹ dolēs ex trociscis p̄-
dictis cū aceto 2 aq⁹ epithimēt.
¶ Et ei⁹ p̄terea cibaria succum
vne acerbe 2 somach 2 eis filia
admixta habeant: 2 patiens su-
pin⁹ iacēs de terra sigillata ali-
qd post aliqd paulatī comedat.

¶ De ptisi.

Ca. 60.

Aum aliq⁹ carniū diminu-
tione pati videt⁹: post tussiz
cronica passione 2 spūto sangui-
nis aut saniei pcedente lac as-
sinum i potu tribuatur. ¶ Qd si
laueri nō poterit: caprinū cum
paucō zuccarō dandū est. Cūz q⁹
ēt panē sepe comedat ipm q⁹z
toplus pōt loco aque in potu su-
mat. Cūm tñ subtile 2 tēperatū
aliqñ est tribuēdū. ¶ Nutrimen-
tū aut egri sit ex carnib⁹ auiū 2
hedina. ¶ Eger p̄terea añ come-
stione post balneū igrediat qd
nō sit calidū sz tepidū 2 i semicu-

pio morā faciat. ¶ Sūmope ho-
cauēdū ē ne v̄eter soluat. Cui tñ
si solut⁹ fuerit: ex hui⁹ pulueris
bibitōe succurrēdū ē: q. R. gūmi
arabici spodij boliarmentisemis
mirtint: oiz. añ. 3. i. fiat ex eis pl-
nis de q⁹ i die. 3. iij. cū sirapo dpa
pauere albo at rob mirtio dent⁹
hui⁹ q⁹z pulueris bibitio oib⁹ v̄e-
tris p̄strictiōe idigētib⁹ q⁹ tussiz
patiu⁹ t̄ remediū affert. Cui ple-
rūq⁹ addunt xilocaractē d̄ syria
2 bdelliū de meca. ¶ Quod si lac
egro feb⁹ gñauerit auferēdū est
ei lac p̄ysana qñq⁹ feb⁹is rece-
dit dāda. Deinde lac ei deniq⁹ tri-
buendū. Et si feb⁹is iterū remo-
to lacte p̄ysana ē dāda. Post cu-
ius recessionē vt pū⁹ ad lacē re-
deūdū. Hoc autē semp est facien-
dū cū necessitas viget: 2 summo
pere custodiendus ne soluat⁹.

¶ De tremore cordis. Ca. 61.

Spūlus velocitas et feb⁹is:
eger ex basilica ē minuēd⁹: 2 tro-
cisci cāphozati cū succo malorū
acetosorū in potu sunt tribuēdi
q. R. spodij semis cucumeris ci-
trulli endiuie lactuce portulace
rosay sandali albi oim ptes eq⁹-
les: 2 p vno q⁹z pōdere aurevni⁹
ex eis sumat cāphore trium gra-
noz ordeī pōd⁹: ex q⁹ b⁹ cū succo
macianoz p̄fect⁹ fiat trocisci. de
q⁹ b⁹ i potu qñ die vni⁹ aurei pon-
dus q⁹z die tribuat qd p duas
hebdomas fieri puenit. ¶ Si
aut hec nō suffecerit: lac de q⁹ bu-
rrum sit extractū ad bibendūz
def. Ipse vero nutriat ex pullis
cū aceto 2 succo vne acerbe 2 ex
acetoso. Sympum p̄terea ace-
tosam de zuccarō factū bibat.
¶ Si autem cū cordis tremore
nō fuerit feb⁹is: trocisci mulsati

in potu sumatur. q. 8. mastice
spice tiloaloes ciamomi gario
filorū gallie muscate nucismul
cate cubebe cardamomi malo
ris et ibelobe corticis citri oiz
an. pōd' vni. aurei: musci sexta.
3. ex his oib' cū vino redolēte
cōspersis hāt trocisci. bi. autro
cisci pferūt sincopi et tremori cor
dis electuariū dyamascū qd ad
sincopis et tristitiā et cordis trō
rē et tediū faciēs. R. mastice ci
namomi semis ozimimatozisse
mis ozimi gariofilati seminis
mellisse serulis sisimbū semis
sanfuci macropiperis oim ptes
eqles ex qb' oib' puluerisat.
3. x. sumāt margaritaz minuta
rū coralli rubeicharabesetecru
de been albi et rubei folij: oim
an. 3. x. musci turbapirici corco
nū puri. 3. 5. officiatū cū melle d
muraba chebuloz. hoc est ele
ctuariū ad frigiditatē stōachiz
digestine egritudine optimū
existit.

De passioe colerica. Cap. 62.

Cum paru' dolor pūctio et
tristitia alicui supuenerit:
affuerites cum ea vel post ipsam
vomit' et ventris solutio: aq' ca
lida mltoties cōtinne i potu tri
buat. Et si adhuc pseuerauerit
vomit' et vētris flux': aq' calida
itez def: sedabit eipassio. Cū
aut egritudo qenerit eger bal
neū igrediat: i q' pyni. hore spa
tiū moret. egress' ar d balneo le
ui alatur nutrimento: deide dor
miat. Cū 3. lyomit' et vētris flu
x' vehemētes fuerit et sint hōa
ta terrefactia supuenerint: nō
tā est timēdū: imo cū medicami
nib' q' ego nominabo succurrē
dū. Cū pncipio itaq' trocisci d
olibāo cū aq' znine et rob grana

toz dēt semel q' itē etiā sunt dā
di si vomit' nō cessauerit. Duo
q' adiutoria et corei supmis p
tio' ligent et aq' i nūe iirigida
ta sup crura et pedes fūdat et in
ipsam et mittant. Cū eter 3. ex
sadalioz roē. cāphora gallia aq'
rosata pspersis epithimez et pā
n' i aq' rosata i nūe iirigidata
isul' desup ponat: q' postq' tepe
fact' fuerit ē remouēd': et ali' vt
p: i' desup mittēd'. Ad potā
dū ar paulatī tribuat vinū et
tpatū cū rob granatoz: et q' vo
muerit itez tribuat. Cū panē 3.
i succo granatoz isulū cogēd' ē
sumere cū vino et cōedere. Quēst
vomuerit iterū dād' est dōec qe
scat. Qū si sincopis supuenerit
musc' cū vino dare cōueniēs est
vinū iherēdo. et succus carnis he
dine et pille cū pauco citoniorū
succo i vino mixt' i potu ē tri
buēd'. Pulli pterea sūt assādī: et
an nares ipsi' discernēdī. Cū et
dādū ē vt ipz masticez et paulatī
traiciat. Et postremo bolū co
rascenū cū cāphora p dūtū tribua
tur. Cū quicqd aut de hui' pas
siois cura nūc vsq' dixim' dōec
vomit' sedet: et stōach' cibū re
cipiat fieri cōuenit. Postquā ve
ro stōachus ipsi' recipere cibū
poterit: nutritus est eger: et pa
rum vini veteris bñ redolentis
i potu sumat et dormire incipiat
Trocisci de olubano ad vomitū
dicti. R. boli corascenū thursam
boz. an. 3. x. cucube cardamo
mi āboz. ana. 3. ij. et. 5. cāphore
gallie gariofilo. oiz. an. sexta. 3.
hāt trocisci pōdere anrei vni.
bi enim vomitū multū pferūt.
Cū rob de granatis: succus gra
natoz acetoioz sumat p noctē
ynā aut āplū dimittat. dōec qd

Tractatus nonus.

grossū ēi fundo residet. Deinde coquat et dispumetur donec ualeat similitudinē habeat: q̄ ab igne deposito adhuc tamen calido mēte viridis stipes mittatur et in ipso manere dimittat quousq̄ infuset. cūq̄ infusum fuerit: exhatetur ad cuius similitudinē sirup⁹ de cytonijs et sirup⁹ de malis maciatis fieri p̄uenit. ¶ Si autē vomit⁹ hora aliq̄ numis inualuerit: sup̄fluerit: magnavetosa stōachō supponat. ¶ De his q̄ p̄fortāt stōachū et ciborū p̄ficiūt digōnem. Ca. 63.

Cū stōachi dōbilitas cū panca sit: et tarde cibi a stomacho descensione ructio ructa fuerit: fueritq̄ oīa accidētia hec p̄ua: neq̄ fuerint vetusta: stōachus cū trociscis de rosīs erit curad⁹. De q̄b⁹ eger q̄tidie in mane pōdus aurei vnius. et .s. cū vnc. .j. de coctionis de seminibus sumat. ¶ Decoctio autē de seminib⁹ hec ē. sumat cimini nabati et ameos et bulliat in mina donec aq̄ fiat rubea de qua p̄terea cū trociscis de rosīs vt p̄dictū est in pota tribuat. ¶ Trocisci nō de rosīs sūt q̄. s. pulueris rosarū rubearū. 3. iij. riloaloes spice mastice rilo cassie squinati cinamomi absinthij oīz añ. 3. i. p̄spgant ex vino veteri et isoformē trocisci. Nutritur nō ex his q̄ cito digerunt et paucorū sint hūorū ac paucarū sup̄fluitatū q̄ et ex redolētib⁹ et seminib⁹ sint p̄dita sicut sūt calagiez mutagenat. Ipe q̄z añ cōestione mltiōtat exercitio et aquā min⁹ solito bibat et cōestione mltū dormiat. ¶ De vino q̄z veteri et puro parā bibat: totāq̄ nutricationē minuat. ¶ Qd si hec accidētia vetusta fuerit electuariuz diacimini: electuariū diaoliba:

ni: aboz. añ. vni⁹ aurei pōd⁹ cūz vnc. vna veteri vini puri in pota sumatur. Regimē autē eius sit vt p̄dixim⁹. ¶ Electuariū diacimini. s. cimini carne. 3. c. 3. iij. ziberis. 3. .xx. pipis. 3. .x. sol. rutheban rach panis aboz añ. 3. .x. hec oīa cū melle dispumato p̄ficiāt et de hoc electuario si vter strict⁹ fuerit. Qd si solut⁹ fuerit vter electuariū diaolibanū est dādū. Cui⁹ descriptio in caplo de ventris solutione cōtinetur. Si autē nō suffecerit squama ferri cū vino tribuat. ¶ Scorina autē ferri hec est. s. semis apij semis feni culi anisi cimini ameos anidū origani chesim carui seminis coriandri melanopiperis macro piperis cinamomi thuris spice garofilorum nucis muscate ciperi 3. iij. ziberis oīm añ. pōd⁹ .xx. rei vni⁹ icoue aureos. x. oib⁹ sēt cuplū vini addat: et coquat donec ad medietatē redeat et colet: de inde eger de hoc sirupo postq̄ colabit pōdus. 3. .xx. quotidie bibat et nutricationez alleuet qd p̄ tres hebdo. faciens caueat sibi ab acetosis et a fructibus recentibus et ab aqua frigida: vlnuz vero mēsurate bibat. ¶ Emplastrum stomachum confortās et calefaciēs. s. storacem spicam squinatū absinthium calamū aromaticū mastice. Ex his cū vino veteri et succo citoniorū p̄peris emplm sup̄ stomachū ponatur. ¶ Ad hoc p̄terea p̄fert vt stomach⁹ fricando inungat ex oleo qd sit de spica nardi et cipro: vt lana carminata i p̄dicto oleo calefacto inuoluta sup̄ stomachū ponat et cū pāno liget eger q̄z vinū vet⁹ bibat aut min⁹ aut idrōel. ¶ Quia at hoc mō fiat succ⁹ cito

nioꝝ muzoꝝ sumat: et per die
z nocte vt residere possit dimit
tat z coles. diu ei⁹ qd clarū est
pes due fumant: zuchari ps
vna: vini veteris vna et icipiat
coqui suauit z dispumari doce
in inlep silitudine trāseat: post
ea pynaqꝝ lib: a ex toto sumā
tur ziziber⁹ spice cinamomi ga
rioñlo. oim añ. 3. i. mastice. 3. ij.
oia hec puluerizata in pāno li
gent z int⁹ dum calidū est. mit
tant: z cū ifrigidari ceperit pā
nus extrahat z expmant: deñ
sirup⁹ recodatur. ¶ Quod si di
gestiue debilitas fuerit cū mul
ta siti z paucor cibor appeti
tu z fetido ructu: sirup⁹ aceto
sus o citonj⁹s bibat. ¶ Sirup⁹
aceto⁹ de citonj⁹s. R. succi ci
tonioꝝ acetosor partē vnam
zuccari albi pte vna aceti clari
qrtā partē vini coquant oia si
mul donec inspissent. Est autē
sirup⁹ iste stomachi pfortatiu⁹
z ad suas peragēdas actiones
innatiu⁹ et vehemētiā iñāma
tiōis z icēsiōis q i eo est sedat.
¶ Egri ho nutritio sit res in
q sit pgregant acetositas z sti
plicitas vt ē caro cū succo vne
acerbe cocta z cū malis macia
nis silitur cocta: z cū ribes z fri
da ex albulēz amosofis: et illis
silia ex cibis. o isto pteꝝa def
pulvere pluries vt trāsglutiat
q. R. rosaz rubeaz. 3. r. spodij.
3. ij. semis coriandri. 3. s. dosis
ei⁹. 3. ij. cū succo granati muzi
z cū sirupo acetoso o citonj⁹s.
si aut cū hoc qd dixim⁹ fuerit i
corpe extenuatio z iñāmatio:
egro lac z aq ordeī dāda sunt.
¶ Ipse quoqz ex herbis hume
ctantib⁹ est nutriti⁹ vt sūt iacru
ce malne cucurbite citruli car

nes hedoz z agnoz lactatim
et pilces recentes. Balneū pie
tereā añq comedat: postq co
mederit z tinā qtidie igrediat
et vinū clarū valde tēperatum
bibat: z assidue vtaf qete: z mo
tum exercitiū viter: siltor totū
ei⁹ regimē vt ei⁹ q corpoz grol
sitiē adipisci desiderat. z si cuz
hac dispositiōe iñāmatio fue
rit z icēsiō vehemētissima stōa
ch⁹ ex reb⁹ frigidis erit linuē
dus z aq ordeī dāda. Sitq ei⁹
regimē vt ethicā habētis.

¶ De dolore z apostemate sto
machi. Cap. 64.

S i cuz dolore stomachi ad
sunt tribulatio z nausea:
egro aqua tepida i potu ē tri
buēda: z vt vomat pciēdū. et
si h nō succederit vter ex hie
pigna soluat: q. R. pñer⁹ rosa
rū rubeaz spice mastice z ilo
balsami carpobalsami cinamo
mi zilocassie assari oim. añ. 3. s.
aloes scotēsis duplū oiz qd bñ
tritū cū alijs misceat medicinz
trit: z cū pāno sericio subtilissi
mo cribellat: qrum trituratio
cū aloē scōo iteret. Cui⁹ dosis
sit a pondere duoz aureo. vsqz
ad. 3. ij. ego qz qtidie def pa
nis i vino z succo mali gnati i
fus: z i sirupo acetoso o cito
nj⁹s. qd si cū dolor fuerit ructū
mētū z icēsiō atq singlt⁹
egro electuariū diaciminū z o
calamēto z alie pfectōes qveto
sitate dissoluet pñuerit q i ca.
colica noiabim⁹ dāde erūt. Ci
baria ho ei⁹ sint calagie z mu
tagenat cū semib⁹: vini veteri
puri paz bibat z vt aturmoru
et igrediat balneū stōach⁹. qz
ex oleo de neridēvt dixim⁹ i pā
no inmolito yaporetur.

9 Tractatus nonus 6

¶ Si autē cū dolore stōachi fue-
rit febus et apā manifestum et
cū tāgūt sentit calid⁹: eger pu⁹
ex basilica stōmēt⁹ loco dolēti
duo supponāt sādali et rose et
cāphora cū aq̄ rosata et succo
citronior. ¶ Nutrimētū ho ei⁹
nō sit nisi sola ordeī aq̄: et custo-
dia et carne et vino et pfectioni
bus q̄ d melle sūt: et bibat suc-
cū gnator muzor et rob d fru-
ctib⁹ frid⁹. Cūq̄ color⁹ vehemē-
tia sedata fuerit: egro cassia-
stula i succo endinie dissoluta
et bullita ac dispumata ad bibē-
dū def. Cū at egritudinis dies
elōgati fuerit: et calor oīno qe-
uerit si remāserit apā cū duri-
tie: et hoc ēptō epithimēf loc⁹
q̄d. R. violaz siccārū. 3. r. rosaz
rubeaz. 3. s. spice odorifere ma-
sticis āboz añ. 3. ij. ciperi squi-
nātī calami aromatici oīz. añ.
3. ij. farie fenugreci. 3. rr. florum
camomille: seminis maluan-
sci albi farie ordeī oīm. añ. 3. r.
p̄sgant oīa ex mucillagine ses-
minis lini. Wein loc⁹ et oleo d
neriden tepefacto inuct⁹ ēpla-
strē ex p̄dictis per q̄tuor ho-
ras añq̄ comedat. et postq̄ ci-
bus fuerit digest⁹: et stomach⁹
fuerit eūat⁹: ex oleo de neridē
cū lana: vt dixim⁹: vaporetur.
Cōfectio olei nardini simplicis.
R. olei de been. li. i. sp. 3. s.
masticis costi ciperi squinātī cal-
lami arōatici oīm añ. octauaz
vincie vni⁹. oīa h puluerizata i
p̄dicto oleo posita ad solē p̄ he-
domadā vnā vasis ore clauso
dimittant: deīn colent et expri-
mant feces: et scophe que i mas-
nib⁹ remāserint emplis admi-
scean: optime em erūt. ¶ Cū
sūt apā in stō ineterauerit: tro-

cisci d spica erūt dādī: q̄. R. flo-
rū squinātī pilocassie ranet se-
ni calami arōatici spice oīz añ.
3. ij. croci myrhe anisi costi p̄-
peris oīz añ. 3. i. bdelij varij. 3.
ij. masticis. 3. ij. armoniaci. 3. i.
isomētur trocisci: q̄z vnniq̄q̄
vni⁹ pōderet aureū: et q̄b⁹ vni⁹
q̄tidie cū vino cocto def. ēplm
q̄z istō fiat: q̄d. R. bdelij molis
3. r. armoniaci. 3. v. semis been
semis apij amboz añ. 3. r. spice
masticis nigri āboz. añ. 3. v. ce-
re. 3. ij. olei d neridē. 3. rr. gū-
me i vino dissoluant: deīn oīa
p̄iugant: et fiat ex eis ēplastrū.

¶ Ad dolorē tñ stomachi et epa-
tis curādū medic⁹ valde erudi-
tus ē necessari⁹: q̄ ipsoz dilige-
ter attēdat dispōnes. Nos tñ
aggregatōes et sūmas ad h cō-
ferētes tā dixim⁹ l3 iqrū potui-
mus i h abbeuianum fmonē.

¶ De singuln.

Ca. 65.
¶ Cum singultus post grossi
cibi comestione: aut vini
valde tēperati bibitionē super-
uenerit: aq̄ cala i q̄ cinnum et
menta et mēastrū et paz rthur
bullierint: mltoties i potu erit
sumēda: et egro vt dormiat est
p̄cipiēdū: et vter vaporē d⁹: et
ieiunādū ē ei. Cū aut p mltos
dies a cōestione abstinerit in-
bēd⁹ ē balneū sepe ingredi. deīn
pauc⁹ cib⁹ dliccatib⁹ tñ ē alēd⁹
sicut sūt calagier mutagēat cū
semib⁹ et vini puri paz i potu
tribnēdū. et si hec n̄ suffecerint
trocisci isti dādī sūt q̄ dicūt tro-
cisci d thurez. R. rthur. 3. s. enu-
le. 3. ij. mēastrū folioz rute sic-
ce āboz añ. 3. ij. semis nemē. 3.
ij. et. 3. isoment ex his trocisci
pōdere vni⁹ aurei: et q̄b⁹ vnus
in die cū apozumate cimini tri-
buatur

buat. ¶ Qd si singulr post fe-
bre acciderit: fueritq; cū eo tri-
bulatio: aut nausea: aut sitis:
aut i ore siccitas: aq̄ cata egro
multoties danda erit: nō tñ re-
pente sed paulatim. ¶ Et si se-
dat nō fuerit: aqua ordeī cum
oleo de amigdalīs dulcib⁹ de-
tur. Spōdilis quoq; colli ⁊ dor-
si ex oleo tepido inungant et
fricent: ⁊ mucillago psiliū cū iu-
lept succo gñati i potu tribua-
tur. singultui p̄terea et sternu-
tationi p̄fert retinere ābelitū.

¶ De canino appetitu. C. 66.
Uz aliq̄s famē assidue pa-
tit: ⁊ cib⁹ post comestione
adeo grauat eū: vt aut vome-
re aut p̄ inferiorē regionē ip̄z eij
cere cogat rizi dādū ē ei: q̄ dū
coq̄tur ex liq̄re q̄ fuit ab agno
q̄ i furno assat ip̄gat ⁊ cauda
⁊ ei sitia: necnō ex ol cibo q̄ vn-
ctuol⁹ ē. ⁊ vinū ver⁹ purū dādū
est: d quo quātū poterit bibat.
Dei p̄cipiēdū ei est vt euomat
⁊ hoc regimie p̄seruād⁹ ē dōc-
sanet. ¶ Qd si neq; cib⁹ eū gra-
uat: neq; ip̄m euomit: neq; p̄ se-
cessuz expellit: carnes vaccine
sunt dāde ⁊ frumētū coctum vt
puls ⁊ rizi cū lacte ⁊ aquā fri-
dā i potu sumat: ⁊ i aere frido
moret. ¶ Hac āt egritudine la-
borās nil acetosū ⁊ stipticū ne-
q; acutū comedat: sed dulcib⁹
et vinctuosis solum vratur.

¶ De dolore epatis. Cap. 67.
Um q̄s male colorat⁹ et
cum h̄ malā habuerit for-
mā. habueritq; dolorē i dextro
latere ap̄ costas posteriores:
⁊ fuerit ei mal⁹ color: citrin⁹: ⁊
fuerit cū h̄ i ore siccitas: ⁊ sitis
vehemēs aq̄ ordeī ⁊ succi her-
bar⁹ vt ēdiuie ⁊ solatri ⁊ culcu-

te cū sirupo acetoso ex zuccaro
albo scō i potu tribuat. ēplz q̄z
ex duob⁹ sandalis ⁊ rosīs ⁊ cā-
phora ⁊ aq̄ rosata cū pāno li-
neo loco supponat. Qd h̄ mō
fiat: pān⁹ in p̄dicris inuolutus
supponat: cūq; tepere cepit: re-
moueāt: ⁊ ali⁹ loco ei⁹ appōat.
¶ In potu p̄terea sumat gñas-
torū siccū ⁊ robur q̄ ifrigidare
p̄suerūt. ¶ Hic q̄z a vino et a
cōfectionib⁹ q̄ de melle sūt sibi
caneat ⁊ a cibis calefaciētib⁹: ⁊
sumat trociscos de berberis: q̄
R. succi berberis. 3. 3. semis en-
diuie citruli seminis portula-
ce semis oliuz. añ. 3. iij. rosaz. 3.
ij. rauet senti. 3. 3. lpicē. 3. R. lfor:
mēt trocisci pōdere aurei vni⁹
ex q̄b⁹ def vn⁹ cū sirupo aceto-
so ⁊ zuccaro aut cū succo gñas-
ti. Uter q̄z si necesse fuerit cū
succo fructuū solaāt vt sūt pru-
na ⁊ tamaridū: ⁊ zuccaro albo.
¶ Qd si mal⁹ color: qui est cum
doloze capitis fuerit alb⁹ me-
dus videlicet inter eū qui est
cum fluxibilitate et eum q̄ est
cū tumore: fuerintq; cū eo vtr⁹
solutio et palpebrarū atq; ex-
tremitatū tumor: trocisci de ra-
uetseni cum sirupo acetoso de
melle i potu dādi sūt q̄. R. mas-
stic⁹ succi eupatoriū succi absin-
thij semis feniculi: aniss olium
añ. 3. ij. rauet. 3. x. informēt tro-
cisci pōdere aurei vni⁹: ex q̄b⁹
vn⁹ in potu ol die tribuatur.
Sumāt p̄terea spica mastix ci-
perū squinātū calam⁹ aroma-
tic⁹ croc⁹ myrrha deit myrrha
⁊ mastix i vīo dissoluta cū alijs
musceant: ⁊ ex eis emplm epati
supponatur. ¶ Eger h̄o a cibis
grossis et frigidis abstineat.
Si aut̄ hec non suffecerit: troci-

Articella.

6

Tractatus nonus.

sci de lacca cū apozimate de radicib⁹ sunt dādi. Trocisci āt d lacca sunt q̄. R. lacce rauerfenti āboz. ana. 3. ij. spice semis apij ameos masticeis lqnāti leis in niperi am. gdalay amaray co sti amari rubei succi eupatorij assari aristologie rotūde gēria ne oiz. añ. 3. j. 2. 5. Informē ex his trocisci pōdere vni⁹ aurei. ¶ Apozima de radicib⁹. R. corticis radicū apij feniculi āboz añ. 3. x. leis apij leis feniculi fioris lqnāti ameos oiz. añ. 3. 5. rosap rubeaz spice odorifere amboz. añ. 3. ij. coquāt in l. r. aq̄ donec ad tertiā redeat: z def in potu cū p̄dictis trociscis. ¶ Si aut apata in epate fiāt: eorū cura erit vt apatum que in stoma cho generantur.

¶ De icteritia. Cap. 68.

Si cū icteritia fuerit febribus: succus endiuie z solatri z aq̄ ordet egro in potu tribuat. Ipse q̄z ex cucurbita et criso lo cāna z citrulis z his fistib⁹ herbis friditati attinētib⁹ nutriti- dus est z sirupū acetosus ex fortissimo aceto in potu sumat.

¶ Epate p̄terea emplm ex duobus sandalis ē superponēdū et vēter ex succo prunoz z zuccaro solued⁹. Que si nō suffecerit trocisci de camphora cuz succo granatorum dandi sunt.

¶ Trocisci d cāphora. R. zuccari spodij rosap rubeaz oim añ 3. ij. semis endiuie semis citruloz cucurbitae lactuce portulacae seminu ex oib⁹ fādalis rube oim añ. 3. j. Informē ex his trocisci pōdere. 3. ij. ex q̄bus q̄tidie vni⁹ cū sexta. 3. vni⁹ de cāphora def. ¶ Si āt eger venas habuerit plenas: fueritq̄ diu ex q̄ mi-

nut⁹ nō fuit flōmēt. ¶ Qd si icteritia fuerit sine febre: vēter ex his pilulis soluat: q̄. R. aloes. 3. j. lacca mōee q̄rta. 3. j. agar. ptes duas 3. vni⁹. succi eupatorij tertia. 3. j. ex his cū succo endiuie pfecti fiāt pilule sufficientē ad dosiz vna. Deinde dent trocisci de lacca cū apozimate de radicib⁹. ¶ Si āt icteritia i oculis remāserit: eger fortissimū acētū paulatim: oisaciat: z balneū igrediat. Si q̄z oculis q̄ icteritiā cū febre patit aq̄ rosata imittēda ē. Ictericies p̄terea valō p̄fert vt eger p tres hebdomadas serum bibat.

¶ De ydropisi. Cap. 69.

Am vēter post epas dolo perit: z qd ē abymbilicovisq̄ ad semur exteri⁹ pminuerit: z cutis q̄ ibi ē subtiliari z albe⁹ visa fuerit: z cū vēter mouet: audit z sonit⁹ q̄ si aq̄ i vase n̄ ple: no more: z si cū his vicia fuerit rubea: pua habēda ē fiducia: z ppe si vrit⁹ n̄ affuerit fortitudo. his tñ si vrit⁹ fuerit fortis: et vēter vehemēt sic⁹ pilule de rauet q̄ r̄cipiūt mezerō it dāde. ¶ Pilule aut de rauet sūt q̄. R. rauerfenti succi eupatorij: seminis endiuie: oiz añ. 3. ij. agarici. 3. v. mezeriō. 3. x. hāt ex h⁹ pilule q̄rū dosis sit. 3. ij. k. ex q̄b⁹ q̄q̄ hebdomada dosis vna sumat. ¶ Qd si vrit⁹ debilis fuerit: trocisci de mezeriō sūt dādi: q̄. R. semis endiuie. 3. x. mezerion. 3. j. z duas tertias: agarici succi eupatorij: lilt tmdem rosarū seminis citruloz amboz añ. 3. ij. z. k. ex his oibus fiāt trocisci x. de quibus vnus in die cū sirupo acetoso de zuccaro dād⁹ est. ¶ Si aut vēter fuerit solutus:

dent trocisci de berberis cū syrupo acetoso. Eger q̄z nutriat ex cibegru:z bibat syrupū acetosū de citonijis. z si vētris solutio vehemēs fuerit: citoniorum rob solū dandū est. ¶ Si aut cū hac passione nō fuerit vīna rubea neq; calor pillule iste dāde sunt q̄. R. mezeriō serapimī āborū. añ. 3. 5. salis indi fimi colūbini amboꝝ. añ. sextā. 3. r. Pillule enim iste aquā vehementer expellūt: z dulcedere faciūt. Trocisci p̄terea de lacca cū apozimate de radicibus dandi sunt. ¶ Emplastrū ascliti pueniēs. R. farie ordeī cyperi stercoꝝ ouiniveteris baurach boliarmoni oīm partes equales. Ex his omnibus tritis fiat epithima sup vētrē. hui⁹ nāq; propietas est aque magnam partē ericcare. Qd si in palpebris z extremitatib⁹ fuerit apostema molle. z testiculū apostemātur: facielq; ac totum corpus mollicie quadaꝝ teneatur: erit tūc hydropis species q̄ hypofarcha nominat. Ergo itaq; hac laborāti: trocisci d lacca cū apozimate de radicib⁹ sūt tribuēdi: z vēter quaq; hebdomada ex pillul⁹ d reubarbaro ē solued⁹: z paties in harena calida sepeliēd⁹. Et p̄terea ē p̄cipiēdū vt exercitioꝝ tāt z: famē ac sitim sepe patiat. ¶ Si hōvēter inflat⁹ ac tēius fuerit: z cū pcutit sonitū reddit vt tympanorū: hydropis spēs adesse significabit: q̄ tympanites dī. Quā q̄ patit a comestioe olerū abstinere dꝝ atq; eoꝝ oīz q̄ vētositate sūt gñarua. Uēter quoz omni die ex pāniculo ē vaporād⁹: z vētose sup vētrē ponēde: medicamina tumore dissoluētia dāda

sunt: vt dyaciminū electuariū d baccis lauri qd in cap. de yliaca nominabim⁹. Eger p̄terea exeritioꝝ assuescat: z famē patiet ex collit⁹ q̄ vētositate dissoluit quoz faciem⁹ mētiōē sibi subiiciat. Venter q̄z cum mantili donec incipiat rubere fricetur: z ex oleo rutaceo clysterizetur.

¶ De dolore splenis. Ca. 70. **S** cū dolore splenis fuerit calor et vīne rubedo et febribus eger ex his trociscis sūat. trocisci d agno casto. R. semis agni casti tamarisci semis āborū. añ. 3. r. semis endiuie semis portulace āboꝝ: añ. 3. v. ex his fiāt trocisci: d q̄b⁹ q̄ ridie defyn⁹ cum sirupo acetoso de zucharo cui⁹ pondus sit. 3. iij. Eger vero si repletus fuerit ex saluatella q̄ est in sinistra manu sbothome tur. Splē q̄q; ex frusto filtri acetocalido infusi embroceet et obferuetur a rebus dulcibus et cibis grossis. ¶ Quod si cum p̄dicta egritudine nō meret calor: egro trocisci de capparis dādi sūt q̄. R. cortic⁹ radic⁹ capparis semis agni casti amboꝝ ana. 3. r. scolopēdrie. 3. vij. aristologie lōge folioꝝ pruthe semis nasturij acoꝝ nigelle oīz. añ. 3. iij. aromaniaci. 3. iij. aromaniaci i acetodissoluat: ex q̄ cetera p̄ficiāt z iformēt ex eis trocisci p̄derātēs. 3. iij. ex q̄b⁹ vn⁹ cū sirupo acetoso d melle: z apozimate de radicib⁹ i potu fumatur. Si aut splen tensus fuerit: z cū p̄mitur audit sub eo rugit⁹: ex p̄dictis trociscis cū apozimate de radicibus est dandū: z vinū vētrē bibēdū: z potus aque minor et q̄tum plus possibile fuerit.

¶ Emplm ad duritiē z ventosita

Tractatus nonus.

se q̄ ē sub splene. R. folioꝝ ru-
the. 3. r. baurach mētastrī sicci
āboꝝ añ. 3. iij. armōiaci. 3. viij.
armōiacū veti vīo dissoluat: ex
q̄ cetera cōficiant: r fiat ex eis
emphm q̄b loco superponatur.

De colica.

Cap. 71.

Si cū dolore vētr̄ fuerit ip-
si⁹ stricctio r nausea: s; ne-
q̄ calor fuerit: ea egro dāda sē
q̄ vētr̄ sine vomēdi dīderio sol-
uāt: vt est electuariū de gallia
q̄b. R. mastice gariofil. 3. iij. zibe-
rī melanopipis macropipis ci-
namomi nucis muscate gallie
oīz añ. 3. r. scamōee. 3. r. postea
expūmāt cytonia acetosa r ze-
ctia: r luce⁹ eoꝝ cū eiisdē quā-
titatē melle misceat et coquat
vsq̄ ad spissitudinē paulatim: et
cōficiat ex eo medicamē q̄b thi-
eiisdē sit p̄parat⁹: cui⁹ spēs sūt:
cui⁹ dosis sit ia duabus. 3. vsq̄
ad. iij. et. 3. q̄b si nausēe vehemē-
tia n̄ fuerit: neq̄ eger iudicias
vomuerit: pille iliaticę sūt dā-
de. q̄. R. colloq̄ntide: serapini:
āboꝝ añ. 3. r. scamōee. 3. iij. et
fritā. In formā pille: q̄b vni⁹
aurei pōd⁹ ē dādū. velocit̄ em
passionē dissoluūt iliaca. si aut̄
passio iliaca difficilī fuerit ne-
q̄ medicamia vētris solutua
ei p̄tulerit: q̄ suppone colliriū:
q̄b. R. salis pan. 3. r. colloq̄nti-
de terit⁹: scamōee āboꝝ. añ.
3. iij. r. 5. fiat ex eis colliriū iōga
r supponat. r si nō p̄tulerit: ex
enemate leni clysterizet q̄b. R.
fic⁹ citrinās q̄nq̄s fursur⁹ quātū
manu capi potest maluanisci
M. j. hec i pāno ligat⁹ sic fo-
lia. x. i duab⁹ libz aq̄ coquant
donec ad vnā redeāt dein cole-
tur: r ponat sup eā baurach pō-
d⁹ aurei vni⁹: olei sisamini. 3. j.

fiat clyster ex eo. Si q̄s aut̄ for-
ti⁹ racuti⁹ facere voluerit: pōd⁹
aurei vni⁹ de collirio q̄b pu⁹ di-
rim⁹ admisceat: C Clystere ve-
hemēter soluēs q̄ tūc vtendū est
cū medicamina nō cōferūt: neq̄
vēter soluit. R. colloq̄ntide in re-
rior. 3. r. centauree. 3. v. buchōꝝ
mariez archanite amboꝝ. añ. 3.
duas mētastrī ruthe origani oīz
ana. Manipulum vnum omnia
in trib⁹ libris aq̄ donec ad duas
tercias libz vnius redeant co-
quantur r colentur: deinde dis-
soluant in ea alkitrā melis am-
boꝝ: ana. 3. iij. castorei serapini
opponacti colliriū q̄b p̄dicti
musoim. añ. 3. iij. misceant oīa: r
dū repidū ē: fiat ex eo enema: r si
squibale n̄ erierint iteret clyste-
re donec erire vident. hoc nāq̄
clystere admistrat⁹: cu res for-
tissima ē r pessima: r i colica ma-
laze illa in q̄ sit nausēa valde ve-
hemēs r inferius nihil egrēdi-
t. Huic p̄terea egritūct⁹ q̄nq̄s se-
rida supuenit eructatio: r pleu-
rūq̄ sterc⁹ per os egredit⁹. q̄ cu⁹
hoc accidit: sepe p̄tēdit mortē
C Qd si cū vētris dolore non fue-
rit ipsi⁹ stricctura: r inflatio r ru-
gitus ac tēsiō in vētre exisūt cō-
fectio de baccis lauridāda ē. R.
folioꝝ prute siccoꝝ. 3. r. ameos ci-
mini nigelle keisinoꝝ gami car-
ui alerādrini: semisamigdalaz
amaraz melanopipis mētastrī
dauci acori bachaz lauri casto-
rei: oīz. añ. 3. iij. serapi. 3. iij. opo-
poponac. 3. iij. officiant cū melle
eiisdē ponderis cui⁹ dosis sit: vt
auellanayna aut nabacca mul-
tis vicib⁹ cū vincta vna vini cale-
facti: aut cū apozimate de radi-
cib⁹. huic em cōfectioni in re-
monēdayento sitate r dissoluen

da nihii equiparatur. hoc pre-
terea suppositonũ subijciat: qđ
ē vētositarũ dissolutiũ. R. cimi-
ni: folioꝝ ruthe viridis amboꝝ
añ. ʒ. iij. buchomariez arbanite
amboꝝ. añ. ʒ. iij. baurach. ʒ. i. con-
ficiant ex melle: ⁊ supponat cuꝝ
spongia vel lana. hoc em̃ dissol-
uit vētositatē et inferi⁹ expellit.
Uenter quoq; assidue ex panno
calido vaporandus est: ⁊ eger i ti-
nam mittendus. ¶ Si autē hec
nō suffecerint: vētosa cum igne
ipōnēda est: ⁊ loc⁹ donec rubere
incipiat fricād⁹. post hec vacatio
fieri puenit ex oleo rutaceo: ⁊ ex
alijs oleis calidis: ⁊ ex eis cliste-
rizād⁹ eger post q̃ois admixta
fuerit: castorei ensoꝝbi āboꝝ. añ.
ʒ. s. hāc qđ solit⁹ pati egritudi-
nē: dū san⁹ est caueat ne vinū aq̃
mixtū bibat: nec etiam sumat vi-
nū nisi puri⁹: ⁊ forte: neq; aquam
multā bibat: ⁊ abstineat ab her-
bis ⁊ lacte: ⁊ oibus ifatimis. Fi-
lionū facies illioꝝ cū maris coar-
tatur dolore: ⁊ time⁹ ne sincopia
egro supueniat vētositatē carmi-
nat. somnuꝝ puocat. R. piperis
ameos folioꝝ ruthe mēstari ca-
storei bacchar. lauri cimini oim̃
añ. ʒ. i. opij mēdragore iulqam
seminis oim̃. añ. ʒ. s. efficiant cuꝝ
melle eiusdē q̃ritatis: detur ex
eo pōd⁹ vini⁹ aurei. hñc āq; ele-
ctuario addi⁹ plerunq; scamo-
nee. ʒ. tertia ⁊ fit tūc medicamē
vētris solutiũ. ¶ Si āt cū dolo-
re etiā febris affuerit: cassia fistu-
la in succo edicie bullitoꝝ dispo-
mato dissoluta egro est dāda: ei⁹
sirup⁹ violat⁹ i potu est tribuen-
dus: ⁊ nutriēd⁹ ē ex tasea cū oīo
de amigdalib⁹ dulcib⁹ condita
ex leni clisterici clisterizandus
Cū aut loc⁹ doloris i vētre appa-

ruerit grossus: et apostema hñs eger in pñcipio floborhometur: deide castia a fistula cū succo her-
baz sepe dāda: z sit cib⁹ eius cu-
ius hic dolor: ex pñtitudine acci-
dere solet: rasea vinctuosa cū zuc-
caro z oleo sisamino: z abstineat
at a reb⁹ stipticis z acetosis z ci-
bis grossis vñtrē stringētibus.
Qui aut cū hoc dolore vñtosita-
tē pati solit⁹ ē cibet cū kalagie
z mutagenat pñdit⁹ cū seminib⁹
z abstineat ab olerib⁹ z lacte: z
ab oib⁹ q̄ inflāt. z bibat vini cos-
te z nō vitiatū. Aut ydromel cū
speciebus que pro cōdimēto po-
nuntur: vt piper quas dicemus.
¶ Ydromellis pñfectio. R. mellis
mūdi lib. ij. aque lib. vj. misceāt
z coquātur diuz spumētur bene
donec fiat ad similitudinē iulep.
Cūqz hoc factum fuerit in vna
q̄qz lib. ex eo mittant. 3. q̄. pigie
puluerizati in pñno ligati dōcē
appropinquet finis decoctionis
eius: z cū infri dātur extrahatur
pñnis z expumāt: z cum necessari-
fuerit ppinetur. ¶ Cōfert etiam
cui hec passio ex ventositate est
grossa spūsinatē accidere sole
oleū d̄ kerna recēti cū apozima-
te de seminib⁹ sumptū. ¶ Apoz-
ma aut d̄ seminibus est hoc. R.
ameos cimini che sim carui ozi-
gani nigelle oim. añ. pugillan-
vñū. 3. sñs ad misceant aq̄ lib. iij.
z coquant dōcē redeāt ad libz
vñāz medīā. De hoc itaqz apoz-
mate sumāt. 3. q̄. q̄bus. 3. iij. ole-
de cherua addant z mulis di-
bus bibāt. Sz si cui dolor iste ci-
calore supuenerit pñna. xx. z fi-
cus citrine. v. z passulayennic-
taz. 3. v. sumāt z coquāt z colāt
deñ castifistula i eo dissoluta c-
lef: cui oleū amigdalīnū adm-

Tractatus nonus.

ſceat: ſuaſ: et ex apozimate qđ i capſo de reumatismo digim⁹ in potu tribuat. Uter ſo ſi multū fuerit ſicc⁹ pđicto apozimati ad dant polipodū turbith: amboꝝ añ. 3. ij. et coquātur cū eo: et deſ donec venter ſoluatur.

¶ Cum aut ſolutus fuerit: remo neat polipodū et turbith.

¶ Electuariū qđ vētrē ſoluēs in ſtationē reſoluit. et grauedinem et turbith albi fricati et pulueri zati. 3. x. zinziberis. 3. x. zuchari. 3. xxx. huius pulueris. 3. iij. ad bibendum dentur.

¶ Pillule de qđ⁹ cū qđ vētrē ſol uere voluerit vnam ſumere dz: qđ appetitū excitāt et iſtationē rep mūt: et grauedinē et cibū digerūt et maſticis zinziberis cinamo mi garioſiloꝝ heremisk. melāo piperis macropiperis ſcamonee violay zuchari oīz. añ. 3. j. ſiāt et eis pillule ad magnitudinē ciceris: et ſumat vna mouet em ſemel aut bis.

¶ De fluxu ventris. Ca. 72.

¶ Cum cib⁹ in ſtomacho more ſolito nō morat: imo citi⁹ egredit nō mutat⁹ niſi parū fue rit: cū hoc mordicatio et dolo: in vētre et ſitis: cū quo etiā plerūq; adeſt vētris flux⁹ in qđ añ come ſtionē inenit purulētū: deſ egro rob de ſucco vne acerbe aut de ſucco ribes: aut de ſucco ſgnato: rū cū ſpodū roſay āboꝝ. añ. 3. j. ¶ Trociſci quoq; de ſpodio con ſtrictini itidē tribuantur.

¶ Nutriaſ vero et adeſſia citri na: et pullis cū aceto coctis: et al ſatis: et i ſuccovne acerbe poſit. ¶ In potu aut ſumat ſumachū aqua roſata: et inde nutriaſ ex cibo cui admiſceſ ſumach: qui vocat ſumachia. Totūq; ei⁹ re

gimē ad perducā vt infrigida re poſſit et pſtrigere. Quod ſi nō fuerit cū eo mordicatio in vētre neq; qđ egredit uſq; admixtū ſed eſt viſcoſum: et adeſt inflam matiōis paucitas et pauca ſitis et ruct⁹ acid⁹: egro ſicla et ſina pis et pulces ſaliti tribuant. Deſ de cogat ea vomere ſumēdo ſalē et mel et anetū coctū. Que ſi nō ſuffecerit: medicamē qđ expellit ſlegma tribuatur. Qđ. et. aloes 3. j. colloqntide interioris. 3. iij. ſalis indi. 3. iij. turbith. 3. j. Et his ſiant pillule: et ſufficiunt ad doſim vnam.

¶ Vomitu pterea ſepe vtaſ: et ci bariā qbus vritur i alimari per ſo intingāt: et comedat ſulcita q ſale cōdunt: et que acrimoniam habent: que appetitū puocare conſueuerunt. ¶ Si aut cū hoc quod diximus niſi egredit qđ ſit ſuperfluum: neq; quod expel litur aliqđ purulentū. vel ſleg maticū dz admixtū: egro vinū purū et forte tribuēdū ē: et diaoli banū dādū. qđ. et. olibāi. 3. x. pi peris ameos ſpice kiſiz anſi ni gelle: oim. añ. 3. ij. balaustie. 3. x. mellis diſpumati qđ ſufficit ad pſciēdū: deſ ex hoc i potu: quia ſtomacū calefacit et vehemēt de ſiccāt. Apoxima quoq; de ſenib⁹ qđ capitulo colice paſſiōis noia uimus detur: et aſueſcat in potu ſumere vinū purū. Si ſo cib⁹ nō egredit ſed res ſubtilis et alba et aqua: cū qua ſūt ea q epatis ſi gnificāt debilitatem: egro tri buat id qđ ſit de ſcozia et diaoli banū: et trociſci calefaciētes ſepar quos nomia uimus: et electuariū diacalamētū. qđ. et. folioꝝ pruthe folioꝝ calamēti ſiccōū: et ameos carui leniſici zinziberis cinamo

mi macropiperis: oim ptes eq-
les: pficiant cū melle cocto rden-
tur alia medicamina q̄ noiaut-
mus in. c. epatis: ex his q̄ ip̄z ca-
lesaciūt z cōfortāt. ¶ Si aut̄ cuz
p̄dicta egritūdie nō fuerit signi-
ficatio debilitatis epatis: imo
qđ egreditur cū fluxu subtile est
z albū z fiat in stomacho grani-
tas: puluis de granatis ad trās-
glutiendū dādus est. R. ossium
granatorū acetosorū assatorū tri-
toz vt alchool. 3. c. carni se. co-
riādrī: amboz aceto acerrimo
isulorū: p̄postea assatoz. añ. 3. rr.
xilocaracte sumach balaustie
oiz añ. 3. r. puluerizent optie et
pmisceant: r̄ def ex eis puluis ad
trāsglutiendū. Electuariū qđ qđ
đ: canzi def: qđ. R. arilloz passa-
rū tritoz vt alchool li. j. mirtul-
loz siccoz puluerizatoz vt alco-
hol lib. 8. rilocaracte nabat ba-
laustiesem. tamarisci ameos oiz
añ. 3. r. pficiant cū melle de cāna
mellis aut cū melle apum opti-
me dispumato: et ex electuario
sumat. Si aut̄ quod egredit̄ ci-
trinū fuerit: et anū mordicat: et
eger sitim patiat̄ z febrē trocisci
p̄stricti de spodio: et aq̄ sauc or-
dei dent. Trocisci p̄stricti de
spodio. R. rosaz rubeaz spodū
amboz. añ. 3. r. semis acetose su-
mach balaustie gūmi arabici:
oim. añ. 3. v. Informēt trocisci
pōdere. 3. ij. quoz vn⁹ cū. 3. d rob
citoniōz simplici sumat: aq̄ nō
sauc ordei qđ dirim⁹ ita sit: or-
deū fractū i aq̄ ip̄m cooperiēte
bulliat donec aq̄ inspisset: deīn
colet z bibātur ex ea. 3. iij. cū tri-
bus. 3. spodū z gūmi arabici ea-
dē q̄ritate. ¶ Qđ si ex fluxu ven-
tris enenerit excoziatio puluis
de bolo ad trāsglutiendū def: q̄

R. psilū. 3. rr. semis plātagis. 3.
r. gūmi arabiciboli armeni: am-
boz. añ. 3. ij. psilū assef z gūmi:
z bolū puluerizet z pmisceat: z
sumātur i potu ex eo i mane. 3.
ij. cū rob de citonijs z circa nō-
ctē tīndē. ¶ Cib⁹ nō eius sit pul-
mētū factū cū granis granatoz
z passis cū aq̄ z aceto: z cib⁹ fa-
ctus cū succovne acerbe z suma-
chia z rasea admiscet succus su-
mach et his similia cibaria.
¶ Trocisci de balaustijs q̄ cōti-
nue p̄ferūt dyarie dādi sunt cuz
flux⁹ fuerit supflu⁹ siue habeat
languinē admirtū siue non. R.
gallaz siliquarū nabati semis
tamarisci olibani balaustie: oiz
ptes eq̄les opū gummi arabici
āboz. añ. pte mediā. Informen-
tur trocisci pōdere. 3. ij. ex q̄bus
vn⁹ cū vino sumat: si neq̄ calor
affuerit neq̄ febr̄. Sz si febr̄ af-
fuerit: cū rob de cytonijs aceto-
sis sumat: q̄ tūc dādi sunt cū vē-
tris fluxus superfluous fuerit.
¶ Trocisci ad tenasimō q̄ dandī
sunt cū caloris absentia fuerit:
zvētositas n̄ erit nociua z soni-
tus. R. seminis usq̄ami albi ses-
minis aneti feniculi omniū. 3. 6.
ameos. 3. ij. z. 6. opū. 3. iij. semis
apū. 3. r. fiat trociscide q̄b⁹ pōd⁹
vni⁹ aurei in potu sumatur.
¶ Cōfectio d storace q̄ aut q̄ vē-
tris fluxui p̄ferēs ac tenasimoni
cū neq̄ febris neq̄ calor affuerit
sz erit zvētositas nociua dāda ē.
R. castorei opū. assari storacis
lūq̄ de myr̄he semis usq̄ami ni-
gri thuris oim ptes eq̄les: mel-
lis q̄ sufficit ad specierū confe-
ctionē: cuc⁹ dosis sit. 3. ij. vsq̄ ad
tres. ¶ Si aut̄ postq̄ tenasimon
decē trāsierit dies n̄ visa fuerit
medicamīa p̄ferre: z eger supra
S iij

Tractatus nonus.

pectinē sentit dolorē: redēdū ē ad clystere. ¶ Clystere cōstrictū. R. panici extorticati lentius extortitatz rosarū siccārū ba-
laustie cupularū glādiū olz aſ. W. j. oia in l. iij. aq̄ coquāſ do-
nec ad li. j. z f. f. deat: z colet deſi
ſumant ceruſe cinerz papyri ba-
bylonice: aut cineris papyri am-
boz. aſ. j. j. boli. armeni. j. k. vi-
tellus ouivnus aſſati dur⁹: oli
roſei. j. k. Ex his omnibus in p-
dicto apozimate fricādodissolu-
tis clysterizetur eger ſemel aut
bis. ¶ Qd si tenasmon fuerit lōgi-
tū in quo nō egredit ſanguis
ſed raſura alba muſcullagini ſi-
milis: medicamē putredinis qd
in. c. de cura ginginaz putrida-
rū noiāuimus dādū est. Ex quo
in apozimate eoz qd noiāuim⁹
fricatio diſſoluto clyſtere ſemel
aut bis fiat. Et ſi ex vētris ſturu
in vētre vehemēs mordicatio ſe-
cuta fuerit: clyſter fiat ex olo ro-
ſeo tepido. ¶ Si autē nullo mō
mordicat clyſtere fiat ex illome-
dicamie: multoties addaſ: dōec
ſaneſ. ¶ Epithima de q̄ venter
cū flux⁹ ſupflui z hr⁹ est debili-
tata liniēdus ē. R. gallie acatie
cipi myrthe gallaz cypreſſi thu-
ris olm ptes equales. Ex his oi-
bus vino veteri aut ſucco cito-
nioz pſperſis liniat vēter. huic
qz qhōz addit panis biſcoctus
ſuria. ¶ Si autē cū hac egritudi-
ne fuerit calor: epithima fieri cō-
uenit ex duob⁹ ſandalis z roſis
z boliarmeno z ſauſel z gallis z
pane biſcocto cū ſucco maciano-
rū z citoniorū z myrthino.
¶ Qd si eger vehemēter patiat
tenasmonē: z ſepe vadat ad ſel-
lā z tñ nihil egrediat collirium
iſtō ſubūciat. Eſt ei mirabile ad

ſedādū tenasmon qd. R. thuris
litij croci gūmi arabici oim. aſ.
j. j. opij. j. ij. informētur colliria
z ſupponantur.

De difficultate mingēdi. C. 73.

Cumvina munnifant ex to-
to retinet: neqz liſemore ap-
paret tumor: neqz grauitas: neqz
dolor: in renib⁹ ſentitur: ſuccur-
rendū est ex medicaminib⁹ vrie
puocatinis que nominabim⁹.

¶ Quorumvnum est hoc qd. R.
ſeminis apij nitrī rubee tincto-
rum olizari ſeminis iuniperi
ſemis aſſari ameos ſeminis ſe-
niculi ſpice amigdalarū amara-
rū ſeminis melonis omniū. aſ.
j. j. cantaridarū quarū capitaz
ale abſciſſa fuerūt. j. j. armonia-
ci. j. ij. armoniacū in vino diſſol-
uatur: et alie ſpecies ex eo. cōſi-
ciantur: ex qb⁹ ſiat forme auella-
nis ſiles: de qb⁹ ſumant ab. j. j.
ad. ij. j. hoc eſt medicamē valō
pſert corpori cū diſſolutionē pa-
tiſ z laritātē: z hypochaſte z ad
expellēda oia accidēt: ſa cā quoz
corpus deſiccari opz. Qd si cōti-
gat mingēdi difficultas ex caſu
āt: pcuſſide in femore: āt i ano āt
in eoz circuitu: eger ex baſſilica
minuat. Deinde aq̄ calida loco
ſepe ſupfundat: z vſqz ad ſpaciū
medij diei ex oleis friceſ. Ego
qz pſcipat vrinā expellere ni-
taſ. ¶ Si autē mingēdi difficul-
tas ptingat veſica ex ſte plenaz
extenſa z ſit hoc poſt ſanguinis
aut ſanei nictuz medicamina q̄
trūbos ſanguinis: aut pus q̄ in
veſica generatur ſolueret: ſueue-
rūt: z liquare: danda ſunt.

¶ Qd si medicamē qd trūbos ſāgni-
nis aut ſanei q̄ in veſica ſit diſ-
ſoluit. R. cordumēni myrthe ru-
bee de qua tingitur ſeminis iun-

niperi armoniaci asse: oim ptes
eqles: armoniaci dissoluat: et in
formen pillule ex alijs speciebus
ex eo cōfectis: de quibus quater i
die sumat cum apozimate de se
minibus q̄ noisauim⁹. ¶ Syrup⁹
etiam aceto⁹ ex forti aceto fact⁹
miltiones def. Per siringas pre-
tereā imittat in vesicā aq̄ i qua
dissolut⁹ fuit sal aut aq̄ cineris: et
ista ē cōfectio aq̄ q̄ sit de cinere.
R. cinerē de ilice. cinerē hyitib⁹
cali. calcē his oibus admisceat
r̄m aquev ex ea cooperiri pos-
sint et dimittant sic p̄ tres dies:
dien colet et p̄ siringā in vesicā
iniciat. ¶ Herba q̄z croci hortu-
lani resula cocta supponatur.
¶ Tina p̄tereā assidue igredia-
tur: in qua sit aqua i qua cocta
sint camomilla sticados arabic⁹
sansuc⁹ sisimbriū: aut in qua ex-
tremitates caulū et esulaz sim⁹
colūbinus cocte fuerūt. Eger i
decoctioe eaz sedeat: rex herb⁹
istis sic coctis fiat emplm sup
mur r̄ptes ei circūdiacētes. et
dū in tina morat: sumat in potu
q̄vine puocatiua existunt. Et si
hec oia nō pro fuerint ad instru-
mentū cū quo vīna puocatur
est recurrendum.
¶ Si aut̄ mingendi difficultas
post lapidis signa affuerit eger
lupin⁹ iaceat et pedes ei⁹ diuer-
sis modis efortiter q̄tēdi sunt.
Et si vīna nō egressa fuerit opor-
tebit vt cū instr̄o curet p̄ qd̄ mē
bro imissus sit impulsio. Cauendū
tū est ne virge immittat: cum est
ibi ap̄a Ad difficultatem quoq̄
valde pfert sepe ingredi tinā: et
vngere loca ex oleis et medica-
minayinā puocātia in potu su-
mere abstinere a nutriendis
acetosis et ponticis, et grossis.

¶ De lapide. Ca. 74.
¶ Um eger virgā sepe fricat
et manu tractat ipsa q̄z q̄n
q̄z erigit rarefcit: et vīa difficul-
ter et cum dolore egredit: in qua
egritudine fortasse ēt lōgaonē
q̄nq̄z erit lapis in vesica ēē signifi-
cat. Si aut̄ eger sentit cū diffi-
cultate mingendi vehemētē do-
lorē in renib⁹: et in emūctorijs: et
nauseā: et vētris p̄strictionē: reni-
bus lapis esse monstrat. ¶ La-
pidi vero qui est in vesica cōse-
ctio istavilis existit: rest optia
ad frāgēdū lapidē cūvetut⁹ fue-
rit. Ego q̄z iā fregi cū eomagnū
lapidem in spatio minore. quā
draginta diez. Cui⁹ p̄fectio. R.
carpobalsami seminis raphani
danci olivatri seminis corticis ra-
dicū opponacis corticis radi-
cū capparis amigdalaz amara-
rū dāno coctie squinātū cipi spi-
ce inde cassie lignee saculofūdu-
riō harmel gēiane aristologie
rotūde affati cordumeni armo-
niaci serapini bdelij pipis aco-
ri: oim ptes eqles gūme sufficiē-
ti balsamo dissolute malaxent et
ex eis alie spēs pficiant: ex quibus
iformetur pillule: et sumat ex eis
in die .j. et cū apozimate d̄ semi-
nibus. Qnq̄ ēt sexta p̄: vni⁹ de ci-
nere scorpionū s̄l cū eis datur.
¶ Cinis x̄o de scorpionibus hoc
mō fit. Scorpiōes sumātur et ol-
iā novā positi oshabētē oppul-
latū sup lacertulū in furno mit-
tant: in quo nō sit vehemens ca-
lor: et sint ibi horaz spatio: de his
extracti puluerizent et reponāt.
¶ Eger p̄o nutria ex aq̄ cicercis
et aligie et mutagenat. Et absti-
neat a lacte et caseo et ab alijs ci-
bis grossis. ¶ Ingrediat tinā i
qua sit aq̄ i qua cocta sint folia

Tractatus nonus.

cauliū zefula z berēgeſif zimen
taſtrū zīm⁹ colūbīn⁹ z medulla
ſemīſis croci hortulani.

¶ ſemur ēt inungat^r ex oleo de
ſcoꝛpiōib⁹ z diſſilē^r ex eo inui
gā. ¶ Oleū d⁹ ſcoꝛpiōib⁹. R. ari
ſtologie rotūde gētiane cipicoꝛ
tices radicū cappariū oīm. añ. 3
ſ. hec oīa ī librāyua oleide ami
gdaliſ amariſ poſita ad ſolē p
hebdomadāyua dimittant^r z co
lent^r z expūmant^r z p vnaq⁹ li
bra ex eo adiūgant^r ſcoꝛpiōes
decē: z totū invaſe cui⁹ oſoppil
latū ſit miſſuſ ad ſolē p duas ſe
ptimanas moret^r: deinde colet^r
reponat^r. Eſt em̄ optimū z mira
bile: de quo quotidie in ſygagut
tatiſ fundēdū eſt poſtq⁹ eger de
tina egrediſ. ¶ Qd⁹ ſi lapis ma
gn⁹ fuerit: nō inueniſ aliud re
mediū niſi vt cū inciſiōe eſt hat.
De hoc tñ loq⁹ noſtri libū hui⁹
modū excedit. ¶ Cū aut⁹ in reni
bus fuerit lapis: eger frequēter
tinā ingrediaſ z renēſ z ilia ex
oleiſ inūgātur: z ex eiſq⁹ locū ca
leſaciūt deſup cū pāno ponant^r:
vt ſunt ea q⁹ noīauim⁹. In potu
q⁹ ſumant^r ea q⁹ lapidē frangūt.
¶ Si aut⁹ lapis ceciderit i ſygāz
obſtaculū ſecerit: aq⁹ calida ab
alto diſſilādo ei ſupfundat^r do
nec rubere videat^r: deñ oleū te
pidū guttatiz ſupiaceat z friceſ
et ſi neceſſe fuerit: ad extioꝛa ſu
gaſ. Ex hoc em̄ mouebiſ lapiz
exibit. Sz ſi magn⁹ fuerit: z diſ
ſiciliſ: neceſſe ē vt virga inferi^r
incidatur et extra hatur.

¶ De naſcentiſ renū z ve
ſice.

Cap. 75.

A poſtama qd⁹ ſit in renib⁹ z
in veſica comitat^r febris p
mixta q⁹ nō eſt vehemētis calor
cū q⁹ eſt horripilatio et rigor: et

frequēſ mict⁹ z dolor in ſferioꝛi
bus doꝛſi z grauitas: z cū ipelliſ
vt egro q⁹ aliqd⁹ ibi ſuſpēſuſ ſit.
Cū hec itaq⁹ ſigna viſa fuerint:
ex baſilica ſtomet^r ei⁹ ptis ī qua
dolorē ſentit z grauedinē. Loco
quoq⁹ empla infrigidātia ſup
ponātur. et ſi egritudo ſic diſſo
luta fuerit: bonū erit. ¶ Si autē
febris z dolor et grauitas pſene
rauerint: z vīna minutim z fre
quēter egrediēſ: ſignificat pus
ibi colligi. Eſt igit^r tūc ſup doꝛ
ſuſ empla ex camomilla ſemie
lini ſurfure oleo ſiſamino z ſper
ſis ponēdū: z egro vt in tina ſe
deat p̄cipiēdū. Si aut⁹ eger min
xerit pus: ſemia q⁹ noīabim⁹ in
caplo de ardore vīne ſūr dāda
donec pus minuat^r: deide den
tur trociſci q⁹ in caplo d⁹ mictu
ſanguis z ſaniei noīauimus.

¶ A pā dō q⁹ in veſica ſit debe
ret comitari febris z cluſa z diſ
ſicultas mingēdi z diſſuria z ſe
moris et tūge dolor: z tūc eger ex
baſilica ſtoborhomād⁹ eſt: z ſiat
egritudo ſcura quēadmodū p̄di
xim⁹. ¶ Eſt at⁹ qñq⁹ renū a pā qd⁹
nō puenit ad ſaniē: imo trāſit ī
duritiē cū grauitas ī renib⁹ ſine
febre pſenerat. Eſt ergo clyſteri
zand⁹ ex macillagine ſennę greci
z ſeminiſ lini et apozimate ca
momille z cauliū z melliloti et
maluauſci ac ſurfuris z vomat
frequēter. ¶ Renibus q⁹ ſuppo
natur empla ex eiſ q⁹ nominaſ
uimus. Et ſi vīna minui videſ:
cū illo vīnā puocantia dentur.
hoc quoq⁹ pro paruo nō eſt ha
bendū: q⁹ ex eo peruenitur ad
ydropsiſm.

¶ De ardore q⁹ ſit ī mictu. c. 76.

Qum eger dū mingit ſentit
ardorē z pūctionē ī ſygāz

falsis et acetosis et acutis absti-
nēd^o ē: et nutritiō ē ex taseis le-
uīb^o et cibzelegi et eoz similib^o
¶ Hoc q^o medicamē ei dādū est
qđ recipit semis melonis exco-
ticati. 3. rrr. seminis citruli semi-
nis cucurbitae seminis portulace
semis albi papaueris oīm añ. 3.
iij. semis insq^{am} albi. 3. ij. zuc-
chari albiissimi ad pōd^o oīm: de
pulvere horū q^utidie in potu. 3.
iij. i mē: et alie. iij. 3. circa noctē
cū vnc. i. sirupi violati aut iulep
sumant. hec quoq^{ue} egritudo nō
est parvipēdēda: q^u cū sit māsua
et perseverās: pueniunt ex ea in
vesica et in istrumētis vinalib^o
vlcera.

¶ De mictu sāguis et puris. 77.
Cum aliq^s pp casū aut pcul-
sionē sanguinē mingerit: et
basilica siobothomef: trocisci q^u
dñr trocisci de charabe in potu
tribuat. ¶ Trociscide charabe.
Recipe charabe gūmi tremule
arboris: āborū. añ. 3. 5. balaustie
hipoq^ustidos: āboz. añ. 3. ij. 2. 5.
olibani. 3. ij. semis ap^u op^u iābo-
rū. añ. 3. 5. isformē trociscipōde
re aurei vni^o. Ex q^ub^o vñ^o oī die
cū apozimate sumach tribuatur
¶ Ad comedēdū hō tribuat ca-
ro cocta cū sumach et caro cocta
cū succo vne acerbe. Abstineat a
cibis acutis et falsis. Loco hō p
cussiois supponat ēplm ex bolo
armēo et acatia et aloē et licio cō-
fectis cū aceto et aq^u. ¶ Si āt san-
guis mixt^o euenerit post cōflectio-
nē ciboz acutoz aut potū vini
acuti: siobothomef eger et troci-
de charabe i potu sūat et eodē qđ
p^uditim^o gubernetur regimine.
¶ Pus hō si mixt^o eger trocisci
istī dādī sūt. qui. R. seminis me-
lōis citruli cucurbitae oīm abs-

q^u corticibus. añ. 3. rrr. boliarme-
ni gūmi arabici turispinguis
sāguinis draconis oīm. añ. 3. 2.
op^u. 3. 2. seminis op^u. 3. ij. isformē
tur trocisci pōdere. 3. ij. ex q^ub^o
oī die vnus cū sirupi de papauē
re vnc. i. in potu tribuat. ¶ Vir-
ge q^u ex isto collirio immittat.
¶ Colliriū de cerusa. R. ceruse
sarcocolle olibani gūmi arabi-
ci op^u sāguinis draconis oīm p-
tes eq^{les}. sūat ex eis colliria et p-
sīrīgā fiat pu^u iniectione idromel-
lis: et migat eger et post egressio-
nē fiat iniectione istius colliriū dis-
soluti in lacte asine.

¶ De his qui nō possunt retine-
re vinam. Cap. 79.

Cum eger multū vine emit
aut: et in emissioe ardorē nō
sentit aut migat i somno: neq^{ue} pa-
tis situm neq^{ue} corporis extenua-
tionē incurrit: ea que vinā con-
stringunt danda sunt. ¶ Medi-
camen retinēs vinā. R. glādiū.
3. 1. olibani. 3. rrr. seminis couā-
dri sicci gūmi arabici boliar-
meni oīm. añ. 3. 2. fiat ex eis pul-
uis de q^u i mane. 3. iij. et circa no-
ctē totidē ad trāsglutiedū dēf:
Qđ si cū hac egritudine sitis fue-
rit validissima clamosa: et aq^u q^u
bibit cito egredit: aq^u ordeī cū
p^ullo dēf: et nutritiā cū succo
vne acerbe et sumach et sūb^o hō
rū nutritiū: et cū cibo q^u sit de si-
mila ordeī et masal: et raib aceto
sū da ei i potu: et p^ubeas labo-
rare et cū muliere concubere.
Isti q^u trocisci i potu sumant
q^u. R. spodij. 3. 2. lactuce semispor-
tulace semis āboz. añ. 3. 2. couā-
dri sicci rosarum rubear^u boliar-
meni oīm añ. 3. 5. balaustie. 3. ij.
cāphore. 3. 5. sumant i potu cum
succo granati acetosi.

9 Tractatus nonus. 6

Herbe etiā frigide terantur super renes ponantur. Et caueat sibi a cibis calidis et vino: et ab oib⁹ que vinū puocant. Illud autē qd ex magno stolidorū errore puenit est: qz dant in hac passiōe egro medicinas calidas: unde illico deducunt ipsum ad pitum.

De lūducis et vermb⁹ qui nascūt i ano et i vētre. Ca. 79.

Qui hoc nocumento solitus est ledi a cibis grossis et vniculis sibi cauere debet: et quoti die anteq̃ comedatumat buccellas aliquas cū sinapi. hoc ei ipsos għari phibet. Si hō eos generari pringit: nō puenit aliō nisi vt expellātur. Medicamē ascarides expellens burungi ex corticati cum valde famelicus ē eger. 3. vj. sumantur. Medicamen magnos expellens lumbricos. R. burungi ex corticati turbitū seminis nigelle omnīū partes eq̃les lapinorū nasturtij canabil oīz añ. pte mediā sumant ex eo in potu. 3. vj. Prius th bibat eger lac mox vt mulctum fuerit p tres dies: et dein q̃q̃ die q̃rta dietet se et de p̃dicto medicamine in lacte adhuc calido vt mulctū est dissoluto et aceto cūz valde famelicus est: bibat. Cures hō minuti qui in ano sunt pro q̃bus għiatur puritus in eo et iō cū fricatur annis expellūtur cum cotum ex oleo abluto inuolutū inmittit aut inuolutū oīo de crisomillis aut succo mentastri. Aut inuoluat ex pua quantitate aloes et sellevaccinoz supponat.

De emorroidibus et fistulis et ragadīs q̃ in ano sunt. Ca. 80.

Qui sanguis recte sine dolore p inferiorē fluit regio nē interpollate th nō ēstringēd⁹

nisi paties ex eo debilitet. A mltis em passionib⁹ eride liberaf.

Si aut debilitet idiget pstricōe troscisci et charabe cū succo sumach dent. In cōfēsiōe q̃z sumat sumachia: et cibū q̃ cū succo rne acerbe sitz sista his de illis q̃ nutriētia sūt. Si hō multū debilitet nutria cum succo carnis cui plerūq̃ admiscēt succo citonior et vinū. Vinū q̃z bibat stipti cūz sup epar ponat ep̃lz de spica qd i caplo de epate noiauium.

Et si ista nō suffecerit cōfēctio de scorzia ferri det q̃ recipit myza bolanoz nigroz belliricoz eblicoz oīm. añ. 3. 5. spice lq̃nati cipi zinziberis pipis ameos plibani oīm añ. 3. ij. scorzie infuse in aceto p hebō. vnā: et postea torefacte. 3. xv. cōficiantur oīa cū melle di spumato qd fuit coctū cum apoz zimate eblicoz sicut in caplo de melācōlia noiauium: de q̃ q̃ridie ad nūcis magnitudinē sumat. hoc nāq̃ emorroydaz sāguinē et mēstruoz pstrigit: fluxi q̃z ventris lōgi p̃tis remedium affert.

Si aut i ano ouf aliqd pmittes eē ex q̃ magn⁹ puenit dolor: nec fluit ab eo aliqd succ⁹ cepe cū paucā lana: aut felvaccinū supponat. Suppositoriū q̃z lōgū de ciclamine subiciat qd paties p totā teneat noctē et si ptingat egredi remittat donec scindat et egrediat sāguis. Cū āt dolor: vehementissim⁹ fuerit et āpā magnū i ano flōmet eger: et emplz h sup ponat. Sedat ei emorroydaz dolorē cū adest āpā cūz eis qd. R. memillorū camomillā q̃ rādiu i aqua coquant dōec dissoluātur: dein sumātur ex aq̃ decoctionis eaz p̃tū manu vna teneri p̃: vitell⁹ oui affati vnus

croci. 3. i. opij. 3. ij. semis lini tri-
fennigreci maluaufci oim. ana
manipulū. i. Cōficiāt oia ex rob
i q̄ bdelij. 3. ij. dissolute fuerit
folia supposita postq̄ eoz supfi-
cies zolo si samioi q̄ adeps galli-
nace⁹ fuit resolut⁹ aut ianā inū-
cta fuerit more ēplāstri suppoat
dū adhuc tepidasūt. ¶ Alia p̄se-
ctio dolorē z apata sedās: cepe
aibū oprie coctū terat z cū bu-
tyrovacio misceat z mollesiat
tepefactū ano i q̄ est apā suppo-
nat: hoc em̄ dolorē vehemētē se-
dat. cū p̄o in ano ragadias ha-
buerit patiat q̄ eū ledūt cū ipi⁹
vēter sic⁹ ēpillulis de bdelio
sepe vtaf: q̄. R. myrabolanis ni-
gris chebullis āboz. āh. 3. r. se-
rapij. 3. ij. nasturtij alb. 3. ij. bdel-
ij mollis z pignus. 3. xv. dissol-
nat bdeliū i succo poro: ū rer
eo cōficiāt alia z isormēt ex eis
pillule z sumāt ex eis frequēter
ab vna. 3. ad. ij. Loc⁹ p̄o si adu-
stione patiat ex vnguēto de ce-
rusa lūgat. ¶ Si aut nō sentit i
eo adustio vnguat ex vnguēto
q̄ sit ex adipe q̄ in gibbo came-
li iuenit z bdelio q̄ sic sit vcyvni-
guētū de sene. R. cere citrie olei
sisamini adipis anatis medul-
le cruris vaccini adipis q̄ ē in
gibbo camelī bdelij olum ptes
ēq̄les bdelij pu⁹ in mucillagie
semis lini dissoluantur: dide ola
misceāt. hoc em̄ optimū existit
¶ Si auteger ragadias in ano
habuerit p̄fundi⁹ a q̄bus fetēs
virns fluxerit: medicamē acutū
q̄ i capitulo de vicerib⁹ descri-
psimus eis supponat: q̄ eger p̄
duos patiat dies. ¶ Et si in eis
aliqd remaneat q̄ resudet: me-
dicamē itep apponat: q̄ eo vlt⁹
fiat donec locus siccef: et nō re-

sudet si fuerit p̄fandū. ¶ Quod
si ea q̄ ibi sunt eminētia extrat
pēdētia fuerint iterū. vt arelcat
z nigrescat butyrū tepidū mltro-
ties supponat donec nigredo
ab eo remoueat. ¶ Si aut resu-
datio reuersa fuerit: medicamē
acutū itep ibi appoat: z si nō re-
sudauerit ex vnguēto de cerusa
curetur. est ēt q̄h eminētesemoz
roydes extra curat cauterizā-
do cū ferro. loqui t̄h de hoc pl⁹
ē quā hui⁹ nri libū mod⁹ req̄-
rat. ¶ Fistule p̄o ḡhant i ano ve-
lociter qm̄ figura ei⁹ fac illū ēē
necessariū que aut penetrātes
sūt: aut nō penetrantes vtriq̄.
¶ Cū aut perforate sunt vtrinq̄
sterc⁹ egredit ex eis vōtositates
¶ Si aut nō egredit ē neg ster-
cus: neg vōtositas nō penetrās
ab vtraq̄ parte. Loqui vero de
eius cura perfecte plus est quā
hic noīter liber expetat. S; q̄
fere oēs semp maximū incurrit
errorem in cura huius egritu-
dinis vñ maximū sequitur nos
cumētū: nos excitabimus eos
ad hoc q̄ huius egritudini con-
gruum erit z ostēdemus quali-
ter a p̄dicto errore se custodiāt
z dicemus q̄ fistula vtrinq̄ per-
forata cum ab ano remota fue-
rit: nullo mō ferro ē tāgēda: ex
icisione em̄ ferri contingit ster-
cus inuolūtari egredi. ¶ Est ēt
aliud q̄re fistula ab vtraq̄ p̄e p̄
forata ferro tāgi nō d; q̄ toto
tpe vite eger sic p̄manere pote-
rit: nō magnū faciēs nocumētū
nec puētat ex ea aliqd nisi resu-
datio z flux⁹. ¶ Si illū q̄ ab ea
fluxerit fuerit acutū z mordica-
tuum z fetidū habuerit odorē:
cuius etiam quāritas quotidie
augeatur: erit fistula putrida z

Tractatus nonus.

cū herpete est iomeno cui ex me dicamine acuto ex eo qđ cōplet oīa succurrendū est anteqđ dila tetur et magnificetur.

Cū autem nō resudauerit nisi par: neq; ei⁹ quātitas q̄tidie au get neq; mat⁹ odor ibi augmēta tus fuerit: nō ē i ea aliqđ qđ sit timēdū nisi resudatio ⁊ fluxus. Que medicare pōt donec siccet ⁊ detumescat: ⁊ nō resudet p lō gū tps. **S**i aut resudatio redierit medicamē p̄dictum adhi beaf: ⁊ hoc mō poterit blādiri p torū ip̄s vite egri ⁊ nō nocebit.

Modus adhibēdi medicamē huic egritudini ex collirio qđ i caplo de fistula oculi noiāim⁹ sumaf ⁊ optie reraf: ⁊ fistula p̄ mat dōec qđqd i ea ptinet egre diaf: ⁊ si radius eā igredi pote rit: inoluaf coto: deñ ex p̄dicto medicamine postq̄ mollificatū fuerit inuinc⁹ in fistulā mittaf.

Si hō minime igredi i ea ra di⁹ poterit: dissoluaf medicamē i aq̄ ⁊ subleuet corā egri suppo sito puluinari ⁊ eo supio iacēte p̄dictū medicamē distillādo sup fistulā fundaf ⁊ fiat hoc i mane ⁊ circa noctē p tres dies ⁊ sedeat in aq̄ de curcuma ⁊ lauet ex ea.

De exitu nificis ⁊ ani. Ca. 81.

Am anus extra egreditur apate carēs: ⁊ ita disponit qđ si ipellaf ingredit: ceruse ba laustie gallay aluminis anti monij oīz pres sumant eq̄les: ⁊ redigātur i p̄uerē: sup anū ex olo roseo calefacto inuicrū pulue rizen ⁊ an⁹ intromittaf ⁊ strin gat qđ tñ fieri conuenit: postq̄ eger a sella reueri⁹ fuerit ne euz cito surgere ad sellā sit necesse **S**umantur etiam galle ba laustie cupule glādiū folia myr

thi ⁊ coquant in aq̄ dōec rubea fiat et sedeāt in ea et lauetur ex ea. **Q**uod si anū qđ apostemof est ingredi minime pōt: eger as quā calidā frequēter igrediaf: ⁊ in ea sedeat et vngat anū ex ce ra et olo camomillino aut ane tino dōec igrediaf. Cūgitromif lus fuerit: ex his que noiāim⁹ curetur. Unia p̄terea si egressa fuerit: si fr erit medicamen. Est tñ necesse: vt fortiter liget: et vt egra semper supina iaceat ⁊ co re superius eleuentur.

De constrictione menstruorum. Ca. 82.

Pro supfluis mēstruis p̄stri gēdis trocisci de charabe p hebdomadā vnā sunt dandi. Qui si nō ptulerint confectio de scoriz detur: et fiat minutio ex basilica. **U**etose qđ ad māmilas apponātur et i comestione stipicis vtaf cibis et hoc medi camē grāci subūciat qđ. R. oli bani balaustie: gallay ātimonij achatie aluminis: oīz pres eq̄les. Puluis hōz optime tritorz cuz pauca lana subūciat: semur hō et dorsum ex epithimatis qđ in caplo de fluxu vētris noiāim⁹ epithimētur et sedeat in aq̄ de curcuma. Qđ si ista non contule rint: ex alio pessario acuto fiat inuulsio et maneat in vulua.

De prouocatione menstruorum. Ca. 83.

Am ex retentione mēstrua Crū magnā seq̄ passio tro cisci de myrrha dentur.

Trocisci d myrrhe. R. myrrhe 3. ij. lupinor oprietrioz 3. v. fo liopruthe mētrastri pulegi cimi rubei d qđ tingifasse terapiu op poponaci: oīm. añ. 3. ij. isoment trocisci pōderātes. 3. ij. ex qđ d

tur vnus in die cū aq̄ in qua se-
mē iunipi coctū fuerit. hoc nā-
q̄ medicamē adeo vehemēs erit
sit i puocadis mēstruis: vt ēt
setū excutiat si q̄ eo sepe vtaf.
¶ Cūtole q̄z sub curuatura po-
plitis sunt ponēde: z flōmia ex
sapphenā faciēda est. Postremo
quocq̄ ventose femori sunt sup-
ponende.

¶ De fixuris q̄ sunt in ma-
trice vel vulua. Cap. 84.

Hecurade sunt ex medica-
tione ragadiarū: an: pessā-
riū q̄z ex adipe anatis z ylopo-
ceroto z medulla crurū cernui
mixtū cū cera dissoluta i oleo d
lilio aut narciscino subijciat: si
neq̄z febr̄ neq̄z acuitas affuerit.
¶ Qd̄ si illū fuerit cū calore et
acuitate: oleū roseū adhibeat.
ex vnguentō q̄z d cerusa silt fiat
pessarium. si āt calor fuerit ve-
hemētior: sūat succ^o portulace
aut lactuce āt mucilago psilij:
z fiat tabula d plūbo lītis mar-
mori i q̄ terunt colores hñs in
circuitu labiū puū: z ponat i ea
aliq̄s d p̄dictū succ^o: z cū pistel-
lo plūbo adeo sup ipaz mouea-
tur dōec d plūbo mltū p̄dcō li-
quorū misceat: z ispiſset succ^o ex
q̄ fiat pessariū: postq̄ oleū z ro-
seū ei admixtū fuerit: z suppo-
nat. h̄ ei m̄dicamē cācro vulne-
rato q̄ est i matrice optimum
existit: et alijs ei similibus.

¶ De plagis et cācro q̄ fiunt
in matrice vel vulua. Ca. 85.

Si cū apatib⁹ istis adest ca-
lor: z febr̄ flōmia ex basili-
ca fiat z paties ex aq̄ ordeī nu-
triat: z lūnant renes z femur z
ilia z sume ex epithimate apa-
tis calidi: z ispidet loc^o q̄rū pos-
sibile est. Si. ꝑo postq̄ febr̄ et

acuitas q̄uerit: z ex apate ali-
qd̄ remāferit: ex iniectionib⁹ liq̄-
dis curet: z mlier i h̄mōi liq̄d̄
sedeat dōec mollescat z matu-
ret. Pessariū mollificans dura
apatā matricis z p̄terēs dolori-
bus i ea facit z panlati eos q̄e
scet facies. Recipe adip̄ anatis
medulle crurū cernui vlt vacci-
ni bdellij mellis croci vitelli
oui assati fec̄z olei d semib⁹ lini
fec̄z olei d lilio: oīz p̄res eq̄les
dissoluat i vīo aut rob z fiat ex
his pessariū. ē ei optimū ad se-
dādū dolorē z mollificādā du-
riciē m̄ricis. paties p̄terea se-
deat i aq̄ cocta sint fenugrecū
z semē lini et camomilla z mel-
lilotū z caulium extremitates
singulatim aut omnia simul.

¶ De nācētis q̄ fiūt in ma-
trice vel vulua. Cap. 86.

Quam a vulua fluxerit san-
guis spissa aut vir⁹ tenues: si
ex p̄pinq̄ manat loco: neq̄z fue-
rit ibi p̄fūditas ferida: neq̄z pu-
trida sumēda sunt aloes z myr-
rha z sāgu⁹ dracōis z sarcocol-
la atq̄z olibanū z loco suppo-
nēda dōec p̄solidef. si āt ex lo-
co manauerit remoto: ex pessa-
rio qd̄ notauim⁹ i caplo d san-
gui. et sanie fiat proclurma.

¶ Si aut qd̄ fluxerit est fetidū:
odorē hñs malū: ex pessario se-
cūdo acuto fiat iniectio: postq̄
loc^o mūdificat⁹ fuerit: ex aq̄ et
melle iniectis p̄ insūm añ eā.

¶ Si. ꝑo cū hoc qd̄ fluit affue-
rint pūctio z dolor et apā du-
rūz quod tactu discernit sum-
mopore cauendū est ne ex aliq̄
acuto medicamine tangat: sz
fiat iniectio ex confractione plū-
bi quā dixim⁹: aut ex vnguentō
de cerusa: et flōborhomet ex

Tractatus nonus.

basilica. et custodiat ab oib⁹ q⁹ colerā gignūt nigrā z semib⁹ z specieb⁹ q⁹ p⁹dimēto admiscētur cibis.

De prefocatione matricis. Ca. 87.

Quam mēstrua p longū tps spatū retēta fuerint: aut malier a p⁹mixtiōe viri diu abstinerit: lz valde affectauerit z euenerit gūttas z doloz i lfe: rior: pte suminis: z senserit q⁹si aliqd iursū trahi a parte suminis: fortasse post ista supueniet z sincopz: z q⁹si mortua cadet: p pēdi q⁹zix poterit qd ipa attrahat aerē: vt hēat pulsum z forsi tā pfocabit z moriet: z fortasse sanabit laboriose th. **H**ec itaq⁹ passio illicitoz euenerit curā da ē: cui⁹ curō ē vt pedes fortit fricent z liget z vētofa magna sumini supponat. **O**bstetrici q⁹z p⁹cipiat vt digitū oleo bñ redolēte inūgat: z in circuitu o⁹ vulue dū est itus bñ p⁹moveat. **N**arib⁹ p⁹terea p⁹disi iussile: et circa aures ipi⁹ voces clamādo pferant: z nihil qd bñ redoleat olfaciat: imo bñ redolētia z algalia remoueāt. z pectē et ei⁹ supiora ex eis epithimēt: et narib⁹ malū rddētia odorē ap⁹plicet: vt sterc⁹ z castoreū z sulphur. Cū aut sanitati rstituta fuerit: ex hac medicatiōe curet ne egritudo redeat. Qd si egritudo hec post mēstruoz euenerit restrictioez: ea dēt q⁹ mēstrua puocāt. z i pedib⁹ fiat munitio z vētoie i eis apponant. Si āt post lōgā viri dissuetudinē pri gat: ex q⁹ ēt sepi⁹ accidit: incipiat viri p⁹uerudinē hēre: aut obstrux iteret i⁹ sepe qd p⁹axim⁹ i oi pauco tpe: aut medicamia q⁹ minuūt sgma dēt q⁹ p⁹axim⁹.

Et denē trocisci de myrha q⁹ i ca. de mēstruis puocādis nota uimus.

De mola. Ca. 88.

Mulierib⁹ plerunq⁹ accidit passio ex q⁹ pgnatū dispōnositudinē icurrūt. Uēter nā q⁹ crescit: z discolorate sūt: z retinēt mēstrua. mor⁹ th q⁹ ē i hac egritudine nō ēvt mor⁹ ifant: imo q⁹hōz de suo mouet loco cū duriter tāgit. Ad vltimū hō cū angustia z dolore frustū carnī inorme ac si pareret emittit. Plerūq⁹ hō solūm vētofitas z humoz mēstrudo emittit z de inde minuit vēter et remouēt accētia. Postq⁹ hō tps p⁹terierit i q⁹ scit puerū debere moueri si adesset trocisci d⁹ myrha dādi sunt et apozima de semib⁹ z oleū de cheisim adhibēdū: p⁹efariū ex ruta z mēastro z alia pessaria p⁹dicta i ca. de alleuatiōe p⁹ sunt imittēda. Doses q⁹z pillul fetidis frequēter tribuēde sūt cū hēi cito euadent.

De ruptura igninis. Ca. 89.

Quam aliq⁹ i mirach vētris supinus iacuerit: z locus digit⁹ cōp⁹ilus fuerit remouet z cū sederit redibit passio adest q⁹ ruptura d⁹. **Q**ui hoc itaq⁹ patit sibi cauere d⁹: ne post comestio nem moueat: neq⁹ comedat fabas: z hoc p⁹cipue: neq⁹ faseolos neq⁹ lentes: neq⁹ olera: neq⁹ alia quem cibū inflatū. **S**rudere etiā debet v⁹etus venter sp⁹ mollis sit: h⁹ nāq⁹ regimie possib⁹ile est ipm euadere dolore. **L**oco p⁹terea aliqd supponēdū est obstaculū z stringēdū et p⁹prie cum ie mouere voluerit. **S**i ossi⁹ q⁹z si fuerit z ventrem habuerit grauem nō d⁹z vi mo

tu nūq⁹

quoq; si fuerit zvētrē habuerit
grauē: nō dz vti motu nisi vēter
pu^o sub vmbilico āpla cingā
fascia. ¶ Emply ad rupturā. R.
gallarū cypsi ptes. ij. myrhe
ciperi faninci gallarū achatie
olibani gūmi arabici oim. āñ.
prē vnā: gūme pu^o i vino resol
uāt z aggregēt cū eis reliq; et
sup rupturā egro supino iacē
te ponāt z frigať loc^o z n̄ sol
natur vsq; ad. vj. aut. vñ. dies.
Postea egro supino iacēte sol
uat: z illico reiecto d eo empla
supponat. ex hēi p̄hibēt āplia
ri. ¶ In ruptura aut testiculor
pellis augmētāť qđ fir: aut pp
vērositate: aut pp aquā q̄ ibi
pgregat: aut qđ testina descen
dūt ad locū illū. ¶ Si vno pp de
scēsus intestinox ptingat: erit
grauis z dolorosus: et sentiet
dolorē cū tāget. Taliter itaq;
paties sic p̄dicū regēd^o ē et
ēptm p̄dicū supponēdū: z loc^o
cū ligatura assidue est astrin
gēdus. Ruptura em cū nō strin
git: dilatat z augmētāť semp.
¶ Si aut causa a qua fiat: loc^o
apparet lucid^o z ter^o z tēsus:
huic itaq; cōfert epithimari ex
epithimate qđ i ca. de idropisi
nominauimus. Aqua qđ i hac
egritudine plerūq; petit iferio
ra z sunt indervñ eger p aliqđ
t̄ps san^o efficiť: sed p̄terea f̄dit
egritudo. Postq; ergo aq; flu
xerit curād^o est eger ex caute
rio z medicamine. Ex hoc eniz
p̄sus curabit: nec egritudo re
dibit. De hoc it̄ loqui plus est
qđ hic noster exigit liber. Cuz
aut h̄ egritudo vērositat; cau
sa ptingit loc^o fricād^o est: et ex
oleo sambacino in qđ castoreuz
et euforbii dissoluta fuerūt in

ungēd^o: z ex eodē int^o in virgā
guttatim distillandum.

¶ De podagra z sciatica. c. 90.

¶ Cum in iucturis fuerit do
lor: z āpa z locus cū tāgit
fuerit tactu cals z color rube^o
eger si dolet in dextro pede ex
dextra manu: z si in sinistro ex
sinistra ē flōmād^o: z loc^o ex hoc
medicamine liniēd^o. ¶ Epithi
ma. R. rosarū rubeaz sandali
faufel sief memite boliarmeni
opij oiz ptes eñles. ex istis in
aceto z aq; dissolut; fiat epithi
ma. ¶ P̄silium qđ aceto infusū
in carta missuz supponat et cū
tepuerit mutes: et loco ei^o aliū
supponat. ¶ Uter p̄terea ex
apoximate mirabo. z hermo
dactil; soluat. ¶ Apoxima mi
rabolanor cū hermodactilis.
R. mirabolanor. citrinoruz. 3.
xy. puluer; turbit fricati polit;
podū āboz. āñ. 3. iij. sene semis
humiter; āboz. āñ. 3. iij. her
modactili albi semis ēdine se
min; apū rosaz. āñ. 3. ij. coqñ
tur in trib^o libris aq; donec ad
vnā redeāt: deñ manib^o fricē
tur z colent z bibat cū zuccarē
tabarzet. 3. p. ¶ Si qđ apoxi
ma fastidierit: pillulas istas su
mat: qđ nō valētes incedere sur
gere faciūt: z pedib^o ābulare.
¶ Pillule qđ nō valētes icedere
surgere faciūt: f̄cipiūt aloes. 3.
1. scamonee q̄rtā. 3. vñ^o rosarū
rubeaz tritaz sextā. 3. 1. her
modactiloz alboz. 3. 5. ifomē
tur ex eis pille qđ est dosis vna.
¶ Eger vno nutrit ex cibis fri
gidis z sūpticiis: z abstineat a
vino z cōfectionib^o que ex mel
le sunt et carne.
¶ Cum aut āpatis calor q̄enes
rit z ei^o inflāmatio: ex his qui
Articella.

Tractatus nonus.

calidior apatū fliqas resoluit
curef. Quorū vnū recipit cerā i
oleo d lilio resolutā: cui admi-
sceaſ mucillago fenu greci z se-
minis lini: deū terant ſiml do-
nec vniant z fiat ex eis epitū-
ma. ¶ In tpe autē ſcolumi-
tarū: z ppe circa tps in q egri-
tudo eū inuadere pſuevit: z q̄
marie in vere aſueſcat ſtōmia
vti z vtrū ſolutiōe: ex his q̄ co-
lerā expellūt rubeā: z a potu vi-
ni abſtineat: z a cōſtitōe eorū q̄
ex melle pſciūt z a carne: ſint
ei cibaria acetofa z ſtipica: z
his ſilia ex his q̄ iſridāt. Adem-
bia autē q̄ hāc pſueuerūt incur-
rere paſſiōe: min⁹ ſolito labo-
rē pati aſueſcāt: z p̄cipue cum
tps inuāſiōis timeſt z cū corpus
ſuerit plenū z vne plene: z ſuit
diu ex q̄ neq̄ min⁹ neq̄ ſolu-
t⁹ fuerit. cū autē cū dolore iūctu-
raz neq̄ calor: neq̄ rubū i co-
lore aſſuerit fueritq̄ eger fride
z plerōis z loc⁹ tactu ſentit fri-
d⁹: in p̄ncipio curōnis ei⁹ pille
maiores d hermodactilz dāde
ſūt. Pille maiores de hermoda-
ctilis. R. hermodactiloz ſati-
riō meizahara: oīz. añ. 3. v. hie-
repigre. 3. r. colloq̄ntide cēran-
ree mīoīz āboz. añ. 3. v. eufor-
bū. 3. q̄. turbith. 3. r. z ſeitaragi-
ldi z iziberz ſinapz piperz caſto-
rei oīz. añ. 3. r. Inſormēt ex eis
pille ex q̄b⁹ a duab⁹. 3. r. 5. ad
tres ſumant. be nāq̄ pille valō
p̄fer: q̄ nō valētes ſurget ice-
dere faciūt. ¶ Epitūma ad po-
dagrā fridā. R. ſtoracis liq̄de
caſtozei: euforbū: murrhe aloes
achatie oīz ptes eq̄les. Ex his
oib⁹ vīo veteri admixt⁹ fiat epi-
tūma. Cūq̄ iſte dolor q̄enerit
ſuccurrat patiēti ex diſtillatōe

multe aq̄ calide ab alio: z inſu-
ctio fiat ex oleo de lilio z ēplm
ex bdellio molli z ſtorace ac te-
nu greco z ſemie lini z armōia
co ſupponat: q̄d h̄ mō cōficiat:
armoniacū bdellū i vīo veteri
reſoluant z alia oīa eis admi-
ſceant: ex q̄b⁹ fiat ēplm: z ſup-
ponat: hec nāq̄ egritudis ſpe-
cies ē q̄ i lapidis duritiē tran-
ſit: z reddit mēbra z iūcturas
fūgis ſilia. ¶ Quapropter hāc
habēs paſſiōe. ē a taſtudio z ab
aq̄ frida z a cibis groſſis et a
frequenti ebrietate cuſtodiat:
eiq̄ p̄cipiēdū vt dū ſan⁹ ē motu
vtaſ z coitu abſtineat: p̄cipue
cū ſatur fuerit: neq̄ balneū in-
grediat neq̄ exerciteſ poſt cōe-
ſtione. ¶ Unū p̄terea vetus et
purū bibat: eis quoq̄ dū ſan⁹ ē
vtaſ q̄ vīnā puocare cōſueue-
rūt. ¶ Dolor: nō qui ſciatic⁹ vo-
cat eſt q̄ ab ancha per corā to-
tā vſq̄ ad genu in lōgitudine
p̄tēdit. Qñq̄ etiā in longitudi-
ne ad virge ſimilitudinem ex-
tēſus per cruſvſq̄ ad pedes de-
ſcēdit: z tūc ſi in cōplexiōe fue-
rit caloris dñū z vīne tinctu-
ra ex baſilica man⁹ cuiq̄ p̄tis
pu⁹ minutio faciēda eſt: dñ ex
ex ſciatica. ¶ Si autē egri p̄ple-
tio frida fuerit: z coloz fuſc⁹ ſe-
pe puocād⁹ eſt vomit⁹ ex apo-
zimate raphani cū ſirupo ace-
toſo. Corā q̄z ac pes z cruſ ex
oleo i q̄ caſtozeū euforbū z ſto-
raz ſint ſolūta inūgāt aſſidue
¶ Qd ſi dolor in corā māſſius
fiat: eger ex almuri nabati et
baurach clyſterizeſet: z enema-
te acuto qd i cap. d apoplexia
nominanū⁹. Colliriuz q̄z ex
ciciamie z colloq̄ntida factum
ſupponat. que eo vſq̄ fieri p̄ue

nit donec eger excoitationē in-
currat. Ex ea ei dū accidit ple-
rūq; cōsequit sanitas. Si autē
passio inueterauerit: sinapis su-
ma et cū fimo colūbino eius-
dē quantitate terat: et apozī-
mate sicū p̄ficiat ex q̄b⁹ core
ēpl⁹ supponat: qd̄ tādū dimit-
tat donec i loco vesice aq̄ fiant:
et: fundant: et effluat aq̄ q̄ i eis
ē: et vaporat loc⁹ cū aq̄ cala: dū
eger p aliquot dies q̄scere di-
mittat et si nondū sanitati resti-
tur⁹ fuerit: ad hanc eādē curaz
redeandū. ¶ Quod si egritus
do valde māfina fiat et lōgi tē-
poris et tunc ne vertebū p̄si-
liat aut egressus fuerit: loc⁹ ex
infuso qd̄ rote assimilāt caute-
rizād⁹ est: et incidat cū coctura
caput āche ap̄d caput core. hu-
ius tñ rei smocinatio isti⁹ nri
opi metas trāscēdit. ¶ Taliter
p̄terea patiētes i tpe sospitatis
vomere p̄sueuerūt: et soluer⁹ vē-
trē et regimē subtrahat: et a cib⁹
grossis et frequēti ebrietate ab-
stineat. ¶ De gibbositate. c. 91.

Qum gibbositas fieri inci-
pit: pilule maiores hermo-
dactiloz dā de sunt et oleū de
cheisim cū apozimate de sem-
nibus sepe sumēdū. Loc⁹ q̄z ex
oleo sambacino in q̄ storax liq̄-
da et castoreū et ensozbiū reso-
luta sint frequēter inūgēd⁹: et a
cibis frid⁹ et grossis abstinēdū.
¶ Aq̄ etiā calida i q̄ cocta sint
mētastrū et sanluc⁹ et sticados
arabic⁹: ab alto super locū di-
stillāda est: deñ frequens fri-
catio et inūctio ex ole⁹ calis fa-
cienda est. ¶ Qd̄ si is qui hanc
patitur egritudinē puer fuerit
balneuz solūmō et inūctiones
ex his q̄ p̄dixim⁹ sufficiūt. Si

aūt cū gibbositas accipit affuerit
febris a predicto regimie oīno
abstinēdū: et apozima ex berbe-
ris factū cū cassia hīstula in potu
tribueūdū: si omnia quozq; ex basili-
ca faciēda est: et ēplāstra vehē-
mētia loco superponēda.

¶ De varicibus.

Ca. 92.

Qum vene grosse et plene et
diuerso mō curuata et vi-
rides i crure apparuerint: egritudo
quē vitis vocatur adesse si-
gnificatur hec aūt egritudo fre-
quentius accidit his qui i mul-
tū pedib⁹ laborare cōtinuerunt
et qui cibaria coleram nigrā ge-
nerantia frequenter sumunt.

¶ In p̄ncipio itaq; curatiōis hu-
ius passiōis basilicā minare cō-
uēit: et vētrē ex his q̄ colerā edū-
cūt nigrā soluere: qū mētiōēz se-
cum⁹ i capitulo de melācholia.
hec aūt sepe faciēda sūt et ab oī-
bus a q̄b⁹ melācholiā patien-
tes custodiunt in hac egritudine
abstinēda sūt. Postq̄ p̄ hoc re-
gimē dū adhibitu fuerit: et ve-
nis q̄si crure apparuisse dixim⁹
minutio fiat: a q̄bus sanguis tā-
dū fluere dimittat donec qd̄ in
eis ē euacuet deinde hmoi patiētes
colerā nigrā expellētib⁹ utat: et
minuat ex basilicaz caueat sibi
ab oīd⁹ q̄ colerā generāt nigrā.

¶ De elephantia.

Ca. 93.

Hec passio postq̄ māfina sit:
curabilis ē. Cū at̄ incipit si
ei subueniat et vt d̄z medicata fue-
rit aut sanat: at̄ manet sic nihil
addēs. Cū q̄ pedis grossities au-
gerit: et color obscurari: venēq;
q̄ vitis vocant apparere ceperit:
eger assidue cogēd⁹ ē vomere: et
custodiēd⁹ a deābulatiōe numā-
z statiōe. Et vētrē vomitu prece-
dēte. ex pillul⁹ maiorib⁹ d̄ hermo-

¶

daclillo soluend^o: deñ ad vomitu rededū p^o illd. hoc q³ multoties fieri op³. Eger p^oterea a cib³ grossis ē abstinēd^o ⁊ tibia a calcaneo icipiēdo sursum v^oq³ ad genu strigēda: añ tñ cōstructionē epithimāda est ex aloe et myrrha ⁊ acatia ⁊ hypoq³stidos ⁊ alumie cū acero fori dissolut³. Ex basilica q³ man³ p^oue partis minuto faciēda est. Neq³ erect³ stet nisi pes p^ostripte ligat³ fuerit: neq³ epithima illo mō dimittat. Vomitu q³ frequēter v^ota. Qd si puum iter cessit spatiū a p^ocedēti vōitu: ⁊ appetit q³escere: vapora ip³ cūz semib³ cauliū stica dos arabico cinere de vitib³ ⁊ lupin³ ⁊ nitro ⁊ stercore capino ⁊ faria fenugreci ⁊ linia ē ex aq³ ciner³ p^o spatiū vni³ diei aut duoz. ipa ei hui³ egritudinis maximā rēoluit partē: aut leuiorē reddit.

De vulnerib³ liboz. C. 94.

Am aliq³ lōgo tēpore sup^o pin³ sup^o dorsum iacet: loca renū plerūq³ rubent ⁊ mala ibi sūt ylcera. Cū q³ loca ista rubere cū augmento visa fuerit: mulū sine panicū aut folia salicis sub eo sternēda sunt: ⁊ ipse in die mltoties est soluend^o: loca: quoz q³ rubent aq³ rosata sup^o nūē infrigidata ro: anda sunt ⁊ flabellāda sunt ipsa. Qd si calor pseuerauerit: ipōat epithia d³ alhūbat qd l. c. d³ apatibus noianim³. ⁊ si vesice et ylcera ibi ex orta fuerint: ex vngūto de cerusa curentur.

De doloribus exteriorum membrorum. Ca. 95.

U³ dolor i manu aut pede sit: neget iterrogād³ est si ex p^ossione hoc ei accidit.

Aut si aliq³ sup^o ipm mēbrū cecidit. aut si sup^o ip³ diu iacuit. aut sitigit ex cā extrinseca. Si at ab exteriori cā nō p^otingerit: loc³ doles: p^osiderādus est: an sit magis rube³ q³ reliquū corp³: aut nō. Si em̄ toto corpore rubicūdi³ fuerit: ex calidi apatis me: icamie curād³ erit. Et si mēbrū neq³ fuerit calidū neq³ rubeū s³ iā q³ tidie obfuscat: ⁊ siccat: aq³ calida ab alto est sup^o ipsum distillāda ⁊ ex oleo ⁊ cera resoluta inungēdū: ⁊ dimittēdū sic donec dolor sedet. Qd si locus q³st grossior v^o deat: ⁊ tactu etiā frigid³ sentiat: frequēter erit infrigidād³: ⁊ aqua calida in qua san succus ⁊ camomilla: ⁊ stica dos arabico cocta fuerint: ab alto vt digum³ super ipsum erit distillāda ⁊ ex oleo de cheiri citrino inungendus. Regimen q³ eius subtiliā dū erit. Ipse hō multo vtatur exercitio: ⁊ in balneo sudet. Si aut ista nō suffecerint venter ex his soluat³ que humiditatem educunt. Membrū p^oterea si factū sentitur frigidū fricet p^o et deinde inungatur ex oleo castino ⁊ sambacino ⁊ olo de been tepidis ⁊ ex his similib³. Quod si ista nō suffecerit ex vngūtis q³ in capitulo de paralyti notauimas inūgēdū erit dōec sanet finis Noni Libri Almanfons Ossa dentiu sunt triginta duo. Quorum quatuor: pumi vocantur duales.

Et post istos sunt quatuor alij qui dicuntur quadrupli. Deinde sunt quatuor canini. et post istos sunt sexdecim molares Et quatuor vltimi vocant³ arabice neguegid vel nehegnedib. Latine hō deles sēl³ vel sapiēte

Jacobi de partibus. Fo. ccciv.

A Os parietale. j.
B Os coronale. j.
C Os petrosum. j.
D Ossa paris. iij.
 Ossa nasi. ij.
 Os colatorij. ij.
 Ossa mādibule superioris. xij.
 Et inferioris. ij.
E Spōdiles he z mēdose. xxx.
F Os furcule. j.
G Os spatule. j.
H Os adiutorij. j.
I Os focile manus siue arūdo
 maior. j.
K Ossa rascete. viij.
 vno eis addito.
L Ossa pectinis. iij.
M Ossa digitorum. xv.
N Os focile minus siue arun-
 do minor. j.
O Coste vere z mendose. xxiij.
Q Os scire vel anche. j.
R Os core. j.
S Ocul⁹ genu siue spatula ge-
 nu siue rotula genu. j.
T Minor canna. j.
U Os cahab arabice: in greco
 δὲ astragalus: z est admodū
 nucis baliste. j.
X Os nancula abytrac⁹ pte cō-
 canum admodum nans. j.
Y Ossa rascete. iij.
Z Ossa digitorum. xiiij.
z Ossa pectinis. v.
z Os calcanei. j.
z Maior canna. j.
z Tria sūt ossa caude que sūt
 de numero. xxx. spondilium.
a Os occipitale vel laude. j.
b Os parietale. j.
c Os petrosum. j.
d Os baxillare. j.
e Os furcule. j.
f Os spatule. j.
g Os adiutorij. j.
h Os focile manus. j.

i Ossa rascete. viij.
l Ossa pectinis. iij.
l Ossa digitorum. xv.
m Os focile minus. j.
n Ossa thoracis. viij.
 et os epiglōtale. j.
pn Os cordis. j.
o Os anche. j.
p Os core. j.
q Rotula genu. j.
r Minor canna. i.
s Os cahab. j.
t Os nanculare. j.
v Ossa rascete. iij.
x Ossa digitorum. xiiij.
y Ossa pectinis. v.
z Os calcanei. j.
z Maior canna. i.
z Os pectinis seu femoris.
 Os ilij dictū arabice haltha
 far: etiā piris sub osse anche
 comprehenduntur.

Totalis numerus ossium absq
 ossibus sisaminis et osse laude
 sub lingua. 268.

Summa Jac. de partib⁹
 per alphabetum super pluris
 mis remedijs ex ipsius Desue
 libris excerptis.

Am tunc tē

pestatis hominū
 gaudent intelle-
 ctus sub breui q-
 dam oratione: tū
 ea quorum notitia seu declara-
 tione a plerisq confusa indistin-
 cta z inordinata fuere inuentar:
 quod id abhorremus. Vinc est
 quod ad facilius breui⁹ z subri-
 lissime sciēdū medicinay cōposi-
 tar. pprietates ac inuamēta: in
 antidotario Joā. Desue: z ap⁹
 nonnullos Joā. Chrysostomus
 appellatus: cōtētarum videli-
 cet cui morbo mēbro z qb⁹ egri-

T ij

Summula.

studiosius cōueniāt: presens opus
scilicet sub modo rectorij editū a
viro solenni medicine artis fa-
matissimo magistro Jac. de par-
tib⁹ tomacensis ecclesie thesauri-
ario canonico ve: ad studētū no-
uelloz practantium cōmodita-
tē instructionē ve actū est. Ad ei⁹
enucleationē notare debes q^d p
cedēdi mod⁹ in presenti opuscu-
lo est: q^d fm literas alphabeti
lucidissime pgređit. Unde si sci-
re desideras apostematū curas
aut remedia aut auris dolorē
v^t apoplexie curas &c. reperies
in litera. A. Si hō de capitis do-
loribus cutis: aut colice: & sic de
similibus curis vsq^{ue} ad finem al-
phabeti. Q^{uo} op⁹ nō inutile viris
hanc clarissimis videbit minie.

¶ Sequitur p^{ri}mo de ista. A.

Apostemati gutturis: vuu-
le & ad oia g^{ra} suffocatio-
nū confert pfectio de moris. i.
dyamoxon p modū gargaris-
mi ad intra: pfectio de succis
nucū vel dyannucū: grece dya-
caridō vocat^{ur} est ad hoc subli-
me medicamen.

Apostemata dura stomachi et
inficis molliūt yfop⁹ hūida: et
yfopi descriptione Saleni ce-
rotū: maxime epatis & splenis
& nervoz durities. Yfopi cero-
tū descriptioe philiagri yfo-
pi cerotū descriptione Pauli.
Emplastrum diaqlonis cōis
emplm oribasiū emplm de al-
leis: emplm relatū ad aurista-
rium et oleum mastichinum.

Apostemata splenis & lapidosti-
tatē ei⁹ resoluūt yngtū artha-
nite paruum oleum de been: et
oleum philosophorum.

Apostemata calida in quibus ē
inflāmatio sedat cerotū san-

daliniū: & oleū violatū.
Apostemata dissoluūt et matu-
rāt cerotū andromachi: & em-
plastrum de fermento.

Apostemata ca. resoluūt matu-
rāt emplastrū diaqlonis par-
ui oleū violarum.

Apostemata viscer⁹ resoluūt em-
plastrum de alleis.

Aurū dolorib⁹ pferūt oleū ami-
gdalarū amararū: oleum de
grifomillis oleū persicorū: et
oleum de been.

Aurū tinnitui. v³ oleū amigda-
larū amararū: oleū de been.

Aurū dolori ventoso pferūt oīm
nardinum.

Artetice frigide cōfert olē anel-
lanarū oleū vulpiniū oleū de
lapide agaris oleū phorum.

Artetice & podagre calidis con-
fert oleum de ranis.

Articuloz passiones diuturnas
dissoluūt cerotū alexandri se-
cunda descriptione.

Articuloz dolorib⁹ cōfert oleū
de nucleis ceraforū oleū de
granis citrangularum.

Animam dilātāt & cōfortāt ele-
ctuarium de geminis et con-
fectio allhermes.

Anhelitus difficultati con. cōfe-
ctio d musco loch d pino loch
desquilla et loch de lasmarth
et loch alsescera.

Anhelitum confortat aromati-
ticum nardinum.

Anhelit⁹ pfoctiōi cōfert confe-
ctio philonij puma intētiōne

Anhelitus pstructioni valet dya-
sulphar.

Anhelos. confert oleum phorū.

Appetitū mortuū icitāt aroma-
ticū ros. pume descriptionis

& Saleni pfectio de citonij:
confectio allhelengi tros. de

gallia magna.

Appetitumpiostratūpfortāt ele
ctuariū d fructib⁹ p dītū de ci
tro fm acetū squilliticū tro.
de absynthio.

Appetitū augent calidū stoma
chi pfortatiūū pfectio secun
da mirabolani p diti pfortāt
et prouocant.

Appetit⁹ casuualēt sirup⁹ de
absynthio ⁊ alharis cōditum
de buglossa.

Asmatipfert athanasia magna
⁊ loch⁹ d pino: loc ad asma: si
rup⁹ de yso: sirup⁹ de pial:
sio: sirup⁹ d calamēto: pilke d
agarico ⁊ oleū philosophor⁹.

Alchiti pferūt trocisci de lacca.

Aquācitri nā purgāt pilke d me
zereon: vnguetum arthanite
magnum.

Asperitati v3 oleū amigdalay
amararū ⁊ amigdalarū dul
cium ⁊ oleū de crisomilis.

Ani egritudinib⁹ confert oleū
de semi. lini.

Arduu vine cōfert oleum qua
tuor se. frigidor⁹ maior⁹.

De litera. C.

CAnos tardāt electuariū d
arōatib⁹: ⁊ pfectio alharis.
Caniciē prohibēt oleū costinū ⁊
de alcana.

Colorē efficiūt bonū electuariū
de aromatib⁹: pfectio de cito
nīs: pfectio anacardina: cōfe
ctio scōa alharis sirup⁹ d fūo
terre minor: ⁊ oleū de croco.

Colorē clarificat trisera Saleni.
Coloratā reddūt faciē pfectio d
māna ⁊ oleū costinū.

Cōitū excitāt electuariū de aro
matib⁹ secacul p ditis ⁊ conse
ctio de zinzibere.

Cōitū multiplicāt pfectio testi
culor⁹ vulpis triphera sarra.

magna: trisera muscata: ele
ctuarium aleschhof.

Coeūdi d sideriū faciūt rangmē
tāt pfectio scōa testiculor⁹ vul
pis arōaticū nardinū. trisera
Sak. pfectio alia alharis.

Cerebri egritudinib⁹ pferūt ele
ctuariū de gēmis: pfe. de mus
co tyziaca dyatesseron.

Cerebri pfortāt aromaticū rof.
mai⁹ aroma. dyābra tro. gal
lie elephāgie ⁊ pilke stōatice.

Cerebri purgāt pfectio alphe
scera ⁊ pillule elephāgie.

Cerebri ⁊ oppilatū sanat orimel
squilliticū cōpositum.

Cerebri egritudines melicas sol
uit infusio alia hyere.

Cordis egritudinib⁹ p fūt electua
riū d gēmis ⁊ pfe. d riloaloes.

Cordis trēori pferūt electuariū
d gēmis arōati. muscatū pfe.
de acetosis ⁊ sirup⁹ d pomis.

Cordis pulsū curāt pfectio alher
mes: pfectio d riloaloes: pfe.
de musco: poma p diti: sirup⁹

acetos⁹ d prunis: ⁊ p dītū d ci
tro aliud p dītū de buglo. rob
d aggesta: tro. d ligno aloes

Cor pfortāt cōfectio electuariū
citro arōaticū ro. mai⁹ ⁊ mun⁹
aromaticū muscatū: arōaticū
gariohilatū: dyābra pira. p dī
ta: poma p diti plica: citra cō
diti: zuccarū rof. sirup⁹ d po
mis: p dītū d citro: rob d ribes
rob de citonīs: rob de piris:
tro. gallie muscato: tro. febel
lie: trocisc. gallie elephāgine:
tro. dyarodō: trocisc. de gallia
magna: tro. ramie susul de li
gno aloes emplm stomachū
cōfortans: oleū malinum.

Cordis dilitati pferūt electua
rium de pomis p diti de bu
glos. tro. de ligno aloes.

U

Summula

Cordis inflammationē repimūt al
 xirocostū sirup⁹ acetosus de
 succo fructuū.
Cor calidū pfortant sirupus de
 succo acetose.
Cordis ebullitionē mitigāt rob
 de ribes. rob d berberis. rob
 de sumach : rob de moris de
 scent : rob de granatis.
Cōualescētib⁹ myrhe subuenit
 aromaticū rok. malus.
Corp⁹ relenat dyacalamētū de
 scriptiōe Sal. z ipm in sanita
 te pseruat ne i egritudies. ici
 dat. triphera sarrace. magna
 pille luc⁹ maiores z miores.
Corporis toti⁹ odorē faciūt bo
 num triphera sarra. magna.
Corporis colorē faciūt bonū tri
 phera sar. magna. acetū silli
 ticū. tro. gallie muscate.
Corp⁹ totū purgat hyera herme
 tis hyeralogōdiō Russi. hye
 ra ex inuētiōe nra. pfectio ele
 ctuarij alharis.
Corp⁹ pseruat a putrefactiōe : et
 cōseruat ipm in sanitate sua
 acetū squilliticū.
Colice dolori pfe. dyaciminū pfe
 ctio. philonij inuētiōe prima.
 musa enea. oleū de cartamo:
 oleū de lilio: oleū de piperib⁹
Cutis aspitatē curat z eā mūdi
 ficat ynguētū alfezericū.
Cutis coloris seditatē curāt tri
 phera muscata: dyacurcuma
 maior z minor : dyamorasiō:
 oleū d beē: oleū d nucleiscera
 for. oleū d gnis citrāgulor: z
 eā abstergit oleū almezereō.
Cutis egritudines purgat cōse
 ctio alia hamech.
Cōtra morbos adustoscutis vs
 sirup⁹ de fumo terre maior.
Cutē mūdicat oleū sambacinū
 oleū d serpētib⁹: oleū d ouis.

oleū de frumēto: oleū de iuni
 pero: oleū de fraxino.
Capit⁹ egritudies frigidaspur
 gat hyerapigra Sale. hyera
 hermetis hyeralogōdiō: Rus
 si. pillule aggregatine.
Capit⁹ vterositates grossas defu
 per dominātes purgat hyera
 ex inuētiōe nostra.
Capit⁹ egritudinib⁹ frigidisco
 fe. aqua mellis.
Capit⁹ dolori pfe. oximel squilli
 ti:ū cōpositū infusio de hye
 ra. tro. de citro. oleū anetinū.
 laurinū. nardinū. oleū de san
 succo: oleū de cucūere asinino.
Caput mūdicat infusio d hyera
 pille stomatice: pille aggre
 gatine maiores pille stōatice
Colicā hūiorē causantē purgat
 hyera hermetis: electuariū:
 dū mai⁹ z min⁹: pfe. d dactil:
 electuariū alefcof. diacitoniz
 tē: aq mell pille aggregatine
 maiores: z pille fetide maio
Colerā nigrā purgāt hyeralogō
 diō Russi: pfectio hamech: de
 coctio epithymi.
Colerā citrinā purgat pfectio d
 psilio. pfectio de māna: pillu
 le cōtra febres colericas.
Colerā sine molestia purgat pfe
 ctio electuarij rosati: dyacito
 niten : pillule de turbith: pil
 lule de colloqntida.
Cole inflammationēz extignūzuc
 cha. vio. siru. acetos⁹ laxatiu⁹
Colaz grossāz difficilē icidit z ab
 stergit siru. aceto. cū radicib⁹
Cole rubee icēssiōē sedat sirup⁹
 acetosus de succo fructuū.
Colerā faciliter educūt sirupus
 acetosus laxatiu⁹: aq fructuū
 aq casei infusio de succis her
 barū: pfectio fumiterrez deco
 ctio mirabolano.

Jacobi de partibus **fo. cccvij.**

Colere aduste pferit sirup⁹ de fu
moterre minor.

Colerā nigrā ex aōstis humo
rib⁹ expellūt sirup⁹ de epithi
mo acetū squilliticū. et deco
ctio capilli veneris.

Colerā diuidit zabstergit seca
niabin de radicib⁹: et ei⁹ acu
tatē sedāt trocis. ramich.

Colere vtriusq⁹ supflantatesedu
cunt pillule stomatice.

Colazadustā purgāt pillesclapi
de lazuli. pilles lapide arme

Cācrū purgāt hialo: unco.
godid: et pfectiones hamech.

Cācrū curāt vngm dyafinico. de
scriptioe arabica: epfz arabū
vngm alphezerico: oleū de in
nifero: oleū de fraxino.

Cācrū abscidūt siru. de epithio
decoctio d epithio: pilles ide.

Cole furore repmit aq⁹ fructuū.

Cacetā purgat pfectō allielēgi

Catarz subtilē q⁹ a capite adpe
ctus et pulmonē dfluit cōmo
uēdo tussim et isōneratē idu
cēdo curāt dyacodid: et sirup⁹

de papauere: et aliqñ catarr⁹
est cā suffocatiōis pp sui acu
men: tūc v3 dyanucū: et pillu
le cōtra catarrum.

Corrize pfe. sirup⁹ pferēs catar
ris. sirup⁹ de papaue. pillule

ad oēs morbos catarr⁹.

Cibū facit digerere cōditū de ci
tro aliud.

Cōbustioni pferit vnguētū cern
se. vnguētū ferinicū.

Carnē additā putridā deletyn
guentū alphezericū.

Carnes robustas reddāt oleum
de sticho.

Colicā passionē sedat epfmdya
finico descriptioe Alexātri.

Colō dolori pferit oleū d lerna.

Capillis pferit oleū costinum.

De litera. D.

Digerere faciūt cibū pfectō
dyarodō dscriptioe cōi aro
maticū nardinum.

Digōnē pfortāt aromaticū rosa
tū electuariū d pomis hyera
logodid Ruffi pillule stomas
tice pillule dyarodon.

Digōnē pfortāt seu pcurāt aro
maticū rosatū mai⁹ dyacimi
num dyambra dyatritō pipe
reon lebuli p diti p diti dei ci
tro de gallia magna de cito
nūis tro. susuf de ligno aloes

pille elephāgie pille d turbit

Digestionis malicie valēt p di
tum de buglos. troci. de rof.

et trocis. ad fetore ous.

Digōnē faciūt bonā acetū squil
liticū susuf aromaticū.

Debilib⁹ mire subgenit aroma
ticū rosarū maius.

Duritiē oēs soluit dyalacca ma
ior et minor. Durities oēs et

siccitates mēbroz plenit oleū

amigda. dulciūz oleū sisami.

Durities oēs mollificant ylopi
cerotū emplm dyaqlon cōe et

magnū emplm de alleis.

Dentū dolori cōfe. mula enear
oleū philosophoz.

Dētes pfirmat acetū squilliticū

Disinterie pferūt tro. de absyn
thio et oleū rosatū.

Do: si dolorē purgāt pife aggre
gatiue maiores pife de sera
pino et de oppoponaco.

Do: si dolorib⁹ pfe. oleū de pipe
rib⁹ oleū vulpinū oleū pfoz.

Dolores calidos sedat vnguen
tum papaueris.

Dolores frigidōs sedāt oleū d
lilio zoleū masticinū et oleūz
sinapinum.

Dolores auferit cerotūz andro
machi.

Dolouib⁹ interiorib⁹ oib⁹ cōse.
emplm relatu ad aristarchū.
Dolores nutriti gāt rresoluit osū
ro. zcarno. aneti. rde mellilo.
Dolores i q̄b⁹ est calo: extinguit
oleū rosarū z de papanere.
Demoniacis pfert oleū de lapi
de agathis.

De litera. E.

Epatis egritudinib⁹ factis
Ex flāte grosso rctostitate
pse. electuariū d arōatib⁹ ele
ctuariū d gēmis pse. d riloa
loes rdiacurcuma magna.

Epatis malitiā corrigit pfectio
de galāga z trocisc. diamus.

Epatz dolouib⁹ rei⁹ pūcturepse.
cōfectio dyaro dō descriptiōe
cōi z athanasia magna siru
pus d absyn. dcoctio d eupa
tro. z pille d reubar. pille al
kekengi. yfopi cerotū descri
ptiōe Sal. descriptiōe phila
grū rdescriptiōe Pauli. oleū
de enforbio in causa frigida.

Epatis debilitatē corrigit cōse
ctio diaro don descriptiōe cōi
arōati. muscatū dyalacca ma
ior z mior pfectio alkaliēgi si
rup⁹ de absyn. pditū de citro
aliud tro. de ligno aloes.

Epar pfortāt aromaticū nardi
nū electuariū de granis myr
thi pfectio de citonijis sirup⁹
d fūoterre maior z pditū d ci
tro pditū de citonijis tro. gal
lie elephāgine troci. d gallia
magna ramic pille aggrega
tue minores oleū colinum.

Epatis inflāmatōe extinguit cō
fectio d acetosa zalricosti. tri
phera pfica: sirup⁹ acetosus d
pomis dscriptiōe nra: sirup⁹
acetos⁹ d tereniabin sirup⁹ de
portulaca. tro. de cāphora de
spodio cū semie acetose d her

berz tro. d sādai. yngm ro. ce
rotū sanda. emplz d fermēto.
Epar mūdificāt pillule stomati
ce z aggregatiue.

Epatis cacetiuez rymacadiateē
Epaticā hydropisiz sanat tyria
ca diatellerō ripsi⁹ opilatiōē
vz ēt althāsiadiacodiō siru.
d eupato. secaniabi d keisnū
tro. dro. z eupato. tro. d lacca.
pille alkaliēgi rō raudesceni.

Epatis egritudies frida spurgat
hierapizse. electuariū alharif
Epatis grossitiei pfert ēplastrū
oribaliū aliud.

Epatis calefactiōi pse. pfectio d pff
lio z ipsi⁹ duritiei valēr yfopi
cerotū dscriptiōe Sal. z aliud
ēplm dyaqlo cōe ēplz andro
machi ēplz relatu ad aristar
chū z emplm de melliloto.

Epi egritudies purgat pse. althe
lēgi: pil. d fbitz. pil. sebellie.

Epatis obilitati ex cā frigida vz
ēplz d gallia ēplz de fermēto.

Epi obilitati ex cā calavz aliū
ēplz d gallia z ēplz diaphnicō.

Epatis opilatiōes apiūt sirup⁹
aceros⁹ cū radicib⁹ sirup⁹ d fu
moterre mior secaniabi de ra
dicib⁹ dcoctio deupato. tro. d
reubarba. z tro. d absynthio.
Epatis frigiditatis pfert sirup⁹ d
rhimo secaniabi d cala. z mel
licratum conditum.

Epar calefac. emplz stoma. z cor
confortans.

Epar opilatu ab hū. adustis ape
rit confec. sumiterre.

Epatis apationi cōse. tro. d reu
barbaro. tro. d eupatorio em
plastrum relatum.

Epilepsie pse. pfectio d musco. ty
riacadiatef. pfectio alfelcera.
sirū. d sficados. acetū sūlliticū
oziel. sūlliticū ppositū. yngm

Summula.

Febribus colericis cōfert sirup⁹ de succo acetose & de agresta.
Febri pestilentiali conueniūt sirupus de succo acetose: & sirupus de acetositate citri.
Febrib⁹ opilationū colericis et flegmaticis q̄z ē difficilis eradicatione cōse. sirup⁹ d̄ bisātis.
Febriū itefione sedat sirup⁹ acetosus cum succo fructuum.
Febrib⁹ coleric⁹ mlti accēt⁹ & p̄pue q̄ accidūt iuuenib⁹ i estate cōse. sirup⁹ acetos⁹ de pōis descriptione n̄ra. tro. d̄ rok. tro. de spodio & alij tro. de spodio cum se. acetose.
Febrib⁹ sincopizātib⁹ calid⁹. p̄se. sirup⁹ acetos⁹ de tereniabin.
Febrib⁹ cōpositis v3 sirup⁹ dia- codiō. tro. d̄ rok. & eupatorio.
Febrib⁹ quartanis & eaz⁹ rigori- bus v3 sirupus de thimo.
Febrib⁹ flegmaticis cōse. deco- ctio d̄ sticadosz tro. diaro dō.
Febribus in q̄bus forma corrū- pit cōse. tro. diaro don.
Febribus colericis antiq̄s cōse. tro. de eupatorio.
Febriū rigoribus valēt tro. d̄ eupatorio. oleū auctinū. oleum de enula.
Febres antiq̄s purgant pillule aggregatiue maio. et mino. pille de reubarbaro. pillule alkekengi alie ad illud.
Febres q̄rtanas solūūt pille idē forme corruptioni & defecationi fert trisera minor. p̄fectio ramedsceni p̄fectiōi alizetēgi. si rad⁹ dyacodiō. sirup⁹ d̄ eupatorio. melliceratū de buglossa tro. d̄ rok. tro. de reubarbaro.
Faciei seditatē remouet diacur- cuma maior & diamurosion.
Flegma purgant hieralogodiō ruffi & secāiabi sublie ip̄z edu

cēte decoctio albasce. decoctio mirabolanoz pillule de enforbio. pillule de turbith.
Flegmatis ytrunq̄ supfluitates purgāt pille stomatice. pille de sarcocolla pille d̄ serapino
Flegma grossum & difficile inci- dūt & abstergūt sirup⁹ acetosus cū radicibus & secaniabin de leissim.
Flegma saluz curat sirupus de fumoterre maior.
Flegmatic⁹ p̄fecto decoctio albasce
flegmaticas egritudines purgāt pille de sarcocolla & pillule d̄ colloquintida.
Fistulas purgat hieralogodion ruffi. & ip̄as curat yngtm̄ dia senicq̄ descriptione arabica: emplm̄ arabū. yngtm̄ de lino: yngtm̄ alphegericō & oleū de ouis: & ip̄is cōse. sirupus de epithimo.
Fistulas antiq̄s q̄ indigēt mūdi- ficatiōe abstergit & mūdificat a carne mortua & putrefatiōe yngtm̄ egyptiacū magnum.
Fluxum colericum sistūt tro. ramich. oleū rok. si propter medicinam accidat.

De litera. S.

Sandium generat confectio de xilaloos.
Sigine laxē & putride cōfert ace- tum squilliticum.
Senam dolores purgāt pille ag- gregate maiores & pille d̄ opponaco.
Senuū doloribus cōfert empla- strum andromachi.
Suturis asperitatē leniūt oleū amigdalaz dulciū & oleū de granis sisami.

De littera. T.

Tumiditates grossas & viscosas subtiliat et resoluit dia

9 **Jacob de partibus.** **6** **fo. ccclix.**

lacca descriptione Sal.
humorum lubricitatem remo-
uet cōfectio de seminibus.
humores crudos purgat conse-
ctio de dactylis.
hūores adustos purgat pfectio
alia hamech et acetū squillicū
humorū grossitiē purgat et sub-
tiliat ut facilius educi possit
acetum squillicum.
hūores grossos et viscosos pur-
gant pilule aggregate maio-
res pilule fetide maiores et
minores et infusio alia hie.
hūores grossos descēdētes ad
nervos purgant pilule de eu-
forbio: et ipsos resoluunt empla-
strum de alleis.
berpeti pferūt tro. de arsenico.
berispile cōferunt vnguentū
ros. vngm viol. vngm ceruse

De litera. 3.

I Dropis pfe. diacurcū a ma-
gna rminor: et iamonsio.
dialacca maior: et minor. dia-
costū diasulphur. sirup⁹ et eu-
patouio. tro. de ligno aloes.
tro. de ros. de reubar. emplm.
andromachi. ēplm de alleis.
ēplm relatū ad aristarchū.
oleum alme zereon.

3 dropisū qm est in initio pur-
gat pfectio de eupatouio et pil-
lule de reubarbaro.

3 dropisū purgāt pfe. de alliele-
gi. pilule de alchē. pilule ravedi-
scen. pilule sebellie. pilule alme
zereō. vngm arthritamagnū

3 ctericis pfer pfectio ravedice-
ni. trisera persica cōfectio de
pilio. tro. et ros. et eupatouio.
tro. et reubar. tro. et caphora.
oleū de carthamo.

3 cteritū citrinā purgāt pfectio
electuarij ros. pfectio de eupa-
touio et eidē pfe. sirup⁹ de su-

moteri mioi. et pfectio sūiteri
3 ctericiā spleneticiā soluant pil-
lule inde.

3 intellectū acuit illis q scire oñ-
derāt cōfectio anacar dina.

3 iūcturaz egritudies frigidās
purgat hierapigra. hiera her-
metis electuariū idū mat⁹ et
min⁹. pfectio alkengel. pilule
alā dhal. pilule hermodactilo-
rū: pillule de opposonaco.

3 iūcturaz egritudies calās pur-
gat pfer. electuarij succi ros.

3 iūcturaz dolorū purgāt electua-
riū alitof. pilule stōatice pilule
aggregate maiores pillule fe-
tide maiores et minores: pilule
et ferapio: pilule colloquide.

3 iūcturaz frigiditati conse. ce-
rotum andromachi.

3 iuncturas laxas pfortat oleū
de stincho.

3 iūcturaz egritudib⁹ pfe. aqua
mellis kmo i secaniabi. oleū
masticinum: oleū de stōace:
et oleum de enforbio.

3 iūcturaz egritudinib⁹ et dolori-
bus pfe. acetū squillicū. yso-
pi cerotū descriptione. Saleni.
ēplastrū andromachi. oleū de
been: oleū lauri. oleū et lieyū
oleū et carumere: asinino oleū
de granis citrangulorū: oleū

3 de piperibus.

3 iūcturaz uno doctate leniūt ce-
rotū diapēte et pēz filij zachā

3 iūcturaz durities lenit (rie.
oleū de se. lini.

3 in inuentute cōferunt cōfectio
electuarij alharis. conse. alia
alharis. kebuli conditi: acetū
squillicum.

3 impetigines purgāt pfectiōes
hamech et sirup⁹ de suo ter-
re maior. vngm alfeiari cum:
oleū de serpentibus oleū de

Summula

onis oleum de frumento.
Ipoduri doloribus confectus
 rupus de eupatorio.

Ipoduri veteritibus pfe.
 mellitatu p diti decoctio al
Inflamatores extinguant hase.
 rob de puiis. rob de fructib.
 aneti vngm rok. vngm viol.
 et oleu mandragore.

Impignat corp⁹ susuf bonu z i
 pignat oleu amigdalay dul
 ciu oleu d nuce idica: oleu d g
 n⁹ sisami: oleu d gn⁹ papauer⁹
Intestioru lubricitati v3 susuf
 de grans myrthi.

Igni plico v3 vnguentum rok.
Inflationes oesematurat eplm
 dyaquilon magnum.

Ileo dolori pfe. oleu de kerua z
 oleum asse.

De litera. 1.

Later dolori pfe. pfectio phi
 lonu pma iteode loch d lql
 la loch de alsefcera. sirup⁹ de
 yfopo. oleu ruthe.

Latep dolori purgat electna.

Later⁹ tñou pferit eplm (alestos.
 adromachi: reon retioi pferit
 eplm relatu ad aristarchum:

Lapide frāgunt dyasulfur pille
 aggre. maiores oleu de pipe
 rib⁹ et oleu de scorpionibus.

Lapidem non permittūt gene
 rari in vñs vie aq mellis z si
 rupus de radicibus.

Lepia purgant hyeralogodiō
 Ruffi z pfectioes hamech de
 coctio epithimi pillule inde:

Lepiam curāt sirupus de fumo
 terre: z eis qui parati sunt ad
 ea sirupus epithimi.

Lepre confert oleum de iunipe
 ro vnguentum alphezerico.

Lentiginibus cutis confert vn
 guentum alunda ragui oleu

de been oleu de nucleis cera
 foru et de graniscitrāguloz.
Lingue impedimētū soluit oleu

de grisomillis.
Lacertos calefaciunt oleum de
 storace z oleu costinum.
Letificat dyambra.

De litera. 2.

Matrice frigida calefaciunt
 electuariu de gēmis oleu
 ruthe et olz d pipib⁹ olz lily.
Matrice pfectioi p aromaticis
 muscatu. toku d lapis agatis
Matrice egritudinib⁹ zuenit
 dyambra et oleu nardinum.
Matrice veteritates remouēt
 trisera Salie. z musea enea.
Matrice dok. sedāt pfectio phi
 lonu inuēctione puma. musea
 enea. yfopi ceroru descriptio
 ne Philagri z Pauli. eplm.
 de grans lauri: et oleu lauri.
 oleu ruthe et de croco et phi
 losophorum oleum.

Matrice egritudines frigidas
 purgat hyerapigra Sal.

Matrice dok. purgāt hyereher
 met⁹ z pille d serapinoerpte.

Matrice egritudinibus frigi
 dis cōse. oleu de enula.

Matrice duritiei cōse. yfopice
 rotum Democriti.

Melancolicis egritudinibus z
 eis q tristantur sine cā conse.
 confectio de musco.

Melācolie solationē educit se
 cantabin.

Melācolicas egritudines pur
 gāt pille id. pille lucis maio
 res z minores. pillule de lapī
 de lazulli. pillule seibelie.

Mebra nutritiois oia pfortant
 aromaticu rok. mai⁹ dyābra.
 acetu siliticu. trocis. gallie
 elepāgine: z oleu de citonys

Mebra nutritia calefaciūt aro.

Jacobi de partibus. 6 Fo. cccix.

gariosi. dyābra z dyaciminū.
Membroz lassitudinē tollit tri
 fera sarra. magna.
Mēbz fridas hūiditates et
 putrefactōes i eī gñatas edu
 cūt hyperapigra Sal. pfe. ele
 ctuarij indi maior z minor.
Mēbz cauterizat: excoiat zve
 siccari facit vngm d alhaniel.
Mēbz nutritiōis purgat pfe
 ctio alkeliēgi z dyacitonitē: z
 ipsam cōfortāt cerotū Alexā
 dri: z emplm dyasfinicon. des
 criptione Alexandri.
Mēbz nutritiōis dolorib
 confe. tro. de spodio.
Mēbz duritiē: z eoz nodosi
 tatē curāt yfopi cerotū descri
 ptiōe Alexā. z cerotū Alexā.
Mēbz nervosa pfortāt oleū d
 sticho. oleū camo. z oleū mel
 liloti: costinū et de alkāna.
Mēbz ruā puocat dyacalamētū
 descriptiōe Sal. pillule de se
 rapino experte.
Mēbz ruoz fluxū pillē d bdellio
 maiores z miores: z ad eoz ex
 uberationē vj trisera mīnoī.
Malo mortuo tibiaz confe. vng
 gnētū alfezericū: oleū d inni
 pero: z oleū de fraxino.
Mollificatiōi z lubricitati pp
 indigestionē factis pferit pfe
 ctio electuarij ex inētiōe nra:
 z eā purgāt pillē de serapio z
 d euforbio: z eidē pferit vngm
 ad illud z oleū de piperib.
Moribz venenosis cōse. pfectio
 de assa z dyasulfar.
Memoriā z sensum rēperat cō
 sectio anacardina.
Maculis cutis confe. vngm de
 alhaniel.
Medicinā nō valētib⁹ sumere
 est ppinandū vngnētū artha
 nite magnum.

Maniā z meliā purgāt hyera:
 logodiū russi. z pfectio secū
 da hamech.
Morboz ex adustiōe phibent
 fieri trisera pfica: pillē inde:
 pil. feride maio. z minores.
Morpheā difficilis eradicatio
 nis purgāt pillule colloqntis
 de: z ei pferūt vngnētū de al
 haniel z oleum de been.
Materias calidas ycz z fridas
 subtiles grossas z viscosas se
 adurētes digerit siru. aceto
 s⁹ simplex z fac alias medica
 nas i pres rēotas penetrare.
Materias lōgi ipis diuidit et
 eas maturat secantiabin vt p3
 in sermone facto de eo.
Mās grossas z putridas icidit z
 abstergit fecātabi t calamēto
Materiez cursūz ne fluant ad
 aliquē locū phibēt oleum ca
 momille et melliloti.
Materias difficilis eradicatio
 nis subtiliat z ffoluit oleū de
 Mās calefacit sbitiat (enula.
 z resoluit oleū de enula.
Mirach infāmatioez soluūt pil
 lule aggregatiue maiores.

De litera 3.

Anseā sedāt arōaticū ros
 satū: arōaticū gariosilariū
 et sirupus de menta.
Nernoz educit supfluita. gros
 soz hūoz z viscosoz hye. her.
Nernis pfe. cōfectio de alphē
 scera et baucie cōdite.
Nernoz egritudib⁹ frid⁹ pfe. si
 rup⁹ de sticados: aq mellis:
 vngm d bdellio: oleū nardinū
 oleū d croco: oleū d pipib⁹: o
 leū d euforbio z eoz friditatis
 z dolori pfe. d coc. d sticados:
 cerotū ādrōa. z oleū d storace
 oleū d been: z oleū d enula.
Nernoz sbititati pfe. tro. gal

Summula

lie elephangine.

Neruoꝝ egritudines purgāt pil-
lule albandal: z pillule d'op-
poponaco.

Neruoꝝ dolorib⁹ valet yfopi
cerotū Sat. oleū amigdalārū
amaray: oleū auellanaꝝ: o-
leū d'nuce idica: oleū lauri: o-
leū cāomille: oleū sabbuct oleū
d'heiri: oleū d'melilo. oleū ma-
stic⁹ z d'enforbio eoꝝ liniēdo.

Neruoꝝ d'ciōi et eoꝝ frigidis
passiōib⁹ pferūt cerotū aliud
Alexādrī: z oleū nucum.

Neruoꝝ durities leniūt olenz
amigdalay amaray: oleū de
femine lini: z oleū de croco.

Neruoꝝ tūorib⁹ z eoꝝ pūcture
cōfert oleū nucū: et ipsis lesi-
s a friditate valet oleū lauri.

Neruos pfortat oleū cāomille
oleū sabbacīnū: oleū d'melilo.
oleū maluinū: z oleū d'croco.

Neruis qb⁹ accidit laxitas cō-
fert oleum citoniorum.

Neruos calefaciūt oleū costi-
nū oleū de sansuco.

Naturā stringūt sirup⁹ d'piris
sirup⁹ de citonīs sirup⁹ ace-
tosus de citonīs.

Nodositates q̄ sūt i mēib⁹ z iū-
ctur⁹ mollicat yfopi cerotū.

Nariū fetori vꝫ oleū d' cucūere
asini: z eoꝝ oppilatōes ape-
rit oleū philosphoꝝ.

¶ De litera O.

Ous odorē faciūt bonū ele-
ctuariū d'ardatib⁹ electua-
riū de gēmis pfectio de piloa-
loes. pfectio electuarij de ci-
tro. aromaticū muscatū. aro-
maticūz nardinū: trisera sar-
ra. magna. citra p'dita. sirup⁹
d' corticib⁹ citri mellitratū cō-
ditū. z mellitratū d' citro. tro.
gallie muscate. susuf d' ligno

aloes. susuf aromatic. z pillu-
le dyarodon.

Ous fetorē amputat electua-
riū d' pscis p'sica p'dita. sirup⁹
de pscis. tro. ad fetorē ous.
tro. de ligno aloes.

Odorē facit bonū oleū costinū
Olenz p'hoꝝ vꝫ eis q̄ sumptes-
rūt p os opit aut cartamū.

Opilatōes apiūt dyaciminū.
pse. d'feminib⁹. sirup⁹ acetos⁹
de succis herbay cū aromati-
b⁹. sirup⁹ de sūoterre maior.
secantiabi de radicib⁹. tro. de
aniso. pille aggregate mino-
res. oleū amigdalay amara-
rū. oleū pscioꝝ. oleū d'been.
oleū costinū. oleū d' piperib⁹.

Oculoz dolores z eoꝝ supstui-
tates purgāt pfectio electua-
riū rok. pille lucis maiores et
miores z i oculis i qb⁹ d'icēdit
aqua valet oleū p'hoꝝum.

Oblinonē purgat cōfectio ha-
mech.

Oblinioni pferit empl⁹ sinapis
oleū sinapis z p'hoꝝum.

Ossib⁹ denudas⁹ conse. yngm
dyasinico ēplm arabū descri-
ptione arabica: et eoꝝ sigilla-
tionē faciunt faciliē.

Ossiu dolorib⁹ ex frida causa
consert emplm sinapis.

Ossa corpi ihra q̄nis pfunda
sint exhit ēplm de fermēto.

¶ De litera P.

Paralyfi p'sūt pse. d' musco
p'yuaca dyatesserō pse. al-
phescera sirup⁹ d' stica. yngm
d' bdelio cerotū alexādrī. aliū
oleū d' piperib⁹. oleū d' lapi-
de agathis. oleū p'hoꝝum.

Paralyfim purgāt hyera her-
met⁹ hyperaloga diorussi pille
de serapino pillule de enfor-
bio et de oppoponaco.

Pulmoni

Pulmoni iunat: his i q̄b^o mate
ria grossa difficilis eradicat:
tōis epuberat in mēbus an:
helit^o reddēs eum facile ad
fcreādū loch de squilla ēplz
filū zacharie z oleū phozuz.
Pulmonis egritudinib^o cōfert
cōfectio de musco.
Pulmonē p̄fert: tat sirup^o de gra
nis myrti.
Pulmonē mūdificat sirup^o de
liqrina: z oleū de cartamo.
Pulmoni frigido cōfert sirup^o
de thimo.
Pulmonis canne cōfert acetuz
squillirum
Pulmonis asperitatem leniūt
oleū amigdalaz dulciū oleū
vio. z de nucē indica.
Pulicis p̄fert p̄fectio testiculo
rū vulpis sirup^o papaueris
troci. de camphora.
Pect^o mūdificat athanasia ma
gna: loch bonū: aqua mellis
sirupus de liqri. tro. aneti.
Pectoris dolorib^o cōferūt loch
de papauere: loch d squilla:
loch alphefcera: sirupus de
ysopo: susus. ad tussiz āriquā
oleū de keiri: z oleū de lilio.
Pectoris aspitati p̄fe. loch. ad
caliditatē: loch aliū nrm: iu:
lep vio. iulep iunibaz: sirup^o
cucurbite: sirup^o d prunū pa:
pauer: sirup^o d gnat: oleū d
granis papaueris: oleū vio.
Pectoris sanier pellit loch sanū
Pectoris pulmōis vehemēti sic
citati p̄fe. loch de amigō.
Pulmōis istatiōi p̄fe. iulep ros.
Pectoris egritudinib^o frigidis
cōfe. sirup^o de prasio z siru:
pus de thimo: z ipsi p̄fert si:
rupus de kermes.
Pectoris oppilationib^o z hūo:
rib^o grossis p̄fe. oximel scilicet

ticū cōpositū: et olenz de car
thamo.
Pectus mūdificat ab hūoib^o
grossis z putridis pillule de
agarico.
Potui veneni p̄fert dyasulfur.
Pestilētie estati z autūni p̄fert
trifera persica.
Passōes oēs q̄ fiūt a colera z flā
te salso purgat p̄fe. hamech.
Pleuresi p̄fe. loch d papauere
iulep vio. iulep iunibaz: siru:
pus cucurbite: sirup^o d prunū
sirup^o d gnat: sirup^o d cān:
sirup^o p̄ferēs catarz. sirup^o d
iunibis sirup^o vio. oleū vio.
Pānū dletz vestigia nigra oleū
de cucumere p̄fino.
Pregnatiū flaratōē abscondit si:
rup^o acc. d succi zaq̄s fructuū
Podagrā ex flāte purgāt pillu
le aggregate maiores.
Podagrā frigidā purgāt pille
d hermodactilz maiores z ei
p̄fe. ēplm sinapis oleū vulpi
num et philosopporum.
Podagrā doxi et genū pur:
gāt pillule feride maiores z
minores z pillule d serapino.
Podagrā calidā purgāt pille
hermodactiloz minores z ei
p̄fert oleū d ranis z oleū ro.
Pruritū purgāt pillule aggre:
gatiue minores.
Pulsationi p̄fert cerotū vltimū
Plagas curat z cōsolidat vni:
guentum aureum.

De litera. R.

Renes calefaciunt electua
riū de aromatib^o trifera
Sale. secacul p̄ditū p̄fectio d
zizi. oleū d lilio: oleū ruthe:
z ipos p̄fortat arōaticū ro.
Renū dol. p̄fe. dyacurcuma ma
ior: z minor dyamorasio p̄fe:
ctio philonū priā inērdē: em
Articella.

Summula

p̄m̄ d̄ ḡnis lauri: oleū lauri:
oleū d̄ lieyi: oleū ruthe: oleū
de asse: oleū d̄ piperib⁹: oleū
v̄pinū oleū p̄phoz: nardinū
Renū lapidē frāgunt dialacea
maior: z minor: oleū d̄ nucle
cerasop: oleū d̄ ḡnis citrāgu
loz: oleū de scorpionibus.

Renū egritud. fridas purgat
hierapiḡ. gal. hiera herme:
z electuariū idi mai⁹ z min⁹

Renū opilatōes apit sirup⁹ ace
tosus cū radicib⁹ z eos mū
dificat electuariū alescōf.

Renū vlcerib⁹ p̄fe. tro. allhelē:
gi z eoz duritiei p̄fert yfopi
cerotum Democriti.

Ruct⁹ acidōs curāt electuariū
d̄ aromatis z dyatriōpipe:
reō descriptione Sal.

Rigori febrū confert dyacala
mentū descriptione Sal.

Raucedini p̄fert iulep iuinibinū
De litera S.

Stomachi egritudib⁹ fa:
ct⁹ ex flāte viscoso p̄ofūt
electuariuz de arōatib⁹: ele:
ctuariū d̄ ḡm̄s p̄fectio d̄ xilo
aloes orimel squiliticū sim:
plex: z oleū nardinum.

Stomachi iflationē remouēt z
morbos ex ea factōs curāt ele:
ctuariū d̄ arōatib⁹ z alpicō:
stū tro. d̄ spo. cū semie aceto:
sevingm̄ ro. z cerotū sādalinū

Stomachū d̄bile p̄fortāt dige:
stionēq; bonā faciūt electua:
riū d̄ aromatis p̄fectio d̄ xi:
loaloes p̄fectio allrahēgi ele:
ctuariūz citro aromaticū ro:
satū aromaticum gario. aro:
maticū nardinū electuariuz
d̄ gran⁹ mirti: p̄fectio d̄ cito:
nys: electuariū de p̄fiscis: ele:
ctuariū d̄ forbis trisera Sa.
electuariū ex inctiōe n̄ra: hie

ralogodiō Ruffi. arebuli p̄di:
ti: emblici p̄dit: citōia p̄dita:
pira: persica: citra oia p̄dita:
zucchaz rosatū: siru. de pir⁹:
sirup⁹ d̄ citonys: sirup⁹ d̄ cor:
ticib⁹ citri: sirup⁹ de granis
mirti. sirup⁹ d̄ albela: sirup⁹
acetosus de citonys: sirup⁹
acetosus de pomis: sirup⁹ de
absinthio sirup⁹ de sumoter
re maior: mellicratū d̄ citro:
mellicratū d̄ buglossa: melli:
cratū d̄ piris: rob d̄ citonys:
rob de pomis: rob de ḡnatis
rob de fructib⁹: rob d̄ aggre:
sta: decoctio alhasce. tro. de
gallia sebellie: tro. d̄ ro. tro.
d̄ gallia magna: tro. ramich
tro. de absinthio: susuf de li:
gno aloes: susuf dyarodō: su:
sus aromaticū: pille elephā:
gine: pille aggregatine miq:
res pille stomatice: pille dya:
rodō: cerotū Alex. empl⁹ sto:
maticū: emplastr⁹ dyafinico:
ēpl⁹ d̄ gallia: ēpl⁹ de ferme:
to: oleū de sticho: oleū d̄ cito:
nys: oleū maluinū: oleū mir:
tiloz: oleū masticinū: oleam
costinū: oleū de sanisucco.

Stomachi v̄ctositates grossas ex
pellūt p̄fectio electuariū d̄ ci:
tro: p̄fectio de galāga: dyaci:
minū: trisera muscata: dya:
curcuma maior: z minor: dya:
murisō: p̄fectio phylonū inē:
tiōe p̄ma: secacul p̄ditū: z p̄fe:
ctio d̄ zinzibere. Et ip̄i mali:
cie digonis p̄sunt p̄fectio de
galāga tyuaca dyatessarō.
Stomachi dolori z ei⁹ p̄cture
a caliditate z acuitate hūo:
rū p̄sunt p̄fectio dyarodō de
scriptiōe Sal. aceturū squiliticū
ifusio d̄ hyperatro: dyarodō:
pille elephangine.

Stomachi hūiditatē et molli-
tiē et ipsi dfectu i q̄ est putre
factio corūpūnt et corrigūt
aromaticū rosatū mai⁹ aro-
maticū gariofilatū: cōfectio
de cynamomo: trifera sarrac-
cenica magnadyacurcūa ma-
ior: et minor: dyamouusio pfe-
lectuarij idi maior: et mior:
ēblii cōditi. tro. dyarodon.
Stomachū calefaciūt dyacimi-
nū dyatritom pipereō descri-
ptōe Sal. cerotū stomachū
Stomachi duritiē cōfe. yfopi
cerotū dscriptiōe Philagriū
et Pauli et dyalio cōe ēplz fla-
tū ad aristarchū et d mellilo.
Stomachi ardore mitigāt ele-
ctuariū d plicis pfectio d ace-
tosa pfectio d prunis trifera
pffica uleb rosatū: sirup⁹ de
plic: sirup⁹ d portulaca tro.
de cāphora: tro. de sandalis:
sufus dyarodō.
Stomachi i digestiōe et dolore
soluit trifera sarracenica ma-
gna et si fuerit abūdātia ma-
gna flegmatz crudi v3 dyani-
suz. sufus dyarodō: et ēplz re-
latum ad aristarchum.
Stomachi doloub⁹ a friditate
cōfe. cōfectio anacar dina pfe-
ctio philonū iuctiōe pma: mu-
lea enea: arhanasia magna.
pille elephāgie yfopi cerotū
dscriptōe philagriū et pauli:
oleū d herua. oleū d carthāo
Stomachi egritudies purgat
hyerapigra. Sal. hyera her-
metz: pille elephāgie pfectio
electuarij alharis: pfectio in-
da maior: et mior: pille aggre-
gatue: pille fetide maiores
et minores: pille sebellie.
Stomachi inflamationi pfer si-
rup⁹ de succo acetose: sirup⁹

d aggregata: sirup⁹ acetosus d
succo fructuū: sirup⁹ acetos⁹ d
pomis dscriptiōe nra: sirup⁹
acetosus terentiabin.
Stōachū calidū pfortāt sirup⁹
de succo acetose: sirup⁹ aceto-
sus de succis et aqs fructuum
rob. de berberis: et de sumach
et de nouis et de sceni.
Stomachū frigidū pfortāt: siru-
pus de mētha sirup⁹ de thio
secaniabin de calamēto mel-
licratū conditum.
Stōachi oppilatiōes apit siru-
pus de eupatorio secaniabi
d radicib⁹ tro. de absinthio.
Stōachi putrefactionē abster-
gunt acetū squilliticū tro. de
roē. et tro. ad fetore oris.
Stomachū mūdificāt infusio d
hiera pille stōatice et pillule
aggregate maiores et d fbuth.
Stōachi inflatiōes foluūt pille ag-
gregate maiores: et dolozi. co-
lerico i eo scō pfer oleū lauri
Stomachi lubricitati cōfert su-
fus de granis mirti.
Sincopt cōfer electuariū d gūa-
mis: cōfectio de allhermes:
pfectio riloaloes: aromaticū
muscatū: cōfectio de acetosa:
poma cōdita: sirupus de po-
mis: sirup⁹ acetosus de pru-
nis: tro. de ligno aloes: rob d
citronijs et de piris.
Sperma multiplicat cōfectio
testiculorū vulpis: oleū amig-
dalarum dulcium: oleū d nu-
ce indica: oleū de granis sila-
mi oleum de semine lini.
Sudoris multitudinem prohibet
oleum de citronijs.
Sudoris odorem bonum facit
aromaticum nardinum.
Sudore puocat oleū anetiniū.
Senibus et frigidis natura

Summula.

conueniunt dyambra sirup⁹
de prassio sirupus calameti
et decoctio alhalce.

Singultui vehemēti frigidovl
acetoso: vel ventoso: cui diffi-
cilis est resolutio: pfe. dyaca-
lamētū decriptiōe Sal. cōfec-
tio Philonij inuentione pri-
ma. Si hō fuerit singult⁹ iuf
focatin⁹ a repletiōe fact⁹ aut
vētositate pfe. dyaciminū si-
rupus calami et mēthe.

Siti sedātyl strigūt electuariū
ō pficis pfe. d acetos sis alrico
stū triser a pfica et pfica p dita
zuccay. vio. inlep. rof. sirup⁹
de pficis sirup⁹ acetosus cuz
succo fructuū: sirup⁹ d acetos
sitate citri: sirupus acetosus
de pomis: sirup⁹ acetosus de
citonijs: de pumis: sirup⁹ de
cānis: sirup⁹ d portulaca aq
mell⁹ rob d ribes: rob d agre-
sta rob d berber⁹ rob d sumach
rob d mor⁹ d sceni: rob d gra-
natis: tro. de cāphora: tro. de
spodio. se. acetose tro. d ber-
ber⁹. tro. d sādāz. vngm rof.
solutiōem fortē sedāt electua-
riū d forbz et pfe. rob. d ribes.

Solutiōi colerice pfe. siru. agre-
ste rob d sumach: rob de mo-
ris d sceni: rob d gnat⁹. ātiq
hō pfer sirup⁹ de gnis mirti.

Siti vehemēti laboriose et e-
stiuose pfe. sirup⁹ d agresta: si-
rup⁹ acetos⁹ de pomis siru-
pus acetosus de tereniabin.

Scrophulas resoluunt vngm
arthāra pñū: ēptz dyadlon
cōe ēptz oubasij: oleū d been
oleū de cucumere asinino.

Scorpiōis morini cōfe. tyuaca
dyatesserō oleū philopop
Splenis egritudies eradicāt
dyacurcua magna oleū nar

dinū et oleū de enforbio.
Splenis doloub⁹ et e⁹ oppila-
tiōib⁹ pferat athanasia: sirup⁹
dyacodion secaniabin de ra-
dicib⁹: secaniabi d keisiz: ace-
tū sūllitici: tro. de eupatorio
ylopi cerotū decriptiōe Sal.
ylopi cerotū decriptiōe Phi-
lagrij et pauli: et oleū lauri.

Splenis duritiē ffoinūt dyasul-
fur: secaniabin de calamēto:
troci. de capparis: ylopi cero-
tū decriptiōe Sal. et Phila-
grū et pauli et democriti: dya-
quilō cōe: emplastrū andro-
machi: eniplastrū de mellilo-
to: et oleum philosophorum.

Splenis oppillatiōes apiāt siru-
p⁹ acetos⁹ d radicib⁹ decoctio.
et troisci d eupatorio troisci
blacca: rīpas purgāt pille de
rauedicēi: pille sebellie: pille
ide. cōfectio alkeleni.

Spleneticis cōfert sirup⁹ de ca-
lamēto: et splenis apatib⁹ cō-
ferūt tro. de eupatorio.

Splenis grossitiei pferūt ēptz de
fermē. ēpla oubasij et ipi⁹ vē-
tosita. ffoinūt tro. d cappari.

Sanguinē mūdificant et clarifi-
cāt pfectio anacardina: deco-
ctio capilli vēer⁹ aq fructuū:
et decoctio sumiter: et pur-
gāt ipz pille ad se. colericas.

Sāguis spūto pfe. athāsiama-
gna: et tro. de terra sigillata.

Sāguis farozē repumūt et eius
ebullitiōne sedāt aq fructuū
alricostū. tro. de cāphora.

Sāguis fluxū de narib⁹ et alioz
restringunt zabscidūt tro. ra-
mich. et tro. d terra sigillata.
et tro. de karabe.

Sāguinis egestioni pferūt tro.
de terra sigillata qētā restri-
gūt fluxū iuphuū mēstruoz.

Sanguinē dissoluit oleum phi
lophorum.

Sūm cogitationē z rōnē sub
tiliāt z vigorāt cōfectio secū
da alharif. z kebuli conditi.
fēsuū instrumētū mūdificāt
pille elephāgie: pille stomā
tice pille aggregatiue: pille
lucis maiores z minores.

Supfluitates a toto corpe edu
cit electuariū alestos.

Scabiei pferit oleū nucū: illa
q̄ fit ex salso flegmate z cole
ra purgāt pfectio hamech. si
rup⁹ d famoterre maior z mi
nor: z sirup⁹ de epithimo.

Scabiei sicce pferit vnguētū al
fescericū: vnguētū ceruse. vn
guentū alfescericū aliud.

Sodā calidam purgat pfectio
electuariū rosati: z ei pfe. ce
rotum vltimum.

Sodam antiquā purgāt pillu
le alhandah. et frigide sode
confe. oleum de euforbio.

Serpignē curāt sirup⁹ de fumo
terre maior. oleū de olivis.
oleum de iunpero: oleū de
fratino.

Spasmo cōse. sirupus d sticad.
pillule de serapino. vnguen
tū de bdelio vnguētū ad illō
cerotū dyapēthe: oleū de beē
oleū de se. lini oleū de croco:
oleū de piperib⁹: z oleū de la
de agathis.

Somnū pronocāt oleū anetinū
oleū de papauere: oleū man
dragore: oleum ex ranis.

Surditatis pfe. oleū amigdalaz
amararū. oleū de been: oleū
de cucumere asinino.

Spinās corpi infiras īpūs in
pfundo sint extrahit empla
strum de fermento.

Sciatico dol. pfe. emplastrū an

dromachi emplastrum sina
pisoleum de piperibus: oleū
philosophorum.

Sciaticā purgāt pillule aggre
gatiue maiores: pillule de se
rapino ex parte.

De litera. T.

Tristitie z solitudini p:
sunt electuariū de gēmis
confectio de allhesmes.

Torture onspunt cōfectio de
musco. tyriaca dylatesserō. si
rup⁹ de sticados: cerotū aliū
Alerādrī: oleū de piperibus
z oleum philosophorum.

Torture educunt supfluitates
grossorum humorum z visco
sorum hiera hermetis z hye
ralogodion Rnssi.

Tussi diuturne cōse. dyarisum
z athanasia magna.

Tussi antiquē eis q̄ hnt pect⁹
saniosum pfe. dyasulfur. loch
depio sirup⁹ de gnis myrthi:
sirup⁹ de liqritia. sirupus de
prassio sirup⁹ calamēti. loch
sanū z expertū sirup⁹ de pru
nis: sirup⁹ de gnatīs: sirupus
de iunibis: sirupus de ysopo

Tussi calide pferit loch d papa
uere: loch ad caliditatē: loch
aliū nřz iulep viol. sirup⁹ pfe
rēs catarris: sirup⁹ violace⁹.

Tussim antiquā remouēt sub
tiliāt humores grossos loch
ad asma sūsus ad illud.

Tussi q̄ nō sinīt dormire patien
tes pfe. sirup⁹ de papauere.

Tussi sicce pferit sirup⁹ acetos⁹
detereniabin: sirup⁹ de papa
uere. z eā leniūt loch bonū: z
loch de amigdalīs.

Tussi hūide pferit aqua mellis
Tussim ātiquā purgāt pillule
de agarico.

Tussi catarralī pfe. pillule q̄ ad
u ij

Summula.

oēs morbos catarrhi.
Tremor cōfert sirup⁹ de stica
 dos: oleū de piperib⁹: oleū d
 lapide agathis ⁊ phorū.
Treorē purgathiera hermet⁹.
Tumores pfundos aufert cero
 tū andromachi.
Tūoresa calitate scōsresoluit
 ⁊ maturat ep⁹ dyacillō pau.
Tethano cōfert oleum de lapi
 de agathis.

De litera. U.

Uertigini pferet cōfectio de
 musco: pfectio alscercera. si
 rup⁹ acetositar⁹ citri. sirup⁹
 acetosus de purnis acerū sūl
 licū oximel squillitū sim
 plex cōpositū.

Uertigine purgathiera herme
 tis. hyperlogodid Rudī ⁊ pfe
 ctio hamec: illā hō q̄ sit a fu
 mis colericis purgat pfectio
 d pilio. pfectio electuarij ro.

Virge erectionē facit pfectiote

sticulorum vulpis.
Uiscerū humiditatē desiccata:
 romaticum rosatū.

Uiscera pfortāt aromaticū nar
 dinū. pfectio electuarij exiue
 tiōe nra. succarū rosatū: dy
 costū. sirup⁹ de gnis myrti: ⁊
 mellicratum de citonij.

Uiscerū lubricitati ⁊ exsolutio
 ni pp mali tiā digōis pfe. ele
 ctuariū. d gnis myrti dyalac
 ca maior ⁊ minor: tro. ramich.

Uiscerū dolorē ex vōsitarib⁹ fa
 ctū sedāt pfectio de seminib⁹
 dyacostū exinuctione pma: ⁊
 oleū lauri ⁊ eazputrefactōes
 reponet trifera sarra. magna.

Uiscerū dolorē purgat hyper
 hermetis ⁊ eā mūdificat ele
 ctua. alestos.

Uiscerū mollificatōi pferet sirup⁹
 de abūnthio succarū ros.

Uiscera frida hñtib⁹ pferet siru
 p⁹ calamēti. oleū ruthe. ep⁹ ⁊
 relatū ad Aristarchū.

Uiscera lauat ⁊ abstergit aq̄
 mellis.

Uiscerū duritiei pfe. secāiabi d
 calamēto. emp⁹ d melillo to.

Uiscerū egritudinibus pfe. ori
 mel squillitū.

Uiscerū ventositates dissoluūt
 dyaciminū. dyanifum. deco
 ctio albasce. Et eorū debilita
 tati a eā frigida cōfe. emp⁹
 d gallia pumū. A eā hō cala
 emplastrū de gallia aliud.

Uiscerū inflāmationibus cōfe.
 emp⁹ de frumēto.

Uomitū sedāt aromaticū ros.
 aromaticū gariofilatū. siru
 pus acetosus de citonij ⁊ de
 purnis. sirup⁹ de mēta. melli
 cratū de citonijstro. ramich.
 emplastrū diaphnicon. descri
 ptione Alexandri.

Uomitū colericū ⁊ hegmatīcū
 retinent cōfectio de citonijse
 citonia condita. ⁊ sirupus de
 calamento.

Uomitū ex flāte ⁊ malitie di
 gōnis pfe. pfectio alkalengi.
 vomitū pfe. sirupus de agre
 sta ⁊ de albella.

Uomitū sanat ynguentū ar
 thanite magnum.

Uomitū colericū sedāt rob d ri
 bes. rob de agrestar d berbe
 ris. rob de sumach. rob dmo
 ris. de sceni. ⁊ rob de gran.

Uōsitates a toto coipe expel
 lit electuariū aloes.

Uentositates attenuāt ⁊ dissol
 uūt aromaticū gariofil. dy
 ciminum oleum nardinum.
 emplastrum relatū ab Ari
 stote. aromaticum nardinū
 dyanifum. trifera sarra. ma

Jacobi de partibus. Fo. cccxvi.

gna. z triser amuscata. alliale
gi. triser a Sal. pfectio electua
rū ex inuentione nra. cōfectio
hīeralogo diō Ruffi. psec. ele
ctuarij indi maior: z minor. su
fus. aromaticū rof. emplz de
alleis. oleū amigdalaz ama
rarū: oleū nucū: oleum de le
rua: oleū de enula.
Urinā puocāt dyacalamētū de
scriptiōe Sal. dyacurcūa ma
ior: z minor: dyamozufion: dya
sulfur. secaniabin d radicib.
secaniabin d leuifim. tro. d lac
ca pillule aggregatiue maio
res oleū phoz. Uile difficul
tati pfe. pfectio philodū inctio
nepma musa enea oleū aseli.
Ubi est dolor quādo mingit co
ctio allielengi.
Uētris dolorē ex hūiditate fāri
ca multa cruda remouēt z eā
mūdificāt dyatriō piperion
descriptiōe Sal. dyaciminū.
pfectio anacardia z ipsi pfe.
emplm de granis lauri.
Uētris fluxū retinēt pfectio d ci
tonijs: citonia p dīta: sirup⁹ d
albelach: sirupus de mēta.
Uētrī solonē a fluxu colerico in
uāt z frīgūt elec. d fructib⁹: z
sirup⁹ acetos⁹ d succ⁹ z aq⁹ fru
ctū. tro. d spodio cū se. aceto:
se epatico fluxui conse. z em
plastrū diaphinicoñ.
Uētrī fluxū assiduū cū signatiōi
bus frigiditatis etiā q⁹ sit pp
eruberatiā catarrī abscondit
cōfectio electuarij ex inuētiōe
nra z emplm de gallia. ipsuz
dō signatiōib⁹ calitat⁹: z qñ vē
ter soluit supflue ab opatiōe
catarrici frigit elec. pfortari
um sto. emplm de gallia. q.
Uētris fluxui antiq⁹ z diuifinterie
conse. arphanasia magna.

Uētris fluxū supabūdātē z cro
nicū stātis z thenasimō factū
ex frigiditate cōse. cōfectio de
storace.
Uētris solutionē sedāt mellicra
tum de citonijs: z mīua cito
niz simplex z rob de fructi
bus tro. de berberis.
Uentri leniūt tro. aneti z ipsuz
lubricāt zuccarū viol. ipsum
mūdificāt a fecib⁹ aq⁹ mellis.
Ueneno resistūt sirup⁹ de agre
sta z ruiaca diatesseron.
Uenenis frigidisvz oleū philo
phorum.
Uescido dolorib⁹ conse. dyacurcu
ma maior: z minor. dyemoru
fion emplm ex granis lauri.
oleū de leuifim: oleū nardiniū:
oleū asse. oleū de piperib⁹. et
oleū philosoporum.
Uescice lapidē frangūt dyalacca
maior: z minor. oleū d nucleis
cerafor. oleū de granis atrā
guloz. oleū de scorpiōib⁹. z
oleum philosopoz.
Uescice vlcera tōi conse. orimet
squilliticū simplex. ipsius dō
vlcera tōi valent tro. allie
lengi.
Uesciceduriciei pfe. yfopi. cerotū
democriti. z ipsi ardorū oleū
amigdalazū dulcium.
Uescicam calefaciūt oleū de lilio
et de enula.
Ulcereb⁹ malis cōse. hīeralogo
diō Ruffi. z pillule aggrega
minores.
Ulcereb⁹ putridis pfe. yngm no
bile z relatū ad Nicodemū z
ynguetū cera seos: z in eis ge
nerāt carnē ea sigillā dōrpie
seruāt a putrefactiōe vlcera
curāt ynguetum dyasimicoñ.
descrip. arabica. emplm aras
bicum. z oleū de iouis.

U nū

Summula Jacobi de partibus.

Ulcereb⁹ fraudulētis pfe. oleuz
almezeron. oleum de iunipe
ro z de fraxino.

Ulcera scoriata que sūt a cole-
ra adusta z flegmare falso cō
se. vnguentum ceruse.

Ulcereum vestigys conse. oleum
de been.

Uisus obscuritatē purgant pil-
lule de hyera.

Uisum a fumis colericis deper-
ditū recuperat trisera plica.

Uocis raucedini que est ppter
frigiditatē z flā grossū quod
continet in pectore z pulmo-
ne pferit loch sanū z expertū:
sirupus de iunubis.

Uocis lacertos corroborat ace-
tum squilliticum.

Uocē clarificādo similiter oleū
de carthamo. oleū de nuce in-
dica. oleū de granis sisami.

Uulnera fraudulēta expellūt si-
rupus de epithimo z vnguē-
tum de lino.

Uulnerib⁹ difficilis pfoliatio
nis z incarnationis ea mūdi-
ficādo conse. vnguentū dya-
siliconis descriptione arabi-
ca. emplm arabicū: vnguen-
tum de lino.

Uulnera antiqua z cetera mūdi-
ficat et incarnat vnguentum
dyacerasos.

Uulnerib⁹ nervosis in quib⁹ est
calefactio mūdifcat z incar-
nat vnguētū basiliconis ma-
gnū.

Uulnerū tumorē soluit oleū de
grifomillis.

Uulnera putrida curat vnguē-
tum ceticinum.

Uulnerib⁹ antiquis pfe. vnguē-
tum egyptiacū magnum.

Uulnera: incarnat z cōsolidat
vnguentum tria farmacū.

Uulnerib⁹ in quibus sūt pēta
superflua: si aut siccare opus
est conse. emplm de sermeto.

Uulnera que tarde curant pfe
cte curat oleum phorum.

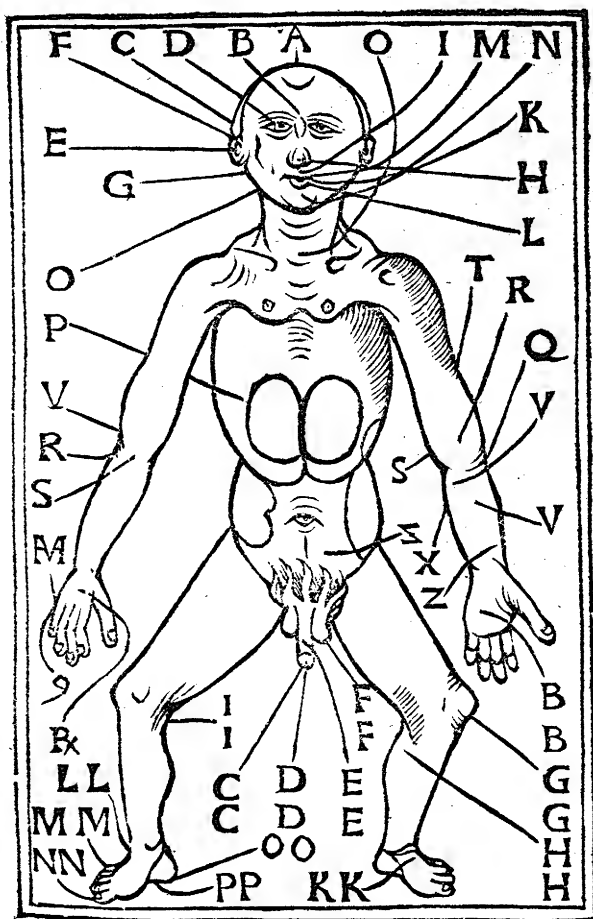
Ulcera z cauterizat vbi opz em-
plastrū Andromachi aliud.

Uulue dolori pfe. oleū amigda-
larum dulcium.

Uermes occidūt qui sunt in au-
ribus: oleū de nucleis pscorū
et oleum benedictū.

Uenarum orificia aperit oleuz
philosophorum.

ff 3 23 S.

Summula.

Enarum

ne tantumque in capite sunt
flobothomande melius est
ut transuerse flobothomen-
tur excepta guidem cu.⁹ flo-
bothomia fiat in latitudine
et non in longitudine.

- ex vtrags parte valet contra
tremore capitis ⁊ cōtra tinnu-
tum auriū: etiam valet con-
tra nouellam surditatem.

f Tres vene retro aures q̄
rum locus est post illum vbi
extremitas auris inde perue
nit ad capillos sunt ex venis
tantū que in capite solent flo
bothomari. ⁊ vna harū trius
est magis manifesta de qua
proprie fit fibrothomia. ⁊ va
lent obtrahere colorum ⁊ in
principio aquez cum caput a
stomacho recipit fumum : et
propter hoc conferūt vlceri
bus aurū ⁊ colli ⁊ posteriori
ribus partibus capitis.

g. Chauc. rr. pumi dicit: Sa-
lenus quidem: negat qđ due
sunt: uene que sunt post aures
retro floborhombantur: qui
filios gignunt: ipsos non cō-
tinent: idest steriles sunt
post autouitate hyppocras-
tis.

b Adena in summitate nasi va-
let contra grauedinē capitis
et nimium fluxum oculorum
si timor in eis existit.

1. **Uena iuxta nares purgat caput & inuat auditum.**

l: Que uenit in faucibus oris
quolibet ualet contra pustu-
las faciei ⁊ contra scabiē ca-
pitis ⁊ contra dolorē dētrum
et mandibularū: ⁊ etiam ua-
let contra grauedinem ca-
pitis cūturis ⁊ oris.

1. Que vene sub lingua valēt
 ambe cōtra dolores dentiū z
 gingivarū z cōtra reuma ca
 pitis z cōtra apata gutturis
 z contra squinantiam z cōtra
 omnia vicia oris.

m. *Edene interiores labiorum*

Jacobus de partibus. Fo. ccc. lxxvii.

quatuor superiorum et inferiorum valent apostematibus oris et gingivarum et doloribus earum et reumati et ulceribus et fistulis que sunt in eis.

n. Vena sub mento valet contra dolorem maxillarum et contra puritum et fetorem narum et dolores faciei et contra dolores et pustulas faciei.

o. Vene due que sunt in collo vocate guidegi quando flobothomantur valent in principio lepre et forti squinantie et coangustationi anhelitus et asmatis acuto et raucedine vocis et habenti apata in pulmone et valent egritudinibus splenis et laterum.

Nota quod omnes vene capitis post comestionem sunt minuende excepta vena sub mento.

Notandum est ulterius quod semper in istis venis. scilicet a capite usque ad collum quia sunt tanquam vene particulares si oportet quod flobothomentur semper prius cepha. vena brachii flobothometur antequam iste particulares flobothomentur.

o. Vena autem furcule que est in inferiori thorace. scilicet in fundo colli valet secundum Avicennam in passionibus stomachi.

Due sunt arterie retro aures que flobothomate secundum Avicennam valent obthalmie lachrymis panno noctilope et antiquis doloribus capitis: scilicet timor existit in arteriis et specialiter predictarum: scilicet cum pilis leporis et thure et albumine oui. scilicet cum emplastro Galeni est sanguis restringendus si nimis fluere et cum aloë.

Item dicit Avicenna quod arteria re-

porum quandoque flobothomatur et quoniam extrahitur et quoniam adurit et hoc fit propterea acuti reumatismi et subtiles constringantur qui ad oculos descendunt et propter dilatationem superfluum foraminis vnee tunice.

p. Vena sub utraque parte ascelle incisa facit hominem mori ridendo et talis vena balsetes appellatur.

q. Vena que est supra cubitum a parte sinistri et proprie innuitur in brachio sinistro que a quibusdam vocatur vena circularis. scilicet splenis: valet in cardiaca passione et asmatis et peritissimum est pimar emopthoica passio ne et versus dolori pectoris et pulmonis et dolori diafragmatis et difficultati anhelitus et quoniam incirrit solet inflari et valet et dissuere et quare ignota est ideo non videtur ea vel raro.

q. Vena cephalica seu capitalis valet passionibus que in collo et capite sunt et ideo valet dolori capitis et aurium et dolori oculorum et squinantie. Et nota quod nullus est timor: quare nervum musculum vel arteriam non habet sub ea.

r. Vena basilica seu epatica versus passionibus que in toto corpore et ventre sunt et ideo non est peritissima ni cordi pleuresi spleni dolori spatulæ et ad sanguinem de naribus restringendum. Et inter ceteras venas brachii est maioris timoris in flobothomia: quia sub ea est arteria et nervus et musculus secundum Avicennam.

f. Basilica sinistra est flobothomanda in mala plenitudine cordis

Summula.

- calida et in mala p[er]plexione ca-
lida stomachi: vt dicit Cōstā-
tinus lib. iij. sue practice. et iō
dicit Auicē. iij. cañ. fen. ij. cir-
ca principiu capituli sexti. q[ui]
basilica sinistra incidēda est
in amplitudine cordis.
- 8 Mediana valet dolorib[us] et
passionib[us] equaliter superio-
rib[us] et inferioribus: et ideo cō-
fert vniuersali repletioni cor-
poris vel q[ua]n[do] non p[ossu]nt inueni-
ri basilica aut cephalica. Et
sub ea est neruus solum.
- † Uena que funis brachij di-
citur q[ue] supra cephalicam eri-
gitur: et est ram[us] cephalice ten-
dens supra partē siluestrez: et
valet ad ea q[ue] valet cephalica
- ii Uena cardaica seu cordia-
lis hoc est vena mediana inci-
dit p[er] passionibus spirituum
et plenius in manu sinistra va-
lore eius declaratur.
- v Uena purpurea cōtra pas-
siones interiorum minuitur.
- † Uena aut[em] que dicitur ascel-
laris posita est sub basilica. s.
pax et ē ram[us] basilice: et v[bi] sic-
cut basilica et cu[bi] fit ligatura
brachij apper[et]: et vocat[ur]: ascel-
laris q[ui] venit ab ascella: et va-
let passio[n]ibus pectoris et pul-
monis.
- ¶ Uena in ambob[us] lateribus
corporis d[icitur] incid[enda] contra pu-
stulas antiquas et contra in-
firmatē frigidā et hēnteriā:
et q[ua]n[do] homo non potest habere
digestionem.
- 3 Uena iliaca et titillar[is] ape-
ritur pro passio[n]ib[us] inferiorū.
- † Notandum est secundum
Auicē. fen. iij. primi. sic dicen-
tem. Et in venis que in corpo-
re slobothomantur sunt due
vene supra ventrē posite: qua-
rum vna super epar consistit
et altera super splenem est po-
sita: illa desuper epar v[bi] hy-
dropisi: et sinistra in egritudi-
nibus splenis.
- 2 Uena inter auricularem et
anularem q[ue] dicitur ficle siue
saluatella valet dertra slobotho-
mata in passionibus epa-
tis: et sinistra in passionibus
splenis: et debet poni manus
in aqua calida ne sanguis ci-
to restringatur.
- z Uena inter pollicem et in-
dicem valet capiti et passio[n]i-
bus eius et valet passio[n]ib[us]
oculorum.
- aa Uena i[nter] duas manu supra
minimum digitum valet con-
tra ictericiam et contra om-
nia vitia splenis et contra fre-
nesim et quācūq[ue] febrem.
- bb Uena veniens ad pollicem
incisa valet hydropicis et in-
flatis et etiam contra vento-
sitate[m].
- cc Uene anteq[uam] in circuitu ani
sunt. s. emorroyde quando in-
cidunt p[er] se temperate aut cū
slobothomo: valēt omnibus
egritudinib[us] melācolie adu-
ste et corrupte sicut maur me-
lācolie lep[er] et inferioribus cu-
tis et etiā quartane et passio-
nibus splenis et hydropisi.
- dd Uena sub p[er]p[er]io valet cō-
tra hydropisim et contra om-
nes corporis tumores.
- ee Due vene inferiores iuxta
preputium valent tumorib[us]
testiculor[um] et dolori renum.
- ff Uene que dicuntur falso-
res cauende sunt tribus di-
gitis supra geniculos: quas
qui incidit in tibia moriet[ur]

Jacobi de partibus. Fo. ccclxix.

subito.

gg **U**ena sub vtroq; genu valet contra apostema et dolores renum et lumborum corarum et vesice: et arteticas passionibus mirabiliter curat.

hh **U**ene venae de coris et due de tibis valent contra dolorem corarum et tibiaram et crurium vtriusq; pedis.

ii **U**ena autem poplitis scilicet curuature valet vt euacuatur sanguis a ptibus superiouribus ad inferiora sicut ab epate renibus matricicefica et tantum valet sicut et saphena et magis in prouocando menstruam in doloribus ani et emorroydibus. Sed dicit Auic. quod ppinquior est matrici q; saphena et sciatica: valet etiam doloribus dorsii vt dicit Auic. iij. canoñ.

ll **U**ene autem que saphene dicuntur habent esse sub canilla aut supra ipsam: et he a parte domestica sicut sciatica a parte siluestri: ista aut vena valet tantum sicut vena poplitis curuature eo modo q; dictum est supra. s. q; per eam euacuatur sanguis qui est in epate et in membris circuncinis: et vt sanguis a partibus superioribus ad inferiores trahatur: quare valet in pleure si epatis et capitis passionibus maxime in repletis ad diuertendum materiam ad oppositum et passionibus renum et vesice et matricis menstrua prouocat fortiter: et ouisia emorroydarum aperite passionibus virge et testiculorum.

ll **U**ena autem sciatica est sub canilla immediate apud cal

caneum a parte siluestri: et valet dolorem scie et articuloz et reu et membrorum q; sunt sita: ta in parte siluestri melius q; saphena: et saphena melius attrahit a membris positis: versus partem domesticam et quare hoc fit nescitur s; experimento probatur.

mm **U**ena autem que est inter duos articulos paruos et ramus sciaticae et inueni q; valet obtalmie oculorum pustulis crurium et passionibus renum et vesice: et credo q; valet ad ea que sciatica.

nn **U**ena q; declinat ad pollicem pedis est ramus saphene: et operatur quantum et saphena secundum q; dicit Auic.

oo **U**ena i vtroq; pede supra pedicam maiorem valet contra obtalmiam et faciei pustulas et menstruorum retentiones et contra conceptionem et contra pustulas crurium.

pp **U**ene venae exteriores sub talis in vtroq; pede valet contra dolores anchorarum et contra inflationes et apostemata testiculorum.

Uene etiam venae interiores sub talis in vtroq; pede: valet contra harenam et calculum: et valent mulieribus post partum non bene purgatis: valent et illis que non sunt bene dispositae ad concipiendum et etiam mulieribus que ius suum non habent.

Nota q; omnes venae crurium ac pedum post comestionem sunt minuende. Itē dicit Auic. q; flobothomia harum venarum scilicet crurium et pedum plus debilitat virtutem quam

De ponderibus et mensuris.

Nebothomia venarū manuū.
¶ Notandum est in generali q
 quinq; sunt pprie considerāda
 flobothomie. scz tēpus; etas cō
 plexio; humor; et virtus; et pte ce
 teris rebus virt; vt pte p. Aut.
 qñ dicit q aliquā possum facere
 flobothomia vsq; ad sincopiz si
 cut in febrib; sincopiz; et in pñ
 cipio apoplexie et i squinātia. et
 in magnis apātib; pñitiosis; et
 fortib; dolorib; hoc tñ facere
 debem; si virtus sit fortis. Alia
 gūt sex necessaria ad bonā eua
 cuationē addit predictis Aut.
 fen. iij. c. iij. et qualiter et qñ.

¶ Longiorem vitam et sanita
 tem ministrat.
 Sanguinem alienum eijcit.
 Proprium sanguinem nutrit.
 Tristitiam auferit.
 Memoriam prebet.
 Vesicam purgat.
 Cerebrum temperat.
 Stimulum libidinis fugat.
 Audium aperit.
 Lachrymas stringit.
 Stomachum purgat.
 Digestionem inuitat.
 Lentorem producit vocem.
 Usus acuit.
 Ventrem coerces.
 Somnum minuit.
 Anxietatem tollit.
 Ingenium acuit.
 Medullas calefacit.

¶ Item flobothomia non tan
 tum est utilis sed necessaria.

¶ Descriptio pōder et mēsurarū
 ex breuiario. Aiseir. i. vigil.

Aquit. **¶** Chist
 vnc. xvij. **¶** Chist vi
 ni est libras. lxx.
¶ Chist mellis est li.

cvij. **¶** Cho^o vini ē lib. ix. Cho^o
 mellis est lib. xxxij. et s. **¶** Cor
 boni olei ē. j. r. **¶** Corboni vini
 j. r. **¶** Corboni mellis. j. r. **¶** Mes
 istrum magnum olei est
 vnc. j. **¶** Mesistrum magnum vi
 ni est vnc. iij. gormie. vij. **¶** Me
 sistrum mellis vnc. iij. s. **¶** Ac
 sunes olei darlūmet. xvi. **¶** Ac
 sunes vini. vnc. ij. et quarta dar
 lūmet. i. **¶** Ac sunes mellis vnc.
 iij. et quarta. et vij. **¶** Choatus
 olei darlūmet. xij. **¶** Choatus
 vini vnc. i. et med. as darlū
 met et tertia. **¶** Choatus mel
 lis pon. vnc. ij. et quarta. **¶** Me
 sitiron olei est darlūmet. vij.
¶ Mesitiron vini est gormie. xx.
¶ Mesitiron mellis darlūmet.
 vj. **¶** Descriptio mensurarum
 et ponderum ex breuiario filij
 Serapionis inquit.

Exceptus ē ab hoc ca.
 in hoc aggregato :
 qñ nō dixi oēm men
 surā quā in iſo attu
 li nisi que cognita ē
 apd eos q lingua vtūtur arabi
 ca in capitulis suis. **¶** Uer qui
 dā coegerunt me ad transferē
 dū querētes me transſationem
 eius vt inuamentū fiat p illud
 i alijs ab iſto lib. o. **¶** Chist apd
 gētes que lingua greca loquū
 tur cognitū est: super mensurā
 vero non conueniūt omnes: et
 iſtud est: quoniam quidaz eorū
 vtunt alia vtant aliq. **¶** Chist
 enim apud romanos capit. lib
 i. s. et sextam: quare est vnc. xx.
¶ Et chist italicum lib. i. s. **¶** Et
 lib. ē. j. r. **¶** Et mina romana
 ē. j. r. **¶** Et mina italica et egi
 ptia est. j. r. **¶** Et mina est
 sextaria. xi. **¶** Et lib. ē sextaria
 xx. **¶** Sextariū ē. j. r. et danich

De ponderibus et menfuris. Fo. cccxx.

duo aut aur. quatuor. Et dar
lumet est aur. i. Et dorach
italicū est iohel octo. Et iohel
est acfat romana sex. Et cori
la. i. j. ix. Mestro magnū est. j.
li. Et parū est darlumet sex.
Acfunefiz est darlumet. xviij.
Choatosest. j. i. s. So: mia
est qri. z. v. s. ad duos danich.
Aur. z. andanilus est. j. i.
vnaqu. gearū est aurei septē.
Ada. i. C. Sub mellis lib.
u. s. C. olei mina. i. s. C. Al
dorach. C. Hist mellis li.
u. s. C. Alhem. i. sextaria. v. z. j.
xxx. z. autulū quatuor. C. Semi
met mine. i. z. s. C. Faba egyptiaca
semimet qruor. C. Obu
lus est danich. i. s. sicut inuenit
Alexadrin⁹ autulū tres. C. Quē
lana. i. est darlumet. i. C. Nurē.
xiiij. semimet. C. Alsacraia ti p
ua est i. mumer. viij. C. Alsacra
ia ti magna est semimet. xiiij.
C. Faba greca est duo semimet
aut duo oboli. C. Alsacraia ti
est sextaria sex z quarta. C. Co

chliarum mellis est aur. iij.
Cochliariū medicinarū est
aur. i. z. j. i. C. Allatil. i. est sex
taria duo. C. Darlumet ē obo
li. viij. C. Et ois obolus est ch
rat. iij. C. Et ois chirat est. iij.
grana ordet. C. Et oboli. iij.
sunt chirat. ix. C. Alcautus est
j. i. s. C. Choati duo sunt. j. iij.
C. Oboli. viij. sūt chirat. xiiij.

C f 3 2 3 s.

C Imp̃ssum Lugduni per Jo
annē Moylin als de Cambrai
Imp̃sis vero honesti viri Ja
cobi. q. Francisci de Siuncta
Florentini. Anno domini. m.
cccc. xxiiij.

C Regestum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s
t v x y z z n A B C D E F G
H I J K L M N O P Q R S T
U. Omnes sunt quaterniones.

